

A. ROBERTO

TRIPOLINA
UNIVERSALIS

3

BV4611
R6
V.3
1875

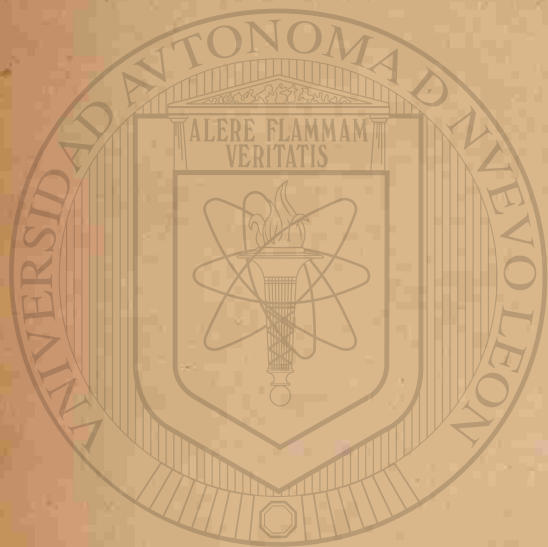
00 79 54

EX LIBRIS
HEMETHERII VALVERDE TELLEZ
Episcopi Leonensis

1080015334

AURIFODINA

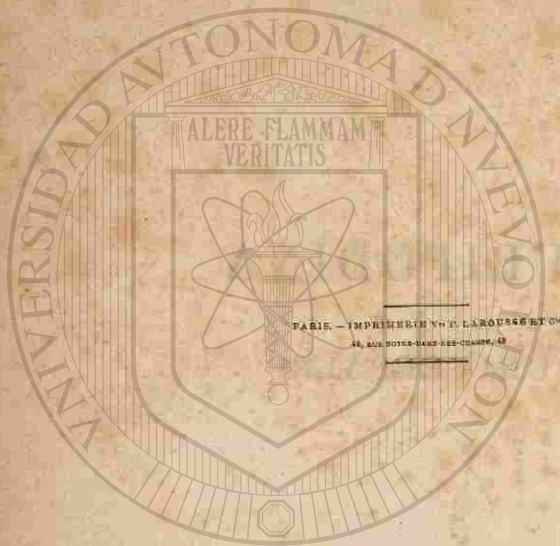
UNIVERSALIS

UANL

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

2.
250
R.

AURIFODINA

UNIVERSALIS

SCIENTIARUM DIVINARUM

ATQUE HUMANARUM

EX FONTIBUS AUREIS SANCTORUM PATRUM

CONCILIORUM, DOCTORUM, NEC NON PAGANORUM FERE DUCENTORUM

TAM IN THEOLOGIA, QUAM IN PHILOSOPHIA

PER SENTENTIAS PLUSQUAM OCTOGENTA MILLIA, SUB TITULIS SEPTINGENTIS ET ULTRA
ORDINE ALPHABETICO DIBESTREM, RELIGIOSIS ET SACULANIS, MAXIMEQUE CONCIONATORIBUS
ORATORIBUS, JURISPERTIS, ALISQUE OMNIBUS STUDIOIS UTILISSIMA

A V. P. ROBERTO

CAMBRACENSIS CAPECINO, PROVINCE GALLO-BELGICÆ

EDITIO TERTIA

EX LIBRIS
* C. M. *
BIBLIOTHECAE UNIVERSITATIS
CANTABRIGIÆ

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN
DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

PARISIIS

APUD LUDOVICUM VIVÈS, BIBLIOPOLAM EDITOREM

13, VIA VULGO DICTA DELAMBRE, 43

MDCCLXIV

Biblioteca Universitaria
UNIVERSIDAD DE NUEVO LEÓN
Edificios Viveros y Torres

44644

BV 4611

R6

V.3

1875

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

SECRETARÍA DE ECONOMÍA
CALLE DE LA JUVENTUD 1000
P.O. BOX 646
SAN ANTONIO, TEXAS 78210

11844

AURIFODINA UNIVERSALIS SCIENTIARUM DIVINARUM

ATQUE HUMANARUM

MAGISTER.

MAGISTER.

MAGISTER.

S. JYTON.
DE PAD.

Etymologia. Magister dicitur, quasi major statione: nam *atoron* graece, statio latina dicitur. *Serm. Dom. 23 post Trinit.*

COLLECTOR.

Definitio. Magister est doctor seu preceptor, apud quem est summa rerum potestas.

S. AMBROS.

Comparatio. Sicut aurum, et argentum, et lapides quos ignis non corrumpit: ita bonus magister incorruptibilis permanet. *Super I Cor. iii, in illud: Ignis probabit.*

REXEL.

Eadem est preceptorum conditio, que seminum: multum efficiunt, etsi angusta sunt, modo idonea mens capiat illa, et in se trahat. *Epist. 38.*

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS.

1. Perfectio discipulorum, gaudium et corona magistri est. *Prose.*

2. Fructus magistri, discipulus est obediens: cuius dum bona conversatio proffit magistro, fructus sui edit laborem.

3. Labor enim discipuli in opere bono, coronam dat magistro. *Super I Thessal. cap. ii.*

S. ANTONIN.

4. Magistrorum secundum mundum et non Christum, totum studium est legere et disputare, et commenta curiosa facere, de penitentia non curare, carnaliter vivere, et honores appetere. *Part. 3, tit. 5, de Doctoribus, cap. 2, § 10.*

S. ATHANAS.
MAGNUS.

5. Probi preceptoris est, omnia in erudiendo ad mores discipulorum dispensare, donec eos ad perfectum absolute eruditionis evehat. *Epist. ad verus Arianae.*

S. AUGUST.

6. Me potius magistrum audire, quam velut

Tom. III.

magistrum delectat audiri. *Epist. 28, ad Hieronym.*
7. Magister verus est, qui neminem palpat, neminem fallit, sed verax est doctor. *De Verbis Apost., serm. 13.*

S. BASIL.
MAG.

8. Docentis auctoritas, fidem orationi conciliat, attentioneque discipulos reddit. Apud div. Joannem Damascenum, lib. 1 *Parall., cap. 90.*

S. BENEDE.

9. Loqui et docere, magistrum concedet: tacere et audire, discipulo convenit. *In Regula, cap. 6.*

S. BERNARD.

10. Discipulo aurem parat magistro. *Serm. 7 super Cantica.*

11. Multi sub preceptore quieti vivunt quos si jugo absolvas, vides non posse quiescere, nec se ullo modo equalibus servare innocios. *Ibid., serm. 23.*

12. Innumeros cernes simpliciter ac sine querela inter fratres conversari, super fratres non solum inultiter, sed et insipienter et nequiter, minime quidem egentes magistro, nec tamen idonei magisterio. *Ibid.*

13. Multi sunt qui sine duce et preceptore vias vite ingredi non formidant, et ex hoc a recto tramite periculosissime abstrasse competunt. *Ibid., serm. 77.*

14. Erubescunt superbi esse discipuli, si eos in humilitate precesserint magistri. In suis *Sent., verbo Quantum.*

®

15. Magister ignorans ignorabitur, imo et multos ignorare faciet, et ignorari. *In Declamati.*

16. Miserum est cum esse magistrum, qui nunquam novit se esse discipulum. *De Discipul. scholar. Hab. apud Bedam, in Arismet. philoa., verbo Miserum.*

®

007001

S. BONAV.

S. CYPRILAN.

S. FRANCIS. ASSISIENS.

GREGOR. ORG.

GREGOR. INT.

GRATIANUS

S. GREGOR. MAGN.

17. Non est dignus scientia, qui scientiam insurgit preceptoris. *Ibid.*, verbo *Non est*.

18. Ipse magister est, qui cathedram habet in caelis, coram hominibus in terris. *Super Sop.*, cap. v.

19. Cathedram habet in caelo, qui in his docet corda. *Super Luc.*, cap. xxx.

20. Boni magistri, bonos discipulos facere conemerunt. *De vita sancti Seraphini*, cap. 4.

21. Tam de divinis, quam de philosophorum doctrinis, nec futurum est, nec honestum invidiosum et ignarus sibi usurpare magisterium. *De Cardinalibus oper. Christi*, in prefat. cap. 2.

22. Quid in temerario preceptore auctoritas imperandi est, nisi gladius in manu furiosi? In suis *Opus*, oraculo 19.

23. Qui prius magister esse desiderat quam discat, studitis nocent non desinat. *Super Psal.* cap. xxvii.

24. Magister eruditus, margarita fulgenti recte comparatur: quis dum emendationem morum, dum supernorum scientiam pio quaerentibus aperit, quasi auro emalium majorem in super gratioreque fulgorem gemmae ardentes annexit. *Ibid.*, cap. xxv.

25. Sicut peccat, qui se et non vult proximum docere: sic qui nescit, et vult magister esse. *Super Ecclesiasten*, cap. v.

26. In arrogantiam (que utrumque diaboli incidunt, qui in puncto hanc nec dum discipuli sunt magistri. In *Decret.* part. 1, distinct. 48, can. *Prohibentur*).

27. Omne magisterium in examine charitatis approbat. *Lib. 21 Moral.* cap. 8.

28. Incassum tenet magistri locum, qui non exercet officium. *Ibid.*, lib. 23, cap. 12.

29. Sunt plerique qui dum se fieri se assciunt, que non didicerunt docere concupiscunt; qui pudent magistri tanto levius estimant, quanto magnitudinem illius ignorant. In *Pastoralis cura*, sub finem Prologi.

30. Ipsa in magisterio lingua confunditur, quando aliud dicitur, et aliud docetur. *Part. 1 Pastor.* cap. 4.

31. Sunt nonnulli qui ita per magisterium spiritus intrinsecus docentur, ut etiam externi humani magistri disciplina desit, magistri intimi censura non desit. *Lib. 1 Dialogi*, cap. 1, verbo *Negativum*.

32. Qualis magister erit, si discipulus non fuerit? *Lib. 7 in Registro*, epist. 5, distinct. 3, ad *Bruchchild.*, regin. *Francor.*

33. Nullus post magister discipulorum fit, nisi prius haberit magistrum. *Lib. 1 Dialogi*, cap. 1.

34. Quid putamus quod isti ad quos presertim sunt, qui antequam discipulatus limen attingant,

tenere locum magisterii non formidant? *Proseculio*.

35. Videat quod imitetur, discat quod docet, informetur quod tenet: ut postea non debeat errare, qui eligitur viam erranti demonstrare.

36. Quid hoc celerius, quidve precipitanus, quam ut exoritur a summitate principum, et ante esse incipiat quis magister, quam minister? *Lib. 7, in Registro*, ind. 2, cap. 110, epist. 150, ad *Syngnum episc.*

37. Magnum quid est docere, verum docere periculo caret. *Prosee.*

38. Cur seipsum facis pastorem, cum sis ovis? cur seipsum propheta magister, cum sis discipulus? cur exercitum ducere queris, cum inter milites adhuc censearis? *Orat. 20, de Modestia*.

39. Delicatus magister est, qui pleno ventre de verbis disputat. *Epist. 2 ad Neonian.*

40. Ne miles ante quam tyro, ne prius magister sis, quam discipulus. *Ibid.*, epist. 4, ad *Restit.*

41. Nulla ars absque magistro dicitur. *Ibid.*

42. Magistrorum non vitia imitanda sunt, sed virtutes. *Ad Rufin.*

43. Incidunt in arrogantiam diaboli, qui in puncto hanc, nec dum discipuli, jam magistri sunt. *epist. 41, ad Ocean.*

44. Felix est, qui Deo magistro utitur. *Super Psal.* xcm, vers. 11.

45. Nilul est foedius preceptore furioso, qui cum debeat esse mansuetus, et humilis ad omnes: e diverso torvo rultu, trementibus labiis, rugata fronte, efronatis convitiis, facie inter pallorem ruboremque variata, clamore perstrepat: et errantes non tam ad bonum retrahat, quam ad malum sua savitia precipitat. *Super Epist.* ad *Tit.* cap. 1, in illud: *Non irascendum*.

46. Severus magister, non crudelis, summus est medicus. *Lib. 2 de Clauro animo*, cap. 21.

47. Magister debet esse eruditus, mitis, diligens, sollicitus. *Lib. 4 de Propriet. rer.* cap. 2.

48. Qui non novit esse discipulus, necit esse magister. *Super Ecclesiasten*, cap. xviii.

49. Miserum est cum fieri magistrum, qui minusquam fuit discipulus. Et hab. in *Decret. Gratiani*, dist. 61, can. *Miserum*.

50. Hoc magistri optimi est officium, suo exemplo docere quod precipit. *Homil. 20 super 1 Cor.*

51. Hoc potissimum est preceptoris, non statim imitari: sed corrigere, esseque, ac moram neclere in peccis. *Hom. 21, super 11 Cor.*: *Oro ne audeas im.*

52. Preceptorum virtus est, nihil honoris, nihil gloriae a discipulis: sed salutem ipsorum

S. GREG. NAZ.

S. HIERON.

JOAN. TRITE.

S. IERON. HESP.

S. LEO I.

S. NILUS.

PIETUS BERGERS.

S. WERNICUS.

ETHIOPOR.

LEONICA.

COLLETTI.

quarere. Ha ut qui non istud, sed gloriam suam querit, non jam preceptor, sed tyrannus sit. *Serm. 8 super Epist.* ad *Ephes.*

53. Affect non modicum ad virtutis studia incrementum, assidua magistrorum cura. *Lib. 6 de Sacord.*

54. Noli querere magister fieri si virtutem magistris a te alienam esse consideras: verum et si traharis, inde resillire contenda. *Hom. 2 super Epist.* ad *Titan.*

55. Discipulus securus est; magisterium autem periculis plenum: nihil enim in magisteria est sine dolore et sollicitudine. *Lib. 2 de Tent. relig.*

56. Esto non solum magister, sed et imitator virtutis: non enim satis est laudare quod dicis, nisi dictis facta conjunxeris. *Prosee.*

57. Cum enim doces, cum erudis, cum instruis, noli verbum obscurne uti: ita dic, ut intelligaris: ne simplicibus displiceas, nec prudentes offendas.

58. Si alios instruis, ut te custodias: sic docet, ut humilitatis gratiam non amittas: et cave, ne dum alios docendo erigis, ipse laudis appetitu demergaris. *Lib. 2 de Synonym.*, cap. 14.

59. Per disciplinam nomen accipe magistri. *Ibid.*, cap. 15.

60. Ubi Deus magister est, quam cito discitur quod docetur: non est adhibenda interpretatio ad audiendum, non consuetudo ad usum, non tempus ad studium. *Serm. 1 Postec.*

61. Preceptoris oculus, tacita doctrina est. *Hab. apud D. Joan. Damasc.* lib. 2 *Parall.*, cap. 25.

62. Nullus magister fidelior aut efficacior est, quam qui probavit per experientiam, quod imperitur alius per doctrinam. *Epist. 75, ad Rogationem Decan.*

63. Honor magistrorum, numerositas est auditorum. *Super Epist.* ad *Rom.*, cap. 11, can. 13.

64. Magister ille est laude dignus, qui sequitur regulam divinarum eloquiorum. *Super 11 ad Timothe.*, cap. 11.

SENTENTIA PAGANORUM.

65. Imbecillitibus ingenio necessarium est aliquem prece, ut dicit: Hoc vitabis. *Epist. 94.*

Vide etiam tit. *Discipulus*, *Err.* per totum; *Electio*, sent. 43; *Err.*, sent. 59; *Reverentia*, sent. 13, 14; *Seductio*, sent. 43.

Quis est magistratus nisi pones quem omnis potestas est, et qui pleni et perfecti temporis aulibim sibi vendit dignitatem. *Lib. 7 super Luc.* cap. xii, in illud: *Dum vadis ad magistratus.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Magistratus estimare se debent gerere personam civitatis. *Part. 4, tit. 4, de Temperantia*, cap. 10, § 1.

2. Voluptatis vitium in magistratu totam politiam submittit ruinam, quia dum rector voluptatibus intendit, a cura reipublice exors remittitur, et exemplo ejus subditi licentiam ad vitia inclinuntur. *Part. 4, tit. 1, de Justitia*, cap. 8, § 2.

3. Necessaria est pecta conscientia, et vitiorum odium magistratibus. *Part. 4, tit. 11, cap. 4, § 2.*

4. Si populus sit bene moderatus et gravis, communisque utilitatis diligentissimus custos, recte lex fertur, quo hinc ipsi populo liceat creare sibi magistratus, per quos sua res, id est, publica, administratur. *Lib. 1 de Libero arbitrio*, cap. 6.

5. Senatorius fonsus diffinita est. *De Quest. Vet. et Novi Testamenti*, quest. 102.

6. Locus superior, ante quo regi populus non potest, etsi ita tonsatur atque administratur ut deat, tamen indeoenter appetitur. *Lib. 19 de Civit. Dei*, cap. 19.

7. Magistratus rempublicam gerens terrenam, cor sursum habet, si Christianus est, si fidelis est, si pius est, si contentus in quibus est, et sperat in quibus nonum est. *Super Psal.* xi, sub fin. *Præfationis*.

8. Fideles et boni magistratus in civitatibus suis iudices sunt, et duces sunt, et comites sunt, et reges sunt. *Super Psal.* lxxi.

9. Absurdum est enim, qui inter a meretricio domino detinetur, publicam civitatis esse prefecitum. *Prosee.*

10. Domesticas res bene administrare oportet, atque ea que intus sunt bono ordine disponere, et ita in alios assumere ac gerere magistratum. *Hom. 10 in Hezem.*

11. Quis rector est civitatis, tales inhabitantes in suis *Prosee.*, verbo *Quis*.

12. Vis ea est magistratibus, ut vitium mentibus virtutes inserant, vitia depellant. *Lib. 3 de Consul. philor.* pros. 4.

13. Magistratura magna olim potestas, nunc inane nomen est, et senatoris census gravis sarcina. *Ibid.*

14. Ubi in magistratu est constitutus, non secus ac Moyses, presit ad salutem eorum, in quos obtinet imperium: honore quidem eorum, qui sunt optimi ac prestantissimi: supplicio autem improborum, quod non convenienter autiam

S. AMEROS.

S. ANTONIUS

S. AGOSTUS.

V. BEDA.

BOZELIUS.

S. BASILIUS MAGNUS.

LEONIS ALEX.

- adscriptum est ad discipulum. Lib. 7 *Sironat.*
- S. CYPRIAN.** 15. Quos honores potas esse, quos fasces in magistratu, quam purpura speciem, in principatu licentia potestatem? *Epist. 2, ad Donat., cap. 8.*
- FRANCISCUS TITELMAN.** 16. O in populo Christi consuetudo corruptissima, que magistratus solam generis nobilitatem considerans, neque morum integritatem, neque sapientia claritatem requirit! *Prose.*
17. Una carnis quam vocant et fingunt nobilitas, etiam invidiosus et improbus homines ad omnem administrationem et civilem et ecclesiasticam, hodie, pro pudor! facit idoneos. In *Armat., super cap. xv Job.*
- GLOSS. ORD.** 18. Nisi magistratus ac subditi philosophantur, certum est non fore fortunatas civitates. *Super Esther, cap. vi.*
- S. GREGOR. MAGNUS.** 19. Magistratus plerique inordinatum sibi meritum a subditis exigunt, et non tam propter honorem, quam pro Domino venerari volunt. Lib. 24 *Moral., cap. 44.*
20. Qui est in magistratu, honore supresso, qualem se subditis bene viventibus prebet, et erga perversos jura rectitudinis exercere non formidet. *Part. 2 Pastor., cap. 6.*
- S. GREG. VIG.** 21. Magistratus imperium atque potestas, plerumque superbia materiam et occasionem prebet. *Orat. 1 de Beatiis.*
22. Gravis est magistratus quidem tibi, qui ejus reguntur imperio: sceleratis autem et iniquis, etiam habetur odio. *Adverbia eos, qui voluit reprehendi.*
- REGO CARD.** 23. Magistratus superbi et potentes, vilina in judicio Dei tractantur, quam ceteri a demonibus, et quasi lutum cœculabuntur. *Super Isa., cap. 114.*
- S. JOANNES CHRYSOST.** 24. Qui affectant dignitatem magistratus, minime ut glorificentur et honorentur apud homines, perduntur apud Deum. *Hom. 3 super Acta Apost.*
25. Magistratus velut miles armatus, delinquentibus terribilis prebetur. *Serm. 23 super Epist. ad Rom.*
26. In maximis populo beneficii magistratus, dum et pacem et administrationem politicam procurat. *Ibid.*
27. Innumera bona civitatibus per magistratus proveniunt, que si sustuleris, omnia simul pessum thant. *Ibid.*
28. Multa beneficia per magistratum urbibus exhibentur: ut pote ordinata disciplina, pacifico convivio reliquisque ministeriis, ut sunt militum, eorumque qui communia, que ad rempublicam pertinent, administrantur. *Ibid.*
29. Magistratus honor debetur et timor. *Ibid.*

30. Doles magistratum videns, cum tu sis privatus: cogita ante cum quot metus, quot pericula, quot adulationes, quot vigilias, quot generis omnis miseria. *Homil. 38 super 1 Cor.*
31. Nihil ita clarum facit gerentem magistratum, sicut dilectionis studium erga subditos. *Hom. 15 super 11 Cor.*
32. E magistratu non est, qui plus pecunia dederit, sed qui maximas virtutes declaraverit. *Ibid.*
33. E magistratu non est, qui quasi ad humani gloriæ, et ad suam quietem: sed quasi ad labores et sudores, et ad multorum utilitatem ad magistratum accendit ordinatus. *Ibid.*
34. Magnum est, ubi nullus est magistratus, et multarum cladum hæc res existit occasio, et confusionis turbationeque principium, subversioque denique hæc argumentum est. *Hom. 34 super Epist. ad Hebr.*
35. Magistratus non jam sunt animi virtutis demonstrationes, pecunia enim sunt venales, et antea vendicantur assentionibus. *Hom. 14 ad Popul. Antioch.*
36. In magistratu positus nihil magis laboriosum, quam alienas curare necessitates affirmat. *Ibid., hom. 47.*
37. Mundani magistratus nequam possum christianorum demonstrare virtutes, quia potius frequenter habent accusationem malitie. In *orat. de S. Philogonio.*
38. Multi sunt, qui ad gerendos magistratus omnesque vite sue operam curamque convertunt, ut potestate domini dici possint. *Lib. 6 de Div. Inst., cap. 4.*
39. Inopudentissimum esse arbitror, quempiam seculares magistratus precibus mendicare. *De Perf. gradibus, cap. 8.*
40. Quis rector est civitatis, tales et inhabitantes in ea. *Lib. 8, epist. 2, ad Cinthium prefect.*
41. Seniores ad magistratus legitimos gerendos vocari mos est. *De Agricultura.*
42. Quid civitas, si destituit magistratus? Numque carens magistratus civitas illa malis opprimetur maximis? *Lib. De eo quod dicitur.*
43. Olim pauperes magistratus quidem rempublicam habebant: nunc autem dives potestas pauperem facit esse rempublicam. *Prose.*
44. Tales magistratus veteres Romani sic tunc contemnebant divites, nescientes Deum, sicut nunc spernunt segetes Dominum. *Lib. 4 de Galen. Det.*
45. Virtutis non divitiarum, ut nunc assolent, imita ratione, magistratum delectis habebat. *De Regno ad Areadum imperat.*
46. Magistratus præ divite multo magis is est-

- gendus est, qui regendorum hominum peritia valet. *Prose.*
47. Quid enim si quis ex hoc ipso quod improbus esset, divitias congestit, num ab eo argum est magistratum geri, nec ab eo qui sit quidem pauper, sed legum tamen justitiæque cultor, qui ob ipsum quod justus est, paupertate laborans, pudore non afficitur?
48. Atqui ille sane quomodocumque dives magistratum pecunia mercatus, cujusmodi sit æqui distributor idoneus nesciat. *Ibid.*
- S. THEODOR.** 49. Qui in magistratu sunt constituti, non suis commodis, sed utilitati subditorum inservire debent. *Quest. 17 super Jerem. Novæ.*
50. Everso regno, necesse est etiam magistratus, qui sub eo degunt, commutari. *Sect. 12 super Esæch.*
51. Multa mala conciliat, nullum habere magistratum. *Super Judic.*
52. Magistratum gubernationem tanquam pharmacum quoddam depulsorium peccati, ulceribus rerum Creator imponit. *Serm. 7, de Provident.*
- THEOPHILA.** 53. Plurimum prosunt rempublice magistratus: per ipsos enim hominum vita consistit: qui nisi essent, jam olim omnia perissent, potentioribus imbecilliores devorantibus. *Super Epist. ad Rom., cap. xiii, in illud: Necesse est subditi esse.*
- SENTENTIA PAGANORUM.**
- ARISTOTEL.** 54. Magistratus custos est justus: quod si justus, et æqui, quia alii non sibi ipsi laborat. *Lib. 5 Ethic. ad Nicomach., cap. 6.*
55. Oportet et volentem et non volentem ad magistratum assumere, si dignus sit eo magistratu. *Lib. 2 Politic., cap. 7.*
56. Nemo magistratum petet, nisi honoris sit assessor: atque pleraque eorum, que homines injuste faciunt, per ambitionem et avaritiam committuntur. *Ibid.*
57. Castigatissimos non solum optimos, verum etiam dignissimos censuit in magistratibus esse ponendos, quasi impossibile sit, qui egenus existat, eum bene magistratum gerere. *Ibid., cap. 9.*
58. Si inspicere oportet ad opes gratia quietis, pravum est maximos magistratus esse venales. *Ibid.*
59. Oportet eos, qui possunt optime gerere magistratum, assumere ad magistratum. *Ibid.*
60. Pravum videri potest, plures magistratus ab uno homine geri: unicum enim ab uno optime periculis opus. *Ibid.*
61. Dignissimum studium in magistratu hominum esse atque prudentem. *Ibid., lib. 3, cap. 3.*
62. Istis, qui neque opes habent, neque virtus ullam existimationem, permittere magnos magistratus, nequam est tutum. *Lib. 5 Ethic., cap. 7.*
63. Civitas absque magistratibus esse non potest: necessarius igitur est esse quosdam qui magistratus gerere valeant, et hoc immo sufficere, vel perpetuo, vel ad tempus. *Ibid., lib. 4.*
64. Magistratus constituendus est quidam, qui sit quasi in specula ad mores civium intueendus, ne quis illa vivat, ut rempublice nocere possit. *Ibid., lib. 5, cap. 8.*
65. Maximum illud est in omni republica, et omni diligentia constituendum, ne ex magistratibus lucra proveniant. *Ibid.*
66. Tria debent habere illi, qui magistratus sunt suscepturi: primum, ut ament presentem civitatis statum; secundum, ut habeant potentiam maximam ad ea exoptanda, que magistratus requirit; tertium, ut habeant virtutem et justitiam. *Ibid., cap. 6.*
67. Senatus officium est, consilio civitatem juvare: magistratus officium est, opera et diligentia consequi voluntatem senatus. *Lib. 4 de Arte rhetor. ad Herenn.*
68. Magistratus legum sunt ministri, legum interpretes, legum iudices, legum denique servi, ut possint esse liberi. *Orat. pro Cluentio.*
69. Sodalium est his, qui magistratum gerunt, pro communibus commodis. *Orat. 32, pro Sextio.*
70. Sicut magistratibus leges, ita populo præsentem magistratus: verique dici potest magistratum legem esse loquentem, legem autem mutum magistratum. *Lib. 3 de Legibus.*
71. Magistratus opus est, sine quorum prudentia ac diligentia esse civitas non potest. *Ibid.*
72. Magistratus nec obediendum et noxium civem multa, vinculis, verberibusque coercent. *Ibid.*
73. Proprium munus magistratus est, intelligere ac gerere personam civitatis, deherque ejus dignitatem et decus sustinere, leges servare, jura distribuere, eaque fidelis suis commissa meminisse. *Lib. 1 Offic.*
74. Vero verum germanumque magistratum non ita esse comparatum potes, ut propriam utilitatem perspicat, sed ut subditi sui emolumentum querat. *Prose.*
75. Quocirca quicumque id prudenter cognoscit, potius malit alium quempiam in magistratum constitutum sibi prodere, quam ut dum ipsa alienam utilitatem studet promovere, negotium sibi faciat. *Lib. 4 de Repub.*
76. Omni ratione providendum est, ut summorum magistratum socii, quibus id tributum est-

CICERO.

MCT. 1739.

LAURENT. 1630332.

PETR. 843.

PAULO 117.

SALVATOR.

S. 1730332.

1730332.

PLATO.

®

muneris, ut magistratus adjuvent, idem agant adversus cives, quos nimirum virtus et auctoritas superant, ne cum benigni scilicet esse debeant, immanibus et feris dominis assimilentur. *Ibid.*, lib. 3.

PLATO. 77. Magistratus ut pastores sunt civitatis. *Ibid.*, lib. 4.

78. Magistratus legum sunt ministri. Lib. 4 de *Legibus*.

SENECA. 79. Quidquid peccavit in magistratum aliquis, majestatem laedit. Lib. 4 *Controvers.* contr. 25.

80. Lex a sexagesimo anno senatorem non citat. *De Brevit. vitae*, cap. 2.

Vide etiam tit. *Cicilis*, sent. 85; *Pecunia*, sent. 438; *Reddere rationem*, sent. 48; *Respublica*, sent. 30; *Vinum*, sent. 116.

MAGNANIMITAS.

COLETTOR. *Etymologia*. Magnanimitas dicitur, quasi magna amicitias: et magnanimus, quasi magnus animus.

S. THOMAS AQUINAS. Magnanimus non est *superbivus*, id est, pro parvis periculis: sed *superbivus*, id est, pro magnis periculis periclitans. 2. 2. quest. 129, art. 5.

S. ANTON. *Definitio*. Magnanimitas est appetitus ordinatus magni honoris. Part. 2, tit. 3, cap. 5, § 4.

S. BONAV. Magnanimitas est difficultum spontanea, et rationalis aggressio. Part. 3 *Centiloqui*, sect. 43. Magnanimus est, qui ad universa sustinenda patiens est, et qui nullis passionibus perturbatur. Lib. 2 de *Profectu religiosorum*, cap. 23.

HUGO A S. VICTORI. Magnanimitas est generosa quedam excellentia animi, res difficiles et arduas pulchre et fortiter administrantis. *De Fructu carnis et spiritus*, cap. 1.

JOAN. GERS. Magnanimitas est fortitudo, qua inclinatur habere eam laudem in eodem aliquid sub ratione arduitatis et excellentis apprehensionis. Part. 4, in *Descript. terminorum*, cap. *Fortitudo*.

S. THOMAS AQUINAS. Magnanimitas est circa honores, ut scilicet studeat facere ea, quae sunt honore digna. 2. 2. quest. 129, art. 1.

Magnanimitas est quedam extensio animi ad magna. *Ibid.*

PLATO. Magnanimitas est usus prudens eorum, qui contingunt magnificentia animo cum ratione. *De Definit.*

SENTENTIA PATRUM.

S. ANTON. 1. Magnanimus magis curat veritatem, quam opinionem. Part. 2, tit. 4, cap. 1, § 3.

2. Magnanimus non est contentiosus, quia nihil aestimat magnam: multos enim contendit, nisi pro re, quam estimat magnam. *Ibid.*

3. Injuria magnanimus debet parvipendere, et

a memoria repellere, tunc in mente sua quietus erit. Part. 4, tit. 3, cap. 7, § 15.

4. Virilis animi est et proclare mentis, delectare a curvibus inimicum pondus. *Serm.* 1, *Vigili. Pentecostes*.

5. Dilectio magnanimi facit. *Serm.* 1 *Dom. Rogat.*

6. Magni et excelsi animi virtutis species sunt, tolerantia, ingens spiritus, magnitudo animi, et liberalitas. Lib. 7 *Stromat.*

7. Quisquis magnanimus est, a livore alienus est. *De Zelo et timore*, cap. 4.

8. Respicere inopem, exaudire precem, largiri stipem, praebere defensionem, atque pro ejusdem defensione pauperis, adversantis cuilibet inimicis non timere, magna mentis latitudo est. *Romil.* 12 super *Esach.*, super illud: *Et mensus est portum*.

9. Magnus est, qui victric magna: ingentis virtutis est, ingentia superare. *Epist.* 8, ad *Africanum*.

10. Magnanimitas virtus est, quae omnia prope dispensare facit, affectioni non servit, et nihil putat esse pecunias: qui qui insumit ubi opus est pecuniam, magnanimus est. *Romil.* 48 super *Acha Apot.*

11. Ille magnanimus est, qui vere est humilis, non adulator, non contemptor. *Rom.* 1 super *I Cor.*

12. Is excelsi animi est, qui pecunia et gloria et nulla ejusmodi re indiget: sed qui ea omnia contemnit, et in seipso suam servat magnanimitatem. *Ibid.*

13. Quomodo tuba clare insonante, locus undique vicinus completur, ita clara magnanimitatis fama cujusque viri. *Rom.* 2 super *I ad Thesal.*

14. Magnanimus illum esse denuntio, qui remittit saeculo, carnis Jemocimia calcet, perfectionis arcem conscendere nititur. *Serm.* de *S. Hagona*.

15. Sicut magnanimus, imperturbatus corde, desiderio accensus, latus animo, fida fundans, spei consolatione repletus, virtutisque protectione. *Ibid.*

16. Magnanimitas in pauperes, paucorum est. *Serm.* 3, de *Serjone septimi mensis*.

17. Haec est laudanda magnanimitas, quae prosperis non extollitur, nec fragitur adversa: sed in omni eventu permansens eadem, sufficit ipsa sibi. *Epist.* 177, ad *Reginum quendam*.

18. In desperatis rebus gloriosus est fortiter agere. *Opusc.* 48, cap. 4.

19. Qui magnanimus est, nisi philosophia beneficio intra virtutis limites coercetur (si paulu-

lum proderit) pro magnanimo arrogans fiet, et mente depravatus. *De Regno ad Arcanum imperat.*

20. Magnanimitas non potest esse, nisi aliis virtutibus praesistentibus, unde est quasi ornatus eorum. 1. 2. quest. 66, art. 4.

21. Pro his qui vere sunt magna, magnanimus prompissime se periculis exponit: quia operatur magnum in actu fortitudinis. 2. 2. quest. 129, art. 5.

SENTENTIA PARANORUM.

AMISTOTEL. 22. Qui generosus est atque magnanimus, multas ac magnas adversitates facile perfert. Lib. 4 *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 10.

23. Magnanimus is est, qui magnis est dignus: magnanimitas enim in magnitudine consistit. *Ibid.*, lib. 4, cap. 3.

24. Eum, qui vere magni est animi, bonum esse oportet: magnanimus si non sit bonus, ridiculus omnino videbitur, nec etiam dignus erit honore. *Ibid.*

25. Magnanimi videbitur id esse, quod est in unaquaque virtute magnum: nulloque modo convenit magnanimo pericula fugere ob timorem, aut injuriam facere. *Ibid.*

26. Videtur ipsa magnitudo animo tanquam ornamentum quoddam esse virtutum: nam majores efficit ipsas, sine illis ipsa non fit: quambrem difficile est vere magnanimum esse: non enim esse potest, si non omnis prohibas adit. *Ibid.*

27. Est magnanimi non audire ea, quae afficiunt honore, et ubi alii primis occupant partes, et otiosum esse ac tardum, nisi ubi magnus est honor, vel opus, et paucas quidem agendas res aggredi, magnas autem et proclaras. *Ibid.*

28. Nihil apud magnanimum est magnum, nec est sibi mali memor illi: non est enim magnanimum mentis, sed potius despiciere mala. *Ibid.*

29. Inter ceteras virtutes, magnanimitas eminent: quare peculiari vocabulo hoc praeditus, magnanimum appellatur. Lib. 3 *Ethic. ad Eudomium*.

30. Magnanimus vir nec timens, nec timens, nec cupiens, nec gestiens est. Lib. 4 *Tuscul. quest.*

31. Viros fortes et magnanimos, eosdem bonos et simplices, veritatis amicos, minimeque fallaces esse volumus. Lib. 1 de *Officiis*.

32. Ad magnanimum pertinet, nulli neque humiliter, neque perturbationi animi, neque fortunae succumbere. *Ibid.*

33. Fortis animi et constantis est, non perturbari in rebus speris, nec tumultuantem de gradu deieci, sed praesentis animo uti et consilio. Lib. 1 de *Offic.*

34. Magnitudo animi remota iustitia, humanae quae comitate, feritas quaedam fit et immanitas. *Ibid.*

35. Debet magnanimitas quemlibet mortalem. *Seneca. Lib. 1 de Clement.*, ad *Neronem*, cap. 5.

36. Magni animi est proprium, placidum esse tranquillumque, et injurias atque offensiones semper despiciere. *Ibid.*

37. Nihil aequo hominem, quam magnus animus decet. Lib. 2, de *Clement.*, ad *Neronem*, cap. 5.

38. Generosus animus labor nutrit. *Epist.* 31.

39. Magni animi est, magna contemneret, ac mediocria male, quam nimia: illa enim utilia sunt, at haec (eo quod superflua) nocent. *Epist.* 39.

40. Perit magnanimitas, quae non potest amittere: nisi omnia velut minuta contempserit, quae pro maximo vulgus optat. *Epist.* 74.

41. Magnanimus nos natura produxit, et ut quibusdam animalibus ferum dedit, quibusdam subdolum, quibusdam pavidum: ita nobis gloriosum et exultum spiritum, quae sententia ubi honestissime, non ubi tutissime vivat, simillimum mundo. *Epist.* 124.

42. Nihil non magnanimo magnum est, quae satis. *Epist.* 74.

43. Quis generosus? ad virtutem bene a natura compositus. *Epist.* 44.

44. Magnanimitas si insit animo tuo, cum magna fiducia, vires liber, intrepidus, alacer. *De Quatuor. virt.*

45. Magnanimi hominis bonum est, non vacillare, constare sibi, et finem vite intrepidus expectare. *Ibid.*

46. Eris magnanimus, si pericula nec appetas ut temerarius, nec formides ut timidus. *Ibid.*

47. Magnanimus esse stude. *Sent.* 112.

MAGNUS, MAGNIFICENTIA.

Definitio. Magnificus est, qui in omni opere virtutis eligit quod perfectius est. *Super Lament.* *Hierem.*, cap. 1.

Magnificencia est decus, et ornamentum divinarum humanarumque omnium virtutum. *Ibid.*

Magnificencia est difficultum et proclaram consummatio. Part. 3 *Centiloqui*, sect. 43.

Magnificencia est virtus factiva magnorum. 2. 2. quest. 134, art. 2.

SENTENTIA PATRUM.

1. Quanto quis major est in bonis exterioribus, tanto est instabilior, nisi sustentetur. Part. 2, tit. 3, de *Invidia*, cap. 5, § 3.

2. Non participatione magnitudinis Deus magnus est, sed seipso magno magnus est, quia ipse sua est magnitudo. Lib. 5 de *Trom.*, cap. 10.

S. THOMAS AQUINAS.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

CLEMENS ALEX.

S. CYPRIAN.

S. GREGORI.

MAGNUS.

S. HIERON.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

SENECA.

SENECA.

SIXTUS PHILOSOPH.

S. BONAV.

S. THOMAS AQUINAS.

S. ANTON.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

3. Non erit magnus se sanguinem putans. *de Virginitate et una sent.*, serm. 20.

4. Hæc virum magnam faciunt, domi industria, foris iustum imperium, animus in consulendo liber, neque libidini, neque delicto obnoxius. Lib. 5 *de Civitate Dei*, cap. 12.

5. Time semper in Deo magni esse poterimus, si semper parvuli simus. Super *Psalm.*, lxxii.

6. Nemo se dicat magnum, quia Deus solus est magnus. Super *Psalm.*, lxxxv.

7. Magnus esse vis? a minimo incipe. *Protrep.*

8. Cogitans magnam fabricam construere calitudinis? de fundamento prius cogita humilitatis; et quantum quisque vult et disponit superimponere molem ædificet: quantum erit majus ædificium, tanto altius fudit fundamentum. *Serm.* 10 *de Verbis Dom.*

9. Sæpe qui major est reate, major est iniquitate. *Ibid.*, serm. 36.

10. Esote parvus in oculis tuis, ut sis magnus in oculis Dei. *Serm.* 70 *ad Fratres in creta.*

11. Maximæ res cum a parvis queruntur, magnos eos solent efflicere. Lib. 1 *contra Academicos*, cap. 2.

12. Magnorum est libertas. Lib. 4 *de Musica*, cap. 6.

13. Non mole, sed virtute magnus est Deus. *Epist.* 3.

14. Deus in minimis suis operibus magnus est. Lib. 9 *de Genesi ad litteram*, cap. 10.

15. Deus ita magnus est in operibus magnis, ut minor non sit in minimis. Lib. 21 *contra Faust.*, cap. 5.

16. Loquitur parvulus parvus, sed ipse ita parvus, ut et magna: nos autem parvi, sed in illo magni. *Tract.* 24 *super Joan.*

V. BIDA.

17. Nil magnum in rebus humanis, nisi animus magna despiciens. In suis *Proterp.*, verbo *Nil*.

S. BERNARD.

18. Magna et rara virtus profecto est, ut magna licet operantem, magnum te nescias, et manifestam omnibus tuam te solum latere sanctitatem. *Serm.* 43 *super Cant.*

19. Magni magna audent, quoniam magni sunt: et que audent, obtinent. *Ibid.*, serm. 32.

20. Quidni erubescas minimus inveniri in magnis, qui te recordaris magnum in minimis existisse? Lib. 2 *de Consid.* ad *Eugen. papam*.

21. Quid si summus Pontifex sis? Numquid quia summus Pontifex, ideo summus? Infimum noris esse, si summum putas... Niti te ad summum velim, non putare summum, aut velle putari antequam sis. *Ibid.*

22. Arbitratur se non esse minoribus occupandum, qui se ad majora sentit idoneum. *De Duodecim gradibus humilit.* grad. 7.

23. Qui sibi vilis est, ante Deum magnus est. *Serm.* 39 *ad Soroarem*.

24. Minorem major precedit sicut honore, ita et crimine. Lib. 3 *Phœtica*, cap. 24.

25. Nihil magnum præter animum magnum, nec tibi magno aliquid est magnum. *De septem donis Spiritus sancti in specie. De dono fortitudinis*, cap. 3.

26. Magnus non dicitur, nisi qui summæ potestatis arcem tenere monstratur. Super *Psalm.*, xlv.

27. Nihil est magnum res, quod parvum est tempore. In *Epist. Parænetica ad Valerian.*

28. Magnus plane est ille, qui nunquam titubavit in fide, et passionibus animi nullis turbatur. *Serm.* 43, *super Cant.* habet. apud D. Bernarsum.

29. Magnus est, qui magna: parvus, non minimus, qui saltem potest consequi mediocritia. *Super Levitic.*, cap. 3.

30. Qui se magnum jactat, similis est diabolo. *Super Ecclesiasticos*, cap. ix.

31. Multi minimi dum congregantur unanimes, fiunt magni. *Super Epist. ad Rom.*, cap. xv.

32. Quisquis apud se magnum æstimat, aditum sibi Dei accessus angustat. Lib. 47 *Moral.*, cap. 47.

33. Magnus mihi fuisti, quia despectus tibi: sed nunc quia magnus tibi es, factus es despectus mihi. *Ibid.*, lib. 18, cap. 20.

34. Magnus est, qui cetera concupiscit: parvulus, qui terrena diligit. *Ibid.*, lib. 5, cap. 32.

35. Dum arrogantes magna, et spiritualia agunt, in oculis suis magni sunt. *Protrep.*

36. Magni sunt merito humiles æstimatio, quia semper magna agunt; sed in oculis magnis, se magnos nunquam aspiciunt. Lib. 4 in 1 *Reg.*, cap. 4.

37. Tanto major efficietis, quanto te aspernaris et nulli vocabuli usurpatione restringis. Lib. 4, in *Regist.*, ind. 13, cap. 82, *epist.* 38, *ad Joan. episc. Constantinop.*

38. Qui bonis studiis comptus est, iudicio magnus est, non favore. *Ibid.*, lib. 8, ind. 3, cap. 37, *epist.* 37, *ad Innocent. episcop.*

39. Ante Deum ille magnus per meritum nascitur, qui et perfecte subicitur in preceptis. Lib. 2 in 1 *Reg.*, cap. 4.

40. Sciunt inter magna, que ostendunt magni per jactantiam non apparere. *Ibid.*, lib. 4, cap. 4, *super illud Exod.* xxxii: *Ostende mihi faciem tuam*.

41. Qui magni sunt meritis, parvi sint per humilitatem. *Ibid.* *super illud: Cumque aspexisset Samuel Saul*.

42. Hoc progitium magnorum virorum est, ut a minimis difficile cognoscantur. *Ibid.*, *super illud: Ubi est domus videtis?*

S. HIERON.

43. Magnus est, qui vicerit magna: ingentis virtutis est, ingentia superare. *Epist.* 5, *ad Amicum*.

A. BONAÏ.

HUGO A S. VICTORE.

44. Ecce sacerdos magnus. Magnus officio, magnus merito, magnus premio, magnus suffragio; magnus officio, quia episcopus; magnus merito, quia dignus color; magnus premio, quia beatus; magnus suffragio, quia noster patronus. *Serm.* 19 *de Divers.*

CASSIOPH.

BENOÏCARD.

45. Magnus unusquisque esse student, sed tamen aliquo modo se esse nesciat, ne dum sibi magnitudinem arroganter tribuit, amittat. *Super Genes.*, cap. 14.

S. EUGEN.

46. Magnum fecit Deus hominem in natura, majorem in gratia, maximum in gloria. *Proseutio*.

GUILLELMO ANGLÆ.

47. Sed qui non fuerit minimus reputationis sui, non fiet maximus coram Dei majestate. *Super Job*, cap. vii.

S. JOHANNES CRISTOF.

48. Quanto major es, tanto magis submitte teipsum. *Rom.* 4, *de Verbis Isaia*.

49. Si volerimus magni ac mirabiles videri; non modo non tales erimus, verum etiam ceteris omnibus albediores futuri sumus. *Rom.* 66 *super Math. Oper. perfect.*

50. Si magnus vis fore, hæc ipsa contemne, et eris profecto magnus: illud enim quod tu maximum putas, minimum omnium est. *Ibid.*

51. Consideremus magnum eum esse hominem, qui eum omnium minimus sit, minimum quoque se putat. *Ibid.*

52. Qui apud nos magnus est, etiamsi nemo ipsum hujusmodi esse dicat, vere tamen magnus est. *Ibid.*

53. Non qui major fuerit, ille est justior: sed qui justior fuerit, ille est major. *Rom.* 35 *super Math. Oper. imperj.*

54. Sancti sibi invicem sunt ita subjecti, ut minor majori non invidet, quasi majori; sed libenter ei obsequatur, quasi sibi servienti in eo ipso quod major est, et major non contemnat minorem, qui major est. *Ibid.*

55. Nihil in hac vita magnum, nisi prius omni animi perturbatione amota, adipisci possumus. *Prolog.* *super Joan.*

56. Omnia que vulgo videntur esse magnifica, mihi facta sunt mortua. *Super Epist. ad Galat.*, cap. vi.

57. Magnus in Deo dicitur, non relative ad aliquid, sed absolute omnino dicitur, magnus post quem magnus rite nemo dicitur. *Rom.* *super Epist. ad Tit.*

58. Vere magnus parvulo se inferiorem existimat esse, et ita major efficitur. *Rom.* 58 *ad Popul. Antioch.*

59. Qui vere magnus est, nihil de se magni sentit, aut loquitur, sed omnium se ultimum judicat: hoc vere magnam et mirabile est. Lib. 2 *de Conspuati. cordis*.

60. Magnus ille quidem est, qui nihil quod factu possibile fuerit, facere omisit: major autem, qui per humilitatem etiam qua ultra vires sunt agere conatur. *Grad.* 26.

61. Quis magna sunt, magis egent studio, cura, sollicitudine, vigiliis et labore. *Serm.* coram *Papa Benedit.*

62. Etiam aliquid es, nisi tanto te humilior, quanto magnus es, perdes omnino quod es. *De Conflict. vitior. et virt.*

63. Ille vere erit magnus, qui fuerit totius ambulationis alienus. *Epist.* 55, *ad Pulcheriam August.*

64. Etiam magna sint, et magna esse scias ea, queæ colibus, percipis, nunquam tamen magnus tibi videaris. Lib. 1 *Enchirid. parvulor.* document. 12.

65. Magnos se reputant, qui aut parvi, aut omnino nulli sunt: quare te apud te majorem reputas, quam hominum reputet communis opinio? pondera teipsum secretis, nec te majorem vendas, quam te libra veritatis appendit. *Epist.* 3, *ad Quendam solitum*.

66. Cave ne magnificentia cordis tui, tibi occasio sit ruine. *Ibid.*, *epist.* 24, *ad Quendam canonic.*

67. Hypocritæ magni student videri, non fieri. Lib. 2 *de Vita contemplat.*, cap. 4.

68. Vere magnus est, qui magnam habet charitatem: vere magnus est, qui in se parvus est, et pro nihilo omnes culmen honoris dicit. Lib. 1 *de Imit. Chr.*, cap. 3, *sect.* 6.

69. Si vis magnus esse in celo, esto parvus in mundo. In *Hortulo savor.*, cap. 9, *sect.* 2.

70. Non magnum est, quod aliquis coram mundo magnus sit: sed qui coram Domino magnus dici poterit, hic magnus est. *Conc.* 4, *de S. Joan. Bapt.*

71. Nihil est magnum, nisi quod ipse Dominus magnum voluerit reputare. *Ibid.*

72. Magnus est quisquis aliqua virtute magnus est: sed maximus est, quisquis optima virtute magnus est. *Conc.* de *S. Maria Magdal.*

73. Nemo vir magnus, sine aliquo afflatu divino unquam fuit. Lib. 2 *de Natura Deor.*

74. Quid videtur et magnum in rebus humanis, cui eternitas omnis, totiusque mundi nota sit magnitudo? Lib. 4 *Tusc. quest.*

75. Si quis in rebus magnis præclare ac feliciter elaborare instituit, consentaneum est, ut prius

S. JOH. CR.

JOAN. CHR.

S. ISIDORUS HISPAL.

S. LEO I.

LEUDOV. RL.

PUBL. DEES.

S. GREGOR.

THOMAS A KEMPIS.

S. THOMAS A VILLAN.

S. BERN.

PLATO.

in parvis eas meditando se exerceant, quam in illis magnis. In *Dialogo sophista*.

76. Nihil magnum aut mirum facere potest, qui maximis quibusdam sceleribus se contaminat. Lib. 2 de *Republ.*

77. Hoc tantum ceteris es major, quo melior. In *Panegy. de Trajano August.*

78. Magnus es vir; sed unde scio, si tibi fortuna non dat facultatem exhibendis virtutis. De *division. Procl.*, cap. 4.

79. Multis rebus, non ex natura sua, sed ex humilitate nostra magnitudo est. Lib. 3 *Quest. Praefat.*

80. Sapiens magnus est, quia magnum animum habet. *Epist.* 87.

81. Latum spatium, res magna desiderat. *Epist.* 88.

82. Verus philosophus contentus est magnitudine sua: multi enim majores quam sint, videri volunt. *Epist.* 8.

83. Nihil non magnanimo magnum est, quia satis. *Epist.* 74.

84. Nihil aliud magnum in rebus humanis, nisi animus magna despiciens. De *Quatuor. virtut.*

85. Nihil magnum, nisi magno animo despicias. De *Mortuis*.

86. Non qui magnus, statim bonus est: sed quisquis bonus, idem et magnus est. In suis *Sentent.*, sentent. 1.

Vide etiam in *Conscientia*, sent. 44: *Dicitur*, sent. 155: *Gloria vana*, sent. 165: *Humilitas*, sent. 165, 166: *Jactantia*, sententia 40: *Joannes*, sent. 24, 60: *Ruricus*, sent. 11.

MALEDICTIO.

B. THOMAS AQUINUS. *Etymologia.* Maledicere est malum dicere: quod tripliciter contingit, scilicet, annuntiando, imperando et optando. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 12, lect. 3.

S. BONA. *Definitio.* Maledicere est alicui plagas, vel poenas verbo optativo imprecari. In *Declarat. terminor. theologiae*.

S. THOMAS AQUINUS. Maledicere nihil est aliud, nisi de re aliqua ex malitia malum dicere. Super *Epist. ad Galat.*, cap. 3, lect. 4.

Maledicere nihil aliud est, quam malicia alterius referre. 2. 2. *quest.* 76, art. 1.

P. TH. UILES. *Dicitur.* Duo sunt modi maledictionis: primus, consideratione justitiae; secundus, livore vindictae. Primus modus licitus est; secundus, probabiliter. Super *Job*, cap. m.

CRIBO. *Differentia.* Aliud est maledicere, aliud accusare: accusatio crimen desiderat, maledictio autem nihil habet propositi praeter contumeliam. Orat. 34, *pro Caio*.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Fovea alta est os malevoli, grande innocentium precipitium, sed majus malevolentis: quia maledictus suis artibus precipitatur, unde nunquam evadat. Lib. 7, *epist. 44*, ad *Constantium*.

2. Quid pulchrius quam fideri, cum maledictum nobis? Lib. 2 de *Interpellat.*, cap. 3.

3. Tanta est humana fragilitas, ut ad sibilum minus verbi deficiat. Part. 4, tit. 5, cap. 12, § 2.

4. Cum falsum quid maledico fingitur, aut omnino non creditur, aut certe integra salute sola fama vexatur. *Epist.* 15, ad *Hieronymum*.

5. Quicumque maledico aliquem laesit, meminerit satisfactione quanto citius curare quod fecit. In *Reg. 3 ad Clericos*.

6. Non ad maledicendum quatenam consuecimus linguam nostram, quam ad benedicendum et laudandum Deum creata est. De *Salutaris. docum.*, cap. 42.

7. Maledicere, hoc est malum dicere: sed maledictum aliter peccatur cum contumelia coram illo qui maledicitur, et aliter cum absentis fama leditur. *Serm. Dom. in monte*, lib. 4.

8. Idipeum viperum est, non habere in ore firmamentum veritatis, sed venenum maledictionis. Lib. 2 *contra Litteras Petilian.*, cap. 14.

9. Non qui maledictus fuerit justus est: sed qui justus est, et injuste maledicitur; et si injuste maledicitur, premium illi redditur. Super *Psal.* cii, vers. 6.

10. Surgit ira, non dare irae linguam ad maledicendum. Tract. 44 super *Evang. Joan.* cap. 6.

11. Cum quisque maledicit tibi, benedice ei, et magnum habebis gratiam, quod tu non laedis a quo laesus es. De *Rectitud. catholicae conversat.*

12. Quisquis est qui maledicendi licentia felicem se pulat, nullo erit felicitior, si hoc illi omnino non liceat. Lib. 5 de *Civitate Dei*, cap. 27.

13. Si contra maledicta irascaris, jam ea corroborasti: si vero quietus et immobilis persistas, potentem maledicentem inquam intulisti. *Homil.* 10, de *Pa.*

14. In maledictis sermo est vel supervacuanus, rufinus et utilitate carens: vel detractorius, fraterna bona invida corrosione et odii instinctu dirimens: vel adulterius, caput alienius falsae olei delimitatione demulcens. In suis *Sent.*, verbo *Auctoritate*.

15. Qui negligit oris maledici researe contumeliam, eisi non maledicent, immunditiam tamen laborum, et oris inquinamentum incurrit. In *Centiloq.*, part. 1, sect. 13.

16. Estimanda sunt verba maledicorum, sicut

S. AMBROS.

S. EPHEMUS.

S. ANTON.

S. AUGUST.

S. GREGORIUS MAGNUS.

S. EPIRON.

S. BASILIUS MAGNUS.

S. HENRICH.

S. BONAV.

latras canum, et clamores asnerum. Lib. 1 de *Profectu relig.*, cap. 34.

17. Beatus ea felicissimus, qui maledictis, proscindendo proximum, linguam suam non maculat: nos lingua maledica cor sibi contaminat. De *Maledictis*.

18. Qui maledictis alterum non incescit, se ipsum inculpatum serrat. *Ibid.*

19. Qui maledictionis spiritum vitat, ab improborum se consuetudine servat, exercitusque demonum fugat ac superat. *Ibid.*

20. Qui alios lubens maledictis incescit, se iis que in alios confert obnoxium declarat. De *Maledictis*.

21. Vere miser ac deplorandus est ille, qui maledictis in proximis confendis se assuecit: quid hoc scelere gravius? *Ibid.*

22. Aliter maledictum profertur protextu justitiae, aliter livore vindictae. Lib. 4 *Moral.* cap. 6.

23. Cum sancti viri maledictionis sententiam profertur, non ad hanc ex voto ultionis, sed ex justitia examinis erumpunt. *Ibid.*

24. Qui maledictionibus inimicum impetunt, quid aliud in illo Deum facere volunt, nisi quod ipsi facere aut nequeunt, aut erubescunt? *Ibid.*, lib. 22, cap. 6.

25. Valde grave esse credimus, si fortasse culibet exagitante iracundia maledicamus. Lib. 3 *Dialog.*, cap. 15.

26. Omnibus maledicere, male conscientium signum est. *Epist.* 1, *interna Helvidium*.

27. Contra quemlibet pessim in livis strepere, et congerere maledicta, scurrarum et parasitorum est. *Epist.* 3, ad *Domitianem*.

28. Nihil prodest maledictionibus remaledicere, et adversarios talione mordere, cum precipitur malum pro malo non reddere. *Epist.* 19, ad *Pammachium et Oceanum*.

29. Non velis in maledictis referre vicem, ne ipse maledicus esse videaris. *Epist.* 21, ad *Pammachium et Marcellinum*.

30. Illi aequali maledicto subsistent, qui bona mala dicunt, et illi qui mala bona judicant. *Epist.* 22, ad *Paulin.*

31. Qui sanitate abutuntur in libidinem, et divitias vertunt in luxuriam, bonaque famam sordida conversatione deturpant, hi benedictiones Dei mutant in maledictionem. Super *Malach.*, cap. 2, super illud: *Maledictum benedictionibus vestris*.

32. Qui justis maledicit, diabolus est. Super *Psal.* xxii, vers. 2.

33. Illud maledictum contemnendum est, quod beatitudinem creat, quod falso maledicentis ore profertur. *Prosee.*

34. Ubi ergo Christus in causa est, ibi et op-

tanda maledictio est. Lib. 1 super *Matth.*, cap. 5, can. 40, num. 35, super illud: *Beati estis, cum maledixerit vobis homines*.

25. Qui jaculum maledictionis jacit in aliquem, pro eo punietur. Super *Proc.*, cap. xxvi.

26. Quanto magis noster est, qui maledicit, tanto intolerabilior est, et profundius atque periculosius vulnerat maledictio ejus. Super *Extensio.*, cap. vii.

27. Justa poena est, ut tu maledicaris, qui alios maledixisti: quia per quam peccat quis, per haec torquetur. *Ibid.*

28. Si quis te maledictis prosequitur, recordare Domini tui, quem ad derisum adorabant Judaei; et verbis et re distrahebant et iridebant: ipsa vero non modo non ultus est, sed beneficiis et summa humanitate et clementia eos affecit. *Prosee.*

29. Christus opprobriis et maledictis afficitur, ad derisum alapis creditur; tu ab omnibus laudem captas, et non feres opprobria Christi. *Hom.* 82 super *Joan.*

30. Si maledictis patri vel matri, morte moriantur; quall iudicio dignus eris, qui maledicere audes ei, qui parentibus illis magis necessarius est et melior? *Prosee.*

31. Si is qui publicano maledixit, poenam non effugit: qui vero parentibus maledicere solet, qua apologia tuebatur? *Serm.* super illud: *Salutate Prisonem*.

32. Quos vere amamus, nunquam morsu petimus. *Homil.* 24 super *1 Cor.*

33. Lingua maledica chris est, caninis carnibus impuriorem deponitur mensum. *Ibid.*, hom. 44.

34. Sanguinaria lingua coram confundit, et os clousam latinamque vidit, imo quallet latrina abominabiliorum. *Ibid.*

35. Nihil delectabilius animo aliam devotente, neque quidquam impurius lingua imprecationes exhalante. *Prosee.*

36. Homo es, ne virus aspidum evomas: homo es, ne vertaris in feram. Tibi datum est os, non ut mordens: datus tibi est lingua; non ut maledicas, sed ut benedicas.

37. Nonne putas diabolum ridere, cum talia audis maledictionis vota? nunquid putas Deum irritari et averi, cum talia impreationibus postulas? qua re nihil fieri potest sceleratius. *Hom.* 5 super *11 Cor.*

38. Nihil putas te mali facere, quando fratri maledicis: quomodo ergo illum fratrem vocas? Si vero non est frater tuus, quomodo dicis: Pater noster? *Serm.* 44 super *Epist. ad Ephes.*

39. Maledicit frater, et tu qui audis, maledicentis os non obturas, iis que ab eo denuntur facile credis, et non reprimis: cuius sunt sata

HUGO CARD.

S. JOHANNES CHRYSOST.

indicia? dilectionis an odii? Hom. 2 super II *Theos.*

50. Maledixit te quisquam, tu illum dilige, tu illum beneficiis refove, et magnum quid fecisti. Hom. 3 super I *Tim.*

51. Qui inimicum benedicit, seipsum benedicit: et qui illi maledicit, in seipsum maledicta detorquet. *Ibid.*, hom. 6.

52. Maledicti sibi ipsi nihil boni copeni sunt, veluti salutari ejusdem vice aliorum opinionem violare nituntur, ne per id innumeris se peccatis ac sceleribus implicent. Hom. 8 super II *Tim.*

53. Sicut benedicere, amicitiae principium est; sic maledicere, inimicitiae, et odii, et injuriarum principium est, atque discordiarum materia. Hom. 8 ad *Papam Antiochenum.*

54. Sive fatuum quis dixerit, sive vanum, sive latronem, sive quolibet alio nomine, maledictum fratri inmensi, et quolibet herum vocabulo sub maledicti titulo gehennae ignis supplicio condemnabitur. *Lib. 1 de Compuni. corit.*

55. Maledicens cum adultero et avaro et idola colente damnabitur. *Ibid.*

56. Christus maledictiohousibus benedicti jubet, nos et contrario aut prius maledictimus, aut maledictis alteros multiplicata maledicta restitimus. *Ibid.*

57. Annon fines ne sperat se terra, et totum te absorbeat, vel fulmen superne in te adigatur, et maledicem illam linguam comburat? *Serm. in illud Pauli: Salutem Priscam.*

58. Maledictiones, quae diriguntur in proximo, maledicentes primitus vexant. Hom. 1 super *Epist. ad Hebr.*

JOAN. TRIT. 59. Quis se maledici non desideret, ut maseatur Christi voce laudari, et coelesti copiosaque mercede remunerari? *Lib. 1, hom. 10, ad Monachos.*

S. ISID. PHL. 60. Multi hanc velut artem faciunt, ut hominibus maledicant, et obtruncant. *Lib. 4, epis. 71.*

LACT. TIRM. 61. Maledicenti benedictio respondeat, et nunquam ipse maledicat. *Lib. 6 de Divin. inst.*

SAL. VIANUS. 62. Hinc intelligere possumus, quam gravis sit et perniciosa maledictio, quando etiam si alia bona adferunt, sola excludit e coelo. *Lib. 3, de Gubern. Dei, Super illud I Cor. vi, 10: Maledicti regnum Dei non possidebunt.*

63. Sacrosanctum Domini Dei nomen sacrilegorum hominum maledictione violatur. *Ibid.*, lib. 4.

S. THOMAS AQUINAS. 64. Maledicere omnium maledicendi, optando, seu improbando malum alicui, illicitum est. 2. 2. quæst. 76, art. 1.

65. Quotum est maledicere non existentem, vitiosum vero si existet. *Ibid.*, art. 2, argum. 3.

SENTENTIAE RAGANORUM.

CICERO. 66. Nihil est tam voluere, quam maledictum,

nihil facilius emittitur, nihil citius excipitur, nihil latius dissipatur. *Orat. 31, pro Plancio.*

67. Si quis nuntiavit quemdam sibi maledicere, ne refuta quae dicta sunt; responde non necesse cetera tua vitia, nam aliqui non illa sola fuisse diciturum. In suo *Enchirid.*, cap. 48.

68. Quidquid de te dictum fuerit, id ne curato; id enim non jam tui est arbitrii. *Ibid.*, cap. 74.

69. Male de te loquantur homines, bene autem loqui nesciant; non quod merearis; sed quod solent ipsi. *Prosec.*

70. Homines de te male loquuntur: si merito, non quod loquuntur, molestum est, sed quod non mentiantur: si immerito, innocentia mea nunc maxime gaudeo. *De Moribus.*

71. Multi, cum aliis maledicunt, sibi ipsis contritum faciunt: nihil enim turpius, quam qui obijci alteri sibi obijciendum. *Ibid.*

72. In defunctum maledicta ne congerio. In suis *Sent.*, sent. 9.

Definitio. Malitia est mentis atque animi depravatio a tramite veritatis devia. *De Haec et opinio. cap. 7.*

Quid est malitia, nisi boni indigentia? *Ibid.*

Quid est malitia, nisi nocendi amor? malitia enim malo delectatur alieno. Hom. 20 ex III *Hom.* Nihil aliud est malitia, quam concupiscentia effraterna. *Prosec.*

Malitia namque est ex proposito et deliberatione, malo cogitio, prono animo consensure. Part. 1, de *Fermento ad Bernardum.*

Malis est, cuiusque deest aliquid ad bonum. *Epist. 93.*

Malitia est aegritudo animo. *Sent. 198.*

Divisio. Malorum quatuor sunt genera: pravi, malevoli, maligni, pessimi. Super *Psalm. LXXXVIII. Productio.* Bonitas virtutum mater, malitia origo vitiorum. *Serm. 31.*

Omnis improbitas, ex imbecillitate venit. *De Perfect. vite spirit.*, cap. 16.

SENTENTIAE RAGANORUM.

1. Malitia diaboli praeceat, virtutibus Christus. Super *Psalm. XXXII.*

2. Pejor est, qui se, cum sit malus, bonum ostendit, quam ille qui aperte est malus. Super I *Tim.*, cap. v.

3. Per malos Deus purgat bonos. Super *Epist. ad Rom.*, cap. ix.

4. Malitia contra sui usurpatores militat, eosque qui ipsum tenent, magis quam illos, in quos noxam parat consensuat. *De Passionis et cruce Domini.*

VEGETIUS.

S. AUGUST.

5. Deus malorum malitia iuste utitur, ut aliis malis ingerat temporalia. *Epist. 70, ad Bonifac.*

6. Malitia individua comes, miseria est. *Prosec.*

7. Perversi enim non solum mali esse volunt, et miseri volunt, quod fieri non potest; sed ideo volunt mali esse, ne miseri sint: ergo ne miser sit, malus est, et ideo miserior est, quia malus est. Super *Psalm. xxxii, conc. 2, vers. 12.*

8. Omnis malus aut ideo vivit, ut corrigatur; aut ideo vivit, ut per illum bonus exerceatur. *Sup. Psalm. lvi, conc. 2, vers. 2.*

9. Arcta omnis malitia, sola innocentia lata est. Super *Psalm. c, vers. 3.*

10. Malitia meae nulla causa erat, nisi malitia. *Lib. 2 Conf.*, cap. 4.

11. Voluntate propria quisque malus est. *Lib. 2 de Civit. Dei*, cap. 4.

12. Malus fuisti heri, hodie bonus esto. *Tract. 25 super Joan.*

13. Malitia malo delectatur alieno. Hom. 20 ex III *Hom.*, cap. 1.

14. Ea tempore quisque incipit malus esse, quo potest bonus fieri. In suis *Proserb.*, verbo *Ea.*

15. Vix quisquam in bonum transit, nisi ex malo. *Ibid.*, verbo *Vix.*

16. Habet malitia cursum suum rōtis quatuor consistentem: avidia, impatientia, pudicia, impudentia. Valde velox est curus iste, qui nec innocentia sistitur, nec patientia retardatur, nec timore frenatur, nec inhibetur pudore. *Prosecutio.*

17. Trahitur autem duobus admodum perniciosus equis, ad omnem perniciem parasitimus: terrena potentia, et seculari pompa. Porro president duobus his equis auriga duo, tumor et livor: tumor quidem pompam, livor vero potentiam agit. *Serm. 89 super Cant.*

18. Minus semper malitia palam nocuit: nec nunquam bonus nisi boni simulatione, deceptus est. *Ibid.*, *serm. 66.*

19. Molestum est, grave est, periculosum est, nimirum ubi malitia plurimum, sapientiae medicum. *Serm. 6, de Ascen.*

20. Sicut nemo fit repente summus, sed gradatim quisque ascendit: sic nemo repente fit pessimus, sed paulatim descendit. *De Duodecim grad. humilit.*, verbo *Interfuit.*

21. Malus homo nunquam tute secum habitat, quia cum malo homine habitat; et nemo molester si est, quam ipse sibi. *De Vita solit.*

22. Optimus hodie est, qui non est nimis malus. In *Pract. Vita S. Malach.*

23. Infeliciores esse necesse est malos, cum cupita perferant, quam si ea, quae cupiunt, impiere non possint. *Prosec.*

S. AMBROS.

S. AUGUST.

CICERO. 1

S. VICTORI.

S. BENEDICT.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

24. Nam si miserum est voluisse prava, potuisse miserum est, sine quo voluntatis misera langueret effectus. *Lib. 4 de Consol. philos.*, prosa 4.

25. Si nequitia miserum facit, miserum sit necesse est distimior nequam: quos infelicissimos esse iudicarem, nisi eorum malitiam alicui mors extrema finiret. *Ibid.*

26. Feliciores sunt improbi supplicia huiusmodi, quam si eos nulla iustitia pena coerceret. *Ibid.*

27. Saepe illa summa providentia profert insignis miraculum, ut malos mali et bonos faciant. *Prosecutio.*

28. Nam dum iniqua sibi a pessimis quidam perpeti videntur noxiorum odio fragrantis, ad virtutis frugem redeunt. *Ibid.*

29. Sicut probitas ipsa fit premium, ita improbis nequitia ipsa supplicium est. *Ibid.*, lib. 4, prosa 3.

30. In ipso uno qui malus est, et proximum habes et inimicum: nam quod homo est, proximum tuus est: quod malus est, non solum tuus, sed etiam suis inimicus est. *Homi. 41.*

31. Malorum libertas conferi absolutam superbiam, dum contemptum semper nitrit impunita protervitas, et subiectum se malis esse non credit, qui nihil quod obviare possit expavescit. Super *Psalm. lxxxi, vers. 6.*

32. Lugendi ac deplorandi sunt illi, qui malitiae vinculis constructi sunt: grave enim malitiae dominium est. *De Malitia.*

33. Nunquam in pace est malignus, semper perturbationibus agitatur, semper dolo et ira plena est, semper proximum suum despiciat, semper submurmurat, semper susurrat, semper invidet, susulatur, semper exasperatur. *Ibid.*

34. Malignus eos, a quibus diligitur, illudat, commendantes se spernit, prolicientes contristat, admonitiones parvi facit, fratres dirimit, simplices verat, longanimes repellit, patientes irridet, peregrinos averterat, singulis adversatur. *Ibid.*

35. Malignus iracundiam exultat, ad vindictam impellit, ad convicia pronus, ad detractiones facilis, ad injuriarum proventus, ad loquacitatem potens, ad iurgia praeus. *Ibid.*

36. Tanta est iam malorum copia, ut vix ullus videatur, si cum illorum condatur immensa multitudo, non amarus iustorum. In *Eliud.* super *Psalm. xii, vers. 4: Non est qui faciat bonum.*

37. Cor pessimum ex sua malitia tacebit. *Prosecutio.*

38. Sicut ignis amoris mentem erigit, ita ignis malitiae involvit. Hom. 2 super *Exech.*

39. Frustra indignatio, clamor, et hispania ab exterioribus tollitur, si in interioribus vitiorum

S. CASARIUS
ARELAT.

CASSIODOR.

S. EPHRAIM.

FRANCISCUS
TITELM.

S. GREGOR.
MAGNUS.

mater malitia dominatur. Part. 3 Pastoral., cap. 4. admonit. 10.

40. Incessans foras nequitiæ ramus inciditur, si surrectura multiplicata intus in radice mater malitia servatur. *Ibid.*

S. GREG. MAG.

41. Facillius est scientes malitia aliorum inquirere, quam alius virtutem imperitari. Orat. 16, in *Fuscæ Basilid.*

42. Expedita est malitia, etiam sine trahente. Orat. 3, de *Pace.*

HAYMO.

43. Magnum malitia remedium confessio, et fuga est peccati. Orat. 8, ad *Patron episc.*

44. Boni a Deo conditi, vitio mali sumus effecti. Serm. 2 fer. 2 *Liberat.*

S. BERNON.

45. In omni proposito, in omni gradu, et sexu, et boni et mali reperitur: malorumque condemnatio, laus bonorum est. *Epist. 2 ad Neptolum.*

S. JOANNES CHRYSO.

46. Sicut virtus salutis causa est, omni operantibus: ita et malitia interitus. Hom. 42 super *Gen.*

47. Tale est vitium malignitatis, ut sibi permittit accessit. Hom. 7 sup. *Matth. Oper. perf.*

48. Animas semel malitia capta stultior cunctis efficitur. *Ibid.*

49. Nonne illud maxime malis dignum est lacrymis, quia cum nulli sint mali, non pudet eos male agere. *Ibid.*, hom. 82.

50. In quibus est una malitia, est unus ad malefaciendum consensus. Homil. 26 super *Matth. Oper. imperf.*

51. Malitia non compescitur sermonibus, sed excitatur: malum enim hominem plus tacendo, quam respondendo vincere potes. *Ibid.*, hom. 38.

52. Omnis malitia confunditur aliquoties ratione veritatis, corrigitur autem nunquam, maxime eorum qui proposito malo et non ignorantia peccant. *Ibid.*, hom. 42.

53. Sicut ignis quanto simplicius ligna susceperit in maiore flammam erigitur: sic acrius malus quanto magis veritatem audierit, eo amplius in malitiam excitatur. *Ibid.*

54. Malitia cæca est. Hom. 8 super *Joan.*

55. Talis malitia est, ut quidquid dicatur, fletive non exurgit, sed proprium servat venenum. *Ibid.*, hom. 49.

56. Nihil tam stultus homines facit, quam malitia. *Ibid.*

57. Impudens quiddam et temerarium malitia est: que cum magis confundi debet, magis irritatur. *Ibid.*, hom. 54.

58. Malitiosus seipsum percussit primum, alium autem nullum, et sic sibi ipsi est hostis. Homil. 7 super *Acta Apost.*

59. Nihil impudentius, neque audacius malitia. *Ibid.*, hom. 43.

60. Mentis malitia necessitate non tollitur. Hom. de *Prod. Judæ.*

61. Qui in malitia vivit, omni caret securitate. Homil. 9 super I *Cor.*

62. Nihil virtute purius, nihil malitia impurius: nam illa sole fulgidior est, hæc vero luto fetidior. Hom. 28 super II *Cor.*

63. Nemini fidit, qui in malitia vivit. Serm. 42 super *Epist. ad Philipp.*

64. Quemadmodum boni ac prohi viri, duplici honore digni sunt, quod et frugil collectere solet, et ab improbis nihil quidquam vitii traxere: sic et mali duplici poena mulcandi, quod cum boni esse possent, per vitia improbi fuere, et a bonis virtutis nihil adipisci voluere. *Proze.*

65. Sicuti bonos non improbi solum, sed prohi quoque admirantur: ita et improbos non boni solum, sed mali etiam odere. Serm. de *Virt. et vit.*

66. Quemadmodum si aliquis claudere voluerit aquæ curruis meatum, si una ex parte exclusa fuerit aqua, violentia aliunde sibi semitam rumpit: sic et impiorum malignitas, ex una parte confusa, aliunde sibi aditum adveniat. Homil. 42 super *Matth. Oper. imperf.*

67. Nequitiæ non est scientia, imo vero turpitudine damnata, privata veritate, et que plurimos laedere videtur. *Grado 24.*

68. Nequitiæ est rectitudinis perversio, intentio seducta, mentis dispersio, fraudis abyssus, lapsus artifex, dæmonica vita. *Ibid.*

69. Malus est diabolo, fraudis abyssus, lapsus artifex, dæmonica vita. *Ibid.*

70. Malitia a tumore ac iracundia nascitur. *Ibid.*, *Grado 26.*

71. Si malus in juventute quis exiit, raro in senectute bonus erit. *De Inst. vite sacerdot.*, cap. 11.

72. Malorum iniquitas, sanctorum servit utilitas: quia unde mali corrumpunt, inde boni proficiunt. *Lib. 1 de Summo bono*, cap. 10, sent. 42.

73. Impii cilios sunt diaboli. *Ibid.*, cap. 2, sent. 7.

74. Malignitatem hominum voluntas nequam potest impleri, nisi Deus dederit potentiam. *Ibid.*, lib. 3, cap. 57, sent. 4.

75. Sunt necessarij mali: ut quoties boni offendunt, flagellentur ab illis. *Ibid.*, sent. 7.

76. Ne contentus etiam parvam videris intra te fermentari malitiam, quia modicum fermenti totam massam corrumpit. *Proze.*

77. Sicut enim ex iustitia generatur iustitia, et ex castitate castitas, et castus accepto castitatis fermento, quotidie castior efficitur: ita et qui semel intra se licet parvum malitiam deposuerit fer-

mentum, quotidie in semetipso nequior efficitur ac deterior. Hom. 23 in cap. xxvii *Nim.*

PETRUS BR.

78. Jam optimus est, qui non est nimis malus. *Epist. 143, ad Convoluta archiepiscop. Moguntin.*

PHILO JUD.

79. Non semper felix est malitia, inlepidum cum maxime se celat, deprehenditur. *Lib. 7 de Joseph.*

SAUVIANUS.

80. Magis damnabilis est malitia, quam cæcus bonitatis accusat. *Lib. 4 de Gubern. Dei.*

81. In hoc seculus res devoluta est, ut nisi quis malus fuerit, salvus esse non possit. *Ibid.*, lib. 5.

82. Nullus malus, nisi stultus: si enim saperet, bonus esse vellet: exire ergo nequitiam, si vis habere sapientiam. *Ibid.*

THALASSUS.

83. Vere potens vir est, qui et ab opere et a scientia malitiam removet. *Hexatentad. 4*, sent. 42.

84. Malitia inveterata, longo opus habet exercitatio: sole clarior enim consuetudo, haud cito immutatur. *Hexatentad. 3*, sent. 7.

85. Malitiam mortales, ne mortuos non resurgat, et a brevi morte in longam transcas. *Hexatentad. 4*, sent. 51.

IN VII. PAT.

86. Malitia nequamquam expellit malitiam: sed si quis sibi male fecit, tu bonitatis ei, ut per bonum opus tum destruas ipsam malitiam. *Lib. 5, libell. 10, de Discretionem*, num. 53.

SENTENTIE PARABOLICÆ.

AMBRUSIUS.

87. Malus nunquam sibi amicus est, sed naufragus semper oppugnat. *Lib. 2 Magnæ moral.* cap. 11.

DIODORUS.

88. Nobilitas, gloria, divitiæ malitiæ sunt volucula. *In Sent.*, sent. 14.

SENECA.

89. Levis est malitia, sepe mutatur non in melius, sed in aliud. *Epist. 47.*

90. Nemo est extra periculum malitiæ, nisi qui totam eam excussit: nemo autem illam excussit, nisi qui pro illa sapientiam assumpsit. *Epist. 75.*

91. Malitia miserum facit, virtus beatos. *Epist. 81.*

92. Malitia ipsa maximum partem veneni sibi bibit, dum nocet. *Ibid.*

SIXTUS PHILOSOPH.

93. Impius in Deum maledicens, et infestus, et contumeliosus est. *Sent. 77.*

94. Intolerabilis est malitia, cum laudatur. *Ibid.*, sent. 142.

PRINCEPS.

95. Anima mala Deum fugit. *Ibid.*, sent. 301.

96. Anims in corpus humanum lapsa, siquidem mala perseveraverit, non gustabit immortalitatis quidquam. *Lib. de Potest. et sup. Dei*, cui *Ut Firmader*, cap. 40.

97. Quænam fera mordax ita corpus lacertæ, ut impietas laetis animam? Nonne videt quot malis animus premitur impius? *Ibid.*

98. Morbus animæ gravissimus, impietas est. *Ibid.*, cap. 12.

Vide etiam tit. *Abundantia*, sent. 100; *Diabolus*, sent. 76; *Becleria*, sent. 63; *Discriminatio*, sent. 18, 26; *Finitis*, sent. 53; *Hereticus*, sent. 28; *Iustitia in genere*, sent. 67; *Mundus*, sent. 127; *Ociositas*, sent. 57; *Patientia*, sent. 41; *Vacare sibi*, sent. 9; *Veritas*, sent. 25; *Virtus*, sent. 88.

MALUM.

Definitio. Malum est aversio ab incommutabili bono, et conversio ad mutabilia bona. *Lib. 2 de Lib. arb.*, cap. 19.

Malum est corruptio vel modi, vel speciei, vel ordinis naturalis. *De Natura boni*, cap. 4.

Malum est privatio, defectus, imbecillitas, apte compositionis vacuitas, peccatum, vacuitas propositi, pulchritudinis, vite, mentis, rationis, perfectionis, sedis: quod causam non habet, quod interminatum est, quod sterile, ignavum, imbecillum, inordinatum, dissimile, infinitum, tenebrosissimum, expers essentialis. *De Divinis nominibus*, cap. 4.

Malum est intrinsece imbecillitasque, ac privatio aut scientiæ, que latere non potest, aut fidei, aut appetitus, aut actionis bonæ. *Ibid.*

Malum est privatio modis, speciei, et ordinis. *Parte 1 Summa*, quest. 5, art. 6, argum. 3.

Malum nihil aliud est, nisi quod turpe, inhonestum, indecorum, pravum, flagitiosum, fœdum, quod fugiendum est. *Lib. 3 de Finib.*, num. 14.

Malum, est rerum imperitia. *Epist. 81.*

Divitio. Duplitem malum appellatur: unum quod homo facit, alterum quod patitur. Quod fecit, peccatum est; quod patitur, poena. *Lib. 5 Etym.*, cap. 27.

Comparatio. Sicut bonum obiectum est, et causa amoris: ita malum est obiectum, et causa odii. *1. 2. quest. 29, art. 1.*

SENTENTIE PATRUM.

1. Mala non sunt, nisi que crimine mentem implicent, et conscientiam ligant. *Lib. 1 Hexam.*, cap. 8.

2. Non sunt mala, nisi que privantur bonis: per mala tamen factum est, ut bona conferant. *De Banc et datus*, cap. 7.

3. Permittit Deus impijs male agere, ut ex eorum malis bona operetur. *Super Apoc.*, cap. 9.

4. Nemo a malo liberatur quisquam nisi Dei gratia. *Lib. 1 Retract.*, cap. 9.

5. Cum malum perpetuatur, hostis est intus, etiam nullius infimæ legnitate vulgæ. *Epist. 15, ad Div. Hieronym.*

6. Deus malorum malitia juste vitatur, ut aliis mala ingerat temporalis. *Epist. 79, ad Bonifac.*

7. Cum Deus summe bonus sit, nulimodo si-

S. AUGUST.

S. BERNON. AREOPAG.

S. THOMAS AQUINAS. CICERO.

SENECA.

S. IRENEUS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

neret mali aliquid esse in operibus suis, nisi usque adeo esset omnipotens et bonus, ut bene faceret etiam de malo. In *Enchiridio*, cap. 14.

8. Ex omnibus consistit universitatis admirabilis pulchritudo, in qua etiam illud quod malum dicitur, bene ordinatum, et hoc sub positum, eminentius commendat bona, ut magis placeant, et laudabiliora sint, dum comparantur malis. *Ibid.*, cap. 10.

9. Non dubitandum Deum facere bene, etiam sinendo fieri quaecumque male: non enim hoc nisi iudicio sunt, et profecto bonum est, omne quod justum est. *Prose.*

10. Quamvis ea, quae mala sunt, in quantum mala sunt, non sint bona: tamen ut non solum bona, sed etiam sint et mala, bonum est.

11. Nam nisi esset hoc bonum ut essent et mala, nullo modo esse inveniatur ab omnipotente bono. In *Enchiridio*, cap. 96.

12. Cum bona et mala nullus ambigat esse contraria, non solum simul esse possunt, sed etiam mala omnino sine bonis, et nisi in bonis esse non possunt, quamvis bona sine malis esse possint. *Ibid.*, cap. 14.

13. Melius iudicavit Deus de malis bene facere, quam mala nulla esse permittere. *Ibid.*, cap. 27.

14. Praesent mala, quae fideles pie perferunt, vel ad emendanda peccata, vel ad excruciam probandamque iustitiam, vel ad demonstrandam vitae huius miseriam, vel illa tibi ergis lealitate vera atque perpetua, et desideretur ardentius, et instantius acquiratur. Lib. 43 de *Trium*, cap. 16.

15. Quanto magis homo sua mala intelligit, tanto amplius suspirat et gemit. De *Spiritu et anima*, cap. 40.

16. Bonum et malum a Deo est, non secundum multum, quia homines mali sunt: malus enim Deus non est, sed malis ingerit mala, quia iustus est. In *Quest. super Exod.*, quaest. 143.

17. Qui peccando malum facit, primum delinquendo a bono cadit. Lib. 3 super *Levit.*, quaest. 20.

18. Malorum omnium causa, imprudens voluntas est. Lib. 6 de *Liberi arbitrio*, cap. 17.

19. Nihil evidenter boni, mali est experimentum. De *Viginti et una sentent.*, sent. 20.

20. Quid melius, quid omnipotentius eo, qui cum mali nihil faciat, bene etiam de malis facit? De *Continencia*, cap. 6.

21. Mali nulla natura est, sed amissio boni, mali nomen accepit. Lib. 11 de *Civitate Dei*, cap. 9.

22. Non haec quae patris mala, mala sunt: si enim iusta sunt, bona sunt, sed tibi patienti haec mala sunt. *Prose.*

23. Non vis ut mala sint tibi, quae iusta sunt Dei? non sit mala in conspectu Dei iniquitas tua. Super *Psalum*, cii, vers. 3.

24. Difficilius bonorum appetitores invenimus, quam malorum desertores. De *Sobrietate*, cap. 1.

25. Non nocent mala praeterita, si non placeant. De *Verb. Dom.*, serm. 20.

26. Quam spem habere possunt, qui mala faciunt, cum illi perituri sunt, qui bona non faciunt? Serm. 1 de *Defunct.*

27. Per ignorantiam malum quasi bonum placeat. Lib. 4 ad *Bonifac.*, cap. 13.

28. Malum est male uti bono. De *Nat. boni*, cap. 36.

29. Nihil est detestabilius quam de malo alterius, meri diaboli similitudine atque imitatione lesari. De *Catechiz. rud.*, cap. 11.

30. Homo factus est malo dignus aeterno, qui in se peremit bonum, quod esse possit aeternum. Lib. 21 de *Civitate Dei*, cap. 12.

31. Bona mea dona tua sunt, mala mea delicia mei sunt. Lib. 10 *Confess.*, cap. 4.

32. Bona sine malis esse possunt, mala vero sine bonis esse non possunt; quia natura in quibus sunt, in quantum natura sunt, utique bonum sunt. Lib. 11 de *Civitate Dei*, cap. 11.

33. Qui nimis querant unde ad malum, nihil reperiant nisi malum. De *Utilit. cred.*, cap. 18.

34. Reddere male christianum non debet pro malis. In *Enchiridio*, cap. 79.

35. Qui nihil mali faciunt, bene vivunt. Epist. 405.

36. Quando homini proponitur, ut aut male aliquid faciat, aut mali aliquid patiat, eliget non facere mala, quam non pati mala. Epist. 209.

37. Malum nisi experimento non sentiemus, quia nullum esset, si non fecissemus. Lib. 8 de *Genesi ad litteram*, cap. 14.

38. Origo et caput mali est peccatum. *Contra Fortunatum*, disputatione 2.

39. Quod in homine malum est, est fructus originalis peccati. Lib. 3 *contra Julianum*, cap. 8.

40. Nullum malum sine aliquo bono esse potest, nec ideo bonum est. *Ibid.*, cap. 23.

41. Bonum est bene uti malis. *Ibid.*, lib. 5, cap. 6.

42. Malo bene uti, non est peccatum. *Ibid.*, cap. 16.

43. Ea quae dicuntur mala, aut vita sunt rerum bonarum, aut supplicia peccatorum. Lib. 1 *contra Advers. legis*, cap. 5.

44. Quod malum per vitium, profecto bonum est per naturam. *Ibid.*

45. Cum Deus omnia facere possit, malum tamen, quia nihil est, facere non potest. In *aus. Prov.*, verbo *Cum*.

46. Deo nihil mali est imputandum, quandoquidem ipse malo utitur ad bonum. *Ibid.*, verbo *Deo*.

47. In malis sperare bona, nemo nisi innocens solet. *Ibid.*, verbo *In*.

48. Hoc est funditus a malo recedere, ex amore Dei jam nullo peccare. *Ibid.*, verbo *Hoc*.

49. Qui manum non retinet a malo, quo potest, licet quandoque frustrare effectus, non minus culpatur affectus. Epist. 2, ad *Fulconem*.

50. Malum si comprimis tuum, reputabitur tibi ad iustitiam; si alienum, ad gloriam. Epist. 200.

51. Sapere malum, sapere non est, sed desipere. De *duodecim Gradibus humilitatis*, grad. 1, verbo *Tu quoque*.

52. Quae in terris abundare creduntur, si disponentem providentiam spectes, nihil usquam mali esse perpendas. Lib. 4, de *Consolatione phalar.*, prosa 6.

53. Malo consentire est malum, operam dare malo est majus malum; sed in malo perseverare est pessimum malum. De *SS. Apost.*

54. Malum est vituperabile in se, et vituperabilem reddit actorem. Super lib. 2 *Sentent.*, dist. 34, art. 1, quest. 1.

55. Magis nocet malum, quod magis intimum est; et magis prodest bonum et delectat, quod magis intimum est. De *septem Hominibus aeternit.* lib. 6, distinct. 3.

56. Permittitur nimis precurrere saeculum malum, ut gratius regnum Domini suscipiatur optatum. Super *Psalum*, ix, vers. 40.

57. Nunquam malum derelinquit, qui cognoscit amare quod peccat. Super *Psalum*, li: *Dixerunt malitiam*.

58. Omne malum execrabilius redditur, quando publica presumptione tractatur. Super *Psalum*, lix, vers. 11.

59. Malum intestinum quanta plus legitur, tanto amplius incurabili putredine sauciatur. Super *Psalum*, lix, vers. 7.

60. Nullum malum difficilius extinguatur, quam quod facile redditus habet. De *Spectaculis*, cap. 1.

61. Malum nec est in natura, nec est quisquam natura malus. De *Perfectionibus spiritus*, cap. 3.

62. Qui alium malo aliquo maleolare vult, prius seipsum maleolat. Habetur apud div. Joan. Damascenum, lib. 2 *Parv.*, 68.

63. Malorum omnium principium et finis, est bonum: boni enim causa sunt omnia, et quae bona sunt, et quae mala. *Prose.*

64. Mala quippe boni desiderio aguntur nemo enim proposito sibi malo facit quae facit: ideoque non subsistit malum, sed subsistere videtur, cum boni causa, non sui fiat. De *divin. Nomin.*, cap. h.

65. Nullus respiciens ad malum, operatur:

unde malum nec agitur, neque appetitur, nisi sub ratione boni. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 1, art. 10.

66. Debet unusquisque a se eradicare quod malum est, et inferre in se quod bonum est. Homil. 8.

67. Qui mala propria non sufficiunt, ille sic agit, ut iudicium etiam alienae perditionis incurret. Homil. 7, ad *Monach.*

68. Unusquisque malum in suum redundat auctorem: suam linguam malleolus maculat, suum corpus obtreceat exulcerat, suae mentis lumen iracundus obtecat, suam animam invidus veneno livoris aspergit. *Ibid.*, homil. 8.

69. Tanto gravior est homini, quod indignitatem malum, quanto eum qui infligit, minus equum est hoc agere. In titulo *Psalum*, vii.

70. Plus valet apud pravos malum inlicitum, quam bonum inlicitum. Super *Genesim*, cap. 19, *Ibid.*: *Et quod increvit clamor*.

71. Contentum sunt, bonorum et malorum in hac vita, mala; nec quisquam est tam acri ingenio, qui horum rationem possit reddere, sed solus Deus eorum providentiam tenet. Super *Job*, cap. ix.

72. Non est purus qui mala ageret, si liceret. *Ibid.*

73. Qui mala temporalia stulte praecavet, incidit in aeterna. *Ibid.*, cap. xx.

74. Odit malum, qui non solum voluptate non vincitur, sed odit opera voluptatis. Super *Amos*, cap. v, in illud: *Odire malum*.

75. Ubi charitas deficit, desiderium mali crescit. Super *Epist. ad Romanos*, cap. vii.

76. Saepe committunt homines mala, quae sciunt, et ideoque permittuntur decepti, ut cadant etiam in mala, quae nesciunt. Lib. 11, *Moral.*, cap. 7.

77. Tanto securius mala temporalia mens penetret, quanto durius bona aeterna desperat. *Ibid.*, lib. 26, cap. 8.

78. Quos praesentia mala non corrigunt, ad sequentia perducunt. *Ibid.*, lib. 9, cap. 24.

79. Mala reproborum bono dum cruciant, pungunt. *Ibid.*, lib. 20, cap. 19.

80. Quilibet mala, quae minores iniqui faciunt, ea nequissimi majores fiuntur. *Prose.*

81. Dum malum peior videntur, quasi umbra umbram, ne a veritate lumine irradietur, obscurat. *Ibid.*, lib. 33, cap. 4.

82. Ille huius mundi veraciter mala sentit, qui erga bona inhumane appetit. *Ibid.*, lib. 6, cap. 7.

83. Mala praesentis vite tanto durius animus sentit, quanto pensare hominum quod sequitur negligit: et quia non vult praemia considerare, quae

S. ELIENSIS.

S. HESPERUS EMISSENSIS.

FRANCISCUS TIBELM.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR. MAGN.

®

stant, gravis estimat esse, quae tolerat. *Ibid.*, lib. 10, cap. 12.

84. Difficilis malum corrigitur, quod protectionis prosperitate fulcitur. *Ibid.*, lib. 23, cap. 2.

85. Mala quae pro peccatis nostris saepe patiuntur, quia per divinam iustitiam nobis irrogantur, bona sunt: bonum profecto est, quicquid est iustum. *Ibid.*, 4, in *I Regum*, cap. iii.

86. Districto iudicio permittit Deus mala fieri, ad misericorditer providet de his malis, quae per iudicium irrogat, quia bona facere disponat. *Ibid.*, cap. 1.

87. Cum de manifesto homo latens malum nascitur, sapienter hominem absconditur, ne malo superveniente maculetur. *Ibid.*, lib. 5, cap. 4.

88. Pessum eunt, quae bona sunt et honesta: sine pudore vigent, quia mala sunt. *Epist.* 29, ad *Eudochiam Bhetor.*

89. Fieri non potest ut ex malo hominum, aut ex bono oriantur mala: arbor enim bona Christus est, arbor vero mala diabolus. *Scem. fer.* 6 *Pentecostes.*

90. Omnipotens Deus bona vitans malis nostris, multa ex his bona operari consuevit. *Super Apocal.*, cap. 8.

91. Duplex malum aequale, et anceps, periculosum est: ex utroque arctaris, ex utroque contraheris. *Epist.* 14, ad *Celaui.*

92. Mala imposita, bona devotione portata vincuntur: pejus nocet malum, si male portetur; ledunt et ipsa bona, si male portantur. *Epist.* 6, ad *Amician.*

93. Bonum certamen est, malis non cedere, sed mala virtutis bono portare. *Ibid.*

94. Grande peccatum est, non solum facere malum, sed et diligere. *Lib.* 2, *super Amos*, cap. v, sup. *illud*: *Querite bonum et non malum.*

95. Mala non fugere, vitii est: quanto impiofals est, etiam diligenter inquirere? *Lib.* 1, *super Michaeam*, cap. iii.

96. In eo nullum bonum fructu, qui nullum malum destruit. *Super Psalm.* xxxiii, vers. 14.

97. Numquam malum, occisio illi bonorum, *Super Epist.* ad *Philemon.*, in *illud*: *Forisitan iteo dicitur.*

98. Malum posse, potestas non est, sed invidiosus. *Homil.* 42, *super Ecclesiasten*, in *illud*: *Quid gloriaris in malitia?*

99. Totum est a providentia Dei rempublicam suam tam sapienter ordinantis, ut etiam de malis noverit eligere bonum. *Super Ecclesiasten*, cap. viii.

100. Mala temporalia non occurrunt iusto, id est, non contra eum currunt, vel obviabunt: sed cum eo, et pro eo; quia non impediunt vel retardant

cursum ejus ad patriam, sed juvant et accelerant. *Super Ecclesiasten*, cap. xxxiii.

101. Mala praeterita desistimus, praesentia expellamus, futura cavemus. In *Prologo super Hierem.*

102. Malorum alia sunt praeterita, alia sunt praesentia, alia sunt futura. Praeterita sunt deicienda, praesentia sunt vincenda, futura sunt praecavenda. *Serm.* 1 in *die Ciner.*

103. Omnis homo elatus, malum ipsum, cui servit, dominum sibi facit. *Hom.* 1, *super Malth.* *Oper. ioseph.*

104. Qui nunquam fuit in malis, sed in innocentia, dum nescit quid sit malum, facile decipitur, et transit ad diabolum: sed cum expertus fuerit malum quod invenit, et recordatus fuerit bonum quod perdidit, componetis redit ad Deum, unde necessit. *Praxe.*

105. Qui malum emendat de bonis quae invenit, et recordatur mala quae evasit, difficile redit ad malum.

106. Malus quod malum est non putat malum; ideo nec potest cum fecerit malum. *Ibid.*, *Hom.* 2.

107. Mala quae dicitur praesentia sunt, gravior videntur: quia vero transacta fuerint, recordatio eorum gloriosio est. *Ibid.*, *homil.* 6.

108. Quis malum quanto gravioris crimen est, tanto levius videtur ad non faciendum, et gravioris facit peccatum. *Ibid.*, *homil.* 10.

109. Manifestum malum, quasi malum fugitur et cavetur: malum autem sub specie boni celatum, dum non cognoscitur, nec cavetur, sed quasi bonum suscipitur, et ideo conjunctum bono ex terminat bonum. *Ibid.*, *hom.* 19.

110. Intelligere malum, laudabile est: facere autem, vituperabile. *Ibid.*, *hom.* 21.

111. Prae omnibus malis homo est pessimum malum: tuasque bestia unum habet et proprium malum, homo autem habet omnia in se. *Ibid.*

112. Quid pejus quam mali et non boni memorem esse? *Homil.* 49 ex diversis in *Malth.*

113. Spiritalis vis, si occurrunt et mille mala, nullo modo vincitur. *Hom.* 34, *super Epist.* ad *Hebr.*

114. Nihil adeo Deum delectat, quam non malum pro malo, improprio malo bonum reddere. *Homil.* 76, *super Joann.*

115. Solers ad vitanda mala est impudens, atque ad aggendum aliquid rure audax. *Ibid.*

116. Nulla alia mala substantia est, quam despectio a bono. *Ibid.*

117. Soderatus quisque quod iustum est, malum dicere consuevit. *Ibid.*, cap. 12.

118. Malum, cum expectatur, timorent abire;

cum adest, micorem. *Lib.* 2 de *Fide orthodox.*, cap. 12.

119. Nihil prodest mala non facere, nisi etiam bona adicias. Mala non facere, penam non habet: sed bona omittere, corona caret. *Super Prolog. Reg. S. Benedict.*, cap. 2, tract. 2.

120. Malum superare per bonum, laudabile est. In cap. 4 *Reg. S. Bened.* verbo *Hinc.*

121. Malum sub specie boni celatum, dum non cognoscitur, non cavetur. *Lib.* 2 de *Tent. Relig.*, cap. 5.

122. Neminem ad malum natura compellit, sed propria voluntas. *Epist.* 15, ad *Nicol. presbyt. Maronens.*

123. Ob eam causam permittit Deus mala obiri, ut ex contrariis malis bona natura decor emineret. *Lib.* 1, de *Summo bono*, cap. 9, sent. 5.

124. Bona mens ad malum, nec praemis corrumpitur, nec terroribus vincitur. *Ibid.*, lib. 3, cap. 30, sent. 12.

125. Magis mala facientibus, quam mala patientibus dolere ac lugere debemus. *Prolog.*

126. Illi enim mala faciendo, in malum proficiunt: isti patientes, a malo corriguntur. *Ibid.*, cap. 57.

127. Malum inferre miserius est, quam malo affici. *Lib.* 2, *epist.* 257, ad *Eutimum Diacon.*

128. Potest Deus mala tollere, sed non vult, quia et sapientiam simul tribuit, et plus boni ac iustitiam in sapientia est, quam in malis inest. *Prolog.*

129. Sapientia facit ut etiam Deum cognoscamus, et per eam cognitionem immortalitatem assequamur, quod est summum bonum: itaque nisi primum malum agnovimus, nec bonum poterimus agnoscere.

130. Si enim tollantur mala, tollere pariter sapientiam necesse est; nec illa in homine virtutis remanere vestigia, cujus ratio in sustinenda et superanda malorum acritate consistit.

131. Itaque propter exiguum compendium malorum, maximo et vero et proprio nobis bono carere cavendum.

132. Constat omnia propter hominum esse proposita, tam mala quam etiam bona. *De Ira Dei*, cap. 13.

133. Ideo malum permittit Deus, ut et bonum claris eminet et alterum sine altero intelligimus constare non posse. *Ibid.*, cap. 45.

134. Magis plangendus est faciens mala, quam patiens. *Hom.* in *Felis inimitia Sancto.*

135. Res est dea, malis affici: inferre vero, miserimum. Qui enim patitur mala, Christi ha-

ros: faciens vero, diaboli coheres esse creditur. *Parvus.* 174.

136. Mala non sentiam, meas enim proprio est, et ignis excipit spinam agricolam. *Ibid.*, *Parvus.* 212.

137. Malum absconditum arguit acris: indecenter latum nocet aperitus. *Lib.* 1, *epist.* 18, ad *Joann. episc.*

138. O misera hominis ac lugenda conditio, quae facilius videt sibi consciscere mala, cum desunt, quam vitare, cum imminet. *Opusc.* 34, cap. 8.

139. Quid amertinis quam in malis esse, et malorum intelligentiam non habere? *Lib.* 6, de *Gubern. Dei.*

140. Incipientia mala facile superantur, progressa confirmantur. *De Regno ad Arcadianum imperat.*

141. Hoc ad infinitum Dei bonitatem pertinet, ut esso permittat mala, et ex eis eliciat bona. *Part.* 1, *quest.* 2, art. 3.

142. Mala quae nos hic premunt, ad Deum irae compellunt. *Part.* 4, *quest.* 21, art. 4.

143. Fata nostra divinitus debemus ascribere, mala autem humanis meritis imputare: quia sicut bona procreantur Domino creatur, ita mala diabolo auctore nascuntur. *Hom.* 11.

SENTENTIA PAGANORUM.

144. Malum facile, bonum vero difficile est. *Lib.* 2, *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 6.

145. Nemo tolerantior est malorum hominum forti. *Ibid.*, lib. 3, cap. 6.

146. Homo malus nullius plura mala, quam fera facere potest. *Ibid.*, lib. 7, cap. 6.

147. Omnia malum nascentia facile opprimitur, inveteratum fit pierumque robustius. *Orat.* 47, *Philipp.* 5.

148. Malum nihil est, nisi quod turpe, inhonestum, indecorum, privum, flagitiosum, fadum, quod fugiendum est. *Lib.* 3 de *Probus*, *omn.* 14.

149. Nihil bonum, nisi quod honestum: nihil malum, nisi quod turpe. *Lib.* 2 *Tuscul. quest.*

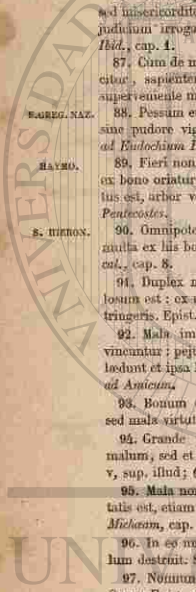
150. Multa mala bonis anteponi. *Lib.* 3 *Offic.*, *num.* 71.

151. Grave est malum omne, quod sub aspectu laet. In suis *Sent.*, *sent.* 152.

152. Prudens est prospicere, ne quid eveniat mali: fortis tolerare, si quid forte obligari. In *Sentent.*, *sent.* 3.

153. Nihil unquam homo viro quidquam mali evenire potest, nec vivo, nec mortuo. *Sisygia* 1, in *Apolog.*

154. Quid eo infelicis, cui jam esse malum

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK BONN

MAREG. NAZ.
MAYMO.
S. MIRON.

HUGO A. S. VICTORE.
HUGO CARD.

JOAN. TRITL.

ISIDORUS HISPAL.

S. ISID. PEL.

LACT. FIRM.

S. JOSEPH. TAMASSEN.

S. ELD. F.

S. NILES.

PETRO. CELL.

S. PETR. DAM.

SALVIANOR.

S. SYNESES. HIPPICOPUS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. VALESIAN. HEBERONUS.

ARISTOTEL.

MIRUS. PUL.

PITAGOR. PHILOSOPH.

PLATO.

SENeca.

necesse est? *de miserabili illumi* Lib. 1. *de Clement.*, cap. 43.

155. Alieni malis torqueri, æterna miseria est: alienis malis delectati, voluptas inhumana. *De Tranquillitate animæ*, cap. 15.

156. Tu ita vive, ut nihil mali committas. Ep. 3.
157. Mali mala sua, quod malorum ultimum est, amant. Epist. 39.

158. Mala mentis nostræ tunc perniciosissima scias esse, cum simulata sanitate subdant. Ep. 56.
159. Quis ista dementia est, animum suum antecedere? Epist. 98.

160. Lento adiutorio opus est contra mala continua, et fecunda: non ut desinant, sed ne vincant. Lib. 2. *de Ira*.

161. Mali nullius auctor est Deus. *Sent.* 106.
162. Non putes malum, quod non sit turpe. *Ibid.*, sent. 192.

163. Qui nihil mali vult, fidelis est. *Ibid.*, sent. 203.

164. Omne quod malum est, Deo inimicum est. *Ibid.*, sent. 302.

165. Qui cogitat adversus aliam mala, ipsa preveniens ipse perferat mala. *Ibid.*, sent. 318.

166. Deus profecto extra culpam malorum a nobis causa venit, nam mala bonis anteponimus. Lib. *de Potest. et sup. Dei*, cui lit. *Pomander*, cap. 4. Vide etiam lib. *Arcuatio*, sent. 63; *Bonum*, sent. 126, 127, 144, 145; *Compassio*, sent. 54; *Conversus*, sent. 52, 53, 55; *Delectatio*, sent. 34; *Dubiosus*, sent. 43, 103; *Flagellum Dei*, sent. 260; *Lingua*, sent. 49; *Negligentia*, sent. 25; *Obedientia*, sent. 131; *Osculatio*, sent. 9; *Parsio*, sent. 31; *Pecunia veniale*, sent. 23; *Provisio*, sent. 47, 48, 39, 41, 44, 45; *Profectus*, sent. 84; *Prosperitas*, sent. 38; *Punitio*, sent. 35; *Ratio*, sent. 105; *Rectitudo*, sent. 27; *Remuneratio*, sent. 9; *Tamor*, sent. 54; *Victoria*, sent. 46; *Voluntas Dei*, sent. 65.

MANDATUM IN GENERE.

COLLECTOR. *Etymologia.* Mandatum dicitur quasi manus datum, quia quod manus traditur, in promptu est: sic mandatum semper in promptu esse debet.

Definitio. Mandatum est omnis jussio, qua alter alteri jubet quod vult fieri. Vel, mandatum est intimatio voluntatis superioris, facta inferiori, ut secundum illam agat.

MORALE PATRUM.

S. AMBROS.

1. Qui alios præceptis suis ligat, debet ipse legitima præcepta in se custodire. Lib. 10, epist. 82, *ad Verceilens. Ecclesiam*.

2. Ex quo incipit homo præcepti esse capax, ex s. augustin. illo incipit posse peccare. Lib. 3. *de Libero arbit.*, cap. 24.

3. Præceptum non est ab illo, cui præcipitur; sed ab illo, qui præcipit. *Ibid.*

4. Quod neque contra fidem, neque contra bonos mores injungitur, indifferenter est habendum, et pro eorum inter quos vivitur societate servandum est. Epist. 418, *ad Januarium*.

5. Per mandatum gravius delinquit, qui per mandatum sui quum malum sit quod admittit. Epist. 144, *ad Anoniam*.

6. Mandatum si fit timore poenæ, non amore justitiæ, serviliter fit, non liberaliter, et ideo nec illi. Non enim fructus est bonus, qui de charitatis radice non surgit. *De Spiritu et litteris*, cap. 34.

7. Quidquid difficile est in præcepto, leve est amitti. Super *Psalm.* lxxvii, vers. 44.

8. Animus mallet non esse quod præcipitur, si ad faciendum amore non ducatur, sed timore coarctatur. Super *Psalm.* xxxiii, conc. 1, vers. 2.

9. Non est amicus recti quando mallet, si fieri posset, id quod rectum est non juberi. Super *Psalm.* lxxvii.

10. Quanto magis suavia sunt quam jubet qui jubet, tanto magis ea scrutatur amans, ut cognita faciat, et faciendo cognoscat, quia perfectus cognoscitur cum fiunt. Super *Psalm.* cxviii, Conc. 17.

11. Circumstant nos et præcepta recte faciendi, et exempla recte faciendum. Hom. 50, *ex Hom.* 53.

12. Magnum a Deo iudicium timere et expectare debent, qui prælatorum suorum jussa despiciunt. *Serm.* 61, *ad Fratres in eremo*.

13. Iniquum est eum damnare, cui non fuit potestas jussa complere. *De Fide contra Manichæos*, cap. 10.

14. Præcepta liber facit, qui libens facit. *De Gratia Christi*, cap. 13.

15. Ipse se intermisit, qui præcepta medici observare non vult. *Tract.* 42, *super Joan.*

16. Valde bona sunt præcepta, si legitime his utantur. *De Natura et gratia*, cap. 69.

17. Omni tempore, omni persone, mortem contempta, custodia salutem operantur. *De Præceptis et disput.*

18. Prælati jussio vel prohibitio non præbeat terminos professionis, nec ultra extendi potest, nec contrahi extra. *Ibid.*

19. In prælatis quibusque gravioris auctoritatis, et eorum mandatis quibusque majoris utilitatis, quo diligentior debetur obsequendi cura, eo et culpa gravior incurritur de contemptu. *Ibid.*

20. Jussa prælatorum sine culpa non negliguntur, sine crimine non continentur: ubique enim et culpabilis neglectus, et contemptus damnavilis est. *Ibid.*

21. Contemptus in omni specie mandatorum pari pondere et communiter damnavilis est: neglectus autem in fixis gravior, tolerabilior in mobilibus mandatis. *Ibid.*

22. Sive Deus, sive homo vicarius Dei, mandatum quodcumque tradiderit, pari profecto obsequendum est cura, pari reverentia referendum, ubi tamen Deo contraria non præcipit homo. *Ibid.*

23. Imperfecti cordis et infirme prorsus voluntatis iudicium est, statuta seniorum studiosius discutere, hæcære ad singula que injunguntur, exigere de quibusque rationem, et male suspicari de omni præcepto cuius causa latuerit: nec unquam libenter obedire, nisi cum audire contigerit quod forte liberaverit, aut quod non aliter licere seu expedire monstravit, vel aperta ratio, vel indubitata auctoritas. *Ibid.*

24. Elatio contumacitatis atque impenitentia obstinatio in minimis quoque mandatis culpam facit non minimam: et convertit in crimen gravis rebellionis navium satis levem simplicis transgressionis. *Ibid.*

25. Quidquid vice Dei præcipit homo, quod non sit tamen certum displicere Deo, haud secus omnino accipiendum est, quam si præcipiat Deus. *Ibid.*

26. Ille se decipit, qui occulte vel aperte satagat, ut hoc et injungatur, quod ipse desiderat. Lib. *Medit.*, cap. 11.

27. Multos videmus post præcipientis imperium, nullas facere quaestiones: cur, quare, quomodo, sæpius interrogare: ingenium querelas, querere quare hoc præcipit? unde hoc venit? quis hoc advenit consilium? *Serm.* *de Virtute obedientis*.

S. BONAV.

28. Mandata tripliciter sunt servanda: propter salutarem obligationem, propter maledictionis ablationem, propter benedictionis collationem. *Expos.* 2, *super Psalm.* cxviii, cap. 1, vers. 6, art. 4.

29. Benedictionis adeptio, est mandatorum observatio. *Ibid.*

30. Mandata animam pacificant, pacificam fortificant, fortificam sapientificant. *Ibid.*, cap. 11, vers. 10, art. 4.

31. Mandatorum conservatio, est conservatio exemptio. *Ibid.*, cap. 7, vers. 15, art. 4.

32. Nemo excusabilis est, si mandata non servat: quomodo quod præcipitur, facile est amitti. *Serm.* 4, *de SS. Eucharistia*.

S. EUSEBIUS

33. Non est obediens, sed negligens, qui se-

cundum expectat mandatum. Epist. *ad Damas.* *pop.* *de Morte D. Hieron.*

34. Non consideraro debetis quis, vel qualis sit, qui vobis facienda præcipit; sed solum quod sit prælati. In suis opus. collat. *h. de Obedientia*.

35. Ad promissam requiem pervenire desiderat, qui mandatorum onera libenter portat. *Super Gen.*, cap. 49.

36. Dum salva fide res agitur, virtutis est meritum, si quidquid superior præcipit humiliter toleratur. Lib. 25. *Moral.*, cap. 14.

37. Justitie ac rationis ordo suadet, ut qui sua a successoribus desiderant mandata servari, decessoris sui procul dubio voluntatem, et statuta custodiant. Lib. 5, in *Registr.* ind. 14, cap. 112, epist. 12.

38. Si parva que videntur majorum imperia contempta, ab internis gaudiis separant, etiam minima, que perferuntur, vitam parant. Lib. 2 in *I Beyum*, cap. iii.

39. Majorum imperia perfecta humilitate observanda sunt. *Ibid.*, lib. 4, cap. 5.

40. Præcepta majorum et timori esse debent, et amoris. *Ibid.*, lib. 5, cap. 4.

41. Proferentissimus ille est, qui non tam considerat quod jussum sit, quam illum qui jussisset: nec quantitatem imperii, sed imperantis cogitat dignitatem. Epist. 14, *ad Celant.*

42. Quod præcipitur, imperatur: quod imperatur, necesse est fieri: quod necesse est fieri, nisi fiat, penam habet. Lib. 1, *adversus Jovin.*

43. Ubi consilium datur, offerentis arbitrium est: ubi præceptum, necessitas est servientis. *Ibid.*

44. Nullus a se mandata ita pollicetur, implenda, ut ille qui amore perfectionis supra mandata consendit; et dum amplius statum facere, quam præceptum est, ostendit minus sibi præceptum esse quam potuerit. Epist. 1, *ad Demetriad.*

45. Non solum ille servus contempnit Dominum, qui prohibita fecerit, sed et qui jussa non fecerit. *Ibid.*

46. Leve est præcipere, sed labor est implere. Lib. 2 *de Clausis animæ*, cap. 43.

47. Vita præceptis contradicunt, virtutes obediunt. *Ibid.*, lib. 3, cap. 6.

48. Triplex est vinculum mandatorum: primo trahimur, secundo retrahimur, tertio stringimur. Vinculum attrahens, sunt præceptiones, que sunt eorum, que fieri oportet. Vinculum retrahens, sunt prohibitions, que sunt eorum, que fieri non licet. Vinculum stringens, sunt admonitions, quibus cordium fluxum ligamus, cum voluntas etiam a licitis restringimus. Lib. 4 *Miscellan.*, codic. 2, lit. 33.

CASARIENS.

S. FRANCISC.

ASSISIENS.

GLOSB. INT.

S. GREGORI.

MAGN.

S. HIERON.

HUGO A. B.

VICTORE.

necesse est? *de miserabili illumi* Lib. 1 de *Clement.*, cap. 43.

155. Alieni malis torqueri, æterna miseria est: alienis malis delectati, voluptas inhumana. *De Tranquillitate animæ*, cap. 15.

156. Tu ita vive, ut nihil mali committas. Ep. 3.
157. Mali mala sua, quod malorum ultimum est, amant. Epist. 39.

158. Mala mentis nostræ tunc perniciosissima scias esse, cum simulata sanitate subdant. Ep. 56.
159. Quis ista dementia est, animum suum antecedere? Epist. 98.

160. Lento adiutorio opus est contra mala continua, et fecunda: non ut desinant, sed ne vincant. Lib. 2 de *Ira*.

161. Mali nullius auctor est Deus. *Sent.* 106.

162. Non putes malum, quod non sit turpe. *Ibid.*, sent. 192.

163. Qui nihil mali vult, fidelis est. *Ibid.*, sent. 203.

164. Omne quod malum est, Deo inimicum est. *Ibid.*, sent. 302.

165. Qui cogitat adversus aliam mala, ipsa preveniens ipse perferat mala. *Ibid.*, sent. 318.

166. Deus profecto extra culpam malorum a nobis causa venit, nam mala bonis anteponimus. *Lib. de Potest. et sup. Dei*, cui lit. *Pomander*, cap. 4. Vide etiam *lib. Accusatio*, sent. 63; *Bonum*, sent. 126, 127, 144, 145; *Compassio*, sent. 54; *Consensus*, sent. 52, 53, 55; *Delectatio*, sent. 34; *Dubio*, sent. 43, 103; *Flagellum Dei*, sent. 260; *Lingua*, sent. 49; *Negligentia*, sent. 25; *Obedientia*, sent. 131; *Omnino*, sent. 9; *Parsio*, sent. 31; *Pecatum veniale*, sent. 23; *Provisio*, sent. 47, 48, 39, 41, 44, 45; *Profectus*, sent. 84; *Prosperitas*, sent. 38; *Punitio*, sent. 35; *Ratio*, sent. 105; *Rectitudo*, sent. 27; *Remuneratio*, sent. 9; *Tamor*, sent. 54; *Victoria*, sent. 46; *Voluntas Dei*, sent. 65.

MANDATUM IN GENERE.

COLLECTOR. *Etymologia.* Mandatum dicitur quasi manus datum, quia quod manus traditur, in promptu est: sic mandatum semper in promptu esse debet.

Definitio. Mandatum est omnis jussio, qua alter alteri jubet quod vult fieri. Vel, mandatum est intimatio voluntatis superioris, facta inferiori, ut secundum illam agat.

MORALE PATRUM.

S. AUGUSTINUS.

1. Qui alios præceptis suis ligat, debet ipse legitima præcepta in se custodire. Lib. 10, epist. 82, ad *Vercellens. Ecclesiam*.

2. Ex quo incipit homo præcepti esse capax, ex s. augustin. illo incipit posse peccare. Lib. 3 de *Libero arbit.*, cap. 24.

3. Præceptum non est ab illo, cui præcipitur; sed ab illo, qui præcipit. *Ibid.*

4. Quod neque contra fidem, neque contra bonos mores injungitur, indifferenter est habendum, et pro eorum inter quos vivitur societate servandum est. Epist. 418, ad *Januarium*.

5. Per mandatum gravius delinquit, qui per mandatum sui quum malum sit quod admittit. Epist. 144, ad *Anastasium*.

6. Mandatum si fit timore poenæ, non amore justitiæ, serviliter fit, non liberaliter, et ideo nec illi. Non enim fructus est bonus, qui de charitatis radice non surgit. *De Spiritu et litteris*, cap. 34.

7. Quidquid difficile est in præcepto, leve est amari. Super *Psalm.* lxxvii, vers. 44.

8. Animus mallet non esse quod præcipitur, si ad faciendum amore non ducatur, sed timore coarctatur. Super *Psalm.* xxxiii, conc. 1, vers. 2.

9. Non est amicus recti quando malum, si fieri posset, id quod rectum est non juberi. Super *Psalm.* lxxvii.

10. Quanto magis suavia sunt quam jubet qui jubet, tanto magis ea scrutatur amans, ut cognita faciat, et faciendo cognoscat, quia perfectus cognoscitur cum fiunt. Super *Psalm.* cxviii, Conc. 17.

11. Circumstant nos et præcepta recte faciendi, et exempla recte faciendum. *Hom.* 50, ex *Hom.* 53.

12. Magnum a Deo iudicium timere et expectare debent, qui prælatorum suorum jussa despiciunt. *Serm.* 61, ad *Frates in eremo*.

13. Iniquum est eum damnare, cui non fuit potestas iussa complere. *De Fide contra Manichæos*, cap. 10.

14. Præcepta liber facit, qui libens facit. *De Gratia Christi*, cap. 13.

15. Ipse se intermisit, qui præcepta medici observare non vult. *Tract.* 42, super *Joan.*

16. Valde bona sunt præcepta, si legitime his utantur. *De Natura et gratia*, cap. 69.

17. Omni tempore, omni persone, mortem contemplata, custodia salutem operantur. *De Præceptis et disput.*

18. Prælati jussio vel prohibitio non præbeat terminos professionis, nec ultra extendi potest, nec contrahi extra. *Ibid.*

19. In prælatis quibusque gravioris auctoritatis, et eorum mandatis quibusque majoris utilitatis, quo diligentior debetur obsequendi cura, eo et culpa gravior incurritur de contemptu. *Ibid.*

20. Jussa prælatorum sine culpa non negliguntur, sine crimine non continentur: ubique enim et culpabilis neglectus, et contemptus damnavis est. *Ibid.*

21. Contemptus in omni specie mandatorum pari pondere et communiter damnavis est: neglectus autem in fixis gravior, tolerabilior in mobilibus mandatis. *Ibid.*

22. Sive Deus, sive homo vicarius Dei, mandatum quodcumque tradiderit, pari profecto obsequendum est cura, pari reverentia referendum, ubi tamen Deo contraria non præcipit homo. *Ibid.*

23. Imperfecti cordis et infirmæ prorsus voluntatis iudicium est, statuta seniorum studiosius discutere, hæere ad singula que injunguntur, exigere de quibusque rationem, et male suspicari de omni præcepto cuius causa latuerit: nec unquam libenter obedire, nisi cum audire contigerit quod forte liberaverit, aut quod non aliter licere seu expedire monstravit, vel aperta ratio, vel indubitata auctoritas. *Ibid.*

24. Elatio contumacitatis atque impenitentia obstinatio in minimis quoque mandatis culpam facit non minimam: et convertit in crimen gravis rebellionis navium satis levem simplicis transgressionis. *Ibid.*

25. Quidquid vice Dei præcipit homo, quod non sit tamen certum displicere Deo, haud secus omnino accipiendum est, quam si præcipiat Deus. *Ibid.*

26. Ille se decipit, qui occulte vel aperte satagat, ut hoc et injungatur, quod ipse desiderat. *Lib. Medit.*, cap. 11.

27. Multos videmus post præcipientis imperium, nullas facere questiones: cur, quare, quomodo, sæpius interrogare: ingenimare querelas, querere quare hoc præcipit? unde hoc venit? quis hoc advenit consilium? *Serm.* de *Virtute obedientis*.

S. BONAV.

28. Mandata tripliciter sunt servanda: propter salutarem obligationem, propter maledictionis ablationem, propter benedictionis collationem. *Expos.* 2, super *Psalm.* cxviii, cap. 4, vers. 6, art. 4.

29. Benedictionis adeptio, est mandatorum observatio. *Ibid.*

30. Mandata animam pacificant, pacificam fortificant, fortificam sapientificant. *Ibid.*, cap. 11, vers. 10, art. 4.

31. Mandatorum conservatio, est conservatio exemptio. *Ibid.*, cap. 7, vers. 15, art. 4.

32. Nemo excusabilis est, si mandata non servat: quomodo quod præcipitur, facile est amari. *Serm.* 4, de *SS. Eucharistia*.

S. EUSEBIUS.

33. Non est obediens, sed negligens, qui se-

cundum expectat mandatum. Epist. ad *Damas.* *pop.* de *Morte D. Hieron.*

34. Non consideraro debetis quis, vel qualis sit, qui vobis facienda præcipit; sed solum quod sit prælatus. In suis opus. collat. h. de *Obedientia*.

35. Ad promissam requiem pervenire desiderat, qui mandatorum onera libenter portat. *Super Gen.*, cap. 49.

36. Dum salva fide res agitur, virtutis est meritum, si quidquid superior præcipit humiliter toleratur. Lib. 25 *Moral.*, cap. 14.

37. Justitie ac rationis ordo suadet, ut qui sua a successoribus desiderant mandata servari, decessoris sui procul dubio voluntatem, et statuta custodiant. Lib. 5, in *Registr.* ind. 14, cap. 112, epist. 12.

38. Si parva que videntur majorum imperia contempta, ab internis gaudiis separant, etiam minima, que perferuntur, vitam parant. Lib. 2 in *I Beyum*, cap. iii.

39. Majorum imperia perfecta humilitate observanda sunt. *Ibid.*, lib. 4, cap. 5.

40. Præcepta majorum et timori esse debent, et amoris. *Ibid.*, lib. 5, cap. 4.

41. Proferentissimus ille est, qui non tam considerat quod jussum sit, quam illum qui jussisset: nec quantitatem imperii, sed imperantis cogitat dignitatem. Epist. 14, ad *Celentam*.

42. Quod præcipitur, imperatur: quod imperatur, necesse est fieri: quod necesse est fieri, nisi fiat, penam habet. Lib. 1, *adversus Jovinianum*.

43. Ubi consilium datur, offerentis arbitrium est: ubi præceptum, necessitas est servientis. *Ibid.*

44. Nullus a se mandata ita pollicetur, implenda, ut ille qui amore perfectionis supra mandata consendit; et dum amplius statuit licere, quam præceptum est, ostendit minus sibi præceptum esse quam potuerit. Epist. 1, ad *Demetriadem*.

45. Non solum ille servus contempit Dominum, qui prohibita fecerit, sed et qui jussa non fecerit. *Ibid.*

46. Leve est præcipere, sed labor est implere. Lib. 2 de *Clausis animæ*, cap. 43.

47. Vita præceptis contradicunt, virtutes obediunt. *Ibid.*, lib. 3, cap. 6.

48. Triplex est vinculum mandatorum: primo trahimur, secundo retrahimur, tertio astringimur. Vinculum attrahens, sunt præceptiones, que sunt eorum, que fieri oportet. Vinculum retrahens, sunt prohibitions, que sunt eorum, que fieri non licet. Vinculum astringens, sunt admonitions, quibus cordium fluxum ligamus, cum voluntas etiam a licitis restringimus. Lib. 4 *Miscellan.*, codic. 2, lit. 33.

CASARIENSIS.

S. FRANCISCUS ASSISIENSIS.

GLOSB. INT.

S. GREGORIUS MAGNUS.

S. HIERONIMUS.

HUGO A. B. VICTORE.

HOMO CARD.

19. Mandatum est sepes arcum ab anima bestias vitiorum. Super *Prov.*, cap. xix.

S. JOHANNES GREGORIUS.

50. Mandatorum observatio, amicitia est confirmatio. *Proser.*

51. Non potest quis et amicus esse, et mandata contemnere: quia qui contemnit mandatum, amicus esse non poterit. *Homil. 1, in dictum Joan. 15: Vos amici mei estis.*

52. Custoditio preceptorum, perceptio est promissurarum. *Ibid.*, homil. 2.

JOAN. TRILIB.

53. Quidquid jussorit superior, debet obediunt inferior: sic tamen ut non aliter jubeat, quam Deus precipit. In cap. 7 *Regulor.*, grad. 4, verbo *Fides*.

54. Quidquid vice Dei precipit homo, non aliter accipiendum est, quam si per se Deus precipit. Part. 4, de *Regione claustral.*, tract. 2, *Regul.*, art. 5.

LACT. FERR.

55. Qui dat precepta vivendi, amputare debet omnium excusationum vias, ut imponat hominibus parvum necessitatem. *Lib. 4 de Divin. Inst.*, cap. 24.

S. PETER. DAM.

56. Aliud est quod ex sinceritate precipitur, aliud quod misericorditer indulgetur. Quod precipitur, non sine peccato negligitur: quod autem indulgetur est, bonum est si dimittitur, non malum est si completur. *Opusc.* 13, cap. 7.

S. THOMAS AQUINAS.

57. Interioris potestatis preceptum non obligat, si contrarietur precepto potestatis superioris. 4, 2, quest. 49, art. 5, argum. 1.

THOMAS A KEMPIS.

58. Nemo secunde precipit, nisi qui bene obediunt dicit. *Lib. 1 de Imitatione Christi*, cap. 20, sect. 2.

SENTENTIA PAGANORUM.

ANT. POTTE.

59. Juberi imperiosius est, quam parere. *Lib. 4 Polit.*, cap. 15.

ARIELA.

60. Longum iter est per precepta, breve et efficax per exempla. *Epist.* 6.

61. Nilil proficiunt precepta, quamdiu menti error obstat. *Epist.* 94.

62. Tolle errores et vitia, supervacua precepta sunt. *Ibid.*

63. Ad actiones rectas precepta perferunt. *Epist.* 95.

64. Precepta dare scienti supervacuum est, nescienti parum: audire enim debet non tantum quod sibi precipitur, sed etiam quare. *Epist.* 93.

Vide etiam *lib. Mandatorum Dei et Mandatorum facitatis* per totum: *Marmor*, sent. 39: *Obedientia*, sent. 55, 126: *Parentes*, sent. 19: *Peccatum in gen.*, sent. 64, 328: *Placare Deum*, sent. 24: *Placere*, sent. 69: *Prælati*, sent. 247: *Promissio*, sent. 52: *Retrospecti*, sent. 23: *Suisio*, sent. 29: *Vetatio*, sent. 9.

MANDATUM DEI.

Etimologia et Definitio. Nihil aliud sunt mandata Dei, quam jura divina manu data, vel effectui commendata. Super *Psal.*, cxviii, exposit. 2, vers. 6, cap. 6, art. 2.

Divisio. Duo sunt genera mandatorum Dei, prohibendi unum, jubendi alterum: ut enim mala prohibentur, ita precipiuntur bona: ibi otium imperatur, hic studium; ibi coequetur animus, hic incitatur, hic facies, illic non ferrese culpabile est. *Proser.*

Hoc duplex diversumque preceptum, prohibendi scilicet, et imperandi, æque omnibus jure mandatum est, et nullus ab hoc imperio liber est. *Epist.* 14, ad *Cælestium*.

Differentia. Differentia est inter mandatum, et preceptum Dei: quia mandatum non obligat de necessitate salutis, quæque transgressio est venialis; sed preceptum fit de necessitate salutis, quæ obligat ad mortale. Part. 2, tit. 4, cap. 2, § 3.

Precepta Dei multis nominibus significantur: via, lex, testimonia, mandata, justificationes, iudicia, sermones, eloquia, mirabilia, æquitas, verba, veritas, justitia. *Proser.*

Via dicuntur precepta Dei, quia ea faciendo pervenitur ad vitam; lex dicuntur, quia observatum ritum proposito ligant; testimonia dicuntur, quia evidentia admonent penitenti, vel promissis, vel donis contestantia; mandata dicuntur, quia facienda indicant; justificationes dicuntur, quia impleta, a reatu liberant; iudicia dicuntur, quia unicuique pro merito dicitur retributionem pronuntiant; sermones dicuntur, quia narrando instrunt; eloquia dicuntur, quia aperte significant; mirabilia dicuntur, quia insolita precipiunt, et incognita promittunt; æquitas dicuntur, quia secundum justitiam facta sunt; verba dicuntur, quia significationes Dei sunt; veritas dicuntur, quia ita est ut dicuntur; justitia dicuntur, quia nihil inordinatum continent. Super *Psal.*, cxviii, cap. 68.

Mandata Dei a preceptis distinguuntur: precepta dicuntur, quæ legibus per seipsum jussi; mandata autem, quæ per alios mandavit. 1, 2, quest. 99, art. 5.

SENTENTIA PATRUM.

1. Qui secundum corporis appetentiam vivit, erro est: qui secundum precepta Dei, spiritus est. Super *Psal.*, cxviii, serm. 4, vers. 1.

2. Magna est utilitas preceptorum Dei, si libero arbitrio tantum detur, ut gratia Dei amobus honoretur. *Epist.* 29, ad *D. Hieron.*

3. Mandatum si ut timore penite, non amore

S. BONAV.

S. HIERON.

S. ANTONIUS.

HOMO A S. VICTORIS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

justitia, serviliter fit, non liberaliter, et ideo nec fit, non enim fructus est bonus qui de charitatis radice non surgit. *De Spiritu et littera*, cap. 14.

4. Homo insubordinatus mandato Dei, atque elatus superbia, insonans serpentis obediens, Dei precepta contempnit. In *Dialog.* 65, *Quest. ad Quisiam*, quest. 4.

5. Generalis prohibitio est, *Non concupiscite*: et generalis jussio, *Diligite*. *De Perfect. justitiæ*, cap. 5, rationem. 11.

6. Quidquid difficile est in precepto, leve est amanti. Super *Psal.*, lxxvii, vers. 44.

7. Animus mallet non esse quod precipitur, si ad faciendum amari non dicitur, sed timore coartatur. Super *Psal.*, xxxiii, conc. 4, vers. 2.

8. Mandatis rectis atque artibus humana non obtemperat infirmitas, nisi preveniens Dei adjuret charitas. Super *Psal.*, cxviii, conc. 5.

9. Via testimoniorum Dei nihil certius, nihil brevius, nihilque grandius intelligimus esse. Super *Psal.*, cxviii, conc. 6.

10. Cum cause artibus venerit, ut hæc conditio proponatur, aut faciendum esse contra Dei preceptum, aut ex hæc vita emigrandum: quorum duorum homo si cogatur alterum eligere, committente mortem persecutore, ibi eligit Deo dilecto amori, quam offenso vivere. *Tract.* 5 super *Evang. Joan.*, cap. 12.

11. Non potest divina promissa percipere, qui precepta celestia noluerit observare. *Serm.* 4, *ser. 3 post Dominicam 2 Quadrages.*

12. Dominus noster Jesus Christus jubet nobis aliquid, et promittit nobis aliquid: quod jubet hic est, quod promittit illi est. Quod jubet finitur, quia temporale est: quod promittit non finitur, quia æternum est. Quod jubet, opus est: quod promittit merces est. *Serm.* 4 de *S. Stephano*.

13. Precepta ideo data sunt, ut homo excusationem de ignorantia non haberet. *De Grat. et lib. arb.*, cap. 2.

14. Accusatio potius quam excusatio vera est, ubi mandati divini est aperta transgressio. *Lib. 14 de Civit. Dei*, cap. 14.

15. Multi Dei mandata retinent memoria, ut contemnant ea, præventionibus majore peccato, ubi oblivio nulla est excusatio. *Lib. 11, de Genesi ad ill.*, cap. 30.

16. Certum est nos servare mandata, si volumus. *De Grat. et lib. arb.*, cap. 16.

17. Mandata Dei servare possumus, tanto amplius, quanto illud percipiunt amplius. *Tract.* 74 super *Joan.*

18. Nilil prodest littera jubens, nisi adjuverit gratia juvenans. *Lib. 4 super Luc.*, cap. 2, in illud: *Lex per Moysen*.

19. Quanto solertius quisquam divinis obtemperat jussis, tanto dulcius Dei amorem concipit. *Lib. 4 super Proverba*, cap. iii, in illud: *Et gratis factus sum meis*.

20. Quis tempore, omni persona, mortem contempnit, custodit salutem operatur. *De Precepto et dignit.*

21. Bona precipit Deus, ut faciamus; a malis jubet ut abstinemus. *Serm.* de *Virt. elod.*

22. Frustra se Deum diligere dicit, qui mandatis ejus suis operibus contradicit. *Serm.* 9, de *Cena Dom.*

23. Mandata Dei sunt via, veritas, vita: via, in patriam reducens; veritas, in patriam conducens; vita, in patriam inducens. *Exposit.* 2 super *Psal.*, cxviii, cap. 2, vers. 8, art. 4.

24. Mandata Dei non sunt impossibilia credenti, nec inutilia speranti, nec difficilia diligentibus. *Ibid.*, cap. vers. 3, art. 3.

25. Mandata Dei est dominium decernere, diabolicum spernere, angelicum adimplere. *Ibid.*, cap. 5, vers. 11, art. 2.

26. Quanto leviora sunt Dei precepta, tanto majus supplicium, his qui non obediunt. *Lib. 2 Phæretæ*, cap. 44.

27. Non est perfectus observator mandatorum Dei, nisi sit repletus timore et amore. *Serm.* 2, de *Decem precept.*

28. Via mandatorum amantibus est lata, sed non amantibus est acta. *Ibid.*

29. Justum est ut qui divina contempnit mandata severioribus castigetur vindictis: quatenus castri talia committere timeant, et sumant severitatis atque bonitatis exemplum. Apud Gratianum in *Decretis*, part. 2, causa 22, quest. 3, can. *Justum*.

30. Apud Deum vitia sunt peccata, qui ejus preceptis resistunt, et aliud sentire volunt, quam sanctis regulis continetur. Super *Psal.*, lxxii, vers. 24.

31. Multi resistunt preceptis Dei, quando illa magis appetunt, quam ipsius monitis inibentur. Super *Psal.*, lxxxv, vers. 7: *Et quis resistet tibi?*

32. Se persequitur, qui Domini jussa non sequitur. Super *Psal.*, lxxxix, vers. 9.

33. Custodia preceptorum Dei, est securitatis vita acquisitio. *Lib. 2 Stromat.*

34. Mandatum Dei luxuria est: lex, lux, via vite, increpato disciplina. Super *Epist. ad Tit.*, in proemio.

35. Illi soli vere sunt liberi dulcissima libertate, qui salubribus mandatorum Dei vinculis fuerint bene captivi. In *Annot. super Psal.*, ii, vers. 3: *Diriguntur vincula cervicem*.

36. Mandata gravia non sunt, non tribunt

S. BENARDI.

S. BONAV.

S. CALISTUS PAPA.

CASHODOR.

CLEMENS ALEX.

FRANCISCA TITREM.

GLOSSAORD.

deorsum, ut talentum plumbi; sed sursum velit excessus facit custodia mandatorum Dei. Super I Joann., cap. 5, in illud: *Mandata ejus gratia non sunt.*

S. GREGOR.
MAGNUS.

37. Cum ab externis actionibus mens sopitur, tunc plenus mandatorum Dei pondus agnoscitur. Lib. 23. *Moral.*, cap. 12, num. 20.

38. Magna vestigia est, facti opere preceptis celestibus inservire, sed terrenis retributionis premium querere. *Ibid.*, lib. 8, cap. 25.

39. Caviter unusquisque contunditur, quando mandata Dei, vel legendo, vel audiendo respicit, quae male vivendo contempsit. *Ibid.*, lib. 18, cap. 5, super illud *Psalm.*, cxviii: *Tunc non confundar.*

40. Sacri eloqui mandata si modo bene portantur in opere, postea coronam victoriae exhibent in retributione. *Ibid.*, lib. 22, cap. 14, num. 20.

41. Irae Dei provocare est, mandata illius sciendo contraire: scire hominem, sed despiciere: facere posse, sed non velle. *Ibid.*, lib. 26, cap. 23.

42. Mandata Dei pro jussione facere, servientis et obedientis est: diligendo haec facere, obedientis et amantis est. Homil. 46, super *Ezech.*, super illud *Psalm.*, cxviii: *Vide quis mandata tua dicitur.*

43. Omne mandatum de sola dilectione est, quis quidquid praecipitur, in sola charitate solidatur. Hom. 97, super *Evang.*

44. Multum cori sine seminatur, sed parum infert, qui de mandatis celestibus, vel legendo, vel etiam audiendo multa cognoscit; sed negligenter operando pauca fructificat. Hom. 46, super *Ezech.*

45. Magnus est quod committitur, cum Dei mandata negligitur. Lib. 5, in I *Regum*, cap. 3, super illud: *Nec custodisti mandata Domini Dei tui.*

S. GREG. NAZ.

46. Ubi timor Dei, ibi mandatorum est observatio. Orat. 2 de *Epiphon.*

HAYMO.

47. Praecepta Novi Testamenti, quanto sunt perfectiora, tanto districtiora. Serm. 2 *Dom.* 2 post *Pent.*

S. HIERON.

48. Duo sunt genera mandatorum Dei: prohibendi unum, jubendi alterum. Et enim mala prohibentur, his praecipuntur bona: ibi otium imperatur, hic correctur animus, hic incitatur: hic fecisse, illic non fecisse expiabile est. *Prose.*

49. Hoc duplex diversumque praecipitum, prohibendi scilicet et imperandi, aequo omnibus jure mandatum est, et nullus ab hoc imperio liber est. Epist. 14 ad *Celsant.*

50. Sufficere tibi non potes, mandata Dei memoria tenere, et operibus obvivisci: sed ideo illa cognosce, ut facias quicquid faciendum didiceris. *Ibid.*

51. Imperium Dei, beneficium est. *Ibid.*

52. Quanto solertius quisque divinis obtemperat jussis, tanto dulcius ejus amorem concipit. Lib. 4, super *Proa.*, cap. iii, super illud: *Et gratia factus es tuis.*

53. Quisquis in praecipitis Dei insisterit, hic hebes est: dum vitia carnis coerces, dum animi petulantiam edomast, dum avaritiam famem vincis, dum terrenarum honorum gloriam evitas. In explanatione super *Psalm.*, cxviii, in illud: *Besti omnium calati.*

54. O infelix superbia! designatur sub praecipitis celestibus vivere, quae mandata divina animi intidelis timore fastidit. Super *Psalm.*, cxviii, vers. *Retribuis servo tuo.*

55. Veritas in praecipitis Dei, nihil falsum, nihil insectum, nihil imperfectum habet. *Ibid.*, vers. *Desecit in solvare tuum.*

56. Instruitur christianus, ut non cum mora vel tarditate, non cum tedio, vel desidia, nec cum tristitia vel dolore, non cum murmure vel querela, divinum exequatur mandatum. Serm. 3 *Dehiat.*

57. Quidquid imperativè decernitur, mortem irrogat non impletum: quascumque vero suaderit potius quam jubentur, facta prosunt, infecta non puniunt. Collat. 21, *Adm.*, *Theom.*, cap. 14.

58. Mandatorum adimpletio animarum est disciplina, vulnorum phisarmacum, optima ad Deo placendum via, et certissimum animae pie indicium. Homil. 27, super *Genesis.*

59. Dei Deus mandatum, ut probeat obsequium: imponit legem, ut exploret hominis voluntatem: insinuat praecipitum, ut ejus noscat arbitrium. Serm. de *Gen.*

60. Utilitas omnium mandatorum, una est, et omnia mandata quasi unum videntur esse mandatum: quia ita sibi cohaerent, ut alterum sine altero esse non possit. Homil. 42, super *Matth.*, *Oper. imperf.*

61. Qui Dei mandatum transgreditur, omnia confundit et divini numeris proditor est, et caelitus sibi tributum honorem, abiectionem contemnat. Homil. 26, super I *Cor.*

62. Pauca Dei praecepta si totum hominem immutant, expoliato veteri novum reddunt, ut non cognoscat eundem esse. Lib. 3 de *Divin. inst.*, cap. 20.

63. Mandatum Dei sanctum est, celeste, delectatione refectum, dulcedine plenum, mercede exuberantissimum; non temporali, sed aeterna. In *Fasciculo amoris*, cap. 3.

64. Artifex misericordia Dei splendidissimum in mandatis suis condidit speculum, in quo homo suae mentis faciem inspiciat, et quam confortis

imagini Dei, aut quam, similis esset, agnosceret. Serm. 14. *Quintrag.*

PHILO THEO.

65. Est servi laus maxima, nihil ex jussis dominicis contemnere, sed impigre in lustrisque, vel supra vires conari cuncta exequi ex illius animi sententia. Lib. *Quae videntur diciturum habere sit.*

66. Mandata Dei retineas firmiter, et jus divinum habeas in prelio. Lib. 2 de *Victim.*

S. PROPER.

67. Superbe voluntas facit Dei praecepta contemni, humilitas custodiri. Lib. 3 de *Vita contemplat.*, cap. 3.

68. Ille mandata Dei memoriter tenet, qui quod mandatis Dei continetur, operatur. Super *Psalm.*, cxviii, vers. 17.

69. Mandata Dei, nisi quieta mens, scrutari non potest. Apud div. Augustinum, sent. 2.

70. Nihil Deus jubet quod sibi prosit, sed illi cui jubet. *Ibid.*, sent. 39.

S. SALVIANUS.

71. Pauca sunt, quae mandat Deus, sed salutaria: expedita, sed sancta; praecipio parva, sed fructu grandia: scripto brevia, sed beatitudine sempiterna. Lib. 4, ad *Eccles.*, *catul.*

72. Pene omnis sermo divinus habet amplexus suos: quot genera praecceptorum, tot adversariorum. Si fargitatem esse in hominibus jubet Dominus, avarus trasclit; si parcimoniam exigit, prodigus exccratur; horrent raptorem, quidquid de justitia scribitur; horrent superbis, quidquid de humilitate mandatur; adversantur ebriosi, ubi sobrietas indicitur; detestantur impudici, ubi castitas imperatur; mavult quilibet improbus exccrari legem, quam emendare mentem: mavult praecepta odasse, quam vitam. *Ibid.*, lib. 4.

JOAN. EOR.

73. Mandata Domini servit, qui vitam suam ab omni viliorum contagione custodit. Homil. 10 de *Parvitat.*

Vide etiam tit. *Deserto Dei*, sentent. 45, 50; *De parvitat.* sent. 33; *Plas*, sent. 78, 155; *Obediencia*, sent. 441.

S. VAL. EP.

74. Multi praecepta Dei sua imbecillitate, non Sanctorum viribus estimantes, putant esse impossibilia, quae praecepta sunt. Serm. 59 de *Temp.*, ser. 6 post *Dom.*, *Quinquag.*

75. Praecepta Dei non debentur gravia, volentibus sunt levia. Serm. 61, ad *Prax.*, in *crem.*

76. Onerosum, et quasi impossibile praecipitum videtur: sed quibus? Molibus, effeminatis, ignavis: in quibus? libertate perniciosa, ruptis libenis eunt, quo volunt. Serm. 2 in *Cena Dom.*

77. Nemo excussibilis est, si mandata non servat quia omne quod praecipitur, facile est amanti. Serm. 1 de *SS. Evangelista.*

78. Quanto leviora sunt Dei praecepta, tanto majus supplicium his, qui non obediunt. Lib. 2 *Pharetra*, cap. 44.

79. Via mandatorum amantibus est lata, sed non amantibus est arcta. Serm. 2 de *Decem praecipitis.*

80. Fac quod in te est, sique cito senties facile, quod fuit difficile. *De Perfect. charit.*, art. 4.

81. Nemo temeraria illa, et a patribus sub annotatione prohibita voce uti debet, Dei praecepta

MANDATORUM FACILITAS.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS.

1. Nihil est tam facile, quin habeat difficultatem, quod facias invitus. Lib. 5 *Hexam.*, cap. 15.

S. AUGUST.

2. Quidquid difficile est in praecipito, leve est amanti. Super *Psalm.*, lxxvii, vers. 14.

3. Non Deus impossibilia jubet, sed jubendo admonet, et facere quod possis, et petere quod non possis. *De Natur.* et *gratia.*

4. Valde bona sunt praecepta, si legitime his utitur: eo quippe jure quo firmissime creditur. Deum justum et bonum impossibilia non potuisse praecipere. *Ibid.*, cap. 69.

5. Vix Dei durae sunt timori, leves amori. *Ibid.*

Omnia sunt facilia charitati; cui uni Christi sarcina levis est. *Ibid.*

6. Praecepta Dei gravia non sunt, sed cui gravia sunt considerent non potuisse divinitus dici, gravia non sunt, nisi quia potest esse cordis afflictus cui gravia non sunt, et petat quod desiderat, ut impleat quod jubetur. *Ibid.*

8. Ostenditur non esse gravia divina praecepta; quis autem nesciat, cum praecipitum sit generale charitas, quia non sicut, nec arbitretur ea se perficere, quando ita facit, ut gravia sint. *Ibid.*

9. Non aliam ob causam Scriptura commemorat esse gravia divina praecepta, nisi ut anima quae illa gravia sentit, intelligat se nondum accepisse vires, quibus talia sunt praecepta Domini qualia commendantur, levis scilicet atque avaria: et orot genitum voluntatis, ut impetret dominum facultatis. *Ibid.*, *Prose.*

10. Commentandus non esse gravia, ut cui gravia sunt intelligat nondum se accepisse donum, quo gravia non sint, nec arbitretur ea se perficere, quando ita facit, ut gravia sint. *Ibid.*

11. Dei mandata non modo impossibilia non sunt, verum non gravia quidem. *Ibid.*

12. Non juberet Deus, quod sciret non posse ab homine fieri. *De Grat.* et *liber. arbit.*, cap. 16.

13. Exccramur blasphemiam eorum, qui dicunt impossibile aliquid homini a Deo esse praecipitum, et mandata Dei non a singulari, sed ab omnibus in commune posse servari. Serm. 3 de *Trinit.*

14. Multi praecepta Dei sua imbecillitate, non Sanctorum viribus estimantes, putant esse impossibilia, quae praecepta sunt. Serm. 59 de *Temp.*, ser. 6 post *Dom.*, *Quinquag.*

15. Praecepta Dei non debentur gravia, volentibus sunt levia. Serm. 61, ad *Prax.*, in *crem.*

16. Onerosum, et quasi impossibile praecipitum videtur: sed quibus? Molibus, effeminatis, ignavis: in quibus? libertate perniciosa, ruptis libenis eunt, quo volunt. Serm. 2 in *Cena Dom.*

17. Nemo excussibilis est, si mandata non servat quia omne quod praecipitur, facile est amanti. Serm. 1 de *SS. Evangelista.*

18. Quanto leviora sunt Dei praecepta, tanto majus supplicium his, qui non obediunt. Lib. 2 *Pharetra*, cap. 44.

19. Via mandatorum amantibus est lata, sed non amantibus est arcta. Serm. 2 de *Decem praecipitis.*

20. Fac quod in te est, sique cito senties facile, quod fuit difficile. *De Perfect. charit.*, art. 4.

21. Nemo temeraria illa, et a patribus sub annotatione prohibita voce uti debet, Dei praecepta

S. BERNARD.

S. BONAV.

DIONYSIUS.

CANTUES.

CONCLINUS.

TREMB.

homini justificato ad observandum esse impossibilia: nam Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet, et facere quod possis, et petere quod non possis, et adjuvat ut possis, cujus mandata gravis non sunt, cujus jugum suave est, et onus leve. Sessio. 6, cap. 14.

22. Si quis dixerit Dei precepta homini etiam justificato, et sub gratia constituto, esse ad observandum impossibilia, anathema sit. Sessio. 6, can. 48.

23. Nemo dominicum esse intolerabile conqueratur jugum: qui durus est animi, qui cordis est asper, ipse sibi facit durum et asperum jugum Christi: omnia Domini scilicet revelare, nescit opprimere. Rom. 1. Epiphani.

24. Jugum Dei suavis est, et onus leve: qui natura sua dura sunt et aspera, amor Dei et spes premii facit leve. Super illud 1 Joan. cap. v. Mandata eius gravis non sunt.

25. Mandata gravis non sunt, non trahunt deorsum, ut talentum plumbi: sed sursum vehit, et exaltos facit custodiam mandatorum Dei. Ibid.

26. Mandata Dei dura sunt, levia sunt, et nullo onere deprimunt: si quis autem accedens ad ea non sicut oportet, ea gravis esse dicit, suam infirmitatem magis excusat. Prose.

27. Unde non accipit: Mandata eius levia sunt, sed ait: Gravis non sunt: illud solum assumens quod deorsum non trahit, et sursum vehit; ut iuste sequeatur quod iustum est, experimentum utique cognoscentes, quia Christi jugum leve est, suavitatem obtinens copiosam. Ibid.

28. Mandata Dei libenter custodienda sunt, quia non sunt gravis. Ibid.

29. Mandata Dei moderata, et temperata sunt humanis viribus. Super Deuter., cap. xxx, in illud: Juscia est aequa.

30. Preceptum Domini, jugum est divine suavitatis: quid enim grave non leviter tolerat qui amat? Lib. 5, in 1 Reg. cap. ii, super illud: Et audieritis vocem ejus.

31. Si, qui divina mandata quasi dura et importabilia respiciunt, intolerabilis poena onere in futuro deprimuntur. Ibid. super illud xii: Si non audieritis vocem Domini.

32. Jugum meum suavis est, et onus meum leve. Quid gravi mendis nostris cervicibus imponit, qui vitari omnia desiderat, quod perturbat, precipit? Prose.

33. Quid grave subjectis jubet, qui declinare laboriosa mundi hujus itinere admonet? Lib. 4. Moral. super illud Job 3: In impiis cessaverunt.

34. Mandata Dei in dilectione suavitatis habenda sunt, non in estimatione asperitatis. Prose.

35. Nam quibus semper dura et aspera videntur, qui a Domino precipiantur, paulatim declinant et deficiunt. Libro 5 in 1 Regum, cap. ii.

36. Preceptum Domini jugum est divine suavitatis: quid enim levius, aut usquam gravior, quam amor fertur? Prose.

37. Quid preterea grave non leviter tolerat, qui amat? quidquid enim diligatur, cum magna devotione portatur. Ibid.

38. Si qui divina mandata quasi dura et importabilia respiciunt, intolerabilis poena onere in futuro deprimuntur. Prose.

39. Stulta audeat hominis, modo ad medicum subire ea, quae sibi videntur aspera, refugit; inde se superioribus in aeternum subdit.

40. Nam si sapienter speret, hoc sibi quod displicet, auderet: ut per dura et aspera hujus brevissimi temporis, dura et aspera evaderet future dominationis.

41. Hinc profecto dura corda carnalium velociter audivit, sed per salubre consilium, facile molliri non possunt. Ibid.

42. In totum illud divine legis arduum, totumque difficile, ten ob quam caecum dura imperia Domino proclamamus, et dicimus nos vel difficultate, vel impossibilitate mandatorum premit. Prose.

43. Nec sufficit, quod jussa non facimus, nisi etiam jubentem, injustum promittentem, dum ipsum aequitatis auctorem non modo dura et ardua, sed etiam impossibilia precepisse conquirimus. Epist. 14, ad Colentium.

44. Nihil amantibus durum est, et nullus difficultis cupienti labor est: amemus et nos Christum, et facile videbitur omne difficile. Epist. 22, ad Eustoch.

45. Adversarius Christi est, et antichristus, cui precepta displicent Christi. Epist. 23, ad Marcellam.

46. Dicos forsitan: Grandis labor est, sed respice quod promissus est: omnia opus leve fieri solet, cum ejus pretium cogitatur. Epist. 4, ad Demetriad.

47. Jugum meum suavis est, et onus meum leve: suave est volentibus, durum est nolentibus. Super Psalm. vi, vers. 6.

48. Nihil durum, nihil impium, nihil contrarium preceptis Dei jubetur. Super Psalm. cxvii, vers. Impius odia habet.

49. Communis omnium Dominus prius beneficiis et multitudine beneficiorum hominis natura ad se allicit, et postea imperat facilia atque levia, ut facilitate mandatorum, et beneficiis prioribus excitati, ad ea implenda homines induantur. Ibid.

50. Difficultatem non natura preceptorum, sed

multorum solet sociaria efficere: itaque si quis ea cum studio et alacritate animi suscipiat, videbit ea esse levia. Rom. 46, super Math. Oper. imperf.

51. Nihil molestum habent Dei leges, levius et facilia sunt mandata: nihil grave neque onerosum requirit Deus a nostra natura. Homil. 27, super Gen. in illud: Qui effuderit sanguinem.

52. Nolite onus pertimescere, suavitatis enim aximim plenum est. Homil. 39, super Mattheum, Oper. perfect. in illud: Jugum meum suave est.

53. Non pertimescas onus, nec ab eo jugo resistas: sed omni alacritate animi jugum hoc jubeas, et tunc quam suave sit facile cognosces. Prose.

54. Nec enim teret cervicem tuam, sed ornatus gratia imponitur; et ut discas ordine ad regionem viam procedere, et precepta utrimque vitare, ac facile per angustam viam lectus incedere. Ibid.

55. Cur fugis? cur tremis? cur metuis? ergo ne impossibilia preceptis tibi Deus? Homil. 33, super Act. Apost.

56. Mandata Moysi in actu facilia sunt, ideo in remuneratione christi, in peccato autem magna: mandata vero Christi, ipso actu difficilia sunt, et ideo in remuneratione magna, in peccato autem minima. Homil. 10, super Math. Oper. imperf.

57. Videamus si quid Dei mandatorum difficile sit, et naturam humanam transgressions: nihil igitur tale profecto, sed e contra incredibilem in his facilitatem invenimus. Homil. 57, super Math. Oper. perf.

58. Possibile est Dei jussa perficere, si modo velimus omnem naturae trepidationem alacriter virtute superare, nihilque impossibile est eorum, que a Christo hominibus imperantur. Homil. 6, de Lavibus D. Pauli.

59. Quamquam habemus excusationem, si tam levius, tam facilia precepta non servaverimus? Nullam sane. Homil. 9, super 1 Cor.

60. Precepta Dei adeo facilia sunt, adeo levia, ut multi philosophia tantum ratione ea excesserint. Ibid., homil. 2.

61. Quid grave, quid onerosum est in preceptis Christi? Serm. 2, super Epist. ad Philip.

62. Nihil difficile est, nihil grave est, quod nobis imperatur: si voluerimus, in voluntate omnia constituta sunt, per gradum duntaxat, quod desuper est. Homil. 13, super Epist. ad Hebr.

63. Magna precepti facilitas est, sed, dilecte, grave incultum est desidia, facitque ut facilia omnia videantur difficilia: sicut studio et vigilantia etiam onera ardua et difficilia, facilia nobis fiunt. Homil. 14, super Genes.

64. Jugum Domini sem suavis est homin, durum et importabile reprobis. Prose.

65. Nihil est enim tam durum, nihil tam terribile, nihil tam arduum, quod amanti Deum non sit facile et jucundum.

66. Rursus nihil tam leve, nihil tam facile, nihil tam parvum, quod male voluntati non sit grave et onerosum. Lib. 2 ad Monachos.

67. Nihil Christo Domino famulanti difficile, nihil arduum, nihilque aspidandum est asperum. De Obsequio, cap. 26.

68. Preceptum sapientiae et lex filiali, lex charitatis est, lex amoris et elegantiae, non carnis, neque in terrore posita, sed in gratuita et spontanea cordis dilectione solidata. In Exercitio amoris, cap. 1.

69. Nihil arduum est humilibus, nihil asperum mitibus, et facile omnia precepta veniunt in effectum, quando et gratia prestanti auxilium, et obedientia mollit imperium. Serm. 5 Epiphani.

70. Nihil, o anima, a te Deus exigit grave et arduum, sed facilia. Lib. 2 de Victimis.

71. Quid hic molestum est, aut difficile? Non juberis maria nunquam prius tentata trajicere, et tempestate furenti in modis fluctibus, non pelibus emitti asperos calles et lavios, non sinera ingredi feris infestata et latronibus, non agere sub dio exubiis, expositis insidiis hostium; abis, satis est si amant animum, mox in promptu facilia erunt omnia. Ibid.

72. Omne preceptum Dei leve est amanti. Apud D. August., sent. 222.

73. Totum durum est quidquid imperatur invitis. Lib. 4 ad Eccles. catholic.

74. Attendite, fratres mei, attendite et videte, qualia precepta nobis injungit Deus nosleri: non aspera et difficilia, non gravis et importabilia. Serm. 17 post Pentec.

75. Lex Domini non est gravis, nisi carnalibus et iniquis: justis autem et rectis, suavis supra modum et dulcis est. Conc. 4 de Uno mari.

Vide etiam tit. Onus, sent. 2, 3, 7, 49, 50, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 35.

Etymologia. Mansuetus dicitur, quasi manus quietus.

Mansueti dicuntur, quasi manus assueti; quia qui de manu Domini bona et mala suscipiunt, recte manus sunt assueti. Super Psalm. xxxiii.

Definitio. Mansuetudo est tractabilitas, item repellens. Sup. Epist. ad Gal., cap. 5.

Benignitas est virtus levis, blanda, tranquilla et omnium honorum agna consortio, invitans ad familiaritatem sui, dulcis alioquo, moribus temperata. Lib. 3, super Epist. ad Galat., cap. b.

S. EUGENIUS

GLOSS. ORD.

GLOSS. ORD.

S. GREGORIUS

MAGNUS.

S. HIERON.

S. JULIANUS

S. JERONIMUS

JOAN. TRIT.

S. LAURENTIUS

S. LEO I.

PHILO. APO.

S. PROPERTIUS

S. VALERIUS

S. THOMAS

A. VILLAN.

COLLECTOR.

RUGO. EXIB.

DIONYSIUS

CARTHUS.

S. HIERON.

HUGO A S. VICTORE.

Benignitas est virtus sponse ad benefaciendum exp. s. ita. *Ibid.*

Mansuetudo est, per quam mansueti vel modesti tranquillitas animi, nullius improbitate limitem suae quietis excedit. *De Fract. carnis et spirit.*, cap. 13.

Benignitas est cum quadam splendida morum suavitate diligenter animi fervida conspectio. *Ibid.*

HYPOCRITU.

Mansuetudo est virtus, quae disponit cor ad hoc, ut nec iniurias, nec verbera, nec contumelias sentiat. Super *Epist. B. Jacobi*, cap. iii.

S. JOAN. CL.

Mansuetudo est animi immobilis status, inter vituperationes et laudes eodem modo perscrutans. *Grada 8.*

S. LAUREN. JUSTIN.

Mansuetudo est suavitas malo cedens, subesse sciens, superiori non resistens, et bonis consuetiens. Part. 4, de *Signo vite*, tract. 4, de *Clari- tate*, cap. 16.

S. THOMAS AQUINAS.

Mansuetudo est virtus componens ab ira, quae perturbat iudicium rationis. Super *H ad Tim.*, cap. 2.

SENECA.

Clementia est temperantia animi in potestate ul- ciscendi. Lib. 2, de *Clement. ad Neroenam*, cap. 3.

Clementia est lenitas superioris adversus inferiorum in constituendis penis. *Ibid.*

Clementia est inclinatio animi ad lenitatem in poena exigenda. *Ibid.*

Clementia est, quae se flectit citra id quod merito constitui possit. *Ibid.*

SENTENTIAE PATRUM.

S. ALBERT. MAGNUS.

1. Mansuetudo vera est, cum propter illatas iniurias mens nequaquam exaceretur, nec amaritudo cordis exterior indicatur. *De Paradiso animae*, lib. 1, de *Virtut.*, cap. 46.

S. AMBROS.

2. Quid mihi prodest carere saecularibus, nisi fuero mitis et mansuetus? Lib. 5, super *Lucan*, cap. 6, in illud: *Beati vultes*.

S. AUGUST.

3. Quanto melior, tanto esto mitior. *Epist. 54 ad Macelonianum*.

4. Mansuetudo falsa, crudelitas est. *Epist. 50 ad Bonifac.*

5. Mitibus hereditas data est, tanquam testamentum Patris cum pietate quaerentibus. *Serm. Dominus in monte*, lib. 1.

6. Mites sunt, qui cedunt improbitatibus, et non resistunt malo, sed veniunt in bono malum. *Ibid.*

S. BERNARD.

7. Sunt aliqui mites, sed quando nihil dicitur vel agitur, nisi pro eorum utilitate: patibit autem quam longe sint a veri mansuetudine, si levis orationis occasio. *Serm. 4 Admont.*

8. Triplici veli arde mansuetudo nostra pul-

satur, verborum injuriis, damnis rerum, corporis latione: in his tribus, omnis exercitatio mansuetudinis existit. *Serm. in Concora. S. Pauli*.

9. Noli abuti clementia, ne potentia opprimaris. *Epist. 131 ad Modestianenses*.

10. Mansuetudo habet pacem et societatem cum proximo, gratiam et familiaritatem cum Deo, regnum et hereditatem in caelo. *Tit. 7 Diocet.*, cap. 2.

11. Sicut leoni a natura inest crudelitas, sic homini mansuetudo: et qui relictis mansuetudine regitur crudeliter, non est homo, sed bestia silvestris. *Ibid.*

12. Mansueti clarius informantur, rarius impugnantur, altius elevantur, amplius venerantur. *Ibid.*, lit. 8, cap. 4.

13. *Audent mansueti et letentur*. Non dixit: *Legem docti, non iugumantes, non psallentes; sed, mansueti letentur*, qui charitate praecipue habere rerum omnium temperantiam consueverunt. Super *Psalm. xxxiii*, vers. 2.

14. Mansueti mentis soliditate firmissimi sunt, et quamvis pia humilitate curvantur, spe futurae hestitulis in ammittitis solidissimas eriguntur. Super *Psalm. xxxvii*, vers. 9.

15. Bonus ac sollicitissimus verè est filius, qui mansuetus est: nam vir mansuetus omnibus operibus bonis decoratur. *Prose.*

16. Omnis afflicta injuria, letatur: quamvis rebus adversis preatur, Deo gratias agit.

17. In charitate irascens placat, increpationes aliorum fortiter tolerat.

18. In pugna tranquillus est, et sub imperio alterius letus vivit.

19. Non pungitur stimulus superbie, in depressionibus letatur: recte factis non extollitur, nec de iis se jaclat.

20. Cum omnibus se pacificum exhibet, superiorum jussis promptus obtemperat.

21. Omnis malitie expertus est, et a simulatione distat quam longissime, a dolo et invidia alienis- simus est. *De Mansuetud.*

22. Perversa nulla beduntur equitate, ac mansuetudine. *Epist. 77, ad Olympianum*.

23. Mansuetudo nulla passione turbatur, et specialiter ira et furore non rumpitur. In *Regula monachorum*, cap. 24, de *Patient.*

24. Mansuetudo pascitur injuriis. Super *Ezech.*, *hugo cap. 22*.

25. Qui mitis semper ac tranquillus est, nec iracundiae perturbatione succenditur, nec noxiae atque tristitia angore consumitur, nec omni doxia vanitate distenditur, nec superbia timore sus- tollitur. *Collat. 12. Abba. Cheronensis*, cap. 8.

26. Bestia natura feroces sunt, et praeter natu-

S. ROBERT.

ram mansueti; contra tu homo praeter naturam ferrox, natura autem mitis: et qui bestia id quod natura eis inest aufert, et quod carum nature adversum inserere potes, id quod natura tibi praestitit, conservare non potes? *Homil. 9, super Gen.*

27. Nihil mansuetudine potentius, nihil illa fortius: illis animam in perpetua tranquillitate, et quasi in portu constituit, et omnis quietis occasio est. *Ibid.*, *homil. 34*.

28. Nihil animam ita in tranquillitate et quiete esse facit, ut mansuetudo et modestia. *Ibid.*

29. Mansuetudo omni inademate se possidenti est utilis, et omni claritudine et gloria conducibilior. *Ibid.*

30. Hoc certissimum signum est, quo interoscitur vir ratione praeditus, si mansuetus fuerit, si lenis, si mitis, si modestus et quietus. *Ibid.*

31. Tantum mansuetudinis et lenitatis est robur, ut luce sola virtus sufficere se colentem diligenter ineffabilibus laudibus dignum reddere. *Ibid.*

32. Haec vere mansuetudo est, non quando quis offensus mansuetus fert; sed quando quis ab his, etiam qui inferiores pulantur, offensus cedit. *Ibid.*, *homil. 52*.

33. Ille vere mansuetus est, qui cum nocentis fuerit, non cogitat malum, neque facit. *Homil. 9, super Math. Oper imperf.* super illud *Matth. 9: Beati mansueti*.

34. Mansuetudo si non sit propter Deum, stultitia est. *Ibid.*, *homil. 37*.

35. Mansuetus sibi ipsi dulcis, et aliis est utilis. *Homil. 6, super Acta Apost.*

36. Tantum bonum est mansuetudo, ut ipsa pectora magis quam vehemens severitas extimulet, et plaga foris majore. *Ibid.*, *homil. 7*.

37. Ex dilectione mansuetudo oritur. *Homil. 17, super I Timoth.*

38. Mitis orphanorum pater est, viduarum praeses, pauperum procurator, injuriis affectorum adiutor. *Prose.*

39. Mitis reverentia est pater pueris, et observantia dominus est pueris. *Serm. de Mansuetud.*

40. Mansuetus sua presentia res turbulenta componit, quietasque ac tranquillas reddit. *Ibid.*

41. Multae quidem sunt virtutes, quae christianum decent, maxime autem omnium mansuetudo. *Ibid.*

42. Nihil Deo tam gratum, tam amabile est, quam mitis animus, atque mansuetus. *Homil. 3 de Psal.*

43. Christi erimus discipuli, si mansueti simus, et mitis ingenii. *Homil. 59, super Joann.*

44. Mansuetudo est firmitas patientiae, caritatis janua, imo vero mater, discretionis

CIRYLL.

argumentum, venie ministra, confidentia in oratione, Spiritus sancti diversorum, obedientiae adju- trix, fraternitatis dux, forensium frenum, irascen- tium retinaculum, gaudii indultrix, imitatio Christi, angelorum proprietates, demomum nexu, amaritudinis clypeus. *Grada 24*.

45. In cordibus mansuetorum requiescit Deus: anima vero turbulenta, seles est diaboli. *Ibid.*

46. Mansueti animas, simplicitatis est sodes: mens autem iracunda, nequities est opifex. *Ibid.*

47. Mansuetus est totius charitatis domicilium: is enim difficile ad verba moveri, sed immobilis esse ad iracundiam solet. *Ibid.*, *Grada 27*.

48. Multa mansuetudo corporis signum est. *S. IERON. EPIS. gignit. Lib. 3 de Summo bono*, cap. 34, sent. 4.

49. Mitis est, qui nulli reddid malum pro malo: laesus veniam peti, et benefacit laedentibus. *S. IERON. EPIS. Serm. 55 in Festo omn. Sanctorum*.

CASSIODOR.

50. Mansueti meliore sunt, quam fera. *Lib. 4, Amstotol. Politic.*, cap. 1.

51. Nihil laudabilius, nihil magno et praecario viro dignius placibilitate atque clementia. *Lib. 1, Offic.*

52. Mansueti immanes tractanda sunt. *Lib. 4, de Ira*, cap. 7.

53. Nullam ex omnibus virtutibus magis homini convenire (cum sit nulla humanior) constat, necesse est. *Lib. 1, de Clement.*, cap. 3.

54. Clementia in quocumque domum pervenerit, eam felicem tranquillamque praestabit. *Ibid.*, cap. 5.

55. Nullum clementia ex omnibus magis quam regem decet. *Ibid.*, cap. 3.

56. Nec promissum habere ac vulgarem clementiam oportet, nec abscissam. *Ibid.*, cap. 4.

57. Magna laus est, si homo mansuetus homini est. *Epist. 95*.

Vide etiam *lib. Correctio*, sent. 105; *Correctio*, sent. 115, 116, 117; *Differentia*, sent. 113.

S. JOAN. CL.

58. Triplex veli arde mansuetudo nostra pul-

argumentum, venie ministra, confidentia in oratione, Spiritus sancti diversorum, obedientiae adju- trix, fraternitatis dux, forensium frenum, irascen- tium retinaculum, gaudii indultrix, imitatio Christi, angelorum proprietates, demomum nexu, amaritudinis clypeus. *Grada 24*.

45. In cordibus mansuetorum requiescit Deus: anima vero turbulenta, seles est diaboli. *Ibid.*

46. Mansueti animas, simplicitatis est sodes: mens autem iracunda, nequities est opifex. *Ibid.*

47. Mansuetus est totius charitatis domicilium: is enim difficile ad verba moveri, sed immobilis esse ad iracundiam solet. *Ibid.*, *Grada 27*.

48. Multa mansuetudo corporis signum est. *S. IERON. EPIS. gignit. Lib. 3 de Summo bono*, cap. 34, sent. 4.

49. Mitis est, qui nulli reddid malum pro malo: laesus veniam peti, et benefacit laedentibus. *S. IERON. EPIS. Serm. 55 in Festo omn. Sanctorum*.

SENTENTIAE PAGANORUM.

50. Mansueti meliore sunt, quam fera. *Lib. 4, Amstotol. Politic.*, cap. 1.

51. Nihil laudabilius, nihil magno et praecario viro dignius placibilitate atque clementia. *Lib. 1, Offic.*

52. Mansueti immanes tractanda sunt. *Lib. 4, de Ira*, cap. 7.

53. Nullam ex omnibus virtutibus magis homini convenire (cum sit nulla humanior) constat, necesse est. *Lib. 1, de Clement.*, cap. 3.

54. Clementia in quocumque domum pervenerit, eam felicem tranquillamque praestabit. *Ibid.*, cap. 5.

55. Nullum clementia ex omnibus magis quam regem decet. *Ibid.*, cap. 3.

56. Nec promissum habere ac vulgarem clementiam oportet, nec abscissam. *Ibid.*, cap. 4.

57. Magna laus est, si homo mansuetus homini est. *Epist. 95*.

Vide etiam *lib. Correctio*, sent. 105; *Correctio*, sent. 115, 116, 117; *Differentia*, sent. 113.

MARIA VIRGO.

Etyologia. Maria, id est, mare, mundana a peccatis, meritis, et precibus suis. Part. 4, lit. 4, de *Spe*, cap. 4, § 5.

Maria dicitur illuminatrix, sive stella maris: genuit enim Lumen mundi. *Sermone autem syro Maria, Domina nuncupatur, quia Dominam genuit*. *Lib. 7 Etyologia*, cap. 10.

Maria interpretatur stella maris, quia sicut per stellam maris navigantes diriguntur ad portum, ita christiani diriguntur per Mariam ad gloriam. *Opuscul.*, opusc. 8, super *Ave Maria*.

S. ANTONIN.

58. Triplex veli arde mansuetudo nostra pul-

S. IERON. EPIS.

59. Mitis est, qui nulli reddid malum pro malo: laesus veniam peti, et benefacit laedentibus. *S. IERON. EPIS. Serm. 55 in Festo omn. Sanctorum*.

S. IERON. EPIS.

60. Mansueti meliore sunt, quam fera. *Lib. 4, Amstotol. Politic.*, cap. 1.

CICERO.

61. Nihil laudabilius, nihil magno et praecario viro dignius placibilitate atque clementia. *Lib. 1, Offic.*

SENECA.

62. Mansueti immanes tractanda sunt. *Lib. 4, de Ira*, cap. 7.

S. ANTONIN.

63. Nullam ex omnibus virtutibus magis homini convenire (cum sit nulla humanior) constat, necesse est. *Lib. 1, de Clement.*, cap. 3.

S. IERON. EPIS.

64. Clementia in quocumque domum pervenerit, eam felicem tranquillamque praestabit. *Ibid.*, cap. 5.

S. IERON. EPIS.

65. Nullum clementia ex omnibus magis quam regem decet. *Ibid.*, cap. 3.

S. IERON. EPIS.

66. Nec promissum habere ac vulgarem clementiam oportet, nec abscissam. *Ibid.*, cap. 4.

S. IERON. EPIS.

67. Magna laus est, si homo mansuetus homini est. *Epist. 95*.

S. IERON. EPIS.

Vide etiam *lib. Correctio*, sent. 105; *Correctio*, sent. 115, 116, 117; *Differentia*, sent. 113.

S. IERON. EPIS.

68. Triplex veli arde mansuetudo nostra pul-

S. IERON. EPIS.

69. Mitis est, qui nulli reddid malum pro malo: laesus veniam peti, et benefacit laedentibus. *S. IERON. EPIS. Serm. 55 in Festo omn. Sanctorum*.

S. IERON. EPIS.

70. Mansueti meliore sunt, quam fera. *Lib. 4, Amstotol. Politic.*, cap. 1.

CICERO.

71. Nihil laudabilius, nihil magno et praecario viro dignius placibilitate atque clementia. *Lib. 1, Offic.*

SENECA.

72. Mansueti immanes tractanda sunt. *Lib. 4, de Ira*, cap. 7.

S. ANTONIN.

73. Nullam ex omnibus virtutibus magis homini convenire (cum sit nulla humanior) constat, necesse est. *Lib. 1, de Clement.*, cap. 3.

SENTENTIAE PATRUM.

H. ALANUS
DE IDEE.

1. Ut omnium ad vocatus est ad Deum Christus, his mediatrix ad Christum est Maria, Part. 1. in *Apologia*, cap. 6.

2. Opus divini clementis positum est ad plenum in membris Mariæ, Part. 4, serm. 1, cap. 24, et *in Nou*.

3. Signum sit tibi probabilissimum eterne salutis, si perseveraverit in his Mariam in suo Palatio salvaveris. *Ibid.*

S. AMBROS.

4. Quid nobilitas Dei matris? quid splendens ea, quam splendor elegit? quid vestita ea, quæ corpus sine corporis contagione generavit? *Prose.*

5. Nam de eteris ejus virtutibus quid loquar? Virgo erat non solum corpore, sed etiam mente, quæ nullo doli amantia sinuorum admitteret affectum.

6. Corde humilis, verbis gravis, animo prudens, loquendi pariter, legendi studiosior.

7. Quandoquid ista vel vultu læsi parentes quando dissemat propinquis? quando lætidivi mundum? quando decant debent? quando vilavit itopem?

8. Kæ solos solita erat cæcus virorum invisere, quos misericordia non erubesceret, neque præteriret verecundia.

9. Nihil torrum in oculis, nihil in verbis proca, nihil in acta inverecundum.

10. Non gestus fractior, non incessus solutio, non vox petulantiior. Lib. 2, de *Virg.*

11. Sic Maria intendebat omnibus, quasi a pluribus monebatur: sic implebat omnia virtutis officia, ut non tam disceret, quam doceret. *Ibid.*

12. Talis fuit Maria ut ejus unius viam omnium disciplina sit: hæc est enim imago virginifatis. *Ibid.*

13. O quantæ in beatæ Virgine speciosæ virtutum emittent! secretum verocundiam, vexillum fidei, devotum obsequium: Virgo intra domum, comes ad ministerium, mater ad templum. *Ibid.*

14. Disce virginem moribus, disce virginem verocundia, disce virginem oraculo, disce virginem *Prose.*

15. Disceant mulieres propositum pudoris imitari: sola in penetrabilibus, quam nemo virorum videret, solus angelus reperiret: sola sine comite, sola sine teste, ne quo degenerare depravaretur affatu, ab angelo salutatur.

16. Disce, virgo, verborum vitare lasciviam; Mariam etiam salutationem angeli verebatur. Lib. 2, super *Luce*, cap. 1, in illud: *Et ingressus ad eam Angelus.*

17. *Exurgens Maria*, etc. Non quasi incredula de oraculo, nec quasi incerta de multis, nec quasi

dubitans de exemplo: sed quasi læta pro voto, religiosa pro officio, festiva pro gaudio, in montana perrexit. *Prose.*

18. Quo enim jam Deo plena, nisi ad superiora cum festatione contenderet? Nescit tardis molimina Sancti Spiritus gratia. *Ibid.*, in illud: *Exurgens Maria.*

19. Disce, virginis, non circumcursare per alienas aedes, non demorari in plateis, non aliquos in publico miscere serenas: Maria in domo sera, festiva in publico. *Ibid.*

20. Dedicatis, virginis, pudorem Mariæ? disce humilitatem. Venit propinqua ad proximam, junior ad senioem: nec solum venit, sed etiam peior salutavit. Sit magistra humilitatis, in qua est professio castitatis. *Ibid.*

21. Per portam orientalem beata Virgo Maria figuratur, quæ egressa ante ingressum Christi semper exitit: et post egressum ejus clausa in eorum permansit. Super *Apocal.*, cap. xxxi, in illud: *Habentem portas duodecim.*

22. Quiddam crudelitas indictum est corporibus martyrum, leve fuit, aut potius nihil, compensatione passionis Mariæ; quæ minorum sua immensitate transiit cuncta penetralia ejus, suæque benignissimi cordis intima. De *Excellent. Virg. Mariæ*, cap. 5.

23. *Invocato nomine Mariæ*: et si merita invocantis non merentur ut exaudiantur, merita tamen Matris intercedunt, ut exaudiantur. *Ibid.*, cap. 6.

24. O benedicta super mulieres, quæ angelos vincit puritate, sanctos superas pietate. In *Innocent. Matris*, V. M.

25. Fugiat reus justi Dei ad piam Matrem misericordis Dei, refugiatque reus offensæ Matris ad piam Filium benigne matris, ingerat se reus utriusque inter utrumque. *Ibid.*

26. Scio beatam virginem magis propter peccatores, quam propter justos esse factam Dei Matrem. De *Excellent. beatæ Virginitatis*, cap. 1.

27. Totam Mariam, exaudierat divinus amor, ardor continuus, et caritas perfluis amoris, ut nihil esset in ea quod mundum violenter afflicta. Part. 3, tit. 31, cap. 3, § 2.

28. Maria ipsa sola mater est et virgo, et primiceria, et speculum virginum, quæ utique possidet, arcubolam virginifatis: quæ et si non habuit a carne pugnam propter cuius victoriam plena datur arcubola) habuit tamen ab hoste, cuius caput contrivit sola. Part. 3, tit. 2, ser. 1, in principio.

29. Virgo Maria, quia humilissima semper fuit, ideo plena gratia, et consolatione celestis. Part. 3, tit. 16, cap. 10, § 5.

30. Eva femina mater fuit cunctorum in terra

S. ANSELM.

S. ANTON.

S. AUGUST.

viventium: beata autem virgo mater est omnium in celum accendentium. Part. 3, tit. 31, cap. 1, § 1.

31. Matrimonium replet terram, virginitas Maria replet celum. *Ibid.*

32. Sicut coctus in libano, est altior omni arbore: ita Virgo sublimior est omni angelo. *Ibid.*, cap. 3, § 5.

33. Quid dicam, beata Virgo? cum de te quidquid dixerò, minor est laus tua, quam dignitas tu meretur. *Prose.*

34. Si celum te vocem, altior es: si matrem gentium dicam, preceas: si formam Dei apellem, digna existis: si Dominam Angelorum vocem, per omnia esse probaris. *Ibid.*, cap. 1, § 1.

35. Beata Virgo Maria, cum gratia repletur, cum Spiritu sancto perhaudatur, cum virtute altissimi obumbratur, fit pretiosior meritis, celsis sublimior fastigiis, pulchrior sanctitate, gloriosior suorum meritorum procergetivis: ita ut nullis sit verbus jam nuncianda, nisi divinis. *Ibid.*

36. O dilectissimi! quis laudes beatissimæ Virginis dignis obambare valeat? *Prose.*

37. Facta est enim Maria, jama colorum, sublimatio apostolorum, laus martyrum, jubilatio confessorum, gloria viduarum, gaudium angelorum, requies animarum. *Ibid.*, cap. 4, § 1.

38. Facta est Maria, salus morum, mors erimorum, vita virtutum, virtus pugnantium, palma victorum.

39. Facta est Maria exalta super sidera, sanctior super omnes feminas, cuius via inelucta cunctas illustrat Ecclesias.

40. O quot sententias terribilium flagellorum quæ moritur mundus propter peccata sua, hæc sanctissimæ Virgo misericorditer revocavit. *Ibid.*, cap. 1, § 1.

41. Beata Virgo Maria est nutrix victorum, mediatrix hominum, ablutrix erimorum, peccatorum venia, reparatrix Angelorum, juvatix miserorum, sublevatrix omnium, illuminatrix superiorum. Part. 4, tit. vii, de *Spe*, cap. 1, § 5.

42. Quinque sunt litteræ nominis Mariæ, quæ hæc signant:

M. Mater universorum;

A. Area thesaurorum;

R. Regina Colorum, vel Regula victorum;

I. Jaculum inimicorum;

A. Advocata peccatorum. Part. 1, tit. 15,

cap. 14, § 8.

43. Integra fide credendum est beatam Mariam Dei Christi Matrem, et virginem concepisse, et virginem genuisse, et post partum virginem permansisse. In *Eucherio*, cap. 69.

44. Beatior Maria percipiendo fidem Christi,

quam concipiendo carnem Christi: sic et materiam propinquibus nihil Mariæ proficere, nisi felicitatem Christi corde, quam carne gestasset. De *S. Virginitate*, cap. 3.

45. *Quemodo*, inquit Maria, *fit istud, quoniam virum non cognovit?* Quod profecto non dixerat, nisi Deo virginem se ante visisset. Sed quia hæc sacracliarum meres adhuc recusabant, desperantia est viro justo, non violenter ablutio, sed potius contra violentiam custodituro quod illa jam voverat. *Ibid.*, cap. 4.

46. Sola Maria et spiritu et corpore, et mater et virgo, et Mater Christi, et Virgo Christi est. *Ibid.*, cap. 6.

47. Eva inobediens meruit poenam, Maria obedientia concessa est gratiam: illa gustavit prohibitum maledicta, hæc credens angelo est benedicta: illa noxas mortem contulit, hæc vitam nobis peperit. De *Quinque hereticis*, cap. 5.

48. Maria ministra Christi spiritualium operum qualitates, sicut devotissima existit, ita absque dubio religionis fide, id est, veræ credulitatis claritate secutrix fuit. De *Assumpt. Mariæ*, cap. 7.

49. Quantum Christi potestas possit, mundi ostendit universitas: quantum gratia, Mariæ monstrat integritas. *Ibid.*, cap. 4.

50. Non immerito excipitur Maria in quibusdam generalibus vera estimatione, quam tanta servat gratia, et atollit dignitatis prerogativa. *Ibid.*

51. Si merito Mariæ viventi per omnibus donata est gratia, non erit mortuus minuenda: quia si omnium Sanctorum mors est protensa, Mariæ sanæ est protensissima, quoniam tanta comitata est gratia, ut Mater Dei dicam et sit. *Ibid.*, cap. 7.

52. Porta clausa, signaculum est pudoris, et immaculate carnis, Virginis Mariæ integritas: ita enim est violata parit, quæ magis est sanctificata concepta. Serm. 2, de *Nativ.*

53. O mira et laudabilis inter feminas! in qua ab angelo salutatur virginitas, sola impregnata, nec vilata: exonerata, nec vacuata: quia sic est ab angelo saluta: Ave *Maria gratia plena, Dominus tecum*. Serm. 14, de *Nativ.*

54. Magnam meritum virginifatis! Virginifatis Mariæ angeli salutationis est impregnata: et primum Mariæ virginifatis, de utero in utero est salutata: et generosa virginifatis Mariæ, ab angelis est collaudata: et lætans virginifatis Mariæ per stellam de celo est indicata, et Magorum numerus est honorata. *Ibid.*

55. Ave *Maria gratia plena, Dominus tecum*. Fecit hominum in corde, tecum in ventre, tecum in utero, tecum in auribus. Serm. 2, *Annunt. D. Mariæ*.

56. Auctrix peccatæ Eva, auctrix meriti Mariæ:

Eva occidendo oblitit, Maria visitando profuit? *Ibid.*

57. Tu es spes, Maria, unica peccatorum, per te speramus veniam delictorum, et in te beatissima nostrorum est expectatio premiorum. *Ibid.*

58. O beata Maria! quis tibi digne valeat jura gratiarum, ac longum precunia rependere, que singulari tuo assensu mundo succurrisi perditio? *Ibid.*

59. O vere beata Mariae humilitas! que Deum hominibus peperit, vitam mortalibus edidit, coelos innovavit, mundum purificavit, paradisum aperuit, et hominum animas ab inferis liberavit. *Prose.*

60. O vere gloriosa Mariae humilitas, que porta paradisi efficitur, scala coeli constituitur, per quam Deus descendit ad terras. *Serm. 1, de Assumpt. B. M.*

61. Non dubium est Mariam, que meruit pro liberandis proferre prelium, posse plus omnibus liberatis impendere suffragium. *Ibid.*

62. O Virgo sanctissima, de qua qui cum laude graviterque dixerit: non ille quidem a veritate aberravit, sed pro merito haud lesur sitis. *Orat. 29.*

63. Jure beata Maria angelico aspectu simul et affatu meruit perfui, que angelicum studebat vitam imitari. *Hom. in Festo Annunt. B. M. in illud: Et ingressus angelus.*

64. O vere gratiosa et venerabilis, o vere gloriosa et admirabilis salubatio! quanto humanam concunctandi mandata, tanto beatae Mariae dignitati est congrua. *Ibid.*

65. O Virgo virga sublimis, o vere celestis planta, preciosior cunctis, sanctior universis. *Serm. 2 Advent.*

66. Per te, Maria, accessum habemus ad filium, o benedicta inventrix gratiae, genitrix vite, mater salutis, ut per te nos suscipiat, qui per te datus est nobis. *Ibid.*

67. Felix Maria, cui nec humilitas defuit, nec virginitas, et quidem singularis virginitas, quam non temeravit, sed honoravit cunctis: et nihilominus specialis humilitas, quam non absulit, sed extulit fecunda virginitas, et incomparabilis prorsus fecunditas, quam virginitas simul comitatur et humilitas. *Hom. 1, super Miseric.*

68. O admirandam, et omni honore dignissimam virginem! virginem carne, virginem mente, virginem professionem. *Prose.*

69. O feminam singulariter venerandam, super omnes feminas admirabilem, parvulam reparitricem, posterum virginitatem. *Ibid., hom. 2.*

70. Quisquis te intelligis hujus sacrali profusio regis inter procelas et tempestates fluctare,

quam per terram ambulare, ne avertas oculos a fulgore hujus sideris, si non vis obroi procellis. *Prose.*

71. Si insurgant venti tentationum, si incurras scopulos tribulationum: respice stellam, voca Mariam.

72. Si jectaris superbie undis, si emulionis, si detractionis, si amulationis; respice stellam, voca Mariam.

73. Si incundia, aut avaritia, aut carnis illecebra navigium concusserit mentis, respice ad Mariam.

74. Si criminum irrompente turbatus, conscientie feditate confusus, iudicii horrore perterritus, bonitro inopia absorberis tristitie, desperationis abyso: cogita Mariam.

75. In periculis, in angustiis, in rebus dubiis, Mariam cogita, Mariam invoca: non recedat ab ore, non recedat a corde, et ut impetres ejus orationis suffragium, non deseras conversationis exemplum.

76. Mariam sequens non devias, ipsam rogas non desperas, ipsam cogitas non erras; ipsa tenentis non corrumpis, ipsa prolegete non metuis, ipsa duca non fatigaris, ipsa propicia pervenis. *Ibid.*

77. O pia Virgo, non immerito ex ore tuo pendet consolatio miserorum, redemptio captivorum, liberatio damnatorum, salus denique universorum. *Ibid., homil. 4.*

78. Sicut origo fontium et fluminum mare est, ita virtutum anctrix, et scientiarum scientia sanctorum, Maria. *Serm. 1, super Salute Reginae.*

79. Sicut sol universa oculi luminis praecellit prerogativa claritatis eximiae, sic Maria totam rationalem creaturam, post Filium, praecellit splendore virtutis. *Ibid.*

80. Juste Maria Regina mundi et Regina coeli dicitur, per quam utriusque Creator et Rector generatur. *Ibid.*

81. Maria Regina est misericordiae, Domine mundi, Regina colorum, Virgo virginum, sancta sanctorum; lumen sanctorum, justorum gloria, peccatorum venia, desperatorum reparatio, deficientium fortitudo, sanis orbis, speculum totius integritatis. *Ibid.*

82. Tu es ager plenus, o Maria, plena virtutum, plena gratiarum. *Ibid., serm. 4.*

83. Nihil est virtutis quod ex te, Maria, non splendeat: et quibus singuli habere sanctorum, tu sola possidisti. *Ibid.*

84. Laudamus virginitatem Mariae, humilitatem miramur: sed misericordia miseris sapit dulcis, misericordiam amplectimur: charitas, recordamur saepius, crebrius invocamus. *Serm. 4 Assumpt.*

S. AGNARD.

85. Per te, Maria, coelum repletum est inferos evacuatus est, instauratae ruinae celestis Hierusalem, expectantibus miseris vita perditata. *Serm. 4 Assumpt.*

86. Sit pietatis tua, o Maria, ipsum quam apud Deum gratiam invenisti, notam facere mundo: reis veniam, medelam aegris, pusillis corde robur affictis consolationem, periclitantibus adjuviorum et liberationem, sanctis tuis precibus obtinendo. *Ibid.*

87. Quid ad Mariam accedere trepidet humana fragilitas? nihil austerum in ea, nihil terribile: tota suavia est, tota plena pietatis et gratiae, plena mansuetudinis et misericordiae. *Prose.*

88. Revolve diligentius evangelice historiae seriem universam, et si quid forte increpatorium, si quid durum, si quod denique signum vel tennis indignationis in Maria occurrit, de cetero suspectam habes, et accedere vercaris. *Serm. D. M. de Verbo Apost.*

89. Maria omnibus misericordiae sinum aperit, ut de plenitudine ejus accipiant universi: captivus redemptionem, aeger curationem, tristes consolationem, peccator veniam, justus gratiam, Angelus letitiam, denique tota Trinitas gloriam, Filii persona carnis humanae substantiam, ut non sit qui se abscondat a calore ejus. *Ibid.*

90. Maria omnibus sese exorabilem, omnibus clementissimam praebet, omnium denique necessitates amplissimo quodam misera affectu. *Ibid.*

91. Speciali quodam splendore in Maria concaunt, mansuetudo pudoris, devotio humilitatis, magnanimitas credulitatis, martyrium cordis. *Ibid.*

92. Maria in omnibus et per omnia providens miseri, trepidationem nostram solatur, fidem excitat, spem roborat, diffidentiam obigit, erigit pusillanimitatem. *Serm. de Nativ. B. M.*

93. Deus totius boni plenitudinem posuit in Maria, ut proinde si quid spei in nobis est, si quid gratiae, si quid salutis, ab ea noviterum redundare. *Ibid.*

94. Tolle corpus hoc solare, quod illuminat mundum, ubi dies? tolle Mariam hanc maris stellam, maris utique magni et spatiosi: quid nisi caligo involvens, et umbra mortis, ac densissima tenebrae relinquuntur? *Ibid.*

95. Advocatum habere vis ad Christum? ad Mariam recurre: exaudiet utique matrem Filium. *Ibid.*

96. Fuit beata Virgo Maria fortis in proposito, temperans in silentio, prudens in interrogazione, justa in confessione. *Serm. 9, de Partu sermone.*

97. Mariae praesentia totus illustratur orbis, adeo ut ipsa jam celestis patria clarius rutillet vir-

gine lampadis irradiata fulgore. *Serm. 1, Assumpt. B. M.*

98. Tria nobis contulit Mariae fecunditas: avertit jugum captivatis antiquae; remisit iram indignationis divinae; delevit notam iniquitatis humanae. In suis *Sentent.*, cap. *Tria.*

99. Auctor mirabilium Deus, tria quaedam mirabilia operatus est in Maria: integritatem munditiae mirabiliter auscitavit; ut circa testamenti auro purissimo tegetetur, puritatem virginisam potentialiter fecundavit; ut rubis ardens non comburetur ima supernis ineffabiliter copulavit: ut scala Jacob mediante, terrena celestibus uniretur. In suis *Sentent.*, cap. *Auth.*

100. Mariam advocatam premisit peregrinatio nostra, que tanquam judicis mater, et mater misericordiae, suppliciter et efficaciter salutis nostrae negotia pertractavit. *Serm. 1, Assumpt. B. M.*

101. Quantum in terra Maria adopta est praeceteris, tantum est in coelis obinet gloria singularis. *Ibid.*

102. Felix plane Maria, et multipliciter felix, sive cum exipit Salvatore, sive cum a Salvatore suscipitur; utrobique mira dignitas Virginis matris, utrobique amplectenda dignitas majestatis. *Ibid.*

103. Unum in quo nec primam similem vita est; nec habere sequentem, gaudia matris habens cum virginitatis honore, Maria privilegium est; non dabitur alteri: singulare est, sed etiam indicibile invenitur. *Ibid., serm. 4.*

104. Non in sola Mariae taciturnitate commendatur ejus humilitas, sed evidenter resonat in sermone, quia nihil aliud quam ancillam Dei se esse fatetur. *Serm. Beatae Mariae de Verbis Apocal.*

105. Exaudiet Matrem Filium, et exaudiet Filium Pater: Filioli, haec peccatorum scala, haec mea maxima fiducia est, haec tota ratio spei meae. Quid enim? potestne filius aut repellere, aut sustinere repulsum? non audire, aut non audiri filius potest? neutrum plane. *Inventi.* ait angelus, gratiam apud Deum, et sola est gratia, que egenam. *Serm. Nativ. B. M. de Aqueductu.*

106. Modicum istud quod offerre desideras, gratissimus illis, et omni acceptioe dignissimus Mariae manibus offerendum tradere cura, si non vis sustinere repulsum. *Ibid.*

107. A Domina nostro reihabent veniam, justis gratiam, angeli letitiam. In suis *Sent.* verbo *A Domina.*

108. Fuit procul dubio Mater Domini ante sancta quam nata: nec fallitur omnino sancta Ecclesia, sanctorum repulsum ipsam Nativitatis ejus diem. *Epist. 174, ad Canonicos Lugdunenses.*

169. Fuit Maria mundissima carne, humillima corde, devotissima merito. *Serm. de B. Virg. Maria.*

110. O pia, ó magna, ó multum amabilis Maria! tu nec nominari quidem potes, quin accendas, nec cogitari quin recrea affectus diligentium te. In *Depravat. ad V. Mariam.*

111. Peccatorem quantumlibet foetidum, non horres, non despicias, si ad te suspiraverit, tumque interventum penitenti corde flagitaverit. *Prosecutio.*

112. Tu peccatorem a desperationis horrore pio manu retrahas, spei medicamine fovas: non despicias quosque horrendo iudicii miserum reconcibus. In *Depravat. ad B. Mariam.*

113. Quidquid illud quod offere paras, Maria commendare memento, si non vis suscinere respulsam. Lib. 11. *Florem*, cap. 6.

114. Silens misericordiam tuam, Virgo bestia, si quis est, qui innotatam te in necessitatibus suis sibi meminerit deluisse. *Serm. 2, in Assumpt. B. M.*

115. Maria est omnibus amabilis, omnibus affabilis, omnibus delectabilis, toties sapienter, suaviter clementis, radus delectatis, solatium miserorum, refugium expulsores, liberatio captivorum, regina bellatorum, domina universorum. *Medii. super Salve Regina.*

116. Maria clemens est indignantibus, pia exorantibus, dulcis diligentibus. *Presec.*

117. Clemens penitentibus, pia proficientibus, dulcis contemplantibus.

118. Clemens liberando, pia largiendo, dulcis donando.

119. Clemens consolando, pia blandiendo, dulcis osculando.

120. Clemens subjectis, pia iam correctis, dulcis praedictis.

121. Beata Virgo Maria doctrix Apostolorum est, et Evangelistarum. *Serm. 9, in Hieron.*

122. Fuit Virgo Maria, beata propter meritum castitatis; beator propter consilium virginitalis; beatissima propter privilegium fecunditatis. *Super Luc. cap. 1, in illud; Beatum me dicent.*

123. Virgo Maria exaltata est super choros angelorum, nullam puram creaturam habens superiorem, nec etiam aequalem. *Ibid. cap. 7, in illud: Nullus maior.*

124. Maria non tantum beata fuit, quia Christum gestavit in carne, verum etiam beator, quia ipsum perfectissime gestavit in mente. *Ibid. cap. 11, in illud; Beatus vester.*

125. Beata Maria in animo martyri Filio commartyr astabat, vulnerato convalescens, crucifixo conerucifixa, gladiato congladiata. *Serm. 4 Dom. infra octav. Epiph.*

126. Sicut in comparatione Dei, bonus nemo: sic comparatione Matris Domini, nulla inventur perfecta, quantumcumque virtutibus eximia comprobatur. *Super Lucam*, cap. 10.

127. Quando miserum non poterit Mater omnipotentis? quando miserum noverit Regina misericordiae? Tota est dulcis, tota suavis, tota misericors, omnibus offensa iac et lanam. *Serm. 2, de B. V. M.*

128. Beata Virgo Maria auxiliatrix et amatrix est omnium fidelium suorum laudatorum. *Super Lib. 3 Saecl. dist. 3, part. 1, art. 1, quest. 1.*

129. Ex hoc quod Virgo Maria electa est Dei Mater, est electa Mater omnium creaturarum. *Ibid. dist. 9, part. 1, art. 1, quest. 3, argum. 2.*

130. Beatissima Virgo Maria Mater fuit completissimo modo, ipsum Dei Filium concipiendo absque viro, fecundante Spiritu sancto. In *Devotiq.*, part. 4, cap. 3.

131. Mariam salutans Angelus, non solum plenam gratiam, sed adhuc superventuram in eam assensit Spiritum sanctum: ad quid, nisi ut adveniente iam Spiritu, plena sibi, eodem superveniente, nobis quoque superplena, et super effluens fieret? Lib. 1 *Phaenice*, cap. 5.

132. O Foemina mirabiliter singularis, et singulariter mirabilis, per quam elementa renovantur, inferna reconcedantur, homines salvantur, angeli reinteguntur! *Presec.*

133. O foemina plena et superplena gratia, de cuius plenitudinis exundantia respersa sic reversit omnis creatura! *Ibid.*

134. O virgo benedicta, per cuius benedictionem benedicitur omnis creatura: non solum creatura a Creatore, sed etiam Creator a creatura. *Ibid.*

135. Innocentissima et sanctissima Maria corda fuit absque via, ore absque via, opere absque via, et ideo dictum est ei, Ave. In *Speculo B. M. V.*, lect. 2.

136. Hoc nomen Maria sanctissimum, vobis dulcissimum, nomen dignissimum, tam sanctissimum, tam dulcissimum, tam dignissimum Virgini convenientissime impositum est. *Ibid.*, lect. 3.

137. Interpretatur Maria, amarum mare; Maria, stella maris; Maria, illuminata vel illuminatrix; Maria, domina; Maria amarum est mare demonibus; stella maris, hominibus; illuminata, vel illuminatrix, angelicis spiritibus; domina, creaturis omnibus. *Ibid.*

138. Omnia flumina intrant in mare, dum omnia charismata sanctorum intrant in Mariam. *Prosecutio.*

139. Flumen gratiae angelorum intrat in Mariam, et flumen gratiae patriarcharum et prophetarum intrat in Mariam.

140. Flumen gratiae apostolorum intrat in Mariam, et flumen gratiae martyrum intrat in Mariam. 141. Flumen gratiae confessorum intrat in Mariam, et flumen gratiae virginum intrat in Mariam. 142. Quid mirum, si omnis gratia in Mariam confluxit, per quam tanta gratia ad omnes defluxit? *Ibid.*

143. Maria est stella purissima, stella radiosissima, stella utilissima: stella purissima, purissime vivendo; stella radiosissima, radium aeternum pariendo; stella utilissima, ad litus patriae dirigendo. *Ibid.*

144. Maria Domini est filia nobilissima, mater dignissima, sponsa venustissima, ancilla devotissima. *Ibid.*, lect. 10.

145. Maria in domo Dei plantata, et impinguita Spiritu Sancto, ut oliva fructifera, omnis virtutis habitaculum facta est. Lib. *Phaenice*, cap. 5.

146. Sicut, o beatissima, omnis a te aversus, et a te despectus, necesse est ut intoret: ita ad te omnis converfus, et a te respectus, impossibile est ut pereat. *Ibid.*

147. Maria est solatium miserorum, refugium expulsores, liberatio captivorum, medicina infirmorum, mater parvulorum, sponsa adultorum, regina bellatorum, domina universorum. In *Stimulo amor.* part. 3, cap. 19.

S. CYPRIAN.

148. Maria proprium privilegium, quod nulla mulierum, nec ante, nec deinceps meruit obtinere: quia simul Mater et Virgo singularis titulus est insignita. *De Nativit. Christi*, cap. 2.

DIONYSIUS

CARTHUS.

149. Quanto beatissima Virgo Maria coelestis sanctis universi perfectior, sanctior, maior et dignior est: tanto illis amabilior, honorabilior, suaviorque consistit. *Super hymn. B. V. M. ad vesperas.*

150. Maria est regina colorum, mater regis angelorum, mundi domina, imperatrix totius orbis gloriosissima, peccatorum advocata, eorum reconciatrix, miserorum consolatrix. *De Perfect. Charit.*, art. 31.

IACOB. ORD.

151. Mulier a diabolo seducta, mortem intulit: contra, mulier ab angelo edocta, vitam edidit. *Sup. Luc. cap. 1.*

S. GREGOR.

MAGNUS.

152. Maria dignitate electionis suae transcendit electarum creaturarum altitudinem. Lib. 1, in 1 *Regum*, cap. 1. *Allegorice exponit.* super illud: *Fuit vir unus de Ramathaim Sophiam.*

153. Nulli dubium est, quin lobum ad gloriam laudis Christi pertinet, quidquid digne generitricis suo impensum fuerit. *Epist. 10, ad Paulum et Eustochium, de Assumpt. B. M.*

154. Beatum et gloriosum virginem Mariam di-

gne laudare nequeo, quantum quidquid humanis dici potest verbis, minus est a laude ejus: qua divina est et angelicis excellentibus praedicata, et laudata preconiis. *Prose.*

155. A propheta praemunita, a patriarchis figuris et originibus praesignata, ab Evangelistis exhibita et monstrata, ab angelo venerabiliter atque officiosissime salutata.

156. Talibus decebat Virginem oppignorari numeribus, ut esset gratia plena: non dedit coelis gloriam teris Dominum, pacemque refulsit: sibi genibus, sinem vitia, vile ordinem, moribus disciplinam.

157. Et bene angelus ad Virginem Mariam mittitur, quia semper est angelus cognata virginitas.

158. In carne angelicum vitam acquirere, magis est meritum quam habere.

159. Ceteris per partes praestatur, Maria vero simul se tota infudit plenitudo gratiae. *Ibid.*

160. Quod natura non habuit, usus necessit, ignoravit stupo, mens non capit humana; parcat calum, rapit terra, creatura omnis etiam celestis miratur. Hoc totum est, quod per Gabrielum Mariae divinitus nuntiatur, et per Christum adimpletur. *Ibid.*

161. Sicut beata Maria incomparabilis est Virginitas ceteris, ita incomparabilis est omnium sanctorum festivitas, et admiranda etiam angelicis virtutibus. *Ibid.*

162. Maria quia mente passa est, plusquam martyr fuit: nimirum quod ejus dilectio amplius fortis, quam mors fuit, quia mortem Christi suam fecit. *Ibid.*

163. Si diligentius aspicias, nihil virtutis est, nihil speciositatis, nihil candoris gloriaeque, quod in Maria non respiciat. *Ibid.*

164. Maria cunctis tanto venerabilior, quanto gratiosior, et quanto virtute Altissimi excolitur ad sublimia, tanto clarior resultat in gloriis. *Ibid.*

165. Plena gratia, plena Deo, plena virtutibus, non potest non possidere plene gloriam claritatis aeternae, quam plenissime accepit, ut Mater fieret Salvatoris. *Ibid.*

166. Maria omnibus exemplum est castitatis, in qua velut in speculo refulget forma virtutis. *Ibid.*

167. Quid mobilis Mater Domini? quid splendens quid castus, quae corpus Christi sine contagione corporis generavit? *Ibid.*

168. Nunquam beata Virgo Maria sine pudoris sui custode processit. *Ibid.*

169. Maria vita omnium est disciplina, cuius mores instituta sunt Ecclesiarum: quae procellit cunctos, supereminet universos, et in ea magisteria sunt prohibita expressa. *Ibid.*

170. Sicut in comparatione Dei nemo bonus, ita et in comparatione Matris Domini nulla feminarum invenitur perfecta, quamvis virtutibus eximilis comprobetur. *Ibid.*

171. Maria, virgo extitit ante conjugium, virgo in conjugio, virgo pregnantis, virgo parientis, virgo lactans : et dicta est merito Mater, non de marito, Epist. 11, de *Assumpt. B. M.*

172. Beata Maria tante extitit puritatis, ut mater Domini esse mereretur. Habet. in *Glossa ord. sup. Epiat. ad Rom.*, cap. v, in illud : *In omnes homines mors pertransiit.*

173. Beata Virgo pauper fuit, humilis, obediens, quieta, modesta, simplex, et sapiens. Lib. 4, de *Propriet. rerum*, cap. 2.

174. Beata Virgo Maria, vere aurora clarissima est, quo suo magno jubere precedentium Patrum claritatem minoravit : sane quomocumque inscripturis, vel in creaturis sunt laudabilia. ejus sunt laudi convenientia. Serm. 34, de *Diversis.*

175. Habet beatissima Virgo non solum intus sanctitatem ad conscientiam, sed et foris sanctitatis opinionem ad famam. Serm. 46, in *Diversis de Assumpt. B. M.*

176. Sicut ergo est aurora vere lucis preventione, sic est flos pulchritudine, fons dulcedine, viola humilitate, rosa charitate vel compassione, lilium suavitate, vitis fructificatione, quodlibet aroma bona opinione, castrum securitate, murus vel turris fortitudine, clypeus aut propugnaculum defensione, columba rostitudine, sponsa fide, amica dilectione, mater fecunditate, virgo integritate, domina dignitate, regina maiestate, ovis innocencia, agna munditia, columba simplicitate, turtur castitate, manda et moneta conversatione, nubes protectione, stella cuiuslibet virtutis aut boni operis inclinatione, laus ejusdem augmentatione, sol consummatione, coelestis denique paradisi coelestis boni plenitudine. Serm. 24, de *Diversis.*

177. Maria Virgo virginum, singularis integritate, unica castitate, excellens dignitate. De *B. Mariae virginit. perpetua*, cap. 1.

178. Tria contulit Mariae fecunditas : avertit jugum captivitatis antiquae : remisit iram indignationis divinae : delavit notam iniquitatis humanae. Lib. 4, *Miscellan.*, codic. 2, tit. 135.

179. Quid tibi negabitur, o Maria, qua Theophilum de ipsis faucibus diaboli eruisit? *Prosec.*

180. Quomodo illa potestas tua potentia poterit consistere, que de carne tua carnis suscepit originem?

181. Accedit ad illud reconciliationis altare, non solum rogans, sed et impetrans : in manibus tuis sunt thesauri misericordiae Dei, absit ut cesset manus tua.

182. Nequa enim tua gloria minuitur, sed augetur : cum ponentes ad veniam justificati assumuntur ad gloriam. Lib. 3, *Miscellan.*, codic. 2, tit. 44.

183. O Virgo gratiosa, totum nobis quodammodo est a te : et per illum nobis est, qui natus est ex te. Collat. 3, de *Verbo incarnato.*

184. Virgo Maria exemplar et humilitatis, decus castitatis, fons charitatis. Super *Ecclesiasticum*, cap. 24.

185. Beata Virgo fuit, et pia, et benigna, et modesta, et casta : pia in opere, benigna in corde, modesta in sermone, casta in corpore, et in mento. *Ibid.*, cap. 26.

186. Beata virgo de virginitate accepit integritatem, et austeritatem reliquit : de facta fecunditatem, et fecunditatem reliquit. Et facta est mater integra, et virgo fecunda : mater sine fecunditate, Virgo sine sterilitate. Super *Ibid.*, cap. xviii.

187. Maria Virgo assimilatur stellis : primo, quia cum magna esset ad modum stella, modica quia cum magna esset ad modum stella, modica apparebat per humilitatem : secundo, sicut stella de nocte luces, sic B. Virgo his luces, qui sunt in tenebris : tertio, in hoc quod naufragantes hujus mundi ad portam salutis dirigit : quarto, quia ad modum stella radios ex se profert honorum exemplorum. Sup. *Luc.*, cap. 1.

188. Maria amarum est mare : quia aqua ejus salsa est, et ideo sitim provocat. *Ibid.*

189. Tria species, Virgo Maria, fuit in corporis castitate, in conscientiae puritate, in exteriori conversatione, in divinarum contemplatione. In *Contemplat. V. M.*, cap. 3.

190. Per te, o super benedicta Virgo Maria, in necessitate reparatur, vita angelica reductor Deus homini pacificatur et unitur, diabolus vincitur et contritur. *Ibid.*

191. Tante virtutis et excellentie est tuum sanctissimum nomen, beatissima Virgo, quod ad invocationem ipsius caelum ridet, terra letatur, angeli conturbantur, demones contremiscunt, et infernus conturbatur. *Ibid.*, cap. 5.

192. Tanto pretiosior pro cunctis et sublimior B. Virgo, quanto et gratia gloriose refulsit. Serm. 3, de *Assumpt. B. M.*

193. Virginitas et vita B. Mariae, speculum et species fuit totius castitatis : et integritas virtutum, decus pudicitiae, et magisterium valde eximium probalibus. *Ibid.*

194. De propagine carnis, nulla nobilior Dei matre refulsit, nulla splendidior ea processit. *Ibid.*

195. Sancta Maria semper virgo fuit, virgo permansit, virgo ante partum, virgo in partu, et virgo post partum. *Prosec.*

196. Concepit, et virgo est : generat, et virgo est : lactat, et virgo est.

197. Mater quippe esse potuit B. Maria, mulier esse potuit : magnum mysterium, magnum donum, magna gratia. *Ibid.*, serm. 1, de *Nat. B. M.*

198. Ipsa Maria virgo extitit ante conjugium : virgo in conjugio, virgo pregnantis, virgo parientis, virgo lactans : et data marito, et mater non de marito. *Ibid.*, serm. 2.

199. Virgo Dei Genitrix virgo est recta, erecta, protera, fragilis, gracilis, flexibilis, frondosa, florifera, fructifera : recta per justitiam, erecta per devotionem, protera per longanimitatem, fragilis per objectionem sui, gracilis per humilitatem, flexibilis per mansuetudinem, frondosa per sanctissimam conversationem, florifera per virginitatem, fructifera per partum vitae aeternae : recta per fidem, erecta per spem, protera per charitatem, fragilis per pudorem, gracilis per desperationem mundi, flexibilis per compassionem proximi, frondosa per honorum operum exultationem, florifera per gloriam virginitatis, fructifera per prerogativam fecunditatis. In *Enchirid. B. M.*

200. Quomocumque sentit impugnationem ab hostibus, vel a mundo, vel a carne, vel a demone, respiciat castrorum aciem ordinatam, deprecetur Mariam. Serm. 2, de *Assumpt. B. M.*

201. Evam serpens seduxit, Maria Gabrieli consensit : sed seductio Eve attulit mortem, consensus Mariae peperit vitam. Serm. de *Genesi.*

202. Per Mariam effectus est homo ex reo iudex, ex abjecto filius, ex hoste amicus, ex alieno proximus, ex mortuo suscitatus. *Ibid.*

203. Maria comessatrix, aut vinolenta nunquam fuit : quoniam omnis mulier, que vinolenta est et comessatrix, meretrix est. Homil. 4, super *Matthaeum. Oper. imperf.*

204. Maria non levis fuit, non jocosus, non cantatrix, non turpium verborum amatric, sicut solent plerumque puella quae libenter talia aut loquuntur, aut audiunt : non super virum oculos suos exultit, nec infixit aspectum. *Ibid.*

205. Inestimabilis laus Mariae! magis Joseph credebat castitatis quam ejus utero, plus gratiae quam naturae : conceptionem manifeste videbat, et formationem suspicari non poterat : possibilis esse credebat mulierem sine viro posse concipere, quam Mariam posse peccare. *Ibid.*

206. Sancta Maria, beata Maria, mater et virgo : virgo fuit ante partum, virgo post partum. Ego hoc miror quomodo de virgine virgo natus sit, et post natiivitatem virginis, mater virgo ait. Homil. de *Joan. Baptista.*

207. Tu, o Maria, eximium humani generis de-

cus, tu sacerdotum gloria, tu christianorum spes, tu virginitatis fornicissima planta. Orat. 4, de *Nat. B. M.*

208. Maria virgo ipsa est, et virginum amans : pura est, et purorum amans. Orat. 2, de *Assumpt. B. M.*

209. Eve inobedientiae nodus solutionem accipit per obedientiam Mariae : quod enim allegavit virgo Eva per incredulitatem, hoc virgo Maria solvit per fidem. Lib. 3, *advers. Haeres.*, cap. 33.

210. Maria quae interpretatur Domina, sive illuminatrix est clara ex stirpe David, virgo Jesso, hortus conclusus, fons signatus, mater Domini, templum Dei, sacrum Spiritus Sancti, virgo sancta, virgo facta, virgo ante partum, virgo in partu, virgo post partum. De *Vita et morte Sanctorum Novi Testamenti*, cap. 68.

211. Maria effecta est porta caeli, paradisi janna, stella maris, solatium mundi, peccanti refugium, naufraganti portus, auxilium periclitanti, eranti via, desperanti salus, mundi interventrix, interemptrix peccati, diaboli terror. De *Culto conubio*, cap. 9.

212. Maria est tabernaculum testamenti, arca foderis, templi propitiarium, thronus Dei, virgo florida, nubecula levis, hortus conclusus, signatus fons, porta clausa, columba immaculata, rosa redolens, lilium candens, flos nitens, virgula fumans, oliva virens, vitis fructificans, cupressus se attolens, palma frondens, terebinthus se extendens, campus germinans, terra pullulans, aurora surgens, lucifer rutilans, sole splendidior, auro purior, gemmis pretiosior, balsamo suavior, margaritis charior, nocte dulcior, harmonia omni delectabilior. *Ibid.*

213. Beatam Mariam virginem frequenter lauda, omnium enim praecoxis dignissima est : et quantumcumque praedicat, omnem commendationem semper superat. In *Contra vitae spirit.*, cap. 13.

214. Plane nihil sub Deo cogitari potest divini Dei Matre quid enim haec dignitate celsius? quid sublimius? quid honorificentius? quid admirabilius? *Ibid.*

215. Nullum Maria virgo aspernatur, nulli se negat, omnes consolatur, omnibus sinum pietatis aperit : et vel tenuiter invocata, praesto adest. *Ibid.*

216. Fieri non potest ut unquam pereat, qui Mariae sedulus, et humilis cultor fuerit. *Ibid.*

217. Maria Virgo peccatores ad se pie et humiliter confluentes blandis suscipit, foret, protegit, et Filio suo materna fiducia reconciliat. *Prosec.*

218. Citius caelum cum terra peribit, quam ipsa aliquem serio se implorantem sua ope destituit. In *Speculat. spir.*, cap. 12.

S. IRENEUS.

S. ISIDORUS
DISPAL.S. LAURENT.
JUSTIN.LUDOVICUS
BLOMUS.

R

HUGO A. N.
VICTORI.

HUGOCARD.

S. INNOC. III.

IDOTA.

S. JOANNES
CHRISTOPH.

S. ILDEPH.

S. JOANNES
DAMASCEN.

S. METROD. 219. Maria Virgo omnibus generationibus excellentior est, omnibusque visibilibus, atque invisibilibus operibus longe prestantior declaratur. *De Purificat. B. M.*

S. PETERUS DAMIANUS. 220. Dignum est, ut quae laudum praemia meretur ab Angelis, obsequiis etiam frequenter humanis; eique post Deum lotus orbia exhibeat laudem, per quam suscepit propriae salutis auctorem. Lib. 6, epist. 29, ad *Stephanum monach.*
221. Optima spes est apud Marianam habere confugium; quae inter omnes celestis curiae senatores, impetrandi apud Deum primum obtinet locum. *Ibid.*

222. Ascendit Saluator in caelum potestativa virtutis imperio, non angelorum auxilio fultus; assumpta est Maria in caelum, sed gratiae sublevaris iudicio, et auxiliantibus angelis. *Serm. 49. de Assumpt. B. M. V.*

223. Quid sanctitatis, quid iustitiae, quid religionis, quid perfectionis singularis Mariae virginis deesse potuit, quam factus divinum gratiae charismate plena fuit? *Serm. 46, de Nativ. B. M. V.*

224. Nec mirum si cunctarum merita transcendat mortalium, quae et ipsa superexcelsit celestidiana angelorum. *Ibid.*

225. Per beatissimam virginem Mariam non solum amissa olim vita hominibus redditur, sed etiam beatitudo angelorum sublimitatis augetur. *Ibid.*

226. O mirabiliter fecunda virginitas, quae novo et inaudito miraculo, et mater dici possit Virgo. *Ibid.*

227. Per mulierem infusus est maledictio terrae, per mulierem redditur benedictio terrae; largissimum benedictioni novae fluentium, totum dicitur maledictionis antiquae contagium. *Ibid.*

228. Beata virgo Maria, licet de generosa sit Patrum stirpe progenita, ab illo tamen trahit excellentissimae nobilitatis genus, qui de illa est novo nascenti genero procreatus, et per clarissimam sobolem, clarum humani stemmatis excedit nobilitatem; clara proavorum titulis, sed incomparabiliter clarior generositate proli; filia siquidem regum, sed mater Regis regum. *Ibid.*

229. Non ad aeterni Iudicis poterit perire conceptum, qui generitricis ejus sibi provexit auxilium. *Opusc. 33, esp. 2.*

S. PETERUS HAUERT. AB. CLUNIAC. 230. Beata Maria, in carne etiam posita, omnem creaturam vel humanam, vel angelicam summa transcendit. Lib. 3, epist. 7 ad *Gregor.*

S. PETERUS HAUERT. AB. CLUNIAC. 231. Prophetissa erat Maria, prophetissa, in quam, nulli prophetarum comparanda, ejus in secretarum pectoris Spiritus sanctus prophelas omnes cotexterat. Lib. 1, de *Spiritu sancto.*

232. pulchritudo tua, pudicitia est, et pudiciorum omnium virginum, virtutum atque continentium pudicitia, religiositas aut verecundia, tuae genis, tuis oculis comparata, non est verecundia, non est religiositas, non est aut vis meretur dici pudicitia. Lib. 1 in *Cont. cap. 1.*

233. Quid in te, o dilectissima dilectarum, Virgo virginum, laudatur a dilecto laudabili, quem laudat chorus angelorum? *Prose.*

234. Laudatur simplicitas, munditia, innocencia, doctrina, verecundia, humilitas, mentis et carnis integritas, sive incorrupta virginitas.

235. In oculis simplicitas, in capillis cogitationum tuarum munditia, in dentibus innocentia, in labiis doctrina, in genis verecundia, in ceteris humilitas, in uberibus tuis admiranda et spectabilis eam fecunditate virginitas.

236. Simplicitas tua, prudentia tua est; munditia tua, supernorum desiderium est; innocentia tua, religiositas est; humilitas tua, vera contra diabolum fortitudo est; virginitas tua, matrem deum est. Lib. 8, super *Cont. cap. iv, super illud: Quam pulchra es, amica mea!*

237. Oculi tui columbarum. Haec namque avicula sine felle est, et tu maxime, o misericordiam mater! sine felle es, nihil enim unquam habuisti invidiae, nihil odii, quod familiare est rapacibus cervis. *Ibid., cap. 3.*

238. San. Christo maxima fuit B. Mariae virginis puritas. Part. 3, quae. 27, art. 2.

239. Beata virgo non solum erat pura in se sed etiam puritatem procuravit aliis. *Opusc. 8 super Ave Maria.*

240. Si malignus hostis vos tentat, Mariam invocate, Mariam salutate, Mariam cogitate, Mariam nominare, Mariam honorate, Mariam glorificate, Mariam vos commendate. *Serm. 21 ad Novit. div. 4.*

241. Maria est omnium virginum, virgo prudentissima; omnium foeminarum, foemina pudicissima; omnium matronarum, matrona honestissima; omnium puellarum, puella speciosissima; omnium domicellarum, domicella vestimentissima; omnium reginarum, regina nobilissima. *Ibid., serm. 25.*

242. O summe venerabilis virgo Maria, virginitate candidissima, humilitate profundissima, charitate ferrentissima, patientia mitissima, misericordia plenissima, oratione devotissima, meditatione altissima, contemplatione altissima, compassione suavissima, consilio prudentissimum, auxilio potentissimum. *Ibid., div. 4.*

243. O summe veneranda virgo Maria, aula Dei, porta caeli, paradisi deliciarum, puteus gratiarum, angelorum gloria, hominum lesitia, forma morum, virtutum splendor, lucerna vitae,

epes egenorum, salus infirmorum, mater orphanorum. *Ibid.*

244. Invocanda est Maria ab omnibus Christi fidelibus: nam dulce nomen Mariae fiduciam donat invocanti et nominanti. *De Disciplina claustr., cap. 15.*

S. THOMAS A VILLANO. 245. Quidquid in quolibet sancto fuit illustre, in virgine Maria fuit, in illa patientia Job, mansuetudo Moysi, fides Abraham, castitas Joseph, humilitas David, sapientia Salomonis, zelus Elias, paritas virginum, fortitudo martyrum, devotio confessorum, sapientia doctorum, contemptus mundi anachoretarum. *Conc. 3 de Nativ. B. M.*

246. O homo! in quocumque tribulatione ad Mariam fuge, sive peccatis afflictus, sive persecutionibus attritus, sive tentationibus turbatus, hanc turrim petito, ad Mariam coniugio. *Conc. 4 de Assumpt. B. M.*

247. O magnum sacramentum! Maria Virgo incorrupta concepit, post conceptum Virgo peperit, post partum Virgo permausit. *Serm. 2 de Nat. Christi.*

Vide etiam tit. *Conceptio immaculata*, per totum; *Intercessio*, sent. 60; *Martyrium*, sent. 265; *Privilegium*, sent. 14, *Seductio*, sent. 23.

MARIE CONCEPTIO IMMAGULATA.

Vide conceptio immaculata.

MARTYRIUM.

S. ANTONIN. *Etymologia.* Martyr est graecum, latino interpretatur Testis: per excellentiam autem dicitur martyres, testes, qui propter Deum sustinent mortem: quia non potest esse effectus testimonium ejus, quod dicit quis, vel fatetur, quam confirmando quod verum sit, vel justum, sustinere mortem patient. Part. 3, lit. xxx, esp. 9, § 1.

Definitio. Martyrium est expurgatio peccatorum cum gloria. Lib. 4 *Sironat.*

Martyrium est actus virtutis, qua aliquis contra persequentium impetus firmiter in justitia et veritate permanet. 2, 2 quae. 123, art. 1.

Divisio. Tres genera sunt martyrii: castitas, in juvene, largitas in paupere, abstinencia in abundantia. *Expos. 4, super Psalm. xxvii, in illud: Non recedent vultu iniqui salutationes.*

S. ANTONIN. Duo sunt martyrii genera: unum in aperta passione, alterum in occultis animi virtute. *Prose.* Nam multi hostis insidias tolerantes, et cunctis carnalibus desideris resistentes, per hoc quod in corde suo Deo omnipotenti ineluctaverunt, etiam postea tempore martyres facti sunt, qui etiam persecutionis non tempus existaret, martyres esse potuerunt. Lib. 7, *Etymol. cap. 11.*

SENTENTIAE PATRUM.

1. Non ideo laudabilis virginitas, quia in martyribus reperitur, sed quia ipsa martyres facit. Lib. 1, de *Virginitate.*

2. Ipsa mors martyrum, premium vitae est. In *Orat. de fide Nativ.*

3. Cum iudicatur martyr, et condemnatur, tunc vincit, atque prosternit persecutorem. *Serm. 76 de Natali sanctorum Martyrum.*

4. Martyr cum patitur, non sibi tantum patitur, sed et civibus: sibi enim patitur ad premium, civibus ad exemplum: sibi patitur ad regnum, civibus ad salutem. *Serm. 77.*

5. Cuncti martyres devotissima percolandi sunt, sed specialiter venerandi sunt a nobis, quorum reliquias possidemus. *Prose.*

6. Et ideo, Fratres, veneremur eos in saeculo, quos defensores habere possumus in futuro. *Ibid.*

7. Martyrii mater, est fides catholica, *Serm. 93.*

8. Martyres principes sunt fidei, interesseos mundi, praecoens regni, coheredes, *Ibid.*

9. Tolle martyrum certamina, tulisti coronas: tolle cruciatus, tulisti beatitudines. Lib. 4 super *Lucam*, cap. 4, in illud: *Diabolus recessit ab illo.*

10. Nullatenus scissem potest homo magis dare Deo, quam cum se morti tradit ad honorem filius. Lib. 2, *Cur Deus*, cap. 11.

11. Anima martyris frama est splendida charitate, acuta veritate, vibrata Dei virtute. Part. 4, tit. iii, cap. 3, § 2.

12. Martyrium triplex est sine sanguine: paritas in libertate, quae fuit in David; liberalitas in paupertate, ut in Tobia; castitas in juventute, ut in Joseph in *Egypto*, *Ibid.*

13. Lapides Stephano dulces fuerunt, *Serm. Donn. infra octav. Nativ.*

14. Veri martyres illi sunt, de quibus Dominus ait: *Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam*; non ergo qui propter iniquitatem, et propter christianae unitatis impiam divisionem: sed qui propter justitiam persecutionum Patientur, in martyres veri sunt. *Epist. 50 ad Romanos.*

15. Disputando et scribendo monstravimus haereticos non posse habere martyrum mortem, quia christianorum non habent vitam: cum martyrem non faciat poena, sed causa. *Epist. 61 ad Galatas.*

16. Centesimus fructus, martyrum est. Lib. 4, *Quaest. eong.*, quae. 9, super illud *Matt. 13: Attulit centurium.*

17. Tota justitia haec est, virginitas, sacerdotium, et martyrium. Lib. 2, de *liber. sacro Script.*, cap. 3.

18. Non nos martyribus templa sacerdotia,

S. AMBROS.

S. ANSELM.

S. ANTON.

S. ANT. DE PADOA.

S. AUGUST.

(R)

S. METROD. 219. Maria Virgo omnibus generationibus excellentior est, omnibusque visibilibus, atque invisibilibus operibus longe prestantior declaratur. *De Purificat. B. M.*

S. PETERUS DAMIANUS. 220. Dignum est, ut quae laudum praemia meretur ab Angelis, obsequiis etiam frequenter humanis; eique post Deum lotus orbia exhibeat laudem, per quam suscepit propriae salutis auctorem. Lib. 6, epist. 29, ad *Stephanum monach.*
221. Optima spes est apud Marianam habere confugium; quae inter omnes celestis curiae senatores, impetrandi apud Deum primum obtinet locum. *Ibid.*

222. Ascendit Saluator in caelum potestativa virtutis imperio, non angelorum auxilio fultus; assumpta est Maria in caelum, sed gratiae sublevaris iudicio, et auxiliantibus angelis. *Serm. 49. de Assumpt. B. M. V.*

223. Quid sanctitatis, quid iustitiae, quid religionis, quid perfectionis singularis Mariae virginis deesse potuit, quam factus divinum gratiae charismate plena fuit? *Serm. 46. de Nativ. B. M. V.*

224. Nec mirum si cunctarum merita transcendat mortalium, quae et ipsa superexcelsit celsitudinem angelorum. *Ibid.*

225. Per beatissimam virginem Mariam non solum amissa olim vita hominibus redditur, sed etiam beatitudo angelorum sublimitatis augetur. *Ibid.*

226. O mirabiliter fecunda virginitas, quae novo et inaudito miraculo, et mater dici possit Virgo. *Ibid.*

227. Per mulierem infusus est maledictio terrae, per mulierem redditur benedictio terrae; largitissimum benedictioni novae fluentium, totum dicitur maledictionis antiquae contagium. *Ibid.*

228. Beata virgo Maria, licet de generosa sit Patrum stirpe progenita, ab illo tamen trahit excellentissimae nobilitatis genus, qui de illa est novo nascenti genero procreatus, et per clarissimam sobolem, clarum humani stemmatis excedit nobilitatem; clara proavorum titulis, sed incomparabiliter clarior generositate prolis; filia siquidem regum, sed mater Regis regum. *Ibid.*

229. Non ad aeterni Iudicis poterit perire conceptum, qui generitrix ejus sibi provolvit auxilium. *Opusc. 33, esp. 2.*

S. PETERUS HARRIB. AB. CLINIAC. 230. Beata Maria, in carne etiam posita, omnem creaturam vel humanam, vel angelicam summis transcendit. Lib. 3, epist. 7 ad *Gregor.*

S. PETERUS HARRIB. AB. CLINIAC. 231. Prophetissa erat Maria, prophetissa, in quam, nulli prophetarum comparanda, ejus in secretarum pectoris Spiritus sanctus prophelas omnes cotexterat. Lib. 1, de *Spiritu sancto.*

232. pulchritudo tua, pudicitia est, et pudiciorum omnium virginum, virtutum atque continentium pudicitia, religiositas aut verecundia, tuae genis, tuis oculis comparata, non est verecundia, non est religiositas, non est aut vis meretur dici pudicitia. Lib. 1 in *Cont. cap. 1.*

233. Quid in te, o dilectissima dilectarum, Virgo virginum, laudatur a dilecto laudabili, quem laudat chorus angelorum? *Prose.*

234. Laudatur simplicitas, munditia, innocencia, doctrina, verecundia, humilitas, mentis et carnis integritas, sive incorrupta virginitas.

235. In oculis simplicitas, in capillis cogitationum tuarum munditia, in dentibus innocentia, in labiis doctrina, in genis verecundia, in ceteris humilitas, in uberibus tuis admiranda et spectabilis eam fecunditate virginitas.

236. Simplicitas tua, prudentia tua est; munditia tua, supernorum desiderium est; innocentia tua, religiositas est; humilitas tua, vera contra diabolum fortitudo est; virginitas tua, matrem deum est. Lib. 8, super *Cont. cap. iv, super illud: Quam pulchra es, amica mea!*

237. Oculi tui columbarum. Haec namque avicula sine felle est, et tu maxime, o misericordiam mater! sine felle es, nihil enim unquam habuisti invidiae, nihil odii, quod familiare est rapacibus cervis. *Ibid., cap. 3.*

238. San. Christo maxima fuit B. Mariae virginis puritas. Part. 3, quae. 27, art. 2.

239. Beata virgo non solum erat pura in se sed etiam puritatem procuravit aliis. *Opusc. 8 super Ave Maria.*

240. Si malignus hostis vos tentat, Mariam invocate, Mariam salutate, Mariam cogitate, Mariam nominare, Mariam honorate, Mariam glorificate, Mariam vos commendate. *Serm. 21 ad Novit. div. 4.*

241. Maria est omnium virginum, virgo prudentissima; omnium foeminarum, foemina pudicissima; omnium matronarum, matrona honestissima; omnium puellarum, puella speciosissima; omnium domicellarum, domicella vestimentissima; omnium reginarum, regina nobilissima. *Ibid., serm. 25.*

242. O summe venerabilis virgo Maria, virginitate candidissima, humilitate profundissima, charitate ferventissima, patientia mitissima, misericordia plenissima, oratione devotissima, meditatione altissima, contemplatione altissima, compassione suavissima, consilio prudentissimo, auxilio potentissimo. *Ibid., div. 4.*

243. O summe veneranda virgo Maria, aula Dei, porta caeli, paradisi deliciarum, puteus gratiarum, angelorum gloria, hominum lesitia, forma morum, virtutum splendor, lucerna vitae,

MARTYRIUM.
244. Invocanda est Maria ab omnibus Christi fidelibus: nam dulce nomen Mariae fiduciam donat invocanti et salvantem. *De Disciplina claustr., cap. 15.*

S. THOMAS A VILLANO.

245. Quidquid in quolibet sancto fuit illustre, in virgine Maria fuit, in illa patientia Job, mansuetudo Moysi, fides Abraham, castitas Joseph, humilitas David, sapientia Salomonis, zelus Elias, paritas virginum, fortitudo martyrum, devotio confessorum, sapientia doctorum, contemptus mundi anachoretarum. *Conc. 3 de Nativ. B. M.*

246. O homo! in quocumque tribulatione ad Mariam fuge, sive peccatis afflictus, sive persecutionibus attritus, sive tentationibus turbatus, hanc turrim petito, ad Mariam coniugio. *Conc. 4 de Assumpt. B. M.*

S. ZENO EPISCOPUS ET MART.

247. O magnum sacramentum! Maria Virgo incorrupta concepit, post conceptum Virgo peperit, post partum Virgo permansit. *Serm. 2 de Nat. Christi.*

Vide etiam tit. *Conceptio immaculata*, per totum; *Intercessio*, sent. 60; *Martyrium*, sent. 265; *Privilegium*, sent. 14, *Seductio*, sent. 23.

MARIE CONCEPTIO IMMACULATA.

Vide conceptio IMMACULATA.

MARTYRIUM.

S. ANTONIN. *Etymologia.* Martyr est graecum, latino interpretatur Testis: per excellentiam autem dicuntur martyres, testes, qui propter Deum sustinent mortem: quia non potest esse effectus testimonium ejus, quod dicit quis, vel fatetur, quam confirmando quod verum sit, vel justum, sustinere mortem patienter. Part. 3, lit. xxx, esp. 9, § 1.

Definitio. Martyrium est expurgatio peccatorum cum gloria. Lib. 4 *Sironat.*

Martyrium est actus virtutis, qua aliquis contra persequentium impetus firmiter in iustitia et veritate permanet. 2, 2 quae. 123, art. 1.

Divisio. Tres genera sunt martyrii: castitas, in juvene, largitas in paupere, abstinencia in abundantia. *Expos. 4, super Psalm. xxvii, in illud: Non recedent vultu iniqui salutationes.*

S. ANTONIN. Duo sunt martyrii genera: unum in aperta passione, alterum in occultis animi virtute. *Prose.* Nam multi hostis insidias tolerantes, et cunctis carnalibus desideris resistentes, per hoc quod in corde suo Deo omnipotenti ineluctaverunt, etiam postea tempore martyres facti sunt, qui etiam persecutionis non tempus existaret, martyres esse potuerunt. Lib. 7, *Etymol. cap. 11.*

SENTENTIAE PATRUM.

1. Non ideo laudabilis virginitas, quia in martyribus reperitur, sed quia ipsa martyres facit. *S. AMBROS.* Lib. 1, de *Virginitate.*

2. Ipsa mors martyrum, premium vitae est. *In Orat. de fide Nativ.*

3. Cum iudicatur martyr, et condemnatur, tunc vincit, atque prosternit persecutorem. *Serm. 76 de Natali sanctorum Martyrum.*

4. Martyr cum patitur, non sibi tantum patitur, sed et civibus: sibi enim patitur ad premium, civibus ad exemplum: sibi patitur ad regnum, civibus ad salutem. *Serm. 77.*

5. Cuncti martyres devotissime percolandi sunt, sed specialiter venerandi sunt a nobis, quorum reliquias possidemus. *Prose.*

6. Et ideo, Fratres, veneremur eos in saeculo, quos defensores habere possumus in futuro. *Ibid.*

7. Martyrii mater, est fides catholica, *Serm. 93.*

8. Martyres principes sunt fidei, interesse mundi, praecones regni, coheredes, *Ibid.*

9. Tolle martyrum certamina, tolles coronas: tolle cruciatus, tolles beatitudines. Lib. 4 super *Lucam*, cap. 4, in illud: *Diabolus recessit ab illo.*

10. Nullatenus scissem potest homo magis dare Deo, quam cum se morti tradit ad honorem filius. Lib. 2, *Cur Deus*, cap. 11.

11. Anima martyris frama est splendida charitate, acuta veritate, vibrata Dei virtute. Part. 4, tit. iii, cap. 3, § 2.

12. Martyrium triplex est sine sanguine: paritas in libertate, quae fuit in David; liberalitas in paupertate, ut in Tobia; castitas in juventute, ut in Joseph in *Egypto*, *Ibid.*

13. Lapides Stephano dulces fuerunt, *Serm. Donn. infra octav. Nativ.*

14. Veri martyres illi sunt, de quibus Dominus ait: *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam*; non ergo qui propter iniquitatem, et propter christianae unitatis impiam divisionem: sed qui propter justitiam persecutionum Patientur, in martyres veri sunt. *Epist. 50 ad Romanos.*

15. Disputando et scribendo monstravimus haereticos non posse habere martyrum mortem, quia christianorum non habent vitam: cum martyrem non faciat poena, sed causa. *Epist. 61 ad Galatas.*

16. Centesimus fructus, martyrum est. Lib. 4, *Quaest. eong.*, quae. 9, super illud *Matt. 13: Attulit centurium.*

17. Tota iustitia haec est, virginitas, sacerdotium, et martyrium. Lib. 2, de *liber. sacre Script.*, cap. 3.

18. Non nos martyribus templa sacerdotia,

sacra; et sacrificia constitimus, quoniam non ipsi, sed Deus eorum nobis est Deus: honoramus sane memorias eorum, tanquam sanctorum, hominum Dei, qui usque ad mortem suorum corporum pro veritate carterunt. Lib. 8. *De Civ. Dei*, cap. 27.

49. Nulli martyrum, sed ipsi Deo, quoniam in memorias martyrum, constitimus altaria. *Prose.*
90. Colimus martyres eo cultu dilectionis et societatis, quo et in hac vita coluntur sancti homines, quorum cor ad talem pro evangelica veritate passionem paratum esse sentimus. Lib. 29. *Conf. Augustin.*, cap. 11.

21. Laus martyrum est, non in poena, sed in causa: non persecutionem pati, non teneri, non flagellari, non includi, non proscindi, non occidi laus est: sed habendo causam bonam ista pati, hec laus est: laus enim est in causa bonitate, non in poena acerbitate. Super *Psalm.* lxxvii.

22. Martyres non faciunt poena, sed causa: nam si poena martyres faceret, omnia metalla martyribus plena essent, omnes calense martyres traherent, omnes qui gladius feruntur, coronarentur. Super *Psalm.* lxxxv, conc. 3.

23. Multi martyres multa tormenta passi sunt, sed nihil sic elucet quomodo caput martyrum: ibi melius intuemur, quod illi experti sunt. Super *Psalm.* lxxiii, vers. 2.

24. Martyrium Christi, et apud homines, et in hoc mundo non solum non est opprobrium, sed magnum est ornamentum. Super *Psalm.* cxviii, conc. 9.

25. Quanta mala passi sunt martyres, quanta exilia, quanta tormenta! aequalores carcerum, stricturas catenarum, acervitas ferarum, ardorem flammarum, aculeos contumeliarum. Super *Psalm.* cxxvii, vers. 5.

26. Seculi homines infeliciter felices sunt, martyres autem feliciter infelices erant: erant enim adtempus infelices, sed in aeternum felices. *Ibid.*
27. Quam mirandi generis mors est, cui parum fuit non esse in pomis, nisi esset insuper in deliciis. Tract. 65, super *Evang. Joan.*, cap. 13.

28. Si nulla esset mortis, vel parva molestia, non esset tam magna martyrum gloria. *Ibid.*, tract. 123.

29. Perpetua et felicitas (vominia sanctorum femininarum) merces est sanctorum omnium martyrum. *De Tempore barbarico*, cap. 5.

30. Habet pax martyres suos: nam iracundiam mitigare, libidinem fugere, justitiam custodire, cupiditatem contemnere, pars magna est martyrii. *De Honest. mulier.*, cap. 1.

31. Omnibus christianis martyria deesse non possunt: sicut castitas, veritas, et justitia Christi

est, sic et ille qui eis insidiatur persecutor Christi est: ille vero qui castitatem, veritatem, et justitiam in aliis defendere, et in seipso custodire voluerit, martyr est. *Ibid.*, cap. 3.

32. Injuria est pro martyre orare eum non debemus orationibus commendari. *De Verb. Apost.*, serm. 17.

33. Si nulla esset mortis amaritudo, non esset magna martyrum fortitudo. *Ibid.*, serm. 33.

34. Licet Christi Passio nobis sufficiat ad salutem, tamen etiam sanctorum martyrium nobis contulit ad exemplum. Sermon 3. *sanctorum Petri et Pauli*.

35. Martyrum confessio, quanto in passione est fortior, tanto est clarior in honore. Sermon 1. *sanctorum omnium*.

36. Martyrium est indulgentia criminum, virtutum caput, occasio justitiae, Dominice Passionis imitatio. Sermon 5. *de Martyribus*.

37. Hec est vox Martyrum, omnia tolerare, et de se nihil presumere; illum diligere, qui gloriatur in suis. *Ibid.*, serm. 6.

38. Eligite martyrum causas, si vultis pervenire ad martyrum palmas. *Ibid.*

39. Martyrium non tantum effusione sanguinis, sed etiam abstinentia peccatorum, et exercitatione divinarum preceptorum perficitur. Sermon 44. *ad Frat. in orona*.

40. Non potestis tantum in effusione sanguinis, esse martyrium, semper martyrium est christianis et religiosis. *Ibid.*, serm. 60.

41. Ab inferiore martyre accipit sententiam, a superiore coronam. Hab. in *Decret. Gratiani* part. 2, causa 11, quest. 3, conc. *Elvi*.

42. Reges venerati sunt sanguinem martyrum, quem diabolico furore fuderunt. Lib. 18. *De Civ. Dei*, cap. 56.

43. Martyrium extra Ecclesiam, etiam pro Christo susceptum, poenam habet, non coronam. In serm. *de Gestis cum Emerita*.

44. Quis modus aut que satietas Martyrum memoriam prosequendi erit, illi praesertim qui eorum amore ac charitate magnopere tenetur? Nam honor in bonos a consensu collatus, benevolentiae significationem spud communem Dominum habet. *Hom.* 20. *de Quadrag. Martyr*.

45. Per martyria veritas fidei clarior elucescit, quando paratus est homo mori pro veritate, quam praedicat. Sermon 1. *Dom. Quinquag.*, art. 2, cap. 3.

46. In martyribus facit mortem praefiosam aliquando sola causa, aliquando causa pariter et vita. Sermon 24. *de Parva serm.*

47. Martyrium sine sanguine triplex est: paritas in libertate, largitas in paupertate, castitas in juventute. In suis. *Sent.*, cap. *Martyrium*.

48. Non superbi vel arrogantes, sed humiles potius, qui de se presumere nesciunt, martyrio idonei sunt. Sermon 47. *super Cant.*

HORTICUS.
49. Nonnulli venerandum nomen gloriose mortis pretio emerunt. Libro 4. *de Consolat. Philos.*, Prosa 6.

S. BONAV.
50. O quam gloriosum est mori pro veritate, que etsi non convertat audientem, coronat tamen predicantem! Sermon 4. *Dom. 4. post Pent.*

51. Sine ferro et flammis Martyres esse possumus, si patientiam in animo veraciter conseremus. Sermon 3. *de Sancto Andrea*.

52. Qui unquam reges, qui principes, qui barones, aut nobiles a mundo honorantur, ut martyres? immo ut Martyrum crura? Major longe, major honor exhibetur Stephano, sive Laurentio, quam Alexandro, sive Apostata Juliano. Sermon 2. *de Uno Mart.*

CASSIODOR.
53. Sine labore et dolore corporis consumari non potest corona martyrii. Super *Psalm.* ix, vers. 29. *Labor. et dolor*.

54. Tribulationibus crebris, atque martyriis, robur animae conserescit. Super *Psalm.* lxx, vers. 10.

55. Multi sanctissimi tribulationibus appellati, certamen atrocissimum sustinentes, martyrii coronam consummata clade meruerunt. Super *Psalm.* cxxviii, vers. 1.

S. CYPRIAN.
56. Confessio quanto in passione fortior, tanto clarior et major in honore est. Epistol. *ad Mart. et Confes.*

57. Martyrum certamen, celeste certamen est, certamen salutis, vinculum libertatis et honoris Christi. *Ibid.*

58. Non minor est martyrii gloria, non publice et inter multos perisse, cum perveni causa sit propter Christum perire. Epistol. 56, cap. 1.

59. Esse martyr non potest, qui in Ecclesia non est. *De Unitate Ecclesiae*, cap. 8.

60. Martyrium fundamentum est vite et fidei, presidium salutis, vinculum libertatis et honoris. *De Laude Mart.*, cap. 2.

61. Res summa martyrium est. *Ibid.*, cap. 3.

62. Martyrium est delictorum finis, periculi terminus, anx salutis, magister patientiae, domus vite. *Ibid.*

63. Martyr morte vitam condemnat, ut vitam morte custodial. *Ibid.*, cap. 4.

64. Martyrii est inestimabilis gloria, infinita mensura, immaculata victoria, nobilis virtus, incomparabilis titulus, triumphus immensus. *Ibid.*, cap. 46.

65. Martyrium appellatur tam corona, quam baptisma: quia baptizat pariter et coronat. *De Singular. Cleric.*, cap. 20.

66. Non martyr est omnis, qui occiditur: occidunt enim et sicarii et piratae: quia non supplicium facit martyrem, sed causa. *De Duplice martyrio*, cap. 6.

67. Martyres sunt, nec martyrum corona frustabuntur monachi, qui vere monachi sunt, et apud Deum carnem suam crucifixerunt: ac virgines quas vere virgines sunt. *Ibid.*, cap. 14.

68. Fides est, que pugnat et superat in martyribus, nec quisquam defeceit in tormentis, nisi fidei defecta. *Ibid.*, cap. 17.

69. In Dei servis (apud quos cogitatur, et martyrium mente concipitur) animus ad hominem deditus Deo iudice coronatur: aliud est martyrium animus deesse, aliud animo defuisse martyrium. Habetur in *Decretis Gratiani*, part. 2. *de Penit.*, dist. 1, can. *Nunquid*.

70. Martyres imitare, vicentur illi tyrannos sua modestia atque longanimitate: vince et tu tyrannidem passionum tuarum, iisdem instructis armis. *Prose.*

71. Illi palam martyres fuerunt, et tu in secreto saltem martyrum perfectum te probe: illi in aperto certamen consummarunt, perfice tu quoque certamen in occulto. *De Lavellian Martyr*.

72. Duplex martyrium est: unum succumbere gladiis impiorum; alterum in infirmitatibus et adversitatibus in animo patientiam custodire. Epistol. *ad Damas. pap. de Morte D. Hieron.*

73. Quam pretiosa sunt martyrum vulnera, quam gloriosa certamina; inter que tormentis sunt viventes, et mortibus triumphantes. Sermon. *de S. Genesio*.

74. Martyres Christi occidi possunt, fletu nequeunt. Sermon 23. *super Cant.*

75. Laus est in causa bonitate, non in poena acerbitate: causa enim facit martyrem, non poena. Super *Psalm.* lxxviii.

76. Quisquis extra unitatem Ecclesiae patitur, poenam pati potest, martyr fieri non potest. Lib. 18. *Moral.*, cap. 14.

77. Martyr Christi occidi potest, superari non potest. *Ibid.*, lib. 31, cap. 15.

78. Martyrium non facit poena, sed causa: nec clarescere potest aliquis fulgore virtutis, qui non arserit in officina charitatis. *Ibid.*, lib. 48, cap. 14.

79. Duo sunt martyrii genera, unum in occulto, alterum in publico. Nam etsi persecutio desit exterius, martyrii meritum in occulto est, cum virtus ad passionem prompta flagret in animo. Lib. 3. *Dialog.*, cap. 26, verbo *Duo*.

80. Sancti martyres Christi presentem vitam non despicerent, nisi certiorum animarum vitam subsequi scirent. *Ibid.*, lib. 4, cap. 6.

81. Duo sunt martyrii genera, unum in mente,

S. EUSEBIUS

S. EUSEBIUS

S. EUSEBIUS

GILBERTUS

ANGLUS.

GLOSS. INT.

S. GREGORIUS

MAGNUM.

R

aliud in mente simul et actione : itaque esse marty-
rum quisque potest, etiam nullo percutientium
ferro trucidatur. *Prose.*

82. Mora a persequente, martyrium in aperto
opere est : ferre contumelias, odientem diligere,
martyrium est in occulta cogitatione.

83. Nos igitur sine ferro martyres esse possumus,
si patientiam veraciter in animo custodimus.
Homil. 35 super *Evangelium.*

84. Martyrium quod per infirmitatem carnis
Petrus noluim, per virtutem spiritus amavit. *Prose-
cutio.*

85. Martyr qui dum per carnem ad penas
trepidat, per spiritum ad gloriam exultat. *Idem.*
hom. 3.

86. Martyres sunt holocausta, rationalia, sacri-
ficia perfecta, oblationes acceptae, veritatis pro-
cessus, mendacii infamatio, legis adimpletio, erro-
ris dissolutio, malitiae persecutio, peccati subver-
sio, mundi expurgatio. *Orat. 12 de S. Cypriano.*

87. Hunc esse quantum omnium presentissimum;
nisi, nihilum exiguu sanguine coelestem
regnum carere, ac pro. caducus et temporarius
bonis aeternitatem glorie reiecit. Habetur apud
Divum Joannem Dunscoviensem lib. 1. *Parall.*
cap. 31.

88. Non solum effusio sanguinis in confessione,
martyrium reputatur, sed devote quoque mentis
servitium immaculata, quotidianum martyrium est;
illa corona de rosis et violis pleclitur, ista de liliis.
Epist. 27, ad Eustoch.

89. Confessores voluntate martyres sunt. *Epist.*
14, ad Rufinum.

90. Ignis, crux, bestia, contractio ossium,
membrorum divisio, et totus corporis contritio,
et tota tormenta diaboli in me veniant, tantum
ut Christo fruatur, de *Scripturis ecclesiam*. in
Ignatio loquente.

91. Cum ignatius iam damnatus esset ad bes-
tias, ardore patiendi, cum rugientes audiret leo-
nes, ait : Frumentum Christi sum, dentibus bes-
tiarum molar, ut panis mundus inveniar. *Idem.*

92. Non moritur, qui suis victurus occiditur.
Epist. 49 ad Innocent.

93. Voti, tempore persecucionis, christiani
erat, pro Christi nomine glorio. percuti. *Epist. 50,*
de Vita Pauli Eremitae.

94. In martyre voluntas, ex qua ipsa mora nas-
citur, coronatur. *Lib. 2, advers. Jovinian.*

95. Honoramus reliquias martyrum, ut cum
cujus sunt martyres adoremus. *Epist. 5, ad Hippo-
lytum advers. Virgilium.*

96. Quanti in toto orbe martyres, autequam
cederentur, variis subiacere peccatis! *Epist. 19,*
ad Pammach. et Ocean.

97. Sine charitate martyrio sanguis effusis,
corpus flammis traditum, coronam non habet
praemiorum. *Epist. 28, ad Pammach. et Marcellin.*

98. Passio martyrum et pro Christi nomine
cruoris effusio, et inter tormenta laetitia trium-
phi Dei est. *Epist. 8, ad Modestum, quest. 164.*

99. Martyr, qui pro confessione Domini sangui-
nem fundit, tentatus quidem est, sed tentationum
robus non ligatur. *Lib. 1 super Math., cap. xxvi,*
can. 2, num. 206, super illud : *Ut non introitis in
tentationem.*

100. Sanguis in martyrio, quamvis ardeat fides,
tamen sine dolore et timore non funditur. *Lib. 3,*
*super Epist. ad Galat., cap. 6, in illud : Per chari-
tatem spiritus servate invicem.*

101. Si ita martyrium fecerimus, ut nostram
velimus ab hominibus reliquias honorari, si opinio-
nem vulgi sectantes, integram sanguinem fur-
derimus, hunc operi non tam praemium, quam
pena debetur; et perfidiae magis tormenta auri,
quam coram victoribus. *Idem.*

102. Non omnis qui vincitur est, vincitur est
Christi : sed quicumque pro Christi nomine, et
pro ejus confessione vincitur, ille vere vincitur di-
citur Iesu Christi. *Prose.*

103. Sanguis effusus in laudem martyrum facit,
qui pro Christi nomine funditur. *Super Epist. ad
Philemonem, super illud : Paulus vincitur.*

104. Gloriosa martyrum species est, qui confes-
sioni Dei, tanquam hostia electa, sunt immolati.
*Super Math., cap. xxii, in illud : Simile est
regnum caelorum homini regi.*

105. Habent martyres sancti fructus in mundo,
et fructus in caelo : in mundo fructus justitiae, in
caelo fructus gloriae : in mundo fructus meriti, in
caelo fructus praemii. *Serm. 60, de Divers. de omni-
bus Sanctis.*

106. Omnia falo martyri reseantur peccata.
Super Psalm. vi.

107. In sanguine martyrum fundata est Ecclie-
sia. *Super Psalm. xiiii.*

108. Mors martyrum tanto erat pretiosior,
quanto ante mortem poens productior. *Idem.*

109. Vincitissimum propter Christum, sed nequam
Christo dignus sum; si vero consummaver, forsitan
dignus ero. *Epist. 5, ad Prullianum.*

110. Ignis, crux, ferarum concursus, sectio-
nes, latrocinia, ossium dissectiones, membrorum
convulsiones, totus corporis solutio, diaboli tor-
menta in me veniant, tanquam modo ut Jesum man-
dasset. *Idem, epist. 15, ad Roman.*

111. Tanto ejus acceptabilis hostia, quanto fi-
denter gloriose mortis excepit beneficia. *Serm.*
de Fide Abraham.

112. Deus permittit justos occidi ad probatio-

nem pietatis; exercitatio enim pietatis est marty-
rium. *Homil. super Psalm. xcvi.*

113. Martyrium non eventum tantum estimatur,
sed etiam propositum : non cum martyr decollatur,
tum fit martyr, sed ex quo propositum ostendit
proflendi, martyr est; etiam non patitur quae
martyres solent. *Idem.*

114. Horti aquis irrigati non ita germinant, si-
cut Ecclesia, si martyrum irrigetur sanguine.
Serm. in Jovinian. et Maxim.

115. Martyrii corona non solum pro eo est
quod libellus non immolatur, sed pro ipsa Evan-
gelii praedicatione mori, martyrium facit. *Serm. 9*
super Epist. ad Philipp.

116. Sanguine plenam esse docet Christiani vi-
tam, non alienum effundendo, sed se paratum
suum effundere praestando. *Homil. 67, ad populum
Antioch.*

117. Fac martyr sis, pro eo, qui pro te martyr
fuit : morere pro eo, qui pro te mortuus est. *Serm.*
1 de Jojnio.

118. Non solum in martyrium peragitur, qui jus-
tus sacrificare, potius docuit mori : verum etiam
servare quod justum est, ac sponte propter Deum
mortem accersere, manifestum est martyrium.
Prose.

119. Si morbo cum perfecta patientia moriaris,
martyr perfectus eris. *Orat. 5, advers. Judaeos.*

120. Quicumque pro justitia patitur, martyr
est, id est, testis justitiae, assertor Christi. *Epist.*
166 ad Dom. Cantuariensis.

121. Mori a persequente, martyrium in aperto
opere est : ferre autem contumelias et odientem
diligere, martyrium est in occulta cogitatione.
Lib. 2, homil. 18 ad Monachos.

122. Martyres testantur, et contemnunt mortem :
non secundum infirmitatem carnis, sed secundum
quod promptus est spiritus. *Lib. 5, advers. Heret.,*
cap. 17, ad Thaducum.

123. Pulchrum est quidem pietatis martyres
votis donis ornare : pulchrum autem ac pres-
tantius, eos per ea quae cum virtute ac laude ge-
serint imitari. *Lib. 1, epist. 183, ad Serapionem.*

124. Dum christiani supplicio affluunt, nu-
merus eorum crescit. *Epist. 64 Diognetum.*

125. Quanto fuerint graviora tormenta, tanto
majorem virtutis gloriam pariunt. *Lib. 5, de Divis.*
int. cap. 11.

126. Si est gloriosum pro amici, pro paren-
tibus, pro liberis, et pro quocumque homine sus-
cipere mortem : quanto magis pro Deo, qui pos-
test aeternam vitam pro temporali morte praes-
tare? *Prose.*

127. Deus sit ante oculos, sit in corde, cujus
interno auxilio dolor viciorum, et adhibita corpori

tormenta superentur : nihil tunc aliquid, quam
vite immortalis praemia cogitemus.

128. Ita facile, et si dissipandi aut urendi actus
suerint, tolerabilis quae in nos tyrannice domi-
nationis amentia molitur.

129. Postremo ipsam mortem non inviti, aut ti-
midi, sed libenter et territi subito nitamur, qui
scimus quali apud Deum gloria suavis fructuri
triumphato saeculo ad promissa venientes : qui-
bus bonis, quanta beatitudine brevia haec poenarum
mala, et hujus vite damnosa pensamus. *In
Epistola, cap. Fides.*

130. Beatus est sapiens in tormentis : sed enim
torquetur pro fide, pro justitia, pro Deo, illa pa-
tientia doloris beatissimum faciet. *Lib. 3, de Divis.*
int. cap. 27.

131. Caneta beatissimorum vulnera, vincula,
carceres, aculeorum cruciatus, latrunculorum adu-
siones, membrorum sectiones, excoitationes, per-
secutiones, verbera, opprobria, exquisita et au-
dita horrenda tormenta, suis vocibus clamant,
ut fortiter dimittatur. *De Casto comit. cap. 8.*

132. Multos novimus exanimatos extitisse in
penis, nec tamen morte consumptos. *Prose.*

133. Hi voluntate, et si non actu, discendi sunt
martyres, quocum animas quamvis persecutoris
non abstulerit gladius, palmam tamen non ami-
serunt martyrii.

134. Est et tertium martyrii genus, quod actu
et voluntate perficitur. *Serm. de sanctis Innocent.*

135. Mortis fortitudo, amoris martyris probat
incendum. *Idem.*

136. Facile est illi martyrii concupiscere certam-
nem, qui propriam ignorant infirmitatem, minime
pugnare inchoavit. *Idem.*

137. Defecissent procul dubio in passionis agone
martyres, si aequa Dei amore certasset : maxima
siquidem est charitatis vis, quae in martyribus di-
mickendo naturam vincit. *De Regibus postulat.*

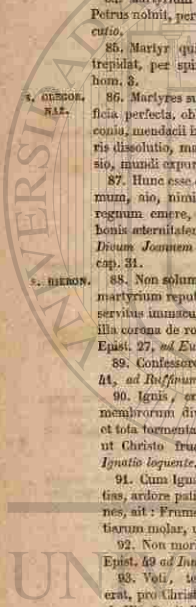
138. Nihil in martyribus obstat, nihil prolefit
sava crudelitas : sicuti persecutor in martyrem,
sicuti et anxius palam, dum aggeris ponitur.
Serm. in Natali S. Laurentii.

139. Haereticis martyres affecti, non Christi, sed
Sabanae sunt. *Prose.*

140. In martyribus enim Christi, sancta mentis
humilitas relictur : in martyribus autem diaboli,
perfractus animi trinar apparet. *In canon. Vite
spirit., cap. 27.*

141. Martyr cum patitur, non sibi tantum patitur,
sed et civibus : sibi enim patitur ad praedium,
civibus ad exemplum : sibi patitur ad requiem,
civibus ad salutem. *Hom. in Natali Sanctorum
martyr. Turinorum.*

142. Quam pulchrum spectaculum Deo, cum

S. HILARIUS

HUGO A S. VICTORE.

HUGO CARD.

S. THO. PHL.

S. JOSEPHUS MART.

LACT. FIRM.

S. JOHANNES CRIVEST.

S. LAURENT. JESUM.

S. LEO I.

LEONOVICES HILARIUS

S. MARTINUS EP. YALDEN

MIN. FELIX.

JOAN. SABER.

JOAN. TRITH.

S. IRENEUS.

S. THO. PHL.

S. JOSEPHUS MART.

LACT. FIRM.

S. JOHANNES CRIVEST.

christianus cum dolore credidit! *Prose.*

143. Cum adversus minas et supplicia, et tormenta componitur!

144. Cum strepitum mortis, et horrorem carnicis iridescentis conculcat!

145. Cum libertatem suam adversus reges et principes erigit: soli Deo, cuius est, edit!

146. Cum triumphator et victor, ipsi qui adversum se sententiam dixit, insolent! In suo *Oetate*. 147. Dei miles nec in dolore deseruit, nec morte finitur. *Ibid.*

148. Pueri et muliercula nostrae, cruce, et tormenta, foras, et omnes suppliciorum terribiles inspirata patientia doloris illudunt. *Ibid.*

149. Nihil mihi conducit martyr pater, si non bene vixerit, et ornamento virtutibus generis mei nobilitatem. *Hom. 4 in cap. 14. Ezech., super illud: Ipsi soli solati erunt.*

150. Religiosa vita, martyrium est. Vos martyres estis, gravium est enim illud quod sustinetis martyrium in castris, quam illud sit, quod sit gladio illud materiale et momentaneum, vestrum spirituale et duraturum, et ideo magis periculosum. *Serm. 8, de S. Vincent.*

151. Gloriosos faciunt martyres nostros causa cum poena, et poena cum causa. *Lib. 5, epist. 4.*

152. Non tam mors, quam fides et devotio, martyrem facit. *Serm. 128.*

153. Martyr comprehensus debet tenere constantiam, non comprehensus debet fugere persequentem. *Ibid., serm. 151.*

154. De martyrio debemus totum Deo, nihil nobis: ad martyrium enim, qui sua virtute currit, non pervenit ad cotanum. *Prose.*

155. Vincere diabolum, corpus tradere, contemnere viscera, tormenta expetere, lassare tortores, capere de injuriis gloriam, de morte vitam, non est virtutis humane, muneris est divini. *Ibid., serm. 182.*

156. Martyr quo acrius impugnatur, eo robustior invenitur: et quo magis corpus per tormenta distenditur, eo magis fides augetur. *Serm. 32, de S. Apollinare.*

157. Non potes invenire martyrium? exhibe et martyrio dignum et martyri consequeris procul dubio premium. *Prose.*

158. Non potes sanguinem fundere? potes tempestivum poenitentiae telo percutere, et cordis contritione mactare.

159. Praeparare ad feriendum jugulum, non deerit remuneratio, etiamsi defuerit gladius: deest carnifex, qui cervicem exterius feriat: adeo judex, qui bonae voluntati premium reddat. *Ibid.*

160. Inter cuncta martyri genera, illud nobilissimum, illud non immerito iudicatur esse praeci-

pium, quod in ipso redemptore nostro, capite videlicet martyrum cognoscitur dedicatum. *Serm. 57, de S. Andrea.*

161. Magnum est mori pro Christo; sed non est inferius vivere Christo. *Serm. 65, de S. Barbatiano.*

162. Gloriosa res, ubi tenera membra longioris martyrio confringuntur. *Serm. 69, in Dedicat. Eccles.*

163. Nil est pretiosius pro te, Christo, mori. *In Peristephano, de Hymno S. Quirini mort.*

164. Mors martyrum tanto erat pretiosior, quanto mortem praecedens poena productior, quibus volentibus mori, non dabatur occidi. *Part. 2, super Psalm. cxvii.*

165. Semen est sanguis christianorum: plures effluimus, quoties metimur a tyrannum. *In Apolog. advers. Gentes, esp. 50.*

166. O vos benedicti da carcere in carcerem translati! habet quidem tenebras, sed lumen estis ipsi: habet vineta, sed vos solati in Deo estis: triste quid illic spirat, sed vos odor estis suavitatis. *Ad Martyres, esp. 2.*

167. Negatio est, martyrit recusatio. *De fuga, cap. 12.*

168. Martyrem non poena facit, sed causa: duplex autem est causa martyrii, scilicet propter divinum honorem et salutem proximi. *Super II Tim., cap. 2, lect. 2.*

169. Facile est martyrem celebrando venerari, magnum vero fidem ejus et patientiam imitari. *2, quae. 124, art. 3, argum. 3.*

170. Quicumque perfecte mortificatione tota die, id est, per totum tempus vitae suae se tradidit, iste veraciter martyr efficitur, quoniam materialis gladio in collo non feritur. *Prose.*

171. Et qui vix sibi ipsi inferre conatur, atque carnem insurgentem composit et necat, cum martyribus de hosta victor sui ipsius factus, strepente triumphat. *Serm. II ad Novit., divis. 2.*

172. Potest quilibet religiosus in ordine et in statu suo religiose et devote vivendo palman martyrii obtinere. *Ibid., divis. 3.*

173. Sancta voluntatis paupertas, pro martyrio computatur. *Ibid., divis. 4.*

174. Martyres Christi per transitoria tormenta meruerunt sine mora migrare ad gaudia sempiterna. *Ibid., divis. 4.*

175. O vere singulare martyrium in desolata matre et tenera virgine Maria, quae acris torquebatur in corde compatiendo filio, quam martyr aliquis suspensus in equulo. *Ibid., serm. 21, divis. 2.*

176. Revera tolles martyr Dei efficeris, quoties pro Deo poenam libenter pateris. *Medit. 27, de Christi passione, esp. 9.*

177. In his qui passi sunt martyres, similia patientium advocati constituti sunt. *Conc. 4 de Nativitate Domini.*

178. Transit eius quod cruciat, permanet in aeternum quod coronat. *Conc. funeb.*

179. Quanti est plenus sustinuisse carnificem, cui parat poena mercedem? *Hom. 16 de Bona martyre.*

180. Sine dubio universus apparatus mortis cedit, si tamen pugnandi voluntas martyris accrescat. *Ibid.*

181. Omnis spes obtinendae victoriae in fide et voluntate consistit: si enim voluntas sequatur fidem, fides nunquam deserit voluntatem. *Prose.*

182. Difficile autem est, ut illic sentiat poenam martyris, qui susceperit injuriam voluntarie passionis. *Ibid.*

183. Quo facilis in acie positus, securus incedas, ante oculos ponenda sunt semper facta sanctorum. *Prose.*

184. Nam in maximis proliis non desunt pugnatore solati, si fortissimorum virorum requirantur exempla.

185. Facile superveniens hostis impetum sustinet, quem ad pugnam voluntas armaverit: nec expavescit eruenti lictoris gladium, quem munit victus anima. *Ibid.*

186. Multa sunt genera passionum, quae Deo nostro mortalem hominem virendi lege commendant: in quibus etsi non est corona martyrium, est tamen non minima palma virtutum. *Ibid. Hom. 17.*

187. Tanto foedius hostis vincitur, quanto adversus unum justum virum major tyranno satellitum turba famulatur. *Ibid., hom. 18, de Machab.*

SENTENTIA PAGANORUM.

188. Brevis quidem vobis vita data est, at memoria bene reddita vita, sempiterna est. *Orat. 56. Philipp. 13.*

189. Quanto plus tormenti, tanto plus erit gloriae. *De Divina providentia, cap. 3.*

190. Corpusculum hoc, custodia et vinculum animi, huc atque illuc jactetur: in hoc supplicia exercentur, animus ipse sacer aeternus est, cui positum non injici manus. *De Consolat. ad Helviam, cap. 11.*

191. Quanti vixi est, pro domino eo tempora mori velle, quo erat rara fides. *Lib. 3, de Benef. esp. 25.*

192. Dulce est torqueri: stultus illic licet carnis, stultus torquetur atque ignis, constans perseverabit vir bonus: nec quid passurus, sed quid facturus sit, aspiciet; et utilem illam torturam sibi iudicabit, tutam, prosperam. *Epist. 66.*

FRUDENT.

VICIARIO A S. VICTORE, TESTUALANOS.

S. THOMAS AQUINAS.

THOMAS A KEMPIS.

CICERO.

SENECA.

S. THOMAS VILANOVIA.

193. Bonum est fortiter torqueri; et magno animo uri, et patienter egrotare; sequitur ut ista obtulit: sicut: non tamen pati tormenta, optabile est, sed pati fortiter; illud optio fortiter, quod est victus, *Epist. 67.*

194. Malo me fortuna in supplicis, quam in deliciis habere: torquor, sed fortiter, bene est: occidit, sed fortiter, bene est. Quinduplabilis? non quod urit me ignis, sed quod non vincit. *Ibid.*

Vide etiam tit. *Christianus, sent. 53; Convivium, sent. 55; Dolor, sent. 61; Evangelium, sent. 24; Ferre, sent. 24; Festivitas, sent. 15, 16, 18, 71; Firmitudo, sent. 80; Jesus, sent. 108; Mors, sent. 136; Mundus, sent. 48; Obsequia, sent. 228; Passio Christi, sent. 33; Persecutio, sent. 76; Pulchritudo, sent. 35; Schisma, sent. 17; Tentatio, sent. 54; Testis, sent. 9; Tyrannus, sent. 5.*

MATRIMONIUM.

Vide conjugium.

MEDICINA.

Ethimologia. Nomen medicinae a modo, id est a modo temperamento impositum estimatur, ut non stultum, sed paulatim adhibetur. *Lib. 4 Ethimologiae, cap. 2.*

Definitio. Medicina post Deum, ejusque auxilium, ea est, quae in primis prodest ob hanc vitam conservandam. *Part. 4. Orat. ad regem Francie, consid. 1.*

Medicina est, quae corporis vel tactus, vel restaurat salutem. *Lib. 4 Ethimologiae, cap. 1.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Nunquam ibi proficit cura, ubi morbus est ipsa medicina. *Lib. 19, epist. 81, ad Demetriad.*

2. Serpit malitia, vulnus augetur, ubi medicina defuerit. *Lib. 2, de Cain et Abel, cap. 9.*

3. Principium medicinae est, causas languoris incidere: ne diutius ea quae nocent ad incrementum agritudinis ministrentur. *De Noe et Arca, cap. 7.*

4. Medicina Christi, correptio est. *Super Psalm. xxvii.*

5. Medicus non eo quod seipsum servit, declaratur medicus, nisi simul et egrotis artem suam exhibeat. *De Passione et cruce Domini.*

6. Non tibi depulatur ad culpam, quod vulnerata membra non colligis, sed quod volentem sanare contemnis. *Lib. 3, de Libero arbitrio, cap. 19.*

7. Cogunt multas invenire medicinas, multorum experientia morborum. *Epist. 60 ad Bonifac.*

8. Ipse sibi denegat curam, qui suam medico non publicat causam. *Epist. 108.*

JOAN. GERS.

S. ISID. HISP.

S. AMBROS.

S. ANASTAS.

S. MAURUS.

S. AUGUST.

9. Medici curatio nisi morbo congruat, non perficit ad sanitatem. Lib. 4 de *Tribu*, cap. 18.
10. Duo sunt officia medicus, unum quo sanatur infirmus, alterum quo sanitas custoditur. Super *Psalm*, vii, vers. 44.
11. Omnipotenti medico nullus languor insanabilis occurrat, tantum tu curari te sine, manus eius ne repellas, novit quid agat. Super *Psalm*, cii, vers. 3.
12. Magnus medicus Christus sanabit te, si sanari velis: sanat omnino illa quæmilibet languidum, sed non sanat invidum. *Ibid.*, vers. 3.
13. Medicus novit vana inspecta quid litus agitur in aegrotis, aegrotus non novit: venit accessio tentationis, et probat medicus sententiam suam, perdit aeger presumptionem suam, sic novit Deus et requirit. Super *Psalm*, xlii, vers. 23.
14. Magna gloria medici est, quando ex desperatione convalescit aegrotus. Super *Psalm*, xlii, *Evangelium*, vers. 2.
15. Ager petit multa a medico, non dat medicus: non exaudit ut voluntatem, ut exaudiat ad sanitatem. Super *Psalm*, xvi, vers. 4.
16. Medicus quando aegritudinem dicitur, si curet quod per aliquam causam factum est, et ipsam causam per quam factum est non curet, hoc tempus videtur moderi, causa manente morbus repetitur. Tract. 25, super *Evangelium*, *Joan.*, cap. vi.
17. Medicina vicia persequitur, non naturam. De *Verbis Apostoli*, serm. 34.
18. Jaces sub manibus medicæ, patienter implora auxilium; foves, urit, secat, aquam inter tolera; tantum non attendas, nisi ut saneris: sanaberis, si te relinquas medico. Rom. 11 ex *Hom.*, iii.
19. Medicamentum famis, cibum est, Medicamentum sitis, potus est, Medicamentum lassitudinis, somnus est, Medicamentum sessionis, deambulatio est, Medicamentum deambulationis, sessio est, Medicamentum fatigationis, dormitio est, Medicamentum dormitionis, vigilatio est: vide quam imbecille sit corpus humanum. *Ibid.*, hom. 38.
20. Senus tibi esse videtur? detrahe medicamentum, et vide quid potes. Sermon. 1. *Dom.* 2 *Quæstio*.
21. Ipsa medicamenta tormenta sunt, ut homines a penarum exitio, penam eruantur auxilio. Lib. 22, de *Civitate Dei*, cap. 22.
22. Medicus aegro corpori alimentum adhibet et vulnerata medicamentum. Lib. 9, de *Genesi ad III*, cap. 5.
23. Non eadem medicina est omnibus adhibenda. De *Catechismo*, *rud.*, cap. 15.
24. Diversitas medicinarum congruit varietati temporum. Epist. 5.

25. In homine secundum corpus, ei quod intrinsecus agit natura, servit extrinsecus medicina. Lib. 8, de *Genesi ad Ilerum*, cap. 9.
26. Plus dolet vulnerata cum curatur, quam si non curaretur: sed ideo plus dolet accedente medicina, ut nunquam doleat succedente salute. Tractatu 9, super *Epistolam*, *Joan.*
27. Medicus si voluntatem aegri attendat, nunquam illum curat. De *Decem choridis*, cap. 4.
28. Est medicus febris perceptor, ut sibi hominis liberator. *Ibid.*, cap. 8.
29. Contra omnem curantis industriam, non malo medici, sed aegroti, insanabilis morbus invictus est. Lib. 6 de *Civitate Dei*, cap. 4.
30. De corpore tot existunt morborum mala, ut nec libris medicorum cuncta comprehensa sint. *Ibid.*, lib. 22, cap. 22.
31. Periculosissimus medicus, sicut arte sciantur, omnes fere morbos corporis novit: sicut autem corpore sciantur, plurimos nescit, quos ipse non passus est. *Ibid.*, cap. 30.
32. Sicut malum medicum expertus, etiam bono timet se committere: ita erat valendo anime meæ. Lib. 6 *Confessio*, cap. 4.
33. Ecce vulnera mea non abscondo, medicus es, aeger sum. *Ibid.*, lib. 10, cap. 28.
34. Sub medici manibus adhuc natura cum suo languore confligit. De *Continente*, cap. 7.
35. Cum phreneticum medicum vexat, et medicus phreneticum liget, non aliqui persequitur phreneticum, sed phreneticum medicum. Lib. 4 contra *Crescentianum*, cap. 51.
36. Medici cum alligant vulnera, non incomposite, sed apte id faciunt. Lib. 1, de *Doctrina*, *Christi*, cap. 14.
37. Erit voluntas sana, si medicum non refugiat. Epist. 45.
38. Molestus est medicus furenti phrenetico ligando, sed diligendo. Epist. 50, ad *Danilem*.
39. Non ut permaneant, sed ut sanentur, a medicis diliguntur aegroti. Epist. 54.
40. Tu inimicus es medico, ego morbo. Rom. 24 ex *tui Hom.*, cap. 2.
41. Ululatus ejus qui secatur, non retrahit manus medici arduose secantis. Tract. 7, super *Joan.*
42. Nos vestimus aegroti ad medicum, et medicus ad aegrotos. *Ibid.*
43. Quantum in medico est, sanare venit aegrotum: ipse se interim, qui præcepta medici observare non vult. *Ibid.*, tractatu 12.
44. Odit medicus aegritudinem aegroti, ad id agit curando, ut aegritudo pellatur, aeger levetur. *Ibid.*, tract. 41.
45. Medicus recte dicitur aegros diligere, qui in

- eis salutem diligit, non morbum. *Ibid.*, tract. 65.
46. Novit medicus quid pro suo, quid contra suam salutem poscat aegrotus: et ideo contraria possentis non facit voluntatem, ut faciat similitem. *Ibid.*, tract. 73.
47. Multi vocantur medici, qui curare non norunt. Tract. 4 super *Epistolam*, *Joan.*
48. Medicus scire vult, urere vult; tu si clamas et non exaudis in sectione, in unctione et tribulatione, novit ille quousque patre est: tu jam vis revocare manus, et ille vulnera sinum attendit. *Ibid.*, tract. 6.
49. Sanitas choragus et princeps est ars medicinae. Epist. 80 ad *Eustathium medicum*.
50. Corporum medici subsidii ad præcavendum morbum accomodatis, sanos præmuniunt: his autem qui jam morbo tenentur, manum non admovent. Apud *div. Joan. Damasc.* lib. 2, *Parall.*, cap. 64.
51. Imperitus medicus ad aegrotos ingreffiens, pro eo quod sanitati eos restituro debet, id quoque pusillum virium, quod ipsis reliquum est, etiam admittit. *Ibid.*
52. Soleriter medicus, cum acerbissima et queque pharmaca aegrotis fastidio laborantibus haurienda porrigunt, melle persepe poculum circumminuit. *Ibid.*
53. Valde imperitus est medicus, qui nulla nisi lenia medicamenta dare novit. In suis *Proo.* verbo *Valdi*.
54. Delicata nimis medicina est prius alligari quam vulnerari, membrum non percussum plangere, et nequum suscepto ictu admovent manu, fovere enguento ubi non dolet, emplastrum adhibere ubi cura non est. In *Apologia ad Guillelmum Abbatem*, cap. *Dicitur*.
55. Si operam medicantis expectas, oportet ut vulnus detegas tuum. Lib. 1 de *Consolatione*, *Philos.* *prosa* 4.
56. Si medicina est propter aegritudinem: igitur non est velegrandus aegrotus, si configit ad medicum, nec medicus, qui accedit ad aegrotum. Super *Luce*, cap. v, in illud: *Non egerit unquam medico*.
57. Putrida carnes cauterio curantur et ferro, et venena serpentina curantur antidoto: sicut enim clavus clavo repellitur, sic majori dolor dolore curatur. *Prose*.
58. Tunc medicus miserebitur, quando non parcat aegritudini, ut curare: tunc vero crudelis esset, si parceret: quia cum tunc occideret et non curaret. Sermon. 2 de *Phariseis*, *Martyre*.
59. Magis se quam medicum diligit, quem solum ob causam suam salutis diligit. Sermon. 9 de *sanctis Apostolis*.

60. Austeriorem ac violentiorem poscit vis occulta medicinam, ut ulcers magnitudo, aut sectione, aut excisione superetur, et dolor dolor pellatur. homilia 1.
61. Spiritualis medicina si libenter accipiatur, absque dubitatione, et otiansi mortua sit anima, suscitatur. *Ibid.*, hom. 15.
62. Saluberrima medicus, ut morbus contrario remediis munere curetur. Super *Psalm*, cvi, vers. 12.
63. Romanæ iniquitas desperata, cui subtrahitur saluberrima medicina. Super *Psalm*, cvi, vers. 2.
64. Medicos vocare, cum non valeamus, nihil prohibet: verum non oportet spem sanationis in illis collocare, sed potius in vero Salvatore et medico nostro Iesu Christo, de *Perpetuo spirit.*, cap. 53.
65. Vitium datur medico, si cum alioq. curaverit, semetipsum curare vel non possit vel non velit. In *Enchiridion*, super *cap. iv, Job*.
66. Non plene cognoscitur medicantis beneficium, nisi morbus ipsius aegroti bene cognitus. In *Anastasio super Psal.*, xxxvi, vers. 19.
67. Medicus injustus est aut ex malitia, aut ex imperitia. Super *Jal.*, cap. xiii.
68. Omnis medicina habet ad tempus amaritudinem, sed fructus doloris sanitate monstratur. Super *Eszech.*, cap. vi, in illud: *Et non parcat*.
69. Mos medicus est, ut aliquando similita similibus, aliquando contraria contrariis curet. Lib. 24, *Moral.*, cap. 2.
70. Medicina soepe calida calidis, frigida frigidis: soepe etiam frigida calidis, calida frigidis sanare consuevit. *Ibid.*
71. Moris medicinalis est, ut soepe fervorem viscerum in pruriginem cutis trahat: et plerumque in interioribus curat, unde exterioribus sanant. *Ibid.*, lib. 23, cap. 17, num. 23, super illud *Job*, *II*: *Memento belli*.
72. Improbos et imperitus est medicus, qui alienum mederi appetit, et ipse vulnus quod patitur, nescit. Part. 3 *Pastor*, cap. 4, admonit. 25.
73. Si quis medicus adjuvator corpori innotuit dederit, fit causa periculi res salutis. Lib. 7, in *Registro*, indict. 2, cap. 110, epist. 110, ad *Synagium*.
74. In medicina damnum affert experientia, et defectus temporis et mensura, que convenit curacioni. Rom. 4, super *Beatisimum*.
75. Intercurrit, qui præcepta medici servare non vult. Sermon. *fer. 2 Pent.*
76. Medicorum opus tanto magis laudabile apparet, quanto et difficilior morbos curare poterint. Sermon. *Dom.* 17 post *Pent.*
77. Medicus si cessaverit curare, desperat. s. *HIERON.* Epist. 83, ad *Castrum*.

S. MARTINUS
ARELAT.

CASSIODOR.

S. DIADOCCH.

FRANCISCUS
TITULUS.

GLASS. ORD.

S. GREGORIUS
MAGNUS.S. GREGORIUS
NEC.

HAYMO.

S. HIERON.

78. Si quis in medico perdidit, dedistes pauperibus, curasset te verus medicus Jesus. Epist. 50. de Vita Pauli Eremitae.

79. Putridae carnes ferro indigent, et cauterio: nec est medicinae culpa, sed vulneris, cum clementi crudelitate non parcat medicus, ut parcat; sicut, ut miseretur. Epist. 25, ad Amanicum.

80. Anima medicum percussorem, cujus plaga mater est disciplina. Epist. 6, ad Amanicum.

81. Multi sunt quos medici sine ferro curare non possunt. Ibid.

82. Sub medica pietate homo plurimum torquetur, ut plurimum vivat. Ibid.

83. Grandi plaga alta et proluxa opus est medicina. Epist. ad Susannam lapsam.

84. Dolorem medicina, spes salutis mitigat. Super Marc. cap. 4, can. 6, num. 9, super illud: *Poenitentiam.*

85. Noli timere morbo medicinam apponere: morbus medicinam non corrumpit, sed morbum medicina dirumpit. De Orat. Dom., cap. 19.

86. Oportet medicum quos prophetam esse; ut non solum de presentibus, sed etiam de praeteritis et futuris possit iudicare. De Anima medicinae, cap. 9.

87. Magna est ira Dei, quando medicina versa est in venenum. Super Psalm.

88. Laudabilis est medicus, qui gratis sanat: laudabilior, qui inimicum proptis sumptibus curat; superlaudabilis est, qui de suo sanguine conficit medicinam. Super Luc., cap. 19.

89. Saluberrimum est consilium, ut qui indiget corporali medela, spiritualium prius exgat et accipiat medicinam. Super Psalm. vi, vers. 3.

90. Medicina optima est, quando commensurationem habet optimam. Hom. 1, ad Popul. Antiochen.

91. Medicina licet millies utilis sit, per utentis imperitiam inutilis saepe fit. Ibid., hom. 3.

92. Medicinae finis, sanitas est. Hom. 2, super 1, Tim.

93. Fit plerumque, ut quod alteri medicina est, alteri venenum sit. Nam eadem res, si eadem suo tempore offeratur, medicina est: sin autem intempore, venenum efficitur. Gradu 26.

94. Perfectum medicum eum appellamus, qui nihil eorum, quae ad utilitatem atque aegrotorum curacionem attinent, praetermissit. Lib. 2 Parvill., cap. 64.

95. Nemo magis necessarius est aut utilior medico, dummodo sit fidelis et prudens. Lib. 2 de Nugis curial., cap. ult.

96. Quis medicus volens curare aegrotum, faciet secundum concupiscentias aegrotantis, et non secundum quod aptum est medicinae? Lib. 3, aduers. Heres., cap. 5.

97. Medicus in his, qui aegrotant, probatur. Ibid., cap. 22.

98. Ridiculum est, alii medicinam afferre comari, seipsum autem aegrotantem negligere. Lib. 1, epist. 391, ad Domestianum.

99. Quamprimum latentibus morbis adhibenda est curatio. Lib. 6, de Divin. inst., cap. 24.

100. Medicorum vitium est, semper circa aegritudines variare. Epist. 43, ad Petr. medic.

101. Frequenter ex apitudine medici grassosa, ex quadam confidentia, quam aegrotus inde concipit, natura jam deliciens convalescit. Ibid.

102. Ingratus medico, inimicus est curae: qui semper curari aestuat, nec unquam desiderat sanari. Serm. 143.

103. Medicus, qui non fert infirmitates, curare nescit. Ibid., serm. 59.

104. Quomodo sanari poterit, qui medicum spernit, et medicinam conculcat? Serm. 69, de Virgilio Nativiti. Dom.

105. Probus medicus non uno eodemque die ea omnia simul, quae ad valetudinem conducunt aegroti adhibere susinet: verum paritibus temporibus salutaria medicamenta tribuit, atque alias aliud adiciens, sensim ac leniter ad sanitatem eum assertit. Habetur apud D. Joan. Damasc. lib. 2, Parvill., cap. 64.

106. Nunquam tibi proficit cura, ubi morbus est ipsa medicina. Epist. ad Demetriad.

107. Medicus est nihil inexpertum relinquere, quam morientem non curare. Lib. 1, ad Eccl. Cathol.

108. Medicus corpus committimus, non qui diligit, sed quicumque domum suae vitae peritissimam sint. De Regno ad Arcadium imperat.

109. Cur cessas aggredi, quod scias mederi tibi? mite anime et irrationales medicinas sibi divinitus attributas in tempore agnoscunt. De Parant., cap. 2.

110. Medica ars corporibus auxilium praebet, et morbis insidias struit. Serm. 3, de Provid.

111. Parum prodest medicina morituris. Hom. 2, de Arcta vita, in principio.

112. Res quae nullis medicinae beneficiis indagata excluditur, in perpetuum dolores operatur. Ibid., Homil. 5, de Oris insolentia.

113. Infirmus, qui in diem crescit, medicum in diem requirit. Ibid., homil. 9, de Muericord.

SENTENTIA PAGANORUM.

414. Corporis auxilium medico committe fidelis. Lib. 2 Distichor., metr. 52.

415. Animi medicina non tam desiderata est, antequam inventa sit, quam corporis, nec tam culta posteaquam cognita est, nec tam multis

grata et probata, pluribus etiam suspecta et invis. Lib. 3 Tuae quest.

116. Grudelem medicum intemperans aeger facit. In suis Sent., sent. 73.

117. Mala est medicina, ubi aliquid naturae perit. Ibid., sent. 237.

118. Medicina ars quaedam dicitur: ab hac duo sunt, nam et medici ex medicis efficiuntur, et sanitas reparatur. Sisygia 6, in dialog. Chitoph.

119. Mali medici est, desperare ne curet. Lib. 1, de Clement. ad Neron., cap. 17.

120. Nihil in morbis est magis periculosum, nec periculosum, quam immatura medicina. De Consolat. ad Helvian., cap. 1.

121. Medicina aegro, non regio quaerenda est. Epist. 104.

122. Non querit aeger medicum eloquentem, sed sanantem. Epist. 75.

123. Emis a medico rem inestimabilem, vitam ac valetudinem bonam. Lib. 6, de Benef., cap. 15. Vide etiam tit. Constitum, sent. 85; Distinulatio, sent. 23; Doctrina, sent. 52; Infirmitas, sent. 8, 10; Ira, sent. 49; Melior, sent. 31; Occisio, sent. 53; Placare Deum, sent. 32; Poenitentia, sent. 65; Tribulatio, sent. 11; Vultus, sent. 57, 92.

MEDIOCRITAS.

Definitio. Mediocritas est virtus inter excessum et defectum posita.

SENTENTIA PATRUM.

1. Quid mediocritate gratius, ut de severitate non sis oneri, nec de familiaritate contemptui? Lib. 4, de Consol. ad Eugen. pop.

2. Omnia mediocritas sunt utilia, et in suo modo perfecta. Serm. 65, ad Sororan.

3. Mediocritas dat satis, et alia gratis: dat quo natura caleat, et dat quo convalescat. Super Psalm. ix, 4. Diluor est iusti mediocritas, quam impii abundantia. In Blacul. super Psalm. xxx, vers. 22.

5. Ex fortitudine mediocritatis, deprimentur vitia carnis. Super Regum. S. August., cap. 5.

6. Mediocritas, quam vocant philosophi frugalitatem, est voluntaria paupertas. Lib. 1 de Claustr. animae, cap. 9.

7. Fame natura deficit, frigoris naturam afficit; sed mediocritas utranque reficit. Ibid., cap. 40.

8. Mediocritas est quasi via plana, in qua nec celsitudo divitiarum lapsam minatur ascendenti, nec profunditas egestatis cadentibus resurgendi spem negat. Ibid.

9. Mediocritas est via media, quae tenenda est, quae docet ad civitatem summi Regis, a dextris vero et sinistris sunt egestas et divitiae. Ibid.

Tom. III.

MIRUS POP.

PLATO.

PETR. REE.

SENeca.

S. PETERUS DAMIANUS.

PHILO SOU.

COLLECTOR.

S. BERNARD.

S. BONAV.

FRANCISCUS TITHEL.

HUGO A. S. VICTORIS.

S. THEODOU.

S. VALENTI ERSCOPUS.

CATO POET.

CRISO.

S. MEDICUS FELICISSIMA.

LACT. FIRM.

S. PETERUS CHERYCOL.

S. PETERUS DAMIANUS.

S. PETERUS DAMIANUS.

S. PETERUS DAMIANUS.

S. PROSPER.

SALVIANUS.

S. SYMONE ERSCOPUS.

TESTELLINUS.

S. THEODOU.

S. VALENTI ERSCOPUS.

CATO POET.

CRISO.

10. Mediocritas est quasi mensura quaedam, qua totius bonitatis spatium terminatur. Ibid.

11. Mediocritas novit aequaliter omnibus suis partiri. Ibid., lib. 2, cap. 3.

12. Semper quod mediocritatem custodit, amabile est: quod vero modum non servat, in iocundum est. Hom. 16, super Acta Apost.

13. Mediocritas duplex sanitas est, et duplicia affert bona. Ibid.

14. Ubique malum, ubi non est mediocritas. Ibid., hom. 22.

15. Mediocritas rerum optima est. Orat. 5, in Conventu Abbat. habitu.

16. Rerum moderatum usus rectus, et rationi consentaneus, anime conditionem purgat, et discretionem procreat. Coenit. 4, de Charit., cap. 91.

17. Mediocritas in tribus consistit: sufficiens est, tranquilla est, secunda est; sufficiens est, quia non inhabit quaerendis, non incenat quæsitis, nec cruciatur amissis; tranquilla est, quia non exanguinatur curis; secunda est, quia non timet calamitas proximorum, non insidias lastrorum, nec impetus hostium. Serm. 34, de S. August.

18. Ibi mediocritas servatur, ibi virtus concordiae diutius perseverat. In Hortulo rosar. cap. 16, sect. 2.

SENTENTIA PAGANORUM.

19. Notam morum laudabilium habent, qui mediocritate vivunt. Lib. 1, de Histor. animal., cap. 10.

20. Mediocritatem in vila sequi oportet, non excessum. Lib. 5 Polit., cap. 11.

21. Ne tibi quid desit, quaesitis utere paros: Utique quod est servas, semper tibi desse putato. Lib. 1 Distich., metr. 46.

22. Nihil est uberius, nihil eruditius, nihil gravius, nihil dulcius mediocritate. Lib. 3 Tuae quest., num. 22.

23. In vestitu sicut in plerisque rebus, mediocritas optima est. Lib. 4 de offic.

24. Mediocritas ad omnem usum, cultumque vite transferranda est. Ibid.

25. In omnibus ferre rebus mediocritatem esse optimam, assisimant. Lib. 4. Tuae quest.

26. Disce parvo esse contentus. Epist. 110.

27. Contentus esse mediocritas stude. Sentent. SIXT. PHIL. 90.

Vide etiam tit. Magnanimitas, sent. 39; Nutri- mentum, sent. 55.

MEDITATIO.

Definitio. Meditatio est studiosa mentis actio occultae veritatis, notiam ductu propitiae rationis investigans. In Scala claustral., cap. Cui.

4

S. JOANNES CHRYSOST.

JOAN. TRITHE.

S. MAXIMUS MARY.

PETR. REE.

THOMAS A KEMPIS.

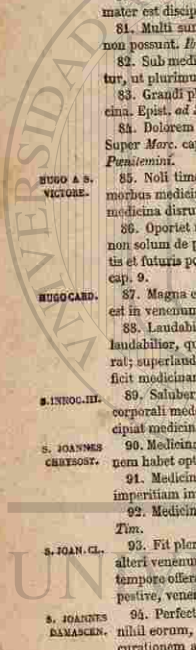
AMBROTIUS.

CATO POETA.

CICEBO.

SENeca.

SIXT. PHIL.

- S. BONAV. Meditari est secreta scrutari. *Exposit.* 2 super *Psal.* cxviii, cap. 8, art. 3, vers. 5.
- DIONYSIUS CARTHUS. Meditari de Deo, est interioris, seu intellectualiter loqui cum eo, vel de eo. *De Fructuosa temporis deductione*, art. 3.
- HUGO A S. VICTORE. Meditatio est frequens cogitatio, modum, et causam, et rationem similitudinis que rei investigat: modum, quid sit; causam, quare sit; rationem, quomodo sit. *De Arte meditando*.
- JOAN. GERS. Meditatio est vehemens cordis applicatio ad aliquid investigandum, et inventandum fructuose. *Part. 3 de Medit.*, capitulum 1.
- RICHARDUS AB. VICTOR. Meditatio est occulte veritatis studiosa investigatio. *Part. 1, tract. 2 de Interioribus. multi. cap. 45.*
- Meditatio est studiosa ratiōnis intentio circa aliquam investigandum diligenter insistentem. *Lib. 1 de Contempl.*, cap. 4.
- Meditatio est privatus animi obitus in veritatis inquisitione vehementer occupatus. *Ibid.*
- HUGO A S. VICTORE. *Devisio.* Tria sunt genera meditationum: unum in creaturis; unum in scripturis; unum in moribus. *Prose.*
- Primum surgit ex admiratione, secundum ex lectione, tertium ex circumspectione.
- In primo admiratio questionem generat, quæstio investigationem, investigatio inventionem.
- Admiratio est dispositionis, quæstio causa, investigatio ratiōnis. *De Arte meditando*.
- DIFFERENTIA. Differunt cogitatio, meditatio, et contemplatio: Cogitatio vagatur, et serpsit sine labore, et sine fructu. Meditatio nititur, et incedit cum labore, et cum fructu. Contemplatio autem circumvolat, et circumfertur sine labore, et cum fructu. *Prose.*
- Ita quod in cogitatione est oratio mentis, in meditatione inquisitio mentis, sed in contemplatione est mentis admiratio. *De Perfect. charitat.*, art. 41.
- ALIOD est contemplatio, aliud est meditatio. Meditationis est perscrutari occulta, contemplationis est admirari perspicua. *Prose.*
- Per meditationem ad hominē instruitur, per contemplationem in bonis solidatur. *Part. 4, tract. 2 de Exterioribus. multi. cap. 15.*
- HUGO A S. VICTORE. *Comparatio.* Sicut homo exterior in refectorio materiali ad horam cibo potuque reficitur: sic homo interior in refectorio sanctæ meditationis diversorum exemplorum feracis saginatur, et vino compunctionis potatur. *Lib. 3 de Claustro animæ*, cap. 8.
- S. IULIUS. Sicut panis est alimentum corporis, sic spiritali oratio alimentum mentis est. *De Orat.*, cap. 95.
- RESENTIÆ PATRUM.
- S. AMBROS. 1. Meditationis præceptorum colorum intentio

vel finis, operatio est. *Super Psal.* cxviii, serm. 6, vers. 7.

2. Meditatio de te, Deus, plusquam cibus suavis est; de te loqui plena est refectio: te nosse, perfecta consolatio: tibi adherere, vita æterna: a te separari, mors perpetua. In *Meditationibus*.

3. Meditatio parit scientiam, scientia compunctionem, compunctio devotionem, devotio orationem. *De Spiritu et animæ*, cap. 49.

4. Pissime Dominus, quam dulcis est memoria tua, quæ te magis in te meditor, tanto es mihi dulcior et amabilior. In *Manueli*, cap. 44.

5. Dulce est semper ad considerandum, quod ad amandum et laudandum semper suave est. *Ibid.*, cap. 28.

6. Lectio inquiri, meditatio invenit, oratio postulat, contemplatio degustat. *Prose.*

7. Lectio quasi solidum cibum arti apponit, meditatio mediat et fragit, oratio saporem acquirit, contemplatio est ipsa dulcedo, que iunctat et reficit.

8. Lectio in curia, meditatio in adipe oratio, in desiderii postulatione, contemplatio in adeptu dulcedinis delectatione. In *Scola Paradisi*, cap. 2.

9. Ad hoc ut fructuosus sit meditatio, oportet ut sequatur orationis devotio, cupis quasi effectus est contemplationis dulcedo. *De Scola Paradisi*, cap. 10.

10. Lectio sine meditatione arida est, et meditatio sine lectione erronea est. *Ibid.*, cap. 11.

11. Oratio sine meditatione est tepida, meditatio sine oratione infructuosa. *Ibid.*

12. Ne majori mediteris, quam nature humane convenit. *Homil. 10 in Hexamer.*

13. Qui mentem pacificam et sereneam habent, de supernis dulcius sapiunt, et subtilius vident. *Serm. De Douis Spirit. sancti*, cap. 7.

14. Nihil tam efficace ad curanda conscientie vulnera, nec non ad purgandum mentis aciem, quam Christi vulnerum sedula meditatio. *Serm. 62 super Cant.*

15. Juge silentium, et ab omni strepitu secularium perpetua quies, cogitatio celestia meditari. *Epist. 78.*

16. Meditatio melius ac tutius proponitur imago Dominicæ activitatis, passionis, et resurrectionis. *De Vita solit.*

17. Omnis locus ad meditandum congruus est. *Lib. Medit.*, cap. 6.

18. Sedula meditatio non remanet extra, non hæret in superficie, ulterius pedem figit, interiora penetrat, singula rimatur, altente considerat, modum meditatur. In *Scola Paradisi*, cap. Accedens.

19. Summa philosophia est, assidua mortis meditatio. In *Speculo monachorum*.

S. ANSELM.

S. AMBROS.

S. BONAV.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. CASSIODOR.

S. CASSIODOR.

S. CASSIODOR.

20. Oratio meditatio, sicut turtur et columba querimonias dulces subaurantur in foramine petre, in caverna maceris, condolentes de Domini passionibus, emittentes gratiosa suspiria et devota suspiria. *Hom. de Duobus discip. curantibus in Emmau.*

21. Meditatio non ad linguam proprie pertinet, sed ad cor, cuius proprium est meditari. *Super Psal.* xxxv.

22. O felix meditatio! latus ardens, foris lucens, murum duccens. Amendo, interior inardescit; arando, foris efflorescit; suspirando, que sursum sunt conspiscit. *Expos. 2, super Psal.* cxviii, cap. 9, vers. 45.

23. Juge et assidua vitæ Christi meditatio, contra vanam et caducam mentem roborat: contra tribulationes et adversa fortificat, contra hostium invidias ac blandimentis fallacia erudit. *Lib. Medit. vitæ Christi in promissio.*

24. Vita Christi meditatio non solum per se dulciter paciscit, sed ad majorem cibum transmittit. *Ibid.*, cap. 89.

25. Meditatio sæpe per ardua et aspera ad directionis finem cum magna animi industria pervenire nititur. *De Septem itineribus æterni*, lib. 2, dist. 2.

26. In passionis Christi meditatione fit homo totus virgineus, totus sanctissimus, totus divinus. *In Stimulo ementi*, part. 3, cap. 16.

27. Ad orandi studium meditatio provocat et informat. In *Speculo discipuli*, part. 2, cap. 12.

28. Vitanda est in conventu, seu congregatione oratio absilla. *Ibid.*, cap. 45.

29. Meditationis studium est semper quovis industria labore, qualibet quavis difficultate, ardua quoque apprehendere, obscura irruere, occulta penetrare, donec veritatem diu quesitam inveniat, et animam ad veritatis contemplantionem, cum admiratione et exultatione adducat. *De Septem itineribus æterni*, lib. 2, dist. 1.

30. Meditationis proprium est, sua promotione semper in ulteriora tendere. *Ibid.*, lib. 3, dist. 1.

31. Sic oratio sancta meditatio necessaria est, ut omnino perfecta esse oratio nequeat, si una meditatio non comitetur aut præcedat. In *Speculo discipuli*, part. 1, cap. 42.

32. Illa meditatio bestio fieri, que operibus sanctis colorum regna conquistat. *Super Psal.* cxviii, vers. *Lex tua meditatio mea est.*

33. Omnis meditationis vere finis et fructus est Deo adherere, et unum cum Deo spiritum fieri. *De Perfect. charit.*, art. 38.

34. Eto totus orationis tempore velut celestis angelus: mens tua non oratur, et coram Deo homo te compone. *De Virginit.*

35. Meditare bona, ut non meditoris mala: si quidem mens non patitur otium. *Adhort. 4.*

36. Ex diuturna meditatione et exercitatione, vis et feritas perturbatio animi frangitur, ac debilitatur. *Hab. apud D. Joann. Damasc.*, lib. 1, *Parall.*, cap. 110.

37. Ebi est quies et meditatio, hi nec sollicitudo, nec evagatio. In suis *Opus.* in admonit. cap. 26.

38. Grata meditatio, quam suggerit charitas. *Serm. 49, super Cant.*

39. Dillectio alicujus rei facit de illa re frequenter meditari. *Super illud Psal.* cxviii, *Meditabor in mandatis tuis.*

40. In electis eo fit uberius infusio supernæ gratiæ, quo mens fuerit purior per custodiam interioris meditationis. *Lib. 2, in I Regum*, cap. iii, super illud: *Et vocavit Dominus Samuel.*

41. Quanta sit celestis gloriæ felicitas, in meditatione pertractatur. In *Septem Psal.* *Penitent.* super *Psal.* iv, vers. 18.

42. Si quis meditari cupit, prius abiciendus est pulvis ex oculo, dante oculus reformendus. *Prose.*

43. Pulvis abicitur, cum ab intentione mentis cuncta rerum corporearum phantasmata remouentur.

44. Oculus autem reformetur, cum usu continuo meditationis, eodem mentis intento ad æterna sustollitur. *Lib. 1, in I Regum*, cap. 4.

45. Meditatio, animus est pabulum. *Epist. 6, ad Florent.*

46. Quidquid quotidiana meditatio tribuere solet, hoc Spiritus sanctus suggerit. *Epist. 1, ad Paulin.*

47. Bona est diurna meditatio, sed officinar nocturna: quia per diem necessitates varie distrepunt, et occupationes distrahunt mentem; noctem autem quieta, nec secreta opportunitatem se prebet orantibus, et artistam. *Epist. 86, de Observatione vigiliar.*

48. Quotidiana meditatio solet magis labor mentis esse, quam carnis. In *Reg. monach.*, cap. 14, *de Contempl.*

49. Hoc cor infelicissimum, mors infortunatissima, que non meditatur quotidie! si meditatatur, fabulosum est aliquid quiddam de sæculo, et pompis ajus. In *Regula monachorum*, cap. 34.

50. Inflammatur discretio meditatio, accenditur consideratio, illuminatur cogitatione. *Lib. 2 de Claustro animæ*, cap. 14.

51. Frustra secedit ad meditantem, qui non amat. *Lib. 3 de Anima*, cap. 9.

52. Meditatio et oratio due sunt animi chieriatas. *HUGO CARD. Super Psal.* lxxv.

S. VALENTIN.

S. FRANCIS.

S. GREGORIUS.

S. GREGORIUS.

S. GREGORIUS.

S. GREGORIUS.

S. GREGORIUS.

S. GREGORIUS.

S. GREGORIUS.

S. GREGORIUS.

S. GREGORIUS.

S. GREGORIUS.

S. GREGORIUS.

S. GREGORIUS.

S. GREGORIUS.

S. GREGORIUS.

S. GREGORIUS.

S. GREGORIUS.

53. Ignescit anima in meditatione, sed flammam emittit et illuminatur cognitione. Prose.

JOAN. CAS.

54. Cognitio in mente quasi fumus in igne, sed meditatio quasi ignis ardens, cum fumo tamen; delectatio vero quasi flamma ignis sine fumo. Super Cant., cap. viii.

JOAN. CAS.

55. Fimus totius perfectionis est, ut eo usque extraxata mens ab omni situ carnali ad spiritalia quotidie sublimatur, donec omnis ejus conversatio, omnis voluntas carnis, una et fugis efficiatur oratio. Callat. 16. Abbat. Isaac, cap. 7.

S. JOANNES CRISTOF.

56. Sicut corpus ipso odore puritate perficitur, similis fit: sic anima fit sapienter, meditationibus enervata. Rom. 2, super Math. Oper. perf.

JOAN. GENS.

57. Meditatio, si debite fiat, transit in contemplationem: sicut cogitatio in meditationem. De Mystica theologia, considerat. 24.

JOAN. TRIT.

58. Absque meditationis exercitio, nullus, sedulo miraculo Dei speciali, ad perfectionem contemplationis dirigitur aut pervenit. De Medit., consid. 7.

59. Nihil in hoc mundo reperitur efficiens, nihil potentius, quam sedula vulnerum Christi meditatio. Lib. 1, homil. 16, ad Monachos.

S. ISID. HIS

60. Inter omnia exercitia nullum potest esse sanctius, nullum Deo acceptabilius, nullum salubrius, quam meditatio passionis Domini nostri Jesu Christi. Ibid.

S. ISID. HIS

61. Passionis Christi devota meditatio libidinem exterminat, luxuriam edomat, iravidiam fugat, gula refrenat, avaritiam sedat, accediam inflamat, iram mitigat, superbia extirpat. Ibid.

S. ISID. HIS

62. Meditatio oratio cordis est, non laborium. Lib. 3 de Summo bono, cap. 7, sent. 4.

LACT. PIRB.

63. Purgandus primum animus, atque a temporalium rerum cogitationibus segregandus; ut pura acies cordis ad Deum vere et simpliciter in meditatione dirigatur. Ibid., sent. 10.

S. LAURENTI JUSTIN.

64. Plurimum proficit ad veniam consequendam, si abjectis humilibus terrenisque tam rebus, quam bonis, ecclesia et divina sempiterna meditatur. De ira Dei, cap. 23.

S. LAURENTI JUSTIN.

65. Nihil in hac peregrinatione dulcius sentitur, nil dulcius sumitur, nil verius capitur, sicut verborum Dei assidua meditatio. De ligno vite, tract. 9, de Persever., cap. 4.

LUDOVICUS BLOSINS.

66. Nihil ita fructuose ad meditandum inexpecto offertur novitio, sicut Christi vultus, et potissimum ipse passio gloriosa. De Discipuli monast., conversat.

S. NILUS.

67. Mentalis oratio rite peracta, Deo valde placet. In Spectulo spirit., cap. 10.

68. Meditatione mentem colito, extirpat enim malas cogitationes meditatio continue frequentata. Parames. 46.

69. Laqueus leo multa, et hominibus pauca; legis vero meditatione utraque recte dispones. Ibid., parames. 194.

70. Quid excellentius, quam cum Deo colloqui, et usu ejus detineri? Ibid., de Orat., cap. 32.

71. Si tempore orationis mens tua circumspicit, nondum intellexisti, te ut monachum orare: quin potius adhuc ex mundo es, et seculum extimescent oras. Ibid., cap. 41.

72. Ne queras prorsus, ut forma aut figura ulla tibi inter orandum appareat. Ibid., cap. 108.

73. Angelis efficitur similis monachus per veram orationem. Ibid., cap. 107.

74. Beata mens est, que dum orat, omnibus formis omnino vacua est. Ibid., cap. 111.

75. Beata mens, que expedit ac sine distractione orat, hinc semper plus desiderii accedit. Ibid., cap. 112.

76. Beata mens, que dum orat, omnino omnium sensuum usu vacua est. Ibid., cap. 113.

77. Beata est mens, que tempore orationis nihil rerum habet, nihil possidet. Ibid., cap. 115.

78. Sacra eloquii assidua meditatio, animam mundo reddit extrinsecam. Opusc. 12, cap. 25.

79. Sancta quiescat anima, que coelesti sponso in amore conjungitur, necesse est ut ei assidua Scripturarum meditatio, quasi quibusdam vineulis insolubiliter connectatur. Opusc. 32, cap. 1, grad. 27.

80. Meditatio, scientiæ nutritrix est. Habet apud Div. Joann. Demosc., lib. 1. Parallel., cap. 70.

81. Assidua meditationis exercitatio certam ac firmam scientiam efficit, quemadmodum contra, in exercitio insectiam parit. Ibid.

82. Meditatio passionis Christi, stimulos carnis mitigat, tentamenta inimici extinguit, in desperatione consolatur, delet peccata, mortificat vitia, roborat mentem, confert gratiam. Part. 2, super Cant. 38.

83. Ex frequenti meditatione ignis charitatis in corde accenditur. Super Epist. ad Ephes., cap. 5, lect. 7.

84. Summum studium nostrum sit, in vita Jesu Christi meditari. Lib. 1 de Unit. Chr., cap. 1.

85. Taciturnitas et meditatio parant castitatem. Lib. 5, libell. 5 de Fornicat., num. 25.

86. Nullius rei meditatio tam necessaria est, quam sui finis. Epist. 70.

87. Erit animus in celo etiam antequam hac custodia exsolvatur, cum vita deiecerit, levis purusque in cogitatione divinas enucleat. Epist. 79.

88. Sublevere in celum, ex angulo licet. Epist. 31.

SENTENTIE PAGANORUM.

89. Si contra mortem te preparaveris, faciet te firmum assidua meditatio. Epist. 82.

90. Omnis dies, omnis hora, quam nihil simus ostendit, et aliquo argumento recenti admoet fragilitatis oblitus, cum æterna meditates, respice cogit ad mortem. Epist. 10.

Vide etiam tit. Amicitia Dei, sent. 80; Desiderium, sent. 55; Exaudire, sent. 36; Lectio, sent. 32; Mors, sent. 107; 130; 131, 242; Profectus, sent. 591; Spiritus, sent. 26.

91. Tene medium, si non vis perdere modum. Lib. 2 de Consid. ad Eug. pap.

92. Locus medius totus est. Ibid.

93. Medium sedes est modi, et modus virtus. Ibid.

89. Si contra mortem te preparaveris, faciet te firmum assidua meditatio. Epist. 82.

90. Omnis dies, omnis hora, quam nihil simus ostendit, et aliquo argumento recenti admoet fragilitatis oblitus, cum æterna meditates, respice cogit ad mortem. Epist. 10.

Vide etiam tit. Amicitia Dei, sent. 80; Desiderium, sent. 55; Exaudire, sent. 36; Lectio, sent. 32; Mors, sent. 107; 130; 131, 242; Profectus, sent. 591; Spiritus, sent. 26.

MEDIUM.

S. AUGUST. Definitio. Medium est in numeris, a quo ambo latera sibimet sunt equalia. Lib. 1 Musica, cap. 12.

S. GREGOR. NIV. Medium est, quod cum æqualibus ab omni parte intervallis ad extremum abest. Hom. 42, super Cant.

HUGOCARD. Medium dicitur quidquid est inter extremo. Super Abacuc., cap. iii.

SENTENTIE PATRUM.

S. ANDROS. 1. Facile vos dignos videri quorum in medio Christus sit; ubi enim pax, ibi Christus, quia pax Christus est. Lib. 1, epist. 82 ad Verulenses Eccles.

S. ANTONIN. 2. Medium in cunctis tene, ut possis comprehendere que sit latitudo et longitudo, sublimitas et profundum. Prose.

3. Nam longitudo nimis, exterminium habere solet; latitudo incongrua, seisuram: sublimitas, riuam; profundum, absorptionem. Part. 1, lit. iii, cap. 7, § 1.

S. AUGUST. 4. Bono line concludantur initia, ut principium medio, medium ne discrepet ultimo. Serm. 8 ad Fratres in eremo.

5. Omnia quanto clarius nota sunt, tanto magis in medio esse dicuntur. Epist. 120, cap. 17.

6. Quælibet rerum copulatio atque connexio, tunc maxime unum quiddam efficit, cum et media extremis, et mediis extrema consentiunt. Lib. 1 Musica, cap. 12.

S. BERNARD. 7. Timendum est periculum in via, scilicet in medio stare, aut residere. Serm. de Tribus ordin.

8. Virtutes medium tenent: si vel ultra, vel infra quam oportuerit fiat, a virtute discedit. Serm. de Donis Spirit. sanct., cap. 5.

9. Medium vitiorum virtus tenet, ac proinde sedula eget, non solum putione, sed et circumcione. Serm. 58, super Cant.

10. Tene medium, si non vis perdere modum. Lib. 2 de Consid. ad Eug. pap.

11. Locus medius totus est. Ibid.

12. Medium sedes est modi, et modus virtus. Ibid.

13. Non est sapientis habitare in longo, quod ultra medium sit: nec in lato, quod extra sit: nec in alto vel imo, quod alterum supra, alterum infra sit. Ibid.

14. Virtus est medium vitiorum utrimque reductum. Prose.

15. Est quoddam medium inter nimis comedere, et nimis abstinere, et illud medium est virtus. Quod si omnino tale medium servare non potest homo, tamen hoc cavere potest, ne nimis a medio recedatur. Lib. de Passione Domini, cap. 42.

16. Medium tene, ne sis nimis tristis vel hilaris, nimis severus vel lenis, nimis socialis vel alienus, nimis tacitus vel verborus, nimis dure loquens vel blande, nimis rigidus vel remissus. De Sex alta Seraphin., cap. 7.

17. Verus amor nullum patitur medium inter se et objectum. De Septem iteribus æterni, lib. ii, dist. 6.

18. Qui stetit in medio discipulorum, sedit in medio doctorum, suspensus est in medio latronum. Lib. 5, Compend. Theolog. veri., cap. 36.

19. Natura in mediis delectatur, et per extrema corrumpitur. Ibid.

20. Medium est quidquid non eget rebus necessariis. Lib. 2 Pedagogi, cap. 1.

21. Plus amatur finis, quam medium. Super I ad Cor., cap. 9, art. 9.

22. Virtus semper vult medium: nimis diligere, malum est; minus diligere, malum est: sed ut jus exigere, bonum est. Epist. ad Damas. Pap. de morte de Hieronymi.

23. Virtus est medium vitiorum; sed in omnibus medium servare, ultra hominem est; ideoque summe virtuosus nemo discendus est. In Decretis Gratiani.

24. Nihil Salvalor nisi medium amat. Epist. 19 Eusebium.

25. Medium hominis, labor est. Super III Regum, cap. III.

26. Ea que natura sua bona sunt, non debent propter ea que media sunt, exerceri: sed potius e converso, ea que media sunt, ad ea que principaliter bona sunt acquirenda, suscipi debent. Callat. 21, Abbat. Isaac, cap. 15.

27. Medium virtutis iter tene: siquidem ipse excessus et defectus a recta via abducentes, in peccata disinunt. Lib. 3, epist. 320. ad Asclepium episc.

28. Omne medium moralis virtutis, est medium rationis; sed solius justitiæ medium, est rei et rationis. 1, 2, quest. 64, art. 2.

SENTENTIE PAGANORUM.

29. Carnius in universis medium quidem lau-

S. BONAV.

CLEMENS ALEX.

DIONYSIUS CARTHUS.

S. EUSEBIUS CESAR.

GREG. DEC.

S. HIERON.

HUGOCARD.

JOAN. CAS.

S. ISIDORUS PEL.

S. THOMAS AQUINAS.

ARISTOTEL.

ANISTOTEL.

dabile esse, extrema vero neque recta, neque laudabilia, sed vituperabilia esse. Lib. 4 *Ethic ad Nicomach.*, cap. 7.

30. Eum, qui medium ipsum confectat, primum quidem a magis contrario discedere oportet. *Ibid.*, cap. 9.

31. Difficile est in unoquoque medium capere, ut circuli medium invenire, non contingit, sed scientis est tantum. *Ibid.*

32. Cum consuevit medium summe sit difficile, minima malorum sunt capienda: extremorum enim altero magis, altero minus delinquitur. *Ibid.*

33. Longe a delinquendo secedentes, ad ipsum tandem medium accedimus. *Ibid.*

34. Medium attingere consequi, difficile est, et in singulis maxime. *Ibid.*

35. Nimium et parum vituperabilia, qua si non longe absint a medio, leviter: si longius, graviter: si longissime, gravissime sunt vituperanda. Lib. 4 *Moral.*, cap. 5.

MELIOR, MELIUS.

S. IRID. HISP.

Etymologia. Melior dicitur, quia mollior, non durus aut ferreus: nam melius, quasi mollius. Lib. 10. *Etymol.* verbo *Melior*.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS.

1. Nullus pudor est ad meliora transire. Lib. 5. epist. 34, ad *Valentinianum imperat.*

S. ANT. DE PADOA.

2. Felix est miseria, quam ducit ad meliora: et felix nigredo, que candorem parit. *Serm. Dom. 2. post Trin.*

S. AUGUST.

3. Nemo securus esse debet in ista vita, que tota tentatio nominatur, ut qui fieri petuit ex deterior melior, non fiat etiam ex meliore deterior. Lib. 10. *Confess.*, cap. 32.

4. Quanto melior, tanto esto mitior. Epist. 54 ad *Macedoniam*.

5. Melior homo est, qui voluntate, quam qui necessitate bonus est. De *xxxiii quest. quest. 2.*

6. Meliora sunt quedam singula, quam alia singula: sed meliora simul omnia, quam quolibet singula. De *bono viduitatis*, cap. 6.

7. Non ordo rectus aut ordo appellandus est omnino, ubi deterioribus meliora subiectantur. Lib. 1 *de Libero arbitrio*.

8. Felix est necessitas, que in meliora compellit. Epist. 45 ad *Arment.*

9. Fieri non potest ut res deterior te faciat meliorem: deterioris est quidquid capis, tu melior es, et utique vis melior esse, quam es. *Super Psalm. xxx. conc. 2.*

10. Melior est, qui et bonis simul et malis bonus est, quam qui bonis tantum est. In *Manuali*, cap. 32.

11. Animus enim profectus, non dicitur major, sed melior. De *Quantis animas*, cap. 10.

12. Deteriora melioribus sunt subdenda. Lib. 2 de *Lib. arb.*, cap. 10.

13. Apud Deum melior est, qui maioribus et pluribus, quam qui minoribus et paucioribus donis Dei dives est. Epist. 83.

14. Tanto nobis melius est, quanto magis in Deum imus, quo nihil melius est. Epist. 52.

15. Ibi meliora, ubi veriora, ubi eterna et incommutabilia. Lib. 5 de *Genesi ad lit.*, cap. 15.

16. Ille est melior, qui hominum amplius quam alius habet. De *Conjug. bono*, cap. 23.

17. In melius nos erimus homines, si prius nos homines esse agnoscamus. *Tract. 1 super Joan.*

18. Melior est anima, quam corpus, sed melior quam ipsa Deus. *Ibid.*, tract. 9.

19. Convertamur nos ad meliora, dum in nostra sunt potestate remedia. *Hom. 16. ex Hom. 53.*

20. Unus cuiusque diei opus considerans: adjuce aliquid priori, et festina ut has melior. *Serm. 2. Exercitium*

21. Quid perversius, quidve indignius, quam ut inde velis videri melior, unde viseris deterior? *Serm. 16 super Cant.*

22. Minime pro certo est bonus, qui melior esse non vult: et ubi incipis nolle fieri melior, ibi etiam desinis esse bonus. Epist. 91 ad *Abbatem Svestione congregatos*.

23. Multo facilius reparies multos seculares converti ad bonum, quam unum quempiam de religiosis transire ad melius. Epist. 96 ad *Richardum Fontanens. abbat.*

24. Felix necessitas, quam cogit in melius. De *Preceptis et dispens.*

25. Qui ex spirituali dono tantum se aliis meliores, aliosque contemnunt tanquam viliores se, peste illius Pharisaei premuntur. Lib. 1 de *Passione Dom.*, cap. 29.

26. In nulla temporali causa eligas meliora, in transitorio rebus meliora non quaeras, in rebus mundi meliora non concupiscas. *Serm. 47 ad Sororem.*

27. Lex eterna sancit, quod melioribus animam si conformaveris, nihil opus est iudice primum deferente, tu te ipsi excellentioribus addidisti: si autem studium ad peiora deflexeris extra te quaesieris ultorem, tu te ipse in deteriora detrustisti. Lib. de *Consolat. Philosoph.*, prosa 4.

28. Apud Dominum non gradus elegantior, sed vite meliops actio comprobatur. Lib. 4 *Phar. retia*, cap. 4.

29. Quod est simpliciter melius, in casu est sepe pejus, et pluribus periculosius. In *Fasciculario*, cap. 7.

CLEMENS ALEX.

S. CYRILLUS ALEX.

S. DOBOTH.

EVAGRIUS.

S. EUCHEM.

S. EUSEBIUS KESSEB.

GLOSS GRÆC.

S. FAMILIUS MAGNUS.

S. BERNARD.

S. GERARDUS HICHOUS.

S. GREGORIUS NAZ.

S. HIERON.

DOCTUS.

V. HEDA.

HUGO A. S. VICTORIS.

IRENEUS.

30. Omne quod est melius, est etiam rarius in mundo. Lib. 2 de *Profectu relig.*, cap. 45.

31. Medicina corpus, philosophia vero animam reddit meliorem. Lib. 7 *Stromat.*

32. Præclarum est annulari meliora. *Hom. 2 de Festis paschal.*

33. Impossibile est hominem in eodem statu semper permanere: sed aut peior fit, aut melior. *Doctr. 12.*

34. Homines tum meliores efficiuntur, cum ad Deum appropinquant. De *Octo vitiosis cogitat.*

35. Vanitatem tanto magis fuge, quanto melior efficiaris. In *Epist. parva ad Valerian.*

36. Quotidie ad meliora tendamus: quantum nos addiderimus ad studium, tantum Deus apponet adiutorium. *Hom. 3 ad Masachos.*

37. Facilius invenimus, qui ex quo deteriora sunt, quam que meliora, seculentur. *Ibid.*, hom. 4.

38. Quanto meliora gerimus, vel agimus, et in optimis conversamur: tanto demonibus hæc gravior afflicuntur. *Super Joan.*, cap. xix.

39. Nulli te de operibus meliorem præferas, qui de his quo inhueris adhuc culpam per frigidus, quantos operatos iustitie et defensores recte fidei sit Deus facturus, ignoras. *Super. Job.*, cap. xxxviii.

40. Demones tanto atrociores sunt, quanto melius homines agere sibi videntur. *Ibid.*, cap. 41.

41. Sicut accepta contumelia bonus fit melior, ita malus de beneficio peior. *Super Joan.*, cap. viii.

42. Consideratio meliorum multum proficit ad humilitatem iustorum. Lib. 3 *Moral.*, cap. 23.

43. Meliora ceteris habere non prævalet, qui melior esse non studet. Lib. 4 in *I Reg.*, cap. iv.

44. Ne hoc præclare de te sentias, quod malis melior appareas, sed dote te bonis inferiorum esse. Habetur apud *D. Joan. Daviac.*, lib. 2 *Parall.*, cap. 43.

45. Melior esto, alienis malis emendatus. Habetur apud *D. Joan. Daviac.*, lib. 3 *Parall.*, cap. 102.

46. Ubi bonum et melius est, ibi boni et melioris non unum premium est. Epist. 2 ad *Pomnoch.*

47. Melius semper ad comparationem deterioris respicit, non ad simplicitatem incomparabilis per se boni. *Ibid.*

48. Omne tempus, in quo te non meliorem sentieris, hoc æstima perdidisse. Epist. 4 ad *Maritilli filiam*.

49. Peccator vivens potest melior esse justo mortuo, si voluerit in eius transire virtutes. *Super Ecclesiasten*, cap. ix, super illud: *Est confitentium*.

50. Nihil hominum est, quod melius tollit. Lib. 3 *Didasc.*, cap. 14.

51. Quanto quis melior, magis tentatur. *Super Epist. ad Romanos*, cap. viii.

52. Desidia peiores, timore autem meliores efficiuntur. *Hom. 2 super I Cor.*

53. Nulla præterit dies in qua unusquisque se melior non evaserit. Lib. 4 *Hom. 4 ad Monachos*.

54. Quanto quisque extitit melior, tanto erit peccati dubio et humilior. *Prose.*

55. Eo autem quo te meliorem æstimas deterior factus es: si bonus es, meliorem te reputando, iam desinis esse quod es. Lib. 3 de *Tent relig.*, cap. 4.

56. Non in eo quod dicitur, sed in eo quod est, melior ostendit debet. Lib. 2 *contra Hares*, cap. 54.

57. Quisquis ex deterioribus jam melior esse cepit, caveat de acceptis extollit virtutibus: ne gravius per vanam gloriam corruat, quam prius cum per lapsum vitiorum jacebat. Lib. 2 de *Sumpno bono*, cap. 8, sent. 8.

58. Anima dum cibo et potu male tractatur, fit melior. Epist. ad *Diognetan.*

59. Ipse usus rerum, et quotidiana experientia, possunt docere quid sit verius et melius. Lib. 3 de *Divin. inst.*, cap. 7.

60. Si aliorum, quam melior esse appetis, non premium, sed præcipitium expectabis. Epist. 131 ad *quemdam abbat.*

61. Quanto melior es, tanto vigilantius caveas astutias Satanae: qui non magnificat, si deoret simplices, cibum enim ejus electus est. *Ibid.*, epist. 137, ad *Alexand.*

62. Quanto fueris cautior, tanto eris melior. Lib. 6, epist. 14 ad *Eustach.*

63. Statim ut quis melior esse tentaverit, deterioris abiectione ab aliis calcatur. Lib. 4 de *Conservat. Dei*.

64. Ex hoc ipso barbaris deterioris sumus, si meliores non sumus, qui meliores esse debemus. *Ibid.*

65. Hoc ipso christiani deterioris sunt, qui meliores esse debent, et non sunt. *Ibid.*

66. Indecorum hoc sanctis menti est, ut bona sua crescere, malis architectur alienis, et meliorem se esse æstimet, comparatione peiorum. *Ibid.*, lib. 2, ad *Eccles. cathol.*

SENTENTIA PAGANORUM.

67. Semper id melius est, quod optimo propinquius est. Lib. 2 de *Cælo*, cap. 12, text. 66.

68. Natura omnibus in rebus, semper id quod melius est, optet. Lib. 2 de *Generat. et interitu*, cap. 10, text. 59.

69. Quod a melioribus perfititur, melius est opus. Lib. 1, *Polit.*, cap. 3.

70. Consentaneum est ex melioribus ortos esse meliores. *Ibid.*, lib. 3, cap. 8.

S. JOHANNES CHRYSOST.

JOAN. VIET.

S. IRENEUS.

S. IRID. HISP.

S. JUSTIN. MART.

LACT. PIER.

METR. BERN.

S. PETER. NAUBERTAN.

SALVIANUS.

ANISTOTEL.

®

71. Melior majora semper meretur, et optimus maxima. Lib. 4. *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 3.

PLATO. 72. Honor est meliora sequi, deteriora vero, quam meliora fieri possunt, quam optime perficere. *Saxigia* 4, lib. 5 de *Legibus*.

PLIN. II. 73. Hoc tantum ceteris es major, quo melior. In *Pansyrr. de Trojano Augusto*.

74. Non videri potes optimus, nisi qui est omnibus optimis in sua ejusque laude praestantior. *Ibid.*

SENECA. 75. Qui se deteriorem facit, non sibi tantummodo nocet, sed etiam omnibus eis, quibus melior factus prodese potuisset. De *Beata vita*, cap. 30.

76. Felix, qui ad meliora impetum dedit. *Epist.* 39.

77. Non faciunt meliorem equum aurei frangi. *Epist.* 41.

78. Bona mens omnibus patet. *Epist.* 44.

79. Omnia impedita dimittit, et vacua bene menti: aemo ad illam pervenit occupatus. *Epist.* 53.

80. Nulla sine Deo mors bona est. *Epist.* 73.

81. Non bonitas est, pessimis esse meliorem. *Epist.* 79.

82. Ad meliores transi. *Epist.* 104.

Vide etiam tit. *Amor proximi*, sent. 22; *Desperatio*, sent. 31; *Praeclatio*, sent. 229; *Praemium*, sent. 45; *Taciturnitas*, sent. 62.

MEMORIA.

S. BABELIUS MAGNUS. *Definitio*. Memoria nihil aliud est, quam impressio cogitationum, velut in anima depicta. De *Virginit.*

S. BONAV. Memoria est repositorium praeteritorum. Lib. 2 *Compendii theol. veritatis*, cap. 40.

CLASSODOR. Memoria est per quam animus repetit quae audita, visa, factaque cognoscit. Super *Psalta. cit.*, vers. 19.

HUG. A S. VICTORE. Memoria est ad mentis intuitum imaginaria quaedam representatio praeteritorum, *De fructu carnis et spirit.* cap. 12.

S. JOAN. DAM. Memoria est species atque imago ab aliquo sensu mentisque agitatione, quaevis apparat, relicta. Lib. 2, de *Fide orthodox.*, cap. 20.

Memoria est rei sensu et cogitatione percepta conservatio. *Ibid.*

S. THOMAS AQUINAS. Memoria est thesaurus intentionum sensibilium. Part. 1 *Summae*, quest. 78, art. 4.

CICERO. Memoria est firma animi rerum et verborum dispositionis perceptio. Lib. 1 de *Arto rhetor. ad Herenn.*

PLATO. Memoria est sensus conservatio. *Saxigia* 4 de *Volutate*.

Memoria est affectio animae, quae conservat eam,

quae in ipsa est, vitalitatem. *Saxigia* 6, de *definit.*

Differentia. Memoria et recordatio inter se differunt: memoria enim est conservatio rei receptae, recordatio autem rei praeteritae est resumptio. *Orat.* 20 de *Molestia*.

Inter sensum et memoriam hoc interest; sensus rei ejusque et ad inventum, memoria vero rei invente recordatio: ille excogeta reperit, haec reperta custodit. Lib. 2, *Differentiarum*, differrent. 20.

Inter memoriam, mentem, et cogitationem talis differentia est, quod memoria praeterita retinet, mens futura praevidet, cogitatio praesentia complectitur. *Ibid.*, differ. 21.

SENTENTIA PATRUM.

1. Gravet conscientiam memoria delictorum, S. AMBROS. nisi medicina poseatur. Super. *Psalta. xxxviii*.

2. Memoriam mortis a mente rejiciunt impit, ne tristic cogitatio letitiam cordis eorum perturbet. Super *Apocalypsin*, cap. xviii.

3. Laudabilis memoria beneficiorum, et maxime memoria creationis, redemptionis, et justificationis. Part. 4, tit. 2, de *Prudat.*, cap. 2, § 4.

4. Virtus abstinenciae memoria virtutis. Part. 4, tit. iv. de *Temperantia*, cap. 4, § 1.

5. Sensus res tradunt memorie. Lib. 10 *Conf.*, cap. 10.

6. Memoria quasi venter est animi; letitia vero atque tristitia, quasi cibis dulcis et amarus, cum memoria commendatur. *Ibid.*, cap. 14.

7. Quod memoria mea non meminim, non est in memoria mea: nihil autem tam in memoria, quam ipsa memoria est. Lib. 10 de *Trinit.*, cap. 14.

8. Acies animi, quae formatur ex memoria, cum recordando aliquid cogitamus, non ex ea specie procedit quam meminimus visam, quando quidem eorum meminisse non possemus, nisi vidissemus. *Ibid.*, lib. 11, cap. 7.

9. Memoria praeteritorum est, non praesentium. *Ibid.*, lib. 14, cap. 11.

10. Memoriam etiam mors est, unde et immemores amentes dicuntur. De *Spiritu et anima*, cap. 24.

11. Omnium rerum thesaurus et custos est memoria, nec enarrari potest, tam grandis est ejus perplexitas, et animus ipsa est. *Ibid.*

12. Memoria consors et cooperatrix est rationis, quoniam sine ea ratio, nec ad incognita procedere, nec cogitationum scientiam retinere potest. *Ibid.*, cap. 37.

13. Memoria est vis anime accepta retinens, praeterita repetens, elapsa recolligens. *Ibid.*

14. Quanto tenacius et facilius puer meminit,

S. GREG. NAZ.

S. HIER. BRIP.

S. ANTONIUS.

S. AUGUST.

tanto est laudabilioris ingenii. Lib. 10, de *Trinit.*, cap. 11.

15. Memoria infida custos est excogetatorum. Lib. 2 contra *Academicos*, cap. 9.

16. Memoria non solum cetera omnia quae meminimus, comprehendit, sed etiam quod non obliviscimur nos habere memoriam: ipsa se memoria quodammodo tenet in nobis, quae non solum aliorum, sed etiam sui meminit. Lib. 2, de *Lib. arb.*, cap. 19.

17. Memoria quasi lumen est temporalium spatorum. Lib. 6 de *Musica*, cap. 8.

18. Nihil aliud optamus cum revocamus nos in memoriam, nisi quodammodo quod reposuimus, quersimus. *Ibid.*

19. Memoria dicitur magnum quoddam adiutorium in hujus vitae negotiosissimis acibus. *Ibid.*, cap. 11.

20. Melius est habere bonam mentem, quam memoriam quantumlibet ingentem. *Prose.*

21. Nemo enim malus es, qui bonam habet mentem, quidam vero pessimi memoria sunt mirabili; tanto peiore quanto minus possunt quod male cogitant oblivisci. Lib. 7 de *Civ. Dei*, cap. 3.

22. Memoria et ratio sunt ante doctrinam; sine his autem non potest esse ulla doctrina, ac per hoc nec virtus, quae utique discitur. *Ibid.*, lib. 19, cap. 3.

23. Cum labore meminimus, sine labore obliviscimur. *Ibid.*, lib. 22, cap. 22.

24. Audire et legere, et quae dicta sunt haurire memoria, quid est nisi bibere? Lib. de *Anima et orig.*, cap. 47.

25. Memoria inscrutabilis thesaurus est. *Ibid.*, lib. 4, cap. 7.

26. Memoria hominis sic est quomodo venter pecoris. *Hom. 35 ex Hom.*, 53.

27. Quid hoc infelicium casu potest estimari, ubi pereunte memoria, ratione, voluntate, tota animae substantia perimitur? *Serm. 1 Parvorum*.

28. Dulcis plane memoria, quam amor inducit. *Serm. xix, super Cant.*

29. Nihil prodest vidisse et audisse, nisi commendas memorie. Super *Esch.*, cap. 10.

30. Sicut mors interimit vitam, ita oblivio extinguit memoriam. Lib. 4 *Moral.*, cap. 46.

31. Magnum memorie incertivum est conspectu etiam perbrevis, his qui moribus praediti sunt gratiosis. *Orat. 424 de S. Cypriano*.

32. Memoria bona est jucundior animam, quam oleum corpori. Super *Eccliesiasten*, cap. 7.

33. Memoria tenacitatem antiquior senectae dissolvit. *Epist. 21 ad Paulum Corinthensem*.

34. Memoria Dei excludit cuncta haegitia. Lib. 7 super. *Esch.*, cap. xxxi. sup. illud; *Mei obita et*

S. BERNARD

CICERO. INGLE.

GLOR. INT.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. NAZ.

S. HIERON.

35. Nihil prodest vidisse et audisse, nisi ea quae videris, et audieris, in memoria reposituris thesauro. *Ibid.*, lib. 12, cap. 40 super illud; *Vide oculis tuis*.

36. Memoria honorum in tempora tribulationis, atitiam per spem erigit: memoria malorum in tempore prosperitatis, ad custodiam sui cautionem facit. Super *Psalta.* xxxvii, cap. 46.

37. Homo quando in haec vita est, debet anteacta mala assidue ad memoriam revocare. *Supra. Thren.*

38. Nullo pondere gravius premitur anima, nihil tam vehementer mentis restringit oculos, nihil magis deiecit ac prostrernit, quam male actae vite, ac peccatorum recordatio. *Homil. 37, super Mathiam, Oper. perfect.*

39. Jucunda bene actae vite memoria, quasi tranquillitas post tempestatem veniens, conturbatam facile animam consolatur. *Ibid.*, hom. 54.

40. Duplex malum est, pertinax injuria memoria: tum quia nullam ipsa apud Deum meretur veniam, tum quia reliqua peccata, etsi condonata, de novo in integrum restituntur. *Homil. 20, ex divers. in Math.*

41. Nihil profecto, nihil Deus ita aversatur ac odit, sicut hominem injuria memorem. *Ibid.*

42. Magnum quiddam operatur memoria De magnum autem etiam cum et nos ejus habemus memoriam. Hoc quippe facit eligere bona, illud autem impetrare, et ad effectum perducere. *Hom. 26, sup. Epist. ad Hebr.*

43. Vis illis, quae meminimus, est memoriae ac recordationis origo na promptuarium. Lib. 2, de *Fide orthodox.*, 20.

44. Rerum omnium thesaurus, memoria est: ipsa est enim custos rebus inventis, ipsa cogitatio. Lib. 1, de *Summa bono*, cap. 13, sentent. 6.

45. Bonorum frequentius, quam malorum habenda est memoria. *Homil. 6 in cap. VI, Epist., ad Rom.*

46. Infelix cor, quod evangelica tenere mysteria centies, perfecta non sufficit; et semel tantum aspectu mulieris formae memoriam non amittit. Lib. 7, epist. 48, ad *Quintian Comitia*.

47. Memoria non quavis bona est, sed ea sola quae rerum donarum meminit: malorum enim non oblivisci nocet maxime. De *Agricult.*

48. Ea, quae magis estimamus, magis memorie infirmius. 4, 2. quom. 47, art. 2.

HUGO A S. VICTORE.

S. JOANNES CHRYSOST.

S. JOANNES DAMASCEN.

S. IER. BRIP.

ORIGEN.

S. PETRUS DAMIANUS.

PHILO JUD.

S. THOMAS AQUINAS.

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTEL.

49. Futura repeti memoris nequeunt, sed opinione potius comprehendunt et spe prae sumi possunt: memoria tamen ad praeterita referuntur, De *Memoria*, et reminiscunt.

71. Melior majora semper meretur, et optimus maxima. Lib. 4. *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 3.

PLATO. 72. Honor est meliora sequi, deteriora vero, quam meliora fieri possunt, quam optime perficere. *Sisygia 4, lib. 5 de Legibus.*

PLIN. II. 73. Hoc tantum ceteris es major, quo melior. In *Pansyrr. de Trojano Augusto.*

74. Non videri potes optimus, nisi qui est omnibus optimis in sua ejusque laude praestantior. *Ibid.*

SENECA. 75. Qui se deteriorem facit, non sibi tantummodo nocet, sed etiam omnibus eis, quibus melior factus prodese potuisset. *De Beata vita*, cap. 30.

76. Felix, qui ad meliora impetum dedit. *Epist.* 39.

77. Non faciunt meliorem equum aurei frangi. *Epist.* 41.

78. Bona mens omnibus patet. *Epist.* 44.

79. Omnia impedita dimittit, et vacua bene menti: aemo ad illam pervenit occupatus. *Epist.* 53.

80. Nulla sine Deo mors bona est. *Epist.* 73.

81. Non bonitas est, pessimis esse meliorem. *Epist.* 79.

82. Ad meliores transi. *Epist.* 104.

Vide etiam tit. *Amor proximi*, sent. 22; *Desperatio*, sent. 31; *Praeclatio*, sent. 229; *Praemium*, sent. 45; *Taciturnitas*, sent. 62.

MEMORIA.

S. BABELIUS MAGNUS. *Definitio.* Memoria nihil aliud est, quam impressio cogitationum, velut in anima depicta. *De Virginit.*

S. BONAV. Memoria est repositorium praeteritorum. Lib. 2 *Compendii theol. veritatis*, cap. 40.

CASSIODOR. Memoria est per quam animus repetit quae audita, visa, factaque cognoscit. *Super Psal. cii*, vers. 19.

HUG. A S. VICTORE. Memoria est ad mentis intuitum imaginaria quaedam representatio praeteritorum, *De fructu carnis et spirit.* cap. 12.

S. JOAN. DAM. Memoria est species atque imago ab aliquo sensu mentisque agitatione, quaevis apparat, relicta. Lib. 2, *de Fide orthodox.*, cap. 20.

Memoria est rei sensu et cogitatione percepta conservatio. *Ibid.*

S. THOMAS AQUINAS. Memoria est thesaurus intentionum sensibilium. Part. 1 *Summ.*, quest. 78, art. 4.

CICERO. Memoria est firma animi rerum et verborum dispositionis perceptio. Lib. 1 *de Arte rhetor. ad Herenn.*

PLATO. Memoria est sensus conservatio. *Sisygia 4 de Voluptate.*

Memoria est affectio animae, quae conservat eam,

quae in ipsa est, vitalitatem. *Sisygia 6, de definit. Differentia.* Memoria et recordatio inter se differunt: memoria enim est conservatio rei receptae, recordatio autem rei praeteritae est resumptio. *Orat.* 20 *de Modestia.*

Inter sensum et memoriam hoc interest; sensus rei ejusque et ad inventum, memoria vero rei invente recordatio: ille excogeta reperit, haec reperta custodit. Lib. 2, *Differentiarum*, differrent. 20.

Inter memoriam, mentem, et cogitationem talis differentia est, quod memoria praeterita retinet, mens futura praevidet, cogitatio praesentia complectitur. *Ibid.*, differ. 21.

SENTENTIA PATRUM.

1. Gravet conscientiam memoria delictorum, S. AMBROS. nisi medicina poseatur. *Super. Psal. xxxviii.*

2. Memoriam mortis a mente rejiciunt impit, ne tristic cogitatio letitiam cordis eorum perturbet. *Super Apocalypsin*, cap. xviii.

3. Laudabilis memoria beneficiorum, et maxime memoria creationis, redemptionis, et justificationis. Part. 4, tit. 2, *de Prudent.*, cap. 2, § 4.

4. Virtus abstinentiae memoria virtutis. Part. 4, tit. iv, *de Temperantia*, cap. 4, § 1.

5. Sensus res tradunt memorie. Lib. 10 *Conf.*, s. AUGUST. cap. 10.

6. Memoria quasi venter est animi; letitia vero atque tristitia, quasi cibis dulcis et amarus, cum memoria commendatur. *Ibid.*, cap. 14.

7. Quod memoria mea non meminim, non est in memoria mea: nihil autem tam in memoria, quam ipsa memoria est. Lib. 10 *de Trinit.*, cap. 14.

8. Acies animi, quae formatur ex memoria, cum recordando aliquid cogitamus, non ex ea specie procedit quam meminimus visam, quando quidem eorum meminisse non possemus, nisi vidissemus. *Ibid.*, lib. 11, cap. 7.

9. Memoria praeteritorum est, non praesentium. *Ibid.*, lib. 14, cap. 11.

10. Memoriam etiam mors est, unde et immemores amentes dicuntur. *De Spiritu et anima*, cap. 24.

11. Omnium rerum thesaurus et custos est memoria, nec enarrari potest, tam grandis est ejus perplexitas, et animus ipsa est. *Ibid.*

12. Memoria consors et cooperatrix est rationis, quoniam sine ea ratio, nec ad incognita procedere, nec cogitationum scientiam retinere potest. *Ibid.*, cap. 37.

13. Memoria est vis anime accepta retinens, praeterita repetens, elapsa recolligens. *Ibid.*

14. Quanto tenacius et facilius puer meminit,

S. GREG. NAZ.

S. HIER. BRIP.

S. ANTONIUS.

S. AUGUST.

tanto est laudabilior ingenii. Lib. 10, *de Trin.*, cap. 11.

15. Memoria infida custos est excogetatorum. Lib. 2 *contra Academicos*, cap. 9.

16. Memoria non solum cetera omnia quae meminimus, comprehendit, sed etiam quod non obliviscimur nos habere memoriam: ipsa se memoria quodammodo tenet in nobis, quae non solum aliorum, sed etiam sui meminit. Lib. 2, *de Lib. arb.*, cap. 19.

17. Memoria quasi lumen est temporalium spatorum. Lib. 6 *de Musica*, cap. 8.

18. Nihil aliud optamus cum revocamus nos in memoriam, nisi quodammodo quod reposuimus, quersimus. *Ibid.*

19. Memoria dicitur magnum quoddam adiutorium in hujus vitae negotiosissimis acibus. *Ibid.*, cap. 11.

20. Melius est habere bonam mentem, quam memoriam quantumlibet ingentem. *Prose.*

21. Nemo enim malus es, qui bonam habet mentem, quidam vero pessimi memoria sunt mirabili; tanto peiore quanto minus possunt quod male cogitant oblivisci. Lib. 7 *de Civ. Dei*, cap. 3.

22. Memoria et ratio sunt ante doctrinam; sine his autem non potest esse ulla doctrina, ac per hoc nec virtus, quae utique discitur. *Ibid.*, lib. 19, cap. 3.

23. Cum labore meminimus, sine labore obliviscimur. *Ibid.*, lib. 22, cap. 22.

24. Audire et legere, et quae dicta sunt haurire memoria, quid est nisi bibere? Lib. *de Anima et orig.*, cap. 17.

25. Memoria inscrutabilis thesaurus est. *Ibid.*, lib. 4, cap. 7.

26. Memoria hominis sic est quomodo venter pecoris. *Hom. 35 ex Hom.*, 53.

27. Quid hoc infelicium casu potest estimari, ubi pereunte memoria, ratione, voluntate, tota animae substantia perimitur? *Serm. 1 Parvorum.*

28. Dulcis plane memoria, quam amor inducit. *Serm. xix, super Cant.*

29. Nihil prodest vidisse et audisse, nisi commendes memorie. *Super Esch.*, cap. 10.

30. Sicut mors interimit vitam, ita oblivio extinguit memoriam. Lib. 4 *Moral.*, cap. 16.

31. Magnum memorie incertivum est conspectu etiam perbrevis, his qui moribus praediti sunt gratiosis. *Orat. 424 de S. Cypriano.*

32. Memoria bona est jucundior animam, quam oleum corpori. *Super Ecclesiasten*, cap. 7.

33. Memoria tenacitatem antiquior senectae dissolvit. *Epist. 21 ad Paulum Corinthensem.*

34. Memoria Dei excludit cuncta flagitia. Lib. 7 *super. Esch.*, cap. xxxi. sup. illud; *Mei oblita et.*

S. BERNARD.

CICERO. INGLE.

GLORI. INT.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. NAZ.

S. HIERON.

35. Nihil prodest vidisse et audisse, nisi ea quae videris, et audieris, in memoria reposituris thesauro. *Ibid.*, lib. 12, cap. 40 super illud; *Vide oculis tuis.*

36. Memoria honorum in tempora tribulationis, atque iam per spem erigit: memoria malorum in tempore prosperitatis, ad custodiam sui cautionem facit. *Super Psal. cxxxvii*, cap. 46.

37. Homo quando in haec vita est, debet anteacta mala assidue ad memoriam revocare. *Super. Thren.*

38. Nullo pondere gravius premitur anima, nihil tam vehementer mentis restringit oculos, nihil magis deiecit ac prosternit, quam male actae vitae, ac peccatorum recordatio. *Homil. 37, super Mathiam, Oper. perfect.*

39. Jucunda bene actae vitae memoria, quasi tranquillitas post tempestatem veniens, conturbatam facile animam consolatur. *Ibid.*, hom. 54.

40. Duplex malum est, pertinax injuria memoria: tum quia nullam ipsa apud Deum meretur veniam, tum quia reliqua peccata, etsi condonata, de novo in integrum restituntur. *Homil. 20, ex divers. in Math.*

41. Nihil profecto, nihil Deus ita avertat ac odit, sicut hominem injuria memorem. *Ibid.*

42. Magnum quiddam operatur memoria De magnum autem etiam cum et nos ejus habemus memoriam. Hoc quippe facit eligere bona, illud autem impetrare, et ad effectum perducere. *Hom. 26, sup. Epist. ad Hebr.*

43. Vis illis, quae meminimus, est memoria ac recordationis origo non promptuarium. Lib. 2, *de Fide orthodox.*, 20.

44. Rerum omnium thesaurus, memoria est: ipsa est enim custos rebus inventis, ipsa cogitatio. Lib. 1, *de Summo bono*, cap. 13, sentent. 6.

45. Bonorum frequentius, quam malorum habenda est memoria. *Homil. 6 in cap. VI, Epist., ad Rom.*

46. Infelix cor, quod evangelica tenere mysteria cunctis, perfecta non sufficit; et semel tantum aspectu mulieris formae memoriam non amittit. Lib. 7, *epist. 48, ad Crisostomum Comitis.*

47. Memoria non quavis bona est, sed ea sola quae rerum donarum meminit: malorum enim non oblivisci nocet maxime. *De Agricult.*

48. Ea, quae magis estimamus, magis memorie infirmius. 41, 2. quom. 47, art. 2.

HUGO A S. VICTORE.

S. JOANNES CHRYSOST.

S. JOANNES DAMASCEN.

S. IER. BRIP.

ORIGEN.

S. PETRUS DAMIANUS.

PHILO JUD.

S. THOMAS AQUINAS.

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTEL.

49. Futura repeti memoris nequeunt, sed opinione potius comprehendunt et spe praevisi possunt: memoria tamen ad praeterita referuntur, *De Memoria, et reminisc.*

CICERO.

50. Verum intelligendarum memoria non sine imaginum notis paratur. *Ibid.*

51. Memoria non solum a natura perficitur, sed etiam habet plurimum artis et industriae. Lib. 4. *de Arte rhetor.*

52. Stulti malorum memoria torquentur, sapientes bonis praeterita gratia recordatione renovata delectant. Lib. 1. *de Finib.*

53. Suavis est laborum praeteritorum memoria. *Ibid.*

54. Manet memoria, modo permaneat studium et industria: memoria enim minuitur, nisi eam exercitas. *De Senect.*

SENECA.

55. Memoria est res ex omnibus partibus animi maxime delicata et fragilis. Lib. 1. *Controvers.*

56. Memoria minimum tribuit, quisquis spei plurimum. Lib. 3. *de Benefic.*, cap. 4.

57. Memoria benevolentium facilis est, injuriarum tenax. *De Moribus.*

Vide etiam sit. *Homo*, sent. 47; *Mors*, sent. 99; *Peccatorum memoria*, par. totum.

MENDACIUM.

S. AUGUST.

Definitio. Mendacium est falsa significatio, cum voluntate fallendi. *Contra Manichaeum*, cap. 12.

CASSIODOR.

Mentiri est contra mentem loqui, et illud lingua promere, quod nunquamque constat in animo non habere. Super *Psalm.* xvii, vers. 46: *Mentiti sunt milia.*

JOAN. GERS.

Mendacium est vitium oppositum veritati, quo quis indignatur loqui falsum cum proximo suo cum intentione fallendi. Part. 4. in *Descripti.*, termin. cap. *Justitia.*

S. THOMAS AQUINAS.

Mendacium est, cum aliquis exterius significat contrarium veritati. 2. 2. quest. 93. art. 1.

S. AUGUST.

Differentia. Ita discernitur mentiens a fallente, quod inest omni mentienti voluntas fallendi, etiam si non et credatur: fallens autem esse non potest, qui non fallit. *De Vera religione*, cap. 33.

Interest inter mentientem atque mendacem; nam mentiens est etiam qui mentitur invitus: mendax vero amat mentiri, atque habitat anime in delatione mentiendo. *De Mendacia*, cap. 11.

Aliud est mentiri, aliud est verum occultare, aliud et falsum dicere, aliud verum tacere: ut si quis forte ad istam visibilem mortem non vult hominem prodere, paratus esse debet occultare non falsum dicere, ut neque prodatur, neque mentitur, ne occidat animam suam pro corpore alterius. Super *Psalm.* v, vers. 6: *Qui loquuntur mendacium.*

S. DONAV.

Tres sunt mendacii differentiae: mendacium perniciosum, quod nocet; mendacium officiosum, quod prodest; mendacium jocosum, quod delectat. Lib. 3. *Compendii theologiae verit.*, cap. 67.

Inter falsitatem et mendacium hoc interest, quod falsitas sit ingenio, mendacium vero simplici verbo. *De Conflictu vitiorum et virtutum.*

Proboctio. Ex lapide ac ferro excutitur igitur, ex loquacitate vero ac jocositas, mendacium nascitur. *Gradus* 12.

Comparatio. Mendacium simile est veneficio. Lib. 4. *Controv.* 29.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Impossibile est Deo mentiri: impossibile est enim infirmitatis est, sed virtutis et majestatis. Lib. 6. epist. 37. *ad Chromatium.*

2. Mentiri non virtutis, sed infirmitatis est. *Ibid.*

3. Quod non verum, mendax est: quod mendatur, occidit. Super *Psalm.* cxvii, serm. 18, vers. 6.

4. Mendacium valde gravissimum est, cum mentitur ea quae promissimus. Super *Apoec.*, cap. xiv.

5. Mendaces faciunt ut vera dicentibus non credatur. Part. 2. tit. x. *de Mendacio*, cap. 4. § 3.

6. Abolita est veritas, et mendacium in terris prevaluit. *Serm. de Vanitate mundi.*

7. Ille mentitur, qui vult videri id quod non est: qui autem non vult aliquid putari quam est, non mentitur. *De Vera religione*, cap. 33.

8. Non est mentendum in doctrina pietatis, magnum enim sceleris est, et primum genus detestabilis mendacii. *De Mendacio et Conventum*, cap. 21.

9. Hic homines fallunt atque falluntur, miserioresque sunt cum mentiendo fallunt, quam cum mentientibus credendo falluntur. In *Enchirid.*, cap. 17.

10. Mihi videtur peccatum esse omnis mendacium, sed multum interesse quo animo, et quibus de rebus quis mentitur. *Prose.*

11. Non enim sic peccat ille, qui consulendi, quomodo ille qui nocendi voluntate mentitur.

12. Raro vero tantum nocet, qui visorem mentiendo in diversum iter mittit, quantum is, qui viam vite mendacio fallente depravat. *Ibid.*, cap. 18.

13. Nemo mentiens judicandus est, qui dicit falsum, quod putat verum: quoniam quantum in ipso est, non fallit ipse, sed fallitur. *Ibid.*

14. Non mendacii, sed aliquando temeritatis argumentus est, qui falsa incautus creditur pro veris habet: potiusque e contrario, quantum in ipso est, mentitur ille, qui dicit verum, quod putat falsum. *Ibid.*

15. Veritate sunt cavenda, veritate capienda, veritate occidenda mendacia. *Contra Manichaeum*, cap. 6.

ISTODOR. HUES.

JOAN. CHRIS.

SENECA.

S. AMBROS.

S. ANTONIUS ABRAMI.

S. ANTONIUS ABRAMI.

S. AUGUST.

16. Non semper occultare veritatem, est mendacium: quamvis enim omnis qui mentitur velit occultare quod verum est, non tamen omnis qui vult quod verum est occultare, mentitur. *Contra Mendac.*, cap. 10.

17. Cavenda sunt mendacia recte agendo, aut occidenda sunt poenitendo. *Ibid.*, cap. 21.

18. Non omne quod fingimus, mendacium est: sed quando id fingimus quod nihil significat, tunc est mendacium. *Prose.*

19. Cum autem fictio nostra refertur ad aliquam significationem, non est mendacium, sed aliqua figura veritatis. Lib. 2. *Quest. evang.*, quest. 51.

20. Licet vel disertatori ac disputatori atque praedicatori rerum aeternarum, vel narratori aut praenuntiatori rerum temporalium, occultare in tempore quicquid occultandum videtur: mentiri autem nunquam licet, ergo nec occultare mentiendo. *de Mendacio*, cap. 10.

21. Non illa sunt admittenda mendacia, quam quamvis non obstat alteri, nulli tamen protrunt, et obsunt eis ipsis, qui gratis mentiuntur. *Ibid.*, cap. 11.

22. Quisquis dicit, pro periclitantis hominis salute temporali vel vita esse mentendum, nimis ipse ab itinere exorbitat aeternae salutis et vitae. *Contra Mendac.*, cap. 19.

23. Nulla videtur pro salute aut commodo alicujus, non malitia sed benignitate mendacia: et ista non re, sed in dolo loquuntur. Super *Psalm.* v, vers. 6: *Qui loquuntur mendacium.*

24. Duo sunt genera mendaciorum, in quibus non magna culpa est, sed tamen non sunt sine culpa: cum aut iocantur, aut ut proximis proxima mentiuntur. *Ibid.*

25. Non artificioso ingenio, nec simplici verbo oportet decipere quemquam, quia quolibet artis modo mentiantur, os quod mentitur, occidit animam. *De Conflictu vitiorum et virtutum*, cap. 19.

26. Quomodo alter tuam calumniam devitabili, quando te tuae linguae mendacio rogam facis? *De Verbis Apostoli*, serm. 29.

27. Cum humilitatis causa mentiris, si non eras peccator antequam mentiris, mendacio elliceris quod evitaveras. *Ibid.*

28. Diabolus primus est mentitor, et a quo peccatum, ab illo cepit esse mendacium. Lib. 14. *de Civ. Dei*, cap. 3.

29. Si cuiquam videtur utile aliquando esse mendacium, potest videri utilem aliquando esse iniquitatem. Lib. 1. *de Doctrina christiana*, cap. 38.

30. Averitate quisquis aversus est, temeratur mendacio. Lib. 2. *de Genesi contra Manich.* cap. 16.

31. Mendacium suum diabolus genuit, quod a nemine audivit: quomodo Deus Pater genuit Fi-

lium veritatem, sic diabolus lapsus genuit quasi filium mendacium. *Tract. 42, super Joann.*

32. Iocum nunquam sunt putata mendacia: habent enim evidentiissimam ex pronunciatione, atque ipso iocantis affectu, significationem animi nequaquam fallentis, etiam non vere emulianis. *de Mendacio*, cap. 2.

33. Non est mendacium cum silendo si absconditur verum, sed cum loquendo promittitur falsum. *Contra Mendac.*, cap. 10.

34. Qui dicit aliqua justa esse mendacia, dicit aliqua justa esse peccata. *Ibid.*, cap. 15.

35. Mendacium patronum sibi non adhibet veritatem: non enim adversario suo vincit, ut a seipso vincatur. *Ibid.*, cap. 19.

36. Qui cognoscit, et dicit quod falsum est, ipse mentitur. Lib. 10. *Confess.*, cap. 3.

37. Non mentitur quisquam si aliis verba dixerit quid ille voluerit, cuius verba non dicit. Lib. 2. *de Conservandis*, cap. 28.

38. Quicquid figurate fit aut dicitur, non est mendacium. *De Mendacio*, cap. 5.

39. Qui nocendi causa mentiri solet, si jam consulendi, vel proficiendi causa mentitur, multum proficit. *Ibid.*

40. Cum mentiendo vita aeterna emittitur, nunquam pro cuiusquam temporali vita mentendum est. *Ibid.*, cap. 6.

41. Nemo potest convincere aliquando esse mentendum, nisi qui potuerit ostendere alterum aliquid horum obtinari posse mendacio. *Ibid.*, cap. 7.

42. Non est credendum ei, qui putat aliquando esse mentendum. *Ibid.*, cap. 8.

43. Qui timendo mori mandatur, moritur antequam moriatur, qui ideo mentiebatur ut viveret. *Prose.*

44. Mentiri via ne morieris: et mentiris et morieris: et cum vitas unam mortem, quam differre poteris, auferre non poteris, incidis in duas: ut primum in anima, postea in corpore moriaris. Super *Psalm.* xxx, concion. 1.

45. Mendacium negationum, est sigillum Antichristi. *Serm.* 30. *Fier. 5 post Don. 4 Quodrogationum*, part. 1.

46. Est qui dulle profert mendacium, nec mentitur: et est qui veritatem, quam nescit, affirmat, et mentitur: nam et ille non quidem quod non est esse, sed et quod credit credere dicit, et verum dicit, etiamsi hoc verum non sit quod credit: et is cum se certum unde non sit certus dicit, verum non dicit, etiamsi verum sit de quo asserit. *Serm.* 17, sup. *Cant.*

47. Mentis aut intendit prodesse, aut delectare, aut ledere. Secundum quod intendit pro-

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. DONAV.

desse, est mendacium officiosum: secundum quod intendi declarare, est mendacium jocosum: secundum quod intendi loquere, est mendacium perniciosum. Sup. lib. 3, Sen. dist. 38, art. 4, quest. 5.

S. CESARIUS ARIAN. 48. Omnis mendax sine maligno spiritu esse non potest. Homil. 23.

MONYSTOR. 49. Qui in mendacium officiosum, seu jocosum non collapsus est, singularis est gratia. Super Apoc. cap. xiv.

S. EPHEM. 50. Miser atque infelix, qui semper mendaciis addictus est, quoniam in verbis suis omnem perdit auctoritatem, ab omnibus rejicitur, ab omnibus irridetur. De Mendacio.

FRANCISCUS TITELM. 51. Quomodo diabolus mendax est, poterque mendacii: sic et universos, quos possederit, vanos et mendaces facit. In Amos. super Psal. v.

GLOSS. ORD. 52. Sicut edificium lapidibus, ita mendacium sermonibus fabricatur. Super Job. cap. xiii, in illud: Fabricatores mendacii.

GLOSS. INT. 53. Mendacium facit, qui in mendaciis inveniendis delocatur. Super Apoc. cap. xxi, in illud: Faciens mendacium.

GLOSS. ORD. 54. Quicquid contrarium est veritati, atque ad deceptionem animarum pertinet, mendacium recte dici potest. Ibid., cap. xxi.

S. GREGOR. MAG. 55. Plana veritatis via est, et grave iter mendacii. Lib. 12 Moral., cap. 24, sup. illud Job. xvj Terribis cum tribulatio.

56. Omne mendacium iniquitas, et omnis iniquitas mendacium: quia ab equitate discrepat, quicquid a veritate discordat. Ibid., lib. 18, cap. 4.

57. Nonnunquam pejus est mendacium medicari, quam loqui: nam loqui plerumque precipitatio est, medicari vero studiosa pravitas. Ibid.

58. Summopere cavendum est omne mendacium, quamvis nonnunquam sit aliquod mendacii genus culpa levioris, si quisquam vitam presertando mentitur. Ibid.

59. Mendacii genus perfecti viri summopere fugiunt, ut nec vita cujuslibet per eorum fallaciam defendatur, ne suae animae noceant, dum prestare vitam carni nituntur aliene, quamquam hoc ipsum peccati genus facillime credimus relaxari. Ibid.

60. Valde difficile est, ut qui multa loquitur, non etiam mentitur. Homil. 42, super Esch.

61. Sepe mendacium perjurio tegitur, ut antea hominum iudicia veletur. Ibid.

62. Incerti sunt homines, qui mendacio se illaqueant. Hab. in Decret. Gratiani, part. 2, caus. 22, quest. 2, can. Incerti.

63. Nullum est mendacium, quod peccato careat. Super Apoc., cap. xxi.

64. Multi mendacium faciunt, sed tamen non

amant mendacium: quia studio atque amore peccandi non mentuntur. Ibid., cap. 22.

65. Mentiri virgo sacrilegium patet. Epist. 7, a. maron, ad Latam.

66. Mentiri et jurare, lingua tua prorsus ignoret, tantisque in se sit veritatis amor, ut quicquid dixeris, juratum putes. Epist. 14, ad Celant.

67. Mendaces faciunt, ut nec vera dicentibus credatur. Epist. 37, ad Julian.

68. Semper imitatur mendacium veritatem: et nisi habeat aliquam similitudinem recti, decipere non potest innocentes. Lib. 4, super Hierem, cap. xxi, super illud: Propterea ecce ego.

69. Cum heretici stulto mentiantur, stultus tamen in defensione mendacii sui sapient. Lib. 8, de Trin.

70. Mos adulatorum et proprium, est mentiri. Super II Machab., cap. ix.

71. Mentiri diabolicum est. Super Joann., cap. viii.

72. Homo mendax neque praestat quod promittit, neque perficit quod proponit. Explan., super Psal. cxi, vers. 2.

73. Nihil mendacio imbecillius, etsi innumeris obligator operimentis. Hom. 28, super Joann.

74. Homines quando mentiuntur, mendacio non tanquam proprio, sed ut alieno utantur: diabolus autem ut proprio, quia ille primus usus est. Ibid., hom. 53.

75. Qui mentitur, non fatetur se mentiri: sed veritatem simulans decipit: non praedicat quod est, sed quod non est figurat. Serm. de Fide et Lege.

76. Qui mentitur, nunquam mendacium fatetur, sed veritatem memoriter simulans, fecerit conatur. Serm. de Virt. et vit.

77. Concessum est diabolo interdum veritatem dicere, ut mendacium suum rara veritate commendet. Hom. 19, super Math. Oper. imperf.

78. Mendacium est charitatis exterminatio. Grad. 12.

79. Extrema improbitatis linea, est mendacium. Lib. 3, Parallel., cap. 417.

80. Prolapsio a veritate, hallucinatio, et occisio mentis est. Ibid.

81. Mentiri servile vitium est. In cap. 4 Regul. S. Bened., verbo Quia.

82. Mendaces faciunt, ut nec vera dicentibus credatur: reddi enim sepe hominem multa falsitas etiam in veritate suspectum. Lib. 2, de Summo bono, cap. 30, sent. 1.

83. Sepe vera promittit, qui falsa dicitur: et ut cum primum acquisierit fidem, ad reliqua mendacia audientes credulos facit. Ibid.

84. Nonnunquam pejus est mendacium medicari, quam loqui. Nam interdum quisque incur-

S. MARON.

S. HILARIUM

HUGO CARD.

S. JOHANNES CRYSOST.

S. JOHANNES CRYSOST.

S. JOHANNES CRYSOST.

S. JOHANNES CRYSOST.

S. JOHANNES CRYSOST.

S. JOHANNES CRYSOST.

S. JOHANNES CRYSOST.

S. JOHANNES CRYSOST.

S. JOHANNES CRYSOST.

S. JOHANNES CRYSOST.

S. JOHANNES CRYSOST.

lus solet ex precipitatione loqui mendacium: meditari autem non potest, nisi per studium. Prose.

85. Gravior ergo ille ex studio mentiri perhibetur, quam is qui ex precipitatione sola mentitur. Ibid., sent. 6.

86. Summopere cavendum est omne mendacium, quamvis sit mendacii genus culpe levioris: sicut si quisque pro salute hominum mentialur. Ibid., sent. 7.

87. Multa mentitur, multaque fingunt homines propter humanam laudem: sique fit ut et isti mentiendo pereant et eos quos laudant, ad vanae gloriae ruinam perducant. Ibid., sent. 8.

88. Omne genus mendacii summopere fuge, nec casu, nec studio loquaris falsum. Prose.

89. Cave mendacium in omnibus: mendacio enim fides tollitur, error inducitur, veritas aboleatur.

90. Nullum justum mendacium, omne mendacium peccatum est: omne quod a veritate discordat, iniquitas est. Lib. de Synon., cap. 10.

91. Refuge fallaciam, declina mendacium, cave falsitatem, parum loquere, nunquam mentiaris. Prose.

92. Esto in verbo verax, neminem mentiundo fallax, neminem mentiundo in errorem inducas, neminem mendacio fallente decipias. Ibid.

93. Nec artificioso ingenio, nec simplici verbo oportet decipere quemquam: quia quolibet modo mentialur quis, offendit. De Conflictu virtut. et virtut.

94. Nunquam mentiendum est: quia mendacium semper aut fallit, aut nocet. Prose.

95. Non est vir justus, qui non sine noxa, vitioso sermone mentitur. In Epitome, cap. Superest.

96. Mendacium specie placet aliene, quia per se corruptum evanescit ac definit, nisi aliunde ornatum quaesito circumlucum fuerit ac positum. Lib. 3, de Dio. inst., cap. 1.

97. In justis virtutumque omnium via, nullus mendacio locus est. Ibid., lib. 6, cap. 18.

98. Mens christiana, fugax mendacii est, discipula veritatis. Serm. 8 Quadrag.

99. Qui loquitur mendacium, certum est quod diabolus speriat os ejus, ut mendacium loquatur. Hom. 3, in cap. vi. Ezodii, super illud: Ego aperiam os tuum.

100. Quia mentiri, est contra mentem loqui, contingit aliquando ut idem sit et ex dicentis opinione verum, et ex ipsius rei qualitate mendacium. Lib. 4, epist. 9, ad Oleric. episc. Firmian.

101. Incredible est hominem non mentiri, ne capiat, qui mentitur ut capiat. Apud. De Aug.

102. Mendacium est primum ordinarie pecca-

IAC. FIRB.

S. JOH. CLEB.

S. LEO I.

ORIGENES.

S. PETR. BAR.

S. VIKTOR.

ROBERTUS BELLAR.

tum actuale, quod pueri committunt. Super Psal. lvi, vers. 3.

103. Turpiss est mendacium in ore, quem terros, quod auferit officium linguar. Serm. 5, Fer. 2 Pasch.

SENTENTIA PAGANORUM.

104. Per se mendacium improbum est, et vituperabile: verum autem probum, ac laudabile. Lib. 4 Ethicorum ad Nicomach., esp. 7.

105. Qui verum amat, ut urpe, mendacium fugiet, non enim mendacio gaudet. Ibid.

106. Iniquitatis est mentiri etiam ac pejerare. Lib. 1, de Virtut., cap. 5.

107. Qui mentiri solet, pejerare consuevit. Orat. 3, pro Roscio.

108. Tollendum est ex rebus contrahendis omne mendacium. Lib. 3, de Officiis.

109. Verum opinari pulchrum est: mentiri, turpe. Sisygia 2, de Scientia.

110. Infidus est, qui sponte mentitur, et mendacium amat: qui vero invitum mentitur, amens est et vobis: quorum profecto neutrum optabile est. Sisygia 4 de Legibus.

111. Mentiri solenne et amantibus. Lib. 2, Controv. 10.

112. Que dicitur nihil habent solidi: tenue est mendacium, perit, si diligenter inspexeris. Epist. 79.

113. Crebro faciem mendacii veritas retinet, crebro mendacium, specie veritatis occulitur. De Quatuor virtutibus.

114. Melius est vinci, vera dicentem, quam vincere mentientem. Sent. 155.

115. Nunquam potest anima bona mendacium diligere. Ibid., sent. 159.

116. Mentiri in vila, decipere est, et decipi. Ibid., sent. 380.

MENDICITAS.

Etymologia. Mendicus dicitur quia minus habet, unde vitam degat: sive manu dicens, quia mos erat apud antiquos egentium, os claudere, et manum extendere, quasi manu dicere. Serm. Dom. 1 post festum Trin. 2. Et Hiderus Hysyal, Lib. 10. Etymol. verbo Mendicus.

Definitio. Mendicare est victum ostiatim queritare. Mendici vocantur, qui ostiatum victui necessaria querunt. Lib. 3, de Claustro animae, cap. 10.

Mendicitas est paupertas, qua pauperes improbus se exhibent divitiis pro elemosynis obtinendis. Super Math., cap. v.

SENTENTIA PATRUM.

1. Causa humilitatis aliqui laudabiliter mendicant.

ARISTOTEL.

CICERO.

PLATO.

SENECA.

SILV. FEIL.

S. ANT. DE PADIA.

ET S. ISID.

ISIDAL.

COLLECTOR.

HUGO A.

S. VICTOR.

HUGO CARD.

S. ANTONIN.

caut, quasi efficacissimam medicinam contra superbiam hoc sumentes, quam vel in seipsis, vel etiam in aliis per exemplum extinguere volunt. Part. 3, tit. 16, cap. 6, § 3.

2. Mendicare exercitum est humilitatis. Ibid.

3. Competit mendicare religiosis, ut Christum imitentur, qui dicit: Ego autem mendicans sum. Ibid.

4. Discrete oportet sumere nichilolatum ad humilitationem, ut inde totam cupiditatis non incurant, vel eujuscumque alterius indigentis, qui mendicant. Ibid.

5. Mendicatio non reddit religiosis ipsos contemptibiles, si hoc ipsum moderate fiat ad necessitatem, non autem ad superfluitatem. Provec.

6. Et quamvis mendicare, fiat quadam abiectione, quam necessarium est, ad sectandam perfectionem vite pauperis mendicare, tunc talem abiectionem, humilitatis est: assumere etiam abiectionem, virtutis est. Part. 4, tit. 12, cap. 3, § 1.

7. Eleemosyna datur ad supplendam necessitatem, non ad pascendam pigritiam. De Opera monachorum, cap. 16.

8. Quid est mendicare, nisi ad hominum misericordiam vivere? Exposit. 2, super Psal. cxi, vers. 9.

9. Perfecta est misericordia, ut ante occurrat auricularibus, quam roget mendicans. Rom. 89, et Rom. lxx.

10. Jesus cum factus esset annorum duodecim, quasi unus e turba pauperum stipem per ostia mendicabat. Rom. infra octi. Epiphani.

11. Cum summe honorificum sit dare, summa privato honoris est constituisse se in dando impossibilitate, et necessitate mendicandi. Super Reg. FF. Minor., cap. 6.

12. Inter omnium petitionum genera, verecundissima est mendicantis. Ibid.

13. Tripliciter contingit mendicare: primo, ex necessitate nature; secundo, ex vitiositate culpe; tertio, ex supererogatione justitie. De Paup. Christi contra Magist. Guiliel. quest. 1. art. 2, in resp. argum., verbo Responsio.

14. Postum est interius divitum instar affluere et exterius more pauperum mendicare. Epist. ad quemdam Promotorem.

15. Quintuplex est mendicantis differentia: prima est, quam parit calamitas, et haec est in personis miserabilibus et egenis; secunda est, quam parit cupiditas, et haec est in pauperibus simulatis; tertia est, quam parit pigritia, et haec est in pauperibus mendicantibus validis, et otiosis; quarta est, quam parit industria, et haec est in pauperibus studiosis circa disciplinam scholasticam occupatis; quinta est, quam parit justitia, et haec est in pauperibus voluntariis immunitibus.

ab amore temporalis lucri, et torpore temporalis quietis. In Apologia pauper., resp. 4, cap. 3.

16. Hoc vere est quoddam genus rapinae, cum aliquis ultra necessitatem veram mendicat, unde alter magis indigens detrimentum patitur. Lib. 2, de Perfectio reb., cap. 47.

17. Quid potest tam verecundum esse, quam in omnium christianorum misericordia se ponere? In Regul. PP. Minorum, cap. 6.

18. Majoris perfectionis est in Religione mendicare, quam divitias proprias in saeculo erogare. Super Acta Apostolorum, cap. xx, art. 20.

19. Amorem Dei pro elemosynis offerre, nobilis est prodigalitas: et qui minus ipsum quam denarios reputant, judicarem ego esse stultissimos: nam solius divini amoris imprecabile premium ad regnum comparandum sufficit. In suis Opuscul., oraculo 2.

20. Mendicans divitem a quo elemosynam elligit, abundantioribus afficit thesauris, et occultum subministrat famoris et lucri occasione. In suis Opuscul., serm. 3.

21. Nolo dimittere regalem meam dignitatem, ire scilicet pro elemosyna ostiarii. Ibid., Apophthegm. 44.

22. Fratres, petis tantum victui et vestitui necessarias; ego de me fateor, et gratias ago Deo, quod nunquam fui fur aut latro elemosynarium: semper enim minus accepi, quam me contingeret, ne alii pauperes sui sorte fraudarentur: quia contrarium facere, semper furtum reputavi. Ibid., Apophthegm. 41.

23. Panis elemosynae, panis est et benedictus, quem sanctificat laus et amor. Provec.

24. Cum enim frater elemosynam peti, prius dicit: Laudatus et benedictus sit Dominus Deus; postea addit: Facite nobis elemosynam pro amore Domini benedicti. Ibid., colloquio 6.

25. Incundum est sub Fratrum Minorum titulo mendicare, quem in retributione fortiorum evangelico veritatis magister ore suo tam signanter expressit, dicens: Quodlibet non fecerit uni de minoribus his, nec mihi fecerit. In suis Opuscul., colloquio 37.

26. Iste est panis angelorum, qui pro Dei amore petitur, et beatis suggerentibus angelis pro lapsis charitate largitum sancta paupertas colligit ostium. Ibid., colloquio 33.

27. Mendicare confusionis est, maxime illo pessimo genere mendicandi, quo fatuas virgines legitur mendicasse. Sermon. Dom. 10 post Pent.

28. Mendicans fuit Christus, quoniam ab aliis necessarius: et non tantum mendicus, sed et pauper. Super Psalm. xxxix.

29. Multi sunt mendici, qui pauperes non sunt: sed mendicando divitias congregant. Super Psalm. xxxix.

30. Multi sunt pauperes, qui mendicare erubescunt: et hi non sunt pauperes spiritu, sed re tantum. Provec.

31. In Christo autem, et suis imitatoribus nec paupertas a mendicitate, nec mendicatio a paupertate, recedit. Ibid.

32. O miserabilis mendicantis conditio! si peti, pudore confunditur: si non peti, egestate contumitur: sed ut mendicet, necessitate compellitur. Lib. 4 de Contemptu mundi., cap. 14.

33. Quare mendicantes nullus trahit ad iudicem? quare nullus cogit, nullus edummiatur? nomen quis in securiori boe habitat? Provec.

34. Quam multis autem infelicissimum videtur, esse pauperem et mendicare! Quid igitur? est ne bonum mendicare? bonum, inquam. Rom. 13, super Acta Apost.

35. Sunt qui palam poscere ea, quibus indigent, erubescunt: et malunt miseria tacito egestatis affligi, quam publica petitione confundi. Sermon. 3, de Collectis.

36. Miserum! quem libertas stertilem, abundantia auxilium, inhumatum copus, divites fecere mendicem. Sermon. 104.

37. Mendicans est ille, qui nihil sibi tribuit, sed totum de misericordia Dei expectat. Super Psalm. cxi, vers. 11.

38. Solut tantummodo Christus est, qui in omnium pauperum universitate mendicat. Lib. 6, ad Eccles. catholicis.

39. Cave ne Domino tuo (sc. Christo) mendicante, alienas divitias congeras, 2, 2, quest. 157, argum. in contrarium.

40. Non modo religiosis, sed omnibus ad humilitatis assumptionem, et exemplum, et communiorem utilitatem, mendicare licet, non autem ad otium fovendum, vel ad lucri cupiditatem. Ibid.

41. Pauperes voluntate delegat mendicare cum Christo. Lib. 1 in Vita sanctae Eugenia, cap. 1.

42. Nulla re certius constat, quam quae precibus empti est. Lib. 2, de Benefic., cap. 1.

MENS.

Ethymologia. Mens dicitur a *me* in *men* autem graeco, latine dicitur *luna*: et sicut luna crescit et deficit, et varia vicissitudine commutatur, in id tamen quod fuit quadam perfecta novitate se restituit: sic mens nunc caput summi insensit, nunc decidit in infimam, nunc sese inferens omnia, veris falsa redarguit. De Spirit. et anima, c. 17.

De *mens*. Mens rationalis est immortalis, et intellectualis animo contemplandi facultas. In lib. *Vita dulcis*, cap. de *Anima*.

Mens est visio, seu contemplatio incorporea per omnia usque laboris molestia discurrunt. Ibid.

Mens est pars animae quaedam, per quam omnis ratio intelligentiae percipitur. Sermon. Dominice 13 post Trinitatem.

Mens est vis quodammodo animae, qua habere deo et fruimur. Lib. de Natura et digni. omnis, cap. 10.

Mens nihil aliud est, quam purissima pars animae: quod enim oculis in corpore, hoc mens est in anima. Lib. 2, de Fide orthodox., cap. 13.

Differentia. Inter animam, autem, spiritum, et mentem hoc interest, quod anima est quae vivimus, animus quo regimur, spiritus quo spiramus, mens quo cogitamus. Lib. 1 de Differentiis, different. 177.

Inter mentem et rationem hoc differt: mens est anima parspraesentior, a qua procedit intelligentia: ratio vero est motus quidam animi visum mentis aeterni, veritate a falsis distinguunt. Ibid. Lib., 2, differ. 19.

Inter memoriam, mentem, et cogitationem talis differentia est, quod memoria praesentia retinet, mens futura praevidet, cogitatio praesentia complectitur. Ibid., differ. 21.

Orgo. Primam mundi originem aspicias, non ex terrenis, et gravi concreta corpore, sed ex illo nobilissimi spiritus descendit. De Consolat. ad Helvidianum, cap. 6.

Comparatio. Quomodo oculus in corpore, sic mens in anima dominatur. De Octo vitiosis cogitat.

Quomodo modum corporis regimen est pones centes, mundi vero pones lucis naturam: eodem modo imperium in nos mens obtinet. Lib. Quod Deus sit immutabilis.

Quomodo modum corporis regimen est pones centes, mundi vero pones lucis naturam: eodem modo imperium in nos mens obtinet. Lib. Quod Deus sit immutabilis.

Quomodo modum corporis regimen est pones centes, mundi vero pones lucis naturam: eodem modo imperium in nos mens obtinet. Lib. Quod Deus sit immutabilis.

Quomodo modum corporis regimen est pones centes, mundi vero pones lucis naturam: eodem modo imperium in nos mens obtinet. Lib. Quod Deus sit immutabilis.

Quomodo modum corporis regimen est pones centes, mundi vero pones lucis naturam: eodem modo imperium in nos mens obtinet. Lib. Quod Deus sit immutabilis.

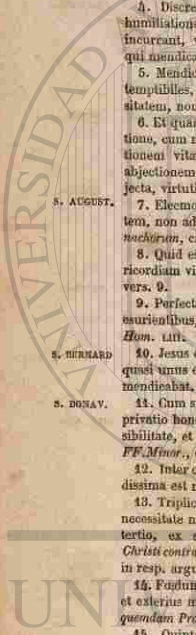
Quomodo modum corporis regimen est pones centes, mundi vero pones lucis naturam: eodem modo imperium in nos mens obtinet. Lib. Quod Deus sit immutabilis.

Quomodo modum corporis regimen est pones centes, mundi vero pones lucis naturam: eodem modo imperium in nos mens obtinet. Lib. Quod Deus sit immutabilis.

Quomodo modum corporis regimen est pones centes, mundi vero pones lucis naturam: eodem modo imperium in nos mens obtinet. Lib. Quod Deus sit immutabilis.

Quomodo modum corporis regimen est pones centes, mundi vero pones lucis naturam: eodem modo imperium in nos mens obtinet. Lib. Quod Deus sit immutabilis.

Quomodo modum corporis regimen est pones centes, mundi vero pones lucis naturam: eodem modo imperium in nos mens obtinet. Lib. Quod Deus sit immutabilis.

S. AUGUST.

S. BERNARD.

S. DONAV.

S. INNOC. III.

S. FRANC. ASSISI.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. LEO I.

S. PAVLUS APOSTOL.

S. PROSPER.

S. SALVIANUS.

S. THOMAS AQUINAS.

IN VIT. PATR. MENEC.

S. AUGUST.

S. BERNARD.

S. ANTONIO DE PADUA.

S. ANTONIO DE PADUA.

S. BERNARD.

S. JOHANNES DAMASCEN.

S. LEO I.

S. BERNARD.

S. FRANCIS.

S. PAVLUS APOSTOL.

SENTENTIAE PATRUM.

S. BERNARD.

S. ANTONIO DE PADUA.

6. Semper in mente habeto Deum : o! mens omni beato beator, omni felici felicior, quae habes Deum in mente. *Proec.*

7. Quomodo te ergo in mente habere poteris, o Deus? quid ego ut te habeam, dare debeo? Da, inquit, te mihi, et ego dabo me tibi, da mentem et habebis me in mente.

8. Vis Deum semper habere in mente? habere semper te coram te : ubi oculus, ibi rationes, habere semper penum in te.

9. Deus est in mente, mens in oculo, oculus in te : si ergo vides te, habes Deum in te. *Serm. Dom. 15, post Trinit.*

10. Mens princeps est, et dux corporis animalis. *De communi essentia.*

11. Oculus animae, mens est ab omni labe corporis pura, id est, a cupiditatibus rerum temporalium iam remota atque purgata. *Lib. 1 Soliloq. cap. 6.*

12. Nihil tam novit mens, quam id quod sibi praesto est : nec menti magis quidquam praesto est, quam ipsa sibi. *Lib. 11, de Trinit., cap. 4.*

13. Mens sine oculis carnis humana est, oculi autem carnis sine mente belluini sunt. *Ibid., cap. 4.*

14. Nusquam se melius regente dimittat fidei regula oves humanae mentis exeret, quam in eo quod ipse homo in sua natura melius ceteris animalibus, melius etiam ceteris animae sui partibus habet, quod est ipsa mens. *Lib. 15, de Trinit., cap. 27.*

15. Mens veritatis capax non est nisi vitis libera. *De Agone christiano, cap. 13.*

16. Memoria etiam mens est, unde et immemores amentes dicuntur. *De Spiritu et anima, cap. 34.*

17. Cum anima in se agit se, et ex se, et per se, sola mens dici solet. *Ibid.*

18. Mens quando cogitatione se conspiciat, intelligit se et recognoscit : quando contemplatione ad Deum ascendit, ut eum intelligat et diligit, imago Dei dicenda est : cogitando aeterna, vir est : quando vero ea agit vel cogitat quae sunt temporalia, mulier appellatur. *Ibid.*

19. Mens amare seipsum non potest, nisi etiam se noverit : nam quomodo amat quod nescit? *Lib. 9, de Trinit., cap. 3.*

20. Tanto gloriosius mens ad superiora promovetur, quanto diligentius ab inferioribus concupiscentia collihitur. *De opere monachorum, cap. 2.*

21. Multum lugenda est mens humana, si vincitur a corpore suo. *De Agone christiano, cap. 49.*

22. Mens universorum capax, et omnium rerum similitudine insignita, omnia esse dicitur naturali quadam potentia, et naturali dignitate. *De Spiritu et anima, cap. 44.*

23. Nihil tam novit mens, quam id quod sibi praesto est : nec magis menti quidquam praesto est, quam ipsa sibi. Nam cognoscit se vivere, se meminisse, se intelligere, se velle, cogitare, scire, iudicare, haec omnia novit in se. *Ibid., cap. 32.*

24. Mens paradisi est, in qua cum caelestia meditatur, quasi in paradiso voluptatis delectatur. *Ibid., cap. 37.*

25. Ad majora mentem, nisi pietas puritasque non perducit. *De Moribus monach., cap. 7.*

26. Nihil potentius ista creatura, quae mens dicitur rationalis, nihil haec creatura sublimius : quidquid supra istam est, creator est. *Tract. 23, super. Evang. Joan., cap. 7.*

27. Diabolus intrare non potest mentem, in qua pax dominatur. *Serm. 2, ad frat. in creta.*

28. Qualis est homo in mente, talem verborum depingit in ore. *Ibid., serm. 3.*

29. In mente arbitror esse summum hominis bonum. *Lib. 3, contra Academicos, cap. 12.*

30. Sensus nos multae bestiae superant, mente autem et ratione nos Deus illis proponit. *De quantitate animae, cap. 28.*

31. Si aliud ratio, aliud mens : constat certe nonnisi mentem uti ratione. *Lib. 1, de Lib. arb., cap. 9.*

32. Non est homo perfectus, si animo ipsa mens humana defuerit. *Epist. 57, quest. 1.*

33. Mens Deo subdita, concupiscentiae dominatur. *De Opere monachorum, cap. 32.*

34. Caro in terram cogit, mens sursum tendit : respicit amorem, sed tardatur pondere. *De Utilitate jejunii, cap. 2.*

35. Lux mentium supra mentes est, et excedit omnes mentes. *Tract. 3, super Joan.*

36. Quando quisque nascitur, antequam possit uti mente, non regitur nisi sensibus carnis. *Ibid., tract. 15.*

37. Mens nostra, quae est oculus animae, nisi veritatis lumine radietur, nec ad sapientiam, nec ad iustitiam poterit pervenire. *Ibid., tractatu 35.*

38. A nullo malo abstinere mens mala, etiam clausis oculis. *Ibid., tract. 44.*

39. Mutabilis est mens nostra, quae percipit discendo quod nesciebat, et veri similitudine fallitur, ut pro vero approbet falsum; et obscuritate sua, quasi quibusdam tenebris impeditur ne perveniat ad verum. *Ibid., tract. 99.*

40. Lamentari quisque sana mente mavult, quam letari in amentia. *Lib. 11, de Civ. Dei, cap. 27.*

41. Partem carnali mens debet imperare, et eam ab illicitis operibus ratione colubere. *Ibid., lib. 15, cap. 7.*

42. Mens corporis atque vitiorum non potest

esse domina, Dei veri nescia, nec ejus imperio subjugata, sed vitiosissimis demonibus corruptis prostrata. *Ibid., lib. 19, cap. 25.*

43. Nisi bono ingenio pietas et pax quaedam mentis accedat, de rebus divinis nihil prorsus intelligi potest. *De Utilitate cred., cap. 18.*

44. Mens ipsa hominis, quae dicitur rationalis, mutabilis est, non est id ipsum, modo vult, modo non vult : modo scit, modo non scit : modo meminit, modo obliviscitur. *Super Psalm. cxxi.*

45. Quorum mens ad mutationem propensa est, non est dissentaneum; quin eorum quoque vita non sit ordinata. *Apud D. Joan. Damasc., lib. 2, Parvul., cap. 1.*

46. Janna corvis mens est. *De Substant. verbo Variam.*

47. Variam dant otia mentem. In suis Prov. verbo Variam.

48. Bona possessio mens bona; sepi hanc possessionem, et muni eam undique, ne irruant in eam et captivum ducant irrationabiles corporis passiones. *De Ordine vite.*

49. Si tibi mens bene conscia est, terrene carcere resoluta colum libera petit. *Lib. 2, de Consolatione philosophi, prosa 7.*

50. Mentem tranquillitas pacificat, charitas intellectualis, veritas rectificat, puritas scandalum eradicit. *Expos. 2, super Psalm. cxviii, cap. 11, vers. 5, art. 4.*

51. Sicut homines diversi habent facies, sic diversas habent mentes. *Super lib. 2 Sentent. dist. 3, parte 1, art. 2, quest. 1.*

52. Mens nostra non ad peccandum data est, sed ad contemplandum. *Proec.*

53. Mens enim verba discernit, mens videt; quia mens in nobis est visus, gustus, et discretio.

54. Itaque non assentitur mens his, quae semper fiunt, si non voluerit homo. *Heres. 77, contra Diemertias.*

55. Mens non revocatur, nisi timore. *Super Epist. ad Rom., cap. 11.*

56. Meliora sunt fercula mentis, quam dapes corporis. *Super Acta Apostolorum, cap. vi.*

57. Sicut caput corporis prima pars est, ita principale interioris hominis mens est. *Lib. 14, Moral., cap. 16.*

58. Mens nisi in statu suo arcta custodia disciplina teneatur, semper in deteriora dilabitur. *Ibid., lib. 14, cap. 26.*

59. Interna facies hominis mens est, in qua nimirum recognoscitur, ut ab auctore nostro diligamur. *Ibid., lib. 10, cap. 14.*

60. In hoc mens justa ab injusta discernitur, quod omnipotens Dei laudem et inter adversa confiditur, quod non cum rebus frangitur, non cum casu gloriae exterioris cadit. *Ibid., lib. 14, cap. 47.*

Tom. III.

61. Saepe quae mens descripsit, haec manus non perficit. *Orat. 18 de Statu episcopali.*

62. Mens cunctis hominibus lux est, penes quam est sentire, ac in quam est sensus. *Orat. 20 de Modestia.*

63. Cum mens in supernam respicit profunditatem, non habet ubi consistat, et in contemplationibus de Deo destituitur, tam infructum illud est ac impenetrabile. *Orat. 1, in Theoponia.*

64. Pinguis venter non gignit mentem levitatem. *S. Hieron. Epist. 2, ad Nepotian.*

65. Mens caput vocatur, quia sicut a capite reguntur membra, ita cogitationes mente disponentur. *Super Psalm. cxiii, vers. 6.*

66. Mens justi, sanctuarium Dei est. *Super Thren. in illud : In sanctuario.*

67. Lubrica mens semen peccatorum, quod primum sine modestia concipit quasi parturiens postmodum sine pudicitia effundit. *Super Ecclesiasten, cap. 11.*

68. Per signa exteriora saepe dignoscitur dispositio mentis. *Ibid., cap. 8.*

69. Iusta corporis speciem, non aestimes qualitatem mentis. *Super Ecclesiasten, cap. xi.*

70. Indicium mentis, operatio est hominis : quoniam factis ostenditur, quidquid cordis secreto concipitur. *Hom. 14 ex divers. in Math.*

71. Mens humana facie labitur, et omnibus mutabilis sensus est. *Hom. de Prodit Jude.*

72. Mente existente reproba, ementa simul quomodo admodum solet auriga corrupto, dissoluta sunt et perversa. *Serm. 5, super Epist. ad Rom.*

73. Mens barbara est, quae dura et immittis est. *Ibid., serm. 6.*

74. Omni pennis levior, et sublimior mens est. *Hom. 22, super Epist. ad Hebr.*

75. Mens, quae libere appetit, tam ratione, tam intelligenter, tam cupide et intelligit res, et querit, et considerat, et deliberat, dijuciat, et gubernat. *De duabus Christi voluntat.*

76. Mens nisi in adversis erigitur, et in prosperis deprimitur : non ad vitium, sed ad victum. *Super Prolog. reg. S. Benedicti, cap. 2, text. 23.*

77. Nihil deterius incuria mentis. *Parte 1 de Regione claustral., tract. 1, reg. 1, art. 8.*

78. Mens nostra caelestis est. *Lib. 3 De Summo bono, cap. 7, sent. 7.*

79. Mens soluta in diversis, caetera charitatis non restringitur : et male laxata, male ad omnem occasionem movetur. *Ibid., cap. 40, sent. 2.*

80. Quid ab homine desiderat Deus, nisi cultum mentis, qui est purus et assuetus? *In Epitome, cap. Nam.*

81. Nunquam Deo quis poterit esse subjectus, nisi

SATHANAS.
MAGNUS.
S. AUGUST.

S. BASIL.

S. BERNARD.

BONIFIDI.

S. NORAY.

S. EPIPHAN.

GLOSS. INT.

S. GREGOR.
MAGNUS.

S. GREG.
NAZ.

S. HIERON.

HUGO A. S.
VICTORE.

HUGO CARD.

S. JOHANNES
CHRYSOST.

S. JOHANNES
DAMASCEN.

JOAN. TAIT.

S. ISID.
HISP.

LACT. FIRM.

S. LAURENT.
JUSTIN.

qui menti sua imperare nequiverit. *Serm. de S. Hieronymo.*

F. MACRAN.
MGTP. SEN.
82. Mens nostra, thronus est divinitatis; et nostra mens thronus, est divinitas ac Spiritus sanctus. *Hom. 6.*

S. PETR. DAM.
83. Mens odiosa, cupido, curis tantummodo secularibus dedita, libidinis igne succensa, infernus est. *Lib. 2, epist. 5, ad Hildebrand, Cardinal.*

PHILO JUD.
84. Quemadmodum principalis pars corporis est facies: ita animae pars principalis est mens; hanc solum inspirat Deus, alius hoc honore non dignatur. *Lib. 1 Legis allegor.*

85. Mens ipsa est oculorum oculus, et auris aurium, et in unoquoque sensu sensus interior. *De Congressu querente eratit. gratia.*

86. Mens, que inest nostrum unicuique, caetera potest comprehendere, seipsam nosse non potest. *Prose.*

87. Quamadmodum enim oculus alia videt, se ipsum non videt: sic et mens intelligit alia, seipsam non comprehendit. *Lib. 1 Legis allegor.*

88. Monitor sermonis mens est, sicut mentem Deus commovet; sermo interpret mens est apud homines, sermonis vero meus apud Deum. *De Signat. Abraha.*

89. Mens quando Deo pure sacrificat, non est humana, sed divina: cum autem ad aliquid humanum avolvitur, descendens de caelo, vel potius delapsa in terram, egreditur, etiamsi corpus intus maneat. *Lib. Quia remum divinarum heres est.*

90. Mens est oculus animae, illustratus splendore proprio, per quem dispelluntur altissimas tenebras offusae a rerum ignorantia. *Lib. Quod Deus sit immutabilis.*

TITLASSIUS
91. Mens perturbationibus mandata, quotidie luculentior avallit, et ad res quo vero sunt contemplandas illustratur. *Heccantad. 1, sent. 50.*

92. Mensa perturbationibus libera, que considerat, sive invigilat, sive dormiat corpore, videt temerarius. *Ibid., sent. 54.*

93. Non potest mens rei sensibili diu immorari, nisi omnino illa afficiatur. *Ibid., Heccantad. 2, sent. 53.*

94. Mens cum sensibus amicitia, eam facit mancipium corporum voluptatum. *Ibid., sent. 55.*

95. Quando a virtutibus suis affective vires moventur, tunc etiam mens a scientia sua loco deturbatur. *Ibid., sent. 56.*

96. Mens cui affectiones imperant, cogitat que non deceat, quales autem cogitationes sint, producit sermones et opera. *Prose.*

97. Mala cogitationis dux est affectio, affectionis auctor sensus, quo ut male utamur, in causa est mens. *Ibid., Heccantad. 3, sentent. 4.*

98. Magna equidem mens est, que ab affectio-

nibus est libera, et sequestrata ab his que sunt, et in Deo versatur. *Ibid., sent. 57.*

99. Mens continentis, templum est Spiritus sancti: gustosi autem mens, corcorum est domicilium. *Ibid., sent. 55.*

100. Mens affectionibus referta, officina est mararum cogitationum. *Ibid., sent. 77.*

101. Ne putes mentem a carnis amicitia deservisse, cum adhuc in his que carnis sunt propria occupatur. *Ibid., Heccantad. 4, sent. 2.*

102. Mens alacris et serena, Spiritus sancti habitaculum est. *Lib. 2, de Vita Leonit.*

SENTENTIE PAGANORUM.

103. Mens videt, mens audit. *Secl. 11, Problem. quest. 33.*

104. Ut est in corpore visus, sic est in anima mens. *Lib. 1. Ethicor. ad Nicomach., cap. 6.*

105. Mens omnia id expetit, quod est optimum sibi, et probus obtemperat menti. *Ibid., lib. 9, cap. 8.*

106. Mente nihil homini dedit ipse Deus divinitus. *Lib. 3, de Offic. num. 14.*

107. Hominis mens discendo auferit, et cogitando semper aliquid aut inquit, aut agi, videlicetque et audiendi oblatione dicitur. *Lib. 1, de Offic.*

108. Quemadmodum in ambulando cavet, ne clavum calcet, pedemque distorqueat: sic in degenda vita cave ne gubernatricem actionum mentem tuam laedas. In suo *Enchirid., cap. 60.*

109. Commota semel et commensa mens ei servit, a quo expellitur. *Lib. 1, de Ira, cap. 7.*

110. Mobilis et iniqua mens homini data est: nunquam se tenet, spargitur, et cogitationes suas in omnia nota atque ignota dimittit; yogo, et quietis impatiens, et novitate rerum letissimum. *De Consulat. ad Helvium., cap. 6.*

111. Bona mens nec commendatur, nec emittit: et pulo, si venalis esset, non haberet emptorem: at mala quoties emittit. *Epist. 27.*

112. Debemus aut curare mentem egram, et vitis liberare, aut vacantem quidem, sed ad peiora propam preoccupare. *Epist. 94.*

113. Templum sanctum est Deo, mens pat: et altare est optimum ei, cor mundum, et sine peccato. *Sent. 40.*

114. Bona mens, chorus est Dei: mala mens, chorus est demonum. *Ibid., sent. 54.*

115. Sapientia mentem Deus inhabitat. *Ibid., sent. 487.*

116. Sapientis mens speculum est Dei. *Ibid., sent. 430.*

117. Mens in ratione, ratio in anima, anima in spiritu, spiritus in corpore. *Lib. de Potestate et sapientia Dei, qui titulus Pimander., cap. 10.*

IN VII
PATR.

ARISTOTEL.

CICERO.

EPICTETUS.

SENECA.

SIXT. PUL.

YANESCHER.

118. Anima mentis presentis destituta, nec agere quidquam, nec dicere potis est: nec audit, nec videt, sed animalis similis est ratione carenti. *Ibid.*

Vide etiam tit. *Bonum, sent. 54; Caritas Dei, sent. 32; Cogitatio, sent. 2; Compunctio, sent. 66; Contemplatio, sent. 112; Delicia, sent. 13; Desiderium, sent. 17; Deus, sent. 85; Immunditia, sent. 31; Impudentia, sent. 18; Instabilitas, sent. 14; Meditatio, sent. 13; Memoria, sent. 91; Motus, sent. 56; Negligentia, sent. 49; Obisio, sent. 25; Occupatio, sent. 14; Puritas, sent. 12; Spiritus sanctus, sent. 3; Tractio, sent. 44.*

MENTIS EVAGATIO.

Vide EVAGATIO.

MENZA.

HUGO CARD.
Divisio. Est triplex mensa: mensa nature, mensa Scripturae, mensa Eucharistiae. *Super Ecclesiastic., cap. xxxi.*

S. ANTON.

EPICTETUS.

S. ANTON. DE PAD.

S. AUGUST.

S. BASILIUS MAGNUS.

S. BERNARD.

1. In principio mensae debet fieri benedictio per eum, qui ibi est major, et in fine gratiarum actio, vel hymnus, exemplo Christi. *Parte 3, tit. 13, cap. 3, § 3.*

2. Mensa Domini est paupertas, mensa diaboli est prosperitas. *Serm. Dom. 1 post. Trinit.*

3. Memento divertisse te ad refectionem, non ad defectionem. *Super Paulin. xxvii, conc. 1, vers. 5.*

4. Cum manducas et bibis palle, non intermiscendo sonorum suavitates ad aures aptas, sed modeste et frugaliter et temperanter manducando et bibendo. *Prose.*

5. Si vero modum nature debitum immoderatione voracitatis excedas, et violentia te ingurgites, quantalibet laudes Dei lingua tua sonet, vita blasphemata. *Super Paulin. cxxxvi.*

6. Quisquis amat dietis absentium rodere famam, Hanc mensam veltam noverit esse sibi. *Serm. 26, ad Fratres in eremo.*

7. In omnibus necessaria est diligentia, et proba mensa cura, ut nusquam necessitatis terminus transgrediamur. *Quest. 2.*

8. Inter prandendum quantum fauces dapibus, tantum aures pascentur rumoribus. In *Apolog. ad Guillelm. abbat., cap. Dicitur.*

9. Ad mensam non solum fauces cibum capiunt, sed etiam aures exhauriant verbum Dei: non enim debet totus manducare, sed sic occupetur cor ad verbum Dei, ut solae fauces sumant cibum, aures verbum. In *Speculo monachorum.*

10. Christianus semper ita surgat de mensa, ut

adhuc habeat appetitum plura sumendi. *Lib. de Passione Domini, cap. 42.*

11. Si manducas, mensam tuam sobrietatis perornet. *Apud De Anton., part. 4, tit. 4, cap. 4, § 2.*

12. Loqui sua missitate ad mensam, ubi silentium est servandum, turpe vilium est. In *Speculo discipul., parte 4, cap. 21.*

13. Moram in mensa facere, religiosum non est. *Ibid., cap. 32.*

14. Mensa, in qua nulla Dei memoria adhibetur, a heulorum stabulo nil differt. *Hab. apud De Joan. Damasc., lib. 2, Parall., cap. 5.*

15. Dum manducas et bibis, cogitare non cesses qualiter Rex tuus pro te aceto et felle potatus est. *De Profess. monast., art. 16.*

16. Reques mensae, est refectio satietatis interme. *Lib. 26, Moral., num. 32, cap. 24.*

17. Mensam tuam pauperes et peregrini, et cum illis Christus convivere noverit. *Epist. 2, ad Nepotian.*

18. Nec cibi sumantur, nisi oratione premissa: nec recedatur a mensa, nisi referatur Creatori gratia. *Epist. 22, ad Eustochium.*

19. Dum corpus agitur cibo, sedatur animi lectio. In *Regula Monachor., cap. 37.*

20. In mensa duplex est custodia disciplina: in habitu scilicet et in cibo: in habitu tribus modis, in disciplina tacendi, in disciplina videndi, in disciplina continendi sese. *Prose.*

21. In cibo duplex est observatio: in eo quid sumat, in eo quantum sumat, in eo quomodo sumat: in prima, luxus arguitur; in secunda, curiositas; in tertia superstitio notatur. *De Inst. novit., cap. 19.*

22. Mensa religionis, ordinata est: sublimis, non superflua. *Lib. 1, de Clavico animae., cap. 11.*

23. Mensa monachorum, formosa mulieri quam nihil extenuat decorat, cum maia quadam pulchritudine splendat, persimilis est. *Hom. 71, super Math. Ops. perf.*

24. Tempus post mensam, agendi gratias tempus est: non deceat autem agentem gratias obrium esse, sed sobrium. *Conc. 1, de Lauro mendico.*

25. Mensarum sumptuosarum, nullus alius proventus est, quam corruptio. *Super Epist. ad Galat., cap. vi.*

26. Vilis tenuisque mensa sanitatem parit. *Hom. 55, ad Populum Antiochenum.*

27. Nihil fluit asinis melioris, animi mensarum delicias sectantes. *Ibid.*

28. Mensa ab oratione sumens initium, et in orationem desinens: nunquam deficiat, sed facile largius afferat bona. *Ibid. Hom. 79.*

29. Mensa mediocritas, plurimum iunctantatis habet et voluptatis. *Hom. Quod nemo tardatur.*

S. BONAV.

CLEM. ALEX.

DIONYSIUS CARTHUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. HIERON.

HUGO A. S. VICTORIS.

S. JOHANNES GABRIEL.

30. Divitum mense execrabiles quidem et horridae, ac morborum et contaminationis plenas sunt. *Ibid.*

31. Extreme dementiae est fugere a mensa frugali, quae habet voluptatem et suavitatem, et instruere siliam planam innumeris calamitatibus, insuavem, tristem et morbosam. Serm. *contra Luxum et crapulam.*

32. Frugalis et mediocris mensa laudanda est, quam non carpit Propheta, non arguit homo, non reprobandit Deus, non punit ignis, nullus adversatur, nullus odit, nullus videt, sed probat Deus, commendat angeli, laudant homines, suscipit celum. *Ibid.*

33. Ex mensa continua, maligna quaeque intercedentia solvuntur. Hom. 1, de *Potent. Job.*

34. Mensa hominis est terra. Serm. de *Sejan.*

35. Magni honoris est, recumbere cum potentioribus. Serm. 1, super *Epist. ad Colos.*

36. Omni iuocanditate privata est divitum mensa: illa vero quae pauperum est, quavis animi delectatione referta est. *Ibid.*

37. Tenuis mensa, cibus asperior, simplicior potus, corpus firmit, confirmat animum, et utriusque hominis statum reddunt alicriorem. Serm. 56, de *S. Martino.*

38. Romis mense administrator, sic dispensat necessaria corporum, ut saluti etiam consulat animarum: quia et parcendo sobrietatem nutrit, et largiendo murmuratōnis vitium ne oriatur, obsistit. *Opusc.* 13, cap. 19.

39. Non dat lot pugna saucios, quot solet mensa convivas. Lib. 3, epist. 3, ad *Ebediam.*

40. Dum in mensa epularis, Dei memineris: ne corpus ipsum dum ex foecundiori olivonia repletur, animus a sapientiae studio revocetur. In *Concione yaneygr.*

41. Mensa egenotum in more et fletu dolorum Christi versari debet, et Deo regitari. In *Enchirid. monachor.*, cap. 1, sect. 2.

SENTENTIA PAGANORUM.

42. Ad proborum hominum menses probos non invitatos proficisci posse, consentaneum est. *Sisygia 5, de Conclio.*

MERCATINA.

Vide NEGOTIATIO.

MERCES.

Vide PREMIIUM ET REMUNERATIO.

MERETRICIUM.

COLLECTOR. *Ethymologia.* Meretrix a merendo dicta est, eo quod mercede suam exerceat malitiam.

8. AUGUST. Meretrices lupas vocabant, unde nunc etiam tur-

pia loca earum lupanaria nuncupantur. Lib. 18, de *Civ. Dei.*, cap. 21.

Pellices dicuntur meretrices a pollutione, vel a pellic fornositate, quae incautos allicunt atque pellicunt. Super *Epist. 11, B. Petri.* cap. 11 in illud; *Pellicentes animas.*

Meretrix est dicta eo quod pretium libidinis mereatur. Lib. 10, *Ethymol.*, verbo *Meretrix.*

Definitio. Meretrix est mulier, quae sordidissimi quaestris gratia prostat, et cuius pulchritudo venalis est.

Meretricium est commercium nefarium cum muliere, quae multorum patet libidini. Parte 1, *Centiloqui.*, sect. 32.

Meretrix est mulier, quae multorum libidini patet. Epist. 6, ad *Fabiolam.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Proh dolor! quentis hisce referunt est ordis: dulces sunt furias, inescant melle, vipereo saevius felle necant. Parte 3, serm. 2, cap. 20.

2. Virgo est, quae Deo nubit; meretrix, quae deos facit. Lib. 1, de *Virginitate*, cap. 9, num. 52.

3. Oculis meretricis, laqueus amoris est. Lib. 1, de *Penit.*, cap. 14.

4. Sermo meretricis laqueus est, qui obducit ad tempus fauces auras, et postea exasperat eas amaritudine conscientiae peccatricis. De *Bono mortis*, cap. 6.

5. Omnibus modis lascivie mulieris vitandus occurrit est. Lib. 2, de *Apologia David.*

6. Non est desoliosa petulantia meretricis, non otiosa lascivie, quae facit juvenum volare corda, ut prope mentis nequeant tenere constamina, et huc atque illuc fervido amore rapiantur. *Prose.*

7. Cave huiusmodi mulierem, quae pedibus non quiescit, foris errat, insidiatur per angulos, oculis ligat, verbis allicit, insidia lectum intexit suum. *Ibid.*

8. Facile capit oculos petulantis forma meretricis, nisi eos odia prement justa, et impuritate indignatus avertat allicus Super *Psal.* cxviii, serm. 13, vers. 8.

9. Difficile lupae cadavere, formicae a grana, a melle muscae, meretrices a prostituta separantur. Serm. *Domini. infra octav. Nativit.*

10. Scurtatio ita juvenentum inflammant, et tandem impugnat, donec mentem ejus oculis privet. *De Definit.*

11. Quid sordidius, quid insanius, dedecoris et turpitudinis plenius, meretricibus, lenonibus, ceterisque hoc genus peccatis libi potest? *Prose.*

12. Aufer tamen meretrices de rebus humanis, turbaveris omnia libidibus. Lib. 2, de *Ordin.*, cap. 4.

CLROSS. ORD.

5. HIERONIMUS

HIERON.

COLLECTOR.

8. BONAV.

8. HIERON.

8. ALANUS

DE RUFE.

8. AMBROS.

CLEMENS

ALEX.

GULLEBERT.

ANGLIUS.

OLGOS. INT.

CLROSS. ORD.

8. ANTONIUS

DE PAP.

8. ATHANAS.

MAGNUS.

8. AUGUST.

43. Meretricium publice venalis est turpitudine. Lib. 5, *Quest. super Deuteronom.*, quest. 37.

44. Vehementius meretrix, quando casta esse voluerit, quam semper fuit casta confligit: et tanto amplius in ea superanda voluntas laborabit, quanto majores ei consuetudo viros dedit. Lib. 6, *contra Julian.*

45. Velis, nolis, illa quae praeter uxorem tuam tecum dormit, meretrix est. Serm. 8, in *Octav. Paschae.*

46. Pejus est alienum matrimonium violare, quam meretrix adarere. De *Conjug. bono*, cap. 8.

47. Absurdum est eum, qui intus a meretricis dominio detinetur, publice civitatis esse profectum. Homil. 40, in *Hexamer.*

48. Femina senex et meretrix, si lex permitteret vira repellenda esset. Epist. de *Cura et regim. rei familiaris.*

49. Solent peccatrices mulieres in his quatuor maxime delinquere: scilicet in nutibus oculorum, in capillarum superflua preparatione, in voluptatibus osculorum et in suavitatibus unguentorum. Serm. *Luce.*, cap. vii.

50. Sicut amicus simulator, non amicum, sed dona sua amat: sic meretrix non amat virum, sed munusculum. Serm. 10, de *SS. Apostolo.*

21. Pulchra meretrix et jucunda, dux veterorum est. Lib. 1, *Pedag.*, cap. 9.

22. Qui feminas, meretrices vocaverit, quae ex vultibus suis personas faciunt, non aberravit. *Ibid.*, lib. 3, cap. 2.

23. Mulier meretrix ornata meretricio, preparata ad capiendas animas, garrula, vaga, nunc foris, nunc in plateis, nunc juxta angulum insidiatur. Serm. 5, super *Cant. D. Bern.*

24. De meretrice uxor facta pristinos mores non derelinquit. Super *Oseam*, cap. 2.

25. Quid turpius quam viros cultui meretricum copulari, et immolari hostias suis libidini? *Ibid.*, cap. 4.

26. Quanto Deus elementior, qui salutis viam post fornicationem ostendit: tanto miserior meretrix, qui non vult recipere sanitatem. Super *Hierem.*, cap. 3.

27. Cum in meretrice nulla spes fidei, nulla sit certitudo pudicitiae, patet quod non est in conjugium ducenda. In *Dece.*, part. 2, causa 32, quest. 1 can. *Integrus*, § *Cum ergo.*

28. Meretrix illa in Evangelio baptizata lacrymis suis, et cruce quo multos ante deceperat, pedes Domini tergens, salvata est: non habuit crispantes mitras, nec stridentes calceolos, nec orbis stibio fulgidos: quanto sedior, tanto pulchrior. Epist. 10, ad *Fortian.*

29. Pudet dicere, et tamen dicendum est: noble femine, quae nobiliores habuere neglectui procos, vilissimum conditionis hominibus et serviliis copulantur: ac sub nomine religionis, et umbra continentiae, interdum deserunt viros Helenos, sequuntur Alexandros, nec Menelaos perlinescunt. Epist. 12, ad *Gaudenium.*

30. Multa meretrices sterilitatem praebent, et necdum tunc hominis homicidium faciunt. *Prose.*

31. Nonnullae cum se senserint concessisse de seclere, abortivi venena meditantur, et frequenter etiam ipsae commortuae trium criminum reae ad inferos perducuntur: homicidae sui, Christi adulterae, necdum nati filii parricidae. Epist. 22, ad *Eustoch.*

32. Inter concubinarum greges, palma vitiorum est, honesta polluere. *Ibid.*

33. Meretrices expolitae, sunt libidinum victimae. Epist. 1, *adversus Helvidium.*

34. Lais Corinthia praerogativa pulchritudinis insignis, conata est Demostheni philosopho participare: cum jam Demosthenes blanditis attractibus emollietur ad talamum, petivisset ab eo Lais centum talenta pro consensu: at ille suspiciens in celum, ait: Non emo tanti ponitore. Epist. 51, ad *Rufinum, ne ducat uxorem.*

35. Quanto Deus elementior est, qui salutis post fornicationem ostendit viam: tanto miserior meretrix, qui non vult post vulnera recipere salutem. Lib. 1, super *Hierem.*, cap. 3, super illud: *Frons mulieris meretricis.*

36. Callidae meretrices sunt, quae solent difficultate augere libidinis pretium, et ex hoc magis amatores ad insaniam provocare. Lib. 5, super *Ezech.*, cap. 16, super illud: *In quo mundabo cor tuum?*

37. Meretrix auro ornata et gemmis, ut placeat amatoribus suis: quidquid pulchritudinis non habet per naturam, arte conquirat. Lib. 1, super *Oseam*, cap. 2, super illud: *Et vidit, et*

38. Meretrices pve nimis fornicationibus laxatur ubera, rugosa efficitur frons ejus, genua mardida, languentes et stupentes oculi, labia pallore obdusa parent; exsiccata cutis, virtus infraeda, ipsae quoque postea amatoribus suis sit ostiosa. In *Salygionae de Archa antea.*

39. In favo mellis duo sunt, scilicet mel et cera: sic in facie meretricis duo sunt, scilicet decore et gratia; hoc est, pulchritudo oris, et dulcedo sermonis. *Prose.*

40. Sicut cura succendi ignem, mel praebet dulcedinem: sic pulchritudo meretricis igne libidinis inflammata carnem, blandimento vero lenocinantis sermonis subvertit mentem.

41. Stillat mel ex cera, cum meretrix verba sua

29. Pudet dicere, et tamen dicendum est: noble femine, quae nobiliores habuere neglectui procos, vilissimum conditionis hominibus et serviliis copulantur: ac sub nomine religionis, et umbra continentiae, interdum deserunt viros Helenos, sequuntur Alexandros, nec Menelaos perlinescunt. Epist. 12, ad *Gaudenium.*

30. Multa meretrices sterilitatem praebent, et necdum tunc hominis homicidium faciunt. *Prose.*

31. Nonnullae cum se senserint concessisse de seclere, abortivi venena meditantur, et frequenter etiam ipsae commortuae trium criminum reae ad inferos perducuntur: homicidae sui, Christi adulterae, necdum nati filii parricidae. Epist. 22, ad *Eustoch.*

32. Inter concubinarum greges, palma vitiorum est, honesta polluere. *Ibid.*

33. Meretrices expolitae, sunt libidinum victimae. Epist. 1, *adversus Helvidium.*

34. Lais Corinthia praerogativa pulchritudinis insignis, conata est Demostheni philosopho participare: cum jam Demosthenes blanditis attractibus emollietur ad talamum, petivisset ab eo Lais centum talenta pro consensu: at ille suspiciens in celum, ait: Non emo tanti ponitore. Epist. 51, ad *Rufinum, ne ducat uxorem.*

35. Quanto Deus elementior est, qui salutis post fornicationem ostendit viam: tanto miserior meretrix, qui non vult post vulnera recipere salutem. Lib. 1, super *Hierem.*, cap. 3, super illud: *Frons mulieris meretricis.*

36. Callidae meretrices sunt, quae solent difficultate augere libidinis pretium, et ex hoc magis amatores ad insaniam provocare. Lib. 5, super *Ezech.*, cap. 16, super illud: *In quo mundabo cor tuum?*

37. Meretrix auro ornata et gemmis, ut placeat amatoribus suis: quidquid pulchritudinis non habet per naturam, arte conquirat. Lib. 1, super *Oseam*, cap. 2, super illud: *Et vidit, et*

38. Meretrices pve nimis fornicationibus laxatur ubera, rugosa efficitur frons ejus, genua mardida, languentes et stupentes oculi, labia pallore obdusa parent; exsiccata cutis, virtus infraeda, ipsae quoque postea amatoribus suis sit ostiosa. In *Salygionae de Archa antea.*

39. In favo mellis duo sunt, scilicet mel et cera: sic in facie meretricis duo sunt, scilicet decore et gratia; hoc est, pulchritudo oris, et dulcedo sermonis. *Prose.*

40. Sicut cura succendi ignem, mel praebet dulcedinem: sic pulchritudo meretricis igne libidinis inflammata carnem, blandimento vero lenocinantis sermonis subvertit mentem.

41. Stillat mel ex cera, cum meretrix verba sua

MUG. A.

S. VICTORIS.

®

mollit, et facit dulciora : hanc autem dulcedinem eterna mortis amaritudo comitatur. *De nuptiis carnalibus*, lib. 1, cap. 2.

42. Diligit meretrix, ut decipiat, ut rapiat : amat quæ habes, non quod es. *Ibid.*

RUGO CARD.

43. Anima peccatrix meretrix est. Super *Psalm. xxx.*

44. Sicut stercus quanto plus calcatur, tanto amplius foetet : ita meretrix quanto pluribus se exponit, tanto plus sordet. *Prose.*

45. Et sicut stercus, quanto recentius, tanto foetidius, ita est de meretrice. Super *Ecclesiasticum*, cap. 9.

46. Mulier si comestrix est, meretrix est : si obriosa est, et meretrix necessario. *Ibid.*, cap. 26.

S. JOHANNES
CHRYSOST.

47. Meretrix Magdarena Virgines ipsas casitate superavit. Homil. 6, super *Matth. Oper. perf.*

48. Non ita conum oculis noxium est, ut impudicus ille vultus, et nudata meretricis aspectus : multiusque est luto omnes suam decolorare fodare que faciem, quam tale spectare flagitium. *Ibid.*

49. Sepulcra sunt meretricum diversoria : cum multo fetore, multa putredine, multaque immunditia sint repleta. Homil. 29, super *Matth. Oper. perf.*

50. Mulieres omnes, quæ mercede corpus pretiunt, sceleratissime, pertinacissime sunt omnium, atque truculentissime. *Ibid.*, homil. 49.

51. Meretrix deformis, quamvis multo circumdatur furo, non potest tamen deformitatem occulere, sed quo magis appropinquat, eo deformior videtur. *Ibid.*, hom. 71.

52. Meretrix atque infamis, nihil honestum admittit. *Ibid.*

53. Meretrix ad tempus gutture tamen malle impingnat, postea vero amarum felis invenies, et scutum magis ferro bipenni. *Ibid.*, hom. 74.

54. Multæ nunc mulieres meretricum sibi mores assumpserunt. *Ibid.*, homil. 74.

55. Meretrix uxor virum se fingit amare ; vere autem amat adulterum, et in facie istius quidem est, in corde autem alterius. Hom. 39, super *Matth. Oper. imperf.*

56. Haec meretrix sanctificata est, ut meretricibus spes daretur. *Ibid.*, hom. 41.

57. Nihil prodest meretrici, si nomen habeat castum. *Ibid.*, hom. 45.

58. Quid eo turpius, qui meretricios petit forniceos? quid contumeliosius? Hom. 4, super *Joan.*

59. Qui meretricibus dat, ridiculus et infamis est, et multos sibi inimicos parat, et brevem voluptatem, vel nullam potius. *Prose.*

60. Tunc cessat meretrix, cum omnibus rebus amantem spoliavit : tunc nec tunc quidem, sed magis conviciatur et insultat jacenti, eumque ma-

jorem in modum videt, et tot cum malis circumvenit, quæ nullo pacto narrari possent. *Ibid.*, hom. 86.

61. Scorta impudentia sunt, quia impudens peccatum est. Homil. 17, super *Acta Apost.*

62. Cum meretrici quis concubuerit, totus immundus est. Homil. 18, super *1 Cor.*

63. Quid turpius, quam ad estium meretricia domus hæere cantillantem, pugnis a seorto contundi, Here, iugere, seipsum deturpare? *Ibid.*, hom. 37.

64. Quantus pro meretrice potienda pecuniarum sumptus? periculum saepe extremum, cum corvialibus bellum, vulnura, plagæ. *Ibid.*, etc.

65. Qui in meretricia barathra deducti sunt, quovis servo serviores, et miseriores effecti redeunt, et a multis corporibus infecti, morbos afferunt. Homil. 9, super *1 Cor.*

66. Vehementior mulierem odit, qui cum ea scortatur : et vere mulierem diligit, qui a scortato meretrici actu eam abducit. Homil. 8, super *1 Thesi.*

67. Quemadmodum porcus in ceno volutatus, quocumque ingressus fuerit, omnia fetore replet : ita et scortatio malum est, quod difficile abluatur. *Ibid.*, hom. 60.

68. Qui scortati non didicerit, neque moechari sciet : qui vero scortis fuerit involutus, mox et in adulterium quoque prolabitur. *Ibid.*

69. Meretrix amare nescit, sed insidiatur tantum, venenum habet ipseus osculum, et loxiuum os periculosum. Homil. 14, ad *populum Antioch.*

70. Prostant in ædibus meretrices, et hoc est earum culmen : quia corpus eum venundant pecunie causa. Homil. 15, super *Ep. ad Hebr.*

71. Hoc proprium est meretricum, quod ejus sint, qui aurum dat, sit quilibet. *Ibid.*

72. Si alloqui blande experiri, obscurâscas, tyrenes sunt, suavi cantu sopunt ut demergant. *Prose.*

73. Si tuos petant amplexus, cito rejicias, latronum morem gerunt, amplexantur ut perimant.

74. Si blanda frons et suavis prelostridit, non confidas : arident ut irideant : si promissa promissis accumulunt, non credas. In *Collat. serm. de Reliquiis duab. domib.*

75. Nulla vehementior discordiarum est causa, quam unius fornicis a multis maribus appetitio. Lib. 3 de *Divin. inst.*, cap. 21.

76. Mulieres, quæ a multis habentur, prostitute ac meretrices sint necesse est. *Ibid.*, cap. 22.

77. Omnis mulier aut sub viro est, et subiecta legibus viri : aut meretrix est, et utitur libertate peccandi. Homil. 8, in caput *xx Ezechi.*

78. Meretrix non est compta moribus, non im-

nibus ornata virtutum, non inessu gravis, non vere illo flammeo virginialis verecundie operta velamento : sed lasciva oculis, soluta grossibus, præventa illecebris, et tota dolis et simulationibus perfucata. *Serm. 115.*

S. PETR.

DAM.

ROBERTUS

HILLANM.

S. THEODOR.

CICERO.

DIODORUS

SENECA.

DIODORUS

SENECA.

S. DONAT.

JOAN. GERS.

S. LAURENT.

JUSTIN.

S. AMBROS.

S. ANSELM.

S. ANTONIN.

ORIGEN.

S. PETRUS

CERETOL.

79. Meretrix pulcherrimum est diaboli, projectio paradisi, virus mentium, gladius animarum, acemita libentium, toxica convivarum, materia peccandi, occasio periculi. *Opusc. 18*, cap. 7.

80. Omnes blanditiæ meretricum, sunt jacula, sive lanceæ : quæ cum delectant aures, feriunt corda. Super *Psalm. liv*, vers. 4.

81. Meretricis forma pulchritudo venalis est, et mercede conducitur. Lib. 1 *Eccles. histor.*, cap. 21.

SENTENTIE PAGANORUM.

82. Necece est mulierem, quæ suum corpus addixerit turpissimæ cupiditati, timere damnationem. Lib. 4, de *Arte Rhet.*

83. Si lenones tanquam leones vituluses, vitæ te tradidisses. *Ibid.*

84. Formosum scortum, lethale mulsium. In *Sent. 7.*

85. Meretrix ita inter multos se dividit ut nemo non aliquod signum familiaris animi ferat. Lib. 1 de *Benef.*, cap. 4h.

Vide etiam tit. *Adulterium*, sent. 10, 11 ; *Confessio*, sent. 53 ; *Fucus*, sent. 53 ; *Maria*, sent. 203.

MERITUM.

86. Meritum est boni operis efficacia ad obtinendum id quod non habetur, vel habendum justum quod habetur. Lib. 3 *Compendii Theolog. vocit.*, cap. 14.

87. Meritum est, actus laudabilis factus ad bonum alterius, pro quo exigitur premium. Part. 4, in *Descript. terminor.*

88. Meritum ex Dei gratia, hominisque arbitrio originem habent. Part. 4, in *Fasciculo amaris.*

SENTENTIE PATRUM.

1. Deus is quos elegit sine meritis, dat unde orientur et meritis. Lib. 1, de *Vocul. gentium*, cap. 10.

2. Non claudunt locis quod diffunditur meritis, *Serm. 93.*

3. Nullus Deum meritis antecessit, ut tenero cum quasi debitorem possit. Super *Epistolam ad Rom.*, cap. 11.

4. Quanto quis plus vivit, tanto plura merita acquirere potest. Part. 1, tit. 5, cap. 1, § 7.

5. Principalis causa meritorum, est gratia. Part. 2, tit. 3, cap. 2, § 2.

6. Nec somnus Sanctorum vacat a merito. Part. 4, tit. 9, cap. 1, § 2.

MERITUM.

7. Quisquis tibi enumerat vera merita sua, quid tibi enumerat, nisi minora tua. Lib. 9, *Confession.*, cap. 43.

8. Eterna lex incommutabili stabilitate firmavit, ut in voluntate meritorum sit, in beatitudine autem et miseria premium, atque supplicium. Lib. 1, de *Libero arbitrio*, cap. 14.

9. Tanta est erga omnes homines bonitas Dei, ut nostra velit esse merita, quæ sunt ipsius dona ; et pro his quæ largitus est, æterna premia sit donaturus. De *Ecclesiastic. dogmat.*, cap. 32.

10. Dona sua coronat Deus, non merita tua : si ergo Dei dona sunt bona merita tua, non Deus coronat merita tua, tanquam merita tua, sed tanquam dona sua. *Degratiæ et libero arbitrio*, cap. 6.

11. Ubi merita considerantur electio est, non sors. Super *Psalm. xxx*, concion. 2, vers. 46 : *In manibus tuis sortes mea.*

12. Si vis alienus esse a gratis, jacta merita tua. Super *Psalm. xxxi*, enarrat. 2, vers. 1.

13. Novaris non jactare te de meritis tuis. Super *Psalm. xxxi*, enarrat. 2, vers. 1.

14. Totum de misericordia : merita tua nusquam jactas, quia et ipsa tua merita, Dei dona sunt. Super *Psalm. cxxv*, vers. 8.

15. Delevisti omnia mala merita mea, et prævenisti omnia bona merita mea. Lib. 13, *Confess.*, cap. 1.

16. Premium non potest precedere merita. de *Moribus Eccles.*, cap. 25.

17. Sunt merita justorum, sed ut justi fierent, merita non fuerunt. *Epist. 105.*

18. Nullum est ante gratiam, quo merito percipiat gratiam ; cum omne bonum meritum nostrum, non in nobis faciat nisi gratia : et cum Deus coronat merita nostra, nihil aliud coronat quam munera sua. *Ibid.*

19. Parvulus Deus discernit, quos merita nullo discernunt. *Epist. 106.*

20. Diversitate peccatorum, diversitas agnosatur meritorum. *Epist. 162.*

21. Malum meritum prioris hominis, natura sequentis est : et bonum meritum sequentis, natura prioris est. Lib. 3, de *Lib. arb.*, cap. 20.

22. Deo deserente aliquis pro meritis it in malum, et Deo adjuvante sine meritis convertitur ad bonum. Lib. 1, ad *Basilic.*, cap. 18.

23. Nullis hominum meritis dicimus gratiam antecedi. *Ibid.*, lib. 2, cap. 5.

24. Ne quis velit de suis meritis extollatur. *De corrupt. et grat.*, cap. 16.

25. Cedenti colligit meritum, videnti redditur premium. *Tract. 68. Super Joan.*

26. Humilissimæ claritatis est meritum, clarissimæ humilitatis est premium. *Ibid.*, tract. 104.

S. BERNARD.

27. Hoc totum hominis meritum, si totam spem suam ponat in eo, qui totum hominem salvum fecit. Serm. 45, super *Quis habitat*.
28. Sufficit ad meritum, scire, quod non sufficiant merita: sed ut ad meritum satis est de meritis non presumere: sic carere meritis, satis ad iudicium est. Serm. 68, super *Cant.*
29. Merita habere cures; habita, data noveris, et omne periculum evasisti. *Ibid.*
30. Pernitiosos pauperibus, penuria meritum: presumpcio autem spiritibus, fallaces divitiis meritum. *Ibid.*
31. Felix, cui nec merita sine presumptione, sine presumpcio absque meritis deest. Habet unde presumat, sed non merita: habet merita, sed ad promerendum, non ad presumendum. Ipsum non presumere, promereri est: ergo eo presumit securus, quo non presumit. *Ibid.*
32. Rerum causa, non materia, nec exitus actuum; sed intentionis propositum culpas discernit et merita. Epist. 69, ad *Guidonem abb.*
33. Deus auctor est meriti, qui et voluntatem applicat operi, et opus explicat voluntati. *De Gratia et libero arbitrio.*
34. Merita cum gratia, spei quædam sunt seminatris, charitatis incentiva, occulte predestinationis indicia, futuræ felicitatis presagia, via regni celestis. *Ibid.*
35. Totum meritum in bona voluntate est: quantum vis, tantum mereris. Quantum crescit voluntas tua bona, tantum crescit meritum tuum. *De inter. Domino*, cap. 8.
36. Sicut quædam medicina nihil valet sine scammonia, ita merita nostra nihil valent sine passione Christi. Expos. 1, super *Psalm. cxviii*, in illud: *Judico iudicium meum, et redime me.*
37. Non bonum facere, sed bene facere, laudabile est: non enim verbis, sed adversariis mereamur. Unde versus:
38. In vite meritis presunt adverbia verbis. Lib. 5 *Compend. Theolog. verit.*, cap. 42.
39. Indumenta Christi, merita Sanctorum sunt. Homil. 6.
40. Argumenta meritum, inclementia debent esse profectuum. Hom. 3, ad *Monachos.*
41. Quotidie addamus ad merita, nec de nobis aliquid presumamus, quia Dei est omne quod possumus. *Ibid.*
42. Deus novit de impiorum criminibus, merita augere iustorum. *Ibid.*, hom. 4, *Epiphani.*
43. Anxia vota suis nesciunt esse contenta meritis, ideo aliene precis mendicant suffragia. Serm. 46, super *Cant.*
44. Perfecta humilitas de meritis semper alienis presumit. *Ibid.*

S. BONAV.

S. C. C. BERNARDUS

ARELAT.

S. EUSEBIUS

EMISSEN.

GILLBERT.

ANGLIENS.

45. Per adversa, virtutum merita patefiant. *Gloss. int. Super Job*, cap. 33.
46. Non res eadem semper est virtus, quia per momenta temporum sepe merita mutantur actionum. Lib. 28, *Moral.*, cap. 6.
47. Cum vita iustorum differat, semper eis per augmentum temporum crescent etiam lucra meritum. *Ibid.*, lib. 35, cap. 10.
48. Preveniente gratia, et bona voluntate subsequente, hoc quod omnipotentis Dei donum est, fit meritum nostrum. Hom. 9, super *Ezech.*; super illud: *Et ingressus est in me spiritus.*
49. Stulte mentes hominum merita ex qualitate corporis iudicantur. Lib. 1, *Dialog.*, cap. 5, verbo *Quia.*
50. Periculosum est, de Sanctorum meritis disputare, et aliquid vel minus, vel plus disserere velle de eo, quem Dominus coronavit. Epist. 20 ad *Dames.* pap.
51. Nulli sapienti venire in dubium potest, eam rem majoris esse meriti, que sit amplioris laboris. Epist. 4, ad *Mauritium filium.*
52. Temporale meritum debet esse dignum, sed non condignum æterno premio: quia plus dabitur in premio, quam fuerit in merito. In *Annot. super Epistolam ad Romanos*, in illud: *Non sunt condigne passiones.*
53. Meritum condigni, proprie meritum est. *Super I Reg.* cap. 26.
54. Omne meritum a gratia est: unde opus factum extra charitatem, nullius est meritum. *Super IV Reg.*, cap. 10.
55. Nisi præcedant merita, non est spes, sed presumpcio. *Super Psalm.* xv.
56. Triplex est meritum: primum, est bonæ voluntatis; secundum, est bonæ operationis; tertium, est declinationis a malo. *Super Psalm.* xvii.
57. Quanta est charitas, tantum est meritum: pondus enim meriti, charitas est. *Super Epist. ad Rom.*, cap. 1.
58. Sit licet excellens hominum meritum, sit natura jura conservans, sit legum iussis obtemperans, impleat fidem, iustitiam teneat, virtutum exercet, damnet vitia, semet exemplum imitantibus præbeat, parum est. *Prose.*
59. Quidquid gesseris, parum est: quidquid feceris, minus. Omne enim meritum breve est comparatione donorum: numerata beneficia, si potes, et tunc considera quid mereris.
60. Cum divinis numeribus actus proprios meditare, nec dignum te iudicabis eo quo frueris, si intelligas quid mereris.
61. De beneficiis innumeris divina in te pietate collatis, elige quod libuerit unum, hinc tuum

GLOSS. INT.

SUPER JOB,

CAP. 33.

S. CRISOST.

MAGNUS.

S. HIERON.

HUGO A. S.

VICTOR.

HUGO CARD.

S. JOANNES

CRISTOST.

RICHARD

AS. VICTOR.

- compenari: totum non poterit meritum? Serm. *Quomodo primus homo.*
62. Tanta est erga omnes bonitas Dei, ut nostra velit esse merita, que sunt ipsius dona, et pro his que largitus est, æterna præmia si daturus. *Nom. de Adam et Eva.*
63. Merita sanctorum non minuuntur morte, non retardantur die, non dissolvuntur in terra, nec nocte obscurantur, nec tenebris obumbrantur. *Serm. de Pentecost.*
64. Totum meritum penus, oblivio meritum. Hom. 38, ad *Popul. Antioch.*
65. Vis vere magnam aliquid operari? nunquam te suspicaris tanquam magnorum meritum. *Ibid.*
66. Si vis magnam ostendere meritum, noli altum sperare, et tunc hoc magis ostenderis: ne te putes aliquid magni effecisse, et totum feceris. *Ibid.*
67. Quamdiu anima in hoc mortali corpore est, nobis quidquid voluerimus operari licet: egressa vero ipsa, nec promereri ultra possumus, nec demereri. *Super Proleg. Regule S. Bened.*, cap. 2, text. 7.
68. Cuncta Deus reliquit, incerta hominum merita, ut unus non intumescat præ alio. *De Casto convivio*, cap. 10.
69. Præcedit divina electio electorum merita: nam hominum merita temporalia sunt, sed electio sempiterna. In *Fasciculo amoris*, cap. 47.
70. Merita ex Dei gratia hominisque arbitrio originem habent. *Ibid.*
71. Non ex dignitatibus aut gradibus discernuntur merita, sed exercentur dona. *De Triumphali Christi agone*, cap. 26.
72. Nullum temporis momentum preterit, in quo merita non valeant cumulari æterna. *Serm. de Vita solit.*, cap. 10.
73. Æquatur plerumque merito, quod distat impendio: quia potest esse par animus, etiam ubi impar est census. *Serm. 4, de Junia deciani mensis.*
74. Secundum altitudinem meritum, surgit remuneratio præmiorum. Lib. 2, de *Monte tabernac.*
75. Nihil potest quidquam de meritis suis perdere, quorum causas atque profectus non in se, sed in suo auctore constituit. *Epist. ad Demetriad.*
76. Summ constituitur meritum, ubi divinum cessarit auxilium, hæc superbia est omni peccato nocentior, quam genere elationis insipientior. *Ibid.*
77. Semper detrimenta meritum, designant detrimenta præmiorum: nam quantum detrahitur merito, tantum semper detrahitur et præmio. *Part. 1, lib. 1, de Brud. hom. inter.*, cap. 1.

JOAN. TRIT.

S. LAURENT.

JUSTINIAN.

S. LEO I.

PETR. CELL.

S. PROSPER.

RICHARD

AS. VICTOR.

Vide etiam tit. *Crimen*, sent. 31, 32; *Debitum*, sent. 20; *Fructus*, sent. 30; *Gratia Dei*, sent. 11, 64, 66, 148; *Lingua*, sent. 40; *Predestinationis*, sent. 9, 58; *Voluntas*, in genere, sent. 86.

METUS.

Vide TIMOR.

MILITIA.

Etymologia. Miles dictus est, quia mille erant ante in numero uno, vel quia unus est ex mille electus. Lib. 9 *Etymolog.*, cap. 3.

Militia a militibus dicta est, aut a multis, quasi multitudo, quasi negotium multorum, aut a mole rerum, quasi molesta. *Ibid.*

Divisio. Tria sunt militiæ genera: sacramentum, evocatio, conjurato; sacramentum, in quo post electionem jurat unusquisque miles ac non necessarium a militia, nisi post completa militiæ tempora; evocatio, dum ad subitum bellum, non solum milites, sed et ceteri evocantur; conjurato, que fit tumultu, quando vicinum urbis periculum singulos jurare non patitur, sed repente colligitur multitudo, et tumultuosa in ira confatur. Lib. 9 *Etym.*, cap. 3.

SENTENTIE PATRUM.

1. Habet bonam militiam castitas, que stipendiis militat sempiternis. Lib. 2, de *Virginitate*.
2. Præclara est militiam, que regno colorum militat. Lib. 3, de *Virginitate*.
3. Miles terrenus ad quemcumque locum militatur, paratus ac promptus est, multo magis miles Christi sine impedimento hujus sæculi imperatori suo Domino Jesu Christo debet obedire. *De salutar. docem.*, cap. 26.
4. Militare non est delictum, sed propter proclam militare, peccatum est. *Prose.*
5. Militantibus sumi ideo stipendia constituta, ne dum sumptus queritur, præda grassetur. *De Verb. Dom.*, serm. 19.
6. Quisquis militiæ cingulo utitur, dignitatis sue miles scribitur, et stipendia sibi publico decreta consequitur; si amplius querit, laqueum concussor est. *Ibid.*
7. Miles in hoste interficiendo, mihi est legis. Lib. 1, de *Libero arbitrio*, cap. 5.
8. Daus militem suum ita spectat dimicantem, ut adjuvet laborantem. *De Catachismo*, cap. 2.
9. Improvidus miles, fortem se in pace gloriantur. In suis *Proc.* verbo *Improvidus*.
10. Militis rajus est fortitudo, non agnoscentur nisi in bello. *Ibid.*, verbo *Militis*.
11. Perfectus miles pensat sapissime vires. *Ibid.*, verbo *Perfectus*.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

V. BEDA.

S. BERNARD.

27. Hoc totum hominis meritum, si totam spem suam ponat in eo, qui totum hominem salvum fecit. Serm. 45, super *Quis habitat*.
28. Sufficit ad meritum, scire, quod non sufficiant merita: sed ut ad meritum satis est de meritis non presumere: sic carere meritis, satis ad iudicium est. Serm. 68, super *Cant.*
29. Merita habere cures; habita, data noveris, et omne periculum evasisti. *Ibid.*
30. Pernitiosos pauperibus, penuria meritum: presumpcio autem spiritibus, fallaces divitiis meritum. *Ibid.*
31. Felix, cui nec merita sine presumptione, sine presumpcio absque meritis deest. habet unde presumat, sed non merita: habet merita, sed ad promerendum, non ad presumendum. Ipsum non presumere, promereri est: ergo eo presumit securus, quo non presumit. *Ibid.*
32. Rerum causa, non materia, nec exitus actuum; sed intentionis propositum culpas discernit et merita. Epist. 69, ad *Guadonem abb.*
33. Deus auctor est meriti, qui et voluntatem applicat operi, et opus explicat voluntati. *De Gratia et libero arbitrio.*
34. Merita cum gratia, spei quædam sunt seminatris, charitatis incentiva, occulte predestinationis indicia, futuræ felicitatis presagia, via regni celestis. *Ibid.*
35. Totum meritum in bona voluntate est: quantum vis, tantum mereris. Quantum crescit voluntas tua bona, tantum crescit meritum tuum. *De inter. Domino*, cap. 8.
36. Sicut quædam medicina nihil valet sine scammonia, ita merita nostra nihil valent sine passione Christi. Expos. 1, super *Psalm. cxviii*, in illud: *Judico iudicium meum, et redime me.*
37. Non bonum facere, sed bene facere, laudabile est: non enim verbis, sed adversariis mereamur. Unde versus:
38. In vite meritis presunt adverbia verbis. Lib. 5 *Compend. Theolog. verit.*, cap. 42.
39. Indumenta Christi, merita Sanctorum sunt. Homil. 6.
40. Argumenta meritum, inclementia debent esse profectuum. Hom. 3, ad *Monachos.*
41. Quotidie addamus ad merita, nec de nobis aliquid presumamus, quia Dei est omne quod possumus. *Ibid.*
42. Deus novit de impiorum criminibus, merita augere iustorum. *Ibid.*, hom. 4, *Epiphani.*
43. Anxia vota suis nesciunt esse contenta meritis, ideo aliene precis mendicant suffragia. Serm. 46, super *Cant.*
44. Perfecta humilitas de meritis semper aliis presumit. *Ibid.*

S. BONAV.

S. C. CESARIUS

ARELAT.

S. EUSEBIUS

EMISSEN.

GILLBERT.

ANGLIENS.

45. Per adversa, virtutum merita patefiant. *Gloss. int. Super Job*, cap. 33.
46. Non res eadem semper est virtus, quia per momenta temporum sepe merita mutantur actionum. Lib. 28, *Moral.*, cap. 6.
47. Cum vita iustorum differat, semper eis per augmentum temporum crescent etiam lucra meritum. *Ibid.*, lib. 35, cap. 10.
48. Preveniente gratia, et bona voluntate subsequente, hoc quod omnipotentis Dei donum est, fit meritum nostrum. Hom. 9, super *Ezech.*; super illud: *Et ingressus est in me spiritus.*
49. Stulte mentes hominum merita ex qualitate corporis iudicantur. Lib. 1, *Dialog.*, cap. 5, verbo *Quia.*
50. Periculosum est, de Sanctorum meritis disputare, et aliquid vel minus, vel plus disserere velle de eo, quem Dominus coronavit. Epist. 20 ad *Dames.* pap.
51. Nulli sapienti venire in dubium potest, eam rem majoris esse meriti, que sit amplioris laboris. Epist. 4, ad *Mauritium filium.*
52. Temporale meritum debet esse dignum, sed non condignum æterno premio: quia plus dabitur in premio, quam fuerit in merito. In *Annot. super Epistolam ad Romanos*, in illud: *Non sunt condigne passiones.*
53. Meritum condigni, proprie meritum est. *Super I Reg.* cap. 26.
54. Omne meritum a gratia est: unde opus factum extra charitatem, nullius est meritum. *Super IV Reg.*, cap. 10.
55. Nisi præcedant merita, non est spes, sed presumpcio. *Super Psalm.* xv.
56. Triplex est meritum: primum, est bonæ voluntatis; secundum, est bonæ operationis; tertium, est declinationis a malo. *Super Psalm.* xvii.
57. Quanta est charitas, tantum est meritum: pondus enim meriti, charitas est. *Super Epist. ad Rom.*, cap. 1.
58. Sit licet excellens hominum meritum, sit natura jura conservans, sit legum iussis obtinens, impleat fidem, iustitiam teneat, virtutum exercet, damnet vitia, semet exemplum imitantibus præbeat, parum est. *Prose.*
59. Quidquid gesseris, parum est: quidquid feceris, minus. Omne enim meritum breve est comparatione donorum: numerata beneficia, si potes, et tunc considera quid mereris.
60. Cum divinis numeribus actus proprios meditare, nec dignum te iudicabis eo quo frueris, si intelligas quid mereris.
61. De beneficiis innumeris divina in te pietate collatis, elige quod libuerit unum, hinc tuum

GLOSS. INT.

S. CRISOST.

MAGNUS.

S. HIERON.

HUGO A S.

VICTOR.

HUGO CARD.

S. JOANNES

CRAYST.

RICHARD

AS. VICTOR.

- comparari: totum non poterit meritum? Serm. *Quomodo primus homo.*
62. Tanta est erga omnes bonitas Dei, ut nostra velit esse merita, que sunt ipsius dona, et pro his que largitus est, æterna præmia si daturus. *Nom. de Adam et Eva.*
63. Merita sanctorum non minuuntur morte, non retardantur die, non dissolvuntur in terra, nec nocte obscurantur, nec tenebris obumbrantur. *Serm. de Pentecost.*
64. Totum meritum penus, oblivio meritum. Hom. 38, ad *Popul. Antioch.*
65. Vis vere magnam aliquid operari? nunquam te suspicaris tanquam magnorum meritum. *Ibid.*
66. Si vis magnam ostendere meritum, noli altum sperare, et tunc hoc magis ostenderis: ne te putes aliquid magni effecisse, et totum feceris. *Ibid.*
67. Quamdiu anima in hoc mortali corpore est, nobis quidquid voluerimus operari licet: egressa vero ipsa, nec promereri ultra possumus, nec demereri. *Super Proleg. Regule S. Bened.*, cap. 2, text. 7.
68. Cuncta Deus reliquit, incerta hominum merita, ut unus non intumescat præ alio. *De Casto convivio*, cap. 10.
69. Præcedit divina electio electorum merita: nam hominum merita temporalia sunt, sed electio sempiterna. In *Fasciculo amoris*, cap. 47.
70. Merita ex Dei gratia hominibusque arbitrio originem habent. *Ibid.*
71. Non ex dignitatibus aut gradibus discernuntur merita, sed exercentur dona. *De Triumphali Christi agone*, cap. 26.
72. Nullum temporis momentum preterit, in quo merita non valeant cumulari æterna. *Serm. de Vita solit.*, cap. 10.
73. Equatur plerumque merito, quod distat impendio: quia potest esse par animus, etiam ubi impar est census. *Serm. 4, de Junia deciani mensis.*
74. Secundum altitudinem meritum, surgit remuneratio præmiorum. Lib. 2, de *Monte tabernac.*
75. Nihil potest quidquam de meritis suis perdere, quorum causas atque profectus non in se, sed in suo auctore constituit. *Epist. ad Demetriad.*
76. Summ constituitur meritum, ubi divinum cessarit auxilium, hæc superbia est omni peccato nocentior, quam genere elationis insipientior. *Ibid.*
77. Semper detrimenta meritum, designant detrimenta præmiorum: nam quantum detrahitur merito, tantum semper detrahitur et præmio. Part. 1, lib. 1, de *Brud. hom. intar.*, cap. 1.

JOAN. TRIT.

S. LAURENT.

JUSTINIAN.

S. LEO I.

PETR. CELL.

S. PROSPER.

RICHARD

AS. VICTOR.

Vide etiam tit. *Crimen*, sent. 31, 32; *Debitum*, sent. 20; *Fructus*, sent. 30; *Gratia Dei*, sent. 11, 64, 66, 148; *Lingua*, sent. 40; *Predestinationis*, sent. 9, 58; *Voluntas*, in genere, sent. 86.

METUS.

Vide TIMOR.

MILITIA.

Etymologia. Miles dictus est, quia mille erant ante in numero uno, vel quia unus est, ex mille electus. Lib. 9 *Etymolog.*, cap. 3.

Militia a militibus dicta est, aut a multis, quasi multitudo, quasi negotium multorum, aut a mole rerum, quasi molesta. *Ibid.*

Divisio. Tria sunt militiæ genera: sacramentum, evocatio, conjurato; sacramentum, in quo post electionem jurat unusquisque miles ac non necessarium a militia, nisi post completa militiæ tempora; evocatio, dum ad subitum bellum, non solum milites, sed et ceteri evocantur; conjurato, que fit tumultu, quando vicinum urbis periculum singulos jurare non patitur, sed repente colligitur multitudo, et tumultuosa in ira confatur. Lib. 9 *Etym.*, cap. 3.

SENTENTIE PATRUM.

1. Habet bonam militiam castitas, que stipendiis militat sempiternis. Lib. 2, de *Virginitate.*
2. Præclara est militiam, que regno colorum militat. Lib. 3, de *Virginitate.*
3. Miles terrenus ad quemcumque locum militatur, paratus ac promptus est, multo magis miles Christi sine impedimento hujus sæculi imperatori suo Domino Jesu Christo debet obedire. *De salutar. docem.*, cap. 26.
4. Militare non est delictum, sed propter peccatum militare, peccatum est. *Prose.*
5. Militantibus sumi ideo stipendia constituta, ne dum sumptus queritur, præda grassetur. *De Verb. Dom.*, serm. 19.
6. Quisquis militiæ cingulo utitur, dignitatis sue miles ascribitur, et stipendia sibi publico decreta consequitur; si amplius querit, laqueum concussor est. *Ibid.*
7. Miles in hoste interficiendo, mihi est legis. Lib. 1, de *Libero arbitrio*, cap. 5.
8. Daus militem suum ita spectat dimicantem, ut adjuvet laborantem. *De Catachismo*, cap. 2.
9. Improvidus miles, fortem se in pace gloriatur. In suis *Proc.* verbo *Improvidus.*
10. Militis rajus est fortitudo, non agnoscut nisi in bello. *Ibid.*, verbo *Militis.*
11. Perfectus miles pensat sapissime vires. *Ibid.*, verbo *Perfectus*

S. AMBROS.

S. AUGUST.

V. BEDA.

12. Tales debent esse milites Christi, ut sint leves, non gravati pondere terrenorum; custodes et stabiles, non vagantes vanitatibus mundanorum. Serm. 16 *Fer. 5 post Dom. 2 Quadrag.*

13. Impavidus profecto miles, et omni ex parte securus, qui ut corpus ferro, sic animum fidei lorica induit; utrisque minarum munibus armis, nec demoneo timet, nec hominem. Serm. *ad Milites templi*, cap. 1.

14. Quis finis fructusve secularis, non dico militis, sed militis, si et occisor lethaliter peccat, et occisus eternaliter perit? *Prose.*

15. Quis, o milites, hic tam stupendus error? quis furor hic tam non ferendus, tantissimum pilus ac laboribus militare; stipendiis vero nullis, nisi aut mortis, aut eriminis? *Ibid.*, cap. 2.

16. Devotus miles non sentit suam, cum benigni dicitur conuicta vulnera. Serm. 64, *super Cant.*

17. Quatuor sunt, quorum in hac vita obsequis militamus, caro, mundus, diabolus, Deus. Carni militamus, quia illecebris serviendo, luxuria stimulis obsequendo; mundo militamus, avaritia aestibus anhelando, honoris altitudinem affectando; diabolo militamus, honorum profectibus invidiando, et contra Deum superbis spiritibus intumescendo; Deo militamus, pietatis operibus humiliter insistendo, potestates aereas virtute spiritalis oppugando. In suis *Sent.*, verbo *Quatuor*.

18. Ille recte militat, qui per militiam quam exercet in corpore, domum militat conscientiam. *De inter. doma*, in *Prolog.*

19. Ad licitum usum militis oportet, quod concentrat conveniens persona et causa. *Prose.*

20. Persona, scilicet, indicentis, bellum, in qua requiritur quod habeat potestatem; personam agentis, quae debet esse laicus et secularis, non clericus vel religiosus; persona patientis, quae talis sit insolentia, ut per bellum sit compescenda.

21. Causa autem conveniens est, cum est pro tutela patriae, vel pacis, vel fidei. Quando haec concurrunt, tunc licitum est militare; sed quando deficit aliquid horum, tunc est illicitum. Super *Luce.*, cap. 3, in in *Idud*; *Contenti stois stipendiis patris*, 3.

22. Prudens militis officium est, non solum bellum non fingere; sed et optare bellando victoriam, ut possit coronam accipere. Serm. 4, *de S. Lucie*.

23. Gloriosus et generosus est militi, stare in bello, quam in balneo; sed et optare bellando victoriam, ut possit coronam accipere. Serm. 4, *de S. Lucie*.

24. Alacris certat miles in acie, si ducem suum secum eernit laborem certaminis tolerare. *De sex alis Scraph.*, cap. 6.

25. Fortis Christi miles, quanto res difficilior

quantoque ignominiosior, tanto ferventius et ardentius atque libentius aggreditur eam. *Ibid.*

26. Idoneus non potest miles esse ad bellum, qui non exercitatus prius in campo fuerit. *De exhort. mart.*, in *pref.*

27. Stronum se praebet miles in bello, si ante pugnae labores bellis studia provisione meditetur. Homil. 16, *de Festis paschal.*

28. Miles expectans praemia, alacris est in bellum; nemo vero tam indiscretus regi militaverit, qui non solet bravia laborum exhibere, ut frustra sit paratus mori. Cateches. 18.

29. Militia nostra haec a nobis requirit, ut non contra alios, sed contra nosmetipsos quotidie dimicemus. Homil. 8, *ad Monach.*

30. Militia, mercedo, vix sine peccato sit. *In Decret. Gratiani*.

31. Qui sub Jesu militat, non suscipit inimici javala. Super *Joan.*, cap. 10.

32. Non debet miles Christi otiosus esse, hoste intra patriam manente. Super *Judith.*, cap. 15.

33. Improvidus miles est, qui fortis se in pace gloriatur. Lib. 23 *Moral.*, cap. 18.

34. Dux in praelio plus cum militem diligit, qui post fugam reversus, hostem fortiter premit, quam illum qui nunquam terga praebuit, et nunquam aliquid fortiter gessit. Homil. 24, *sup. Evang.*

35. Summa militiae laus inter alia bona merita haec est, obedientiam sanctae Republicae exhibere, quodque sibi utiliter imperatum fuerit obtemperare. Lib. 42, in *Registro*, indicit. 7, cap. 24, epist. 24, *ad Antioch. episcopos Neapolitanos*.

36. Cur exercitum ducere queris, cum inter milites adhuc censearis? Orat. 20, *de Modestia*.

37. Quid facis in paterna domo delicate miles? ubi vallum? ubi fossa? ubi hyems acta sub pelliibus? ecce de caelo tuba canit. *Prose.*

38. Tu de cubiculo ad aciem, tu de umbra egredieris ad solem: corpus assuetum tunicis, lorice unus non fert: caput operatum linteo, galeam recusat: mollem otio manum, duras exasperat capillus. Epist. 4, *ad Helictor*.

39. Cur, tam bene paratus ad bella, non militas? *Ibid.*

40. Christi miles, nec laude extollitur, nec vituperatione frangitur: non divitiis tumet, non contrahitur pauperitate, et laeta contermit et tristis. *Ibid.*, Epist. 2, *ad Nepotian.*

41. Nilil necesse militanti plaudamentum, et balneus, et apparitorum catervis, qui sub habitu alterius, alteri, scilicet Christo, militat. *Ibid.*, epist. 9, *ad Subinian.*

42. Non debet miles revocari, aut pati formidinem, ubi sequitur palma victoriae. Epist. 6, *ad amicum*.

S. CYPRIAN.
S. CYRILLUS ALEX.
S. CYRILLUS HIEROSOL.
S. ANSELMUS KRISSENTI.
GLOSS. DECA.
GLOSS. INT.
HUGO A. S. VICTORS.
HUGO CARD.
S. GREGOR. MAG.
S. GREGOR. NAZ.
S. HIERON.
S. JOSEPHUS CHRYSOST.

43. Eum militem non sequitur felicitas praemiorum, qui sarcinam gestare non vult armorum. *Ibid.*

44. Militia convenit Christianis, excuti calamitatibus, et probari. *Ibid.*

45. A fortissimo milite semper in acie standum est, et querenda occasio, qua virtus exulescat excessu. *Ibid.*

46. Militia christianae speciem est, lucidum per ardua componere gradum, per dura vectari et miseriarum duram duris viribus perferre curam. *Ibid.*

47. Bona militia est, in qua contra diabolum et vitium militatur. Super *I ad Timoth.*, cap. 1.

48. Miles duris gaudet, cura sustinet, fortis est, non cedit ictibus. Lib. 4, *de Propriet. rerum*, cap. 11.

49. Tria praecipua necessaria sunt militanti. Primum est, quod sciat pugnare; secundum est, quod habeat fortitudinem; tertium est, quod habeat arma. Super *Palm.* xxvi.

50. Miles in bello aut impetit, aut impetitur: qua igitur fortiore se impetit, indiget adjuvatore, qui autem impetitur, indiget protectore, Super *Palm.* cxxii.

51. Si compositus miles, compositam debet habere familiam: et quis magis compositus miles quam Christus? Super *II. Cor.* vi.

52. Non est bonus miles, qui se armat pro musca capiendi, imo ignominiosus est. Sup. 1, *Tim.*, cap. 1.

53. Hodie pauci sunt Josaphat, pauci sunt ministri militiae. *Ibid.*

54. Miles Christi non carnis, non mundi, non diaboli est: sed contra hos militat pro Christo habendo. Sup. *Tim.* 2.

55. Miles nihil egregium absque praefecto ductu gerit. Homil. 3, *super Genes.*

56. Miles in bellum proficeens, non cogitat vulnera tantum, et comes, et hostium insidias, et alias erumnas, sed et victorias et triumphos sibi ipsi praesagios, omni armatura, bona spe proposita, se munus. *Ibid.*, homil. 25.

57. Melius est non militare, quam in militia curam et honorem regis negligere eum, qui a rege nutritur, pro rege autem non cartare. Serm. *de Eucliar*.

58. Nemo miles ab imperatore extraneo stipendium accipit, nisi illum cui militat, laedit. Serm. 4 *de Martyriis*.

59. Magna dignitas esse militem Christi. Homil. 4, *super II. Tim.*

60. Si laborare regii militis est, non laborare militis Christi non est: non itaque graviter aut moleste ferre militem labores decet, sed grate ac

libenter, et tum magis dolere, cum non laborat. *Ibid.*

61. Non reprehenditur miles, cum de praelio reverenter vulneratus: sed reprehensibile magis ac semper turpe est, arma deponere, et fugiendo servitium jugum subito captivum. Epist. 6, *ad Theodor. lapsura*.

62. Militem praeter ea, quae ad militiam spectant, nihil curiosius inquirere oportet. Lib. 3, *Parall.*, cap. 70.

63. Honestas idoneum militem reddit, et verecundia, dum prohibet fugere, saepe facit victoriam. Lib. 6, *de Nugis curial.*, cap. 5.

64. Ut semper in vigore fortitudinis maneat miles, necesse est ut otium caveat: qua nihil demonibus in eo est, quam otium, per quod usus armorum deducitur, nutritur pusillanimitas, vires fatiscunt, obrepit inertia, et ad humanitatem actus animus occupatur. Super *Prolog.* *rey. S. Berno.*, cap. 2, text. 29.

65. Miles summi Regis es, non licet tibi agnere illum deserere: nihil enim Christi milite fecit, qui promittitur regna caelorum: nihil laboriosus, qui quotidie de vita periclitatur; nihil fortis, qui vincit diabolum; nihil imbecillus, qui a carne superatur. *De inst. vitae suar.* cap. 7.

66. Si miles sumus, quare non militamus? qui male militat, finem belli formidat. *De Vanit. et miser. huius vitae*, cap. 3.

67. Quicumque Dei militiam aggressus est, caveat ne repente se transferat ad exteriora. *De discipl. moral.*, *conservat.*, cap. 24.

68. Generosi milites, quamvis non decertent acta, habitu tamen et desiderio semper sunt ad pugnam parati. *De Perfect. gradib.*, cap. 10.

69. Debet esse immunitus ab aliis, qui divina militiae fuerit aggregandus: ut a castris Dominicis (quibus nomen ejus adscribitur) nullis necessitatibus vinculis abstrahatur. Epist. 1, cap. 1.

70. Non est liber a lequeis diaboli, qui se militia mandata voluerit implicare. Epist. 92, *ad Rustic. Narbonens.*, epist. cap. 11.

71. Si in Christi inceperis comitiva militia militare, finis militiae tuae regnum, non lertus et temporis, sed aeternitatis, et caeli. Epist. *ad Quem. dam militem*.

72. Ordo militum nunc est, ordinem non tenere: nam cuius os majore verborum spurcicia polluitur, qui detestabilis jurat, qui minus Deum timet, qui ministros Dei vilicet, qui Ecclesiam non venerat, esse hodie in exercitu militum fortior, et nominatior reputatur. Epist. 94, *ad Joan. Archidia.*

73. Militari hodie disciplina, quam Vegetius,

S. JOAN. DAM.
JOAN. BARB.
JOAN. TRIV.
S. LAURENT. JUSTINI.
S. LEO L.
S. PAULINUS
PETR. BLES.

Renatus ac plerique docuerunt, proptus evanuit, et se in quendam delinquendi libertatem, et securitatis speciem deformavit. *Ibid.*

74. Ex quo hodie militari cingulo tyrones decantant, stetim insurgunt in Christos Domini, et deservunt in patrimonium crucifiri. *Prose.*

75. Spoliant et praedantur subjectis Christi pauperes, et miserabiliter atque immisericorditer affligunt miseros, ut in doloribus alienis illicitos appetitus impliant voluptatum. *Ibid.*

76. Milites, qui contra inimicos Christi vires suas exercere delibant, potius et christianitas pugnant. *Prose.*

77. Vacant otio, marcent crapula, vitamque degenerem in immunditias transigunt, noxam et officium militiae debonestant. *Ibid.*

78. Nihil damnabilius est in milite, quam otium; per quod vites armorum deditur, miferitur pusillanimitas, vires fatiscunt, obsepi infortia, et ad immunitatis actus animus occupatur. *Ibid.*

79. Inutilis est omnino militia, nutritus tenere, et delicias assuetus. *Ibid.*

80. Si milites nostro ire in expeditionem quandoque oporteat: summarii eorum non ferro, sed vino: non lanceis, sed cassis: non ensibus, sed utribus: non hastis, sed verbis operantur. *Prose.*

81. Credas eos ire ad domum convivii, non ad bellum: clypeos deserunt optime desauratos, praedam potius hostium cupientes, quam certamen ab hostibus et eos referunt, ut ita loquar, virgines et intactos. *Ibid.*

82. Militia regularis, arma spiritualia exigit: quia sine tentationibus, vix hora dimidia constituta vix transgreditur. *Ibid.*, epist. 134. ad *Vulturni. Election.*

83. Verus miles est, qui non concubit, sed defendit: qui calumniam non ingerit, sed repellit: qui currit ad regis stipendia, non ad praedam. *Serm.* 133.

84. Devoti militis est, regis sui tacere fugam, aperire fortia, infirma reticere, adversa delere, praedicare victorias. *Ibid.* *Serm.* 150.

85. Insuperabilis miles est, cui virtus est vulneribus crescit: ex minorum terroribus animositas surgit. *Serm.* 32, de *S. Apollinare.*

86. Pudeat te, o miles Christi! peritura in hoc saeculo facultate discescere: ne in futuro cogaris nudus et inops perpetuo mendicare. *Prose.*

87. In talis quippe militiae arma jurasti, quam nudos et agiles expetit bellatores: omnes autem stipe alio regnes, a castrorum excubiis donativi arcet immunes.

88. Abjurat ille militia sarcinis praegravatum,

et turpiter ante tempus merito subrogat expeditum.

89. Non licet illic marsupia pendere nummorum, ubi theca tantummodo vibratione cornuntur armorum.

90. In bellicosa scilicet acie, inerti pecunia non tuto servitur, ubi constipatis cuneis assidua dimicatione colligitur. *Opusc.* 12, cap. 5.

91. Saecularis militia, quia caelestis non habet, terrena strenue militantis praestat. *Lib.* 2, de *Vita contemp.*, cap. 10.

92. Quid aliud omnium militantium vits, quam rapina. *Lib.* 3, de *Gubernatione Dei.*

93. Nulla deliciosis militibus virtutum patet janua. *Homil.* 2, de *Arcta vita.*

94. Miles es, attente tibi, ut non militans Deo implicis te negotiis saecularibus, ut placeas ei, qui te probavit: sed collabora Evangelio, ut milites in illis bonam militiam. *Serm.* de *Prosepto.*

SENTENTIA PAGANORUM.

95. Rei militaris virtus praestat ceteris omnibus. *Oratio pro Mirana.*

96. Milita invidiosa est, periculosa est. *Lib.* 1 *Contractus.* 8.

97. Gloriae causa aliquis militat? consecutus est gloriam: vacationis causa? consecutus est praemium. *Lib.* 4 *Contractus.* 8.

98. Militares Siri gloriantur vulneribus, laeti fluentem meliori casu sanguinem ostentant. *De Divina providentia.* cap. 4.

99. Ad suspicionem vulneris tyro pallescit, audacter veteranus cruorem suum spectat, qui seipse saepe vicisse post sanguinem. *Ibid.*

100. Erit utilis miles, qui seipse parere consilio. *Lib.* 1, de *Ira.* cap. 9.

101. Lex a quinquagesimo anno militem non cogit. *De Brevis. vite.* cap. 20.

102. Non potest quisquam eodem tempore et bonum virum, et bonum militem agere. *Lib.* 4, de *Benef.*, cap. 37.

103. Nobis militandum est, et quidem genere militiae, quo nunquam quies, nunquam otium datur: debellanda sunt in primis voluptates, quae salva ad se invicem impugnant. *Epist.* 54.

104. Nullum laborem recusat manus, quae ad arma ab aratro transferantur. *Epist.* 54.

105. Malus miles est, qui imperatorem gemens sequitur. *Epist.* 105.

Vide etiam tit. *Certamen*, sent. 35, 36, 37; *Discipulus*, sent. 28; *Familia*, sent. 8; *Martyrium*, sent. 137; *Negotium*, sent. 21; *Religia seu Conspectus*, sent. 17; *Virtus*, sent. 245.

MIRACULUM.

Etymologia. Miraculum dicitur, quasi admira-

tionem plenum. *Part.* 1 *Summa*, quest. 105, art. 7.

8. AUGUST. *Definitio.* Miraculum voco quicquid arduum aut insolitum supra spem vel facultatem mirantis apparuit. *De Util. credendi*, cap. 16.

HUGO CARD. Miraculum proprie dicitur, quod praeter naturam cursum evenit. *Prose.*

Interdum tamen miraculum dicitur quodlibet insuetum, vel inusitatum, licet praeter naturam non eveniat. *Super Luc.*, cap. 6.

Miraculum proprie est, cum aliquid fit praeter ordinem naturae. *Part.* 1 *Summa*, quest. 110, art. 3.

8. THOMAS AQUINAS. *Productio.* Apparitio miraculi parit admirationem, admiratio cognitionem, sive inquisitionem. *In caput.* 1 *Luc.* in illud: *Apertum est os ejus.*

8. PROSPER. *Interdum tamen miraculum dicitur quodlibet insuetum, vel inusitatum, licet praeter naturam non eveniat. Super Luc.*, cap. 6.

8. VALEN. EPISCOPOS. *Productio.* Apparitio miraculi parit admirationem, admiratio cognitionem, sive inquisitionem. *In caput.* 1 *Luc.* in illud: *Apertum est os ejus.*

8. BONAV. *Productio.* Apparitio miraculi parit admirationem, admiratio cognitionem, sive inquisitionem. *In caput.* 1 *Luc.* in illud: *Apertum est os ejus.*

8. AMBROS. *Productio.* Apparitio miraculi parit admirationem, admiratio cognitionem, sive inquisitionem. *In caput.* 1 *Luc.* in illud: *Apertum est os ejus.*

8. AUGUST. *Productio.* Apparitio miraculi parit admirationem, admiratio cognitionem, sive inquisitionem. *In caput.* 1 *Luc.* in illud: *Apertum est os ejus.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Signa incredulis, fides credentibus; et ideo cessant miracula. *Lib.* 2, de *Sacram.*, cap. 2.

2. Cum Ecclesia catholica per totum orbem diffusa atque fundata sit, nec miracula illa visibilia in nostra tempora durare permessa sunt, ne animus semper visibilia quereret, et eorum consuetudine frigesceret genus humanum, quorum novitate flagraret. *De Vera Relig.*, cap. 25.

3. Aliter Magi faciunt miracula, aliter boni christiani, aliter mali christiani. *Prose.*

4. Magi per privatos contractus, boni christiani per publicam justitiam, mali christiani per signa publicae justitiae. *De LXXXIII Quest.* quest. 79.

5. Quamvis miracula visibilia naturarum videri nunc potest: sed illud de internis miraculum est mirabilis quod nunc videri non potest. *Ibid.*, lib. 9., cap. 6.

6. Omni miraculo quod fit per hominem, majus miraculum est homo. *Lib.* 10 de *Civ. Dei*, cap. 12.

7. Majus miraculum est gubernatio totius mundi, quam saturatio quinque millium hominum de quinque panibus, et tamen haec nemo miratur, illud miratur homines, non quia majus est, sed quia rarum est. *Tract.* 24 super *Evang. Joannis* de cap. vii.

8. Non tantum miracula propter miracula faciebant Christus: sed ut illa quae faciebant, mira essent videntibus, vera essent intelligentibus. *De Verb. Dom.* *serm.* lii, cap. 4.

9. Opus est homines ad invisibilem fidem, visibilibus miraculis excitari. *Epist.* 122.

10. Miracula Dei cultum religionemque commendant. *De Civitate Dei*, lib. 10, cap. 12.

11. Christus ut in se commendaret Deum, miracula multa fecit. *Ibid.*, lib. 18, cap. 46.

12. Sicut non impossibile fuit Deo, quas voluit

instituire naturas; sic et non est impossibile in quicquid voluerit, quas instituit mutare naturas: unde miraculorum multitudo silvescit. *Ibid.*, lib. 21, cap. 8.

13. Deus in hoc mundo magna et parva miracula fecit, eademque ipso mundo uno, aliquo omnium maximo miraculo inclusit. *Ibid.*, cap. 9.

14. Christus miraculum concessit auctoritatem. *De Utilit. cred.*, cap. 14.

15. Miracula sententiae assiduitate contemnimus. *Ibid.*, cap. 16.

16. Dei miracula, magica non sunt. *Lib.* 29, contra *Faust.*, cap. 2.

17. Quotidiana miracula Dei, non facilitate, sed assiduitate viderunt. *Homil.* 32, ex *Quinquag. Hom.*, cap. 2.

18. Illa vere nequeunt dici miracula, quae ad nullam utilitatem simulant, deceptis oculis blandiantur. *Super Psalm.* LXXXV, vers. 9.

19. Non te confundat, nec trepidum faciat rorem novitas, sed sufficit tibi omnipotens auctoritas. *Serm.* 1, de *Symbolo.*

20. Maxime cavendum est ab his, qui propter nomen Christi etiam miracula habent, quae cum propter infideles Dominus fecerit, monuit tamen ne a talibus decipiamur: putantes ibi esse invisibilem sapientiam, ubi est visibile miraculum. *Super Matth.*, cap. 7.

21. Divina miracula semper debent considerari per studium, et nunquam discuti per intellectum. *Lib.* 6 *Moral.*, cap. 8.

22. Magnus est omne hoc miraculum, quod videri nunc potest: sed illud de internis miraculum est mirabilis quod nunc videri non potest. *Ibid.*, lib. 9., cap. 6.

23. Vera virtus in amore est, non autem in ostensione miraculi: quia veros Dei famulos non miracula, sed sola charitas probat. *Ibid.*, lib. 20, cap. 9.

24. Miracula cum electi faciunt longe dissimiliter a reprobis sunt: quia quod electi ex charitate, hoc reprobi student agere per elationem. *Homil.* 17, super *Esaiam.*

25. Sola est in miraculis ratio potentia facientis. *Ibid.*, *homil.* 20, super illud *1 Cor.* ix: *Sic currite ut comprehendatis.*

26. Ad hoc visibilia miracula coruscant, ut corda videntium ad fidem invisibilem pertrahant: ut per hoc quod mirum foris agitur, hoc quod intus set longe mirabilis esse sentiantur. *Homil.* 4, super *Evang.*

27. Frustra miraculum foris ostenditur, si deest quod intus operetur. *Ibid.*

28. Miracula ex assiduitate vilesunt. *Ibid.*, *hom.* 26.

CASSIODOR.

8. EUSEBIUS.

RUSSINUS.

GIOS. ORD.

8. GREGOR.

MAGNUS.

8. PETRUS
CHRYSOLOG.8. PETRUS
DAME.8. THOMAS
AQUINAS.

29. Miracula in exordio Ecclesie necessaria fuerunt: ut enim ad fidem cresceret multitudo credentium, miraculis erat nutrienda. Ibid., homil. 29.

30. Miracula tanto maiora sunt, quanto spiritualia: tanto spiritualia sunt, quanto per haec non corpora, sed animae suscitantur. Ibid.

31. Charitatis atque pietatis miracula amata, quae tanto securiora sunt, quanto et occulta, et de quibus apud Dominum eo maior fit retributio, quo apud homines minor est gloria. Ibid.

32. Quoties praeter quotidianum usum nova quaedam accidunt, quae carnales ac simplices admirantur, miraculum fieri dicitur. Lib. 5, in 1 Regum, cap. 4, super illud: Et factum est miraculum.

33. Valde premedus est enim inter miracula, ne fortassis in his propriam gloriam quaerant, et privato se exultationis gaudio exultent. Lib. 9, in Registro, indict. 4, cap. 99, epist. 53, ad Aug. episc. Anglor.

34. Hi qui Omnipotenti Deo familiariter serviunt, aliquando miracula facere, etiam ex potestate possunt. Lib. 2 Dialogi, cap. 31.

35. Sic Omnipotens Deus, contra elatus carnalium mentes potentiae suae miracula per despectos operatur, ut qui superbe contra precepta veritatis se elevarunt, eorum curvacione veritas per humiles presunt. Ibid. lib. 3, cap. 12.

36. Majus miraculum est, intimo sonitu insensibilem mentem concutere, quam collisis per ventum nubibus tonitruum insonare. Lib. 5 in 1 Roy., cap. 2.

37. Postquam in fide firmior radicata est Ecclesia, exteriora miracula cessaverunt. Serm. 2. Pont.

38. Prophetiae, et virtutes facere, et demonia eiecere, interdum non ejus meriti est, qui operatur: sed vel invocatione nominis Christi hoc agit, vel ob condemnationem eorum qui invocant, et utilitatem eorum qui vident, et audiunt, conceditur. Lib. 4 super Math., cap. 7, num. 60, super illud: Multi dicunt multi in illa die, etc.

39. Quanto miraculum famosius, tanto gloriosius. Super Lucam, cap. 7.

40. Absque nobilitate mirum, nihil signa valent necque miracula. Homil. 33 super Math. oper. perf.

41. Nunc in Ecclesia pius est bene vivere, quam signa facere. Prose.

42. Quod nunc Ecclesia non ea miracula faciat, quae sub Apostolis fiebant, ea causa est, quia tunc oportebat omnium miraculis credere: nunc vero jam credentem oportet bonis operibus corroborare.

43. Nani ideo tunc signa fiebant exterior, ut interior fides roboraretur: jam in fide miracula

quicumque requirit, vanam gloriam, ut laudetur, quaerit. Lib. 1, de Summo bono, cap. 24, sent. 1.

44. Miracula in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus: non fidelibus, qui jam crediderunt, sed infidelibus ut convertantur. Prose.

45. Noveris igitur miracula pro incredulis, non pro fidelibus fieri. Ibid. sent. 3.

46. Ubi quod quaeritur, supervacaneum est: illic quoque miracula edere, prosum inatemptivum est. Lib. 1, epist. 76, ad Joan. Eremit.

47. Inane est omne miraculum, quod utilitati salutis non operatur humane. Homil. 1 Quadrages.

48. Miracula Christi cum humanas vires superarent, et propria Christi virtute fierent, divinitatem ejus abunde comprobabant. Part. 3, quest. 43, art. 4.

Vide etiam tit. Apostolus, sent. 57: Discordus, sent. 27: Devinatio, sent. 14: Innocentia, sent. 34: Prudencio, sent. 144: Unitas, sent. 31.

MIRATIO, MIRABILE.

Definitio. Mirabile est quicquid arduum supra spem, vel facultatem mirantis apparet. Serm. 1. Dominica quinquages., art. 2, cap. 4.

Admiratio est desiderium quoddam sciendi, quod in homine contingit ex hoc, quod causa talis effectus excedit cognitionem sui facultatem ipsius. 1, 2, quest. 32, art. 8.

Admiratio est species timoris, consequens apprehensionem alicujus rei excedentis nostram facultatem. 2, 2, quest. 180, art. 3.

Differentia. Inter admirationem et stuporem hoc interest: quod admiratio est principium philosophandi: sed stupor est philosophiae considerationis impedimentum. 1, 2, quest. 44, art. 4, ad 5.

SERVITIUM PATRUM.

1. Tantum habet virginitas admirationis, ut etiam etiam fentes mirantur. Lib. 2, de Virginitate.

2. Quod mirabile fit, mira quidem res est, sed in viro sancto miranda non est. Serm. 87, de S. Eusebio.

3. Mirari solent homines, cum audiunt aliquem bonum eundem in peccata, cum tamen continue sit in pugna: sed potius mirandum est, si aliquando non cadat. Part. 4, tit. v, de Justitia, cap. 12, § 2.

4. Eunt homines admirari alta montium, et ingentes fluctus maris, et latissimos ripens fluminum, et oceanum ambitum, et gyrus siderum, et relinquunt seipsum, nec mirantur. Lib. 10 Conf., cap. 8.

5. Si ratio quaeritur, non erit mirabile in

rebus mirabilibus tota ratio facti est potentia facientis. Epist. 3, ad Valerian.

6. Iste cause sunt admirationis, cum vel ratio cuiusque rei latet, vel eadem res usitata non est, quod aut singularis, aut rara est. Epist. 101, ad Evodiam.

7. Mira societas carnis et animae, spiritus vite et limi terre: nec minus mirabile fuit, quod limo nostro Deus seipsum conjunxit, ut sibi invicem unirentur Deus et limus, tanta sublimitas, et tanta vilitas. Prose.

8. Mirabilis fuit conjunctio prima, mirabilis fuit secunda, nec minus mirabilis erit tertia, cum homo Angelus et Deus, unus erit spiritus. de Spiritu, et anima, cap. 14.

9. Quidquid mirabile sit in hic mundo, profecto minus quam totus hic mundus, id est, eorum et terra, et omnia que in eis sunt. Lib. 10, de Civ. Dei, cap. 12.

10. Quid mirabilis inter Dei mirabilia quam mortuos suscitare? Super Psalm. LXX, vers. 18.

11. Mortuos resurrexit, mirati sunt homines: tot quotidie nascuntur, mirati sunt homines: tot quotidie nascuntur, majoris mirandi est esse qui non erat, quam reviviscere qui erat. Tract. 8, super Ezeq., Joan., de cap. 2.

12. Illud mirantur homines, non quia majus est sed quia rarum est. Ibid., tract. 24, de cap. 6.

13. Beati spiritus in cala admirantes diligunt, et diligentes admirantur, ut inestinguibiliter per admirationem ardent dilectio et suaviter in dilectione fervet admiratio. Super Haysinfont, vers. 2.

14. Mirabilia assiduitate vilescent: assiduitas experiendi paulatim subtrahit admirationis incertamentum. Lib. 2, de Civitate Dei, cap. 4.

15. Quae sunt rara admirantur. Ibid., cap. 6.

16. Omnium mirabilium vivit admirationem, quod homo divinam potuit invenire naturam, caenae efflere. Ibid., lib. 8, cap. 24.

17. Illa plus habent admirationis, quae molis minimum. Ibid., lib. 22, cap. 24.

18. Ignorantia est mater admirationis. Lib. 13 Conf., cap. 21.

19. Multi sunt qui plus tenentur admiratione rerum, quam cognitione causarum. Epist. 232.

20. Admiratio de rebus insperatis nasci solet. Lib. 1 de Genesi, contra Manich., cap. 8.

21. Miracula quotidiana assiduitate, amiserunt admirationem. Tract. 8, super Joan.

22. Licet in cunctis operibus tuis sis mirabilis, mirabilior tamen crederis esse in operibus pietatis. Lib. Medit., cap. 2.

23. Multi per cupiditatem mundi, multa mira faciunt. Tract. 6, super Epist. Joan.

24. Rationalis creatura eo magis miratur inso-

lita, quo minus cernit futura. Lib. 26, contra Faust., cap. 3, ante fin. tom. 6.

25. Non movent quae mira non sunt, et si solita essent, mira non essent. de Utili, cred., et cap. 16.

26. Mirabilem te apparere, et contemptibilem reputari, hoc ego ipsis virtutibus mirabilibus judico. Serm. 18, super Cant.

27. Delecti se de culmine generositatis suae, qui admirari aliquid post Deum potest. de Spectacul., cap. 7.

28. Divinis rebus admiratio adhibenda est, non creditas abneganda. Homil. 2, de Symbolo.

29. Illa quae rara sunt mirantur homines, et non consueva. Super Ecclesiastic., cap. 31.

30. Mira quae ex fide credenda sunt, persectanda per rationem non sunt: quia si haec oculis ratio expendere, mira non essent. Lib. 6, Moral., cap. 8.

31. Divina operatio, si ratione comprehenditur, non est admirabilis: nec fides habet meritum, cui humana ratio praebet experimentum. Hom. 26, super Ezeq.

32. Mirabilia Spiritus sancti ab infirmis veneranda sunt, non imitanda. Lib. 1 Dialogi, cap. 1.

33. Non quod foris est, mirabile est: sed quod intus est, mirabile est: intus ergo vide, et non miraberis quicquid apparet. Super Psalm. LXVII, cap. 69.

34. Mirabile est ignem tangere et non urri, spinas colligere et non pungi, lapides supportare et non laedi. Super Ecclesiastic., cap. 31.

35. Mirabile opus fuit creatio mundi, mirabilis fuit recreatio mundi, mirabilissimum erit glorificatio mundi. Ibid., cap. 38.

36. Satis et exoptabilis est, casu non terre, Deo non hominibus admirabilem apparere. Homil. 41, super Joan.

37. Sunt graculis haud assimilés, et asinis peiores, qui presentia admirantur. Ibid., hom. 75.

38. Donec anima terrena miratur, necessario coelestia spernit ac despiciit. Lib. 2, de Compunctione cordis.

39. Cuncta quae sunt et facta sunt, mira valde sunt: sed consuetudine videntur. Lib. 1, de Summo bono, cap. 8, sent. 19.

40. Homo, qui miraris siderum altitudinem, et maris profunditatem, animi tui abyssum intra, et mirare si potes. Ibid., cap. 43, sent. 4.

41. Multo praeclearius est, ethomine dignitas, hoc pulcherrimum opus, sellae antem, intermiscantibus asteroem humanibus, tanquam floribus adornatum, quam pictae et fictae et geminis distincta mirari. Lib. 6, de Divin. inst., cap. 20.

42. Multa possunt in homine reperire miranda, quae sine charitatis medullis, habent quidem pie-

UNIVERSIDAD

MATHEO. S. HIERON. RUGO CARD. S. JOHANNES CHRYSOST. S. IUST. HISP.

S. ISID. HISP. S. MAXIM. EP. TAURIN. S. THOMAS AQUINAS.

S. BERNARD. SENENS. S. THOMAS AQUINAS.

S. BERNARD. S. ANTON.

S. AUGUST.

S. BERNARD. S. CYPRIAN. S. HIERONIMUS EMISSEN. GLOS. ORD. S. GREG. MAG. S. JOHANNES VICTORE. S. JOHANNES CHRYSOST. S. IUST. HISP. S. IUST. HISP. S. IUST. HISP. S. IUST. HISP.

tatis similitudinem, sed non habent veritatem. Epist. ad Rufin. de Lib. arbit. , cap. 4.

43. Quae sunt mirabilia, eadem sunt terribilia: nulla quippe est admiratio sine formidine. Super Psal. cv, vers. 22.

CICERO.

SENTENTIA PAGANORUM.

44. Causarum ignoratio in re nova, mirationem facit. Lib. 2, de Divinat.

SENECA.

45. Adeo naturale est, magis nova quam magna mirari. Lib. 7 Quaes. , cap. 1.

46. Cogita in te praefer animum, nihil esse mirabile, cui magno nihil magnum est. Epist. 8.

47. Nihil habent ista magnificum, quae estimamus quo mentes in se nostras trahant, praeter hoc, quod mirari illa consuevimus. Epist. 81.

MISERIA.

S. GREG.

NYSS.

Definitio. Miseria est in acerbis et tristibus, nequaquae voluntate non accipientibus casibus, et calamitatibus arumna. Orat. 1, de Beatitude.

S. THOMAS

AQUINAS.

Miseria est defectus rationalis naturae (quam configit esse felicem) oppositus felicitati. Part. 4 Summa, quaest. 21, art. 4.

HUGOCARD.

Descriptio. Miseria in praesenti est deformitas sine pulchritudine, gravitas sine agilitate, imbecillitas sine potestate, infirmitas sine sanitate, servitus sine libertate, anxietas sine voluptate; mors sine vita, ignorantia sine doctrina, inimicitia sine charitate, discordia sine pace, dedecus sine honore, invaliditas sine fortitudine, timor sine securitate, tristitia sine gaudio. Super Psal. cxxix.

S. ANSELM.

Divisio. Partes miseriae, sunt turpitudine, ponderositas imbecillitas, servitus, infirmitas, anxietas, vite brevitatis, insipientia, inimicitia, discordia, dedecus, impotentia, timor et tristitia. De similitudinibus, cap. 49.

SENTENTIA PATRUM.

S. ANDREAS.

1. Quid nobis miserius, qui tanquam spoliati et nudi proficimus in hanc vitam, corpore fragili, corde lubrico, imbecillo animo, anxii ad sollicitudinem, desidiis ad laborem, praei ad voluptates? Orat. de fide Resurrect.

S. ANTONIUS

DE PADOA.

2. Felix est miseria, quia ducit ad meliorem, et felix nigredo, quo candorem parit. Serm. Dominice 2 post Trinitatem.

S. ATHANAS.

MAGNUS.

3. Nemo est mortalium, qui non laborat miseriis in ista misera vita: sive sit inops, sive sit opulentus, sive servus, sive liber, sive peccator, sive iustus, omnes aequae laborant. De Virginitate.

S. AUGUST.

4. Quid miserius misero non miserante seipsum? Lib. 4 Conf., cap. 43.

5. Duobus modis nocet homo, quantum in ipso est, aut faciendo miserum, aut deserendo mis-

rum: tu non vis ab alio fieri miser, et non vis deseri ab alio, si miser fueris quare alios facis miseris? Super Psal. c, vers. 3.

6. Malitia individua comes, miseria est. Prose.

7. Perversi enim non solum mali esse volunt, et miseri nolunt (quod fieri non potest), sed ideo volunt mali esse, ne miseri sint: ergo ne miser sit, malus est, et ideo miserior est, quia malus est. Super Psal. xxxv, vers. 12.

8. Tota miseria est in mundo, dolor ubique, ubique metus, ubique necessitas, ubique labores. Super Psal. cxxxviii, vers. 11.

9. In luctu nascimur, in labore vivimus, et in dolore morimur. Serm. 65, ad Frat. in Eremito.

10. Homines quamdiu mortales sunt, etiam miseri sunt necesse est. Lib. 9, de Civ. Dei.

11. Miseri in quantum miseri sunt, utique in pace non sunt: verumtamen quia iuste miseri sunt, in ea quoque ipsa sua miseria praeter ordinem esse non possunt. Ibid., lib. 19, cap. 13.

12. Nihil prodest alicui misero, si felix aut fortunatus vocetur. Lib. 22, contra Faust., cap. 22.

13. In miseria generis humani laudatur iustitia pauperum. Lib. 22, de Civ. Dei, cap. 24.

14. Homo iustus est miser. Lib. 3, de Lib. arbit., cap. 6.

15. In sordibus generamur, in tenebris confovemur, in doloribus parturimur. Prose.

16. Ante exitum miseris emeramus matres, in exitu more viperis laceramus, mirum quod non ipsi pariter laceramur. Serm. fer. 4 Hebdom. penultimate.

17. Homo natus de muliere quo nihil abjectius, replerit multis et multiplicibus miseris, miseris corporis, miseris cordis, miseris cum dormit, miseris cum vigilat, miseris quoqueversum se vertat. Serm. fer. 4 Hebdom. penultimate.

18. Si diligenter consideres quid per os et nares, caeteroque corporis meatus egrediatur, vilis sterquilinum nunquam videris. Lib. Medit., cap. 3.

19. Miseri nos et miserabiliter nati, quibus distum est nasci in morore, vivere in labore, in dolore mori: de peccatore peccatores, de debitoro debitorum, de corrupto corrupti, de subdito subditi. Serm. de Quingue negotiationibus.

20. Omne mortaliu genus in miseriam, mortis fine, labitur. Lib. de Consolat. philosoph., prosa 4.

21. Miseriae delicias, et deliciae miseris commutantur. Serm. 4, Dom. 1, post Epiph.

22. Infelix solatium est turba miserorum. Hom. 15.

23. Tanto fit miseris miseria sua gravior, quanto prius fuit felicitas major. De Perfect. charit., art. 33.

S. EUSEBIUS

EMISESIUS-

GLOS. INT.

24. Nemo miser putatur, qui in fide, vel in animi virtute non leditur. Rom. in Litanis.

25. Hujus saeculi miseris impatientes dolent, quos boni patienter transeunt. Super Psal. cxxxix, in illud; In miseris non subsistent.

S. GREGOR.

MAGNUS.

26. Omne quod hic agitur, poena et miseria est. Lib. 11 Moral., cap. 26, super illud Job 14: Breve viceis tempore.

S. GREGOR.

NAX.

27. Calamitas inventrix est ingeniosa. Orat. 9, in Flavere patris sui.

S. GREGOR.

NYSS.

28. In miseria omnia eundem honoris gradum inter se obtinent, omnia tenent in malorum excellentias, omnia parem praebent luctus occasionem. Prose.

29. Quid enim miseriae magis deflebis, et qua ex parte magis quereris de natura, vite brevitate et laborem incipere a lacrymis, et desinere in lacrymas?

30. Quid plura? miserabilem infantiam, juventutis inconstantiam, senectutis delirium. Rom. 6, super Ecclesiasten.

31. Recte miseriae hujus vitae aquis praeteritum comparantur, quia mentes electorum calamitas transitoria non subvertit, sed abluit. Super Job, cap. xi.

32. Revera non erunt socii in gloria, qui non fuerint socii in miseria. Super I ad Cor., cap. 1.

33. O vilis conditionis humanae indignitas! o indigna vilitatis humanae conditio! herbas et arbores investiga. Prose.

34. Illa de se producent flores, et frondes, et fructus; et tu de te lentas, et pediculos, et humbricos.

35. Ille de se fundunt oleum, vinum, et balsamum: et tu de te sputum, urinam, et stercorem.

36. Ille de se spirant suavitatem odoris, et tu de te reddis abominationem factoris. Lib. 1, de Contemptu mundi, cap. 8.

37. Non parva sunt, ex summa felicitate ad miserorum societatem transire, et sui unius calamitatis religio securitatem ac honorem conciliare. Prose.

38. Nam etsi magnum sit bona, nullis proximi gratia permutare, tamen non parum affert consolationis, si calamitatis socii habeantur.

39. Quis autem quisquam voluit solus miser esse, ut alii bonis fruatur? id multo praestantior animi est. Homil. 25, super I ad Cor.

40. Miseri nihil utilius est, quam utcumque finire miseriam. Lib. 5, de Nigis carial., cap. 7.

41. In omni statu miseria est, et quanto quisque excellentius super omnes sublimatus cernitur, tanto abundantius miseria repletur. De Vanitate et miser. humanae vite, cap. 7.

Tom. III.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

quem non attingit dolor morbusque. Lib. 3 *Tusc. quest.*

60. Misericum te iudico, quod nunquam fuisti miser: transisti sine adversario vitam. *De div. Provid.* cap. 4.

61. Calamitas, virtutis occasio est. *Ibid.*
62. Mios merito quis dixerit miseros, qui nimia felicitate torpescent, quos velut in mari lento tranquillitas iners detinet? *Ibid.*

63. Nihil tam miserum est, quam quod in naturam consuetudo perduxit. *Ibid.*

64. Ignis aurum probat, miseria fortes viros. *Ibid.*, cap. 8.

65. Malevoli solatii genus est, turba miserorum. *De Consolat. ad Marcianum*, cap. 12.

66. Licet totius mundi quis dominus sit, tamen miser est, qui se beatissimum non iudicat, licet imperet mundo. *Epist.* 9.

67. Bono loco res humanae sunt, quod nemo nisi vitio suo miser est. *Epist.* 70.

68. Miser esse, qui virtutem habet, non potest, si potest virtus efficere ut miser aliquis sit; facilius efficit, ut beatissimus sit. *Epist.* 92.

69. Calamitosus est animus futuri anxius, et ante miseria miser, qui sollicitus est. *Epist.* 98.

70. Nihil puto viro miserum, nisi aliquid esse in verum natura putat miserum. *Epist.* 91.

Vide etiam tit. *Caduce*, sent. 7; *Delicia*, sent. 33; *Dolor*, sent. 18, 43; *Intercessio*, sent. 40; *Mutilitas*, sent. 25; *Nativitas humana*, sent. 14; *Virtus in genere*, sent. 136.

MISERICORDIA IN GENERE.

S. ANTONIUS DE PADOA. *Ethymologia.* Dicitur misericordia, quasi miserum cor donans, vel quasi seorsum mittens rigorem cordis, vel quasi mira suavitas rigans cordis. *Serm.* 22, *post Trinit.*

S. THOMAS AQUINAS. Dicitur misericordia ex eo quod aliquis habet miserum cor super miseria alterius. 2, 2, *quest.* 30, art. 1.

S. AUGUST. *Definitio.* Quid est misericordia, nisi alienae miseriae quaedam in corde compassio, qua utique, si possumus, subvenire compellimur? *Lib.* 9, *de Civ. Dei*, cap. 6.

S. GONAV. Misericordia est virtus, per quam animus super calamitate afflictorum movetur. *Parte 3 Contemplat.*, *secl. 44.*

S. GREG. NIS. Misericordia est voluntaria tristitia, quae confatur ob incommoda aliena. *Orat.* 5, *de Beatitude.*

HUGO A. S. VICTORIS. Misericordia est clemens et aequalis in omnes dignatio, et in afflictos compassibilis animi inclinatio. *De fructib. carnis et spiritus*, cap. 48.

HUGO CARD. Misericordia est miseria cordis de alieno malo. *Super Prov.*, cap. 11.

S. THOMAS Misericordia est tristitia quaedam super apparuit

malo corruptivo, vel contristativo. 2, 2, *quest.* 30, art. 1.

Misericordia est agnitio ex miseria alterius, injuria laborantis. *Lib.* 4, *Tuscul. quest.*
Misericordia est agnitio animi ob alienarum miseriarum speciem. *Prose.*

Aut tristitia ex alienis malis concepta, quae accidere innocentibus creditur. *Lib.* 2, *de Clementia ad Neronem*, cap. 5.

Definitio. Triplex est hominis misericordia: propria, fraterna, paterna. Propria, est hominis ad seipsum per contritionem; fraterna, est fratris ad proximum per compassionem; paterna, est patris ad filium per correctionem. *Super Matth.*, cap. 5.

SENTENTIA PATRUM.

1. Misericordia vera consistit in tribus: in dando, in condonando, in supererogando. *De Paradiso animae*, part. 4; *de Virtut.*, cap. 14.

2. Nihil tam commendat christianam animam, quam misericordia. *Lib.* 4 *Offic.*, cap. 14.

3. Ubi causa manifestatur, personam cognoscitur, tempus urget, largiens se debet profundero misericordia. *Ibid.*, cap. 30.

4. Videndus est ille, qui te non videt: requirendus ille, qui erubescit videri. *Prose.*

5. Ille etiam clausus in carcere occurrat tibi, ille affectus agnitio mentem tuam personet, qui aures non habet. *Lib.* 2 *Offic.*, cap. 16.

6. Non habes charitatem, cum tibi in proximum desit humanitas, desit misericordia; quid te egestius, quidve mendicior? *Serm.* 81.

7. Qui misericordia defert, mercedem amittit, nisi mundo corde misereatur: nam si jaecantiam quaerit, nullus est fructus. *Lib.* 5, *super Lucam*, cap. vi, in illud; *Beati pauperes*, etc.

8. Tanto misericordia est gratior, quanto poena proximior est, ad quam quis paratur. *Part.* 4, tit. 5, *de Justitia*, cap. 12, § 2.

9. Tria facit misericordia. Purificat animum a vitia; locupletat charitatem divitiis; accumulat celestem gaudiorum delicias. *Serm.* *Dominica 22, post Trinit.*

10. Quid tam opus habens misericordia, quam miser? et quid tam indignum misericordia, quam superbus miser? *Lib.* 8, *de Lib. arbit.*, cap. 10.

11. Qui emendat verberare in quem potestas datur, vel coequet aliqua disciplina, misericordiam praestat. *In Enchirid.*, cap. 72.

12. Officia misericordiae mali implere non possunt. *Lib.* 4, *Quest.* *Evang.*, *quest.* 10.

13. Nihil ad misericordiam se inclinavit, quam propter periculum cogitatio. *Exposit.* *super Epist.* *ad Galat.*, cap. vi.

AQUINAS.

CEREO

SENECA.

HUGO CARD.

S. ALBERTUS

MAGNUS.

S. AMBROS.

S. ANTONIUS

S. ANTONIUS

DE PADOA.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

14. Nulla de virtutibus tuis, nec admirabilior, nec gradior misericordia est. *Lib.* 9, *de Civitate Dei*, cap. 5.

15. Pascit esurientem charitas, pascit et superbia: charitas ut Deus laudetur, superbia ut ipsa laudetur. *Prose.*

16. Vestit nudum charitas, vestit et superbia: jejuna charitas, jejuna et superbia: sepelit mortuum charitas, sepelit et superbia. Omnia opera bona, quae vult facere charitas et facit, cogitat contra superbia. *Tract.* 8, *super Epist.* *Joan.*, de cap. iv.

17. De misericordia parva, magna nascitur copia. *De verbis Dom.*, *serm.* 25.

18. Perfecta est misericordia, ut ante occurrat esurientibus, quam roget mendicus: non enim est perfecta misericordia, quae prociibus extorquetur. *Homil.* 39, *ex Quinquagesima Homilia.*

19. Ante foras gehennae stat misericordia, et neminem permittit in carcere militi, qui misericordiam fecerit, et quicumque miseris fuerit, miserebitur ei: et si quis non fuerit miserus, non miserebitur ei. *Ibid.*

20. Sola misericordia ad Deum dirigit hominem, sola ad Deum deducit hominem, sola Deum deducit ad hominem. *Prose.*

21. Haec est sola mediatrix, aversos consolans, huc disjunctos copulans, haec sola Deum humanis nos sublimat. *Serm.* 6, *ad Frat.* *in areno.*

22. Si clausis viscera misericordiae indigenti, omnino claudetur tibi janua Christi. *Ibid.*

23. Qui esurientem pane verbi reficit, qui stientem potu sapientiae refrigerat, qui errantem in domum patris revocat, qui innocentem protegit, qui infirmum fide et patientia instruit, qui in tribulatione oppresso consolando subvenit, hic verus misericors est. *Ibid.*

24. Misericordia est salutis praesidium, fidei ornamentum, propitiatio peccatorum. *Ibid.*

25. Nulli homini claudenda est misericordia. Habetur in *Decretis Gratiani*, part. 2, causa 23, *quest.* 4, *can.* *Duo*, § *Ita*.

26. Homini nihil obest nomen misericordiae, cum abest miseria. *De Morib. Eccles.*, cap. 27.

27. Cum miserum nomen esse libeat, libet tamen esse misericordem. *Lib.* 3 *Confess.*, cap. 2.

28. Plures per misericordiam colliguntur, sed qui misericordiam praesertierunt. *Epist.* 29.

29. Bono misericordiae non caret qui non invenit miseros, quibus possit misericorditer subvenire. *De coniug. bono*, cap. 23.

30. Non opus est misericordiae, ubi nulla est miseria. *Lib.* 4, *Oper. imperfect.* *contra Julianum*, num. 38.

31. Non optare debemus esse miseros, ut pos-

simus exercere opera misericordiae. *Tract.* 8, *super Epist.* *Joan.*

32. Iterata iniquitas, concessam misericordiam exinanivit. *Lib.* *Medit.*, cap. 4.

33. Qui pauperis miseretur, Deo ad usuram tradit. *Super Psalm.* xiv, vers. 6.

34. Sive peregrinos susceperis, sive egenos rofeceris, sive ob dolentes flevieris, sive in necessitate ac calamitate constitutus manum porrexeris, sive infirmis inservieris, omnia in seipsum Christus recipit. *In Constitution.*, cap. 4.

35. Sunt aliqui misericordes de his quae ad ipsos non pertinent, qui scandalizantur si non datur omnibus abundantur, sic tamen ut ipsi ne in iudicio quidam graventur: qui si misericordes essent, de suo facere deberent misericordiam. *Serm.* 4, *Advent.*

36. Vera misericordia non iudicat, sed afficit: non nititur discussione, occasione contenta. *Epist.* 12, *ad Corinth.*

37. Nulla nisi cum iustitia periculo, misericordiae occasio relinquatur. *Epist.* 37, *ad Conitum Theobaldum*.

38. Misericordia affectio est, quae nec voluntate coercetur, nec rationi subijcitur: quando non eam in se quisque pertrahit voluntario nutu, sed ipsa plus mentes ad compassionem dolentium necessario cogit affectu; ita ut etiam si peccatum esset misereri, non possem non misereri, etsi nullum velleim. *Epist.* 70, *ad Guilonem Abbat.*

39. Ubi non erit miseria locus, aut misericordiae tempus, nullus esse poterit miserationis affectus. *Tract.* *de Diligenda Deo*, cap. *Sed.*

40. Non est misericordia, ubi non est benivolentia. *Serm.* 44, *ad Sororem*.

41. Omni homini misericordiam impendas, si vis vere esse misericors. *Super Luc.*, cap. x, in illud; *Vale et tu fac similiter*.

42. Misericordia primo liberali a peccato, secundo locupletat in merito, tertio iustificat in praemio. *Serm.* 4, *Dom. 4, post Pent.*

43. Sicut cito per usuram locupletatur homo divitiis temporalibus, sic per misericordiam divitiis spiritualibus. *Ibid.*

44. Misericordia nihil humanum a se alienum putat, aliorum damna vel commode, sua aestimat. *In Convivio*, part. 3, *sect.* 44.

45. Misericordia est interna Christi passio, prima Christi lectio, optima Christi unctio. *Tit.* 7, *Diab.*, cap. 4.

46. Misericordia decenter conversatur, prudenter negotiatur, abundantius remuneratur. *Ibid.*

47. Misericordia de malis aliorum melioratur, de sordibus lavatur, de paupertate ditatur, de infirmitate sanatur, de onere alleviatur. *Ibid.*

S. BASILIUS
MAGNUS.

S. BERNARD

S. BONAV.

R

48. Vir pius et misericors, benedicitur a Deo, placeat proximo, et natus in oleo. *Ibid.*

49. Misericordia omnibus compatitur, omnium onera portare nititur: et quanto plus onera assumit, tanto plus lucratur, et velocius currit. *Ibid.*

50. Misericordia est virtus, que cunctas superat; modus, qui reum liberat; clavis, que eorum reserat. *Ibid.*

51. Ubi major miseria, ibi clarior misericordia apparet. *De sex alis Seraphin., cap. 4.*

S. C. MARCUS
ARIELAT.
52. Quidquid misericordia humana largitur in
vita, misericordia divina reddit in patria. *Hom. 22.*

CASSIODOR.
53. Talium Dominus miseretur, qui misericordie
momenta non negligunt. *Super Psalm. vi,*
vers. ult.

54. Nullus hominum est, qui sibi misereri non
egest. *Super Psalm. xxiii, vers. 5.*

DIONYSIUS
CARTHUS.
55. Quanto unicuique maior misericordia a
Deo impensa est, tanto proximis suis misericordior
esse debet. *Super Epistolam Jacobi, cap. 2, art. 4.*

S. ROBERTUS
C. MARCUS.
56. Frustra petit misericordiam, qui aliis de-
negat misericordiam. *Epist. ad Damas. pap. de*
Morte div. Hieron.

57. Qui misericordia caret, christianus non
est. *Ibid.*

GLOSSA.
DECB.
58. Excedendum est potius circa misericordiam,
quam circa severitatem. *In Decret. Gratiani.*

GLOSSA, INT.
59. Misericordia redimuntur iniquitates peccatoris,
cum dat et dimittit aliis. *Super Proverb., cap. xvi.*

S. OREGOR.
MAGNUS.
60. Magnae misericordiae ista sunt opera: Libe-
rare vociferantem pauperem, pupillo adjuviorum
ministrare, peritiorum eripere, cor viduis consola-
ri. *Lib. 19. Moral. cap. 12, super illud Job. 29.*
Cor viduae consolatus sum.

61. Qui omnino dimittit et non dat, etsi non
plane operatus est, meliorem tamen partem mi-
sericordiae tenuit. *Prosec.*

62. Qui dat et minime dimittit, omnino mi-
sericordiam nullam facit. *Ibid. lib. 22, cap. 8.*

63. Per olivam misericordes accipimus, quia
græce *olea*, his misericordia vocatur: et quasi olivæ
liquor ante omnipotentis Dei oculos, misericordiam
fructus lucet. *Homil. 20, super Evangel.*

64. Indigentiam inferni, tu qui sanus es: et
inopis, qui dives es, sublevis: tu qui non collapsus
es, jacenti subveni: qui letus es, contristato:
qui dextra polles, illi qui sinistra languet. *Orat.*
17. de Pauperi.

65. Fias infortunato Deus, misericordiam Dei
imitando: nihil enim adeo divinum habet homo
quam bene facere, quamvis ille plus hie vero mi-
nus bene facit. *Ibid.*

S. GREG.
NAZ.
66. Nulla re ex omnibus perinde ac misericordiam
Deus colitur: quoniam nihil aliud tam pecu-
liare est Deo, quam misericordia. *Ibid.*

67. Qui miseretur cum alicuique, bonum animi
promptitudine duplicatur: quod enim ex tristitia,
aut ex necessitate datur, ingratum est et in-
decoratum: beneficentia cum letitia, et non cum
molestia est admodum. *Ibid.*

68. Misericordia est benevolentia mater, dilectionis
pignus, vinculum amice affectionis. *Orat. 5,*
de Beatitude.

69. Misericordia est pauperum mater, magistra
divitum, bona pupillorum nutrix, conservatrix
senum, egentium portus, miserorum portus, om-
nium ætatum curatrix, in omnibus ætatis consi-
liatrix. *Orat. 1. de Paup. amandis.*

70. Misericordia artem non habet: nemo melius
erogat, quam qui sibi nihil reservat. *Epist. 51,*
de Vita Hilarionis.

71. Qui clementiam non habet, nec indutus
est viscera misericordie: quamvis spiritualis sit,
non adimplevit legem Christi. *In Regula Monachorum,*
cap. 28, de Charitate.

72. Contra justitiam regulam interduum mi-
sericordia inclinatur. *Super Epist. ad Rom. cap. 11.*

73. Si vis misericordiam accipere, misericordiam
exhibe. *De Allegor., super Matth., lib. 2, cap. 1,*
in illud: Beati misericordes, etc.

74. Merito talis sine misericordia cruciatur et
affligitur, qui noluit ipse cum posset, indigentem
pauperi misereri. *Super Lucam, cap. xv.*

75. Ubi misericordia flagitatur, interrogatio
cessat: ubi misericordia postulatur, iudicium non
servit: ubi misericordia petitur, poena locus non
est. *Homil. 2, super Psalm. L.*

76. Ars quaedam liberalis misericordia est.
Quid hac arte utilius, atque prestantius? hec
post hanc vitam maxime fulget, in cælis habet
officium: et non hominem, sed Deum magistrum
possidet. *Homil. 53, super Matt. Oper. perfect.*

77. Misericors non est, qui curat quem vulne-
ravit, sed qui aliunde vulneratus medetur. *Ibid.*

78. Non sic oleum corpus hominis roborat, si-
cut animam misericordia stabilis, adeoque confir-
mat, ut superari a diabolo nequeat. *Ibid.,*
Homil. 65.

79. Ille verus misericors est, qui amico proprio
miseretur, et beneficiat ei. *Homil. 9, super*
Matth. Oper. imperfect.

80. Sicut qui desideranti misericordiam denegat,
crudelis est: sic qui non desideranti misericordiam
præstat, injustus est. *Homil. 46, super*
Matth. Oper. imp.

81. Qui totus est misericors, miseretur omnium
peccatorum, tum amicorum, *Homil. 2, super*
I Cor.

82. Ex dilectione nascitur misericordia. *Serm. 4*
super Epist. ad Philipp.

83. Nihil ita exprimit Christum, sicut mi-
sericordia. *Homil. 32, super Ep. ad Hebr.*

84. Vis misericordiam consequi? miserere
proximi. *Homil. 13, ad Populum Antiochenum.*

85. Misericordia est salutis presidium, fidei
ornamentum, propitiatio peccatorum. Hæc est qui
justos probat, sanctos roborat, Dei cultores o-
rientat. *Homil. 3, de Misericord.*

86. Nihil humanitate potentius, *Homil. 3, de*
David et Saul.

87. Humanitas quavis stola magnificentior est.
Ibid., homil. 2.

88. Nemo natura strenuus est, nemo natura
vane glorie studio caret, nemo natura zelo atque
emulatione superior est: misereri vero natura est
omnibus inditum. *Serm. 4, super Ep. ad Philipp.*

89. Nulla est venia ei, qui misericordiam non
exhibet exigenti. *Ibid., homil. 31.*

90. Misericordia a compediendo alienæ miserie
vocalubum sortita est. *Prosec.*

91. Nullus autem in alio misericors esse potest,
qui prave vivendo in se misericors non est. *Lib. 3*
de Summo bono, cap. 60, sent. 5.

92. Quod habes, habeto ad misericordiam, suf-
frage tur virtus tua egeni inopia. *Prosec.*

93. Si quem positum in necessitate cognoveris,
si quem ad inopiam redactum, si quem op-
pressum, si quem humiliatum, nullum contem-
nas, nullum spernas, nullum despicias, vacuum
nullum dimittas, nullus a te trisitis abeat, nemo
a te confusus abscedat.

94. Omnibus communica, omnibus tribue, om-
nibus præbe: non eligas cujus miseraris, ne
forte præterea eum qui metatur accipere.

95. Quidquid tribuis, cum affectu tribue: quid-
quid largiris, cum hilaritate largire, præbe mi-
sericordiam sine murmuratione.

96. Major sit benevolentia, quam quod datur:
major gratia, quam quod impenditur.

97. Tale erit opus tuum, qualis fuerit intentio
tua: quod enim affectu bene dispensatur, hoc
accipit Deus.

98. Qui cum tedio dat, mercedem perdit: qui
cum tristitia largitur, remunerationis non percipit
fructum.

99. Non est enim misericordia, ubi non est be-
nevolentia.

100. De tuis justis laboribus ministra pauperibus:
non auferas altari, unde tribuas alteri, non te
misericordiam ostendas alieno spolio.

101. Nihil enim prodest, si alterum inde rati-
cis, unde ibidem alium facis: contemnitur ista
miseratio, et non propitiatur: talis misericordia
peccata non purgat, sed ampliat. *Lib. 2, de Syno-
nym., cap. 17.*

102. Bonum quod facis, misericordia causa,
non jactantis facio: nihilque studeas propter
laudem, nihil propter temporalem opinionem,
nihil propter famam, sed propter vitam æternam
facere. *Ibid.*

103. Divina res est commiseratio. *Lib. 4, epist.*
191 ad Calliopum.

104. Magna est misericordie merces, cui Deus
pollicetur peccata se omnia remissurum. *Prosec.*

105. Si audieris, inquit, preces supplicis tui, et
audiam ego tuas: si miserus laborantium fue-
ris, et ego in tuo labore miseror. Si autem non
respexeris, nec adjuveris; et ego animum contra
te geram, tuisque te legibus iudicabo. *Lib. 6, de*
Div. inst., cap. 12.

106. In homine præclarum et excellentem bonum
est misericordia, idque divinis testimoniis, et bo-
num malorumque consensu optimum iudicatur.
Ibid., cap. 14.

107. Nemo clarissimus, nisi qui opera mi-
sericordiam largitur fecerit. *Ibid., lib. 5, cap. 15.*

108. Misericordia virtus tanta est, ut sine illa
cætere, et si sint, prodesse non possint. *Serm. 5*
de Collectis.

109. Quamvis quis fidelis sit, et castus, et so-
berus, et aliis meritis ornatus insignibus: mi-
sericors tamen si non est, misericordiam non me-
retur. *Ibid.*

110. Quidquid in cibis pauperum, in curatio-
nes debillium, in pretia captivorum, et in quilibet
opera pietatis impenditur, non minuitur, sed
augetur. *Prosec.*

111. Nec unquam apud Deum perire poterit,
quod fidelis benignitas erogavit: dum quodcum-
que tribuit ad subsidium, id sibi recondit ad præ-
mium. *Serm. 1 de Jejun. Pent.*

112. Ex affectibus piorum, benignitatis men-
sura taxatur, et nunquam cum miserendi effica-
cia deserit, in que misericordiam ipsa non deficit.
Serm. 4 Quadrag.

113. Ubi Deus curam misericordiam invenit, ibi
imaginem suam pietatis agnoscit. *Ibid., serm. 10.*

114. Nihil validius contra diaboli dolos, quam
benignitas misericordie, et largitas. *Serm. 9,*
de Ascens.

115. Qui negant misericordiam faciendam nec-
cessitatem patientibus, ipsum Christum, qui est
misericordia, negant. *Epist. ad Demian. archiep.*
et habetur in *Decret. Gratiani, part. 2, causa 7,*
quest. 1, can. Omnis.

116. Sibi apud Deum pietatis januam claudis,
qui viscera misericordiam proximo mendicanti
non aperit. *Epist. 94 ad Radulph. Lexovien.,*
episcop.

117. Clamat Deus: misericordiam volo; qui

S. GREG.
NYS.

S. HIERON.

S. ISID.

REGULUS
VICTOR.

HUGO CAL.

S. JOHANNES
CHRYSOST.

S. ISID. PELL.

LACK. FRUM.

S. LEO I.

S. PELAG.
PAL.

PETR. BLES.

S. PAVLUS.

CHRYSOL.

quod vult Deus, Deo negat, a Deo sibi quod desiderat, vult negari. *Prose.*

118. *Misericordiam volo; homo, petit Deus, sed tibi, non sibi: misericordiam volo: humanam misericordiam petit, ut largiatur dirivam.*

119. Est enim in oculis misericordia, ad quam per terrenas misericordias pervenitur. *Serm. 8.*

120. Qui facit misericordiam, currit ad premium: qui non facit misericordiam, decurrit ad poenam. *Ibid.*

121. In die mala illi Deus liberaliter assistet, qui a malis pauperum liberavit. *Prose.*

122. In angustiis illum Deus clamantem audit, qui pauperum cura clamaret audivi.

123. Non videbit diem malum, qui dies bonos habere pauperum fecit: videbit diem matum, qui diem iudicii sine advocacione pauperis intraverit.

124. Sine causa accusant peccata, quem pauper excusat: excusari non potest, quem famem pauperis accusari. *Ibid., serm. 14.*

125. Clamat Deus, misericordiam volo. Homo, da Deo quod vult, si vis tibi dari a Deo quod vis. *Prose.*

126. Misericordiam volo: Dei vox est; Deus a nobis misericordiam petit: si dederimus, quid dicturus est? Venite benedicti, percipite regnum. *Ibid., serm. 41.*

127. Lacryme pauperis colum rigant: ergo stetit oculus, et expectat de ploratu pauperum vicem roris. *Prose.*

128. Quia misericordia arat coeli campos, silicos dicit pietatis per superna: illis misericordias seminat, quis quae susceperit manus pauperis, ibi metit; ibi segem colligit qui semina suam pauperi commiserit hic serendum. *Ibid., serm. 42.*

129. Homo, esto tibi misericordiae forma: sic quomodo vis, quantumvis, quam cito vis misericordiam tibi fieri, tam cito illi, tantum, taliter ipse miserere. *Serm. 43.*

S. PETER.

DAN.

130. Qui sibi a Deo fieri misericordiam postulat, ipsa quoque misericordias viscera proximis indigentibus elementa impendat. *Serm. 20, de S. Bonifac.*

131. Misericordia est speciosum humanae naturae ornamentum, cuius expertis male degenerat, et hominem dimittit. *Serm. 55, in festo Omnium Sanctorum.*

132. Vera misericordia est, cum superexaltatur misericordia iudicio, cum vel largitate substantia, vel bona voluntate, vel doctrina verbi, vel exemplo facti, proximi corpus et anima refoventur. *Ibid.*

SALVIANUS.

133. Salvator ipse ac Deus noster, nihil litius ac salubrius omni homini esse dixit, quam rem

suam atque substantiam in tua misericordia collocare. *Lib. 5, de Civ. Dei.*

134. Qui heri misericors fuit, etiam si hodie inops sit, ab omnibus misericordiam consequetur, et alibi multo majorem a Deo. *Super Math., cap. v, in illud; Beati misericordis, etc.*

135. Ille ad Christum dives vadit, qui misericordias fructus congregat. *Hom. 6, de Olaus verbis.*

136. Ipsum scias esse Christum quem videris nudum, quem aspexeris caecum, quem offenderis claudicantem, quem pannis involutum, quem videris sordida veste contextum. *Ibid., hom. 7, de Misericord.*

137. Multi sunt, qui cum nullum exhibeant misericordiam fructum, misericordiae tamen mentuntur affectum. *Ibid.*

138. Deo tanta est cura infelicium, ut sibi datum iudicet, quidquid inopem aut vestit, aut reficit. *Ibid., hom. 8.*

139. Parum profecto sibi prospicit, qui non causam alienae necessitatis intendit. *Ibid.*

140. Vestisse pauperem, corporis sui est operuisse nuditatem: hincrum autem magnum est, refecisse manducatum. *Ibid., hom. 9.*

141. Satis ille impii est, quem non ad misericordiam provocat aut infelicitas desolationis, nisi infirmitas senectutis. *Ibid.*

142. Qui pauperi miseratur, Deo veneratur. *Ibid.*

143. Gloriosum est quidem indigentem fratrem pascere, sed fortius est inimico in necessitateposito subvenire. *Ibid., hom. 12.*

SENTENTIAE PAGANORUM.

144. Nulla de virtutibus nec gratior, nec admirabilior misericordia est. *Orat. 41, pro Ligario.*

145. Utilis est misericordia ad opem ferendam, et calamitates hominum indignorum sublevandas. *Lib. 4, Tusc. quest.*

146. Homo qui in homine calamitoso est misericors, meminit sui. *In suis Sent., sent. 160.*

147. Homo es, non vis ali hominem? civis es, non vis ali civem? amicus es, non vis ali amicum? propinquus es, non vis ali propinquum? *Lib. 1, Controvers. 1.*

148. Saepo qui misereri potuit, et non fecit, misericordiam rogat. *Lib. 4, Controvers.*

149. Misericordia vicina est miserie, habet enim aliquid tractique ex ea. *Lib. 2, de Clement ad Neom., cap. 6.*

150. Sententiam, quae misericordiam vetat, non solum non tangere, sed andre refuge. *Sent. 328.*

Vide etiam *titul., Correctio*, sentent. 52; *Differentia*, sent. 25, 30, 34; *Elemosina*, sent. 100; *Intercessio*, sent. 11; *Iudicium in genere*, sent. 46; *Monachus*, sent. 64; *Negotatio*, sent. 56; *Pa-*

THORNYL.

S. VALER.

EPISCOPUS.

URBANUS IV.

S. HONAV.

S. AMBROS.

S. ANSELM.

CICERO.

MINUS

PUBL.

SENeca.

S. AUGUST.

SIXTUS

PHILOSOPH.

tentia in genere, sent. 23; *Peccatorum remissio*, sent. 90; *Reddere rat.*, sent. 102; *Religio Christ.*, sentent. 24; *Sacerdos*, sent. 58; *Souventia*, sentent. 30, 33.

MISERICORDIA DEI.

Definitio. Misericordia Dei est, quae miseris, et aliunde sodesis clementer subvenit. *Super Epist. ad Hebraeos, cap. II.*

Misericordia Dei, miserorum est chorda, quae de lacu facis et miserie extrahuntur. *Super Psalm. I, vers. 1.*

Divisio. Misericordia Dei triplex est, liberans, adjuvans, et coronans. *Exposit. 2, super Psalm. cxvii, cap. 5, vers. 12.*

SENTENTIAE PATRUM.

1. Ad misericordiam promptior est, quam ad severitatem Spiritus Dei. *Lib. de Penit., cap. 2.*

2. Manifestum est iustam Dei misericordiam, misericordiamque iustitiam, nec aliendis unquam corporibus hominum, nec docendis, iuvandisque eorum mentibus defuisse. *Lib. 2, de Vocal. gent., cap. 3.*

3. Magna est misericordia Dei, quae non solum remissionem tribuit peccatorum, sed etiam certantibus adhibet exhortationis calcaria, ne suscepti certaminis passionis in belli formidine derelinquant. *Super Psalm. cxviii, serm. 10, vers. 4.*

4. Misericordia Domini tam perspicua est, ut nullus homo sanam mentem possidens, hanc ignorare valeat. *Super Apoc., cap. xv.*

5. Nihil prodest nobis clementiam Dei verbis implorare, et operibus irritare. *Ibid., cap. 8.*

6. Vobis lapsis non est desperandum, nec confessio dimittenda, quia non habemus pontificem austerum, vel dedignantem, sed misericordem; non a nobis remotum, sed naturae nostrae participem. *Super Epist. ad Hebraeos, cap. xv, in illud: Non habemus Pontificem, etc.*

7. Non solum cum agitur penitentia, verum etiam ut agatur, Dei misericordia necessaria est. *In Enchiridio, cap. 82.*

8. Nullum potest esse momentum, quo homo non fruat Dei bonitate et misericordia. *De Spiritu et anima, cap. 35.*

9. Misericordia Dei nolentem prevenit, ut velit: volentem subsiquitur, ne frustra velit. *In Enchiridio, cap. 32.*

10. Nihil ita Deum inclinatum ad pietatem et misericordiam, quemadmodum parus mentis affectus. *De Spiritu et anima, cap. 50.*

11. Nemo de Dei pietate dissidat, quoniam major est ejus misericordia, quam nostra miseria. *De Spiritu et anima, cap. 6.*

12. Cui magna Dei misericordia necessaria est,

nisi magno humane miserie? *Lib. 19, de Civ. Dei, cap. 9.*

13. Nulla de virtutibus tuis, nec admirabilior, nec gratior misericordia est. *Ibid., lib. 6; cap. 5.*

14. Non putet aliquis futuram in se esse misericordiam Dei, si est ipse immisericus. *Prose.*

15. Satiari sunt bonis Dei? satiata sit in te misericordia Dei: plena misericordia, ipsa est perfecta misericordia. *Super Psalm. cxi, vers. 6. Faciens misericordias Dominus.*

16. Multum interest inter descendere et cadere; nam qui cecidit Adam, ideo descendit Christus. Ille cecidit, iste descendit: ille cecidit superbia, iste descendit misericordia. *Super Psalm. cxix.*

17. Quid tam longinquum? quid tam multum in misericordia? peccatur et vivitur, necessest peccata, augetur vita. Sed observa ne longitudine misericordias Dei male utendo, tu tibi thesaurizas iram in die iura. *Super Psalm. cx, Misericors et miserator Dominus.*

18. Noveris Deum misericorditer dare, cum dat, misericorditer auferre cum tollit, nec te credas a misericordia ejus derelinqui, qui tibi aut blanditur dando ne deficias, aut corripit exultantem ne pereas. *Super Psalm. cxlvii, vers. 2.*

19. O divos bonum dapum, superbiae satiatis opulentissime largitor Deus, da lassos cibum, collige dispersum, libera captivum, et reintegra seissum. *In Manuali, cap. 4.*

20. Misericors est Deus, quia totus et summe bonus est. *In Manuali, cap. 32.*

21. Paree per clementiam ne utilescaris per justitiam. *Ibid., cap. 33.*

22. Tacet laudes tuas, qui miserationes tuas non considerat. *Lib. 6 Confess., cap. 7.*

23. Misericordia Dei non habet compatientis miserum cor, sed misericordia Dei est bonitas opulantis. *Lib. 1, contra Adversarios legis, cap. 20.*

24. Deus quem vult illuminat, et quem vult excacat: illuminat misericordiam, excacat iudicio, utique opusissimo etsi occultissimo. *Ibid., lib. 2, cap. 8.*

25. Miseri negant esse misericordem Deum, ne misorum cor habere credatur: et potest esse in Deo misericordia, sine cordis miseria. *Contra Advers., cap. 11.*

26. Misericordia Dei, altitudo Dei est. *Tract. 14, super Joan.*

27. Deus prorogat misericordiam in presenti saeculo, et minatur iudicium in futuro: gaudemus ad misericordiam Dei, sed timeamus ad iudicium Dei. *De Decem chordis, cap. 1.*

28. Misericordia Dei fovendos amplexitque bonos, sicut severitas Dei, puniendos corripit malos. *Lib. 1, de Civ. Dei, cap. 8.*

29. Deus hominem peccantem nec impunitum esse permittit, nec sine misericordia derelinquit. *Ibid.*, lib. 5, cap. 11.

30. Magna Dei misericordia necessaria est magna humanae miseriae. *Ibid.*, lib. 49, cap. 9.

31. Misericordia Dei non deserit eos, qui ex ejus fide vivunt, eumque pie colunt. Epist. 3.

32. Inest Deo et misericordiam judicanti, et iudicium miseranti. Epist. 29.

33. Non obdurat Deus impertiendo malitiam, sed non impertiendo misericordiam. Epist. 105.

34. Amplectantur homines in praesenti vita misericordiam Deum, et timeant in futura veracem. Lib. 2, de *Beatisimo contra Davanit*, cap. 10.

35. Deus extendit pontem misericordiae suae, ut tu transire posses: hoc vis ut jam subducat, ne alius transeat. Homil. 6, ex *Quinquag.* Homil.

36. Quam dives in misericordia, quam magnificus in justitia, quam munificus, Domine Deus! non est qui similis sit tibi, remunerator copiosissimo, remunerator aequissimo, piissimus liberator. Serm. 3, *Annuat. B. Mariae*.

37. Sicut sunt peccata nimia, sunt misericordia, sunt et magna: sic est misericordia Dei parva, medicis, et magna. Serm. de *Triphiti misericordia*.

38. Magnae misericordiae sunt quatuor filiae, scilicet inmissio amaritudinis, subtractio opportunitatis, virtus resistendi et sanitas affectionis. *Ibid.*

39. Nullo alio modo Deus cilius ad misericordiam flecitur, quam si animus deprecantis ad eum toto devotionis affectu convertatur. *De Inter. domo*, cap. 48.

40. Deus miseretur homini tribus modis: Peccantem expectat, desperantem consolatur, congaudet penitentem. Super *Psalm.* vi.

41. Duae sunt abe Dei, misericordia et veritas: per misericordiam peccatores protegit, per veritatem justos. Super *Psalm.* xvi.

42. Deus est misericors in remittendo, nullum misericors in remissionem iterando, maxime misericors in glorificando. Super *Psalm.* i.

43. O summa et inenarrabilis pietas Domini Dei nostri! peccat anima nec uno tantum, nec pluribus peccatis, sed modis innumeris, cum mundo, carne, et diabolo: et statim si redeat, statim eam recipit, et omnia peccata condonat: istam, quod majus est, nolentem redire vocat, et redeat; et ut revertatur, revocare non cessat. Serm. 1, de *S. Math.*

44. Misericordia est interna Christi passio, prima Christi lectio, optima Christi unctio. Tit. 7, *Diata*, cap. 4.

45. Ex misericordia Deus patienter expectat peccatores, benigne revocat, ulciscer dissimulat,

de multis periculis liberat, gratiam liberaliter donat, datam multiplicat, multiplicatam conservat, conservatam in caelo praemiatur. Lib. 1, *Compend. Theolog. verit.*, cap. 24.

46. Ex misericordia Deus peccatorem ad se redeuntem hilariter suscipit, ad penitentiam cor emollit, offensam cito remittit, injurias post remissionem non meminit. *Ibid.*

47. Ex misericordia Deus dat adversa, ut peccatum purget; dat prospera, ut ad amorem provocet; dat sacramenta, ut meritum cumulet; dat praecipua, ut premio dicit. *Ibid.*

48. Ex misericordia Deus errantes ad se reducit, omnes ad se conducti, cadentes erigit, stantes tenere non desinit, prevenientes in gloriam introducit. *Ibid.*

49. Quidquid misericordia humana largitur in via, misericordia divina reddit in patria. Homil. 29.

50. In misericordia divina dum fixa spes ponitur, venia facilius impetratur. Super *Psalm.* vi, vers. 4.

51. Tedium Dominus miseretur, qui misericordiae momenta non negligunt. *Ibid.*, vers. ult.

52. Quis justitiam evaleret tuam, nisi praemisisset pietate subveniret? Super *Psalm.* vii, in conelus.

53. Ante omnia quae in Deo considerantur, essentialis ejus bonitas incedit. Habet apud div. Joan. Damasc. lib. 3, *Parall.*, cap. 100.

54. Tanta est bonitas atque benignitas Dei, ut justum sit eum, etiam indignis et impiis misereri ac parcere. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 4, art. 4.

55. Nullus homo potest Dei misericordiam promereri, qui charitatis praecipua contemnit, aut inimicis ex toto corde non vult indulgere. Homil. 8.

56. Peccator dum labitur in peccatum, de misericordia Dei praesumat, apud quem nullas patitur venire moras vera confessio. *Ibid.*, homil. 9.

57. Neque misericordiam Dei mereri poterit, qui misericors non fuerit: aut impetrabit de divina pietate aliquid in precibus, qui ad precem pauperis non fuerit humanus. *Ibid.*, homil. 11.

58. O veneranda pietas Dei! peccavimus et parci, deliquimus et ignorasti, offendimus et adhuc placatus existis. *Ibid.*

59. Misericordia Dei praevenerit impium, ut fiat justus; subsequitur justum, ne fiat impius. *Prove.*

60. Praevenerit caecum, ut lumen quod non invenit donet; subsequitur videntem, ut lumen quod contulit, servet.

61. Praevenerit olisum, ut surgat; subsequitur elevatum, ne cadat.

62. Praevenerit donans homini bonam voluntatem; subsequitur benevolentem, operando in illo boni operis facultatem.

S. BERNARD.
S. HONAY.

ARELAT.
CASEROD.
BYRIN.
ALEX.
S. GREG.
MAG.
S. ELIEZIR.
S. PULCHER.

63. Hoc igitur ista misericordia Dei in homine subsequitur, quod praeveniens ipsa largitur. Lib. 1, ad *Monium*, cap. 16.

64. Gratuita et spontanea est omnibus Dei misericordia: cum enim miseretur, gratia est; cum indurari permittit, justum iudicium est, quamvis occultum. Super *Ezech.*, cap. xxxiii, in illud: *Misererebor cui volueris*.

65. Qui secundum magnam misericordiam se querit salvari, non temporalis, sed aeternae vitae salutem inquirat. *Prove.*

66. Equidem misericordiam pertinere ad hanc vitam aestimo temporalem: magnam autem misericordiam, remunerationi concurrere sempiternae. Super *Orat. Manass.* in illud: *Secundum magnam misericordiam*.

67. Quanto major culpa, tanto in peccatores amplior Dei clementia. Super *Hierem.*, cap. 32.

68. Magna sunt delicta, sed magna misericordia: multae iniquitates, sed et multae miserationes. Unde nulli diffidendum, cum fons misericordiae non siccatur, nisi prius fuerit exsiccatus. Super *Thren.*, cap. iii, in illud: *Non defecerunt miserationes ejus*.

69. Deus bonus est omnibus, et aperta sunt viscera ejus omni homini poenitentem. In *Decret.*, part. 2, caus. 4, quest. 7, can. *Si quis*, § *Episcop.*

70. Omnipotens Dei misericordia oblivisci ejus dicitur, qui omnipotens Dei justitiam fuerit oblitus. *Prove.*

71. Quia quisquis eum nunc justum non timet, postea invenire non valet misericordem. Lib. 16 *Moral.*, cap. 28.

72. Divinam misericordiam non intelligit, qui suae misericordiae memor non est. Homil. 18, super *Ezech.*

73. Fons divinae misericordiae ad hoc patet ut lavet, ad hoc fluit ut lassificet, ad hoc redundat ut purget. Super *septem Psalm. Penit.* in *Psalm.* vi, vers. 7.

74. Tunc misericordiae Dei mirificentur, cum ad memoriam miseriorum revocantur. Homil. 18, super *Ezech.*, super illud *Psalm.* xvi: *Misericordia misericordiae tuae*, etc.

75. Deus differt iram, ut praebet misericordiam. Lib. 9, super *Isaiam*, cap. xxxviii, super illud: *Quem docuisti scientiam?*

76. Quanto major culpa peccantium, tanto amplior in peccatores clementia Creatoris. Lib. 6, super *Hierem.*, cap. 32, super illud: *Et factum est verbum Domini*, etc.

77. Duae alias habet Deus, misericordiam et charitatem: per misericordiam peccatores protegit, per charitatem justos. Super *Psalm.* xxi, cap. 22.

78. Nemo de Dei pietate diffidat: quoniam ma-

ior est ejus misericordia, quam nostra miseria. Lib. 2, de *Animas*, cap. 3.

79. Misericordia Dei nos facit cum amare: veritas ejus nos facit cum timere. Super *Proverb.*, cap. xx.

80. Non est voluntatis Dei mors nostra, sed salus: quia ejus proprium est misereri, et coactus punit. Super *Ezech.*, cap. xviii.

81. Misericordia Dei in tribus consistit ergo peccatores: primo in largiendo eis beneficia, secundo in non patiendo, tertio in expectando eos. Super *Epist. ad Rom.*, cap. ii.

82. In hoc aperiunt misericordiam Dei, cum videt malos persequi amicos suos, et tamen eos non punit. *Ibid.*

83. Misericordia inestimabilis est, sine fine est, quae comprehendi non potest, superans omnem sensum omnemque cogitationem. Homil. 2, super *Psalm.* l, vers. 3.

84. Sicut qui desiderant misericordiam Dei denegat, crudelis est: sic qui non desiderant misericordiam praestat, injustus est. Homil. 16, super *Matthaeum*, *Operis imperf.*

85. Ille desiderat misericordiam Dei, qui timet iram ejus: qui autem non timet, non desiderat ejus misericordiam. Hom. 16, super *Matth. Oper. imperf.*

86. Misericordia Dei dignos requirit, nec temere obtingit quibuslibet, nec offertur iis, qui huius sunt affectibus, et non se sentiant egere misericordia. Homil. 2, super *I Cor.*

87. Dei Regis humanitatem non excedit gestorum iniquitas, etiam si gravior sint peccata. Homil. 17, ad *Populum Antiochenam*.

88. Sedes gratiae nunc est, non sedes iudicii: propterea accedamus cum fiducia, ut accipiamus misericordiam qualem quaerimus. Homil. 7, super *Epist. ad Hebr.*

89. Deus miseretur ei, quem viderit misericordem: inexorabilis est autem ei, quem peccantibus cernit immittere. In *Epistone*, cap. *Dici*.

90. Causa reparationis nostrae non est, nisi misericordia Dei. Serm. 1, de *Jejun. decimi mensis*.

91. Nulli deus misericordiam suam denegat: cum indiseret universis bona multa largitur, eosque quos merito subderet poenis, magis vult invitare beneficiis. Serm. 5, de *Epiphani.*

92. Non tua malitia tanta esse potest, ut misericordiam Dei superet, quae modum et terminos non novit. In *Canon. vitae spiritualis*, cap. 1.

93. Notandum est misericordiam Dei quamdam magnam, quamdam majorem, quamdam maximam. Magna, est in patientia; major, in disciplina; maxima, in justificatione. In patientia, expectat ad emendationem; in disciplina, corripit

HUGO CARD.
S. JOANNES CHRYSOST.
S. LEO I.
LUDOV. BLOS.
PETER. BLES.

UNIVERSITATIS
LIBRARIUM
GENERALIS

ad iustitiam; in justificatione, sublevat ad palmam. Serm. 17, in *Cona Dom.*

S. PETERUS
CHRYSOLOG.

94. Misericordia Dei est: peccatores liberat, et restituit sanctos: quia nisi adfuisse misericordiam, etiam David, cum adulterat, amiserat prophetiam; et Petrus cum negat, apostolici ordinis perdidit principatum; et Paulus cum blasphemat, remanserat persecutor. Serm. 8.

S. PETERUS
DAM.

95. Aspice misericordiam Dei; licet peccaveris, licet neglexeris, et proceveris patientiam ejus, parvus est tamen misereri, cum volueris, et reverti ad reversionem, oblitisci et tegere peccata tua, et proicere in profundum maris. *Prover.*

96. Nec erit mora inter confidentem et remittentem, inter gementem et genitum exultantem, quia misericors est.

97. Sunt homines mundi facies ad iram, difficiles ad misericordiam: Deus autem est ad irascendum difficilis, et facilis ad miserendum. Serm. 56, de *S. Martino.*

98. Offensus, te elementem promittis, penitentem admittis, punire pretermittis. *Ibid.*

99. Major est pietas Dei, quam quævis iniquitas. Serm. 58, de *S. Andrea.*

S. PROSPERUS.

100. Sive Deus justificet impium, sive arguat peccatum, sive expectet adversum, sive deserat puniendum, semper misericors est, semper justus, semper omnipotens. Super *Psalmi*, cx, vers. 2.

SALVIANUS.

101. Indulgencissimus Dominus propensior se semper misericordiam prestat, quam ultioni. Lib. 4, de *Gubern. Dei.*

102. Tanta est misericordia Dei, ut etsi nos pati vult aliqua de piaculis nostris, nolit tamen cuncta tolerare; quia castigat malos non re male, et agnosce non peccata nostra inavulsi, quam sustinere. *Ibid.*, lib. 5.

S. THOMAS
AQUINAS.

103. Magis propitius est Deo misereri et parcere, quam punire, propter ejus infinitam bonitatem. 2, 2, quæst. 21, art. 2.

S. VALENTINUS
LYSCOPUS.

104. Nullus profecto adhuc pennis finis esset, nisi Christus crucis legibus ceteris misericordie miscuisset. Homil. 43.

SENTENTIE PAGANORUM.

105. Perierat totus orbis, nisi iram finisset misericordia. Lib. 4, *Controver.* 4.

Vide etiam tit. *Adventus*, sent. 75; *Cadere*, sent. 77; *Conversio*, sent. 46; *Desperatio*, sent. 3, 47, 48; *Exaudire*, sent. 31; *Flagellum Dei*, sent. 158; *Gratia Dei*, sent. 152; *Jesu*, sent. 6; *Ira Dei*, sent. 4, 49, 63; *Judicium extremum*, sent. 46, 119; *Iustitia Dei*, sent. 24, 25; *Misericordia in genere*, sent. 66; *Ultio*, sent. 45; *Resurrectio a peccato*, sent. 72; *Voluntas in genere*, sent. 89.

MODESTIA.

Etymologia. Modestia dicta est, eo quod tenet in omnibus. Serm. *Dom. 3, Advent.*
Modestia a modo dicta et temperie, nec plus quiddam, nec minus agens. Libro 10, *Etymol.*, verbo *Modestia.*

Definitio. Modestia est modus vite in omni verbo et opere. *De ordine vite.*

Modestia est, que facit cultum, et motum, et omnem occupationem ultra defectum et citra excessum sistere. Part. 3 *Centiloqui*, sect. 42.
Modestia est moderatio in verbis et actibus. Super *Epist. ad Galat.*, cap. v.

Modestia est pudici et honesti habitus de laudabili profectus verecundia. *De fructu carnis et spiritus*, cap. 17.

Modestia est virtus que modum in dietis vel fictis servat. Super *Epist. ad Galat.*, cap. v.
Modestia proprie est virtus modicæ verbi. Super 1, *B. Petri*, cap. iii.

Modestia est virtus, qua omnes motus illicitos omnium membrorum corporis refrænans; *Ibid.*

Modestia est virtus, qua refrænatur appetitus inordinatus cuiuslibet inquietudinis vitiosæ. Parte 4, de *Descrip. terminor.*, cap. *Temperantia.*

Modestia est virtus, per quam aliquis in omnibus exterioribus modum tenet, ut non offendat iniquitatem aspectum. Super *Epist. ad Titum*, cap. iii, lect. 4.

Modestia est in animo continens moderato cupiditatem. Lib. 3, de *Arte rhetor.*, ad *Herennium.*

Modestia est, per quam pudor honestus, clarum et stabilem comparat auctoritatem. Lib. 2, de *Inventione rhetor.*

Modestia est scientia earum rerum, que aguntur, aut dicuntur, loco suo collocandam. Lib. 1, de *Officiis.*

Modestia est bona circa corporis motum compositio. Sisygia 6, de *Definit.*

Divisio. Modestia est in duobus maxime; sc. in pace mentis, et honestate corporis. Serm. *Dom. 3, Advent.*

Differentia. Inter modestiam et continentiam hæc interest, quod modestia in vitiis profectis est, consummatæque virtutis; continentia vero in via quidem virtutis est, sed necdum pervenit ad calcem. Lib. 3, super *Epist. ad Galat.*, cap. v.

SENTENTIE PATRUM.

1. Ipsum vocis sonum libet modestia, ne cuiusquam offendat aurem vox fortior. Lib. 1 *Offic.*, cap. 18.

2. Magna est modestia, cum cum sit etiam sui juris remissior, nihil sibi usurpans, nihil vindic-

ans, et quodammodo intra vires suas contractior, dives est apud Deum, qui portio Dei est. Lib. 1, *Offic.*, cap. ix.

3. In modestia maxime tranquillitas animi, studium mansuetudinis, meditationis gratia, honesti cura, decoris consideratio spectatur. *Ibid.*, cap. 48.

S. ANTONINUS.

4. Modestia componit hominem in vestitu, in cœssu, et usu sensuum. Part. 1, tit. 4, cap. 8, § 2.

5. Modestia indecentiam cavet in verbo, in risu, in motu corporis, in membrorum situ, in occupatione vel actu, in habitu. Part. 8, tit. 8, de *Temperantia*, cap. 10, § 1.

S. AUGUSTINUS.

6. In omnibus motibus vestris nihil fiat, quod cuiusquam offendat aspectum, sed quod vestram deceat sanctitatem. Regula 4, ad *Clericos.*

7. Sit actus corporis purus, modestus, totius expert insolentia et lascivie, levitatis et ignavie. *Prose.*

8. Sit sermo rarior, vultus hilarior, aspectus verecundior, incessus modestior. *De Spiritu et anima*, cap. 62.

9. Incompositio corporis, inæqualitatem indicat mentis. Habetur in *Decret. Gratiani*, dist. 44, canon. *Clericus.*

S. HILARIUS.

10. Nihil tam idoneum homini, nihil tam congruum christiano, maximeque monachum nihil adeo decet, quam modestia. Serm. de *Duodecim prerogativis B. V. Mariæ*, ex verbis Apocal. : *Signum magnum apparuit*, n. 11.

11. Modestia animi probat sapientem. Serm. 85, super *Cant.*

12. Modestus moderatur curas, temperat a superfluis, non deest necessariis. Lib. 2, de *Consider. ad Eugen. pap.*

13. Magna est modestia, individua verecundia sociæ, que cum sit sui juris remissior, nihil usurpans, nihil vendicans, et quodammodo intra vires suas contractior, dives est apud Deum. *De ordine vite.*

14. Verecunda modestia, et modesta verecundia est, que nulli insidias machinatur, læsa non irascitur, et cunctos simpliciter respiciens, de nullo sinistrum aliquid suspicatur. *Ibid.*

15. Sit tibi gravis in incedam, in sermone pondus, et in verbis modus, hæc si custodieris, eris modestus. *Ibid.*

16. Ipsum sonum vocis libet modestia, ne cuiusquam offendat aurem vox incompressa. *Ibid.*

17. Modestia sobrietatis et verecundia comes est; humilitatis regulam custodit, tranquillitatem animi servat, continentiam et castitatem diligit, lovet decus et honestatem, restringit ratione appetitum, iram contemnit, nec rependit contumeliam. *Ibid.*

MODESTIA.

MODESTIA.

18. Si gravis aspectus, ac motus honestus, et decorus gestus. Lib. 2, *Pedagog.*, cap. 7.

19. Modestum ac gravem te gere: modestia enim et gravitas, pacificum ac tranquillum vestitium parit. Ad *Monach.*, paren. 46.

20. Nec sitis, nec tardus debet incessus esse. Epist. 15, ad *Marcellum.*

21. Quo virginis verecundior sit sexus, animus debet esse modestior. Epist. 14, ad *Mauritium filium.*

22. Nihil sit sorrilitatis, aut vanitatis: sed magis quidquid est gravitatis et modestie; quia Christiani vita in speculo posita est. Epist. 53, ad *Ocean.* de *Perfœctis approbitis.*

23. Gestus hominis in omni actu esse debet gratiosus sine mollietate, quietus sine dissolutione, gravis sine tarditate, alacer sine inquietudine, maturus sine protervia, et sine turbulentia severus. *De inst. novit.*, cap. 12.

24. Gestus modestie demonstrantur ex habitu conscientie, ut talis appareat foris, qualis est intus. Lib. 3, de *Claustris animæ*, cap. 22.

25. Modestia esse debet sermone, in iudicando, in ordinando, in orando, in predicando, in corrigendo. Super *Ecclésiastic.*, cap. xx.

26. Nihil magis gratiosum reddit hominem, quam modestia. *Ibid.*, cap. xiii.

27. Vera modestia est, quando ceditur iis, qui videntur esse minores, et illi veniantur, qui videntur esse alius indigniores. Romil. 33, super *Gen.*

28. Magna animi modestia, ubi non est damnosum, condescendit. Homil. 6, super *Acta Apost.*

29. Gravis et modesta vir, ne in magnis quidem rebus intumescit, cum suam non ignoret imbecillitatem. Homil. 1, super 1 *Cor.*

30. Nunquam eris modestus, neque tum quando modestus es, si pro mercede facis; nihil æstimas modestie virtutem, si non ipsam amas. Homil. 13, super *Epist. ad Hebr.*

31. Pudore oculos attollere crubescere, incedo deposita facio, percussio corde, lugubri veste. Lib. 2, de *Synonym.*, cap. 5.

32. Religiosorum modestia non sit modestia, sed sancta. Serm. 4, *Quadrages.*

33. Non sis fastuosus in vultu, non vulgosa in verbis, non nimis exasperans, non superfluous in victu, non notabilis in vestitu. Epist. 132, ad *quendam Abb.*

34. Modestiam cum religiosa hilaritate, prout tibi congruit, moribus ostende. *De decret. spirit.*, cap. 5, sect. 4.

SENTENTIE PAGANORUM.

35. Nec vestimentorum nitor, nec excellentia formæ, nec auri magnitudo tantum valet ad mu-

CLEM. ALEX.

S. EPICURUS.

S. HIERONYMUS.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

ad iustitiam; in justificatione, sublevat ad palmam. Serm. 17, in *Cona Dom.*

S. PETERUS
CHRYSOLOG.

94. Misericordia Dei est: peccatores liberat, et restituit sanctos: quia nisi adfuisset misericordia, etiam David, cum adulterat, amiserat prophetiam; et Petrus cum negat, apostolici ordinis perdidit principatum; et Paulus cum blasphemat, remanserat persecutor. Serm. 8.

S. PETERUS
DAM.

95. Aspice misericordiam Dei; licet peccaveris, licet neglexeris, et proceveris patientiam ejus, parvus est tamen misereri, cum volueris, et reverti ad reversionem, oblitisci et tegere peccata tua, et proicere in profundum maris. *Prover.*

96. Nec erit mora inter confidentem et remittentem, inter gementem et genitum exultantem, quia misericors est.

97. Sunt homines mundi facies ad iram, difficiles ad misericordiam: Deus autem est ad irascendum difficilis, et facilis ad miserendum. Serm. 56, de *S. Martino.*

98. Offensus, te elementem promittis, penitentem admittis, punire pretermittis. *Ibid.*

99. Major est pietas Dei, quam quævis iniquitas. Serm. 58, de *S. Andrea.*

S. PROSPERUS.

100. Sive Deus iustificet impium, sive arguat peccatum, sive expectet adversum, sive deserat puniendum, semper misericors est, semper iustus, semper omnipotens. Super *Psalmi*, cx, vers. 2.

SALVIANUS.

101. Indulgencissimus Dominus propensior semper misericordiam prestat, quam ultioni. Lib. 4, de *Gubern. Dei.*

102. Tanta est misericordia Dei, ut etsi nos palli vult aliqua de piaculis nostris, nolit tamen cuncta tolerare; quia castigat malos non re male, et agnosceat non peccata nostra inavulsi, quam sustinere. *Ibid.*, lib. 5.

S. THOMAS
AQUINAS.

103. Magis propitius est Deo misereri et parcere, quam punire, propter ejus infinitam bonitatem. 2, 2, quæst. 21, art. 2.

S. VALENTINUS
LYSCOPUS.

104. Nullus profecto adhuc pennis finis esset, nisi Christus crucis legibus ceteris misericordie miscuisset. Homil. 43.

SENTENTIE PAGANORUM.

105. Perierat totus orbis, nisi iram finisset misericordia. Lib. 4, *Controver.* 4.

Vide etiam tit. *Adventus*, sent. 75; *Cadere*, sent. 77; *Conversio*, sent. 46; *Desperatio*, sent. 3, 47, 48; *Exaudire*, sent. 31; *Flagellum Dei*, sent. 158; *Gratia Dei*, sent. 152; *Jesu*, sent. 6; *Ira Dei*, sent. 4, 49, 63; *Judicium extremum*, sent. 46, 419; *Iustitia Dei*, sent. 24, 25; *Misericordia in genere*, sent. 66; *Ultio*, sent. 45; *Resurrectio a peccato*, sent. 72; *Voluntas in genere*, sent. 89.

MODESTIA.

Etymologia. Modestia dicta est, eo quod tenet in omnibus. Serm. *Dom. 3, Advent.*
Modestia a modo dicta et temperie, nec plus quiddam, nec minus agens. Libro 10, *Etymol.*, verbo *Modestia.*

Definitio. Modestia est modus vite in omni verbo et opere. *De ordine vite.*

Modestia est, que facit cultum, et motum, et omnem occupationem ultra defectum et citra excessum sistere. Part. 3 *Centiloqui*, sect. 42.
Modestia est moderatio in verbis et actibus. Super *Epist. ad Galat.*, cap. v.

Modestia est pudici et honesti habitus de laudabili profectus verecundia. *De fructu carnis et spiritus*, cap. 17.

Modestia est virtus que modum in dietis vel fictis servat. Super *Epist. ad Galat.*, cap. v.
Modestia proprie est virtus modicæ verbi. Super 1, *B. Petri*, cap. iii.

Modestia est virtus, qua omnes motus illicitos omnium membrorum corporis refrænans; *Ibid.*

Modestia est virtus, qua refrænatur appetitus inordinatus cuiuslibet inquietudinis vitiosæ. Parte 4, de *Descrip. terminor.*, cap. *Temperantia.*

Modestia est virtus, per quam aliquis in omnibus exterioribus modum tenet, ut non offendat iniquitatem aspectum. Super *Epist. ad Titum*, cap. iii, lect. 4.

Modestia est in animo continens moderato cupiditatem. Lib. 3, de *Arte rhetor.*, ad *Herennium.*

Modestia est, per quam pudor honestus, clarum et stabilem comparat auctoritatem. Lib. 2, de *Inventione rhetor.*

Modestia est scientia earum rerum, que aguntur, aut dicuntur, loco suo collocandam. Lib. 1, de *Officiis.*

Modestia est bona circa corporis motum compositio. Sisygia 6, de *Definit.*

Divisio. Modestia est in duobus maxime; sc. in pace mentis, et honestate corporis. Serm. *Dom. 3, Advent.*

Differentia. Inter modestiam et continentiam hæc interest, quod modestia in vitiis profectis est, consummatæque virtutis; continentia vero in via quidem virtutis est, sed necdum pervenit ad calcem. Lib. 3, super *Epist. ad Galat.*, cap. v.

SENTENTIE PATRUM.

1. Ipsum vocis sonum libet modestia, ne cuiusquam offendat aurem vox fortior. Lib. 1 *Offic.*, cap. 18.

2. Magna est modestia, cum cum sit etiam sui juris remissior, nihil sibi usurpans, nihil vindic-

ans, et quodammodo intra vires suas contractior, dives est apud Deum, qui portio Dei est. Lib. 1, *Offic.*, cap. ix.

3. In modestia maxime tranquillitas animi, studium mansuetudinis, meditationis gratia, honesti cura, decoris consideratio spectatur. *Ibid.*, cap. 48.

S. ANTONINUS.

4. Modestia componit hominem in vestitu, in cœssu, et usu sensuum. Part. 1, tit. 4, cap. 8, § 2.

5. Modestia indecentiam cavet in verbo, in risu, in motu corporis, in membrorum situ, in occupatione vel actu, in habitu. Part. 8, tit. 8, de *Temperantia*, cap. 10, § 1.

S. AUGUSTINUS.

6. In omnibus motibus vestris nihil fiat, quod cuiusquam offendat aspectum, sed quod vestram deceat sanctitatem. Regula 4, ad *Clericos.*

7. Sit actus corporis purus, modestus, totius expert insolentia et lascivie, levitatis et ignavie. *Prose.*

8. Sit sermo rarior, vultus hilarior, aspectus verecundior, incessus modestior. *De Spiritu et anima*, cap. 62.

9. Incompositio corporis, inæqualitatem indicat mentis. Habetur in *Decret. Gratiani*, dist. 44, canon. *Clericus.*

S. HILARIUS.

10. Nihil tam idoneum homini, nihil tam congruum christiano, maximeque monachum nihil adeo decet, quam modestia. Serm. de *Duodecim prerogativis B. V. Mariæ*, ex verbis Apocal. : *Signum magnum apparuit*, n. 11.

11. Modestia animi probat sapientem. Serm. 85, super *Cant.*

12. Modestus moderatur curas, temperat a superfluis, non deest necessariis. Lib. 2, de *Consider. ad Eugen. pap.*

13. Magna est modestia, individua verecundia sociæ, que cum sit sui juris remissior, nihil usurpans, nihil vendicans, et quodammodo intra vires suas contractior, dives est apud Deum. *De ordine vite.*

14. Verecunda modestia, et modesta verecundia est, que nulli insidias machinatur, læsa non irascitur, et cunctos simpliciter respiciens, de nullo sinistrum aliquid suspicatur. *Ibid.*

15. Sit tibi gravis in incedam, in sermone pondus, et in verbis modus, hæc si custodieris, eris modestus. *Ibid.*

16. Ipsum sonum vocis libet modestia, ne cuiusquam offendat aurem vox incompressa. *Ibid.*

17. Modestia sobrietatis et verecundia comes est; humilitatis regulam custodit, tranquillitatem animi servat, continentiam et castitatem diligit, lovet decus et honestatem, restringit ratione appetitum, iram contemnit, nec rependit contumeliam. *Ibid.*

MODESTIA.

MODESTIA.

18. Si gravis aspectus, ac motus honestus, et decorus gestus. Lib. 2, *Pedagog.*, cap. 7.

19. Modestum ac gravem te gere: modestia enim et gravitas, pacificum ac tranquillum vestitium parit. Ad *Monach.*, paren. 46.

20. Nec sitis, nec tardus debet incessus esse. Epist. 15, ad *Marcellum.*

21. Quo virginis verecundior est sexus, animus debet esse modestior. Epist. 14, ad *Mauritium filium.*

22. Nihil sit sorrilitatis, aut vanitatis: sed magis quidquid est gravitatis et modestie; quia Christiani vita in speculo posita est. Epist. 53, ad *Ocean.* de *Perfœctis approbitis.*

23. Gestus hominis in omni actu esse debet gratiosus sine mollietate, quietus sine dissolutione, gravis sine tarditate, alacer sine inquietudine, maturus sine protervia, et sine turbulencia severus. *De inst. novit.*, cap. 12.

24. Gestus modestie demonstrantur ex habitu conscientie, ut talis appareat foris, qualis est intus. Lib. 3, de *Claustris animæ*, cap. 22.

25. Modestia esse debet sermone, in iudicando, in ordinando, in orando, in prædicando, in corrigendo. Super *Ecclésiastic.*, cap. xx.

26. Nihil magis gratiosum reddit hominem, quam modestia. *Ibid.*, cap. xiii.

27. Vera modestia est, quando ceditur iis, qui videntur esse minores, et illi venerantur, qui videntur esse aliis indigniores. Romil. 33, super *Gen.*

28. Magna animi modestia, ubi non est damnosum, condescendit. Homil. 6, super *Acta Apost.*

29. Gravis et modesta vir, ne in magnis quidem rebus intumescit, cum suam non ignoret imbecillitatem. Homil. 1, super 1 *Cor.*

30. Nunquam eris modestus, neque tum quando modestus es, si pro mercede facis; nihil æstimas modestie virtutem, si non ipsam amas. Homil. 13, super *Epist. ad Hebr.*

31. Pudore oculos attollere crubescere, incedo deposita facio, percussio corde, lugubri veste. Lib. 2, de *Synonym.*, cap. 5.

32. Religiosorum modestia non sit modestia, sed sancta. Serm. 4, *Quadrages.*

33. Non sis fastuosus in vultu, non vulgosa in verbis, non nimis exasperans, non superfluous in victu, non notabilis in vestitu. Epist. 132, ad *quendam Abb.*

34. Modestiam cum religiosa hilaritate, prout tibi congruit, moribus ostende. *De decret. spirit.*, cap. 5, sect. 4.

SENTENTIE PAGANORUM.

35. Nec vestimentorum nitor, nec excellentia formas, nec auri magnitudo tantum valet ad mu-

CLEM. ALEX.

S. EPICRUS.

S. HIERON.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO CARP.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CHRYSOST.

SENeca.

Meris laudem, quantum modestia in rebus, ac studium honeste decoreque vivendi. Lib. 2, *Economic.*, cap. 1.

36. Modestus incessus, et compositus; probus vultus, ac gestus, conveniant prudenti viro. Epist. 66.

37. Sales tui sint sine dente, joci sine vilitate, risus sine cachinno, vox sine clamore, incessus sine tumultu. *De quatuor virtutibus.*

Vide etiam tit. *Aspectus*, sent. 104; *Manufactura*, sent. 28; *Motus*, sent. 63.

MODUS.

S. THOMAS AQUINAS.

Definitio. Modus est quem unicuique rei propria mensura prefigit. 2, 2, quæst. 27, art. 6, argum. 3.

PLATO.

Modus est modum excessus, et defectus. *Sisygia* 6, *de Definit.*

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROS.

4. Habeat caput in omnibus rationem, et finis modum. Lib. 1, *Offic.*, cap. 22.

2. Modum nescit ponere voluptas. Lib. 6, *Hexameron*, cap. 8.

S. AUGUST.

3. Mensura omni rei modum præfigit. Lib. 4, *de Genesi ad litter.*, cap. 3.

4. Modus pater est ordinis. Lib. 2, *de Ordine*, cap. 19.

5. Ubi modus est, nec plus est quaquam, nec minus. *De beata vita*, in disput. tertie diei.

6. Quod evenit ultra quam satis est, ibi desideratur modus; et res que nimis est, modo eget. *Ibid.*

7. A modo et plus et minus aliena sunt. *Ibid.*

8. Modus animi, sapientia est. *Ibid.*

9. Modus ubique servandus est, ubique amandus. *Ibid.*

10. Modum in omni re dominari deest. *De Moribus Manich.*, cap. 16.

11. Non erat omnino quod responderem veritate convictus. Modo, ecce modo, sine paululum, sed modo et modo non habebant modum. Lib. 8, *Confess.*, cap. 5.

12. Que non semper, nec eodem modo sunt, eodem modo semper non sunt. *Ibid.*, cap. 3.

13. Non possumus dicere bene moveri aliquid, si modum non servat. Lib. 1, *Myster.*, cap. 2.

14. Deus habere modum dicendus non est, ne finis ejus diei putetur; nec ideo tamen immoderatus est, a quo modus omnibus tribuitur rebus. *De natura hominis*, cap. 22.

15. Omnis modus in quantum modus est, bonus est: unde omnia moderata, modesta, modificata, dici sine lauda non possunt. *Ibid.*

16. A Deo est omnis modus, species et ordo. *Ibid.*, cap. 3 et lib. 11, *de Civ. Dei*, cap. 15.

MODUS.

17. Si custodiant omnes nature modum, nullum erit malum. *Ibid.*, cap. 37.

18. Tene modum, si non vis perdere modum. S. BERNARDUS Lib. 2, *de Consid.*, ad Eugen. Pap.

19. Medium sedes est modum, et modus virtus. *Ibid.*

20. Omnem extra modum habitationem, sapiens exilium reputat. *Ibid.*

21. Modus diligendi Deum, sine modo diligere est. *Tractatu de Diligendo Deo.*

22. In omnibus modus eligendus est melior. Lib. 3, *de Consid.*, ad Eugen. pap.

23. Virtus non est aliud quam modus; hunc modum prudentia invenit, ut in omnibus non excedas, sed circa centrum consistas. Serm. 6, in *Hexam.*

24. Deus creavit omnia in modo, nec aliquid vitiosum esse sine modo. Serm. 4, *de uno Mari.*

25. Modus in gestu, et sono considerari debet. In *Speculo discipl.*, part. 4, cap. 20.

26. Modum adhibere in dolore, memor illius sententia: Ne quid nimis. Epist. 3, ad *Heliodor.*

27. Impatientia nescit modum. Epist. 17, ad *Marcellan.*

28. Difficile est modum tenere in omnibus: modus virtus est, vitium nimietas reputatur. Epist. 27, ad *Eustoch.*

29. Optimum est in omni re modus, et laudabilis ubique mensura. Epist. 1, ad *Demetriad.*

30. In bonis rebus quidquid modum excesserit, vitium est. *Ibid.*

31. Quidquid supra modum est, in vitio est. Lib. 9, super *Isaiam*, cap. xxx, super illud: *Numer.* 20: *Nec ac dexteram*, etc.

32. Tenendus in omnibus modus: quod enim excedit modum, excedit et vires. Lib. 1, *de Claustrorum anim.*, cap. 14.

33. Modus servat rem incholemem, quam immoderatio confundit. *Ibid.*

34. Modus æqua lance librat onera fortiorum, sicut debilius: ne graventur fortiores, aut debiles opprimantur sub onere. *Ibid.*

35. Modus ubique bonus est. Homil. 61, super *Gen.*

36. Quod modum non servat, injunctum est. Homil. 16.

37. Modus est pulcherrima virtus, sine qua omnis virtus vilium reputatur. In cap. 2 *Regul. S. Benedict.*, verbo *Magna.*

38. Difficile est modum omnibus adhibere factis. *De ruina Monach. Ordinis*, cap. 7.

39. Tene modum in omni opere, in omni re tensa temperationem. *Prose.*

40. Nihil intemperantius agas, nec minus, nec nimium aliquid, nec ultra quam oportet, nec infra.

MOLESTIA.

MOLESTIA.

41. Etiam in bonis immoderatum esse non deest, bona immoderato usu nexa efficiuntur.

42. Nimietas enim omnis, in vitio deputatur: omne autem quod cum modo fit, salubriter fit.

43. Perspicuo quoque quid cui aptum sit temporis: quid, ubi, quando, qualiter, quamdiu facere debeas. Lib. 2, *de Synonym.*, cap. 16.

44. Virtutis labor moderatus sit, ne immoderatus mutationis modus existat. Lib. 2, epist. 45, ad *Monachos.*

45. Nihil tutum est, quod modum excedit, quem servare convenit. *Parænes.* 75.

46. Quid durius, quid difficilior, quam nil faciendum negligere, et in omni suo facto nunquam modum perturbare, nunquam mensuram excedere? *Prose.*

47. Crede mihi, nihil a se animus difficilior extorquet, quam ut in omni affectione sua modum servet. Part. 1, *de Benjamin minere*, cap. 69.

48. Quidquid modum excedit; et discretionem non tenet, nec Deo placet, nec diu durare solet. *De discipl. Claustr.*, cap. 9, sect. 2.

SENTENTIE PAGANORUM.

49. Omnis modum superans vitiositas, vel ferina est, vel morbosa. Lib. 7, *Moral.*, cap. 5.

50. Modus est optimus, decus ipsum tenere, nec progredi longius. Lib. 1, *de Officiis.*

51. Modum rerum fingere non possumus, animorum modum tenere possumus. *De paradox.*, cap. 4.

52. Modus pecunie, corpus est unicuique, ut calcæ pes: si igitur in eo insisteris, modum servabis: sin præterieris, jam velut per præcepta referri necesse erit: ejus animi quod semel transierit modum, nullus est terminus. In suo *Enchiridio*, cap. 61, per lothum.

53. Optimum modus est, servare modum: sed non magis servat modum, qui infra rem quam qui supra. Lib. epist. 20, ad *Cornelium Tacitum.*

54. Nota semel multitudo, modum non servat. Lib. 5, *Declamator.*, controvers. 8.

55. Modum tenere in eo difficile est, quod hominum esse credideris. Epist. 23.

56. Nunquam permissa servant modum. Epist. 85.

MOLESTIA.

Definitio. Molestia est agritudo animi permanens. Lib. 4, *Tacul. quart.*

SENTENTIE PATRUM.

1. Quælibet jacula justo nocere non possunt, cum Deus lux est. *De Nabuthæ.*, cap. 14.

2. Quam deformis est, pro beneficio ei, qui te adjuvit, rependere molestiam! *De Tobia*, cap. 2.

3. Nisi correptis hereditatem Deus dare disponeret, erudire eos per molestias non curaret. Part. 4, tit. 3, cap. 7, § 9.

4. Appetere voluptates corporis, et vitare molestias, ferine vite omnis actio est. Lib. 1, *de Libertate arbitrii*, cap. 8.

5. Si vos aliqua molestia temporalis exagitat, ipsa vos magis admonere debet, quemadmodum de illa vita cogitare debeatis, ubi sine aliquo labore vivatis, evadentes non molestias angustias temporis parvi, sed horrendas penas ignis eterni. Epist. 138, ad *Clerum.*

6. Verius atque juvencius est gaudere hominem de bona conscientia inter molestias, quam de mala inter delicias. *De Catechizand. rudibus*, cap. 16.

7. Nemo frangitur adversarum rerum molestia, qui prosperarum dilectionis non capitur. *De Serm. Dom. in monte*, lib. 2.

8. Molestias excoctata vita justorum, splendidius emittit. *De natura et gratia*, cap. 23.

9. Brevis est molestia tua, æterna erit beatitudo tua: ad modicum doles, sine fine gaudebis. Super *Psal.* xxxvi, vers. 48.

10. Premunt nos, sed non opprimunt: urgent nos, sed non demergunt. Super *Psal.* m, vers. 8: *In ditibus aquarum multarum.*

11. Ubi nulla adversitas tæbat, ibi nulla molestia inquietat. *De conflictu vitior., et virt.*, cap. 26.

12. Cui molestia sunt tempora, si homines sibi non sint molesti? *De verb. Apost.*, serm. 4.

13. Melius est post paucas angustias ad eternam beatitudinem pervenire, quam post brevem lætitudinem ad inferni profunda descendere. Serm. 1, *vigilie Ascens.*, super illud *Matth. v: Beati qui lugent, etc.*

14. Ubique majus gaudium, molestia majori præceditur. Lib. 8, *Confess.*, cap. 3.

15. Molestias corporales absit ut dicamus necessitatem habere peccandi. *De nat. et grat.*, cap. 23.

16. Diffunderis animo cum delectaris, contraheris animo cum molestaris. *Tract. 46, in Joan.*

17. Quod tibi advensum est, sit tibi molestum. Lib. *Medic.*, cap. 7.

18. Sufficit ad salutem, corporis molestias patienter ferre: sed cumulus est, etiam liberentur in fervore spiritus eas amplecti. Serm. *de Tribus ordin.*

19. Quemadmodum fieri nequit, ut aliquis super terram effugiat hunc aërem: ita impossibile est homini, quamdiu in hoc sæculo est, tribulationibus atque molestiis non tentari. Adhort. 4.

20. Cum inde quisque molestias invenit, unde vitare molestias quæsit, sancitatus de ipso suo medicamine languescit. Lib. 8, *Moral.*, cap. 20.

S. ANTONIN.

S. AUGUST.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. EPHEM.

S. GREGORI.

MAGNUS.

21. Molestia corporalis, salus est cordis. Part. 8, *Pastoral.*, cap. 4, admonit. 13.

22. Studendum summopere est, ut res aspera fiat mercedis occasio. Lib. 8, in *Regivo*, indict. 3, cap. 37, epist. 37, ad *Innocent. episc.*

23. Molestia corporalis, admissa peccata diluit, et ea quae admitti poterant, composit. Part. 3, *Pastoral.*, cap. 4, admonit. 13.

S. GREG.
NAZ.

24. Nihil veritatem obscurat, quod molestia afficitur. Epist. 17, ad *Eusebium episc. Cesariensem.*

25. Quod invite fit, statim molestiam afficit. Et hab. apud D. Joan. Damasc., Lib. 4, *Parall.*, cap. 58.

DESYCHUS.

26. Gravem molestiam literatus homo contrahit ab externis sensibus. *Contra.* 2, sententia 78.

HUGO CARD.

27. Iusti quanto amplius impetuntur, tanto gloriose coronantur. Super *Hierem.*, cap. 39.

S. JOHANNES
CANTUARI.

28. Monachorum et crucifera vita, quae onerosior ac molestior hominibus solet videri, multo haec seculari tenera molli, et flexibili iucundior est. Homil. 69, super *Math. Oper. perfect.*

29. Forum, urbes, et tumultus platearum Monachi fugientes, in montibus vivere malunt, ubi nihil sibi cum his secularibus rebus commune est, ubi nihil humanarum eorum perturbat, non molestia, non dolor, non sceleris cura, non pericula, non livor, non turpis amor, non aliud iniquitatis, sed quae sunt futuri regni meditantur. *Ibid.*

30. Monachi illico postquam lectulo splendentes et limi surrexerunt, in choro constituto integra conscientia, omnes quasi ab uno consonanter ore, hymnis diligenter Deum laudant. *Ibid.*

31. Non afflictio, non insidiae, non alia res nulla molestiam afferre potest animo recte sapienti. Homil. 4, super *Epist. II Cor.*

32. Nihil enim aliud molestum est quam Deum habere offensum. *Ibid.*

JOAN.
SARFED.

33. Rorum subites mutationes solent afferre molestias. Epist. 161.

LEODOLPHUS
BLOSIVS.

34. Oculis cordis tui illum respiciat, qui molestias exerceat te sicut, magis quam eos, qui tibi molesti sunt. In *Canone vitae spirit.*, cap. 9.

35. Etiam exigua molestia propter Deum equanimiter tolerata, incomparabiliter presantior est, quam sint multa et grandia honorum operum exercitia. *De Inst. spirit.*, cap. 8.

36. Molestia quoque animam vel corpus gravantis, quomodoque, aut undeumque adversant, non aliunde, quam de manu Domini suscipias. In *Brevi regula lyonis*, verbo *Adversa.*

S. PETER.
DAM.

37. Felix commercium nunc subiacere molestias, et ad angelice postmodum transferri gloriam dignitatis. Lib. 8, epist. 6.

38. Voluptates repudiandae sunt, et molestiam non recusanda. Lib. 1, de *Finibus.*

39. Corpus animae molestum, non natura, sed peccatum fecit. Sent. 131.

MONACHUS.

Etimologia. Monachus, graeca etimologia vocatur, eo quod sit singularis: *monax* enim graece, singularitas latine dicitur. Ergo si solitarius interpretatur vocabulum *Monachi*, quid facit in turba, qui solus est? Lib. 7, *Etimolog.*, cap. 13.

Descriptio. Monachus est ordo et status angelicus in corpore materiali et sordido consummatus. *Prose.*

Monachus est, qui solum ad Deum acie mentis intentus, illum semper orat in omni tempore, et loco, et re.

Monachus, est perpetua naturae violentia, sensuumque vigilantissima, ac indefensa custodia.

Monachus, est castificatum corpus, christum os, animusque semper divino lumine irradiatus. Monachus, est affligit et moerens animus, qui iugi mortis memoria, sive vigilans, sive obdormiens, seipsum semper exercet. Gradu 1.

Monachus est, qui mentem suam a rerum terrenarum amore segregatam habet, ut per assiduitatem in Deo amando et colendo perdetur. *Centuria 2, de Charit.*, cap. 51.

Monachus is est, qui in perpetuo mentis excusio, ac vitae macerore versatur. *Orat. 8, de Superbia.*

SENTENTIAE PAGANORUM.

1. Decet monachum esse alienum ab omni creatura, ut soli Deo intra se uide, et expellere intendat, vacet, et adhaereat. *De adherendo Deo*, cap. 10.

2. Melius esset ut Deo quis sine professione serviret spontaneus, quam in monasterio professione se alligans servire cogere invitatus. *De similitud.*, cap. 21.

3. Si monachus penitentiam non egerit, majori quam laicus damnationi subiacet. *Ibid.*, cap. 52.

4. Monachus ut vere monachus esse reputetur, pura ejus debet esse obedientia, stabile propositum ejus, et perseverantia firma. *Ibid.*, cap. 9.

5. Nihil iniquum prodest habitum monachi exteriorum habere, si non student et interiorum retinere. *Ibid.*

6. Gratius irascitur Deus peccanti monacho, quam alii, quia de proposito altiori cadit: sed benignius et familiarius suscipit Deus monachum penitentem, si ad summi propositum redit, quam

CICERO.

SIXTUS
PII ROMAN.

S. ANTONIO.

S. JESID.
MONT.

S. JOAN.
CLIV.

S. AUGUST.

S. MAXIMUS
MART.

S. BILLES.

S. ALBERTUS
MAGNUS.

S. ANSELM.

non monachum, qui ad idem propositum non vadit. Epist. 3, ad *Henricum.*

7. Cum diabolus monachum vitam, quam professus est, odio nequit obruere, nititur eum conversationis in qua est subruere fasidio. Epist. 7, ad *Levronem monach.*

8. Monachus debet claustrum esse contentus; quia sicut piscis sine aqua caret vita, ita sine monasterio monachus. Part. 4, tit. 3, cap. 7, § 1.

9. Nulla peior bestia malo monacho, et ideo si se non corrigat, separandus est. Part. 2, tit. 2, cap. 1, § 4.

10. Monachus non debet se quilibuscumque negotiis implicare, sit claustrum suo contentus. *Prose.*

11. Quis sicut piscis sine aqua, caret vita: ita et Monachus sine monasterio. *Ibid.*

12. Qui aliquid habebant in saeculo quando ingressi sunt monasterium, libenter velint illud esse commune: qui autem non habebant, non ea querant in monasterio, quae nec foris habere poterant: sed tamen eorum infirmitati quod opus est, tribuant, etiam si paupertas eorum, quando foris erant, nec ipsa necessaria poterat invenire. *Regula 3, ad Clericos.*

13. Non ideo se putent esse felices, quia invenerant victum et tegumentum, quale foris invenire non poterant: nec erigant cervicem, quia sociantur eis, ad quos foris accedere non audebant: sed sursum cor habeant, et terrena vana non querant, ne incipiant esse monasteria divitiis utilis, non pauperibus, si divites illic humiliantur, et pauperes illic infantur. *Ibid.*

14. Nimis dolendum, si ad tam ruinosam superbiam monachos surrigamus, et tam gravi contumelia clericos dignos patemus, cum aliquando etiam bonus monachus vix bonum clericum faciat: ita ipsi vulgares da nobis iocubantur, dicentes: Malus monachus bonus clericus est. Epist. 76, ad *Avrethion.*

15. Cur volatilia caeli non vobis sunt exemplo ad nihil reservandum et vultis ut sint exemplo ad nihil operandum? *De Opere monachorum*, cap. 29.

16. Tam molles hypocritas sub habitu monachorum ut nequique dispersit calidissimas hostis, circumveniens provisionis, nusquam missos, nusquam fixos, nusquam stantes, nusquam sedentes. *Ibid.*, cap. 28.

17. Haec sunt, quae excecant monachum, et conversum efficiunt perversum: velociter ad mentem, tardus ad Ecclesiam; potius ad potandum, sed piger ad psallendum; pervigil ad fabulas, somnolentus ad vigiliis; proeox ad loquendum, sed mutus ad canendum; promptus ad iram et detractorem, piger vero ad orationem; insidius

amator, pauperum Christi persecutor; festucam in alio oculo respiciens, sed trabem in oculo suo non considerans; alios vituperans, seipsum laudans; malitia inventor, disciplina destructor; amicus vitiorum, hostis virtutum. *De speculo peccatoris*, cap. 8.

18. Qui non custodit linguam suam, monachus non est: qui autem moderatur linguam suam, prudentissimus est, verusque monachus. *Serm. 3 ad Fratres in eremo.*

19. Ama, o monache, solitudinem, fuge multitudinem, nec comprehendaris in verbo, ne confundaris in facto. *Ibid.*

20. O monacho, nisi in proposito tuo perseveraveris, morieris! si incipit edificare, perire: si non incipit, incipit. *Prose.*

21. Si obtulisti florem juventutis tuae diabolo, saltem fructum senectutis tuae immolare non differas Christo. *Ibid.*, serm. 8.

22. Monachus qui patris non est, monachus non est. *Serm. 16 ad Fratres in eremo.*

23. Oportet monachum pro omnibus vitam inopem possidere, corporis quietem, habitus honestatem, vocem moderatam, sermonem ordinatum, cibum et potum temperatum. *Serm. 3, Exercitamentorum.*

24. Oportet monachum coram senioribus tacere, coram sapientioribus audire, erga aequales charitatem habere, erga inferiores amicum consilium tenere, a malis et carnalibus secedere, plura cogitare, pauca loqui, non facile esse ad risum, veracitatem ornari, oculos dorsum habere, animam sursum levare, obediens esse manibus laborare, semper extremorum memnissio, spe gaudere, afflictionem sufficere, modestanter orare, in omnibus gratias agere, humiliter esse, arrogantiam odire, sobrium esse. *Ibid.*

25. Altior professio virtutis, altior debet ritum tenero vivendi. *De Templo Salomonis*, cap. 7.

26. Pula te monachum esse, non medicum; nec complerem iudicandum, sed de professione. *Serm. 70, super Cant.*

27. Monachus habitu mentiens, frontosus est ad verendum, insensatus ad metum, inflexibilis ad pietatem, ad iram proceps, audax ad factum, pronus ad injurias. Epist. 198, ad *Innocent. pap.*

28. Monachus non habet docentis, sed plangentis officium: quippe cui oppidum carcer esse debet, et solitudo paradisus. Epist. 323, ad *Henric. Mogunt. archiep.*

29. O quantum distans ab his, qui in diebus Antonii extorere monachi! In *Apologia ad Guillelm. Abbat.*, verbo *Dicitur.*

S. BASILIUS
MAGNUS.

V. BIDA.

S. BERNARD.

30. Ecce ipse habitus noster (quod et dolens dico) qui humilitatis esse solebat insigne, a monachis temporis nostri in signum gestatur superbie. *Ibid.*

31. Qui linguam suam et ventrem custodire non potest, monachus non est. *De inter. domo, cap. 50.*

32. Summa virtus monachi, humilitas est; et summum vitium ejus, superbia est. *Prose.*

33. Superbiendo, contendendo, dimicando, murmurando, detrachendo, susurrando, negligendo, contemnendo, et proprias voluntates faciendo infinitas monachi culpas incurrunt. *De ordine vii.*

34. Ille qui se pro Deo duritiam tradidit monachorum, assiduis debet esse in orationibus, lacrymas suas Deo, non hominibus offerre: jejunia in auriga: modum pro lassitudine et viribus corporis temperare. *Ibid.*

35. Hoc solum attende quod monachus factus es, et ideo ea age quae monachi sunt. *Ibid.*

36. Sic in cunctis se habent monachus, ut edificet videntes, ut nemo dubitet cum vel viderit eum vel audierit, quin vere sit monachus. In *Speculo monachorum.*

37. Sit monachus quasi Melchisedech, sine patre, sine matre, sine genealogia. *Ibid.*

38. Qui propter ipsum Christum seipsum odit, et super omnia illum diligit, vero monachus est: et qui talis non est, licet sit cucullus, licet sit pannosus, sive abrasus, sive tonsuratus: habeat quidquid vis, est imago vel pictura monachi, et non est monachus. *Serm. 15 de Coena Domini.*

39. Quanti sunt monachi corpore claustrales, mento saeculares: pigri ad lectionem, tardi ad orationem: in choro dormientes, in refectorio vigilantes. *Ibid., serm. 3.*

40. Nemo se decipiat, nemo se seducat, nemo in gloriosa veste confidat: non enim vestis religiosa, sed mentium munditia monachum facit: non capitis abrasio, sed Christi dilectio probatum monachum reddit. *Ibid., serm. 14.*

41. Qui querulosus est, monachus non est. *Prose.*

42. Qui malitiam in corde tetuerit, monachus non est.

43. Qui iracundus est, monachus non est.

44. Qui elatus et verbosus est, monachus non est.

45. Qui vere monachus est, semper est mansuetus, humilis, et charitatis plenus. In *Oculo colat., collat. 8.*

46. Et si habitus non facit monachum, oportet tamen monachos vestes proprio congruentes ordini semper deferre, ut per decentiam habitus extrinseci morum honestatem intrinsecam ostendant. *Session. 14, decret. de Reformat., cap. 6.*

S. BONAV.

CONCILIIUM
TRIDENT.

47. Non locus desertus, saccus pro veste, legumen pro cibo, neque jejunia, neque chamaniam simpliciter, monachum absolvunt. *De duplici martirio, cap. 14.*

48. Sumus habitus monachi, sed moribus crudeles; habitus humiles, et moribus pestiferi; habitus religiosi, et moribus exitiosi; habitus amici, et moribus inimici; habitus gratiosi, et moribus odiosi; habitus exercitatores seduli, moribus athletae ignavi; habitus sobrii, moribus praedones; habitus pudici, animo adulteri; habitus modesti, moribus vagabundi; habitus mitis, moribus arrogantes; habitus consolatores, moribus destructores; habitus consiliiarii, moribus obtractatores; habitus simplices, moribus duplices; habitus defensores, moribus proditores. *Adversus vitiosos viuentes.*

49. Monachus citra diligentiam ac patientiam, aut perfectionem religionis pervenire non poterit. *De recta vivendi ratione, cap. 45.*

50. Monachum non tonsura commendat, seu habitus: sed coeleste desiderium, divinumque vivendi institutum, quibus optima declaratur vita. *De Vita spirita, cap. 69.*

51. Bellum militum breve, sed monachi pugna, quoad usque emigret ad Dominum, durat. *De Adherti. ad pietatem.*

52. Fugere oportet monachum, et tacere, atque abstinere: fugere haereticos et homines perniciosos, tacere vestita, Deoque non placenta, abstinere a turbis rebusque mundanis. *Adhertat. 1.*

53. Considera habitum, quo indutus es, o monachus, et cerne quantum sit inter hunc, saeculari, et monachum. *De Virtute, cap. 9.*

54. Monachus strenuus, cruce Christi laqueos fugat diabolicos: monachus autem terrena sapiens ac spectans, omnibus est satanicus. *Ad Monachos, Parennes. 1.*

55. Qui cupit fieri monachus, nec potest contumelias, ac contemptus, et penas sufferre, nequit esse monachus. *De Humilit. comparanda, cap. 7.*

56. Vita monachorum Angelis similis, eorumque institutum divino mysterio plenum est. *De Perfect. monachi.*

57. Multis difficultatibus est exposita monachorum vita: nam si remissior sit, decipitur; si minus sincera sit, cito instar vini aqua mixti pervertitur; et accessus non amplius in pretio est, sed vilescit: non amplius usui, sed damno: nec oblectamento, sed nauseae. *Ibid.*

58. Multi habitus monachi, sed pauci certiores: tempore enim tentationis probatio aperit monachi. In prologo.

59. Melior est monachus pauper, vitam quietam

S. CYPRIAN.

S. EPHEM.

S. EUSEBIUS
CAESARIENSIS.GULIELMUS
TER ANGLO.

GLOSS. ORD.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

RESYNERICA.

S. HIERONIMUS.

degens cum humilitate, quam dives monachus superbia et elatione animi tumens. *De Timore Dei.*

60. Monachus superbus, velut aquila, est abaque pennis: monachus humilis, levis et celer est cursor, et tanquam sagittarius jaculandi peritus. *Ibid.*

61. Monachus piger, nec sibi est utilis, nec proximo. *Ibid.*

62. Monachus id est unus: non decet monachum velle habere et nolle, nisi in non peccando. *Prose.*

63. Ideo sicut unum est nomen monachi, ita sit unum velle et unum nolle. *Epist. ad Demar. Pap. de Mort. S. Hieron.*

64. Monachus sine misericordia, navis est in medio pelagi undique perforata. *Ibid.*

65. Non vestimentis et ordine solum quis est monachus, sed vita: parum prodest differentem esse vestimentis a secularibus, et concordem vita. *Ibid.*

66. Nulla certe in mundo tam crudelis bestia, quam malus monachus. *Ibid.*

67. Monachorum est non colloquium, sed silentium: non questiones, sed quietem seclari. *Serm. 7, super Cant.*

68. Vari monachi sunt, qui omnibus mundi negotiis spretis, spirita subito protegente praemium aeternum districta vita, voluptate mortificata quaerunt: qui pompam mundi calcantes, humilia amplectentes, soli Deo placere cupiunt. *Super Num., cap. 1.*

69. Monachus, qui in terra possessiones quaerit, monachus non est. *Lib. 3, Dialogi, esp. 14.*

70. Quid est habitus monachi, nisi contemptus mundi? quomodo igitur mundum despiciunt, qui in monasterio positi, aurum quaerunt? *Lib. 10, in Registro, cap. 22, epist. 22, ad Joan. Subdiaconum.*

71. Monachus reverentiam sui habitus in actu, in locutione, in cogitatione semper circumspiciat, et ea quae mundi sunt perfecte deserat. *Prose.*

72. Quod attendit humana oculis habito, hoc ante Deo oculos, moribus pratendat. *Hom. 17, super Ezechi.*

73. Monachorum quidem species tenetur, multa vero sui sanctitatis habitus secularia aguntur. *Lib. 6, in Registro, ind. 15, cap. 453, epist. 29.*

74. Hic profecto verus est monachus, qui recte temperantiam diligit et hic vere temperans est, qui monachus est animo. *Centur. 2, sent. 57.*

75. Tu si monachus esse vis, non videri: habeto curam non rei familiaris (cui renuntiando hoc esse copisti), sed anime tuae. *Epist. 4, ad Rustic.*

Tom. III.

76. Quem monachum senseris tibi aut semper, aut crebro de mummis loquentem (excepta elemosyna, quae indifferenter omnibus patet) institerem potius habeto, quam monachum. *Epist. 43, ad Paulin.*

77. Ipsa ambilio videri et videre, salutari et salutare, laudare et detrahere, vel audire, vel proloqui, a proposito monachorum et quiete aliena sunt. *Epist. 47, ad Marcelian.*

78. Prima virtus monachi est contemnere hominum iudicia. *Epist. 20, ad Pammach.*

79. Noli inter saeculares esse monachus, et inter monachos saecularis. *Epist. 34, ad Julian.*

80. Parcat sibi, parcat mihi, parcat nomini christiano: monachus se esse non loquendo et discursando, sed tacendo et sedendo noverit. *Epist. 3, ad Domitianum.*

81. Monachus non doctoris, sed plangentis habet officium; qui vel se vel mundum lugeat, et Domini pavidius praestoleatur adventum. *Epist. 6, adversus Vigilant.*

82. Monachus in tantum castigator sui sit, ut etiam quae tuta sunt pertimescat. *Ibid.*

83. Monachus semper contemnat, quod semel contempsit: non questiones, sed quietem seclari. *Epist. 54, ad Ocean. de Vita clericor.*

84. Monachum solitudo facit, non publicum. *Epist. 54, ad Ocean. de Vita clericor.*

85. Monachus, qui non vigilet, sed dormit, non custodit se. *Super Psalm. lxxvi, vers. 4.*

86. Monachi dicuntur, et licet non simus quales esse debemus, tamen dicimur. *Super Psalm. cxxix, vers. penult.*

87. Si vis esse monachus curialis, laudas quod non debes, defendis quod non expedit, operaris quod non licet, loqueris quod non decet. *Lib. 2, de Claustr. animi, esp. 16.*

88. Sit honestas in habitu, mediocritas in victu, in claustris assiduis, ad curiam rari: ut non sint sturiales, sed claustrales. *Ibid., cap. 23.*

89. Is qui de saeculo ad monasterium aliquid de proprio attulit, remissior in labore, paratior in habitu, delicatior in victu, honoratior praeter ceteris esse vult. *Ibid., lib. 3, cap. 23.*

90. Si monachus est, quid facis in turba? si amas silentium, cur declamantibus assidue interesse desistas? tu semper jejuniis et flētibus insistere debes, et tu philosophari quaeris. *Prose.*

91. Simplicitas monachi, philosophia ejus est. Sed docere, inquis, alios volo. Non est tunc docere, sed plangere.

92. Si tamen doctor esse desideras, audi quid factus: vilitas habitus tui, et simplicitas vultus,

RUGO A. S.
VICTORE.

®

innocentia vita, et sanctitas conversationis tue necesse debent homines.

93. Melius fugiendo mundum doces, quam sequendo : considera ubi sis, et quid agere debeas, facile agnosces. Lib. 4, *Dilectio*, cap. 8.

94. Monacho qui libenter in curiis commoratur, non placet observantia regularis, neque vita claustralis. Super 4, *Regula*, cap. 9.

95. Derisor est monachus causidicus et litigiosus, qui exterius nominæ et habitu militat Deo, interius corde, ore, et opere militat diabolo. *Prolog.*

96. Qui mortuus est et litigat : qui sepultus, et discurrit ubique portans sudarium suum, quæ maior derisio ista? Super *Prolog.*, cap. 22.

97. Multi sunt, qui iam diu monachum gestaverunt, et adhuc non possunt parere. Super *Ecclesiasticum*, cap. 3.

98. Quando monachus incipit esse malus, nullus peior : quando bonus, nullus melior. Super *Apocalypsim*, cap. 2.

99. Monachum ut militem Christi in procieta semper belli positum, acineticis lumbis jugiter oportet necesse. De *Cenob. inst.*, lib. 1, de *Habitu*, cap. 2.

100. Vestis sit monachi, quæ corpus contegat tantum, et repellat nuditatis recrudendum, et frigora retundat injuriam : non quæ seminaris vanitatis, aut elationis enutriet. *Ibid.*, cap. 6.

101. Monachus spiritalia mella condere cupiens, velut apis prudentissima debet unanquamque virtutum ab his, qui eam familiariter possident delectare, et in sui pectoris vase diligenter recondere : nec quid minus aliquis habent discere, sed hoc tantum quid virtutis habent contemplari, studiosque decerpere. *Ibid.*, lib. 5, cap. 4.

102. Ita debet monachus jejuniis operam dare, quasi centum annis in corpore commoraturus : ita motus animi refrænare, et injuriarum obliuisci, tristitiasque respuere, dolores quoque ac detrimenta contemnere, tanquam quotidie moriturus. *Ibid.*, cap. 41.

103. Hæc est apud Ægyptum ab antiquis sancta sententia, operantem monachum demum uno pulsari otiosum vero innumeris spiritalibus devastari. *Ibid.*, lib. 10, cap. 23.

104. Probatur est sine opere manum nec in loco posse monachum perdurare, nec ad perfectionis culmen aliquando conscendere. *Ibid.*, cap. 24.

105. Cum monachus elatione cordis in perniciosissimum teporem notumque corruerit : nec verus monachus, nec secularis effectus est. *Ibid.*, lib. 12, cap. 30.

106. Monachus ad perfectionem tendens, et

agonem spiritalem legitime cupiens desertare, ab omni ira furorisque vitio alienus existat. *Ibid.*, lib. 8, cap. 5.

107. Omnis monachi finis, cordisque perfectio, ad jugum atque induratum orationis observantiam tendit, et (quantum humane fragilitati conceditur) ad immobilem tranquillitatem mentis, ac perpetuam nititur puritatem. Collat. 9, *Abbat. Isaac*, cap. 2.

108. Si comparare valueris quietem securitatemque monachorum, periculis et ærumnis quibus mundi hujus homines implicentur, paupertatis requiem, edacibus divitum tristitias, et pervigilibus curis, suavissimum jugum Christi omnique levissimum facile comprobabis. Collat. 24, *Abbat. Abraham*, cap. 25.

109. Monachi soli perpetuæ conjunctionis retinent unitatem, atque indiderito possident universa, qui omnia sua esse que fratrum, omnia fratrum credunt esse, que sua sunt. *Ibid.*, cap. 26.

110. Considerate monachi dignitatem vestram : Joannes princeps vestri est dogmatis, ipse monachus stultus ut natus est, in eremo vivit, in eremo nutritur, Christianique expectat in solitudine. *Hom. de Joan. Baptista*.

111. Monachi homines pauperes sunt, pallio et habitu nihil habentes vitios, videntes in paupertate, nihil esse apparentes. *Hom. 17, ad Populum Antiochæ*.

112. Idonea civitatis morum demonstratio, monachorum est testimonium. *Ibid.*

113. Monachorum certamen ingens, ad labor nullus est. Lib. de *Sacerd.*

114. Monachus, qui injuriarum servat in semetipso memoriam, aspis nidificans est, lethalis virus secum ubique circumferens. Gradu 9.

115. Pervigil monachus, fornicationis inimicus : somniculosus vero, contubernalis ejus est. *Ibid.*, gradu 19.

116. Monachus propriæ est animi omnia opinati elatione carens, immobilisque corporis sensitus : jugis excessus mentis, ac moror vitæ ; lux cordis, oculos jugiter irradians ; humilitatis abyssus, spiritum omnem præcipitans et suffocans. *Ibid.*, gradu 22.

117. Monachus simplex, rationale jumentum est obediens, quod omnis sum ductori suo perfecte deponit, trahentem sequitur ut vult, donec mactetur, contradicere non novit. *Ibid.*, grad. 24.

118. Monachorum quidem lux, angeli sunt : cunctiorum autem mortalium lux, monasticæ disciplina. *Ibid.*, grad. 26.

119. Qui suo arbitrio monasticam viam pergit,

cuamvis in omni mundana sapientia fuerit instructus, facillime perit. De *Sacerd.*

120. Verus monachus profecto non erit, qui tu monachus alteri monacho non sit per charitatem, se. *adjuvans. Ibid.*, grad. 27.

121. Patiens monachus autem monumentum mortuus est : sepulchrum enim cellulam suam fecit. *Ibid.*

122. Nulla vita fidelior, nulla simplicior, nulla felicior, quam eorum, qui in claustris fideliter degunt. Lib. 7, de *Nuptiis curial.*

123. Cappa non facit monachum, sed vita religiosa, et a mundi vanitatibus aliena. *Prolog.*

124. Qui autem cupiditatibus extenditur, qui mundi negotiis implicatur, qui divitiis acclatur atque honoris, monachi vocabulo indignus est. Lib. 3, de *Vir. illust. ord. S. Bened.*, cap. 338.

125. Si verus monachus esse desideras, fuge homines, ama secretum cellæ, otium vitæ, habito charitatem. *Ibid.*, cap. 339.

126. Vita vitæ monachi debet esse penitentialis, etiamsi culpis videatur esse immunis. *Ibid.*, in fine, etc.

127. Sic vivamus monachi, ut non timeamus mori : bona enim vitæ, non est morti obnoxia. *Ibid.*

128. Nostri monachi, eheu ! tunc se religiosos æstimant, si mundi divitiis studiosius intendant. *Prolog.*

129. Paucos nunc invenies, qui contemplationi vacent, qui orationibus insistant, qui divinis Scripturis invigilent.

130. Multi autem terrena sapiunt, divitiis querunt, honores ambiunt, solitudinem fugiunt, in urbibus conversantur. *Ibid.*, cap. 338.

131. Quid monastica vita in terra invenitur jucundius ? Monachi enim sancti cum apostolis non solum verbo, sed et exemplo predicant.

132. Cum martyribus corpora sua per abstinentiam macerant.

133. Cum Christi confessoribus Deo semper in orationibus confitentur.

134. Cum sanctis virginibus, mentis puritatem cum corporis castitate servant.

135. Cum angelis, Deum jugiter laudent : quia sive vigilent, sive dormiant, omnia ad laudem Dei faciunt. Lib. 1, de *Regim. claustral.*

136. Monachus puriori splendere debet conscientia : nihil quippe monachum decentius ornat, quam cor mundum et conscientia pura. Super *Prolog. regule S. Bened.*, cap. 2, text. 16.

137. Officium monachi est planetus et penitentia. In cap. 4 *Regule S. Bened.*, verbo *Monachorum*

138. Maxima virtus monachi, humilitas : et

maximum vitium ejusdem, superbia est. *Ibid.*, in cap. 2, verbo *Non*.

139. Pompa sæculi monachos non decet. *Ibid.*, verbo *Divitia*.

140. Quid est monachus delicias querens, nisi fomes delicti ? Vitam monachi abstinentia ornat, obedientia decorat, patientia approbat. *Ibid.*

141. Qui querulosus est, monachus non est. *Ibid.*, in cap. 4, verbo *Charitas*.

142. Sunt quatuor exercitia monachi : oratio, lectio, meditatio, Labor. Oratio mundat, lectio instruit, meditatio conservat, labor recreat. *Ibid.*, verbo *Sacras*.

143. Tais debet esse monachi vita, ut omnis actio ejus oratio sit. *Ibid.*, verbo *Hinc*.

144. Monachus loquax et clamorosus, instrumentum artis diabolicæ est. *Ibid.*, in cap. 7, gradu 11.

145. O quam bonum est monachum mori ! tunc nullus dolebit se fuisse monachum, quando poterit monachus mori. *Prolog.*

146. Ecce monachus vis mori, et non vis monachus vivere, cum vita mortem commendet, non mors vitam : qualis vis mori, talis vive. *Ibid.*, gradu 12.

147. Monachus, qui aliquid habet præter Christum, non potest esse perfectus. Lib. 1, homil. 1, ad *Monachos*.

148. Nihil certe homo monacho felicior, nihil laboriosius, nihil fortius. *Ibid.*, homil. 2.

149. Mox ut monachus de securitate præsumperit, jam sine dubio ad infernum tendit. *Ibid.*

150. Integritas observantia regularis abundantiam operum temporalium, sed paulatim divitiis monachorum, puritatem ordinis funditus exstinguunt. *Ibid.*, homil. 7.

151. Monachus, quia miles est regis æterni, nunquam debet esse otiosus. *Ibid.*

152. Qui verus est monachus, nec laudibus extollitur, nec vituperatione frangitur, non intumescit necessarium rerum affluentia, nec contrahitur paupertate, læta simul contentum et tristia. *Ibid.*, homil. 18.

153. Humilitas monachum facit, superbia destruit et corrumpit. *Ibid.*, homil. 19.

154. Monachus incontinentes, apostata est. *Ibid.*, homil. 21.

155. Nulla in ornatu monastico genama pretiosior obedientia et humilitate. *Orat. 1*, in conventu abbat. habita.

156. Via sine offuscatione, vita monachi est sine cupiditatibus et timoris impedimento. Lib. 3, de *Stimulo bono*, cap. 17, sent. 3.

157. Ille perfectus est monachus, qui hinc sacculo et corpore et corde discretus est. *Ibid.*, sent. 4.

158. Monachi adversa vitæ hujus appetunt, et

JOAN. SARENS.

JOAN. TRITH.

S. JOANNE CRIVSORE.

S. JOAN. CLAU.

S. HIBORUS HISPAL.

prospera continentur: ut dum ab eis hæc vita despicitur, futura inveniantur. *Ibid.*, sent. 5, etc.

159. Qui non rigida intentione monachi professionem sectantur, quanto superni amoris propositum dissolute appetunt, tanto proclivius ad mundi amorem denique reduntur. *Prose.*

160. Nam perfectio non perfecta, presentis vite repetit desideria: in quibus etiam mundum monachus se alligat opere, jam tamen alligat cogitationis amore.

161. Longe quippe a Deo est animus, cui hæc adhuc vita dulcis est: ipse enim quid de supernis appetat, quidve de infimis fugiat, nescit. *Ibid.*, cap. 20, sent. 1.

162. Summa virtus monachi, humilitas: summum vitium ejus, superbia est. *Ibid.*, cap. 19, sent. 1.

163. Tunc se quisque monachum judicat, quando se minimum existimaverit, etiam cum majora virtutum opera gesserit. *Ibid.*, etc.

164. Monachi, qui mundum deserunt, et tamen virtutes præceptorum sine cordis humilitate sequuntur, isti quasi de excelso gravius corruunt: quia deterior per virtutum elisionem delinuntur, quam per vitia prolehi poterunt. *Ibid.*, sent. 2.

165. Tales nequaquam monachi vocandi sunt, qui Deo sola professione, non actione conjunguntur. Lib. 2, de *Offic. Eccles.*, cap. 15.

166. Secessio monachum cupiditas, non est in urbibus ac tumultibus immoratio. Lib. 1, epist. 220, ad *Pelusiota monach.*

167. Si probus monachus fieri studet, ne tunc ipsius arbitrio vivas, ac mores tuos tibi uni probatos esse velis. *Ibid.*, epist. 260, ad *Lucan. monach.*

168. Nilum et existens et credere esse monachice vite studium, gravioribus ac periculosioribus, quam sint illi gladii, qui in sensum cadunt, spiritualibus telis undique cinctum. *Ibid.*, epist. 308, ad *Abraham.*

169. Monasticam vitam colere cupis? lingue celeritatem freno coercere. *Ibid.*, epist. 325, ad *Cyren.*

170. Monachus dicitur, vide ut vere sis quod dicitur, et opus fac monachi. In *Speculo monachorum.*

171. Nemo te decipiat, monacho, quod licet te servari, voluptatibus aut inani glorie servientem. Centuria 2 de *Charit.*, cap. 63.

172. Mundanorum officia, monachorum lapsus sunt: et monachorum officia, sunt lapsus mundanorum. *Prose.*

173. Mundanorum officia, sunt divilia, et gloria, et præfecturæ, et delicia, et corpus carnosum, numerosa liberorum soboles, et reliqua

hæc consequuntur; ad quos si monachus pervenerit, perit.

174. Officia autem, in quibus monacho elaborandum est, paupertas, ignorantia, imbecillitas, continentia, malorum tolerantia, et quæ his sunt similia: in quo si mundi studiosus et amans includerit, præter animi propositum, ingentem lapsum esse existimet. Centur. 3, de *Charit.*, cap. 84.

175. Beatus monachus, qui se omnium perijennus, id est abjectissimum reputat. *Parvus.*

176. Apud monachos autem, gula. Orat. 1, de *Gula.*

177. Monachus dives ac copiosus, onusta navis est, atque in tempestate facile pessum iens. *Ibid.*, orat. 3, de *Acorit.*

178. Monachus ita paratus esse debet, tanquam crastino die moriturus: ac non ita corpus delinire, tanquam diu victurus. Orat. 6, de *Acclit.*

179. Vir claustralis, vir compeditus. Serm. 50.

180. Pedes illoti, manus neglectæ, inculta carosus, quasi quedam anchora est monachi in ocella jugiter permanendi: accurata vero delicata corporis compositio, fomes est et occasio in publicum prodeundi. *Opuscul.* 12, cap. 25.

181. Apud sæculares absentis monachi auctoritas gravis est; si autem præsens affuerit, nullius judicatur esse momenti. *Opuscul.* 12, cap. 26.

182. Errat, qui condidit se simul et monachum esse, et curis deservire. *Prose.*

183. Quam male mercatur, qui monachorum presumpit claustra deserere, ut mundi valeat militiam bajulare! Undis erutus sanus est piscis: non ut sibi vivat, sed ut alios pascat. *Opuscul.* 36, cap. 1.

184. Heu! quam perniciosa res, spiritus contumax et litigiosus in monacho! *Opuscul.* 51, cap. 12.

185. Ordinem habitumque monachicum, secundum baptismum dicere sancti Patres non dubitaverunt. Lib. 8, de *Spiritu sancto.*, cap. 8.

186. Accelera, ut monachum te ostendas, in exteriorum hominem, sed interiorum ab affectionibus alienando. *Hecontand.* 3, sent. 22.

187. Si illi nec patrum sepelire licuit, ve his qui monasticæ professi, ad mundana regrediantur negotia. Super *Matth.*, cap. viii, in illud: *Sive mortuos sepelire mortuos, etc.*

188. Cito obedire, frequenter orare, devote meditari, diligenter laborare, libenter studere, discere vitare, solitudinem diligere, devotum faciant monachum. In *Hortulo robor.*, cap. 9.

189. Vere vita boni monachi crux est, et dux paradisi: inceptum est, retro abire non licet, nec relinquere oportet. Lib. 3, de *Imit. Chr.*, cap. 56, sect. 5.

IN VIT.
VATR.

190. Monachus si fidem habet, auro non indiget: si autem auro eget, fidem non habet, et servus Dei iste monachus non est. Lib. 1, in *Vita S. Joan. Eleazar.*, cap. 23.

191. Nefas est, ut monachum quis reprehendat in modo, vel in maximo, irreprehensibilis enim esse debet. Lib. 1, in *Vita S. Pachomii*, cap. 8, regul. 43.

192. Non docet monachum causa pecunias esse mercatorem, sed celestium honorum lucra mercantem. *Ibid.*, cap. 8, regul. 19.

193. Monachorum vita, angelicæ vite imitatio est. Lib. 1, in *Vita SS. Barlaam et Joseph.*, cap. 1.

194. Hoc vere monastici ordinis immus est, nunquam a spirituali opere vacum inveniri. *Ibid.*, cap. 38.

195. Nisi quis fuerit concalcatus, monachus esse non potest. Lib. 3, num. 86.

196. Ille vere est monachus, qui se in omnibus vincit. *Ibid.*, num. 87.

197. Vita monachi hæc est, scilicet opera, obedientia, meditatio, ut non judices, non obloquatur, non murmuret. Lib. 5, libello 1, num. 22.

198. Sicut leo terribilis est onagris, sic monachus probatus cogitationibus concupiscentiæ. Lib. 5, libel. 4, de *Continent.*, num. 65.

199. Monachus, qui non retinet linguam in tempore furoris, neque passionum corporalium relentor erit. *Ibid.*, num. 69, etc.

200. Monachus, qui querulosus est, monachus non est: qui iracundus est, monachus non est. Lib. 5, libello 10, de *Discret.*, num. 54.

201. Debet monachus totus oculus esse, sicut Cherubin et Seraphin. Lib. 5, libello 11, num. 7.

202. Nilil illi Deo monachos familiares efficit, ut pulchra et honesta, et gratissima castitas. Lib. 10, cap. 152.

203. Voluntaria paupertas; tribulatio cum patientia, et discretio, instrumenta sunt monachi. In *sent.*, sent. 8.

204. Si facta est monacho despectio quasi laus, et paupertas sicut divitiae, et curias sicut epulæ, nunquam moritur. *Ibid.*, sent. 23.

205. Oportet monachum cor forte habere ad singula, ut salvetur. *Ibid.*, sent. 71.

Vide etiam illi *Concordia*, sent. 6; *Concivium*, sent. 82; *Differencia*, sent. 49; *Dispensatio*, sent. 21; *Dormire*, sent. 25, 35, 46, 58; *Egredi*, fere per totum, *Evanesce*, sent. 114; *Familiaritas*, fere per totum, *Firmitas*, sent. 40; *Gloria vana*, sent. 477; *Hypocresis*, sent. 15; *Jejunium*, sent. 68; *Locus*, sent. 47; *Martyrium*, sent. 67; *Melitatio*, sent. 71, 73; *Monialis*, sent. 83; *Mortificatio*, 150; *Ornatus*, sent. 176; *Parentes*, sent. 138; *Pax*, sent. 119;

Pasiventia, sent. 272, 274; *Possessio*, sent. 44; *Proprietus*, fere per totum, *Regula*, sent. 1, 34; *Reverentia* in genere, sent. 29; *Res*, sent. 88; *Risus*, sent. 35; *Sacubus*, sent. 51; *Singularitas*, sent. 27; *Superbia*, sent. 67; *Tentatio*, sent. 275; *Tepiditas*, sent. 70; *Voluntas propria*, sent. 75, 77, 79, 81.

MONASTERIUM.

Etymologia. Monasterium dicitur, a *monos*, quod est unum: quia maxime debet ibi unitas reperiri. Part. 1, tit. 6, cap. 2, § 5.

Definitio et Differentia. Licet a nonnullis soleant indifferenter monasteria pro cenobiis appellari, tamen hoc interest, quod monasterium nomen est diversorum, nihil amplius quam locum, idest, habitaculum significans monachorum. *Prose.*

Cenobium vero etiam professionis ipsius qualitatem, disciplinamque designat.

Monasterium potest etiam unius monachi habitatio nominari: cenobium autem appellari non potest nisi ubi plurimorum cohabitantium degit unita communio. Collat. 48, *Abbat. Piamontis*, cap. 19, per totum.

SENTENTIE PATRUM.

1. In monasterio ubi minima districte custodiuntur, ibi vigor monachorum inviolabilis permanet, ibi pax inter fratres, et omnia conquiescunt: ubi vero minimi excessus negliguntur, ibi totus ordo paulatim dissipatur et destruitur. Epist. 6, ad *Monach. Cisterciens.*

2. Infelix et maledictum illud claustrum, in quo arbor hypocrisis et vanæ glorie plantatur, et concrevit. Serm. *Dominicæ 2 Adventus.*

3. In quocumque monasterio sunt scissurae charitatis, ibi is est in capitulo, dissolutio in choro, murmuratio in claustris, gula in refectorio, carnis petulantia in dormitorio. Serm. *Sezages.*

4. Simpliciter fateor, ex quo Deo servire cupi, quomodo difficile sum expertus melioris, quam qui in monasteriis professional: ita non sum expertus peioris, quam qui in monasteriis occiderunt. Epist. 137, ad *Cyren.*

5. Quantumlibet vigilet disciplina domus monachorum, homo sum et inter homines vivo: nec mihi arrogare audeo, ut domus mea melior sit, quam Arca Noe, ubi tamen inter octo homines, reprobus unus inventus est. *Prose.*

6. Aut melior sit quam domus Abraham, ubi dictum est: Ejice ancillam, et filium ejus.

7. Aut melior sit quam domus Isaac, cui de duobus geminis dictum est: Jacob dilexi, Esau odio habui.

8. Aut melior quam cohabitatio ipsius Domini

S. ANTONIN.

JOAN. CASS.

S. ANSELM.

S. ANTONIUS
DE PAUGA.

S. AUGUST.

UNIVERSITÄT
S. IMMO. PEL.

LEDOV.
BLOS.
S. MAXIMUS
MART.

S. MILLE.

PETRI. MIE.
S. PETRI
BAMIANI.

AUFERT. LE.

THALASSIS

THEOPHY.
LACTIC.

THOMAS A
KEMPES.

®

Christi, in qua undecim boni perdidit et furor
Judam toleraverant.

9. Aut melior est postremo, quam cœlum,
unde Angeli ceciderunt. Epist. 137, ad Clerum.

10. Nemo positus in monasterio frater, recedat
de monasterio * memento uxoris Loth, liberata
est a Sodomis, et in via posita retrorsum res-
pexit: ubi respexit, ibi remansit. Super Psalm.
lxxv, versu penultimo; *Venit et rediit.*

S. BERNARD.

11. Minus damnabilia est in seculo perire, quam
in monasterio. Serm. 2, de S. Michale.

12. Merito stigmis monasteria comparantur,
ubi quodammodo incurerati piscis evagandi non
habeant libertatem; qui videlicet parati sunt semper
ad epulas spirituales, vicentis anguli infra
se; quando veniet, qui me deferat? Serm. 1, de
S. Andrea.

13. In monasteriis omnes recipimus spem melio-
randi; ad curia bonos facile recipere magis quam
facere consovit. Lib. 4, de Considerat. ad Eugen.
pap.

14. Civitas parva et iuxta, id est, non a seculo,
in qua Loth ardente Sodoma salvatur, monasterio
est. Serm. de Virgini.

15. Non venisti ad monasterium ut divitias ter-
renas habeas, sed ut virtutes spirituales acquiras,
ut in simplicitate deo servias, ut in humilitate
deo placeas, et ut voluntati aliene obedias. Serm.
17, ad Sororem.

16. In monasterio est vita contemplativa, vita
sancta, vita spiritualis, vita celestis, vita quieta,
vita pacifica, vita tranquilla, vita angelica, vita
casta, vita perfecta, vita plena virtutibus, vita
sanctitatis. *Ibid.*, serm. 20.

S. CASSIARIUS

17. In monasterio servire venisti, non impe-
rare: obedi, potius quam jubere. Homil. 18.

ARELAT.

18. Monasterium vult portus quietis, et quasi
paradisus est. *Ibid.*, hom. 36.

S. CYRILLUS

HIEROSOL.

19. Quod aqua piscibus, hoc idem monachis
monasterium operatur. Epist. ad Aug. de miracu-
lis D. Hieron.

DIONYSIUS

CARTHUS.

20. Cœnobium est cœlum terronum: ideo sic
cum omni charitatis ardore, puritate ac reverentia:
sua religionis (quantum sibi possibile est) deo ser-
vire debet in monasterio cum omni custodia, rever-
entia, et fervore. De Profess. Monast., art. 19.

S. EPHEM.

21. Reclusi in claustro est sibi ipsi occasionem
recidendi, aditum quoque mundane vanitatis
amputare. De mortificat. viciorum, art. 5.

22. Beatum monasterium, quod a temperanti-
bus administratur. Vix autem monasterio, quod
ab intemperantibus regitur: nam monasterium
desolabitur ob ignaviam administrantium. De viti-
tut., cap. 1.

23. Magnum in monasterio periculum est pue-
lorum, nisi regatur atque instituitur. De lineare
Dei.

24. Ægyptiorum monasteria hunc morem tenent,
ut nullum absque operis labore suscipiant,
non tam propter victus necessitatem, quam propter
anime salutem. Epist. 4, ad Rustic.

25. Prepositum monasterii lineas ut domi-
num, diligas ut patrem in monasterio, ut clericus
esse merearis. *Ibid.*

26. Na age et vive in monasterio, ut clericus
esse merearis. *Ibid.*

27. Quod inter seculi homines vel leve putatur,
vel nihil, hoc in monasteriis gravissimum delictum
est. Epist. 27, ad Eustochium.

28. Hæc obvaria religiosis facit, hæc mona-
chæ: sine hæc monasteria sunt tartara, habitato-
res sunt demones: cum hæc vero sunt paradisi
in terris, et in ois degentes sunt Angeli. In Re-
gula monachorum, cap. 1, de Charitate.

29. In monasteriis sicut unum propositum,
unus et animus est. Super Psalm. cxxxv, vers. 1,
Ecce quam bonum, etc.

30. In monasteriis, et maxime in cœnobis rixæ
esse solent: non erubescimus, non dolemus.
Provec.

31. Dimisimus patres, dimisimus matres, di-
misimus fratres, dimisimus sorores, dimisimus
uxores, dimisimus filios, dimisimus patrias nes-
tras, dimisimus domos: venimus in monaste-
rium, et propter hæc dimisimus omnia, et propter
rem frivolum cum fratribus rixam facimus in
monasterio.

32. Dimisimus possessionem, dimisimus patri-
am, dimisimus seculum, et propter calarnum
rixam facimus in monasterio. Super Psalm. cxxix,
vers. ultimo. Cum his qui aderunt pacem, etc.

33. Si superbis Angelis non fuit utile cœlum,
constat quia superbis religiosis non est utile mo-
nasterium. Super Regul. D. August., cap. 2.

34. Utilia sunt humilibus monasteria. *Ibid.*

35. Monachi faciunt sibi claustra, quibus homo
exterior tenet possit: sed utinam claustra fite-
rent, quibus homo interior custodit tenetur. *Ibid.*
Lib. 1, de Claustro animæ, cap. 1.

36. Tutius est claustrum, quam castrum. Lib.
1, de Claustro animæ, cap. 11.

37. Locus aliquando placet, aliquando displi-
cet: placet quibusdam, non quia abundat fru-
tibus, sed piscibus: placet, quia abundat fabulis;
placet, quia cuncta possidet. *Ibid.*, lib. 2,
cap. 43.

38. Claustrum carcer est spontaneus, clericor-
um locus quietus: securum efficit de externis,
lectum de internis, certum de æternis: si corpus

S. HIERON.

S. JOHANNES

CHRYSOST.

IUSO A S.

VICTORE.

NONN.

TITUS.

compeschi, tamen mentem exhilarat. Lib. 4, de
Propriet. rerum, cap. 3.

39. Edificia fratrum non superflua sint, sed
humilia: non voluptuosa, sed honesta. Lib. 2,
de Claustro animæ, cap. 4.

40. Quot sunt claustra religiosorum, tot sunt
greges ovium Christi: tuius autem est ovem
esse in grege, et humilium in conventu, quam
singularem; quia dispersas, et singulares oves lu-
pus rapit, et ad dispergendum eas semper labo-
rat. Super Psalm. lxxvii.

41. Claustrum est domus sapientiæ, cujus fun-
damentum est paupertas, parietes obedientia et
continentia, altitudo humilitas, tectum vero est
amator fraternitatis. Provec.

42. Septem columnæ sunt septem observantia
regularæ, sc. cibi ariditas, vestis austeritas, jeju-
nium continuatum, vigiliarum protractio, ma-
num labor, disciplina rigor et orationum instan-
tia. Super Prov., cap. 9.

43. Qui servit in monasterio Christo, Impera-
tori suo servit, signatus est cæterio regis sui.
Habet solum jejunium, habet galeam fidem,
habet gladium sermonem Dei, habet loriceam vesti-
mentum Jesum in baptisate. Homil. 18, ex
Dionys. in Math.

44. Vere domus luctus monasteria sunt, ubi
cibus atque cilicium, ubi solitudo, ubi risus nul-
lus, nullus negotiorum secularium strepitus, ubi
jejeria, ubi terrenorum duciæ lectorum, ubi
munda sunt omnia. Provec.

45. Nullus ibi niloribus locus, absunt precal
sanguinis rivus, perturbationes, curæ, tumultus:
tranquillo in portu ibi navigant monachi, ac ve-
luti luminaria sunt, sublimi de loco navigantium
fulgore suo fieri asperientes.

46. Mundus est locus ille, alta ibi quiete atque
silentium est: motus et tuum inde prorsus eli-
minatum est.

47. Neque vero nudos illic dormire fas est:
fide ubi resurrexere, divinis laudibus in choro
constituito instant, hymnosque propheticos canunt
magno suavique concentu, et cantibus numero-
sis: non flautia, non cithara, non ullum aliud
instrumentum musicum sustinentes: sed illorum
sanctæ convenientissimum sunt, et amore Dei,
divinarumque rerum studium spirant. Homil. 44,
super I Tim.

48. Sicut a terra in cœlum, sic est ad viri
sancti confugere monasterium. Homil. 59, ad
Popul. Antioch.

49. Difficile ad monasterium convertitur,
quem blandiens seculi fortuna semel tenuerit in
sua potestate. Epist. 44, ad Nicol. presbyt. Morn-
cen.

50. Villa sano longe remota debet esse a mo-
nasterio, ne vicinitas posita, aut labis inferat pec-
ciculum, aut famam indicia dignitatis in Regula
monachorum, cap. 1.

S. ISID. HISP.

51. Deo inspirante erecta sunt monasteria, et
cenobia constructa: ut in illis sperto lethali
luxu carnalium voluptatum, atque abdicato usu
temporalium cupiditatum, mentes aptius contra
se, et ferventius contra vitia dimicarent. De dis-
cipl. monast., cap. 1.

S. LAURENT.

JUSTIN.

52. Non minus vituperabile, quam ridiculosum
est, mundo solo corpore, et hominum aspectibus
renuntiasse, atque in monasterio otiosam ducere
vitam. Provec.

53. Non autem potest te esse securum, quia
ad monasterium confugisti: quid prodest acqui-
ris evasisse procellas, et in portu præ negligentia
periclitari? *Ibid.*, cap. 7.

54. Claustrum est, hortus conclusus, paradysus
deliciarum, thalamus nuptialis, cubile immacula-
tum, virtutum schola, tabernaculum federis, rec-
linatorium sponsi, bellatorum statio, sanclitatis
domus, castitatis custos, pudicitia firmamentum,
religionis magisterium, obedientia sanctæ specu-
lum. De Obsequi., esp. 48.

55. Quid aliud monasteria, quam robustorum
virorum adversus scilpso dimicantium nuncupa-
verim castra? *Ibid.*, cap. 19.

56. In monasteriis contra malignos spiritus
implacabile geritur bellum: ibi virtutum germi-
nantium eradicanlur sentes, ibi virtutum omnium
institutio patet: non tamen in cunctis reperitur
monasteria, sed solum in illis, in quibus sacre
religionis perbentur vota. Provec.

57. Sunt quippe multa cœnobia, que non sanc-
torum habitacula, sed latronum sunt dicanda spe-
lunca, spectacula dæmonum, et officinae viti-
rum. *Ibid.*

58. Claustrum semel ingressus, clausisti te, et
Christi vinculis alligasti: clausisti sane et alli-
gasti te per obedientie jugum, per discipline ob-
servantiam, per timoris et reverentie ligaturam.
Epist. 13, ad Monach. Novit.

PETR. BRES.

59. Video in claustris celestes homines, aut
potius angelos terrestres: quorum conversatio
est in cœlis, qui quidam nobili superbia despi-
ciunt honores et divitias hujus mundi. *Ibid.*,
epist. 102, ad Radinyens. Abbat.

60. Habes in claustrum secretum solitudinis, lo-
cum penitentium, pacem animæ, contemplationis
arcum, gaudium in Spiritu sancto, consilium in
hesitatione, in tentatione remedium, in omnibus
sufflex beneficium medicum. *Ibid.*, Invectionis contra
deprecat.

61. Ibi virtutum schola est, summus ibi mo-

destine usus, morum regularitas, legendi libertas, fraternitatis affectio, omnium communicatio.

62. In disciplina vigor, lex obedientiæ, vinculum charitatis, et mutua obsequia. *Ibid.*

6. PETRUS
DAMIANUS.

63. Vere claustrum paradisi est: hic præta virentia scripturarum, præstiffuena lacrymarum uisidiosa, quam de purissimis affectibus amor ille celestis eliquat. *Serm. 49, de S. Nicolo.*

64. Claustrum monasterii, vinarium est animarum. *Opusc. 52, cap. 2.*

Vide etiam in *Egredi, sent. 83, 85, 86; Paradisus, sent. 40, 41; Simonia, sent. 94.*

MONIALIS.

6. INNOCENTIIUS.

Definitio. Monialis est, que professæ est se velle vivere secundum regulam beati Benedicti, vel beati Basilii, aut Augustini, aut aliorum. Et habetur in *Decretis Gratiani, part. 2, causa 18, quest. 2, can. Perniciosum.*

SENTENTIA PATRUM.

6. AMBROSIIUS.

1. Pulchritudinem que potest majorem existimare decore ejus, que amat a rege, probatur a iudice, dicatur Domino, consecratur Deo? *Lib. 1, de Virg.*

2. Aliunt plerique, maturioris ætatis virgines esse volandas, neque ego abno sacerdotis esse cautionis debere, ut non temere puella velotur. *Prose.*

3. Spectet plane, spectet ætatem sacerdos, sed fidei vel pudoris.

4. Spectet et maturitatem verecundie, examinet gravitatis caritatem, morum sanctam, pudicitie annos, animos castitatis. *Lib. 3, de Virg.*

6. ATHANASIIUS
MAGNUS.

5. Viri virgini, que non subest regula, est enim tanquam navis gubernatione destituta; rupto siquidem cacumine mali jactatur a fluctibus horum illorum (cum ducem non habeat) donec offendat in scopulis, et statim pereat. *Prose.*

6. Contra, bestia est virgo, que sub regula est: est enim tanquam vitis fecunda in horto, ad quam veniens cultor ejus, palmites ipsius putat, illamque irrigat, et putridas herbas circumcirca evellit. *De Virg.*

6. AUGUSTINUS.

7. Sacrate virginitati nuptias coequare, non hoc Christiani, sed Joviniani est. In *Enchiridion, cap. 68.*

8. Virginali et viduali continentia expellita et electa, et voti debito oblata, jam non solum capessere nuptias, sed etiam non nubatur, nubere velle damnable est. *De bono viduæ, cap. 9.*

9. Si vel spernentibus vel tardantibus sponsis, vel peregrinantibus maritis, carnis concupiscentia potuit contineri, ne stuprum aut adulte-

rium committeretur; cur contineri non potest, ne sacrilegium committatur? *Prose.*

10. Si repressa est, cum foret dilata: cur non oppugnat, cum frigerit amputata?

11. Plus ardentem ferunt libidinem, que non desperant ejusdem voluptatem: que autem inuptiarum castitatem Deo vovent, ipsam spem subtrahunt, que fomes amoris est. *De bono viduæ, cap. 29.*

12. Non ipsa, quia virginitas est, sed quia Deo dicata est, honoratur. *De sancta Virginitate, cap. 8.*

13. Pergite, puellæ, pergite perseveranter in finem: laudate Dominum dulcissimum, quem cogitatis uberius: sperate felicissimum, cui servitis instantius: amate ardentius, cui placetis attentius. *Ibid., cap. 27.*

14. Gaudium est virginum Christi de Christo, in Christum, cum Christo, post Christum, per Christum, propter Christum. *Prose.*

15. Gaudia propria sunt virginum Christi: non sunt eadem non virginum, quamvis Christi. *Ibid.*

16. Hæ, quas ponit professionis, nubere vult: et ideo non nubunt, quis impune non possunt. *Ibid., tract. 34.*

17. Virgo est castimonialis, jam dicata Deo, habens cetera que vere ornant ipsam virginitatem, et sine quibus ipsa virginitas turpis est; quid prodest si sit corpore integra, mente corrupta? *Super Psal. lxxv, versu penultimo. Veste et reddite.*

18. Aliter professio virtutis, aliter debet ritum tenere vivendi. *De Templo Salomonis, cap. 7.*

19. Ut quid hæcenus Nonna et sanctimonialis vocata es, que sub sanctitatis nomine, non tamen sancte conversaris? *Prose.*

20. Cur velum in capite mentitur reverentiam, et sub velo petulant oculis exhibet impudentiam?

21. Caput geris velatum, sed elatum: sub siquo verecundie sermo resonat irverecundias; risus immoderatus, incensus lascivior, vestis ornatio, uni inflata magis quam velate conveniunt. *Epist. 11, ad Sanctimonialiem quendam.*

22. Sanctimonialis que cum Christo desiderat intrare ad nuptias, non debet hominibus duri sudariola, pectines, corrigias vel specula, aut fascias. *Serm. 61, ad Sororem.*

23. Sanctimonialis que cum hominibus in vanis delectatur, magna vanitate decipitur, et siquid demonstrat æretricitis. *Ibid.*

24. Si in mente mentitur reverentiam, et siquid demonstrat æretricitis. *Ibid.*

25. Mens casta et religiosa non desiderat a se-

V. BEGA

S. BERNARDI

S. BONAV.

enlaribus amicis accipere dona, sed a Christo, pro ejus amore contempsit omnia terrena dona. *Ibid.*

26. Sanctimonialis que Christum perfecte diligit, amplius adultæ sciam amore non recipit, id est, non amplius in malo homines diligit. *Ibid.*

27. Sanctimonialis que Christum perfecte diligit, delectabilia et superflua dona ab hominibus non recipit, quia Christum omnibus donis antepouit. *Ibid.*

28. Cum sis Christo desponsata, si ante oculos hominum vis apparere, non es casta, sed adultera. *Ibid., serm. 64.*

29. Sanctimonialis femina, que cum viro sola loqui desiderat, stultitia in mente ejus regnat. *Ibid., serm. 59.*

30. Religiosa femina, que plus diligit hominem quam Christum, non est casta, sed adultera: que Christum contemnit, cui fuerat desponsata. *Ibid., serm. 61.*

31. Nilil prodest corpus velare, et mentem vitiorum portulis maculare. *Prose.*

32. Quid prodest nigris vestibus indui, et a detractione linguam non colibere? *Lib. 1. Phœbeæ, cap. 37.*

33. In monasterio posite non otio torpescant, non detractionibus, non obscenis confabulationibus incumbant: sed aut psalmodiarum modulationibus, aut manuum operationibus insistant. *Ibid.*

34. Minores nata eas, que provecæ sunt ætatis, obsequio sanctitatis venerentur. *Ibid.*

35. Provecæ annis, juniores dicti et exemplis ad bene vivendum informant. *Prose.*

36. Nobiles genere nequaquam ignobilibus se præferant: quia personarum acceptor non est Deus. *Ibid.*

37. Religiosam quampliam non oportet, non decet, non expedit parentum suorum multis obligationibus implicari, aut quorumlibet extraneorum perniciosis familiaritate constringi. *Ibid.*

38. Pomposa vestimenta, que non utilitati, sed vanitati serviunt, fastidite atque contemnite, virgines, Christi sponse. *Prose.*

39. Multas quæ in moribus diligunt, hoc est in vestibus et in operibus suis ostendant. *Ibid.*

40. Computari jam non potes inter puellas et virgines Christi, que sic vivis, ut possis adamari. *De Discip. et habitis Virginitatis, cap. 5.*

41. Vince vestem, que virgo es, que Deo servas: vince aurum, que carnem vincis et seculum. *Ibid., cap. 9.*

42. Servate, virgines, servate quod esse copulatis, servate quod eritis: magna vos merces manet, præmium grande virtutis, munus maximum castitatis. *Ibid.*

43. Pejus est quam mechari, continentiam docere criminosa, et ineficem ferre sanctimonialiam. *De Singular. clerie., cap. 5.*

44. Religiosæ personæ impatientes, contentiosæ, discordes, et proximas suis non ignoscunt; non religiosam, sed diabolum ducunt vitium: nec dignas sunt passio Christi vocari, sed adultæ sunt diaboli. *Prose.*

45. Et que per impie voluntatis conformitatem, ac prave mentis consensum, cum diabolo spiritualiter fornicantur, adulteræ sunt diaboli. *De profess. monast., art. 2.*

46. Si queratur cui monialis magis obedire teneatur, mæ abbatissæ, seu matri spirituali, an confessori? Respondetur quod quantum ad ecclesiasticam sacramenta, magis obedire tenetur rectori et confessori: in his vero que ad observantiam pertinent regularem, magis adstricta est matri spirituali, cui et obedientiam vovit. *Ibid., art. 14.*

47. Moniales jubentur et obligantur esse recusas, ut omnis occasio incontinentiæ eis penitus auferatur, et tanto purius ac libentius serviant et inhereant sponso celesti, quanto plus separatas sunt ab humanis aspectibus ac mundanis consortiis. *Prose.*

48. Non est dubium quin religiosæ personæ suam claustrum fideliter conservantes tanto jucundius post hæc vitam volabunt pro longitudinem latitudinemque celi empyrei, quanto nunc propter Deum in strictiori se continent loco.

49. Parum aut nihil confert claustra exterior corporalis, nisi mens clausa sit a cogitationibus vanis et vilibus, ab imaginationibus fœdis, a vitiosis affectibus, ab inquietudine passionum, a sollicitudine mundanorum, a secularibus occupationibus, curiositatibus, fabulationibus, atque vesiculi rumoribus. *Ibid., art. 15.*

50. Speciali modo puellæ et femina religionem ingressæ, continentiamque professæ, dicende sunt Christi sponse, quantum sponso immortalis casto corpore porrigere corde semper adherere valeant. *De Mortificatione vitiosæ, art. 14.*

51. Refrenatio lingue tanto plus necessaria est monialibus, quanto committere solent esse magis pronæ ad loquacitatem. *De Perfecto spirit., art. 5.*

52. Felix est anima illa, que dum in congregatione versatur, multorum est gaudium, et plurimum ex ea odilicatur, vel illuminatur. *Romil. 7, ad Monachos.*

53. Dilectio claustrum quasi murus est, autem regularis districtio: illa cogitationes sanctas in affectus dulces includit, hæc occasiones delinquendi repellit et excludit. *Prose.*

54. Ille murus gratus est, autem naturalis necessa-

6. BONAVENTURA
CANTUENSIS.

6. BERNARDUS
S. BERNARDIUS.

6. HILDEBRANDUS
TUS ANO.

rins : ille te coelestes inter delicias claudit, iste proseribit mundanas.

55. Si tibi votivum est cor tuum, velut hortum deliciarum prestare Christo, non egre laras hoc antemurali si occludaris.

56. Delicias perdere vult, quas habet (si tamen habet) qui de munitione claustrum submurmurat.

57. Hortus nescit esse, qui non vult esse conclusus. Serm. 25, super Cant., apud D. Bernard.

58. Montales velle non habent; quod mulierum ab iustitia nequissimi hostis (qui rapinam meditatur) inducit. In *Deseretis Grauium*.

59. Virgo in monasterio inter virginum choros vivat angelice, sit in carne sine carnis, omne hominum genus sui simile putat. Epist. 7, ad Letam.

60. Solent miseri parentes, et non plene fidei christiani, deformes et aliquo membro debiles filias virginum tradere; et que religiosiores abii videntur, pauro sumpto (et qui vix ad alimenta sufficientia eis dato, omnem sensum secularibus liberis largiuntur. *Ibid.*, epist. 8, ad Demetriad.

61. Contra naturam, immo ultra naturam est, nec exercere quod mala eis interfecere in te radicem tuam, et sola virginibus poma decerpere; nescire thorum, omnem virorum horreum contactum, et in corpore vivere sine corpore. *Ibid.*

62. Montalis jejunia pro ludo habet, orationem pro deliciis. Epist. 10, ad Furium.

63. Nulli te unquam de generis nobilitate preponas; neque obscuriores quasque, et humiliori loco natas, te inferiores putes. *Prose.*

64. Nescit religio personas accipere, nec conditiones hominum; sed animos inspicit singulorum, servum et nobilem de moribus prevariatur. Epist. 14, ad Celsianum.

65. Quotiescumque te vana seculi delectaverit ambulo, quoties in mundo aliquid videtur gloriosum, ad paradisi mentem transgredere, esse incipe quod facta es. Epist. 22, ad Eustach.

66. Non satis religiosi velis videri, nec plus humilis quam necesse est, ne gloriam fugiendo quaeras. *Ibid.*

67. Si quis te carpit quod sis christiana, quod sis virgo; non cures quod idem dixeris matrem, ut in monasterio inter virgines viveres, tuis detractio laus tua. *Prose.*

68. Uti non luxuria in puella Dei, sed dicitur carpitur, crudelitas ista pietas est: illum enim proferat matri, quem proferre jubetis et anime tue. Epist. 47, de Vitando suspecta contubernio.

69. Huic mundo mortua esto, et nihil aliud, nisi de coelestibus cogitans, loquere ad sponsum tuum. Epist. 18, ad Principium.

70. O Virgo, cognosce statum tuum, agnosce

locum, agnosce propositum: Christi sponsa dicaris, vide ne quid indignum ei, cui desponsata esse videris, admittas: cito scribit repudium, si in te vel unum videat adulterium. Epist. 14, ad Maurium filium.

71. De Dei virgine facta es corruptio Satanae, de sponsa Christi facta es scortum execrabile, de templo Domini sanum immunditias, de habitaculo Spiritus sancti (securum diaboli. Epist. 22, ad Suzanne lapinam.

72. Que se sponndit Christo, et scortum velamen accepit, jam nupsit, iam immortalis juncta est viro, et jam si voluerit nubere communi lege conjugii, adulterium perpetrat, ancilla mortis efficitur. *Ibid.*

73. Non extollatur, nec impropriet ceteris se tantum ex suis facultatibus attulisse: plus enim altitudo sonus pauperula. si ingrediens affectum habentis dimisit, quam que multa afferens dona, superbia talit. In *Regula Monacharum*, cap. 5, de Simonia.

74. Nondum Deo vivit, nondum religionis secretam Christoque nuptias attigit, que non efficitur ita simplex et pura, ut quicquid sub mandatum fuisse per propositum matrem, angelico pietatis ore transmissum. *Ibid.*, cap. 9, de Correct.

75. Dicam in dactylis, prohi dolor! Dei templa, Spiritus sancti vasa, et Deo dicata edificia, nisi diligenti serventur custodia, prostibula sunt. *Ibid.*, cap. 18.

76. Colit et Angolorum Dominum induta es, et terrenis adhuc immeraris? Serm. 1, super Epist. ad Colos.

77. Montales ille sunt fortiores, quam ad sobrietatem sustinendam sunt fortiores. De *Sancitimoniali*.

78. Si oporteat alloqui personam secularem, tunc specialissime ori suo adhibet montalis custodiam, ne omnino quidquam dicat, quod audientem non edificet. *Prose.*

79. Sa taliter in amantibus habet, ne ullas, qui eam viderit, vel audivit ipsam sanctam monialem non reparet. *Ibid.*

80. Montalis in omnibus rebus fugere debet singularitatis, ut admirationis notam: hoc est, non debet facere aliter, quam alii, ut unum habet gloriam: nec debet loqui quidquam ob quod possit iudicari aut multum sapientis, aut multum religiosi. *Ibid.*

81. Si familiaritas mulierum religiosis prohibita est, multo magis monialibus virorum facies seu gestus. *Ibid.*

82. Eas sponsalium amore sibi libertissime foveat Deus, quas sciant non fodavil. Epist. 36, ad Christianam sanctimonialem.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

83. Monachum, sive monachum fuit propria professio, vel palerna devotio. *Ibid.*, epist. 54, ad Pictavianos archid.

84. Beata es, que spretis filiis hominum, filium Altissimi tibi elegisti in sponsum. *Prose.*

85. Tanto eris acceptior sponso tuo Christo, quanto fueris in vesta vilior: quanto in cultu corporis tui abjectior, in sermone rarior, in vultu dejectior, in aspectu adeundior, in incessu maturior. Epist. 55, ad Adelitiam monialem.

86. Nupsisti Christo, illi tradidisti carnem tuam, illi sponsisti maturitatem tuam: incede ergo secundum sponsi tui voluntatem, quia sponsus suas velari jubet. De virginibus velandis, cap. 18.

87. Montalis que curis secularibus implicatur, spiritus suavitatem ignorat. De S. Dorotheis.

Vide etiam tit. *Conjugium*, sent. 31, 42; *Epistola*, sent. 3; *Innocentius*, sent. 28; *Martyrium*, sent. 67; *Nobilitas*, sent. 25, 26, 27, 28; *Officium divinum*, sent. 28; *Sermones*, sent. 51; *Sequi Christianum*, sent. 79; *Simonia*, sent. 29.

88. Non placet Deo, quem non suorum gravitas morum probat. Lib. 4, epist. 64, ad Syagrium Varnensem episcop.

89. Graviores inimici sunt pravi mores, quam hostes infesti. *Prose.*

90. Facilius enim pravis hostium vinci potest, quam morum. Serm. 87, de *Elitico*.

91. Grandis uxor est assuefacienda maturitas, que vincat naturam. Super *Psalum*, cxviii, serm. 18, vers. 5.

92. Non tunc mores discuntur, cum cito adveniunt, citoque recedunt, sed cum in anima stabiles existant. De *Similitudinibus*, cap. 132.

93. Hi mores sunt optimi, per quos nobis etiam ipsa provenit (ad quam omni studio rapimur) agnitio veritatis. De *Moribus Ecclesie*, cap. 28.

94. Mores nostri, non eo quod quisque novit, sed eo quod quisque diligit, dijudicari solent, nec faciunt honos vel malos mores, nisi boni vel mali amores. Epist. 59, ad Macedonium.

95. Ornet mores tuos pudicitia, ornet sobrietatem, et frugalitas. Epist. 182, ad Bonifac.

96. Mores proprii dicuntur actus humani, qui conveniunt rationi: actus autem humani, qui discordant a ratione, non mores boni, sed mali fieri debent. Part. 1, tit. 14, de *Lege Morale*, cap. 3, § 2.

97. Mores alii boni sunt, alii vero mali: boni virtutes dicuntur, mali autem vitia. De *similitudinibus*, cap. 188.

98. Mores alii boni sunt, alii vero mali: boni virtutes dicuntur, mali autem vitia. De *similitudinibus*, cap. 188.

99. Mores alii boni sunt, alii vero mali: boni virtutes dicuntur, mali autem vitia. De *similitudinibus*, cap. 188.

100. Mores alii boni sunt, alii vero mali: boni virtutes dicuntur, mali autem vitia. De *similitudinibus*, cap. 188.

101. Mores alii boni sunt, alii vero mali: boni virtutes dicuntur, mali autem vitia. De *similitudinibus*, cap. 188.

102. Mores alii boni sunt, alii vero mali: boni virtutes dicuntur, mali autem vitia. De *similitudinibus*, cap. 188.

103. Mores alii boni sunt, alii vero mali: boni virtutes dicuntur, mali autem vitia. De *similitudinibus*, cap. 188.

104. Mores alii boni sunt, alii vero mali: boni virtutes dicuntur, mali autem vitia. De *similitudinibus*, cap. 188.

105. Mores alii boni sunt, alii vero mali: boni virtutes dicuntur, mali autem vitia. De *similitudinibus*, cap. 188.

106. Mores alii boni sunt, alii vero mali: boni virtutes dicuntur, mali autem vitia. De *similitudinibus*, cap. 188.

107. Mores alii boni sunt, alii vero mali: boni virtutes dicuntur, mali autem vitia. De *similitudinibus*, cap. 188.

108. Mores alii boni sunt, alii vero mali: boni virtutes dicuntur, mali autem vitia. De *similitudinibus*, cap. 188.

109. Mores alii boni sunt, alii vero mali: boni virtutes dicuntur, mali autem vitia. De *similitudinibus*, cap. 188.

110. Mores alii boni sunt, alii vero mali: boni virtutes dicuntur, mali autem vitia. De *similitudinibus*, cap. 188.

111. Mores alii boni sunt, alii vero mali: boni virtutes dicuntur, mali autem vitia. De *similitudinibus*, cap. 188.

112. Mores alii boni sunt, alii vero mali: boni virtutes dicuntur, mali autem vitia. De *similitudinibus*, cap. 188.

113. Mores alii boni sunt, alii vero mali: boni virtutes dicuntur, mali autem vitia. De *similitudinibus*, cap. 188.

9. Pravorum morum quasi contrariis flatibus a coelesti patria repentiuntur homines. Lib. 1, de *Doctrina christi*, cap. 9.

10. Si bonis moribus propinquatur Deo, malis moribus recedatur a Deo. Super *Psalum*, cxlvi.

11. Noli bonis cautissime tum obstrere moribus malis. Super *Psalum*, cxvii, vers. 4.

12. Si sint boni mores, delectent si sint mali, emendentur et corrigantur. Tract. 1, super Epist. Joan., de cap. 4.

13. Boni mores requirantur, omnibus vitam donavit, qui bonos mores instituit. De *Cataclysmo*, cap. 6.

14. Ambule moribus, non pedibus: multi enim ambulant bene pedibus, et male ambulant moribus. De *Verbis Domini*, serm. 55.

15. Nonnullis errare profuit aliquando: sed in via pedum, non in via morum. In *Enchirid.*, cap. 17.

16. Ad eum qui ubique presens est, non locis movemur, sed bonis moribus. Lib. 1, de *Doct. christi*, cap. 10.

17. Amicitia similibus moribus confit. De *Gen. ad lit. imperfect. oper.*, cap. 16.

18. Non in pravis moribus natura dona culpanda sunt. Lib. 10, de *Genesis ad lit.*, cap. 13.

19. Non quisquam efficitur alienus Dei, nisi purgatis moribus. Lib. 52, de *Genesis contra Manich.*, cap. 2.

20. Ad eum qui ubique presens est, non pedibus ire licet, sed moribus. Epist. 52, ad Macedonium.

21. Morum corrigendorum, nullus alius quam in hac vita locus est. Epist. 59.

22. Verus ornatus christianorum, mores boni sunt. Epist. 73.

23. Fuge per immobilitatem fidem ad mores bonos. De *Catachis rudib.*, cap. 25.

24. Non malis convententium moribus aliquis ad bonos mores convertendus est. De *Mendac.*, cap. 24.

25. Multi sunt intus, qui corda pie viventium suis perditis moribus cruciant. Lib. 15, de *Cit. Dei*, cap. 54.

26. Boni mores vitam honorum, malorumque discernunt, et ad diversa perducunt. Lib. 3, contra *Crescon.*, cap. 4.

27. Nolite nos contristare malis moribus vestris. Tract. 18, super *Joan.*

28. Tenebræ meliende sunt morum, non oculorum. *Ibid.*, tract. 35, circa init.

29. Boni mores delectent, mali corrigantur. Tract. 7, super Epist. *Joan.*

30. Quis in via mortuum errare timabit duos sapientia? Serm. ad *Milites templi*, cap. 14.

31. Ad mores honestandos, vel corrigendos, per-

32. Ad mores honestandos, vel corrigendos, per-

33. Ad mores honestandos, vel corrigendos, per-

34. Ad mores honestandos, vel corrigendos, per-

35. Ad mores honestandos, vel corrigendos, per-

36. Ad mores honestandos, vel corrigendos, per-

37. Ad mores honestandos, vel corrigendos, per-

38. Ad mores honestandos, vel corrigendos, per-

39. Ad mores honestandos, vel corrigendos, per-

40. Ad mores honestandos, vel corrigendos, per-

GLOSS.

DECR.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

necessaria est (cum multa quidem diligentia) disciplina censura. *Serm. 70, super Cant.*

32. Mores hominis lingua pandit, et qualis sermo ostenditur, talis animus comprobatur. *Infer. dona, cap. 43.*

BORTIUS.

33. Probos mores sua premia non relinquunt: quantumlibet igitur sevant mali, sapienti tamen corona non decidit, non arescit. *Lib. 2, de Consol. philo., prosa 3.*

S. BONAV.

34. Quid in hac vita bonis moribus melius? nonne ad componendos mores omnis nobis scriptura est tradita, et omnis moralis philosophia? *Serm. 2, de S. Laurent.*

S. CYPRIANUS.

35. Modicis paulatim per incuriam subrepentibus maculis, tota morum congeries inquinatur. *In Speculo discipl., part. 4, cap. 24.*

S. CYPRIANUS.

36. Uniformitas morum, uniformitatem fovit et indicat animorum. *Ibid., cap. 29.*

S. CYPRIANUS.

37. Popularis existimatio solet dominorum mores ex servorum moribus astimare. *De duplici mart., cap. 2.*

S. CYPRIANUS.

38. Mores scelerati, voluntasque, que ad turpissimam quaque peccata rapitur, merito puniuntur. *Homil. 15, de Festo paschal.*

S. CYPRIANUS.

39. Molles atque effeminati mores Sanctis haud congruunt. *Ibid., homil. 22.*

S. CYPRIANUS.

40. Mali mores, honestis moribus usu virtutis facti obedientes, intereunt. *De perfect. spir., cap. 93.*

S. CYPRIANUS.

41. Nihil pejus pravis moribus cum mala consuetudine. *Doctrina 12.*

S. CYPRIANUS.

42. Ille homo magna dignus est confusione, qui non vult vivere secundum gradum et conditionem. *In Speculo Eccles., cap. 6.*

S. CYPRIANUS.

43. Arbitrantur se despici, qui bonorum mores despiciere consueverunt. *Lib. 14 Moral., cap. 2, super illud Job xviii: Quare reputati sumus?*

S. CYPRIANUS.

44. Existunt qualitates morum, que ceteris vitis sunt vicine: nam mores asperi, aut crudelitati, aut superbia solent esse conjuncti: mores autem blandi, et quam decet paulo amplius latiores, nonnunquam luxurie et dissolutioni. *Ibid., cap. 7.*

S. CYPRIANUS.

45. Quanto morum vita a rerum distat substantia, tanto gravior elucubrator est, qui male vivendo viam infert alienis moribus. *Ibid., lib. 26, cap. 10.*

S. CYPRIANUS.

46. Mirum valde est, cum in cordibus sublimium regnat humilitas morum. *Ibid., cap. 19.*

S. CYPRIANUS.

47. Non verbis quero prosperari, sed moribus. *Lib. 7, in registr. indict. 1, cap. 36, epist. 30, ad Eulogium episc. Alexandr.*

S. CYPRIANUS.

48. Moderati mores probandi sunt, non elati et fastuosi. *Super Eccles., cap. 7.*

S. CYPRIANUS.

49. (Cum natura hominis diviniorem adeptis sit statum, ex moribus quiseque suis effingitur. *De mortuis.*

S. CYPRIANUS.

50. Mores magis elegantur, quam vultum elegantia. *Epist. 8, ad Demetriad.*

S. CYPRIANUS.

51. Mores dominarum plerumque ex ancillarum, et comitum moribus judicantur. *Ibid.*

S. CYPRIANUS.

52. Optimi sunt ad institutionem morum primi quique anni: habent in se lentum quiddam et molle, quod facile formari queat, atque ad arbitrium volentis trahi. *Epist. 1, ad Demetriad.*

S. CYPRIANUS.

53. Ad omnem morum perfectionem, mentis aciem intonde, et ad celestem premium, celestem vitam para. *Ibid.*

S. CYPRIANUS.

54. Omne studium, omnis cura, in orandis moribus exhibenda est. *Epist. 1, ad Demetriad.*

S. CYPRIANUS.

55. Mores mutare, singularia virtutes animi formare in se, atque perficere, grandis studii est, et longae consuetudinis. *Ibid.*

S. CYPRIANUS.

56. Quod animus firmiter conservat, puritas mentis per bonos mores fideliter ordiat: quod moribus non convenit, discretio vera separat, removel, et expellit. *De anima medicina, cap. 8.*

S. CYPRIANUS.

57. Morigeratio est, servata propria virtute, se juste pieque moribus secum commemorantium contemperare. *De fractis. carnis et spiritus, cap. 15.*

58. Mores longa consuetudine roborati, vix unquam mutantur. *Epist. 10, ad Nicol. presbyt. Mericens.*

59. Sicut mali mores in bono colloquio corriguntur: ita bonos mores turpia colloquia corrumpunt. *Lib. 2, de Summo bono, cap. 29, sent. 5.*

60. Deteriores sunt, qui sive doctrinis, seu exemplis, vitam moresque bonorum corrumpunt, his qui substantias aliorum praedaque diripiunt. *Prosev.*

61. Hi enim ea que extra nos sunt, sed tamen nostra auferunt: corruptores vero morum, proprio nos ipsos diripiunt; quoniam divitio justorum, mores eorum sunt.

62. Multum ergo distant damna morum, a damnis temporalium rerum: cum ista extra nos sint, mores vero in nobis. *Ibid., lib. 3, cap. 38, sent. 5.*

63. Morum cum prudentia conjuncta tranquillitas, gravis atque constantis animi maximum argumentum est. *Lib. 3, epist. 190, ad Zenon. presbyt.*

64. Gratia indigent non mediocri, qui inveteratos cupiunt et volunt abolere mores. *De Cato conub., cap. 7.*

65. Mores a convictu trahuntur. *Epist. 107, ad Amic. suum.*

66. Melius est tibi domum tuam eugere moribus, quam possessionibus. *Ibid., epist. 136, ad Vailhelm. electan.*

67. Si amicos morum facit imitatio, morum similitudo conjungit. *Serm. 101.*

68. Mores ejus veracundia custos integritatis ornet, ut ei placeat (quod ante sordebat, quando sordidus erat: et sordeat quod ante placebat, quando ipse bonis omnibus displicebat. *Lib. 2, de Vita contemplat., cap. 5.*

69. Pessimum hoc est, quod libentius omnes deteriora sectantur; et facillius mala institutio depravat bonos, quam bona emendet malos. *Ibid., lib. 7.*

70. Non sanctum est, ut de moribus amici cito perperam sentias. *Lib. 4, epist. 11, ad Aloutium.*

71. Nulli sequi mores Deo execrabiles sunt, ac famigeratoris, qui ex obscuro vulnus infligit. *Epist. 24, ad Joan.*

72. Similitudo morum vel honorum, vel malorum, filios facit vel Dei, vel Satanae. *Herectantid., 2, sent. 58.*

73. Illi mores dicuntur boni, qui rationi congruunt: mali autem, qui a ratione discordant. *Lib. 2, quest. 100, art. 4.*

74. Multi judicantur stulti, quia moribus sunt inculti. *In Horat. Bosarium, cap. 9.*

75. Mores in animo vehementer corroborati,

S. GREG. VII.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

68. Mores longa consuetudine roborati, vix unquam mutantur. *Epist. 10, ad Nicol. presbyt. Mericens.*

69. Sicut mali mores in bono colloquio corriguntur: ita bonos mores turpia colloquia corrumpunt. *Lib. 2, de Summo bono, cap. 29, sent. 5.*

70. Deteriores sunt, qui sive doctrinis, seu exemplis, vitam moresque bonorum corrumpunt, his qui substantias aliorum praedaque diripiunt. *Prosev.*

71. Hi enim ea que extra nos sunt, sed tamen nostra auferunt: corruptores vero morum, proprio nos ipsos diripiunt; quoniam divitio justorum, mores eorum sunt.

72. Multum ergo distant damna morum, a damnis temporalium rerum: cum ista extra nos sint, mores vero in nobis. *Ibid., lib. 3, cap. 38, sent. 5.*

73. Morum cum prudentia conjuncta tranquillitas, gravis atque constantis animi maximum argumentum est. *Lib. 3, epist. 190, ad Zenon. presbyt.*

74. Gratia indigent non mediocri, qui inveteratos cupiunt et volunt abolere mores. *De Cato conub., cap. 7.*

75. Mores a convictu trahuntur. *Epist. 107, ad Amic. suum.*

76. Melius est tibi domum tuam eugere moribus, quam possessionibus. *Ibid., epist. 136, ad Vailhelm. electan.*

77. Si amicos morum facit imitatio, morum similitudo conjungit. *Serm. 101.*

78. Mores ejus veracundia custos integritatis ornet, ut ei placeat (quod ante sordebat, quando sordidus erat: et sordeat quod ante placebat, quando ipse bonis omnibus displicebat. *Lib. 2, de Vita contemplat., cap. 5.*

79. Pessimum hoc est, quod libentius omnes deteriora sectantur; et facillius mala institutio depravat bonos, quam bona emendet malos. *Ibid., lib. 7.*

80. Non sanctum est, ut de moribus amici cito perperam sentias. *Lib. 4, epist. 11, ad Aloutium.*

81. Nulli sequi mores Deo execrabiles sunt, ac famigeratoris, qui ex obscuro vulnus infligit. *Epist. 24, ad Joan.*

82. Similitudo morum vel honorum, vel malorum, filios facit vel Dei, vel Satanae. *Herectantid., 2, sent. 58.*

83. Illi mores dicuntur boni, qui rationi congruunt: mali autem, qui a ratione discordant. *Lib. 2, quest. 100, art. 4.*

84. Multi judicantur stulti, quia moribus sunt inculti. *In Horat. Bosarium, cap. 9.*

85. Mores in animo vehementer corroborati,

agere expugnari atque obliterari possunt, verborumque potius blanditis, quam vi commutantur. *Lib. 1, in Vita sanctorum Barlaam et Josephat., cap. 33.*

SENTENTIA PAGANORUM.

86. Modicus situs, nota morum est optimorum. *ARISTOTEL. Lib. 4, de Historia animal., cap. 10.*

87. Mores hominum, corporum motionibus discernuntur. *Lib. 4, Ethic. ad Nicomach., cap. 8.*

88. Mores honestos aut pravos elucere necessum est in persecutione. *Lib. 2, Ethic. ad Eudomion.*

89. Pudeat cum animalibus permixtos mores. *Lib. 2, de Ira., cap. 34.*

90. Srauntur a conversantibus mores. Ebriosus convictores in amorem vini trahit; impudicorum coetus foetum quoque et siliuam virum emollit; avaritia in proximis viros suum transfert. *Lib. 3, de Ira., cap. 7.*

91. Civilis mores magis corrigit pareitas animadversionum. *Lib. 4, de Ctenol. ad Nerosem, cap. 21.*

92. In mores fortuna jus non habet. *Epist. 36.*

93. Hoc habent inter cetera boni mores, placeant sibi et permanent. *Epist. 47.*

94. Delitit esse remedio locus, ubi que fuerant vicia, mores sunt. *Epist. 39.*

95. Non quidquid morale est, bonos mores facit. *Epist. 121.*

96. Mores alia aliter attingunt, quedam illos corrigunt et ordinant, quedam naturam eorum et originem scrutantur. *Ibid.*

97. Quomodo scias, qui mores habendi sunt, nisi quid homini sit optimum, invenieris; nisi naturam ejus inspexeris? *Ibid.*

98. Ut sunt mores tui, talis et vita tua. *Sent. 317. Vide etiam tit. Dorico, sent. 6; Discordia, sent. 22; Honor, sent. 103, 105; Juventus, sent. 19; Locutio, sent. 130; Mutatio, sent. 53; Nobilitas, sent. 83; Passio Christi, sent. 77; Persona, sent. 11; Punitio, sent. 50; Religio, sent. 143; Sanctitas, sent. 86; Sequi Christiani, sent. 168; Tristitia, sent. 25.*

99. Mors in genere.

Etimologia. Mors est dicta a morsu primi hominis, quia vellic arboreis panem mordens, mortem incurrit. *Serm. Dom. 5, in Passione.*

Definitio. Mors bonorum non est, nisi acceleratio glorificationis, disruptio carceris, finis peregrinationis, pertus navigacionis, contritio laquei, depositio vetustae vestis, induitio novae, solutio ponderis, abjectio atrocissimi hostis, solutio debiti naturalis. *Super Prov., cap. 11.*

Mors nihil aliud est, quam finis et defectus vite, qui tamen non est aliquid positivum, sed privativum. *Lib. 5, Contempl. de morte, cap. 1.*

100. Mors in genere.

101. Mors in genere.

102. Mors in genere.

103. Mors in genere.

104. Mors in genere.

105. Mors in genere.

106. Mors in genere.

107. Mors in genere.

108. Mors in genere.

PATR.

ARISTOTEL.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

necessaria est (cum multa quidem diligentia) disciplina censura. *Serm. 70, super Cant.*

32. Mores hominis lingua pandit, et qualis sermo ostenditur, talis animus comprobatur. *Infer. dona, cap. 43.*

BORTUS. 33. Probos mores sua premia non relinquunt: quantumlibet igitur sevant mali, sapienti tamen corona non decidit, non arescit. *Lib. 2, de Consol. philis., prosa 3.*

S. BONAV. 34. Quid in hac vita bonis moribus melius? nonne ad componendos mores omnis nobis scriptura est tradita, et omnis moralis philosophia? *Serm. 2, de S. Laurent.*

35. Modicis paulatim per incuriam subrepentibus maculis, tota morum congeries inquinatur. *In Speculo discipl., part. 4, cap. 24.*

36. Uniformitas morum, uniformitatem iuvat et indicat animorum. *Ibid., cap. 29.*

S. CYPRIANUS. 37. Popularis existimatio solet dominorum mores ex servorum moribus astimare. *De duplici mart., cap. 2.*

F. FABRILLUS ALEX. 38. Mores scelerati, voluntasque, que ad turpissimam quaque peccata rapitur, merito puniuntur. *Homil. 15, de Festis paschal.*

39. Molles atque effeminati mores Sanctis haud congruunt. *Ibid., homil. 22.*

S. BASILIO. 40. Mali mores, honestis moribus usu virtutis facti obedientes, intereunt. *De perfect. spir., cap. 93.*

S. DOROTH. 41. Nihil peius pravis moribus cum mala consuetudine. *Doctrina 12.*

S. EDMUNDUS. 42. Ille homo magna dignus est confusione, qui non vult vivere secundum suum gradum et conditionem. *In Speculo Eccles., cap. 6.*

S. GREGOR. MAGNUS. 43. Arbitrantur se despici, qui bonorum mores despiciere consueverunt. *Lib. 14 Moral., cap. 2, super illud Job xviii: Quare reputati sumus?*

44. Existunt qualitates morum, que ceteris vitis sunt vicine: nam mores asperi, aut crudelitati, aut superbia solent esse conjuncti: mores autem blandi, et quam decet paulo amplius latiores, nonnunquam luxurie et dissolutioni. *Ibid., cap. 7.*

45. Quanto morum vita a rerum distat substantia, tanto gravior elucubrator est, qui male vivendo viam infert alienis moribus. *Ibid., lib. 26, cap. 10.*

46. Mirum valde est, cum in cordibus sublimium regnat humilitas morum. *Ibid., cap. 19.*

47. Non verbis quero prosperari, sed moribus. *Lib. 7, in registr. indict. 1, cap. 36, epist. 30, ad Eulogium episc. Alexandr.*

S. GREG. NAZ. 48. Moderati mores probandi sunt, non elati et fastiosi. *Super Eccles., cap. 7.*

49. (Cum natura hominis diviniorem adeptis sit statum, ex moribus quiseque suis effingitur. *De mortuis.*

50. Mores magis elegantur, quam vultum elegantia. *Epist. 8, ad Demetriad.*

51. Mores dominarum plerumque ex ancillarum, et comitum moribus judicantur. *Ibid.*

52. Optimi sunt ad institutionem morum primi quique anni: habent in se lentum quiddam et molle, quod facile formari queat, atque ad arbitrium volentis trahi. *Epist. 1, ad Demetriad.*

53. Ad omnem morum perfectionem, mentis aciem intonde, et ad celestem premium, celestem vitam para. *Ibid.*

54. Omne studium, omnis cura, in orandis moribus exhibenda est. *Epist. 1, ad Demetriad.*

55. Mores mutare, singularaque virtutes animi formare in se, atque perficere, grandis studii est, et longae consuetudinis. *Ibid.*

56. Quod animus firmiter conservat, puritas mentis per bonos mores fideliter ordiat: quod moribus non convenit, discretio vera separat, removet, et expellit. *De anima medicina, cap. 8.*

57. Morigerationis est, servata propria virtute, se juste pieque moribus secum commemorantium contemperare. *De fractis. carnis et spiritus, cap. 15.*

58. Mores boni bonum faciunt, mores mali malum reddunt. *Super Iosue, cap. 22.*

59. Correctio morum in quinque consistit: In modestia verborum, in ordine gestuum exteriorum, in puritate incessus, in veracundia vultus, in humilitate habitus. *Super Ecclesiastic., cap. 2.*

60. Animi boni humores, boni mores sunt. *Super Epist. ad Titum, cap. 4.*

61. Mores seculares sub habitu religioso retinere satis turpe est, et monstrum simile. *Prose.*

62. Tales interius vivunt mundo, exterius mortui sunt, exterius lucent, interius foveat: exterius sunt oves, interius sunt lupi rapaces. *Super Gen., cap. 31.*

63. Multum valent virtute, et morum suavitas. *Homil. 53, super Gen.*

64. Hoc supremum philosophiae culmen est, et Angelorum vita, ut cum prudens sis, nihil fletu, nihil similitate in tuis moribus adsciscas. *Homil. 63, super Math. Oper. perf.*

65. Longe prestantius est, moribus splendere, quam rebui. *Lib. 5, de Noctis curial., cap. 17.*

66. Difficile est senem mores suos corrigere: enimvero senectus moros habet, non accipit. *De Inult. vite sacerat., cap. 2.*

67. Habet unaquaque gens mores suos, nec omnium est inter barbaros non barbare vivere. *Orat. 5, in conventu Abbat. habit.*

A. GREG. STR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. HIERON. NTR.

S. ISID. PEL.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO CAR.

S. JOHANNES CHRYSOST.

JOAN. BARBER.

JOAN. TRATER.

THOMAS A. KEMPIS.

IN VII.

68. Mores longa consuetudine roborati, vix unquam mutantur. *Epist. 10, ad Nicol. presbyt. Mericens.*

69. Sicut mali mores in bono colloquio corriguntur: ita bonos mores turpia colloquia corrumpunt. *Lib. 2, de Summo bono., cap. 29, sent. 5.*

70. Deteriores sunt, qui sive doctrinis, seu exemplis, vitam moresque bonorum corrumpunt, his qui substantias aliorum praedique diripiunt. *Prose.*

71. Hi enim ea quae extra nos sunt, sed tamen nostra auferunt: corruptores vero morum, proprio nos ipsos diripiunt; quoniam divitias iustorum, mores eorum sunt.

72. Multum ergo distant damna morum, a damnis temporalium rerum: cum ista extra nos sint, mores vero in nobis. *Ibid., lib. 3, cap. 38, sent. 5.*

73. Morum cum prudentia conjuncta tranquillitas, gravis atque constantis animi maximum argumentum est. *Lib. 3, epist. 190, ad Zenon. presbyt.*

74. Gratia indigent non mediocri, qui inveteratos cupiunt et volunt abolere mores. *De Cato conub., cap. 7.*

PETR. BLES. 75. Mores a convictu trahuntur. *Epist. 107, ad Amic. suum.*

76. Melius est tibi domum tuam eugere moribus, quam possessionibus. *Ibid., epist. 136, ad Vailhelm. electan.*

77. Si amicos morum facit imitatio, morum similitudo conjungit. *Serm. 101.*

78. Mores ejus veracundia custos integritatis ornet, ut ei placeat (quod ante sordebat, quando sordidus erat: et sordeat quod ante placebat, quando ipse bonis omnibus displicebat. *Lib. 2, de Vita contemplat., cap. 5.*

SALVIANUS. 79. Pessimum hoc est, quod libentius omnes deteriora sectantur; et facillius mala institutio depravat bonos, quam bona emendet malos. *Ibid., lib. 7.*

80. Non sanctum est, ut de moribus amici cito perperam sentias. *Lib. 4, epist. 11, ad Aloum.*

81. Nulli seque mores Deo execrabiles sunt, ac famigeratoris, qui ex obscuro vulnus infligit. *Epist. 24, ad Joan.*

THALASSEUS. 82. Similitudo morum vel bonorum, vel malorum, filios facit vel Dei, vel Satanae. *Hereticorum, 2, sent. 58.*

83. Illi mores dicuntur boni, qui rationi congruunt: mali autem, qui a ratione discordant. *Lib. 2, quaest. 100, art. 4.*

84. Multi judicantur stulti, quia moribus sunt inculti. *In Horat. Bosarum, cap. 9.*

85. Mores in animo vehementer corroborati,

agere expugnari atque obliterari possunt, verborumque potius blanditiis, quam vi commutantur. *Lib. 1, in Vita sanctorum Barlaam et Josephat., cap. 33.*

SENTENTIA PAGANORUM.

86. Modicus situs, nota morum est optimorum. *ARISTOTEL. Lib. 4, de Historia animal., cap. 10.*

87. Mores hominum, corporum motionibus discernuntur. *Lib. 4, Ethic. ad Nicomach., cap. 8.*

88. Mores honestos aut pravos elucere necessum est in persecutione. *Lib. 2, Ethic. ad Eudomium.*

89. Pudeat cum animalibus permixtasse mores. *Lib. 2, de Ira., cap. 34.*

90. Srauntur a conversantibus mores. Ebriosus convictores in amorem vini trahit; impudicorum coetus foetum quoque et siliuam virum emolliit; avaritia in proximis viros suum transfert. *Lib. 3, de Ira., cap. 7.*

91. Civilis mores magis corrigi paratas animadversionum. *Lib. 4, de Ciceron. ad Neroneum, cap. 21.*

92. In mores fortuna jus non habet. *Epist. 36.*

93. Hoc habent inter cetera boni mores, placent sibi et permanent. *Epist. 47.*

94. Delinuit esse remedia locis, ubi que fuerant vicia, mores sunt. *Epist. 39.*

95. Non quidquam morale est, bonos mores facit. *Epist. 121.*

96. Mores alia aliter attingunt, quedam illos corrigunt et ordinant, quedam naturam eorum et originem scrutantur. *Ibid.*

97. Quomodo scias, qui mores habendi sunt, nisi quid homini sit optimum, invenieris; nisi naturam ejus inspexeris? *Ibid.*

98. Ut sunt mores tui, talis et vita tua. *Sent. 317. Vide etiam tit. Dorico, sent. 6; Discordia, sent. 22; Honor, sent. 103, 105; Juventus, sent. 19; Locutio, sent. 130; Mutatio, sent. 53; Nobilitas, sent. 83; Passio Christi, sent. 77; Persona, sent. 11; Punitio, sent. 50; Religiosa, sent. 143; Sanctitas, sent. 86; Sequi Christiani, sent. 168; Tristitia, sent. 25.*

MORS IN GENERE.

Etimologia. Mors est dicta a morsu primi hominis, quia vellic arboreis panum mordens, mortem incurrit. *Serm. Dom. 5, in Passione.*

Definitio. Mors bonorum non est, nisi acceleratio glorificationis, disruptio carceris, finis peregrinationis, pertus navigacionis, contritio laquei, depositio vetustae vestis, induitio novae, solutio ponderis, abjectio atrocissimi hostis, solutio debiti naturalis, Super *Prov., cap. 11.*

Mors nihil aliud est, quam finis et defectus vite, qui tamen non est aliquid positivum, sed privativum. Lib. 5, Contempl. de morte, cap. 1.

PATR.

ARISTOTEL.

SENeca.

SIRTUS PHILOSOPH.

S. ANTONIUS DE PADUA.

HUGO CARD.

IDIOTA.

- LACT. FIRM. Mors est naturæ animantium dissolutio. *De Divinis instit.*, lib. 2, de *Origine erroris*, cap. 13.
- PETR. BLES. Mors nihil aliud est, quam peregrinationis terminus, finis miseria, laborum meta, exitus limes, janna patria, nihilitas vite, principium bestitudinis, primitia precantorum. *Epist.* 377, ad *Regium quendam*.
- CICERO. Nihil aliud est mors (solliet justorum) quam ingratia ad soboles superasque sedes. *De Cons.*
- PLATO. Mors est solutio et separatio animi a corpore. *Stygia 4, in Dialogo Phædonis*.
- SENECA. Mors omnium dolorum, et solutio est, et finis. *De Cons. ut Marcian.*, cap. 19.
- S. AMBROS. Divisio. Triplex est mors: Una spiritualis, alia naturalis, tertia penalis; Una, cum mortuus peccato, vivimus Deo; alia, est vite excessus; tertia, qua non solum caro, sed etiam anima moritur. In orat. de *Fide resur.*
- SCIT. Triplex est vita, ut pote, vita nature, vita gratiæ, vitæ gloriæ: ita est triplex mors hinc triplici vite opposita, videlicet, mors nature, mors culpæ, mors infernalis miseria. Super *Hymnos in Adventu. Dom. ad vesperas*. In illud: *Domani rei remediū.*
- S. BERNARDUS. Tri sunt genera mortis: acriba, immatura, naturalis; acriba, infantium; immatura, juvenum; naturalis, senum. *Lib. 41, Elymolog.*, cap. 2.
- PHILO JUD. Dicoendum duplicem esse mortem; alteram hominis, alteram animæ. *Prosee.*
- HOMINIS mors est, anima et corpore separatio: animæ vero mors, corruptio virtutis, et assumptio vitii. *Lib. 1, Allegoriar.*
- S. EUGENIUS. Comparatio. Velut ex alto undarum jactus, alius atque alius superveniens, in littoris extrema franguntur; ita in terminum mortis succidua alliduntur ætates. *In Epist. Paranes. ad Valerian.*
- S. ALBERTUS MAGNUS. SENTENTIE PATRUM.
1. Æstima te jam mortuum, quem non ambigis de necessitate moriturum. *De adherendo Deo*, cap. 15.
2. Moriar innocens, ne moriar nocens. *Lib. 3, de Virg.*
3. Justis mors, quies est portus; nocentibus naufragium putatur. *De bono mortis*, cap. 8.
4. Mors est vite testimonium, splendidiorem plenitudinem, summa mercedis, gratia missionis. *Ibid.*
5. Quis dicitur de bono mortis, eum id quod iniquitatem, id quod erubescendum, id quod inimicum nobis est, in quod violentum, id quod procelloriam, et ad omnia vifa illecebrosam conquiescat et laceat, et quasi fervida cæca claudatur sepulchri? *Ibid.*, cap. 9.
6. Mors equalis est omnibus, indiscreta pauperibus, incepta divitibus. In *Orat. de Fide resur.*

7. Quam multi vitam solo mortis stimulo consecraverunt! quantos vivere puduit, mori profuit! *Ibid.*
8. Mors remedium est, non poena: non enim præemptoria est, per quam non admittit vita, sed ad meliora transfertur. *Lib. 2, de Cato et Abel.*, cap. 16.
9. Mors honesta, redemptio vite est, etiam decoloris, aut innocis firmamentum. Super *Palm.* xxxvii.
10. Mortuus præfertur viventi, quia peccare desinit: mortuo præfertur qui natus non est, quia peccare nescivit. Super *Palm.* cxviii, serm. 13.
11. Sola virtus comes est defunctorum, sola sequitur misericordiam. *Lib. 7, super Lucam*, cap. 12, in illud: *Homines ejusdem divitis*.
12. Memoriam mortis a mente rejiciunt impij, ne tristes cogitatio lætitiæ cordis eorum perturbet. Super *Apocalyp.*, cap. 18.
13. Hominum vitium mori, miserum est. *Lib. 4, Cur Deus*, cap. 9.
14. Apud mortem non est exceptio personarum, nec misætur pupillo, nec defert sonori, nec timet potentem, nec veretur nobilem, nec horret pauperem, aut ignobilis, nec dimittit divitem, aut potentem: nec contemnit infirmum, aut debilem: nec evitat fortis, nec parit sapientem, nec insipientem. *Part. 4, tit. 44, cap. 8, § 1.*
15. Mors justis est finis noctis, et initium diei, finis miseriae et ingressus beatitudinis. *Serm. Dom. 6, post Pascha*.
16. Non est justis mors, sed translatio: quippe qui transferuntur ex hoc mundo in vitam æternam. *De Virginit.*
17. Certum est, quia morieris, sed incertum quomodo, vel quando, vel ubi: quoniam mors ubique te expectat, et tu si sapiens fueris, ubique eam expectabis. *De Spiritu et anima*, cap. 51.
18. Mors sicut nec sibi a quoquam sponte, nec cuiquam sponte inferenda est: ita Deo jubente recensanda non est, cujus constitutione quoque tempore obunda est. *Lib. 7, super Justic.*, quest. 49.
19. Non illos amissim, sed præmissim, qui ex hac vita migrantes recesserunt. *Epist. 6, ad Italiam victuam*.
20. Quid interest quo mortis genere vita ista finitur, quando ille cui fuit iterum mori non cogitur? *Lib. 1, de Civitate Dei*, cap. 11.
21. Mala mors putanda non est, quam bona vita prædeserit: neque enim facti malum mortem, nisi quod sequitur mortem. *Ibid.*
22. Non multum curandum est eis, qui necessario morituri sunt, quid cogitent, ut moriantur, sed moriendo quo ire cogantur. *Ibid.*

23. Horrenda illa in genera mortium, quid mortuis obliuerunt, qui bene vixerunt? *Ibid.*
24. Mors illa in inferno potius severa dicenda est, quam vita: nulla quippe major et peior est mors, quam ubi non moritur mors. *Lib. 6 de Civit. Dei*, cap. 42.
25. Nunquam erithomini pejus in morte, quam ubi erit mors ipsa sine morte. *Ibid.*, lib. 13, cap. 14.
26. Tantum Deus fidei præstitit gratiam, ut mors (quam vite consistat esse contrariam) instrumentum fieret, per quod transiret ad vitam. *Ibid.*, cap. 4.
27. Quid hic certum est, nisi mors? quid sis hodie, hodie scis; quid futurus sis crastino, nescis. *Prosee.*
28. Quoecumque te verteris, incerta omnia, sola mors certa. Pauper es, incertum est an dilescas. Incolens, incertum est an erudiaris, Imbecillis, incertum est an convalescas. Natus es, certum est quia morieris; et in hoc ipse quia mors certa est, dies mortis incertus est: itaque hæc incerta. *Ibi* sola mors est certa, cujus etiam hora incerta, et sola multum cavetur, quam nullo modo devitatur. Super *Palm.* xxxviii, vers 45: *Veruntamen vane cogitatur*.
29. Nihil tam ad mortem amaram, quod morte Christi non sanetur. In *Monach.*, cap. 22.
30. Importuna mors mille modis quotidie miseris homines rapit: hunc necat febribus, illum opprimat doloribus; hunc consumit fame, illum sili extinguit; hunc suffocat aquis, illum interiunt laquei; illum perimit flammis, alium dentibus bestiarum ferocium vorat; hunc trucidat ferro; illum veneno corrumpit, alteram repentino terrore miseram vitam finire compellit. *Lib. Serilog. anima*, cap. 2.
31. Non potest male mori, qui bene vixerit. *De Disciplina christiana*, cap. 2.
32. Naufragio perire, gladio perenti, a bestiis lanari, mors mala tibi esse videtur: nonne has mortes Martyres subierunt? *Ibid.*
33. Dices bene mori, si didiceris bene vivere. *Ibid.*
34. Vocantur ante tempus boni, ne diutius vixerent a noxiis: mali vero et impij tolluntur, ne bonos diutius persequantur. *De Vita christiana*, cap. 5.
35. Male mori, Christianorum non est; bene autem mori, cum Christo vivere est. *Prosee.*
36. Mors enim vifa malorum est, nutrit inimicæque futuræ felicitatis est. *Lib. 1, de Vitis infirm.*, cap. 6.
37. Nulla doctrina sic superat superbiam, nec sic vincit malitiam, nec sic extinguit libidinem,

- neque sic mundi calcet vanitatem, sicut hominis horrenda mortis recordatio. *De Speculo peccator.*, cap. 6.
38. Nemo potest stare, sed omnes cogimur transire: nolentes imus, inviti eximus, quia mali sumus. *De Verbis Dom.*, serm. 25.
39. Si tanta cura inest hominibus, ut quotidianis magnis perpetuisque laboribus cupiant ut tardius moriantur, quanta cura egendum est, ut nunquam moriantur. *Ibid.*, serm. 39.
40. Morere ut vivas, sepelire ut resurgas. *De Verbis Apostoli.*, serm. 15.
41. Quidquid egis, quantumcumque invigilaveris, quocumque fueris, quælibet munimenta questeris, quibuscumque divitiis te redemeris, quibuscumque calliditatibus hostem fetelleris, non fallis mortis febre: nihil enim aliud agis, ut non cito ab hoste moriaris, nisi ut servus aliquando a febre moriaris. *Prosee.*
42. Habes quod agas ut nunquam moriaris: si times mortem, ama vitam; vita tua Deus est, vita tua Christus, vita tua Spiritus sanctus est. *Ibid.*, serm. 18.
43. Deus diem mortis incertum salubriter constituit, ut diem ultimum suum quisque salubriter cogitet. *Prosee.*
44. Misericordia Dei est, quia nescit homo quando moriatur: late enim ultimus dies, ut observentur omnes dies. *Homil. 43, ex Quinquag. Hom.*
45. A regis mortis non etiam parit divitiis. *Serm. 48, ad Fratres in eremo*.
46. Non voluntate vivimus aut morimur, sed necessitate. *Lib. 3, de Libero arbitrio*, cap. 3.
47. Dies mortis omnes quidem effuturum sciunt, et eam tamen omnes, ut pone omnes dilferre conajunt; etiam qui post mortem in beatius credunt esse victuros. *Epist. 129, cap. 6*.
48. Ex quo incipit homo vivere, ex illo utique jam mori potest. In *Enchirid.*, cap. 86.
49. Mors hominis indicat eum sine morte futurum fuisse nisi peccasset. *Lib. 6, de Genesi ad Ill.*, cap. 21, et 23.
50. Omnibus macientibus aperiantur portæ mortis. *Annotat. in Job.*, cap. 33.
51. Nullus est mortuus, nisi vivens: qui enim nondum anima carni, nullæ vitæ. *Prosee.*
52. Homo antequam mors veniat, non est moriens, sed vivens: eum vero mors venerit, mortuus erit, non moriens. *Lib. 43, de Civit. Dei*, cap. 9, et 11.
53. Cadunt corpora moriendo: nam a cadendo cadavera nuncupantur. *Ibid.*, lib. 26, cap. 19.
54. Prima immortalitas fuit, posse non mori; novissima erit, non posse mori. *Ibid.*, lib. 29, cap. 30.

55. Mors est pena peccati. *Ibid.*, lib. 13, cap. 3.
 56. Nihil est aliud tempus vite hujus, nisi cursus ad mortem. *Ibid.*, cap. 10.
 57. Corporis mors bonis bona est, malis mala: mors vero anime, sicut nullorum bonorum est, ita nulli bona. *Ibid.*, cap. 2.
 58. Cras moriemur, sed non quomodo moriemur, manet enim post mortem quod sequitur mortem: comes morienti, aut vita erit, aut pena. *De Epicur.* et *Stoicis*, cap. 6.
 59. Dainatis sine fine mors est, non posse in cruciatibus mori. *De catechis. yud.*, cap. 25.
 60. Non est injustum homini justo optare mortem, quando amarissima est vita. Lib. 1, *contra Gaudentium*, cap. 30.
 61. Mors peccatorum sequitur, non precedit. Lib. 2, *contra Julian.* *oper. imperfect.*, num. ultimo.
 62. Mors cum sit supplicium peccatoris, bono mali usu accedente sit meritum martyris. Lib. 6, *contra Julianum*, cap. 18.
 63. Laborat ne moriatur homo moriturus; et cum laborat ne moriatur, sine causa laborat: id enim agit ut nullum mors differat, non ut evadatur. *Tractatus 49 super Joann.*
 64. Requiem, que continuo post mortem datur, si ea dignus est, tunc accipit quisque cum moritur. *Ibid.*
 65. Infirmatis affectus, quo nemo vitæ mori, naturalis est. *Ibid.*, tractatus 123.
 66. Quantumlibet diu mors differatur, venit quod differat. *Ibid.*, tractatus 43.
 67. Ut mors evitetur, mors ipsa suscipitur. *Homil. 59, ex Quinquaginta Homilias.*
 68. Exitus et hinc decessus præticus est et illustris, non omnium hominum, sed eorum qui sancte et juste vitam hanc transegerunt. *Super Psalm. cxv, Romæ. 47, vers. 5.*
 69. Vitam lucrari est, in dies emetere mori. *Apud D. Joann. Damasc.*, lib. 3, *Parall.*, cap. 19.
 70. Mors viventes furatur, neque legem sibi præsitutum novit. *Orat. 27.*
 71. Quis unquam exceptus est a conditione moriendi, qui non est exceptus a conditione nascendi? *Serm. de Morie S. Placidi.*
 72. Dura est conditio mortis, et ideo rarus est qui velit mori. *Serm. ad Clerum Rhemensem.*
 73. Si moriturum aliquo modo vivificare valeas et negligis, procul dubio ejus mortis re te neris. *Serm. 4, super Saloe Regina.*
 74. Nihil congruentius esse potest, quam ut mors operata sit mortem et spiritualis corporalem, culpabilis poenalem, voluntaria necessariam. *Serm. ad Milites templi.*, cap. 11.
 75. Quid in rebus humanis certius morte? quid hora mortis incertius invenitur? non miseretur

- inopie, non divitiis reveretur, non generi etjuslibet, non moribus, non ipsi denique parci aetati. *Serm. de Convers. ad Clericos*, cap. 14.
 76. Senibus mors est in januis, adolescentibus in insidiis. *Ibid.*
 77. Mors peccatorum mala est in amissione mundi, peior in dissolutione carnis, pessima in tormentis inferni. *Serm. 41, de Parcia, serm.*
 78. Mors honorum optima, quoniam sit quis a labore, sit jucunditas de novitate, sit securitas de ætèritate. *Ibid.*
 79. Vita perversa, mors periculosa, et post mortem festat mors gravior, mors secunda. *Serm. 2 Pent.*
 80. Quidam similiter exeat, qui similiter vixit: more bestiali incubuit terrenis, morte bestiali excedit terris. *Serm. 82, super Cant.*
 81. Nil mortibus vel morte certius, vel incertius hora mortis: justus mortem etsi non cavet, tamen non pavet. *Epist. 105, ad Romanos curie subdiacon.*
 82. Bona est mors justis propter requiem, melior propter novitatem, optima propter securitatem. *Ibid.*
 83. Mala est mors peccatorum in mundi amissione, peior in carnis separatione, pessima in vermibus ignisque duplici contritione. *Ibid.*
 84. Bona mors, si peccato moriaris, ut justitie vivas: hæc mors necesse est ut præcurrat, ut sequatur illa secunda. *Ibid.*
 85. Moritur quidem justus, sed secure; quippe ejus mors, ut præventus est exitus vite, ita introitus melioris. *Ibid.*
 86. Dum vivis in carne, morere mundo, ut post mortem carnis, Deo vivere incipias. *Ibid.*
 87. Succedit bene morientibus jucunditas de novitate, ac de ætèritate securitas. *Ibid.*
 88. Certum est quod morieris, et incertum est quando, aut quomodo, aut ubi, quoniam ubique te mors expectat, in quoque si sapiens fueris ubique eam expectabis. *Lib. Medit.*, cap. 3.
 89. Summa philosophia est, assidua mortis meditatio. In *Speculo monachorum.*
 90. Ideo Dominus voluit nobis horam ultimam esse inognitam, ut semper vigilantes animis suspensi: ut dum illam videre non possumus, quotidie nos ad illam prepareremus. *Serm. 55, ad Sororem.*
 91. Si diem mortis tue ad memoriam reduxeris, felix eris. *Ibid.*
 92. Venturi exitus ignorantia hominibus est incerta: et dum quisque mori non arbitrat, confestim moritur. *Ibid.*, serm. 69.
 93. Diaboli quos viventes accendit ad vitam, morientes subito nititur pertrahere ad tormenta. *Ibid.*

94. Demones suscipiunt animas malorum hominum in die mortis eorum, et ipsi sint tortores in penis, qui fuerunt sacerdotis in vitis. *Ibid.*
 95. Iniquus post mortem ducitur cruciandus, justus vero post laborem quiescit securus. *Ibid.*
 96. Omne mortalium genus in misericordiam, mortis sine, labitur. *Lib. 2, de Consolat. philos.*, prosa 4.
 97. Mori nos vult Deus, ut vivamus: quia vivimus, ut moremur. *Collat. 27, super caput vi Joannis, in illud: Quando mortui audient, etc.*
 98. Animus perfectorum statim post mortem evolat ad cælum: anime reproborum statim descendunt ad infernum. *Serm. de Animabus.*
 99. Nihil tantum movet peccatorem ad emendandum suos defectus, et corrigendum peccata sua, quantum memoria mortis. *Serm. 2 Dom. 11 post Pent.*
 100. Memoria mortis facit peccata fugere, mundum contemere, seipsum despiciere, vitam recte regere. *Tit. 7 diabol.*, cap. 4.
 101. Raro accidit ut in morte mereatur divinum obtinere indulgentiam, qui dum amicus est et validus, Deum offendere non formidat. In *collat.*, de *Contemptu vici.*
 102. Considera frequenter, volve et revolve diligenter, quod mors non potest declinari, quod hora mortis non potest investigari, quod tempus a Deo præordinatum non potest immutari. In *Soliloquio*, cap. 3.
 103. Incipiens peccator criminosus, moriendo mortem incipit; sed sapiens et virtuosus, moriendo mortem vincit. *Ibid.*
 104. Bonorum mors est beata, mors vero peccatorum, inferi et misera. *Ibid.*
 105. Non dignus est in morte accipere solatium, qui se in vita non cogitavit moriturum. *Epist. ad Antonianum.*
 106. Anima, que in sua erga Deum charitate hora mortis exultat, supra omnes acies demonum cum Angelis pacis sublimius fertur, veluti ponnala spiritali charitate. *De perfect. spir.*, cap. 100.
 107. Mortem meditari bonum est ac utile, et anxie atque sollicitè de nocte cogitare, necessarium: qui enim semper mortis recordatur, raro aut nunquam peccat. *De compunct. animi.*
 108. Nihil ita quotidie homines ut mortem vident, nihil ita obliviscuntur ut mortem. In *Epist. paraseticæ ad Valerian.*
 109. Non multum refert quando finiant vitam temporariam, qui transeunt in æternam. *Ibid.*
 110. Periculum est, ut hominis, cujus semper mala fuit vita, bona sit mors. *Epist. ad Damas. pap. de Morie D. Hieron.*
 111. Paratos nos inveniat extrema necessitas, quo sæpe prævenit imparatos. *Prose.*
 112. Certum nobis imponat sollicitudinem, incerta conditio.
 113. Quotidianus sit illius periculi metus, cujus nescitur incensus. *Homil. 1, ad Monach.*
 114. Prima mors anime, quam sibi homo intulit, secunda mortis est causa: et secunda mors, quam Deus homini reddidit, primæ mortis est pena. *Prose.*
 115. Et quia illam sibi homo injustus injuste intulit, illam a justo judice juste percepit. *Lib. 4, ad Monimum*, cap. 27.
 116. Melius est misere vite tormenta et tribulationes et labores moriendo evadere, quam ad hæc nasci et sustinere. *Super Ecclesiasten*, cap. vi, in illud: *Melius est dies mortis.*
 117. Nulli ætati parcat, quia mortis serpens calidissimus nec pueris miseretur, nec juvenes veretur, nec parci senibus, omnem ætatem et dignitatem involvit. *Super Thren.*, cap. 5.
 118. Dura mente abesse mors longe creditur, etiam cum sentitur. *Lib. 8 Moral.*, cap. 12, super illud *Job 7: Et consumpti sunt.*
 119. Quamvis diu homo hic stare desideret, ipso tamen cursu mortalitatis vite impellitur, ut egredietur. *Ibid.*, lib. 14, cap. 26, num. 14.
 120. Facies hominis immutatur, cum ejus species morte alteritur. *Ibid.*, lib. 12, cap. 14, super illud *Job 44: Immutabis faciem ejus.*
 121. Qui considerat qualis erit in morte, semper sit timidus in operatione: aliquid unde in oculis suis jam quasi non vivit, inde veraciter in oculis sui Conditoris vivit. *Ibid.*, lib. 13, cap. 40, super illud *Job 47: Dies mei breviantur.*
 122. Perfecta vita est mortis meditatio, quam cum justis sollicitè peragunt, culpamur laqueos evadunt. *Ibid.*
 123. Mors justorum, bonis est in adiutorium, malis in testimonium: ut inde perversi sine excusatione pereant, unde electi exemplum capiunt ut vivant. *Homil. 35, super Evang.*
 124. Cogitandum valde est, quantum erit terribilis resolutionis hora, quia parvo mentis, quanta tunc omnium malorum memoria, que oblivio transectæ felicitatis, que formido et consideratio judicis. *Ibid.*, hom. 39.
 125. Plerumque genus mortis, in alterius mortis consideratione levamen est. *Lib. 8, in regit.*, indic. 3, cap. 14, *epist. 14, ad Domitian. episc. Carthagin.*
 126. Nihil homini facilius est quam mori: quot enim bellum consumpsit, terra motus absorpsit, aut mare hausit, aut ferra rapuit, aut

BOETIUS.

S. BONA.

CYPRIAN.

S. BASILIIUS.

S. EPHESEN.

S. EUSEBIUS.

S. EUSEBIUS.

S. GREGORIUS.

S. EUSEBIUS.

EMISENOR.

S. FULGENTI.

GLOS. ORD.

S. GREGORIUS.

MAGNUS.

S. GREGORIUS.

NAX.

S. GREGORIUS.

NAX.

agritudo perdidit, ut mica strangulavit vilissimam
Orat. 3, de S. Leuoca.

S. GREGOR.
TAUMAY.

127. Nulla ras omnino et astuta invenitur,
qua mortis tempus repellat, ac velut exceptione
submoveat. Super *Ecclesiasten*, cap. 8.

HESTYCHUS.

128. Optimus corporis et animo pedagogus est,
inadebilis memoria mortis. Centuri, 1, sent. 94.

S. HIERO-
NYM.

129. O mors! quae fratres dividis, et amore so-
ciatos, crudelis ac dura, dissocias. Epist. 3, ad He-
liodor.

130. Platonis sententia est, omnem sapientiam
vilam meditationem esse mortis. *Prose.*

131. Debemus igitur et nos animo praemeditari,
quod aliquando futuri sumus, et quod velimus
nolimus, abesse longius non potest. Epist. 3, ad
Heliodor.

132. Aliud est conari, aliud agere, aliud vivere
moriturum, aliud mori victurum: ille moriturus
est ex gloria, iste moriturus semper ad gloriam. *Ibid.*

133. Sentis ne quando robustus getas, quando
senex factus sis? quotidie morimur, quotidie com-
mutamur, et tamen aeternus nos esse credimus.
Prose.

134. Hoc ipsum quod dico, quod scribo, quod
relego, quod emendo, de vita mea tollitur: quot
puncta notari, tot meorum damnata sunt tempo-
rum. *Ibid.*

135. Juvenis quidem potest cito mori; sed se-
nex diu vivere non potest. Epist. 16, ad Princi-
pian.

136. Sciatis omnes homines Christo deditum
posse mori, non posse superari. Epist. 52, de Vita
Methei.

137. Multo gravior expectata, quam illata mors
est. *Ibid.*

138. Qui se recordatur quotidie esse moriturum,
contemnit praesentia, et ad futura festinat.
Epist. 17, ad Cyprian.

S. HILARIUS.

139. Cum pro Christo mori sit vita, quid ipse
in mortis sacramento debuisse existimandus est,
qui pro se morientibus vitam reponit? Lib. 10,
de Trinit.

DIEGO A. S.
VICTORE.

140. Tres sunt nummi mortis: casus, infirmitas,
senectus; casus dubius, infirmitas gravis; senec-
tus certa denuntiavit casus mortem denuntiat in-
tentem; infirmitas appetentem; senectus praesen-
tem. Lib. 2, de Claustro antea, cap. 15.

141. Mors nullius miseretur, nulli compatitur,
omnibus sequitur, insperata venit, nulli parci,
corpus et anima separata, finis est laborum.
Lib. 4, de Propriet. rer., cap. 11.

HUGO CARD.

142. Triplex est mors, naturae, culpae, et gra-
tiae: in prima moritur caro, in secunda moritur
animus, in tertia moritur totus homo. *Prose.*

143. Prima separat animam a carne, secunda

dividit gratiam a mente, tertia sejungit totum homi-
nem a curis saeculi.

144. Prima est omnium, secunda malorum,
tertia bonorum.

145. Mortui prima morio sepeliuntur in mundo,
secundi in inferno, tertii in coelo. Super *Gen.*,
cap. 23.

146. Juvenes mortem habent a tergo, et senes
ante oculos. *Ibid.*, cap. 27.

147. Mors nulli parci, omnia domat, a nemine
superatur, dilectos separat, et ab omnibus time-
tur. Super *lib. Judic.*, cap. 16.

148. Homo non tam cito incipit vivere, quam
incipit mori. Super *Psalm.* lxxxix.

149. Mors nihil aliud est, quam exitus de car-
cere, finis exilii, laboria consummatio, ad por-
tum applicatio, peregrinationis finitio, oneris gra-
vissimi, scilicet corporis, depositio, de equo fu-
rioso, id est de carne, descensio, de ruina domo
liberatio, omnium agritudinum terminatio, om-
nium periculorum evasio, omnium malorum
consumptio, omnium vinculorum disruptio, de-
biti naturalis solutio, reditus ad patriam, in-
gressus ad gloriam. Super *Ecclesiasten*, cap. 7.

150. Mortis modus est subitus et imperceptibilis,
nihilque certus est mortis: hora autem mor-
tis ac loco et modo nihil incertius. *Prose.*

151. Nescit enim homo finem suum, nec quan-
tum ad tempus, nec quantum ad locum, nec quan-
tum ad modum. Lib. 5, *Contemplat. de morte*,
cap. 3.

152. Nihil tam revocat a peccato, quam fre-
quens mortis cogitatio. *Ibid.*, cap. 4.

153. Nihil tantum valet ad domanda desideria,
quantum cogitare qualis sit ipsa futura mors.
Ibid., cap. 4.

154. Praevidenda est mors, ne preoccupemur:
honorum, ut ad bonum animemur; malorum,
ut in nostris affectibus temperemur. *Prose.*

155. Si enim mortem cogitando praevideamus,
minus sua perensio, cum ipsa venerit, nos gra-
vabit. *Ibid.*, cap. 5.

156. Lucrum est mori homini, qui bona morte
moritur: nam per bonam mortem committit ho-
mo timorem in securitatem. *Ibid.*, cap. 6.

157. Semper moritur, semper ultimus dies
primus et nunquam primus, dies ultimus depu-
latur, cum tamen semper ita vivere debeat, tan-
quam mori semper oporteat. *Prose.*

158. Tempus praesentis et mors appropinquat:
semper enim futura nascuntur, semper presen-
tia moriuntur: et quidquid est praeteritum, est
mortuum totum.

159. Morimur ergo, dum vivimus semper; et

tunc tantum desinimus mori, cum desinimus vi-
vere.

160. Melius est ergo mori vite, quam vivere
morti: quia nihil est vita mortalis, nisi mors vi-
vens.

161. Vita velociter fugit, et retineri non potest:
mors autem instanter occurrit, et impediri non
valet.

162. Hoc est ergo illud mirabile, quia quanto
plus crescit, tanto magis decrecit: quia quanto
plus vita procedit, tanto magis ad finem accedit.
Lib. 4, de *Contemptu mundi*, cap. 29.

JOAN. CASS.

163. Necessitati subitus mortis, vana spes im-
mature non prejudicat aetatis: quippe qua in-
fantes, pueros, adolescentes, pari ut senes sorte
praecipit. Collat. 21, *Abbat Theona*, cap. 8.

S. JOANNES
CHRYSTOST.

164. Est mors his, qui bene vivunt, translatio
quaedam ad meliorem, a momentanea vita ad per-
petuam et immortalem, finemque non habentem.
Hom. 26, super *Gen.*

165. Mors nihil est, quam somnus et peregrina-
tio et transmigratione a deterioribus ad meliorem.
Ibid., homil. 45.

166. Qui in peccatis moritur, miser est: etiamsi
super lectum, etiamsi praesentibus amicus omni-
bus spiritum exhalet, semper miser est. *Prose.*

167. Etiamsi domi suae quisquam moriatur, et
uxore et filiis praesentibus, et familiaribus et no-
tis abstulibus, virtute autem careat, mala hujus
mors est.

168. Etsi in aliena terra est, etsi humi jacens,
etiamsi in latrone incidat, etiamsi a bestia devo-
retur; virtute autem praeditus sit, preciosa ejus
mors erit. *Ibid.*, hom. 66.

169. Multo melius est mortem omnino despice-
re, quam eam effugere. Hom. 35, super *Math.*
Oyer. perfect.

170. Poena mortis quanto major fuerit, tanto
illustriorem reddat patientem. *Ibid.*

171. Mori non est malum, sed male mori pessi-
mum. *Ibid.*, hom. 30.

172. Sunt multi homines sic electi, quasi nun-
quam morituri. Hom. 47, super *Acta Apost.*

173. Mors requies est, studiorum et curarum ad
viam persequentium vacuitas. Hom. 1, in *dicturn*
Apost. De dormientibus nolo vos, etc.

174. Mortis tyrannus, et mors revera est illa,
quando nunquam permittitur mortuus ad vitam
reverti: quando vero post mortem vivendum erit,
et vitam meliorem, non est mors illa, sed dormi-
tio. Hom. 17, super *Epist. ad Hebr.*

175. Nihil aliud est mors, quam somnus, et
migratio, et translatio, et requies, et tranquillitas
portus, et perturbationis liberatio, et a vitiis curis
absolutio. Hom. 7, ad *populum Aniochenum*.

176. Mors indifferens est, et media. Non enim
malum est mors, sed malum, si mortuus tormen-
tis tradatur: neque est bonum mors, sed bonum,
si definitus saeculo cum Domino vivat. *Ibid.*,
hom. 69.

177. Mors tranquillius est portus, vita praesens
plena malis. *Ibid.*

178. Memoria mortis fecum semper quiescat,
tecumque simul evigilet. Grad. 45.

S. JOAN. CL.

179. Mortis meditatio est continentiae mater,
pudicitiae adjutrix, solitudinis quies, incentivorum
contractio vitiorum, cogitationum turpium adver-
satrix, contritio animae. *Ibid.*, grad. 26.

180. Cogitare debes, si jam mori deberes
et occumbere, anne istud faceres, et an auderes
mori in eo in quo te sentis statum? *De sanctima-
nialib.*

JOAN. GRES.

181. Periculosum est in tali statu vivere, in
quo quis mori non velit. In cap. 4 *Regul. S. Ben-
ned.*, verbo *fra.*

JOAN.

182. Qualis vis mori, talis vivo: qualis vis in-
veniri in morte, talis esto in vita: nec in eo statum
vivere praesumas, in quo mori non audes. *Ibid.*,
in caput 7, gradu 12.

JOAN.

TRITII.

183. Scitote, quis mors quotidie properat, et
singulis momentis pars vite non amplius rever-
sura extinguitur. Lib. 4, hom. 7, ad *Monachos*.

184. Qualis mori vis, talis nunc vivo: quia
mala mors esse non poterit, quam vita bonas in-
tegritas praecessit. *Ibid.*, homil. 25.

185. Secure moritur, cujus vita nullis hujus
mundi voluplatibus inquinatur. *Ibid.*

186. Male non moritur, qui bene vixit: et raro
bene moritur, qui semper male vixisse demon-
stratur. *Ibid.*

187. Secure moritur, qui bene vixit. *De vanit.*
et miser. hum. vite, cap. 3.

188. Mors semibus in aperto imminet, juveni-
bus in insidiis latet. *Ibid.*, cap. 5.

189. Qualis inveniri, o homo, in mortis hora
desideras, talis vivere omni tempore non omittas.
Ibid., cap. 6.

190. Omnis homo miser: mors ergo felices fa-
cit? Non facit, sed discernit: discernit inter feli-
cem et miserum. *Ibid.*, cap. 7.

191. Quid si dives, si potens, si nobilis fuerit
homo? mors auctoritatem terrenae potestatis non
metuit, divitiae non attendit, nobilitatem generis
non pavescit. *Prose.*

192. Pari in omnibus fertur vindicta, rapere om-
nes sine personarum acceptione didicit, parcere
nulli novit. *Ibid.*, cap. 8.

193. Quanto quisque diutius in mundo vixit,
tanto minus ad moriendum voluntarius erit.
Ibid.

193. Nihil morte certius, nihil in humanis durius, nihil horribilius. *Ibid.*, cap. 9.

195. Mors honores non metuit, divitias non atterit, aetatem non discernit: una est omnibus, nemini parcat, neminem reverentur, voluntatem hominibus non requirit, necessitatem omnibus indicit. *Prose.*

196. Nulla aetas de morte secura est, nullum tempus tutum, locus nullus sub caelo immunitus: aetas hominem moriturum non excusat, tempus non liberat, locus non preservat. *Ibid.*, cap. 10.

197. Venturi exitus ignorantia incerta est, et dum quisque mori non existimat, tollitur. *Prose.*

198. Unde unusquisque festinet, ne in iniquitatibus suis rapiatur, simulque finiatur vita cum culpa. Lib. 3, de *Summo bono*, cap. 62, sent. 4.

199. Sepe iniquus moriens, qui imitatione sua multos ad culpam traxerat delectatione peccati, multos a culpa revocat terrore tormenti. *Ibid.*, sentent. 7.

200. Quotidie dies ultimus appropinquat, quotidie ad finem tendimus, quotidie viam vitae transimus. *Prose.*

201. Ad mortem quotidie properamus, ad vitam terminum quotidie tendimus, momenti decurruntibus ad finem ducimur.

202. Finis noster absconditus est nobis, venturi exitus ignorantia nobis incerta est: improvisus est mortis occurus, incertus eventus et finis omnium.

203. Dum nescimus, repente mors venit: dum non estimamus, improvisi tollimur: dum ignoramus, repente subtrahimur. Lib. 4, de *Synonymis*.

204. Mors, viro requies. Lib. 3, epist. 12, ad *Theoclitum*.

205. Proborum virorum mortis somnus, molestiarum quidem finis est, malorum autem initium. *Ibid.*, epist. 311, ad *Daniclem*.

206. Qualitas mortis ex vita ratione pendet: nam sicut ipsa vita bonum est, si cum virtute vivit, malum si cum seclera: ita et mors ex praeteritis vitae actibus ponderanda est. Lib. 3, de *Divin. inst.*, cap. 19.

207. Nihil in morte nobiscum ferre possumus, nisi vitam bene atque innocenter actam. *Ibid.*, lib. 7, cap. 27.

208. Tot passibus quisque tendit ad mortem, quot diebus et horis vegetatur ad vitam. A qua profecto lege nullus cucursumque sit dignitatis atque conditionis, excipitur. *De Regimine prolata*, cap. 15.

209. Equissimum percutitur hac animadversione peccator, ut mortem obliviscatur sui, qui dum viveret oblitus est Dei. *De contempt. mundi*, cap. 15.

210. Nunquam mors est morturo improvisi,

nee in inordinatum incidit finem, qui se novit esse mortalem. Serm. 5, de *Sejun. septimi mensis*.

211. Qui revera et strenue Christiani sunt, confidunt et gaudent migrantes a corpore. Homil. 5.

212. Quid post mortem impendat, miseri dum adhuc vivitis considerate. In suo *Octavio*.

213. Sit cogitatio vestra dies mortis: mors enim, quae in insidiis junioribus est, volis sententibus est in janua. Epist. 6, *Ad quemdam Iudi moysi*.

214. Dulce est in amicorum amplexibus mori, ehorum lacrymis excipi, cum suis progenitibus sepeliri. *Ibid.*, epist. 16, ad *Richard. episc. Syracusan.*

215. Quanto recessimus longius a die natiuitatis nostrae, tanto propinquiores mortis termino facti sumus. *Ibid.*, epist. 141, ad *Gualter. Rothomag. episc.*

216. Omnes morimur, et sicut aquae, quae non revertantur, dilabimur. *Ibid.*, epist. 172, ad *Auditores*.

217. Mirabilis est ista regula mortalium, nunquam fallitur, et omnes fallit, fallacia videlicet veridica. *Ibid.*, epist. 173, ad *Quendam*.

218. Nulla facultas, mortis imperio resistit. *Ibid.*

219. Habet humanae conditionis fragilitas debita solvere certa morti. Hinc nescit importune mortis exactio quidquam debitum humanae relinquere aeri, sine differentia, discretionis illud extorquens. *Ibid.*, epist. 178, ad *Reginum quamdam*.

220. Mortalitas et si poena sit homini, tamen veritas attendenti misericordia est. *Ibid.*, serm. 20 in *Latam*.

221. Cuius vita moritur in culpa, ejus mors vivit in poena. Serm. 45.

222. Bonum est, bene vivere; sed longe melius, bene mori: non tamen bene moritur, qui bene non vixerit. *Ibid.*, super *Job*, cap. 42.

223. Naturalis homo subiacet mortalitati: non ex infirmitate creationis, sed ex poena transgressionis. *Prose.*

224. Nam poena non mori, habuit ex creatione: mori vero inevitabiliter, habet ex peccatione. *De Panibus*, cap. 17.

225. Mori natura est, necesse est deperire. Mors aniequam veniat, non est: cum autem venerit, venisse nescitur. Serm. 101.

226. Mors est desperationis domina, incredulitatis mater, permissa corruptionis, inferni parens, diaboli coniunx, omnium malorum regina. Serm. 418.

227. Mors captivata, vasata, interficit omnes, quos natura presentem perducit ad vitam. *Prose.*

228. Ducit reges, trahit populos, gentes impellit, non divitiis redimi, non flecti precibus, non chrymis molliri, non viribus unquam potuit ista perari. *Ibid.*

229. O quam beate moritur, qui moriendo oritur: quam feliciter temporalem vitam finit, qui vivere perpetuatur incipit. Serm. 47, *De S. Vitale mart.*

230. Mors licet aliis sit incerta, procul dubio tamen senibus est propinqua. Opusc. 33.

231. Dicendum est duplicem esse mortem: alteram hominis, alteram animae. Hominis mors, est animae a corpore separatio; animae vero mors, est corruptio virtutis, et assumptio vitii. Lib. 1, *legis Allegorie*.

232. Mors mala, quo dunturior, eo gravior. *De praesentibus et poenis*.

233. Bonum virum non mori, sed abire, percipimus est. Lib. *Quis rerum divinarum haeres sit*.

234. Est mors naturalis, et poenalis. Naturalis est per quam anima separatur a corpore; poenalis vero est cum anima a virtutis vita emoritur, et vivit in vita vitii. Lib. 1, *legis Allegorie*.

235. Nihil est pretiosius pro te, Christo, mori. In *Peristephano. De hymno sancti Quirini Martyr*.

236. Profecto est, quam putas mortem: non est legendus, qui antecedit, sed plane desiderandus: cur enim immoderate fers abisse, quem mox subsequeris? *De patient.*, cap. 9.

237. Sic te in omni facto et cogitatu deberes tenere, quasi hodie esses moriturus. Lib. 1, de *Imit. Chr.*, cap. 23.

238. Si hodie mori non es paratus, quomodo cras eris? Cras est dies incerta, et quid scis si crastinum habebis. *Ibid.*

239. Quam felix et prudens, qui talis nunc nifitur esse in vita, qualis optat inveniri in morte. *Ibid.*, sect. 4.

240. Multos porta mortis recipit: quia ubi liberius pergitur, facilius pervenitur. Homil. 2, de *Arcta vita*.

241. Quid pretiosissima esse potest illa morte, quae in conflictu pugnae hostilibus telis nescit cadere? *Ibid.*, homil. 15, de *Bono martyrii*.

242. Hoc est vere eximiae virtutis indicium, persecutionis tempore, plus morti favere, quam vita. *Ibid.*

243. Nihil profecto liceret morti, si scirent miseri causas vitare peremendi. *Ibid.*, homil. 19.

244. Mors aeterna, mors est sine morte, finis sine fine, defectus sine defectu: quia mors illa semper vivit, et finis semper incipit, et defectus deficere nescit. Super *Psaln. 1.*, vers. 4.

245. Omnium rerum nihil horribilius est morte, nam omnium rerum est extremum. Lib. 3, *Moral.*, cap. 6.

246. Mors repentina non gaudere malorum: Felices obveni, quorum sine crimine vita est. Lib. 4, *Diutius*, metr. 93.

247. Vive memor mortis ut sis memor et saluti. In dictis *Sapient.*, ex Ansonio, dict. 2.

248. Neque gravis mors forti viro potest accedere, neque immatura consulari, neque misera sapienti. Orat. 4, *pro Catilina*.

249. Omnium rerum extremum, mors est. Lib. 6, epist. 21, ad *Toranum*.

250. Quasi poma ex arboribus crada si sint, aveluntur: si matura et decocta, decidunt; sic vitam adolescentibus vis auferit, senibus maturitas. *De Senect.*

251. Non censeo legendam esse mortem, quam immortalitas consequitur. *Ibid.*

252. Sine mortis meditatione tranquillo animo esse nemo potest. *Ibid.*

253. Moriendum certum est, et id incertum an hoc ipso die. *Ibid.*

254. Nihil morti similis, quam somnus. *Ibid.*

255. Sapientissimus quisque aequo animo moritur, stultissimus iniquissimus. *Ibid.*

256. Non me vixisse poenitet, quoniam ita vixi, ut non frustra me natum existimem: et e vita ita discedo tanquam ex hospitio, non tanquam e domo: commorandi enim natura diversorium nobis, non habitandi dedit. *Ibid.*

257. Moriendum est omnibus, quae enim nobis in vita potest esse jucunditas, cum dies et noctes cogitandum sit, jam jam esse moriendum. Lib. 4, *Trauel. quest.*

258. Quam optabiliter illud mortis iter jucundum esse debet, quo confecto nulli reliquis cura, nulli sollicitudo ait futura! *Ibid.*

259. Non miserabiliter vir clarus emoritur. *Ibid.*

260. Teneamus nullum esse malum, quod sit a natura datum hominibus, intelligamusque si mors malum sit, esse malum sempiternum: nam vitas misere mors finis esse videtur, mors si est misera, finis nullus esse potest. *Ibid.*

261. Quamquam sensus abierit, tamen summis bonis laudis et glorie (quamvis non sentiant mortui) non carebunt. *Ibid.*

262. Non tam cumulus bonorum jucundum esse potest, quam molesta decessio. *Ibid.*

263. Cum supremus ille dies mortis non extingueret, sed connumerationem afferet loci, quid illi optabilis? *Ibid.*

ARISTOTEL.

CATO PORT.

CHILOLACE-
DEMION.

CICERO.

S. IUDIN
HISP.S. ISID.
PUL.

LACT. FIRM.

S. LAURENT.
JUSTINIAN.

S. LEO I.

S. MACRUS
AEGYPT. SE-
NIOR.
MINUT. PUL.

PETR. DLS.

S. PETRUS
DAMIANDUS.

PHILO JUD.

PRUDENTIUS.

TERTULLIAN.

THOMAS
A KEMPIS.S. VALER.
EPISCOP.S. PETRUS
CHRYSOLOG.CHRISTUS IV
PAPA.

MINUS
FOUR.

264. Eis mori est, alterius arbitrio mori. In suis sent. sent. 41.

265. Cujus mortem amici expectant, vitam odorant. *Ibid.*, sent. 78.

266. Est honesta turpitudine, pro bona causa mori. *Ibid.*, sent. 161.

267. Mori necesse est, sed non quoties volueris. *Ibid.*, sent. 229.

PHATO.

268. Mors est omnium bonorum maximum, et tamen mortem perlinescunt homines, quasi recte accessit illam omnium malorum esse maximum. *Sisygia 4*, in *Apolog.*

269. Difficile est mortem effugere, sed sensu difficilior est ejus improbitatem evitare. *Ibid.*

270. Non prius mortem sibi conspiciere oportet, quam necessitatem aliquam Deus immiserit. *Sisygia 4*, in *Dialogo Phaedonis.*

271. Post mortem longe melius est bonis, quam malis. *Ibid.*

272. Qui philosophiae studium recte amplexi sunt, se hanc unam in rem omni animi intentione tota vita incumbunt, ut de morte cogitent : cum vero mors ipsa accesserit, absurdum est omnino hae de re eos indignari. *Ibid.*

273. Inconveniens argumentum est, eum quem mortuorum indignante conspexeris, minime esse querentem sed querentem : id est non sapientem, sed corporis studio teneri. *Ibid.*

274. Si puris animis decederit, nihil a corporis contagione secum trahens, ad divinum quoddam et immortale proficiatur, quo cum pervenerit, omnino felix evadit. *Ibid.*

275. Cum ex humilibus magnos et insignes viros evasisse conspicias, eos in morte e miseria in magnam felicitatem transdisse patet. *Sisygia 4*, lib. 10, de *Legibus.*

276. A malis mors abducit, non a bonis. *Sisygia 6*, in *Dialogo Arctoch.*

PLIN. II.

277. Magni viri mortalitas magis finita, quam vita est : vivit enim, vivetque semper. Lib. 2, *epist. 1 ad Rom.*

278. Mihi videtur acerba semper, et immatura mors eorum, qui immortale aliquid parant. Lib. 5, *epist. 5, ad Martia.*

279. Qui posteros cogitant, et memoriam suis operibus extendunt, his nulla mors repentina est. *Ibid.*

280. Dum suppetit vita enitatur, ut mors quam paucissima, quae aboleri possit, inveniat. *Ibid.*

GENEVA.

281. Nulli natura in aeternum spiritum desit, statutaque nascentibus in finem vite dies est. *Sisygor. 2.*

282. Omne tempus, omnis vos locus doceat, quam facile sit transire a natura. *De divina Provid.*, cap. 6.

283. Nulla res magis proderit, quam cogitatio mortalitatis. Lib. 3, de *Ira*, cap. 42.

284. Ultimeum malorum est, ex vivorum numero exire, antequam moriaris. *De tranquill. animi*, cap. 3.

285. Male vivet, quisquis nesciet bene mori. *Ibid.*, cap. 14.

286. Vivere tota vita descendum est; et quod magis fortasse miraberis, tota vita descendum est mori. *De Brevit. vite*, cap. 7.

287. Tu occupatus es, vita festinat : mors inferim aderit, cui, velis nolis, vacandum est. *Ibid.*

288. Erus, non perdidit lucem frater tuus, sed securiorem sortitus est : non reliquit ille nos, sed accessit. *De Consolat. ad Polybium*, cap. 28.

289. Quid est mori hominem mori, cuius tota vita nihil aliud, quam ad mortem iter est? *Ibid.*, cap. 30.

290. Quisquis ad vitam editur, ad mortem destinatur. *Ibid.*

291. Nihil de hodierna die promittitur, nihil de hae hora : instat a tergo mors, quae rapina rerum omnium est. *De Consolat. ad Marcianum*, cap. 10.

292. Nemo nimis cito moritur, qui videtur diutius, quam vixit, non fuit. *Prose.*

293. Fixus est cuique terminus, manebit semper ubi positus est; nec ullam ulterius diligentiam aut gratiam promovebit. *Ibid.*, cap. 20.

294. Infantium in se pueritia convertit, pueritiam pubertatis, juvenentem senectus, senectutem mors absorbit. *Ibid.*, cap. 20.

295. Nunquam magnis ingenii chara in corpore mors est : exire atque erumpere gessunt, aere has angustias ferunt, vagi per omne sublimis, et ex alto casuati humana despiciere. *Ibid.*, cap. 23.

296. Si quid te velat bene vivere, bene mori non veiat. *Epist. 47.*

297. Pejores morimur, quam nascimur. *Epist. 22.*

298. Percepit sapientiam, si quis tam securus moritur, quam nascitur. *Ibid.*

299. Quid est turpius, quam in ipso limine aeternitatis esse sollicitum? causa autem haec est, quod inanes omnium honorum curam, quorum in fine vite desiderio laboramus. *Ibid.*

300. Non potest stare paratus ad mortem, qui modo incipit vivere, et non incipit mori. *Epist. 43.*

301. Si moriar, desinam egrotare posse, desinam alligari posse, desinam mori posse. *Epist. 24.*

302. Mors nos aut consumit, aut emittit. *Ibid.*

303. Quotidie morimur; quotidie enim demittitur aliqua pars vita : et tunc quoque cum crescimus, vita decrescit : infantium amissimus, deinde pueritiam, deinde adolescentiam, usque ad hes-

ternum quidem transit temporis, perit : hunc ipsum, quem agimus diem, cum morte dividimus. *Ibid.*

304. Vir fortis ac sapiens non fugere debet e vita, sed exire. *Ibid.*

305. Incertum est, quo te loco mors expectet, itaque tu illam omni loco expecta. *Epist. 26.*

306. Meditare mortem. Egregia res est, mortem condiscere : supervacuum forsitan putas, id discere quo semel utendum est? *Prose.*

307. Hoc est ipsum, quare meditari debemus : semper descendum est, quod ai sciamus, experiri non possumus. *Ibid.*

308. Hoc tibi ante diem mortis praesta, ut moriaris in te vita. *Epist. 27.*

309. Nihil habet quod speret, quem senectus ducit ad mortem. *Epist. 30.*

310. Puto fortissem eum esse, qui in ipsa morte est, quam qui circa mortem est. *Ibid.*

311. Mortem venientem nemo hilaris excipit, nisi qui se ad illam diu composuerit. *Ibid.*

312. Mors me sequitur, fugit vita. *Epist. 49.*

313. In omni loco aequae tenne intervallum est, ubique se mors tam prope ostendit, ubique tam prope est. *Epist. 49.*

314. Ante senectutem curavi, ut bene viverem : in senectute curo, ut bene moriar. *Prose.*

315. Bene autem mori, est libenter mori. *Epist. 61.*

316. Nescio quo hinc iturus sis, quae aedes expectet animam soltam legibus servitutis humanae. *Epist. 65.*

317. Nihil est clausum, cui non mors aperta non sit. *Epist. 66.*

318. Meditare mortem. Bella res est, mori sua morte : illud tecum cogites, nemo nisi suo die moritur : nihil pardis ex tuo tempore, nam quod relinquit, alienum est. *Epist. 69.*

319. Citius mori, vel tardius, ad rem non pertinet : bene mori aut male, ad rem pertinet. *Prose.*

320. Bene autem mori est effugere male vivendi periculum. *Epist. 70.*

321. Nihil aeterna lex fecit, quam quod animi, introitum nobis ad vitam dedit, exitus nullus. *Ibid.*

322. Quid stultius, quam fastidiose mori? *Ibid.*

323. Ubiunque desinas, si bene desinas, sed et fortiter desinendum : non est res magna vivere (maiores servi tui vivunt, omnia animalia), sed magnum est bene mori, prudenter, fortiter. *Epist. 77.*

324. Vila, si moriendi virtus abest, servitus est. *Ibid.*

325. Sape debemus mori, nec volumus : morimur, nec volumus. *Ibid.*

326. Nemo tam imperitus est, ut nesciat sibi quandoque moriendum : tamen eum prope accesserit, tergiversatur, tremat, plorat. *Prose.*

327. Nonne tibi videtur stultissimum omnium, qui dixerit quod ante annos mille non vixerat? aspe stultus est, qui flet quod post annos mille non vivet.

328. Haec paria sunt : non eris, nec fuisti, utrunque tempus alienum est. In hoc punctum conjectus es ; quod ut extendas, quousque extendes? quid fies? quid optas? perdis operam : rata et fixa sunt, atque magna et aeterna necessitate ducuntur eo ibis, quo omnia eunt.

329. Quod tibi novum est? ad hanc legem natus es : hoc patri tuo accidit hoc matri, hoc majoribus, hoc omnibus ante te, hoc omnibus post te. *Ibid.*

330. Non morbi hunc mortis esse, sed naturae metum credas : morieris, non quia aegrotas, sed quia vivis. *Epist. 78.*

331. Si contra mortem te preparaveris, faciet te firmum assidua meditatio. *Epist. 82.*

332. Mors non est gloriosa, sed fortiter mori, gloriosum est. *Epist. 82.*

333. Magna exercitatione durandus est animus, ut conspectum mortis, accessumque patitur : mors contemni debet, magis quam solet. *Ibid.*

334. Aequat omnes civis, impares nascimur, pares morimur. *Epist. 91.*

335. Quid interest, quam cito exeat, unde utique exeundum est? non ut diu vivamus curamus, sed ut satis. *Epist. 92.*

336. Ille obit viridis, sed officis boni quod exercutus est : in nulla parte cessavit, licet ejus aetas imperfecta sit, vita perfecta est. *Epist. 92.*

337. Mors per omnes il : qui occidit, sequitur occisum : quid ad rem pertinet, quando vires, quod exire non possit? *Ibid.*

338. Cui nasci contingit, mori restat : intervallis distinguimur, exitu aequamur. *Epist. 99.*

339. Semper ad latas mors est; et nemo scit, quam prope versetur. *Epist. 101.*

340. Effugere mortem non potes, contemnere potes : contemnes autem, si sepe cogitaveris. *Epist. 107.*

341. Sic vivamus, sic loquamur, ut paratos nos inveniat atque impigros datum. *Ibid.*

342. Quiaquid facies, respice ad mortem. *Epist. 114.*

343. Nihil mihi videtur turpius, quam optare mortem. *Epist. 117.*

344. Scit quo existurus sit, qui unde venerit meminit. *Epist. 120.*

345. Mors malum non est, quid quereris? sola jus sequuntque generis humani. *Epist.* 123.

346. Mullos vitam diferentes, mors juncta praevenit: itaque omnis dies velut ultimus judicetur. *De Moribus.*

347. Mors omnia abscondit: alia nos torquent, mors omnia devorat. *De remediis fortuitor.*

348. Si fortuna tibi palam mortem minetur, omnes terreculas ejus deludas. *Ibid.*

349. Morieris. Ista hominis natura est, non poena. *Prose.*

350. Morieris. Hac conditione intrasti, ut exires.

351. Morieris. Gentium jus est, quod acciparis reddere.

352. Morieris. Peregrinatio est vita: multum cum itambulaveris, demum redendum est.

353. Morieris. Nascenti tibi natura protinus hunc posuit terminum.

354. Morieris. Stultum est timere, quod vitare non possis: istud non effugit, etiam qui distulit.

355. Morieris. Nec primus, nec ultimus: multi te antecesserunt, omnes sequentur.

356. Morieris. Hic est humani officii finis, ad hanc conditionem cuncta giuntur.

357. Morieris. Nihil grave est, quod semel est.

358. Morieris. Nemo hac re melius mortalibus mirari potest. *De remediis fortuitor.*

359. Mori est felix, antequam mortem invocet. In suis *Prose.*

360. Beatus vir, cujus animam nemo reprehendit, ad Deum euntem. *Sent.* 35.

361. Mortis quidem ipse tibi causa non fias: si quis autem vult te corpore exorere, ne indignaris. *Ibid.*, sent. 312.

362. Animam mors non perdit, sed mala vita. *Ibid.*, sent. 384.

363. Mors religiosi, facit vitam beatam. *Ibid.* sent. 347.

364. Vita perit, mortis gloria non moritur. In *dictis sapient.*, ex Ausonio, dict. 2.

365. Digni morte sunt ii, qui in morte juvent. *De potest. et sap. Dei*, cui titulus *Pimander*, cap. 4.

366. Mors efficitur dissolutione corporis: moritur enim corpus, quando hominis vitalis ferre posse desitit: est ergo mors corporis dissolutio, et corporis sensus interitus. *De volunt. divina*, cui tit. *Asclepius*, cap. 10.

367. Sicut certum est, mori neminem solere, qui non vixerit: ita nec vivere aliquem posse, qui non sit moriturus. *Lib. 5, Dictor. memorabil.*, cap. 10.

Vide etiam *Tit. Anima*, sent. 239; *Consideratio in genere*, sent. 29; *Detractio*, sent. 97; *Dilatatio*, sent. 14, 15; *Palam*, sent. 74; *Felicitas*, sent. 98; *Martyrium*, sent. 28, 33, 44, 106; *Meditatio*, sent.

86, 90; *Monachus*, sent. 143; *Mors*, 72; *Necessitas*, sent. 11; *Novumtum*, sent. 2; *Peccatum in genere*, sent. 11, 12; *Sauctitas*, sent. 16, 48; *Su-perbis*, sent. 83; *Tinor mortis*, per totum; *Viro-nam encomis*, sent. 71; *Vita humana*, sent. 75.

MORS CHRISTI.

SENTENTIAS PATRUM.

1. Passio Christi nostra redemptio est, mors Christi vita nostra est. *Serm.* 56, de *Cruce Christi*.

2. Christus mortis malo, quo nos exorere vellet, indutus est. *De Moribus Eccles.*, cap. 2.

3. Nos immortalitate male usi sumus, ut moremur: Christus mortalitate bene usus est, ut viveremus. *Lib. 1, de Doctrina christ.*, cap. 14.

4. Christus in cruce mortuus est, ne quisquam aliquod genus mortis, quod homines ignominiosum arbitrantur, horretet. *De fide et simbolo*, cap. 5.

5. Christus resurrexit nunquam moriturus, ne ab illo quisquam se disceret mortem contemnere, quasi nunquam victurus. *De catechis. rudib.*, cap. 22.

6. Christus mortuus est, qui mortuos suscitavit. *Ibid.*

7. Non habebat Christus quare moreretur, et mortuus est: tu habes quare, et mori dignaris. *Tract.* 3, super *Joan.*

8. Vita aeterna mori voluit, sed de tuo, non de suo: accepit a te ubi moreretur pro te. *Ibid.*, tract. 26.

9. Morte Christi pejus nihil fuit, inter omnia genera mortium: mors protendebatur, ne dolor citius finiretur. *Ibid.*, tract. 36.

10. Passurus Christus exitia, praemisit obsequia, non solum eis pro quibus erat subiturus mortem, sed etiam illi qui cum fuerat traditurus ad mortem. *Ibid.*, tract. 55.

11. Non est mors Christi nostrorum gloria meritorum, sed medicina morborum. *Ibid.*, tract. 110.

12. Dignare seque animo pali per meritum tum, quod Christus pati dignatus est, ut te a sempiterna morte liberaret. *Ibid.*, tract. 3.

13. Assumpsit vitam mortem, ut vita occideret mortem. *Ibid.*, tract. 26.

14. Christus mortem nostram moriendo destruxit, et vitam resurgendo reparavit. *Lib. Melit.*, cap. 15.

15. Nihil tam ad mortem amarum, quod morte Christi non sanetur. In *Manuali*, cap. 22.

16. Occiditur ad tempus vita, ut in perpetuum a vita occideretur mors. *De quatuor virt. charit.*

17. Extremum moriendi genus elegit Christus, ut nullam mortem martyres formidarent. Apud divum Bonavent. *Serm.* 6, in *Paras.*

S. AMEDO-

SIUS.

S. AUGUST.

18. Recce pro mendace veritas necatur, addicitur innocentia pro reo, moritur vita pro mortuo. *Serm.* 1, *Don.* in *Romis.*

19. Triumphavit Christus de morte, quam diabolus propinaverat per asutias suas homini: sed ut occideret mortem, restituit est morte; non potuit mors mori, nisi in vita. *Homil.* 35, *Ex quin-quag. homil.*, esp. 3.

20. Illi sunt a mortis vinculo liberi, pro quibus mortuus est inter mortuos liber. *Lib. 6, contra Julian.*, cap. 45.

21. Nolite timere cruces et mortem, quia si nocuerint homini, non ea pateretur homo, quem suscepit Filius Dei. *De Agone christiano*, cap. 11.

22. Mors Christi non diminuit deo divinitatis, sed depositio corporis: non defectio Deitatis ipsius, sed separatio carnis ipsius. *Contra serm. Arian.*, esp. 9.

23. Christus commendans dilectionem suam in eos, quibus erat daturus indebitam vitam, pati pro eis voluit indebitam mortem. *Lib. 4, ad Bonifac.*, cap. 4.

24. Christus humilitate nostrae mortalitatis indutus, et a peccatoribus et pro peccatoribus mortuus est. *De catechis. rud.*, cap. 47.

25. Christus ideo solvere potuit moriendo peccata, quia mortuus est et non pro suo peccato. *Lib. 10, de Civit. Dei*, cap. 24.

26. Christus habuit pro nobis moriendi non necessitatem, sed potestatem. *Ibid.*, lib. 13, cap. 23.

27. Mortuus est Christus duobus Geomins Consulibus octavo Kalendas Aprilis. *Ibid.*, lib. 18, cap. 54.

28. Christus non pro nullis, sed pro impiis mortuus est, ut iustificarentur. *Epist.* 105.

29. Mortuus est Christus non discedente vita, sicut passus est non pereunte potentia. *Contra Felician.*, cap. 14.

30. Credo mortuum esse Filium Dei, non secundum poenam injustitiae, quam ex toto non habuit, sed secundum legem naturae quam pro humani generis redemptione suscepit. *Ibid.*, cap. 18.

31. Parva erat pro nobis Dei nostri humilitas in nascendo, accessit etiam ut mori pro mortalibus dignaretur. *De Fide et simbolo*, cap. 5.

32. Christus non mortuus est pro fidelibus, sed mortuus est ut faceret fideles. *Homil.* 6, *Ex quin-quag. homil.*

33. Descendit Christus et mortuus est, et ipsa morte liberavit nos a morte: morte occisus mortem occidit. *Tract.* 42, super *Joan.*

34. Nunc vita Christus? et tamen mortuus est Christus: sed in morte Christi mors mortuus est, quia vita mortua occidit mortem. *Ibid.*

35. Crede in Christum factum propter te mortalem, ut illum capias immortalam. Vivehat, morieris: mortuus est, ut vivas; bibit mortem, ne mors biberet hominem. *Ibid.*, tract. 14.

36. Christus voluntate et potestate, non necessitate natus, et mortuus est. *Ibid.*, tract. 37.

37. Christi fides, morte ejus firmata est. *Ibid.*, tract. 52.

38. Christus mortuus est, quando voluit. *Ibid.*, tract. 119.

39. Ideo in carne venit Christus, ut moreretur pro nobis. *Tract.* 6, super *Epistolam Joan.*

40. Nusquam legi in divinis auctoritatibus mortuum esse Christum pro eis, qui nullum omnino habuerunt peccatum. *Lib. 6, contra Julian.*, cap. 4.

41. Non morior necessitate peccati, sed obedientiae voluntate. *De natura et gratia*, esp. 24.

42. Mors in Christi morte fugatur. *Serm.* ad *Milites templi*, cap. 11.

43. Quanto sane indignus moritur, qui mortem non meruerit, tanto is justius pro quo moritur, vivit. *Ibid.*

44. Christus cum homo esset, potuit mori: cum justus, non debuit. *Ibid.*

45. Vita Christi, vivendi regula extitit: mors, a morte redemptio. Ila vitam instruxit, mortem ista destruxit; vita laboriosa, sed mors pretiosa, utraque vero admodum necessaria. *Prose.*

46. Quid enim Christi prodesse poterat sive mors nequiter viventi, sive vita damnabiliter morienti?

47. Nunc ergo quia utrumque nobis pariter necessarium erit, et pie vivere, et secure mori: et vivendo vivere docuit, et morlem moriendo securam reddidit. *Ibid.*

48. Christus, ut viveres, mori voluit. *Epist.* ad *Quendam*.

49. Turpe est, et valde alienum, immo contra naturam, ut sub capite moriente, membrum vitae non careat. *Serm.* 2, *De plur. Mart.*

50. Nulla mors sanctae Majestatis melius convenero potuit, nisi quam nobis perfecte salutis indicia dederunt. *Super Psalm.* xxii, vers. 18, *Foderunt manus meas, etc.*

51. Res vetusta erat, ut homo moreretur; quod ne semper valeret in homine, res nova facta est, ut Deus moreretur. *Ibid.*

52. Redemptor noster ut a morte potiussemus eripi, ipse magis occidi. *Super Psalm.* xxvii.

53. O vere miranda et divina commutatio! accepit necem, reddidit salutem: pertulit injurias, tribuit honores; dolorem sumpsit, contulit suspirataem. *Super Psalm.* xxx, vers. 1.

54. Tu morti imperas, et absrupta eliditur,

S. BERNARD.

S. BONAV.

CASSIODOR.

S. CYPRIAN.

inanescit corruptio, ubi ager (ta medente) sanatur. *Prose.*

55. Gustasti mortem pro filiis hominum, ut qui tecum mortui erant, tecum viverent. *De Resurr. Christi.*

S. CYRIL. 56. Non coeete Christus reliquit vitam, non violenter mortuus est, sed voluntate sua. *Colochee.* 43.

S. RICHARDUS. 57. Nos Christus mors vivificavit, nos Resurrectio erexit, nos Ascensio consecravit. *Homil. 2, de Ascens.*

GLOSS. ORD. 58. Mirum quid! mors erat anima, per quam vivebat dissolutus, et per eam victus est a Christo. *Super Epist. ad Hebr. cap. 2, in illud: Ut per mortem destrueret eum.*

S. GREGOR. 59. Redemptor noster suscepit mortem, ne mori timeremus. *Lib. 14 Moral., cap. 29. Super illud Job 19: De terra surrecturus sum.*

S. GREGOR. 60. Si Christus ipse indebitam mortem non suscepisset, nunquam nos a debita morte liberasset. *Ibid., lib. 17, cap. 16. Super illud Job. 2: Commisit nos ad verum eum, etc.*

61. Dominus noster pro nobis mortem solvit indebitam, ut nobis mors debita non noceret. *Ibid., lib. 3, cap. 14. Super illud Job 26: In fortitudine illius, etc.*

62. Christus moriendo docuit mortem non motui, resurgendo docuit de vita confidi, ascendendo de celestis patrie hereditate gloriari. *Lib. 27 Moral.*

63. Redemptor noster suscepit mortem, ne mori timeremus. *Ibid., lib. 14, cap. 27.*

64. Redemptor noster moriendo, mortem superavit, eamque resurgendo consumpsit. *Homil. 99, super Evangel.*

S. GREG. 65. Agnoscamus mysterii virtutem, et qua gratia Christus sit mortuus. *Serm. de Paschate et ignoscenda obsequendi tarditate.*

HAYMO. 66. Mortem assumpsit vita aeterna, mori voluit: sed de tuo, o homo, non de suo: accepit a te ut moreretur pro te, assumpsit ergo vita mortem, ut vita occideret mortem. *Serm. 2, fer. 4 Pentecost.*

HILARIUS. 67. Invenit Deus ad pervagandum in se mortis sui sacramentum, cum toto aetate consummasset se omne humanarum passionum opus fastidatus esset, inclinato capite tradidit spiritum. *Lib. 10, de Trin.*

HUGO A S. 68. Christus descendit, suscepit, sustinuit, vicit, restauravit. Descendit ad mortem, suscepit mortalitatem, sustinuit passionem, vicit mortem, restauravit hominem. *In Sallustio de Arch. animae.*

69. Nulla dilectio maior, nullus amor sincerior, nulla charitas sanctior, nullus affectus ardentior: mortuus est Christus pro his imbecis, nihil in me quod amaret inveniens. *Ibid.*

70. Omnis gloria Dei, et omnis salus hominum, in Christi morte posita est. *Homil. 33, super Matth. oper. imperf.*

71. Nulla est res, quae amplius ad salutem hominum pertinet, quam mors Christi. *Ibid.*

72. Origo rerum, auctor naturae, quare nasci voluit, nisi quia mori voluit? *Serm. 6, in fer. 5, Passion.*

73. Christus ipsum libens mortem suorum suscipit ad salutem, ut majorem contempta mortis, quam de ipso hoste victoriam referat et triumphum. *Ibid.*

74. Christus de Deitatis secreto ad nostram servitutem venit. Ut nos suae redderet libertati, nostram mortem suscepit, ut nos ejus morte viveremus. *Ibid.*

75. Christus se pro suis, dat pennis, corpus obiectat morti, ut illos neci subtrahat, illos reserret ad vitam. *Ibid.*

76. Mortuus est Christus, ut tibi immortalitatem donaret. *Homil. de Cruce Domini.*

77. Mors Domini eorum quidem, qui Crucem eum fixerunt, et non crediderunt ejus adventum, damnatio est: salvatio vero eorum, qui credunt in eum. *Lib. 4, Advers. haeres., cap. 47.*

78. Usque ad mortem Christus pervenit, ut sit primogenitus ex mortuis: ipse primatum tenens in omnibus, princeps vite, prior omnium, et precedens omnes. *Ibid., lib. 2, cap. 39.*

79. Propter hoc Christus mortuus est, ut liberos feceret servos suos, post danda haec eos constitueret regno caelorum. *Ibid., lib. 5, cap. Tractatus.*

80. Mortalis erat secundum carnem, sapiens magnificus operibus: sed iudicibus Chaldaeis armis comprehensus, clavibus et cruce aeternum toleravit finem. *Lib. 4, de Divin. instit., cap. 13, verbo graeco post Sybillam.*

81. Mors Christi, oppressio et triumphus demonum fuit. *Homil. 17, in cap. 49, Genes.*

82. Factus est Deus homo mortalis, ut moriendo diabolum vinceret: nisi enim homo esset, qui moriendo diabolum vinceret, non iuste, sed violenter homo ei tolli videretur, qui se illi sponte subiecit. *Lib. 3, Sentent., dist. 19.*

83. Totum Christiani nominis et pondus et fructus, mors Christi est. *Lib. 3, Advers. Marcion., cap. 8.*

Vide etiam tit. *Oeciois*, sent. 69: *Resurrectio Christi*, sent. 30, 33.

MORTIS TIMOR.

Vide *Timor mortis*.

MORTIFICATIO.

Definitio. Quid est mors, seu mortificatio, nisi se-

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. IRENEUS.

LACT. FIRM.

ORIGEN.

PETRUS LOMBARDUS MAGISTER SENT.

TERTIUS.

S. ANTONIN.

S. AMBROS.

pultura vitiorum, virtutum suscitatio? *De bono mortis*, cap. 4.

Mortificare corpus, seu castigare, est jejuniis illud agere, et illa ei dare, quae ad vitam proficiant, non ad luxum. *Super I Cor. ix, in illud: Castigo corpus meum.*

Mortificatio nihil est aliud, quam sui ipsius abnegatio spontanea, fractio conservativa, violentia virtuosa, odium amoremque, ac salutaris perditionis. *De Mortificat. vivificat., art. 1.*

Mortificatio est privati amoris extinctio, ac divinae charitatis adeptio. *Ibid., art. 2.*

HUGO A S. 6. Afflicto carnis est, per quam lascivae mentis seminaria, castigazione discreta comprimuntur. *De fruct. carnis et spiritus*, cap. 15.

S. JOAN. 6. Mortificatio est inimicitia adversus corpus, atque adversus gulae concupiscentiam inexorable bellum. *Gradu 15.*

HUGO A S. 6. Divitio. Triasunt genera mortificationis. Primum, iniquitatis, per penitentiam; secundum, carnis, per abstinentiam; tertium, voluntatis, per obedientiam. *Lib. 1 Miscellan., codicis 2, tit. 75.*

S. NICOL. Comparatio. Ut hostis ablatius terrorem amplius non afferat, sic corpus mortificationem animam non perturbat. *Orat. 1, de Gula.*

SENTENTIAE PATRUM.

COLLECTOR. 1. Immortificationis morbo laborat, qui passionibus animi, cupiditatibusque carnis, sive in illicitis, sive in licitis facile obsequitur, et indulget.

S. AMBROS. 2. Quid excelsius et magnificentius, quam exercere mentem, affligere carnem, et in servitutem redigere, ut obediat imperio, consiliis obtemperet, et impigre obsequantur propositum animi ac voluntatem? *Lib. 1 Offic., cap. 36.*

3. Mortificetur avaritia, moriatur concupiscentia. *Lib. 2 Offic., cap. 6.*

4. Moriatur caro nostra cupiditatibus, sit captiva, sit subdita, nos legi mentis nostrae repugnet, sed bonae servituti subiecta moriatur. *Lib. 1, de Praesul., cap. 42.*

5. Qui per mortificationem nocet corpori, juvat spiritum. *Ibid., cap. 43.*

6. Mortificatio est remissio peccatorum, abolitio criminum, erroris oblitio, assumptio gratiarum. *De bono mortis*, cap. 4.

7. Apud Deum non tam valet abstinentia ciborum, quam mortificatio vitiorum. *Part. 3, tit. 3, cap. 7, § 5.*

8. Cum corpus per flagella atteritur, cor circa libidinis delationes non vagatur. *Part. 4, tit. 3, cap. 7, § 18.*

9. Mortificatio passionum et vitiorum ad contemplativam vitam multum requiritur. *Part. 4, tit. 40, cap. 5, § 2.*

10. Omnes corporales sensus mortificare, nihil est aliud quam offerre se Deo in sacrificium. *Part. 4, tit. 45, cap. 35, § 3.*

11. Cum castitas in corpore, humilitas in opere, abstinentia in cibo, vilitas in habitu resplendet, praesumpta sunt interna mortificationis et sanctificationis. *Serm. Dom. 1 Adventus.*

12. Sic de carne nostra sit medicina, sicut de serpente theriaca: caro fuit serpens in opere, dabit theriacam in posu. *Serm. Dom. 11, post Trinit.*

13. Non satis est ut moriantur vitia, nisi marcescant corporis luxus. *Lib. 2, contra Julian., cap. 5.*

14. Nemo ibi moritur, quo nemo pervenit, nisi huic saeculo moriatur, non morte omnium, qua corpus ab anima deseritur; sed morte electorum, qua etiam cum in carne mortali adhuc maneat, cor sursum ponitur. *Tract. 65, super Evangel. Joan., de cap. 13.*

15. Morere ut vivas, sepelire ut resurgas. *De Verbis Apostoli, serm. 15.*

16. Certe fortius pugnat, qui contra se pugnat. *Serm. 3, de Nativit.*

17. Cur corpus fame discrucias, cui turpiter peccando blandiris? *Serm. 4, fer. 3 Rogat.*

18. Cujus animus non moritur huic saeculo, in graviorem mortem, morte corporis trahitur. *Lib. 4, de Doctr. christ., cap. 20.*

19. Ut spiritum nostro opera carnis mortificemus, spiritu Dei agimur. *De continent., cap. 5.*

20. Nemo in caelo moritur, quo nemo pervenit nisi huic saeculo moriatur. *Tract. 65, super Joan.*

21. Hic extinguamus mortem, moriendo peccatis. *Homil. 16, Ex quinquag. homil.*

22. Mortificatio, seu affectum castigatio est, quibus animi ac tranquillitas, focundissimisque virtutum fons existens. *In Const., cap. 5.*

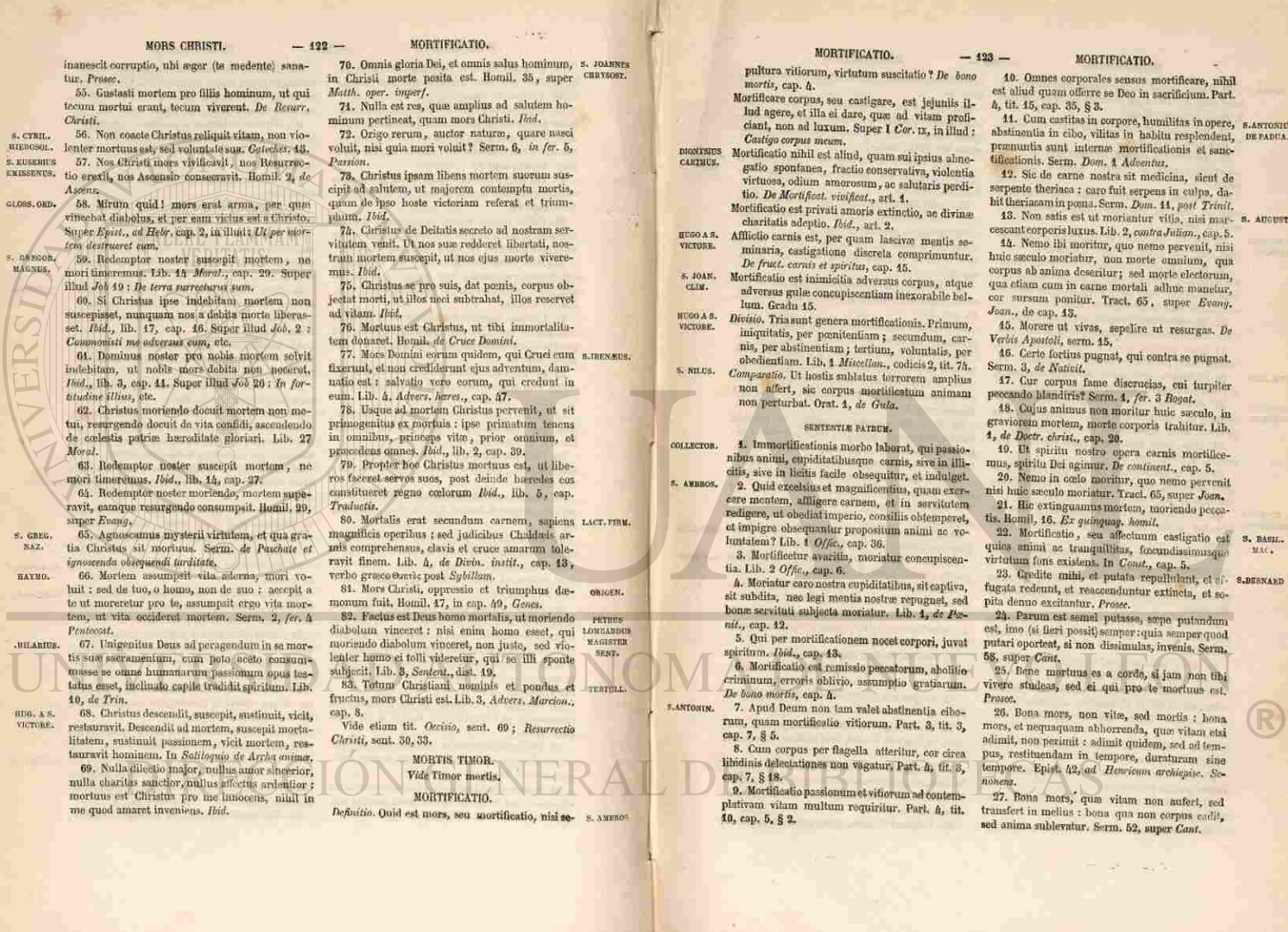
23. Credite mihi, et putata repulsi, et si fugata redemti, et reaccendantur extinctis, et si putata denuo excitantur. *Prose.*

24. Parum est semel passus, saepe putandum est, imo (si fieri possit) semper: quia semper quod putari oportet, si non dissimulas, invenis. *Serm. 58, super Cant.*

25. Bone mortuus es a corde, si jam non tibi vivere studeas, sed ei qui pro te mortuus est. *Prose.*

26. Bona mors, non vita, sed mortis: bona mors, et nequaquam abhorrenda, quae vitam etsi admittit, non perimit: admittit quidem, sed ad tempus, restitutam in tempore, duratam sine tempore. *Epist. 92, ad Hensium archiepisc. Senonens.*

27. Bona mors, quae vitam non aufert, sed transfert in melius: bona quae non corpus caedit, sed anima sublevarit. *Serm. 52, super Cant.*

S. BONAV.

28. Debet homo corpus suum mortificare, et sicut magister Pistorum in cruce suspendi. *Serm. 2, Dom. infra oct. Eypth.*

29. Mortificatione confunditur diabolus. *Serm. 3, Dominica 2, Quatrag.*

30. Mortificanda est caro ne superbiat: sed non est exterminanda, ne deficiat. *Serm. 3, de Deditatione.*

31. A seipso in seipsum rigida debet esse censura, et districta severitas. In *Speculo disciplin.*, part. 2, cap. 2.

F. C. S. ANTONIUS

ALBERT.

32. Somnæ afflictiones humillata corpora macerant, maculata corda purificant. *Homil. 4.*

33. Dum exterior afflictio voluntarie districtio nis infertur, tremendi iudicii offensa sedatur, et ingentia debita labor solvit exigunt, que vix consumpturus erat ardor æternus. *Ibid.*

34. Si nosmetipsos propria severitate distingimus, sententiam futuri iudicii prevenimus. *Ibid.*

35. Quid prodest, quod affligis corpus tuum, quando nihil proficit cor tuum? *Ibid.*, *homil. 27.*

CLEM. ALEX.

36. Voluptates contempere, ventrique dominari, est maximi imperii. *Lib. 2, Pædagog.*, cap. 10.

DIONYSIUS

CARTHUS.

37. Disce mori, disce te frangere, assuesce subjectione et abiectione gaudere, ac castigationibus gloriari. *Super hymn. temp. feriati ad Matutin.*

38. Que carni molestiora sunt, elige. In *Exhortat. ad Noct.*, art. 8.

39. Qui se mortificant, sunt quippe mortui proprie voluntati, sed vivunt Deo per ardentissimam charitatem. *De profectu spirit.*, art. 13.

S. EUSEBIUS

EMISENIENS.

40. Parum prodest carnis contritio, si non adhibeatur cordis sollicitudo et mentis intentio. *Prosec.*

41. Quid prodest passiones impugnari a famula, que pacem inventuram habere cum domina?

42. Quid prodest si extra civitatem geramus bellum, et intus patiamur excidium? *Homil. 8, ad Monachos.*

43. Quid prodest afflictio corporalis, si linguam nequitis et obtrectationibus polluiamus? *Ibid.*, *homil. 4.*

44. Quid prodest quod affligis corpus tuum, quando nihil proficit cor tuum? *Ibid.*

45. Si caro conteritur, et anima non fructificatur, simile est ac si campus arari non desinat, et unquam tamen messis appareret. *Ibid.*, *homil. 8.*

46. De contritione animi redimuntur crimina voluptatum. *Prosec.*

47. Per dure creces exercitibus, decepta dadum carnis gaudia puniuntur.

48. Mortificatione presentis, futurae mortis sententia prevenitur.

49. Dum exterior afflictio voluntarie districtio

nis infertur, tremendi iudicii offensa sedatur. *Ibid.*, *hom. 40.*

50. Nisi nostras hic quotidie ressecemus et circumcidamus passiones, deteriores non multo effici, quam fuimus: dum in sæculo viveverimus, perspicuum est. *Ibid.*, *hom. 7.*

51. Qui mortificari se appetunt, jam perfecte, si liceat, Conditoris sui faciem contemplantur. *Lib. 5 Moral.*, cap. 4.

52. Quasi mortui mundo in sepulchro absconduntur, cum mortificati exteriori in secreto interme contemplationis celamur. *Prosec.*

53. Qui mortificari se appetit, valde ad inventam regium contemplationis hilarescit. *Ibid.*, *cap. 5.*

54. Electi quantum se exteriori affligendo despiciunt, tanto se verius intus componunt. *Ibid.*, *lib. 35, cap. 44.*

55. Gratium Deo sacrificium est, officio contra peccatum. *Hom. 10, super Ezech.*

56. Incessum cito avertitur, si a pravis suis voluptatibus anticus non refræmatur. *Ibid.*, *hom. 46.*

57. Si ad celestia pervenire volumus, necesse est ut passionibus carnis mortificemur. *Lib. 4, in I Regum*, cap. 5.

58. Cum per carnem morimur, de inimicis nostris ulciscimur, quos jam velut interfectos penitus non parvemus: quia demonum insidia tentando nihil obsunt mortuis. *Ibid.*, *lib. 5, cap. 4.*

59. Quibus corpus affligit, sed concordiam deserit: Deum quidem laudat in tympano, sed non laudat in choro. *Part. 3 Pastoral.*, cap. 4, admo. 23.

60. Placens sacrificium Deo, corporum nostrorum mortificatio est. *Lib. 1, super Levit.*, cap. 1.

61. Nulli membrorum tuorum pareas, ut soli parcas anime. *Epist. 4, ad Rustic.*

62. Affligendum est corpus, quod multis vacavit deliciis. *Epist. 27, ad Eustochium.*

63. Huic mundo mortua esto, et nihil aliud, nisi de celestibus cogitans, loquere ad sponsum tuum. *Epist. 18, ad Præcipiam.*

64. Initium vestimentorum Christi, est suscipere mortem illius, et in sua carne monstrare. *Ibid.*

65. Corpus non frangendum, sed regendum est. *Epist. 1, ad Demetrium.*

66. Vestis abjectio, cibi vilitas, jejuniis lassitudo, extinguere debent, non nutrire superbiam. *Ibid.*

67. Frangatur corpus jejuniis, castigetur verbis, si quidquam concupiscit illicitum, donec sic humile, sic benignum fiat quod nihil sibi vendicat noxium. *Prosec.*

68. Erigatur domina, principetur in omnibus;

S. GREG.

MAGN.

HUGO A. S.

VICTOR.

HUGO CARD.

et subjiciatur, suppeditetur, et conculcetur ancilla. In *Regula Monachorum*, cap. 36.

69. Carni providendum est, ut serviat, non ut seviet: ut sit ancilla, non domina: hostia fiat victorum mortificatione, et vivat virtute. In annot. super *Epist. ad Rom.* in illud: *Ut exhibeatis corpora, etc.*

70. Mali hic impingunt carnem, ut lautius a diabolo manducetur; sed boni hic cruciungunt carnem suam, non sit idonea ad manducandum, sed potius ad glorificandum. *Prosec.*

71. Crux presens, scala est ad gloriam; gloria autem presens, scala est ad crucem æternam. *Super Gen.*, cap. 40.

72. Carnem mortificare et orare, hæc duo cogunt diabolum exire. *Super I Reg.*, cap. 16.

73. Justitia est, vindictam de carne propria sumere. *Super Psalm.*, cxvii.

74. Mortificanda est caro, quia caro viva et petulans signum est lepre. *Super Psalm.*, xliii.

75. Sigmus quia in Dei oculis majoris meriti est, sæpe mortificari, quam mori. *Ibid.*

76. Carnis mortificatio terret demones et perculit. *Super Psalm.*, lxxix.

77. Crux mortificationis ascensus est, sive scala, qua de lacu miseris, et de luto fecis, et de mundo ascenditur in celum. *Super Cant.*, cap. 2.

78. Carnis mortificatio cum exercitio virtutum consonat in laudem Dei. *Super Isai.*, cap. 23.

79. Mortificatio carnis nisi fiat in gratia, non valet ad divisionem peccatorum, vel ad adeptiorem præmiorum æternorum. *Super Ezech.*, cap. 12.

80. Non est possibile, qui hæc amat vitam, vitam vivere crucifixam. *Super Joan.*, cap. 5.

81. Maceratione minuuntur concupiscentie. *Super Epistolam ad Romanos*, cap. 8.

82. Corpus affligitur, sed anima gloriatur. *Super II ad Cor.*, cap. 11.

83. Illa mortificatio, quam sit in communitate, placet Deo. *Super Epist. ad Hebr.*, esp. 2.

S. HIERON.

84. De humilitate mortificatio voluntatum generatur; mortificatione extirpantur atque macerantur universa vitia. *Lib. 4, de Cænob.*, inst. cap. 43.

85. Afflictio corporalis, initia quedam sunt profectus. In *collat. 1, Abbat. Moyis*, cap. 10.

86. Finis Conobitio est, omnes suas mortificare et crucifigere voluntates. *Collat. 19, Abbat. Joan.*, cap. 8.

JOHN CASS.

87. Omnia, que vulgo videntur esse magnifica, mihi facta sunt mortua. Nihil hoc mortificatione felicius, hoc est beate vite fundamentum. *Super Epist. ad Galat.*, cap. 6, in illud: *Per quem nihil mundus crucifusus est.*

S. JOHANNES

CHRYSOST.

88. Cum liceat deliciose et optime degere, si

eligatur laboriosa vita et amara, mortificans corpus, holocausta est. *Prosec.*

89. Mortifica ergo corpus tuum, et crucifige: et accipies et tu hujus martyrii coronam. *Homil. 11, super Epist. ad Hebr.*

90. Initium quidem mortificationis, vel membrorum corporis, vel anime, voluntatis labor est: medium vero, interdum labor, interdum requies: finis autem, jam omni motus perturbatione, omnique laboris sensu vacat. *Gradu 4.*

91. Afflictio ventris charitatem parit. *Ibid.*, *gradu 14.*

92. Si affligatur venter, humiliabitur cor: sin autem ille foveatur, superbit. *Ibid.*

93. Quicumque voluntatem Christi addiscere volunt, suam prius voluntatem studere mortificare debent. *Ibid.*, *gradu 26.*

94. Qui voluntate mortificatus est, nihil carnale, nihil turpe concupiscit. *Lib. 4, ad Monachos*, *homil. 21.*

95. Carne repugnante virtus perficitur; et quam recta sit voluntas, ex violentia spiritus probatur. *Part. 4, de Regione claustral.*, tract. 2, *reg. 2, art. 6.*

96. Magnam sibi infert violentiam, quisquis carnis propriæ vicereit voluptatem. *Epist. 3, ad Quosdam moniales.*

97. Qui crucem portat, debet et mundo mori. Nam ferre crucem et mori, mortificare seipsum est: ferre et non mori, simulatio hypocritarum est. *Lib. 2, de Sum. bono.*, cap. 2, *sont. 9.*

98. Justi ita se ab omni mortificant, ut Deo vivant: ideoque blanditias calcant, ut validiores ad vitam æternam de hujus vite mortificatione consurgant. *Ibid.*, *lib. 3, cap. 16, sent. 6.*

99. Anima dum cibo et potu male tractatur, fit melior. *Epist. ad Diognetum.*

100. Sui cohibitio, gloriosa est. *De ira Dei*, *cap. 18.*

101. Congruit statui nostro, ut donec peregrinamur in hac miseriarum et periculorum valle, reprimendam carnalium voluptatum crucem nobis ipsis faciamus. *Prosec.*

102. In hac cruce per totam istam vitam, perpetuo debet pendere Christianus, non enim est tempus evellendi clavos. *De Ligno vite.*, tract. 11, *de Sobriet.*, cap. 2.

103. Rara virtus hoc est, carnis refrænare naturam, atque libidinum incendia cohibere. *Serm. de S. Joan. evangel.*

104. Parum est, si carnis substantia tenuatur, et anime fortitudo non altitur. *Prosec.*

105. Afflicto paululum exteriori homine, reficiatur interior: et substracta saturitate corporea,

S. JOAN.

CLEM.

JOAN. TRIT.

S. ISID.

HISP.

S. JUSTIN.

MANT.

LACTANTIUS

FIRM.

CAP. 18.

S. LAURENTIUS

JUSTIN.

S. LEO I.

spiritibus meis deliciis roberetur. *Serm. 1, Quadrag.*

106. Pia vita sanctorum nunquam aliena est crucis Christi, dum continentia claris desideriis carnis configit, et corporis cupiditates virtute spiritus in se habitatis interficit. *Prose.*

107. Difficile est enim quemquam in se non habere, quod perimat: extinguenda est iracundia, mortificanda superbia, destruenda luxuria. *Ibid., serm. 7.*

108. Toties peccatis morimur, quoties in nobis peccata moriuntur: ubi homo occiditur mundo, non termitibus sentina, sed sine vitiorum. *Serm. de Mochabais.*

109. Per voluntarias afflictiones caro concupiscentiis moritur, virtutibus spiritus innovatur. *Serm. 2, de Sepia doctissimi mansi.*

110. Susceptio crucis est interfectio cupiditatum, occisio vitiorum, declinatio vanitatis, et abdicatio omnis erroris. *Serm. 2, de Resur.*

111. Tanto sit rationalis anima purgatio, quanto fuerit substantia carnis afflictio. *Serm. 4, de Sepia. Pentec.*

112. Vita mortificanda sunt, non corpusculum opprimendum, nec natura destruenda. *In Speculo spirit., cap. 5.*

113. Excellentissimum plane exercitium est, mentem semper habere mortificatam: in vera enim atque integra mortificatione, vera et fecundissima vita latet: qui enim moritur semper in seipso, semper in Deo nova vita vivere incipit. *De institut. spirit., cap. 2.*

114. Anima quidem mortificata, est veluti holcus maturus, mollis ac mavis: anima vero immortificata, est tanquam vva immanata, dura atque acerba. *Ibid.*

115. Mortificatio in initio quidem difficilis est ac molesta: sed ubi quis aliquandiu in ea viriliter persistit, jam dono Dei facilis omnino multumque amabilis redditur. *Ibid.*

116. Vera perfectio in mortificatione sui sita est: nam ad veram perfectionem, integra mortificatione pervenitur. *Ibid., cap. 7.*

117. Revera beatus est animus ille, qui rebus omnibus preclare mortuus est: sensibilibus quidem, vi sensus abdicata, intelligibilibus autem, intellectuivo motu quiescentis. *Centur. 3, de Viri. et vitio., cap. 2.*

118. Super omnia mortifica corpus tuum. *Paranis. 20.*

119. Abijce quicquid malitiam spiritus, et membra carnis tue vehementer mortifica. *Ibid., Orat. 4, de Crula.*

120. Si mortificationem in corpore tuo suscipias, et mortifices membra tua, peccato obnoxia,

tune in te multiplicabuntur sensus boni et spirituales. *Prose.*

121. Si enim sensus carnis mortificentur, sensus spiritus crescant, et quotidie emoriantur in te vitia, virtutum numerus augetur. *Homil. 1, in cap. 1. Exodi. Super illud: Mortuus est Joseph.*

122. Caro laeta trahit nos ad culpam, afflicta retrahit ad veniam. *Serm. 65.*

123. Afflicto carnis est mensa spiritus. *In vita sua, cap. 19.*

124. Qui virtutum lapidibus festinat atrium sublime construere, prius necesse est inhorrentia carnalium delectationum mortificatione dumeta purgare. *Lib. 6 epist. 32.*

125. Indiscreta mortificatio, est causa morborum. *Ibid., epist. 34.*

126. Quid prodest castigatio, vel afflictio carnis, si desit munditia cordis? *Lib. 8, epist. 14, ad Sorores.*

127. Nequaquam sufficit, si a pravitate vite quisque convertitur, nisi et propria vita gladio spiritus mortificetur conetur. *Serm. 3, de S. Anastasio.*

128. Si quam delectat in arma consurgere, et adversus hostium caecos dimittere, vortat manus in se, et illic plures inveniet adversarios obtruncandos. *Ibid.*

129. Qui carnem suam crucifigit, qui membra sua abstinendo mortificat, ille vero crucem suam portat. *Serm. 18, de Invent. Crucis.*

130. Prudens vir, et ad salutis suae custodiam vehementer intentus, tanta reprimendis vitis sollicitudine semper irvigilat, ut perfectas mortificationis singulis humos suos et renes, ventrem una cum lateribus undique circumstringat. *Opusc. 18, cap. 2.*

131. Omnes voluntates proprias frange, undique te mortificatione praecinge. *Opusc. 65, cap. 44.*

132. Cum vivimus, merita est anima: si mortui fuerimus, tum demum anima vivit vita propria. *Lib. 4, Legis allegorie.*

133. Omnes mortificationes, quas inlata vanitas facit tolerabiles, non sunt ornamenta mortui, sed velamina vitiorum. *Lib. 3, de Vita contemplat., cap. 10.*

134. Qui putantur crucem portare, sic portant ut plus habeant in crucis nomine dignitatis, quam in passione supplicii. *Lib. 3, de Gubern. Dei.*

135. Affectus artibus, vires corporum in virtutes transferantur animorum. *Prose.*

136. Mihi genus quoddam sanitatis esse videtur, hominem interdum non esse sanum: tunc sola exultat anima laeta, corpore affesto, quasi adversario subjugato. *Ibid., epist. 5, ad Catheram soror.*

THALASSIUS. 137. Proprium est rationalis, ut rationi subdatur: castigatque corpus in servitutem redigat. *Hexacontal. 2, sent. 5.*

138. Molitiam mortifica, ne mortuus non resurgas, et a brevi morte in longam transeas. *Ibid., Hexacontal. 4, sent. 54.*

139. Maceratio proprii corporis non est Deo accepta, nisi sit discreta: ut scilicet concupiscentia refragetur, et natura non nimis gravetur. *2, 2, quest. 88, art. 2.*

140. Non est alia via ad vitam, nisi via sanctae crucis, et quotidiani mortificationis. *Prose.*

141. Ambula ubi vis, quare quodcumque volueris, et non invenies alioerum viam supra, nec securiorem viam infra, nisi viam sanctae crucis. *Lib. 2, de Imi. Chr., cap. 19, sect. 3.*

142. Crux semper parata est, et ubique te expectat, non potes effugere quocumque cucurreris: qua quocumque ieris, teipsum tecum portas, et semper teipsum invenies. *Prose.*

143. Convertite te supra, convertite te infra, convertite te extra, convertite te intra, et in his omnibus invenies crucem.

144. Si libenter crucem portas, portabit te, et ducet te ad desideratum finem: si invile portas, omnis tibi facies, et teipsum magis gravis, et tamen oportet ut sustineas: si abiecis unam crucem, aliam procul dubio invenies, et forsitan gravioerem. *Ibid., sect. 4, et 5.*

145. Qui libere cum Deo ambulare desiderat, necesse est ut omnes pravos et inordinatos affectiones suas mortificet. *Ibid., lib. 3, cap. 53.*

146. Quanto caro plus promittit, tanto spiritus plus elevatur. *De Disceptina claustral., cap. 12, sect. 1.*

147. Opus est ut semper resocet quamcumque aut inhonestam videntur, aut turpia, qui animam suam ad celestem gloriam desiderat pervenire. *Homil. 2, de Arca vita.*

148. Nisi homo omnes voluntates carnis suae mortificaverit, non potest monachus fieri. *Lib. 5, lib. 3, de Compunction., num. 11.*

149. Vade, et ama tibi ipsi vim facere: evagina gladium tuum, et eri in bellum. *In sent., sent. 60.*

150. In omnibus sibi vim inuenitque vim facere, hoc est via Dei, et opus monachi. *Ibid., sent. 92.*

151. Qui sibi vim facit propter Deum, similis est homini confessori. *Ibid., sent. 93, etc.*

SENTENTIA PAGANORUM.

SENeca. 152. Divus tractandum est corpus, ne minus male poret: cibus famem sedet, potio alium extinguit, vestis arecat frigus. *Epist. 8.*

153. Mors religiosi, facit vitam beatam. *Sent. 247.*

Vide etiam tit. *Austeritas vite*, per totum; *Delectatio*, sent. 26; *Domore*, per totum; *Fraternitas*, sent. 55; *Justitiam sui*, sent. 10, 11, 12; *Mortificationem*, sent. 160; *Obsecratio*, sent. 165; *Socii Christam*, sent. 12; *Studium*, sent. 70; *Ventis*, sent. 36; *Vita humana*, sent. 117; *Voluntas propria*, sent. 72, 73.

MOTUS ANIMI, ET CORPORIS.

Etymologia. Motus animi graeco *meos*, nostri autem quidam (sicut Cicero) perturbationes, quidam affectiones vel affectus, quidam vero, sicut iste de graeco, expressius passiones vocant. *Lib. 9, de Civit. Dei, cap. 4.*

Definitio. Motus animi est affectus vituperabilis praeter naturam. *Centur. 1, de Charitate, cap. 35. Divisio.* Heor tres corporis motus existunt. Hians a natura, secundus ex pssu maiorum ciborum, tertius est spirituum malignorum tentantium. *Epist. 1.*

Triplex est motus mentis, sensualitatis, et corporis. Primus est in voluntate, secundus in delectatione, tertius in opere. *Super Psalm. cxii.*

Tres sunt motus in homine: motus mentis, motus corporis, motus sensualitatis. Motus mentis in voluntate est, motus corporis in opere, motus sensualitatis in delectatione. In motu mentis solo, liberum arbitrium est; in motu corporis, et sensualitatis, quae sequantur liberum arbitrium. *Lib. 1, Miscellan.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Tunc maxime insidiat adversarius, quando videt nobis motus et passiones aliquas generari, tunc fomites movet, laqueos parat. *Lib. 1, Offic., cap. 4.*

2. Praeclarum est motum temperare consilio. *Lib. 5, super Lucan., cap. 6, in illud Psalm. IV: Irascimini, et nolite peccare, etc.*

3. Nulla mens est, quae non respiciat etiam malorum motus agrestes cogitationum. *De Noe et Arca, pap. 46.*

4. Anima non illos carnales motus, ut cum habet exeri, ita etiam cum libet extinguit: non enim sicut peccatum in ejus potestate est, ita etiam poena peccati. *Lib. 6, Musica, cap. 6.*

5. Magna res est ipse anima, nec ad opprimendos lascivos motus suos idonea sibi remanet. *Ibid.*

6. Cum non reguntur motus animi nostri, erumpunt et pergunt in fudissimas consuetudines, et per diversas perfidiosaeque delectationes nos rapiunt et faciunt similes omni generi bestiarum: cum autem reguntur et subducuntur, omnino mansuescunt, et nobiscum concorditer vivunt. *Lib. 1, De Genesi contra Manich., cap. 20.*

LIBOV. BLEN.
S. MAXIMUS MANT.
S. NOLUS.
ORIGEN.

PETR. BLES.
S. PETERUS DAMIANUS.
THOMAS A KEMPIS.
S. VALERIA. SERICOPE.
PHILO JON.
S. PROSPER.
SALYANUS.
SENeca.
SIMP. PRUDENS.

S. AUGUST.
S. MAXIMUS MANT.
S. ANTONIUS ATHAS.
S. BONAV.
HUGO A. S. VIGOR.
S. AMBROS.
S. AUGUST.

spiritibus meis deliciis roberetur. *Serm. 1, Quadrag.*

106. Pia vita sanctorum nunquam aliena est crucis Christi, dum continentia claris desideriis carnis configit, et corporis cupiditates virtute spiritus in se habitatis interficit. *Prose.*

107. Difficile est enim quemquam in se non habere, quod perimat: extinguenda est iracundia, mortificanda superbia, destruenda luxuria. *Ibid., serm. 7.*

108. Toties peccatis morimur, quoties in nobis peccata moriuntur: ubi homo occiditur mundo, non fermentatione serena, sed sine vitiorum. *Serm. de Mochabais.*

109. Per voluntarias afflictiones caro concupiscentiis moritur, virtutibus spiritus innovatur. *Serm. 2, de Sepia doctissimi mansi.*

110. Susceptio crucis est interfectio cupiditatum, occisio vitiorum, declinatio vanitatis, et abdicatio omnis erroris. *Serm. 2, de Resur.*

111. Tanto sit rationalis anima purgatio, quanto fuerit substantia carnis afflictio. *Serm. 4, de Sepia. Pentec.*

112. Vita mortificanda sunt, non corpusculum opprimendum, nec natura destruenda. *In Speculo spirit., cap. 5.*

113. Excellentissimum plane exercitium est, mentem semper habere mortificatam: in vera enim atque integra mortificatione, vera et fecundissima vita latet: qui enim moritur semper in seipso, semper in Deo nova vita vivere incipit. *De institut. spirit., cap. 2.*

114. Anima quidem mortificata, est veluti holus natus, mollis ac molvis: anima vero immortificata, est tanquam vva immanata, dura atque acerba. *Ibid.*

115. Mortificatio in initio quidem difficilis est ac molesta: sed ubi quis aliquandiu in ea viriliter persistit, jam dono Dei facilis omnino multumque amabilis redditur. *Ibid.*

116. Vera perfectio in mortificatione sui sita est: nam ad veram perfectionem, integra mortificatione pervenitur. *Ibid., cap. 7.*

117. Revera beatus est animus ille, qui rebus omnibus preclare mortuus est: sensibilibus quidem, si sensus abdicata, intelligibilibus autem, intellectuivo motu quiescentis. *Centur. 3, de Viri. et vitio., cap. 2.*

118. Super omnia mortifica corpus tuum. *Paranis. 20.*

119. Abijce quicquid malitiam spiritus, et membra carnis tue vehementer mortifica. *Ibid., Orat. 4, de Crula.*

120. Si mortificationem in corpore tuo suscipias, et mortifices membra tua, peccato obnoxia,

tune in te multiplicabuntur sensus boni et spirituales. *Prose.*

121. Si enim sensus carnis mortificentur, sensus spiritus crescant, et quotidie emoriantur in te vitia, virtutum numerus augetur. *Homil. 1, in cap. 1. Exodi. Super illud: Mortuus est Joseph.*

122. Caro laeta traxit nos ad culpam, afflictio retrahat ad veniam. *Serm. 65.*

123. Afflicto carnis est mensa spiritus. *In vita sua, cap. 19.*

124. Qui virtutum lapidibus festinat atrium sublime construere, prius necesse est inhorrentia carnalium delectationum mortificatione dumeta purgare. *Lib. 6 epist. 32.*

125. Indiscreta mortificatio, est causa morborum. *Ibid., epist. 34.*

126. Quid prodest castigatio, vel afflictio carnis, si desit munditia cordis? *Lib. 8, epist. 14, ad Sorores.*

127. Nequaquam sufficit, si a pravitate vite quisque convertitur, nisi et propria vita gladio spiritus mortificetur conetur. *Serm. 3, de S. Anostasio.*

128. Si quam delectat in arma consurgere, et adversus hostium caecos dmicare, vortat manus in se, et illic plures inveniet adversarios obtruncandos. *Ibid.*

129. Qui carnem suam crucifigit, qui membra sua abstinendo mortificat, ille vero crucem suam portat. *Serm. 18, de Invent. Crucis.*

130. Prudens vir, et ad salutis suae custodiam vehementer intentus, tanta reprimendis vitis sollicitudine semper irvigilat, ut perfectas mortificationis singulis humbos suos et renes, ventrem una cum lateribus undique circumstringat. *Opusc. 18, cap. 2.*

131. Omnes voluntates proprias frange, undique te mortificatione praecinge. *Opusc. 65, cap. 44.*

132. Cum vivimus, merita est anima: si mortui fuerimus, tum demum anima vivit vita propria. *Lib. 1, Legis allegorie.*

133. Omnes mortificationes, quas inlata vanitas facit tolerabiles, non sunt ornamenta mortui, sed velamina vitiorum. *Lib. 3, de Vita contemplat., cap. 10.*

134. Qui putantur crucem portare, sic portant ut plus habeant in crucis nomine dignitatis, quam in passione supplicii. *Lib. 3, de Gubern. Dei.*

135. Affectus artibus, vires corporum in virtutes transferantur animorum. *Prose.*

136. Mihi genus quoddam sanitatis esse videtur, hominem interdum non esse sanum: tunc sola exultat anima laeta, corpore affesto, quasi adversario subjugato. *Ibid., epist. 5, ad Catheram soror.*

THALASSIUS.

137. Proprium est rationalis, ut rationi subdatur: castigatque corpus in servitutem redigat. *Hexacontal. 2, sent. 5.*

138. Molliam mortifica, ne mortuus non resurgas, et a brevi morte in longam transeas. *Ibid., Hexacontal. 4, sent. 51.*

139. Maceratio proprii corporis non est Deo accepta, nisi sit discreta: ut scilicet concupiscentia refranetur, et natura non nimis gravetur. *2, 2, quest. 88, art. 2.*

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

137. Proprium est rationalis, ut rationi subdatur: castigatque corpus in servitutem redigat. *Hexacontal. 2, sent. 5.*

138. Molliam mortifica, ne mortuus non resurgas, et a brevi morte in longam transeas. *Ibid., Hexacontal. 4, sent. 51.*

139. Maceratio proprii corporis non est Deo accepta, nisi sit discreta: ut scilicet concupiscentia refranetur, et natura non nimis gravetur. *2, 2, quest. 88, art. 2.*

140. Non est alia via ad vitam, nisi via sanctae crucis, et quotidiani mortificationis. *Prose.*

141. Ambula ubi vis, quare quodcumque volueris, et non invenies alioem viam supra, nec securiorem viam infra, nisi viam sanctae crucis. *Lib. 2, de Imi. Chr., cap. 19, sect. 3.*

142. Crux semper parata est, et ubique te expectat, non potes effugere quocumque cucurreris: qui quocumque ieris, teipsum tecum portas, et semper teipsum invenies. *Prose.*

143. Convertite te supra, convertite te infra, convertite te extra, convertite te intra, et in his omnibus invenies crucem.

144. Si libenter crucem portas, portabit te, et ducet te ad desideratum finem: si invile portas, omnis tibi facies, et teipsum magis gravis, et tamen oportet ut sustineas: si abiecis unam crucem, aliam procul dubio invenies, et forsitan gravioem. *Ibid., sect. 4, et 5.*

145. Qui libere cum Deo ambulare desiderat, necesse est ut omnes pravas et inordinatas affectiones suas mortificet. *Ibid., lib. 3, cap. 53.*

146. Quanto caro plus promittit, tanto spiritus plus elevatur. *De Disceplina claustral., cap. 12, sect. 1.*

147. Opus est ut semper resocet quamcumque aut inhonestam videntur, aut turpia, qui animam suam ad celestem gloriam desiderat pervenire. *Homil. 2, de Arca vita.*

148. Nisi homo omnes voluntates carnis suae mortificaverit, non potest monachus fieri. *Lib. 5, lib. 3, de Compunction., num. 11.*

149. Vade, et ama tibi ipsi vim facere: evagina gladium tuum, et eri in bellum. *In sent., sent. 60.*

150. In omnibus sibi vinum quemcumque vim facere, hoc est via Dei, et opus monachi. *Ibid., sent. 92.*

151. Qui sibi vim facit propter Deum, similis est homini confessori. *Ibid., sent. 93, etc.*

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

Vide etiam tit. *Austeritas vite*, per totum; *Delectatio*, sent. 26; *Domore*, per totum; *Fraternitas*, sent. 55; *Justitiam sui*, sent. 10, 11, 12; *Mortificationem*, sent. 160; *Obsequia*, sent. 165; *Sequi Christum*, sent. 12; *Studium*, sent. 70; *Ventis*, sent. 36; *Vita humana*, sent. 117; *Voluntas propria*, sent. 72, 73.

Etymologia. Motus animi graeco motos, nostri autem quidam (sicut Cicero) perturbationes, quidam affectiones vel affectus, quidam vero, sicut iste de graeco, expressius passiones vocant. *Lib. 9, de Civit. Dei, cap. 4.*

Definitio. Motus animi est affectus vituperabilis praeter naturam. *Centur. 1, de Charitate, cap. 35. Divisio.* Reor tres corporis motus existere. Hians a natura, secundus ex praeter naturam ciborum, tertius est spirituum malignorum tentantium. *Epist. 1.*

Triplex est motus mentis, sensualitatis, et corporis. Primus est in voluntate, secundus in delectatione, tertius in opere. *Super Psalm. cxii.*

Tres sunt motus in homine: motus mentis, motus corporis, motus sensualitatis. Motus mentis in voluntate est, motus corporis in opere, motus sensualitatis in delectatione. In motu mentis solo, liberum arbitrium est; in motu corporis, et sensualitatis, quae sequantur liberum arbitrium. *Lib. 1, Miscellan.*

SENTENTIAE PATRUM.

1. Tunc maxime insidiat adversarius, quando videt nobis motus et passiones aliquas generari, tunc fomites movet, laqueos parat. *Lib. 1, Offic., cap. 4.*

2. Praeclarum est motum temperare consilio. *Lib. 5, super Lucan., cap. 6, in illud Psalm. iv: Irascimini, et nolite peccare, etc.*

3. Nulla mens est, quae non respiciat etiam malorum motus agrestes cogitationum. *De Noe et Arca, pap. 46.*

4. Anima non illos carnales motus, ut cum habet exeri, ita etiam cum libet extinguit: non enim sicut peccatum in ejus potestate est, ita etiam poena peccati. *Lib. 6, Mistic., cap. 6.*

5. Magna res est ipse anima, nec ad opprimendos lascivos motus suos idonea sibi remanet. *Ibid.*

6. Cum non reguntur motus animi nostri, erumpunt et pergunt in fudissimas consuetudines, et per diversas perfidiosaeque delectationes nos rapiunt et faciunt similes omni generi bestiarum: cum autem reguntur et subducuntur, omnino mansuescunt, et nobiscum concorditer vivunt. *Lib. 1, De Genesi contra Monach., cap. 20.*

S. AUGUSTINUS.

S. AMBROSIIUS.

S. ANTONIIUS ATRIAS.

S. BONAVENTURAE.

HUGO A. S. VICTORIS.

LIBOV. BLEN.
S. MAXIMUS MANT.
S. NOLUS.
ORIGEN.

S. AUGUSTINUS.
S. MAXIMUS MANT.
S. ANTONIIUS ATRIAS.
S. BONAVENTURAE.
HUGO A. S. VICTORIS.
S. AMBROSIIUS.
S. AUGUSTINUS.

7. In omnibus motibus vestris nihil fiat quod minus quam offendat aspectum, sed quod vestram deceat sanctitatem. Regula 3, ad Clericos.
8. Fastus elationis, et delectatio libidinis, et venenum curiositatis, motus sunt animae mortuaræ. Lib. 13 *Confes.*, cap. 24.
9. Motus animæ cum ratio dominatur, ordinatus homo dicitur. Lib. 1, de *Liberio arbitrio*, cap. 8.
10. Nulla culpa motus deprehendi potest, ubi natura necessitasque dominatur. *Ibid.*, lib. 3, cap. 1.
11. Si perversa est voluntas hominis, perversos habebit motus: si autem recta est, non solum inculpabiles, verum etiam laudabiles erunt. Lib. 14, de *Civitate Dei*, cap. 6.
12. Motus de amore boni, et de sancta charitate venientes, si vilia vocanda sunt, sinimus ut ea quæ vera vilia sunt, virtutes vocentur: sed cum rectam rationem sequantur isti motus, quando ubi oportet adhibentur, quis eos tunc morbos, seu viliosas passiones vultesse dicit? *Ibid.*, cap. 9.
13. Motus desideriorum multorum, si consentientem traxerit atque illecebræ, concipit pariter peccatum. Lib. 6, contra *Julianum*, cap. 14.
14. Motus animæ secundum carnem se movens, et in deliciis carnales immoderate diffundens, regit intellectus. Super *Evangelium Joannæ*, de cap. 4.
15. Pereant argumenta philosophorum, qui negant in sapientem cadere perturbationes animorum. *Ibid.*, tract. 60, de cap. 13.
16. Capilli hominis magis numerabiles sunt, quam affectus ejus, et motus cordis. Lib. 4, *Conf.*, cap. 14.
17. Non omne quod movet, mutatur. De *iniquitate anime*, cap. 3.
18. Cum ratio irrationales animi motus regit, id scilicet dominatur in homine, cui dominatio lege debetur. Lib. 1, de *Liberio arbitrio*, cap. 8.
19. Motus aversionis quod fatetur esse peccatum, quoniam defectivus motus est, non pertinet ad Deum. *Ibid.*, lib. 20, cap. 20.
20. Motus quo huc atque illuc voluntas convertitur, nisi esset voluntarius, nonne laudandus, neque culpandus esset. *Ibid.*, lib. 3, cap. 4.
21. Hoc est hominis vita beata, cum omnes motus ejus rationi veritatisque consentiant. Lib. de *Genesi contra Manichæos*, cap. 20.
22. Nonnulli motus animorum apparent in vultu, et maxime in oculis. *Ibid.*, lib. 2, cap. 21.
23. Animo motus quædam rebus adhuc terrenis implicatur, pigrius inflammatur: si vero feratur ad similitudines corporales, et inde feratur ad spiritualia, ipso quasi transitu vegetatur. Epist. 119, cap. 11.
24. Sic Deus administrat omnia quæ creavit, ut etiam propriis exercere et agere motus sinat. Lib. 7, de *Civitate Dei*, cap. 30.
25. Corporis motus cum devotes atque congruentes sunt, inter naturæ prima numerantur. *Ibid.*, lib. 19, cap. 4.
26. Deus temporalia movens, temporaliter non movetur. *Ibid.*, lib. 10, cap. 12.
27. Varios motus in corpore, nisi ipsa anima non facit, et nescit quod facit, vel unde facit: nec et turpe est ista quod nescit. Lib. 4, de *Animo et orig.*, cap. 5.
28. Nullus fit hominis ad hominem corporalis accessus, si deest corporis motus. Lib. 2, de *Nuptiis*, cap. 31.
29. Refrenari debent incontinentes motus voluptatis, bestiales motus curiositatis, et cervicicos motus elationis. Serm. 3, de *Circumcis.*
30. Conculca bestiales tuos motus, quia domari debent: ne domari prevaleant, nisi calcati fuerint, conturbabunt te: nisi premantur, opprimunt te. Serm. 4, *Ascens.*
31. Mitha cæcos motus, et crudelium bestiam mansuetudine cura: ligatus es? solvere studeas quod rumpere omnino non possis. Serm. de *Conversione ad clericos*, cap. 11.
32. Motus carnis ex causis contingit. Ex precedenti cogitatione, ex ventris plenitudine, ex maligni spiritus impugnatione. In suis *Sent.*, cap. *Motus*.
33. Quis ita vigil et diligens observator motionum internarum suarum, sive in se, sive ex se factarum, ut liquido ad quæque illi-cilia sensu cordis sui discernat inter motum mentis et morsum serpentis? Serm. 32, super *Cont.*
34. Vox quedam animi est, corporis motus: sepe enim per incessum proditur qualis sit animus. De *ordine vite*.
35. Pacifici motus animi componunt, et rationi subjungunt. De *septem donis Spiritus sancti* in specie, de *Dono timoris*, cap. 4.
36. Motuum conversio humana placere fragilitati, ut de læto quia tristes, de placato iracundus, de benevolæ reddatur offensus. Super *Panducum*, vers. 5.
37. Si ad motus passionum ex innata dispositione aut assuetudine proclivior es, instantibus pugna, ferventibus ora, indefesse labora. In *Exhort. ad mort.*, art. 2.
38. Aditus cordis contra pravos motus, ratione munitor. Super *Genes.*, cap. xix, in illud: *Claudent ostium*.
39. Motus carnis pacem nobis cum Deo faciunt, cum tentando contradicunt. Lib. 6, cap. 16.

S. BERNARD.

S. ROMAN.

CASSIODOR.

DIOGENES.

DIOGENES.

GREG. INT.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

40. Quoslibet turbulentos motus animi sub mansuetudinis virtute restringimus, ad similitudinem redire Conditoris conamur. *Ibid.*, lib. 5, cap. 31.
41. Robusti sunt motus cordis, cum nulla, nisi quæ virtus sunt, sentiant. *Ibid.*, lib. 26, cap. 28.
42. Motus illicitus carnis (quædam ipsa caro est) tolli non potest, violentia movendi tolli potest. Lib. 5, in *1 Regum*, cap. 4, super illud: *Reliqui vero dispersi sunt*.
43. Motus carnis quasi in fugam vertitur, dum ipse caro bene jejuniando castigatur. *Ibid.*
44. Electa Virginitas de carne, continentis arce sublimata, motus turpes extinguit. *Ibid.*, cap. 5, super illud: *Et percussit Jonathan stationem*, etc.
45. In corpore virginali carnales motus non habent requiem delectationis, sed statum certaminis: stant, quia impugnant, sed requiescere non possunt, quia mentem sanctam minime oblectant. *Ibid.*
46. Omnes libidinosi motus prorsus perimantur in corpore. *Ibid.*, lib. 6, cap. 4, super illud: *Non parces ei*, etc.
47. Axa super asinum sedet, cum irrationalibus carnis suæ motibus animi præsidet. Lib. 3, *Dialogi*, cap. 34, super illud *Iosue*, xv: *Axa filia Caleph sedent super asinum*.
48. Quis cogitationes luxurie, quid sunt libidinosi corporis motus, nisi carbones ignis, qui si in carne, aut in corde conveniunt, comburere cito possunt, extingui facile nunquam possunt? Lib. 6, in *1 Reg.*, cap. 11.
49. Motus corporis vigorem mentis reprimat, cum ad irivocum convenire minime permittit. *Prose*.
50. Motus illecebrosus carnis si per cogitationem minime pacitur, convenire cum altero non videtur.
51. Glutinum quippe illecebrosorum motuum immunda cogitatio est, quia qui libenter immunda videt, statim carnem ad amata concupiscendo violenter movet.
52. Quo libentius ac morosius cogitat, quasi carbonem carbombus, turpes turpioribus motus ligat.
53. Teneat ergo fortem custodiam animi qui poterit vult dispergere motus carnis. *Ibid.*
54. Omnis animæ motus ad bonum est conditus, ab eo qui nostram fabricatus est naturam. Hom. 8, super *Ecclesiasten*.
55. Unusquisque ei subjacet passioni, a qua vincitur. Lib. 1, *adversus Joannem*.
56. Tranquilla mens, nullis passionibus perturbatur. Lib. 8, super *Egyptum ad Galat.*, cap. v, in illud: *Fructus spiritus est pax*.
57. Duo sunt motus cordis, quibus anima rationali ad omne quod facit agendum impellitur. Unus est timor, alter amor. Per timorem mala caventur, per amorem bona exorcentur. Lib. 2 de *Sacrament.*, part. 13, cap. 8.
58. Duo sunt genera motuum, sc. sancta desideria et mundæ cogitationes. Super *Genes.*, cap. 40.
59. Subtrahere ligna foco, si vis extinguere flammam:
- Si motus carnis, otia, vina, dapes. Super *Provs.*, cap. 26.
60. Non astus corpora declinabit, nisi qui animi motus ante compresserit. Collat. 12, *Abbat. Chæremæ*, cap. 6.
61. Liquido patet difficilior convelli atque eradicari inolitias corporis atque animas passiones, quam spiritalis extrai plantarique virtutes. Collat. 14, *Abbat. Nesterotici*, cap. 3.
62. Magnificentiæ signum est, virtute patientie truculentos motus carnis cohibere, quam acri principibus imperare. Collat. 15, *Abbat. Nesterotici*, cap. 8.
63. Modestia mentis facit ut naturales motus nullum afferant detrimentum. Homil. 63, super *Matthæum*, *Oper. perfect.*
64. Omnes animi motus estant affectionibus. Homil. 26, super *11 Cor.*
65. Qui iustidius nature motus victor sedaverit, nulli unquam ulla in re humana passioni succumbet. Serm. de *Virtute et vitio*.
66. Quicumque animi sui motus regit et premit, cogitationum suarum rex est et sensuum. Lib. 1, de *Tent.*, cap. 10.
67. Nihil inde oriri potest, ubi nullus est motus voluntarius. Lib. 2, de *Divin. instit.*, cap. 9.
68. Felix omnino esset, si motus minus decentes nec sentiret quidem: sed et felix eris etiam si senseris, modo non consentias. In *Canon. vita spiritus*, cap. 30.
69. In omnibus ferocientem animi impetum religa et reprime. Lib. 4, *Enchirid. parvulorum*, document. 4.
70. Sensuales motus tuos, continentis transis infrenata. Serm. 68, de *S. Andrea*.
71. Pudeat eos, qui se mortuos præfiterentur, motus carnis et passiones animorum adhuc in se proceatere vivere. Serm. 74, de *Spirituali certam.*
72. Mortis cogitatio, turpes abigit motus. *Opusc.* 49, cap. 8.
73. Omnis motus absque favore divino damnatus est. De *migrat. Abrahamæ*.
74. Motus humanus a ratione incipit, et in voluntate consummatur. Super *1 Sent.* dist. 3, *Prologi*, art. 4.
75. Tres sunt corporales motus, unus naturalis, alius ex plenitudine ciborum, tertius vero ex de-

VICIORS.

HUGOCARD.

JOAN. CASS.

S. JOANNES.

CHRYSOST.

JOAN. TRIT.

LACT. FIRM.

LEUDY.

BLOS.

S. PETR.

DAN.

PHILO JUD.

S. THOMAS.

AQUINAS.

IN VIT.

PATR.

monibus. Lib. 5, libell. 5. de Fornicat. num 4.
76. In quaqueque hora venerit passio, abscede illam, quia fragilis est anima: ante armetur, quam inquinetur. *In sentent.*, sent. 26.

77. Quidam frater requisivit Abbatem Agathionem, dicens: Non discedunt a me passiones. Respondit senex: Vasa ipsorum intra se sunt, de illis arcebis remunerationis ipsorum, et fugient a te. *Ibid.*, sent. 27, etc.

SENTENTIA PAGANORUM.

CICERO. 78. Inter omnes convenire oportet commotiones animorum a recta ratione aversas esse vitiosas. Lib. 4, *Tuscul. quest.*

79. In omni vita rectissime precipitur, ut motus animi nimios fugiamus, rationi non obtemperantes. Lib. 1, de *Offic.*

80. Utile est bene uti motu animi, qui uti ratione non potest. Lib. 4, *Tuscul. quest.*

SENeca. 81. Omnes motus, qui non voluntate nostra fiunt, invidi et inevitabiles sunt. Lib. 2, de *Ire*, cap. 2.

82. Animi motus eos potius sanctissimos validissimosque, qui nostro arbitrio inunt, non suo feruntur. *Ibid.*, cap. 35.

83. Animi tui motus corporisque observa, ne indecori sint. *De quiete vitæ*.

Vile etiam sit. *Gula*, sent. 93, 107.

MULIER.

LACT. FERUS. *Etyimologia*. Mulier a mollitie est dicta, immutata et detracta littera, velut mollis. Lib. de *Opificio Dei*, cap. 42.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS. 1. Verba petulantis mulieris, cupiditatum retia sunt; manus ejus, amoris nodus est. Libro 1, de *Penit.*, cap. 13.

S. ANTONIN. 2. Mulier caput est peccati, arma diaboli, qua diabolus sanctos viros deicit: et laqueus ejus, quo incantios capit. Part. 2, tit. 4, cap. 5, § 4.

3. Cum mulierem vides, non hominem, non belluam, sed diabolum esse credito. *Ibid.*

4. Mulier, qui communitur parvi animi est, gloriam temporalem magnam quid arditur. *Ibid.*

5. Mulier est inimicus blandus et occultus, et ideo amator et periculosior laqueus dicitur demonum, quo contemplativos et solitarios captiunt. Part. 3, tit. 1, de *Matrimonio*, cap. 25.

6. Vox mulieris est serpentis sibilus. *Ibid.*

7. Aspectus mulieris est pulcherrimus, tactus foetidus, conversatio mortifera. *Ibid.*

8. Sicut mulier est mendax in natura, sic et in loquela est mendax. *Ibid.*

9. Mulier est hominis confusio, insatiabilis bes-

tis, continua sollicitudo, indeficiens pugna, viri incontinentis naufragium, humanum mancipium. *Ibid.*

10. Proprietates ac malitia mulierum alphabeto exarata.

Avidum animal. *Id est*. Avaritiae deditum. Bestiale harum. *Id est*. Insipidum.

Concupiscens carnis. *Id est*. Insatiabilis. Dolorosum diem. *Id est*. Inter virum et uxorem.

Estivans aestus. *Id est*. Sicut mare per iram et impudenciam.

Falsa fides. *Id est*. Foemina, minus fide. Garrulum guttur. *Id est*. Litigiosum.

Herynnis armata. *Id est*. Dea discordie. Iracundus ignis. *Id est*. Mulieri proprium.

Kalumniarum chaos. *Id est*. Confusio murmurationum, et infamiationum.

Lepida lues. *Id est*. Pangit et delectat. Monstruosum medicium. *Id est*. Nilud habet in promptu.

Naufragii nutrix. *Id est*. Vito. Opifex odii. *Id est*. Alterius amorem, odium suum stupiscitur.

Prima peccatrix. *Id est*. Peccati causa. Quisquis quassatio. *Id est*. Importuna.

Ruina regnorum. *Id est*. Exemplo Helene et aliarum.

Sylvia superbia. *Id est*. Qua inflatur ad omnem audaciam.

Tremulenta tyrannis. *Id est*. Si totam domum ei commiseris, servandum est.

Vanitas vanitatum. *Id est*. Quibus studet hominibus placere.

Xauxia Xerxis. *Id est*. Tumor et impetus Xerxis. Ymago idolorum. *Id est*. Se ornat et pingit, ut idola.

Zelus zelotypus. *Id est*. Toto zelat. Part. 3, tit. 4, de *Matrimonio*, cap. 25.

11. Ut ait Theophrastus, non ancicum habere possumus, non sodalem: alterius amorem, suum odium suspicatur mulier. Part. 3, tit. 4, de *Matrim.*, cap. 25.

12. Hoc vitium mulierum est, nocte regi, sed furiose agere, et sequi impetus suos sine quacunque pietate. *Ibid.*

13. Affectus mulieris erga bonos viros, licet sanctus, de facili degenerat in carnalem, quia fragilis est natura. Part. 3, tit. 16, cap. 4, § 40.

14. Mulieris est domi philosophari, id est in domo operosam contumiam se reddere, et a discursibus se colubere. Part. 4, tit. 2, de *Prudentia*, cap. 5, § 2.

15. Non decet mulierem esse querulam, vel litigiosam: quia silentium ornamentum est mulieris. *Ibid.*

S. AUGUST.

16. Nolite vos ipsa contemnere, foemina; Filius Dei natus est ex foemina. *De Agone Christi*, cap. 14.

17. Infirmitas est mulierum sexus ad actiões. *De Lxxxii Quest.*, quest. 64.

18. Mulier docere non potest, nec testis esse, neque fidem dicere, neque judicare, quanto magis non potest imperare? *De Quatuor Vet. et Novi Testam.*, quasi 45.

19. Mulier longe, libido rapit. *Super Psalms*, l. 20. Quanto vilior est mulierum conditio, tanto ruita facilior. *De honest. mulier.*, cap. 3.

S. DAMASCUS. 21. Sicut stupa ubi ignem officit, statim accendit: ita foemina masculi corpus contingens, non opus habet multo labore neque amore ut accendat, statim habet valenter incensam voluptatis scintillam. *De Virginit.*

S. DAMASCUS. 22. Mulier opum amans, ejusmodi viro conjuncta, duplex morbus est: nam et delicias accendit, et voluptatum amorem auget. *Conc.* 7, ad *Divites.*, et hab. apud D. Joan. Damasc., lib. 4, *Parall.*, cap. 76.

V. REDA. 23. Bestia crudelis est, cor prave mulieris, in suis Proverbiis, verbo *Bestia*.

S. BERNARD. 24. Mulier secularis organum est Satanae. *Serm.* 57, ut *Sermonem*.

V. REDA. 25. Quid sunt verba secularium mulierum, nisi cantus Sifoniarum? *Ibid.*

S. BERNARD. 26. Non est tutum juxta serpentem dormire, foemina scorpionis more semper est hominem parata ferre. Nihil enim est in corpore mulieris, quod inultum non sigillet cor hominis. *Serm.* 2, de *Invent. S. Crucis*.

S. ROMAN. 27. Mulier, que sobrietatem abiecit, et vinum immoderate bibit, virilitibus omnibus jenuum claudit, et eam vitis aperit. *Sermone* 1, de *S. Philippo et Jacobo*.

28. Foemina scorpionis more, semper est hominem parata ferre. *Ser.* 2, de *Invent. S. Crucis*.

29. Mulier est quotidianum damnum, essentis impedimentum, domus tempestatis, adulterii vas, viri et continentis naufragium, precipitum praelium, animal pessimum, pondus gravissimum, aspis insatiabilis, humanum mancipium. Lib. 4, *Thaureta*, cap. 8.

30. Arma diaboli mulieres sunt, et balista sunt diaboli de longe indulgentes. Tit. 4, *Diocet.*, cap. 9.

S. CYPRIAN. 31. Mulier in risum aliquando dissolvitur, mine blanditias exhibet, et quod est venenosius super cuncta psallere delectatur, aut canere: cuius captu tolerabilis est audire basilicum silulatum. *De singulari clerico.*, cap. 7.

S. CYRILLOS. 32. Nullo tot diabolus animus reti capit, quot laqueo pessimo mulierum. *Epist. ad August.* de *Miraculis D. Hieronymi*.

S. CYRILLOS. 33. Mulier virtuosa quanto ex sexu videtur fra-

gulari, tanto ex virtute est praestantior. *De profectu spiritus*.

34. Res valde gratiosa, domum precipuum, beneficiumque preclarum ac pretiosum est mulier sancta. *Protec.*

35. Mulier sancta est, qui mente et corpore pura, ac pudica est.

36. Mulier sancta est, que timet incurere inhoneste et turpia, et quicquid prohibuit bonisque moribus adversatur, abhorret ac fugit.

37. Mulier sancta est, qui tacita ori suo ponit custodiam, et linguam suam refrœnat ab omni verbo inultu, imo nec in bonis sermonibus modum excedit.

38. Omnis hujusmodi mulier, sive sit virgo, sive maritata, aut vidua, magis preciosa est condigna, pveserum si etiam opibus secuis, potentia propugnatorum, nobilitate originis, juvenitule ac pulchritudine decoretur. *De profectu spiritus*.

39. Nulla par fera improba ac maliciosa foemina: quid enim inter quadrupeda leona terribilior; aut inter reptilia draconem crudelior? verum nihil ad malam mulierem. *Acerbis mulieris*.

40. Quid est mulier? laqueus quidem, laminae in voluptatum illiciens, qui splendida quidem facie, et excelso collo oculis annuit, et quidem aridet. *Ibid.*

41. Quid est mulier? lingua dulciter canens, voce alio decipit et sermone pellici; vestes trahens et pedibus ludens, forma placens, corpore fornicationem exteros, facisque occidens. *Ibid.*

42. Quid est mulier? naufragium super terram, fons nequitiæ, thesaurus immunditiam et malitiae. *Ibid.*

43. Quid est mulier? matifera conversatio atque confabulatio, eorumque peratias, animarum exitium, cordis spicatum, juvenum perditio, seeptrum inferni. *Ibid.*

44. Quid est mulier? causa diaboli, requies serpentis, demorum consolatio, dolor incurabilis, caminus uocens, malitia incurabilis, hospitium lascivorum, officina damnorum. *Ibid.*

45. Quid est mulier? amor flagitiosus, bestia impudens, incontinentissimus impetus, effrausum os rerum aceanarum, triumphus tenebrarum, dux delictorum, oblectamentorum magistra, insatiabilis concupiscentia, aterni supplicii conciliatrix. *Ibid.*

46. Quid est mulier? prudentia terrena, viri discordia, concumbens incontinentia, aeterna cura, vipera restis, pugna voluntaria, quotidiana coluntia, procella domus, viri naufragium, humanis bellis, adulterorum diversorum, arma diaboli, expellere rabies, exornata mors. *Ibid.*

47. Mulier diaboli agilitas est, qua in luxuriam s. suscipitur

CHRISTIANUS. homo cito trahitur. *Epist. ad Damas. Pap. de Morie D. Hieron.*

48. Nullus in mulierem confidat vivens : si sanctus es, nec tamen securus es ; mulier viri pretiosam animam rapit. *Ibid.*

S. GREGORIUS MAGNUS. 49. Mulier recta docere nescit. *Lib. 3 Moral., cap. 6 super illud Tim. II: Docere autem mulieri, etc.*

S. GREGORIUS NAZ. 50. Mulieres valde ac prompte se ostentare, ac pudoris tegmen ignominia afflicere solent. *Orat. 7, in Funera Gorgoniam sororis suae.*

S. GREGORIUS TAURINENSIS. 51. Cor mulieris pertranseuntes irretit, ac si vel manum tantum manui connexerit, non minus stricto retinet, quam si vineulis constrictos traheret. *Super Eccles., cap. III.*

S. HIERONIMUS. 52. Si mulier suo arbitrio relinquatur, cito ad deteriora delabitur. *Epist. 8, ad Demetriad.*

53. Sampson leone fortior et saxo durior, qui et unus et nudus mille persecutus est armatos, in Dalie mollescit amplexibus. *Prose.*

54. David secundum cor Domini electus, et qui venturum Christum sancto sepe ore cantaverat, postquam deambulans super tectum domus suae, Bersabee captus est nuditate, adulterio junxit homidium.

55. Salomon per quem cecinit ipsa Sapientia, recessit ad Domino, quia amator mulierum fuit.

56. Et ne quis sibi de sanguinis propinquitate consideret, in illicitum Thamar sororis Amnon frater exarsit incendium. *Epist. 22 ad Eustoch.*

57. Amor mulieris semper insatiabilis est, qui extinctus accenditur, et post copiam rursus inops est, animique virilem effeminat, et excepta passione, quam sustinet, aliud non sinit cogitare. *Lib. 1 Adversus Iovian.*

58. Amator Dei, mulieris amore non vincitur. *Epist. 4, ad Demetriad.*

59. Optima femina (quae rarior est Phoenice) amari non potest sine amaritudine metus et sollicitudinis, et frequentis infortunii. *Prose.*

60. Male autem (quarum tam copiosa sunt examina, ut nullus sit expertus malignitatis earum) cum amantur, amare puniunt, et afflictioni vacant usque ad divisionem corporis et spiritus. *Epist. 51 ad Rufin., Ne ducat uxorem.*

61. Audax est ad omnia, quae amat vel odit femina, et artificiosa cum nocere vult (quod semper est, vel frequenter) cum juvare parat, obest. *Ibid.*

62. Jauva diaboli, via iniquitatis, scorpionis percussio utriusque generis est femina : cum proximat, stimulat, et incendit ignem. *Epist. 54 ad Ocean. de vita Clericorum.*

63. Vox mulieris ignita sagitta diaboli est, et labia viri venens praebent mulieri. In *Régula monacharum*, cap. 20.

64. Infortunatissimum mulierum genus, homo capiuntur ut pisces, ad macellum ducuntur ut bestiae. *Prose.*

65. Proterva nimirum foemina, semper ficticia emittunt, semper subornata verba deponent, exquirunt mendacia, fabulas novas nunquam fastidiunt : anguribus, venesicis, et incantationibus demonum delectantur. *Ibid., cap. 21.*

66. Mulierum vox blanditur auribus, et facies oculis. *Lib. 1 de Claustro animae, cap. 4.*

67. Amor mulieris est quasi quadam vorago mortis, velut unda submergens. *Lib. 1 de Nuptiis carnalibus.*

68. Non acquiescit mulier superba viri sapientia, nec potentem voratur irata. *Ibid., cap. 1.*

69. Totae Euripidis tragediae in mulierum maleficia sunt : unde Hormione loquitur : Malarum nos mulierum decipere consilia. *Ibid.*

70. Scribit Herodotus quod mulier cum veste deponit verecundiam, quod sine veste gerit, quasi non fecerit, obliuiscitur : si quis autem testis affuerit, ipsa tamen artificio lingua fateri cogit cum non videat quod viderit : quod verhis excusare non valet, hoc lachrymis excusat. *Ibid.*

71. Mulier blanditur oculis, sedicit oculis, amplexibus instat et vincit. *Ibid.*

72. Amant mulieres civitatum frequentiam, platearum plausus, fori spectacula, otiosorum confabulationes ; interesse choris gaudent, videre et videri summum bonum existimant. *Ibid.*

73. Causa mali mulier, initium culpa, fomes peccati. *Ibid., cap. 2.*

74. Mulier subvertit justum, espientem decipit, exsuperat fortem. *Ibid., cap. 2.*

75. Nonne David virum sanctum, qui perit et urso non cessit, qui Philistino lapide comminuit, mulieris aspectu traxit ad culpam ?

76. Quid tam ingens Sampsoni virtus, vel quid Salomoni tam laudanda profuit sapientia ? vixit enim utrunque mulier. *Ibid.*

77. Sicut ignis non satiat combustibilibus, et avaritia nunquam satiatur pecunia : sic ardor mulieris, nunquam dicit : Sufficit. *Ibid.*

78. Conditiones mulieris septem : fallax, garrula, curiosa, inconstans, adulatrix, amara, peritina. *Super Proverb., cap. v.*

79. Mulier nequam substantiam annihilat, corpus polluit, vocem acerbat, vires dimittit, oculos orbat, et animam (quod pejus est) necat. *Prose.*

80. Comparatur leoni et draconi simul : leo enim aperte nocet, draco occulte nocet ; mulier nequam et aperte et occulte. *Super Ecclesiastic., cap. XXV.*

81. Mulier quem semel oderit, vix aut nunquam diligit de cetero. *Ibid.*

S. JOHANNES CRYSOLOGUS.

82. Mulier ab initio viro par erat dignitate, sed honore abusa est. *Rom. 29, super Gen.*

83. Mulier contentiosum est animal, avidumque victoriae. *Homil. 4 de Fide Annae.*

84. Mulier si ad malitiam declinat, magna mala patrat : si ad virtutem se applicet, anima polius eam desinet, quam propositum metet. *Ibid.*

85. Mulier mala et inimica, adiutorium est diaboli, non mariti. *Homil. 6 de Job.*

86. Onerosum ac durum valde est, omni nequitia plenum mulierem tenere : et tam atrocem bellum in penetralibus domus saevientem fovere. *Homil. 63, super Matth.*

87. Sexus mulierum incautus et mollis est. Incautus, quia non omnia, quae videt aut audit, cum sapientia et ratione considerat : mollis, quia facile flectitur, vel de malo ad bonum, vel de dono ad malum. *Ibid., homil. 44.*

88. Quid aliud est molles, nisi amicitiae inimica, ineffugabilis poena, necessarium malum, naturalis tentatio, desiderabilis calamitas, domesticum periculum, delectabile detrimentum, mali natura boni colore depicta ? *Homil. 32, super Mathaeum ; Oper imperfect.*

89. Ego existimo nullam in hoc mundo bestiam comperabilem mulieri male. *Prose.*

90. Quid inter quadrupedia animalia leone saevius ? sed nihil ad hanc, nam leo in malo inferior est.

91. Quid in serpentibus dracone atrocior ? sed ne hoc quidem juxta mulierem malam conferri potest, nam draco in malo inferior est.

92. Danielem leones in lacu reveriti sunt ; justum vero illum Naboth Jezabel interfecit.

93. Cotus Josum in ventre custodivit, Dalila capite Samson circumventum illecebris, raso etiam capite deformatum, alienigenis tradidit.

94. Dracones et aspidem Joannem Baptistam in deserto viventem subdita feritate tremuerunt ; Herodias vero eadem caput abscidit, et tanti viri mortem in pretium sallationis accepit. *Homil. 14, Ex diversis, in Math.*

95. O malum summum, et acutissimum telum diaboli, mulier ! Per mulierem Adam in paradiso diabolus prostravit, et de paradiso exterminavit. Per mulierem mitissimum illum David, ut necem militis sui innocenti Urie in epistola dolo mandaret armavit. Per mulierem sapientissimum Salomonem in praevicationis sacrilegium precipitavit. Per mulierem fortissimum Samson rasum inductum, rasumque necavit. Per mulierem castissimum Joseph vinctis alligatum detrahit in carcerem. Per mulierem illum totius mundi lucernam Joannem capite truncavit. Per mulierem Angelos e caelo deposuit, id est, homines sanctos, qui ad

caelum pergebant. Per mulierem cuncta oratione prostravit et jugulavit, omnes interfecit, omnes elidit. *Ibid.*

96. Mulier impudens nemini parit, non levitiam honorat, non sacerdotem reveretur, non Prophetae detest. *Ibid.*

97. O malum omni malo pejus, mulier mala ! sive illa pauper sit, sive dives, duplex malum est. *Ibid.*

98. Intolerabilis vipera, immedicabile venenum, mulier mala. *Ibid.*

99. Mulier mala si injuriam patitur, insanit : si honorem accipiat, extollitur. *Prose.*

100. Si potentis alicujus uxor sit, non cessat die ac nocte virum suum callidis stimulare sermonibus, blanda nequit, et importuna violent, donec mentem extrudat, ut sibi similem faciat.

101. Si pauperem habeat virum, ipsum ad iracundias et rixas excitare non desinit.

102. Si vidua sit, omnes passim despicit, et ad omnem audaciam superbiae spiritus inflatur.

103. Timore Dei non refronat linguam suam, nec futurum judicium prospicit, nec ad Deum attendit : non amicitia jura servare novit, nec religionis fidem veteri. *Ibid.*

104. Mulieris officium est, ut pars custodiat, ut conservet redditus, et curet rem domesticam. *Hom. 22, Ex diversis, in Math.*

105. Mulier non potest in senatu sententiam dicere, sed potest de re familiari ferre sententiam. *Ibid.*

106. Hoc est divinae providentiae, ut maritus qui in majoribus negotiis est utilis, in minoribus reperitur deterior ; ut necessaria sit mulierum opera. *Ibid.*

107. Mulieres ingenio sunt superbo, honorisque empido : si opes quoque accesserint, quomodo erunt meritis tolerabiles ? *Ibid.*

108. Nihil potentius muliere bona, ad instituendum et informandum virum quocumque voluerit. *Homil. 60, super Joan.*

109. Sicut ad virtutem mulier, ita ad malitiam plurimum potest : mulier Absalom, mulier Amnon perdidit, ipsa Nabal a cruce eripuit, ipsa universam gentem liberavit. *Ibid.*

110. Muliere genus temerarium est, et inferno ejus assimilatur cupiditas. *Ibid., homil. 86.*

111. Nihil fodiens muliere, quae in deliciis agit : nihil turpius est quae ebria est. Obscuratur illi res visus, turbatur serenitas et puritas oculorum, quasi nubes quadam radiis solaribus succedente. *Homil. 27, in Act. Apostol.*

112. Da formosam mulierem, turbulentam, loquacem, convitiatricem, ebriam, ac sumptuosam ; nonne quasi foda et turpi deformosior ? *Prose.*

113. At si erubescat, sileat, modeste loquatur, jejuniis vacet, duplex pulchritudo, amplius formositas, gratior vultus, continentia ornata plenus. *Ibid.*

114. Nihil molestius juveni muliere, cui non assensit, nihil detestabilius, nihil gravius. *Ibid.*, homil. 49.

115. Sicut mulier adjuvix est, ita sepe et indigetrix sit. *Serm. de Libella repulit.*

116. Muller gravis rhetor est, ad decipiendum eos qui inconstabiles sunt. *Homil.* 23, super I Cor.

117. Nihil est tam turpe, quam mulier vorax. *Ibid.*, homil. 39.

118. Mulieres excellunt viros pudicitia, fervore pietatis et dilectionis. *Serm.* 13, super *Epist. ad Ephes.*

119. Magnam bonum est mulier, sed etiam magnam malum. *Homil.* 29, super *Epist. ad Hebr.*

120. Inabruptabilis est mulier, quia assentationibus dimittitur: quaeque vultum tanquam pratrum quoddam variis floribus ornat, et facie genas ruscandas reddit, et mollem vestem suam unguentis perfundit. *Lib. 1 Peralli, cap. 76.*

121. Muller jumentum mulum, vermis repens, atque in Adamo domicilium habens, mendacii filia, paradisi custodia, Adam expultrix, hostis pernicitatis, pacis inimica. *Ibid.*

122. Sexus muliebris semper suspectus est, illo frequentissime ablutit diabolum, ut rubatissimos tales feminas praesentat viros. *De triumphali Christi agone, cap. 5.*

123. Animus inquietus est mulier, apta jurgis et contentionibus, seminandi discordiis accommoda. *Serm.* 33, in *Epist. Rom.* 55.

124. Muller est mali causa, peccati auctor, via mortis, sepulchri filialis, inferni janua, latamini necessitas tota. *Serm.* 79.

125. Mulierum quisque nomina frequenter habet in ore, quoniam desideria vulnerato gestat in corde. *Lib. 3, de Vita contempta, cap. 6.*

126. Sicut mulieres sunt mollioris corporis, quam viri, ita et debilioris rationis. *Super I Tim.* cap. 2, lect. 2.

127. Propria passio mulierum est concupiscentia. *Opusc. 9 de Decem preceptis, precept. 6, verbo Non moechaberis.*

128. Corpus mulieris, ignis est. *Lib. 5, libel. 4, de Continentia, num. 68.*

SENTENTIA PAGANORTH.

129. Muller misariora magis est, ad laerumis propensior, quam vir: est invadit magis et querat, et malevolentior, et mordacior atque impudencior, et mendacior: quin etiam facillor decipi, membrisque aprior, ad haec vigilantior,

segnior, immobilior denique est. *Lib. 9, de Histor. animal., cap. 1.*

130. Mulieres optimatum in deliciis vivunt. *Lib. 4, Polit., cap. 45.*

131. Nulla potest honesta ratio retinere mulierem, quam magnitudo peccati facit timidam, intemperantia audacem. *Lib. 4, de arte Rhetoric. ad Hevena.*

132. Cum ejusque animus mulieris est corruptus, corpus castum esse non potest. *Ibid.*

133. Viros ad unumquodque malefocium singule cupiditates impellant: mulieres autem ad omnia malefocia cupiditas una ducit. *Ibid.*

134. Magna certe foeminarum miseria est, quia quomdm vivunt, parere semper coguntur: aut enim inuptae parentibus, aut nuptae maritis parenti et serviant: sic quomina libere, eo magis miserae: nec unquam libere, nisi e vita profectae. *De Canonicis.*

135. Aut amat, aut odit mulier, nihil est tertium. *In suis Sent., sent. 6.*

136. Aperte mala cum est mulier, tum demum est bona. *Ibid., sent. 20.*

137. Muliebris genus aliud est, et plane diversum ab hominis genere, magna latens et versutum, propter naturae imbecillitatem. *Lib. 6, de Legibus.*

138. Nihil tam mobile, quam foeminarum voluntas, nihil tam vagum. *De remedio fornicator.*

Vide etiam ut. *Amaritudo, sent. 46; Castitas, sent. 78; Castitas, sent. 40; Deliciae, sent. 65; Domus, sent. 32; Ebricitas, sent. 17; Familiositas, fere per totum; Fornicatio, sent. 59; Jejunium, sent. 66; Liqueus, sent. 39; Locutio, sent. 11; Maritus, sent. 203; Meretriciana, sent. 5, 47, 78; Ornatu, fere per totum; Placore, sent. 4; Pudicitia, sent. 50, 72, 73; Pulchritudo, sent. 63, 89; Tacturnitas, sent. 103; Victoria, in genere, sent. 39.*

MULIERIS VIOLATIO.

SENTENTIA PATRUM.

1. Aperte muros, virgines Dei: virgo prostitui potest, adulterari non potest. *Prose.*

2. Ubicumque virgo est, Dei templum est: nec lupanaria infamam virginitatem, sed virginitatem solum loci abhorret infamiam. *Lib. 2, de Virgin.*

3. Quidquid in virgine nec commissi, nec permittit libido patientis, solius erit culpa facientis, omnisque illa violentia non pro corruptionis turpitudine, sed pro passionis vulnere deputabitur. *Epist. 122, ad Victorian.*

4. Violentia non violatur pudicitia, si sponte servatur: quoniam nec in carne violatur, quando voluntas patientis sua turpiter carne non utitur,

sed sine consensione tolerat quod alius operatur. *Epist. 130, ad Honorat.*

5. Aliena libidine pudicitia non potest violari. *De medicis, cap. 7.*

6. Pudicitiam corporis, non consentiente ac permittente anima, nemo violat. *Ibid., cap. 19.*

7. Pudicitia est res animi, virginitas corporis: doneque illa integra in animo permanente, potest ista de corporis violento auferri: et cum ista integra manet corpori, potest illa in animo lasciviae voluntate corrumpi. *Lib. 4, contra Julian.*

8. Caveto ne a verbis virginitatis bonum pereat, cui facere nihil potestis ut redeat. *Prose.*

9. Non enim habent quid faciant, ut virgines sint, in quibus factum est, ut virgines esse non possint. *Epist. ad quendam.*

10. Turpissima illius est facies, cujus violata est virginitas. *Ad Monachos, parones 1.*

11. Laesae virginitatis condonari solet, sed redonari non valet. *Serm. 40, super Cent.*

12. Audacter loquar: cum omnia possit Deus, suscitare virginem non potest post ruinam: valet quidem liberare de poena, sed non vult coronare corruptam. *Epist. 22, ad Eustoch.*

13. Corpus mulieris non vis maculat, sed voluntas. *In Quest. hebreae super Genes.*

14. Vas Christo oblatum, Domino dedicatum, demerit temeritate polluere; sacrilegium est. *Epist. 22, ad Susannam, in corruptorem istius.*

15. Omne peccatum per penitentiam recipit vulneris sanitatem, virginitas autem, si labitur, nullatenus reparatur. *Prose.*

16. Nam quavis ponitendo venis fructum percipiat, incorruptionem tamen nulla tenus recipit pristinam. *Lib. 2, De Sannio bono, cap. 40, sent. 6.*

MULTILOQUIUM.

Definitio. Multiloquium est, per quod levis interior, stolta verborum effusione monstratur. *De fruct. carnis et spirit., cap. 4.*

1. Definitio. Multiloquium est, per quod levis interior, stolta verborum effusione monstratur. *De fruct. carnis et spirit., cap. 4.*

2. Definitio. Multiloquium est, per quod levis interior, stolta verborum effusione monstratur. *De fruct. carnis et spirit., cap. 4.*

3. Definitio. Multiloquium est, per quod levis interior, stolta verborum effusione monstratur. *De fruct. carnis et spirit., cap. 4.*

4. Definitio. Multiloquium est, per quod levis interior, stolta verborum effusione monstratur. *De fruct. carnis et spirit., cap. 4.*

5. Definitio. Multiloquium est, per quod levis interior, stolta verborum effusione monstratur. *De fruct. carnis et spirit., cap. 4.*

6. Definitio. Multiloquium est, per quod levis interior, stolta verborum effusione monstratur. *De fruct. carnis et spirit., cap. 4.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Alliga sermonem tuum ne luxuriet, ne lasciviat, et multiloquio peccata sibi colligat: sit restrictior, et raris suis excoarctatur, quia cito lutum colligit amnis exundans. *Lib. 1, Offic., cap. 3.*

2. Copiosus in multiloquio peccatum est. *Lib. 3, de Virgin.*

3. In multiloquio nequaquam qui exeat sermo fructifera, sed imprudenter labitur. *Lib. 1, de Casti et Abel, cap. 9.*

4. Loquacitas innocentiae virtutisque est naturae. *Santos, N.*

5. Multiloquium est tertia filia gulae: ex nimia enim comestione et potu, communiter sequitur loquacitas. *Part. 2, tit. 6, cap. 5, § 4.*

6. Absit ut multiloquium depuratur, quando necessaria dicuntur, quantalibet sermonum multitudinem, ac proluxivitate dicantur. *Lib. 1, Retract. in prolog.*

7. Omne multiloquium a gentilibus venit, qui exerecanda linguam potius quam mundandae dant operam. *De Serm. Dom. in montis.*

8. Vir linguosus amicitiae invidiosus, quid enim illi est voluptas, nisi loqui non attendit quid loquatur: dum loquitur, non potest fieri ut iste dirigatur. *Super Psalm. cxxxix, vers. 42, Vir linguosus non dirigitur.*

9. Qualis est homo in mente, talem verborum depingit in ore. *Serm. 3, ad Fratres, in eremo.*

10. Verborum hominem conducti in joculatore, humanae naturae dignitatem deponit, honores sibi rapit, inimicos infantes acquirit. *Ibid.*

11. Inflammat linguam mobilitas in adolescentia ad jocosa, in virili aetate ad fraudulenta, sed in senili ad detractoria. *Ibid.*

12. O verbose! erubescere: o loquax! cognosce te ipsum. *Ibid.*

13. Non opus verborum multitudine, ubi multum urget affectus. *Epist. 347, ad Malachiam archiepiscopum.*

14. Monstruosa res lingua magniloqua, et manus obiosa: sermo multus, et fructus nullus. *Lib. 2, de Considerat. ad Eugen., pap.*

15. O quantum aures devotissimas, quantum affert dissolutionis intrinsecos, frequens linguae resolutio! *Prose.*

16. Nam sicut fornax, cujus os semper aperitum est, non potest in se retinere fervorem: sic nec cor devotissimum in se potest gratiam conservare, cujus os non fuerit janua silentii reclusum. *Lib. de Practica Domini, cap. 27.*

17. Loquacitatis vitium maxime devitit virgines pudicae, si volunt virtutem iudicium conservare: omnis enim loquacitas iudicium impudic-

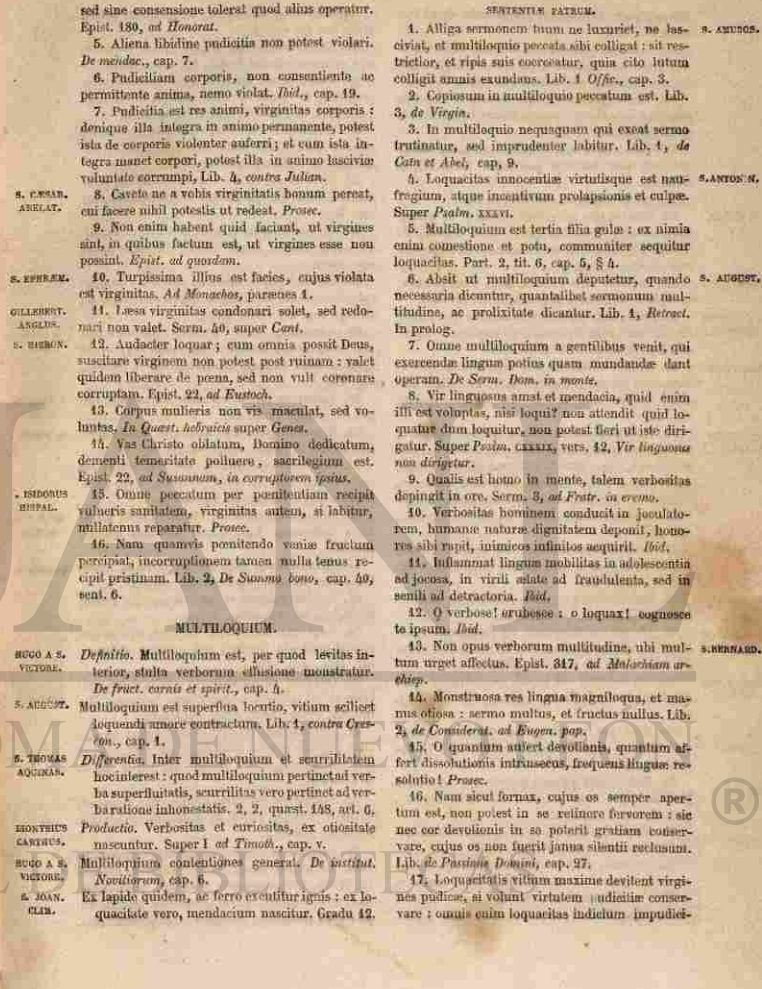
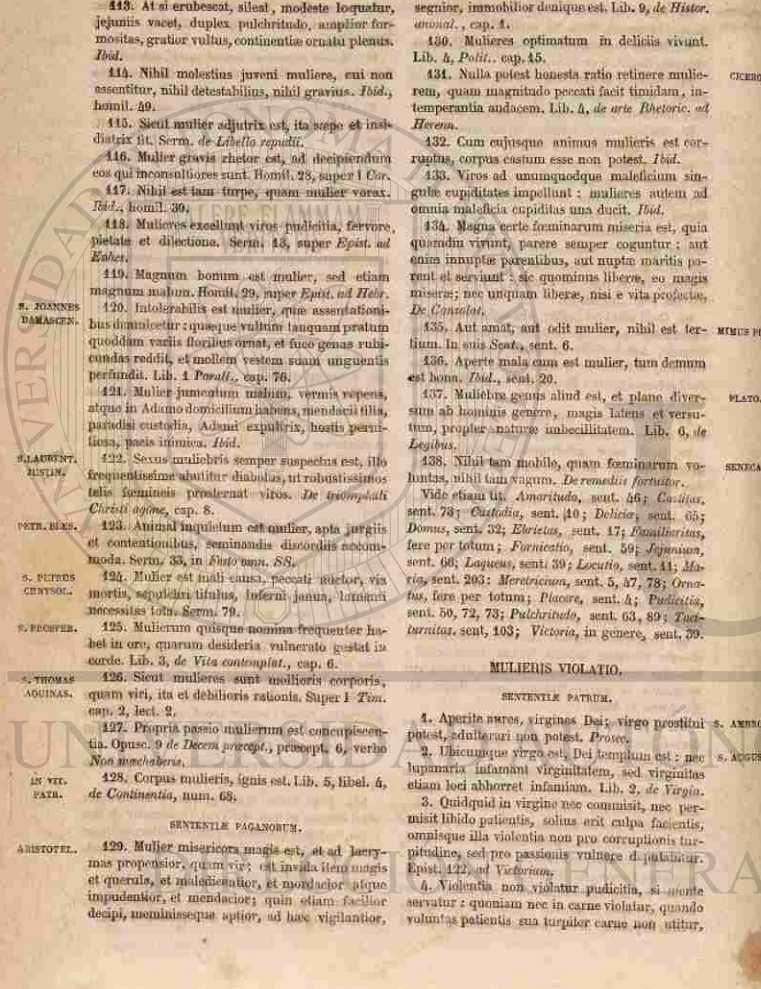
n. AUGUST.

SANTOS, N.

S. AUGUST.

S. BERNARD.

(R)

tie est, quia nequam potest esse simul cum pudicitia. *Ibid.*

18. Nomen certe ad summam virtutem pervenit, qui linguam suam a multiplicitate verborum nescit, sive noluit refricare. *Prose.*

19. Tanto altius se quisque noverit in virtutum gradibus ascendisse, quanto minus colloquiis humanis delectatur. *Ibid.*

20. Multiloquia non effugiant culpam, multiloquium non declinat peccatum. *Serm. 30, ad Sororem.*

21. Loqui multum, stultitia est. *Ibid.*

S. BONAV. 22. Frustra ille religiosus gloriatur de possessione virtutis in corde, qui dissipat disciplinam silentii per inquietudinem multiloqui. *De perfect. vite ad Sorores, cap. 4.*

CLEM. ALEX. 23. Laqueus viro validus, labia sunt propria, et capitur verbis oris proprii. *Lib. 2, Stromat.*

S. CYRILLUS HIEROSOL. 24. Nulla certe permanet in homine quies mentis, qui multorum verborum implicatur. *Epist. ad Aug. de miraculis D. Hieronymi.*

S. DIADOCH. 25. Multus sermo mentem immoderate distrahit, non solum otiosam efficit, sed etiam demoni accedat cum prodiit. *De perfect. Spirit., cap. 96.*

DIONYSIUS CARTHUS. 26. Multiloquium, est vane glorie cathedra, peccati detractionis, origo mendacii, resolutio compunctionis, impedimentum divini illuminationis, mater acedii, exterminatio exterioris custodiam, frigidator fervoris, obscurator orationis, scurrilitatis indevotionisque causa. *De praefat. Monast., art. 49.*

S. DOROTH. 27. A multiloquio abetine; hoc enim rationabiles, et cordi e caelo advenientes cogitationes exlinguit. *Doctr. 24.*

S. EPHEM. 28. Multiloquium mentem sensumque obtenebrat. *Ad Monachos, parans. 46.*

S. GERMIUS CAESARIENS. 29. Ubi est multiloquium, ibi frequenter mendacium: ubi mendacium est, ibi peccatum. *Epist. ad Damas. Pap. de morte O. Hieron.*

GLOSS. INT. 30. Cui voluptas est loqui, non attendit quid dicit. *Super illud Psal. CXXX. Vir linguans, etc.*

S. GREG. MAG. 31. Mens per multiloquium exterius sparsa, vim intimae considerationis amittit. *Lib. 7, Moral., cap. 47.*

32. Multiloquio quisque serviens, rectitudinem iustitiae tenere non potest. *Ibid., Et in Pastor., part. 3, cap. 1. adm. 45.*

33. Mentis iustitia desolatatur, quando ab immoderata locutione non paratur. *Ibid.*

34. Inimicus tanto civitatem mentis sine labore superat, quanto et haec eadem, quae vincitur, contra sese ipsam per multiloquium pugnat. *Ibid., super illud Proverb. xxv. Sicut urbs patens.*

35. Vir verbosus iustificari nequam potest. *Ibid., lib. 10, cap. 2.*

36. Valde difficile est, ut qui multa loquitur, non etiam mentitur. *Homil. 12, super Ezech.*

37. Taciti saepe, linguam quam immoderatus premunt, in corde gravius multiloquium tolerant. *Part. 3, Pastoral., cap. 1, admittit. 15.*

38. Multiloquio vacantes, vigilantem aspiciant a quanto rectitudinis statu depererunt, dum per multiplicia verba dilabuntur. *Ibid.*

39. Si ratio de otioso sermone exigitur, pensandum valde est quae pena multiloquium inueniet. *Ibid.*

40. Ex multiloquio fallacia generatur. *Homil. 12, super Ezech., super illud: Et dabis contra eam castra.*

41. Multum quippe deorsum ducitur, dum locutione continua secularibus admiscetur. *Lib. 3, Dialogi, cap. 15, verbo Apud.*

42. Immodicus sermo auribus inimicus est, non secus atque immoderatus cibus corpori. Et habetur apud D. Joan. Damasc., lib. 4, *Parall., cap. 79.*

43. Verborum multorum nulla est utilitas. *Super Ecclesiasticum, cap. xx.*

44. In multiloquio Deus haberi et contemplari non potest. *In Regula monachorum, cap. 23.*

45. Grave vitium stultitia, sed non levius est verborum. *Lib. 3, super Proverb., cap. xxx. Super illud: Velocem ad loquendum.*

46. Affluentiam ebriorum comitari solet inunatio verborum. *Lib. 2, de Claustro animae, cap. 20.*

47. Nihil difficile est, vel impossibile, multa loqui sine peccato. *Super Prov., cap. xxv.*

48. Incurrigibilitatis et stultitiosum probatissimum, est verborum. *Prose.*

49. Nam verbosus semper loquitur, et ideo non cogitat quid sibi dicatur, sed qualiter obloquatur. *Ibid., cap. xxx.*

50. Qui facit consuetudinem multa loqui, necesse est ut aliquando importuna loquatur. *Homil. 12, super Math. Oper. imperfect.*

51. Infinita mala ex verborum saepe acciderunt: domus everta sunt, amicitiae dissipatae, et alia multa conligerunt. *Homil. 21, super Epist. ad Hebraeos.*

52. Loquacitas est inanis glorie sedes, per quam se ipsam iudicare, atque in pulchrum producere solita est. *Grado 2.*

53. Loquacitas est ignorantiae certum argumentum, detractionis janua, scurrilitatis dux, mendacii opifex, compunctionis desolatio, acedii auctor, sive evocatrix, somni precursor, inerte cogitationis dissipatio, custodia exterminatio. *Ibid.*

54. Qui possidet animi luctum, ut ab igne, ita fugit a loquacitate. *Ibid.*

55. Grande malum loquacitas, quia nihil est quod adeo hominem vituperet, quomodo multiloquium. *Super Prolog. Regul. S. Bened., cap. 2, text. 8.*

56. In multiloquio rectitudo iustitiae teneri non potest. *Ibid.*

57. Penemque quae poena multiloquio maneat, si tanta districtioe levia et otiosa puniantur. *Ibid.*

58. Signum stultitiae est loquacitas. *Ibid.*

59. Sicut mentiri non potest, qui non loquitur: ita male loqui non valet, qui multiloquium non amat. *In cap. 4, Regul. S. Bened., verbo Sicut.*

60. Animam multiloquium maculat et ledit. *Ibid.*

61. Qui quietem solitudinis diligit, os suum a multiloquio recludit. *Ibid., gradu 9.*

62. Multiloquium est insipientiae argumentum, detractionis porta, manducator scurrilitatis, mendacii minister, compunctionis resolutio, acuitatis intelligentiae dispersio, acedii conditor, dissipatio mentis, frigidator fervoris, obubulatio orationis. *Ibid.*

63. Dum multa parva vitiorum verba non evitamus, in magno linguae prolabimur crimine. *Lib. 2, de Summo bono, cap. 29, sent. 1.*

64. Imperiti sicut loqui nesciunt, ita multiloquorum stultitia tacere non possunt: mentis enim ineruditi sunt, ore loquaces, verbis perstreperant, sensu nihil dicunt. *Ibid., sent. 3, etc.*

65. Multiloquium non effugit culpam, multiloquium non declinat peccatum: fluvius exundans cito colligit lutum. *Lib. 2, de Synonym., cap. 8.*

66. Linguosus homo, imperitus est; sapiens verbis ulitur paucis, brevem sermonem sapientia facit. *Prose.*

67. Loqui multum, stultitia est: vox enim insipientis, in multiplicitate est sermonis. *Ibid., etc.*

68. Nihil sic dissolvit mentem, compunctionem dissipat, confusionem inducit, demergit honestatem, et interioris gustus dulcedinem tepescit, si qui inanis et presumptuosus loquacitas. *De disciplina monach., conversat., cap. 5.*

69. Parce utere lingua, sepe enim proferuntur, quae melius fuisset celeri. *Parvens. 45.*

70. Confabulatio crebra, in mente monachi esurientem parit: secreta remotio animam in assuetate continentiae rigore custodit. *Opusc. 12, cap. 25.*

71. Non est parvum damnum, perdere devotionis gratiam per multiloquium. *Ser. 19, ad Novit., divis. 13.*

72. Certum est amari oris studio aliquoties venena componi, et nimia facilitate laborum fre-

quenter odia comparari. *Homil. 5, de Oris insipientia.*

73. Ferri spicula per caelum volantis, facile septi objectione contentis: verborum vero iactus nec revocari possunt, nec prohiberi, multo enim velociore sagittis sunt. *Prose.*

74. Quae autem ibi propugnacula subveniant, aut quae munio tam paratis succurrat, ubi emissum telum pene ante percutit, quam procedit? *Ibid.*

75. Quomodo potest fieri, ut homo magniloquus aut maliloquus, non habeatur ingratus? *Ibid.*

Vide etiam tit. *Consolatio, sent. 43; Doctrina, sent. 71; Fratemitas, sent. 49; Lingua, sent. 29; Monachus, sent. 169; Technicitas, sent. 18.*

MULTITUDO.

Origo. Omnis multitudo ab unitate trahit originem. *Lib. Compend. Theolog. verit., cap. 3.*

SENTENTIAE PATRUM.

1. Concordia multitudinis, Deum ad exaudientiam promptiorem habet. *Apolog. ad Imp. Constantium.*

2. Perpetienda sunt vitia multitudinis, ut curentur: et prius toleranda, quae sedenda est pestilentia. *De Moribus Eccles., cap. 32.*

3. Quaevis multitudo eo minus vincitur, quo magis in unum coit: unde ipsa coitio in unum, cuius nominatus est: quasi cohaerens. *Lib. 2, de Ordine, cap. 18.*

4. Si contagio peccati multitudinem invaserit, discipline divinae severa misericordia necessaria est. *Lib. 3, contra epist. Parmeniani, cap. 2.*

5. Timenda est ruina multitudinis, etsi non magnitudinis. *Serm. Dom. 4, Quadrag.*

6. Iustus est ut qui cum multorum destructione se perdidit, cum multorum edificatione se redimat. *Serm. 4, de Defunctis.*

7. Non in multitudine exercitus est victoria belli, sed de caelo fortitudo est. *Serm. ad Milites templi, cap. 4.*

8. Cui multitudo, ibi frequentes strepitus, et magna distractio cordis. *In Alphabeto Religioso, lect. 4.*

9. Infelix solatium est turba miserorum. *Homil. 15.*

10. Non est multitudo, quae non sit unius pariceps, sed id quidem quod multa est partibus, toto unum est, et quod multa est accidentibus, unum est subiecto. *Prose.*

11. Quod multa est numero, vel virtute: id unum est specie: quod specibus est multa, genere est unum.

JOAN. TRIF.

S. GREG. MAX.

S. GREGOR. TATIAN.

S. HIERON.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO CAID.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES CLIV.

S. LAURENT. JUSTIN.

S. RULIE.

S. PETR. DAM.

S. THOMAS A. AQUINAS.

S. VALER. EPISCOP.

S. BONAV.

S. ATHAN. MAGNUS.

S. AUGUST.

S. BERNARD.

S. BONAV.

S. CASSIARIUS ARELAT.

S. DIONYS. AREOPAG.

42. Quod denique nulla est eruptionibus, unum est principio: nec quidquam est, quod non aliquo ex parte unius sit particeps: ac sine uno quidem multitudo non erit: unum autem erit, sine multitudine. *De Divin. nomin.*, cap. 13.

43. Ad negligentiam vite, non nos negligentiam turba pervertat: nec ad illum propterea salutis multitudinis ducamur erroribus. *Prose.*

44. Quid nobis in illo Dei iudicio proderit multitudino, ubi singuli iudicabuntur: ubi sola examinatio meritorum, acus quemque non populus absolvit?

45. Praesert vitam propagasse cum paucioribus, quam perdidisse cum pluribus. In *Epist. parveticis ad Valerian.*

46. Multi sunt in multitudine, boni in unitate. Super *Judith.*, cap. v.

47. Multi minimi dum consergentur unanimes, fiunt magni: et multorum proceres impossibile est, ut non impetrent. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 15, in illud: *Et adjecta ex orationibus veteris.*

48. Hierodotus Domini, multitudo fidelium est. Lib. 4, in *1 Regum*, cap. v, super illud: *Unus te Deus in principem.*

49. Multitudo peccantium, peccandi licentiam subministrat. *Epist. 14, ad Gaudencium.*

50. Multitudinis numerus semper in vitio est. Lib. 8, super *Isaiam*, cap. 66, super illud: *Antequam parturiret.*

51. Quod quid a multis peccatur inultum est: multitudo enim peccantium impetrabiliorum facit impis veniam. Lib. 13, super *Bech.*, cap. 44, super illud: *Sacerdotes autem, Levites, etc.*

52. Multitudo mater est seditiosus, et contumaciae: paucitas autem, magistra est disciplinae. *Homil. 1, super Math. Oper. imperfecta.*

53. Non numero magno, sed probata virtute multitudo censenda est. *Homil. 24, super Acta Apost.*

54. Si sint in Ecclesia homines clari, erit etiam multitudo: si autem non sint, non erit in Ecclesia honesta multitudo. *Ibid.*

55. Ubi Christus modicus, magna multitudo est. *Ibid.*, homil. 26.

56. Sicut plurimum valet multitudo, cum adest vitiosus: ita si adsit malitia, nihil prodest multitudo. *Homil. 2, super xx Cor.*

57. Nullam conferet utilitatem multitudo: si vitiose vivat: e contra damnum ex hoc nascitur. *Homil. 17, ad populum Antiochenum.*

58. Non in numeri multitudine, sed in virtutis probitate multitudo consistit. *Ibid.*, homil. 40.

59. Multitudinem vocitas refragat, unum unitas requirit: nam quantum multitudinis concesseris, tantum ab unitate recesseris. Part. 1, de Regione claustrali, tract. 3, regula 3, art. 1.

30. Multitudo est unitati opposita: et quanto se mens ad multa contulerit, tanto ab unitate recedit. *Ibid.*, art. 4.

31. Qui in multitudine versatur, assiduis vulneribus afficitur. *Orat. 2, de Lazaris.*

32. Principium malorum omnium, est multitudo: principium autem bonorum, coangustatio et a turbis in singularitatem redactio. *Homil. 9, in cap. 17, Esch.*

33. Nullum inexorabilis persequitur multitudo, quam illum qui sibi multitudinis arrogat principatum. *Serm. 59, de S. Nicolao.*

34. Apud homines injusta multitudo pluris, quam unus iustus estimatur: apud Deum vero bonitas rara praefertur iniquis indumeris. *De migrat. Abrah.*

35. Ubi major est peccantium turba, ibi major est divinitus inopia. Lib. 3, de *Gubern. Dei.*

36. Qui amat misceri multitudini, crebra suscipiet vulnera. Lib. 5, libell. 2, de *Quiete*, num. 11.

SENTENTIA PAGANORUM.

37. Multitudo necessitati potius, quam rationi, et pomis, quam honestati pareat. Lib. 10, *Elm.*, ad *Nicomach.*, cap. 9.

38. Nota semel multitudo, nondum non servat. Lib. 5, *Declamat. controvers. 8.*

39. Facit consuetudinem peccandi, multitudo peccantium. Lib. 1, de *Clem. ad Neron.*, cap. 31.

40. Quid tibi vitandam praesepit existimam, queris? turbam: nondum illi te tulo commissuris. *Prose.*

41. Inimica est multorum conversatio: quo major est populus, cui commissio, hoc periculi plus est. *Epist. 7.*

42. Fuge multitudinem, fuge paucitatem, fuge etiam unum. *Epist. 10.*

43. Multitudo placere ne castigas, Saut. 104. Vide etiam *tit. Solitudo*, sent. 117; *Via*, sent. 107.

MUNDUS.

Definitio mundus est universitas rerum ab arte divina cogitarum, quae res ab eius dominatissimo et liberrimo regimine suis legibus ordinantur. Part. 4, in *Descript. termin.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Qui delectatur hoc mundo, et tripudat in s. a. a. a. voluptatibus mundanis, obnoxius est sensuum passionibus, atque in his habitat et diversatur. *De fuga saeculi*, cap. 4.

2. Christianus qui mundum non possidet, licet totum possidet Salvatorem. *Serm. 51, de Iudo.*

3. Omnia quae nascuntur in mundo, infirma, caduca, corruptibilia ac vana sunt. Super *Epist.*

ad *Rom.* cap. 8, in illud: *Vasitanti creaturae subiecta est.*

4. Pensa quantalibet mundi gloria potius feris, quae sit finis, et in fine quis fructus, quod praesidium: et contra quam sit expectatio mundi gloriae conatibus. *Epist. 3, ad Henricum.*

5. Ipse mundus dum tot amaritudinibus erudit, dum tot calamitatibus ingeminat, quid aliud nisi ut non ametur, clamat? Part. 4, tit. 3, cap. 7, § 8.

6. Carcer est hic mundus, et fornax Babylonis. *Serm. Dominice 22 post Trinit.*

7. Amici huius mundi tam timent ab ejus amplexibus separari, ut nihil eis sit laboriosius, quam non laborare. *De vera Religione*, cap. 35.

8. Magnus est hic mundus, qui saepe in Scripturis divinis, caeli et terra nomine numpatur: cuius omnes partes si proportione numerantur, tantus est: et si proportione augeatur, nihilominus tantus est: quia nihil in spatii locorum et temporum per seipsum magnum est, sed ad aliquid brevius, et nihil rursus in his per seipsum breve est, sed ad aliquid majus. Lib. 6, *Mosico*, cap. 7.

9. Quantum illi laudandi atque quod laudandi, qui digni non sunt etiam cum mundo florere honoris: tantum increpandi et accusandi sunt, quos perire cum mundo peccante delectat. *Epist. 65, ad Armentarium.*

10. Mundus iste periculosior est blandus, quam molestus: magis cavendus cum se illicet diligi, quam cum admonet cogitare contemni. *Epist. 145, ad Anastas.*

11. Vincula huius mundi asperitatem habent rerum, iucunditatem falsam, certam dolorem, incertam voluptatem, duram laborem, timidam quietem, rem plenam miserie, spem bestitudinis inane. *Epist. 39, ad Licentium.*

12. In hoc mundo non timere, non dolere, non laborare, non periclitari, impossibile est: sed plurimum interest qua causa, qua expectatione, quo termino ista qui quae palatur. *Epist. 82, ad Larcum.*

13. Quam fallax et suspectum, quam instabile et transitorium est, quod quid huius mundi amor portorit. *De Spiritu et unione*, cap. 69.

14. Visibilem omnino maximum est mundus, invisibilem quantum maximum est Deus. Lib. 11, de *Civitate Dei*, cap. 14.

15. Tota miseria est in mundo, dolor ubique, ubique metus, ubique necessitas, ubique labores. Super *Psalm.* cxxxvii, vers. 11.

16. Ut quid claudicatis ambobus ingenuibus? si Deus est, ille post illum: si mundus est, ille post illum. Si Deus eligatur, servietur illi: si mundus

eligitur, ut quid fictum cor quasi Deo accommodatur? *Prose.*

17. Quisquis contempto Deo sequeris mundum, et ipse te deserit mundus.

18. Sequere adhuc quantum potes fugitandum, et si potes, apprehende eum, tunc enim: sed vide, non potes, fallis te.

19. Ille enim labiles motus suos torrentis iohi percurrens, dum te videt inhaerentem sibi, et tenentem se: ad hoc te rapit, non ut salvet, sed ut periat te.

20. Ecce rivosus est mundus, ecce tantis calamitatibus replevit Dominus mundum, ecce amarus est mundus, et sic amatur. Quid faceremus, si dulcis esset?

21. O munde immunde, tenori vis periculis, quid faceres si maresceris? Quomodo non deciperis dulcia, si amarus alimenta mentiris? Lib. 4, de *Synabolo fidei*, cap. 1.

22. Necessae est ut nos ederet mundus, quos comit nolle quod diligit. *Tract. 87, super Evangel. Joan.*, de cap. 17.

23. Utere mundo, non te capiat mundus, quo intrasti: iter agis, exiturus ventis, non remansurus. *Ibid.*, tract. 60, de cap. 8.

24. Si delectat te mundus, semper vis esse immundus: si autem iam non te delectat hic mundus, iam tu es mundus. *Prose.*

25. Verumtamen si per aliquam infirmitatem adhuc te delectat mundus, habitat in te qui mundat, et erit mundus. *Ibid.*, tract. 38, de cap. 8.

26. Quisquis unum mundum, tunc prospicio, quo si mundum: [sequitur]

Hae via qua vadis, via pessima, plenaque cladis. In *Marathi*, cap. 30.

27. Quanto infelicio mundus iste esse conspiciat, tanto facilius pro amore caecitas patriae contumatur. *De Speculo peccatoris*, cap. 3.

28. Sic blanditur hic mundus, ut nemo velit finire arduam vitam, nisi falso voluptas, nulla securitas gaudii, timor torquens, cupiditas avida, tristitia arida. *De verbis Domini*, serm. 17.

29. Theatrum mundus, spectator Deus. *Homil. 9, Ex quinquagesima Homil.*

30. Tenet te mundus, illecebra circumquaque blandiuntur: delectat te pecunia magnitudo, delectat honoris fulgor, delectat potentiae terror. *Ibid.*, homil. 18.

31. O infelicitas generis humani! amarus est mundus et diligitur: si dulcis esset, qualiter amaretur? *Serm. 1, fer. 5 post Dom. Pas.*

32. Si migrandum est de hoc mundo, non amandus est mundus: pece turbatur mundus, et amatur mundus: quid si tranquillitas esset mundus? *Prose.*

33. Non vis relinquere mundum; relinquit te mundus, et sequeris mundum. Serm. 1, *Dominica 23 post Trinit.*

34. Duplicem mundus aciem producit contra milites Christi: blanditur ut decipiat, terret ut frangat. Serm. 1, *de S. Vincentio.*

35. Quomodo potest superare mundum revertentem, qui non potest superare blandientem. *Prose.*

36. Blanditur hic mundus pollicendo honores, divitias, voluptates: minatur hic mundus intendendo dolores, egestates, humilitates. Serm. 6, *de Martyribus.*

37. Diabolus regnat in mundo, dum regnat ambicio, dum dominatur perbia, dum conculeatur simplicitas. Serm. 23, *ad Paul.* in *eremo.*

38. O mundo immunde! homines illaqueare non desinis, quiescere non permittis, rapere omnes appetis, occidere omnes quarris. *Prose.*

39. Vas qui tibi credit, beatus qui tibi resistit, sed beator qui a te illesus recedit. *Ibid.*, serm. 31.

40. O mundo proditor! cuncta bona promittis, sed cuncta mala profers; promittis vitam, sed donas mortem; promittis gaudium, sed largiris morem; promittis quietem, sed ecce turbatio; promittis florem, sed cito vaneas; promittis stare, sed cito recedis. *Prose.*

41. Non ergo est diligendus, quoniam omnino transis, et concupiscentia tua velut fumus evanescit. *Ibid.*

42. Loquantur omnes amatores tui, o mundo immunde! utrum in hac vita gaudium habuerint sine dolore, pacem sine discordia, quietem sine metu, sanitatem sine infirmitate, lumen sine tenebris, pacem sine dolore, risum sine fletu? *Ibid.*

43. O mundo immunde, fallax et proditor! nunquid non periculosus es blandus quam molestus? nunquid non timendus es dum allicis quam dum spernis? nunquid non magis odendus dum diligere dissimulas quam dum odire te ostendis? *Ibid.*

44. O mundo immunde! in te habitare et non dolere impossibile est, in te sperare et non timere vanum est, in te tui amare et non periclitari possibile non est. *Ibid.*

45. Ecce mundus transit et nos turbat, et amatur: fallit, et fideiis repulatur; occidit, et velut vita desideratur: flectit, et amplectitur. *Ibid.*

46. Si floreret mundus, quid facerent amatores ejus? sed vere non fleret, et stabilitatem nullam habet, sed juvenilitatem falsam, certum dolorem, incertam iustitiam, durum laborem, timidam quietem, rem plenam miserie, et spem beatitudinis inane. *Ibid.*

47. Mundus quanto familiarior est, tanto periculosior est, est multi per vitia ejus corrumpit. *Ibid.*

48. Ut mundus hinc vincatur cum amatoribus et terroribus suis, sanctorum martyria docerunt. Apud D. Antonia, part. 4, tit. 3, cap. 3, § 2.

49. Mundus vel obtinetur, relinquitur. Epist. 32.

50. Sic utaris hoc mundo langum non utens, ut ex bonis ejus bona facias, non malis fias. Epist. 70.

51. Utendum est hoc mundo, non fruendum. Lib. 1, *de Doctr. christ.*, cap. 4.

52. Mundus vel icu oculi stare non poterit, si ei Deus regimen subtraxerit. Lib. *de Gen. ad lit.*, cap. 12.

53. Vis in mundo impuris voluptatibus illecebrosus, nefandis crudelitibus furioso, erroribus et terroribus inimicus. Lib. 1, *de Civ. Dei*, cap. 27.

54. Quidquid mirabile sit in hoc mundo, profecto minus est quam totus hic mundus. *Ibid.*, lib. 10, cap. 12.

55. Mundus non est aternus. *Ibid.*, lib. 11, cap. 4.

56. Iste mundus nobis notus esse non posset, nisi esset; Deo autem nisi notus esset, esse non posset. *Ibid.*, cap. 10.

57. Boni ad hoc utuntur mundo, ut fruatur Deo; mali autem contra, ut fruatur mundo, uti volunt Deo. *Ibid.*, lib. 15, cap. 7.

58. Mutatio rerum, non omnimodo interitu transibit hic mundus. *Ibid.*, lib. 20, cap. 14.

59. Omnis homo prius mundo, non Deo nascitur, et ut Deo nascatur, de mundo eligitur, qui renascitur, ut jam non sit de mundo. Lib. 6, *contra Julian.*, cap. 2.

60. Iste mundus tanta rerum labe contritus est, ut etiam speciem seductionis amiserit. Epist. 45.

61. Caelum et terra, mare, et omnia que in eis sunt, mundus dicitur. Tract. 2, super *Joan.*

62. Utere mundo, non te capiat mundus. *Ibid.*, tract. 40.

63. Totus mundus christianus est, et totus mundus impius. Tract. 4, super Epist. *Joan.*

64. Si pulcher est mundus, qualis est artifex mundi? Homil. 38, *Ex quinquag. Homil.*, cap. 4.

65. Mundus est ubi malitiae plurimum, sapientiae modicum, si tamen vel modicum invenitur. *Prose.*

66. Ubi viscosa omnia, omnia fabrica, opera tenebris, obsessa languis: ubi periclitantur anime, ubi spiritus affliguntur, ubi tantum vanitas et afflictio spiritus. Serm. 6, *de Ascen.*

67. Quid in hoc mundo agimus, fratres, aut quid facimus de hoc mundo? si salvari contendimus ab illo nequam, quid adhuc de hoc mundo decernimus? Serm. *De eo quod scriptum est: Beatus homo, etc.*

68. Habet mundus iste nocles suas, et non paucas, cum pene totus ipse sit nox, et totus semper

versatur in tenebris: quid dico, quia nocles habet mundus? an non nox, ubi non percipiuntur ea que sunt Spiritus sanctus? Serm. 75, super *Cont.*

69. Generositas sanguinis, proceritas corporis, juvenilis decus, preda, palatia, immensa suppellex, infulesque dignitatum, de mundo sunt hæc, et mundus quod suum est diligit. Epist. 109, *ad Thomam præpositum.*

70. Ubi sunt amatores mundi, qui ante pauca tempora nobiscum erant? nihil ex eis remansit, nisi cineres et vermes. Quid profuit illis inanis gloria, brevis lætitia, mundi potentia, carnis voluptas, false divitiæ? ubi risus, ubi jocus, ubi arrogantia? Lib. *Medit.*, cap. 3.

71. Tu homo quem fructum expectas in mundo, cujus fructus ruina est, cujus finis mors est? *Ibid.*, cap. 17.

72. Mundum diligit, et Deum relinquit. Serm. *de Miter. vulcan.*

73. Vulnerati sumus ingredienti mundum, conversando in mundo, exendo de mundo. Serm., *de Quinq. negotiationib.*

74. Ubi. Mundus duobus modis contra electos pugnat; verbo, et gladio; verbo falsitatis, et gladio adversitatis. Super *Psalm.* xxxv.

75. Angusta cum suis vanus est, quia non præbet fulcimentum inimiti: haculus enim est arandinetus, super quem si inmixtus fuerit homo, cadit. Super *Ecclenastem.*

76. Angusta quanto fortius stringitur, tanto citius de manu elabitur: sic et mundus quanto plus amatur, tanto timidus retinetur ne perdat. Serm. 2, *de Invent. S. Crucis.*

77. Quod cum magna expectatione in mundo speratur ut veniat, non potest teneri cum venerit, quia transeunt omnia, et evolvunt omnia, et sicut fumus evanescent, et vani qui amant talia. In colat., *de Contemptu sæculi.*

78. Fallax et vanus est mundus, finis dubius, exitus horribilis, iudex terribilis, et pœna infernalis. *Ibid.*

79. Mari comparatur hic mundus, quia falsitibus amaris est, fluctibus diabolicis quatitur, et vitiorum tempestibus commovetur. Super *Psalm.* lxxv, vers. 6.

80. Mundum habes, Deum non habes: mundus transibit, in eum eo qui non stat, cades, transibis et rues. *De Jejun. et tent. Christi.*, cap. 6.

81. Mundus carcer est, atque exilium electorum. Super *Epist.*, *ad Ephes.*, esp. 2, art. 2.

82. Signum manifeste damnationis in hoc mundo est sua receptacula assequi, et a mundo diligi. Epist., *ad Damas. Pap. de morte D. Hieronym.*

83. Nihil mihi commune sit tecum, fallacis mundi figura preteritis: hoc uno genere acqui-

ram de te, relinquendo te, incensus damnum mei per usum tui; palnam de te potius capiam, quam repulsum. Serm., *de Castigat.*, ante fin.

84. Non est mundus amandus, quia latet hæmus in esca illius amoris. *Prose.*

85. Amor enim mundanorum semper producit multos fructus dolorum: et tanto majores dolores tibi inferunt, quanto majorem amorem habes. In suis *Opuscul.*, oraculo 30.

86. Insensibilem pene reddit affectum, frequens cura mundi, et quasi callum quemdam menti obducit. Serm. 1, super *Cont.*

87. Utimum mundo ad necessitatem, sed non diligit ad superfluitatem. Super *I. Joan.*, cap. 2 in illud: *Nobis diligere mundum.*

88. Tendamus oculos cordis in hac latitudine mundi presentis, et ecce quasi tot floribus, quot hominibus plenus est. Lib. 11, *Moral.*, esp. 26.

89. Mihi mundus crucifixus est, et ego mundi. Quia nec Paulus mundi gloriam queerebat, nec a mundi gloria ipse queerebat: et se mundo et mundum sibi crucifixum esse gloriatur. *Ibid.*, lib. 5, cap. 3, super illud *ad Galat.* 6: *Mundus mundus, etc.*

90. Ecce mundus qui diligitur, fugit: ecce jam mundus in seipso aruit, et adhuc in cordibus nostris floret. *Prose.*

91. Ubique mors, ubique luctus, ubique desolatio, undique periculum, undique amaritudinibus replentur; et tamen ceca mente carnalis concupiscentia, ipsas mundi amaritudines amamus, fugientem sequimur, labenti inhaeremus. Homil. 28, super *Evang.*

92. Qui nihil habet in mundo quod appetat, nihil est quod de mundo pertimescat. Lib. 10, *Moral.*, cap. 12, super illud *Job 11: Requiesces, et non eris, etc.*

93. Tanto quisque plenius pavorem a se, qui ex mundo est, abicit, quanto in semetipso varius concupiscentiam mundi vincit. *Ibid.*

94. Nolite constanter mundum diligere, quandoquidem ipse non potest, quia diligit, stare: incassum cor momentis legitis, dum fugit ipse quem amatis. Part. 3, *Pastor.*, cap. 1, admodum 28.

95. Despicendus est hic mundus, etiam si blanditur, et rebus prosperis demulceat animum. Lib. 3, *Dialogi.*, cap. 38.

96. Postquam hic mundus tot flagellis promittitur, tanta adversitate falgatur, tot quotidie hominibus ingemunt, quid aliud quam ne diligitur, clamant? *Ibid.*

97. Eripe animam a mundo, fuge Sodomam, fuge incendium, perge, nec retrospectis, ne forte in salis statuum obdueris, in motibus salveris. Oral. 3, *de S. Lavaco.*

S. FRANCIS ASSISIENSIS.

GILBERTUS ANGLICUS.

GREGORIUS OGD.

S. GREG. MAG.

S. BONAV.

S. BERNARD.

CASIODOR.

S. CYRILIAN.

DIONYSIUS.

GABRIELUS.

S. HIERONIMUS.

CESARIENSIS.

S. KRISTIANUS.

S. KRISTIANUS.

KRISTIANUS.

R

S. GREG. MAG.

RAYNO.

96. In mundo etiam si quaedam commoda blandiantur, non amplectenda sunt nequiter, sed deprecipienda sunt fortiter. *Serm. Ascen.*

S. HIERON.

97. In illo actu (maris scilicet hujus mundi.) Charibdis luxurie salutem vorat: ibi ora virginis, ad pudicitiam perperat causa naufragia, Scylla sicut repandens libidinis, blanditur: hic haribetum litus, hic diabolus pirata, cum sociis perorat vitacula capiendis. *Prose.*

98. Nolite credere, nolite esse securi, licet in modum stagni fasum requor aridus, licet vix summa faciens elementi spiritui terga crispentur, magnos hic campus montes habet, intus inclusum est periculum, intus est hostis, expedito ruentibus, vela suspendite, crux antea figatur in frontibus, tranquillitas ista temporata est. *Epist. 4, ad Heliodor.*

99. Tu qui caelesti mundum, ut caeleste eo gradum illi quendam ascendenti ad caelum faceres, mundi gloriam ne requiras. *Epist. 1, ad Demetrium.*

AUGO A. S. VICTOR.

100. Minimum donum, quod Deus dedit homini, ut diligatur ab homine, totus est mundus: si minimum donum sit mundus, quantum putas est maximum? *De Altigor., super Eccl., lib. 3, cap. 4.*

101. Mundus duo promittit ut pervertat, prociosa scilicet et sublimis: hoc est, divitias et honores. Dat mundus opes, sed non gratis: dat honores, sed non sine proelio. *Lib. 1, de Claustro anime, cap. 5.*

102. Mundus ditivium est, cor autem hominis (si per amorem mundanorum se deorsum inclinat) naufragatur inter fluctus saevius, et mutabilibus admixtum inter labentia fluit, gemisque salutis periculo, et per affectum infirmorum potius mergitur, et per occupationem plurimorum laese dissipatur. *Lib. 2, de Vanit. mundi.*

103. Alter quidam mundus huic praeterenti mundo ac transitorio contentius invenitur (qui est vita aeterna), ibi praeteritis praesentia non succedunt, nec praesentibus futura superveniunt: sed quicquid ibi est, praesens est: nihil praeteritum, nihil futurum. Cujus figura non praeterit, ejus forma non transit, ejus species non marcescit, ejus pulchritudo non deficit. *Prose.*

104. Ille mundus in hoc mundo est, et hic mundus illo mundo minor est: quia ille capit, quem capere hic non potest.

105. Hunc mundum vident oculi carnis, illum mundum intrinsecus contemplantur oculi cordis.

106. In hoc mundo habent homines sua oblectamenta, in illo mundo ineffabiles sunt delectationes.

107. In hoc mundo currunt homines, et plau-

dunt ad spectacula vanitatis: in illo mundo, per aeternam sibi aliam exerceant et jucundantur mundi corde in contemplatione veritatis. *Lib. 4, de Arc. Noe, cap. 2.*

108. Mundus est transitorius, vanus, sollicitus, falsus, deceptorius. *Lib. 4, de Propriet. rerum., cap. 11.*

109. Mundus duo genera hominum sibi testat, quasi proprios: scilicet sicut bonos, ac aperte malos. *Super Gen., cap. 30.*

110. Nullus est (si perfecte inspicere mundum) qui non fugeret ab eo. *Ibid., cap. 31.*

111. Mare mortuos expellit a se, sic et mundus: et sicut mortua a mari expulsus non sentit, ita qui vero mortuus est mundo, non sentit contumelias ejus. *Ibid.*

112. Vir justus recedens a mundo, non indiget hoc mundo, sed refrahat eum mundus. *Ibid.*

113. Sicut Judas osculo Christum tradidit, sic et mundus quos osculatur tradit. *Ibid., cap. 31.*

114. Mundus a longe pulcher est, si autem diligenter et de prope inspicatur, turpis et foedissimus apparet. *Ibid., cap. 32.*

115. Nullus vere ingreditur mundum per cognitionem: quia si vero cognoscere, nullo modo diligeret, et nullatenus in eo remaneret. *Super Job, cap. 6.*

116. Mundus dicitur mare, quia tunc per superbiam, tunc per luxuriam, fervet per iracundiam, nihil est per iracundiam, omnia flumina in se recipit per avaritiam, major piscia sua minorem devorat per rapinam, mortuos eiecit, viros attrahit per invidiam. *Super III Reg. xviii.*

117. Mundus opprimat blandiendo, et javat premendo. *Super Job., cap. 35.*

118. Mundus est quidam hospes, qui nos libenter recipit, et nulla promittit, et tandem nos expellit. *Super Psalm. xviii.*

119. Mundus anare est falsum per cupiditatem, foedens per luxuriam, tumens per superbiam. *Super Psalm. lxxviii.*

120. Mundus non est regio, sed caecus: non solum hominum, sed et demonum. *Super Psalm. cxv.*

121. Septem sunt vitia, quae tenent hominem quasi ligatum in mundo. Primum, est amor sui; secundum, amor mundi; tertium, amor parentum; quartum, ambitio honorum; quintum, grava consuetudo; sextum, stulta promissio; septimum, praesumptio. *Super Psalm. cxxv.*

122. Totus orbis terrae est quasi quidam habitaculus, qui modo ab illo tenditur, modo ad illum projicitur, et aliquando in partes dividitur, et ille unam partem habet, et alius aliam. *Super Prov., cap. 8.*

123. Mirabile opus fuit creatio mundi, mirabi-

HUGO CASH.

JOAN. CASO.

lius fuit recreatio mundi, mirabilissimum erit glorificatio mundi. *Super Ecclesiastic., cap. 38.*

124. Mundus nihil aliud est, quam famulus, vel sarcophagus plenus cadaveribus mortuorum. *Super Isaiam., cap. 25.*

125. Mali sunt domestici mundi, boni autem peregrini. *Super Joan., cap. 15.*

126. Tria sunt omnia quae in hoc mundo sunt, scilicet, bonum, malum, medium. Bonum est sola virtus animi; malum est peccatum; media sunt, quae in utraque partem pro affectu et arbitrio utentis derivari possunt. *Collat. 6, Abbat. Theodor., cap. 3.*

127. In mundo est magna malitia laes, magna pecuniarum tyrannis, magna virtutum raritas. *Homil. 35, super Gen.*

128. Qui separat se a mundo non corpore, sed animo: non loco, sed actu; quamvis sit in mundo non videtur esse in mundo, quia non utitur mundo. *Homil. 48, super Math. Oper. imperfect.*

129. Fuge mundum conversatione, non corpore: nam ipse mundus non natura diaboli est, sed corruptio. *Prose.*

130. Nec ab initio fecit hunc mundum diabolus, sed Deus: postea corruptio facta est diaboli. Ergo mundus quidem ipse, Dei est: corruptio autem mundi, diaboli est.

131. Si ergo de mala conversatione recesseris, et si corpore sis in mundo, recessisse videris de mundo diaboli, et esse in Dei mundo. *Ibid., homil. 29.*

132. O miserimus mundus et miser, qui cum sequuntur: semper homines mundi alia opera excuserunt a vita. *Ibid., homil. 41.*

133. Nemo amat a mundo, nisi qui odio fuerit Christo. *Serm. 1, de Martyribus.*

134. Omnia mundana rursus sunt, facticia, et urbana: et hoc est quod omnia subvertit, hoc omnia dejicit. *Homil. 15, super Epist. ad Hebr.*

135. Quicquid delectabile habet mundus, coartem: quicquid delectabile habet, rideo: divitiis non cupio, paupertatem non horresco, mortem non timeo. *Homil. de Epist. Ieron.*

136. Mundus hic et mortalis est, et morientium regia. *Lib. 1, Parallel., cap. 8.*

137. Difficillimum aut impossibile sapienter, in presenti gaudere cum mundo, et in aeternum exultare cum Christo. *Prose.*

138. Et plane misererrimum est, torqueri cum mundo, et in aeternum cum diabolo flagellari. *Lib. 7, de Nigiv. curial., cap. 22.*

139. Fallax est hic mundus, finis dubius, exitus horribilis, iudex terribilis, poena inflexibilis. *Prose.*

140. Periculosior est blandus, quam molestus;

et magis cavendus, cum per prospera attrahit; quam cum per adversa saevit.

141. Blandimenta ejus nociva, plena sunt dolis, utitur ut decipiat, insidiat ut occidat.

142. Recte mundus per antiphrasim dicitur est, quia mundus non est, sed omni spurcitia et malitia plenus. *Lib. 4, de Teat. reip., cap. 2.*

143. Ecce mundus transit, et esquiserit; decipit, et eum diligit; mentitur, et condidit. Quid putas, fiet tibi? cum percontis poris, cum labente laboris, cum decipiente deciperis. *De vanit. et mis. hum. vite, cap. 2.*

144. Nihil rebus mundi fugacius, nihil fragilius, nihil brevius. *Ibid.*

145. Fugiendus mundus, quoniam male suos amatores remunerat, quos in aeternum damnat. *Ibid.*

146. Magna apud Deum refugit gratia, quia huic mundo contemptibilis fuerit: nam revera necesse est, ut quem mundus odit, diligatur a Deo. *Lib. 3, de Summo bono, cap. 16, sent. 8.*

147. Qui hunc mundum diligunt, turbulenta ejus curis, et sollicitudinibus conturbantur: qui autem eum odium, nec sequuntur, internae quietis tranquillitate fruantur, futurae pacis requiem hic quodammodo habere jam inchoant. *Ibid., sent. 7.*

148. Dum quis a consortio mundi abstrahitur, nec cupiditas eum obligat contententem, nec cruciat sententiam. *Prose.*

149. Bonum est quidem corporaliiter remotum esse a mundo, sed multo est melius volutate, utriusque perfecte. *Ibid., cap. 17, sent. 3.*

150. Quaecumque mens procellis mundi hujus, involvitur, lignum conscende crucis, ut a mari, id est, tempestate hujus mundi libereris. *Ibid., cap. 23.*

151. Mundi amatores non solum ex eo rei sunt, quod infirma pro summis appetunt: verum etiam et miseri, per hoc quod gravi aeterna ad ipsa desiderata pertingunt. *Ibid., cap. 59, sent. 1.*

152. Multis saevius est mundus, ipsi tamen vicissim mundo mortui non sunt: boni enim mundi diligunt, et tamen ipsa quae diligunt, minime consequuntur. In utroque vacui sunt, quia et futura percipiunt, et praesentia non acquiritur. *Ibid., cap. 59, sent. 5.*

153. Mori oportet hominem in carae mundo, ne moriatur in animo Christo: nam vere tunc vivere quisque creditur, si secundum mundum moriens, in solo Deo vivere delectetur. *Ibid., cap. 61, sent. 6.*

154. Esto mortuus mundo, et mundus tibi: mundi quae gloriam tanquam mortuus non quaeras. *Lib. 2, de Synonym., cap. 17.*

S. ISID. HIS.

145. Mundus hic invidiosus plenus est : nullum loqui, nullum tempus invenies, in quo valeas esse securus. *De discip. monast. conversat.*, cap. 44.
- S. LAURENTIUS. 156. Totus cum sit turbinibus mundus plenus, ille vero consensus est felix, qui Dei gratia preventus, aridum mundum spernit cum flore. *Serm. de Vita salutar.*, cap. 6.
- S. LEO I. 157. In mundo plena sunt omnia periculis, pleni laqueis : incitant cupiditates, insidiantur illecebræ, blandiantur lucra, damna deserunt. *Prose.*
158. Amare sunt obloquentium lingua, nec semper veracis sunt ora laudantium : inde servit odium, hinc decipit mendax officium : ut facilis sit vitare discordem, quam declinare fallacem. *Serm. 5, Quadrag.*
- S. NICOLAUS. 159. Omnia mundana, umbra et fumus, et bulla sunt. *Parentis.* 241.
- PEYR. BLES. 160. Mundus in maligno positus est : plenus periculis, plenus laqueis, plenus scandalis, plenus colloquiis pravis, exemplis malis, proditoriis verbis, et iniquis consiliis. *Epist. 102, ad Rudolphum, abbat.*
- S. PETERUS DAMIANUS. 161. Totus mundus hoc tempore nihil est aliud, nisi gula, avaritia, atque libido. *Lib. 1, epist. 15, ad Alexandr. pap.*
162. Fugendus est mundus, qui tenebras parit : et in quibus semper est, tenebrarum caliginis infecti, consentientibus sibi, atque obedientibus lumen extinguunt, et suorum oculos obruit amicorum. *Lib. 6, epist. 5, ad Monach. Cluniac.*
163. Quisquis mundi huius inquietis actionibus implicatur, necesse est ut lumen contemplationis amittat. *Ibid.*
164. Mundus offert nobis quidquid pulchrum est visu carnis, comestitiam et oculorum, et ambitionem secuti, ut illaque et miseris, illaqueatos strangulat, strangulatos scripturarum involvat incendit. *Serm. 56, de Sancto Martino.*
- HELIO JUD. 165. Inter ea, que sensu comprehenduntur, nihil quidquam est mundo absolutius. *Lib. Quod mundus sit incorruptibilis.*
- ROBERTUS BELLAM. 166. Certe si non essent preces assidue servorum Dei, quibus Deus placari se patitur, jam mundus non tam diu subsisteret. *Super Psalm. cv, vers. 24.*
167. Mundus et si non diligit eos, qui de mundo non sunt, miratur tamen et Deum in illis, et cum illis esse negare non potest. *Super Psalm. cxxv, vers. 3.*
- THOMAS A. KEMPEN. 168. Quid queris, quid cupis videre in mundo, ubi nihil est mundum? *In Hortulo Roter.*, cap. 2, sect. 2.
- IN VIT PAT. 169. In mundo parva et brevis voluptas est,

- imo non voluptas, sed fraus quedam est et impostura perversitatis mundi, quem nullo modo diligere, verum potius ex animo odisse atque insectari docemur. *Prose.*
170. Ac sane odio et detestatione dignus est; nam quidquid amicis suis dono dat, idem rursus animo irato eripit, atque omni bono spoliatus, ignominiaque indutus, gravibusque sarcinis onustus, ad sempiternam calamitatem transmittit : et quos in sublime attollit, extreme humilitati atque afflictioni obnoxios quamprimum reddit, hostiumque suorum ludibrio exponit.
171. Amicorum suorum hostis est, omnibusque qui ipsius voluntatibus obsequuntur, insidias struit : horrendam in modum eos, qui ipsi imitantur, conturbat : et eorum qui fiduciam suam in ipso collocant, nervos omnes elidit.
172. Cum stultis foedus sancti, falsasque sollicitationes inicit : hoc tantum animo, ut eos ad se pertrahat, illis sincero animo esse ad ipsum adjungentibus, improbus ipse ac mendax esse comperit, nihil eorum que pepigerat, prestat.
173. Nam cum iucundis cibis eorum fauces hodie demittit, cras eodem hostibus suis devorandos obijcit.
174. Hodie regem aliquem creat, et cras eundem in miseram servitutem addicit : hodie innumeris bonis florentem reddit, cras mendicam et mendicorum mancipium : hodie insignem coronam ipsius capiti imponit, cras ipsius faciem terræ alidit : hodie ipsius collum splendidis dignitatum honoribus exornat, cras eundem ferreis catenis vinculum dejicit.
175. Ad breve tempus omnium amorem ac benevolentiam ipsi conciliat, aliquando post autem eidem omnium odium et execrationem collat.
176. Hodie ipsum voluptate afficit, et cras eundem iunctibus ac lumentis conficit.
177. Denique incolas gehennæ, eos a quibus adamatus est, miserandum in modum afficit.
178. Hec semper ipsius mens, ac sententia est, hoc institutum : nec eos qui preterierunt, luget, nec eorum, qui relicti sunt, commiseratione afficitur. *Lib. 4, in Vita St. Barlaam et Josephat.*, cap. 12.
- SENTENTIA PAGANORUM.
179. Auctor supremus creavit hunc orbem, ut exemplar idoneum suæ excellentis sapientie. *Lib. 49, Theolog.*, cap. 22.
180. Mundus amplitudine est summus, motu incitissimus, splendore fulgurentissimus, nec vestitus, nec occidens unquam. *De mundi.*
181. Mundus hic omnis, oppidum nostrum est. *Lib. 4, de Finibus.*

- PLATO. 182. Hinc mundum ex omni materia creavit Deus, universique naturam terminum ipsum circumscripti, atque definiti. *Sixygia 5, in Dialogo Timæi.*
183. Unus profecto est mundus, non plures, factus ad exemplum, qui omnia animalia, et maxime que ratione intelliguntur, complectitur. *Ibid.*
- SENECA. 184. Pusilla res mundus est, nisi in illo quod querat omnis, mundus habeat. *Lib. 7, Quæst.*, cap. 31.
- Vide etiam tit. *Amor*, in genere, sent. 52; 53; *Cæcitas*, sent. 9; *Carcer*, sent. 31; *Cura*, in genere, sent. 8; *Despicere*, sent. 17; *Domus*, sent. 60; *Eccegitio*, sent. 16; *Favor*, sent. 24; *Fanis*, sent. 35, 36; *Fraus*, sent. 38; *Humilitas* in genere, sent. 22; *Idololatria*, sent. 14; *Instabilitas*, sent. 4; *Iustitia*, sent. 97; *Laqueus*, sent. 36; *Mollitia*, sent. 19; *Miratio*, sent. 8; *Nihilum*, sent. 2; *Nocturnum*, sent. 43; *Occupatio*, sent. 1; *Patria*, sent. 66; *Persecutio*, sent. 24; *Providentia Dei*, sent. 125, 126; *Religio seu Congregatio*, sent. 48, 76; *Relinquo*, sent. 120; *Renunciatio*, sent. 4, 8, 11, 12, 16, 17, 15; *Requies*, sent. 40; *Sopori*, sent. 8; *Suavitas*, sent. 18; *Superbia*, sent. 99; *Temporale*, sent. 1.
- MUNDUS.
- ARISTOTEL. Mundus est rei alicujus donatio, ac honoris signum. *Lib. 4, Rhetor.*, cap. 5.
- S. ISID. HIS. Inter munus et donum hoc interest, quod munus accipientis est, donum dantis : illud a munitione, istud a dando. *Lib. 4, de Differentiis*, diff. 468.
- PHILO STO. Observa dona differre a muneribus : illa enim magnitudinem honorum præ se ferunt : hæc intra parvum modum contrahuntur. *Lib. 2, Legis allegoriarum.*
- SENTENTIA PATRUM.
- S. ANTONIUS. 1. Acceptio munerum, prævaricatio veritatis est. *Part. 4, tit. 5, de Justitia*, cap. 45, § 2.
- S. AUGUST. 2. Munera non solum pecunia est, non solum aurum et argentum, non solum Xenia sunt, neque omnes qui accipiunt ea, accipiunt munera. *Prose.*
3. Accipere enim munera est propter munera laudare hominem, adulari homini, palpare blandiendo, iudicare contra veritatem propter munera.
4. Non solum propter aurum, et argentum, et huiusmodi aliquid : sed etiam propter laudem, qui iudicat male, munus accipit, et munus quo nihil inanis. *Super Psalm. xxv. Enarrat.* 2, vers. 40 : *Dextera eorum repleta est muneribus.*
5. Non intendit Deus ad munus, sed in corde videt. *Tract. 5, super epist. Joan.*, de cap. 3.
6. Oni dat munera, animam auferi accipientium : quia per munus auferitur animus. *Expos. 2, super Psalm. 118, cap. 3, vers. 11, art. 1.*
7. Honestas rei, et validas probat, Religiosorum et pauperum xenium esse probat. In *Speculo discipl.*, part. 2, cap. 6.
8. Nullius gratiam munusculis comparet. *Ibid.*
9. Malorum poena est, a munere divinitatis arceri. *Super Paulin.* 83.
10. Non munus, sed voluntatem divitem reputat Dominus, qui animam erudit. *Apud div. Joan. Damasc. Lib. 3, Parall.*, cap. 26.
11. Quis religio manum claudit, porrectis muneribus? *De Cardinal. oper. Christi.*, cap. 4.
12. Apud Deum non est quantitas muneris, sed dilectio et humilitas cordis. *Super Ecclesiastic.*, cap. 35, in illud : *Noli offerre munera tua*, etc.
13. Pensandum est quanti est periculi transacta munera cerere, et futura desperare. *Lib. 26, Moral.*, cap. 16.
14. Non frangit quod ex dolore obviat, si menti citius hoc quod ex munere sublevari, occurrat. *Ibid.*, lib. 3, cap. 7.
15. Tanto ab homine Deus postea districtius poenas exigit, quanto hanc impensio munere largius prævenit. *Ibid.*, lib. 8, cap. 16.
16. Tres sunt acceptiones munerum : munus a corde, munus ab ore, munus ex manu. Est captata gratia a cogitatione : est gloria per favorem : est premium per dationem. *Ibid.*, lib. 9, cap. 17.
17. Justus quisque ab omni munere manus extulit, quia in eo quod recte agit, nec ab humano corde inane gloriatur, nec ab ore laudem, nec a manu recipere dationem querit. *Ibid.*
18. Ab omnipotenti Deo munus ex manu non accipitur, quod corde obligato in malitia profertur. *Ibid.*, lib. 22, cap. 8.
19. Considerandum est ne acceptum munus veritatem in vitium, ne per favorem vitæ nos absorbeat vorago nequitie. *Ibid.*, lib. 30, cap. 9.
20. Aliud est munus ab obsequio, aliud munus a manu, aliud munus a lingua. Munus ab obsequio, est subiectio indebitè importata : munus a manu, pecunia est munus a lingua, favor. *Rom. 4, super Eveng.*, super illud Isai. 33. *Qui exciuit manus suas a munere.*
21. Nunquam est vacua manus a munere, si fuerit arca cordis repleta bona voluntate. *Ibid.*, hom. 5.
22. Oblata munera subito respuit, qui avaritie radicem a corde suo penitus extirpavit. *Lib. 4, in 1. Reg.*, cap. 4, super illud : *Declinaverunt post avaritiam.*
23. Non delectamur xenis. *Lib. 4, in Regist.*, Tom. III.

145. Mundus hic invidiosus plenus est : nullum locum, nullum tempus invenies, in quo valeas esse securus. *De discip. monast. conversat.*, cap. 44.
- S. LAURENTIUS JUSTIN. 146. Totus cum sit turbinibus mundus plenus, ille vero consensus est felix, qui Dei gratia preventus, aridum mundum spernit cum flore. *Serm. de Vita salutar.*, cap. 6.
- S. LEO I. 147. In mundo plena sunt omnia periculis, pleni laqueis : incitant cupiditates, insidiantur illecebræ, blandiantur lucra, damna deterrent. *Prose.*
148. Amare sunt obloquentium lingua, nec semper veracis sunt ora laudantium : inde servit odium, hinc decipit mendax officium : ut facilis sit vitare discordem, quam declinare fallacem. *Serm. 5, Quadrag.*
- S. NICOLAUS. 149. Omnia mundana, umbra et fumus, et bullæ sunt. *Parentis.* 241.
- PEYR. BLES. 150. Mundus in maligno positus est : plenus periculis, plenus laqueis, plenus scandalis, plenus colloquiis pravis, exemplis malis, proditoriis verbis, et iniquis consiliis. *Epist. 102, ad Rudolphum, abbat.*
- S. PETERUS DAMIANUS. 151. Totus mundus hoc tempore nihil est aliud, nisi gula, avaritia, atque libido. *Lib. 1, epist. 15, ad Alexandr. pap.*
152. Fugendus est mundus, qui tenebras parit : et in quibus semper est, tenebrarum caliginis infecti, consentientibus sibi, atque obedientibus lumen extinguunt, et suorum oculos obruit amicorum. *Lib. 6, epist. 5, ad Monach. Cluniac.*
153. Quisquis mundi hujus inquietis actionibus implicatur, necesse est ut lumen contemplationis amittat. *Ibid.*
154. Mundus offert nobis quidquid pulchrum est visu carnis, comestitiam et oculorum, et ambitionem secuti, ut illaque et miseris, illaqueatos strangulat, strangulatos scripturarum involvat incendit. *Serm. 56, de Sancto Martino.*
- HELIO JUD. 155. Inter ea, que sensu comprehenduntur, nihil quiddam est mundo absolutius. *Lib. Quod mundus sit incorruptibilis.*
- ROBERTUS BELLAM. 156. Certe si non essent preces assidue servorum Dei, quibus Deus placari se patitur, jam mundus non tam diu subsisteret. *Super Psalm. cv, vers. 24.*
157. Mundus et si non diligit eos, qui de mundo non sunt, miratur tamen et Deum in illis, et cum illis esse negare non potest. *Super Psalm. cxxv, vers. 3.*
- THOMAS A. KEMPEN. 158. Quid queris, quid cupis videre in mundo, ubi nihil est mundum? *In Hortulo Rosar.*, cap. 2, sect. 2.
- IN VIT PAT. 159. In mundo parva et brevis voluptas est,

imo non voluptas, sed fraus quedam est et impostura perversitatis mundi, quem nullo modo diligere, verum potius ex animo odisse atque insectari docemur. *Prose.*

170. Ac sane odio et detestatione dignus est; nam quidquid amicis suis dono dat, idem rursus animo irato eripit, atque omni bono spoliatus, ignominiaque indutus, gravibusque sarcinis onustus, ad sempiternam calamitatem transmittit : et quos in sublime attollit, extreme humilitati atque afflictioni obnoxios quamprimum reddit, hostiumque suorum ludibrio exponit.

171. Amicorum suorum hostis est, omnibusque qui ipsius voluntatibus obsequuntur, insidias struit : horrendam in modum eos, qui ipsi imitantur, conturbat : et eorum qui fiduciam suam in ipso collocant, nervos omnes elidit.

172. Cum stultis foedus sancti, falsasque sollicitationes inuit : hoc tantum animo, ut eos ad se pertrahat, illis sincero animo esse ad ipsum adjungentibus, improbus ipse ac mendax esse comperit, nihil eorum que pepigerat, prestat.

173. Nam cum juvenis cibis eorum fauces hodie demittit, cras eodem hostibus suis devorandos objicit.

174. Hodie regem aliquem creat, et cras eundem in miseram servitutem addicit : hodie innumeris bonis florentem reddit, cras mendicam et mendicorum mancipium : hodie insignem coronam ipsius capiti imponit, cras ipsius faciem terræ alidit : hodie ipsius collum splendidis dignitatum honoribus exornat, cras eundem ferreis catenis vinculum dejicit.

175. Ad breve tempus omnium amorem ac benevolentiam ipsi conciliat, aliquando post autem eidem omnium odium et execrationem collat.

176. Hodie ipsum voluptate afficit, et cras eundem luctibus ac lumentis conficit.

177. Denique incolas gehennæ, eos a quibus adamatus est, miserandum in modum afficit.

178. Hæc semper ipsius mens, ac sententia est, hoc institutum : nec eos qui preterierunt, luget, nec eorum, qui relicti sunt, commiseratione afficitur. *Lib. 4, in Vita St. Barlaam et Josephat.*, cap. 12.

SENTENTIE PAGANORUM.

179. Auctor supremus creavit hunc orbem, ut exemplar idoneum suæ excellentis sapientie. *Lib. 49, Theolog.*, cap. 22.

180. Mundus amplitudine est summus, motu incaltescens, splendore fulgurentissimus, nec retulescens, nec occidens unquam. *De mundi.*

181. Mundus hic omnis, oppidum nostrum est. *Lib. 4, de Finibus.*

PLATO.

182. Hinc mundum ex omni materia creavit Deus, universique naturam terminum ipsum circumscripti, atque definiti. *Sixygia 5, in Dialogo Timæi.*

183. Unus profecto est mundus, non plures, factus ad exemplum, qui omnia animalia, et maxime que ratione intelliguntur, complectitur. *Ibid.*

SENECA.

184. Pusilla res mundus est, nisi in illo quod querat omnis, mundus habeat. *Lib. 7, Quæst.*, cap. 31.

Vide etiam tit. *Amor*, in genere, sent. 52; 53; *Cæcitas*, sent. 9; *Carcer*, sent. 31; *Cars*, in genere, sent. 8; *Despicere*, sent. 17; *Domus*, sent. 60; *Eccegitio*, sent. 16; *Favor*, sent. 24; *Fanis*, sent. 35, 36; *Fraus*, sent. 38; *Humilitas* in genere, sent. 22; *Idololatria*, sent. 14; *Instabilitas*, sent. 4; *Justitia*, sent. 97; *Laqueus*, sent. 36; *Mollitia*, sent. 19; *Miratio*, sent. 8; *Nihilum*, sent. 2; *Nocentium*, sent. 43; *Occupatio*, sent. 1; *Patria*, sent. 66; *Persecutio*, sent. 24; *Providentia Dei*, sent. 125, 126; *Religio seu Congregatio*, sent. 48, 76; *Relinquo*, sent. 120; *Renunciatio*, sent. 4, 8, 11, 12, 16, 17, 15; *Requies*, sent. 40; *Sopori*, sent. 8; *Suavitas*, sent. 18; *Superbia*, sent. 99; *Temporale*, sent. 1.

MUNDUS.

ARISTOTEL.

Mundus est rei alicujus donatio, ac honoris signum. *Lib. 4, Rhetor.*, cap. 5.

S. ISID. HIS.

Inter munus et donum hoc interest, quod munus accipientis sit, donum dantis : illud a munitione, istud a dando. *Lib. 4, de Differentiis*, diff. 468.

PHILO STO.

Observa dona differre a muneribus : illa enim magnitudinem honorum præ se ferunt : hæc intra parvum modum contrahuntur. *Lib. 2, Legis allegoriarum.*

SENTENTIE PATRUM.

S. ANTONIUS.

1. Acceptio munerum, prævaricatio veritatis est. *Part. 4, tit. 5, de Justitia*, cap. 45, § 2.

S. AUGUST.

2. Munera non solum pecunia est, non solum aurum et argentum, non solum Xenia sunt, neque omnes qui accipiunt ea, accipiunt munera. *Prose.*

3. Accipere enim munera est propter munera laudare hominem, adulari homini, palpare blandiendo, iudicare contra veritatem propter munera. 4. Non solum propter aurum, et argentum, et hujusmodi aliquid : sed etiam propter laudem, qui iudicat male, munus accipit, et munus quo nihil inanis. *Super Psalm. xxv. Enarrat. 2, vers. 40 : Dextera eorum repleta est muneribus.*

CICERO.

5. Non intendit Deus ad munus, sed in corde videt. *Tract. 5, super epist. Joan.*, de cap. 3.

Tom. III.

6. Qui dat munera, animam suam accipientium : quia per munus auferitur animus. *Expos. 2, super Psalm. 118, cap. 3, vers. 11, art. 1.*

7. Honestas rei, et validas probat, Religiosorum et pauperum xenium esse probat. In *Speculo discipl.*, part. 2, cap. 6.

8. Nullius gratiam munusculis comparet. *Ibid.*

9. Malorum poena est, a munere divinitatis arceri. *Super Paulin.* 83.

10. Non munus, sed voluntatem divitem reputat Dominus, qui animam erudit. *Apud div. Joan. Damasc. Lib. 3, Parall.*, cap. 26.

11. Quis religio manum claudit, porrectis muneribus? *De Cardinal. oper. Christi.*, cap. 4.

12. Apud Deum non est quantitas muneris, sed dilectio et humilitas cordis. *Super Ecclesiastic.*, cap. 35, in illud : *Noli offerre munera tua*, etc.

13. Pensandum est quanti est periculi transacta munera cerere, et futura desperare. *Lib. 26, Moral.*, cap. 16.

14. Non frangit quod ex dolore obviat, si menti citius hoc quod ex munere subvertat, occurrat. *Ibid.*, lib. 3, cap. 7.

15. Tanto ab homine Deus postea districtius poenas exigit, quanto hanc impensio munere largius prævenit. *Ibid.*, lib. 8, cap. 16.

16. Tres sunt acceptiones munerum : munus a corde, munus ab ore, munus ex manu. Est captata gratia a cogitatione : est gloria per favorem : est premium per dationem. *Ibid.*, lib. 9, cap. 17.

17. Justus quisque ab omni munere manus extulit, quia in eo quod recte agit, nec ab humano corde inamem gloriam, nec ab ore laudem, nec a manu recipere dationem querit. *Ibid.*

18. Ab omnipotenti Deo munus ex manu non accipitur, quod corde obligato in malitia profertur. *Ibid.*, lib. 22, cap. 8.

19. Considerandum est ne acceptum munus veritatem in vitium, ne per favorem vitæ nos absorbeat vorago nequitie. *Ibid.*, lib. 30, cap. 9.

20. Aliud est munus ab obsequio, aliud munus a manu, aliud munus a lingua. Munus ab obsequio, est subiectio indebitè impotens : munus a manu, pecunia est munus a lingua, favor. *Rom. 4, super Eveng.*, super illud Isai. 33. *Qui excusit manus suas a munere.*

21. Nunquam est vacua manus a munere, si fuerit arca cordis repleta bona voluntate. *Ibid.*, hom. 5.

22. Oblata munera subito respuit, qui avaritie radicem a corde suo penitus extirpavit. *Lib. 4, in 1. Reg.*, cap. 4, super illud : *Declinaverunt post avaritiam.*

23. Non delectamur xenis. *Lib. 4, in Regist.*, 40

S. BONAV.

CASSEIODOR.

CLEM. ALEX.

S. CYPRIAN.

GLOSS. ORD.

S. GREGORI.

MAGNUS.

- ind. 9, cap. 64, epist. 64, ad Felice[m] episc. Messanen[sis] in medio, col. 679 B., tom. 2.
- S. HIERON.** 24. Crebra munuscula, et sudariola, et fasciolas, et vestes ori applicatas, ac degustatos cibos, blandas et dulces hitales, sanelus amor non habet, epist. 2, ad Nepotian.
25. Modica in hamo esta ponitur, ut matronarum in eo saeculi protrahantur; sic bestiae, sic aves, sic captantur et pisces. *Ibid.*
26. Munera parva specie, sed charitate sunt magna. Epist. 19, ad Eustochium.
27. Munuscula arguuntur sunt diaboli, mortis eterne indicia, et luxuria iustitia. In Reg. monachor., cap. 26.
28. In catalogo vitiosorum numerantur etiam hi qui diligunt munera. Lib. 4, super Isai., cap. 4, super illud; *Omnia diligunt munera.*
29. Munera dantem spoliant, accipientem excaecant et interficiunt. Lib. 2, super Altiham., cap. 7, super illud Deuteronomio. 16; *Munera excaecant oculos.*
30. Qui amant munuscula, delectantur in propriis. Super Regul. D. Augusti., cap. 8.
31. Sunt quidam qui munera non querunt, sed oblata recipiunt; et sunt quidam qui non querunt, sed respiciunt, tepide tamen, unde et tandem recipiunt: sunt qui querunt, et avidè recipiunt. Super Gen., cap. 44.
32. Munera accipere ad nutrimentum matius charitatis, aut causa necessitatis, bonum est: aliter, malum. Super Prov., cap. 15.
- S. JOHANNES CHERYSOST.** 33. Sanctorum animas Deo magis letantur auctore munera, quam ipsis munusculis: non eum propter dona ipsius, sed dona propter illum diligunt. Homil. 5, de Fide Anni.
- JOAN. TAY.** 34. Munuscula infirmorum dissolvunt animos. Lib. 2, ad Monachos, serm. 3.
- S. TRENACUS** 35. Per munus, et honos et affectio ostenditur. Lib. 4, adve[n]t. Horei., cap. 34.
- S. ISID. HIS.** 36. Aceptio munerum, provaricatio veritatis est. Lib. 3, de Summo bone, cap. 54, sent. 4.
- S. ISID. HIL.** 37. Si munus Deo vere offerri cupis, munera sequesterum ne aspernare. Lib. 1, epist. 349, ad Simam.
38. Dilectio, que munere glutinatur, no suspensio dissolvitur. De ligno vite, tract. h, de Charit., cap. 17.
- S. L. O. I.** 39. Fidelium largitas non de muneris pensatur pondere, sed de benevolentia quantitate. Sermon. 3, de Collectis.
40. Si dives muneris copiosior, dum pauper animo sit inferior. *Ibid.*
41. Munusculis Dei iuste et sapienter utendum est, ne materia boni operis fiat causa peccati. *Ibid.*, serm. 5.

42. Semper illi quod largitur occerit, cui bene velle non deficit. Sermon. 1, de Jejun. decimo mensis.

43. Pauci inveniantur, quos odor munerum non inclinet; sed beatos, qui excudit manum suam ab omni munere. *Prove.*

44. Haec pestis multos socum trahit, difficile vincitur, mentemque inflammat ad rapiendum, ad servandum autem semper tenaciter laxat. Sermon. 45.

45. Munus amicabile est amico, sollicitudinem gerere: pluris enim est munus animi, quam nummi. Lib. 7, epist. 5, ad Abbat. Vitalium.

46. Manus nostra non omnia, que praeberunt indifferenter accipiat, et non id quod offertur, sed potius a quo offertur cauta prius examinatione discernat. *Prose.*

47. Si qua offerentium scilicet, et offerentium merita non discernas, deterior deliquisti. Lib. 4, epist. 7, ad quendam episc.

48. Nullum munus cuiquam congruentius datur, quam id quod ab eo ipso qui datur, exigitur. *Opus.* 23, in praesat.

49. Vir divitiis neglectus habens, sicut in pauperis munusculis restrictissimus est, ita in laudis munificentiis liberalissimus. De providentia, sect. 1.

50. Offere tibi munus quod et me dare, et te accipere maxime deceat. Sermon. de Dono astrolobii.

SENTENTIA PAGANORUM.

51. Exiguum munus, cum dat tibi pauper similes, accipit placide, et plene laudare memento. Lib. 4, Delecta, metr. 38.

52. Manus manum fricat, da aliquid, et cape aliquid. *Satyria* 6, in *Dialogo Astochi.*

53. Inter turpes jecturas, malum munus est. De vita beata, cap. 23.

54. Malefictum incipit esse, non munus, in quo virtutum accipientis agnoscat. Lib. 1, de Benef., cap. 14.

55. Munera non tam pretiosa, quam rara et exquisita sunt; que etiam apud divitem sui locum faciunt. *Ibid.*, cap. 12.

56. Saepe nihil interest inter amicorum munera et hostium vota. *Ibid.*, lib. 2, cap. 15.

57. Munera ista fortuna putatis? insidias sunt. Epist. 8.

Vide etiam tit. *Colpa*, sent. 44; *Damm*, per totum; *Judicia corruptio*, sent. 8, 9, 10, 24, 27, 28, 46, 53, 54, 60; *Pensionarium acceptio*, sent. 31 *Remunquatio*, sent. 24; *Res*, sent. 88.

MURMUR.

Definitio. Murmur est conqueustus cum impatientia alienius rei, que tolerari debet cum patientia. Murmurare est falso ad invicem de praesentis et

PETS. HAZ.

S. KONAV.

Murmuratio est iniusta querela contra superiores, vel alios, latenter multorum auribus concitata. In *Speculo anime*, cap. 1.

SENTENTIA PATRUM.

S. AUGUST. 1. Nemo cum murmure aliquid faciat, ut non simili iudicio murmuratorum pereat. In regul. 2, ad Clericos.

2. Ne murmuraveris, meis acquiesce conatibus; quandoquidem murmurando duo mala sustines: pacificus esto, et gravamen corporale fac tibi antidotum spirituale. Lib. 4, de Visit. infirm., cap. 6.

3. Anima superba et peccatis obnoxia, quos adversitate pulsantur, rebelles contra Dominum murmurare praesumunt. Sermon. 2, Dom. 13, post. Trin.

4. Cum aliquid sit, cave re eum murmurare fiat, ne murmuratorum in conspectu Dei vocemini. Sermon. 1, ad Fratres in oratione.

5. Sicut lepra proprium corpus devorat, et sibi adherentes infect; sic et murmurator non solum seipsum destruit, sed etiam cunctos audientes infect et occidit. *Ibid.*, serm. 26.

6. O quam pestis misera et mortalis est ipsa murmuratio! *Ibid.*

7. Grande periculum est, inter murmuratores habitare: quia murmuratio conventus clericorum, et civitates multas destruxit. *Ibid.*

8. Murmurare, detrahere, vel despiciere, hypocritarum conditio est. *Prose.*

9. Murmurare et detrahere hypocrita non satiat, de omnibus male dicens, ut ipse solus a cunctis praeferatur beatus. *Ibid.*

10. Repudiandus est labor ille, qui a murmuratoribus profugitur, non sicut ac victima, cui macula subest. Lib. regular. disputat. interrogat, 29, et hab. apud Joan. Damas. lib. 1, Paroli, cap. 67.

S. BASILIOS MAGNUS.

11. Is qui impatientia sua et murmuratione ceteros molestat, manifeste Christum persecutur. Sermon. de Coenae. 8, Paroli.

12. Nihil tam horrendum et horribile est, quam murmurare in Congregatione. Sermon. 63, Paroliarum, serm.

13. Si is qui murmurat, secundum animam mortuus est; qui ad murmurandum instigat, quo modo vivit? Lib. 3, de Conat. ad Eugen. Pap.

14. Qui murmurat, venenum diaboli habet in lingua. Sermon. 47, ad Sacerdotem.

15. Nisi murmurantem miseratio aeterna respiciat, frontosus mox et impudens factus, tanto

reoribus queri, quantum ad mentem loci pertinet: qua solet murmurare etiam fieri iusta ex causa. Super 1. Cor., cap. 10, in illud: *Neque murmuraveritis*, etc.

16. Murmuratio est iniusta querela contra superiores, vel alios, latenter multorum auribus concitata. In *Speculo anime*, cap. 1.

deterius quanto desperatius in rebellionem corruit. De doctore, grad. humil., gradu 10.

16. Adversus locutus est murmurandum oblatione mordacis. Expos. 2, super Psalm. cxviii, cap. 2, vers. 7, art. 3.

17. Qui murmurat de periculo tentationis, murmurat de praesidio probationis. Lib. 2, Pharetrae, cap. 1.

18. In nullo penitus murmurare, totum sanatum, totum iustum, totum utile iudica quidquid aut tibi, aut aliis videris imperari. Hom. 18.

19. Non solum tuam linguam stude a murmuratione mortifera prohibere, sed etiam murmurantem alium non libenter audire. *Ibid.*

20. Odit Dei disciplinam, qui ad correctiones iustas iniqua praesumptioque renurmurat. Super Psalm. xlii, vers. 18. *Odisti disciplinam.*

21. Major criminis crescit turpitas, cum murmurare contigit obis. Super Psalm. cv, vers. 25; et *murmuraverunt*, etc.

22. Scandalosa est cunctis inurmuratio, charitatem everit, unionem dissipat, pacem destruit, Deo murmurat.

23. Murmurator praesumptivus contradicent, et ad omne opus bonum ineptus atque inutilis est. *Ibid.*

24. Murmuratori semper excessiones in promptu sunt; si quod et ipse agendum injungatur, obdurantur, ac alios mox etiam pervertit. *Ibid.*

25. Quaevis murmuratoris actio reproba est, inutilis, et ad nullam virtutem accommodata. *Ibid.*

26. Religiosus qui murmurat, quid aliud facit, quam implere propriam matrem suam (id est Religionem) felle vituperii et traditioquam? In suis *Opus.*, collat. 18.

27. Solet murmuratio fore comitari otiositas. In *Ethiologia* super Psalm. 49, vers. 21: *Sedens adversus fratrem tuum loquoribus*, etc.

28. Ignis Domini iuste ultionis in futuro illos exerceat, qui lingua inflammata a gehenna murmurant. Super *Ysaia*, cap. xi, super illud: *Orcum est murmur*, etc.

29. Dulces animus debet se custodire, ne de igno probatorio murmurat. Super *Job*, cap. 1.

30. Murmurantes per impatientiam si aliqua culpa aliquid eis inferitur, noxios se reddunt, qui haecque videntibus innocui. Super *1 Petri*, cap. 3.

31. Tanto minus quisque murmurat et conquestritur, quanto minus in se desideria carnis extinguat. Super *Epist. Jude*, in illud: *Hi sunt murmurantes*, etc.

32. Alienus sit a fratribus unitate, qui murmurat; et opus ejus abieciatur, qui murmurans extiterit, ne penam murmurantium incurrat. In *Decret.* 96, can. *Aleus*.

S. CRESAS. ARELAT.

CASSIODOR.

S. EPHEMUS.

S. FRANCIS. ASSISIAN.

FRANCISC. TITELM.

GLOSSA ORD.

GRATIANUS.

S. GREGOR.
MAGNUS.

33. Quisquis de peccatione murmurat, quid aliud quam iustitiam ferientis accusat? Lib. 5, *Moral.*, cap. 29.

34. Qui de his, qui sibi prelati sunt, murmurant, non humano, sed ei cui cuncta disponit divino ordini contradicunt. *Ibid.*, lib. 22, cap. 17.

35. Contra negligentes prepositos non immerito a subditis murmuratur. *Ibid.*, in titulo.

36. Non nimis tepido in impatientiam cor erumpat, ne ea quae curari per plagam poterat culpa, crescat ex murmure. Lib. 9, in *Registro*, indict. 4, cap. 27, *Epist. 27, ad Maximian. episc. Arath.*

37. Murmuratio noxia est operibus bonis. Serm. 4, *Dom. post Avers.*

38. In nulla causa ita offenduntur Iudaei Deum in Eremito, sicut in murmuratione, quoniam semper murmuratores existenterant. Serm. *Dom. 16 post Pent.*, in Appendice.

S. HIERON.

39. Maximum seravorum vitium est, dominis contradicere, et cum aliqui iusserint, secum munitare. Super *Epist. ad Tit.* cap. 11, in illud: *Non contradicentes.*

HUGO A. S.
VICTORE.

40. Omnis, qui murmurat, serpens venenosus est, quia venenum diaboli habet in lingua. Super *Regul. div. Aug.*, cap. 9.

S. JOANNES
CHRYSOST.

41. Seravorum est improborum et insensatorum, murmurare: melius esset nihil operari, quam cum murmuratione operari; nam quod factum est perit. Serm. 3 super *Epist. ad Philip.*

42. Melius esset saepe ministerio privari, quam murmurantem sustinere. *Ibid.*

43. Gravis est, gravis inquam, est murmurator, et vicinus blasphemiae. *Ibid.*

44. Murmurare ingratitude est: qui enim murmurat ingratus est Deo; qui Deo ingratus est, blasphemus quoque est. *Ibid.*

S. ISID. HIS.

45. Murmurare in flagellis Dei peccator homo non debet, quia maxime per hoc quod corrumpitur, emendatur. *Prose.*

46. Discat non murmurare, qui mala patitur, etiam si ignorat cur mala patitur: et per hoc iuste se pati arbitretur, quia ab illo iudicatur, cuius nunquam iniusta iudicia sunt. Lib. 3, de *Summa bono*, cap. 4, sent. 1.

S. LAURENT.
IURIN.

47. Proximorum murmuratio omnino sunt a Christi militibus declinanda, quae tanquam acutae sagittae audientium animas penetrare noscuntur. *De interiori conflictu*, cap. 2.

S. LEO I.

48. Audeat plerumque humana insipientia adversus Creatorem suum; non solum de inopia, sed etiam de copia murmurare; ut cum aliquid non suppedit, querat; et cum quaedam exuberant sit ingrata. Serm. 1, de *Jejun. decimi mensis.*

THEOPHIL.

49. Murmurare seravorum et ingratorum est.

Super *Epist. ad Philipp.*, cap. 11, in illud. *Sine reprehensione*, etc.

Vide etiam tit. *Excavare*, sent. 71; *Flagellum Dei*, sent. 79, 409, 444, 231; *Ovis*, sent. 106; *Passio*, in genere, sent. 77; *Potestas*, in genere, sent. 45; *Praedictio*, sent. 31; *Regnum caeleste*, sent. 46; *Servitus*, sent. 20; *Tempus*, sent. 14.

MUTATIO.

Definitio. Mutatio est transitus entis ab uno termino ad alium. Vel

Mutatio est transitus a privatione ad formam, vel a forma ad privationem intrinsecam mobili.

Differentia. Omnis mutatio est aut de statu in statum meliorem, aut de statu in statum deteriore, aut de statu in statum priori aequalem: ubi autem nihil horum esse potest, vera incommutabilitas inest. Part. 1, lib. 2, de *Trans.*, cap. 3.

Comparatio. Sicut multa diligens in his per affectum dividitur, sic mutabilia sequens variatur. Lib. 4, de *Sacram.*, part. 9, cap. 3.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Grave est in pejus mutari: mutatur enim unusquisque morum varietate, et fit aliter, in quo non agnoscitur quod fuit, et incipit esse quod non fuit, sicut degener. Lib. 1, *epist. 1, ad Iustus.*

2. Proclivis et mutabilis in utrumque est humana conditio, ut quocumque intendat, eo propendat et vergat, vel ad studia virtutum, vel ad illecebram delictorum. Super *Probr.* XLVII.

3. In omni mutabili natura nonnulla mors est ipsa mutatio, quia facit aliquid in ea non esse quod erat. Lib. 3, *contra Maximinum*, cap. 12.

4. Ut mutemur in pejus, nostra iniquitas, est: ut mutemur in melius, gratia Dei prostat. Super *Psalm.* LXVIII.

5. Mutata vita, mutatur sententia. Serm. 47, *ad Frat. in eremo.*

6. Mutabile est omne, quod semper eodem modo non est. *De immortal. animae*, cap. 2.

7. Omnis res mutabilis, etiam formabilis aut necesse est. Lib. 2, de *libero arb.*, cap. 17.

8. Mutabilitas rerum mutabilium, capax ipsa est formarum omnium in quas mutantur res mutabiles. Lib. 12, *Conf.*, cap. 6.

9. Omnis intentio quae variatur mutabilis est, et omne mutabile aeternum non est. *Ibid.*, cap. 15, post init.

10. Nec tu me in te mutabis, sicut cibum carnis tuae, sed tu mutaberis in me. *Ibid.*, lib. 7, cap. 10.

11. Quod nullam patitur mutationem, melius est quam id quod mutari potest. *Ibid.*, lib. 7, cap. 1.

COLLECTOR.

RICHARD. A
S. VICTOR.HUGO A. S.
VICTOR.

S. ANDREAS.

S. AUGUST.

12. Quod mutatur in melius, non quia manebat, mutatur; sed quia pervertebatur in pejus. *Prose.*

13. Mutantur ergo quaedam meliora, et propterea tendunt ad esse; nec dicuntur ista mutatione perverti, sed reverti atque converti. *De Morib. Monach.*, cap. 6.

14. Omnia mutantur, nec mutatur divina providentia ratio, qua fit ut ista mutantur. *Epist.* 5.

15. Non verum est quod dicitur, semel recte factum nullatenus esse mutandum, mutata equippe temporis causa, quod recte ante factum fuerat, ita mutari vera ratio plerumque flagitat. *Ibid.*

16. Turpe est mutare sententiam, sed veram et rectam: nam et stultam et noxiam, et laudabile et salubre est. *Epist.* 210.

17. Manifestum est omne mutabile ex aliqua infirmitate formari. Lib. 1, de *Gen. ad lit.*, cap. 11.

18. Omne corpus in omne corpus mutari posse credibile est: quodlibet autem corpus mutari posse in animam credere, absurdum est. *Ibid.*, lib. 7, cap. 7.

19. Spiritalis creatura tantummodo per tempora mutari potest, corporalis autem per tempora et loca. *Ibid.*, lib. 8, cap. 12.

20. Mutatus homo mutatum Deum sentit: ut per tenebrarum duritiam mutati oculi, mutatum solem sentiunt. *Annotat. in Job.*, cap. 40.

21. Quod recipit majus et minus, sine dubitatione mutabile est. Lib. 3, de *Crucitate Dei*, cap. 6.

22. Mutabile est omne quod aliquid patitur. *Ibid.*, lib. 12, cap. 17.

23. Deus in quiddam vulnerit, quae insituit potest mutare naturas. *Ibid.*, lib. 21, cap. 8.

24. Omnia quae fecit Deus, quia ex nihilo fecit, mutabilia sunt. *De Natura boni*, cap. 1.

25. Quidquid fecit Deus potest esse mutabile, ipse autem Deus non est mutabilis. Lib. 1, de *actis cum Felice*, cap. 19.

26. Nisi injustus voluntatem mutaverit, bonum operari non potest. *Contra Adimant.*, cap. 26.

27. Omnia quae mutantur desinunt esse quod erant, et incipiunt esse quod non erant: esse verum non habet, nisi qui non mutatur. *Tract. de eo quod dicitur: Episcopus sum qui sum.*

28. Omnis mutatio facit non esse quod erat. *De Natura boni*, cap. 19.

29. Non omne quod movet, mutatur. *De immortal. animae*, cap. 3.

30. Per gratiam humana voluntas ex mala mutatur in bonam. *De grat. et lib. arb.*, cap. 20.

31. Res quaedam, si mutabilis est, non vere est. *Tract. 88, super Jacm.*

32. Homines similes sunt tuberculis, pro ventorum immutatione ad aliam atque aliam seris partem jaclatis. *Epist. 82, ad Patrophil. episc.*

S. BASILIDES
MAGNUS.

33. Quorum mens ad mutationem propensa est, non est dissentaneum, quin eorum quoque vita non sit ordinata. Apud. D. Joan. Damasc., lib. 2, *Parall.*, cap. 1.

34. Tria sunt genera mutationum; sublimitatis in humilitatem, contemptibilitatis in majestatem, mutabilitatis in aeternitatem. Prima mutatio fuit, quando Verbum carnem assumpsit; secunda mutatio, quando se homo Deus coram discipulis transformavit; tertia mutatio, quando resurgens caelum regnaturus ascendit. In suis *Sent.*, cap. 27a.

35. Cibus hominis mutavit se in papulum peccoris, homine mutato in pecus. *Prose.*

36. Huius tristis et lachrymosa mutatio! ut homo paradisi acola, terre dominus, celi civis, domesticus Domini Sabaoth, frater bestiarum spirituum, et coelestium coherens virtutum, repentina se mutatione inveniit in peccatorum similitudinem propter peccatum transmutatum. Serm. 35, super *Cant.*

37. Omnis subita mutatio rerum, non sine quodam quasi fluctu contingit animorum. Lib. 2, de *Consolat. Philoso.*, prosa. 1.

38. Omne quod a versione inceperit, versioni subiectum est. Super *Sapient.*, cap. xi.

39. Quanto res magis elongatur a suo principio, tanto magis mutatur et deficit. Super *Joan.*, cap. vii, in illud: *Principium qui et loquor vobis.*

40. Planta quae assidue transferitur, fructum nunquam edet. *Hab.* apud D. Joan. Damasc., lib. 2, *Parall.*, cap. 1.

41. Nihil est in mundo, quod mutabilitatem non sentiat. In *Decret. Gratiani*.

42. Quid mutabilitas, nisi mors quaedam est? quae dum rem quaedam in eam immutat, quasi occidit quod fuerat, ut incipiat esse quod non erat. Lib. 12, *Moral.*, cap. 47.

43. In virum alium mutatur, qui illud quod non fuit, se videt esse: et illud quod fuerat, non esse. Lib. 4, in 1 *Regum*, cap. v, super illud: *Et mutaberis in civem alium.*

44. Honestus est Religiosus non facile quidem super aut leviter variare. Super *Regul. D. Aug.*, cap. 3.

45. Triplex est mutatio. Prima est conversionis, secunda est alterationis, tertia est meliorationis. Prima cautio est incipientium. Secunda proficientium, tertia perseverantium, super *Ecclesiasten*, cap. 8.

46. Impossibile est ea, quae naturae sunt ac necessaria mutare. *Homil. 11, super Acta Apost.*

47. Praesentia cuncta variantur, et mutationi obnoxia sunt. *Homil. 18, super 1 Tim.*

48. Quorum natura a mutatione inditum duxit,

S. BERNARD.

ROBERTUS.

S. BONAV.

EVAGNIUS.

GLOSS. DEC.

S. GREGOR.
MAGNUS.HUGO A. S.
VICTOR.

HUGO CARD.

S. JOANNES
CHRYSOST.

S. JOANNES

JAMASCEN. ea mutationi quoque subsint necesse est. Lib. 1, de Fide orthodoxa, cap. 6.

JOAN. SAB. 49. Herum subito mutationes solent afferre molestias. Epist. 161.

S. FELIX PAP. 60. Episcopus non mutat sedem, qui non mutat mentem. Epist. ad Benign. archiep.

PETR. NILES. 51. Qui de homine in Angelum transieras, nunc de Angelo in hominem reverteris es. Epist. ad Quendam.

PETR. CELSI. 52. Multa vitium, dum vivis in hac vita: ne si forte modo dum potest, distuleris mutare, cum non poteris, cogaris tenere. Lib. 3, Epist. 10.

PETR. MACBETHUS ARCH. CLERMAC. 53. Nulla mutabilitatem rerum permunitio nos mutare, nulla varietas variare debet. Lib. 1, epist. ad Innocent. Pap.

PHILOLOGUS. 54. Nihil est in rebus genitum firmum, sed omnia mortalitas necessarias mutationes admittunt. De mundi origine.

S. BERTHILMUS. 55. Omnis creatura, que mutari potest in melius aut in deterius, corruptibilis est. Super Epist. ad Rom., cap. 1, can. 23.

EDWARD. A S. VICTORE. 56. Nihil verius, nihil certius, quam mundorum mutabilitas: quanto diligentius conspiciatur, tanto melius, tanto manifestus fugienda, et per despectum calcanda cognoscitur. Part. 1, lib. 3, de Contemplat., cap. 2.

SENTENTIE FAGANORUM.

ANIPOTEL. 57. Ut homo pravus facile est mutabilis: sic et natura prava est ea, quod indiget mutatione. Lib. 7, Bibic. ad Nicomach., cap. 14.

58. Quisdam nasci nulla utilitas est, mores enim mutari faciunt: nam aliqua per naturam ad utrumque apta, per mores ad pejus vel ad melius convertuntur. Lib. 7, Polit., cap. 13.

ELATO. 59. Mutationem, aio, omnibus in rebus, praterquam malis, esse periculosissimam. Sizyg. 6, lib. 7, de Legibus.

SENECA. 60. Commutatio loci tolerabilis est, si tantum locum mutes, non animam. De Consolat. ad Helviam, cap. 13.

61. Non convalescit planta, que sæpe transferitur. Epist. 2.

62. Animum debet mutare, non oculum: licet vagari trajectis mure, sequuntur la quocumque perveneris, vides. Epist. 25.

63. Mutare te loca, et in alium de alio transire solo: quia tam frequens migratio, instabilis animi est. Epist. 69.

64. O quam bona cum quibusdam ageretur, t'a se aberrarent, mutando locum! *Prose.*

65. Quid prodest mare trajicere, et urbes mutare? si vis ista, quibus urgeris, non alibi sis oportet, sed aliis. Epist. 104.

66. Nemo se mutat, qui mutari se desperat. De Moribus.

Vide etiam tit. Episcopis, sent. 8; Esse sent. 23, 24, 25, Honor, sent. 103, 105; Locis, sent. 36, 37, 44; Miraculis, sent. 12; Abundis, sent. 58; Reus, sent. 16; Satis factio, sent. 8; Sententia, sent. 37; Temporalis, sent. 35.

MYSTERIUM.

Definitio. Mysteriorum est sacrum secretum, seu mystica ratio, abditumque consilium. Super *Hymn. in Passionem ad Vesperas.* Super illud; *Palget crucis mysterium.*

Mysterium ob hoc dicitur, quod secretam, et reconditam habet dispensationem. Et habet in *De cred. Gratiani*, part. 2, caus. 1, quest. 1, can. *Multi 8 Mysterium.*

Differentia. Mysterium in hoc differt a sacramento, quod sacramentum semper aliquid tegere, dicitur; mysterium tegi, non tegere, predicatur. Lib. 3, epist. 7, ad Gregorium.

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROS. 1. Peccat Deus, qui commissa sibi secreta mysteria pulsaverit indignis esse vulganda. Super *Psalm. cxviii*, serm. 2, vers. 3.

2. Indignus est Dominus, qui aliter mysterium celebrat, quam ab eo traditum est. Super 1, *Cor. cap. 11*, in illud: *Quicumque ediderit panem hunc, etc.*

3. Ad celestia arcana penetranda, ratio per se non sufficit, nisi a Deo adjuva fuerit. *De spiritu et anima*, cap. 37.

4. In Scripturis sacris bonorum vita, non dispensationum ambagibus, sed mysteriorum auctoritate facillime purgatur. Lib. 2, de *Ordine*, cap. 9.

5. In Scripturis sanctis profunda sunt mysteria, que ad hoc absconduntur ne villosent, ad hoc quantur ut exerceant, ad hoc aperiantur ut pascant. Super *Psalm. cxxxix*.

6. Humilibus et fidelibus divina legis mysteria parent, superbis autem et infidelibus latent. *In suis Proc., verba Homilium.*

7. Quanto quisque amplius divino mysteria majestatis aspicere cœperit, tanto magis de se humilia sentiens a tota sua tepidus virtutum sinceritas deficit. Lib. 1, super *Samuelem*, cap. 11, in illud: *Percussit de visis, etc.*

8. Non fas est homini, cunctas divina operis, seu mysterii machinas vel ingenio comprehendere vel explicare sermone. Lib. 4, de *Consolat. Philo.*, *prosa 6.*

9. Necesse est de divinis et sanctis fidei mysteriis, neque sine sacris Scripturis tenere quidquam tradere. *Catechesi in de Spiritu sancto.*

10. Profundum mysterium fidei si sequentur, turbulationum quidem est; tranquillum vero, si simplici animo contemplerimur. *In perfect. spir.*, cap. 22.

DIONYSIUS CARTUSI. 11. Apostoli magis illuminati, Christi mysteria clarius conspexerunt, multipliciterque noviter, quam Vates Moisea legis. Super *Epist. 2, Petri*, cap. 1, art. 1.

S. PSEVERUS EMBISENSIS. 12. Divina opera non discutienda sunt, sed credenda. *Hom. 1, de Symbolo.*

13. Quisquis ille es, qui obscurorum profunda non fide, sed curiositate rimaris; hoc potius instina cordi tuo, ut divinas dispensationes quanto difficilius investigare te videris, tanto reverentius admiraris. *Prose.*

14. Quanto minus capis mysterii intellectum, tanto magis dispensatoris mirare, consilium. *Ibid.*

15. Nihil pene in sermone Dei mysteris vacat. *Hom. 1, de S. Joann. Baptist.*

16. Desinamus fide neglecta, contumeliosis questionibus divinum pulsare mysterium. *Prose.*

17. Scrupulositas intelligentiam mysteriorum Dei superflua curiositate non invent: sed fidem perdit, quam constat esse ducem salutis. *Tract. 14.*

18. Frustra queris ab hominibus in terra, quod solus Deus novit in celo. Super *Daniel*, cap. 2.

19. Nova vite mysteria non sunt committenda mentibus pondum innovatis. Super *Matth.*, cap. 9.

20. Divina virtutis mysteria (que comprehendere non possunt) non intellectu discutienda sunt, sed fide veneranda. *Homil. 20, super Ezech.*

21. Sacilegium est vel edasse, vel ignorasse Christi mysteria. Epist. 59, ad *Pennach.*

S. HIERON. 22. Dilige mysteria Dei, ut ameris a Christo. Epist. 13, de *Septem orationib.*, grad. 1.

23. Turpe lucrum est, de celestibus mysteriis terrana sectari. Super 1, ad *Tim.*, cap. 3, in illud; *Non turpe lucrum secretum.*

24. Mysterium humanis liberationis ignotum est. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 1.

25. Quando deficit ratio, et mens non est capax scrutari mysteria Dei, cogit quum magnus est Dominus, et quanta ejus virtus, cum neque rationem eorum, que ab illo facta sunt, scire mens quest. *Homil. 7, super Gen.*

26. Non possunt aliter creationis mysteria intelligi, quam fidei oculis conspiciat. *Homil. 15, super Gen.*

27. Periculosum malum est, abique delectu curvis divina mysteria delere. *Ibid.*, *homil. 16.*

28. Mysteria veritatis margarite sunt: quia sicut margarite inclusæ coelis, postea sunt in profundo maris: sic et divina mysteria in verbis inclusa, postea sunt in Scripturarum sanctorum altitudinem. *Homil. 17, super Matth. Oper. imperf.*

29. Mysterium Dei seors expedire hominibus, nam serpens hidor sit circa obscurum dominus sui; cum cœperit dominus illi secreta sua committere. *Ibid.*, *homil. 50.*

DIONYSIUS CARTUSI.

S. GREGOR. MAG.

S. GAUDENT.

PETR. MACBETHUS ARCH. CLERMAC.

S. AUGUST.

S. GREGOR. MAG.

S. HIERON.

HUGO CARD.

S. JOHANNES CHRYSOST.

V. BIDA.

ROTTM.

S. CYRILLUS HIEROSOL.

S. BASILIO.

11. Apostoli magis illuminati, Christi mysteria clarius conspexerunt, multipliciterque noviter, quam Vates Moisea legis. Super *Epist. 2, Petri*, cap. 1, art. 1.

12. Divina opera non discutienda sunt, sed credenda. *Hom. 1, de Symbolo.*

13. Quisquis ille es, qui obscurorum profunda non fide, sed curiositate rimaris; hoc potius instina cordi tuo, ut divinas dispensationes quanto difficilius investigare te videris, tanto reverentius admiraris. *Prose.*

14. Quanto minus capis mysterii intellectum, tanto magis dispensatoris mirare, consilium. *Ibid.*

15. Nihil pene in sermone Dei mysteris vacat. *Hom. 1, de S. Joann. Baptist.*

16. Desinamus fide neglecta, contumeliosis questionibus divinum pulsare mysterium. *Prose.*

17. Scrupulositas intelligentiam mysteriorum Dei superflua curiositate non invent: sed fidem perdit, quam constat esse ducem salutis. *Tract. 14.*

18. Frustra queris ab hominibus in terra, quod solus Deus novit in celo. Super *Daniel*, cap. 2.

19. Nova vite mysteria non sunt committenda mentibus pondum innovatis. Super *Matth.*, cap. 9.

20. Divina virtutis mysteria (que comprehendere non possunt) non intellectu discutienda sunt, sed fide veneranda. *Homil. 20, super Ezech.*

21. Sacilegium est vel edasse, vel ignorasse Christi mysteria. Epist. 59, ad *Pennach.*

S. HIERON. 22. Dilige mysteria Dei, ut ameris a Christo. Epist. 13, de *Septem orationib.*, grad. 1.

23. Turpe lucrum est, de celestibus mysteriis terrana sectari. Super 1, ad *Tim.*, cap. 3, in illud; *Non turpe lucrum secretum.*

24. Mysterium humanis liberationis ignotum est. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 1.

25. Quando deficit ratio, et mens non est capax scrutari mysteria Dei, cogit quum magnus est Dominus, et quanta ejus virtus, cum neque rationem eorum, que ab illo facta sunt, scire mens quest. *Homil. 7, super Gen.*

26. Non possunt aliter creationis mysteria intelligi, quam fidei oculis conspiciat. *Homil. 15, super Gen.*

27. Periculosum malum est, abique delectu curvis divina mysteria delere. *Ibid.*, *homil. 16.*

28. Mysteria veritatis margarite sunt: quia sicut margarite inclusæ coelis, postea sunt in profundo maris: sic et divina mysteria in verbis inclusa, postea sunt in Scripturarum sanctorum altitudinem. *Homil. 17, super Matth. Oper. imperf.*

29. Mysterium Dei seors expedire hominibus, nam serpens hidor sit circa obscurum dominus sui; cum cœperit dominus illi secreta sua committere. *Ibid.*, *homil. 50.*

30. Si Deus non omnia mysteria dicat hominibus, non invidet scientia nostram, sed quia omnium mysteriorum scientia nobis minime prodast. *Ibid.*

31. Mysterium Dei incoquum est atque ineffabile, et multum habet quod mirabile sit præter opinionem. *Serm. 19, super Epist. ad Rom.*

32. Mysteria consuevit appellari Scriptura, que præter speciem, et humanam fluit opinionem. *Homil. 7, super 1, Cor.*

33. Ecclesia arcuorum mysteriorum thesaurus est. *Ibid.*, *hom. 16.*

34. Istud verè mysterium est, quod nemo cognovit, quod admirabile est, quod præter communem est expectationem, et quod absconditum est. *Homil. 5, super Epist. ad Coloss.*

35. Animadvertit mysterium et venerationis horrore moveboris: mysterium est magnitudo mysterium, et pietatis sacramentum; mysterium revera ubique terrarum auditum atque creditum est. *Homil. 11, super 1, Tim.*

36. Si hominibus caninos vel parcos mores habentibus sanctum dederis, aut mysteria secreta credideris: nec sanctum illos sanctificat, nec mysteria veritatis eos illuminant: sed e contra ipsi sanctum conamittunt, et mysteria veritatis blasphemant. *Homil. 17, super Matth. Oper. imperf.*

37. Sic divina scriptura mysteria, ut semper ea cogitis immensa. Lib. 1, de *Sermo bono*, cap. 8, sent. 19.

38. Qui nullo terrens curis fasciatur, si tentet Dei scrutari mysteria, non valet, quia caligine terrarum obscuro non videt. *Ibid.*, lib. 3, cap. 9, sent. 4.

39. Spiritualis intelligentia mysteria carnalis mens, et infidelitatis tenebris involuta, capere non sufficit. *De Cato canab.*, cap. 25.

40. Divina mysteria colantur, ut quantum non capit homo, avidius nosse queat, et cum quesita non intellexerit, amplius metuat, scilicet divinum esse atque profundum quidquid mortalibus nosse fuerit desegatum. *De Promiss.*, part. 2, cap. 31.

41. Christi mysteria intelligere digni non sunt, qui ea cum humilitate et desiderio non requirunt. *Modit. 2, de Desider. Propheta.*, cap. 2.

42. Vos intra secreta pectoris divini mysteria silentio legite, et tacitate celate. *De solent. divo.*, cui titulus *Asclepius*, cap. 11.

Vide etiam tit. *Eucharistia*, sent. 230, 231; *Sacerdas*, sent. 37; *Trinitas*, sent. 66.

NATIVITAS CHRISTI.

SENTENTIE PATRUM.

1. Ex utero funditur Christus, sed conceptus e celo: terrone in divortio proat, sed celesti lumine fulget: nupta peperit, sed virgo concepit:

S. ISID. HISP.

S. LAURENT. JUSTIN.

S. PROSPER.

THOMAS A. REMPLI.

THOMAS.

S. AMBROS.

JAMASCEN. ea mutationi quoque subsint necesse est. Lib. 1, de Fide orthodoxa, cap. 6.

JOAN. SAB. 49. Herum subito mutationes solent afferre molestias. Epist. 161.

S. FELIX PAP. 60. Episcopus non mutat sedem, qui non mutat mentem. Epist. ad Benign. archiep.

PETR. WES. 51. Qui de homine in Angelum transieras, nunc de Angelo in hominem reverteris es. Epist. ad Quendam.

PETR. CELSI. 52. Multa vitium, dum vivis in hac vita: ne si forte modo dum potest, distuleris mutare, cum non poteris, cogaris tenere. Lib. 3, Epist. 10.

PETR. MACBETHUS ARCH. CLERMAC. 53. Nulla mutabilitatem rerum permittitio nos mutare, nulla varietas variare debet. Lib. 1, epist. ad Innocent. Pap.

PHILOLOGUS. 54. Nihil est in rebus genitum firmum, sed omnia mortalitas necessarias mutationes admittunt. De mundi origine.

S. BERNARDUS. 55. Omnis creatura, que mutari potest in melius aut in deterius, corruptibilis est. Super Epist. ad Rom., cap. 1, can. 23.

EDWARD. A S. VICTORE. 56. Nihil verius, nihil certius, quam mundorum mutabilitas: quanto diligentius conspiciatur, tanto melius, tanto manifestus fugienda, et per despectum calcanda cognoscitur. Part. 1, lib. 3, de Contemplat., cap. 2.

SENTENTIE FAGANORUM.

ANIPOTEL. 57. Ut homo pravus facile est mutabilis: sic et natura prava est ea, quae indiget mutatione. Lib. 7, Bibic. ad Nicomach., cap. 14.

58. Quisdam nasci nulla utilitas est, mores enim mutari faciunt: nam aliqua per naturam ad utrumque apta, per mores ad pejus vel ad melius convertuntur. Lib. 7, Polit., cap. 13.

ELATO. 59. Mutationem, aio, omnibus in rebus, praeterquam malis, esse periculosissimam. Sisyg. 6, lib. 7, de Legibus.

SENECA. 60. Commutatio loci tolerabilis est, si tantum locum mutes, non animam. De Consolat. ad Helviam, cap. 13.

61. Non convalescit planta, que saepe transferitur. Epist. 2.

62. Animum debet mutare, non oculos: licet vagari trajectis mure, sequuntur la quocumque perveneris, vides. Epist. 25.

63. Mutare te loca, et in alium de alio transire solo: quia tam frequens migratio, instabilis animi est. Epist. 69.

64. O quam bona cum quibusdam ageretur, a se aberrant, mutando locum! *Prose.*

65. Quid prodest mare trajicere, et urbes mutare? si vis ista, quibus urgeris, non alibi sis oportet, sed aliis. Epist. 104.

66. Nemo se mutat, qui mutari se desperat. De Moribus.

Vide etiam tit. Episcopius, sent. 8; Este sent. 23, 24, 25, Honor, sent. 103, 105; Locus, sent. 36, 37, 44; Miraculum, sent. 12; Abundus, sent. 58; Reus, sent. 16; Satis factio, sent. 8; Sententia, sent. 37; Temporale, sent. 35.

MYSTERIUM.

Definitio. Mysteriorum est sacrum secretum, seu mystica ratio, abditumque consilium. Super *Hymn. in Passionem ad Vesperas.* Super illud: *Palmet crucis mysterium.*

Mysterium ob hoc dicitur, quod secretam, et reconditam habet dispensationem. Et habet in *Decret. Gratiani*, part. 2, caus. 1, quest. 1, can. *Multi 8 Mysterium.*

Differentia. Mysterium in hoc differt a sacramento, quod sacramentum semper aliquid tegere, dicitur: mysterium tegi, non tegere praedicatur. Lib. 3, epist. 7, ad Gregorium.

SENTENTIE PATRUM.

1. Peccat Deus, qui commissa sibi secreta mysteria pulsaverit indignis esse vulganda. Super *Psalm. cxviii*, serm. 2, vers. 3.

2. Indignus est Dominus, qui aliter mysterium celebrat, quam ab eo traditum est. Super 1, *Cor. cap. 11*, in illud: *Quicumque ediderit panem hunc, etc.*

3. Ad coelestia arcana penetranda, ratio per se non sufficit, nisi a Deo adjuva fuerit. De *spiritu et anima*, cap. 37.

4. In Scripturis sacris bonorum vita, non dispensationum ambagibus, sed mysteriorum auctoritate facillime purgatur. Lib. 2, de *Ordine*, cap. 9.

5. In Scripturis sanctis profunda sunt mysteria, quae ad hoc absconduntur ne villosent, ad hoc quae tunc ut exerceant, ad hoc aperiantur ut pascant. Super *Psalm. cxxxix*.

6. Humilibus et fidelibus divina legis mysteria parent, superbis autem et infidelibus latent. In *suis Proe.*, verbo *Humilitas*.

7. Quanto quisque amplius divina mysteria majestatis aspicere cepit, tanto magis de se humilia sentiens a tota sua tepidus virtutum sinceritas deficit. Lib. 1, super *Samuelem*, cap. 11, in illud: *Percussit de visis, etc.*

8. Non fas est homini, cunctas divina operis, seu mysterii machinas vel ingenio comprehendere vel explicare sermone. Lib. 4, de *Consolat. Philo.*, *prosa 6*.

9. Necesse est de divinis et sanctis fidei mysteriis, neque sine sacris Scripturis tenere quidquam tradere. *Catechesi in de Spiritu sancto.*

10. Profundum mysterium fidei si sequentur, turbulationum quidem est; tranquillum vero, si simplici animo contemplerimur. De *perfect. spiri.*, cap. 22.

DIONYSIUS CARTUSIUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

PETR. MACBETHUS ARCH. CLERMAC.

S. AMBROS.

S. GREGOR. MAG.

S. AUGUST.

V. BIDA.

ROTTM.

S. CYRILLUS HIEROSOL.

S. BASILIO.

DIONYSIUS CARTUSIUS. 11. Apostoli magis illuminati, Christi mysteria clarius conspexerunt, multipliciterque noviter, quam Vates Moisea legis. Super *Epist. 2, Petri*, cap. 1, art. 1.

S. PAVLUS KRISINENSIS. 12. Divina opera non discutenda sunt, sed credenda. Hom. 1, de *Symbolo*.

13. Quisquis ille es, qui obscurorum profunda non fide, sed curiositate rimaris: hoc potius instina cordi tuo, ut divinas dispensationes quanto difficilius investigare te videris, tanto reverentius admiraris. *Prose.*

14. Quanto minus capis mysterii intellectum, tanto magis dispensatoris mirare, consilium. *Ibid.*

15. Nihil pene in sermone Dei mysteris vacat. Hom. 1, de *S. Joann. Baptist.*

16. Desinamus fide neglecta, contumeliosis questionibus divinum pulsare mysterium. *Prose.*

17. Scrupulositas intelligentiam mysteriorum Dei superflua curiositate non invent: sed fidem perdit, quam constat esse ducem salutis. Tract. 14.

18. Frustra queris ab hominibus in terra, quod solus Deus novit in coelo. Super *Daniel.*, cap. 2.

19. Nova vite mysteria non sunt committenda mentibus pondum innovatis. Super *Matth.*, cap. 9.

20. Divina virtutis mysteria (que comprehendere non possunt) non intellectu discutienda sunt, sed fide veneranda. Homil. 20, super *Ezech.*

21. Sacilegium est vel edasse, vel ignorasse Christi mysteria. Epist. 59, ad *Pennach.*

22. Dilige mysteria Dei, ut ameris a Christo. Epist. 13, de *Septem orationib.*, grad. 1.

23. Turpe lucrum est, de coelestibus mysteriis terrana sectari. Super 1, ad *Tim.*, cap. 3, in illud: *Non turpe lucrum secretum.*

24. Mysterium humanis liberationis ignotum est. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 1.

25. Quando deficit ratio, et mens non est capax scrutari mysteria Dei, cogit quum magnus est Dominus, et quanta ejus virtus, cum neque rationem eorum, que ab illo facta sunt, scire mens quest. Homil. 7, super *Gen.*

26. Non possunt aliter creationis mysteria intelligi, quam fidei oculis conspiciat. Homil. 15, super *Gen.*

27. Periculosum malum est, abique delectu curvis divina mysteria delere. *Ibid.*, homil. 16.

28. Mysteria veritatis margaritae sunt: quia sicut margaritae inclusae coisibis, positae sunt in profundo maris: sic et divina mysteria in verbis inclusa, positae sunt in Scripturarum sanctorum altitudinem. Homil. 17, super *Matth. Oper. imperf.*

29. Mysterium Dei seors expedire hominibus, nam servus huius sit circa obscurum dominus aut: cum coepit dominus illi secreta sua committere. *Ibid.*, homil. 50.

DIONYSIUS CARTUSIUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

PETR. MACBETHUS ARCH. CLERMAC.

S. AMBROS.

S. GREGOR. MAG.

S. AUGUST.

V. BIDA.

ROTTM.

S. CYRILLUS HIEROSOL.

S. BASILIO.

30. Si Deus non omnia mysteria dicat hominibus, non invidet scientia nostram, sed quia omnium mysteriorum scientia nobis minime prodast. *Ibid.*

31. Mysterium Dei incoquum est atque ineffabile, et multum habet quod mirabile sit praeter opinionem. Scrm. 19, super *Epist. ad Rom.*

32. Mysteria consuevit appellari Scriptura, que praeter speciem, et humanam fluit opinionem. Homil. 7, super 1, *Cor.*

33. Ecclesia arcuorum mysteriorum thesaurus est. *Ibid.* hom. 16.

34. Istud vere mysterium est, quod nemo cognovit, quod admirabile est, quod praeter communem est expectationem, et quod absconditum est. Homil. 5, super *Epist. ad Coloss.*

35. Animadvertit mysterium et venerationis horrore moveboris: mysterium est magnitudo mysterium, et pietatis sacramentum; mysterium revera ubique terrarum auditum atque creditum est. Homil. 11, super 1, *Tim.*

36. Si hominibus caninos vel parcos mores habentibus sanctum dederis, aut mysteria secreta credideris: nec sanctum illos sanctificat, nec mysteria veritatis eos illuminant: sed e contra ipsi sanctum conamittunt, et mysteria veritatis blasphemant. Homil. 17, super *Matth. Oper. imperf.*

37. Sic divina scriptura mysteria, ut semper ea cogitis immensa. Lib. 1, de *Sermo bono*, cap. 8, sent. 19.

38. Qui nullo terrens curis fasciatur, si tentet Dei scrutari mysteria, non valet, quia caligine terrarum obscuro non videt. *Ibid.*, lib. 3, cap. 9, sent. 4.

39. Spiritualis intelligentia mysteria carnalis mens, et infidelitatis tenebris involuta, capere non sufficit. De *Cato canab.*, cap. 25.

40. Divina mysteria colantur, ut quantum non capit homo, avidius nosse queat, et cum quaesita non intellexerit, amplius metuat, scilicet divinum esse atque profundum quidquam mortalibus nosse fuerit desegatum. De *Promiss.*, part. 2, cap. 31.

41. Christi mysteria intelligere digni non sunt, qui ea cum humilitate et desiderio non requirunt. *Modit. 2, de Desider. Propheta.*, cap. 2.

42. Vos intra secreta pectoris divini mysteria silentio legite, et tacitate celate. De *solent. divo.*, cui titulus *Aesclepius*, cap. 11.

Vide etiam tit. *Eucharistia*, sent. 230, 231; *Sacerdos*, sent. 37; *Trinitas*, sent. 66.

S. GAUDENT.

GLOSS. INT.

S. GREGOR. MAG.

S. HIERON.

HUGO CARD.

S. IOHANNES CHRYSOST.

THOMAS A. AQUIN.

THOMAS.

NATIVITAS CHRISTI.

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROS.

S. AMBROS.

43. Ex ipso funditur Christus, sed coarctat e coelo: terrone in divortio proat, sed coelesti lumine fulget: rupta peperit, sed virgo concepit:

S. ISID. HISP.

S. LAURENT. JURTIN.

S. PROSPER.

THOMAS A. AQUIN.

THOMAS.

NATIVITAS CHRISTI.

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROS.

S. AMBROS.

nupta peperit, sed virgo generavit. Lib. 2, super *Lucam*, cap. 2, in illud: *Ut pareret*, etc.

8. AUGUST.

2. Ipsa Dei virtus per involata Matris virginea viscera, membra infantis eduxit, quae post ea per clausa ostia, membra juvenis introduxit. Epist. 3, ad *Volsianam*.

3. Sicut secundum illam divinitatem, qua unum sunt Pater et Filius et Spiritus sanctus, neque Patrem natum credimus, neque Spiritum sanctum, sed solum Filium: sic etiam secundum carnem solum Filium natum catholicis fides et credit et praedicat. *De Fide ad Petrum*, cap. 2.

4. Unigenitus Dei natus est semel ex Patre, semel ex Matre: natus est enim de Patre Deus Verbum, natus est de Matre Verbum caro factum. *Prose.*

5. Enus est ergo atque idem Deus Dei Filius natus ante saecula, et natus in saeculo; et utraque naturas, unus est Filius Dei. *Ibid.*

6. Mariae conceptus et partus, operatio Trinitatis est. *Lib. de Trinitate*, cap. 5.

7. Nascebatur ex Virgine non transgressionis contagione vitiosa natura, sed omnium salium victiorum sola medicina. *Prose.*

8. Nascebatur homo nullum habens, nullum habiturus omnino peccatum, per quem renascerentur liberandi a peccato, qui nati non possunt sine peccato. *Lib. 13, de Trinitate*, cap. 13.

9. Nolite vos ipsos contemnere viri, Filius Dei virum suscepit. *Prose.*

10. Nolite vos ipsas contemnere, feminae, Filius Dei natus est ex femina. *De Agone christiano*, cap. 11.

11. Nativitas nihil est aliud, quam exitio, exitio autem manifestatio est: itaque Christus non factus, sed editus est. *De questionibus Veteris et Novi Testamenti*, quae 97.

12. Sicut transiit mea Maria non est corrupta Virginitas, sic et mea non est tibi maculata majestas. *De quinque haeresibus*, cap. 5.

13. Dicit Deus Creator hominis, filius hominis, Quid est quod te permoveat in mea Nativitate? Non sum libidinis conceptus cupiditate: ego Matrem, de qua nascerer, feci: ego viam meo sineri preparavi atque mundavi: hanc quam tu despicias, Manicheae, Mater mea est, sed manu fabricata est mea. *De quinque haeresibus*, cap. 5.

14. Natus est Dei Filius ex homine, et non per hominem, id est, non ex viri coitu, sicut Ebiion dicit: sed carnem ex Virginis corpore trahens, et non de coelo secum afferens, sicut Marcion, Origenes, et Eulyches affirmant; neque in pluvialiis, id est, ab aere, quae, sicut Valentinus assertit, neque putative imaginatum, sed corpus verum; non tantum carnem ex carne, sicut Marcianus; sed

verus Deus ex divinitate, et verus homo ex carne, unus Filius, in divinitate Verbum Patris et Deus; in homine anima et caro; anima non absque sensu et ratione, ut vulg Apollinaris; neque caro absque anima, ut Eunomius: sed anima cum ratione una, et caro cum sensibus suis, per quos sensus veros in Passione et ante Passionem suae carnis dolores sustinuit. *De Ecclesiasticis dogmatibus*, cap. 2.

15. Unde sordes in Virgine Matre, ubi non est concubitus cum homine Patre? *Prose.*

16. Unde sordes in Maria, quae nec conspiciendo libidinem, nec pariendo est perpecca dolorem? *Ibid.*

17. Taceat immunda vanitas, quia munda nata est divinitas. *Ibid.*

18. Ille unicus sanctae Virginis partus, omnium sanctorum virginum est decus. *De sancta Virginitate*, cap. 5.

19. Christus in carne quidem, et de carne, non tamen carnaliter, sed spiritaliter natus est: natus est enim de Spiritu sancto ex Maria Virgine. *Lib. 6, contra Julianum*, cap. 8.

20. Venerare Nativitatem, per quam terrenae naturalis vinculis liberatus es: honora Bethlehem pusillam et minimum, per quam tibi regressus ad Paradisum patefactus est. *Lib. 1, contra Julianum*, cap. 2.

21. O Verbum ante tempora, per quod lacta sunt tempora! natum est in tempore, cum sit vita aeterna, vocans temporales, faciens aeternos. *Super Psalms*, c. concion. 2, vers. 25.

22. Nos filios Dei gratia fecit, Christum natura. Quia vero natus est, non est ut diess, non erat antequam natus erat: nunquam enim non natus erat, qui Patri coaeternus erat. Qui sapit, capiat: qui non caput, credit, nutriatur, et capiet. *Tractatus 48, super Evangelium Joannis*, de cap. 10.

23. O beata infantia, per quam nostri generis vita est reparata! *Prose.*

24. O gratissimi delectabilisque vagitus, per quos stridores dentium aeternosque plerumq erasimus.

25. O felices panni, in quibus peccatorum sordes extersimus!

26. O praesepe splendidum, in quo non solum Jesuit fœnum animalium, sed gibus inventus est Angelorum! *Serm. 5 de Nativitate*.

27. Virtus mundi nascitur, et nullas parienti est gemitus: vacuatur uterus, infans excipitur, nec tamen virginitas violatur. *Prose.*

28. Pas enim erat, ut Domino ex Virgine secundum carnem nascente, meritum cresceret castitatis: ne per ejus adventum violaretur integritas, qui venibat sanare corrupta. *Serm. 6 de Nativitate*.

29. Natus est Christus in tempore per voluntatem, ut nos perducat ad Patris aeternitatem. *Ibid.*, serm. 9.

30. Nascentur Christus, ut ipsam quam prius homo vitaverat, melioraret naturam. *Prose.*

31. Inset in pannis, sed regnat in coelis: humiliatur in cunabulis, sed in nubibus tonat: in praesepe ponitur, quia omnis caro fœnum. *Serm. 20 de Nativitate*.

32. Quid erit tribunal judicantis, si superbos reges cunabula terrebant infantis? *Serm. 2 de Epiphania*.

33. Filius Dei propterea voluit nasci homo, quia perierat omnis homo. *Serm. 2 de Nativitate*.

34. Solus Christus de Virgine natus est, quia solus sine complexu viri et feminae, de Spiritu sancto conceptus est: solus sine corruptione implevit uterum Matris; quia solus pro nobis super caelos ascendit, et sederet ad dexteram Patris. *Ibid.*

35. O femina super feminas benedicta: Quae et virum non cognovit, et virum in utero circumdedit, quod concubitus carni non tangitur, et tamen carnea prole de spiritali semine gratulatur. *Serm. 5 de Nativitate*.

36. Peccavit homo, et factus est reus: natus est homo Deus, ut liberaretur reus. *Serm. 9 de Nativitate*.

37. O miracula! o prodigia! naturae jura mutantur in homine: Deus nascitur, Virgo sine viro gravidatur, viri nesciam sermo Dei maritat: simul lacta est Mater, et Virgo: Mater lacta est, sed incorrupta, Virgo habens Filium, nesciens virum, semper clausa, sed non infœcunda. *Ibid.*

38. O sacrum et coeleste mysterium in Nativitate Domini! conceptus virgo antequam sponsum haberet, parit antequam nubat, et quod ad laudem nominis Domini, et Mater et Virgo coepit esse post partum. *Serm. 13 de Nativitate Domini*.

39. Veneranda Nativitas Salvatoris, qui natus in carne est, humilitatis est instrumentum, pietatis mysterium, et aeternae spei remedium manifestum. *Serm. 18 de Nativitate*.

40. Omnis Domini Nativitatis schola, humilitatis est officina, patientiae massa, virtutis agonia. *Ibid.*

41. Ubi virginitas conceptus, integritas parit; Dei est virtus conscia, non voluptas. *Serm. 20 de Nativitate*.

42. Nascenti Domino non est ablata, sed consecrata virginitas, quae ipsa sponsum genuit sui pudoris, ipsa custodi prebet fidele servitium: facta, sed virgo: virgo, sed Mater: sterilitate caruit, non pudore. *Ibid.*

43. Beata fecunditas Mariae, quae honorem acquisit maternum, et castitatis premium non amisit. *Ibid.*

44. Nobilitas fuit Christi nascentis in virginitate parentis, et nobilitas parentis in divinitate nascentis. *Serm. 2 Epiphania*.

45. Natus est Christus ex Virgine, ut nos nasceretur ex Ecclesiae virginis utero. *Serm. 1, Vigil. Pent.*

46. Ut homines nascerentur ex Deo, primo ex ipso natus est Deus: Christus enim Deus, et Christus natus ex hominibus. *Tract. 2, super Joan.*

47. Christus apparuit nobis, non in forma Dei, ne id quod debile est consterneret; sed in forma servi, ut id quod in servitium redactum erat, liberaret. *Concione 24 de Nativitate Christi*.

48. O nativitas illibata sanctitate, honorabilis mundo, amabilis hominibus collata magnitudine beneficii, investigabilis etiam Angelis sacri profunditate mysterii, et in his omnibus admirabilis singularis excellentia novitatis! *Prose.*

49. O partus solus sine dolore, solus nescius pudoris, corruptionis ignarus, sed reparans virtute virginitatis uteri templum.

50. O nativitas supra naturam, sed pro natura, miraculi excellentia superans, sed reparans virtute mysterii. *Serm. 1, Vigilia Nativitatis*.

51. Cuiam Christus poterit asper aut durus videri, qui nec ipsi Matri in nativitate quidquam asperitatis, quidquam intulit lesionis? *Ibid.*, serm. 4.

52. O nova vere miracula! conceptus fuit sine pudore, partus sine dolore; o vere novitas inaudita! virgo peperit, et post partum involata permansit. *Ibid.*, serm. 4.

53. Pretiosiores sunt panni Salvatoris omni purpura, et gloriosius hoc praesepe auratis regum solis: ditior domique Christi pauperis canetis opibus, cunctisquo thesauris oculi. *Ibid.*, serm. 4.

54. Ubi aula regia, ubi thronus, ubi curiae regalis frequentia? nunquid aula est stabulum, thronus praesepeium, curiae frequentia Joseph et Maria? *Serm. 1, Epiphania*.

55. Nascentur stella in excoelis, et Deus in terris, cuius possessio a mari usque ad mare. *Serm. 1, de Nat. Dom. sibi adscripto*.

56. Vix natus est, Caeli gloria, Caeli divitiae, Caeli delicias, dulcis Jesus, et ecce recensit ortui crucis ignominia, crucis dolor, crucis paupertas copulatur. *Lib. de Passionis Domini*, cap. 36.

57. Ubi est quem quæsitum? ubi est quem desideramus et afflicti? ubi est qui natus est rex Iudeorum, lex deorum, dux misericordiarum, lux eorum, vita mortuorum? In Bethlehem Judae. *De quinque festivis. Pauci Jesu*, solemnitate 4.

58. Nativitas Christi fuit gratiosa, gloriosa, copiosa, fructuosa. *Lib. 4, Compend. Theol. verit.*, cap. 11.

S. BASIL. MAG.

S. BERNARD.

S. GREG.

S. CYPRIAN.

59. In natalitate Christi nulla domus ambitio, sed recedentium in stabulo, mater in foetu, filius in praesepio, panniculi pro purpura, pro hyso in ornata regio lacrimae congeruntur. De Nativitate, cap. 2.

S. GAUDENTIUS.

60. Nascitur Christus non sibi, sed nobis: nascitur enim qui semper erat, nascitur qui in principio erat, et Verbum Dei, et Deus, Tract. 9.

S. GREGORIUS MAGNUS.

61. Christus in carne natus, culpa ratione pressus est, et culpe contagione inquinatus non est; propria admessa non habuit, et tamen penam carnalium, sicut culpa suscepit. Lib. 3, Moral., cap. 11.

62. Nascente Domino videbatur divinitas humilitata, ascendente vero Domino est humanitas exaltata: in natalitate sua apparuit Deus humilitata, ascendente vero Domino est humanitas exaltata: in natalitate sua apparuit Deus humilitata, in ascensione sua ostensus est homo sublimis. Rom. 29, super Evang.

63. Caeli Regem rex terrarum turchetus est: qui terrena stultitudo confunditur, cum caliditudo celestis aperitur. Ibid., hom. 10.

64. Dum unigenitus Dei existens ante saecula ex Maria utero natus est homo, investigabili mirabilis facta est et ancilla hominis per divinitatem, et mater Verbi per carnem. Lib. 9, in Hesitudo, indic. 4, cap. 84, epist. 64, ad Quirium episc.

S. GREGORIUS NISIVS.

65. In natalitate Domini, Virgo Mater efficitur, et permanet Virgo: nec virginitas partum adomit, nec partus virginitatem solvit. Idem diem natalitatem Christi.

66. Virgo peperit sine dolore, quia sine voluptate concepit. De Christi resurrectione.

S. GREGORIUS TAURINENSIS.

67. Natus est Christus in Bethleem secundum carnem, ut Deum decebat, angelis celestibus Dominum suum cognoscentibus, et Deum in praesepio pannis involutum collaudantibus. In Anathematismo, cap. 12.

S. HIERONIMUS.

68. Qua voce, quo sermone tibi speluncam Salvatoris exponam? et illud praesepio in quo infantulus vagit, silentio magis, quam infimo sermone honorandum est. Epist. 18, ad Marcellianum.

69. Dei Filius pro nostra salute, hominis iactus est Filius: novam mensuram in utero ut nascatur expectat, fastidia sustinet, pannis involvitur, et ille puerulo mundum inclinata, praesepis continetur angustiis. Epist. 23, ad Eustochium.

70. Felix propter periculum, letabile Angelis, expectabile Sanctis, necessarium periculis, congruum profligatis. Epist. 14, de Avamp. B. M.

S. HILARIUS.

71. Partu Virgo, partu a Deo est: infans vagit, laudantes angeli auduntur, panni sordant, Deus adoratur. Lib. 2, de Trin., verbo Angelus, col. 2.

72. In natalitate Christi, iuste placatus est Deus homini: qui talis homo invenitur pro homine, qui non solum pro, sed et maior esset homine. Super Psalm. ix, cap. 8.

73. O Virgo gratiosa! totum nobis quodammodo est a te, quod per illum nobis est, qui natus est ex te. De Verbo incarnato, col. 3.

74. Vere genuit Maria corpus habens in se Deum habitantem: et revera natus est Deus, Verbum ex Virgine, vestitus corpore sinuoxio lisdem passionibus nobiscum, epist. 5, ad Thelonium.

75. Vere genitus Christus, et qui haec credit, ut res se habet, quod natus sit, is beatus est: qui vero non credit haec, scelestus est, non minus his, qui Dominum crucifixerunt. Ibid., epist. 8, ad Philippenses.

76. Si Matrem queramus, Virgo est: si Virginem queramus, Mater est. Si prolem queramus, Virginitas est: si pudorem queramus, matris omnino est, De Virginitate, B. M., cap. 44.

77. Integritas Mariae conceptioni adheret, pudor conceptionem sequitur, virginitas conceptionem claudit. Ibid., cap. 2.

78. Sicut clauso utero Maria concepit, ita et clauso utero peperit. Ibid., lib. contra eos qui disputant de Virginitate, B. M.

79. Nativitas Domini nostri Jesu Christi omnem intelligentiam superavit, et cuncta exempla transcendit: nec potest esse ulla comparabilis, quam est inter omnes singularis. Ibid.

80. Miranda fecunditatis Mariae prerogativa! quod talis talem taliter genuit, in Eucologio B. V. M.

81. Idem habendus est in carne, qui habetur in spiritu: idem credendus in corpore, qui exditur in maiestate, quia nasciturus in carne. Prose.

82. Non divisionem aliquam, aut dissectionem sui fecit, ut se ex parte aliqua non nascente, pars sui aliqua nasceretur, aut aliquid in eo divinitatis postea superveniret, quod in eo natum ex Virgine non fuisset. Lib. 5, de Incarnat., cap. 4, 1029.

83. Natus est Christus secundum carnem, ut in nasceretur spiritu: natus est ex muliere, ut in nasceretur spiritu: natus est ex muliere, ut in nasceretur spiritu: natus est ex muliere, ut in nasceretur spiritu. Homil. 2, super Math. Oper. per f.

84. Nascitur Christus Abraham semen ex Abraham, qui ipsum fecerat Abraham. Nascitur ex patre, qui prior generat patrem, ut esset filius patris anterior, esset Christus genitor prior: nec enim nasci corporaliter potuisset, nisi genitori originem tribuisset, ut esset genitoris genitor, et sua originis fabricator. Homil. 4, in dictione Joan. 46, Vos omnia mei estis.

85. Christi juxta carnem Nativitas festum est omnium festorum, venerandumque, et omnium metropolis est. In orat. de B. Phlogonia.

HUGO A. VICT.

S. GREGORIUS MARI.

S. LEO I.

S. ILDEP.

S. ONILO ANR. CLIV.

S. INNOC. III.

S. PETERUS CRYVROL.

JOAN. CAS.

S. JOANNES CRYVEST.

HUGO A. VICT.

S. GREGORIUS MARI.

S. LEO I.

S. ILDEP.

S. ONILO ANR. CLIV.

S. INNOC. III.

S. PETERUS CRYVROL.

JOAN. CAS.

S. JOANNES CRYVEST.

86. Quandoquid gens Judaica, quamvis sub peccatoribus, tamen Judaicis regulis tenebatur, Propheta multebatur ad pueritium eius: nunc autem quando lex Dei sub potestate regis iniqui tenebatur, nascitur Christus: quia magna et desperabilis infirmitas, medicum artificiosorem querebat. Homil. 2, super Math. Oper. imperfect.

87. Beata Virgo Maria, virga Jesse, novum florem carnis humanae, utero quidem materno, sed partu est exita Virgineo. Serm. 4, de Nativitate Domini.

88. Mariae Virginitas virginitas non est violata partu, sicut non fuerat temerata conceptu. Ibid., serm. 4.

89. Maria ita Christum salva Virginitate edidit, quemadmodum salva Virginitate concepit. Epist. 10, ad Flavianum Constantinopolit. Episcopum, cap. 2.

90. Nativitas Domini nostri Jesu Christi omnem intelligentiam superat, et cuncta exempla transcendit, nec potest ulla esse comparabilis, quae est inter omnes singularis. Serm. 10, de Nativitate Domini.

91. Adorant Magi in carne Verbum, in infantia sapientiam, in infirmitate virtutem, et in hominis veritate Dominum in aequalis. Serm. 1, de Epiphania.

92. Deus erat, et homo factus est: suscepit humanitatem, non amisit divinitatem. Prose.

93. Factus humilis, mansit sublimis: natus est homo, non destitit esse Deus: natus est parvulus, latens magnus. Serm. 13, de Nativitate B. M.

94. Ubi spiritus generalis, Virgo parturit, totum divinum genitur, nihil humanum. Serm. 57.

95. Spiritus et Virgo terrena copula non est, sed celestis secretum: hinc est quod nascitur, est divinum. Ergo quod natus, consistendum est: quomodo natus est, laudandum. Prose.

96. Quia quod secretum est, sciri non potest: quod clausum est, necesse aperiri: quod singulare non refertur exemplo. Ibid., serm. 61.

97. Si Deum sic nasci Magus fatetur munere, fatetur dum adorat, advertit quid sentiat, quid credere debet Christianum. Ibid., serm. 117.

98. Ineffabilis Nativitatis Dominice sacramentum credere magis convenit, quam referre. Prose.

99. Virgo peperit: quod natura non habet, et natus nascit, ignorat ratio, mens non capit, pavet coelum, stupet terra, creatura miratur, quomodo sermo narrabitur humanus? Ibid., serm. 143.

100. Haereticus desine iudicare iudicem tuum, et adora in oculis Deum, quem Deum Magus adoravit in terris. Ibid., serm. 145.

101. Christus quod nascitur, non est consuetudo, sed signum: non est natura, sed virtus: non ordo est, sed potestas: et est celestis miraculum, ratio non humana. Ibid., serm. 146.

102. Quis dignus mirari valeat, quis non obstupescat, quod is qui coeli immensitate non capit, in angusto praesepio reclinetur? qui electos suos stola immortalitatis induit, vilibus pannis contegi non contempsit. Serm. 61, de Nativitate Domini.

103. Virginem parere, novum ac singulare est: Deum vero parere, ita omnem novitatem singularitatis experiat, ita omnia quae miranda sunt antecedit, ut nec mente concipi, nec lingua valeat aliquatenus explicari. Serm. 63, de S. Joanne Evangelio.

104. Natus est Christus temporaliter sine patre, et eternaliter sine matre. Super Epistolam ad Hebraeos, cap. 7, lect. 1.

105. Decuit Christum non per seipsum, sed per alias creaturas natiuitatem suam manifestare, ne fidei propagande derogaretur. Part. 3, quest. 36, art. 4.

106. In Natalitate Christi, qui conscientiam habet securam, dulcius gaudet: qui miseram, attentius timet: qui bonus est, affectuosius orat: qui peccator, devotissime supplicat: dulcis dies et vana dulcis conetia penitentibus, et veniam portans. De Nativitate Christi.

107. Nascens Virgo virum, peperit sine dolore Salvatorem saeculorum. Serm. de Nativitate Domini.

108. O magnum sacramentum! Maria Virgo incorrupta concepit, post conceptum Virgo peperit, post partum Virgo permansit. Serm. 2, de Nativitate Christi.

109. Mira res! concepit Maria de ipso quem parit: timet uterum maiestate, non semine: capitque virgo quem mundus mundique non capit quatuor. Ibid., serm. 3.

Vide etiam tit. Dies, sent. 37; Maria, sent. 206; Paupertas Christi, sent. 5; Potestas Dei, sent. 54; Sotomia, sent. 15.

NATIVITAS HUMANA.

Definitio. Nativitas est omnium malorum ingressio. Super Ecclesiasticum, cap. 7, 3.

Nativitas est origo aliquis viventis a principio vivente conjuncto. Part. 1, Summae quest. 27, art. 2, in corp. pag. 56, col. 4.

Definitio. Quinque natiuitas est, scilicet natiuitas culpe, natiuitas naturae, natiuitas doctrinae, natiuitas gratiae, natiuitas gloriae, prima est in utero, secunda ex utero, tertia in Evangelio, quarta in Baptismo, quinta est in iudicio. Super Sapientiam, cap. 4.

Tres sunt natiuitas. Prima est natiuitas hominis dampnata; secunda est natiuitas hominis iustificata; tertia est natiuitas hominis beata. Prose. Prima natura est, secunda gratiae, tertia gloriae, in prima est peccatum, in secunda meritum, in tertia praemium.

S. PETERUS DAMIANUS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. VINCENTIUS FERBAR.

S. ZENO EPISC. MAR.

HUGO CARD.

S. THOMAS AQUINAS.

HUGO CARD.

PETR. BLES.

Prima est ut quis vivat, secunda ut iuste vivat, tertia ut beate vivat. Super Job, cap. 3.

S. AMBROS.

1. Vitae hujus principium, mortis exordium est. Lib. 2, de Vocat. gentium, cap. 8.

2. Quam miserum, ut qui nascitur in libertate, moriantur in servitute! Lib. 2, Epist. 7, ad Simplicitianum.

3. Nudi omnes nascimur, nudi morimur. Lib. 6, Hexamer., cap. 8.

4. Nescit natura divites, quae omnes pauperes generaliter: neque enim cum vestimentis nascimur, nec cum auro argenteoque generamur, nudos fudit in lacum, egentes cibo, amictu, potu: nudos recipit terra, quos edidit. De Nabutha, cap. 4.

5. Omnia quae nascuntur in mundo, infirma, caduca, corruptibilia ac vana sunt. Super Epist. ad Rom., cap. 8, in illud: Vanitas creaturae subiecta est.

S. AUGUST.

6. Tam multos Deus creando nasci voluit, quos ad suam gratiam non pertinere praescivit. Epist. 157, ad Odoctum.

7. Scito quomodo homo es, cujus conceptio culpa, nasci miseria, vivere piens, mori necesse. De Spiritu et Anima, cap. 51.

8. Omnis homo advena est nascendo, et incola vivendo. In quest super Levitic., quest. 91.

9. Nemo renascitur in Christi corpore, nisi prius nascatur in peccati corpore. Lib. 1, de Peccator. meritis, cap. 29.

10. Nasci hic in corpore mortali, incipere agrotare est. Super Psalm. cx, vers. 3.

11. Quo intrasti iter agis, exiturus venisti, non remansurus. Tract. 89, super Evang. Joan., de cap. 8.

12. Fui in necessariis natus, postea in spontaneis volutus. In Medit., cap. 39.

13. Nobilior est generatio spiritalis, quam carnalis. Serm. 1, Dom. Quinquag.

14. Cum nascitur puer non ridet, sed plorat: quare plorat nisi quia voce testatur et confitetur plorando se ad misericordiam devenisse? Serm. 31, ad Frat. in Eremo.

15. In laeta nascimur, in labore vivimus, et in dolore morimur. Ibid., serm. 65.

16. Mortales, et ignari, et carni subditi nascimur. Lib. 3, de Lib. arb., cap. 19.

17. Nullus vitam in qua natus est bene finiet, nisi renatus antequam finiat. Epist. 57, quest. 9.

18. Nemo nascitur ex Adam, nisi vinculo delicti et damnationis obstrictus. Epist. 157.

19. Ingeniosum nasci, felicitatis est. Lib. 4, de Civit. Dei, cap. 21.

20. Undeque nascuntur homines, si parentum vitia non sectentur et Deum recte colant, honesti et salvi erunt. De Conjug. bono, cap. 16.

21. Hoc non est malum quod natus es, sed cum quo natus es. Lib. 3, contra Julian., cap. 21.

22. Salva pudicitia conjugali, malum de malo nascendo trahitur, quod renascendo purgatur. Ibid., lib. 4, cap. 8.

23. Diligatur proles, non ut nascatur tantum, verum etiam ut renascatur: nascitur namque ad peccatum, nisi renascatur ad vitam. De Nuptiis, lib. 4, cap. 17.

24. Ex concupiscentia carnis, utique mundo, non Deo nascitur: Deo autem nascitur, cum ex aqua et Spiritu sancto renascitur. Ibid., cap. 19.

25. Conjugium bonum est, unde ordinate seminaturs nascitur homo, et fructus conjugii bonus est, quod est ipse qui ita nascitur homo: sed peccatum malum est, cum quo nascitur omnis homo. Ibid., lib. 2, cap. 22.

26. Ideo est secunda nativitas instituta, quia nativitas est prima damnata. Lib. 6, contra Julian., cap. 19.

27. Quando quisque nascitur, antequam uti possit mente atque ratione, non regitur, nisi sensibus carnis. Tract. 15, super Joan.

28. Quisque cum peccatis nascitur, quia omnis homo cum vitio propagatus nascitur. Ibid., tract. 30.

29. Homo quando nascitur, jam cum morte nascitur, quia de Adam peccatum trahit. Ibid., tract. 49, circa med.

30. In filiis nativitas, in patribus antiquitas. Tract. 2, super Ep. Joan.

31. In scrobibus generamur, in tenebris confinemur, matris nostras plurimum oneramus, in doloribus parturimus, et in nostro exitu ventres matris viperis laceramus. Praese.

32. Nudi nascimur, membris omnibus impotentibus, mundo exponimur, et a ploratu vitam incipimus, et cum ploratu vitam finimus. Serm. 4, de Uno confess.

33. Juendiores sunt illi dies, quibus renascimur, vel reparamur, quam illi quibus nascimur. Hom. 6, de Pascha.

34. Miserabilis proventus hominis infirmitas: quomodo venit, sic revertetur. In Annot. Super cap. 1, Job, in illud: Nudus egredietur sima.

35. Anima maribus citius infunditur, quam feminis. In Decretis Gratiani.

36. Homines nati in mundo, flores in campo: vita in carne, flos in feno. Super Job, cap. 14.

37. Hominis procreatio non est sine sordibus. Ibid., cap. 14.

38. Sicut folium in terra, vel folium in arbore nascitur, ita caro nostra nascitur ex progenie parentum. Super Ecclesiastic., cap. 14.

39. Quid sunt nati homines in mundo, nisi

MAGNUS.

quidam flores in campo? vita enim in carne, flos in feno est. Lib. 11, Moral., cap. 26, super illud Job, 14: Quasi flos egredietur.

S. HIERON.

40. Nasci de adulterio, non ejus culpa est qui nascitur, sed illius qui generat. Epist. 15, ad Penamach.

41. Jam captus est morte, qui natus est: testes sunt mortui, cum non negant se mortui: ubi cum initio nonnihil et finis, initium nostrum cum fine suscepimus. Epist. 6, ad Avicam.

HUGO CARD.

42. Nativitas immunda est, vita perversa, mors periculosa. Super III Reg., cap. 3.

43. Dolor principium est hominis, labor medium, timor finis. Ibid.

44. Homo non tam cito incipit vivere, quam incipit mori. Super Psalm. LXXXII.

45. Homo in pozna nascitur, et in pozna moritur, et ideo in pozna vivere debet. Super Iesai, cap. 30.

S. INNOC. III

46. Mulier concepit cum immunditia, et factore: parit cum tristitia, et dolore: nutrit cum angustia, et labore: custodit cum instantia, et timore. Lib. 1, de Contemptu mundi, cap. 6.

47. Homo nudus egreditur, et nudus regreditur: pauper accedit, et pauper recessit. Praese.

48. Si quis autem indutus egreditur, attendat quale proferat indumentum, turpe dictu, turpius auditu, turpissimum visu, foedam pelliculam, sanguine crementatam. Ibid., cap. 7.

S. JOANNES

49. Si quis ex meretrice aut adultera sit natus, si propria virtute decoretur, parentum suorum non decoloratur opprobriis. Praese.

CRATOGOT.

50. Non est ex virtute, nec ex vitio parentum, ut quis sit virtute praeditus, aut pravus, aut obscurus, aut clarus, sed ex propria virtute. Homil. 3, super Matth. Oper. perf.

S. IUD. HISP.

51. Inopes nascitur in hac vita, inopes recessuri sumus de hac vita. Lib. 2, de Sum. bono, cap. 41, sent. 8.

LACT. FIRM.

52. Hominem nimis imbecillum et fragilem nasci, quam cetera animalia nascuntur, certum est: et hominem nudum et inermem, tanquam ex naufragio in hujus vitae miseria proijci et expelli. De officio Dei, cap. 8.

PETRUS

53. Quanto recessitius longius a Die nativitatis nostrae, tanto propinquiores mortis termino facti sumus. Epist. 141, ad Guatler. Rothom. archiep.

S. PROSPER.

54. Vita hujus principium, mortis exordium est: nec prius incipit augeri aetas nostra, quam minui. Cui si quid adjuccitur spatii temporalis, non ad hoc accedit ut maneat, sed in hoc transit ut pereat. Praese.

55. Quod ergo ab initio mortale est, quilibet occidat die, non contra legem mortalitatis occumbit: nec unquam ei vicinus est posse vivere,

quam posse deficere. Lib. 2, de Vocat. gent., cap. 21.

56. Mulier quanto fecundior, tanto arumior: post singulos conceptus dolor cruciat; post singulos partus, sans enim sanguis fatigat. Lib. 3, super Genes., cap. 22.

57. O necessitas abjecta nascendo, vivenda misera, dura moriendo! Lib. 8, epist. 11, ad Lupum.

58. Homicidium festinatio est, prohibere nasci. In Apol. ad Sever. Gentes, cap. 9.

SENTENTIAE PAGANORUM.

59. Ceteris animalibus partus non laboriosius eveniunt, minus enim cum parturiant, infestari videntur: at molteribus dolores vehementissimos incidunt, et praecipue stabilibus, et cellulariis, seu otiosis. Lib. 7, de Histor. animal., cap. 9.

60. Magis conjugium est id, ex quo natus est ipsi nato, quam factum ei quod fecit: est enim ei, ex quo est ortum proprium id, quod ex ipso est ortum. Lib. 8, Ethic. ad Nicomach., cap. 12.

61. Nulli cuiquam mortalium a natura tributum est, ut immortalis nasceretur. Sirygia 6, epist. 7, ad Dionem.

62. Nulli natura in aeternum spiritum dedit, statutaque nascentibus in finem vite dies est. Savor. 2.

63. Quisquis ad vitam editur, ad mortem destinatur. De Consolat. ad Polythym., cap. 30.

64. Nulli contigit impune nasci. De consolat. ad Marciam, cap. 15.

65. Pejores morimur, quam nascimur. Epist. 22.

66. Nihil melius aeterna lex fecit, quam quod unum infantum nobis ad vitam dedit, exitus multos. Epist. 70.

67. Ad virtutem quidem, sed sine virtute nascimur. Epist. 90.

68. Equat omnes cinis; impares nascimur, pares morimur. Epist. 91.

69. Conditor ille juris humani, non natalibus nos, nec nominum claritate distinxit, nisi dum nascimur. Ibid.

70. Cui nasci contigit, mori restat. Epist. 99.

71. Nullum animal ad vitam proficit, sine metu mortis. Epist. 121.

72. Omnes infantes terra nudos excipit: non pulet te fortius nasci, quam vivere? De moribus.

73. Non quomodo quisque venit, emittitur. De remediis fortular.

Vide etiam illud, Metria, sent. 1, 28, 14; Nobilitas, sent. 19, 20; Parentes, sent. 4; Peccatum originale, sent. 30.

NATURA.

Etymologia. Inde natura dicta est, quod ita nata sit et existat. De definit.

SUPERSTES

AMBAS.

S. SILENCIUS

EPIC.

TRATULL.

PLATO.

SENECA.

S. IERONIMUS

KAUNUS.

S. THOMAS
AQUINAS.

Nomen nature a nascendo dictum est, ut dicitur natura quasi natura. Part. 3, *Sionne*, quest. 2, art. 1.

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROS.

1. Si quid in natura vitium est, emendat industri: aut ars desit, non desit correctio. Lib. 4, *Offic.*, cap. 18.

S. ANASTAS.
PATRIARCA.

2. Natura effligis, formula disciplinæ, forma honestatis est. *Ibid.*, cap. 19.

3. Secundum naturam, est matrimonium; contra naturam, fornicatio; supra naturam, Christi conceptio et generatio. Lib. *Vie facti*, cap. 2, de Verbo.

S. ATHANAS.
MAGNUS.

4. Tria sunt, que de hominibus predicantur: secundum naturam, præter naturam, supra naturam. Secundum naturam, est matrimonium, præter naturam, fornicatio, supra naturam, virginitas; secundum naturam, sunt opes iuste acquisite, præter naturam avaritia, supra naturam inopia; secundum naturam, est temperantia, præter naturam crapula, supra naturam jejunitium; secundum naturam, est pax, præter naturam furculus, supra naturam inimicorum dilectio. In *definitionibus*.

S. AUGUST.

5. Quod perfectionis nature deesse perpereris, id voca vitium. Lib. 3, *de Lib. Arbit.*, cap. 14.

6. Hoc omnes nature a Deo habent, quod nature sint: et in tantum vitiosa sunt, in quantum ab opus a quo facta sunt, arte discedunt. *Ibid.*, cap. 15.

7. Natura perfecta non solum nulla vituperatione, sed etiam laude in suo genere digna est. Lib. 3, *de Lib. Arbit.*, cap. 14.

8. Nulla res obliuiscit integritatem nature suam, nisi in suo genere salva sit. *De vera Relig.*, cap. 18.

9. Omnis natura etiam vitiosa est, in quantum natura est, bona est: in quantum vitiosa est, mala est. In *Enchiridio*, cap. 13.

10. Nulla culpa motus deprehendi potest, ubi natura necessitasque dominatur. Lib. 3, *de Lib. Arbit.*, cap. 1.

11. Quisquis natura sua mali vitium, malus esse iudicatur. *De Spiritu et anima*, cap. 42.

12. Pari civis turcomæ civitatis, peccato villata natura: celestis vero civitatis civis parit, a peccato naturam liberans gratia. Lib. 15, *de Civit. Dei*, cap. 2.

13. Nullum vitium ita contra naturam est, ut nature delectet etiam extrema vestigia. *Ibid.*, lib. 19, cap. 12.

14. Natura corrupta, in quantum natura est, bona est: in quantum corrupta est, mala est. *De Natura boni*, cap. 1.

15. Omnis natura que minus bona fieri potest,

bona est: et omnis natura dum corrumpitur, minus bona fit. Lib. 3, *de Lib. Arbit.*, cap. 13.

16. Quocumque natura cum vitio ad eam que sine vitio est, ut corrumpat, accedit: eo ipso non accedit aequalis, sed infirmiter vitio suo. *Ibid.*, cap. 14.

17. Omnia vitium nature adveniat, tantum additur malitia vitiorum, quantum naturarum integritati minuitur. *Ibid.*

18. Contra naturam quidquid est, natura adversatur, et eam perimere nititur. *De Morib. Mura.*, cap. 2.

19. Nulla natura malum, sed quod contra naturam est, id erit malum. *Ibid.*

20. Nulla est Deo natura contraria. *Ibid.*, cap. 1.

21. Quia diabolus naturam nostram deoperat, dignitas est Dei Filium ipsam naturam nostram suscipere, et de ipsa diabolus vincatur. *De Agone Christi*, cap. 1.

22. Natura sua voluntate depravata, recursum per semetipsam non habet, sed per Dei gratiam, quæ adjuvat et instauratur. Lib. 9 *de Genesi ad Hebr.*, cap. 18.

23. Natura humana etiam in illa integritate in qua condita est permaneret, nullo modo operam Creatore suo non adjuvante servaret. *Epist.* 106.

24. Natura humana præstantior est pecoribus, etiam in ipsis peccantibus. Lib. 7 *de Genesi ad Hebr.*, cap. 26.

25. Nulla natura est, que non sit ex Deo. Lib. 2 *de Lib. Arbit.*, cap. 20.

26. Ut natura sit, ex eo habet, quod a Deo facta est: ut autem ab eo a quo facta est delectat, ex hoc quod de nihilo facta est. Lib. 14 *de Civit. Dei*, cap. 13.

27. Natura nec plene atque perfecte beata erit, nisi adepta quod expetit. *Ibid.*, cap. 25.

28. Natura est, in qua nullum malum est, esse autem natura, in qua nullum bonum sit, non potest. *Ibid.*, lib. 19, cap. 13.

29. Sicut non impossibile fuit Deo, quas voluit insitigare naturas: sic etiam non est impossibile in quibuslibet voluerit, quas iustitia insituit, mutare naturas. *Ibid.*, lib. 21, cap. 8.

30. Deus hominis naturam quodammodo mediam inter Angelas bestiasque condidit. *Ibid.*, lib. 12, cap. 21.

31. Omnis natura vel Deus est, vel ex Deo est. Lib. 2, *de Anima et orig.*, cap. 3.

32. Nullum oriri non potest, nisi ex natura: nec ubi sit habet, nisi fuerit in natura. Lib. 3, *contra Julianum*, cap. 29.

33. Natura hominis primitus inculpata, et sine ullo vitio creata est: natura vero ista hominis,

S. BASILIUS
MAGNUS.

qua uniusquisque etiam nascatur, iam medio indiget, quia sana non est. *De Natura et gratia*, cap. 3.

S. BERNARD.

34. Quanto natura vegetior, ac calidior florit, tanto melior. In *sanctis*, cap. 2.

S. BOETIUS.

35. Nature industria in nobis bonum natura ipsa est. Serm. 83, *super Cant.*

CASIODOR.

36. Si quod nature satis est, replere indigentiam velis, nihil est quod fortunæ affluentiam petas: paucis enim nihilisque natura contenta est. Lib. 2, *de Consolat. Philas.*, prosa 5.

S. CYPRIAN.

37. Quid humana natura pauperis, que nihil idoneum de se habere cognoscitur? Super *Psalm.* xxx, vers. 13.

S. CYRILLUS.

38. Aeris instar est natura humana, multis cura indiget. Serm. *ad Fratres*.

S. GREGORIUS
NAZ.

39. Nature generositas per avaritiam est disiecta, cum legem ad potentis subsidium assumpsisset. Orat. 17, *de Pauper.*

40. Natura ipsa ad omne, quod et domesticum est, benignè se habet. Orat. 24, *de Seipso*.

41. Que ad natura dicitur sunt, plerumque bene succedunt: que vero præter naturam præsumunt, frustra tentantur. *Epist.* 57, *ad Eudochiam Rhetor.*

S. GREGORIUS
TALMAY.

42. Repugnante natura, inanis omnia sunt. Et hab. apud D. Joan. Damasc., lib. 3, *Parall.*, cap. 101.

S. JOHANNES
CHRYSOST.

43. Negligens est humana natura, et delectis gaudet, et relaxationes quaerit. Homil. 10, *super Gen.*

44. Potentior quam natura, non eget nature ministerio. *Ibid.*, homil. 28.

45. Natura humane hinc condita est, ut difficilius nonnunquam superatis, succumbat in minoribus. Homil. 51, *super Matt. Oper. imperf.*

46. Quid miseris natura humana? Omne animal potest animo quod sibi intelligit bonum, et odire quod intelligit malum: solus homo quod intelligit malum amare cogit, et odire quod intelligit bonum, quia dans habet in se adversarias naturas: quod carni placet, anime displicet: et quod anime placet, carni displicet. Homil. 19, *super Matt. Oper. imperf.*

47. Natura aëta est, et laboriosa, nostra autem electione levis spe futurorum. Homil. 87, *super Ieron.*

48. Nature leges perventure, summe temeritatis est. Homil. 28, *super I Cor.*

49. Res est subito inclinans, et omnigenis casibus quam maxime obnoxia, hominum natura. *Ibid.*, homil. 30.

50. Nihil est natura violentius. Homil. 3, *super II Cor.*

51. Quod natura negat, nemo feliciter audet. *De perfect. cordis*, part. 2.

52. Saepe natura moribus immutat, saepe natura consuetudine superatur. Lib. 2, *de Synonym.*, cap. 12.

53. Natura mutabilis, et de peccati labo mortalis, in quantum est possibilis, in tantum est ad deteriora proclivis. Serm. 7, *de Jejun. decimi mentis*.

54. Natura nostra, manente adhuc mortalitate mutabilis, etiam ad summa usque studio provehatur, semper tamen sciri potest habere quo recedat, ita potest habere quo crescat. Serm. 2, *Quintag.*

55. Natura est incipiens a vilissimis, ut desinat in præstantissima omnium. Lib. *de Mundi opific.*

56. Durum est adversari nature. *De sacrific. Abel.*

57. Hominum natura mortalis, virtutum natura immortalis est. Lib. *De Abrahamo*.

58. Cum natura pugnare, difficile est. *Ibid.*

59. Nature ordo, lex est dubio procul antiquissima omnium. *De Abrahamo*.

60. Sordet natura, sine gratia. *Epist. ad Rufin.*

61. Natura ad inferiora demissa, varietalem induit. In *Evangelio calistii*.

62. Omnis natura aut defraudatione aut enormitate rescinditur, proprietate mensura conservatur. *De Anima*, cap. 43.

63. Natura callida est, et mullos trahit, illaqueat et decipit, et se semper pro fine habet. Lib. 3, *de Unit. Chr.*, cap. 54.

64. Natura invite vult mori, nec premi, nec superari, nec subesse, nec sponte subjugari. *Ibid.*, cap. 54, sect. 2.

SENTENTIE PAGANORUM.

65. Nihil præter naturam est sempiternum: id enim quod est præter naturam, posterius est eo, quod potius sit et melius. *De communi animal. gressu*.

66. Cum natura nihil supervacaneum, nihil frustra facere soleat, constat nec præter, neque posterius, quam usus origo, ab ea esse quidem. Lib. 2, *de generat. animal.*, cap. 4.

67. Omne quod præter naturam fit, labore doloreque movet. Sect. 5 *Problem.*, quest. 19.

68. Quo præter naturam sunt, hæc facta sunt difficilia. *Ibid.*, sect. 5, quest. 32.

69. Quod contra naturam est, id maxime et incredibile esse ratio postulat. *Ibid.*, sect. 10, quest. 50.

70. Natura quærit non solum in negotio recte, verum etiam in otio laudabiliter posse versari. Lib. 3, *Polit.*, cap. 3.

JOANNES
GELSON.S. THOMAS
TUSPANA.

S. LEO 1.

PRILO JUN.

S. SYNERIUS
EPISC.

TERTULLI.

THOMAS A
KEMPIS

ARISTOTEL.

CICERO.

71. Omnis natura vult esse sui conservatrix, ut et salva sit, et in genere conservetur suo. Lib. 4, de Finib., num. 16.

72. Est natura sic generata vis hominis, ut ad omnem virtutem percipiendam facta videatur. *Ibid.*, lib. 5, num. 43.

73. Blanda, consilatrix, et quasi sui est lena natura. Lib. 1, de natura deorum, num. 77.

74. Neque alitinet natura repugnare, neque quidquam sequi, quod assequi nequeat: ideoque nihil docet adversaria et repugnante natura. Lib. 1, de Offic.

75. Nihil habet natura prestantius, nihil quod magis expetat, quam honestatem, quam huncmodi, quam dignitatem, quam decus. Lib. Offic. Tusc. quest.

76. Multo firmior est et constantior natura, quam fortuna. Lib. 1, Offic.

77. Natura nihil solitariam amat, sed semper ad aliquid tanquam administriculum amittit. De Amicit.

SENeca.

78. Rem facillimam secundum naturam suam vivere, difficilem facit communis insania. Epist. 41.

79. Nemo difficilem ad naturam reducitur, nisi qui ab illa deficit. Epist. 50.

80. Qui se ad id quod natura exigit, composuit: non tantum extra sensum est paupertatis, sed et extra metum. Epist. 119.

Vide etiam lit. *Cognitio Dei*, sent. 1; *Esse*, sent. 25; *Gratia*, sent. 46; *Jus*, sent. 1; *Modium*, sent. 21; *Miraculum*, sent. 12; *Ordo*, in genere, sent. 48.

NECESSITAS.

COLLECTOR.

Ethymologia. Necessitas dicitur quasi Ne cesset entitas.

Definitio. Necessitas est quod vi aliqua fieri oportet est.

S. DONAV.

Divisio. Triplex est necessitas: alia coactionis, alia opportunitatis, alia conditionis. Super *Psalm.* xcix.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS.

1. Ubi necessitas, ibi obsequium necessitatis: melior ergo voluntas, quam necessitas. Lib. 2, epist. 7, ad *Simplicianum*.

2. Nihil tam necessarium, quam cognoscere quid non sit necessarium. Lib. 10, epist. 82, ad *Vercellensium Eccles.*

3. Necessitas que invito imponit obsequium, affert plerumque fastidium. Lib. 5, *Hexameron*, cap. 15.

S. AUGUST.

4. Quis est, qui non in cibo rapinam aliquantulo extra metas necessitatis? Lib. 10, *Conf.*, cap. 31.

5. De necessitatibus meis eruc. no. 1. Tunc firmitur iste necessitatis, quando vincuntur ille cupiditates. Epist. 70, ad *Bonifac.*

6. Felix est necessitas, que in meliora compellit. Epist. 45, ad *Armentarium*.

7. Nulla culpa motus deprehendi potest, ubi natura necessitatisque dominatur. Lib. 3, de *Lib. arbit.*, cap. 1.

8. Necessitate vivimus, necessitate morimur. *Ibid.*, cap. 3.

9. In omnibus quibus utitur transitura necessitas, speremineat que permanet caritas. In *Regula* 3, ad *clericos*.

10. In genere humano dura necessitas est, necesse cor alterius, male sentire plerumque de amico fidei, bene sentire plerumque de amico infidei, o dura necessitas! *Prose.*

11. Magna est necessitas, non cor tum vides, quale erit cras: quid dicam de necessitatibus ipsius mortalitatis? mori necesse est, et nemo vult quod necesse est, nemo vult quod erit, velis nolis, dura necessitas! nolle quod non potest evitare, Super *Psalm.* xxx, conc. 1, vers. 9.

12. Ferenda est magis omnis necessitas, quam perpetranda est aliqua iniquitas. Super *Psalm.* lxxii, vers. 7.

13. Omnium actionum humanarum mater, est necessitas. Super *Psalm.* lxxliii, vers. 5.

14. Recedente necessitate, omnia negotia necessitatis interdicunt necesse est. Super *Psalm.* cxli.

15. Fui in necessariis natus, postea in spontaneis volutatis. In *Meditat.*, cap. 39.

16. Ubi nulla adversitas turbat, ibi nulla necessitas angustat. De *Confictu vitior.* et *virt.*, cap. 26.

17. Facile curatur vulneribus peccatorum, qui necessitatem curaverit pauperum. Serm. 1, *Fer.* 3, post *Dom.* 2, *Quadrages.*

18. Primum impedimentum nostrum et occupatio gravis est ipsa necessitas huius miseri corporis. Serm. 1, *Septuag.*

19. Bonum magis necessitas quam voluptas: cumque utraque res citius transeat, altera penam habeat, altera sit paritura coronam. Serm. 17, super *Qui habitat*.

20. Res necessaria est necessitas, que coronam parit, et in gloriam vertitur. *Ibid.*

21. Necessitas multorum est virtus pauperum: pauperum, inquam, pauperum, presertim nobilium. Epist. 113, ad *Sophianam virgin.*

22. Laudo factam de necessitate virtutem; sed plus illam, quam eligit libertas, et non indicit necessitas. *Ibid.*

23. Amicitia in necessitate probatur. Epist. 125, ad *Genfridum*.

24. Felix necessitas, que cogit in melius. De *Evangelio et dispens.*

25. Perfectus carere et necessariis paratus est. In *Præfat.*, vite *S. Malachii*.

26. Necessitas, quam non ratio postulat, sed

27. Nulla culpa motus deprehendi potest, ubi natura necessitatisque dominatur. Lib. 3, de *Lib. arbit.*, cap. 1.

28. Necessitate vivimus, necessitate morimur. *Ibid.*, cap. 3.

29. In omnibus quibus utitur transitura necessitas, speremineat que permanet caritas. In *Regula* 3, ad *clericos*.

30. In genere humano dura necessitas est, necesse cor alterius, male sentire plerumque de amico fidei, bene sentire plerumque de amico infidei, o dura necessitas! *Prose.*

31. Magna est necessitas, non cor tum vides, quale erit cras: quid dicam de necessitatibus ipsius mortalitatis? mori necesse est, et nemo vult quod necesse est, nemo vult quod erit, velis nolis, dura necessitas! nolle quod non potest evitare, Super *Psalm.* xxx, conc. 1, vers. 9.

32. Ferenda est magis omnis necessitas, quam perpetranda est aliqua iniquitas. Super *Psalm.* lxxii, vers. 7.

33. Omnium actionum humanarum mater, est necessitas. Super *Psalm.* lxxliii, vers. 5.

34. Recedente necessitate, omnia negotia necessitatis interdicunt necesse est. Super *Psalm.* cxli.

35. Fui in necessariis natus, postea in spontaneis volutatis. In *Meditat.*, cap. 39.

36. Ubi nulla adversitas turbat, ibi nulla necessitas angustat. De *Confictu vitior.* et *virt.*, cap. 26.

37. Facile curatur vulneribus peccatorum, qui necessitatem curaverit pauperum. Serm. 1, *Fer.* 3, post *Dom.* 2, *Quadrages.*

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

voluptas ostendat, extincti Spiritus signum est manifestum. In suis *Opusc.*, collat. 10, de *Necessitatibus*.

FRANCISCUS ASSISIA.

27. Indigentia ipsas necessitatis non patienter ferre, nihil aliud est, nisi Egyptum repetere. *Ibid.*

28. Difficile est necessitati corporis satisfacere, et prontitati sensuum non parere. In suis *Opusc.*, apophthegm. 11.

GILBERTUS FOURET.

29. Est obsequium necessitatis jure conditionis; sed necessitatem ignorat libertas dilectionis. Serm. 49, super *Cont.*

GLOSS. DEC.

30. Tempore necessitatis omnia sunt communi-canda. In *Decretis Gratiani*.

S. GREGOR. MAGNUS.

31. Omnis necessitas non incongrue ferrum vocatur, quia vitam inopis moreris vulnera cruciat. Lib. 15, *Moral.*, cap. 44.

32. Cum natura necessitatibus plusquam expedi-dum deseruit, mentisque cura negligit, ex miseria negligentie infirmitati additur squalor culpe. *Ibid.*, lib. 20, cap. 15.

33. Necessitates naturales hoc habere valde periculosem solent, quod sepe in eis minime discerneritur quid circa illas per utilitatis studium, et quid per voluptatis vitium agatur. *Ibid.*

34. Necessitatis causam in usum voluptatis vertere, quid est aliud quam calamitatis suae squalorem miserie sociare? *Ibid.*

35. Plus concupiscentia, quam necessitas potest. Homil. 49, super *Esch.*

S. HIERON.

36. Probat necessitas quid possint, quos securus ante coluisti. Lib. 1, super *Hierem.*, cap. 11, super *illud: Ubi sunt dii tui*.

37. Quidquid necessitate fit, cito solvitur: quod voluntate arripitur, perseverat. Lib. 2, super *Oseam*, cap. 7, super *illud: Omnes adulterantes*.

38. In imperfectis plus semper voluptas appetit, quam necessitas. Super *Regul. D. Aug.*, cap. 8.

39. Terrens rebus ad necessitatem uti, corporis medicina est. *Ibid.*, cap. 9.

S. JOHANNES CHRYSOST.

40. Necessitas tanta vi adstringitur, ut quod necesse est, etiam nolis, preterire non possis. Serm. de *Moyse*.

41. Magistra quedam optima est, necessitas paupertatis. Homil. 5, de *Fide Avian.*

42. Magis necessarius, nimis necessariis sunt preferenda. Homil. 14, super *Acta Apost.*

43. Veri philosophi ultra necessitatem nihil expetunt. Homil. 84, super *I Cor.*

44. Omne quod ex necessitate fit, minus mercedem. Homil. 49, super *II Cor.* in *illud IX: Hiberna daretur*.

45. In necessariis nihil ultra usum inquirere permittitur: in spiritualibus autem, magnam abundantiam fieri consuevit. *Ibid.*, homil. 20.

46. Quando in extremis necessitatibus existen-

47. Noli plus concupiscere, quam exigit necessitas, ne totum amittas. *Prose.*

48. Quod superest, reserua, ut necessariis dilectas. Homil. de *Avarit.*

49. Inter necessitatem et necessitudinem hoc interest: quod necessitas vim significat, necessitudo conjunctionem sanguinis aut animi. Lib. 1, de *Differ.*, differ. 155.

50. Honestum est ac laudabile, intra necessitatis terminos se continere, eosque minime transire. *Prose.*

51. Si quis enim cupiditate ductus, ad ea que in vita jucunda sunt paulisper deflexerit, nulla deinde ratione retineri poterit, quominus ad ulteriora progrediatur.

52. Cum enim usui ac necessitati prescriptos fines excesseris, nullus amplius terminus invenitur, sed omnia vasta atque infinita.

53. Qui semel naturalis necessitatis terminos transierint, in vita solutione libertatis progrediuntur. In *Libro ascetico*.

54. In rebus tantum necessariis est salus, in superfluis laqueus, in medicoritate Dei gratis, in divitiis diaboli catena. Lib. 2, ad *Eccliam. Catholic.*

55. Vehemens quondam ros est ac violentus, necessitas. In *Catalani*.

56. Necessitas non subditur legi. 1, 2, quest. 96, art. 6.

57. Si venerit tibi cogitatio pro carnali necessitate, et tangit te semel et bis et tertio, non audis. In *Sent. in sue positio*, sent. 70.

tes gratias agimus, tunc preclarum est. Homil. 8, super *Epist.*, ad *Colos.*

47. Noli plus concupiscere, quam exigit necessitas, ne totum amittas. *Prose.*

48. Quod superest, reserua, ut necessariis dilectas. Homil. de *Avarit.*

49. Inter necessitatem et necessitudinem hoc interest: quod necessitas vim significat, necessitudo conjunctionem sanguinis aut animi. Lib. 1, de *Differ.*, differ. 155.

50. Honestum est ac laudabile, intra necessitatis terminos se continere, eosque minime transire. *Prose.*

51. Si quis enim cupiditate ductus, ad ea que in vita jucunda sunt paulisper deflexerit, nulla deinde ratione retineri poterit, quominus ad ulteriora progrediatur.

52. Cum enim usui ac necessitati prescriptos fines excesseris, nullus amplius terminus invenitur, sed omnia vasta atque infinita.

53. Qui semel naturalis necessitatis terminos transierint, in vita solutione libertatis progrediuntur. In *Libro ascetico*.

54. In rebus tantum necessariis est salus, in superfluis laqueus, in medicoritate Dei gratis, in divitiis diaboli catena. Lib. 2, ad *Eccliam. Catholic.*

55. Vehemens quondam ros est ac violentus, necessitas. In *Catalani*.

56. Necessitas non subditur legi. 1, 2, quest. 96, art. 6.

57. Si venerit tibi cogitatio pro carnali necessitate, et tangit te semel et bis et tertio, non audis. In *Sent. in sue positio*, sent. 70.

SENTENTIA PAGANORUM.

58. Necessaria ut flant, arbitri nostri non est, sed tanquam ex divina quadam aut humana necessitate omnino fiunt. De *Rhetorica ad Alexandr.*, cap. de *Genere deliberativo*.

59. Danda est opera, ut omnes intelligant, si salvi esse velint, necessitati esse parendum, non voluptati. Lib. 2 *Offic.*, num. 74.

60. Necessitati qui probe se accommodat, sapientis estque certum divinarum consensio. In *an. Eucherii*, cap. 78.

61. Non minus honestas, quam necessitas valet. Lib. 4, epist. 10, ad *Saboniam*.

62. Necessitas magnum humane infelicitatis patrocinium est. Lib. 4, controvers. 27.

63. Desinit premium esse, cui necessitas jungitur. Lib. 2, controvers. 7.

64. Acerrima virtus est, quam ultima necessitas extulit. Lib. 1, de *Clement.*, ad *Neron.*, cap. 12.

65. Excultus necessitatis quidquid pax odiosa coligit. Epist. 49.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

- 66. Effugere non potes necessitates? potes vincere. Epist. 37.
- 67. Simpliciter cura constant necessaria, in deliciis laboratur. Epist. 96.
- 68. Sufficit ad necessitatem id quod natura poscit. *Ibid.*
- 69. Inter reliqua hoc nobis natura praescribit praecipuum, quod necessitati fastidium excusat. Epist. 119.
- 70. Quidquid ex necessitate desideratur, sine fastidio sumitur. *Ibid.*
- 71. Fer quod necesse est, sicut necesse est. Sent. 441.
- 72. Quod fieri necesse est, voluntarie sacrificio. *Ibid.*, sent. 375.
- 73. Rebus mundanis in causis tantum necessariis utere. *Ibid.*, sent. 46.
- 74. Romanae imbecillitatis effracissimum duramentum est necessitas. Lib. 12, *Diolor aemulorum*, cap. 2.
- Vide etiam tit. *Appetere*, sent. 39; *Episcopatus*, sent. 74; *Fastidium*, sent. 22, 23; *Estimare*, sent. 11; *Misericordia in genere*, sent. 139; *Mundus*, sent. 85; *Negotium*, sent. 19; *Nocturnationem*, sent. 34, 35; *Providentia Dei*, sent. 43; *Salus animae*, sent. 2; *Voluptas*, sent. 49.

NEGARE DEUM.

SENTENTIAE PATRUM.

- S. ALBERT. MAGNUS. 1. Pro quocumque quis Creatori suo reputat, sive sit peccatum, sive res alia, illud venietur pro titulo in mente portat. De *Paradoxis minoribus*, part. 2, de *Vitiis*, cap. 44, sect. 4.
- S. ANDREAS. 2. Petrus tentatus est, ut negaret: negavit, ut loqueretur. Lib. 8, super *Luce*, cap. 19, in illud: *De bobus recessit ab illo*.
- 3. Deum negant affectibus, quem vocibus solis confitentur. *Ibid.*, lib. 9, cap. 13, in illud: *Homone filio David*.
- 4. Negavit primo Petrus et non flevit, quia non respexerat Dominum. *Prose*.
- 5. Negavit secundo, non flevit, quia adhuc non respexerat Dominum.
- 6. Negavit et tertio, et respexit Jesus, et ille amarissime flevit. *Ibid.*, lib. 10, cap. 22, in illud: *Nescio quid dixeris*.
- 7. Nihil mihi nocuit quod negavit Petrus, profuit quod emendavit. *Ibid.*
- 8. Imitare Petrum: quia tertio negaverat, tertio confitetur: sed negavit in nocte, confitetur in die. *Ibid.*
- 9. Negat veterem Deum, qui non credit Deum dedisse quod promisit. Super *Epist ad Rom.*, cap. 1, in illud: *Ex fide in fidem*.
- S. AUGUSTINUS. 10. Si ipse Petrus ex egregio prae-sumptore, tam

- erubar negator effectus est, amaro flevit. Epist. 120, ad *Honoratum*, cap. 14.
- 11. Etiam negat Christum, qui ore deponit quod corde non credit. *Contra mendacium*, cap. 6.
- 12. Fuit confitendo propitium, quem negando non facis nescium. Super *Psalm.* 134, vers. 1.
- 13. Petrus, qui audacius sentias erat Christum, ita adhuc longe erat ut interrogatus et perturbatus, ter negaret Dominum, cum quo se mortuum esse promiserat. *Prose*.
- 14. Qui postea ex longinquo ut propitius fieret audivil post resurrectionem, Amas me et dicebat, Amo: et sic modo propinquabat, qui negando longe factus erat, donec trina voce amoris solveret trinam vocem negationis. Super *Psalm.* 134, vers. 12: *De longe steterunt*.
- 15. Timore Petrus ter negavit, et postea accepto Spiritu sancto inter flagella principum confessus est quem negaverat. Super *Psalm.* 134, vers. 12.
- 16. Quanta vira est confiteri Christum, tanta mors est negare Christum. *Prose*.
- 17. Qui hominem Christum negat, Christum negat, et hoc in eo negat quod factus est propter nos, ne peccaret quod fecerat nos.
- 18. Qui ita confitetur Christum Deum, ut hominem negat, non pro illo mortuus est Christus, quia secundum hominem mortuus est Christus.
- 19. Qui negat hominem Christum, non reconciabatur per mediatorem Deo: unus enim Deus, et unus mediator Dei et hominum, homo Christus Jesus.
- 20. Qui negat hominem Christum, non iustificabitur.
- 21. Qui negat hominem Christum, non resurgit in resurrectione vite.
- 22. Qui negat hominem Christum, non est in corpore Christi: qui enim caput negat, quomodo est membrum? Tract. 66, Super *Evangelium Joannis*, cap. 13, in illud: *Domine ter me negas*.
- 23. Ecce columna firmissima ad unius aure impulsam, tota contremuit. *Prose*.
- 24. Ubi est illa promittentis audacia, et de se plurimum praesumptio? Ubi sunt verba illa, quando ait: Quare non possum te sequi modo, animam meam pro te posui?
- 25. Hocine est sequi magistrum, se negare discipulum? Sicine pro Domino anima ponitur, ut hoc ne fiat, vox ancillula formidetur?
- 26. Non solum abnegat Christum, qui dicit eum non esse Christum, sed ille etiam qui eum ait, negat se esse christianum.
- 27. Petrus ergo negavit Christum: cum se negavit ejus esse discipulum, quid aliud est quam se negare esse christianum?

- 28. Qui ergo se Christi negavit esse discipulum, ipsam rem negavit, cuius nomen est vocari christianum.
- 29. Petrus si negato Christo hinc letet, quid aliud quam periret? *Ibid.*, tract. 113, cap. xviii.
- 30. Redditur negationi trina trina confessio, ne minus amori lingua serviat, quam timori. *Ibid.*, tract. 123, cap. xxi.
- 31. Erubescere, erubescere, haeretico: negavit Petrus et reversus est, et flendo delevit quod timore negavit. De *Tempore barbarico*, cap. 8.
- 32. Petrus ab ancilla proditus, Christum negat: mallem Petrum Dominum negasse, quam Judam Dominum vendidisse. *Serm.* 4, *Per.* 2, post *Dom. Palmam*.
- 33. Negat Petrus territus Christum, qui se promiserat animam pro eo posituram: sub ancilla cepit pondere submergi, atque demergi. *Prose*.
- 34. Videns navis cordis sui sine mercibus nudam, lere cepit amare, quia Dominum suum cepit amare. *Serm.* 2, *Per.* 3, post *Dom. Palmam*.
- 35. Qui rumpit propositum suum, Christum negat. *Serm.* 60, ad *Fratr. in crema*.
- 36. Multi quantalibet servitia crudelitatis occidit, quam Christum negare maluerunt. Lib. 22, de *Civitate Dei*, cap. 6.
- 37. Si accedere est credere, qui credit accedit, qui negat recedit. Tract. 68, super *Joan.*
- 38. Petrus facti poenitentia negationis facilitatem extinxit, et lacrymarum undis culpam eluit. *Orat.* 17.
- 39. Deum sicut pium est colere, sic impium est abnegare. *Serm.* 11, de *Parvis sermonibus*.
- 40. Hec Petrus negationem, quia malorum non deseruit societatem. Super *Luce*, cap. 22, in illud: *Et post paululum alius vitens sum*.
- 41. Ideo ter permissus est Petrus Christum negare, ut ostendatur, quod tripliciter offendimus hominum, scilicet corde, ore, et opere. *Ibid.*, in illud: *Domine ter abnegas nosse me*.
- 42. Qui negat se esse christianum, vira vel factus negat Christum. Super *Joan.*, cap. xviii, in illud: *Et erat Petrus cum eo*.
- 43. Quam noxia sunt pravorum eloquia, que cogunt Petrum negare Dominum, vel hominem se nosse, quem inter discipulos confessus fuerat esse Filium Dei. Super *Luce*, cap. xxii.
- 44. Permissi Dominus Petrum se negare, ut confunderetur Marcion, ut nemo de se presumat. *Ibid.*
- 45. O quod cum Petro quotidie negavit Christum! si non oro, tamen opere: et non tantum ter, sicut Petrus, immo nullis favoribus suis Christum negant, et tamen cum Petro non fleat. *Serm.* 3, *Dom.* 4, post *Pascha*.

- 46. Qui Catholicis regulis non acquiescit, iste in corde suo negat Deum. Super *Psalm.* 117, vers. 2.
- 47. Putasne tu Dominum cito posse placari, s. CYRILLUS. quem verbis perlicis abominasti? De *Lapsu*, cap. 13.
- 48. Christum negat, qui mortaliter peccat. in *Gloss. Dic. Decretis Gratiani*.
- 49. Divitiis servire, Deum negare est. Super *Gloss. Ord. Math.*, cap. vi, in illud: *Non potestis servire*.
- 50. Filium Dei negant, qui eum non suis, sed alienis viribus operari putant. *Ibid.*, cap. xxi.
- 51. Noxia pravorum colloquia cogunt Petrum negare Christum, vel hominem se nosse, quem confessus est inter discipulos Dei Filium. *Ibid.*, cap. xxvi, in illud: *Non novi hominem*.
- 52. Haereticus et si nomen Christi non negat, Christum tamen negat, qui non omnia que Christi sunt, confitetur. Super *Luce*, cap. xi.
- 53. Qui veritatem pro pecunia negat, vel falsum testimonium contra abipsum dicit, Deum negare probatur. In *Decret.*, caus. 14, quest. 3, can. *Unicusque*, § *Hic*.
- 54. Una mulieris voce perensus Petrus, dum morti timuit, vitam negavit. Rom. 30, super *Evangelium*.
- 55. Petrus negavit in terra, quem suspensum latro confessus est in cruce. *Ibid.*
- 56. Ipsum beatum Petrum apostolorum principem, lapsam esse cognovimus, sed post negationem poenitentia secuti est: post vero poenitentiam, misericordia data est, quia postea ab apostolatu non expulsi, qui ante quidem ipsum se negatorum praedixerat. Lib. 7, in *Registro*, indit. 2, cap. 53, epist. 53, ad *Stevandianum*.
- 57. Negat fontem sanctificationis Spiritum sanctum, qui eum privat potestate sanctificandi. in *Exposit.* 2, *filei*.
- 58. Quare Dominus tam dilectum discipulum, in tam grave facinus cadere permisit, ut Dominum se magistrum suum ad vocem unius ancillae negaret? *Prose*.
- 59. Sciendum, quia providentissima dispensatione Domini hoc factum est, ut quem cunctae Ecclesiae praefere disposuerat, sanctissimum negare permittit, ut ex sua fragilitate disceret alii peccantibus quiditer miserari debuissent. *Serm.* in *die Pascha*.
- 60. Petrus trinam negationem, trina confessione delevit. Epist. 30, ad *Decimum*.
- 61. Petrus trinam negationem, amaritudine abluat lacrymarum. Epist. 45, ad *Basilem*.
- 62. Petrus in atrio Calphas sedens, non poterat agere poenitentiam: egreditur foras de inferiorum consilio, ut pavida negationis societas amaris fleibus lavet. Lib. 6, super *Math.*, cap. xxvi, super illud: *Et egressus foras*.

CASSIOPH.

s. CYRILLUS.

in *Gloss. Dic.*

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

GRATIANTUS

s. GREGORIUS.

MAG.

s. GREGORIUS.

TACUM.

HAYMO.

s. HIERONIMUS.

63. Existimant quidam in eo tantum Deum negari, si in persecutione quis comprehensus, se confiteri remerit esse christianum. *Prose.*

64. Esse apostolus, in omnibus que perversa sunt, factis Deum asserti negari.

65. Christus sapientia est, iustitia, veritas, sanctitas, foris: negatur per insipientiam sapientia, per iniquitatem iustitia, per mendacium veritas, per torpiditatem sanctitas, per imbecillitatem anime foris: dicitur. Habet in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 11, quest. 3, can. *Exstimant*.

66. Quotiescumque vincimur a vitis atque peccatis, toties Deum negamus. *Ibid.*

67. Quisquis Christum, qualis ab apostolis est predicatus, negat, antichristus est. Lib. *contra Arianos et Auxentium*.

68. Ter Petrus Christum negasse dicitur, et ne desperet, ter utrum amet Christum, a Christo Petrus interrogatur. *Prose.*

69. Amas, amas, amas? Amo, amo, amo: Pasce, pasce, pasce. Amas Patrem, amas Filium, amas Spiritum sanctum? Amo, amo, amo: corde, ore, et opere. Pasce, pasce, pasce: vita, doctrina, et exemplo. Lib. 4, de *Clemente mtr.*, cap. 6.

70. Qui adorat creaturam, negat creatorem. Super *Job*, cap. XXXI.

71. Deum negat, qui ab eo non recognoscit quidquid habet boni. *Ibid.*, cap. 34.

72. Quidam Deum negant corde, quidam ore, quidam opere. Super *Psalms*. xlii.

73. Negatio preposita, totum negat. Super *Psalms*. lxxxv.

74. Qui negat, quoniam Jesus non est Christus, hic est antichristus. Lib. 3, *advers. Hares.*, cap. 18.

75. Petrus ad metum interrogantis ancille, Christum negavit: unde et post peccatum amarissime levit. Lib. 2, de *Sum. bono*, cap. 17, sent. 3.

76. Toties anima Christum negat, quoties carnis subterfuitur voluptati. De *triumphali Christi egone*, cap. 9.

77. Vere reatus negationis incurritur, quando bonum quod in sono vocis auditur, in conscientia non habetur. Serm. 6, *Epiphani.*

78. Felices, sancte apostole, lacryme tue, que ad diluendam culpam negationis, virtutem sacri habuere baptismatis. *Prose.*

79. Affuit enim dextera Domini Iesu Christi que labentem te prorsusquam dejiceris exciperet et firmitatem stanti in ipso eadem periculo recepisti: vidit in te Dominus non fidem fictam, non dilectionem aversam, sed constantiam fuisse turbatam.

80. Abundavit fletus, ubi non defecit affectus, et fons charitatis lavit verba formidinis. Serm. 9, de *Pensione*.

81. Non dicas, Negabo Deum exterius, intus non negabo: erras, si tibi istud persuades. *Prose.*

82. Si negasti, peristi a Deo, et a consorcio fidelium precisus, resecutusque es: nec iterum in eorum numerum recipieris, nisi fidem, quam impie abnegasti, ingenue confitearis. In *Canon. vita spirit.*, cap. 14.

83. Chus diaboli, negatores Dei sunt. *Epist. Paschal.* 2.

84. Qui Christum negat, negabitur a Christo: si negaverimus coram aliis, ipse judicabit nos in iudicio. Super II *Timot.*, cap. ii, lect. 2.

85. Negat quodammodo Deum, quisquis rationibus humanis Deum metiri conatur. Serm. de *Fide*.

NEGLIGENTIA.

Etymologia. Negligens dicitur, quasi nec eligens. S. ISIDORUS. Lib. 10 *Etym.*, verbo *Negligens*.

Definitio. Negligentia est animi torpor, qua quis minus diligens est in excoquendis officiis sibi commissis. Super *Apocal.*, cap. xvi, vers. 16.

Negligentia est debite circumstantie derelictio in bono opere faciendo. Part. 1, *Centiloquii*, sect. 8.

Negligentia est vitium, quo quis inclinatur nihil aut parum curare de prudentia. Part. 4, in *Descript. terminorum*, cap. *Virtus*.

Negligentia est defectus debite sollicitudinis. 2, 2, quest. 64, art. 1.

SENTENTIE PATRUM

1. Quod facit fluctus irruens, hoc et sentina neglecta. Part. 2, tit. 9, de *Acedia*, cap. 3, § 3.

2. Quomodo lime exhibemus? et ubi discenda sunt, que hic negligimus? an non potius hujus negligentia supplicia luenda sunt? Lib. 6, *Confess.*, cap. 11.

3. Negligentia vituperatio, multo est quam malitie purgatio. Lib. 1, de *Orbita*, cap. 1.

4. Non tibi deputatur ad culpam, quod invitus ignoras, sed quod negligis quod scire quod ignoras. De *Natura et gratia*, cap. 67.

5. Minuta plura peccata, si negligantur, cedunt. *Prose.*

6. Minuta sunt gutta, que flumina implent: minuta sunt grana arene; sed multa arena promit atque opprimit.

7. Hoc fecit sentina neglecta, quod facit fluctus irruens: paulatim per sentinam intrat, sed diu intrando, et non exhauciendo, mergit navim. Tract. 12, super *Evangel. Joan.*, cap. iii.

8. Negligis quod factus es, diligis quod fecisti: amas extra te opera tua, negligis in te opus Dei. De *Verb. Dom.*, serm. 64.

9. Sicut in omni opere bono, mater est diligentia: ita universae doctrinae et disciplinae noverca, est negligentia. Serm. 16, ad *Fratr.* in *cremo*.

10. Errat facillime, qui non curat que rectus pergat. In suis *Proverb.*, verbo *Errat*.

11. Negligentia in graviore periculo, non tam securitatis est, quam desperationis indicium. Serm. 10, super *Qui habitat*.

12. Qui pavet, cavet: qui negligit, incidit. Serm. de *Convers. ad clericos*, cap. 5.

13. Minorem neglectus, impedimentum est maximore. Epist. 139, ad *Lotharium imperat.*

14. Neglectus est languor inertie. De *precepto et dispens.*

15. Status hominis negligentis, est domus ruinosa. Epist. de *Cura et regim. rei familiaris*.

16. Per negligentiam prelatorum perent multi, qui criminibus et flagitiis vulnerati non sunt. Super *Lament. Hierem.*, cap. ii, in illud: *Quasi vulnerati*.

17. Non est minimum contemere minima, que non minimum moribus maculant, eo turpius neglecti habita ingrunt, quo vitari facilius cogita valuerunt. In *Speculo discipl.*, part. 1, *Prolog.*

18. Vir in torpore et negligentia dies suos transigit, seipsum decipit. Ad *Monachos Pavenes* 34.

19. Res nullius momenti, sepe magno morum causa efficitur: et ex parva negligentia incurrabilia sunt vulnera. De *Perfect. monachi*.

20. Ad negligentiam vite non nos negligentium turba persuadent. In *Epist. parvul. ad Valerian.*

21. Certum est nos sicut de minimis bonis augeri, ita de minimis negligentibus debere compungi. *Prose.*

22. Non est minimum vitia intra hominem negligere minima. Hom. 8, ad *Monachos*.

23. Incepta virtutum munimina, vel improbitate hominum deceptus, vel diaboli persuasione, quisque negligens perdit. Super *Prov.*, cap. xxiv.

24. Sicut arctum in suo quoque opere invenitur mater instantia, ita noverca eruditionis est negligentia. In *Decret.*, part. 1, dist. 83, can. *Nihil*.

25. Perurque de bonis per incuriam vitium, mala nascuntur. Lib. 31 *Moral.*, cap. 17, num. 31.

26. Si curare parva negligimus, insensibiliter soluti, auadaciter etiam majora perpetramus. Lib. 10, *Moral.*, cap. 44, super illud *Eccl.* xix: *Qui modico spernit*.

27. Non sunt contemnenda quasi parva, sine

quibus magna constare non possunt. Epist. 7, ad *Latam*.

28. Facilius negligentia emendari potest, quam amor nasci. Epist. 63, ad *Chromatium*.

29. Negligentie semper excusatio est socia. Epist. 44, ad *Chrysostrum*.

30. Nullus debet esse ibi negligentia locus, ubi tam preclara servanda sunt. Epist. 1, ad *Demetriad.*

31. Libertas securitatem, securitas negligentiam, negligentia contemptum parit. Lib. 6, super *Hierem.*, cap. xxxii, super illud: *Qui passit signa*.

32. Per stultitiam intrat negligentia, per inertiam manet, per superbiam regnat. Lib. 2, *Miscellan.*, codic. 2, tit. 130.

33. Negligentia cupiditatis desiderio pascitur. *Ibid.*

34. Ingeniosus negligens, justius de negligentia puniatur: et tardus diligens, jucundius de studio coronabitur. Super *Job*, cap. v.

35. Certe nihil est magis amicum iniquitati, quam negligentia. Serm. 2, *Dom. 1. Advent.*

36. Negligentia parit torporem operis. Serm. 1, de *Assumpt. B. M.*

37. Perditionis nostre causa nulla alia est, quam negligentia nostra. Lib. 4, de *Componet. cordis*.

38. Causa omnis mali est cor negligens. Super *Prolog. Regule. S. Basil.*, cap. 2, text. 33.

39. Turpissima est factura, qua per negligentiam fit. In cap. 7, *Regule. S. Basil.*, grad. 4, verbo *Primus*.

40. Nihil deturum incuria mentis. Part. 1, de *Regione claustr.*, tract. 4, reg. 1, art. 8.

41. Nulla negligentia adeo parva est, que non crescat, si contemnatur. De *Vanit. et miser. hum. vite*, cap. 4.

42. Qui magni negligit, minora non admittit. Epist. 17, ad *fratr. Valthelm.*

43. Homines in negligentia constituti, infructuosi constituuntur. Lib. 5, *advers. Hares.*, cap. *Truductus*.

44. Securitas negligentiam parit, negligentia autem sepe incautum ad vitia transacta reducit. Lib. 2, de *Sum. bono*, cap. 13, sent. 14.

45. Abit negligentia torporis, negligentia animi dissolvit animum. Lib. 2, *Synonym.*, cap. 12.

46. Soleritas meliorem sensum reddit, pejorem facit negligentia. *Ibid.*

47. Pium est, agere non indictum: impium, negligere predictum. Serm. 3, de *Jejun. decimi mensis*.

48. Freqenter de majorum negligentia obveniunt errata minorum. Epist. 95, ad *Hieric. rey. Anglor.*

S. HILARIS.

HUGO A S. VICTORE.

HUGO CARD.

S. HIERON.

S. ISIDORUS HISPALENS.

S. LAURENT. JUSTIN.

S. LEO I.

LEUVICUM BELGICUM

THESP. ALEX.

S. THOMAS AQUINAS

S. LEO EPIS. NANI

S. ISIDORUS

S. HONOR.

S. INNOC. III

S. JOHANNES CHRYSOST.

JOAN. VITR.

JOAN. GER.

S. EPHEM.

S. THOMAS AQUINAS

S. HIERON. LEUCOM.

S. HONOR.

S. ISIDORUS HISPALENS.

S. JERON. MOS.

GLOSS. ORD.

GRATIANS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. HIERON.

HUGO A S. VICTORE.

HUGO CARD.

S. INNOC. III

S. JOHANNES CHRYSOST.

JOAN. VITR.

S. HONOR.

S. ISIDORUS HISPALENS.

S. JERON. MOS.

S. LEO I.

PHI. BLAS.

49. Mens per negligentiam paulatim defluit, et usui continuo ad deteriora probatur. *Ibid.*, epist. 131, ad quemdam Priorem.

PET. CELL.
50. Negligentia male olet, diligentia semper bene refolet. Lib. 1, epist. 19, ad Joannem Episc.

THALASSIUS
51. Negligens multis dominis venditatus est, et versatur ubicunque duxerit. *Reconomia*, 3, sent. 60.

52. Noli esse negligens, quia negligentia multi boni operis et temporis perditio est. *Serm.* 39, ad Noct., libris 6.

53. Cito potest periri per negligentiam, quod multo labore via laudem acquisitum est per gratiam. Lib. 1, de *Inst. Civ.*, cap. 22, sect. 6.

54. Quod parvum vel nihil prestat attenditur, et quod summe necessarium est, negligenter praeteritur. Lib. 3, de *Institution. Christ.*, cap. 44.

55. Nunquam potest fieri, ut sine offensa deum transigat, quem negligentia adfectis servitutis accusat. *Homil.* 3, de *Arca Noe*.

56. Omnibus sine dubio periculis subiacet, qui vitam suam quolibet tempore negligentiam tradiderit. *Ibid.*, homil. 19.

SENTENTIA PAGANORUM.

57. Diligentia comparat sibi divitias, negligentia corrumpit animum. Lib. 4, de *Arie Victor. ad Bereniam*.

58. Turpissima est jactura, quae per negligentiam fit. *Epist.* 1.

NEGOTIATIO.

S. ANTONIN.
Definitio. Negotiator proprie est, qui rem comparat ut integram et immutatam vendendo lucratur. *Part.* 3, tit. 8, de *Mercedibus*, cap. 3.

CASSIODOR.
Quid est aliud negotiatio, nisi quae potest vilius comparari, carius velle distrahere? *Super Psalm.* lxx, vers. 47.

GLOSS. ORD.
Negotiator est ferrens lucris inhare. *Super Matth.*, cap. 22, in illud: *Attendite negotiationem suam.*

HUGO CARD.
Negotio est commutatio dati et accepti. *Super Lucam*, cap. 19.

S. THOMAS ACQUINAS.
Negotio illa honesta est, et christianorum legitime permissa, quae pecuniam vel res vel pecuniam, rei familiaris augendae causa, permulatur. 2, 2, quaest. 77, art. 1.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS.
1. Nihil deformius quam usu quodam degeneris mercaturae quaestio sollicitari ignobili, et diabus ac nocentibus aestuari corde, et inhare. Lib. 3, *Offic.*, cap. 9.

2. In contractibus etiam vita coram, quae veniunt, prodivulgetur: ac nisi infirmam venditor, quodvis in jus emptoris transcriperit, doli actione vacuatur. *Ibid.*, cap. 10.

3. Plurimi mercatores animas suas per acquisitione pecuniarum perditioni tradunt. *Super Apocal.*, cap. 18.

4. Difficile lupi a cadavere, formica a grano, a melle musca, meretrices a prostibulo, mercatores a foro separantur. *Serm.* *Dom. infra octav. Natalis*.

5. Homines in omni contractu cum hominibus, nemini faciant quod pati nolunt. Lib. 2, de *Ordine*, cap. 8.

6. Minus quidam vel seipsum influendo, vel alios quoque experiendo, vili velle emere et care vendere omnibus id credit esse commune. Lib. 15, de *Trinitate*, cap. 3.

7. Dignitatis homini negotari deformis est. *De Question. est. et non Testam.*, quaest. 102.

8. Aviditas pecuniae qua acquirendi, o negotiator, quando damnum passus fueris, blasphemias pro pretiis rerum quas vendis, non solum mentiris, verum etiam falsum iuras. *Super Psalm.* lxx, in enarrat. prima pars, vers. 17.

9. Quae honeste emantur, non licite venduntur. *Tract.* 10, *super Beatus Joann.*, cap. 2.

10. Si negotiationis domus non debet fieri domus Dei, dissolutionis debet fieri *Ibid.*

11. Quibus tempestivitas et procellis, quam horribili et tremende saevitiae coeli et maris impertum sunt mercatores, ut divitias ventosas accquirant, majoribus quam quibus acquiruntur sunt periculis et tempestatibus plenas? *Serm.* 9, de *Verbis Dom.*

12. Quotidie negotiatores de naufragio nudi evadunt, et iterum navigant ad periculum, propter divitias acquirendas. *Serm.* 6, de *Martyris*.

13. Negotiari aliquando licet, aliquando non licet: antequam enim ecclesiasticus quis sit, licet ei negotiari, facta jam non licet. Habet in *Decret. Gratiani*, part. 1, dist. 50, c. *Kornicart*.

14. Manducatum negotiatorum, est sigillum utichristi. *Serm.* 30, *Per. 5, post Dom.*, 4, *Quadr.*, part. 1.

15. Negotiatores qui rapinam meditantur in emptione, et fraudes in venditione, volunt onere vitiosum et vendere carissime. *Epistol.* 2, *super Psalm.* cxvii, cap. 1, vers. 16, art. 2.

16. Optima negotio est, quae quibus spiritualia dat, ut spiritualia colligat; et haec est bona, et Deo placita. *Super Lucam*, cap. 19, in illud: *Negotio mitis*.

17. Ecclesia sit sponsa laetitia, quando in ea est negotio cupidorum. *Serm.* 4, *Dom.*, 9, *post Pent.*

18. Sullissimi negotiatores sumus, qui damus pro plumbo argentum, pro aurichalo aurum; immo pro bono transitorio bonum sinuamur. *Serm.* 1, de *S. Bartholomaeo*.

19. Studium avaritiae, sive fraudis, proprium so-

let esse negotiantium facinus. Lib. 1, *Phaetree*, cap. 48.

20. Mercatorum fidelium haec lex est, scilicet sicut sunt oculi in damno, ita sunt obois in hiero. *Tit.* 7, *Dieter*, cap. 4.

21. Negotiatores illi abominabiles estimantur, qui justitiam Domini minime considerantes, per immoderatum pecuniae aviditatem polluantur, merces suas plus perjuris querendo, quam pretiis. *Super Psalm.* lxx, vers. 17.

22. Mercatorum negotia, etiamsi laborantibus quam maxime ad voluntatem succedant, nihil apud eos, qui optimam vivendi rationem elegerunt, habent admirationis. *Homil.* 16, de *Festis Paschal.*

23. Protiosus et concupiscibilis merces, cupidum et avidum negotiatorum requirit. *Homil.* 3, ad *Monachos*.

24. Mercato vix sine peccato fit. In *Decret. Gratiani*.

25. Negotio maxima est, et firmissima pones oos, qui compotes sunt mentis. *Orat.* 5, *super Ebraeos*, suam.

26. Habent hoc proprium hi, qui negotiandi operibus insistant, ut si in uno negotio damnam incurrerint, studiosius negotiandi operibus insistant, quousque quod in una re perdidissent, in alia acquirant. *Serm.* de *Virginibus*.

27. Dum tu ignavus negotiator denarium tepes, alterius locum qui pecuniam duplicare poterat occupasti. *Epist.* 1, ad *Heliodor.*

28. Negotiatorum clericum, quasi quendam pestem fuge. *Ibid.*, epist. 2, ad *Negotios*.

29. Si negotiatores seculi tanta sustinent, ut ad incertis perituraeque divitias perveniant, et servent cum animae discrimine, quae multis periculis quaesierunt: quid Christi negotiatori faciendum est, qui venditis omnibus quaesit pretiosam margaritam? *Ibid.*, epist. ad *Rasticum*.

30. Negotiator avidus maris contemnit, dum in omni labore lucrum cogitat, et lassitudinem simul obliviscitur et timorem. *Epist.* ad *Demetrium*.

31. Negotiatores nihil gratuito accipiunt, nec gratis tribuunt, sed universa mercantur. Lib. 8, *super Ezech.*, cap. 27, *super illud: Ventilata Saba*.

32. Negotiosus tristis, anxios, sine requie nlla damni metu semper delinetur: honestatis immemor est, amicitiarum inobservans, humanitatis fugax; religionem necit, bonitatem omnino odit. *Super Psalm.* cxv.

33. Solum mercatores quandoque dubus mentis uti; tunc, quae vendentes sua distribuunt: altera vero, quae ementes aliena recipiunt. Sed haec major est ipsis, minor est proximo. Lib. 2, de *Claustris anim.*, cap. 6.

34. Falsis negotio, ubi sales emittit, et vita morie redimitur. *Super Genes.*, cap. 47.

35. Pessimus negotio est, ubi pro modica delectatione transitoria datur tota gloria paradisi, et emittit tota poena inferni. *Ibid.*, cap. 48.

36. Fari emptor, quia venditor undique peccata opprimitur: unus jurat quod non dabit pro tanto, alter jurat quod non dabit nisi tantum. Unus jurat, quod valet centum: alter jurat, quod non valet sexaginta. *Super Ecclesiastic.*, cap. 27.

37. Actus positimus in negotiatione, non res honesta, damnantur. *Ibid.*

38. Ille negotiator abominandus est, qui propter immoderatum ambitionem merces suas plus onerat perjurio, quam pretio. *Ibid.*

39. Negotio proprio avaris convenit, qui etiam animas suas habent venales. *Super Lucam*, cap. 45.

40. Turpe lucrum est, emere, et plura vendere: turpe est enim hinc professioni quaestibus studere. *Super 4, ad Thimotheum*, cap. 3.

41. Iustum est, ut qui est participes in negotiatione, participet in lucro. *Super Apocal.*, cap. 1.

42. Negotiator in mari spe lucrorum acquirendorum pascelit, et omnes erumnas animose excipit, ut anelis opibus suis domum redeat. *Homil.* 25, *super Genes*.

43. Damnosa mercatio est, si salus pro cibo impenditur, ut magna vilia comparantur. *Serm.* de *Jacob et Esau*.

44. Negotiatoris prosperata felicitas, apotheca multiplex est. *Homil.* 36, *super Matth. Oper imperfect.*

45. Homo mercator vix aut nunquam potest Deo placere. *Ibid.*, num. 38.

46. Negotiatorum substantia, aut ipsis viventibus peritura est, aut a malis haereticis dissipanda, aut ad extraneos et inimicos haereticos ipsorum ventura est: quia non potest ad bonum proficere, quod congregatur de malo. *Ibid.*

47. Substantia negotiatorum, dum vadunt et veniunt inter emptionem et venditionem, minuitur, et in necessitate nihil illis remanet, nisi solum peccatum. *Ibid.*

48. Quicumque rem comparat, non ut ipsam feni integram et immutatam vendat: sed ut opus faciat ex ea, ille non est negotiator. *Prose*.

49. Qui autem comparat rem, ut illam ipsam integram et immutatam dando lucratur, ille est mercator. *Ibid.*

50. Si quis rem comparatam vendit, mercator est et maledictus: quanto magis maledictus erit, qui rem comparatam peccatum, sed a Deo donatam sibi, dat ad usum? *Ibid.*

51. Super omnes mercatores, plus maledictus

S. JOHANNES CHRYSOST.

R

49. Mens per negligentiam paulatim defluit, et usui continuo ad deteriora probatur. *Ibid.*, epist. 131, ad quemdam Priorem.

PET. CELL.
50. Negligentia male olet, diligentia semper bene refolet. Lib. 1, epist. 19, ad Joannem Episc.

THALASSIUS
51. Negligens malis dominis vendendus est, et versatur ubicunque duxerint. *Reconomia*, 3, sent. 60.

52. Noli esse negligens, quia negligentia multi boni operis et temporis perditio est. *Serm.* 39, ad Noct., libris 6.

53. Cito potest periri per negligentiam, quod multo labore via laudem acquisitum est per gratiam. Lib. 1, de *Inst. Civ.*, cap. 22, sect. 6.

54. Quod parvum vel nihil prodest attenditur, et quod summe necessarium est, negligenter praeteritur. Lib. 3, de *Institution. Christ.*, cap. 44.

55. Nunquam potest fieri, ut sine offensa deum transigat, quem negligentia adfectu servitutis accusat. *Homil.* 3, de *Arca Noe*.

56. Omnibus sine dubio periculis subiacet, qui vitium suum quolibet tempore negligentiam tradiderit. *Ibid.*, homil. 19.

SENTENTIA PAGANOTUM.

57. Diligentia comparat sibi divitias, negligentia corrumpit animum. Lib. 4, de *Arie Victor. ad Bereniam*.

58. Turpissima est jactura, quae per negligentiam fit. *Epist.* 1.

NEGOTIATIO.

S. ANTONIN.
Definitio. Negotiator proprie est, qui rem comparat ut integram et immutatam vendendo lucratur. *Part.* 3, tit. 8, de *Mercedibus*, cap. 3.

CASSIODOR.
Quid est aliud negotiatio, nisi quae potest vilium comparari, carius velle distrahere? *Super Psalm.* lxx, vers. 47.

GLOSS. ORD.
Negotiator est ferronis lucris inhare. *Super Math.*, cap. 29, in illud: *Atque ad negotiationem suam.*

HUGO CARD.
Negotio est commutatio dati et accepti. *Super Lucam*, cap. 19.

S. THOMAS ACQUINAS.
Negotio illa honesta est, et christianorum legitime permissa, quae pecuniam vel res vel pecuniam, rei familiaris augendae causa, permulatur. 2, 2, quaest. 77, art. 1.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS.
1. Nihil deformius quam usu quodam degeneris mercaturae quaestio sollicitari ignobili, et diabus ac nocentibus aestuari corde, et inhare. Lib. 3, *Offic.*, cap. 9.

2. In contractibus etiam vita coram, quae venient, prodi jubetur: ac nisi infirmam venditor, quodvis in jus emptoris transcriperit, doli actione vacuatur. *Ibid.*, cap. 10.

3. Plurimi mercatores animas suas per acquisitione pecuniarum perditioni tradunt. *Super Apocal.*, cap. 18.

4. Difficile lupi a cadavere, formicae a grano, a melle musca, meretrices a prostibulo, mercatores a foro separantur. *Serm.* *Dom. infra octav. Natalis*.

5. Homines in omni contractu cum hominibus, nemini faciant quod pati nolunt. Lib. 2, de *Ordine*, cap. 8.

6. Minus quidam vel seipsum influendo, vel alios quoque experiendo, vili velle emere et care vendere omnibus id credit esse commune. Lib. 15, de *Trinitate*, cap. 3.

7. Dignitatis homini negotari deformis est. *De Question. est. et non Testam.*, quaest. 102.

8. Aviditas pecuniae qua acquirendi, o negotiator, quando damnum passus fueris, blasphemias pro pretiis rerum quas vendis, non solum mentiris, verum etiam falsum iuras. *Super Psalm.* lxx, in enarrat. prima pars, vers. 17.

9. Quae honeste emantur, non licite venduntur. *Tract.* 10, *super Beatus Joann.*, cap. 2.

10. Si negotiationis domus non debet fieri domus Dei, dissolutionis debet fieri *Ibid.*

11. Quibus tempestivitas et procellis, quam horribili et tremende saevitiae coeli et maris impertum sunt mercatores, ut divitias ventosas accquirant, majoribus quam quibus acquiruntur sunt periculis et tempestatibus plenas? *Serm.* 9, de *Verbis Dom.*

12. Quotidie negotiatores de naufragio nudi evadunt, et iterum navigant ad periculum, propter divitias acquirendas. *Serm.* 6, de *Martyris*.

13. Negotiari aliquando licet, aliquando non licet: antequam enim ecclesiasticus quis sit, licet ei negotiari, facta jam non licet. Habet in *Decret. Gratiani*, part. 1, dist. 50, c. *Kornicart*.

14. Manducatum negotiatorum, est sigillum utichristi. *Serm.* 30, *Per. 5, post Dom.*, 4, *Quadr.*, part. 1.

15. Negotiatores qui rapinam meditantur in emptione, et fraudes in venditione, volunt onere vitiosum et vendere carissime. *Epistol.* 2, *super Psalm.* cxvii, cap. 1, vers. 16, art. 2.

16. Optima negotio est, quae quibus spiritualia dat, ut spiritualia colligat; et haec est bona, et Deo placita. *Super Luc.*, cap. 19, in illud: *Negotio tibi*.

17. Ecclesiae sit sponsa laetitia, quando in ea est negotio cupidorum. *Serm.* 4, *Dom.*, 9, *post Pent.*

18. Sullissimi negotiatores sumus, qui damus pro plumbo argentum, pro aurichalo aurum; immo pro bono transitorio bonum sinuamus. *Serm.* 1, de *S. Bartholomaeo*.

19. Studium avaritiae, sive fraudis, proprium so-

let esse negotiantium facinus. Lib. 1, *Phaetree*, cap. 48.

20. Mercatorum fidelium haec lex est, scilicet sicut sunt oculi in damno, ita sunt obois in hiemo. *Tit.* 7, *Dieter*, cap. 4.

21. Negotiatores illi abominabiles estimantur, qui justitiam Domini minime considerantes, per immoderatum pecuniae aviditatem polluantur, merces suas plus perjuris querendo, quam pretiis. *Super Psalm.* lxx, vers. 17.

22. Mercatorum negotia, etiamsi laborantibus quam maxime ad voluntatem succedant, nihil apud eos, qui optimam vivendi rationem elegerunt, habent admirationis. *Homil.* 16, de *Festis Paschal.*

23. Protiosus et concupiscibilis merces, cupidum et avidum negotiatorum requirit. *Homil.* 3, ad *Monachos*.

24. Mercato vix sine peccato fit. In *Decret. Gratiani*.

25. Negotio maxima est, et firmissima penes eos, qui compotes sunt mentis. *Orat.* 5, *super Ebraeos*, suam.

26. Habent hoc proprium hi, qui negotiandi operibus insistant, ut si in uno negotio damnam incurrerint, studiosius negotiandi operibus insistant, quousque quod in uno re perdidissent, in alia acquirant. *Serm.* de *Virginibus*.

27. Dum tu ignavus negotiator denarium tepes, alterius locum qui pecuniam duplicare poterat occupasti. *Epist.* 1, ad *Heliodor.*

28. Negotiatorum clericum, quasi quendam pestem fuge. *Ibid.*, epist. 2, ad *Negotios*.

29. Si negotiatores seculi tanta sustinent, ut ad incertis perituraeque divitias perveniant, et servent cum animae discrimine, quae multis periculis quaesierunt: quid Christi negotiatori faciendum est, qui venditis omnibus quaesit pretiosam margaritam? *Ibid.*, epist. ad *Rasticum*.

30. Negotiator avidus maris contemnit, dum in omni labore lucrum cogitat, et lassitudinem simul obliviscitur et timorem. *Epist.* ad *Demetrium*.

31. Negotiatores nihil gratuito accipiunt, nec gratis tribuunt, sed universa mercantur. Lib. 8, *super Ezech.*, cap. 27, *super illud: Ventilata Saba*.

32. Negotiosus tristis, anxiosus sine requie nlla damni metu semper delinetur: honestatis immemor est, amicitiarum inobservans, humanitatis fugax; religionem necit, honestatem omnino odit. *Super Psalm.* cxv.

33. Solum mercatores quandoque dubus mentis uti; tunc, quae vendentes sua distribuunt: altera vero, quae ementes aliena recipiunt. Sed haec major est ipsis, minor est proximo. Lib. 2, de *Claustris anim.*, cap. 6.

34. Falsis negotio, ubi sales emittit, et vita morie redimitur. *Super Genes.*, cap. 47.

35. Pessimum negotio est, ubi pro modica delectatione transitoria datur tota gloria paradisi, et emittit tota poena inferni. *Ibid.*, cap. 48.

36. Fari emptor, quia venditor undique peccata opprimitur: unus jurat quod non dabit pro tanto, alter jurat quod non dabit nisi tantum. Unus jurat, quod valet centum: alter jurat, quod non valet sexaginta. *Super Ecclesiastic.*, cap. 27.

37. Actus positimus in negotiatione, non res honesta, damantur. *Ibid.*

38. Ille negotiator abominandus est, qui propter immoderatum ambitionem merces suas plus onerat perjurio, quam pretio. *Ibid.*

39. Negotio proprio avaris convenit, qui etiam animas suas habent venales. *Super Luc.*, cap. 45.

40. Turpe lucrum est, emere, et plura vendere: turpe est enim huiusmodi quaestibus studere. *Super 4, ad Thimothe.*, cap. 3.

41. Iustum est, ut qui est participes in negotiatione, participet in lucro. *Super Apocal.*, cap. 1.

42. Negotiator in mari spe lucrorum acquirendorum pascelit, et omnes erumnas animose excipit, ut anelis opibus suis domum redeat. *Homil.* 25, *super Genes*.

43. Damnosa mercatio est, si salus pro cibo impenditur, ut magna vilia comparantur. *Serm.* de *Jacob et Esau*.

44. Negotiatoris prosperata felicitas, apotheca multiplex est. *Homil.* 36, *super Mathi. Oper. imperfect.*

45. Homo mercator vix aut nunquam potest Deo placere. *Ibid.*, num. 38.

46. Negotiatorum substantia, aut ipsis viventibus peritura est, aut a malis haereticis dissipanda, aut ad extraneos et inimicos haereticos ipsorum ventura est: quia non potest ad bonum proficere, quod congregatur de malo. *Ibid.*

47. Substantia negotiatorum, dum vadunt et veniunt inter emptionem et venditionem, minuitur, et in necessitate nihil illis remanet, nisi solum peccatum. *Ibid.*

48. Quicumque rem comparat, non ut ipsam feni integram et immutatam vendat: sed ut opus faciat ex ea, ille non est negotiator. *Prose*.

49. Qui autem comparat rem, ut illam ipsam integram et immutatam dando lucratur, ille est mercator. *Ibid.*

50. Si quis rem comparatam vendit, mercator est et maledictus: quanto magis maledictus erit, qui non comparatam pecuniam, sed a Deo donatam sibi, dat ad usuram? *Ibid.*

51. Super omnes mercatores, plius maledictus

S. JOHANNES CHRYSOST.

R

est utriusque: quia mercator dat rem, ut jam illam non repetat, iste autem postquam feneraverit, iterum sua repetit, et aliena tollit cum suis. *Ibid.*

52. Quasi ira sunt digni, qui negotiationes sequendo non veniunt ad Deum? *Ibid.*, hom. 41.

53. Quando non labore manuum nostrarum, sed aliter lucra quocunque modo consequimur, ut puta honores gerere, ut divites permanere aliquid, uti mercari, omnia hoc negotio appellatur. *Ibid.*

54. Difficile est, ut quis negotians intret in regnum caelorum. *Ibid.*

S. HIERON. 55. Quis negotians non propterea negotiatur, ut inde alatur? Lib. 4, *altera*, *Horat.*, cap. 49.

S. LAURENT. JUSTIN. 56. Bona negotio haec est, quae misericordem in momento divitem facit. *De Regimine prolatis*, cap. 8.

S. PAULIN. 57. Tanto studiosius et quaestuosius nostra negotio debet agitari, quanto rex noster aeternus Jesus, illo temporalis Salomone praestantior est. *Epist. 4, ad Sever.*

SALVIANUS. 58. Quid aliud cunctorum negotiantium vita, quam fraus atque perjurium? Lib. 3, *de Gubern. Dei*.

TREOPHIL. 59. Negotiatorum genus avarum est, et lucri cupidissimum. *Super Matth.*, cap. xxxi.

S. THOMAS AQUINAS. 60. Negotio illa honesta est, et christiano legitima, quae permissa, quae pecuniis vel res, vel pecuniis, rei familiaris augenda causa, permittuntur: 2, 2, quae 77, art. 1.

61. Negotiari propter res necessarias vite consequendas, omnibus licet: propter lucrum vero, nisi id sit ordinatum ad aliquem honestum finem, negotiari ex se turpe est.

62. Negotiator avidus acquirendi, pro damno blasphematur, pro pretiis rerum mentitur et peccat. 2, 2, quae 77, art. 4.

S. VALER. EPISC. 63. Nunquam negotio sine fraude agitur, ubi ad hoc solum vilis emitur, ut carius distrahatur. *Hom. 20, de Avaritia*.

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTEL. 64. Dignis est quidem mercatorum vita, sed virtuti adversa. *Lib. 7, Polit.*, cap. 9.

CICERO. 65. Difficile est finem fieri pretio, nisi libenter feceris. *Orat. 9, in Verrem*, lib. 4, art. 5.

66. Sordidi putandi sunt, qui mercantur a mercatoribus, quod statim vendunt carius: nihil enim proficiunt, nisi admodum mentiantur. *Lib. 1, de Offic.*, num. 159.

Vide etiam tit. *Clericus*, sent. 6; *Negotium*, sent. 20.

NEGOTIUM.

S. AUGUST. *Etymologia*. Negotium dictum est eo quod negot

otium: quantum mali est, quod negat otium.

Super Psalm. lxx, enarrat. 1, vers. 17.

Definitio. Negotium est susceptio diligens alienius rei particularis boni vel mali, tendens ad aliquem finem sive bonum sive malum.

SENTENTIA PATRUM.

1. Nemo invidet otio meo, quia meum otium, magnum habet negotium. *Epist. 110, ad Erodianum*.

2. Otium sanctum quaerit claritas veritatis, negotium iustum suscipit necessitas caritatis. *Lib. 19, de Civit. Dei*, cap. 19.

3. Impossibile est illis, qui negotiis secularibus impleti sunt, ut eor semper sursum habeant. *Super Psalm. 11.*

4. Non continuo gratulandum est omnibus hominibus, quos videmus agere negotia caelestia, quia et illi pestilentiam sedent aliquando in cathedra Moysi. *Ibid.*

5. Recedente necessitate, omnia negotia necessitatis interdicuntur necesse est. *Ibid.*

6. Majorum iura, negotia vocantur. *Lib. 1, Conf.*, cap. 9.

7. Nostra actio non frangatur negotio, nec frigida sit otio. *Epist. 81.*

8. Multi homines in negotiis suis concordent sunt, et ad Dei altare discordes. *Epist. 256.*

9. Non sane absentium negotium descendendum est, si quid quo adjuvari videatur, occurrerit. *Lib. 10, de Genes ad lit.*, cap. 15.

10. Cupiditatem negotii patitur homo in otio, et otii in negotio. *Annot. in Job*, cap. 7.

11. Vix homo preparatur, qui dimissis negotiis propriis, sollicitus est de alienis. *Serm. 57, in Sabbat. sancto*, art. 1, cap. 4.

12. Tanto negotia gravius ponderanda sunt, quanto inde majus periculum cernitur imminere. *Serm. 2, Fer. 3, Dom. 2 Quadr.*

13. Diligenter omne quod faciendum est, tracta apud te, et cum his qui te diligunt: tracta autem ante factum, qui post factum sors retractatio est. *Lib. 4, de Confid. ad Eugen. pap.*

14. Altitudo negotii non animum desiderat, sed eruditum, sed dignum: cuius aptioris potior, vita sanctorum, atque maturior, et opus illustret et consonet sanctitati. *Epist. 312, ad Guidonem abbat.*

15. Libenter amplector negotiationem tuam, quia negotium meum est. *Serm. de Cinqque negot.*

16. Nihil tam incommodum in negotiis accidere solet, quam si quid non observata temporis opportunitate peractum est. *Hom. 45, de Civit. Praelat.*

17. Mercatorum negotia, alienis laborantibus

COLLECTA.

S. AUGUST.

GILBERT. ANGLOR.

GLOR. ORD.

S. GREGOR. MAG.

S. BERNARD. SENENSIS.

S. BERNARD.

S. GREGOR. MAG.

S. HIERON.

RUGO A S. VICTOR.

S. CYRIL.

ALEX. quam maxime ad voluntatem accedant, nihil apud eos qui optimam vivendi rationem elegerunt, habent admirationis. *Ibid.*, hom. 16.

S. EUGEN. LUGDUN. 18. Removeantur illos iam vacua, quam coherentes sibi cause, in quibus, quoad vivitur, studium mortalium, dum subinde negotiis inchoatur, nunquam finitur. *In Epist. pavent. ad Valerian.*

19. Abrumpatur illa interminabilis secularium negotiorum catena, et ille de necessitatibus multis unus per totam vitam labor. *Ibid.*

20. Seculares semper intendunt negotiis; et plus dant negotiationi, quam quieti. *Serm. 45, super Cant.*

21. Si bonus miles esse vis, non implices te secularibus negotiis: quia notitia interea nequam conspicitur, nisi a terra sua seu seculari implicatione cessaveris. *Super Epist. II ad Timot.*, cap. 7, in illud: *Nemo militum Deo*.

22. Male homo vigilat, quando cum secularium negotiorum astus insolenter inquietat. *Lib. 23 Moral.*, cap. 42, num. 20.

23. Aurem cordis tumultus secularium negotiorum claudit, et quies secreta considerationis aperit. *Ibid.*

24. Negotia occupant, quae nobis incessanter apposita, a considerandis nobismetipsis, mentis nostrae oculum declinant. *Ibid.*, lib. 25, cap. 7.

25. In istis negotiis visibilibus, car extra se spargitur: et quid de se intrinsecus agatur, obliviscitur, dum extrinsecus occupatur. *Ibid.*

26. Magna est servitus secularium negotiorum, quibus mens vehementer attritur, quamvis in eis sponte desudet. *Ibid.*, lib. 30, cap. 42, num. 23.

27. Secularia negotia aliquando ex compassione toleranda sunt: nunquam vero ex amore requirenda. *Part. 2, Pastor.*, cap. 7.

28. Sunt pleraque negotia, quae sine peccato exhiberi aut vix, aut nullatenus possunt. *Proiec.*

29. Negotium quod ante conversionem sine peccato exitiit, hoc etiam post conversionem repetere, culpa non est. *Hom. 24, super Evang.*

30. Otiosa vite tranquillitas, negotiorum splendore pretiosior est. *Epist. 76, ad Olympium.*

31. Solitudo a negotiis libera, splendore cum negotiis conjuncto praestantior est. *Hab. apud B. Joan. Damasc.*, lib. 4 *Paral.*, cap. 37.

32. Secularia negotia aliquando ex compassione toleranda sunt, nunquam vero ex amore requirenda: ne cum mentem diligentius aggravant, hanc suo victam pondero ad ima demergant. *Lib. 3, super Lament. Hierem.*, cap. IV.

33. In quolibet negotio duo sunt necessaria, opus videlicet et ratio operis: quae ita sibi connexa sunt, ut alterum sine altero, aut inutile sit, aut minus efficax. *Lib. 5, Didac.*, cap. 5.

34. Non potest anima simul intenta esse temporalibus negotiis dispendiis, et caelestibus contemplandis. *Super Gen.*, cap. xxxv.

35. Negotium sanctum si imponitur, suscipiendum est propter proximi charitatem. *Super Ezech.*, cap. III.

36. Multi ita solliciti sunt de alieno negotio, quod perdit sum. *Super 1, ad Thesol.*, cap. 4.

37. Qui secularibus negotiis sunt dediti, adduci nequeunt ut rem aliquam incipiant, nisi prius aliquid lucri suboleat. *Homil. 11, super Gen.*

38. Omne negotium inter ementes et vendentes conficit mendacium. *Proiec.*

39. Diabolus semper ingerit compendiosa negotia, ut anima pecunia decipiatur.

40. Malum negotium pecunia, quod animam inviscat. *Homil. super Psalm. xc, vers. 6.*

41. Nihil sic libere loqui, et in verum discrimen fiduciam habere facit, sicut nullis secularibus obrui negotiis. *Serm. super illud: Salutate Praecor.*

42. Qui in negotiis, vel in qualibet arte occupatur, non facile quidquam supereminet, neque verbis, neque re, nec cogitationibus suscipit. *Homil. 5, super 1 Cor.*

43. Panper post negotia reliquum temporis in necessariis rebus consumens, magna consequitur pecunia. *Ibid.*

44. Negotium otio ad pietatem est opportunum. *Homil. 21, ad Popul. Antioch.*

45. Navis tempestibus non agitata, secundo vento navigat: et anima secularibus absoluta negotiis in portu quiescit. *Homil. 60, super Joan.*

46. Qui multa tractat et agit, is et sibipsum injuriam inferi et proximis. *Epist. ad Zenonem.*

47. In omni negotio tenet spirituali, quam humano principatum tenet amor. *De Amicit.*, cap. 8.

48. Beatus est homo ille, qui nulli rei, aut negotio temporario, et transitorio senet implicari. *Centur. 1, de Charit.*, cap. 18.

49. Qui mundanis negotiis vero atque ex animo renuntiat, divina charitatis particeps, efficitur. *Ibid.*, cap. 27.

50. Quomodo vincti diffidenter incedunt, sic cursum virtutis purum non absolvunt, viles negotiis implicati. *Paraves.* 263.

51. Quid prodest, si cum a negotiis recesserimus, eorum rumoribus interpellamur? *Ibid.*, in *Libro ascetico*.

52. Damnable est in clerico se curialibus aut secularibus negotiis immiscere. *Epist. 14, ad Sallianum. reg. Anglor.*

53. Negotiis secularibus te totum occupas et involvis in eo decet te, salute anime spreata, adeo

RUGO CARD.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOSTIN MART.

S. LAURENT. JUSTIN.

S. MAXIMUS MART.

S. SILVIAN. MART.

PETRUS BLESENSIS.

damnabiliter secularibus involvere. *Ibid.*, epist. 42, ad Robertum Cameracensem.

54. In negotiis amicorum gerendis, tantumdem bonae fidei exigitur, quantum et in propriis. Lib. 7, epist. 41.

S. PETERUS DAMIANUS. 55. Mens terrenis obtenebrata negotiis, frustra se in contemplationis culmen attollere nititur, dum actionum secularium merita, quasi congestis lapidum rudibus aggregatur. Lib. 1, epist. 55, ad Alexand. pap.

56. Secularium negotiorum ratio animam passionibus desiderii facit obnoxiam. Opusc. 12, cap. 25.

PHILO IDE. 57. Caput negotiorum est finis eorum. *De Scripse. Abel.*

TERULLIANUS. 58. Quanto in arcto negotium est, tanto operosior probatio est. *De Penit.*, cap. 9.

THEOPHILACTUS. 59. Si illi nec patrum sepulchri licuit, vas his qui monasticum professi, ad mundana regrediantur negotia. Super *Matth.*, cap. viii, in illud: *Sine mortui sepelire.*

THOMAS A KEMPIS. 60. Tanto longinquior fit homo a Deo, et frigidior in seipso, quanto occupatur et distringitur in negotio externo. *Medit.* 28, in *Dominica Palmor.*, cap. 2.

IN VIT. PAT. 61. Arduum est, ac perquam difficile, ut qui hujusmodi vitam negotiis, tanquam vinculis quibusdam strictis tenetur, quoque curis ac tumultibus distinctur, puram seipsum atque incommuni ab eis servet. Lib. 1, in *Vita SS. Basiliani et Joannit.*, cap. 42.

ARISTOTELES. 62. Magis expellendum est otium, quam negotium: negotia enim sunt cum labore et conatu. Lib. 8 *Polit.*, cap. 3.

63. In omni negotio quidquid faciendum est, ipsiusque voluptatem summè studio vitare oportet. Lib. 2 *Moral.*, cap. 9.

CICERO. 64. Clarorum virorum atque magnorum, non minus otii, quam negotii rationem exulare oportet. *Orat.* 31, pro *Plancio*, num. 65.

65. Caput est in omni procuratore negotii, et munera publici, ut avaritia pellatur etiam minus suspecto. Lib. 2 *de Offic.*, num. 76.

66. In omnibus negotiis primum aggrediare, adhibenda est preparatio diligens. Lib. 1 *de Offic.*

EPICETUS. 67. Cogita quid anteedere, quid sequi solent, atque ita non gerendum suscipio. In suo *Enchirid.*, cap. 35.

68. Homo, primum considera ejusmodi sit res quam aggredi volueris, flomde natura quomodo tu esse ferre queat, explora. *Ibid.*, cap. 36.

SENeca. 69. Estimanda sunt res que aggrediuntur negotia, et vires nostrae cum rebus, quas tentaturi

sumus comparanda. *De Tranquillit. animi*, cap. 5.

70. Illam felicissimum dixerim, qui nihil negotii secum habuit. epist. 52.

71. Nihil tam certum est, quam otiù vitia negotio discuti. Epist. 56.

72. Prospera negotia, cum divina suffragatione foventur, humana minus indigent. Lib. 4, *Dictor. memorab.*, cap. 7.

Vide etiam sit. *Dignitas*, sent. 29; *Felicitas*, sent. 136; *Natura*, sent. 71; *Religiosus*, sent. 34; *Secularium*, sent. 37; *Temperantia*, sent. 16.

NESCIRE.

Nescire, est ignorare essentialium rerum, aut factorum quorumcumque. *Vel*, Nescire, est scientia carere in subiecto capaci.

Differentia. Inter nescire et ignorare hoc interest: quod qui nescit, omnium notitia caret; qui ignorat, aliquid scit. Lib. 1 *de Different.*, Different. 43.

Ignorantia in hoc a nescientia differt, quod nescientia dicit simpliciter scientia negationem, seu essentiam: ignorantia vero importat scientiam privationem, dum scilicet alicui deest scientia eorum quae ipsius natu est scire. 4, 2, quest. 76, art. 2.

PROGENITIO. Origo tetius mali ab ignorantia descendit, et ipse est malorum omnium mater, ex qua incuria et ignavia gignitur. Lib. 5 *Recognit.*

Ignorantia mater errorum est, ignorantia vitiorum nutrix, et peccatum per ignorantiam inania praevadit. Lib. 2, *de Synonyma*, cap. 43.

SENTENTIA PATRIUM.

1. Non tibi deputatur ad culpam quod invitus ignoras, sed quod negligis querere quod ignoras. Lib. 3 *de Libero arbit.*, cap. 19.

2. Non quod naturaliter quae nescit, et naturaliter non potest, hoc animo deputatur in reatum; sed quod scire non studuit. *Ibid.*, cap. 22.

3. Non orabescendum est homini, confiteri se nescire quod nescit; ne dum se scire mentitur, nunquam scire mereatur. Epist. 457, ad *Optatum*.

4. Sunt quaedam, quae nescire quam scire sit malum. In *Enchirid.*, cap. 47.

5. Non est consequens ut continuo erret quicquid aliquid nescit, sed quisquis se existimat scire quod nescit. In *Enchirid.*, cap. 47.

6. Nemo ex me scire querat, quod me nescire scio, nisi forte ut nescire discat, quod sciri non posse sciendum est. Lib. 12 *de Civit. Dei*, cap. 7.

7. Non tibi deputatur ad culpam, quod invitus ignoras, sed quod negligis querere quod ignoras. *De Natura et gratia*, cap. 67.

VALERIUS MAXIMUS.

COLLECTOR.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. CLEM. PAP.

S. ISID. HISP.

S. AUGUST.

S. BERNARD.

CASSIUS.

CLEM. PAPA.

S. CYRILL. HIEROSOL.

8. Nunc nescio, nec me pudet ut istud fatear nescire, quod nescio. Lib. 1 *de Anima et ejus orig.*, cap. 16.

9. Melius homini est fateri se nescire quod nescit, quam temere defensare quod nescit. *Ibid.*, cap. 19.

10. Non te quando aliquid nescis, existimabis scire: sed ut scias, discat nescire. *Ibid.*, lib. 4, cap. 24.

11. Id homo nescit negligentia sua, quod adhibita diligentia scire debuisset. *De Natura et gratia*, cap. 17.

12. Melius est nescire, quam errare: sed scire est melius, quam nescire. *Tract.* 21 super *Ecclij.*, *Joan.*, cap. v.

13. Melius est pie conlitter ignorantiam, quam tenere scientiam vendicare: quia temeritas peccata habet, sed ignorantia promeretur veniam. *Serm.* 15, ad *Fratr. in erem.*

14. Non omnia qui ignorat, immunitis est a poena. Ille enim ignorans potest excusari a poena, qui quod discretè non invenit: illis autem hoc ignoscere non poterit, qui habentes a quo discerent, operam non dederunt. Hab. apud *Gratian.* in *Decretis*, part. 1, dist. 37, can. *Non omnia*.

15. Infelix homo, qui scit omnia, le autem nescit: beatus autem qui te scit, etiam illa omnia nescit. Lib. 5 *Conf.*, cap. 4.

16. Certe nullius crimine maculat nescientiam. Epist. 48.

17. Cum labore discimus, sine labore nescimus. Lib. 22 *de Civit. Dei*, cap. 22.

18. Pejor est conditio scientium legem Dei, si non faciant, quam nescientium: ignorantia tamen simpliciter non excusat. *De Gratia et lib. arb.*, cap. 3.

19. Plus a peccatis distat, qui ejus aliquid nescire se scit, quam qui se putat scire quod nescit. Lib. 5 *de Anima et ejus orig.*, cap. 2.

20. Innocentes sunt etiam dum nesciunt. *De Eccles. unilat.*, cap. 2.

21. Multa scienda nesciuntur, aut sciendi inveniunt, aut discendi desidia, aut verecundia impediunt. Epist. 77, ad *Hugonem de S. Victore*.

22. Ipsa est profunda ignorantia, nescire quod pecces. Super *Psalm.* ii, vers. 23: *Et nescivi*.

23. Nihil gravius est, quam si id quod ignorat quis, scire se credit: et defendat verum esse quod falsum est. Lib. 5 *Recognit.*

24. Grande malum est ignorantia, non enim aliud est ignorantia, nisi non cognovisse quod expedit: ubi autem cognovis, perit ignorantia. Epist. 3, *de Offic. sacerdot.*

25. Haec maxima est scientia; in divinis ignorantiam fateri. *Catech.* 6.

26. Aliud est nescisse, aliud scire noluisse: nescire enim ignorantia est; scire noluisse superbia. Lib. 25, *Moral.*, cap. 11, num. 48, super illud *Job.* xxxiv: *Et omnes vias ejus*.

27. Nemo bene judicabit quod ignorat. *Ibid.*, lib. 27, cap. 1.

28. Qui ea quae Dei sunt, sapienter, à Domino sapientur: et qui ea quae Dei sunt, nesciunt, à Domino nesciuntur. Hab. in *Decret. Gratian.*, part. 1, dist. 38, can. *Qui ea*.

29. Melius est aliquid nescire scire, quam cum periculo discere. Epist. 22, ad *Enoch.*

30. Non nos pudet nescire quod nescio. Lib. 1, *Dialog. advers. Pelag.*

31. Non parum est scire quid nescias; prudentis hominis est, nosse mensuram suam. Epist. 33, *advers. Vigil.*

32. Nullus excusatur per ignorantiam: quia tot doctores habet, quot creaturas videt. Super *Prov.*, cap. vi.

33. Qui nescit, facile ratione ducitur: qui vero scire credit cum nesciat, non potest facile veritatem suscipere, sed majori sudore optis est, ut antequam vera inciderent, falsa ex animo ejus ejiciantur. Homil. 76 super *Matth. Oper. perfect.*

34. Ignorantia negligentia filia est. Homil. 42 super *Matth. Oper. imperf.*

35. Qui scire se dicit, is potissimum ignorat quod se scire dicit: sed qui se ignorare dicit, parum aliquam veritatis novit. *Serm.* 19, super *Epist. ad Ephes.*

36. Melius est bene ignorare, quam turpiter scire: illud enim nullam reprehensionem habet, hoc venia omni carere debet. *Orat.* 5 *de Falo*.

37. In non est ignorantia jam excusabilis, nisi scitur quid sit illud quod ignoratur. Lib. 4, homil. 4, ad *Monachos*.

38. Turpe quidem est nescire quod scire jubetur, turpius non discere, turpissimum vero contemnere. *Ibid.*

39. Quod sine peccato nescitur, non est cum periculo discendum. Epist. 33, ad *Fratr. Bernard. Minorit.*

40. Interdum quaedam nescire convenit: sed nullus in culpa major est, quam ille qui Deum nescit. Lib. 2 *de Sum. bono*, cap. 4, sent. 5.

41. Nescire simpliciter, ad ignorantiam pertinet: noluisse vero scire, ad contumacem superbiam. *Prose.*

42. Voluntatem quippe proprii domini velle nescire, quid aliud est, quam velle dominum superbiendo contemnere?

43. Nemo igitur se de ignorantia excuset, quia Deus non solum eos judicat, qui a cognitione sua

S. GREGOR. MAGNUS.

S. HIERON.

HUGO CARD.

S. JOANNES CHRYSOST.

JOAN. TRIT.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

revertentur, sed etiam et illos, qui nescierunt. *Ibid.*, cap. 17, sent. 6.

44. Ignorans quid sit culpa dignum, non sentit: ignorantia nec quando delinquit, agnoscit. Lib. 2, de *Synonymis*, cap. 13.

LACT. FIRM.

45. Non ali ex veritas exigenda est, qui se nescire fatetur. Lib. 6, de *Divin. inst.*, cap. 12.

46. Qui se palam scire quod nesciunt, inopie arrogantiorque desipiunt. *Ibid.*, cap. 18.

S. LAURENTIUS JUSTIN.

47. O besecientie quanta sunt miseria! sub ipsa jacet ratio, discretio periclitatur, fluit mens, fingitur humilitas, virtus deperit, turbatur pax, ordo confunditur, disperditur gratia, desideria sacra concepta frigescent. De *interiori conflictu*, cap. 8.

48. Ubi dominatur ignorantia, ignavia pravaleat. *Ibid.*

S. LEO 3.

49. Si vix in laicis tolerabilis incertitia, quanto magis in eis qui presumunt, nec excusatione est digna, nec venia! Epist. 28.

50. Ignorantia in graves nonnunquam incidit lapsus. Epist. 13, ad *Pulcherium Augustinum*.

PHILO JUD.

51. Agnoscere suam ignorantiam, finis est scientie. De *Migrat. Abrahe*.

SENTENTIE PAGANORUM.

ARISTOTEL.

52. Ignorantia nostri, rerumque aliarum provenit ex eo quod non ducimur, nisi sensu ad discernendum. Lib. 12, *Theolog.*, cap. 20.

PLATO.

53. Pessimum ignorantie genus est, ut is qui nescit, scire se putet. *Sizigia*, 2 in *Dialogo Sophiste*.

54. Qui res suas ignorat, eadem sane ratione res aliorum ignorabit. *Sizigia* 4, in *Dialogo I Alcibiadis*.

SENECA.

55. Temeritas est, damnare quod nescias. Epist. 91.

56. Omnes male habet ignorantia veri, tanquam ad bona feruntur, decepti rumoribus. Epist. 118.

Vide etiam tit. *Definitio*, sent. 42; *Magister*, sent. 45; *Origo*, sent. 43; *Scriptura sacra*, sent. 426.

NIHILUM.

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROS.

1. Nihil est quiddam est diaboli, quod nullam potest habere perpetuitatem, atque substantiam. Lib. 2 de *Jacob*, cap. 5.

S. ANTONIN.

2. Nihil est quod in mundo appareat veri et firmi boni: nihil enim est, quod de se tendit in nihilum; et sicut omnia ex nihilo facta sunt, ita ex se debeant redire in nihilum. Part. 2, tit. 5, cap. 14, § 3.

S. AUGUST.

3. Vita, que fructu corporis delectata negligit Deum, inclinatur ad nihilum. De *Veru relig.*, cap. 14.

4. Sine protectione Dei nihil est. Super. *Psalm* LXII, vers. 8.

5. Hec est tota scientia magna hominis, scire quia ipse per se nihil est. Super. *Psalm* LXX, conc. 1.

6. Falsum probare non potest, qui probat nihil. Lib. 1, *contra Academ.* cap. 4.

7. Qui nihil approbat, nihil agit. *Ibid.*, lib. 3, cap. 15.

8. Omnis defectus tendit ad nihilum; et interitum nihilum magis proprie oportet accipi, quam cum id quod aliquid erat, nihil fit; quare tendere ad nihilum, est ad interitum tendere. De *immort. anime*, cap. 7.

9. Omnia de nihilo Deus creavit. Lib. 1 de *Lib. arb.*, cap. 2.

10. Scri non potest, quod nihil est. *Ibid.*, lib. 2, cap. 20.

11. Detracto penitus omni bono, omnino nihil remanebit. *Ibid.*

12. Omnis defectus ex nihilo est. *Ibid.*

13. Quod nulla res est, omnino nihil est. Lib. 1, de *Doctr. christ.*, cap. 2.

14. Creatura, que beata esse potest, non ex se ipsa potest, quia ex nihilo creata est. Lib. 12, de *Civit. Dei*, cap. 1.

15. Peccatum nihil est, et nihil fiunt homines, cum peccant. Tract. 1, super *Joan.*

16. Ante mundum Christus, ante Christum nihil. *Ibid.*, tract. 38.

17. Ad nihilum redactus est homo, nihil est homo. Quomodo tamen penitus nihil est, quem magnificat Deus? Quomodo nihil, erga quem appositum est cor divinum? Respiremus fratres, et si nihil sumus in cordibus nostris, forte in corde Dei potest aliud latere de nobis. Serm. 5, *Delect.* *Eccles.*

18. Ecce quasi non sumus sic sumus coram Deo, quasi nihilum et imane reputati: putantes nos aliquid esse, cum nihil sumus. Serm. de *quinque negotiationibus*.

19. Nihil ex nihilo existere, vera sententia est, cui nemo unquam veterum refragatus est. Lib. 5, de *Consolat. philos.*, prosa 1.

20. Nihil sunt et nihil fuerunt homines, scilicet sine valore in se: cum peccant. Super. *Sep.*, cap. 3.

21. Sine charitate homo nihil est. *Ibid.*, cap. 9.

22. Nihil omnia sunt, in quibus homo glorietur. Super. *Psalm* XXXVI.

23. Caneat ex nihilo facta sunt, et in nihilum tenderent, nisi ea auctor omnium manu retineret. Lib. 16 *Moral.*, cap. 16, num. 13.

24. Peccator, quia peccando ad nihilum tendit, cum nihil illud, cui inhasit, deserit, quasi ad esse redit. Lib. 5, in *I Reg.*, cap. 17.

S. BERNARD.

BORTIUS.

S. BONAV.

GLOS. ORD.

S. GREG. MAG.

HAYRO.

25. Omnis creatura, que non adhaeret illi, qui semper habet esse, nihil est. Serm. *Dom.* 16, post *Pent.*

HUGO A S. VICTORE.

26. De nihilo nihil in nihilum nil posse reverti: Et redit in nihilum quod fuit ante nihil. Lib. 1, *Diates.*, cap. 7.

HUGO CARD.

27. Peccator ad nihilum devenit, quia recessit ab eo qui est, quia socius fit ejus qui non est, quia conjungit sibi peccatum quod non est, quia melius est non esse quam in gehenna esse. Super. *Psalm* LVII.

PETRUS BL.

28. Homo ex se nihil est: si autem aliquid est, ex Dei munere est. Super. *Sapient.*, cap. vi.

PHILO JUD.

29. Graviter decepti sunt, qui putant se aliquid esse, cum nihil sint. Epist. 107, ad *Amic. suum*.

30. Sicut ex nihilo nihil fit, sic nihil corruptione redigitur in nihilum: nam ex non existente impossibile est quidquam fieri, et ens prorsus interire impossibile creditur. Lib. *Quod mundus sit incorruptib.*

RICHARD A S. VICTORE.

31. Nihil in nihilum recidere natura patitur: sed unde est initium, eodem finis reddit. Lib. 2 de *Victimis*.

32. Discat quisque quam nihil sit, et per seipsum quam nihil possit. Part. 1, lib. 2, de *Erol. hom. inter.*, cap. 30.

TERTIULL.

33. Nos nihil sumus, et tamen magis de nobis ostendimus. Part. 1, de *Baptism. Christi*.

34. Qui nihil fueras priusquam esses, Mem nihil factus es, cum esse desideris: cur non posses esse rursus de nihilo ejusdem auctoris voluntate, qui voluit esse de nihilo? In *Apology. advers. Gentes*, cap. 48.

THEOMAS A NEMPSIS.

35. Omnia ad nihilum tendunt, que foris infida parent. In *Hortulo rosar.*, cap. 10, sect. 2.

SENeca.

36. Omnis dies, omnis hora, quam nihil sumus, ostendit. Epist. 101.

NIMIETAS.

SENTENTIE PATRUM.

S. ANTONIN.

1. Cave quod est nimium, omnis enim vehementi salti inimica est, et excessus omnis in culpa. *Prose.*

S. AUGUST.

2. Bonarumque rerum consuetudo nimia, pessima est. Part. 3, tit. 3, cap. 1 § 9.

3. Nimieta cibi, calorem naturalem suffocet. Part. 4, tit. 4, de *Temperantia*, cap. 4, § 1.

4. Quis est, qui non in cibo rapitur aliquando extra metas necessitatis? Lib. 10, *Conf.*, cap. 31.

5. Res que nimia est, modo eget. De *Beata vita*, in *disput.* 3, diei.

6. Quomodo optulatur quod nimium est, cum incommoedus sit sepe, quam parum? *Ibid.*

7. Quidquid vel parum vel nimium est, quia modo eget, obnoctium est aegestas. *Ibid.*

8. Illud preclarum est, et non immerito diffamatur, hoc primum in vita esse utile, ut esse quid nimis. *Ibid.*

9. Ipsa bona, que per se bona sunt, aliquid contrahunt, cum excedunt. De *Vera et falsa penit.*, cap. 8.

10. Tantum valet ordinatio Creatoris, et ordo creature, ut in rebus ad attendendum concessis, etiam cum modus excedit, longe sit tolerabilis, quoad in eis que concessa non sunt, vel unus, vel rarus excessus. De *Bono conjugii*, cap. 11.

11. Qui fit nimium justus, ipso nimio fit injustus. Tract. 95, super *Joan.*

12. Omnis nimieta in vitio deputatur. Serm. S. BERNARD. 63, ad *Sororem*.

13. Nunquam nimis dicitur, quod nunquam nimis fit. Super. *Epist. ad Philip.*, cap. v.

14. Duce temperantie modum, qui per licentiam queris excessum. De *Singulari clericor.*, cap. 9.

15. Nimieta salubri piorem consilio refranda est. Lib. 5, in *I Reg.*, cap. iv, super illud: *Nahis contradiit.*

16. Philosophorum sententia est, moderatas esse virtutes: excedentes autem modum atque mensuram, inter vitia deputari. Epist. 8, ad *Demetriam*.

17. Pluvia illa optima est, que sensim descendit in terram; subdus et nimis imber in preceps arva subvertit. Epist. 10, ad *Furiam*.

18. Difficile est modum tenere in omnibus; modus virtus est, vitium nimieta reputatur: quod una et brevi sententia exprime posse sumus: Ne quid nimis. Epist. 27, ad *Fulvich.*

19. Morti ex saturitate nimis concitantur. Lib. 2, *advers. Jovian.*

20. Immoderata jejuniis, et ardor abstinence, et inordinatae vigiliae, intemperantiae coarguuntur: idque nimietae sui parant, ut hanc ipsa postea nec mediciorum quidem flori possint. *Prose.*

21. Quod laudabile est in tempore suo, illi de nimietae culpabile.

22. In bonis rebus quiddam modum excesserit, vitium est. Epist. 1, ad *Demetriam*.

23. Virtutes discretionem querunt, et nimietae omnis in vitio est. Lib. 1, super *Prov.*, cap. 4, super illud: *Averte pedem tuum a malo.*

24. Non sola crapula vini mentem inebriare consuevit, verum etiam cunctarum escarum nimieta vacillantem eam, ac nutantundam reddidit, omnique integritatis ac puritatis contemplatione dispoliat. Lib. 5 de *Canob. inst.*, cap. 6.

S. BRUNO.

S. CYPRIAN.

S. GREGORIUS MAG.

S. HIERONYM.

JOAN. CASS.

25. Si Sodomitas sola nimietas patris ad pruruptum flagitiorum precipitum vitio satietatis impetigi, quid censendum est de his, qui regelo corpore percipionem carnium, ac vini, immoderata libertate prassumunt, non quantum expetit imbecillitas, sed quantum animi libido suggesterit, usurpantes? *Ibid.*

26. Quisquam mensuram distributionis excesserit, necesse est ut modum quoque remissionis excedat. *Ibid.*, lib. 6, cap. 23.

27. Vetus sententia est: Nimietales aequalitates sunt. *Collat. 2, Abbat. Moysi, cap. 16.*

28. Esca potusque est nimietas castiganda. *Collat. 22, Abbat. Theonae, cap. 6.*

29. Nec valet quidquam non per imbecillitatem perhibere, ne dum quid nimis. *Prosec.*

30. Nam quidquid cum modo et temperamento fit salutare est: quidquid autem nimis et ultra modum est, periculosum fit.

31. In omni ergo opere modum et temperamentum oportet habere: nam omnia quod excedit, periculosum est.

32. Sicut aqua, que si nimio imbres prebeat, non solum nullum usum collibet, sed etiam periculum exhibet. *Lib. 2 de Sum. bono, cap. 44, sent. 14.*

33. Nimietales omnis in vitio deputatur: omnia autem quod cum modo fit, salubriter fit. *Lib. 2 de Signo, cap. 16.*

34. Omnia quod nimis est, vitium est. *Ibid.*

35. Nimietales edaces et libacis dederat, non cibi neque poculi natura contemnat. *Serm. 4, Quadrag.*

36. Quocumque super mensuram sunt, demonum sunt. *In Sent. in fine positus, sent. 78.*

SENTENTIA PAGANORUM.

37. Nimii labores, cibique nimii, valetudinem auferunt. *Lib. 2 Educ. ad Nicomach., cap. 2.*

38. Omne nimium, quod in voluptatibus reperitur, esse vituperabile perspicuum est. *Lib. 3 Moral., cap. 11.*

39. Omne nimium grave, et odiosum est. *Ibid.*, lib. 4, cap. 7.

40. Quicquid plus est, iniquum seu iniquale est: sed non quicquid est iniquum, plus est. *Ibid.*, lib. 5, cap. 2.

41. Quod nimium est fugito: parvo gaudere memento. *Lib. 2 Disticho, metr. 21.*

42. Somnus et vigilia modum si excesserint malum. *Consuetor. 2, aphorism. 3.*

43. Omne nimium nature inimicum. *Ibid.*, aphorism. 11.

44. Omne nimium certe in magnam quandam contrarietate mutationem solet erumpere. *Syryg. 4, lib. 8, de Regu.*

45. Periculum non est, ne sit nimium quod esse maximum debet. *Lib. 8, epist. ad Marzin.*

46. Voluptas nocet nimia: in virtute non est verendum, ne quid nimium sit, quia in ipsa est modus. *De Beati vita, cap. 13.*

47. Vitiosum est ubique quod nimium est. *De Tranquillitat. carnis, cap. 9.*

48. Nunquam nimis dicitur, quod nunquam satis dicitur. *Epist. 27.*

49. Magni animi est, mediocriter malle quam nimia: illa enim utilia sunt, si haec eoquod superfluum, nocent. *Prosec.*

50. Sic segetem nimis sternit uberitas, sic rami opere nimio franguntur, sic ad maturitatem non pervenit nimia fecunditas. *Epist. 39.*

51. Omne quod homini plus est, quam necesse sit, inimicum et est. *Sant. 132.*

52. Nil nimium, satis est, ne sit et hoc nimium. *In Dicitu Sapient. ex Ausonio, dist. 6.*

NOBILITAS.

Etyologia. Nobilitas dicitur, quasi non vilis; cujus et nomen et genus scitur. *Lib. 16, Etymol., verbo Nobilit.*

Definitio. Nihil aliud est nobilitas humana quam dum hominum fama, et quaedam in exterioribus vita honorabilis. *Serm. 1, de Uno martyra. Nobilitas est virtus generosorum morum. Sisygia 6, de Defina.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Extra paradisum vir factus est, et mulier intra paradisum; ut advertas quod non loci, non generis nobilitate, sed virtute unusquisque gratiam sibi comparat. *De Paradiso, cap. 4.*

2. Probati viri genus, virtutis prosapia est. *De Noc et Aros, cap. 4.*

3. Quid te iactas de nobilitatis prosapia? non datur nobilitati palma, sed virtuti. *De Nobilitate, cap. 13.*

4. Commune malum nobilitatis est superbia. *S. ANTONIUM, Part. 2, tit. 3, cap. 4, § 4.*

5. Ridiculus est nobilitas, que attenditur ex parva corporis ratione generis. *Ibid.*

6. Unum hominum est, quod habet nobilitas carnis, que quasi quoddam frugum est, cuod debet colihere homines, ne male faciant. *Ibid.*

7. Nobilitas sola est, que animum moribus ornant. *Ibid.*

8. Non estimatur etiam ab Ethnicis sapientibus nobilitas carnis, sed animi ex optimis moribus resultans. *Part. 2, tit. 4, cap. 4.*

9. Signa vera nobilitatis animi sunt: liberalitas, mansuetudo, virilitas, magnanimitas, gratitudo. *Ibid.*

10. Nobilitas in tribus consistit: in sua causa,

PLINIO L.

SENTECA.

STERTUS PR.

TRAIRES PR.

S. HODORUS HISPALENSIS.

S. BONAV.

PLATO.

S. AMBROS.

S. ANTONIUM.

S. BERNARD.

in sua substantia, in sua efficientia: in sua causa, si a nobili origine principium ducit; in sua substantia, si nobilem essentiam, et proprietatem in se possideat; in sua efficientia, si nobiles effectus ex se producat. *Part. 4, tit. 15, cap. 3, § 5.*

11. Ubi nobilitas originis perficitur, et ornatur nobilitate morum et operis, utraque alteri prestat incrementum laudis. *Prosec.*

12. Nobilitas carnis non laudatur, sed vituperatur, quando deest nobilitas mentis.

13. Nobilitas autem mentis sine nobilitate carnis tanto amplius laudatur, quanto etiam propriam vincens naturam laudabiliter operatur. *Ibid.*, cap. 3, § 4.

14. Questus turpitudinis tunc est, quando hi qui nobiles dicuntur, dehonestari videntur. *Prosec.*

15. Facile imitatores invenit honesta nobilitas. *In Quest. veteris et novi Testam., quest. 116.*

16. Magis gaudent pudica nobilis generis, nobilitate sanctitate. *Epist. 179, ad Probam et Juliam.*

17. Nobilitas est generatio spiritalis, quam carnis. *Serm. 1, Dom. Quinquag.*

18. Mala nobilitas est, que se per superbiam apud Deum reddit ignobilem. *Serm. 1, Fr. 5, in cura Dom.*

19. Cur te iactas de generis nobilitate? nunquid omnium nascenti conditio una est? nunquid moriendi una conclusio? *Prosec.*

20. Quis nobilitum inquam patris est sine sanguinis emanatione? nunquid nobilis simul cum paupere per eundem, dum nascitur, meatum transit? *Serm. 48, ad Erat. in oratio.*

21. Hostis plures superbos tenet nomine nobilitatis, et de his plures nomine auctoritatis. *Lib. 8, Conf., cap. 4.*

22. Corporalis nobilitas atque opulentia, morum intelliguntur esse, non tua. *Epist. 143.*

23. Nemo nobilis, nisi quem nobilitas virtus. *In suis Proserp., verbo Nemo.*

24. Summa apud Deum est nobilitas, clarum esse virtutibus. *Ibid., verbo Summa.*

25. Beneficia tu in nobilitas, que pro gloria certantibus ceteris, de contemptu glorie gloriofius sublimaris, et sublimius gloriaris. *Prosec.*

26. Insignis plane atque illustrior, quod de paucis facta es, quam quod orta de magnis: illud namque Dei munere tantum est, hoc tuorum. *Quod laum est tanto carius est, quanto rarius.*

27. Si in visis virtus rara est avis in terris quanto magis in hominibus fragilis, et nobilis?

28. Minime est Deus acceptor personarum. Nescio tamen quomodo virtus in nobili plus placeat: an forte, quia plus claret? siquidem ignobilis cum caret gloria, non facile liquet utrum quia

nobis, an quia non possit habere. *Epist. 113, ad Sophiam virg.*

29. Quam sit inane, quam futile nobilitatis nomen; quis non videat? qui si ad claritudinem referatur, aliena est. *Prosec.*

30. Videtur namque esse nobilitas quedam de meritis veniens laus parentum.

31. Quod si claritudinem prescriptive facit, illi sint clari necesse est, qui habentur: quare splendendum te, si tuum non quis, aliena claritudo non efficit.

32. Quod si quid est in nobilitate bonum, id esse arbitror solum, ut imposita nobilitas necessitudo videatur, ne a majorum virtute degenerent. *Lib. 3, de Consolat. philot., prosa 6.*

33. Una est sola nobilitas facere voluntatem Dei: nec in patribus nobilitas magnam sapiamus, nisi eis similes fuerimus. *Super Joann., cap. viii, in illud: Opera patris vestri facite.*

34. Nobilis est Christus secundum carnem, nobilitas secundum animam, nobilissimus secundum divinitatem. *Serm. 3, de Ascen.*

35. Ille epud Deum nobilitas est, non quem nobilitas generis, sed quem devoto fidei et sancta vita commendat. *Lib. 1, Pharesa, cap. 49.*

36. Nullum ad commendationem hominis dignitas prosapie meritum, sed fides affert. *Ibid.*

37. Dominus non attendit in potentibus mundi, carnis nobilitatem sed nobilitatem morum. *De Eccles. hierarch., part. 2, cap. 3.*

38. Sine causa est a foris vel genere, vel honore conspicuus, qui non est intus ingenuus. *Rom. 4, Et Euseb. Eius., hom. 3 Pasche.*

39. Nobilitas generis, vel virtutis gloria, postores illustrat. *De Cardinal. oper. Christi, in prefat. cap. 1.*

40. Nomen instabilis fortuna est nobilitas. *Epist. ad Damas. Pap. de morte D. Hieron.*

41. Quod facilis, non differatis, frequentissimo vestimenta permotus, ne forte vestra disperset nobilitas, nec sit qui vos excedat ut in inferno verecundiam receptis et confusionem. *Ibid.*

42. Discite vi nihil ubi de nobilitate generis assequatur: licet avo, patre, socio, inartio consiliis pridem fueris inter scapulares illustres. *Prosec.*

43. Nunc in eo te illustrem fieri cognosce, in quo tibi virtus humilitatis accrescit.

44. Nobilitatem carnis, que superbie fomes est, objice: et nobilitatem spiritus, perniciosa nocuis humilitate sociare. *Epist. 2, ad Gallum, cap. 16.*

45. Vera nobilitas non subsistit ex divitis, sed cognoscitur in moribus. *Tract. de Machab.*

46. De prosapia carnis evacuatis a gloria Christi, si alia te nobilitati presumas. *Serm. 18, super Cant.*

NOETUS.

S. BONAV.

S. CESARIUS ABELAT. ET FERRIS. EMBIAEN. S. CYPRIAN.

S. EPISTIUS CESARIENSIS.

FULGENT.

S. GAUDENT.

GILBERTUS. FOURET.

S. GREGOR.
MAGNUS.

47. Ad nobilitatem internam proles, virtutis nobilitate sublevantur, qui stultam sapientiam mundi despiciunt, et sapientem Dei stultitiam concupiscunt. Lib. 20 *Moral.*, cap. 16, nom. 17.

48. Tanto ad nobilitatem quisque erigitur, quanto per acceptam imaginem ad similitudinem Christi ex imitatione renovatur. *Ibid.*, num. 17.

49. Nonnulli selet nobilitas generis parare ignobilitatem mentis, ut minus se in hoc mundo despiciant, qui plus ceteris se aliquid fuisse meminerunt. Lib. 2, *Dialog.*, cap. 23.

50. Non te generis nobilitas extollat, ne super te causa iactantias rapiaris: sed omnibus inferiorum te sentias, et sic in te spiritum superbie extinguas. Super *Septem Psalm.*, *Psal.* Super *Psal.*, vii, vers. 10.

51. Nobilitatem semiplenum bonum videtur, quod sine adiectione et favoris praesidiis relinquatur. Lib. 12, in *Registro*, indict. 7, cap. 17, epist. 17, ad *Aclepiodotum patricium*.

52. Nobilitas que trahitur ex carnis origine, recte fidei virtutibus est illustranda. Lib. 3, in 1, *Reg.*, cap. 1, super illud: *Hi sunt dii, qui percurserunt*.

53. Carne magnorum virorum se filios esse gloriuntur, qui eorum nobilitatem fidei non sequuntur. *Ibid.*

54. Nobilis dicitur, qui superna conversatione conspicuus est, et de mundana vite rusticitate nihil habet. Lib. 4, in 1, *Reg.*, cap. 19, super illud: *Eccc est vir Dei in civitate*.

55. Viri Dei nobiles sunt, qui dum fertiter ea que divina sunt agunt, et nihil degenerositas habent: quia in magna luce omnia sue conversationis radios profertunt celestis originis. *Ibid.*

S. GREG.
MAY.

56. Nobilitas vera, imago est conservatio, et ad exemplar configuratio, quod operatur verbum et virtus. Orat. 7, in *Funeris Gorgoniae Sororis sua*.

57. Nequam philosophicum est, eam nobilitatem admirari, que ex fabulis et sepulchris procedit, ac jam diu superstitia tollit: nec illam, que ex sanguine oritur, ac literis: sed quam pietas ac mores suis consignansignis. Orat. 21, ad *Heronem philosophum*.

58. Unusquisque nobilis est, qui illud quod ex virtute est, et ad archetypum inclinatur, consecutus est et custodit. *Provec.*

59. Ignobilis vero omnis, qui malitia confundit, et formam aliam, hoc est anguis more tendit. Orat. 23, ad *Arianos*.

S. BERNON.

60. Nobilem familiam Virgo virginitate sua nobiliorum facit. Epist. 8 ad *Demetrium*, pag. 64.

61. Nulli te unquam de generis nobilitate proponas: neque obscuriores quasque, et humiliores

loco natus, te inferiores putes. Epist. 14, ad *Celantiam*.

62. Summa apud Deum nobilitas est, clarum esse virtutibus. Quid apud Deum in viris nobilitas Petro, qui piscator et pauper fuit? Quid in feminis Beata Maria illustrans, que sponsa fabri describitur? *Ibid.*

63. Frustra sibi aliquis de nobilitate generis applaudit, cum universi pariter honoris, et ejusdem apud Deum pretii sint, qui uno Christi sanguine sunt redempti. *Ibid.*

64. Nihil eo nobilior, qui opibus et nobilitate contemptus, fit paupertate et humilitate nobilior. Epist. 16, ad *Principiam*.

65. Gloriosior ille sub vero Imperatore Christo, non qui nobilior, sed qui fortior est. Lib. 1, *adv. Jovinianum*.

66. Nobilitas tua ad hoc tantum memineris, ut cum claritate generis morum sanctitate contentas: et cum nobilitate corporis, animi virtute nobilior proficias. Epist. 4, ad *Demetriadem*.

67. Ille clarus, ille sublimis, ille sit nobilis, ille tunc integram nobilitatem sua servare se putat, si digne servare vitis, ab eisque non superari: a quo eam qui superatur, hujus et servus est. *Ibid.*

68. Non est quod sibi aliquis de nobilitate generis blandiatur, si ex meliori parte vitiorum sit famulus: multo est indignius mente servare, quam corpore. *Ibid.*

69. Quid tibi in generis nobilitate blandiris et complacere? duos homines ab exordio fecit Deus, ex quibus totius humani generis silva descendit. *Provec.*

70. Mundanam nobilitatem non naturae equitas prestat, sed cupiditatis ambitio. Epist. 14, ad *Mauritium filium*.

71. Nullus tibi ignobilitatis locus, nec degener quisquam est, quem divine nativitas ornat nobilitas, nisi apud illos qui non putant humanis celestia preponenda: aut si putant, quam vanum est, ut se illis in minoribus preferant, quos sibi in majoribus pares esse sentiant. *Ibid.*

72. Dignitas originis, in operum consistit exemplis: et prospere gloria, fidei imitatione retinetur. Super *Matth.*, cap. 2.

73. Nobilitas generis non salvat hominem, sed quandoque penam ejus aggravat. Super *Psal.*, xxxix.

74. Nobilitas sola est animi, quem moribus ornat. In *Prologo*.

75. Que utilitas est ex claris et probis parentibus originem ducere, bonae autem vite et turpis esse expertem? *Provec.*

76. Magna tibi erit gloria, si parentes et pro-

genitores tui fuerint ignobiles et obscuri, ipse autem virtutibus floreat. Rom. 23, super *Gen.*

77. Quid infidelis gloria? soepe qui clarus erat et nobilis, repente contemptibilis fit et ignobilis: et e diverso soepe obscuro subito claruscit. Rom. de *Habenda cura salutis praxim*.

78. Et si nullus clarus habearis, atque nobilis, nihil hinc tamen inglorio aliquo melior existis: imo ad hoc ipsum multo inhonoratior, multoque despectior. Rom. 4, super *Matth.*, *Oper. perf.*

79. Nihil confert ad eminentiam liberis patris nobilitas: depravatio enim voluntatis, vici privilegia natura, que peccantem non modo nobilitate patris, verum etiam ipsa libertate expellunt. *Ibid.*, hom. 9.

80. Una sola et vera et communis nobilitas cum Christo est, ut voluntatem Dei facias: hic nobilitatis modus multo melior aliis nobilitatibus atque uberior. *Ibid.*, hom. 45.

81. Nihil de parentum nobilitate quidquam nobis arrogamus, nisi probum eorum vitam sequamur. *Ibid.*

82. Si nobilitatem tuam ostentare placet, libertatem animi ostende. *Ibid.*, hom. 59.

83. Quid prodest ei quem sordidant mores generatio clara? aut quid nocet ei generatio vilis, quem mores adornant? *Provec.*

84. Ipse se vacuum ab omnibus bonis actibus ostendit, qui gloriatur in patribus. Rom. 3, super *Matth.*, *Oper. imperf.*

85. Aurum de terra nascitur, sed non est terra: aurum quidem eligitur, terra autem contemnitur: sic nobilitas. *Ibid.*

86. Melius est de contemptibili genere clarum fieri, quam de claro genere contemptibilem nasci. *Provec.*

87. Qui de claro genere clarus nascitur, gloria claritudinis ejus, non est ejus solus, sed communis videtur cum genere: qui autem de contemptibili genere clarus equalitur, tota gloria claritudinis ejus, solus ejus est.

88. Qui de contemptibili genere, contemptibilis nascitur, turpitudine contemptibilitatis illius, non ejus solus est, sed etiam generis ejus: qui autem de claro genere contemptibilis nascitur, omnis turpitudine illius, solus ejus est.

89. Melius est ut in te glorientur parentes, qui telem filium habent, quam tu glorieris in parentibus. *Ibid.*

90. Tu qui magna de nobilitate majorum te iactas, ultra proavos atque avos tuos si progrediaris, invenies multos e genere tuo agones forsitan aut eapones fuisse: ad alteros e contrario: progrediaris tu aliquantulum ultra parentes, et invenies multo te clariore fuisse. *Ibid.*

Tom. III.

91. Nihil aliud certe est nobilitatis genus, quam verbi sonitus ab omni re destitutus, quod in extremo illo die probe scietis. Rom. 59, super *Matth.*, *Oper. perfect.*

92. Generatio clara non liberat, quem vita maculata ligat. In cap. 2, *Regul. S. Benedicti*, verbo *Coput*.

93. Qui vitis dominatur, ille nobilis est. *Ibid.*

94. Ille clarus, ille sublimis, ille nobilis, ille tunc integram nobilitatem suam ostendit, si de dignetur servire vitis, et ab eis non superari. *Ibid.*

95. Quid prodest ei, quem majores sordidant, generatio clara? aut quid nocet illi generatio vilis, quem mores adornant? *Ibid.*

96. Vera nobilitas a probis moribus conflata nata est, ac firma et stabilis dignitas virtute comparatur. Lib. 2, epist. 294, ad *Serenam*.

97. Que potest firma esse nobilitas, que opes, que potentia, cum possit Deus reges quoque ipsos inferiores infimis facere? Lib. 5, de *Diab. inst.*, cap. 16.

98. Nobilitate generosus es, parentes tuos laudans: omnes tamen pari sorte nascimur, sola virtute distingimur. In suo *Octavo*.

99. Quid iactas genus tuum? quem teipsum facis? vaga et incerta est hominum generatio: et quandoque putatur filius principis, qui filius est culinarii histriconis. Epist. 3, ad *Quendam nobilem*.

100. Quanto est celebratior titulus tue nobilitatis, tanto gloriosius tibi editit ad cumulum laudis: si alios in Christi ministerio superas sanctitate, que generalitate transcendit. Epist. 15, ad *Epic. Carotenam*.

101. Veram et commendabilem reputo nobilitatem, cum generis claritate virtutem. *Ibid.*, epist. 49, ad *Decum Carotenam*.

102. Nobilitatem Sanctorum octo semper amittit, nec te ad agendum aliquid generositas carnis, sed potius linea provoct, sanctitatis. *Provec.*

103. Frivolum est, proavorum iactare titulos, sed gloriosum est, Sanctorum precedentium equiparare triumphos.

104. Non tam delectatior sublimitate natalium, quam spiritalium decore virtutum. Lib. 7, epist. 44, ad *Beatrix ducta*.

105. In humano genere ille nobilis dicitur, qui claris majorum titulis insignitur. *Serm.* 26, de *Nativ. B. M. V.*

106. Quoniam nobilitas ex parte purgaturque mentis ars est precipua, nobiles dicendi sunt sol prudentes et justis, etiam si e vernis aut empitiis nati sint. *Provec.*

107. Multis vero prognatis ex honestis majoribus, nullus locus esto inter nobiles. De *Nobilitate*.

JOAN. TIT.

S. IUSTI.
PELLESI.

LACT. PISM.

MINUTUS
PELIX.

PET. BLES.

S. PETRUS.
DAMIAN.

THEO. JUD.

108. Si Deus nobilitati formam vocemque daret humanam, sic allocutura esset: Gentilitas non sanguine solo estimatur apud veritatem iudicem, sed factis studiisque similibus. *Ibid.*

109. Satis liquet nobilitatem virtuti potius tribuendam, quam illustri generi. *Ibid.*

110. Quid prodest nobilitas generis, ignobilium preesse ferunt animam? *Ibid.*

111. Liqueat nobilitatem nihil prodesse indignis hac prerogativa generis. *Ibid.*

112. Generis nobilitas, etiam deterritis obicit. *Lib. de Abraham.*

113. Genus deductum ab illustribus majoribus, generosioris factis demonstrare, proferunt est turpissimum. *Lib. de Joseph.*

114. Absit ut me nobilem Sanguis parentum preestet, aut lex curas: Generosus Christi seculi nobilitat viros. *In Porciophano, de Hyano S. Romani Martyr., vers. 125.*

115. Non aliud videtur nobilitas in omni mundo, quam unus homo in grandi populo, *Lib. 3, de Gubern. Dei.*

116. Tanta est miseria hujus temporis, ut nullus habeatur magis nobilis, quam qui est plurimum dives. *Ibid.*

117. Quicumque ex nobilibus, qui mala horrent, irasci talibus debent, qui facinorosis sordidissimis nobilitatis nomen infamant. *Ibid., lib. 4.*

118. Virtus est longe illustrior nobilitate majorum. *Super 2 Reg., quest. 84.*

119. Nobilis est et ingenuus, quem nobilitas sua virtus, in *Horatio rosar., cap. 9, sect. 3.*

120. Inter nobiles, nil virtute nobilior: inter ignobiles, nil vitio deterior. In *Euthymii monachar., cap. 6.*

121. Qui appetunt se de nobilitate, et non loquentur vitam nobilitatem et nobilitatem, non debent dici nobiles, quia degenerant. *Prose.*

122. Nobilis est ille, qui vivit nobiliter. *Scam. 1, Ter. 5, post Iosephum.*

SENTENTIE FAGANORUM.

123. Nobile, id est quod ex bono proficit genere. *Lib. 1, de Histor. animal., cap. 1.*

124. Nobilitas apud omnes in honore habetur; est enim generis virtus nobilitas. *Lib. 3 Polit., cap. 8.*

125. Videtur nobiles esse illi, quorum majores virtute preclari mere. *Ibid., lib. 5, cap. 1.*

126. Nobilitatem et virtutem in verbis quidem omnes fecerunt usurpare; et enim qui revera nobiles ac boni virtuosique sint, nunquam centum reperiantur, divites autem multis in locis. *Ibid.*

127. Nobilitatis mores sunt, ut ambiciose sit, qui nobilior est. *Lib. 2, Rhetor., cap. 15.*

128. Nobilitas quaedam majorum claritas est. *Ibid.*

129. Nobile secundum virtutem generis est. *Ibid.*

130. Omnes boni semper nobilitati faverunt, quia reipublice utile est nobiles esse homines dignos majoribus suis. *Orat. 2, pro Sextio Roscio.*

131. Plus tibi virtutem quam nobilitatem prodesse oportet. *De petit. Consulat. num. 5.*

132. Humilitate nominis nihil est clarior: quomocumque volueris revolve nobilem, ad humilitatem pervenies: nihil est humili cassi nobilior. *Lib. 1, Controvers. 6.*

133. Eadem omnibus est origo; nemo alieno nobilior, nisi qui rectius ingenium, et artibus bonis aptus. *Lib. 3, de Gener., cap. 28.*

134. Non facti nobilium virum plenam fumosis imaginibus, sed animas facit nobilem. *Epist. 44.*

135. Nobilitas animi, est generositas sensus: nobilitas corporis, generositas animus. *De Moribus.*

136. Publius nullo parari, quam creari nobilem. *In Dicit. Sapient. ex Aviano, dict. 5.*

Vide etiam ut. *Electio, sent. 5; Hereditas, sent. 67; Ingenium, sent. 34; Laqueus, sent. 8; Liberitas, sent. 43; Necessitas, sent. 21; Religio, sent. 407.*

NOBILITAS.

Definitio. Nobilitatem est quidam eventus consequens actum peccati. 1, 2, quest. 73, art. 8.

SENTENTIE PATRUM.

1. Nocere etiam his, qui non nocerint, plerique sibi existimant gloriosum. *Super Psalm. xxxv.*

2. Mors nemini nocet, utinam vita non noceret: contagium enim colluvionis, consortium iniquitatis est. *Super Psalm. cxviii, serm. 24, vers. 3.*

3. Nesciens sibi vult male, dum non putat sibi obesse quod vult: sed tamen male sibi vult, quando id vult quod obest sibi. *Lib. 4, de Trinit., cap. 14.*

4. Nemo vult sibi a quoquam noceri, nec ipsa igitur cuiquam nocerit. *Lib. 3 de Doctrina Christ., cap. 14.*

5. Sæpe nihil nocet et iniquitas, qui patitur injuriam: et autem qui tacet, necesse est ut nocent. *Serm. Dom. in monte, lib. 4.*

6. Unusquisque malus apud se habet voluntatem nocendi: ut autem possit nocere, non habet in potestate. *Super Psalm. xlii, exarrat. 2.*

7. Qui timore peccati innocens est, non est innocens, quatenus non nocet, cum vult nocere: non enim nocet alteri per electum malum, sed sibi plurimum per cupiditatem suam. *Prose.*

8. Multum errat homines, qui putant injus-

iam suam aliis nocere, et sibi non nocere. *Super Psalm. xxiii.*

9. Sibi prius nocet, qui vult aliis nocere. *Super Psalm. c, vers. 3.*

10. Quia aliquis tibi nocuit, vis et tu nocere, et ut tu vincas amplius magis quam ille nocuit, quomodo vincis malum in malo? *Serm. 73, ad frat. in eremo.*

11. Nullus Dei natura nocere quisquam potest, nec natura Dei injuste nocere cuiquam potest, nec nocere impune patitur quemquam: qui enim nocet, recipit hoc quod nocuit. *Hab. in Decret. Gratiani, part. 2, causa 14, quest. 3, can. Secundulum.*

12. Quod nature non nocet, nec vitium est. *Lib. 3, de Lib. arb., cap. 43.*

13. Malum est quod nocet. *De Morib. Manich., cap. 3.*

14. Quidquid nocet, bono aliquo privat eam rem cui nocet: nam si nullum bonum admittit, nihil prosumt. *Ibid.*

15. Cum timeatur que ad exitum tempus nocent, si tamen nocent, committuntur ea que vera in eternum nocent. *Epist. 70.*

16. Unusquisque sibi, et omnes invidiam sibi nocent. *De Apoc. christ. 1, cap. 7.*

17. Malitiosis nihil nocent, quia hoc eis auferunt, quod non diligunt. *Ibid.*

18. Non nocere tibi potest, qui peccat. *Annot. in Job., cap. 7.*

19. Quomodo justitia tua nihil Deo prodest, sic injuria nihil nocet. *Ibid., cap. 35.*

20. Non quiescit in malis voluntas nocendi, etiam cum potestas non datur. *Ibid., cap. 38.*

21. Natura Dei noceri non potest, nec alicui natura sub Deo noceri injuste potest: quia et eum peccando injuste alicui nocent, etiam voluntas injuste eis imputatur, potestas tamen qua nocere permittuntur, non est nisi a Deo: qui et ipse nocentibus novit quid illi pati debeant, quibus eos nocere permittit. *De Natura homi., cap. 14.*

22. Nec natura Dei nocere potest quisquam, nec natura Dei nocere injuste cuiquam, vel nocere impune patitur quemquam. *Ibid., cap. 40.*

23. Deo nocere nihil potest. *Lib. 2, de Actis cum Felice, cap. 9.*

24. Debet palam redargui, quod in occulto nocet. *De Unico baptismo, cap. 1.*

25. Inimici proprium est nocere ac insidiari. *Quest. 176, quest. compend. explicat.*

26. Quid stulti proprium? non posse et velle nocere, in suis Prox., verbo Quid.

27. Ingens unus multis miseris nocet. *Ibid., verbo Ingratus.*

28. Magna gloria est, si qui nocere potuit, parcas. *de Inter. domo, cap. 43.*

29. Quis pestis efficacior ad nocendum, quam familiaris inimicus. *Lib. 3, de Consolat. philoso., prosa 4.*

30. Nihil est quod nocere possit homini patienti: quia ad modum inculis, quanto fortius molles inaudierunt, tanto amplius insolentur. *Serm. 2, de SS. Philippo et Jacobo.*

31. Iste nocentium mos est, ut primum sibi nocent, qui alterum gravare festinant. *Super Psalm. lxxii, vers. 3.*

32. Esse jam inter nocentes innocuum, criminum est. *Epist. 2, ad Donat., cap. 7.*

33. Impii quoque facilius nocent, sermone amolens, blandos atque molles faciunt, amplius quam ullum oleum valeat esse molle aut blandum. *In Flucid., super Psalm. lxxv, vers. 24.*

34. Qui cuncta simul in effectu non explet, cuncta que nocent in mente tactus tenet. *Lib. 15 Moral., cap. 46.*

35. Cum sit gravus justos, quam injuste injustos affligere: multo tamen est gravius et justis pariter et injustis nocere. *Ibid., cap. 49.*

36. Maximam partem aquilalis implevit, qui nulli nocuit. *Epist. 14, ad Celsianum.*

37. Malitia, odium, atque invidia, maxima et sola semina sunt nocendi. *Ibid.*

38. Christiana anima non opere modo, sed etiam voto nocere alicui formidat. *Ibid.*

39. Quantum ad peccati rationem pertinet: nocent, qui nocere dispossunt. *Ibid.*

40. Voto quo quis alicui vult nocere, seipsam cruciat. *Epist. 1, ad Demetr.*

41. Qui aperte nocere non audent, dolo et fraude nocere cogitant. *Super Prover., cap. xii.*

42. Nemo prius nocet alicui, quam sibi ipsi. *Ibid., cap. xxx.*

43. Ea que sunt in mundo, non possunt nocere eis, qui sunt extra mundum: nec mendacia insidant eum, non in quo habitat Spiritus Sanctus: sed innotuit mundialis nocet, et mendaces seducunt mendacia. *Humil. 48, super Matth. Oper. imperf.*

44. Prestat hostis, dum nocet: beneficium tribuit, cum occidit. *Homil. 3, ex Divers. in Matth.*

45. Nemo nocere prudenter viro potest. *Homil. Quod nemo leditor.*

46. Pro beluis inimicibus sunt habendi, qui humanis nocent. *Lib. 6, de Doctr. inst., cap. 10.*

47. Eum virum hominem esse censeo, qui proit quibus possit, nocent nemini. *Ibid., cap. 18.*

48. Vide ut ne facias illi, quod pati molis: sed alterius animam de tuo metieris. Si acerbum est injuriam ferre, et qui eam fecerit videtur injustus: transfer in alterius personam quod in te sentis, et in tuam quod de altero judicis: et intelliges tan-

FRUDENTIUS POSTA.

SALVIANUS.

S. THERESIO.

THOMAS A LEMPIS.

S. VINCENT PERRELLI.

ARISTOTEL.

CICERO.

SENeca.

SOLON.

S. THOMAS AQUINAS.

S. AMBROSIO.

S. AUGUSTINUS.

S. BASTI.

S. BONAVENTURA.

S. BERNARDUS.

POETIBUS.

S. DONAT.

CASSIODOR.

S. CYPRIANUS.

FRANCISCUS TITELM.

S. GREGORIUS MAGNUS.

S. HIERONIMUS.

HUGO CARD.

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS.

LACTANTIUS.

te injuste facere, si alteri noceas, quam alterum si tibi. In Epitoma, cap. Duas.

49. Ipse nocens est, qui aut innocenti nocet, aut nocenti parci, ut pluribus nocet. De Ira Dei, cap. 17.

S. IEO I.

50. Malitia ascendit avidus dum irruit, ruit: dum caput, capitur. Serm. 9, de Passione.

51. Magnum bonum est, nocere non posse, et ad maligna non sapere. Serm. 7, Epiphani.

S. IODICE

52. Sapiens non est, omnis qui nocet. In Decretis Gratiani, part. 2, causa 6, quest. 4, can. Sapiens.

S. THOMAS

53. Voluntas nocendi, est homini a seipso: sed potestas nocendi, est a Deo permittente. Super II Tim., cap. iii, lect. 2.

54. Pejus est quod nocet meliori, quam quod nocet peiori. 1, 2, quest. 39, art. 4.

55. Tanto majus est nocumentum, quanto majus bonum demitur. 2, 2, quest. 73, art. 3.

56. Equalis est causa Monacho, si contra eum, qui vi nocet, causare velit, ac si contra diabolum. In Sent. in fine positus, sent. 85.

SENTENTIA YAGANORUM.

57. Qui nocet eum electione, injustus est atque pravus. Lib. 5, Ethic. ad Nicomach., cap. 8.

58. Quod prudentis opus? cum possit, nolle nocere: quod stulti proprium? non posse, et velle nocere. Ex Dictis Sapient. ex Ausonio, dist. 6.

59. Nulla ratio ut is, qui noceri sibi putat, eo letetur quod nocere videatur. In sto Enchirid., cap. 38.

60. Nefarius sermo ille videretur: justum est injus hominibus nocere. Sisyph. 4, lib. 1, de Nepul.

61. Pestifera vis est, valere ad nocendum. Lib. 1, de Clem. ad Neron., cap. 3.

62. Tanto hominum moderatior esse animus debet, quanto vehementius nocet. Ibid., cap. 16.

63. Nihil divinitati nocetur. De Constant. Sapient., cap. 4.

64. Quidquid facis, contra te facis, et motu ipso nocet tibi. Epist. 28.

65. Tam imbecillum est quod nocet, quam cui nocetur. Epist. 76.

66. Quam tutum est et non nocere, cui debeas prodesse. Epist. 95.

67. Misericus est nocere, quam hedi. Epist. 65.

68. Proprium est nocentium tripudare. Epist. 97.

69. Malus malo nocet. Epist. 109.

70. Ille, qui per speciem simplicitatis ad nocendum aliquibus abiret, sis oppositissimus. De Quatuor virt.

71. Justus ut sis, non solum non nocetis, sed etiam nocentes prohibebis: nam nil nocere non est justitia, sed abstinentia alieni est. Ibid.

72. Utinam ea lex homini esset, ut cum telo suo frangeretur: nec sapius liceret nocere, quam nemel. In suis Proverb.

73. Optimam purificationem pulato, nocere nemini. Sent. 20.

74. Nocere Deo, nemo potest. Ibid., sent. 76.

75. Sapiens non est, qui nocet. Ibid., sent. 292.

76. Quod animæ non nocet, nec homini. Ibid., sent. 307.

NOMEN.

Etymologia. Nomen dictum est, quod notam rem faciat. Super Psalm. LXXI, vers. 17.

Nomen dicitur, quasi notamen, quod nobis vocabulo suo res notus efficiat: nisi enim nomen sciretis, cognitio rerum perit. Lib. 1, Etymol., cap. 7.

Definitio. Nomen est impositio ad cognoscendum rem, quia significatum nominis est differentiam et ratio rei. Super Epist. ad Ephes., cap. 1, lect. 7.

Nomen est imitatio, quæ voce fit ministerio illius nimirum rei, quam qui imitari insidit, voce imitatur. Sisyph. 3, in Dialogo Cratyl.

Divisio. Nomen aliquis rei dupliciter potest accipi, videlicet secundum quod est expressivum vel secundum quod est significativum. Super Epist. ad Ephes., cap. iii, lect. 4.

SENTENTIA PATRUM.

1. Si nomen habes et factum non habes, quid tibi prodest nomen, ubi res non invenitur. Tract. 5, super I Epist. Joan., cap. iii.

2. Nomen ad somnum, sonus ad aures, significatio ad mentem pertinet. De Quant. animæ, cap. 32.

3. Omnia nomina verba sunt, non autem omnia verba nomina sunt. De Magistro, cap. 4.

4. Cujus me nomen ignorare voluisti, profecto de illo me judicare noluisti. Epist. 86.

5. Aliquando res que significat, nomen ejus rei quam significat, accipit. Epist. 102.

6. Nihil est contentiosius, quam ubi de re constat, certare de nomine. Epist. 174.

7. Enumtari aliter non potest res, que nomen accipit, nisi aliquo nomine. De Genes. imperf., cap. 6.

8. Omne vocabulum ad distinctionem valet, unde etiam nomen quod rem notat, appellatum quasi notamen. Ibid.

9. Nomen cum honore serva, moribus imple. In suis Proverb., verbo Si times.

10. Nihil nomini quidquam augere glorie potest sublimitas dignitatis, anget autem plurimum

SIXTUS

VILLOSIUS

DOCTEUR.

DIJONNEUS

CARTHEUS.

CASSIOPOR.

S. HUBERTUS

CESARIUS.

S. ISIDORUS

HISPALENSIS.

S. THOMAS

ACQUINAS.

PLATO.

S. THOMAS

ACQUINAS.

S. AUGUSTIN.

S. HIERON.

HUGO CARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

humilitas perpetuatis. Epist. 24, ad Magistram Gilbertam episc. Laudun.

42. Fuga rem, et tene nomen. De Gradib. humilit. grad. 4.

43. Plures magna sepe nomen falsis vulgi opinionibus abstulerunt, quod quid turpius excogitari potest. Lib. 3, de Consolat. philos., prosa 6.

44. Nonnulli venerandum nomen gloriose mortis pretio emerunt. Ibid., lib. 4, prosa 6.

45. Non videtur congruum, ut nomen sancti timoris, ubi de materia agitur amoris. De Perfect. charit., art. 49.

46. Nomen instabilis fortunæ est nobilitas. Epist. ad Damas. pap. de morte D. Hieron.

47. Novit nomen Dei, qui colit Deum. Super Psalm. ix.

48. Nominis venerandi repetitio, precandi adauget affectum. Super Septem Psalm. Penit., super Psalm. vi, vers. 1.

49. Movetur desiderium, si nomen quod diligitur replicatur. Ibid.

50. Sacerdotes plurimque vanitatis sibi nomina expectant, et novis ac profanis vocabulis gloriantur. Lib. 4, in Registro, indict. 13, cap. 76, epist. 32, ad Mauritium august.

51. Exhibebamus in opere, quod signatur in nomine. Ibid., cap. 59, epist. 15, ad Joan. episc.

52. Aliquoties contingere solet, ut nonnulli a qualitate mentis, quam habent interius, nomina sortiantur exteriori. Serm. Dom. 22, post Pentecost.

53. Feminæ nomen tuum noverit, sed vultum tuum nesciant. Epist. 4, ad Rustic.

54. Unusquisque pro moribus suis sortitur vocabulum. Lib. 4, super Ezech., cap. ii, super illud: et cum scorpionibus habitas.

55. Nomen bonum est, non quod a turbis vulgi imperili: sed quod a fidelium, quamvis paucorum testimonio laudatur. Lib. 2, super Prov., cap. xxii.

56. Nomen Domini sanctum est sanctis, terribile peccatoribus. Super Psalm. cx, vers. penult. Sanctum et terribile nomen ejus.

57. Cum Dominus noster in Evangelio præcipit nullum patrem vocandum, nisi Deum: nescio qua licentia in monasteriis vel vocetur hoc nomine alios, vel vocari nos acquiescamus. Lib. 2, super Epist. ad Galat., cap. iv, super illud: Quoniam estis filii Dei.

58. Nomen justorum, quod modo mortuum est, in futuro reviviscit. Super Prov., cap. x.

59. Nomen hominum habet, qui fidelium testimonio laudatur, licet paucorum, non vulgi imperili. Ibid., cap. xxii.

60. In conversione mutatur nomen, ut nomi-

nis mutatio vite mutationem ostendat. Super Marc., cap. iii.

61. Impositio nominum symbolum est dominii. Homil. 14, super Gen.

62. Nihil prodest sicut nomen, virtute vacuum. Ibid., homil. 21.

63. Non est mediocri virtutis, hostem honoris et obsequii vocabulis appellare. Prose.

64. Ne unquam inimicum famosis nominibus, sed honorificis potius appelles. Homil. 1, de David et Saule.

65. Unde tibi filii nomen imponis? quem nec actus, nec natura commendat, quem nec fides, nec genus probat, quem nec mores, nec prosapia indicat? Serm. de Zuculo.

66. Frustra nomen usurpas, si nomini per contemptum repugnas. Prose.

67. Aut factis quod vocaris ostendo, aut observantibus nominis vocabulum cedo.

68. Prævaricationis crimen incurris, si aliud feceris quam vocaris. Homil. 2, in Dictum Joan. 15: Vos amici mei estis.

69. Ubiqueque fuerit nomen Domini, ibi omnia sunt prospera. Homil. 9, super Epist. ad Colos.

70. Quod vocatur, debellat: quod profertur, impugnet. Homil. 11, ex variis in Matth.

71. Ex omnibus nominibus, que Deo tribuntur, nullum sepe proprium videtur, sicut entis nomen. Lib. 4, de Fide orthodox., cap. 14.

72. Non refert quod nomine appellatur in terris, qui cum sanctis regnat in caelis. Lib. 2, de Vir. illustr. ord. S. Benedict., cap. 21.

73. Utilis materia etiam absque auctoris nomine valet. Ibid., cap. 144.

74. Si humile nomen offendit, non hedit nisi superbum. Orat. 2, in Conventu abbat. habita.

75. Beatus es, ac mirificis laudibus dignus, qui hoc es, quod vocaris. Lib. 3, epist. 114, ad Lampetium.

76. Nominis appellatio nec in bonis, nec in malis dicitur sine tactis, que in nomen conveniunt. In Apolog. 2.

77. Ex nomine nec laus nec supplicium jure compariatur, nisi aliquam virtutem aut vitium facta declarare possit. Ibid.

78. Impudentia est bonis malorum nomen imponere, sapientibus stultorum, justis impiorum. Lib. 5, de Divin. inst., cap. 29.

79. Parum prodest solo nominis decorari vocabulo. De Ligno vite, tract. 2, de Prudent., cap. 3.

80. O quam rari sunt, qui spirituales re, et nomine censendi sunt: vocabulum quo designatione sortiantur multi, effectum vero ipsius partem. De Obedient., cap. 10.

S. JOANNE

CHRYSOST.

S. JOAN.

DAM.

JOAN. TRIT.

S. ISID. PELL.

S. JUSTIN.

MART.

LACT. FIDI.

S. LAURENT.

JUSTIN.

MINUTUS FELIX. 51. Nomen Dei non querat; Deus nomen est illi. *Prose.*

52. Illic vocabulis opus est, cum per singulos propriis appellationum insignibus multitudi dirimenda est.

53. Deo, qui solus est, Dei vocabulum totum est: aufer additamenta, nomen, et percipias ejus claritatem. In suo *Octavo.*

PEILO JCO. 54. Nominum impositione manifestissime res press indicant, ut res necessaria in imperio abeat sine ulla differentia. Lib. *de Cherebin.*

55. Adam omnibus rebus imponit nomina, sibi nullum imposuit, quia naturam profectam ignoravit. Lib. *1. Logicae.*

56. Deus non habet opus nominis; attamen humano generi suum nomen largitus est, ut habentes refugium ad preces et supplicationes, a spe boni non excluderentur. Lib. *de Abrahamo.*

57. Nihil sunt vocabula sine rebus. Lib. *3. de Gubern. Dei.*

58. Quam innumerabiles populi, cecassentibus meritis, etiam nomina perdidit. *Ibid.*

59. Multo plus est fidem habere, quam nomen: quia nomen est vocabulum hominis, fides autem fructus est mentis. *Ibid.*

60. Atrociter sub sancti nominis professione peccamus. *Ibid.*

61. Sacro-sanctum Domini Dei nomen sacrilegorum hominum maledictione violatur. *Ibid.*

62. Magis damnabilis est modestia, quam titulus bonitatis accusat: et reus impii, est pium nomen. *Ibid.*

63. Parum sunt eorum vocabula, ipsae res non habentia, et nihil virtutum verba sine viribus. *Ibid.*, *epist. ad Sebastianum episc.*

64. Nullum usquam nomen inventum est, quod Dei naturam assequeretur. *De Regno, ad Arcadium imperat.*

65. Fides nominum, salus est proprietatum. *De Carne Christi, cap. 13.*

66. Nomen imponitur ad significandum rem aliquam; et tanto nomen est aliud, quanto res significata per illud est altior. Super *Epist. ad Philippo, cap. 2, lect. 8.*

67. Nomen aliquo tanto aptius est ad divinarum personarum originem designandam; quanto minus modum processionis exprimit. Super *1. Sent.*, dist. 29, art. 4.

68. Religionis nomen magnam laudem habet inter seculares, sed apud Deum sine contemptu seculi, parvi ponderis est. *Prose.*

69. Quid enim valet alium nomen sine opere virtutis? quid prodest altus status sine humilitate et charitate? *Serm. 14 ad Novitios, div. 4.*

70. Quid sanctitatis conferat magnum nominis di-

lutatis, quando primum, tunc illius virtutis residet in conscientia? *Serm. 17 ad Novitios, div. 4.*

71. Bona vita, bonum nomen facit; et qui male se regit, bonum nomen perdit: nomen novum iterum acquirit; qui malos mores reliquit. In *Enchirid. monachorum, cap. 6, sect. 2.*

SENTENTIA PAGANORUM

72. Mortui sunt apud Deum, per quos nomen Dei maledicuntur. *Sent. 165.*

Vide etiam tit. *Christianus, sent. 150, 151, 153, 157, 158, 159; Deus, sent. 214, 215; Episcopus, sent. 96; Mulier, sent. 113.*

NOVITAS MORUM.

SENTENTIA PATRUM.

1. Qui proficiendo renovatur, transfert amorem a temporalibus ad eterna, a visibilibus ad invisibilia, a carnalibus ad spiritualia. Lib. *14 de Trin.*, cap. 17.

2. Nisi auxilio Christi, non poteris renovari. Super *Psalm. lxxv.*

3. Inducit tibi quodam nova vita, et tu vetus es: novitatis gaudio suspenderis, vetustatis onere progravaris. Super *Psalm. lxxv, vers. 2.*

4. Remansit in vetustate, qui noluit amare novitatem. Super *Psalm. xxxi, can. 2, vers. 3.*

5. Sic simemus novitatem, ut non timeamus vetustatem. Super *Psalm. xxxvii, vers. 7.*

6. Omnis qui sua voluntatis sine factus est arbiter, nisi eum punitat vis veteris, novam non potest inchoare. *De Punit. medic.*, cap. 2.

7. Cum Christianus coeperit bene vivere, servare bonis operibus, mundanum contemneret; in ipsa novitate operum suorum patitur reprehensiones et contradictores, frigidiores christianos. *De verbis Dom.*, serm. 18.

8. Inducet se homo voluntatem dum potest, et mores convertit in melius, ne cum jam non poterit, etiam preter voluntatem a Domino iustocetur. *Homil. 50, ex. lxxi Homil.*

9. Carnalitas vetustas est, gratia novitas: quantumque homo in melius fuerit innovatus, tanto amplius capit quod verum sapit. *Serm. 2, fest. 2, Pent.*

10. Mutatio consuetudinum, etiam que ad pravam utilitatem, novitate pertinet. *Epist. 118, cap. 5.*

11. Non omnis novitas profana est, sed profanae sunt veterum novitates. *Tract. 97, super Joam.*

12. Percipitur in baptisate christiano perfecta novitas. Lib. *6, contra Julianum, cap. 13.*

13. Vetus homo suggerit vetustatem; si in novo cognosce novitatem. *Tract. 29, super Joam.*

14. Nemo eligit novam vitam, nisi quem veteris poenitet. *Homil. 27, ex. lxx Homil.*, cap. 1.

15. Tunc nosmetipsos abnegamus, cum vitium

SIXTUS PHILONGI.

S. BERNARD.

S. BONAV.

S. CASSARIUS ADELATENS.

S. AUGUST.

S. THOMAS SWISSEN.

GLOSS. INT.

S. JOANNES CHRYSOST.

S. ISID. PELL.

S. THOMAS AQUINAS.

COLLECTOR.

S. AUGUST.

S. BERNARD.

X. BERNA.

quod per vetustatem facimus, et ad hoc nitimur quo per novitatem vocamur. Lib. *3, super Luc.*, cap. 9, in illud: *Abneget semetipsum.*

16. Sic adit de novitate jucunditas, ut de vetustate non deest auctoritas. *Serm. ad Milites temp.*, cap. 11.

17. Renovetur cor a carnalibus et secularibus desideris, ut exclusis illis introducatur amor Dei. *Serm. 39, de Parisi Serm.*

18. Novitas conversionis, non est novella vanitas. *De Vita solit.*

19. Non potest vita Dei crescere in homine, nisi vita humana vetus decreseat. *Collat. 19 super Joam.*, cap. 3.

20. Festinemus emendatam vitam Domino, antequam auferat, offerre. *Homil. 17.*

21. Est nobis tunc magna laetitia, quando antiqui hominis vetustate deposita, in novo regenerationis gaudia commutatur. Super *Psalm. lxxv, vers. 11.*

22. Totus nos Dominus creat, quoties de vetustate peccati in novum hominem illustrare dignatur. Super *Psalm. ciii, vers. 31: Et creabimur.*

23. Jucundiores sunt illi dies, quibus renascimur, vel reparamur, quam illi quibus nascimur. *Homil. 6 de Pascha.*

24. Nova vite mysteria non sunt committenda mentibus nondum innovatis. Super *Matth. cap. 9.*

25. Suspecta est vetustati novitas. *Serm. 6, Fer. 6, Passionis.*

26. Quando quis nova offert, res difficilior fit; quando maxime inveterata consuetudinis amovet fundamenta, et novitas introducitur. *Homil. 8, super 11 Cor.*

27. Corruptior externus homo dum flagellatur, renovatur autem fide, spe, charitate, ut se opponere audeat malis. *Ibid.*, *homil. 9, in illud: Licet externus homo corrumpatur.*

28. Renovari est, quando quod inveteravit, aliud ex alio factum renovatur. *Serm. 13, super Epist. ad Ephes.*

29. Non est grave ac sceleratum aliquid innovare, cum utilitas novitati adjuncta est. Lib. *3, epist. 46, ad Albanum, presbyt.*

30. Novus homo est animus interius renovatus. Super *Epist. ad Galatas, cap. 6, lect. 2.*

31. Non est grave ac sceleratum aliquid innovare, cum utilitas novitati adjuncta est. Lib. *3, epist. 46, ad Albanum, presbyt.*

32. Novus homo est animus interius renovatus. Super *Epist. ad Galatas, cap. 6, lect. 2.*

33. Non est grave ac sceleratum aliquid innovare, cum utilitas novitati adjuncta est. Lib. *3, epist. 46, ad Albanum, presbyt.*

34. Novus homo est animus interius renovatus. Super *Epist. ad Galatas, cap. 6, lect. 2.*

35. Non est grave ac sceleratum aliquid innovare, cum utilitas novitati adjuncta est. Lib. *3, epist. 46, ad Albanum, presbyt.*

36. Novus homo est animus interius renovatus. Super *Epist. ad Galatas, cap. 6, lect. 2.*

37. Non est grave ac sceleratum aliquid innovare, cum utilitas novitati adjuncta est. Lib. *3, epist. 46, ad Albanum, presbyt.*

38. Novus homo est animus interius renovatus. Super *Epist. ad Galatas, cap. 6, lect. 2.*

39. Non est grave ac sceleratum aliquid innovare, cum utilitas novitati adjuncta est. Lib. *3, epist. 46, ad Albanum, presbyt.*

40. Novus homo est animus interius renovatus. Super *Epist. ad Galatas, cap. 6, lect. 2.*

41. Non est grave ac sceleratum aliquid innovare, cum utilitas novitati adjuncta est. Lib. *3, epist. 46, ad Albanum, presbyt.*

42. Novus homo est animus interius renovatus. Super *Epist. ad Galatas, cap. 6, lect. 2.*

43. Non est grave ac sceleratum aliquid innovare, cum utilitas novitati adjuncta est. Lib. *3, epist. 46, ad Albanum, presbyt.*

44. Novus homo est animus interius renovatus. Super *Epist. ad Galatas, cap. 6, lect. 2.*

45. Non est grave ac sceleratum aliquid innovare, cum utilitas novitati adjuncta est. Lib. *3, epist. 46, ad Albanum, presbyt.*

46. Novus homo est animus interius renovatus. Super *Epist. ad Galatas, cap. 6, lect. 2.*

47. Non est grave ac sceleratum aliquid innovare, cum utilitas novitati adjuncta est. Lib. *3, epist. 46, ad Albanum, presbyt.*

48. Novus homo est animus interius renovatus. Super *Epist. ad Galatas, cap. 6, lect. 2.*

49. Non est grave ac sceleratum aliquid innovare, cum utilitas novitati adjuncta est. Lib. *3, epist. 46, ad Albanum, presbyt.*

50. Novus homo est animus interius renovatus. Super *Epist. ad Galatas, cap. 6, lect. 2.*

stitionis, filia levitatis. *Epist. 174 ad Celeric. Lugdun.*

1. Oculis et auris voluit nova percipere, sed nihil in novitate manet. Super *Ecclesiastum, cap. 1.*

2. Pudet religiosos punigerulos esse, aut verborum secularium delatores. In *Speculo discipul.*, part. 1, cap. 29.

3. Ubi impietatis occasio patet, novitas admittitur: ubi autem religionis maxima et sola cautela est, excluditur. Lib. *contra Constantium heretic.*

4. Novitatis adfectores, nihil aliud demonstrant quam morum stultitiam, et arrogantiam ostentationem. *Serm. 3, super Epist. ad Rom.*

5. Qui novitatis student, nusquam erroris lineam inventient, sed nova semper profertur. *Homil. 8, super 2 Tim.*

6. Profanus novitatis devota. *Ibid.*, *homil. 5.*

7. Retentis est antiquitas, explosa novitas. In *communis, cap. 9.*

8. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

9. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

10. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

11. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

12. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

13. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

14. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

15. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

16. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

17. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

18. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

19. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

20. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

21. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

22. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

23. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

24. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

25. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

26. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

27. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

28. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

29. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

30. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

31. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

32. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

33. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

34. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

35. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

36. Vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: profana est novitas, sacra est vetustas. *Ibid.*, cap. 26.

S. BONAV.

S. WILARIUS.

S. JOANNES CHRYSOST.

VINCEN. IERIN.

GENECA.

S. ANSELM.

S. AUGUST.

S. BERNARD.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

6. Primordia conversionis primis exagitat timor, quem infantibus statim horror vite ingerit archetypis, et insuetis austeritas disciplinae. *Serm. 3, super Cant.*

7. Cum in corpore, tristitia implet cor tuum; sed si perseveraveris tristitia tua convertetur in gaudium. *Serm. 3, Actum.*

8. Observo vos, novelle plantationes Dei, vos qui nondum exercitatus habetis sensus ad discretionem boni et mali, nolite sequi cordis vestri iudicium, nolite abundare in sensu vestro, ne vos tanquam rudes adhuc versutus ille venator decipiat. *Serm. 3, super Qui habitas.*

9. Ante omnia timor novitias necessarius est, quo nimirum peccata possint praeterita delere, cavere futura. *Serm. de Diversis effect. omnia.*

10. Placent, fateor, in novitiis, quantum ad ea quae in facie sunt, negligentior ulique is qui foris apparet corporum cultus, et vestium minor cura, sermo rarior, vultus hilarior, aspectus verecundior, incessus maturior. *Serm. 63, super Cant.*

11. Novitius stultus fiat, ut sit sapiens; et haec omnis sit ejus discretio, ut in hac nulla sit ei discretio. *De Vita solit.*

12. Novitius docendus est sic habere corpus suum sicut agrotum commendatum, cui etiam multum volenti, invidiosa sunt neganda, utilia vero et nolenti ingerenda. *Ibid.*

13. Novitius sic de corpore suo agere debet, sicut de non suo, sed ejus a quo probo magno emptus est, ut glorietur eum in corpore suo. *Ibid.*

14. Si admittitur in religione superbus; prima die quo ingreditur habitare, incipit leges dare. *Ibid.*

15. Fervorem novitiorum non docent illae misericordes in seipsum discretionis, et discretionem dispensationes, facilesque indulgentia suo iudicio, non tamen recusantes sunt alieno. *Prose.*

16. A seipso in seipsum rigida debet esse censura, et districta severitas: ad regentem autem paternam charitatem obediens in omnibus humilitas.

17. Si alterum desit vel in deside et tepido, non spero cursum perseverantiam: vel in principio timeo ruinam, propter quod tota debet esse discretio novitii. *Lib. de Natura et dignitate anacori, cap. 3.*

18. Qui novitium suavitate et dulcedine non docet et castigat, plus novit exasperare quam corrigere. *Prose.*

19. Prius corrigendus et castigandus est novitius a pravo opere, deinde a cogitatione: omnis enim nova conversio, adhuc pristinæ vite habet permissionem. *Serm. 6 ad Sorores.*

20. Omnis qui accedit ad Dei servitium, se

preparare debet ad bellum, quia statim armatur diabolus contra eum. *Serm. 2 de S. Agnetis.*

21. Novitius debet in disciplina nutrii et informari sicut parvulus in domo, sicut plantula in horto, et sicut virgula in virgulto. *Tit 4 Diatæ, cap. 1.*

22. Novitius debet instar plantulae de mundo radicibus evelli, in religione transplantari, in sancto proposito radicari, circumspectione claudi, devotione rigari, confessione purgari, exercitio et occupatione fodi et excelli. *Ibid.*

23. Novitius in virgulto religionis debet habere radicem profundam humilitatis, stipitem recte intentionis, frondes sincerae dilectionis, folia honestæ locutionis, flores pulchrae conversationis, fructus bonæ operationis. *Ibid.*

24. Novitium prudentem et sapientem, in cella diu posse consistere, et in congregatione durare, est impossibile. *In Speculo disciplinæ, part. 2, cap. 3.*

25. Novitii non frangantur adversitate, vel tentatione: sed cogitent, quia ad hoc venerunt. Qui in trat bellum, edit quod non quiescat et delicias, sed laborem et vulnera oportet eum expectare. *Lib. 1 de Praefata religio, cap. 1.*

26. Qui delicate servum suum, id est, corpus suum nutrit ab infantia, adhect novitias, postea illum sentiet contumacem: vel piger erit ad bona, vel ad peccatum proclivior, maxime carnis. *Ibid., lib. 2, cap. 14.*

27. Plane magnus vito fructus est, scilicet, ut potuisse despiciere, et Deo servire cepisse: evasisse vitiorum infelicissimum dominatum. *Hom. 29.*

28. Multi novitii in prelio succumbentes desistant, non satis instructi in modis a medicis resistendi. *In Exhort. ad Novit., art. 6.*

29. Novitius in suo novitatu non multum vacat lectioni ac studio immorari, sed ea que ordinis sunt diligenter addiscere. *Prose.*

30. Sed que legunt hora vacante esse debent salubria, et suo proposito magis accommodata: ut pole ea que compunctionem inducant, devotionem nutrint et inflammant, timorem Dei in corde stabiliant, et que ad vitiorum horrorem, ad mundi contemptum, ad superis asperitatem et humillationem vehementius incitant. *Ibid., art. 9.*

31. Monachus juvenis in abstinentia firmetur, vanamque gloriam spernet; quia novella est planta a Deo sanctificata. *Ad Monachos parvulos, 4.*

32. Novitius si quis sit imbecilis, confusiosum probrisque obnoxium sibi nomen conciliat. *Ibid., parænes. 4.*

33. Paulatim ac per partes edificatur civitas,

et cum gubernationis ortur bellum: sic quoque novitium cum iudicio, et discretionis regere oportet. *Ibid., parænes. 16.*

34. Risus et impunitas instar veneni novitio obest. *Ibid., parænes. 16.*

35. Tilius est novitio obmutescendo, quam hinc inde argumentando et respondendo adversus malos suosos agere, si firmus velit in eo quod cepit vel proposito perstare. *In Annot. super Psalm. xxxvii.*

36. Multi qui in fide processerunt, ferventiora novitiorum studia simulatur. *Super I. Eodem, cap. vi.*

37. Conversorum initia bonis moribus malisque permixta sunt, quia et nova vita jam per intentionem agitur, et vetus adhuc ex usu relinquatur. *Lib. 31 Moral., cap. 17.*

38. Divinae gratiæ dispensatione agitur, ne in inchoatione sua novitii tentationum asperitate frangantur: quia si eorum initia amaritudine tentationis exciperet, tam facile ad ea, que relinquere, redirent, quam nec longius discesserant. *Prose.*

39. Ex Egypto exemitibus a vicino bella subtrahuntur: quia derelinquentibus seculum quemdam prius tranquillitas ostenditur, ne in ipsa sua tentatione atque inchoatione turbati, ad hoc territi redeant quod evaserant.

40. Prius ergo suavitate severitatis sentiunt, prius pacis quiete nutriuntur: post cognitam vero dulcedinem, tanto jam tolerabilis tentationum certamina sustinent, quanto in Deo altius cognovere quod amant. *Ibid., lib. 24, cap. 7, num. 43.*

41. Qui in regularis vite forti proposito aliis prestant, tanto discretius debent ad eandem vitam converso recipere, quanto et utilius pronoscendum est accedentium petitio ex virtute sit animi, an ex precipitatione voluntatis. *Prose.*

42. Libertas rectoris in recipiendis novitiis est obligatio subtilis: quia tanto districtius sententia subditur, quanto apertius scire potest eum, quia de eo omnipotenti Deo reddere rationem debet. *Lib. 4, in I. Reg., cap. vi, super illud: Et auditis Simael omnia verba.*

43. Nullus qui ad bonum propositum conversus, adhuc in mentis teneritudine esse conspicitur, despiciatur: quia frumentum de herba incipit, ut granum fiat. *Hom. 15, super Esich.*

44. Iura sunt que contra usum spiritualiter animo proponimus, et tamen onus Dei leve est postquam hoc ferre coeperimus. *Ibid., hom. 17.*

45. Nequissimi hominis est illa prima calliditas, et acri doli plena, satigare cogitationibus rudes animas, novitios in proposito mentibus de ipis

interdum conversione afferre moterem. *Epist. 4 ad Demetriad.*

46. Exeritium novitio, disciplina esse debet inchoatio; virtus, perfectio: premium virtutis, aternæ beatitudinis. *De Inst. novit.*

47. Maxime novitios periculosus est omnis egressus, quia cito leduntur. *Super Genes., cap. xxxiv.*

48. Novitius est quasi flos, quem videt diabolus, quando suggirit ei quod delectabile est; manu tenet, quando ille consentit: devorat, quando opus perpetrat. *Ibid.*

49. Diabolus quasi fercula delicata libenter comellit novitios. *Ibid.*

50. Novitii non debent aliquid habere suum. *Super IV. Reg., cap. vi.*

51. Ne luttus extollat, et securitas sternat, dispensante Deo permittitur, ut post conversionem novitios stimulus tentationum fatigaret. *Prose.*

52. Sicut sponsus sponsam blandimentis fovet, deinde increpationibus probat, tandem probatam securus possidet: sic novitios prius dulcia suscipiant, que consolentur; deinde amara, que exerceant: tandem suavia atque sublimia, que confirmant. *Super Job., cap. xxiii.*

53. Novitii primo fervorem magnum, sed postmodum tepiditatem patiuntur. *Super Isai., cap. xxxiii.*

54. Ad perfectionem ut facile juniores valeant pervenire, nullas debent cogitationes prurientes in corde permissas confusione celare: sed confestim ut exorta fuerint, eas suo potestati seniori. *Prose.*

55. Ita fit, in nulla circumvenire juniorem callidus inimicus, velut inexpertum ignarumque prevaleat, nec ulla fraude decipere, quem prævitet non sua, sed senioris discretionis muniri.

56. Aliter subtilissimus diabolus illudens, vel dejicere juniorem non poterit, nisi eum eum, seu per arrogantiam, sive per verecundiam, ad cogitationum suarum velamen illexerit.

57. Generale et evidens indicium diabolicæ cogitationis esse pronuntiatur, si eam seniori confunditur aperire. *De Civitat. inst., lib. 4, de Inst. reunit, cap. 9.*

58. Qui fervorem deseruit novitias, hunc postea ligat obstinatus et indurata senectus; adeo ut nec corrigi, nec emendari valeat senex, qui negligenter vixerat juvenis. *Super Prolog. Regal. S. Bened., cap. 2, text. 4.*

59. Sicuti aqua extinguat ignem, cui infunditur: sic novitiorum sanctum propositum exemplis tepidorum violatur. *Lib. 1, hom. 11, ad Monacho*

60. Talis sit rector novitiorum, qui zelum ani-

HUG. A. S. VICTORE.

RUGOCCARD.

JOAN. CASS.

JOAN. TURT.

morum habeat, qui vulneribus tentationum sa-

61. Si conversatione maturus, consilio cautus, eloquio succinctus, moribus laus stabilis, interno exercitio firmus.

62. Quales habere futuros desiderat, tales in principio novitius componat.

63. Novitius enim qui in exordio conversionis studeat negligit, nunquam ad observantiam disciplinæ deinceps revertetur; et laxitatem illam, in qua semel convalescit, quando rixit non emendabit.

64. Nunquam enim ex malo novitio, bonum monachum habiturus es. Maximum itaque eladem religioni offert negligens institutio novitiorum. Orat. 8, in *Convendæ abbat. habit.*

65. Manastice vite triones, nec regule jugo inanimato onerare oportet, ne statim in ipsis preclatis animis frangantur ac desinant, nec rursum indomitas ac laborum expertes relinquere ne in societatem et ignavia prohibeantur, sed paulatim ad aliorum provocare. Lib. 1, epist. 258, ad Petrum.

66. Nullus alius locus debetur novitio, quam ubi sunt pedes Jesu: sed primo retro secus pedes ipsius Domini Jesu sedent, ut postmodum roentur egredere ante Jesum, et ad pedes Jesu. De *Discipl. monast. conversat.*, cap. 8.

67. Nihil ita fructuose ad meditandum incepto offertur novitio, sicut Christi vita, et potissimum ipsius passio gloriosa. *Prose.*

68. Sunt enim Salvatoris gesta spiritalis læ, introducendis novitii profectum, et prorsus necessarium. *Ibid.*

69. Periculosum est neophytis, et nondum in sancta religione firmatis, exire in publicum. Epist. 13, ad *Monach. novit.*

70. Non te deterreat conversionis primitiæ, novum obedientiæ jugum, inconsuetus tibi ordinis rigor, et austeritas disciplinæ. *Prose.*

71. Quidquid asperum nunc videtur, obedientiæ, tibi convertet ad lucrum, et quæ nunc amara sunt, una mediante dulcescent.

72. Ille enim, qui de tenebris progrediuntur ad lumen, lux inprimis molesta est, donec oculi lumen assuescant. *Ibid.*, epist. 137, ad *Alexandri. de S. Athano.*

73. Tentet novitius sæpe majora, ut quæ minorâ sunt, reddantur ferrem collationis fidelis. *Opusc.* 13, cap. 22.

74. Studeat novitius, qui ardua tentans, angustiam iter ingreditur, ut cum gravari ultra vi-

res coeperit, mox ad latitudinem revertatur. *Ibid.*

75. Caveat diligenter novitius, ne devotionis gratiam perdat torpore infestus, sed omni tempore ad spirituale pugnam se præparet, et cret scilicet ut vincat. *Serm.* 48, ad *Novit.*, divis. 2.

76. In nullo sic gaudet inimicus, quomodo in illo novitio, qui non vult cogitationes suas manifestare. Lib. 3, num. 177.

77. Nihil sic querit Deus ab his, qui primitiæ habent conversionis, quomodo obedientis laborum. Lib. 5, libell. 14 de *Obedient.*, num. 14.

SENTENTIE PAGANORUM.

78. Virtus, probitas, integritas in candidato, non ars, non scientia requiri debet. *Orat.* 31, pro *Plancio*, num. 62.

79. Nihil insolentius novitio ditite. Lib. 2, *Controvers.* 9.

80. Ad suspitionem vulneris tiro pallescit. De *Divino procedit.*, cap. 4.

Vide etiam tit. *Disciplina*, sent. 24; *Epreit.*, sent. 59; *Officium utrumque*, sent. 28; *Topicalis*, sent. 22.

NUGÆ.

Etyologia. Nuga a non et a compo videtur, eo quod qui ingurat, nihil agit.

SENTENTIE PATRUM.

1. Quam suave mihi subito factum est, errare a suavitate hugarum; et quas amittere metus fuerat, jam dimittere gaudium est. Lib. 9 *Conf.*, cap. 1.

2. Majorum nuga, negotia vocantur; puerorum autem piniuntur a majoribus: Lib. 1 *Conf.*, cap. 9.

3. Separatis angis locorum committuntur, rus eum re, causa cum causa, ratio cum ratione conficit. De *Utilit. cred.*, cap. 1.

4. Nuga revera ingentes sunt, imperantem aliquem sibi ipsi et preceptorum desolent, et hâc illiter se vehementer seipsam urgere. *Homil.* 9, in *Hexam.*

5. Consecrasti te tum Evangelio, bugis jam aperire illicitum, assuescere sacrilegum est. Lib. 2 *de Convit. ad Europ.* pap.

6. Inter seculares nuga, magna sunt; in ore sacerdotis, blasphemie. *Ibid.*

7. Intervendum est caute et prudenter nugacitati secularium, præsumptum sane in sermone quid, quod non modo utiliter, sed libenter audiant, et supercedant otiosis. *Ibid.*

8. Nuga quæ inter homines versantur, impietiam eorum adaugent, qui ipsa utuntur. *Super Ecclesiasten*, cap. 6.

9. Stultitia verborum, nugacitas conjuncta est. *Super Eccles.*, cap. v.

THOMAS A. KEMPE.

IN VII. PPT.

CICERO.

SENECA.

COLLECTOR.

S. AUGUST.

S. BASILISE MAGNUS.

S. BERNARD.

S. CASSIOD. TAUMA.

10. Nuga terribis, et fonte veritatis omissis, opinioinum rivulos consecravit. Epist. 1 ad *Adrian.* *Debid.*

11. Nuga terribis, et aniles et superstitios canaliculis longo sermone convincimus: Epist. 45, ad *Pammach.*

12. Fascinatio nugacitatis seducit cor. Lib. 2, de *Clasur. anim.*, cap. 29.

13. Mundi amatores, qui vocati christiani volunt nuga diligunt. Lib. 4 de *Arca Noe*, cap. 8.

14. Extreme insanie est, hincem ridiculum, probroare, turpem, ignominiosum, et omni supplicio dignum; adhuc tamen in nuga gloriari velle. *Serm.* 11, super *Epist. ad Rom.*

15. Fideles homines juvenilibus ingari, desipere et insanire est. *Homil.* 9, super *II Cor.*

16. Omnia apud Philosophos gentiles, sunt nuga, fabula, scena et hypoecrisis. *Homil.* 10, ad *Pop. Antioch.*

17. Si nuga vobis videntur, verba nugarum plena, contemnite. In *Apolog.* 2.

18. Orii tui orbium utilitati aperiat, angustia claudatur. Lib. 1, epist. 20, ad *Gillebert.*

19. Miseri jam stultus, et nondum nugaces esse cessamus. Lib. 6, de *Gubern. Dei.*

20. Chiminosos luxuriosos pauperes, et impios invide miser nuga. *Ibid.*, lib. 7.

21. Otiosorum proprie sunt nuga. *Super II Theo.*, cap. iii.

SENTENTIE PAGANORUM.

22. Frivolis turbantur et inanibus. Lib. 3 de *Ira*, cap. 30.

Vide etiam tit. *Ecclesi.*, sent. 99, 91; *Risus*, sent. 57; *Suavitas*, sent. 6, 7; *Vaniloquium*, sent. 7.

NUPTIÆ.

SENTENTIE PATRUM.

1. Non dispendio nuptias, sed eos damno qui dissuadere conserverunt. Lib. 1, de *Virg.*

2. Docuit Apostolus non damnatas esse nuptias, sed probandas; nuptias tamen ipsi, integritatis studia preferenda. *Ibid.*, lib. 3.

3. Bona vincula nuptiarum, sed tamen vincula et si vincula, tamen vincula charitatis. Lib. 3, de *Virg.*

4. Non prohibemus secundas nuptias; sed non probamus sæpe repetitas; neque enim quidquid licet, et decet. Lib. de *Viduis.*

5. Melius est nubere, quam uri. Pro remedio nuptias sanant, ut paritura sanctorum, non pro electione prescriptis casta et continens quid sequatur. Lib. de *Viduis.*

6. Invite nuptia solent malos preventus habere. *Super I ad Corint.*, cap. vii, in illud: *Cui vult nubet.*

7. Cum dicit nubat, lege loquitur naturali, quamquam a Deo prima nuptia sint, secundam vero permissa sunt. *Prose.*

8. Primæ nuptie sub benedictione Dei celebrantur sublimiter, secunde autem, et in presenti carent gloria: concessa sunt enim propter incontinentiam. *Ibid.*

9. Nuptia, ut ipso nuptiales tabula clamant, liberorum procreandorum causa matrem familiamque conjungunt. De *Moribus Manich.*, cap. 13.

10. Nuptiarum bonum non extinguit, sed modifical inobedientium membrorum matrum; ut limitata quodammodo concupiscentia carnalis, fiat saltem pudicitia conjugalis. Epist. 57, quasi. 2.

11. Nihil prohibere potuit, ut essent in paradiso honorabiles nuptia, et thorus intromedatus. Lib. 9, de *Genesi ad lit.*, cap. 3.

12. Utriusque sexus infirmitas propendens in rulum turpitudinis; recte excipitur honestate nuptiarum, ut quod sanis possit esse officium, sit aegrotis remedium. *Ibid.*, cap. 7.

13. Concupiscentiam nuptie ordinant, continentia cohibet et refranat. *Ibid.*, cap. 10.

14. Ad hoc nuptia sunt, ut concupiscentia redacta ad legitimum vinculum, non differens et dissoluta fluitaret, habens de se ipsa irrefrenabilem carnis infirmitatem, ita nuptia autem indissolubilem fidei societatem: de seipsa progressum immoderate eorum, et nuptias modum esse procedendi. De *Bono conjugali*, cap. 5.

15. Nuptia ab adulterio, non fornicatione defendunt; neque enim illud propter nuptias admittitur, sed propter nuptias inquit. *Ibid.*, cap. 6.

16. Nuptia solum virginitati anteponiuntur impiorum. *Ibid.*, cap. 8.

17. Nuptia detestanda est, que continens a nuptis, non continet a luxuria. *Ibid.*, cap. 12.

18. Possè fieri nuptias ex male conjunctis, honesto postea plactio consequente, manifestum est. *Ibid.*, cap. 11.

19. Manet vinculum nuptiarum, etiam si proles ejus causa nihil est, manifesta sterilitate subsequatur. *Ibid.*, cap. 15.

20. Sicut filii boni adultorum, nulla defensio est adulteriorum: sic nulli conjugatorum, nullum crimen est nuptiarum. *Ibid.*, cap. 16.

21. Quisdam homines tanquam ascendunt in nuptias gradu honestatis, quidam vero descendunt gradu pietatis. *Ibid.*, cap. 17.

22. In nostrarum nuptias plus valet sanctitas sacramenti, quam fecunditas uteri. *Ibid.*, cap. 18.

23. Bona nuptiarum procul dubio bonum continentie preferendum est. *Ibid.*, cap. 19.

24. Bonum sunt nuptias, in quibus tanto me-

S. AUGUST.

S. THOMAS AQUINAS.

S. LAURENTIUS JUSTIN.

S. PETRUS BLES.

S. PETRUS DAM.

hæres sunt conjugati, quanto castiores, ac fide-
liores Deum timent. *Ibid.*

25. Bonum sunt nuptiæ, et contra omnes calu-
mnia possunt sana ratione defendi. *Ibid.*,
cap. 20.

26. Bonum nuptiarum per omnes gentes, at-
que omnes homines, in causa generandi est, et
in fide castitatis. *Ibid.*, cap. 24.

27. Bona nuptiarum sunt proles, fides, Sacra-
mentum. *Ibid.*

28. Dicimus nec a diabolo, sed ab ipso Deo
nuptiis institutas. Lib. 2 ad Bonifac., cap. 5.

29. Nuptiæ quanto magis sunt laudandæ, tanto
minus eis imputanda carnis concupiscentia, quam
invenitur in pluribus nuptiæ, non fecerunt:
quia et illa in hominis sine ipse est, et ipse si
nemo peccasset, sine illa esse potuerunt. *Ibid.*,
lib. 3, cap. 8.

30. Nuptiarum laus est, justa copulatio eorum,
non iniqua defensio vitiorum. *Ibid.*, lib. 4,
cap. 5.

31. Sic nuptiæ sunt laudandæ, ut nullo modo
ad earum culpam vituperationemque pertinet,
quod omnes homines primorum hominum peccato
nascantur obnoxii. Lib. 4, contra Julian.,
cap. 2.

32. Bona nuptiæ thorum habent immacula-
tum. *Ibid.*, cap. 26.

33. Inmunditia naturarum non est crimen
nuptiarum, bonum quippe discernitur proprium
nuptiarum a quolibet vitio naturarum. *Ibid.*, lib.
2, cap. 1.

34. Contra languoris malum adhibentur ab in-
continentibus nuptiarum remedia. *Ibid.*, lib. 5,
cap. 46.

35. Nuptiarum bonum homines infidelis infide-
lier utendo, in malum peccatini quoque convertunt.
Ibid., lib. 4, cap. 6.

36. Nuptiarum bonum malo originali, quod
inde trahitur, non potest accusari. Lib. 4, de
Nuptiis, cap. 1.

37. Pudenda concupiscentia nulla esset, nisi
homo ante peccasset; nuptiæ vero essent, etiamsi
nemo peccasset. *Ibid.*

38. Nec propter libidinis malum nuptias con-
demnare, nec propter nuptiarum bonum libidi-
nem laudare debemus. *Ibid.*, cap. 7.

39. Nuptiæ institutæ sunt causa generandi, non
peccandi. *Ibid.*, lib. 2, cap. 26.

40. Malum pudenda libidinis et potest esse sine
nuptiis, et potuerunt esse nuptiæ sine illo. *Ibid.*

41. Aliæ nuptiæ sine pudenda libidine, aliæ cum
pudenda libidine. *Ibid.*, cap. 32.

42. Ille que virginitatem Deo vovet, sine
nuptiis non sunt: nam ipse pertinent ad nup-

tias cum tota Ecclesia, in quibus nuptiis sponsus
est Christus. Tract. 9, super Joan.

43. Melior est castitas castibus, quam castitas
nuptiarum. De Bona conjugali, cap. 22.

44. Omne nuptiarum bonum impletum est in
Joseph, et Maria, parentibus Christi, proles, fides,
sacramentum. Prolem cognoscimus Dominum
Iesum; fidem, quia nullum adulterium; sacra-
mentum, quia nullum divortium. Lib. 4, de Nup-
tiis, cap. 11.

45. Carnalis concupiscentia laudabilibus conti-
nentiam virtute frenatur, quam fructibus impen-
ditur nuptiarum: tam magnum est enim motum
quæ, ut eo non uti, quam bene uti sit melius.
Lib. 4, contra Julian., cap. 7.

46. Fiunt honorabiles nuptiæ, quando ratio-
nem conjugii non preat obscena voluptas. De
Vera virginis.

47. Turbari compare uno contenta est, quo
amisso alterum jam non admittit, numerositatem
in hominibus nuptiarum redarguens. Procont.

48. Nam etsi forsitan culpa propter incontinen-
tiam venialis est, ipsa tamen tanta incontinen-
tia turpis est: pudet ad negotium honestatis ratio-
nem non posse in homine, quod natura possit in
volucra. Serm. 59, super Cant.

49. Nuptiæ sumptuose, damnium sine honore
conferunt. Epist. de Cura et virginis, rei famil.

50. Nuptiarum festa improba, et convivia lasciva
vitanda sunt. De Discipul. et habitu virginis., cap. 9.

51. Quis illi in nuptiis locus est, qui animus ad
nuptias non est? *Ibid.*

52. Ad nuptias pudicæ quæ venerat, impudic-
ior discedit. *Ibid.*

53. Nubens post votum, peior est adultero. In
Decret. Gratiani.

54. In spiritualibus nuptiis a lectu incipitur,
sed ad gaudia æterna pervenitur. Prosee.

55. Carnales autem nuptiæ a lætitia semper
incipiunt, et ad finem cum lectu tendunt. Lib. 4,
Dialog., cap. 43.

56. Laudabiles sunt nuptiæ, præ nuptiis ta-
mon puritas: nuptiæ iudicium sunt perturbatio-
nis, castitas vero splendoris: nuptiæ parentes
sanctorum, puritas autem sacrificium. Orat. 27
ad virginem.

57. Predicator continentia, nuptias ne concu-
liet. Epist. 2 ad Nepotian.

58. Melius est nubere, quam uri: tolle quod pe-
jus est uri et per se bonum non erit, nubere.
Epist. 9, ad Salvianum.

59. Quid angustiarum habeant nuptiæ, didi-
cisti in ipsis nuptiis. Epist. 40, ad Furionem.

60. Nulla vitia nuptias contemprura, timeat
egestatem. *Ibid.*

S. BASILIIUS
MAGNUS.

S. DENYS.

S. CYPRIAN.

GRÆGOS. DEO.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

S. GREG.
NAT.

S. AMBROS.

61. In secundis nuptiis superducit mater filii,
non nutrimentum, sed hostem, non parentem, sed
vtrumque. Prosee.

62. Inflammata libidine obliuiscitur uteri sui,
et inter parvulos suas miserias nescientes, lugens
dulcum nova nuptia componitur.

63. Nulla maritum ducit, ut cum marito non
dormiat: aut si certe libido non stimulat, que
tanta insaniam est, in more scortorum prostituta
castitatem, ut augetur divitiis, et propter rem
vilis atque perituram, pudicitia, que pretiosa
et æterna est, polluat.

64. Si habes liberos, nuptias quid requiris? si
non habes, quare experiam non metuis sterilita-
tem, et rem incertam certo præfers pudori? *Ibid.*

65. Cogita quotidie de esse mortuum, et nun-
quam de secundis nuptiis cogitabis. *Ibid.*

66. Multo tolerabilis est digamam esse, quam
scortum: in altero enim miseriarum consolatio,
in altero poena peccati. Epist. 2, ad Gratianum.

67. Non possunt haberi pudicitia libertatem,
qui servium dominatum nuptiarum. *Ibid.*

68. Sub hæreditum patrocino sibi libido vitia-
rum blanditur, ut quod propter intemperantiam
suum faciunt, videantur facere desiderio libero-
rum. *Ibid.*

69. Proponis mihi gaudia nuptiarum, ego tibi
opponam pyram, gladium et incendium: non
tantum boni est in nuptiis quod speramus, quan-
tum mali, quod accidere potest, et timendum est.
Ibid.

70. Non est detrahere nuptiis, cum illis virgi-
nitatis antefertur. Epist. 22, ad Eustoch.

71. Laudo nuptias, laudo conjugium; sed quia
virgines generant, lego de spinis rosam, de terra
aurum, de concha margaritam. *Ibid.*

72. Non damno digamos, imo nec trigamos:
et si dici potest, ologamos: plus aliquid infer-
ram, etiam scortatorem recipio penitentem:
quiquid æqualiter licet, æquæ lance pensandum
est. Lib. 4, adversus Iovian.

73. Nuptiæ terram replent, virginitas paradisi-
cum. Lib. 4, adversus Iovianum.

74. Puritas minor, cum laudatæ apud sem
quidam esse morata, que secundum habeat
maritum respondit: Felix et pudica matrona nun-
quam præterquam semel nubat. *Ibid.*

75. Cito impudicus nuptias solvit, cum
primum lenocinium libidinis abscessit, quod libes-
tat erigit. *Ibid.*

76. Pius honoratur nuptiæ, quando quod de
illis nascitur, plus amat. Epist. 22, ad Eustoch.

77. Qui nuptias damnat, non amator, sed ini-
micus est castitatis: dum et continentibus laudem
foliit, et incontinentibus sublatio nuptiarum reme-

dio, fornicationis facit inire discrimen. Super 1
ad Timot., cap. iv, in illud: Prohibitum nubere.

78. Virgines, quos post consecrationem nubere
sunt, non tam adultere sunt, quam inest. Hab.
in Decret. Gratiani, dist. 27, can. Virgines.

79. Voventibus virginitatem, non solum nubere
sed etiam velle, damnabile est. Hab. in Decret.
Gratiani, part. 4, dist. 27, can. Voventibus.

80. Ne excuses te propter nuptias, Dominus
tuis nuptiis interfuit, et nuptias honestavit: et
tu nuptias arguis, et dicis nuptias obsequia
esse ad pietatem. Serm. in illud: Nuptiæ facta
sunt.

81. Ubi domus nuptiarum referta foelitate, vi-
de illic turpia verba, risum incompositum, resum
et gressum plerumque turpitudine, et gestus stulti-
tiam et insipientiam præ se ferentes, omnia illis
risum et ridicula. Prosee.

82. Non ipsas nuptias dico, abest, sed ea que
in nuptiis sunt. Insanit tunc natura, presens
pro hominibus brutis sunt, et alii quidem ut equi
hinnunt, alii vero ut asini calcitrant.

83. Magna sibi diffuso, magna dissolutio, nihil
naturam, nihil generosum, magna diaboli pompa,
cymbala, tibis, et cantica plena scortationum et
adulteriorum. Hom. 42, super Acta Apost.

84. Quanta olim honestas nuptias homines
egerint, audite qui ad satanicas pompas specta-
tis: num tunc tibis? num tunc cymbala? num
tunc choreæ diabolicæ? Hom. 56, super Gen.

85. Nuptiæ res quidem pretiosa et nobis et ex-
ternis videtur: verum perfectis nuptiis tunc ridicu-
la sequuntur, quot mox auditis: etenim choros,
cymbala, tibis, verba et turpes cantiones, ebria-
tiones, bacchanalia, et multa diaboli molis indu-
citur. Hom. 12, super 1 Cor.

86. Si ista spurca abegeris, veniet et Chris-
tus ad nuptias: ubi tibiones sunt, nusquam
Christus est. Hom. 12, super Epist. ad Colos.

87. Felices nuptiæ, felices illic, quibus Christus
est presens! non luxu, sed virtutibus consancuntur.
Serm. 157.

SENTENTIA PAGANORUM.

88. A te venerosa ante nuptias purus celo; sin
atque, ea legitime utendum. in suo Enchirid.
cap. 47.

89. Habent locum maledicti crebra nuptias.
in suis Serm. sent. 176.

90. Mulier, que nubit multis, multis non placet.
Ibid., sent. 230.

Vide etiam tit. Joannis Bapt. encornia, sent. 45;
Votum, sent. 23.

NUTRIMENTUM.

SENTENTIA PATRUM.

1. Non deficit salutaris usus alimenti, nisi cum S. AMBROS.

S. JOANNES
CHRYSOST.

S. PETERUS
CHRYSOL.

EPICLETUS.

STRAUS FCA.

venit dies suprema moriendi. Lib. 7, super *Luce.*, cap. xii, in illud: *Nolite solliciti esse.*

S. AUGUST.

2. Dum ad quietem satietatis ex indigentiae molestia transeo, in ipso transiit mihi insidiatum lacrimis concupiscentiam. *Prose.*

3. Ipse enim transitus, voluptas est, et non est alius, qua transeatur, quam quo transiit cogit necessitas.

4. Et cum salus sit causa edendi et bibendi, adiungit se tanquam pedessequa, periculosa iugumitas, et plerumque premere conatur, ut eius causa fiat, quod salutis causa fieri debet.

5. Nam quod saluti satis est, delectationi parum est: et sepe incertum est, utrum adhuc necessaria corporis cura subsidium petat, an voluptaria cupiditatis fallacia ministerium suppetat.

6. Ad hoc incertum hilaris est infelix anima, et in eo preparat excitationis patrociniū, gaudens non apparere quid satis sit moderationi valetudinis ut obtentu salutis umbret negotium voluptatis. Lib. 10, *Conf.*, cap. 31.

7. Edendi et bibendi voluptas nulla est, nisi precedat esuriendi et sitiendi molestia. Lib. 8, *Conf.*, cap. 3.

8. Quis est, qui non in cibo rapiatur aliipando extra metas necessitatis? Lib. 10, *Conf.*, cap. 31.

9. Alimenta carnis corrupta in est amittentia formam suam, in membrorum fabricam migrant. *De Vera relig.*

10. Quibus vilis est corporis salus, malunt vesci quam satiari: eum omnis illius voluptatis sit finis non sentire ac sitire. *Ibid.*, cap. 53.

11. Non usus ciborum, sed concupiscentia refrenanda est: non enim interest omnino quid alimenterum sumas, ut succurras necessitati corporis, dummodo congruus in generibus alimenterum his, cum quibus tibi vivendum est. *Prose.*

12. Magis autem interest, non quid, vel quantum alimenterum pro congruentia hominum atque personam sum, et pro sua valetudinis necessitate quis capiat, sed quanta facilitate atque serenitate animi careat; cum his vel oportet, vel etiam necesse est carere. Lib. 2, *Quaest. Evang.*, quaest. 11.

13. Quomodo modum metimentera, sic alimenta sunt sumenda. Lib. 10, *Conf.*, cap. 31.

14. Pasce te, qui fecit te; si pascit Istronem, non pascit innocenter? *Prose.*

15. Pasce te, qui solem suum oriri facit super bonos et malos; et pluit super iustos et iniustos; si pascit dammandos, non pascit liberandos? Super *Psal.* lxxi, vers. 10.

16. O quam plures sunt, qui prius corpus reficiunt, quam animam! *Serm.* 33, *ad Frat.* in *crema.*

17. Panes quibus alimur in hac vita, tres sunt: purgatorius cum amaritudine, consolatorius cum dulcedine, solidus cum fortitudine. In suis *Sentent.*, verbo *Panes.*

18. Crede te Deo, committe te ei, et ipse te eructur. *Serm.* 6, *Vigiliae Nativ.*

19. Caro pasceda est, et extinguenda vitia. In *Formula honeste vite.*

20. Christianus homo comedit ut vivat, non vivit ut comedat. Lib. *de Passione Dom.*, cap. 92.

21. Sic debes nutrire corpus tuum, ut non superbiat: sic debes refricare, ut non cadat. Sic debes reficere, ut servias: sic debes castigare, ut non pereat. *Prose.*

22. Si enim carnam tuam, plusquam oportet, reficias, inimicum tuum nutris. *Serm.* 24 *ad Sororem.*

23. Quanto corpus impletur, tanto anima minoratur. Lib. 2, *Phaedra.*, cap. 12.

24. Nihil sic agendum fugat, sicut moderata refectio; nihil sic sanitatem servat, nihil sic aemulm sensum operatur. *De Grad. virt.*, cap. 12, *de Temperantia.*

25. Qui delicate corpus suum nutrit, postea illum sentit conlumescere. Lib. 2, *de Profano religio.*, cap. 14.

26. Ne in corporis cura universum tempus nostrum insumamus, sed quandoemque corpus esurit et nutrimentum appetit, cogita et animam tuam suo tunc cibo necessario refocillari velle. *Prose.*

27. Quomodo corpus, nisi pane sustentatur, vivere nequit; sic et anima, nisi spiritalis sapientiae alimento reficitur, mortua est. *De conjunct. animi.*

28. Refectioe tua non voluptas expleatur, sed sustentetur infirmitas. *Epist.* 2, *ad Callian.*, cap. 13.

29. Filius patrem egenum cogitit alere. In *Decreta Gratiani.*

30. Magnus discretiois labor est, corpori aliquid impendere, et aliquid denegare; et non dando gulam restringere, et dando naturam nutrire. *Prose.*

31. Sic voluptas saepe sub necessitate specie se palliat, ut vix eam perfectus quisque discernat.

32. Facile est deprehendere, cum voluptas eius necessitatem praevient: sed valde est difficile discernere, cum in ipso usu necessario se occulta subijungit.

33. Et tempore quo necessitati debitum solvitur, quia per eum voluptas necessitati miscetur, quid necessitas petat, et quid voluptas supplicat, ignoratur.

34. Dum sibi mens ex necessitate blanditur, ex voluptate decipitur.

S. BERNARD.

35. Plerumque dum plus justo caro restringitur, etiam ab exercitatione boni operis enervatur. Lib. 30 *Moral.*, cap. 14, num. 28.

36. Saepe dum carnis inopie satidacere curatur, voluptas surrepit, et modum refectiois excedit. *Hom.* 49, super *Ezech.*

37. Manducare et esurire novit, qui et corpus moderate reficit, et ad immoderatam ciborum perceptionem suggerenti gula vilio non consentit. *Prose.*

38. Iustum est ut reficiatur corpus, sed iniquum valde est, ut refecta caro per ardorem libidinis ad contumeliam spiritus excedatur. Lib. 5, in *I Reg.*, cap. 1, super illud *Philp.* iv: *Scio manducare et esurire.*

39. Electi viri sciunt necessitati corporis alimenta justa praeberre. *Ibid.*

40. Panis alimentum corporis est, verbum mentis. *Ibid.*, lib. 4, cap. 4, super illud: *Ut comedas necum.*

41. Qui corpus sine mente reficiunt, mente mortui sunt, carne vivi. *Ibid.*

42. Qui delicate a pueritia nutrit corpus suum, quod animo debetur subjungere, se tibi ad annos adolescenterum pervenerit, lasciviosum hoc et indomabile sentit. Lib. 3, super *Prov.*, cap. xix, super illud: *Qui delicata.*

43. Sic nutrienda est caro, ut serviat; sic demandata, ut non superbiat. Super *Regul. D. August.*, cap. 3, in illud: *Carnem vestram domate.*

44. Ut tu igitur omnia justo moderamine vivas, noxia devotus, Alimenta salubria sumas. Lib. 3, *de Claustris animi.*, cap. 8.

45. Corpus tuum si regulas necessitatis exarserit, et ad barathrum concupiscentiae os aperuerit, lacum perditionis sibi effodit in hospitio reparationis, et de remedio comparat exitium, de reliculo naufragium. Lib. 3, *de Anima.*, cap. 13.

46. Sic pisces nutriuntur in aquis, sic homines nutri debent nutriti in aquis tribulationum. Super *Isai.*, cap. 1.

47. Emitti corpus, non enega: idcirco alimentum, non ut eis corpus perimus, sed ut alatur. *Hom.* 13, super *I Tim.*

48. Nutrimentum nisi ex sufficientia, non fit: cum vero plus exuberat, quam reficiendi corporis ratio postulat, non solum nutrimentum nullum est, sed etiam corruptio generatur. *Prose.*

49. Vis nutrire corpus? recusa quod est supervacuum; et quod sufficiat subministra.

50. Non aggravo corpus tuum, ne demergas illud, sufficientia quippe nutrimentum et voluptas est illi. *Hom.* 29, super *Epist.* ad *Hebr.*

51. Nihil sic salutem, nihil sic sensum acu-

52. Plerumque dum plus justo caro restringitur, etiam ab exercitatione boni operis enervatur. Lib. 30 *Moral.*, cap. 14, num. 28.

53. Saepe dum carnis inopie satidacere curatur, voluptas surrepit, et modum refectiois excedit. *Hom.* 49, super *Ezech.*

54. Manducare et esurire novit, qui et corpus moderate reficit, et ad immoderatam ciborum perceptionem suggerenti gula vilio non consentit. *Prose.*

55. Iustum est ut reficiatur corpus, sed iniquum valde est, ut refecta caro per ardorem libidinis ad contumeliam spiritus excedatur. Lib. 5, in *I Reg.*, cap. 1, super illud *Philp.* iv: *Scio manducare et esurire.*

56. Electi viri sciunt necessitati corporis alimenta justa praeberre. *Ibid.*

57. Panis alimentum corporis est, verbum mentis. *Ibid.*, lib. 4, cap. 4, super illud: *Ut comedas necum.*

58. Qui corpus sine mente reficiunt, mente mortui sunt, carne vivi. *Ibid.*

59. Qui delicate a pueritia nutrit corpus suum, quod animo debetur subjungere, se tibi ad annos adolescenterum pervenerit, lasciviosum hoc et indomabile sentit. Lib. 3, super *Prov.*, cap. xix, super illud: *Qui delicata.*

60. Sic nutrienda est caro, ut serviat; sic demandata, ut non superbiat. Super *Regul. D. August.*, cap. 3, in illud: *Carnem vestram domate.*

61. Ut tu igitur omnia justo moderamine vivas, noxia devotus, Alimenta salubria sumas. Lib. 3, *de Claustris animi.*, cap. 8.

62. Corpus tuum si regulas necessitatis exarserit, et ad barathrum concupiscentiae os aperuerit, lacum perditionis sibi effodit in hospitio reparationis, et de remedio comparat exitium, de reliculo naufragium. Lib. 3, *de Anima.*, cap. 13.

63. Sic pisces nutriuntur in aquis, sic homines nutri debent nutriti in aquis tribulationum. Super *Isai.*, cap. 1.

64. Emitti corpus, non enega: idcirco alimentum, non ut eis corpus perimus, sed ut alatur. *Hom.* 13, super *I Tim.*

65. Nutrimentum nisi ex sufficientia, non fit: cum vero plus exuberat, quam reficiendi corporis ratio postulat, non solum nutrimentum nullum est, sed etiam corruptio generatur. *Prose.*

66. Vis nutrire corpus? recusa quod est supervacuum; et quod sufficiat subministra.

67. Non aggravo corpus tuum, ne demergas illud, sufficientia quippe nutrimentum et voluptas est illi. *Hom.* 29, super *Epist.* ad *Hebr.*

68. Nihil sic salutem, nihil sic sensum acu-

men operatur, nihil sic aggritudinem fugat, sicut moderata refectio. *Ibid.*

62. Sufficientia enim nutrimento, et sospitem simul etiam procreat et voluptatem. *Ibid.*

63. Venter esurians amorem inonestum non valet procreare, magis autem neque sufficientia si fuerit moderata. *Ibid.*

64. Quod nutrit tantum est mediocritas, quod et confici potest: quod vero supra necessitatem affluit, non modo non nutrit, verum et illud corrumpit. *Hom.* 55, ad *Popul. Antioch.*

65. Illi satietas fuerit, non potest esse appetitus: absente vero appetitu, quomodo potest esse voluptas?

66. Vis corpus alere? tolle superfluum, da quod salis est, et quantum concoquere potest: ne aggraves ipsum, ut non submergas. *Ibid.*

67. Sufficiens modus, voluptas est et alimentum et sanitas: plus autem, perniciis est et fastidium et aggritudo. *Ibid.*

68. Non ad saturitatem et delicis, sed ad necessitatem nutrimentum est. *Ibid.*, *hom.* 57.

69. Simplex victus, et mens mediocris, plurimum iocunditatis habet et voluptatis. *Hom.* *Quod verno lactatur.*

70. Nostri victus nobis terminus sit, quod non ledat, quod famem sine offensione depellat, ac nil ulterius requiramus. *Orat.* 6, *de Fato.*

71. Cum tu ultra quam sat est passis, imprudens hostem pascis. Lib. 1, *Parall.*, cap. 77.

72. Bona educatio est utilissima: nutrimento enim aequivalet naturae, sed per malam nutritionem, homines veluti bestiae et brutales efficiuntur. *Serm.* 1, *de S. Antonio.*

73. Corpus alimento, non delicias, paucitate non saturitate, sufficientia non magnificentia opus habet. Lib. 2, *epist.* 37, *ad Pallad.*

74. Victus non ad voluptatem referendus est, sed ad vivendi alicuius utilitatis causa voluntatem. *Epist.* *ad Zenam.*

75. Alimenta adhibenda sunt, ut ne esuriamus. *Ibid.*

76. In victu parco, sit animus prudens: in laulo, mens in profundum demergitur. *Orat.* 1, *de Gula.*

77. In sumendis alimentis, paucitas asperitatem mitigat, vulgaritatem delibato castigata commendet. *Prose.*

78. Non sufficit in esulentioribus elitis cohibere crapulam, nisi et in ipsis grassioribus novitri quis tenere moderatum. *Opusc.* 49, cap. 2.

79. Pulchre convenit, ut factum et terra corpus coquantur alatur cibus, quos terra producit: ut anima etherae naturae portio, habeat alimenta divina etheraque. Lib. 2, *Legis allegor.*

S. BONAV.

35. Plerumque dum plus justo caro restringitur, etiam ab exercitatione boni operis enervatur. Lib. 30 *Moral.*, cap. 14, num. 28.

36. Saepe dum carnis inopie satidacere curatur, voluptas surrepit, et modum refectiois excedit. *Hom.* 49, super *Ezech.*

37. Manducare et esurire novit, qui et corpus moderate reficit, et ad immoderatam ciborum perceptionem suggerenti gula vilio non consentit. *Prose.*

38. Iustum est ut reficiatur corpus, sed iniquum valde est, ut refecta caro per ardorem libidinis ad contumeliam spiritus excedatur. Lib. 5, in *I Reg.*, cap. 1, super illud *Philp.* iv: *Scio manducare et esurire.*

39. Electi viri sciunt necessitati corporis alimenta justa praeberre. *Ibid.*

40. Panis alimentum corporis est, verbum mentis. *Ibid.*, lib. 4, cap. 4, super illud: *Ut comedas necum.*

41. Qui corpus sine mente reficiunt, mente mortui sunt, carne vivi. *Ibid.*

42. Qui delicate a pueritia nutrit corpus suum, quod animo debetur subjungere, se tibi ad annos adolescenterum pervenerit, lasciviosum hoc et indomabile sentit. Lib. 3, super *Prov.*, cap. xix, super illud: *Qui delicata.*

43. Sic nutrienda est caro, ut serviat; sic demandata, ut non superbiat. Super *Regul. D. August.*, cap. 3, in illud: *Carnem vestram domate.*

44. Ut tu igitur omnia justo moderamine vivas, noxia devotus, Alimenta salubria sumas. Lib. 3, *de Claustris animi.*, cap. 8.

45. Corpus tuum si regulas necessitatis exarserit, et ad barathrum concupiscentiae os aperuerit, lacum perditionis sibi effodit in hospitio reparationis, et de remedio comparat exitium, de reliculo naufragium. Lib. 3, *de Anima.*, cap. 13.

46. Sic pisces nutriuntur in aquis, sic homines nutri debent nutriti in aquis tribulationum. Super *Isai.*, cap. 1.

47. Emitti corpus, non enega: idcirco alimentum, non ut eis corpus perimus, sed ut alatur. *Hom.* 13, super *I Tim.*

48. Nutrimentum nisi ex sufficientia, non fit: cum vero plus exuberat, quam reficiendi corporis ratio postulat, non solum nutrimentum nullum est, sed etiam corruptio generatur. *Prose.*

49. Vis nutrire corpus? recusa quod est supervacuum; et quod sufficiat subministra.

50. Non aggravo corpus tuum, ne demergas illud, sufficientia quippe nutrimentum et voluptas est illi. *Hom.* 29, super *Epist.* ad *Hebr.*

51. Nihil sic salutem, nihil sic sensum acu-

S. BERNARD.

35. Plerumque dum plus justo caro restringitur, etiam ab exercitatione boni operis enervatur. Lib. 30 *Moral.*, cap. 14, num. 28.

36. Saepe dum carnis inopie satidacere curatur, voluptas surrepit, et modum refectiois excedit. *Hom.* 49, super *Ezech.*

37. Manducare et esurire novit, qui et corpus moderate reficit, et ad immoderatam ciborum perceptionem suggerenti gula vilio non consentit. *Prose.*

38. Iustum est ut reficiatur corpus, sed iniquum valde est, ut refecta caro per ardorem libidinis ad contumeliam spiritus excedatur. Lib. 5, in *I Reg.*, cap. 1, super illud *Philp.* iv: *Scio manducare et esurire.*

39. Electi viri sciunt necessitati corporis alimenta justa praeberre. *Ibid.*

40. Panis alimentum corporis est, verbum mentis. *Ibid.*, lib. 4, cap. 4, super illud: *Ut comedas necum.*

41. Qui corpus sine mente reficiunt, mente mortui sunt, carne vivi. *Ibid.*

42. Qui delicate a pueritia nutrit corpus suum, quod animo debetur subjungere, se tibi ad annos adolescenterum pervenerit, lasciviosum hoc et indomabile sentit. Lib. 3, super *Prov.*, cap. xix, super illud: *Qui delicata.*

43. Sic nutrienda est caro, ut serviat; sic demandata, ut non superbiat. Super *Regul. D. August.*, cap. 3, in illud: *Carnem vestram domate.*

44. Ut tu igitur omnia justo moderamine vivas, noxia devotus, Alimenta salubria sumas. Lib. 3, *de Claustris animi.*, cap. 8.

45. Corpus tuum si regulas necessitatis exarserit, et ad barathrum concupiscentiae os aperuerit, lacum perditionis sibi effodit in hospitio reparationis, et de remedio comparat exitium, de reliculo naufragium. Lib. 3, *de Anima.*, cap. 13.

46. Sic pisces nutriuntur in aquis, sic homines nutri debent nutriti in aquis tribulationum. Super *Isai.*, cap. 1.

47. Emitti corpus, non enega: idcirco alimentum, non ut eis corpus perimus, sed ut alatur. *Hom.* 13, super *I Tim.*

48. Nutrimentum nisi ex sufficientia, non fit: cum vero plus exuberat, quam reficiendi corporis ratio postulat, non solum nutrimentum nullum est, sed etiam corruptio generatur. *Prose.*

49. Vis nutrire corpus? recusa quod est supervacuum; et quod sufficiat subministra.

50. Non aggravo corpus tuum, ne demergas illud, sufficientia quippe nutrimentum et voluptas est illi. *Hom.* 29, super *Epist.* ad *Hebr.*

51. Nihil sic salutem, nihil sic sensum acu-

S. BERNARD.

35. Plerumque dum plus justo caro restringitur, etiam ab exercitatione boni operis enervatur. Lib. 30 *Moral.*, cap. 14, num. 28.

36. Saepe dum carnis inopie satidacere curatur, voluptas surrepit, et modum refectiois excedit. *Hom.* 49, super *Ezech.*

37. Manducare et esurire novit, qui et corpus moderate reficit, et ad immoderatam ciborum perceptionem suggerenti gula vilio non consentit. *Prose.*

38. Iustum est ut reficiatur corpus, sed iniquum valde est, ut refecta caro per ardorem libidinis ad contumeliam spiritus excedatur. Lib. 5, in *I Reg.*, cap. 1, super illud *Philp.* iv: *Scio manducare et esurire.*

39. Electi viri sciunt necessitati corporis alimenta justa praeberre. *Ibid.*

40. Panis alimentum corporis est, verbum mentis. *Ibid.*, lib. 4, cap. 4, super illud: *Ut comedas necum.*

41. Qui corpus sine mente reficiunt, mente mortui sunt, carne vivi. *Ibid.*

42. Qui delicate a pueritia nutrit corpus suum, quod animo debetur subjungere, se tibi ad annos adolescenterum pervenerit, lasciviosum hoc et indomabile sentit. Lib. 3, super *Prov.*, cap. xix, super illud: *Qui delicata.*

43. Sic nutrienda est caro, ut serviat; sic demandata, ut non superbiat. Super *Regul. D. August.*, cap. 3, in illud: *Carnem vestram domate.*

44. Ut tu igitur omnia justo moderamine vivas, noxia devotus, Alimenta salubria sumas. Lib. 3, *de Claustris animi.*, cap. 8.

45. Corpus tuum si regulas necessitatis exarserit, et ad barathrum concupiscentiae os aperuerit, lacum perditionis sibi effodit in hospitio reparationis, et de remedio comparat exitium, de reliculo naufragium. Lib. 3, *de Anima.*, cap. 13.

46. Sic pisces nutriuntur in aquis, sic homines nutri debent nutriti in aquis tribulationum. Super *Isai.*, cap. 1.

47. Emitti corpus, non enega: idcirco alimentum, non ut eis corpus perimus, sed ut alatur. *Hom.* 13, super *I Tim.*

48. Nutrimentum nisi ex sufficientia, non fit: cum vero plus exuberat, quam reficiendi corporis ratio postulat, non solum nutrimentum nullum est, sed etiam corruptio generatur. *Prose.*

49. Vis nutrire corpus? recusa quod est supervacuum; et quod sufficiat subministra.

50. Non aggravo corpus tuum, ne demergas illud, sufficientia quippe nutrimentum et voluptas est illi. *Hom.* 29, super *Epist.* ad *Hebr.*

51. Nihil sic salutem, nihil sic sensum acu-

S. JOAN.

DAM.

JOAN. GENS.

S. ISID. PEL.

S. JUSTIN.

MART.

S. NICUS AB.

MART.

PROSPER. 71. Non aliquam carnium, quae usui humano concessae sunt, nobis naturae dammandae sunt, quas Deus instituit: sed carnales concupiscentiae ingluendae, quas sensui carnis diaboli introduxit. *Lib. 2 De Vitae contemplat.*, cap. 23.

THOMAS A KEMPIS. 72. Quid prodest hic carum delicate nutrire, et postea in inferno gravissimum torquenti? *In Valle Illuc.*, cap. 14, sect. 3.

SENTENTIAE PAGANORUM.

ARISTOTEL. 73. Non fieri potest, ut viratur sine alimento. *Lib. 1, Polit.*, cap. 5.

CICERO. 74. Esse oportet, ut vivas: non vivere, ut edas. *Lib. 4, de Arte rhetor. ad Herenn.*

HYPPOCRAT. 75. Impura corpora quo plus nutriveris, eo magis leseris. *Comment. 2, aphorismi 40.*

76. Facilius est potu refici, quam cibo. *Ibid.*, aphorismi 41.

PLATO. 77. Haudquaquam prius salubribus alimentis corpus frui potest, quam ea, quae in corpore sunt impedimenta, qui expulerit. *Saxgia 2, in Dialogo sophistes.*

GENICA. 78. Edendi est bibendique finis, desideria naturae restringere, non implere alium, et exinanire. *De Beata vita*, cap. 20.

79. Alimenta qua accipimus, quando in sua qualitate perdurant et solida innatant stomacho, onera sunt: at contra, cum ex eo quod erant mutata sunt, tum demum in vires et in sanguinem, transeunt. *Epist. 84.*

80. Sine fastidio implendus est venter: in quem sic pretiosa congerimus, tanquam recepta servantur: quid enim ad rem pertinet, quid accipiat, perditurus quicquid acceperit? *Epist. 110.*

81. Sani crimis, si modica concupiscentis, si transieritque se numeret, meliatur simul corpus, sciaturque nec multum capere, nec diu posse. *Epist. 114.*

82. Considera tecum, quantum natura possit, et non quantum cupiditas expelat. *De Quatuor virtut.*

Vide etiam tit. *Corpus*, sent. 34; *Misericordiae*, sent. 117; *Societas*, sent. 17, 34; *Sobrietas*, sent. 44; *Superfluitas*, sent. 50.

OBEIDENTIA.

S. ANTONIUS DE PADUA. *Etymologia.* Obeidentia, quasi obaudientia dicitur: cum tui prelati vox, quae est aer, reverberat tum aërem, interiori cordis affectu debet audire. *Serm. Dom. 13, post Trinit.*

HUGO CARD. Obedire dicitur, quasi obaudire, id est, contra se audire. *Super Prov.*, cap. 12.

S. ANTONIN. *Definitio.* Obeidentia est obtemperantia secundum regulam sacrae scripturae maioribus quibuscumque debita. *Part. 4, tit. 5, de Iustitia*, cap. 14, § 1.

Obeidentia est spontanea et rationabilis propria voluntatis abnegatio. *Ibid.*

Obeidentia est spontaneum et rationabile propriae voluntatis sacrificium. *Part. 3, Centilogium*, sect. 44.

Inobeidentia est ex duritia mentis obstinatus, ei cui parere debeas iusta imperanti, nolle obtemperare. *De Fruct. carnis et spirit.*, cap. 4.

Obeidentia est innixa pio studio propriae voluntatis voluntaria abnegatio. *Ibid.*, cap. 16.

Obeidentia est animo propriae perfecta abnegatio, per corpus certius ostensa. *Grada 4.*

Obeidentia est mortificatio membrorum in vivente animo. *Ibid.*

Obeidentia est voluntas faciendi mandatum superioris. *Part. 1, de Ligno vite*, tract. 6, de Obeidentia, cap. 4.

Comparatio. Obeidentes cum tristitia similes sunt Simoni Cyrenaeo portanti crucem invile. *Part. 4, tit. 5, de Iustitia*, cap. 11, § 2.

Sicut avis cum dicitur alia volat ad sublimia: sic obeidentis cum dicitur alis, scilicet cum ala puritatis, et cum ala castitatis, scandit ad celestia. *Tit. 4, Disses*, cap. 2.

Sicut serpens ex vulnere, sic ex ulnere inobeidentiae contempnus emanat. *Lib. 2, de Clastro anime*, cap. 13.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Nemo melius alicui obtemperat, quam qui ex charitate obsequitur. *Super Epist. ad Ephes.*, cap. 1.

2. Odiosè amabile est, resistere execrabile. *In Meditationibus.*

3. Haec est perfecta et liberissima obeidentia, cum voluntatem suam quis liberam sponte voluntati Dei subdit, et cum acceptam bonam voluntatem sine omni exactione spontanea libertate operi perficit. *In Meditat. Retemp. harmonia*, cap. 5.

4. In obeidentia totus vigor bene vivendi constituitur, in eius negligentia destruitur. *Epist. 6, ad Monachos Cisterciens.*

5. Qui inivus obedit, aut rem, aut meritum perdit: et talis obeidentia, aut nulla est aut minima. *Part. 1, tit. 20*, cap. 1.

6. Inobeidentia prima filia est inanis gloriae. *Part. 2, tit. 4*, cap. 2.

7. Vera obeidentia est humilis, devota, festiva, jucunda, perseverans. Humilis in corde, devota in voce, festiva in iussione, jucunda in executione, perseverans in adimplentione. *Serm. Dom. 2, Advent.*

8. Verus obeidentis, est benignus ad obeidentium peccatum, humanus ad compendendum peccatum, stabilis in proposito. *Serm. Dom. 2, post Epiphani.*

9. Obeidentia in creatura rationali, mater om-

dammodo est omnium, etusque virtutum. *Lib. 1, de Civit. Dei*, cap. 12.

10. Majus bonum est obeidentia, quam continentia. *De Inno caryopali*, cap. 23.

11. Abraham duxit filium suum ad immolationem, cui obtemperaverat ut ferret, obtemperavit ut parceret, ubique obediens, nusquam timidus. *Super Psalm. 30*, conc. 2, vers. 15.

12. Nihil tam expedit animas, quam obedire: si expedit animae obedire, in servo ut obediat domino, in filio ut obediat patri, in uxore ut obediat viro, quanto magis in homine ut obediat Deo? *Super Psalm. 70*, conc. 2.

13. Non potuit Deus perfectius demonstrare quantum sit bonum obeidentia, nisi cum obedire: si ea re, quae non erat mala: sola ibi obeidentia tenet palmam, sola ibi inobeidentia invenit posnam. *Ibid.*, vers. 21.

14. Caro bene obediens, famula est animae. Illa regit, haec regitur: illa imperat, ista famulatur. *Super Psalm. cxxv*, vers. 1.

15. Adolescens sine obeidentia, adolescens sine disciplina est. *De Duodecim abusio.*, cap. 3.

16. Ostensum est in Noe, quid Adam praeceptum contempnendo perdidit: et demonstratum est, posse homines bestias etiam dominari, si subdant obeidentiam conditori. *De Quatuor virt. charit.*

17. O venerabilis sanctaeque obeidentia! sedus omnium fidelium, custodia omnium virtutum; tu caelum aperis, et infernum claudis. *Serm. 5, ad Frat. in arena.*

18. Ut non esset nobis obeidentia laboriosa, exitum presentis vitae Salvalor per obeidentiam terminavit. *Ibid.*

19. Jure obeidentia omni sacrificio proponitur, quia de potestate diaboli nos eripuit, quod nullum legale sacrificium facere potuit.

20. Per obeidentiam nunquam debet fieri malum, etiamsi angelus vel archangelus, cherubim vel seraphim tibi praecipiat: sed scire debes, quia propter obeidentiam aliquando debet bonum quod agimus intermitteri. *Ibid.*

21. Obeidentia aliquando si de suo aliquid habet, nulla est: aliquando si de suo aliquid non habet, minima est. *Provece.*

22. Nam cum majus mundi prospera praecipiantur, cum locus superior imperatur, is qui ad haec percipienda obedit, virtutem obeidentiae sibi evacuat, si ad ea proprio desiderio anhelat.

23. Rursus cum mundi despectus praecipitur, cum probra adipisci et contumelias jubentur, nisi haec ex semetipso animus appellat, obeidentiae meritum sibi minuit.

24. Debet ergo obeidentia in adversis ex suo aliquid habere, et in prosperis ex suo aliquid non Ten. III.

habere: prospera mundi ex sola iussione suscipiamus, et adversa ex devotione conplectamur. *Ibid.*

25. Ecce angelus in omnibus obedit Deo, et tu qui cinis es et vermis, contradicis Deo: inensibilis obediunt Deo, et tu rationalis resistis Deo. *Ibid.*, serm. 70.

26. Melior est obeidentia quam victimae: quae causa est, nisi quia in victimis aliena immolatur caro, sed in obeidentia voluntas propria et caro maciatur? *Provece.*

27. Tanto enim citius placet homo Deum, quanto repressa arbitrii sui superbiae gladio precepti se immolat. *Ibid.*

28. Sub obeidentia, potest latere fel draconis sub specie mellis, lupus sub pelle ovina, in potu dulces venenum saepe latet, in olla saepe mors ponitur. *Ibid.*

29. Obeidentia, quae praecipitur, sit honesta, et omni discretionis ornata: nam si discreta non fuerit, crudeliter existimanda est: si honesta non fuerit, nullatenus obediatur. *Ibid.*

30. Obeidentia honestate privata, superbia est, et venit ex utriusque parte consentitans et praecipiens. *Ibid.*

31. Obeidentia tunc vera, tunc sancta, tunc meritoria est, quando ditata est discretionis, honestate, justitia, et humilitate. *Ibid.*

32. Haec est illa obeidentia, quae concordiam conservat in angelis, pacem nutrit in monachis, tranquillitatem generat in civibus, sine qua publica stare non potest, sine qua familia aliqua regi non potest. *Ibid.*

33. O quam enorme vitium, quod obeidentiae contrarium est! per quod diabolus colorem perdidit, per hoc homo paradisi amissit, per hoc Saul regnum, per hoc Salomon amorem divinum. *Ibid.*

34. Obeidentia sancta est Dei sponsa, perfecta scala qua coelum ascenditur, quadriga qua Helias vectus est in paradisi porta paradisi fidelium, et claustra eorum inferni. *Ibid.*

35. Obeidentia sancta humilitatem nutrit, patientiam probat, mansuetudinem examinat. *Ibid.*

36. Nihil est majus obeidentia, nihil pejus inobeidentia. Adam perit, quia inobeidens fuit; Christus resurrexit, quia Patri obedivit. *Ibid.*, serm. 34.

37. Obeidentia sine mora esse debet; non placet Deo morosa et disceptatrix obeidentia, quae quidem cum praecipitur, queritur quare, quomorem praecipitur. *Ibid.*, serm. 40.

38. Debet obeidentia esse sine mora, non cum

PROSPER. 71. Non aliquam carnium, quae usui humano concessae sunt, nobis naturae dammandae sunt, quas Deus instituit: sed carnales concupiscentiae ingluendae, quas sensui carnis diabolus introduxit. *Lib. 2 De Vitae contemplat.*, cap. 23.

THOMAS A KEMPIS. 72. Quid prodest hic carum delicate nutrire, et postea in inferno gravissimum torquenti? *In Valle Illuc.*, cap. 14, sect. 3.

SENTENTIAE PAGANORUM.

ARISTOTEL. 73. Non fieri potest, ut viratur sine alimento. *Lib. 1, Polit.*, cap. 5.

CICERO. 74. Esse oportet, ut vivas: non vivere, ut edas. *Lib. 4, de Arte rhetor. ad Herenn.*

HYPPOCRAT. 75. Impura corpora quo plus nutriveris, eo magis leseris. *Comment. 2, Aphorismi 40.*

76. Facilius est potu refici, quam cibo. *Ibid.*, aphorismi 11.

PLATO. 77. Haudquaquam prius salubribus alimentis corpus frui potest, quam ea, quae in corpore sunt impedimenta, qui expulerit. *Saxgia 2, in Dialogo sophistes.*

GENICA. 78. Edendi est bibendique finis, desideria naturae restringere, non implere alium, et exinanire. *De Beata vita*, cap. 20.

79. Alimenta qua accipimus, quando in sua qualitate perdurant et solida innatant stomacho, onera sunt: at contra, cum ex eo quod erant mutata sunt, tum demum in vires et in sanguinem, transeunt. *Epist. 84.*

80. Sine fastidio implendus est venter: in quem sic pretiosa congerimus, tanquam recepta servantur: quid enim ad rem pertinet, quid accipiat, perditurus quicquid acceperit? *Epist. 110.*

81. Sani crimis, si modica concupiscentis, si transgressus se numeret, meliatur simul corpus, sciatur nec multum capere, nec diu posse. *Epist. 114.*

82. Considera tecum, quantum natura possit, et non quantum cupiditas expelat. *De Quatuor virtut.*

Vide etiam tit. *Corpus*, sent. 34; *Misericordiae*, sent. 117; *Societas*, sent. 17, 34; *Sobrietas*, sent. 44; *Superfluitas*, sent. 50.

OBEIDENTIA.

S. ANTONIUS DE PADUA. *Etymologia.* Obeidentia, quasi obaudientia dicitur: cum tui prelati vox, quae est aer, reverberat tuam aurem, interiori cordis affectu debet audire. *Serm. Dom. 13, post Trinit.*

HUGO CARD. Obedire dicitur, quasi obaudire, id est, contra se audire. *Super Prov.*, cap. 12.

S. ANTONIN. *Definitio.* Obeidentia est obtemperantia secundum regulam sacrae scripturae maioribus quibuscumque debita. *Part. 4, tit. 5, de Iustitia*, cap. 14, § 1.

Obeidentia est spontanea et rationabilis propria voluntatis abnegatio. *Ibid.*

Obeidentia est spontaneum et rationabile propriae voluntatis sacrificium. *Part. 3, Centilogium*, sect. 44.

Inobeidentia est ex duritia mentis obstinatus, ei cui parere debeas iusta imperanti, nolle obtemperare. *De Fruct. carnis et spirit.*, cap. 4.

Obeidentia est innixa pio studio propriae voluntatis voluntaria abnegatio. *Ibid.*, cap. 16.

Obeidentia est animo propriae perfecta abnegatio, per corpus certius ostensa. *Grada 4.*

Obeidentia est mortificatio membrorum in vivente animo. *Ibid.*

Obeidentia est voluntas faciendi mandatum superioris. *Part. 1, de Ligno vitae*, tract. 6, de Obeidentia, cap. 4.

Comparatio. Obeidentes cum tristitia similes sunt Simoni Cyrenaeo portanti crucem invile. *Part. 4, tit. 5, de Iustitia*, cap. 11, § 2.

Sicut avis cum dicitur alia volat ad sublimia: sic obediens cum dicitur aliis, scilicet cum ala puritatis, et cum ala castitatis, scandit ad celestia. *Tit. 4, Disses*, cap. 2.

Sicut serpens ex vulnere, sic ex ulnere inobeidentiae contumelias emanant. *Lib. 2, de Clastro anime*, cap. 13.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Nemo melius alicui obtemperat, quam qui ex charitate obsequitur. *Super Epist. ad Ephes.*, cap. 1.

2. Odiosae amabile est, resistere execrabilis. *In Meditationibus.*

3. Haec est perfecta et libertaria obeidentia, cum voluntatem suam quis liberam sponte voluntati Dei subdit, et cum acceptam bonam voluntatem sine omni exactione spontanea libertate operi perficit. *In Meditat. Retemp. harmonia*, cap. 5.

4. In obeidentia totus vigor bene vivendi constituitur, in eius negligentia destruitur. *Epist. 6, ad Monachos Cisterciens.*

5. Qui inivis obedit, aut rem, aut meritum perdit: et talis obeidentia, nulli nulla est utilissima. *Part. 1, tit. 20*, cap. 1.

6. Inobeidentia prima filia est inanis gloriae. *Part. 2, tit. 4*, cap. 2.

7. Vera obeidentia est humilis, devota, festiva, jucunda, perseverans. Humilis in corde, devota in voce, festiva in iussione, jucunda in executione, perseverans in adimplentione. *Serm. Dom. 2, Advent.*

8. Verus obeidentis, est benignus ad obeidentium peccatum, humanus ad compendendum peccatum, stabilis in proposito. *Serm. Dom. 2, post Epiphani.*

9. Obeidentia in creatura rationali, mater om-

dammodo est omnium, etusque virtutum. *Lib. 1, de Civit. Dei*, cap. 12.

10. Majus bonum est obeidentia, quam continentia. *De Inno caryopali*, cap. 23.

11. Abraham duxit filium suum ad immolationem, cui obtemperaverat ut ferret, obtemperavit ut parceret, ubique obediens, nusquam timidus. *Super Psalm. 30*, conc. 2, vers. 15.

12. Nihil tam expedit animas, quam obedire: si expedit animae obedire, in servo ut obediat domino, in filio ut obediat patri, in uxore ut obediat viro, quanto magis in homine ut obediat Deo? *Super Psalm. 70*, conc. 2.

13. Non potuit Deus perfectius demonstrare quantum sit bonum obeidentia, nisi cum obedire: si ea re, quae non erat mala: sola ibi obeidentia tenet palmam, sola ibi inobeidentia invenit posnam. *Ibid.*, vers. 21.

14. Caro bene obediens, famula est animae. Illa regit, haec regitur: illa imperat, ista famulatur. *Super Psalm. cxxv*, vers. 1.

15. Adolescens sine obeidentia, adolescens sine disciplina est. *De Duodecim abusio.*, cap. 3.

16. Ostensum est in Noe, quid Adam praecipitum contempnendo perdidit: et demonstratum est, posse homines bestias etiam dominari, si subdant obeidentiam conditori. *De Quatuor virt. charit.*

17. O venerabilis sanctaeque obeidentia! satus omnium fidelium, custodia omnium virtutum; tu caelum aperis, et infernum claudis. *Serm. 5, ad Frat. in arena.*

18. Ut non esset nobis obeidentia laboriosa, exitum presentis vitae Salvalor per obeidentiam terminavit. *Ibid.*

19. Jure obeidentia omni sacrificio proponitur, quia de potestate diaboli nos eripuit, quod nullum legale sacrificium facere potuit.

20. Per obeidentiam nunquam debet fieri malum, etiamsi angelus vel archangelus, cherubim vel seraphim tibi praecipiat: sed scire debes, quia propter obeidentiam aliquando debet bonum quod agimus intermitteri. *Ibid.*

21. Obeidentia aliquando si de suo aliquid habet, nulla est: aliquando si de suo aliquid non habet, nimis est. *Provece.*

22. Nam cum majus mundi prospera praecipiantur, cum locus superior imperatur, is qui ad haec percipienda obedit, virtutem obeidentiae sibi evacuat, si ad ea proprio desiderio anhelat.

23. Rursus cum mundi despectus praecipitur, cum probra adipisci et contumelias jubentur, nisi haec ex semetipso animus appellat, obeidentiae meritum sibi minuit.

24. Debet ergo obeidentia in adversis ex suo aliquid habere, et in prosperis ex suo aliquid non Ten. III.

habere: prospera mundi ex sola iussione suscipimus, et adversa ex devotione conlectamur. *Ibid.*

25. Ecce angelus in omnibus obedit Deo, et tu qui cinis es et vermis, contradicis Deo: inensibilis obediunt Deo, et tu rationalis resistis Deo. *Ibid.*, serm. 70.

26. Melior est obeidentia quam victimae: quae causa est, nisi quia in victimis aliena immolatur caro, sed in obeidentia voluntas propria et caro maciatur? *Provece.*

27. Tanto enim citius placet homo Deum, quanto repressa arbitrii sui superbiae gladio precepti se immolat. *Ibid.*

28. Sub obeidentia, potest latere fel draconis sub specie mellis, lupus sub pelle ovina, in potu dulces venenum saepe latet, in olla saepe mors ponitur. *Ibid.*

29. Obeidentia, quae praecipitur, sit honesta, et omni discretionis ornata: nam si discreta non fuerit, crudelitas existimanda est: si honesta non fuerit, nullatenus obediatur. *Ibid.*

30. Obeidentia honestate privata, superbia est, et venit ex utriusque parte consentitans et praecipiens. *Ibid.*

31. Obeidentia tunc vera, tunc sancta, tunc meritoria est, quando ditata est discretionis, honestate, justitia, et humilitate. *Ibid.*

32. Haec est illa obeidentia, quae concordiam conservat in angelis, pacem nutrit in monachis, tranquillitatem generat in civibus, sine qua publica stare non potest, sine qua familia aliqua regi non potest. *Ibid.*

33. O quam enorme vitium, quod obeidentiae contrarium est! per quod diabolus colorem perdidit, per hoc homo paradisi amissit, per hoc Saul regnum, per hoc Salomon amorem divinum. *Ibid.*

34. Obeidentia sancta est Dei sponsa, perfecta scala qua coelum ascenditur, quadriga qua Helias vectus est in paradisi porta paradisi fidelium, et claustra eorum inferni. *Ibid.*

35. Obeidentia sancta humilitatem nutrit, patientiam probat, mansuetudinem examinat. *Ibid.*

36. Nihil est majus obeidentia, nihil pejus inobeidentia. Adam perit, quia inobeidens fuit; Christus resurrexit, quia Patri obedivit. *Ibid.*, serm. 34.

37. Obeidentia sine mora esse debet; non placet Deo morosa et disceptatrix obeidentia, quae quidem cum praecipitur, queritur quare, quomorem praecipitur. *Ibid.*, serm. 40.

38. Debet obeidentia esse sine mora, non cum

murmure, atque cum tristitia animi, sed cum gaudio et hilaritate. *Ibid.*, serm. 61.

39. Non semper malum est non obedire precepto, cum dominus iubet ea quae sunt contraria Deo, tunc ei obediendum non est. Hab. in *Deo. Grotiana*, part. 2, caus. 11, quest. 2, casu. 2°.

S. BERNARD.

40. Nec studium bonae actionis, nec otium saeculae contemplationis, nec lacryma penitentis, obediendam esse poterunt. Ad *Methus temp.*, cap. 13.

41. Quam pauci inveniuntur in hac perfecta obedientia forma, qui suam ita abjecerint voluntatem, ut ne ipsam quidem eorum propriam habeant; ut non quid ipsi, sed quid Dominus velit, omni hora requirant! *Serm. 1, de Contri. S. Pauli.*

42. Si quis obedit, sed simularie et ad oculum, murmuret autem in abscondito, falsa est obedientia eius. *Serm. 2, de S. Andrea.*

43. In obedientia maxime caveas proprie voluntatis. *Serm. de Tribus ordin.*

44. Quisquis vel aperte vel occulte saletur, ut quod habet in voluntate, hoc ei praestitum injungat, ipse se seducat, si forte sibi quasi de obedientia blandiatur; neque enim in eum re ipse prelati, sed magis si prelati obediit. *Ibid.*

45. Proprie amor quietis, sanctae obedientiae actibus, seniorumque traditionibus, praedictum multatenus facere debet. *Serm. 16, super Cant.*

46. Obediendi devotio licet imperium. *Serm. de Cover. ad clericos*, cap. 20.

47. Verus obediens non attendit quale sit quod praecipitur, hoc solo contentus quia praecipitur, et hoc est obedientia sine mora. *Epist. 7, ad Adam monach.*

48. Si optio datur, pigra potius eligenda est inobediencia cum respicientis conscientia, quam malorum fratrum studiosa obedientia cum scandalo. *Ibid.*

49. Melius agit inobediens respiciens ab errore abbati, sed non charitati, servando unitatem in visculo pacis; quam falsi fratres, qui ita obtemperant homini uni, ut unum praeficiant, communitati. *Prose.*

50. Expedit magis cuilibet sola unius hominis periclitari obedientia, quam reliquis omnibus pietatis bonis, et votis propriae professionis. *Ibid.*

51. Sola causa qua non liceat obedire parentibus, Deus est. *Epist. 111.*

52. O monachum obedientissimum, cui ex quibuslibet verbis, ne unum quidem iota praetervelet! *Epist. 7, ad Adam monach.*

53. Merito non fidelis, sed plane rebelis atque contemptor reputabitur, quisquis obedire renuerit mandatis. *Epist. 77, ad Hugonem de S. Victore.*

54. Modus est obediens, tenor professionis; nec se valet extendere potestas imperantis, nisi quatenus attigerit votum professionis: extra et ultra, nec non etiam contra, quod aliud quam obedientiae limites quosdam censuerim! *De Praecepto et Dispensat.*

55. Perfecta obedientia legem nescit, terminis non arctatur, ad omne quod injungitur spontaneatur, vigore liberalis alacrisque animi modum non considerans. *Ibid.*

56. Tam qualitas praecceptorum quam auctoritas praecipientium, et obedientia proficit metum, et inobediencia terminat culpam. *Ibid.*

57. In obediendi ratione haec generalis regula tenetur, ut in difficilioribus quidem agendis, obedientia gratior quam gravior praevaleat iudicetur; et in facilioribus minusve onerosis contemptus damnabilior, quam actus laudabilior existatur. *Ibid.*

58. Novit verus humilisque obediens, et minima non contemnere, et maximo curare quae maxima sunt, intimo quodam devoti sincerique animi sapore discernens. *Ibid.*

59. Obedientia quae majoribus praebetur, Deo exhibetur. *Ibid.*

60. Familiaris et amica sancti obedientia est. *In Declinat.*

61. Omnis bonus obediens, dat suum velle, et suum nolle. *Lb. Modii*, cap. 4.

62. Receptorum suo non obedit, qui innocens non est; et innocens esse non potest, qui obedire contemnit. *De Ordine vita.*

63. Necessae est ut obedientia non servili metu, sed charitatis affectu fiat: non terrore poenae, sed amore justitiae. *Ibid.*

64. Summa et admirabilis obedientiae virtus in Abraham, et singularis excellentiae laudibus est predicanda. *Serm. de Viri. obediens.*

65. Fortissima res est obedientia, et quis in animum descendere non potest, nisi a mundi hujus aspergine pure presequere deturam. *Ibid.*

66. Obedientia ad Deum nunquam est hominis arbitrio temperanda, sed incommutabili conservanda proposito. *Ibid.*

67. Hic est propria hominis obedientia, quam homini debemus, qui homini subditi sumus. *Ibid.*

68. Quicquid obedientia prelati exhibetur, Deo exhibetur. *Ibid.*

69. Difficile quidem est suam relinquere voluntatem, et alterius voluntati deservire: sed tamen maxime meliorum est obedire libenter. *Ibid.*

70. Ex voluntate suscipienda sunt imperia prelatorum, et ipsorum cor a suis voluntatis re-

flexionibus adducendum, donec propria voluntas vadant et redeant, et castra ponant. *Prose.*

71. Libenter obedire, est prelatorum voluntatem voluntarie adimplere. *Ibid.*

72. Incedo simpliciter in mandatis obedientiae, addens voluntati simplicitatem, intentioni illuminationem. *Prose.*

73. Fortitudo simplicis via Domini est, quae obedientia est: fortitudinem enim induunt, qui obedientia sunt, et simpliciter incedunt. *Ibid.*

74. Serenitas in vultu, dulcedo in sermonibus, multum colorant obedientiam obsequentis. *Prose.*

75. Quis enim locus obedientiae, ubi alacritas elongatur, ubi tristitia ornatur aegritudo? ostendunt plerumque voluntatem animi signa exteriora, et difficile est, ut vultum non intuent qui mutant voluntatem.

76. Nihilos corporis compositio, et facies tenebris offuscata tristitia, devotionem ab animo recessisse signant.

77. Cernis igitur quam necessaria et conveniens sit hilaritas in obedientia executione, quis cum imperat libenter tristitiam efflant?

78. Si vis ergo profectus esse, hilariter et cum magna vultu alacritate suscipe jubentis imperium; ut voluntati cordis, simplicitati operis, vultu hilaritatem adjungas. *Ibid.*

79. Velociter est obsecrandum obedientiae; velociter enim currit sermo Dei, et velocem habere desiderat sequentem. *Ibid.*

80. Fidelis obediens nescit moras, fugit crastinum, ignorat tarditatem, praeripit praecipientem, parat oculos visui, aures auditui, linguam voci, manus operi, hinc pedes; totum se colligit, ut imperantis colligat voluntatem. *Ibid.*

81. Tu cum voluntatem cordis, simplicitatem operi, hilaritatem vultui in obedientia conjungas, adde velocitatem, ut sis ad implendum velocior. *Ibid.*

82. Nihil proderit fortiter obedire, si contigerit infideliter superbire. *Ibid.*

83. Modus vere obediendi divinis praecipitis, hic est: sit sedulitas in prosecta virtutis; sit profunditas in descensu humilitatis; sit firmitas in affectu charitatis. *Super Luc.*, cap. vi.

84. Verus obediens debet esse silens a murmuratione, purus intentione, placens executione, silens ore, purus corde, placens opere. *Serm. 3, Dom. infra octav. Epiph.*

85. O quam detestabile vitium obedientiae contrarium, per quod angelus de caelo, homo de paradiso occidit! *Serm. 3, Dom. 3 post Epiph.*

86. O confusio summi et perversio detestanda! quia majoris tui obedientiae bruta, quam rationalia: nam apes in tantum regi suo obediens

sunt, ut ad ejus imperium exeant et subsistant vadant et redeant, et castra ponant. *Prose.*

87. Ei non obediens eris, cui obediunt caelestia agmina; obediunt, velint nolint, demonia; obediunt omnia caelestia corpora; et obediunt quatuor elementa, et omnia animalia? *Serm. 1, de SS. Apostolis.*

88. Quae nequitia, quam perversitas! quia leo rugit, omne animal gressum figit, expectans imperium sui regis; et summus Rex summam utilitatem servo mandati, et non est qui obediat. *Serm. 1, de SS. Evangel.*

89. Obedientia est schola Salvatoris, nobile genus martyrii, palma triumphalis, scala paradisi. *Tit. 4, Diates*, cap. 2.

90. Obedientia est navis ad caelum transiens, clavis caelum aperiens, avis ad caelum ascendens. *Ibid.*

91. Obedientia est summa in merito, vicina Deo, proxima caelo. *Ibid.*

92. Libentius obediunt ei, qui diliguntur, quam qui timeant: obedientia dilectionis propriae est voluntaria, timoris autem magis est coacta. *De Sex. a. S. Seraphin*, cap. 6.

93. Perfecta obedientia sua imperfecta relinquit. *Part. 1, in Speculo discipuli*, cap. 4.

94. Domus obediens nec verbum expectat, ubi de superioris sibi constitit voluntate. *Ibid.*

95. Nunquam de majorum sententia judicent, quorum officii est obedire, et implere quae iusta sunt. *Ibid.*

96. Felix servitus, non sum, sed alterius propter Deum obedire voluntati. *Ibid.*

97. Secure per omnia obediunt, ubi contra Deum nihil praecipitur. *Ibid.*, part. 2, cap. 3.

98. Necessitate obediit, qui cogitur invitus; et libenter esset liber, si posset, vel auderet. *Lb. 2, de Profectu relig.*, cap. 10.

99. Ut melius valeas esse obediens, cogita semper quando vox praecipientis sonat in auribus tuis, quod vocem istam, non tanquam ab homine audias, sed tanquam ab ipso Deo. *In Octo collat.*, collat. 3.

100. Non est obediens, sed negligens, qui secandum expectat mandatum. *Ibid.*

101. Nemo ad perfectionis sentiam currendam magis expeditus est, quam verus obediens. *In Speculo discipuli*, part. 1, cap. 4.

102. Habenda est plane in agendis obedientia sanctae auctoritatis, sine qua nec etiam ipsa bona, bona sunt. *Ibid.*

103. Magnum est peccatum inobedienciae, quo totus perit mundus: magna est virtus obedientiae, qui totus salvatus est mundus. *De Lavabit. Eccles.*, cap. 1, de Paradiso.

S. BRONN.

104. Primus homo inobediens factus, seipsum perdidit et nos : secundus homo factus est obediens usque ad mortem ut salvaret nos. *Ibid.*
- S. CYPRIAN.** 105. Obedientia, quae omnium disciplinarum mater est, magna exercitatione indiget, quae sui normam studii a Christo Domino sumpsit. *De Duodecim abusum.*, cap. 3.
- S. BIADOCH.** 106. Obedientia juxta et aditus charitatis est in Deum, repudiat enim arrogantiam, parit autem humilitatem. *De Perfect. spirit.*, cap. 11.
- DIONYSIUS CARTHUS.** 107. Obedientia virtus est castitate et paupertate prestantior. *De Profess. monast.*, art. 12.
108. Religiosus non se excusat ab adimplentione ejus quod sibi injungit superior, quasi melius aut sublimius quid acturus; quis quidquid fecerit extra obedientiam, non placet Deo. *Ibid.*, art. 13.
- S. REBERM.** 109. Vir obediens precipiendis non resistit, jubentibus non adversatur, reprehensus non irascitur. *De Obedientia.*
- S. EUSEBIUS CAESARIENSIS.** 110. Non est obediens, sed negligens, qui secundum expectat mandatum. *Epist. ad Damar. Popp. de morte D. Hieron.*
111. Hoc semper vera optat obedientia, nunquam sine obtemperare voluntati, sed reverenter aliena. *Ibid.*
- S. EUSEBIUS KESBEN.** 112. Ita inobedientia obdurat animam, quam semel cepit, ut ad suscipienda praecepta nec auctoritate, nec ratione flectatur : sed quod pessimum est sibi soli credat, et hoc solum rectum, quod obdurat corde concepit. *Hom. 3. ad Monachos.*
113. Quanto humiliores et obedienciores fuerimus, tanto super nos levius ac dulcius jugum Domini sentiamus. *Ibid.*
114. Quantum obedienciores fuerimus prepositis nostris, in tantum obediens Deus orationibus nostris. *Ibid.*
115. Videmus per inobedientiam animarum opera non respici; jejunia non audiri, vota non suscipi. *Ibid.*
116. Nullus senior tam indoctus appareat, ut putet quod cum non deceat obedientia, quam Deum decuit. *Ibid.*
- A. FRANCIS ASSISIENSIS.** 117. Quidquid subditus facit aut dicit, quod ipsesciat quod non sit contra voluntatem praelati sui, dum bonum sit, quod facit, vera obedientia est. In suis *Opusc.* in *Admonit. ad fratres*, cap. 3.
118. Quanto contemptibilior praevidet, tanto magis humilitas obediens placet. In suis *Opusc.*, collat. 4. *de Obedientia.*
119. Summa obedientia est, in qua superioris voluntas inferiora voluntatem gubernat, et nihil quod suum sit, aut appareat, habeat caro, vel sanguis. *Ibid.*, oraculo 15.
120. Quid desperatius, quam obedientias neglector, aut contemptor. *Ibid.*, oraculo 19.

121. Obedientia est fidei opus, prolatio vere spei, argumentum charitatis, mater humilitatis, genitrix pacis. *Ibid.*, orac. 27.
122. Perfecta obedientia est illa, qua religiosus facere omittit quod sibi melius et consultius videtur, ut quod minus rectum et consonum iudicat, compleat. *Ibid.*, serm. 5.
123. Fertilissimus est obediencie fructus, nihil est temporis vero obediens sine lucro. *Ibid.*
124. Talis esse debet verus et perfectus obediens, ut carnis ad obediendum sit. In suis *Opusc.*, exemplo 2.
125. Si dominis temporalibus precipiuntur servi cum tremore obedire, quanto magis aeterno illi regi regum, et Domino omnium dominantium? In *Annot. super Psalms.* II, vers. 11 : *Servite Domino cum timore.*
126. Si subditus credit quod praeceptum praelati sit contra Deum, secure non obediens, licet juraverit ei obedire in omnibus; quod intelligendum est de licitis, et justis, et honestis. In *Decret. Gratiani.*
127. Obedientia est complenda sine mora, et observanda. *Super Genes.*, cap. xvii, in illud : *Statim in ipso die.*
128. Iter regni Dei est obedientia. *Super Math.*, cap. vii.
129. Adam si in obedientia perseverasset, sensus corporis ad nullam malam voluptatem vertentur. *Super Apocal.*, cap. 17.
130. Sola obedientia est, quae fidei meritum possidet, sine qua infidelis quisque convincitur, etiam si fidelis esse videatur. *Lib. 35. Moral.*, cap. 10, num. 12.
131. Nunquam per obedientiam, malum fieri debet : aliquando autem debet per obedientiam bonum, quod agitur, intermitteri. *Ibid.*, num. 43.
132. Debet obedientia et in adversis ex suo aliquid habere, et in prosperis ex suo aliquid omnimodo non habere. *Prose.*
133. Quatenus et in adversis tanto sit gloriorior; quanto divino ordini etiam ex desiderio jungitur : et in prosperis tanto sit verior, quanto a presenti ipsa quam divinitus percipit gloria, funditur ex mente separatur. *Ibid.*, num. 13.
134. Redemptori suo non obediens, qui innocens non est : et innocens esse non potest, qui obedire contemnit. *Ibid.*, num. 14.
135. Obedientia non servili metu, sed charitatis affectu servanda est : non terrore pome, sed amore justitia. *Ibid.*
136. Sola virtus est obedientia, quae virtutes caeteras menti inserit, insertasque custodit. *Ibid.*, num. 12.
137. Obedientia victimis jure preponitur, quia

FRANCISCA
TITELM.

GLOSS. IER.

GLOSS. IER.

GLOSS. IER.

GLOSS. IER.

S. GREGORIUS
MAGN.

- per victimas aliena caro, per obedientiam vero voluntas propria maectatur. *Ibid.*, num. 15.
138. Obedientia aliquando si de suo aliquid habet, nulla est; aliquando autem si de suo aliquid non habet, minima est. *Prose.*
139. Nam cum locus superior imperatur, is qui ad percipiendam hanc obediens sibi virtutem evacuat, si ad hanc ex proprio anhelat.
140. Neque sub obedientia divigit, qui ad percipiendam hujus vite prospera, libidini propriae ambitionis servit. *Ibid.*, num. 13.
141. Qui obedire praeceptis celestibus student, dies suos in bono complect, et annos in gloria. *Ibid.*, lib. 26, cap. 22, super illud *Job xxxvi* : *Si audierint, et observaverint.*
142. Vera obedientia nec prepositorum intentionem discutit, nec praecepta discernit : quia qui omne vite suae iudicium majori subdidit, in hoc solo gaudet, si quod sibi precipitur, operatur. *Prose.*
143. Nescit judicare quisque perfecte didicerit obedire, quia hoc tantum bonum putat, si praeceptis obediens.
144. Praeceptum in hoc solo pensari debet, quod majoris praeceptum est, et qui obedientie bonum exequitur, non injunctum opus debet considerare, sed fructum.
145. Ad promerenda aeterna vite gaudia, non exquiritur qualitas operis, sed fertilitas propriae, et exortio aliena voluntatis.
146. Quisquis alieno imperio subditus est, hoc solum consideret, quia quod sibi secundum Deum injungitur, valde magnum et excelsum in lucro est menti, quod vitian praeparat in mercede retributionis.
147. Majoris est meriti charitatis injuncta refectione, jejunio propria deliberatione suscepto : qui jussus carum refectione invitatus, jejunium premium obedientiae manducando conquistavit. *Lib. 2. in I Reg.*, cap. iii, super illud : *Vade et dormi.*
148. Haec est forma electae obedientiae, ut in omni quod foris agitur, ad potentiam Conditoris ubique praesentem respiciatur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 5.
149. Perfecta obedientia, quae hominibus exhibetur, minus est Creatoris, et oblatio Domini : quia hominibus pro Deo offertur, sed oblata hominibus, a Deo suscipitur. *Prose.*
150. Victimae enim sunt obsequia obedientium, quia cum hominibus pro Deo qui subjicitur, superbi spiritus superantur. *Ibid.*, super illud : *Septem diebus expectabis me.*
151. Victores sunt, qui obediunt : quia dum voluntatem suam alii perfecte subjiciunt, ipsi

- per obedientiam lapsis angelis dominantur. *Prose.*
152. Caeteris virtutibus demones impugnantur per obedientiam vero vincuntur. *Ibid.*
153. Plerique sunt fideles, qui praelati suis humiliter obedire sciunt, alta cogitare nesciunt : sciunt quidem imperata perficere, nesciunt aliis imperanda praevidere. *Ibid.*, lib. 4, cap. 5.
154. Tenenda est subditis virtus obedientiae non remissa. *Ibid.*, lib. 5, cap. 4.
155. Si obediencius prepositis nostris, obediens Deus orationibus nostris. *Hab. apud D. Antonin.* part. 4, tit. 5, cap. 14, § 3.
156. Bonum est obedire majoribus, et parere praefectis. *Epist. 8, ad Demetriad.*
157. Initium obedientiae est, quid precipiatur velle cognoscere : et pars est obsequii, didicisse quid facias. *Epist. 1, ad Demetriadem.*
158. O felix et abundans gratia! in obedientia summa virtutum clausa est : nam simplici gressu hominem ducit ad Christum. In *Regula Monachar.*, cap. 6, *de Obedientia.*
159. Verus obediens, et qui pro Christo caret omni arbitrio voluntatis, nihil novit difficile, nihil injustum. *Ibid.*, cap. 8.
160. Ibi non est monasterium, non religiosi, ubi subditis obedientia deest erga praelatum : destructio est corpus expositum, cum membra discoriant a capite. *Ibid.*
161. Obedientia illa vera et perfecta est, quae in nullo contemnit. *Super II ad Cor.*, cap. ii, in illud : *In omnibus obedientes sitis.*
162. Qui innocens est obediens : et innocens esse non potest, qui obedire contemnit. *Super Regul. D. Aug.*, cap. 11.
163. Morbus inobediencie, languor est animae, et ex superbia tumore procedens. *Lib. 2, de Claustro anim.*, cap. 13.
164. Imponitur nomen obedientiae praecepto, facto, loco, ut designet, quod precipitur, monstrat quod agitur, nominet locum, in quo quis moratur : de praecepto, dicitur, injungitur ei obedientiam ; de facto, complevit eam ; de loco, apud eam moratur obedientia : prima est facilis ; secunda gravis ; tertia ad utrumque se habet. *Ibid.*
165. Hanc obedientiam multi desiderant, ut extra obedientiam esse queant : et sic fit, ut vocetur obedientia, cum non sit. *Ibid.*
166. Multis modis obedientia queri solet : auxilio, consilio, ingenio : auxilio parentum, consilio fratrum, simulationis ingenio. *Prose.*
167. Ut quod nimis parentum, vel exhortationibus fratrum non potest obtineri, saltem simulationis ingenio possit adipisci. *Ibid.*

S. HIERON.

HUGO A. S.
VICTORIS.

168. Hinc obedientia, que conceditur alicui parentum exactione, seu fratrum seductoria exhortatione, vel etiam boni operis simulatoria ostensione, obedientia nomen habet, sed re caret. *Ibid.*

169. Cita debet esse obedientia, ut fiat cum humilitate et sine tarditate. *Ibid.*, lib. 3, cap. 21.

170. Obedientia est victria servitus. Lib. 4, de Anima, cap. 16.

171. Obedientia est preceptorum ineluctatrix. *Ibid.*, cap. 16.

HUGO CARD.

172. Obedientia perfecta, est in abrenuntiatione propriæ voluntatis. Super *Psalm.*, xxxix.

173. Sola obedientia verissime est virtus, que totaliter vivit contra se et ubi etiam aliquid suum habet, aut nulla, aut minima est. Super *Prov.*, cap. xxi.

JOAN. CASC.

174. Obedientia est porta paradisi, et meritum regni. Super *Hiarem.*, cap. xlii.

175. Obedientia virtutem non solum operi manuum, seu lectioni, vel silentio, et quieti collat, verum etiam cunctis virtutibus ipsi præterunt, ut huic iudicent, omnia postponenda. Lib. 4, de *Canob. inst.*, cap. 12.

S. JOANNES CHRYSO.

176. Unum sane atque idem inobediens genus est, vel propter operationis instantiam, vel propter otii desiderium, superiora violare mandatum. Collat. 4, *Abbat. Dauleris*, cap. 20.

176 bis. Talem obedientiam Christus efflagitat, ut neque punctum temporis differamus, etiam si nos aliquid necessarium urgere videretur. *Homil.* 4, super *Math. Oper. perf.* In *Mad. de Venis post mes.*

177. Qui fidelis est, et ut oportet firmus, ratione non indiget, neque causa eorum, quas ei præcipiuntur, sed sola admonitione contentus est: imbecillior autem cognita rei rucinate, intelligentiam rem accipit, et quam promptissime parat. *Homil.* 26, super 1 *Cor.*

178. Etiam si preces, improbi fuerint, innumerisque scaterent malis, obedendum est eis. Super *Epist. ad Galat.*, cap. 4.

S. JOAN. CL.

179. Obedientia est sepulcrum voluntatis, et extitio humilitatis: nihil resistit, nihilque discernit, inertus in bonis, aut his que videntur mala. *Gradu.* 4.

180. Quanto fuerit in corde viridor fides, tanto corpus ad officia omnia et ministeria promptius occurrat. *Ibid.*

JOAN. GERS.

181. Obedientia est simulationis, propriique desiderii omnimoda remunitio. *Ibid.*

182. Tanto erit obedientia tua placenter Deo, tibi que fructuosior, quanto est indolentior illi, cui propter Deum subijci non refugis. Tract. de *Preparat. ad Alissan.*, consid. 8.

183. Oportet ut obedientia sit constans, si vera,

si hilaris, si affectuosa: constans illorum obedientia non est, qui ad ea que sibi placent, tantum obedire proponunt: vera illorum obedientia non est, qui pro lucro vel commodo temporali obediunt: hilaris illorum obedientia non est, qui cum murmure, vel responsione nolentis, que jubetur perficiunt: affectuosa illorum obedientia non est, qui etiam respondere non audent, rancorem tamen et malevolentiam in pectore versant. *Serm. de Verb. Dom.*

JOAN. TUD.

184. Nihil Deo adeo gratum est, et æmionibus horrendum, sicut obedientia. Super *prolog. Regul. S. Benedicti*, cap. 2.

185. Magna virtus obedientia est, que non solum in magnis, sed etiam in parvis Deo acceptabilis est. In cap. 3, *Regul. S. Benedicti*, verbo *Nihil*.

186. Vera obedientia ex ore rapit imperium jubentis, ut eodem momento, quo imperat major, obtemperet minor. *Ibid.*, in cap. 5, verbo *Ma.*

187. Obedientia in difficultatibus gravior est, et inobediencia in facilitatibus gravior. *Ibid.*, verbo *Acceptabilis*.

188. Monachus sine obedientia est monstrum diaboli. *Ibid.*, *homil.* 20.

189. Obedientia est Spiritus sancti domicilium, et quietum voluntatis propriæ sepulcrum. *Ibid.*

190. Obedientia est elationis et superbie omnis exterminium, et oculatorum persecutrix vitiorum. *Ibid.*

191. Obedientia est animæ vulnerata remedium, et totius observantia monastica fundamentum. *Ibid.*

192. Obedientia armatura est fortissima, cui nulla poterunt adversa nocere. *Ibid.*

193. Vera obedientia non murmurat, non habitat, non tristatur, non querit diverticulum, non tardat, non se excusat, sed ad mandatum excurrit læta. *Ibid.*

194. Obedientia est, que animam Deo reconciliat, et præter effusionem sanguinis Martyris coronat. *Ibid.*

195. Quando homo obediens extitit Creatori, obediens manat creatura homini. Lib. 4, de *Teol. relig.*, cap. 2.

196. Etiam in dubiis precepta, pravis prelati obedientium est: in preceptis autem manifeste malis, nullatenus est obedientium, etiam bonis prelati. *Epist. ad Cædram Jucea.*

197. Sicut sine dnce non confidunt de victoria, et sine gubernatore non perveniunt ad portum: ita et libertus obedientia impossibilis est in hujus vite pelago non periclitari. De *Lyrio vita*, tract. 6, de *Obedientia*, cap. 3.

198. Importabile omnis est obedientia super-

nienti, et humili voluntas propria. De *Companet. et complacent.*, cap. 2.

S. LEO. I.

199. Obedientia mollit imperium, nec dura tibi necessitate servitur ubi diligitur quod jubetur. *Serm. 4, de Jejun. septimi mensis.*

LEOPOLDUS BLOSICUS.

200. Ubi est incoluntia obedientia, ibi sana est forma doctrina. *Epist. 87, ad Episc. African.*, cap. 1.

201. Eximia virtus, eximia plane virtus, obedientia est: contra, nolle acquiescere, gravissimum omnino scelus est. In *Canan vita spirit.*, cap. 37.

202. O qui sciret quantus fructus in virtute obedientia laeas, quam religiose, etiam minima que sibi prescripta essent, impleret: quam prompto voluntatem alterius sua voluntate confecta reliquæ faceret! Lib. 4, *Enchirid. Parvulor.*, decanont. 5.

203. Nulla virtus, nullum virtutis opus Domino placet, si vitio inobediencie contaminetur. *Ibid.*

204. Obedientia tanta virtus est, ut vel minimum aliquod opus ex ea factum, quocunque illud fuerit, multo melius Deoque acceptius sit quolibet alio opere, quamlibet etiam magno, quod sine obedientia peragitur. In *Apology. pro Tralero*, cap. 6.

FET. BLES.

205. Nullum in hac vita charius digniusque sacrificium Deo omnipotenti offerri potest, quam cor humile, atque obediens. *Ibid.*

206. Placeat Deo, ut sicut dispendium patimur prima obedientia, ita mihi claudat obedientia cursum vite. *Epist. 105, ad Hubert. Cantuariens. Archiep.*

207. Sine omni delectu, sine omni exceptione faciat regulæ professor, quod injungitur sibi. Quid vero vel quale, vel quantum sit, quod injungitur, non discernat. *Ibid.*, *epist. 134, ad Vulthel. electum.*

208. Vir obediens vincit mundum, diabolum et seipsum. *Ibid.*, *epist. 137, ad Alexandr.*

209. Sicut obedendum est libenter, sic et hilariter, sic et volenter. *Præf.*

210. Obedientia enim sine mora placet Deo, non placet autem Deo in mora, et discipulatrix obedientia: ita que si quid præcipitur, disputando querit, cur, quare, quamobrem præcipiatur. *Ibid.*, *Serm. 32, de S. Augustino.*

S. INDOREUS BISPALENS.

211. Apud omnes qui recte sapiunt, nihil honestius habetur, nihil optabilius, quam Deo parere. De *Abrahamo.*

S. LAURENT. JUSTIN.

212. Obedientia ac patientia virtute fundati, majorum suorum non discutiant constituta, sed faciant. Lib. 2, de *Vita contempl.*, præfatione.

S. THOMAS AQUINAS.

213. Subdit in us tantummodo superioribus suis obedire tenentur, in quibus ipsis suis super-

rioribus subijciuntur, et in quibus ipsi superiores sublimioris potestatis precepto non adversantur. 2, 2, quest. 104, art. 5.

214. Obedientia tanto magis est meritoria et laudabilis, quanto minus habet de suo. *Ibid.*, art. 2, argum. 3.

215. Perfecta obedientie est, obedire in omnibus que non sunt contra Deum. Super 2, *Sent.*, dist. 45, quest. 2, art. 1, ad 2.

216. Perfecta obedientia de suo proprio questu nihil habere debet, nec parum, nec magnum eum amore villosi possidere. *Serm. 17, ad Novit.*, divis. 6.

217. Nil perfectius, nil salubrius, nil utilius, nil laudabilius, nil securius, nil quietius pro bona conscientia et pace cordis habenda, quam omni hora, sine contradictione, sine mora, sine flectione, sine aversione, prompte et libenter obedire. *Ibid.*, *Serm. 18, divis. 6.*

218. Sancta et felix obedientia pro Christo, que coalit portam aperit morituro. *Ibid.*, *Serm. 19, divis. 10.*

219. Fili, qui se subtrahere nullo ab obedientia, ipse se subtrahit a gratia. Lib. 3, de *Imit. Chr.*, cap. 15.

220. Ubi prompta obedientia, ibi læta conscientia. In *Horulo rosar.*, cap. 48, sect. 2.

221. Sine obedientia, aut parva, aut nulla sunt opera nostra assidenda, aut ponderanda. *Prose.*

222. Cum autem humili et prompta obedientia, etiam complacere Deo valde parva et vicia servitia. In *Hospit. pauper.*, cap. 5.

223. Verus obediens non est tardus, nec negligens, nec querulosus, sed pro posse paratus ad omnia Deo placita. *Ibid.*

224. Sive obediens orat, sive laborat, sive vigilat, sive dormit, sive loquitur aut tacet, sive stat aut ambulat, sive scribit aut legit, sive intrat, aut exit, sive comedit aut jejunit: omnia ex virtute obedientie in bonum et ad meritum ipsi convertuntur. *Ibid.*

225. Multo tutius obedire, quam precipere. In *Exercit. spirit.*, cap. 12.

226. Nemo tam quiete vivit, nemo tam securo moritur, sicut verus obediens. *Ibid.*

227. Omnis religiosus in obedientia vivens, paratus suam voluntatem frangere, atque predicto suo humiliter nitens obedire, iste veraciter in spiritu martyris efficitur, quamvis materialis gladio in collo non feriatur. *Serm. 11, ad Novit.*, divis. 5.

228. Qui ex voto domino suo parat, acquirit gratiam: invitata, accumulatur injuriam. *Homil. 3, de Arca vite.*

229. Prima monachorum virtus, est obedientia. Lib. 4, cap. 4.

THOMAS A KEMPIS.

S. VALER. EPISC.

IN VITIS PATR.

tinguit memoriam. *Ibid.*, lib. 4, cap. 10, super illud *Job. iii: Obscurum enim tenebrarum.*

18. Sicut mors hoc quod interficit, agit ut non sit in vita: ita et oblitio; hoc quod intercipit, agit ut non sit in memoria. *Ibid.*, cap. 17, super illud *Job. iii: Et umbra mortis.*

19. Quia per mortem funditus oblivioni traditur, quicquid vivendo cogitatur, quasi quaedam umbra mortis oblitio est. *Prose.*

20. Sicut agit mors interveniens non esse quod fuit in vita: ita interveniens agit oblitio, non esse quod fuit in memoria. *Ibid.*, lib. 25, esp. 4, num. 4.

21. Oblivio defere solet mentis custodiam, sicut aqua extinguit ignem. *Centur.* 2, sent. 1.

22. Qui semper preteritorum oblitiscitur, et futura desiderat, ostendit se presentibus non esse contentum. *Epist.* 33, ad *Cleophont.*

23. Oblivio non cadit in Deum, sed quemadmodum oblitisci dicitur, quando non juvat: ita dicitur recordari, quando juvat. *Super Genes.* esp. viii.

24. Duo oblivioni danda sunt: bona preterita, ne eorum fiat recordatio ad gloriam; et mala preterita, ne eorum fiat recordatio ad delectationem. *Ibid.*, cap. xxi.

25. Mens oblitiosa est quasi saccus peritiam, in quem quicquid mittitur, perditur. *Super Prov.* esp. iii.

26. Oblivio Dei malitiosa est, et omnia parit vitia. *Super Ezech.* cap. xxxii.

27. Nunquam potest aliquis oblitisci quod diligit, nec retinere quod odit. *Homil.* 32, super *Math.* *Oper imperf.*

28. Oblivio nihil quidquam parit, quod maneat ornamenti. *Serm.* *Quod nulla recidat vitiorum memoria.*

29. Fieri non potest, ut quisquam a recta via deflectat, nisi animus ipsius Dei oblivione prius laborarit. *Lib. 1, Parall.* cap. 12.

30. Equissime percutitur hac animadversione peccator, ut moriens oblitiscatur sui, qui dum viveret oblitus est Dei. *De Contemptu mundi.* cap. 45.

31. Sicut oblitio mandatorum Dei, proculdubio vitium est: sic illate injurie oblitio, non parva virtus est. *Lib. 6, epist.* 5, ad *Monac. Cluniae.*

32. Mors reminiscitiae est oblitio. *De Migrat. Abrahae.*

33. Oblivio non est passio voluntaria, sed eternum quoddam accidens.

34. Oblivio mortuus est memoria. *De Congressu querende erudit. Gratian.*

35. Tanquam secundarum rerum prosperitate corumpuntur, tanta morum insolentium pravitate

vitiantur, ut et Dei penitus oblitiscamur et nostri. *Lib. 6, de Gubern. Dei.*

36. Oblivio parvipensionis est evidens signum, ea enim, quae magna aestimamus, magis memoriam infingimus. 1. 2. *Quaest.* 47, art. 2, ad 3.

SENTENTIA PAGANORUM.

37. Etiam oblitisci quod scis, interdum expedit. *In suis Sent.* sent., 108.

Vide etiam tit. *Civitas*, sent. 38; *Injuria*, sent. 14; *Miscicordia Dei*, sent. 70.

OBSTINATIO.

Definitio. Pertinacia est voluntas fugiens minorationem prohibitis, dicta vel facta sua irrevocabiliter defendens. *Part. 4, Centilogii*, sect. 48. *Obstinatio* est indurata in malitia mentis pertinacia. *Super Ecclesiastic.* cap. iii, *Petrus Lombardus*, lib. 2, dist. 52.

Divisio. Sunt tres species obstinationum: prima eorum, qui non penitus obstatini, ex correctione proficiunt; secunda eorum, qui ex comminatione deteriores fiunt; tertia eorum, qui emendationem promittunt, sed non faciunt. Ex correctione Manasses factus est melior; Nabal ex comminatione deterior; Pharaon ex afflictione durior. *Lib. 2, de Claustro animae*, cap. 15. *Obstinatio* in dubiis consistit: in presumptione, in desperatione. *Super Math.*, cap. iv.

SENTENTIA PATRUM.

1. Qui obstinatione mentis diem claudit extremum, reus est illo irremissibili peccato in Spiritum sanctum. *In Enchirid.* cap. 83.

2. Obdurate vivit, sive qui non convertitur, desperans de indulgentia peccatorum suorum, sive qui sic misericordiam Dei sperat, ut usque in vitae presentis in suorum criminum perveritate permaneat. *Prose.*

3. Sicut enim misericordia suscipit absolutique conversos, ita iustitia repellit penitentes obduratos. *De Fide ad Petrum*, cap. 3.

4. Ut est optimi propositi, laudandique consilii facile ad veritatem tradit: ita improbi obstinatione iudicet est, nullo citius ad transitum rationis infestis. *Lib. 2, de Anima et ejus orig.* cap. 16.

5. Si deprehensus falsitatis penitus non renitescit, et cognite non adheret veritati, obstinatio diabolica est. *Serm.* 1, *Advent.*

6. Rogo et obsecro vos, fratres, fugite obstinationem. *Serm.* 1, *de Septem psalmis.*

7. Quam difficile est accedere ad cor ejus, quod lapidea quaedam obstinatio clausit! *Serm.* 2, *Pascuae.*

8. Obstinati ita sequuntur errorem suum, ut nullis velint consiliis acquiescere. *Ibid.*, serm. 3.

9. Nequissima plane et perniciosissima peccata

est obstinatio, quoniam universos turbat, et fit omnibus discordie fomes, et materia scandalorum. *Serm.* 1, *de Septem psalmis.*

10. Obstinatio non permittit nos ad alterius cor ingredi. *Serm.* 5 *Assumpt.* B. M.

11. Crudelis obstinatio vlam misericordiam intercludit. *Serm.* 14, super *Qui habitat.*

12. Obstinatio est summa quaedam religionis subversio, et vero venenum insanabile. *Ibid.*, serm. 43.

13. Quae est obstinationis cauda? finis intentionis humanae: dum hinc quidem propriae quies inhaeret voluntati, inde finem aliquem meditatur, et fugit animo quod desiderat adipisci. *Ibid.*

14. Nulla gravior phrenesis iudicatur, quam impenitentia cordis, et peccandi obstinata voluntas: siquidem manus nefarias injicit sibiipsum, nec carnes, sed mentem laecat et corrodit. *Serm.* *de Converter. ad clericos*, cap. 4.

15. Sigillum diaboli obstinatio est. *Serm.* 8, *Pent.*

16. Obstinationum hominum ira irrevocabilis est; qui ne decemum predicationes audiant, procurant sibi voluntariam surditatem. *Super Psalm.* lvi, vers. 4.

17. Multi peccatorum in sua obstinatione mansuri sunt. *Super Psalm.* lxxiv, vers. 8.

18. Obstinari nonnunquam deteriores existunt ex verbere, quia aut contumaci pertinacia duriores sunt, aut, quod pejus est, in blasphemiam etiam exasperationem prosiliunt. *Lib. 26 Moral.* cap. 22, num. 25.

19. Divino iudicio cum obstinatis agitur, ut qui noluerunt mala vitare cum possent, non possint vitare cum volunt. *Prose.*

20. Saepe enim ad Dominum cum precibus veniunt, liberari a peccatis petunt, sed exaudiri non possunt, qui cum possent, noluerunt. *Lib. 4, in I Reg.* cap. ii, super illud: *Greges quoque vestro addeccinabit.*

21. Durus ille, qui dum superbo corde corporalia agit, ejus mentem gratia sancti Spiritus non emollit. *Ibid.*, cap. 3.

22. Obstinatos corrigere, insipientia est. *De Inst. novit.* cap. 14.

23. Obstinationi tribus modis mederi oportet: implastro, unguento, ferro: exemplo bonis operis, verbo comminationis, disciplina correptionis. *Lib. 2, de Claustro animae*, cap. 43.

24. Inter abusiones huius saeculi, sola major est senis obstinatio. *Ibid.*, cap. 15.

25. Obstinatio carnalibus delectatur, loquacitate gaudet, importuna et gravis est omnibus, more pecorum prona ad vitia, trucidia tumens,

ad injurias manifesta, ad omnia mobilis, luce veritatis carens, seipsam palpans. *Ibid.*

26. Pertinacis est, ex irrationabili, et inflexibili mentis obstinatione, meliori nolle cedere. *De Fructu carnis et spiritus*, cap. 4.

27. Ex duritia infidelitas nascitur. *Hom.* 6, super *Epist.* ad *Hebr.*

28. Sicut solida corpora et dura non obsequuntur manibus medicorum: sic et animae obduratae non obsequuntur verbo Dei. *Ibid.*

29. Pessimum malum senis, est obstinatio. *Super prolog.* *Royal. S. Benedict.* cap. 2, text. 4.

30. Suis homo demeritis induratur, et dum quod in se est, facere negligit, quod Deus facit, gratiam largiendo, nequaquam sentit. *Epist.* 8, ad *Monach. laps.*

31. Contumacia redargui non potest, nisi exemplo. *Lib. 4, de Div. inst.* cap. 24.

32. O odiosa durities! qua se homo non sentit, nec alium: nec pietate flectitur, nec precibus movetur, exemplis non inducitur, minis non terretur, beneficiis duratur, flagellis non eruditur, frontosus ad turpia, pronus ad illicita, subdi nescius. *Part. 4, de Grad. charit.* cap. 4.

33. Obduratos horrenda tormenta excipiunt: nam sine magnis laboribus molle fieri nequeunt. *Heccatitud.* 2, sent. 67.

SENTENTIA PAGANORUM.

34. Ferox et adversus omne remedium contumax est. *De Consolat. ad Helian.* cap. 46.

Vide etiam tit. *Accedere ad Deum*, sent. 18; *Damnatio*, sent. 9; *Defensio*, sent. 14; *Discere*, sent. 24; *Peccatum in genere*, sent. 330; *Presumptio*, sent. 16; *Voluntas in genere*, sent. 95.

OBVIATIO.

SENTENTIA PATRUM.

1. Fortis est viri non dissimulare, cum aliquid imminet, sed praetendere, et tanquam explorare de specula quadam mentis, et obviare cogitatione provida rebus futuris. *Lib. 4, Offic.* cap. 38.

2. Heresibus pallulantibus est celeriter obviandum. *Epist.* 91.

3. Cum possis obviare perveris, si declines obviare, consensus erroris est. *Super Psalm.* lxxxi.

4. Primis quisque titillationibus obviare debet. *De Jejunio et tent. Christi*, cap. 6.

5. Preoccupandus est aditus, cumetis insidias, ne hostilitas prior obrepens occurrat improvidis. *Prose.*

6. Salutare remedium est in insidiis prevenire potius, quam praeveneri. Anticipare potius, quam anticipari, viribus fortibus congruit. *De Singulari. clericor.* cap. 23.

7. Quicumque sunt sanctitatis amator, de-

RESYCHUS.
S. HIERON.
REGG. CARO.
S. JOHANNES CHRYSOST.
S. JOAN. DAM.
S. LAURENT. JUSTIN.
S. PETRUS DAMIAN.
VIRILO JUD.

S. THOMAS AQUINAS.
MEMOR. PA.
S. DOMIN.
REGG. CARO & PETRUS LOMBARDUS REGG. I & S. VICTOR.
S. BONAV.
CASSIODOR.
REGG. CARO.
S. GREGOR. MAGNUS.
S. AUGUST.
REGG. CARO & S. VICTOR.

S. JOHANNES CHRYSOST.
JOAN. TRIT.
LACT. TYRM.
RICHARD. A S. VICTOR.
THELLAS- SICS.
SENECA.
S. AMBROS.
S. AUGUST.
CASSIODOR.
S. CYRILIAN.
S. CYRILL.

ALEX. hendi diaboli fraudibus perquam impigre obviare
 ire, totaque se illi contentione virum opponere.
Hom. 12, de Festis Paschal.
 8. Oportet nos generose admodum voluptati-
 bus, que ad gravitatem impellunt, obviare. *Ibid.*,
 hom. 18.

**S. CYRILLUS
 ALEXAND.** 9. Priusquam floreat, radicibus erue malum, ne
 si ab initio neglexeris, postea ne quidquam inci-
 das, et ignem magis excites. *Prover.*

10. Lippitudinem incipientem tempestive
 cura, ne cum exaceratus fueris, tum demum frus-
 tra medicum queras. *Chalcid. 2.*

**S. DAMASUS
 PAPA.** 11. Qui potest obviare et perturbare perversos,
 et non facit, nihil est aliud quam favere impietati
 eorum. Hab. in *Decretis Gratiani*, part. 2, cap. 23,
 quest. 3, can. *Qui*.

**S. FRANCIS
 ASSISIENS.** 12. Instant religioni discrimina : nisi detractoribus
 obviatur. In suis *Opus*, apophthegm. 17.

GRIGOR. INT. 13. Qui desinit obviare, cum potest, consentit.
Super Psalm. lxxxii.

**S. GREGOR.
 MAGNUS.** 14. Sicut nemo obestit largitati Dei vocantis,
 ita nullus obviat iustitiam relinquente. Lib. 11
Moral., cap. 5.

15. Si parve rei aditus, antequam diu pateat,
 non elaudatur, usq. fit latior, et erit consuetudine
 licitum, quod ratione constat esse prohibi-
 tum. Lib. 7 in *Registro*, ind. 2, cap. 119,
 epist. 119, ad *Syagrium episc.* Augustod.

**S. GREGOR.
 YACINAT.** 16. Perspicuum est hominem, iis, que supra
 se sunt, reluctari sique obistere non posse. *Super
 Eccles.*, cap. vi.

HUGOCARD. 17. Qui sapientia obviat in vita, ipsa obviat
 ei in morte, suscipiendo in gloria. *Super Eccle-
 siastic.*, cap. xv.

S. INNOC. III. 18. Negligere, cum possis obviare, nihil est
 aliud quam favore perversos. *Prover.*

19. Non caret scrupulo conscientie occulte,
 qui manifesto facinori desinit obviare. Hab. in
Decret. Gratiani, dist. 83, can. *Error*.

S. LEO I. 20. Quidquid sublimibus desideratis, obviat,
 amputandum est. *Serm. 7, Quadrag.*

PETR. BLES. 21. Non caret scrupulo societas perversa, qui
 manifesto facinori desinit obviare. *Serm. 45 ad
 Sacerdotes*.

**S. PETRUS
 MACTRITUS
 ABB. CLEN.
 THOMAS
 A KEMPIS.** 22. Non tutum est valde obviare torrenti. Lib. 3,
 epist. 6 ad *Pantium*.

23. Tunc facilius hostis vincitur, si extra limen,
 statim ut pulsaverit, illi obviatur. Lib. 1
 de *Init. Chr.*, cap. 13, sect. 5.

24. Qui parvos non vitat defectus, paulatim
 labitur ad majores. *Ibid.*, cap. 25.

S. VALER. 25. Suum corpus taxit, qui armato hosti pre-
 cibus obviavit. *Hom. 13.*

SENTENTIE PAGANORUM.
 26. Occurendum augecentibus vitis, et me-
 dendum est. Lib. 9, epist. 37 ad *Paulin*.

OCCASIO.
Etymologia. Occasio dicitur, quasi occurrens
 actio.

Definitio. Occasio est occurrens opportunitas tem-
 poris casu proveniens.

Occasio est pars temporis habens in se alienius
 rei idoneam faciendi aut non faciendi oppor-
 tunitatem. Lib. 1, de *Invent. rhet.*

Occasio est temporis vigor ad id quod conducit.
Syllogis 6, de Definit.

SENTENTIE PATRUM.
 1. Qui occasionem damni dat, damnum quo-
 que dedisse videtur. Part. 2, tit. 4, cap. 9.

2. Si qui occasionem prestat mortis corporalis,
 reus tenetur, et incurrit poenam inferni : quanto
 magis, qui est occasio mortis anime alterius.
 Part. 2, tit. 4, cap. 5, § 4.

3. Occasiones malorum, sunt vana que inge-
 rantur sensibus nostris. Part. 3, tit. 18, cap.
 10, § 4.

4. Turpe est presentis temporis occasionem di-
 mittere : et postea aliquando quod preclarum
 est revocare. *Conc. 25, ad Adolescentes*.

5. Occasiones, deesse non possunt periferis. In
 suis *Proem.*, verbo *Occasiones*.

6. Subtrahenda nobis occasio est, et opportuni-
 tas fugienda peccati. *Serm. de Septem donis
 Spiritus sancti*.

7. Qui opportunitatem deserit, opportunitas
 eum fugit. In *Speculo discipl.*, part. 1, cap. 12.

8. Ad vitium vix occasio deerit, si qualibet ad-
 mittatur. *Ibid.*, cap. 22.

9. Qui vitium cavere desiderat, vitii occasio-
 nem praevenit. *Ibid.*, cap. 32.

10. Gravissimum apparet esse peccatum,
 quando aliquis occasionem preberit, unde al-
 terius conscientia polluitur. *Super Psalm. lxxvii*,
 vers. 22.

11. Ubi major peccandi occasio, ibi diligenter
 adit custodia. In *Hymnium temp. feriati ad
 Pranam*.

12. Ne occasionem proheas quarentibus occa-
 sionem, *De Recta vivendi ratione*, cap. 18.

13. Quandiu quis occasiones noxias non vitat,
 impossibile erit a cordo ejus perturbations pra-
 varum cogitationum, et incipiendum improbarum
 concupiscentiarum recedere. *De Mala conversatio-
 ne*.

14. Tolle originem cause, et mox occasionem
 removetis offensam. *Serm. contra Diversa vitia*.

15. Nonnunquam culpa fortium, occasio vir-

MAGNUS. tatis filii : et virtus infirmorum, occasio peccati.
 Lib. 11 *Moral.*, cap. 26, num. 26.

16. Cum occasio reprobus perpetrandi peccati
 deest, desideriorum cogitationes eorum cordibus
 nullatenus desunt. *Ibid.*, lib. 12, cap. 9, num. 9.

17. Occasio rapiendi subtrahitur, si bene prius
 jus possidendi disponatur. Part. 3, *Pastor*, cap. 4,
 admonit. 22.

S. HIERON. 18. Arripe occasionem, et fac de necessitate
 virtutem. In *Regula monachor.*, cap. 30, de *Pacien-
 tent*.

19. Qui malos percutit, eo quod mali sint, et
 habet causam interfectionis, ut percutiat possi-
 mos, minister Dei est. Lib. 3, super *Ezech.*, cap.
 ix, super illud : *Et unusquisque vix interfectionis*.

20. Aufer occasioem his, qui volunt occasio-
 nem. *Super Epist. ad tit.* cap. ii, in illud : *In
 sermone suo*.

21. Occasiones peccatorum faciunt ruere in
 peccatum, et peccata faciunt ruere in infernum.
Super Hierem., cap. 4.

S. INNOC. III. 22. Qui occasionem damni dat, et damnum de-
 disse videtur. *Serm. 1, Dom. 1, Advent.*

23. Occasiones commotionum in conversatione
 humana deesse non poterunt. Lib. 9, *Canob. inst.*,
 cap. 7.

24. Sicut occasionem salutis diversis modis
 Deum cognoscimus operari : ita nostrum est occa-
 sionibus a divinitate concessis, vel auxilio vel
 remissio famulari. *Collat. 3, Adbat. Paphnutii*,
 cap. 12.

25. Selpso homines occasionibus hujus mundi,
 ex ipso mundo nascentibus; invicem comedunt et
 impugnant. *Homil. 39, super Math. Oper. Imper.*

26. Sicut bonus rogat, ne occasionem peccandi
 incurrat; sic et malus optat, ut inveniat occasio-
 nem nocendi. *Ibid.*, homil. 46.

**S. JOHANNES
 GREYSSOT.** 27. Volentibus non abest occasio justa vel in-
 justa : sumunt enim occasionem iniqui, valde in-
 solens et intolerabile existimant, quidquid illud
 non sonat, quod intus amant. In *Dialog. duorum
 milit. Franci et Angli*, in addit.

JOAN. TRIT. 28. Melius est occasionem fugere, quam incaute
 perire. Lib. 1 de *Tent. relig.*, cap. 49.

29. Difficile est assueti relinquere, et a pristinis
 vitis, presente occasione, abstinere. *De Inst.
 vitæ veteri*, cap. 2.

30. Culpa nunquam melius vincitur, quam ubi
 occasio tentationis evitatur. *Grat. 5, in Conventu
 abbat. habita*.

S. ISID. HISP. 31. Tolle occasionem peccandi, aufer materiam
 delinquendi, si vis esse tutus : scilicet occasio pec-
 candi, voluptatem facit. Lib. 2, de *Synonym.*, cap. 4.

PETR. BLES. 32. Qui opportunitatem deserit, opportunitas
 eum fugit. *Epist. 11, ad Quemdam cleric.*

33. Ubi vulgus in compositum occasionem peccandi
 accepit, non facile desistit, novis certis
 priora cumulis. Lib. in *Flacium*.

34. Quanto virtutis quisque fuerit, melius patet
 occasio adversitatis : occasiones namque homi-
 nem fragilem non faciunt, sed qualis sit, ostendunt.
 Lib. 1 de *Init. Chr.*, cap. 16.

SENTENTIE PAGANORUM.
 35. Deo occasio quidem est, tempus autem oppor-
 tunum non est : eo quod nihil sit Deo confere-
 rens. Lib. 1 *Prior*, cap. 37.

36. Rem tibi quam nosces aptam, dimittere noli :
 Fruste capitata est, sed post occasio calva.
 Lib. 2 *Distichor.*, metr. 68.

37. Quamprimum rapienda tibi est occasio prima :
 Ne rursus queras, quæ jam neglexeris ante.
Ibid., lib. 4, metr. 31.

38. Non tantum presentis, sed et vigilantis est,
 occasionem observare properantem. *Epist. 22.*
 Vide etiam tit. *Peccatum*, sent. 315; *Perire*, sent.
 50; *Vitium*, sent. 97, 98.

OCCISIO, SEU HOMICIDIUM.

Etymologia. Homicidium vocabulum compositum est
 ex homine, et caedo : qui enim eodem in
 hominum fecisse conceptus erat, homicidium
 veteres appellabant. Lib. *Etymolog.*, cap. 29,
 verbo *Homicidium*.

Homicidium dicitur ab homine et caedo, verbo :
 unde dicitur homicida, hominem caedens. *Super
 Epist. ad Rom.*, cap. 4, can. 29.

Definitio. Homicidium est hominis occisio illegi-
 time facta. Part. 2, tit. 8, de *Ira*, cap. 8.

Divisio. Tria sunt genera homicidii, que pari
 pena plectuntur : interfectio fratrum, detrahitio
 et odium. *De Similitudinibus*, cap. 147.

Homicidiorum tria sunt genera, et pondus eorum
 paritas est : qui occidit fratrem suum, et qui
 odit, et qui detrahit. *Epist. 1.*

SENTENTIE PATRUM.
 1. Mihi quidem est prestabilis communi vi-
 deatur usui, sapientem de periculo, quam inspi-
 cientem evadere; tamen non videtur quod vir
 christianus, et justus, et sapiens quæro sibi vi-
 tam aliena morte debeat : utpote qui etiam in
 latronem armatum incidit : ferientem referens
 non possit : ne dum saltem defendit, pietatem
 contamine. Lib. 3 *Offic.*, cap. 4.

2. Indices occidendo reos, juridice occidunt
 mandato Dei, qui lege statuit ut rei occiderentur.
 Part. 2, tit. 14, cap. 4, § 9.

3. Si in justo bello homo occidat, non est homi-
 cidium. Part. 2, tit. 7, de *Ira*, cap. 8, § 1.

4. Latronem insidantem in itineribus secur-

PHILO JUD.

THOMAS A KEMPIS.

ARISTOTEL.

CATO, PORT.

SENECA.

S. ISID. HISP.

S. REMIGIUS

S. ANTONIN.

S. ANSELM.

S. CLEMENS PAPA.

S. AMBROS.

S. ANTONIN.

8. AUGUST.

dum leges eulibet licet occidere. *Ibid.*, cap. 8, § 2.

5. Si homicidium est hominem occidere, potest tamen accidere aliquando sine peccato. *Prose.*

6. Nam miles hostem, et iudex vel minister ejus nocentem, et cui forte invito aique imprudenti telum manu fugit, non mihi videtur peccare, cum hominem occidit, et homicida isti appellari non solent. *Lib. 1 de Lib. arbit. cap. 4.*

7. Non lex justa est, quae dat potestatem vel viatori ut latronem, ne ab eo ipse occidatur, occidat? vel culpam viro, aut homine, ut violentus sibi stupratorem irruentem ante illatum stuprum, si possit, interimat? nam lex in eo populo, quem regit, minoribus malefactis, ne majora committerentur, dedit licentiam. *Prose.*

8. Multo est enim mitius, eum qui alieno vitæ insidiatur, quam eum qui suam tuetur, occidi: et multo est immoivius invitum hominem stuprum perpeti, quam eum a quo vis illa, infertur, ab eo cui inferre conatur, interimi.

9. Sed illi homines lege inculcata, quemodo inculpati queant esse, non video: non enim lex eos cogit occidere, sed relinquit in potestate.

10. Liberum quis itaque est neminem necare pro his rebus, quas inviti possent amittere, et ob hoc amare non debent.

11. De vita enim fortasse, culpam fit dubium, utrum anima nato pacto aseratur, dum hoc corpus interimitur: sed si auferri potest, contemnenda est: si non potest, nihil metiendum.

12. De pudicitia vero quis dubitaverit, quin ea sit in ipso animo constituta, quandoquidem virtus est? Unde a violento stupratore eripi nec ipsa potest.

13. Quidquid igitur crepturus erat ille qui occiditur, id totum in potestate nostra non est: quare quemadmodum nostrum appellandum sit, non intelligo: quapropter legem quidem non reprehendo quae tales permittit interfici: sed quo pacto istos defendam, qui interficiunt, non invenio.

14. Quomodo apud divinam providentiam, sunt isti peccato liberi, qui pro his rebus, quas contummi oportet, humana caede pollati sunt? *Lib. 1 de Lib. arbit., cap. 5.*

15. Cum homo ab homine occiditur, multum distat utrum fiat nocendi cupiditate, vel injuste aliquid auferendi: sicut fit ab inimico, sicut a latrone: an ulciscendi, vel obediendi oribus, sicut a iudice, sicut a carnifice: an evadendi, vel subveniendi necessitate, sicut interimitur latro a viatore, hostis a milite. *Epist. 54, ad Maculanium.*

16. Aliquando, qui causa mortis fuit, potius in culpa est, quam ille qui occidit. *Ibid.*

17. De occidendis hominibus ne ab eis quisquam occidatur, non mihi placet consilium, nisi forte

sit miles, aut publica functione teneatur. *Epist. 154, ad Publilianum.*

18. Fas non est ut reus occidatur, cui venia, si ipsum poenituerit, reservatur. *Epist. 184, ad Bonifac.*

19. Apud belligeros viros, victus dicitur et viator occisus. *Epist. 190.*

20. Cum David Saulis occidendi potestatem accepisset, maluit parcere, quam ferire. *De Spirit. et litteris, cap. 31.*

21. Cum minister iudicis occidit eum, quem iudex iussit occidi, profecto si id sponte facit, homicida est; etiamsi enim occidat, quem scit occidi a iudice debuisse. *In Quæst. super Exod., quæst. 39.*

22. Si non licet privata potestate hominem occidere, vel nocentem, cupis occidendi licentiam lex nulla concedit; profecto etiam qui seipsum occidit, homicida est: et tanto fit nocentior, eum se occidit, quanto innocenter in ea causa fuit, qua se occidendum patavit. *Prose.*

23. Nam si Jude factum merito detestamur, eumque veritas iudicat, eum se laqueo suspendit, scelerata illius traditio auarise potius, quam expiatio commissum: quoniam Dei misericordiam desperando extirpabiliter penitens, nullum sibi salubris poenitentiae locum reliquit:

Quanto magis a sua neco se abstinere debet, qui tali supplicio quid in se puniat non habet?

25. Judas enim cum se occidit, sceleratam hominem occidit: et tamen non solum Christi, verum etiam suæ mortis reus finivit hanc vitam: quia licet propter suum scelus, alio scelere occisus est. *Lib. 1 de Civit. Dei., cap. 17.*

26. Non ipse occidit, qui ministerium debet jubenti, sicut admniculum gladius est utenti. *Ibid. cap. 21.*

27. Samson non aliter excusatur, quod seipsum cum hostibus ruina domus oppressit, nisi quia spiritus latenter hoc jussurat, qui per illum miracula faciebat. *Ibid.*

28. His exceptis, quos vel lex justa generaliter, vel ipse fons justitiae Deus specialiter occidi jubet, quisquis hominem, vel seipsum occidit, homicidii criminis innotuit. *Ibid.*

29. Duae sunt maxime viles, atque usitate mortis eorum, qui seipsum interimit, laqueus et precipitium. *Lib. 2, contra Litt. Pelagianos, cap. 49.*

30. Illi acerbissimum sanguinem fundunt, qui Christum, quantum in ipsis est, in homine occidunt. *Tract. 8, super cap. 1, Evang. Joan.*

31. Christiane, quid tu persequeris in Christiano? hoc tu persequeris in christiano, quod melius habet. Hoc enim vis auferre unde vivit; vivit temporaliter secundum spiritum vite, quo corpus

animatur: hoc illi vis tollere quod accepta a Domino, hoc illi vis tollere unde vivit. *Ibid.*

32. Homicida dicitur diabolus: non gladio armatus, non ferro acinetus ad hominem venit; verbum malum seminavit, et occidit. *Prose.*

33. Noli putare la non esse homicidam, quando fratri tuo mala persuades: si fratri tuo mala persuades, occidis. *Ibid., tract. 42, cap. 8.*

34. Nondum manus armata est, nondum faucibus obedit, nondum insidias preparavit, nondum venena quæsit, et reus homicidii in oculis Dei, qui fratrem odit, lenetur. *Prose.*

35. Adhuc vivit, quoniam querit occidere, et occidisse jam iudicatur. *Homil. 3 ex. LXXI Homil.*

36. Qui odit fratrem suum, homicida est. Gladium non eduxisti, non vulnus in carne fecisti, non corpus plaga aliqua fructuasti; cogitatio sola odii in corde tuo est, et teneris homicida, reus es ante oculos Dei. *Ibid., homil. 42.*

37. O si possemus videre animas homicidarum, suæ dubio plus plangereamus quam putrescentia corpora ulceratorum. *Serm. 2 Sabbat., post 3, Dom. Quadrag.*

38. Ipse occidit Christum, qui eum tradidit occidendum. *Serm. 2, Fer. 2, post Dom. Palmor.*

39. Haec tria animam capitaliter occidunt, scilicet blasphemis, homicida, castitatis suæ proflitor. *Serm. 1 Fer. 3, post Dom. Palmor.*

40. Periculosose decipiuntur, qui existimant eos tantum homicidas esse, qui manibus hominem occidunt, et non potius eos, per quorum consilium et fraudem et exhortationem homines extinguuntur. *Hab. in Decret. Gratiani, part. 2, de Penit. dist. 1, can. Periculosos.*

41. Si quis metuens, ne quid ei mali accidat, hominem occiderit, homicida erit. *Lib. 1 de Lib. arb., cap. 4.*

42. Qui metuens hominem occidit, cupit utique sine metu vivere. *Ibid.*

43. Tu occidere vis inimicum tuum, et ideo forte non facis, quia times iudicem hominem, non quia cogitas Deum: ignoras quia ille est testis cogitationum? illo viro quem vis mori, te homicidam tenet in corde. *De Decret. chorolis, cap. 3.*

44. Quamvis lex det potestatem occidendi hominem pro rebus, quas invite quis amittere potest: tamen lex non cogit occidere, sed relinquit in potestate. *Lib. 1, De Lib. arb., cap. 5.*

45. Ne fas est seipsum occidere. *Epist. 52.*

46. Christianus non nisi ab inimicis potuit occidi. *Epist. 59, in solut. quæst. 6.*

47. Non licet alterum occidere, etiam volentem et petentem, et vivere jam non valentem. *Epist. 61.*

48. Innocens invitus virgine cædendus non est, ne alius occidatur. *De Mendac., cap. 9.*

Tom. III.

49. Miles cum obediens potestati, sub qua legitime constitutus est, hominem occidit, nulla civitatis sui lege reus est homicidii; imo nisi fecerit, reus est imperii deserti atque contempti. *Lib. 1, De Civit. Dei., cap. 26.*

50. Multi quantalibet savitia crudelitatis occidi, quam Christum negare maluerunt. *Ibid., lib. 22, cap. 6.*

51. Cum multi innocentes ab aliis occiduntur, a seipso nullus innocens occiditur. *Lib. 1 contra Gaudent., cap. 13.*

52. Plus peccat, qui potestati innocentem occidendum livore tradit, quam potestas ipsa, si cum timore alterius majoris potestatis occidit. *Tract. 116, super Joan.*

53. Quis qui sine ulla legitima potestatis auctoritate hominem occidit, homicida est. *Epist. 61.*

54. Propterea iudex torquet accusatum ne occidat nesciens innocens. *Lib. 19 de Civit. Dei., cap. 6.*

55. Miles in hoste interficiendo minister est legitis. *Lib. 1 de Lib. arb., cap. 5.*

56. Ipse se interimit, qui præcepta medici observare non vult. *Tract. 12 super Joan.*

57. Non occides, id maximum malum est, quod proximis potest inferri, ac propterea primo omnium debuit prohiberi. *Serm. 4, super Salve Regina.*

58. Fit homicidium multis modis, manu, præcepto, consilio, consensu, neglectu. *Prose.*

59. Si moriturum aliquo modo vivificare valeas, et negligis, proculdubio ejus mortis reus teneris. *Ibid.*

60. Si in voluntate alterum occidendi, te potius occidi contigerit, moreris homicida. *Prose.*

61. Si vero voluntate superandi vel vindicandi occidis hominem, vivis homicida. *Serm. ad Milites templi, cap. 1.*

62. Si quis nec ulciscendi zelo, nec vincendi typo, sed tantum evadendi remedio interficit hominem, ne hanc quidem bonam firmiter victoriam: eum de duobus malis, in corpore quam in animo mori levius et securius sit. *Ibid.*

63. Interficere innocens est de religiosis facere sacrilegum, ejusque animam perpetua morte damnare. *Super Psalm. IX, vers. 80: Et interficit innocentem.*

64. Non interest quis occidat, si innocentem aliquis occidendum pronuntiet. *Super Psalm. LXXXI, vers. 3.*

65. Madet orbis immo sanguine, et homicidium cum admittunt singuli, crimen est: virtus tamen vocatur, cum publica geritur: impunitatem seculis acquirunt, non innocentem ratio, sed savitiae magnitudo. *Epist. 2 ad Donat., cap. 4.*

S. BERNARD.

CASSTORIOL.

S. CYPRIAN.

DIOSYRUS CARITUS. 66. Dicitur aliquis homicida quatuor modis : primo procecaione, secundo voluntate, tertio procuracione, quarto opere. Super *I Jobn.*, cap. III, art. 4.

67. Si malus malum occiderit, non exusat occisi sequitia; sed cum iustitia extenuat, ut si iuste a iusto iudice occidatur. Super *Apocalyp.*, cap. XVII, art. 19.

GILBERTUS ANGLIUS. 68. Martyres Christi occidi possunt, hec non negant. Serm. 23 super *Cant. apud. D. Bernard.*

GLOSS. DEC. 69. Puren nocturnum, sed non diurnum, nisi leiose defendat, licet occidat. In *Decret. Gratiani.*

GLOSS. ORD. 70. Diabolus non vi, sed callide interficit. Super *Iob.*, cap. XI.

71. Homicida non solum est, qui ferro sed etiam qui verbo occidit; ut diabolus primos parentes. Super *I Jobn.*, cap. VIII, in illud: *Ille homicida erat ab initio.*

GLOSS. INT. 72. Omnis homicida est, qui vel ferro percussit, vel odio insequitur. Super *I Jobn.*, cap. III, in illud: *Omnia qui odit.*

GLOSS. ORD. 73. In perpetuum cum Cain damnabitur qui hoc genere homicidii tenetur, ut discordet a fratribus. *Ibid.*, cap. III, in illud: *Omnia homicida non habet.*

GLOSS. INT. 74. Si malus malum occidit, occisorem non exusat nequitia occisi. Super *Apocalyp.*, cap. XVIII.

S. GREGORIUS MAGNUS. 75. Aliquando perversus homo homicidium, quod laesura vel metu, vel erubescit, voto et voce peragit, etiam cum a lesione proximi manibus cessat. Lib. 5 *Moral.*, cap. 81.

76. Nulla lege necesse est periri, qui lege nunquam potuit teneri. *Ibid.*, lib. 26, cap. 20, num. 25.

77. Tot occidimus quot ad mortem in quotidiana tepidi et facientes videmus. Homil. 11 super *Ezech.*

78. Quis sanctior David? qui cum Saulis persecutionibus urgeretur, non solum persecutorem occidere non voluit, sed ipsi persecutori, cum ipsum occidere posset, pepercit. In *Septem Psalm. psal.*, super *Psalm.* IV, in prolog.

S. HIERON. 79. Cum homicidium ex odio saepe nascatur, quicumque odit, etiam necandam gladio percussit, animo tamen homicida est. Epist. 86 ad *Casitorium.*

80. Non moritur quisquis veteris occidit. Epist. 19, ad *Innocent.*

81. Voti, tempore persecutionis, christiani erant, pro Christi nomine gladio percuti. Epist. 60, de *Vita Pauli eremite.*

82. Mors omnium, est homicidium pessimum. Epist. 22, ad *Baeta.*

83. Velus sententia est, homicidam esse eum, qui cum possit dominum de morte liberare, non liberat. Lib. 3 *Dialog. advers. Pelagianos.*

84. Nullus tam crudelis homicida est, quam qui ita ergo alterum sedit, ut non parcat sibi. Epist. 5, ad *Virginem in exilium missam.*

85. Occidere hominem, non semper criminiosum est: sed malitia, non legibus occidere, criminiosum est. Epist. 18, ad *Rofina. de Symbolo.* super illud: *Remissionem peccatorum.*

86. Homicidas, et sacerleges, et venenarios morte punire, non effusio sanguinis, sed legum ministerium. Lib. 4 super *Hierem.*, cap. XXI, super illud: *Et sanguinem innocentem non effundatis.*

87. Non est nostrum mortem arripere, sed illatam ab aliis liberare accipere; unde et in persecutionibus non licet propria perire manu. Super *I Jobn.*, cap. I, super illud: *Tollite me.*

88. Qui voluntatem habet occidendi, etiam non percussit, occidit. Super *Psalm.* LXXI, vers. 3.

89. Index non est auctor sceleris, homines occidendo. Hab. in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 23, quest. 5, can. *Iulius.*

90. Non est crudelis, qui crudelis jugulat; sed crudelis ideo tenetur, qui crudelis patientibus esse videtur. Non latro suspendendus palibulo, crudelens iudicium putat. Hab. in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 23, quest. 5, can. *Non est.*

91. Omnis iniquitas, et oppressio, et iniustitia iudicium sanguinis est: et hec gladio non occidit, voluntate tamen interficit. In *Decretis Gratiani*, part. 2, de *Panis*, dist. 4, can. *Omnia.*

92. Hec vivorum mors est, vivere cordibus. Super *Psalm.* CXXIII.

93. Homicidium fit multis modis: manu, lingua, consensu: manu fit, cum quis alium actualiter vita privat, vel in locum mortis, ubi vita privetur, precipitat, vel in carcerem, vel alium quemlibet talem locum: lingua fit duobus modis, scilicet precipiendo, vel suggerendo; Iudei Christum occiderunt, dum ut occideretur, iudici suggererunt: consensu duobus modis fit, vel dum mortem alterius desideramus et cupimus; vel si dum eum a morte liberare possumus, vitam eius negligimus, id est, adiutorium non impendimus. Lib. 4, de *Sacram.*, part. 12, cap. 7.

94. In natalitio occisus est Scedechias a Nabuchodonosor, Joannes ab Herode, Judas ab Antiocho, pistor a Pharaone. Super *Gen.*, cap. XII.

95. Occisiones meditari, diabolicas malitias est. Super *I Jobn.*, cap. VII.

96. Ne homicidium perpetretur, ira odiumque succidatur: sine quibus homicidii crimen nullo modo valeret admitti. Lib. 8 *Canon. inchoat.*, cap. 19.

97. Radix homicidii est invidia, et fructus invidie homicidium. Homil. 54 super *Genes.*

98. Innocentem perimere, nefas est: patrem occidere, scelus. Serm. de *Absalom.*

99. Homicidium saepe adulterii fructus efficitur. Homil. 4 in *Psalm.* I.

100. Latro iraculentissimus fuit homicida, sed paradisi civis effectus est. Homil. 68 super *Matth. Oper. perf.*

101. Ex ira homicidium generatur: tolle iram, et homicidium non erit. Hom. 11 super *Matth. Oper. imperf.*

102. Praestat hostia, dum nocet: beneficium tribuit, cum occidit. Homil. 3 ex *Divers.* in *Matth.*

103. Si alios occidere fas non est, multo magis nefas est seipsum occidere. Epist. ad *Galatas*, cap. 1.

104. Homo scelestus hac vita desperata, ne ejus quidem rationem habet, purpura decoratus est. Homil. 9 super *I Thess.*

105. Qui sanguinem fundit humanum, occidit: qui diffamat innocentem, occidit: qui scandalizat malo exemplo videntes seu audientes, occidit. In cap. 4 *Regul. S. Bened.*, verbo *Omnia.*

JOAN. TRITH. 106. Pro bellis immanibus sunt habendi, qui contra jus humanitatis, et las omne occidunt. Lib. 6 de *Divin. inst.*, cap. 10.

LACT. FIRM. 107. Quid immanius homicidio? quid similis feris bellis existimandum est? *Ibid.*, cap. 19.

108. Hoc in saeculo necantur homines vi ferro, insidiis, venenis. *Ibid.*, lib. 7, cap. 22.

109. Homicidium pecunia diaboli est, ille enim ab initio homicida est: fecisti homicidium, diaboli pecuniam suscepisti. Homil. 6 in cap. XV *Genes.*

S. HILARIUS 110. Christus dum occiditur, illud quod omnes occidebat, occidit. Serm. 82.

S. PAVLUS CORYCOR. 111. Homicidii censeudi sunt, non solum qui interitum, sed et qui conantur claque palancos, ut interficiant, etiam non perpetrarunt facinus. Lib. 2 de *Specialib. legibus.*

PHILO JUD. 112. Non qui gladio tantum, rerum etiam qui odio serviunt, homicidae sunt. De *Promiss.*, part. 4, cap. 36.

S. FROSPER. 113. Homicidium non sola tantummodo occidentis manu, sed etiam odientis anima perpetratur. Lib. 3 de *Gubern. Dei.*

SALVIANUS. 114. Homicidia in servis rara sunt, terrore ac metu mortis: in divitibus autem assidua, spe ad fiducia importunitas. *Ibid.*, lib. 4.

HUGO CARD. 115. Non sunt longe ab occidentibus, qui animo occisionis oderant. *Ibid.*, lib. 8.

S. SYMMAC. PAPA. 116. Mortem languentibus probatur indigere, qui hanc cum possit, non excludit. Hab. apud *Gratian* in *Decretis*, part. 4, dist. 83, can. *Procedendum.*

S. THOMAS AQUINAS. 117. Si aliquis homo sit periculosus communitati, et corruptivus ipsius propter aliquod peccatum, laudabiliter et salubriter occiditur, ut hominum commune conservetur. 2, 2, quest. 64, art. 2.

118. Ille qui occidit iustum, gravior peccat, quam ille qui occidit peccatorem. *Ibid.*, art. 6.

119. Non licet quomquam se defendendo occidere, nisi quis se defendere intendat eum moderamine inculpatae tutelae. *Ibid.*, art. 7.

120. Nemo illum homicidii crimen evasione sustinet, quem excusatum secularis iudicii corrupti sententia absolvit. Homil. 1 de *Bona disciplina.*

S. VALEN. EPISC. 121. Lex non jubet seipsum quempiam occidere: quae vero non jubet, vetat. Lib. 5 *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 11.

122. Mortem sibi consciscere ob fugiendam paupertatem, aut amorem, aut molestum aliquid, non fortis est hominis, sed potius timidus. Lib. 3 *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 7.

123. Intueri lucem non fas est ei, qui a se hominum occisionem esse fateatur. Orat. 38, pro *Milone*, num. 7.

124. Me Anitus et Melius occidere sane possunt, ledere vero non possunt. In suo *Enchirid.*, cap. 79.

125. Bis interficitur, qui suis armis perit. In suis *Sent.*, sent. 56.

126. Homicida sui, insepultus abijciatur. Lib. 8 *Declarat.*, contrav. 4.

127. Optimum misericordiae genus est, civitatis curandae causa occidere. Lib. 1 de *Ira*, cap. 16.

128. Mox per omnes it, qui occidit, sequitur occisum. Epist. 92.

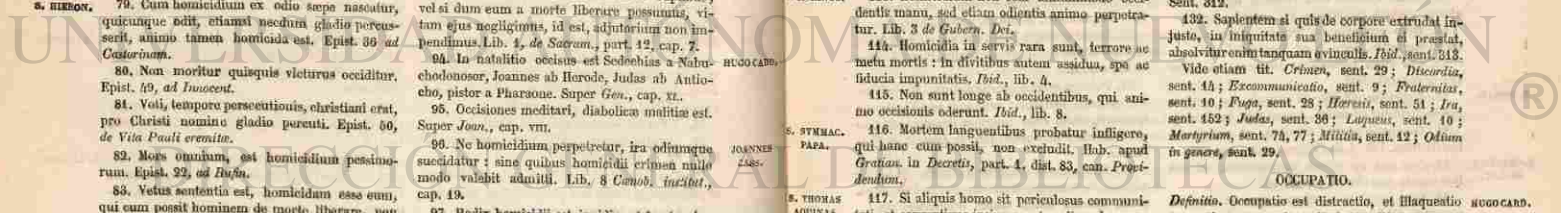
129. Misericordiae gemas, cito eum occidere, qui occidendus est: qui tormentum ultimum, finem sui secum affert, et quod antecedit tempus, maxima venturi supplicii pars est. Lib. 2 de *Benefic.*, cap. 6.

130. Crimen relinquit vite, qui mortem appetit. In suis *Proverb.* in *fine positus.*

131. Mortis quidem ipse tibi causa non fiat: si quis autem vult te corpore exure, ne indignus. **SIXTUS PHILOSOPH.** Sent. 312.

132. Sapientem si quis de corpore extrudat iniuste, in iniquitate sua beneficium ei praestat, absolvitur enim tanquam evinculis. *Ibid.*, sent. 313. Vido etiam tit. *Crimen*, sent. 29; *Discordia*, sent. 44; *Excommunicatio*, sent. 9; *Fraternitas*, sent. 10; *Fuga*, sent. 28; *Horrens*, sent. 51; *Ira*, sent. 452; *Judas*, sent. 36; *Lugens*, sent. 10; *Mortyrium*, sent. 74, 77; *Militia*, sent. 12; *Optium in genere*, sent. 29.

OCCUPATIO. *Definitio.* Occupatio est distractio, et illaquestio mentis, quae avertit, et dissipat, et illaquestat eam,

DIOSYRUS CARITUS. 66. Dicitur aliquis homicida quatuor modis : primo procectione, secundo voluntate, tertio procreatione, quarto opere. Super *I Jobn.*, cap. III, art. 4.

67. Si malus malum occiderit, non exusat occisi sequitia; sed cum iustitia exeat, ut si iuste a iusto iudice occidatur. Super *Apocalyp.*, cap. XVII, art. 19.

GILBERTUS ANGLIUS. 68. Martyres Christi occidi possunt, fidei nequeant. Serm. 23 super *Cant. apud. D. Bernard.*

GLOSS. DEC. 69. Purem nocturnum, sed non diurnum, nisi leiose defendat, licet occidat. In *Decret. Gratiani.*

GLOSS. ORD. 70. Diabolus non vi, sed callide interficit. Super *Iob.*, cap. XI.

71. Homicida non solum est, qui ferro sed etiam qui verbo occidit; ut diabolus primos parentes. Super *I Jobn.*, cap. VII, in illud: *Ille homicida erat ab initio.*

GLOSS. INT. 72. Omnis homicida est, qui vel ferro percussit, vel odio insequitur. Super *I Jobn.*, cap. III, in illud: *Omnia qui odit.*

GLOSS. ORD. 73. In perpetuum cum Cain damnabitur qui hoc genere homicidii tenetur, ut discordat a fratribus. *Ibid.*, cap. III, in illud: *Omnia homicida non habet.*

GLOSS. INT. 74. Si malus malum occidit, occisorem non exusat nequitia occisi. Super *Apocalyp.*, cap. XVII.

S. GREGORIUS MAGNUS. 75. Aliquando perversus homo homicidium, quod laevis vel mutus, vel erubescit, voto et voce peragit, etiam cum a lesione proximi manibus cessat. Lib. 5 *Moral.*, cap. 81.

76. Nulla lege necesse est periri, qui lege nunquam potuit teneri. *Ibid.*, lib. 26, cap. 20, num. 25.

77. Tot occidimus quot ad mortem in quotidiana tepidi et facientes videmus. Homil. 11 super *Ezech.*

78. Quis sanctior David? qui cum Saulis persecutionibus urgeretur, non solum persecutorem occidere non voluit, sed ipsi persecutori, cum ipsum occidere posset, pepercit. In *Septem Psalm. psal.*, super *Psalm.* IV, in prolog.

S. HIERON. 79. Cum homicidium ex odio saepe nascatur, quicumque odit, etiam necandam gladio percussit, animo tamen homicida est. Epist. 86 ad *Casitorium.*

80. Non moritur quisquis veteris occiditur. Epist. 19, ad *Innocent.*

81. Voti, tempore persecutionis, christiani erant, pro Christi nomine gladio percuti. Epist. 60, de *Vita Pauli eremite.*

82. Mors omnium, est homicidium pessimum. Epist. 22, ad *Baeta.*

83. Velus sententia est, homicidam esse eum, qui cum possit dominum de morte liberare, non liberat. Lib. 3 *Dialog. advers. Pelagianos.*

84. Nullus tam crudelis homicida est, quam qui ita ergo alterum sedit, ut non parcat sibi. Epist. 5, ad *Virginem in exilium missam.*

85. Occidere hominem, non semper criminisum est: sed malitia, non legibus occidere, criminisum est. Epist. 18, ad *Rofina. de Symbolo.* super illud: *Remissionem peccatorum.*

86. Homicidas, et sacerleges, et venenarios morte punire, non effusio sanguinis, sed legum ministerium. Lib. 4 super *Hierem.*, cap. XXI, super illud: *Et sanguinem innocentem non effundatis.*

87. Non est nostrum mortem arripere, sed illatam ab aliis liberare accipere; unde et in persecutionibus non licet propria perire manu. Super *I Jobn.*, cap. I, super illud: *Tollite me.*

88. Qui voluntatem habet occidendi, etiam non percussit, occidit. Super *Psalm.* LXXI, vers. 3.

89. Index non est auctor sceleris, homines occidendo. Hab. in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 23, quest. 5, can. *Iulius.*

90. Non est crudelis, qui crudelis jugulat; sed crudelis ideo tenetur, qui crudelis patientibus esse videtur. Non latro suspendendus palibulo, crudelens iudicium putat. Hab. in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 23, quest. 5, can. *Non est.*

91. Omnis iniquitas, et oppressio, et iniustitia iudicium sanguinis est: et licet gladio non occidat, voluntate tamen interficit. In *Decretis Gratiani*, part. 2, de *Poenit.* dist. 4, can. *Omnia.*

92. Haec vivorum mors est, vivere casibus. Super *Psalm.* CXXIII.

93. Homicidium fit multis modis: manu, lingua, consensu: manu fit, cum quis alium actualiter vita privat, vel in locum mortis, ubi vita privetur, precipitat, vel in carcerem, vel alium quemlibet talem locum: lingua fit duobus modis, scilicet precipiendo, vel suggerendo; Iudei Christum occiderunt, dum ut occideretur, iudici suggererunt: consensu duobus modis fit, vel dum mortem alterius desideramus et cupimus; vel si dum eum a morte liberare possumus, vitam ejus negligimus, id est, adiutorium non impendimus. Lib. 4, de *Sacram.*, part. 12, cap. 7.

94. In natalitio occisus est Scedechias a Nabuchodonosor, Joannes ab Herode, Judas ab Antiocho, pistor a Pharaone. Super *Gen.*, cap. XII.

95. Occisiones meditari, diabolicas malitiae est. Super *I Jobn.*, cap. VII.

96. Ne homicidium perpetretur, ira odiumque succidatur: sine quibus homicidii crimen nullo modo valeret admitti. Lib. 8 *Canon. inchoat.*, cap. 19.

97. Radix homicidii est invidia, et fructus invidiae homicidium. Homil. 54 super *Genes.*

98. Innocentem perimere, nefas est: patrem occidere, scelus. Serm. de *Absalom.*

99. Homicidium saepe adulterii fructus efficitur. Homil. 4 in *Psalm.* I.

100. Latro iraculentissimus fuit homicida, sed paradisi civis effectus est. Homil. 68 super *Matth. Oper. perf.*

101. Ex ira homicidium generatur: tolle iram, et homicidium non erit. Hom. 11 super *Matth. Oper. imperf.*

102. Praestat hostia, dum nocet: beneficium tribuit, cum occidit. Homil. 3 ex *Divers.* in *Matth.*

103. Si alios occidere fas non est, multo magis nefas est seipsum occidere. Epist. ad *Galatas*, cap. 1.

104. Homo scelestus hac vita desperata, ne ejus quidem rationem habet, purpura decoratus est. Homil. 9 super *I Thess.*

105. Qui sanguinem fundit humanum, occidit: qui diffamat innocentem, occidit: qui scandalizat malo exemplo videntes seu audientes, occidit. In cap. 4 *Regul. S. Bened.*, verbo *Omnia.*

JOAN. TRITH. 106. Pro bellis immanibus sunt habendi, qui contra jus humanitatis, et las omne occidunt. Lib. 6 de *Divin. inst.*, cap. 10.

LACT. FIRM. 107. Quid immanius homicidio? quid similis feris bellis existimandum est? *Ibid.*, cap. 19.

108. Hoc in saeculo necantur homines vi ferro, insidias, venenis. *Ibid.*, lib. 7, cap. 22.

109. Homicidium pecunia diaboli est, ille enim ab initio homicida est: fecisti homicidium, diaboli pecuniam suscepisti. Homil. 6 in cap. XV *Genes.*

S. HILARIUS 110. Christus dum occiditur, illud quod omnes occidebat, occidit. Serm. 82.

PETRUS CHRYSOL. 111. Homicidii censendi sunt, non solum qui interitum, sed et qui conantur claque palancos, ut interficiant, etiam non perpetrarunt facinus. Lib. 2 de *Specialib. legibus.*

PHILO JUD. 112. Non qui gladio tantum, rerum etiam qui odio serviunt, homicidae sunt. De *Promiss.*, part. 4, cap. 36.

S. FROSPER. 113. Homicidium non sola tantummodo occidentis manu, sed etiam odientis anima perpetratur. Lib. 3 de *Gubern. Dei.*

SALVIANUS. 114. Homicidia in servis rara sunt, terrore ac metu mortis: in divitibus autem assidua, spe ad fiducia importunitas. *Ibid.*, lib. 4.

HUGO CARD. 115. Non sunt longe ab occidentibus, qui animo occisionis oderant. *Ibid.*, lib. 8.

S. SYMMAC. PAPA. 116. Mortem languentibus probatur indigere, qui hanc cum possit, non excludit. Hab. apud *Gratian* in *Decretis*, part. 4, dist. 83, can. *Procedendum.*

S. THOMAS AQUINAS. 117. Si aliquis homo sit periculosus communitati, et corruptivus ipsius propter aliquod peccatum, laudabiliter et salubriter occiditur, ut hominum commune conservetur. 2, 2, quest. 64, art. 2.

118. Ille qui occidit iustum, gravior peccat, quam ille qui occidit peccatorem. *Ibid.*, art. 6.

119. Non licet quomquam se defendendo occidere, nisi quis se defendere intendat eum moderamine inculpatae tutelae. *Ibid.*, art. 7.

120. Nemo illum homicidii crimen evasione sistat, quem excusatum secularis iudicii corrupti sententia absolvit. Homil. 1 de *Bona disciplina.*

S. VALEN. EPISC. 121. Lex non jubet seipsum quempiam occidere: quae vero non jubet, vetat. Lib. 5 *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 11.

122. Mortem sibi consciscere ob fugiendam paupertatem, aut amorem, aut molestum aliquid, non fortis est hominis, sed potius timidus. Lib. 3 *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 7.

123. Intueri lucem non fas est ei, qui a se hominum occisionem esse fateatur. Orat. 38, pro *Milone*, num. 7.

124. Me Anitus et Melius occidere sane possunt, ledere vero non possunt. In suo *Enchirid.*, cap. 79.

125. Bis interficitur, qui suis armis perit. In suis *Sent.*, sent. 56.

126. Homicida sui, insepultus abijciatur. Lib. 8 *Declarat.*, controver. 4.

127. Optimum misericordiae genus est, civitatis curandae causa occidere. Lib. 1 de *Ira*, cap. 16.

128. Mox per omnes it, qui occidit, sequitur occisum. Epist. 92.

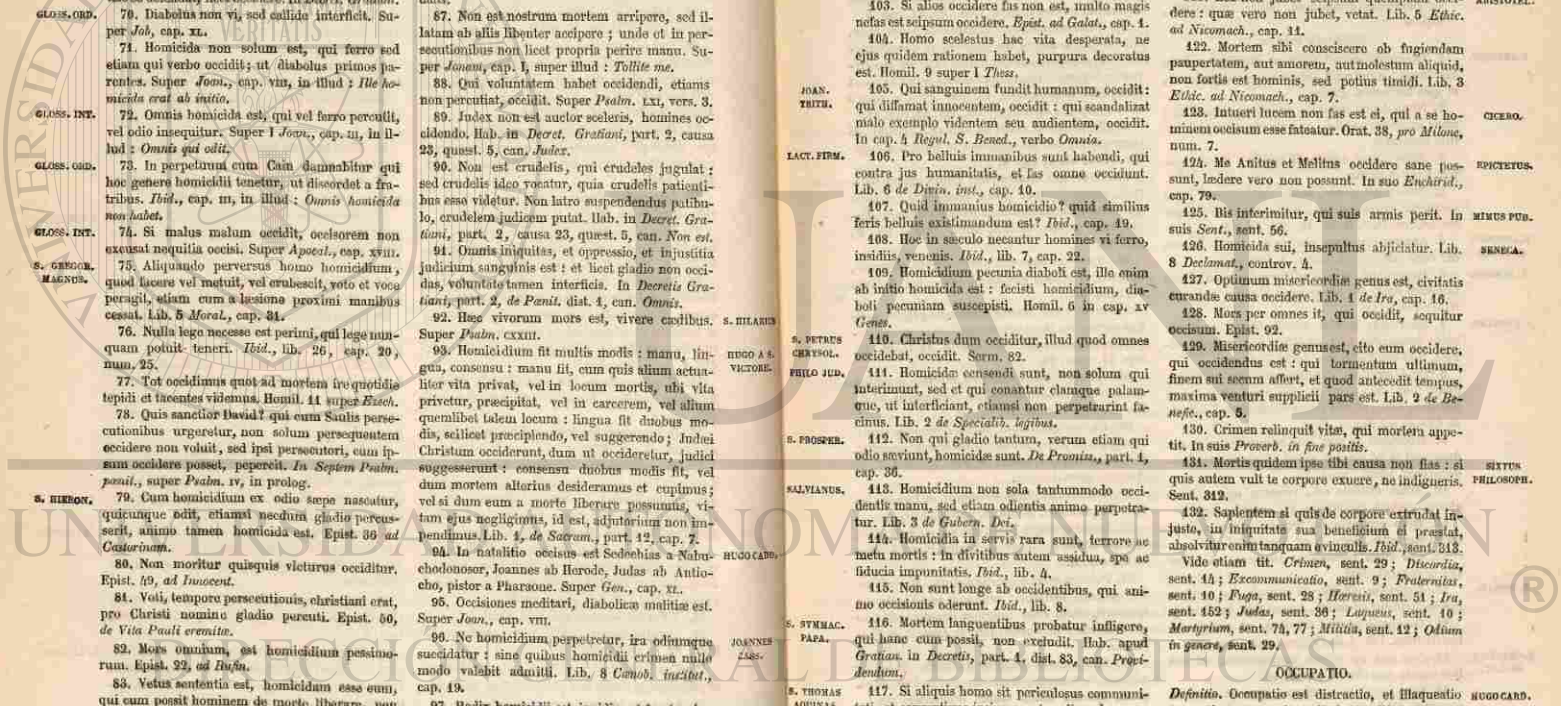
129. Misericordiae gemas, cito eum occidere, qui occidendus est: qui tormentum ultimum, finem sui secum afferit, et quod antecedit tempus, maxima venturi supplicii pars est. Lib. 2 de *Benefic.*, cap. 6.

130. Crimen relinquit vite, qui mortem appetit. In suis *Proverb.* in *fine positus.*

131. Mortis quidem ipse tibi causa non fiat: si quis autem vult te corpore exure, ne indignis. **SIXTUS PHILOSOPH.** Sent. 312.

132. Sapientem si quis de corpore extrudat iniusto, in iniquitate sua beneficium ei praestat, absolvitur enim tanquam evinculis. *Ibid.*, sent. 313. Vido etiam tit. *Crimen*, sent. 29; *Discordia*, sent. 14; *Excommunicatio*, sent. 9; *Fraternitas*, sent. 10; *Fuga*, sent. 28; *Horrens*, sent. 51; *Ira*, sent. 452; *Judas*, sent. 36; *Lugens*, sent. 10; *Mortyrium*, sent. 74, 77; *Militia*, sent. 12; *Optium in genere*, sent. 29.

OCCUPATIO. *Definitio.* Occupatio est distractio, et illaquestio mentis, quae avertit, et dissipat, et illaquestat eam,

ne cogitare valeat ea, quae salutis sunt. Super *Ecclesiansten*, cap. 1.

Divisio. Triplex est occupatio: prima mala, secunda peior, tertia pessima. Prima est necessitatis, quae cum sit miserie praesentis necessaria, mala est ad miseriam, non ad culpam: quia etsi penam habeat a beatitudine alienam, culpam tamen non habet justitiae contrariam. Secunda est curiositatis, quae mens humana in stat. scrutari aut qua. scire non convenit, aut quae scire noxium est. Tertia est cupiditatis, quae mens humana in acquirendis et conservandis temporalibus distenditur. Super *Ecclesiansten*, cap. 4.

SENTENTIAE PATRUM.

S. ANTONIN.

1. Occupatio mundi multum inquietat mentes hominum: nunc rapit animum insatiabilis amor, et spes lucrorum. *Prose.*

2. Nunc deijct dolor de amissionis honorum; nunc gaudium vanum, quando succedunt ad votum concepta.

3. Nunc timor amittendi optata: nunc decipit, nunc decipitur.

4. Nunc rapit alieno, modo auferuntur: nunc tormentor suspicionibus, nunc irascitur, nunc molestat. Part. 3, tit. 16, cap. 10, § 4.

S. ANTONIUS

5. Animus distensus per multa, multis lacertur caris necesse est. *Serm. 1 Pentecost.*

DE PADOVA.

S. AUGUST.

6. Impossibile est illis qui negotiis secularibus implicati sunt, ut cor semper sursum habeant. Super *Psaln.* 11.

S. BERNARD.

7. Spiritualis gratia plenitudinem occupata mens secularibus non admittit, non recipit animus, non capit affectus. *Serm. 6 Arcens.*

8. Quid servilium indigniusque Deo serjenti, quam (non dico omni die, sed pene omni hora) insudare rebus et per rebus secularium? Lib. 1, de *Cassid.* ad *Eugen. Pap.*

9. Arbitratur se non esse minoribus occupandum, qui se ad majora sentit idoneum. De *Duo-decim grad. humil.*, grad. 7.

10. Nimis difficile est, terrenas occupationes abque peccatis ministrare. Lib. *Medit.*, cap. 2.

11. Mens occupata in terrenis curis, semper est in angustiis. *Serm. 8 ad Sororem.*

12. Qui curis terrenis se implicat, ab amore Dei se separat. *Ibid.*

S. DONAV.

13. Imperitius efficitur ad singula, qui confusa mente dividitur ad multa. Super *Sep.* in Prolog.

14. Occupatio prodest tribus, ut obliviscantur tristitia. Lib. 1 de *Profectu relig.*, cap. 33.

S. CESARIUS

ABELLAT.

15. Non sint ita nimis occupationes, ut nos Deo vacare non sinant. *Homil.* 10.

16. Istas malas occupationes, quae et animam et corpus debilitant, fugiamus: et videbimus quod

nobis remanet tempus, in quo aliquid de salute animae cogitemus. *Homil.* 20.

17. Molestis et laqueis secularibus obligari non debent, qui divinis rebus et spiritalibus occupati sunt. *Epist.* 66, ad *Clerum et plebem Eurnitanorum.*

18. Cor quid de se intrinsecus agatur obliviscitur, dum extrinsecus occupatur. Lib. 25 *Moral.*, cap. 7.

19. Occupatorum mens quanto per mundi concupiscentiam in exteriora resolvitur, tanto per inuersionem suam interius obduratur, si amore damnabili mollescit foris. *Ibid.*, lib. 31, cap. 7.

20. Cum occupationes extrinsecas perstreperunt, intrinsecus in amore Dei pacatissima quies tenetur: ut occupationem tumultus exterioris perstreptis dispenset interius presidens iudex ratio, et tranquillo molieramine, ea quae circa se minus sunt tranquilla disponat. *Ibid.*, lib. 48, cap. 25.

21. Nonquam mens ad superna attolitur, si curarum tumultibus continue in infinis occupetur. *Ibid.*, lib. 5, cap. 8.

22. Sepe qui contemplari Deum quieti poterant, occupationibus pressi occiderunt: et sepe qui occupati bene humanis usibus vivebant, gladio suae quietis extincti sunt. *Ibid.*, lib. 6, cap. 17.

23. Mens concupiscentis exterioribus occupata, igne divini amoris non calet. *Ibid.*, lib. 8, cap. 26, num. 30.

24. Sicut vigor mentis frangendis praest motibus carnis, sic sepe superimpositos tumultus occupationis bene regit amor quietis. *Ibid.*, lib. 18, cap. 25, num. 29.

25. Aeternae lucis quanta sit claritas nesciunt, qui transitoria occupationibus obcaecantur. *Ibid.*, lib. 27, cap. 7, num. 10.

26. Ita occupationum onera hominem depriment, ut ad superna animus nullatenus erigatur. Lib. 1, in *Registro*, indict. 9, cap. 7, epist. 7, ad *Anastasi. episc. Antioch.*

27. Locum sanctitatis accipimus, et terrenis actibus implicamur. *Homil.* 1, super *Evang.*

28. Impor quisque invenitur ad singula, dum confusa mente dividitur ad multa. Part. 1 *Pastoral.*, cap. 4.

29. Pulchra species quietis animae, terrenis actibus pulvere fundatur: cumque se ad exteriora sparserit, etiam cum interiora appetit, ad hanc proculdubio minor redit. Lib. 1, *Dialogi*, in *Proafricane.*

30. Cum animus dividitur ad multa, fit minor ad singula, tanquam et in una qualibet re surripitur, quanto latius multis occupatur. *Ibid.*, cap. 4.

S. CYPRIAN.

S. HIERON.

S. GREGOR.

MAGIST.

HUGO A S.

VICTORI.

SUGGARD.

S. INNOC. III

S. JOHANNES

CHRYSOST.

JOAN.

TRITE.

S. IRID. IUSP.

PET. BLES.

PETERUS

CHRYSOL.

FRILDO JUB.

31. Quanto quisque in mundi occupationibus profecerit, tanto ab amore Dei amplius deerecit. Lib. 1, in *Registro*, ind. 9, cap. 30, epist. 30, ad *Joan. excomul.*

32. Facile aliquid operis, ut se semper diaboli inveniat occupatum *Epist.* 2, ad *Ruic.*

33. Occupatio mundana est distractio et illigatio mentium, quae averit et dissipat et illaqueat animas, ne cogitare praevaleant ea quae salutis sunt. *Homil.* 5, super *Ecclesiansten.*

34. Occupatio curiositatis, quae se mens ad illicita extendit, et instat scrutari, est investigare quod ei scire aut non convenit, aut noxium est; ipsa est pessima occupatio. *Ibid.*

35. O pessima mundi occupatio! o distentio permissio! quo trahis animum? quomodo promittis, et quantum tollis? promittis homini totum quod ipse non est, et totum quod ipse est: quid si totum dares, quod promittis, et totum tolleres, quod tollis? *Ibid.*, homil. 6.

36. Non potest anima simul attenta esse temporalibus negotiis disponendis, et caelestibus contemplandis. Super *Genes.*, cap. 35.

37. Vere occupatio magna creata est omnibus hominibus: beati tamen, qui occupantur in bonis quae de bonis transibunt ad optima. *Prose.*

38. Miseri vero, qui occupantur in malis, quia de malis transibunt ad pessima. *Serm.* 1, *Septuag.*

39. Occupatio virilium sollicitudinum, suggestionum voluptates plurimum excludit. *Homil.* 40, super *Math. Oper. imp.*

40. Minus pulsatur illocebris carnis, qui semper occupatus, utiliter multum admittit fastidium mentis. Lib. 1, hom. 8.

41. Quanto quisque curis mundi majoribus occupatur, tanto facilius vitis premitur. *Prose.*

42. Si enim vix valet peccata animus devotare quietus, quanto magis occupatione seculari detentus? Lib. 3, de *Sum. bono*, cap. 48, sent. 3.

43. Animum, quae tot labyrinthis intricata est, necesse est ancillari. *Epist.* 16, ad *Quendam episc.*

44. Occupationum secularium turba, mors animae est. *Ibid.*

45. Magnis addictus es, noli minimis occupari: minimis et villa sunt, quaecumque ad saeculi quaerunt, et non ad lucra pertinent animarum. *Ibid.*, tract. de *Inst. episc.*

46. Totus homo miser sic carni deditur, sic rebus praesentibus occupatur: ut nihil in se, quod futurae vite, quod divinis bonis deserviat, derelinquat. *Serm.* 114.

47. Difficile est, vel potius impossibile, in confusata et occupata vita virtutem invenire. De *Prospicio.*

48. Tantum homo impeditur et distrahitur, quantum sibi res attrahit. Lib. 2, de *Imit. Chr.*, cap. 1, sect. 7.

49. Sicut homo nunquam invitatus bene servit, ita nec occupatus bene commendata custodit. *Hom.* 3, de *Arcta vita.*

SENTENTIAE PAGANORUM.

50. Occupatorum animi velut sub iugo sunt, flectere se ac respicere non possunt. De *Brevit. vitae*, cap. 10.

51. Omnium occupatorum conditio misera est: eorum tamen miseriam, qui ne suis quidem occupationibus laborant. *Ibid.*, cap. 19.

52. Occupationes reciduntur, et sibi totus animus vacat. Lib. 3, *Quaest.* in priefat.

53. Facile est occupationes evadere, si occupationum praemia contempseris. *Epist.* 22.

54. Meneuntur, qui sibi obetare ad studia liberalia turbam negotiorum videri volunt: simulant occupationes et augent, et ipsi se occupant. *Prose.*

55. Vano, mi Lucili, vado; et ubi nunquam sum, meus sum: rebus enim non me tradeo, sed commodo. Nec consector peridit temporis causas, sed quocumque constiti loco, ibi cogitationes meas tracto, et aliquid in animo salutare verso. *Epist.* 62.

56. Resistendum est occupationibus, nec applicandas, sed submovendas sunt. *Epist.* 72.

57. Quam grande praemium non expectat, si occupationes nostras, et mala tenuissima abrumpimus! *Epist.* 75.

58. Impossibile est, o fili, utrisque simul intendere, mortalibus videlicet atque divinis: nam electione unius amittitur alterum: quotiesque unius cura remittitur, alterius actus intenditur. Lib. de *Potest. et Sap. Dei*, cui titulus *Pimander*, cap. 4.

59. Salius est favorabili, quam invase rei vacare. Lib. 5, *Dictor. memorabil.*, cap. 3.

Vide etiam tit. *afflictio*, sent. 87; *Contemplatio*, sent. 61; *Cura*, sent. 9; *Delectatio*, sent. 32; *Labor*, sent. 44; *Negotium*, sent. 21, 24, 25, 37, 42, 48, 52, 53, 60; *Scientia*, sent. 76; *Scrutari*, sent. 24.

OCULUS.

Etymologia. Oculi sunt sic dicti, sive quia eos ciliorum tegmina occultant ne incidentis injuria offensione lendantur: sive quia oculum lumen habent, id est, secretum vel interpositum. *Serm. Dom. 4, post Trinit.*

Oculus dicitur est, quasi oculus lux, quod cito intentis respiciat: sive quod palpebris occultentibus probatur occultus. Super *Psaln.* vi, vers. 7.

THOMAS A

KEMPIS.

S. VALER.

SENILCA.

TRIMESTR.

VALER.

MAX.

S. ANTONIUS

DE PADOVA.

CASSIODOR.

HUGO A S. VICTORE.

Divisio. Oculus triplex est, oculus carnis, oculus rationis, oculus contemplationis. Prose.

Oculus carnis apertus est, oculus rationis hipus, oculus contemplationis clausus et caecus. Oculo carnis videtur mundus, ea quae sunt in mundo; oculo rationis animus, et ea quae sunt in animo; oculo contemplationis Deus, et ea quae sunt in Deo.

Oculo carnis videt homo, qui sunt extra se; oculo rationis, qui sunt in se; oculo contemplationis, qui sunt infra se, et supra se. Lib. 3, *Coelitus hierarchie*, cap. 2.

S. AMBROS.

1. Carcer est totum corpus tenebroso inhorrens sicut, nisi oculorum illuminetur aspectu. Lib. 6, *Hexam.*, cap. 9.

S. ANTON.

2. Discant viri cavere etiam oculos feminarum; adamarum enim et qui nolunt amari. *De Joseph*, cap. 5.

3. Qui nolunt oculos aperire, ad cognoscendas culpas, et lacrymis diluendas, sine fructu eos aperiant in tormentis. Part. 1, tit. 3, cap. 7, § 4.

4. Quanto magis corporalis oculus ad infirma inclinatur, terraque propior fit, tanto magis resurgitur corporis visus; sed e contra, si ad superiora elevatur. Part. 2, tit. 1, cap. 2, § 2.

S. ANTONIUS DE PADUA.

5. Ubi oculus, ibi rationes; habet semper oculos in te: mens est in oculo, oculus in te. *Serm. Dom. 15, post Trinit.*

S. AUGUST.

6. Mens sine oculis carnis humana est, oculi autem carnis sine mente belluini sunt. Lib. 14, *de Trin.*, cap. 14.

7. Frustra circumstat oculos praesens imago rerum, si oculis integritas deest. *De Quant. lxxxiii*, quæst. 12.

8. Habent oculi in capite magnum honorem, sed minorem habentur si soli essent, et alia minoris honoris membra non essent. *De Bono viduit.* cap. 6.

9. Oculis agris odiosa est lux, quæ parvis amabilis est. Lib. 7 *Confess.*, cap. 16.

10. Pulchras formas et varias, nitidas et amoenos colores amat oculi. *Ibid.*, lib. 10, cap. 34.

11. Resisto seductionibus oculorum, ne implicentur pedes mei: et erigo ad Deum invisibiles oculos, ut evaleat de laqueo pedes meos. *Ibid.*

12. Ideo generalis experientia sensuum, concupiscentia oculorum vocatur: quia videndi officium, in quo primatum oculi tenet, etiam ceteri sensus sibi de similitudine usurpant, cum aliqui cognitionis explorant. *Ibid.*, cap. 35.

13. Similitudo rerum, quæ ad oculos pertinet, mater est falsitatis. Lib. 2 *Solitoj.* cap. 6.

14. Lux visibilis excellit omnes sensus corporales, quia et in ipsis sensibus, quibus anima per

corpus utitur, nihil est oculis preferendum. *De Moribus Eccles.*, cap. 20.

15. Non dicatis vos habere animos pulchros, et habeatis oculos impudicos: quia impudicus oculus, impudici cordis est nuntius. Regula. 3, *ad Clericos*.

16. Mundatus oculus, simplexque redditus, aptus et idoneus erit ad contemplantandam anteriorem lucem suam; iste enim oculus cordis est. *Serm. Dom. in monte*, lib. 2.

17. Summe custodiendus est oculus, quia janua cordis est, et nuntius: nam claudo oculum, et voluntas habendi non erit; cesset voluntas, et eccos infernus clauditur. *Serm. 31, ad Fratres in Eremo.*

18. Oculi nostri dicuntur lumina, et tamen nisi aut nocte lucerna accendatur, aut per diem sol exeat, lumina ista sine causa parent. *Tract. 2, in Joan.*

19. Illi oculis carnis vident vanitatem, nos cordis oculis veritatem. *Ibid.*, tract. 7.

20. Corporis oculos habes sanos, cordis oculos habes sanctos. *Ibid.*, tract. 14.

21. Oculus solus videt in corpore, sed non soli sibi oculus videt, et manus videt, et pedes videt. *Ibid.*, tract. 32.

22. Oculus carnis alia videt, se non potest. *Tract. 47.*

23. Quibus oculis videtur fides, ipsis oculis videtur Deus. *Homil. 38, ex lxxi. Hom.*, cap. 3.

24. Oculis plenus sit visus, et conspectu eorum que docent. *Homil. 11, Hexam.*

25. Nil peccant oculi, si mens valit his dominari. In suis *Proverb.*, verbo Nil.

26. Oculi petulantes cordis luxuriosi sunt proditores. *Ibid.*, verbo Oculi.

27. Oculi loquentis fidem faciunt dietis: nec potest ita affectum exprimere digitus, quomodo vultus. *Epist. 66, ad Gausfridum abbat. S. Theodorici.*

28. Egregium instrumentum corporis est oculus. *De Vita solit.*

29. Si oculus exterior ad interioris exemplum seipsam negligens vacat circa aliena, etiam cum vult non sufficit redire ad seipsam. *Ibid.*

30. Mens per oculos capitur, per oculos intrat in mentem impuri sagitta amoris. *Serm. 23, ad Sororom.*

31. Nellus est labi pedibus, quam oculis. Lib. 2 *Pedagogi.*, cap. 6.

32. Quam facile potest in puncto temporis evagari velocitas oculi, tam sollicita præcipienda est irrudentis noxa delicti. *Homil. 4, de Epiphon.*

33. Oculi Sanctorum cum interioris et ardentius invisibilia conspiciunt, ab intuitu visibilium deficient. *Super Thren.*, cap. 2, in illud: *Defecerunt præ lacrymis oculi mei.*

S. GREGOR. MAGNUS.

34. Lucerna corporis est oculus carnalis, lucens toti corpori. Lib. 28 *Moral.*, cap. 6, num. 13.

S. GREGOR. NZZ.

35. In poma suo oculos aperit, quos in culpa clausos tenit. *Ibid.*, lib. 25, cap. 3, num. 8.

S. HIERON.

36. Corporis lychnus, est oculus: non in tantum qui corporaliter videt et videtur; sed et qui spiritualiter considerat, et consideratur. *Epist. 18, ad Cesariens.*

S. HIERON.

37. Oculi carnalium nihil magnum noverunt, nisi quod corporeis oculis intueri possunt. *Super Apocal.*, cap. 18.

S. HIERON.

38. Impudici oculi non norunt anime pulchritudinem considerare, sed corporum. *Epist. 22, ad Eustoch.*

39. Multo melius est spiritu videre, quam carne; et illos oculos possidere, in quos peccati festuca non possit incidere. *Epist. 33, ad Castruitum.*

40. Reprimendi sunt oculi, quasi quidam raptores ad culpam. Lib. 2, *super Lament. Hierem.*, cap. 3, super illud: *Oculus meus.*

41. Frequenter et oculi et vultus, mentis indicium sunt. *Prose.*

42. Quando cor nostrum vulneratum est contra aliquem, non possumus eum aspiciere rectis oculis: vultus ipse et oculi quasi speculum anime nostre sunt. *Super Psalm. CXXII, vers. ult.*

HUGO A S. VICTORE.

43. Oculis cuncta videt, seipsum non videt; et eo intus quo reliqua cernimus, ipsam, in qua positum est lumen, faciem nostram non videmus. In *Saltog. de Arria anima.*

S. BASILIVS MAGNUS.

44. Oculis, quasi speculatur, bene eminentiorem cunctis locum obtinuit, ut quo ceteris sensibus superventura sunt, ante periculum prævidere possit. Lib. 7 *de Trin.*, cap. 7.

S. JOANNES CHRYSOST.

45. Nihil prosunt corporales oculi, si oculi mentis fuerint excessati. *Homil. 43, super Genes.*

46. Sicut oculi corporales nihil amplius præterquam visibilia spectare possunt; ita oculi fidei non que videntur spectant, sed illa vident, que multo post futura sunt. *Ibid.*, homil. 66.

47. Oculus carnalis non est oculus, sed est speculum oculi illius interioris, scilicet mentis. *Homil. 12, super Math. Oper. imperf.*

48. Inter membra oculus præstantissimus est, qui totum corpus gubernat ac regit. *Prose.*

49. Oculus ornamentum et lucerna est omnium membrorum: quod enim sol mundo, hoc oculus corpori. *Homil. 55, super Joan.*

50. Sicut oculi corporis nihil vident intelligibile, ita oculi fidei nihil vident sensibile. *Serm. de Verb. Apost. Habentes eundem spiritum.*

S. JUST. ORABELIAN.

51. Nihil est magis quod faciem ornet in corpore, quam dispositio oculorum. *Super Cant.*, cap. 4, explicat. 22, in illud: *Oculi tui columbarum.*

ORIGENES.

52. Cum lascivium oculi per illicitas concupiscentias, et per spectacula diabolice, quid aliud nisi ignem sibi coagregant? *Homil. 9, in Levitic.*

53. Est membrorum commercio salutaris preciosus oculus, sed si perseverat in corpore; alioqui ubi corpori defuerit, sibi non aderit. *Prose.*

54. Debent illi membra omnia suo lueis obsequium, sed et ipse oculus sentit corpori se debere quod lux est. *Serm. 132.*

55. Oculus mortis est janua, invidia fax, livoris caminus: qui toto cupiditatis incendio velocius per aliena percurrit, quam currit ignis arida et terrena per gramina. *Prose.*

56. Dei est, quod oculus in orbem suo apertus arelatur angustissimus in pupillam; quatenus moderate visum videat, non invidet: prævideat, non prociptat: prospiciat: non despiciat.

57. Oculus sit anime fenestra, speculum sit mentis, sit lumen corporis, membrum dux sit, non introitus vitiorum. *Ibid.*, serm. 139.

58. Ante oculos habemus quem diligunt, et in quibus delectatur animus, in hisque moratur aspectus. *Super Psalm. c, vers. 4.*

59. A re mala oculos avertere, est quiddam Deo displicet, non amare. *Ibid.*

60. Certum est fenestras quodammodo esse nostrarum mentium, lumen oculorum, et omnia improbas cupiditates in cor per oculos, quasi per naturales canaliculos introire. Lib. 3, *de Gubern. Dei.*

61. Oculi duces sensuum, cito cor vagum influcunt. *De Exercit. spirit.*, cap. 3, sect. 2.

SENTENTIE PAGANORUM.

62. Oculus ut seipsum videre possit, in oculum per se intueri, et debet in illum quidem oculi locum, in quo inest oculi virtus. *Sirygia 4, in Dialogo 1, Alchidiadi.*

63. Tunc cogitationis oculus incipit acute cernere, cum primum corporis oculus desinit vim illam suam exere. *Sirygia 5, de Concoctio.*

64. Oculi irrimenta sunt vitiorum, ducesque scelerum. *De Remed. fortior.*

65. Nihil peccant oculi, si oculis animus impetret. In suis *Proverb.*, in fine positus.

66. Non oculus peccat, sed male ut oculo, peccatum est. *Sent. 9.*

Vide etiam tit. *Adversitas*, sent. 76; *Adulterium*, sent. 9; *Aspectus*, per totum; *Cedere*, sent. 120; *Cautitas*, sent. 4; *Impudicitia*, sent. 6; *Lugner*, sent. 21; *Virginitas*, sent. 98; *Visto Dei*, sent. 61.

ODIUM IN GENERE.

Etymologia. Odiu dictum est, quasi oris repudium. *Super Psalm. cxxxviii*, vers. 22.

Definitio. Quid est odium? Ira involentia. In

S. PETRUS CHIRIAC.

S. PROPER.

S. SALTYANUS.

PLATO.

SENECA.

SIXTUS PHILOSOPH.

CASSIODOR.

S. AUGUST.

veterata si facta est, jam odium dicitur. Homil. 42, ex Hom.

S. DONAV. Odium est voluntas affectans proximo malum ut caret contristante bono. Part. 4, Centiloquii, sect. 19.

S. GREGOR. NYES. Odium est alienatio ab eo quod est injucundum, et aversio ab eo quod molestia afficit. Homil. 8, super Ecclesiasten.

EGGO A S. VICTOR. Odium est, quod motum irati animi morosius et tenacius spe vindictæ mordaciter abscondit, et hominem ipsum, non tantum vitia ejus, malevolentia persequitur. De Fruct. carnis et spiritus, cap. 5.

HUGOCARD. Odium est mala voluntas, qua quis vult alii malum. Super Ecclesiasticam, cap. 5.

SENTENTIE PATRUM.

S. ANTHOS. 1. Qui odit, non alium prius quam seipsum occidit. Precept. 2, ante Missam.

S. ANTONIN. 2. Odium prima filia est invidia, et occidit frequenter ex ira. Part. 2, tit. 8, de Invidia, cap. 3.

S. AUGUST. 3. Injustus sic odit justum, ut nihil eum esse. Super Psalm. xxxv, conc. 2.

4. Hoc est perfectio odii odisse, ut nec propter vitia homines oderis, nec vitia propter homines. Super Psalm. cxxxviii, vers. 21: Perfectio odii habere illos.

5. Sit hominis in animam quam amor ut percat, odium ne percat. Si male amaveris, tunc odisti: si bene oderis, tunc amasti. Felices, qui oderunt custodiendo, ne perdant amando. Tract. 51, super Evang. Joan. cap. 12.

6. Necessè est ut nos oderit mundus, quos carnit nolle quod diligit. Ibid., tract. 87, cap. 15.

7. Festuca in oculo, ira est: trabs in oculo, odium est. Festuca initium trabs est: nam trabs quando nascitur, prius festuca est: rigando festucam, perducit ad trabem. Atendo iram malis suspicionibus, perducit ad odium. De Verb. Dom., serm. 16.

8. Odium tenebre sunt: non enim potest fieri ut qui odit alterum, non sibi prius nocent: illum ledere constur extrinsecus, se vastat intrinsicus. Prose.

9. Lesit animam suam, qui odit alterum: ipse enim sibi inimicus est, qui odit alterum. Ibid., serm. 16.

10. Deus odit et amat, odit tua, amat te: odit quod fecisti, amat quod ipse fecit. Que sunt tua, nisi peccata? Et quis es tu, nisi quod fecit Deus? Ibid., serm. 54.

11. Reus in oculis Dei conceptio odii jam tenetur. Homil. 5, ex lrr. Hom.

12. Amor perversus ab odio, odium rectum ab amore est. Ibid., hom. 37.

13. In odio perseverare, diabolicum est. Serm. 9, ad Fratres in eremo.

14. Nec Deum laudare, nec ab eo exaudiri meretur, qui odium servat in corde. Ibid.

15. Qui odium in corde portat, seipsum diaboli est. Ibid., serm. 28.

16. Invetescens ira fit odium. Epist. 149.

17. Mala vota sunt, optare habere quem oderis, vel quam vincas, ut possit esse quem vincas. Lib. 4, de Civit. Dei, cap. 45.

18. Perfectum odium debet malis, qui secundum Deum vivit, ut nec propter vitium oderit hominem, nec amet vitium propter hominem: sed oderit vitium, amet hominem: sanato enim vitio, totum quod amare, nihil autem quod debeat odisse, remanebit. Ibid., lib. 14, cap. 6.

19. Superbia odit cum sociis aequalitatem. Ibid., lib. 19, cap. 12.

20. Gratis odit, qui nullum ex odio commodum querit, vel incommodum fugit, sic oderunt Dominum impij. Tract. 91, super Joannem.

21. Sicut qui charitatem habet, in Deum habet: sic qui odium habet, in diabolum in seipso nutrit. De Instit. monachor.

22. Frustra nisi, nec aliud se fatigando nisi odium querere, extrema dementia est. In suis Proverbijs, verba Frustra.

23. Testa odia pejora sunt quam aperta. Ibid., verbo Testa.

24. Odium nec per passionem deletur, nec per martyrium purgatur, nec per sanguinem effusum abluatur. Serm. 36 ad Sorores.

25. Apud sapientes nullus prorsus odio locus reliquitur: nam bonos quis nisi stultissimus oderit? malos vero odisse, ratione caret. Prose.

26. Nam sicuti corporum languor, ita odii vitiositas quidam est quasi morbus animorum: cum egros corpore minime dignos odio, sed potius miseratione judicemus. Lib. 4, de Consolat. philos., prosa 4.

27. Ubi odium est, ibi voluntatis dissidium. Epist. 2, super Psalm. cxviii, cap. 8, vers. 1, art. 1.

28. Si culpa malorum sit odienda, natura facta est amanda. Super Joan., cap. xv, in illud: Mundus vos odit.

29. Odium via est ad homicidium. Super Epist. I Joannis, cap. 3, art. 4.

30. Gratis odit, qui nullum ex odio commodum querit, vel incommodum fugit: sic impij oderunt Christum. Super Joan., cap. xvi, in illud: Quia odio habuerunt me gratis.

31. Frustra nisi, neque aliud se fatigando, nisi odium querere, extrema dementia est. In Professione super Eodem.

32. Quid ab odio mercedis accipit, qui odit, nisi horribiles anime tenebras, et confusæ mentis horrorem? Qui vultu semper animoque moroso, voto quo alteri vult nocere, seipsum cruciat. Epist. 4, ad Demetriadem.

33. Nihil tam contrarium, nihil tam execrabile Deo, quam aliquem odisse. Epist. 14 ad Mauricii filium.

S. HILARIUS. 34. Quam dedecerosus est odiorum stimulus, et livoris anxietas! Quanta perturbatio eorum est! Super Psalm. cxxv.

35. Religiosum est odium, quoties is nobis odio est, qui Deum odit. Super Psalm. cxxxviii.

36. Odire eum, qui non lesit, diabolicum est. Super Joan., cap. viii.

37. Ubi ira et odium, ibi Deus minime habitat. Epist. 9, ad Philadelph.

38. Odium telum est diaboli. Hom. 3, super Gen.

39. Odium fratrum, gravis afflictio est: et quando animam invaserit, non prius eam relinquit, donec in extremam absurditatem eam inducat. Ibid., hom. 61.

40. Odio dignus est, qui aliud quam quod proficitur, exerceat. Prose.

41. Continuatice crimen est, quod oderis facere, quod damnaveris velle, quod horrueris exercere.

42. Amare probatur, qui quod odit exerceat: et odisse vicissim, qui quod se amare mentitur non facit. Serm. de Moyse.

43. Qui nescit odisse, nec tritari cognovit: sed continue gaudens, bonis suis perfuritur. Hom. 62, super Math. Oper. perf.

44. Odium spiritus est tenebrarum, et ubicumque incedit, sordidat pulchritudinem sanctitatis. Homil. 13, super Math. Oper. imperf.

45. Non potest hominem odisse, qui Deum amat: nec potest Deum amare, qui hominem odit. Ibid., hom. 42.

46. Odium omne malum suggerit. Ibid.

47. Apertum extreme malitiae indicium est, fratrem odisse. Serm. 7 super Epist. ad Romanos.

48. Etiam si hostes, et si ethnici sint, non tamen odisse oportet. Odisse vero non illos, sed dogma: non hominem, sed opus malum. Homo enim Dei opus est, error diaboli. Hom. 33, super I Cor.

49. Quisquis fratrem suum odio persequitur, se primum a capite dividit, ac deinde injuriam Christo facit. Part. 1 de Regione claustral., tract. 2, reg. 2, art. 4.

50. Bonorum discretio est, non odisse personas, sed culpas. Lib. 2 de Summo bono, cap. 3, sent. 8.

JOAN. TRITH.

S. ISIDORUS HISPALENS.

51. Odium a regno Dei hominem separat, a celo subtrahit, a Paradiso dejicit; nec passione admittitur, nec Martyrio expiatur, nec sanguine effuso deletur. Lib. 2, de Synonym., cap. 7.

52. Nulli christiano quonquam odisse permittitur: quia nemo nisi in remissione peccatorum salvatur. Serm. 10 Quatreg.

53. Ingens malum, ingens prorsus malum est odium in proximum, quo animam occupante, nihil jam geritur, nihil fit quod Deo placeat. Prose.

54. Quamvis multum jejunes, quamvis elemosinas largieris tribus, quamvis templum assidue ingrediaris, jugiterque ores, si fratrem odisti, non ex numero filiorum Dei es. In Canon. vite spirit., cap. 34.

55. Odium perfectum, sive perfectiorum est, si peccatum in homine, non hominem in peccato habetis exosum. Epist. ad Hieronim. Bajocens. Episcopum.

56. Infinita virtus est odium vicisse beneficis: nam ille inter cæteros palmas perfectæ virtutis obtinet, qui ad vicem veneni pocula dulci melle componit. Homil. 12.

57. Integre dilectionis est cumulus, odium amore repensare. Ibid.

58. Sepe odia odia compensantur, et ad compensandum facinus vicaria injuria. Ibid.

59. Odiorum semina abundantissimos iniquitatis fructus reddunt, et scelerum penas operantur. Ibid.

60. Cessant odia, [ubi non reputatur injuria. Ibid.

61. Non habet in eo locum ruina vitiorum, qui calcatis odiis iterum charitatis custodit affectum. Ibid.

62. Vitemus semper odia, sed ut odia vitare possimus, ante omnia vitemus vitium odiorum. Ibid.

SENTENTIE PAGANORUM.

63. Odium amicitiam venenum est. De Amicit. Cicero.

64. Turpe est odisse quem laudes: quanto vero turpius ob id aliquem odisse, propter quod misericordia dignus est? Lib. 3, de Ira, cap. 29.

65. Nullum est odium periculosius quam benefici violati pudere. Epist. 84.

66. Pejora sunt tecta odia, quam aperta. De Moribus.

67. Quamvis agas id, ut ne quis merito tuo te oderit, erunt tamen semper qui oderint. In suis Proverbijs in fine positus.

Vide etiam tit. Corruptio, sent. 488; Diaboli, sent. 427; Differentia, sent. 37; Ingritudo, sent. 33; Injuria, sent. 404; Ira in genere, sent. 29, 231; Lævia, sent. 62; Malum, sent. 74; Occisio,

S. ERO. I.

LEOVIUS BLOSIG.

PETR. BLES.

S. VALEN. KYSC.

CICERO. SENACA.

®

sent. 33, 34, 35, 36, 71; Parentes, sent. 74, 77, 81; Saeculum, sent. 81.

ODIUM DEI.

COLLECTIO. Definitio. Odiium Dei est actus voluntatis, Deum ut disconvenientem averentis.

SENTENTIAE PATRUM.

- S. AUGUST. 1. Absit ut hoc in nobis Deus oderit, in quo nos reliquis animantibus excellentiores creavit. Epist. 222.
2. Deus non odit homines, in quantum homines sunt, sed in quantum peccatores. Contra Admont., cap. 17.
3. Tria sunt hominum genera, quae odit Deus: remanentem, retrocedentem, et aberrantem. De Cantico novo, cap. 4.
4. Odit Deus presumptores de viribus suis. Ibid., cap. 8.
5. Non te amat Deus qualis es, sed odit te qualis es: ideo tui miseretur, quia odit te qualis es, ut faciat te qualis nondum es. De Decem choristis, cap. 8.
6. Mala quae odit Deus, ipse non fecit. Tract. 110, super Joan.
7. Deus odit, et amat: odit tui, amat te. Odit quod fecisti, amat quod ipse fecit. Quae sunt tua, nisi peccata? Quis es tu, nisi quod facit Deus? Serm. 54, de Verb. Dom.
8. Tria sunt quae Deus odit: vanitas, iniquitas, et malignitas: et quantum est quod desistatur, id est impletas. Super Psalm. xxv.

S. BONAV.

DIONYSIUS CARTHUS.

EUGO CARD.

S. IOANNES CHRYSOST.

LACT. FIRM.

S. LAURE. MESTIN.

S. THEODOR.

- 9. Diligere Dei, est velle alicui bonum conferre: odisse vero, est gratiam iuste subtrahere. Super Epist. ad Romanos, cap. ix, art. 13.
10. Qui reus est divini odii, reus est aeterni supplicii. Super Math., cap. xii.
11. Sicut in imagine sua rex honoratur, vel contemnitur: sic Deus in homine vel diligitur, vel oditur. Hom. 42, super Math. Oper. imperf.
12. Nihil est tam invidiosum Deo, quam mens incocta, et animus impurus. In Epistola, cap. Colibenda.
13. Nihil odit Deus, nil punit in homine, nisi delictum. De Casu comend., cap. 21.
14. Peccatum, flos odium conciliat. Super Malachiam, cap. ii.

ODIUM SUI.

SENTENTIAE PATRUM.

- S. AUGUST. 1. Eger egrotantem se odit qualis est. De Decem choristis, cap. 8.
2. Odi quod sum, et non sum quod amo. Epist. 106.
3. Dilectio sui in malo, melius odium sui vocatur. De Doctrina christiana, cap. 23.

4. Qui non diligit Deum, etiam si se diligit, se odisse dicitur. Lib. 14, de Trinitate, cap. 14.
5. Sit hominis in animam suam amor ut peccet, odium ne peccet. Si male amaveris, tunc odisti: si bene oderis, tunc amasti. Felices qui odorant custodiendo, ne periant amando. Tract. 54, super Evangelium Joannis, cap. xii.

6. Oportet ut odieris in te opus tuum, et ames in te opus Dei. Ibid., tract. 42.

7. Homines ament fieri quod non sunt: odierint quod fuerunt. Hom. 27, ex lit. Hom.

8. Nullus potest perfecte invenire Deum, qui se perfecte non odit. In Stimulo amoris, part. 2, cap. 3.

9. Nullus vero Deum se perfecte diligit, qui non se veraciter odit. De Perfecte charit., art. 37.

10. Qui vere pauper est spiritu, seipsum odit, et alios diligit. In suis Opus. in Admont. ad fratres, cap. 14.

11. Inter officium et finem hoc distat, quod officium est in eis quae facere debemus, finis propter quem facimus. Lib. 2 contra Advers. legis, cap. 7.

12. Haec est pugna periculosa, et haec est gloria victoria: quae perit odisse quod amat, et amare quod odit. Homil. 35 super Math. Oper. imperf.

13. Odiium et abnegatio sui ipsius, est de necessitate salutis. De Perfectione vite spirit., cap. 10.

SENTENTIAE PAGANORUM.

14. Nisi, o fili, tuum corpus oderis, teipsum amare non poteris: quamprimum vero non te, sed Deum ipsum dilexeris. Lib. de Potest. et sup. Dei, cui titulus Pimander, cap. 4.

OFFICIUM IN GENERE.

Etymologia. Officium ab efficiendo dicitur, quasi officium: sed propter decorem sermoneis una immutata littera, officium solet mutari, vel certe ut ea agas, quae nulli officiant, sed pro sint omnibus. Lib. 1 Offic., cap. 8. Et Isidorus Hispal., lib. 6, Etymol., cap. 19.

Definitio. Officium est quod quoque efficere debet pro sua persone conditione.

Officium est, per quod dignitas constat. Super Epist. I ad Cor., cap. xii.

SENTENTIAE PATRUM.

- 1. Officium omne aut medium, aut perfectum est. Lib. 1 Offic., cap. 10.
2. Si appetitus rationi obediat, facile id quod decet in omnibus officiis conservari potest. Ibid., cap. 24.
3. Non defendas improbum, et sancta indigno committenda arbitraris. Ibid., lib. 2, cap. 24.
4. Pura ac sincera amicitia, humanitatis offi-

cia non vendit: gratis praestat, et citra mercedem. Homil. in Festum kalendas.

5. Non est finis miseriam, quamvis finis officiorum nostrorum in re instabili collocatur. Epist. 56, ad Diocorum.

6. Noveris non officiis, sed finibus a vitis discernendas esse virtutes. Prose.

7. Officium est autem quod faciendum est: finis vero propter quod faciendum est. Lib. contra Julianum, cap. 3.

8. Cunctis officiis in sacris litteris praeribitur norma vivendi: omnis enim ad bene vivendum provocatur seatus, etas et dignitas. De Verb. Dom., serm. 10.

9. Dedit Deus facultatem bene operandi in laboriosis officiis. Lib. 3 de Lib. arbit., cap. 20.

10. Nullae sunt occultiores insidiae, quam haec quae latent in simulatione officii. Lib. 19 de Civit. Dei.

11. Inter officium et finem hoc distat, quod officium est in eis quae facere debemus, finis propter quem facimus. Lib. 2 contra Advers. legis, cap. 7.

12. Arbitratur se non esse minoribus occupandum, qui se ad majora sentit idoneum. De Duodecim grad. humil., grad. 7.

13. Liber a culpa non est, qui alienum usurpat officium. In Speculo discipl., part. 4, cap. 5.

14. Cura officii diligens, maxima status integritas: neglectus officii, maxima vitio corruptio, maxima religionis deformitas. Ibid., cap. 16.

15. Ipse se ad officium ostendit prosum indignum, qui commodis presumit appetere, quod habere per gratiam non meretur. Lib. 4 in Registro, indict. 13, cap. 67, epist. 53, ad Childebert. reg. Franc.

16. Frustra pro quorundam voluptatibus, quis privetur, quem sua culpa vel facinus ab officii quo fungitur gradu deiecit. Ibid., lib. 10, indict. 5, cap. 8, epist. 8, ad Columbanum episcopum Neumidiae.

17. Incausum tenet magistris locum, qui non exercet officium. Ibid., lib. 25, cap. 12.

18. Non largus praemis, sed dignus meritis in officio eligatur. Ibid., cap. 67, epist. lib. 4, in diction. 13, cap. 67, epist. 23, ad Casterium noisarium.

19. Ille ad quodlibet officium perducatur, quem merum gravitas commendat et actio. Ibid., lib. 5, in diction. 14, cap. 107, epist. 7, ad Theodor. episc.

20. Ille ad officium eligatur, quem dignum vita et mores ostenderint: et nullus ex datione pecuniae, vel quamlibet patrocinio personarum, seu proximitatis, patiaris accedere. Ibid., lib. 7, in-

S. AUGUST.

S. BONAV.

DIONYSIUS CARTHUS.

S. FRANCIS. ASSESIUS.

S. HIERON.

J. IOANNES CHRYSOST.

S. BERNARD.

S. BONAV.

S. GREGORIUS MAGISTRUS.

S. AMBROS.

S. ESTI. EB.

COLLECTIO.

GILBERT. ORD.

S. ASTENSIS

diction. 1, cap. 5, epist. 5, ad Brunichildam reginam Francorum.

21. Omnibus enjundibet officii valde onerosa est novitas. Ibid., lib. 4, indict. 13, cap. 89, epist. 165, ad Andream scolastic.

22. Incongruum valde est, a suscepto officio quemquam suspendi, quem culpa non removel. Ibid., lib. 12, in diction. 7, cap. 1, epist. 1, ad Marianum episc. Ravenat.

23. Tolerabilius est antiquiorem fratrem in officio, quam novum et puerum tolerare. Ibid.

24. Si quis mutato ordine officia deserit, ad aliena non assurgit. Super Apocal., cap. 1.

25. Multi dimisso proprio officio, alienum officium usurpant. Super Hierem., cap. 22.

26. Odio dignus est, qui aliud quam quod profiteretur, exercet. Serm. de Moyse.

27. Quo majus est officium, eo majoris sit occasio contumeliam. Homil. 5 de Fide Annae.

28. Similitudo officiorum similitudinem exhibet meritorum. Serm. de Zachaeo.

29. Nihil sic in arrogantiam extollere consuevit, sicut officiorum ambitio. Homil. 4 ad Populum Antiochenum.

30. Immoquemque oportet suo officio fungi. Lib. contra Gentiles.

31. Nullum officium Deo charius est, quam quersere utilitatem, et saluti prospicere fratrum suorum. Oral. de B. Philogonio.

32. Officium curam requirit, cura mentem distrahit, abstractio studium liberarum impedit. Lib. 2 de vir. illustr. ordolis S. Bened., cap. 21.

33. Conturbat ordinem totum, qui non suo contentus officio, subripitalienum. Lib. 2 de Sum. bono, cap. 5, sent. 16.

34. Ille, qui se ad hoc officium vocari permisit, sic se vocaverit ut non repellat, sic se honoraverit ut non humiliet, sic se exaltaverit ut non confundat, non deiciat, vel allidat. Epist. 132, ad quemdam abbat.

35. Ministerium tuum plus oneris habet, quam honoris. Ibid., tract. de Inst. episc.

36. Quod fieri debet, semper fit non ut debet: et quod non est officium, interdum fit officio. Lib. de Cherubin.

37. Si tales officium, officio satisfacias. Serm. Dom. 3 Advent.

38. Non est novum meritum, ubi alterius praecedit officium: nec perfectioni ascribendum est, ubi muneribus numeris, praemissis officiis relictur officia. Homil. 12.

39. Nisi qui sobrius fuerit, ministerium suum implere non poterit. Ibid., epist. ad Monacho.

SENTENTIAE PAGANORUM.

- 40. Nullum est officium tam sanctum, quod

S. IOANNES CHRYSOST.

HAYKO.

HUGO CARD.

S. IOANNES CHRYSOST.

JOAN. TRITH.

S. ISIDORUS HISPALENS.

PETR. BLEB.

PHILO. SUP.

S. THOMAS A VILBA-NOVA.

S. VALERI. EPISC.

CICERO.

non avaritia comminuere atque violare solet. *Orat. 1 pro Quintio.*

41. Nihil est ad officia conservanda accommodatius, quam ut appetitus rationi pareant. Lib. 1 *de Offic.*

42. Studii officisque scientiæ præponenda sunt officia iustitiæ, quæ pertinent ad hominum utilitatem, quæ nihil homini debet esse antiquius. *Ibid.*

43. Omne officium quod ad conjunctionem hominum, et ad societatem tuendam valet, anteposendum est illi officio, quod cognitione et scientia continetur. *Ibid.*

EPICTETUS.

44. Omnia officia in universum mutuis affectionibus sunt medienda. In suo *Enchirid.*, cap. 37.

PLATO.

45. Quanto maximum est munus, tanto et majore otio, ac proinde maxima arte et diligentia indiget. *Sirgyia 4, lib. 2 de Repub.*

SENECA.

46. Turpe est credere oneri, luctare cum officio, quod semel recepisti. *Epist. 22.*

OFFICIUM DIVINUM.

Divisio. Divinum officium in septem horas canonicas dividitur: Matutinum, Primum, Tertium, Sextam, Nonam, Vesperas, Completorium. In *opus. de Officio Sacerdotis.*

SENTENTIE PATRUM.

S. AUGUST.

1. Quantum lævi in hymnis et canticis tuis, suave sonantis Ecclesie tue vocibus commotus acriter: voces illæ infuebant auribus meis, et eliquabatur veritas tua in cor meum, et ex ea actuabatur inde affectus pietatis. Lib. 9 *Confess.*, cap. 6.

2. Cum reminiscor lacrymas meas, quas fudi ad cantus Ecclesie in primordiis recuperatæ fidei mee, et nunc ipso commoveor non cantu, sed rebus que cantantur, cum liquida voce et convenientissima modulatione cantantur, magnam instituti hujus utilitatem rursus agnosco. Lib. 10 *Confess.*, cap. 34.

3. Adducor cantandi consuetudinem approbare in Ecclesia, ut per oblectamenta aurium infirmior animus in affectum pietatis assurgat. *Ibid.*

4. Cum mihi accidit ut me amplius cantus, quam res que canitur, moveat, pomaliter me peccare confiteor, et tunc mallem non audire cantantem. *Ibid.*

S. BENEDICT.

5. Ad horam divini officii, mox ut auditum fuerit signum, relictis omnibus quilibet fuerit in manibus, summa cum festinatione curratur, cum gravitate tamen, ut non scurrilitas inveniat fomiteum. In *Regula*, cap. 43.

S. BERNARD.

6. Nihil operi Dei præponatur. *Ibid.*

7. Divinum Officium bonum est, tum propter relevandos vite presentis labores, qui utique tele-

rabiliores fiunt exultantibus in laude Dei: tum quia nihil ita propriè quædam in terris representat cœlestis habitationis statum, sicut alacritas laudantium Deum. *Serm. 41 super Cant.*

8. Oblatio laudis, que Deo immolatur, triformis esse debet; affectuosa, ut mens concordet voci; fructuosa, ut edificationem pariat auditui; gratiosa, ut placeat Conditori. In suis *Sententiis*, verbo *Oblatio.*

9. Usurpamus officium angelorum, quorum sortimur consortium. *Serm. 7 super Cant.*

10. Vos moneo, dilectissimi, pure, semper ac strenue divinis interesse laudibus: strenue quidem, ut sicut reverenter, ita et alacriter Domino assistetis; non pigri, non somnolenti, non oscitantes, non parentes vocibus, non præcedentes verba similia, non integra transientes, non fractis et remissis vocibus, muliere quiddam balba de nare sonantes; sed virili, ut dignum est, et sonita et affectu voces sancti Spiritus pronentis; pure vero, ut nil aliud dum psallitis, quam quod psallitis, cogitatis. *Serm. 47 super Cant.*

S. BONA.

11. Isti qui stipendia accipiunt, si Officium divinum non implent, injustitiam exercent, et contra præceptum faciunt. *Serm. 1 de Omnibus sanctis.*

12. Officium divinum in Ecclesia Spiritus sanctus ordinavit fieri quinque de causis: primo, propter imitationem cœlestis consentus, quo Sancti et Angeli in celo assidue in præsentia Dei ejus laudibus sunt intenti; secundo, ut beneficium Dei memores, certis horis gratias pro his laudando et orando, ei jugiter referamus; tertio, ut nosmetipsos sic assidue ad devotionem excitemus, et ignem amoris Dei per hoc nobis (ne per desidiam, seu alias occupationes tepescat) continue reaccendamus; quarto, ut simplices fideles, qui per se nesciunt certa orandi tempora eligere, per hoc ad orationis studium assuetiorem; quinto, propter decorem religionis christianæ, quia decens est et congruum. *De Sex alis Seraph.*, cap. 8.

13. Impatientis et vani signum est hominis opus Dei non posse in choro usque ad finem expectare. *Proæc.*

14. Si monachus, sancto narrante Gregorio, lib. 2 *Dialog.*, cap. 4, post completum officium continuo recedentem, visus et demon a choro retrahere, quid de his, qui nec ipsius explicationem officii prestolantur? In *Speculo discipul.*, part. 1, cap. 22.

15. Officium divinum in choro et extra, non perturbatorie quidem, simalitics, ut aiunt, labitis, sed devote semper et integre persolvendum est. *Ibid.*, part. 2, cap. 1.

16. Dormitatio in officio tunc maxime imputa-

tur, et omisi dicitur restitutioe redimenda: quando ei occasione quis præstat. *Ibid.*, part. 1, cap. 15.

DIONYSIUS
CARTUSUS.

17. Officium divinum cum præcipua devotione incipere, alacriter continuare, delectabiliter consummare debemus. *De Fructuosa temp. deductione*, art. 1.

18. Signo surgendi auditio, mox omni mora postposita, omni torpore excesso, omni pigritia conculcata, cum interna jucunditate promptissime consurgendum est: utpote clangore buccinæ summi Regis excitante, atque ad Creatoris ac Regis cœlestis præconium, spiritalique prælium invitante, audio. *Proæc.*

19. Erubescat ergo tunc monachus, vel ad punctum tardare, aut caput sub operimento celare: et quamvis intensum sit frigens, nihilominus confestim de lectulo ad alloquendum, ad adorandum, ad laudandum Deum suum exsiliat. *Ibid.*

20. In Ecclesia, in choro tempore divini Officii, refrærendi ac custodiendi sunt oculi, ne aliquid devotionis atque internæ recollectionis impedimentum ingerant cordi. *De Prospectu spirit.*, art. 5.

S. EUSEBIUS
EMISEN.

21. Nunquam tedium tibi inest in Dei obsequio occupari. *Ibid.*, art. 10.

S. FRANCIS
ASSISIENS.

22. Studeamus ut cum obsequiis laborum vita concordet et consonet; sic enim pietas Dei ad nos flectit auditum. *Hom. à Epyphanta.*

S. GREGOR.
MAGNUS.

23. Clerici dicant divinum officium cum devotione coram Deo, non attendentes melodiam vocis, sed consonantiam mentis: ut vox concordet menti, mens vero concordet Deo. In suis *Opus. epist. 41, ad Capitul. generale.*

S. GREGOR.
MAGNUS.

24. Presbyter excommunicatus tenetur ad horas dicendas. In *Decretis Gratiani.*

S. GREGOR.
MAGNUS.

25. Non oportet ut qui semper ad stare debet Officio divino, inhiat terreno lucro, cui Deus hæreditas est. Quid ergo deesse potest illi, qui omnia habentem habet? *Super Deuter.*, cap. 48.

S. GREGOR.
MAGNUS.

26. Dignum est ut quanto quis prælatius est cœteris, tanto devotior sit in divinis Officiis. *Super 1 Paralip.*, cap. 18.

S. GREGOR.
MAGNUS.

27. Divina obsequia cum instanti fervore magnum devotionis exercenda sunt. Lib. 5, in 1 *Reg.*, cap. 11.

S. GREGOR.
MAGNUS.

28. Assuescas exemplo ad orationes et psalmos nocte consurgere, mane hymnos canere, tertis, sexta, nona hora stare in acie, quasi bellatricem Christi. *Epist. 7, ad Lætan.*

S. GREGOR.
MAGNUS.

29. Nullus est meriti ore divina Officia verbositate, et misera mente, que extrinsecus eminet, vagando circumferri. In *Regula monachar.*, cap. 33.

S. GREGOR.
MAGNUS.

30. Hora tertia oramus, hora sexta oramus et nona: media nocte consurgimus, deinde gallici-

tur, et omisi dicitur restitutioe redimenda: quando ei occasione quis præstat. *Ibid.*, part. 1, cap. 15.

31. Qui assumpti sunt ad divinum Officium, non debent nimium affectum erga parentes habere. *Super Gen.*, esp. xiv.

32. Si totum vite tempus oris obsequia occupent, laudes teneant, gratiarum actiones insistant, non poteris pensare quod debes. *Proæc.*

33. Danda est opera, ut totis viribus devotio mentis in divina obsequia exerceatur, et laudum gloriam os per omne tempus frequentare cogatur; non quo in istis debitum compensetur, sed ut devotiosis voluntas his exercitiis dignoscatur.

34. Quidquid fragilitas detrahit ad complendum, hoc devotio confert ad promerendum. *Serm. Quomodo primis homo.*

35. Nihil amarum, nihil durum est lingua profert, qui divinis Officiis assueta est. *Hom. super 1 Tim.*

36. Divini officii obsequium tunc est proculdubio laude dignum, cum fuerit laudabiliter consummatum. Lib. 4, epist. 16, *ad quemdam episc.*

37. Omnis monachorum sedulitas in orbem divini notatur obsequii. *Serm. 59, de S. Nicolao.*

38. Si Regi, vel terreno cubilibi optimati sue ditionis officiales reverenter assistunt: cum ante terribilem majestatis divinæ conspectum laudum præconia jubilamus, qua presumptionis audacia sedere presumimus? *Opus. 39, cap. 2.*

39. Cui virtutes angelicæ tremantes assistunt, terreni et corruptibiles homines stare despicunt? *Ibid.*, cap. 3.

40. Ecclesiasticis Officiis rite creditur angelicam semper adesse præsentiam. *Ibid.*, cap. 3.

41. In divinis Officiis non parva temporis portio consumitur, quibus tractum et intente canendis, tanto te majus necesse est studium adhibere, quanto non velut gratuitum in his obsequium Deo impendis, sed quasi debitum positum ut servus Domino reddis. Lib. 4, epist. 20, *ad Gildbert.*

42. Tertia hora Officium ideo fit, quia tertia hora Christi passio coepit, cum per Judæorum linguas tunc Dominus crucifixus est, et post resurrectionem ejus in die Pentecostes tertia hora Spiritus sanctus super apostolos descendit. Lib. 2, *de Instit. cleric.*, esp. 4.

43. Qui divinum Officium non dulco cantum, sed grave onus judicat, indicat se parum amare eum, qui psallit. *Super Psalm. LXXX.*

44. Valde graviter Deum offendunt multi, ad Officium pigre surgendo, tarde sepius veniendo,

HUGO CARD.

S. JOHANNES
CHRYSOST.S. PETRUS
DAMIANUSPETRUS
MAURITIUS
ABB. CLUN.

BARANUS

THOMAS
A KEMPIS.

tepede psallendo, verba currumpendo, crebris oscitatio, vage circumpiciendo, male advertendo, negligenter inclinando, de longitudine Paulmarum attendendo, ad finem festinando. *Ibid.*, serm. 16, divis. 1.

45. Ex divina colloquii nascitur amor Dei, edificatio proximi, odium mundi, desiderium regni caelestis, dolor de peccatis, fervor charitatis, renovatio lotus interioris hominis. *Ibid.*

46. Non pigeat, Fratres, omni nocte surgere ad vigilias nocturnales; sed facto signo, abijcitur torporum ab oculis, evagationem a cordibus, dissolutionem a moribus. *Serm. 1, ad Novit.*, divis. 2.

47. Spiritus sancti opere et arte, divinum Officium ordinatum est. *De Discip. claustr.*, cap. 8.

48. Vn illis, qui in divina Officio amore non caleat, sed ad extraneas fabulas se convertunt: qui nec erant, nec alios orare permittunt. *De Discip. claustr.*, cap. 8, sect. 6.

49. Qui a Dei laudibus torpescent, aut tacet, aut se absentat, non est amicus Dei. *Ibid.*, sect. 5.

50. Anterior tuo oris monedula quotidie laibus exhibens, ejusque sacrificium laudis verborum suavitate componas, atque ad officium operis deputati devotus occurras. *Hom. 8, de Arcis vita.*

SENTENTIA PAGANORUM.

51. Divina Officia procedere, humana sequi debent. *Lib. de Potest. et sap. Dei.*, cui titulus, *Præmander*, cap. 4.

Vide etiam tit. *Chorus*, sent. 38; *Evangelio mentis*, sent. 8, 9, 10, 11; *Laus Dei*, sent. 109.

ONUS.

SENTENTIA PATRUM.

S. ANDR. 1. Gravia, fili, gravia nimis delictorum pondera; nullum gravius est onus, quam peccatorum farcina, et pondus flagitiorum deprimit animam, curvatque usque ad terram, ne se erigere possit. *Lib. 5, epist. 18, ad Hieronimum.*

2. Suscipite jugum Christi, nolite timere quia iugum est, festinate quia leve est: non conterit colla, sed homest. *Prose.*

3. Quid dubitatis? quid procrastinatis? non allegi servitium viculis, sed mentem gratia copulat, non necessitate constringit, sed voluntate bonis operis dirigit. *De Hebæ et Sejuno*, cap. 22.

S. ANTONIN. 4. Sicut pondus grave, quod solus unus portat, alleviatur ex societate aliorum secum portantis: sic onus tristitia levius et melius fert unus, si alius secum ferat. *Part. 2, tit. 8, de Tristitia*, cap. 5, § 8.

S. AUGUST. 5. Magnam onus et arduum, etiam ad sustinendum difficile, veroc non ad suscipiendum temerarium sit. *Lib. 4, de Doctrina christiana*, cap. 4.

6. Justus injusto oneri est; quanto enim bonus est, tanto magis oneri est iniquitati illius. *Super Psalm. xxxvi, conc. 2.*

7. Jugum Christi amant suave est, non amant durum est. *De Verbis Apostoli*, serm. 12.

8. Habes sarcinam Christi, unde portes cum altero onus proprium. Pauper est, dives es: onus illius paupertas est, tu tale onus non habes. *Prose.*

9. Vide ne forte cum te interpellabit paupertas, dicas: Paupertas non est onus meum, sed est onus fratris mei.

10. Vide ne divitiae sint majus onus tuum: nam non habes onus pauperis, sed habes onus divitiam.

11. Si bene intendas, onus est. Ille alterum onus habet, tu alterum: porta cum illo, et portet tecum, ut invigem onera vestra portetis.

12. Quod est onus paupertatis? non habere. Quod est divitiarum onus? plus quam opus est habere. Et ille oneratus est, et tu onerabis es: porta cum illo non habere, portet tecum plus habere, ut fiant aequales sarcinae vestrae.

13. Si enim dederis indigenti, minus illi non habenti onus ipsis, quod erat non habere: si ei dederis, incipit habere; minus est illi onus, quod vocatur non habere; mitit et ipse onus tuum, quod vocatur plus habere. *Ibid.*, serm. 22.

14. Virilis animi est et præclare mentis, deicere a cervicibus animo inimicum pondus. *Serm. 1, Vigil. Pent.*

15. Quoniam tui plenus non sum, oneri mihi sum. *Lib. 10, Confess.*, cap. 28.

16. Onerant me potius majora, quam præparant. *Lib. 3, contra Acolen.*, cap. 16.

17. Ubi succumbo quia oneror, ibi etiam quia diligor, sublevo. *Epist. 184.*

18. Quam hinc honorant, in alia vita onerant. *Epist. 203.*

19. Sarcina quam infirmitas gravis est, levis efficitur charitati. *De Grat. et lib. arb.*, cap. 17.

20. Non nos terreat sarcina, levis erit, si Christi erit; Christi erit, si fides aderit. *Lib. 2, de Conjug. adult.*, cap. 19.

21. Magna onera transfert homo, mentis fortitudo magis quam viribus corporis. *Hom. 10, in Hexam.*

22. Nulli imponas quod ipse pati non possis. *In suis Proverbiis*, verbo *Nulli*.

23. Onerat nos, cum oneratur Deus: onerat beneficio, cum exonerat peccato. *Serm. 15, super Qui habitat.*

24. Inhumane corum redarguit opera, quorum onera refugis. *Serm. 13 super Cant.*

25. Pulcherrimus ordo est, et saluberrimus

onus quod portandum imponis, tu portes prior. *Enist. 291, ad Balsam. abbat.*

26. Grave pondus, grave est periculum. *Serm. 4, de Nativit. Domini* ubi adscriptio.

S. BONA. 27. Totum te Deo committe, et quod tibi est grave, fiet cito portabile. *In Alphabet. relig.*, lect. 19.

S. HIERON. 28. Nemo Dominum esse intolerabile consequatur jugum. *Prose.*

29. Qui duri est animi, qui cordis est asperi, ipse sibi facit durum aliquo asperum jugum Christi.

30. Vere enim gravi premitur sarcina mens subjugata peccato: onus vero Domini scilicet relevare, nescit opprimere. *Hom. 1 Epiph.*

S. FRANCIS. 31. Onus quod humeris portas, magnam est et grave, animas videlicet multorum. *Epist. 7, ad Frat. Elitum.*

S. JULIAR. 32. Sarcina Christi cum onerat, sublevat: et miro modo quem onerat, non permittit comprimi; quem sublevat, non sinit extolli. *Lib. 3 ad Manianum*, cap. 1.

GLOSS. ORD. 33. Jugum Dei suave est, et onus leve: que natura sua dura sunt et aspera, amor Dei et spes premitur facit levia. *Super I Joan.*, cap. v, in illud: *Mandata ejus gratia non sunt.*

S. GREGOR. 34. Tantorum pondera unusquisque sustinere compellitur, quantis in hoc mundo principatur. *Lib. 9 Moral.*, cap. 10.

35. Quod valde importabile esse ex dolore ostenditur, consideratio provida, et remuneratio levigatur. *Ibid.*, lib. 3, cap. 5.

RAYE. 36. Nunquam poterit homo alio jugo esse, aut Christi, aut diaboli. *Serm. de Confessione Jesu.*

S. HIERON. 37. Noli subire onus quod ferre non potes. *Epist. 8, ad Letaniam.*

38. Ultra vires sumpta onera minime probo. *Epist. 27, ad Eustoch.*

39. Magnitudo oneris impositi ita cervicem premit, ut ante sub fæce roendum sit, quam levandum. *In Prefat. super Eydram.*

40. Jugum meum suave est, et onus meum leve: suave est volentibus, durum est volentibus. *Super Psalm. xvi, vers. 5.*

41. Levius est pondus funice, quam lorice. *Lib. 4, de Claustr.*, cap. 11.

42. Tria sunt, quibus gravatur: carcer, captivitas, infirmitas: gravatur infirmitas, debilitate, et dolore; incarceration, estenuis et compeibus; captivitas, servitute et labore. *Ibid.*, lib. 3, cap. 10.

43. Onus fertur, fertur si colligitur, ad terram inclinat, grave est cum ligatur super humeros. *Lib. 4, de Propriet. rer.*, cap. 13.

44. Non sit pondus tibi majus et minus, ut alter tibi, aliter proximo melioris, impones gra-

via, que nec digito volis movere. *Lib. 1, Miscellan.*, codic. 2, tit. 103.

45. Onus mundi, probanda sunt, et divitiis, et honoribus. *Super Psalm. lxxxv.*

46. Levius fertur quod cum alio fertur. *Super Math.*, cap. v.

47. Beati qui jugum Christi portant, quod est grave in principio, sed semper in fine suave. *Prose.*

48. Miseri vero, qui jugum diaboli portant, quod suave est in principio, sed in fine semper est grave. *Serm. 4 Septuag.*

49. Est onus Christi, onus mundi, onus diaboli: primum gratie, secundum peccati, tertium culpæ. *Super Psalm. xxxvii, vers. 4.*

50. Pondus terrestrium dominorum atterit paulatim ministrantium vires, pondus autem Christi magis adjuvat bajulantem. *Homil. 28, super Mat. Oper. imperf.*, in illud: *Tollite jugum meum.*

51. Nihil onerosum sentit, cui participat Christus existit. *Serm. de Fide, spe, et charitate.*

52. Qui plus accipit, quam ferre non potest, inutile, et damnum offert et ignominiam. *Homil. 29, super Iud. Cor.*

53. Quod male fers, assuesce, fers. *Tract. de Parvul. ad Ciceronem*, consid. 1.

54. Ubi jam suave jugum et leve onus Christi est, ibi durum et grave est portare servitium seculi. *In Regula monachorum*, cap. 2.

55. Virtutis via non aspit magna onera portantem. *Lib. 7 de Divin. inst.*, cap. 1.

56. Tollat quisque super se jugum suave amoris Dei, ut secum habeat coadjutorem laboris sui. *Prose.*

57. Jugum enim hoc non premit, sed roborat: non perimit, sed reficit: non onerat, sed refugium prestat.

58. Nam onus istud portat portantem se, et in laboribus fortitudinem subministrat. *De Discip. monast. conversat.*, cap. 2.

59. Ego homo sum, non asinus, ut non spontaneus invitet ad onera, non compellat invitus. *Epist. 123, ad Richard. Londinens. episc.*

60. Non omnibus sunt onerosa hæc tolerantibus, sed tolerare volentibus: sive enim gravis hæc, sive levis, animus tolerantis facit. *Lib. 1, de Gubern. Del.*

61. Onus vtilis diurnum et nocturnum collo monachi impositum, ostendit cito quantum portare potest per amore Dei, et sustinere. *Serm. 14, ad Novit. divit.*, 6.

62. Nemo invenitur tam bonus, cui non occurrat aliquid oneris et gravitatis. *In Hortulo rosar.*, cap. 7.

MUGGARD.

S. INNOC. III.

S. JOHANNES CHRYSOST.

JOAN. GENS.

S. ISID. HISP.

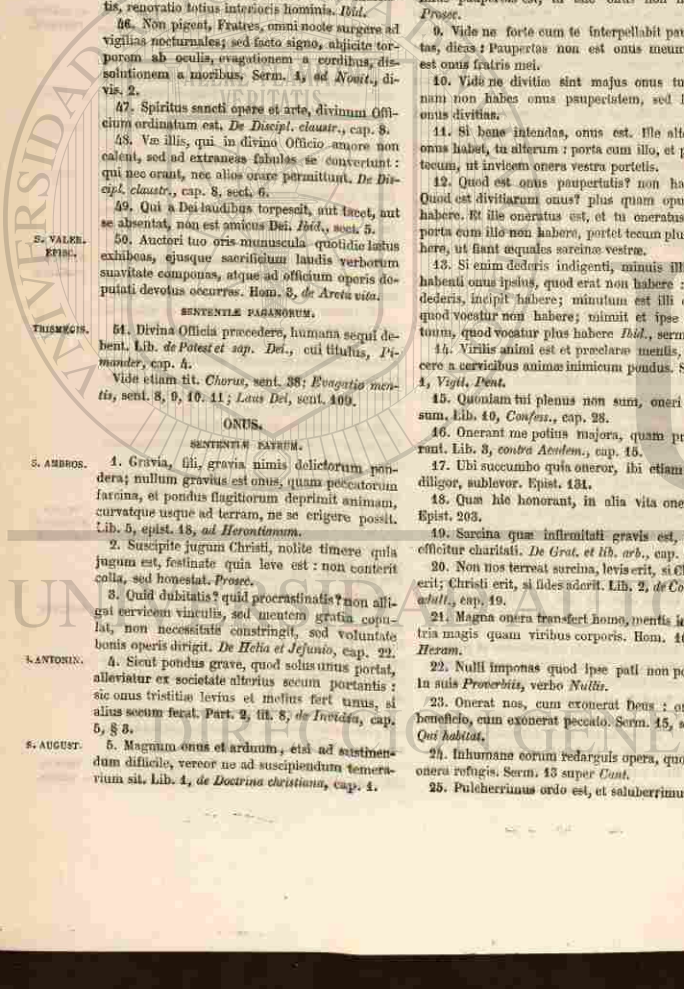
LACT. FIRM.

S. LAURENT. JUSTIN.

METR. BLES.

SALVIANUS.

THOMAS A. KEMPIS.

63. Jugum Christi amantibus est suave, tepidius grave, superbis amarum, mitibus leve, humilibus charum. *Ibid.*, cap. 8, sect. 2.

64. Unusquisque sufficiens onus sibi ipsi est: quid ergo prodest quod aliens te ingeris oneribus, et plus tollis quam portare vales? *Ibid.*, cap. 11, sect. 3.

65. Qui omni sibi impositum patienter sustinet, Jesum et hunc crucifixum in humeris suis portat. *Ibid.*, cap. 17.

66. Debet quae sunt onerosa deponere, qui vult ad iudicium securius venire. *Homil. 2, de Arcis viis.*

SENTENTIA PAGANORUM.

67. Græve est tenere cervicij jugum. *De Divin. Provid.*, cap. 4.

68. Debet semper plus esse virtutum in labore, quam in onere: necesse est opprimat onera, quae ferre non possunt. *De Tranquillit. animi*, cap. 5.

69. Turpe est cedere oneri. *Epist. 22.*

70. Circumspectus quantum ferat tecum, et quam magna pecunia instruas olium, nunquam exitum invenies; nemo enim sardina enatat. *Ibid.*

Vide etiam tit. Mandatum, sent. 36; Mandatorum facilites, sent. 54, 55, 56, 66; Pastor, sent. 130.

OPINIO.

S. BERNARD. *Definitio.* Opinio est quasi pro vero habere aliquid quod falsum esse nescitur. *Lib. 5, de Confid. ad Eug. Pap.*

S. THOMAS AQUINAS. Opinio est actus intellectus, qui fertur in unam partem contradictionis cum formidine alterius. *Part. 1, Summ.*, quest. 79, art. 9.

PLATO. Opinio est sermo explicatus non ad alium neque voce, sed silentio apud seipsum. *Sisygia 2, de Scientia.*

Falsum opinari est alienam opinionem suscipere, et non ut illud est, cogitatione ponere. *Ibid.*

Falsa opinio est ea, quae iis quae sunt contraria, vel ea quae non sunt, opinatur. *Sisygia 2, in Dialog. sophist.*

IND. HISP. *Divisio.* Quadrivida est sentiendi ratio, quae aut bene sentiendo, quod bene proferatur; aut nil sentiendo, nil dicitur; aut parum sentiendo, loquacitas sola ostentatur; aut optime sentiendo, non eleganter proferitur quod intelligitur. *Lib. 2, de Sum. bono*, cap. 29, sent. 15.

PLATO. Duo sunt opinionum genera; unum verum, alterum falsum. *Sisygia 2, de Scientia.*

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS. 1. Non desinit quid de se unusquisque et maxime optimus sentiat. *Prosec.*

2. Nam negligere bonorum iudicia, vel arro-

gantiae, vel dissolutionis est: quorum alterum superbia adscribitur, alteram negligentiam. *Lib. 4, Offic.*, cap. 17.

3. Quales haberi volumus, tales simus. *Ibid.*, lib. 2, cap. 19.

4. Magnanimus magis errat veritatem, quam opinionem. *Part. 2, tit. 4, cap. 4, § 3.*

5. Maxima multitudo est hominum, qui in varias noxiasque opiniones ita labuntur, ut emergere inde ac liberari, aut nunquam, aut aegerrime queant. *De Quantitate animae*, cap. 7.

6. Temeritas afferenda incertae dubitque opinionis, difficile sacrilegii crimen evitat. *De Geneti ad litt. imperf.*, cap. 1.

7. Non parvum malum est, perversis opinionibus abduci. *De Viginti et una sententiis*, sent. 3.

8. Opinari duas ob res turpissimum est: quod discere non potest, qui sibi jam se scire persuasit, si modo illud disci potest; et per seipsum temeritas non bene affecti animi signum est. *De Utilit. credendi*, cap. 11.

9. Quod intelligimus, debemus rationi: quod credimus, auctoritati: quod opinamur, errori. *Ibid.*

10. Aliquid aliter sapere quam se res habet, humana tentatio est: nimis autem amando sententiam suam, vel invidendo melioribus usque ad sacrilegium pervenire, diabolice praesumptio est: in nullo autem aliter sapere, quam res se habet, angelica perfectio est. *Lib. 2, de Baptismo*, cap. 5.

11. Pertinet ad nos ne perniciosam opinionem fallamur, ut quia non possumus hominum indagare conscientiam, de ipsis rebus habeamus veram certamque sententiam. *Tract. 90, super Evang. Joan.*, cap. xv.

12. Opinio aut in errore, aut in veritate ratiocinantis est, vel credentis. *Lib. 3, de Lib. arb.*, cap. 8.

13. Falsae opiniones vitam contaminant, si rationalis mens ipsa vitiosa est. *Lib. 4, Confess.*, cap. 15.

14. Si falsis opinionibus tanto quisque inscribitur, quanto magis in eis familiarisque volutatur, multo id facilius in rebus veri animo occidit. *Epist. 417.*

15. Quod neque intelligi, neque sentiri potest, temerariam nimis atque augustiorum gignit opinionem. *Epist. 218.*

16. Magna est vis veterosarum opinionum, et dia defensione, atque credite falsitatis. *De Duob. animab.*, cap. 3.

17. Mala opinionis si pertinaciter defenduntur, tot haereseis facere possunt. *Lib. 3, de Animis et ejus orig.*, cap. ult.

18. Omnino sufficit adversus os loquentium **S. BERNARD.**

S. ANTONIO.

S. AUGUST.

S. BONAV.

DIONYSIUS

CARTHUS.

GREG. DEC.

S. GREGOR.

MAGNUS.

S. GREGOR.

NAL.

S. GREGOR.

TARMAT.

S. BERNARD.

ROSCARD.

S. JOANNES

CHRISTOS.

S. BERNARD.

iniqua, opinio honorum cum testimonio conscientiae. *Serm. 24, super Cant.*

19. Decor tunc, splendor bonae opinionis est. *Lib. 3, de Convid. ad Eugen. Pap.*

20. In his quae fidei sunt cavenda est confusio, ne aut incertum opinionis fides figat, aut quod firmum fluxumque est fidei, opinio revocet in questionem. *Prosec.*

21. Opinio si habet assertionem, temeraria est: si habet hesitationem, infirma est. *Ibid.*, lib. 5.

22. Mirum, imo et injustum videtur, ut plus in malo quam in bono humana valeat intentionis opinio. *De praescepto et dispens.*

S. BONAV. 23. Ejus, quem videre me non licet, bona me pascit opinio. *Lib. 4, Pharetra*, cap. 47.

24. Senti bene de omnibus, nullum despicias nisi te ipsum. *De Perfect. charit.*, art. 47.

25. Veritas praedjudicat opinioni. *In Decret. Gratiani.*

S. GREGOR. MAGNUS. 26. Unguenti more honorum fragrat opinio. *Lib. 7 in Registris*, indict. 2, cap. 424, epist. 424, ad Claudium in Hispania.

27. Habet hoc proprium antiqui hostis invidia, ut quos in pravorum actuum perpetratione, Deo sibi resistente, deicere non valet, opinionis eorum falsa simulando dilaceret. *Ibid.*, lib. 2, indict. 10, cap. 23, epist. 23, ad Justinum.

S. GREGOR. NAZ. 28. Fratrum potius quam opinionum nostrarum amatores sumus. *Orat. 5, de Pentecoste.*

S. GREGOR. TARMAT. 29. Pessima et falsa opinio per homines plerumque grassatur, tum de justis, tum de sceleratis; de utrisque enim contraria existimant: nam et qui iustitia praeditus est, non talis habitus est; et rursus impius cordati viri opinionem tollit, quem errorem gravem et perniciosum esse statuo. *Super Eccles.*, cap. viii.

S. BERNARD. 30. Quae haec est tanta levitas animi, quae tanta vanitas, relicta propria conscientia, alienam opinionem sequi, et quidem fictam atque simulatam? *Epist. 14, ad Celsentianam.*

31. Multos decipit bona de malis existimatio. *Epist. 12, ad eadem. Vigil.*

ROSCARD. 32. Ex producta res est, ut neglecta veritate meriti, de sola opinionis curamus. *Epist. 1, ad Demetriad.*

33. Falsa opinio, quam habet homo de se, transgressionem mandatorum inducit. *Super lib. Judic.*, cap. xvii.

S. JOANNES CHRISTOS. 34. Omnis homo secundum se aestimat alterum, nec potest esse motus sentire de alio, quam ipse senserit de se. *Prosec.*

35. Fornicarius neminem assumat castum, et castus non facile de fornicario suspicatur. *Homil. 39, super Matt. oper. imp.*

TOM. III.

36. Vilis et temerarius vir in parvis rebus maximam sibi de se opinionem effingit. *Homil. 4, super I Cor.*

37. Non paupertas tristitiam, aut divitiae voluptatem gignunt: sed hoc et illud opinio nostra parit. *Ibid.*, homil. 38.

38. Sola opinio omnibus rebus pretium facit. *Homil. 17, super I Tim.*

39. Multo melior est opinio bona pecuniae: illa enim si mala fuerit, non facile abluatur; pecunias autem nihil est acquirere. *Prosec.*

40. Opinio bona sit adsit, prodest plurimum: si vero absit, facit probrosum totum hominem, facit infamem, et ridiculum constituit omnibus et exosum. *Homil. 4, super Epist. ad Hebr.*

41. Nunquam honorum opinio, malorum praevitate corrumpitur. *Epist. 14, ad Nicol. presbyt. Mervicens.*

42. In discrimen deducenda non est opinio, quam de existimatione nostra habetur. *Epist. ad Zenon.*

43. Quod vanae opinioni demitur, id veritati apponitur. *De Profugit.*

44. Opinio, ut veteribus placet, est perfecta exercitio: nam qui inani opinione intumescit, emendationem non sustinet. *Hab. apud D. Joann. Damasc.*, lib. 3 *Parall.*, cap. 96.

45. Opinio inanis, natura, res impura est. *Ibid.*

46. Non te inflat opinio secundae, nec sinistra deiciat. *Lib. 1 de Vita contemplat.*, cap. 8.

47. Fallunt te opiniones tuae, fallit prave et caecae mentis improbitas. *Lib. 5 de Gubern. Dei.*

48. Incidere in falsae opinionis errorem, priusquam vera cognoscas, imperiti animi est et simplicis: perseverare vero in eo postquam agnovis, contumacia. *Epist. 7, ad Aprum et Verum.*

49. Res summae salubritatis non est minoris pretii per opinionis incertum. *Ibid.*, epist. ad Salonium episc.

50. Ex hoc ipso quod aliquis malam opinionem habet de alio sine causa sufficienti, indebite ipsum contemnit, utque injuriatur. *2, 2, quest. 60, art. 3.*

51. Nostra opinio et noster sensus, sepe nos fallit, et medicum videt. *Lib. 4, de Imit. Chr.*, cap. 5.

SENTENTIA PAGANORUM.

52. Fides omnem opinionem sequitur, persuasio fidem, ratio persuasionem. *Lib. 3, de Avimia*, cap. 3.

53. Opinionis rectitudo, veritas est. *Lib. 6, Ethic. ad Nicomach.*, cap. 9.

54. Opinio est actio domina atque arbitra. *Lib. 7 Moral.*, cap. 3.

55. Omnis opinio ratio est: bona quidem ratio, si vera opinio est: mala autem, si falsa. *Lib. 3, de Natura deorum.*

15

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

56. Negligere quid de se quisque sentiat, non solum arrogantia est, sed etiam omnino dissoluti. Lib. 4 de *Offe.*

EPICTETUS.

57. Irridescit si quis vult, plus apud se vera ratio valebit, quam vulgi opinio. De *Parador.*, cap. 2.
58. Homines perturbantes non rebus, sed iis quas de rebus habent, opinionibus. In suo *Enechirid.*, cap. 16.

MILVUS PEB.

59. Bona opinio homini tutior pecunia est. In suis *Senectutis*, sent. 53.

PLATO.

60. Omnes hominum opiniones non sunt perique colende: verum alie quidem, alie non sunt: neque omnium hominum, sed quarundam quidem, aliorum vero minime. Sisygia 4, in *Dialogo Critona.*

61. Necessae est eum qui opinatur, eorum quipiam opinari, vel qua novit, vel qua non novit. Sisygia 2, de *Scientia.*

62. Qui unum quid opinatur, aliquid eorum que sunt opinatur. *Ibid.*

63. Qui id quod non est opinatur, nihil operatur, nec operatur quidem. *Ibid.*

64. Fieri non potest, ut id quod non est, in opinionem cadat, neque earum parum que sunt ratione, neque ipsum per seipsum. *Ibid.*

65. Aliud est falsa opinari, quam ea que non sunt opinari: non enim hoc modo falsa in sapiente est opinio. *Ibid.*

66. Cum quis rem turpem pro pulchra, et pulchram pro turpi opinatur, tunc reversa opinatur falsa. *Ibid.*

67. Opinari vera omnino ab errandi periculo liberum et immune est, et que ex se illa opinione proficiuntur, omnia et pulchra et bona existunt. *Ibid.*

68. Vera opinio ad rectam rationem non minus est efficax dux, quam prudentia, sive sapientia. Sisygia 4 de *Virtute.*

69. Non minus utilis est recta opinio, quam scientia. *Ibid.*

70. Opinionem veram si dux praesent, unusquisque rei actionem deteriorem non praestat, quam praestat scientia. *Ibid.*

71. Recta opinio nec scientiam cedit, nec minus ad res gerendas utilis est: neque is qui rectam opinionem habet, eo qui scientiam, minus utilis est censendus. *Ibid.*

BENECA.

72. Saepe quod est incredibile, de facto bene existimamus: de faciente male. Lib. 3, de *Iro*, cap. 28.

73. In illis que mala vocantur, nihil tam terribile ac durum invenio, quam opinionem vulgi. De *Consol. ad Helvium*, cap. 5.

74. Quaecumque omnino veritati repugnat, falsa est. Epist. 76.

75. Mala opinio bene parsa delectat. Epist. 113.

76. Opiniones tuae iudicis sint. De *Quatuor virt.*

77. Male opinantur de te homines, sed mali. De *Mortibus.*

OPUS, OPERARI.

SENTENTIAE PATRUM.

1. In omnibus operibus nostris, tanto quisque attentius; quanto difficilius operamur. Lib. 6, *Musica*, cap. 5.

2. Quaecumque iniquitas in malis operibus exercetur, ut fiant: superbia etiam bonis operibus insidiat ut perant. *Ibid.*

3. Laudandus est, non attractus ad opus scribular animus, sed liberaliter et sponte devotus. Lib. 2, super *Ered.*, quest. 170.

4. In illa re qua ubi opera servilia jubentur cessare, magna est altitudo gratiae Dei: tunc enim sunt cum requie opera, cum fides per dilectionem operatur. *Ibid.*, quest. 172.

5. Tanto magis delectat opus bonum, quanto magis diligitur Deus, summum atque incommutabile bonum: et auctor quolibetque bonorum omnium. Lib. 2 de *Poe. metr. et rem.*, cap. 17.

6. Bonum opus intentio facit, intentionem fides dirigit. Super *Psalm.* xxxi.

7. Antequam stes in opere, sta in consilio. Super *Psalm.* xlii, vers. 1.

8. Nullum est opus bonum, cuius non sit in mente cogitatio. Super *Psalm.* lxxvii.

9. Bonum opus non multum laborat, malum opus habet laborem. Super *Psalm.* xcii.

10. Sicut iniqui male utuntur bonis operibus Dei, sic contra Deus bene utitur malis operibus iniquorum. Tract. 27, super *Evang. Joan.*, cap. 6.

11. Negligis quod factus es, diligis quod fecisti: amas extra te opera tua, negligis in te opus Dei. De *Verb. Dom.*, serm. 54.

12. Ratio operibus, et opera ratione indigent, ut quod mente concipimus, opere perpetuamus. Hab. in *Gluc. ord.* super illud *Levit.* 8, *Cumque lavasset eos.*

13. Nisi iniustus voluntatem mutaverit, bonum operari non potest. *Contra Adam.*, cap. 26.

14. Dedit Deus facultatem bene operandi in laboriosis officiis. Lib. 3 de *Lib. arb.*, cap. 20.

15. Bene operari non possumus, nisi domo Dei adjuvi. Epist. 119, cap. 10.

16. Cum bene operamur, ipse dicitur operari in nobis, cuius munere operamur. *Ibid.*

17. Desumamus in similitudine operum, discernere animos operantium. Epist. 48.

18. Operibus debitum redditur. Epist. 106.

19. Quicumque dicit, voluntas mea mihi suffi-

S. AUGUST.

cit ad faciendam opera bona, declinat in dexteram. Epist. 47.

20. Mali filii mala opera, bona opera boni filii sunt. Epist. 50.

21. Bona opera non perent, etiam quae de bonis pereuntibus fiunt. Epist. 70.

22. Ex mundi bonis facias bona opera, et propter mundi bona non facias opera mala. *Ibid.*

23. Tunc recte fit opus bonum, cum in ejus laudem fit, cuius gratis donatur ut fiat. Epist. 120, cap. 29.

24. Nolite esse pigri in operibus bonis, ut ad vestri seminis messem suo tempore veniat. Epist. 138.

25. Non praedicit bono malis, quem in conversatione mali operis socium non habet criminis. Epist. 152.

26. Cum coepit tibi displicere quod fecisti, nunc incipit bona opera tua, quia accusas mala opera tua: initium bonorum operum confessio est operum malorum. Tract. 12, super *Joan.*

27. Opera Dei videmus bona, quietem vero ejus post bona opera nostra videmus. Lib. 4 de *Genesi ad lib.*, cap. 13.

28. Tunc est vere opus bonum, cum a christifide juralatur agentis intentio: et tanquam ad locum suum rediens, rursus in charitate requiescit. De *Catechis. rud.*, cap. 11.

29. Malorum operum tanquam fructum malorum voluntas ipsi est velut arbor mala. Lib. 14 de *Civitate Dei*, cap. 11.

30. Non ad malum opus perveniretur, nisi processisset mala voluntas. *Ibid.*, cap. 13.

31. Non fit opus malum nisi a malis. *Ibid.*

32. Ipsa bona opera nostra Dei potius intelliguntur esse, quam nostra. *Ibid.*, lib. 22, cap. 30.

33. Deus ita magnus est in operibus magnis, ut minor non sit in minimis. Lib. 21, *contra Faust.*, cap. 5.

34. Opera sunt ex fide, non files ex operibus. De *Evangelio et lib. arb.*, cap. 7.

35. Nec opera bona voluntas mala, nec mala opera facit voluntas bona. Lib. 1, *contra Julian.*, cap. 6.

36. Necessae est mortua opera faciat anima, donec Christi gratia reviviscat. De *Natura et grat.*, cap. 24.

37. Noli desicere in bonis operibus, quia curat Deus humana. *Amot.* in *Job.*, cap. 22.

38. Operet ut oderis in te opus tuum, et ames in te opus Dei. Tract. 12, super *Joan.*

39. Quaevis mercedem, opus procedat. *Ibid.*, tract. 40.

40. In omnibus bonis operibus tuis labora, non propter amorem saeculorum, sed propter requiem

sempiternam, quam promittit Deus. De *Decoloris*, cap. 9.

41. Da quibus operibus tibi placeam. Lib. *Medit.*, cap. 2.

42. In mercede tu nihil agis, in opere non solus agis: corona tibi est ab ipso, opus autem ab te, sed non nisi ipso adjuvante. Homil. 14, ex *1111 Hom.*, cap. 2.

43. Deus retribuit mercedem operibus bonis. *Ibid.*, cap. 5.

44. Anima sancta aeternis honorum operum margaritis componitur, ut ad coelestis sponsi consortium, et nuptiale convivium feliciter ornata perveniat. *Ibid.*, homil. 26.

45. Percutimus adversarium bonis operibus. *Ibid.*, homil. 50, cap. 3.

46. Hominihus nos exemplum bonorum operum praebere praesumimus. Epist. 224.

47. Quod amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est. In *Exposit. sup. Epist. ad Galat.*, cap. 5.

48. Ipse ut velimus, operatur incipiens, qui volentibus cooperatur perficiens. De *Grat. et lib. arb.*, cap. 17.

49. Cum transierit tempus bene operandi, non restat nisi recipiendi. Homil. 18, ex *1111 Hom.*

50. Ille in te laudatur, rursus in charitate requiescit. De *Catechis. rud.*, cap. 11.

51. Deus et ubi non habitat, operatur. Lib. 6, *contra Julian.*, cap. 14.

52. Non hoc est lignum opera, quod operari; opus virtuti debetur. De *Mortib. eccles.*, cap. 16.

53. Nisi opus tuum in unitate fueris, Deo qui unus est, acceptum profecto non erit. Sermon. 5, *Assumpt. B. M.*

54. Ille bene operatur, qui iam operatur, non ut ipse Deo placeat, sed quia placet ei Deus: vel quia placeat Deo quod operatur. In suis *Sent.*, verbo *Quatuor.*

55. Spiritualis homo omne opus suum, tria quaedam consideratione praevenerit: primum an liceat, deinde an debeat, postremo an expediat. Lib. 3 de *Concord. ad Eugen.*, cap. 1.

56. Quiaque in omni opere suo hoc dicit sibi ipse: Si modo mortuus esses, faceres istud? In *Speculo monachorum*.

57. Qui vult opus altum incipere, debet praevide, si velit perseverare. Super *Luce*, cap. 14, in *illud: Sedens computat.*

58. Sicut cibo corporea corpus pasitur, ita bonis operibus anima regitur. Super *Psalm.* xxxvi, vers. 4.

59. Infructuosa et inania vitae hujus opera, pro-

S. BONAV.

S. BRUNO.

S. CAESARIUS

56. Negligere quid de se quisque sentiat, non solum arrogantia est, sed etiam omnino dissoluti. Lib. 4 de *Offe.*

EPICTETUS.

57. Irridescit si quis vult, plus apud se vera ratio valebit, quam vulgi opinio. De *Parador.*, cap. 2.
58. Homines perturbantes non rebus, sed his quas de rebus habent, opinionibus. In suo *Enechirid.*, cap. 16.

MILVUS PEB.

59. Bona opinio homini tutior pecunia est. In suis *Senectutis*, sent. 53.

PLATO.

60. Omnes hominum opiniones non sunt perique colende: verum alie quidem, alie non sunt: neque omnium hominum, sed quarundam quidem, aliorum vero minime. Sisygia 4, in *Dialogo Criton.*

61. Necessae est eum qui opinatur, eorum quipiam opinari, vel quae novit, vel quae non novit. Sisygia 2, de *Scientia.*

62. Qui unum quid opinatur, aliquid eorum quae sunt opinatur. *Ibid.*

63. Qui id quod non est opinatur, nihil operatur, nec opinatur quidem. *Ibid.*

64. Fieri non potest, ut id quod non est, in opinionem cadat, neque eorum parum quae sunt ratione, neque ipsum per seipsum. *Ibid.*

65. Aliud est falsa opinari, quam ea quae non sunt opinari: non enim hoc modo falsa in sapiente est opinio. *Ibid.*

66. Cum quis rem turpem pro pulchra, et pulchram pro turpi opinatur, tunc reversa opinatur falsa. *Ibid.*

67. Opinari vera omnino ab errandi periculo liberum et immune est, et quae ex se ipsa illa opinione proficiuntur, omnia et pulchra et bona existunt. *Ibid.*

68. Vera opinio ad rectam rationem non minus est efficax dux, quam prudentia, sive sapientia. Sisygia 4 de *Virtute.*

69. Non minus utilis est recta opinio, quam scientia. *Ibid.*

70. Opinionem veram si dux praesent, unusquisque rei actionem deteriorem non praestat, quam praestat scientia. *Ibid.*

71. Recta opinio nec scientiam cedit, nec minus ad res gerendas utilis est: neque is qui rectam opinionem habet, eo qui scientiam, minus utilis est censendus. *Ibid.*

BENECA.

72. Saepe quod est incredibile, de facto bene existimamus: de faciente male. Lib. 3, de *Iro*, cap. 28.

73. In illis quae mala vocantur, nihil tam terribile ac durum invenio, quam opinionem vulgi. De *Consol. ad Helium*, cap. 5.

74. Quaecumque omnino veritati repugnat, falsa est. Epist. 76.

75. Mala opinio bene parva delectat. Epist. 113.

76. Opiniones tuae iudicis sint. De *Quatuor virt.*

77. Male opinantur de te homines, sed mali. De *Mortibus.*

OPUS, OPERARI.

SENTENTIAE PATRUM.

1. In omnibus operibus nostris, tanto quisque attentius; quanto difficilius operamur. Lib. 6, *Musica*, cap. 5.

2. Quaecumque iniquitas in malis operibus exercetur, ut sunt: superbia etiam bonis operibus insidiat ut perant. *Ibid.*

3. Laudandus est, non attractus ad opus scribular animus, sed liberaliter et sponte devotus. Lib. 2, super *Ered.*, quest. 170.

4. In illa re qua ubi opera servilia iubentur cessare, magna est altitudo gratiae Dei: tunc enim sunt cum requie opera, cum fides per dilectionem operatur. *Ibid.*, quest. 172.

5. Tanto magis delectat opus bonum, quanto magis diligitur Deus, summum atque incommutabile bonum: et auctor quolibetque bonorum omnium. Lib. 2 de *Poe. mer. et rem.*, cap. 17.

6. Bonum opus intentio facit, intentionem fides dirigit. Super *Psalm.* xxxi.

7. Antequam stes in opere, sta in consilio. Super *Psalm.* xlii, vers. 1.

8. Nullum est opus bonum, cuius non sit in mente cogitatio. Super *Psalm.* lxxvii.

9. Bonum opus non multum laborat, malum opus habet laborem. Super *Psalm.* xcii.

10. Sicut iniqui male utuntur bonis operibus Dei, sic contra Deus bene utitur malis operibus iniquorum. Tract. 27, super *Evang. Joan.*, cap. 6.

11. Negligis quod factus es, diligis quod fecisti: amas extra te opera tua, negligis in te opus Dei. De *Verb. Dom.*, serm. 54.

12. Ratio operibus, et opera ratione indigent, ut quod mente concipimus, opere perpetuamus. Hab. in *Gluc. ord.* super illud *Levit.* 8, *Quisque lavasset eos.*

13. Nisi iniustus voluntatem mutaverit, bonum operari non potest. *Contra Adam.*, cap. 26.

14. Dedit Deus facultatem bene operandi in laboriosis officiis. Lib. 3 de *Lib. arb.*, cap. 20.

15. Bene operari non possumus, nisi domo Dei adjuvi. Epist. 119, cap. 10.

16. Cum bene operamur, ipse dicitur operari in nobis, cuius munere operamur. *Ibid.*

17. Discamus in similitudine operum, discernere animos operantium. Epist. 48.

18. Operibus debitum redditur. Epist. 106.

19. Quicumque dicit, voluntas mea mihi suffi-

S. AUGUST.

cit ad faciendam opera bona, declinat in dexteram. Epist. 47.

20. Mali filii mala opera, bona opera boni filii sunt. Epist. 50.

21. Bona opera non perant, etiam quae de bonis pereuntibus fiunt. Epist. 70.

22. Ex mundi bonis facias bona opera, et propter mundi bona non facias opera mala. *Ibid.*

23. Tunc recte fit opus bonum, cum in ejus laudem fit, cuius gratis donatur ut fiat. Epist. 120, cap. 29.

24. Nolite esse pigri in operibus bonis, ut ad vestri seminis messem suo tempore veniat. Epist. 138.

25. Non praedicit bono malis, quem in conversatione mali operis socium non habet criminis. Epist. 152.

26. Cum coepit tibi displicere quod fecisti, nide inimplant bona opera tua, quia accusas mala opera tua: initium bonorum operum confessio est operum malorum. Tract. 12, super *Joan.*

27. Opera Dei videmus bona, quietem vero ejus post bona opera nostra videbimus. Lib. 4 de *Genesi ad lib.*, cap. 13.

28. Tunc est vere opus bonum, cum a christifide juralatur agentis: intentio: et tanquam ad locum suum rediens, rursus in charitate requiescit. De *Catechis. rud.*, cap. 11.

29. Malorum operum tanquam fructum malorum voluntas ipsi est velut arbor mala. Lib. 14 de *Civitate Dei*, cap. 11.

30. Non ad malum opus perveniretur, nisi processisset mala voluntas. *Ibid.*, cap. 13.

31. Non fit opus malum nisi a malis. *Ibid.*

32. Ipsa bona opera nostra Dei potius intelliguntur esse, quam nostra. *Ibid.*, lib. 22, cap. 30.

33. Deus ita magnus est in operibus magnis, ut minor non sit in minimis. Lib. 21, *contra Faust.*, cap. 5.

34. Opera sunt ex fide, non files ex operibus. De *Evangelio et lib. arb.*, cap. 7.

35. Nec opera bona voluntas mala, nec mala opera facit voluntas bona. Lib. 1, *contra Julian.*, cap. 6.

36. Necessae est mortua opera faciat anima, donec Christi gratia reviviscat. De *Natura et grat.*, cap. 21.

37. Noli desicere in bonis operibus, quia curat Deus humana. *Amot.* in *Job.*, cap. 22.

38. Operet ut oderis in te opus tuum, et ames in te opus Dei. Tract. 12, super *Joan.*

39. Quaevis mercedem, opus procedat. *Ibid.*, tract. 40.

40. In omnibus bonis operibus tuis labora, non propter amorem saeculorum, sed propter requiem

sempiternam, quam promittit Deus. De *Decorum choris*, cap. 9.

41. Da quibus operibus tibi placeam. Lib. *Medit.*, cap. 2.

42. In mercede tu nihil agis, in opere non solus agis: corona tibi est ab ipso, opus autem ab te, sed non nisi ipso adjuvante. Homil. 14, ex *1111 Hom.*, cap. 2.

43. Deus retribuit mercedem operibus bonis. *Ibid.*, cap. 5.

44. Anima sancta aeternis honorum operum margaritis componitur, ut ad coelestis sponsi consortium, et nuptiale convivium feliciter ornata perveniat. *Ibid.*, homil. 26.

45. Percutimus adversarium bonis operibus. *Ibid.*, homil. 50, cap. 3.

46. Hominihus nos exemplum bonorum operum praebere praesumimus. Epist. 224.

47. Quod amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est. In *Exposit. sup. Epist. ad Galat.*, cap. 5.

48. Ipse ut velimus, operatur incipiens, qui volentibus cooperatur perficiens. De *Grat. et lib. arb.*, cap. 17.

49. Cum transierit tempus bene operandi, non restat nisi recipiendi. Homil. 18, ex *1111 Hom.*

50. Ille in te laudatur, rursus in charitate requiescit. De *Catechis. rud.*, cap. 11.

51. Deus et ubi non habitat, operatur. Lib. 6, *contra Julian.*, cap. 14.

52. Non hoc est lignum opera, quod operari; opus virtuti debetur. De *Mortib. eccles.*, cap. 16.

53. Nisi opus tuum in unitate fueris, Deo qui unus est, acceptum profecto non erit. Sermon. 5, *Assumpt. B. M.*

54. Ille bene operatur, qui iam operatur, non ut ipse Deo placeat, sed quia placet ei Deus: vel quia placeat Deo quod operatur. In suis *Sent.*, verbo *Quatuor.*

55. Spiritualis homo omne opus suum, triam quendam considerationem praebet: primum an liceat, deinde an debeat, postremo an expediat. Lib. 3 de *Concord. ad Eugen.*, cap. 1.

56. Quiaque in omni opere suo hoc dicit sibi ipse: Si modo mortuus esses, faceres istud? In *Speculo monachorum*.

57. Qui vult opus altum incipere, debet praevide, si velit perseverare. Super *Luc.*, cap. 14, in illud: *Sedens computat.*

58. Sicut cibo corporea corpus pasclitur, ita bonis operibus anima regitur. Super *Psalm.* xxxvi, vers. 4.

59. Infructuosa et inania vitae hujus opera, pro-

S. BONAV.

S. BRUNO.

S. CAESARIUS

ANSELM.
DIONYSIUS
CARTIUS.

loci sunt nimium flammis amica materia. Homil. 4.

60. Signum virtutis est delectatio operis. Super Epist. ad Philipp., cap. 4, art. 4.

61. Quisito quis diligentius ac frequentius bonis insisit operibus, tanto sit et facilius et delectabilius talibus immorari. Super 2 Petr., cap. 1, art. 1.

S. EUSEBIUS
EMISEN.

62. Divina opera non discutienda sunt, sed credenda. Homil. 1, de Symbola.

63. Si homo non imponeret finem operi, nec Deus imponit remunerationi. Prose.

64. Quantum enim scriamus operibus, tantum melius in fructibus. Ibid., hom. de S. Maximo.

GROSS, OBD.

65. Bona opera vere divitiis spiritus, ubi pura mentis sinceritate geruntur, sed sine illis nihil proficiunt. Super Proverb., cap. 31.

66. Nemo potest Deo servire, qui mortua habet opera. Super Epist. ad Hebr., cap. 9, in illud: Ad servandum Deo viventi.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

67. Hoc opus coram Deo non placet, quod alterius operis iniustitia polluit. Lib. 22 Moral., cap. 47.

68. Nulla ante Dei oculos iustitiae pietatisque sunt opera, quas corruptionis contagio monstrantur immunda. Lib. 21 Moral., cap. 9 post med.

69. Comedere animas est bonis operibus satiari. Ibid., cap. 8.

70. Cum opus crescit, praemii fiducia proficit: cum vero opus torpuit, spes a remuneratione lascescit. Ibid., lib. 8, cap. 3.

71. Viti pretio opus vendit, qui magna impendit, sed minima recipit. Ibid., cap. 25.

72. Duo sunt, quae in bonis operibus, necesse est ut studiosae formulentur, desidia videlicet et fraus. Ibid., lib. 9, cap. 17.

73. Solus in Dei opere fraudem non facit, qui cum ad studia bonae actionis invigilat: nec ad corporalis rei praemia, nec ad laudis verba, nec ad humani iudicii gratiam arbelat. Ibid.

74. Sepe bona opera desidia interveniente deficiunt, quia a fervore, quo cepta sunt, frigescente amore labesunt. Ibid.

75. In intentione operis elemitas, in usu vero temporalitas esse debet. Ibid., lib. 45, cap. 27.

76. Ille veraciter viti divini timoris intelligit, qui se a cunctis pravis operibus custodit. Ibid., lib. 19, cap. 6.

77. Sus bona perdit opera, qui aliena mala reunit perpeti. Ibid., lib. 21, cap. 16, num. 16.

78. Necesse est, ut cum bona exterioris agis, haec interiori cum magna cautela custodias, ne appetitus placendi hominibus subrepat, et omnis labor boni operis incassum fiat. Lib. 2 in Regist., indicit. 11, cap. 43, epist. 4, ad Bonif. episc. Rhog.

79. Opus Dei homo est, sed opus hominis vi-

tium. Ibid., lib. 4, indicit. 43, cap. 80, epist. 36, ad Eulog. Episc. Alzand.

80. Is qui Spiritu Dei operatur, non desidia corrumpitur, non timore repellitur, non labore lassatur. In Septem Psalm. Penit. super Psalm. II, vers. 10.

81. Si inchoata bona fortis operantis manus ad perfectionem non sublevat, ipsa operandi remissio contra hoc quod operatum est, pugnat. Part. 3 Pastoral., cap. 1, admonit. 35.

82. Magna humilitatis est, quod sua opera Sancti tacere appetunt; sed magna utilitatis est, quod eorum opera tacere non possunt. Lib. 4 Dialogi, cap. 9.

83. Opus ex dono est, non donum ex opere: omne quippe opus dona praerenti, quamvis ex subsequenti opere ipsa etiam dona succrescunt. Ibid., cap. 4, verbo Opus.

84. Facilio aliud operis, ut te semper diabolus inveniat occupatum. Epist. 4, ad Hicte.

85. Non nisi ab opere cessandum est, quia Deo propitio nulla res indiget, sed ideo cum omnibus laborandum est, ut per occasionem operis nihil aliud cogites, nisi quod ad Domini pertinet servitutem. Epist. 8 ad Demetriad.

86. Constat in bonis operibus post propriam voluntatem, Dei nos nisi auxilio; in malis autem, diaboli. Lib. 4 Dial. advers. Pelag.

87. Omne opus leve fieri solet, cum ejus premium cogitatur. Epist. 1 ad Demetriad.

88. Quod voluntarie cepistis, implete: omnis enim boni operis finis semper est expetendus: quia sicut factum inviti acceptum non est, ita voluntas infructuosa est habentibus eam sine facto. Super II ad Cor. cap. vii, in illud: Et factio perficit.

89. Mala opera, malus finis exspectat. Ibid., cap. xi, in illud: Quorsum finis.

90. Sicut in bonis operibus perfectio est Deus, sic in malis operibus perfectio est diabolus. Hab. in Decret. Gratiani, part. 1, dist. 2, can. Si omnis, § Sicut.

91. Valde sollicitus debet esse quisque in bono opere, ut in cunctis quae agit semper cogitet de extremo fine. Super Reg. B. Aug., cap. 44.

92. Qui operari non vult, et potest, vivit, sed languet; vivit potestate, sed languet voluntate. Lib. 2 de Claustro anim., cap. 143.

93. Nihil nobis gloriosius, nihil pretiosius, nihil laudabilius, nihil utilius bonis operibus. Sermon. 5 de Adventu.

94. Si solus tu opereris, nil proficis; si solus Deus operatur, nil mereris. Operatur ergo Deus, ut possis: opereris et tu, ut aliquod merearis. Lib. 5 Didasc., cap. 9.

tium. Ibid., lib. 4, indicit. 43, cap. 80, epist. 36, ad Eulog. Episc. Alzand.

80. Is qui Spiritu Dei operatur, non desidia corrumpitur, non timore repellitur, non labore lassatur. In Septem Psalm. Penit. super Psalm. II, vers. 10.

81. Si inchoata bona fortis operantis manus ad perfectionem non sublevat, ipsa operandi remissio contra hoc quod operatum est, pugnat. Part. 3 Pastoral., cap. 1, admonit. 35.

82. Magna humilitatis est, quod sua opera Sancti tacere appetunt; sed magna utilitatis est, quod eorum opera tacere non possunt. Lib. 4 Dialogi, cap. 9.

83. Opus ex dono est, non donum ex opere: omne quippe opus dona praerenti, quamvis ex subsequenti opere ipsa etiam dona succrescunt. Ibid., cap. 4, verbo Opus.

84. Facilio aliud operis, ut te semper diabolus inveniat occupatum. Epist. 4, ad Hicte.

85. Non nisi ab opere cessandum est, quia Deo propitio nulla res indiget, sed ideo cum omnibus laborandum est, ut per occasionem operis nihil aliud cogites, nisi quod ad Domini pertinet servitutem. Epist. 8 ad Demetriad.

86. Constat in bonis operibus post propriam voluntatem, Dei nos nisi auxilio; in malis autem, diaboli. Lib. 4 Dial. advers. Pelag.

87. Omne opus leve fieri solet, cum ejus premium cogitatur. Epist. 1 ad Demetriad.

88. Quod voluntarie cepistis, implete: omnis enim boni operis finis semper est expetendus: quia sicut factum inviti acceptum non est, ita voluntas infructuosa est habentibus eam sine facto. Super II ad Cor. cap. vii, in illud: Et factio perficit.

89. Mala opera, malus finis exspectat. Ibid., cap. xi, in illud: Quorsum finis.

90. Sicut in bonis operibus perfectio est Deus, sic in malis operibus perfectio est diabolus. Hab. in Decret. Gratiani, part. 1, dist. 2, can. Si omnis, § Sicut.

91. Valde sollicitus debet esse quisque in bono opere, ut in cunctis quae agit semper cogitet de extremo fine. Super Reg. B. Aug., cap. 44.

92. Qui operari non vult, et potest, vivit, sed languet; vivit potestate, sed languet voluntate. Lib. 2 de Claustro anim., cap. 143.

93. Nihil nobis gloriosius, nihil pretiosius, nihil laudabilius, nihil utilius bonis operibus. Sermon. 5 de Adventu.

94. Si solus tu opereris, nil proficis; si solus Deus operatur, nil mereris. Operatur ergo Deus, ut possis: opereris et tu, ut aliquod merearis. Lib. 5 Didasc., cap. 9.

IDIDIA.

95. Operatio bona via est, qua iter ad vitam: qui viam hanc currit, vitam quaerit. Ibid.

96. Qui in opere strenuus est, orat ne deficiat. Ibid.

IDIDIA.

97. Opera bona eatenus Deo grata sunt, quantum ab amore sunt imperata. Lib. 1 Contemplat. de Amore Dei, cap. 16.

JOHANNES
CASHEIN.

98. Non proventus considerandus est operis, sed operantis affectus. Collat. 6, Abbat. Theodori, cap. 9.

S. JOHANNES
CHRISTOST.

99. Maxime cogitanda est animus nobilitas quanta sit: ne quid ea indignum operetur, et ne tam nobilis, tantaque dignitate sublimis conquinetur illicitis operibus. Homil. 12 super Gen.

100. Etsi quis innumera bona opera fecerit, virtutemque omnem abolverit; si tamen magnum quid de se sentit, maximo omnium miserabilis est et miserior. Prose.

101. Qui magna de se sentit, et alium contemnit, subito deterior fit, et omnes virtutum divitias lingua sua effundit, et se nudus exhauriensque perierit in portu naufragium. Ibid., homil. 31.

102. Illa sunt vere bona opera anime, quae ex electione fiunt; anime enim bonum opus est virtutem eligere, et malitiam fugere: anime bonum opus est, ut ne plura quam oportet concupiscat, et facultates tribuat indigentibus. Ibid., homil. 39.

103. Bona opera hominis, plaga et vulnera sunt demonibus. Sermon. in Job et Abraham.

104. Omne opus bonum quod agunt homines in hoc mundo, duplex est: sive honestum, sive inhonestum. Honestum, ut villa cultura, seu agricultura: inhonestum, ut opus negotiationis, seu malitiae. Homil. 41 super Matth. Oper. imperf.

105. Opera christiani authentica, opera sunt iustitiae: opera autem carnalia, super operationes dicuntur, non opera. Quia iustitia ad vitam aeternam pertinet; opus autem terrenum ad sustentationem vite hujus temporalis. Ibid.

106. Honorum operum natura non facit gloriari, sed multorum testimonium et scientia. Homil. 26 super II Cor.

107. Si quis operatus fuerit murmurans, amputat et perdit mercetem suam. Homil. 83 super Epist. ad Hebr.

108. Si bona opera tua magna vis facere, noli ea magna putare: aliter enim magna esse non possunt. Homil. 3 super Matth. Oper. imperf.

109. Aeternitatis fructus est virtus boni operis. Lib. 2 de Svarano bono, cap. 1, sent. 1.

110. Sepe opera, quae apud hominum iudicium bona apparent, apud examen diligentissimi et acutissimi Iudicis reproba deleguntur. Ibid., cap. 27, sent. 4.

S. ISIDORUS
HISPALENS.

111. Optima est illa discretio, ut et nota sint opera nostra ad Dei gloriam, et oculis pro clatione vitanda humana. Ibid., lib. 3, cap. 23, sent. 10.

112. Opera eo fiunt superno Iudici gratiora, quo ardentius fuerint facta charitate. De Discipl. monast. conversat., cap. 6.

113. Non discrepat fructus operum, ubi idem est affectus operantium. Sermon. 2 Quadrag.

114. Omne opus malum armat diabolum; armatus vero, graviter armantes accipit. Parones. 214.

115. Si non vis operari, dum potes; justo Dei iudicio non poteris, quando volēs. Epist. 11, ad quemdam cleric.

116. Deus de cordibus, non de manibus facta metitur, et de sensu, non de luce operum colligit qualitatem. Sermon. 8.

117. Quid prodest, si recte quis quodlibet opus incipit, nisi illud recto fine concludat? Lib. 4, epist. 16.

118. Effectum boni operis adhibet, qui pii cordis movet affectum. Lib. 7, epist. ad Raynerium.

119. Opera virtutum dicuntur fructus, quia possessores suos sancta et sincera dilectione relinquunt. 1, 2, quæst. 70, art. 1.

120. Opera bona ante peccatum commissa, ad aliquid valent, quia per penitentiam reviviscunt. Super I Theos., cap. iii.

121. Sicut opera peccatorum transeunt actu, et manent reatu: ita opera in charitate facta postquam transeunt actu, manent merito in Dei acceptatione. Part. 3, quæst. 89, art. 4.

122. Bonus et devotus homo opera sua prius intus disponit, quae foris agere debet: nec illa trahunt eum ad desideria vitiosae inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectae rationis. Lib. 1 de Imit. Chr., cap. 3, sect. 3.

123. Pro utilitate indigentis opus bonum libere aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum: hoc enim facto, opus bonum non destruitur, sed in melius commutatur. Ibid., cap. 15.

124. Multa bona potes operari, dum sanus es: sed infirmatus, nescio quid poteris. Ibid., cap. 23, sect. 4.

111. Optima est illa discretio, ut et nota sint opera nostra ad Dei gloriam, et oculis pro clatione vitanda humana. Ibid., lib. 3, cap. 23, sent. 10.

112. Opera eo fiunt superno Iudici gratiora, quo ardentius fuerint facta charitate. De Discipl. monast. conversat., cap. 6.

113. Non discrepat fructus operum, ubi idem est affectus operantium. Sermon. 2 Quadrag.

114. Omne opus malum armat diabolum; armatus vero, graviter armantes accipit. Parones. 214.

115. Si non vis operari, dum potes; justo Dei iudicio non poteris, quando volēs. Epist. 11, ad quemdam cleric.

116. Deus de cordibus, non de manibus facta metitur, et de sensu, non de luce operum colligit qualitatem. Sermon. 8.

117. Quid prodest, si recte quis quodlibet opus incipit, nisi illud recto fine concludat? Lib. 4, epist. 16.

118. Effectum boni operis adhibet, qui pii cordis movet affectum. Lib. 7, epist. ad Raynerium.

119. Opera virtutum dicuntur fructus, quia possessores suos sancta et sincera dilectione relinquunt. 1, 2, quæst. 70, art. 1.

120. Opera bona ante peccatum commissa, ad aliquid valent, quia per penitentiam reviviscunt. Super I Theos., cap. iii.

121. Sicut opera peccatorum transeunt actu, et manent reatu: ita opera in charitate facta postquam transeunt actu, manent merito in Dei acceptatione. Part. 3, quæst. 89, art. 4.

122. Bonus et devotus homo opera sua prius intus disponit, quae foris agere debet: nec illa trahunt eum ad desideria vitiosae inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectae rationis. Lib. 1 de Imit. Chr., cap. 3, sect. 3.

123. Pro utilitate indigentis opus bonum libere aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum: hoc enim facto, opus bonum non destruitur, sed in melius commutatur. Ibid., cap. 15.

124. Multa bona potes operari, dum sanus es: sed infirmatus, nescio quid poteris. Ibid., cap. 23, sect. 4.

SENTENTIAE PAGANORUM.

125. Regium est audire male, cum feceris bene. In Sent.

126. Non convenit agenti primo quod efficiat quodpiam opus bonum non perfectum, quandoquidem ipsum ipsum est bonum primum ac supremum; cuius operi non debet quidquam boni convenientissimè deesse. Lib. 14 Theolog., cap. 2.

127. In omni genere, praestantissima est ejus

S. LAURENTIUS
JUSTINUS.

S. LEO I.

S. NILUS.

S. PETRUS
CHRYSOLOG.S. PETRUS
DAMIANUS.S. THOMAS
AQUINAS.S. THOMAS
A KEMPIS.ANTHONY
PHILOSOPI.

ARISTOTEL.

29. Oratio tua locutio est ad Deum: quando legis, Deus tibi loquitur; quando oras, cum Deo loqueris. Super *Psalm. lxxxv. vers. 4.*
30. Tunc in toto corde clamatur, quando aliunde non cogitatur: tales orationes rare sunt nullis, crebra autem paucis, omnia vero utrum cuiquam nescio. Super *Psalm. cxviii. conc. 29.*
31. Vere novit recte vivere, qui recte novit orare. *Homi. 4. Homil.*
32. Oratio spiritualis est, et ideo tanto est acceptior, quanto magis sua natura implet affectum. *Prose.*
33. Oratio tanto magis spiritali opere funditur, quanto magis animus, qui eam fundit, a carnali voluptate suspenditur. *Serm. 4. Dom. in oct. pasche.*
34. Oratio viva, clavis est cœli: ascendit precilio, et descendit Dei miseratio. *Prose.*
35. Lieet alta sit terra, altum cœlum, audit tamen Deus hominis linguam, si mundam habeat conscientiam. *Serm. 4. Dom. 46. post Pent.*
36. Oratio refectio est jejuniarum, et advocat gratiam Spiritus sancti. *Prose.*
37. Oratio duritiam cordis emollit, austeritatem temperat, jejuniarum dulcedinem. *Serm. 1. Fer. 4. Dom. 16. post Pent.*
38. Oratio est ascensio animæ de terrestribus ad cœlestia; inquisitio supernarum, et inviolabile desiderium. *Ibid.*
39. Fides quaerit orationem, oratio optat prudentiam. *Serm. 17. ad Frat. in oratio.*
40. Oratio est columna sanctorum virtutum, deitatis scala, viduarum maritus, angelorum cognata, fundamentum fidei, monachorum corona, conjugatorum levamen. *Ibid., serm. 22.*
41. Oratio debet esse ampla, devota, et pura. Ampla ut pro omnibus roget: devota ut non remissa petat, sed devote: pura, ut sit cum cordis munditia. *Ibid., serm. 42.*
42. Justus nunquam desinit orare, nisi desinat justus esse: semper orat, qui semper bene agit. *Hab. in Glossa ord., super illud 1. Thes. v: sine intermissione orate.*
43. Non opus est locutione cum oramus, id est, sonantibus verbis, nisi ut homines audiant, non ut Deus. *De Magistro, cap. 4.*
44. Prostris non oramus Deum, sed orare nos fingimus, si nos ipsos, non illum credimus facere quod oramus. *Epist. 107.*
45. Stantes oramus, quod est signum resurrectionis. *Epist. 110, cap. 13.*
46. Nostrae orationes saepe sauciat et debilitat caligo, effurcatus actionum secularium. *Epist. 24.*
47. Immunda erit oratio, optando terrena. *Annot. in Job, cap. xvi.*
48. Cum oratio nobis, non propter quod fulmus, sed quod erimus sit necessaria, molestum est nescire quid oremus. *Lib. 4 de Anima et ejus orig., cap. 9.*
49. Perpicuum est orationem non oportere nos plene in syllabis constituere, quin potius ipsam suam vires plenius explicare, experere in anime orantis libera electione ac proposito, simul et in actionibus, que per omnem vitam intento periclitantur. *Rom. 5, de Martyre Julitta.*
50. Est oratio illa bona, que compertam Dei notionem in animo ingenerat. *Epist. 4, ad S. Gregorium Theolog.*
51. Oratio monumentum grande est anime. *In Admonit. ad filium spirituales.*
52. Oratio quanto efficior est, si fiat ut debet tanto callidius impediti ab adversario solet. *Serm. 4, Quadr.*
53. Periculum est si fuerit oratio nimis timida: magis periculum est, si fuerit teneraria: tertium periculum est si sit oratio tepida, et non ex viva affectione procedens. *Prose.*
54. Oratio timida cœlum non penetrat, quia restringit animum timor immoderatus, ut ratio medium ascendere, sed nec procedere queat.
55. Oratio teneraria ascendit, sed resilit: resistitur enim ei, nec tantum non obtinet gratiam, sed et meretur offensam.
56. Oratio tepida in ascensu languescit et deficit, eoquod non habeat vigorem. *Serm. 4, Quadr.*
57. Si fidelis, humilis et fervens oratio fuerit, cœlum sine dubio penetrabit: unde certum est quod vacua redire non poterit. *Serm. 4, Quadr.*
58. Ubique fueris, intra teipsum ora: si longe fueris ab oratorio, noli querere locum, quoniam tu ipse locus es: si fueris in loco, aut in alio loco, ora, et ibi est templum. *Lib. Medit., cap. 6.*
59. Oratio cordis est, non labiorum: neque enim verba deprecantis Deus intendit, sed orantis cor aspicit. *De Inter. domo, cap. 48.*
60. Ante tempus orare, est providentia: in tempore constituto orare, est obedientia: tempus orandi præterita, est negligentia. *Serm. 49, ad Sororem.*
61. Tanto crebrior debet esse oratio, quanto est utilior. *Ibid.*
62. Semper orare, hic intelligitur, ut oratio semper vel sit in ore per postulationem, vel sit in corpore per desiderium, vel sit in opere per præparationem. *Super Luc., cap. xvii, in illud: Oportet semper orare.*
63. Vere novit recte vivere, qui recte novit orare. *Serm. 5, de Uno confess.*

S. BASILIUS
MAGIST.

S. BERNARDUS

S. BONAV.

CASSIODOR.

64. Frequens oratio, vitiorum expugnationem extinguit: instans vero oratio impetrat veniam de peccatis. *Super Luc., cap. xviii.*
65. Oratio lingua venenata, non est clamor orantis, sed sibilus serpentis: lingua enim serpentis sibilare potest, clamare non potest. *Serm. 3, Dom. 2, Quadr.*
66. Semper orat justus, dum secundum Deum omnia agit: nec desinit orare, nisi cum desinit justus esse. *Serm. 4, Dom. 9, post Pentecost., super illud: Oportet semper orare.*
67. Levanda est vox orationis cum lacrymis contritionis: levanda est autem vox cordis plus quam oris. *Serm. 2, Dom. 13, post Pent.*
68. Non desinit nunquam orare, qui non desinit bene facere: plus est enim orare corde et opere, quam ore: non ergo orare desinit, qui bene facere non desistit. *Serm. 5, de Uno confess.*
69. Nunquam bene orat, qui carnalia cogitat, sive quem caro delectat, unde non impetrat quod postulat. *Ibid.*
70. Multa est virtus orationis, que Deum lenit, angelos ad se trahit, et demones dejicit atque affligit. *Serm. 4, de Angelis.*
71. Si vis angelum tibi semper assistere, non cesses semper orare. *Ibid.*
72. Frequens et fervens oratio dissipat omne malum: olle ferventi musce non insident. *In Speculo discipl., part. 1, cap. 2.*
73. Tanto securior, quanto secretior existit oratio. *In Speculo discipl., part. 1, cap. 12.*
74. Oratio est hostis flagellum, peccatoris subsidium, proximi solatium, Dei sacrificium. *Ibid.*
75. Iram Dei placet, peccatorum veniam impetrat, tentationis impetum sedat, vitia cordis expellit, in periculo liberat, a periculis defendit, difficultates complanat, familiaritatem Dei confert; dona Spiritus sancti impetrat, donum sapientie, gratiam proficiendi, revelationem secretorum; omnia contraria salutis reprimunt; necessaria conferunt, et conservant, et perficit. *Lib. 2, de Profectu relig., cap. 66.*
76. Quanto frequentius quis orat, tanto fiet ei oratio delectabilior et efficior: et quanto rarius, tanto insipidior et tædiosior. *Ibid., cap. 69.*
77. Omnis orationis fructus et finis, est Deo inhærrere. *Ibid., cap. 72.*
78. Oratio hausorium est, quo Spiritus sancti gratia hauritur de fonte superfluentis dulcedinis illius beatissime Trinitatis. *De Perfect. vite, ad Sorores, cap. 6.*
79. Vox in Deum non est labiorum crepitus, sed cordis affectus: qui non auribus auditur, sed mentis lumine consuevit intelligi. *Super Psalm. v, vers. 1.*
80. Oratio illa perfecta est, quam affectus mentis inflammat. *Ibid., vers. 2.*
81. Ipsius est oratio perfecta, cujus et causa clamat et lingua, actus et sermo, vita et cogitatio. *Super Psalm. xvi, vers. 1.*
82. Oratio satisfactoria est delictorum, confessio criminum, lavacrum culparum. *Super Psalm. lxxxv, in proœmio.*
83. Semper supplicare nos docet, qui frequenti culpa delinquimus. *Super Psalm. lxxxv, vers. 3.*
84. Per orationem ira domini suspenditur, venia procuratur, poena refugitur, præmiorum largitus impetratur. *Super Psalm. lxxxiii, in proœmio.*
85. Quando stamus ad orationem, invigilare, et incumbere ad preces toto corde debemus, cogitatio carnalis et secularis abscedat: nec quidquam tunc animus aliud, quam id solum cogitet, quod precatur. *Prose.*
86. Claudatur contra adversarium pectus, et soli Deo pateat: nec ad se hostem Dei tempore orationis venire palat. *De Orat. Dominice, cap. 43.*
87. Antequam aliquid agamus, aut dicamus, maximeque quod ad Deum pertinet, a prebuis nobis audiendum est. *De Divin. nom., cap. 3.*
88. Quatuor habere debemus in oratione, scilicet: perfectum amorem, certam spem, firmam eruditatem, veram humilitatem. *In Speculo Ecclesie, cap. 17.*
89. Cogitatio orationis carnalis tempore orationis abscedat, nec quidem animus cogitet, quam id solum quod precatur. *Homi. 11.*
90. Sedula preces provocant animam iudicis ad misericordiam. *Ibid.*
91. Sicut militi sine armis ad bellum extra non convenit, ita homini christiano procedere quolibet sine oratione non expedit. *Prose.*
92. Egrredientes de hospitio armet oratio, regredientibus de platea animo occurrat.
93. Quidquid christinus inchoat, antea dirigat orationem ad Dominum: quidquid perficit, et hoc cum oratione perficiat; et semper sensu, mente, voce, et opere, omnipotentem Dominum ore. *Ibid.*
94. Oratio est, temperantia custodia, iracundie frænum, animi clavi repressio, ad molestiam revoctio, oculi ob receptas injurias medicina, invidiæ destructio, iniquitatis correctio, corporum robur, rei familiaris administratio, recta juris regulæque constitutio, regni potentia, trophæum belli atque veritum, tutela pacis. *De Orat.*
95. Oratio est virginitatis sigillum, fides nuptiarum, vitiorum præsidium, dormientium castes, evigilantium custodia, agricolarum fertilitas, navigantium salus. *Ibid.*

S. CYPRIAN

S. BERNARDUS
AREOPAGIT.

S. BERNARDUS

S. ELIENSIS

S. EPHRAÏM.

R

96. Oratio est reorum patrona, victoriam relaxat, morientium consolatio, letantium iucunditas, lugentium solamen, celebratis festi natalitii, conjugum corona, morientium sepultura, cum Deo colloquium, per cum angelis honor, proborum promotio, ab improbis aversio, peccantium emendatio. *Ibid.*

97. Nulla est alia in tota vita humana pretiosior oratione possessio. *Ibid.*

S. FRANCIS ASSISIENS.

98. Orationis gratia viro religioso firmiter est desideranda, sine qua nihil in Dei servitio prosperabitur, nec aliqui ab ipso consequetur. In suis *Operibus*, oratio 3.

S. FRANCIS ITALICAN.

99. Cum ad Deum sit oratio, ipsa tam est cognitio quod hinc premitur, quam quod foris emittitur. In *Annot. super Psalm. vii.*

100. Orationis studium admodum singulare, et promptum valde refugium est adversus omnia, his qui sibi illam familiarem student efficere. In *fine Argumenti super Psalm. xxxvi.*

GUL. ERENT. ANGLIC.

101. Nescit timere directo ad Deum ire oratio, quo successa non fuerit. *Serm. 16, super Cant.*

GREG. ORG.

102. Frequenter vocem eripit oratio vehemens. *Serm. 23, super Cant.*

103. Illa oratio vocem habet, que est digna audiri. Super illud *Psalm. v. Intente vocis orationis vocem.*

104. Virtus vere orationis est celsitudo charitatis. Super *Hieron., cap. 15.*

105. Magna est virtus pure orationis, que quasi persona quadam ad Deum intrat, et sibi mandatum pergit, quo caro pervenire nequit. Super illud *Psalm. lxxxvii. Intret in conspectu tuo.*

GLOSS. INT.

106. Contra contumacia periculum, communita fiat oratio. Super *Joann., cap. 1.*

107. Qui bene orat, motum sursum a terris elevat. Super *Matth., cap. 14.*

S. CYPRIAN. MAGNUS.

108. Ille postmodum cum Deo iudex venit, qui hic si modo in prece familiaris existerit. *Lib. 11 Moral., cap. 13.*

109. Ille verum Deo orationem exhibet, qui semelipsum quia pulvis sit humiliter videt, qui nihil sibi virtutis tribuit, qui bona que agit esse de misericordia conditoris agnoscit. *Ibid., lib. 2, cap. 27, num. 49.*

110. Conditoris auribus maxime illa oratio commendatur, que pro inimicis intercedere nititur. *Ibid., lib. 9, cap. 9, num. 43.*

111. Cum Deus in oratione non queritur, citius in oratione animus lassatur. *Ibid., lib. 15, cap. 27.*

112. Ad orationem homo non sufficit, dum inceptiva victorum in se funditus suffocare desinat, si plus iusto caro restringitur. *Ibid., lib. 30, cap. 14, num. 29.*

113. Veraciter orare est, amarus in compun-

sione permitit, et non composita verba resonare. *Ibid., lib. 23, cap. 2 4, num. 27.*

114. Virtus vere orationis est celsitudo charitatis. *Homil. 27, super Ewang.*

115. Pervenire ad Deum oratio nequaquam potest, que ex intentione promittitur, ut solum ab hominibus agnoscat. *Lib. 4, in 1 Reg., cap. 2, super illud: Et locutus est eis in auribus Domini.*

116. Ut ad aures Dei viam precibus faciat, vigilans studendum est, ut vestra voces oculibus adjuventur. *Lib. 9, in Registro, ind. 4, cap. 45, epist. 45.*

117. Nihil ex his, que per hanc vitam coluntur, et in pretio sunt, orationi prestat. *Orat. 1, de Orat. Dominica.*

118. Oratio est pudicitie presidium, castitatis tutamen, ire moderatio, superbie sedatio, arrogantie repressio, injuriarum expunatio, invidie profligatio, injuriam sublatio, invidialis correctio, robur corporum, abundantia domus, recta juris ac legitimi contentio, regni vires, civitatis presertio, belli triumphum, pacis securitas, dissidium conciliatio, conjuratorum conservatio, virginum castitas, matrimonii fides, victorum sententia, dormientium custos, vigilantium fiducia, agricolarum fertilitas, navigantium salus, reorum patrona, nexorum relaxatio, vincorum solutio, fatigatarum requies, morientium consolatio, gaudentium delectatio, lugentium solatio, morientium finis, honorum progressus, malorum subversio, peccatorum emendatio, presentium fructus, futurorum reprehensio. *Ibid.*

119. Duo sunt, que in oratione sollicite considerare debemus: primo ut ea petamus, que Deus vult: secundo ut nostra vita a nostris precibus non discordet. *Prose.*

120. Frustra enim orationi hasitis, qui vel ea petit que Deo displicent: vel si bona sunt que petit, perverse vivendo se indignum exhibet. *Serm. 2, Fer. 2, Litaniae.*

121. Cum orationem facere desideras, telem te exhibe, quasi que sis cum Deo locutura. *Epist. 14, ad Mauritii filium.*

122. Non nullam juvat frequenter orare, qui contigerit aliquando cessare. *Homil. super Ewang. Matth.*

123. Despicimur orationes leves, dissidentes intules, seculi curis anxie, et rerum corporaliu desideris implicatae. *Prose.*

124. Ubi operatio iniquitatis extat, illic despicitur oratio deprecantis. Super *Psalm. lxxv.*

125. Attende, ut oratio tua sit discreta, secreta, dulcis, humilis: discreta propter idiotas: secreta propter hypocritas, dulcis affectu, humilis appetu. *Lib. 3, de Claustro anim., cap. 29.*

S. CYPRIAN. RISS.

S. INNOC. III.

HATVA.

S. HIERON.

S. MARTINUS.

HIERON. A. VICTOR.

126. Qui precibus insidat, ne orando offendat: meditare quid orandum sit. *Lib. 6 Dulce., cap. 9.*

127. Oratio quasi quidam avicula volat ante Deum, ibique mandatum peragit, quo caro pervenire nequit: cuius ala sunt jejunium et elemosyna. Jejunium quidem levem facit orationem, ut cito evolet: sed elemosyna pinguem reddit, ne deficiat in via. Super *Tob., cap. xii.*

128. Oratio est scutum anime. *Prose.*

129. Sicut enim miles, dum est in bello, non debet amovere scutum: ita homo, dum est in hac vita, que militia est, non debet a se amovere orationem. Super *Psalm. lxxv.*

130. Oratio humilis sicut bonus nuntius ad Deum intrat, et ibi mandatum peragit, quo caro pervenire nequit Super *Prose., cap. xxv.*

131. Oratio est pro dubiis tantum, aut pro bonis adipiscendis, aut pro malis amovendis. Super *Apocal., cap. xxi.*

132. Tria sunt que orationem ad Deum transire non sinunt: Sarcago, Murus, Nubes: luxuria, in qua velut sartagine caro frigitur: cupiditas in qua opes velut lapides in muro congeruntur: jactantia, que velut nubes sine aqua circumfertur a ventis. Sarcago ferrea, est mentis duritia: murus stultis, iniquitatis defensio: nubes obscura, mentis caligo. In *Proemio super Psalm. Penit.*

133. Oratio Dominica multis ex causis ceteris orationibus antecellit: auctoritate Doctoris, brevitate sermonis, sufficientia petitionum, fecunditate mysteriorum: auctoritate Doctoris, quia fuit ipsius Salvatoris oro prolata: brevitate sermonis, quia facile discitur et profertur: sufficientia petitionum, quoniam utriusque vite continet necessaria: fecunditate mysteriorum, quoniam immensa continet sacramenta. *Lib. 5, Myster. Missae, cap. 17.*

134. Quidquid ante orationis horam anima nostra conceperit, necesse est ut orantibus nobis per ingestionem recordationis occurrat. *Prose.*

135. Quomobrem quales orantes volumus inveniri, tales nos ante orationis tempus preparare debemus: ex precedenti enim statu, mens in supplicatione formatur. *Collat. 3, Abbas. Isaac, cap. 3.*

136. Sicut ad orationis perfectionem, omnium bonis structura virtutum: ita nisi hujus culmine omnia fuerint colligata atque compacta, nullo modo firma poterunt, vel stabilia perdurare. *Ibid., cap. 2.*

137. Non est perfecta oratio, in qua se monachus, vel hoc ipsum quod orat, non intelligit. *Ibid., cap. 31.*

138. Frequenter quidem, sed breviter est

orandum, ne innocenter nobis inserere aliquid nostro cordi insidiator possit inimicus. *Ibid., cap. 36.*

139. Preces magna sunt arma, magna securitas, magnus thesaurus, magnus portus, et refugii locus. *Hom. 30.*

140. Magnum bonum sunt preces: nam si cum homini quis loquatur virtute preedito, non parum inde fructum percipit: quantis bonis fruatur is, cui cum Deo colloquium fuerit? *Ibid.*

141. Oratio colloquium est cum Deo. *Ibid.*

142. Quanto purior frequentiorque fuerit celebrata oratio, tanto celerior venit inimico vindicta. *Serm. de Moyse.*

143. Licet tibi colloqui cum Deo orando, licet cum eo fabulari, cum velis, licet precibus mercari quod optas. *Ibid.*

144. Hostis, dum oras, premitur: dum cessas, erigitur. *Ibid.*

145. Oratio jugis, infirmitas hostis. *Ibid.*

146. In conspectu Dei orat, qui orat, undecunque colligens mentem suam, nihil habens cum terra commercii, sed ad ipsum Deum totum commigrans, omni cogitatione humana ab animo depulsa. *Hom. 2, de Fide Annæ.*

147. Nihil equè pollet ac deprecatio: hinc enim est que ex impossibilibus possibilia facit, ex difficilibus facilia. *Ibid., hom. 4.*

148. Oratio continua necesse est ut agnoscat quis orat, quid orat, et ad quem orat. *Homil. super Psalm. xxix.*

149. Tu cum Rege regni colloquens, cui cum horrore servit angeli omisso cum illo cepto sermone, de luto, de pulvere, de tellis trancarum loqueris. *Homil. 1, de Verb. Isayæ.*

150. Dicendo Pater noster, et veniam peccatorum, et justificationem, et sanctificationem, et liberationem, et filiorum adoptionem, et hereditatem, et fraternitatem cum unigenito copulatum, et sancti Spiritus dona largissima unico hoc vocabulo consequitur. *Homil. 20, super Matth. Oper. imperf.*

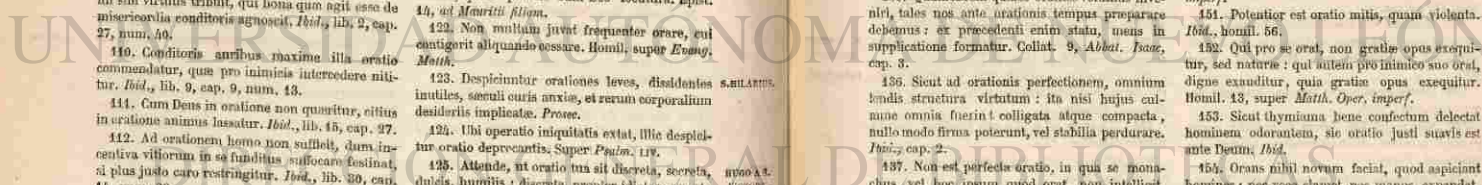
151. Plevantur est oratio mitis, quam violenta. *Ibid., homil. 56.*

152. Qui pro se orat, non gradus opus exequitur, sed naturæ: qui autem pro inimico suo orat, digne exauditur, quia gratie opus exequitur. *Homil. 13, super Matth. Oper. imperf.*

153. Sicut thymiana bene confectum delectat hominem odorantem, sic oratio justis suavis est ante Deum. *Ibid.*

154. Orans nihil novum faciat, quod aspiciant homines: nec voce clamet, nec manus expandat, nec oculos tollat, nec pectus percussit, ut notabilis fiat. *Ibid.*

S. JOHANNES CHRYSOST.

155. Tu qui vis, cum oras, ut exaudiaris, fac ut non videaris: in auribus enim Dei, non in oculis hominis loqueris. *Ibid.*

156. Testis qui alterius est cordis orantem gravat, non adjuvat: quia Deus orationibus non exigitur, sed placatur. *Ibid.*

157. Christianus non solum pro se, sed etiam pro alio orat: pro se enim orare natura est, pro alio autem, gratia: pro se orare, necessitas rei cogit: pro alio autem, charitas fraternitatis hortatur. *Ibid.*, homil. 14.

158. Dulcius est ante Deum oratio, non quam necessitas rei transmittit, sed quam charitas fraternitatis commendat. *Ibid.*

159. Religiose mentis est Deum non voce, vel sono vocis, sed devotione animi ac fide cordis orare. Homil. 8, *ex Dicitur in Matth.*

160. Non sic ignis sordes peccatorum, ut oratio nocturna sordes peccatorum. Homil. 26, super *Act. Apost.*

161. Leonis regibus non sic bestias fugat, ut iusti oratio demones. *Ibid.*, homil. 53.

162. Qui cum sermone deprecat, inflammatur et non exsultat: sed velut aurum igna probatum, fit splendidior. Homil. 5, super *II Cor.*

163. Oratio magnum quoddam et salutare bonum est, animarumque firma custodia, tutissimamque presidium. Homil. 3, super *Epist. ad Philen.*

164. Fortis armatura est oratio, si eum attentione fiteris, si sine vana gloria, si cum animo sincero. Homil. 27, super *Epist. ad Hebr.*

165. Non est querendus locus ut oras, sed loci principium: Hieremias erat in coeno, et Deum exoravit: et Job erat in stercore, et Deum reddidit propitium: Jonas in ventre ceti, et facilem habuit. *Ibid.* in balneo sis, ora: ubiqueque sis, ora. Homil. 79, ad *Popul. Antioch.*

166. Aptissima arma oratio, thesaurus perpetuus, divitiarum inexhausta, portus quietus, occasio tranquillitatis: auctor, parens, fons, et radix honorum omnium oratio est. Homil. 5, de *Incomprehens. Dei natura.*

167. Nostrum sit opus continuis insistere precibus, et non sere ferre, si differatur quod petimus, sed longanimes esse. Homil. 30, super *Gen.*

168. Omnis locus, omne tempus, orationis accessui convenit. *Ibid.*

169. Non pudet loci Deum, ut ore tur: unam postulat mentem, scilicet ferventem, animamque modestam. *Præsec.*

170. Non habito corporis, aut locorum temporumve opportunitate opus est ad orandum, sed animo probo ac excitato. Homil. 4, de *Fide Anax.*

171. Oratio quanto gloriosa est, tanto caute servanda est, ne propter homines facta vilescat. Homil. 13, super *Matth. Oper. imperf.*

172. Ille orat, qui jam non peccat: qui autem orat et peccat, non rogat Deum, sed deludat Deum. *Ibid.*, homil. 15.

173. Nihil dum oras, immiscere orationi decet: sive illud inutile sit et otiosum, sive utile et necessarium; sed orationi et operi distribuenda sunt tempora. *Gradu 18.*

174. Verus obediens, mox ut ad orationem stare coeperit, illustratur totus. *Ibid.*

175. Qui polichritudinem orationis attingit, fugiet turbas ut onager. *Ibid.*, gradu 28.

176. Oratio secundum actionem, est reconciliatio Dei, lacrymarum mater carumque item filia, peccatorum propitiatio, tentationum pons, tribulationum interpositus paries, bellorum contractio, angelorum opus, incorporearum omnium virtutum citius, futura beatitudo, infinita operatio, virtutum fons, gratiarum ministra, profectus invisibilia, nutrimentum animæ, mentis illuminatio, desperationis amputatio, spei et fidei demonstratio, tristitiam solutio, monachorum divitiarum, solitariorum thesaurus, ire minutio, speculum profectus, mensurarum indicium, status insinuatio, futurorum revelatio, clementie significatio. *Ibid.*, gradu 28.

177. Oratio his, qui recte orant, curia et iudicium et tribunal Domini ante futurum tribunal est. *Ibid.*

178. Noli conari in oratione multum loqui, ne mens tua ad inquisitionem verborum distendatur, et non ad Deum. *Præsec.*

179. Multum enim in oratione loqui, mentem saepe imaginibus illusit, intentionem dissolvit: parum autem, aut unum etiam verbum in oratione loqui, colligere mentem consuevit. *Ibid.*

180. Cum in oratione ducesine perditus, vel compungi te sentis, in ipsa peraste. *Ibid.*

181. Oratio pia Deo rum inferi. *Ibid.*

182. Orationis initium, est lectus in animo: finis autem, raptus ad Deum. *Ibid.*

183. Noli, cum in oratione perduras, dicere; nihil profeci; jam enim satis profeci. *Ibid.*

184. Mater orationis est solitudo: oratio enim successum requirit. In *Orat. de Transfigur.*

185. Efficacior est oratio, que spiritalior est, et a carnalibus desideriis remouet. *Secun. de Orat. in concil. Constant.*

186. Efficacior est oratio pro inimicis, quanto videtur difficilior. *Ibid.*

187. Efficacior est oratio, quanto reverentior est sub Deo. *Ibid.*

188. Est semper orandum, quia frequens oratio diabolum expugnat, angelos in orantis auxilium

invitat, Deum placat, et os inferni obstruit. Super prolog. *Regula S. Benedicti*, cap. 2.

189. Orationibus fidelium omnis nocendi potestas demonibus auferitur: quia plus cum iri devota oratio, quam non ejus impugnatione. *Ibid.*

190. Oratio oranti est subsidium, Deo sacrificium, demonibus autem flagellum. *Ibid.*

191. Eo magis necessaria est oratio, quo periculosior imminet certatio. *Ibid.*

192. Nihil sic mentem a terrenis ad celestium amorem elevat, nihil carnis voluptates tam cito et valenter extirminat, nihil adeo illustrat intellectum, nihil quoque in tantum confundit adversarium, sicut oratio pura. Lib. 1, homil. 8, *ad Monachos.*

193. Frequens oratio vitiorum impugnationem extinguit: itaque quoties quis quolibet tangitur vitio, toties ad orationem se subdat. Lib. 3, de *Suavitate bono*, cap. 7, sent. 1.

194. Vera oratio cordis est, non labiorum: neque enim verba deprecantis Deus intendit, sed orantis cor aspiciat. *Præsec.*

195. Quod si tacite cor orat et vox silet, quantumvis homines lateat, Deum latere non potest, qui conscientie præsens est.

196. Melius est autem cum silentio corde, sine sono, quam solis verbis sine intuitu mentis orare. *Ibid.*, sent. 4.

197. Mens qualem se in oratione offert, talem post orationem se conservet. *Præsec.*

198. Nam nihil proficit oratio, si denovo committitur, unde jam iterum veniam postuletur. *Ibid.*, sent. 6.

199. Nunquam est sine gemitu orandum, nam peccatorum recordatio merorem gignit: dum enim oramus, ad memoriam culpam reducimus, et magis roos tunc nos esse cognoscimus. *Ibid.*, sent. 5.

200. Pura est oratio, quam in suo tempore, non intervenient cura aliena: longe autem est a Deo animus qui in oratione cogitationibus seculi fuerit occupatus. *Præsec.*

201. Tunc ergo veraciter oramus, quando aliunde non cogitamus. *Ibid.*, sent. 8.

202. Inobus modis oratio impeditur, ne impetrare valeat postulata: scilicet si aut quisque adhuc mala committit, aut si delinquenti sibi debita non dimittit. *Præsec.*

203. Nihil proficit oratio illius, cujus adhuc dolor in mente, vel odium manet in pectore. *Ibid.*, sent. 12.

204. Oratio privata locis opportunis funditur, magisque obtentu impetrat, dum Deo tantum teste deponitur. *Ibid.*, sent. 27.

205. Non conciliat Deum multiplex orantis

sermo, sed pura sinceraque orationis intentio. *Ibid.*, sent. 29.

206. Oratio fervens diaboli jacula submovet, oratio continua diaboli tela superat. *Præsec.*

207. Hæc primo est virtus adversus tentationem incursum, hæc prima tela adversus hostium tentamenta. Lib. 2, de *Synon.*, cap. 3.

208. Dæmonia oratione vincuntur, oratione dæmonia superantur. *Ibid.*

209. Omnibus malis prævalet oratio. *Ibid.*

210. Oratio est animæ sanctæ subsidium, angelo bono solacium, diabolo supplicium, Deo gratum obsequium, vitiorum extinctio, virtutum mater, animæ speculum, conscientie robur, cognitionis via, confidentie nutritrix, charitatis incrementum, laborum solacium, compunctionis causa, cœli porta, cogitationum malorum interemptrix, confusatio dispersionis mentis, ignitarum affectionum receptaculum, angelorum iniatricum, spiritualium omnium bonorum interventrix. De *Legno vite*, tract. de *Oratione*, cap. 2.

211. Oratio est impenetrabilis armatura, certum periculum, securus portus, tutissimum asylum. In *Canon. vite spirit.*, cap. 17.

212. Nulla præstantior oratio est, quam ut quis petat gratissimum Dei voluntatem in se, et in omnibus aliis fieri. De *Insti. Spirit.*, cap. 8.

213. Verum fundamentum orationis, est quies cogitationum. Homil. 6.

214. Cum oras, mentem ad Deum attolle: et etiam inde abstracta descenderit, iterum laqueum ipsam recollige. *Parænes.* 69.

215. Si vis esse templum Dei, sacrificium assiduitatis assiduum scilicet orationem, assiduo ipsi offeras. *Ibid.*, parænes. 118.

216. Sancta est orationis ara, pertrahit enim ad nos sancte sanctorum. *Ibid.*, parænes. 176.

217. Oratio est doloris et malitiæ expultrix. De *Orat.*, cap. 14.

218. Si cupis orare, ut decet, ne animam dolore afficias, alioqui frustra curris. *Ibid.*, cap. 18.

219. Si tolerans furis, semper lectus orabis. *Ibid.*, cap. 21.

220. Oratio sine distractione, est summa intelligentia mentis. *Ibid.*, cap. 33.

221. Si orare vis, repudia omnia, ut totum possideas. *Ibid.*, cap. 34.

222. Sive cum fratribus, sive solus oras: contende non consuetudine, sed sensu orare. *Ibid.*, cap. 39.

223. Non poteris orare pure rebus ac negotiis terrenis implicatus, et assiduis curis onustus: oratio enim est depositio cogitationum. *Ibid.*, esp. 65.

S. LAUR. JUST.

LEONOVICUS RUSIUS.

S. MACRAN. S. SILVUS ABB. MART.

®

224. Ne ores pharisaice, sed more potius publicani in sacro loco orationis, ut tu a Deo iustificeris. *Ibid.*, cap. 98.

225. Stude, ut ne oratione tua contra ullum ores : ne quam edificas, evertas, faciasque orationem tuam execrabilem. *Ibid.*, cap. 97.

226. Prætermitte necessitates corporis, dum preces adhibes : ne pungentis publicæ, aut pediculis, aut culicis, aut musca, iacturam facias maximam orationis. *Ibid.*, cap. 99.

227. Habe oculos in oratione, non distractos ac vagos : et cura carni atque animæ denegata, fac adeis menta. *Ibid.*, cap. 104.

S. NICOL.

228. Beata mens, que expedit ac sine distractione orat, huic semper plus desiderii accedit. *Ibid.*, cap. 112.

229. Hic orat, qui primordia cogitationum et nobilitatem mentis suo Deo dedit. *Ibid.*, cap. 120.

230. Non special ad laudem orationis, quanta sit tantum, sed qualis. *Ibid.*, cap. 145.

231. Sobrii oratio volat, ut aquila : christi autem, gravis humi rapit. *Ibid.*, orat. 1. de *Gula*.

SECT. HILFS.

232. Orationis efficacia magna est : itaque urgente necessitate instantia, viriliter ad orationis armis currendum est. Epist. 126, ad *Guatterium Rothomagensis* exist.

233. Oratio nunquam in terram vacua cadit, quia etsi non prosperatur ei, pro quo militat, saltem in sinum revertitur supplicantis. *Ibid.*, epist. 139, ad *Quendam abbat*.

S. PETRUS DAMIANUS.

234. Oratio sit voracunda, ut erubescamus peccata nostra : sit pura, ut nihil a Deo præter ipsum queramus : sit devota, ut eam in pinguedine spiritus eam protendamus : sit ampla, ut extendamus eam usque ad inimicos : sit continua, ne intermissione fiat remissior : sit penita, ne turbulentis cogitationum fluctibus submergatur. *Serm.* 56, de *S. Martino*.

235. Furtivæ orationes inferunt celo : et indulgentiam rapiunt, dum frequenter in tenebris cælesti numine perturbantur. *Opusc.* 43, cap. 22.

S. PROSPER.

236. Orandum est pro inimicis, ut aut obliuiscatur eorum conversio, aut in nobis inveniat diuina bonitatis imitatio. Apud *D. August.*, sent. 202.

BOGATUS BELLARM.

237. Studium præcipuum iusti, est oratio. Super vers. 3.

RUPERTUS.

238. Oratione magis longa et eleganti, quam rerum veritate non flectitur Deus. Lib. 5, super *Matth.*, cap. 8, in illud : *Nolite multum loqui*.

239. Oratio Dominica est eucaristiarum exemplar orationum. *Ibid.*, cap. 8, super illud : *Sed libera nos a malo*.

SALVIANUS.

240. In oratione impiorum aliud ora, aliud corda agunt : et dum verbis præterita mala plan-

gunt, sensu futura meditantur : ac sic oratio eorum rixa est magis criminum, quam exortatrix. Lib. 3, de *Gubernatione Dei*.

241. Oratio de tali spiritu emissa debet esse, qualis est spiritus ad quem militat. De *Oratione Dominica*, cap. 10.

TERULL.

242. Nunquam peccandi satietas capit hominem iustum. Super *Psalm.* 19, vers. 2.

S. THEOPH.

243. Hoc licet orare, quod licet desiderare. 2, 2, quest. 83, art. 6.

S. THOMAS AQUINAS.

244. Oratio, quanto efficacior est, agrius ab adversario impediti solet. De *Appar. Christi*.

THOMAS A KEMPIS.

245. Frequens oratio, firmis protectio. In *Horatulo raris*, cap. 3, sect. 2.

246. Si non potes semper ore orare, ora spiritu et mente, ora desiderio et pia intentione : semper enim orat qui bene facit, qui de preteritis malis dolet, et pro futuris bonis gemit, orare non desinit. *Ibid.*, cap. 12.

247. In omni tribulatione et tentatione ad orationem recurre, sicut ad portum animæ tutum. Quanto citius, tanto melius : quanto tardius, tanto peius : quanto aspius, tanto utilius : quanto ferventius, tanto Deo acceptius. *Ibid.*, cap. 12, sect. 3.

248. Assidua oratio cito corrigit mentem. Lib. 5, libell. 12, num. 12.

EN VIT. PAT.

SENTENTIE PAGANORUM.

249. Auliacus roga Deum, nihil illum de alieno rogaturus, roga bonam mentem, bonam valetudinem animi, deinde corporis. Epist. 10.

SENECA.

250. Qualis vis, talis oratio. De *Moribus*.

251. Qualis vis esse, dum Deum oras, talis semper esto. *Sent.* 72.

S. BASILIUS MAGNUS.

252. Neas est Deum Patrem invocare, et aliquid inonestum agere. *Ibid.*, sent. 216.

Vide etiam tit. *Estimatio*, sent. 62 ; *Castus*, sent. 154 ; *Christus*, sent. 1, 37 ; *Devotio*, sent. 33 ; *Dubitatio*, sent. 13 ; *Egredi*, sent. 51 ; *Evocatio*, sent. 33, 40 ; *Evadere*, fere per totum ; *Flagellum Dei*, sent. 74 ; *Factantia*, sent. 72 ; *Officium*, sent. 93 ; *Jenus*, sent. 139 ; *Lacryma*, sent. 32 ; *Lectio*, sent. 17 ; *Lingua*, sent. 62 ; *Oratio*, sent. 69 ; *Perseverantia*, sent. 39 ; *Petitio*, sent. 20 ; *Probitas*, sent. 80 ; *Theologia*, sent. 7 ; *Veracitas*, sent. 22.

S. CYRILLUS ALEX.

S. FRANCIS ASSISAS.

S. GREGORIUS NYSS.

S. IERONIM.

ORATIO MENTALIS.

Vide Meditatio.

ORATIO. ORATOR.

Definitio. Oratio est fluxus vocis, que ab ore ad populum discurrrens, cum sono egreditur. *Strygia* 2, in *Dialogo sophista*.

PLATO.

Oratio est actionis exemplar, et quasi archetypus. Lib. 1, epist. 20, ad *Corneium Tacitum*.

PLINIIUS II.

CICERO *Comperatio*. Sicut nulla misteries tam facilis ad exardescendum est, que nisi adnoto igni ignem concipere possit : sic nulla mens est tam ad comprehendendam vim orationis parata, que post acceptum, nisi inflammata prius ad eam et ardens accesserit. Lib. 2, de *Oratore*.

TERULL.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

S. BILANUS

REGO CARO.

S. JOANNES CHRYSOST.

JOAN. CRIT.

S. ISIDORUS PELUSIOTA.

LACT. TIRM.

LEODOVICHUS HELIUS.

S. PETRUS DAMIANUS.

S. PARSIVS LEBG.

S. THEODOB.

STEF. OTTEL.

SENTENTIE PATRUM.

1. Oratio sit pura, simplex, dilucidata atque manifestata, plena gravitatis et ponderis ; non affectata elegantia, sed non intermissa gratia. Lib. 4 *Offic.*, cap. 22.

2. Agat eloquens, cum et justa et sancta et bona dicit, ut intelligatur, ut libenter, ut obedienter audiat : et hæc se posse si poterit, et in quantum poterit, pietate magis orationum, quam oratorum facultate non dubitet, ut orando pro se ac pro illis que est aliorum, sit orator antiquum dicit. Lib. 4 de *Doctrina christ.*, cap. 16.

3. Oratoris officium est persuadere, quatenus rerum et personarum conditio patiatur. In *prime Rhetorice*, cap. 2.

4. Non oratorum inflata et expulsa mendacia ullo modo nostre consonant libertati. Epist. 131, ad *Memorium episc.*

5. Omnis scientia disciplinaque artium diversarum, non nisi oratione tractatur. De *Decem categor.*, cap. 1.

6. Solas orationis partes auctore Aristotele nomen et verbum debemus accipere : nomen namque personam demonstrat, verbum quid quisque faciat patistatur. *Ibid.*

7. Oratoris est docere, delectare, flectere. Lib. 4 de *Doctrina christiana*, cap. 12.

8. Orationis natura potens est honorum quidem impetus angere, septimum vero ac sociordium alacritatem excitare. *Conc.* 2 de *Septimo*.

9. Oratio debilius quodammodo exequi solet mente concepta. Epist. 2 ad *S. Gregor. Theolog.*

10. Docentia auctoritas fidem orationi conciliat, attentioresque discipulos reddit. Apud *D. Joannem Damasc.*, lib. 1 *Parall.*, cap. 90.

11. Nulla oratio, que ad prædandum huretur apud sapientes, qui rei de qua agitur utilitatem circumspiciunt, absurda est. *Homil. 4 de Festis Paschal.*

12. Tantum est homo bonus orator, quantum ipse operatur. In suis *Opusculis*, oratione 7.

13. Que ad docendum comparatur oratio, est tractatu difficilis. *Adversus eos qui volent reprehendi*.

14. Quanto majus fuerit quod dicendum est, tanto magis obrutur, qui magnitudinem rei veris non potest explicare. Epist. 3, ad *Heliodor.*

15. Orator ille eligendus est, qui sit vir bonus, dicendique peritus : ante vita, sic lingua irrep-

rensibilis quæritur, ut doctus merito suscipiatur. Epist. 41, ad *Oecoman.*

16. Prima causa est victorias, diligenter causam pro qua dicitur es, discere. Epist. 2 ad *Pammoch.*

17. Prona et facilis dicendi vis est, que ipsa ubertate materis eorum orationis accendit. Epist. 1 ad *Demetriad.*

18. Orationi que verborum sit fronde composita, facile vulgus codit ignobile. Super *Ecclesiasten*, cap. x super illud *Psalm.* xi : *Eloquia Domini*.

19. Intelligentia ditorum ex causis est assumenda dicendi : quia non sermoni res, sed rei est sermo subjectus. Lib. 4 de *Trinitate*.

20. Epilogus magis confirmat memoriam, quam exordium. Super *Ecclesiasten*, cap. vii.

21. Potentior est oratio mitis, quam violenta. *Homil.* 56 super *Matth. Oper. perf.*

22. Verborum et orationis curiositas superflua est, turpis et indigna, ridicula et sophistis digna. *Homil.* 4 super *Joan.*

23. Oratores dum ordinem et regulas dicendi transire volunt, a proposito utilitatis cadunt. De *Laudis scriptor*, cap. 1.

24. Perspicuitas cum gravitate conjuncta, obscuritatem auditoribus minime parit. Lib. 2, epist. 151, ad *Ophthalmum*.

25. Oratorum scientia est, quomodo loqui debeat : sed sapientis doctrina est, quomodo vivere oporteat. Lib. 3, de *Divin. inst.*, cap. 13.

26. Qui humiliter de se non sentit, qui Deum non diligit, cinguis est et insans, quantumlibet eruditus esse videatur, atque elegans. In *Congru. vite spirit.*, cap. 16.

27. Piscatorum sumus discipuli, non oratorum : ut ex ore christiani non latinitas Tullii, sed simplicitas resonet Christi. *Opusc.* 49, cap. 11.

28. Veritas verborum nobilitas est, nec pro loco ulla unquam vilior, aut gloriosior exilit oratio. De *Regno ad Arcadium Imperatorem*.

29. Orationis prolixitas modestam affert. Lib. 3, super *Epist. ad Hebr.*, cap. 13.

SENTENTIE PAGANORUM.

30. Necessa est non solum dare operam, ut oratio ille digna demonstrativæque sit, sed ut ipse quoque ac iudex qualis quidam efficiatur. Lib. 2 *Rhetor.*, cap. 1.

31. Exemplis in oratione utendum est, cum quod ipse affirmas, ubi minus versimile sit, id te perspicuum facturum dicas. De *Rhetor.*, ad *Alexand.*, cap. de *Exemplis*.

32. Elaborandum est, ut non circa verba orator duntaxat, verum etiam circa vitam suam, intelligentiam omnem studiumque accommodet : nam vite compositio et ad suadendum, et ad boni et

periclitatur ordo, ne dicam pro rebus cunctis ridiculosis sumus; non enim digniorum, sed potentiorum sumus (Theol. Oral. 20, de *Fuere Basilia*.)

27. Ordo universum constituit, ordo ecclesia continet et terrestria. *Prose.*

28. Ordo est in intelligentibus, ordo in sensibilibus, ordo in angelis, ordo in astris, ordo in animi partibus et temporibus, ordo in diebus et noctibus, mensura et intervallis, ordo in elementis.

29. Ordo celum circumvolvitur, aërem expandit, terram supponit, ventos emittit et non remittit, aquam nubibus colligavit, et non colligit.

30. Ubi ordo domatur, ibi universum ornatus est ac pulcherrime inornatus: ubi vero ordo est defectus, ibi perturbatio et confusio effectus.

31. Ordo hominem ex rationali irrationalique temperamento composuit, ac mystice et ineffabiliter colligavit.

32. Ordo civitates condidit, leges tulit, virtutem hucoravit, malitiam punivit, artes invenit, conjugia copulavit.

33. Ordo existentium parens est, ac securitas.

34. Ordo etiam in Ecclesiis ita statuit, ut alii sint oves, alii vero pastores: ita ut hi imperent, illi vero obediant. *Oral. 20, de Modestia.*

35. Ibi non est ordo, ibi jam ruina ostium patet. *Lib. 3, de Theol.*

36. Omnis ordo ecclesiasticus suis rectoribus nititur. *Epist. 4, ad Rusticum.*

37. Sine ordine, praesumptio est actio: sine actione, negligentia est ordo: sine scientia, actio reprehensibilis est, et ordo inutilis. *Lib. 4, super cap. 3, Celsus Hierarch.*

38. Praeter ordinem operari, aut contra, perversum est. *Ibid.*

39. Triplex est ordo in religione; orantum, meditantium, sive studentium, et ministrantium. *Super Psalm. LXXV.*

40. In choro, in navi, in curru, in exercitu, si ordinem turbes, omnia perdis: sursumque deorsum omnia misces. *Homil. 37, super 1 Cor.*

41. Ordinis perturbatio, periculum argumentum est, neminem esse qui imperet, ordo autem principem ac moderatorem indicat. *Prose.*

42. Ubi Princeps ac moderator non est, illic perturbatio ordinis atque confusio existat, necesse est. *Lib. 4 Psalms, cap. 22.*

43. Ordo rerum omnium pater est. *Ibid., lib. 3, cap. 83.*

44. Unusquisque incedere debet secundum ordinem suum: secundum ordinem incedimus, et omnia secundum ordinem gerimus, si nihil inordinatum, nihil inquietum, nihil inhonestum inveniat in nobis. *Homil. 2 in cap. 2 Numer.*

45. Agnoscat unusquisque ordinem suum, et quid dignum sit eo ordine, quem suscepit, intelligat, et in libris actus suos, ita verbum, in consensum quoque ipsum et habitum moderetur, ut cum ordinis sui professione conveniat. *Ibid.*

46. Ordo militum nunc est, ordinem non tenere. *Epist. 24, ad Joan. archidiacon.*

47. Ea quo sunt ordinis committi non possunt, nisi ei qui ordinem habet. 2, 2, quest. 187, art. 4.

SENTENTIA PAGANORUM.

48. Nihil eorum quae natura secundumque naturam sunt, ordine videntur, natura namque universalis est ordinis causa. *Lib. 8, Phys., cap. 4, text. 15.*

49. Ordo, qui unicuique rei inest, bonum affectum omnibus rebus. *Stygia 3, de Rector.*

50. Quicquid certo quodam ordine continetur, et illius docti regitur, non potest non esse cum maxima boni conjunctum: contra vero cum nullus adest ordo, non potest non maxima rerum perturbatio inde existere. *Stygia 4, lib. 6, de Legib.*

51. Nihil ordinatum est, quod praecipitur et properat. *Epist. 40.*

ORDO SACER.

Definitio. Ordo est signaculum quoddam, in quo spiritalis potestas traditur ordinato. *Part. 3, tit. 44, de Sacram., cap. 10.*

Ordo est sacramentum, quo ministri ecclesiae instituantur.

SENTENTIA PATRUM.

1. Episcopus inlat ordinem, et Deus tribuit dignitatem: homo imponit manus, Deus largitur gratiam. *De Dignit. sacerdot., cap. 5.*

2. Si fiat ordinatio cleri ad plebem congregandam, etiamsi plebs congregata non subsequatur, manet tamen in illis ordinatus sacramentum Ordinationis. *De bona Conjug., cap. 24.*

3. Ordinatus si ab unitate recesserit, sacramentum dandi baptismum non amittit. *Lib. 4, contra Donatist., cap. 1.*

4. Curritur passim ad sacros ordines, et reverentia ipsis quoque spiritibus angelicis ministeria homines apprehendunt sine reverentia, sine consideratione. *Serm. 4 de Coenae, ad clericos, cap. 29.*

5. Quanti hodie infidelis ad sacros ordines accedunt, et divina mysteria accipiunt, non coelestem panem, sed terrenum querentes: non spiritum, sed hierum: non dei honorem, sed tantum ambulationem: non salutem animarum, sed quosdam pecuniarum: non Christo servire, sed delicti, ditari, superbare, et luxuriosi de patrimonio Christi. *De Preparat. ad Mission., cap. 8.*

CONCILIUM
TRENONT.

6. Ordo debet esse sanctitatis totius speculum. *Epist. ad Ministr. provinc. et castro.*

7. Cum divina res sit sancti sacerdotii ministerium, consentium fuit, quo dignus et majori cum veneratione exerceri posset, ut in ecclesiae ordinatissima dispositione plures et diversi essent ministrorum ordines, qui sacerdotio ex officio deserviret: ita distributi, ut qui jam clericali tonsura insigniti essent, per minores ad majores ascenderent. *Session. 23, cap. 4.*

8. Episcopi per sacerdotes, ordines conferant: quos si egrediente fuerint impediti, subditos suos non aliter, quam jam probatos et examinatos, ad aliam episcopum ordinandos dimittant. *Session. 23, in Decreto de reformat., cap. 3.*

9. Prima tonsura non instituitur, qui sacramentum Confirmationis non susceperit. *Ibid., cap. 4.*

10. Nullus prima tonsura initiatus, aut etiam in minoribus ordinibus constitutus, ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere. *Ibid., cap. 6.*

11. Minores ordines his, qui saltem Latinam linguam intelligunt, per temporum interstitia nisi aliud episcopo expedire magis videretur, conferantur: ut eo securitatis, quantum fit hujus disciplinae pondus, possit edoceri. *Ibid., cap. 11.*

12. Nemo alioribus gradibus initiatur, quem non scientiam spea majoribus ordinibus dignum ostendat. *Ibid.*

13. Nullus in posterum ad subdiaconatus ordinem ante vigesimaum annum, ad diaconatus ante vigesimaum tertium, ad presbyteratus ante vigesimaum quantum aetatis suae annum promovatur. *Prose.*

14. Sciant tamen episcopi non singulos in ea aetate constitutos, sebere ad hos ordines assumi, sed dignos duntaxat, et quorum probata vita senectus sit.

15. Regulares quoque nec in minori aetate, nec sine diligenti episcopi examine ordinentur: privilegiis quibuscumque, quoad hoc, penitus exclusis. *Ibid., cap. 12.*

16. In ordinationibus clericorum, mores et merita singularum ponderanda sunt. *Epist. 33, ad Clerum.*

17. Ordinis susceptio obligat ad continentiam. *fi Decret. Gratiani.*

18. Ordo purgat infamiam. *Ibid.*

19. Nullus ordinetur clericus, nisi probatus fuerit, vel examine episcoporum, vel populari testimonio. *In Decreto, part. 1, dist. 24, can. Nullus.*

20. Nemo ad sacrum Ordinem permittatur accedere, nisi aut virgo, aut probata castitas, et qui usque ad subdiaconatum unicam et virginem uxorem habuit. *Ibid., dist. 32, can. Nemo.*

21. Postiferum nimis est, et sanctae Ecclesiae universalis contrarium, in sacrum quendam Ordinem non meritis, sed pretio collocari. *Lib. 4, in Regula, cap. 97, epist. 53, ad Childberti, reg. Franc.*

22. Quisquis semel in hac Ecclesiae Ordinem ceperit, egrediendi ex ea ulterius licentiam non habet. *Ibid., cap. 74, epist. 30, ad Helium presbyterum.*

23. Qui sacros Ordines tribuit, tunc ab omni munere manus excutit, quando in divinis rebus, non solum nullam pecuniam, sed etiam humanitatem gratiam non requirit. *Homil. 4, Super Evang.*

24. Pucri ad sacros Ordines nullatenus admittantur, ne tanto periculosos cadant, quanto citius concedere ad alicui festinant. *Lib. 4 in Regula, indic. 44, cap. 86, epist. 47, ad Columbanum episc. Nuntidie.*

25. Nulla sit in ordinatione venalitas, potentia vel supplicatio personarum nihil obtinet. *Ibid.*

26. Proculdubio Deus offenditur, si ad sacros Ordines quisque non ex merito, sed ex favore, aut ex venalitate provenerit. *Ibid.*

27. Qui post susceptum sacrum Ordinem lapsus in peccatum e mis fuerit, sacro Ordine ita careat, ut sine penitentia singulari ad alicuius ministerium non accedat. *Ibid., lib. 3, indic. 12, cap. 25, epist. 25, ad Januar. episc. calaritanum.*

28. Ne ii, qui ordinandi sunt, pereant, providi debet, quales ordinentur. *Ibid.*

29. Mens dico, genus denuntio, quod cum sacerdotialis Ordo intus cecidit, foris quoque diu stare non poterit. *Ibid., lib. 5, indic. 43, cap. 95, epist. 51, ad Virgilium episc. Arelati.*

30. Non loca vel Ordines Creatori nostro nos proximis facimus, sed ei nos merita bona jungunt, aut mala diripiunt. *Ibid., lib. 6, indic. 45, cap. 103, epist. 29, ad Anastas. presbyt.*

31. Ordine ad Ordines ascendendum est, nam eam appetit, qui ad summa loci fastigia post positos gradibus per abrupta querit ascensum. *Ibid., lib. 7, indic. 2, cap. 110, epist. 110, ad Syagrium episc.*

32. Plerumque qui sacros Ordines appetunt, non vitam curant, non mores componere student: sed divitias, quibus honor sacer emitur, sagunt congregare. *Ibid., cap. 114, epist. 114, ad Theodoric. et Theodoric. reges.*

33. Plerumque quod in laicis culpa non est, hoc crimen est in sacro Ordine constituti. *Ibid., lib. 8, indic. 3, cap. 5, epist. 5, ad Sabini. subdiacon.*

34. Nos auctoribus usurarium nulla ratione manus impositum. *Ibid., cap. 40, epist. 40, de Eligio episc.*

35. Filios et propinquos magis quam Dominum tim

S. GREGOR.
MAGNUS.

honorat, qui ad sacros Ordines personas eligit, non ex conversationis honestate, sed amore propinquitatis. Lib. 2, super 1 Reg., cap. iii, super illud: *Honorasti filios tuos.*

36. Qui ad sacros Ordines ambitiose perveniunt, ardua religionis itinera a majoribus sibi ostensa deserunt, et perversa intentione in appetita terrenarum rerum alius immergantur. *Ibid.*, lib. 5, cap. 5.

37. Estote precipue in ordinatione solliciti, et ad sacros Ordines aspirare, nisi protectores aetate, et mundos opere, nullatenus permittatis: ne forte semper esse desinat, quod immature esse festinant. Lib. 2 in *Registro*, iudic. 11, cap. 87, epist. 48, ad *Adecatum* episc.

38. Ipse qui ad sacrum Ordinem simonia perducitur, iam in ipsa proventus sui radice vitiat, paratior est alius vendere quod emit. *Ibid.*, lib. 4, iudic. 13, cap. 100, epist. 56.

39. Cum quem quis pretio ordinat, provehendo agit: ut haereticus fiat. *Ibid.*

40. Valde periculosum est animae, temere cuiquam manum imponere. *Ibid.*, cap. 89, epist. 45, ad *Andream* scholast.

41. Quicumque pretii studet datione sacrum Ordinem mereari: dum non officium, sed nomen attendit, sacerdos non esse, sed dici tantummodo insuper concipiscit. *Ibid.*, lib. 7, iudic. 2, cap. 110, epist. 110, ad *Syagrium* episc.

42. Nullus pro adipiscendis ecclesiasticis Ordinibus dare aliquid commodum praesumat, vel pro datis accipere. *Ibid.*

43. Non ordinandos censemus illos, qui viaras accipere convinguntur, aut in scena lussu nescuntur. Hab. in *Discret. Gratiani*, part. 1, dist. 33, can. *Maritum*.

6. NIKON. 44. Si tu ad Ordinem Sacerdotii gradiaris, gaudebo de ascensu, sed timebo de lapsu. Epist. 4, ad *Heiodor.*

BUGO CARD. 45. Pactum quod fecerunt clerici recipiendo Ordines, non teneant. Super *Palm.* xvii, *Mortuiter*.

6. INNOC. III. 46. Duo sacri ordines non possunt conferri eisdem uno die, vel duobus continuato jejuniis. Lib. 1, *Decret. const.*, const. 77.

47. Ordinatus ad sacros Ordines sine titulo, ab ordinatore iuste petit beneficium. *Ibid.*, const. 83.

JOAN. TRITE. 48. Qui prior est ordine, sit etiam perfectior conversatione: gradus aliorum ornatum alioere requirit. Epist. 1, ad *Novum presbyterum*.

9. HONORIUS HISPALENSIS. 49. Ita paternitas merito, sicut et gradu. Lib. 3, de *Summo bono*, cap. 45, sent. 1.

8. LAURENTIUS JUSTINI. 50. Omnium prelatum est particeps, qui scienter propria ductus affectione promovet indignum. De *Regin. pralat.*, cap. 16.

51. Quid est communicare peccatis alienis, nisi talem eligit ordinantem, qualis est ille, qui non meruit ordinari? Epist. 87, ad *Episc. African.*

52. Admittuntur passim ad Ordinem sacrum, quibus nulla natalium, nulla morum dignitas suffragatur. Epist. 1, cap. 1.

53. Sane non honor debet esse Ordinis octavo, sed Christi caritas, et animarum salus. Epist. 123, ad *Richard. Londonens. episc.*

54. In sacro Ordine sine continentia invenimur; quanto ordine erigimur, tanto incontinentia deprimimur. *Ibid.*, serm. 45, ad *Sacerd.*

55. Ab Ecclesia rite introducti sunt quidam Minorum Ordinum gradus, per quos, tanquam per cantica graduum ascenditur ad sacerdotium. *Ibid.*, serm. 46.

56. Initiatur ad dignitatis ordinem, qui ad obtinendum ordinis constituitur dignitatem. Lib. 1, epist. 13.

57. Character qui per sacramenta imprimitur ad ea peragenda, quae divini sunt cultus, character Christi est, quo Christi fideles ei configurantur. Part. 3, quest. 63, art. 3.

58. Peccat mortaliter tanquam infidelitatis reus, qui indignus ad ordines promovet. In *Supplem.* part. 3, quest. 39, art. 4.

ORIGO.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Fons et origo omnis scientiae Deus est, quem quanto plus quis bibit, tanto plus sicut. De *Triplici habitu*, cap. 5.

2. Duae sunt origines peccatorum, una spontanea cogitatione, altera persuasionis alterius. Lib. 3 de *Lib. arbit.*, cap. 10.

3. Illud quod ignoans quisque non recte facit, et quod recte volens facere non potest, ideo dicitur peccata, quia de peccato illo libera voluntatis originem ducunt. *Ibid.*, cap. 40.

4. Ut meliores gigneret Adam quum ipse esset, non erat equitatis, sed ex conversione ad Deum, ut vinceret quisque supplicium, quod origo ejus ex aversione meruerat. *Ibid.*, cap. 20.

5. Apud te feram omnium mutabilium immutabiles manent origines. Lib. 1 *Confess.*, cap. 6.

6. Si origo animae lateat, dum tamen redemptione clareat, periculum non est. Epist. 157.

7. Deus ex origine vitiatam mutare potest et sanare naturam. Lib. 2 *contra Julian.*, cap. 1.

8. Non quaerimus originem nominum: nullum enim habet ista res cognoscitatis, utilitatis parum. Lib. 2 de *Musica*, cap. 8.

9. Origo fontium et fluminum omnium, mare est: virtutum et scientiarum Dominus Iesus Christus. Serm. 43 super *Cant.*

5. GREGORIUS MAGNUS. 10. In terrenis rebus semper causa damni, est origo peccati. Lib. 9 in *Registro*, cap. 57, epist. 57, ad *Brantichildam reginam Francorum*.

BUGO CARD. 11. Timor oritur in consideratione Dei potentia, amor autem in contemplatione misericordiae. Super *Syagium*, cap. 15.

12. Ordo et processus malorum: oritur ex suggestionem cogitatio, ex cogitatione affectio, ex affectione delectatio, ex delectatione consensus, ex consensu opus, ex opere consuetudo, ex consuetudine necessitas, ex necessitate desperatio, ex desperatione defensio, ex defensione gloriatio de peccato, ex gloriatio damnatio. Super *Ecclesiastic.*, cap. xxiii.

8. JOAN. CL. 13. Mater fornicationis est gula concupiscentia, aede vero inanis gloria. *Prose.*

14. Tristitia origo est iracundia, superbiae vero inanis gloria. *Gradu* 26.

LACT. FERM. 15. Cupiditas a voluntate incipit, et cautio a metu oritur, et letitia nihil aliud est quam profusum gaudium. Lib. 6 de *Divin. virtut.*, cap. 15.

PERO JCD. 16. Nascitur ex prudentia sapere, ex temperantia sobrius esse, et pietate Deum colere, et ex utraque ceterarum virtutum sua cuiusque actio. De *eo quod det. peccati*.

TERULLIA. 17. Nichil sine origine, nisi Deus solus. Lib. 5 *adversus Marcionem*.

ORNATES.

8. HONORIUS HISPALENSIS. *Etymologia.* Ornamenta dicta, quod eorum cultu ora vultusque decorantur. Lib. 19 *Etymolog.*, cap. 30.

COLLECTOR. *Definitio.* Ornatus est vestitus cultusque secundum conditionem personam moderatio.

8. ANTONY. *Declaratio.* Duplex est ornatus, interior, et exterior: interior consistit in virtutibus; exterior consistit in habitu, victu et in excessu: in victu, ut conformet se moribus eorum cum quibus vivit; in in excessu, ut aequalis sit et maturus, ut gravitate vultus maturitatem mentis ostendat. Part. 3, tit. 13, cap. 3, § 5.

8. RINAY. *Comparatio.* Ornatus comparatur foreto: quia sicut feretrum tunc solum ornatur, cum mortuus in eo ponitur: sic viri et mulieres precipue tunc ornant feretrum corporis sui per exteriorum vestium feretrum, cum anima intus est mortua per superbiam. Tit. 4 *Dieta*, cap. 3.

SENTENTIAE PATRUM.

2. AMENOS. 1. Feminis quaesitis coloribus ora depingunt, dum viris displicere formidant: et de adulterio vultus, medicantur adulterium castitatis. *Prose.*

2. Quanta habet amentia, effugiet mutare naturam, picturam quaerere, et dum veretur maritali iudicium, prodece sanum?

3. Prior enim de se pronuntiat, quae cupit mutare quod nata est. Ita dum alii studet placere, prius sibi ipsa displicet.

4. Quem iudicem, mulier, verisorem requirimus deformitatis tuae, quam teipsum, quae videri times?

5. Si pulchra es, quid absconderis? si deformis, cur te formosam esse mentiris, nec tuam conscientiam, nec alieni gratiam erroris habitura?

6. Ille enim alterum diligit, tu alteri vis placere: et irasseris, si amet aliam, qui adulterare in te delectat.

7. Male magistra es injuriis tuis, tolerabiliora enim propemodum in adultero crimina sunt: ibi enim pudicitia, hinc natura adulteratur. Lib. 1 de *Virginibus*.

8. Mulierum cultus, tormenta potius quam ornamenta sunt. *Ibid.*

9. Si in vobis rejecta decoris cura, vera pulchritudo plus placet mentis, hoc ipsum quod vos non ornatis, ornatus est. *Ibid.*

10. Cernis ut pomparum faeculis similis incedat, quae se componit ut placeat, omnium in se vultus, et ora convertens; eo ipso quod studet placere, deformior est. *Prose.*

11. Certe lacrima vulneribus aereis, et depressa aera miseris cervicibus, non sunt alleviamenta peccatorum, sed discriminata metallorum.

12. Hinc collum castrea constringit, inde pedem compes includit: nihil refert auro corpus oneretur, an ferro.

13. Si cervix premitur, si gravatur incessus, nil pretium juvat, nisi quod vos mulieres, ne peccet vobis panna, trepidatis. *Ibid.*

14. Quam miserabilis illa conditio, quod tanquam mancipii forma venalis nuptura licitatur, et qui pretio vicerit, emat! *Prose.*

15. Tolerabilius tamen mancipia vaneunt, quae saepe sibi dominos legunt: viro vero si eligat, crimen est; si non eligat, contumelia.

16. Quae quantvis pulchra sit et decora, et timeat videri, et cupit: cupit ut se carius vendat, timeat ne hoc ipsum dedecet quod videtur.

17. Quanta autem votorum ludibria, et ad procorum eventus suspecti motus, ne praeper illudat, ne dives fastidiat, ne pulcher irideat, no nobilis spernat? *Ibid.*

18. Non vittam capiti doces, sed ignobile velamen, usui nobile castitatis: non exquisita, sed abdicata lenocinia pulchritudinis. Lib. 5, epist. 31, ad *Vulturnianum imperat.*

19. Pictus es, o homo, et pictus a Domino Deo tuo: bonum habes artificem atque pictorem. Noli bonum delere picturam: non fucus, sed veritate fulgentem: non cera appressum, sed gratia. *Prose.*

honorat, qui ad sacros Ordines personas eligit, non ex conversationis honestate, sed amore propinquitatis. Lib. 2, super 1 Reg., cap. iii, super illud: *Honorasti filios tuos.*

36. Qui ad sacros Ordines ambitiose perveniunt, ardua religionis itinera a majoribus sibi ostensa deserunt, et perversa intentione in appetita terrenarum rerum alius immergantur. *Ibid.*, lib. 5, cap. 5.

37. Estote precipue in ordinatione solliciti, et ad sacros Ordines aspirare, nisi protectores aetate, et mundos opere, nullatenus permittatis: ne forte semper esse desinat, quod immature esse festinant. Lib. 2 in *Registro*, iudic. 11, cap. 87, epist. 48, ad *Adecatum* episc.

38. Ipse qui ad sacrum Ordinem simonia perducitur, iam in ipsa processu sui radice vitiat, paratior est alius vendere quod emit. *Ibid.*, lib. 9, iudic. 13, cap. 100, epist. 56.

39. Cum quem quis pretio ordinat, provehendo agit: ut haereticus fiat. *Ibid.*

40. Valde periculosum est animae, temere cuiquam manum imponere. *Ibid.*, cap. 89, epist. 45, ad *Andream* scholast.

41. Quicumque pretii studet datione sacrum Ordinem mereari: dum non officium, sed nomen attendit, sacerdos non esse, sed dici tantummodo insuper concipiscit. *Ibid.*, lib. 7, iudic. 2, cap. 110, epist. 110, ad *Syagrium* episc.

42. Nullus pro adipiscendis ecclesiasticis Ordinibus dare aliquid commodum praesumat, vel pro datis accipere. *Ibid.*

43. Non ordinandos censemus illos, qui viaras accipiunt convinctur, aut in scena lussu nescuntur. Hab. in *Discret. Gratiani*, part. 1, dist. 83, can. *Maritum*.

6. NIKON. 44. Si tu ad Ordinem Sacerdotii gradiaris, gaudebo de ascensu, sed timebo de lapsu. Epist. 4, ad *Heiodor.*

BUGO CARD. 45. Pactum quod fecerunt clerici recipiendo Ordines, non teneant. Super *Palm.* xvii, *Mortuiter*.

6. INNOC. III. 46. Duo sacri ordines non possunt conferri eisdem uno die, vel duobus continuato jejuniis. Lib. 1, *Decret. const.*, const. 77.

47. Ordinatus ad sacros Ordines sine titulo, ab ordinatore iuste petit beneficium. *Ibid.*, const. 83.

JOAN. TRITE. 48. Qui prior est ordine, sit etiam perfectior conversatione: gradus aliorum ornatum alioere requirit. Epist. 1, ad *Novum presbyterum*.

9. HISPANUS HESPALENS. 49. Ita paternitas merito, sicut et gradu. Lib. 3, de *Summo bono*, cap. 45, sent. 1.

8. LAURENT. JUSTIN. 50. Omnium prelatum est particeps, qui scienter propria ductus affectione promovet indignum. De *Regin. pralat.*, cap. 16.

51. Quid est communicare peccatis alienis, nisi talem efficit ordinantem, qualis est ille, qui non meruit ordinari? Epist. 87, ad *Episc. African.*

52. Admittuntur passim ad Ordinem sacrum, quibus nulla natalium, nulla morum dignitas suffragatur. Epist. 1, cap. 1.

53. Sane non honor debet esse Ordinis octavo, sed Christi caritas, et animarum salus. Epist. 123, ad *Richard. Londonens. episc.*

54. In sacro Ordine sine continentia invenimur; quanto ordine erigimur, tanto incontinentia deprimimur. *Ibid.*, serm. 45, ad *Sacerd.*

55. Ab Ecclesia rite introducti sunt quidam Minorum Ordinum gradus, per quos, tanquam per cantica graduum ascenditur ad sacerdotium. *Ibid.*, serm. 46.

56. Initiatur ad dignitatis ordinem, qui ad obtinendum ordinis constituitur dignitatem. Lib. 1, epist. 13.

57. Character qui per sacramenta imprimitur ad ea peragenda, quae divini sunt cultus, character Christi est, quo Christi fideles ei configurantur. Part. 3, quest. 63, art. 3.

58. Peccat mortaliter tanquam infidelitatis reus, qui indignus ad ordines promovet. In *Supplem.* part. 3, quest. 39, art. 4.

ORIGO.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Fons et origo omnis scientiam Deus est, quem quanto plus quis bibit, tanto plus sicut. De *Triplici habitu*, cap. 5.

2. Duae sunt origines peccatorum, una spontanea cogitatione, altera persuasionis alterius. Lib. 3 de *Lib. arbit.*, cap. 10.

3. Illud quod ignoans quisque non recte facit, et quod recte volens facere non potest, ideo dicitur peccata, quia de peccato illo libera voluntatis originem ducunt. *Ibid.*, cap. 40.

4. Ut meliores gigneret Adam quum ipse esset, non erat equitatis, sed ex conversione ad Deum, ut vinceret quisque supplicium, quod origo ejus ex aversione meruerat. *Ibid.*, cap. 20.

5. Apud te feram omnium mutabilium immutabiles manent origines. Lib. 1 *Confess.*, cap. 6.

6. Si origo animae lateat, dum tamen redemptione clareat, periculum non est. Epist. 157.

7. Deus ex origine vitiatam mutare potest et sanare naturam. Lib. 2 *contra Julian.*, cap. 1.

8. Non quaerimus originem nominum: nullum enim habet ista res cognoscitatis, utilitatis parum. Lib. 2 de *Musica*, cap. 8.

9. Origo fontium et fluminum omnium, mare est: virtutum et scientiarum Dominus Iesus Christus. Serm. 43 super *Cant.*

OSWEGOR. MAGNUS.

BUGO CARD.

S. LEO I.

PET. B. B.

S. JOAN. CL.

S. JOAN. CL.

LACT. FERM.

PERO JCD.

TERULLIA.

S. HENRICUS HESPALENS.

COLLECTOR.

S. ANTONY.

S. RINAY.

S. AMEROS.

S. EBERHART.

10. In terrenis rebus semper causa damni, est origo peccati. Lib. 9 in *Registro*, cap. 57, epist. 57, ad *Brantichildam reginam Francorum*.

11. Timor oritur in consideratione Dei potentia, amor autem in contemplatione misericordiae. Super *Syagium*, cap. 15.

12. Ordo et processus malorum: oritur ex suggestione cogitatio, ex cogitatione affectio, ex affectione delectatio, ex delectatione consensus, ex consensu opus, ex opere consuetudo, ex consuetudine necessitas, ex necessitate desperatio, ex desperatione defensio, ex defensione gloriatio de peccato, ex gloriatio damnatio. Super *Ecclesiastic.*, cap. xxiii.

13. Mater fornicationis est gula concupiscentia, aede vero inanis gloria. *Prose.*

14. Tristitia origo est iracundia, superbiae vero inanis gloria. *Gradu* 26.

15. Cupiditas a voluntate incipit, et cautio a metu oritur, et letitia nihil aliud est quam profusum gaudium. Lib. 6 de *Divin. virtut.*, cap. 15.

16. Nascitur ex prudentia sapere, ex temperantia sobrius esse, et pietate Deum colere, et ex utraque ceterarum virtutum sua cuiusque actio. De *eo quod det. peccati*.

17. Nihil sine origine, nisi Deus solus. Lib. 5 *adversus Marcionem*.

ORNATES.

Etymologia. Ornamenta dicta, quod eorum cultu ora vultusque decorantur. Lib. 19 *Etymolog.*, cap. 30.

Definitio. Ornatus est vestitus cultusque secundum conditionem personam moderatio.

Descriptio. Duplex est ornatus, interior, et exterior: interior consistit in virtutibus; exterior consistit in habitu, victu et in excessu: in victu, ut conformet se moribus eorum cum quibus vivit; in in excessu, ut aequalis sit et maturus, ut gravitate vultus maturitatem mentis ostendat. Part. 3, tit. 43, cap. 3, § 5.

Comparatio. Ornatus comparatur foreto: quia sicut feretrum tunc solum ornatur, cum mortuus in eo ponitur: sic viri et mulieres precipue tunc ornant feretrum corporis sui per exteriorum vestium feretrum, cum anima intus est mortua per superbiam. Tit. 4 *Dieta*, cap. 3.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Feminis quaesitis coloribus ora depingunt, dum viris displicere formidant: et de adulterio vultus, medicantur adulterium castitatis. *Prose.*

2. Quanta habet amentia, effugiet mutare naturam, picturam quaerere, et dum videntur maritalis iudicium, prodece sanum?

3. Prior enim de se pronuntiat, quae cupit mutare quod nata est. Ita dum alii studet placere, prius sibi ipsa displicet.

4. Quem iudicem, mulier, verisorem requirimus deformitatis tuae, quam teipsum, quae videri times?

5. Si pulchra es, quid absconderis? si deformis, cur te formosam esse mentiris, nec tuam conscientiam, nec alieni gratiam erroris habitura?

6. Ille enim alterum diligit, tu alteri vis placere: et irasseris, si amet aliam, qui adulterare in te delectat.

7. Male magistra es injuriis tuis, tolerabiliora enim propemodum in adultero crimina sunt: ibi enim pudicitia, hinc natura adulteratur. Lib. 1 de *Virginibus*.

8. Mulierum cultus, tormenta potius quam ornamenta sunt. *Ibid.*

9. Si in vobis rejecta decoris cura, vera pulchritudo plus placet mentis, hoc ipsum quod vos non ornatis, ornatus est. *Ibid.*

10. Cernis ut pomparum faeculis similis incedat, quae se componit ut placeat, omnium in se vultus, et ora convertens; eo ipso quod studet placere, deformior est. *Prose.*

11. Certe lacrima vulneribus aereis, et depressa aera miseris cervicibus, non sunt alleviamenta peccatorum, sed discriminata metallorum.

12. Hinc collum caetera constringit, inde pedem compes includit: nihil refert auro corpus oneretur, an ferro.

13. Si cervix premitur, si gravatur incessus, nil pretium juvat, nisi quod vos mulieres, ne peccet vobis panna, trepidatis. *Ibid.*

14. Quam miserabilis illa conditio, quod tanquam mancipii forma venalis nuptura licitatur, et qui pretio vicerit, emat! *Prose.*

15. Tolerabilius tamen mancipia vaneunt, quae saepe sibi dominos legunt: viro vero si eligat, crimen est; si non eligat, contumelia.

16. Quae quantvis pulchra sit et decora, et timeat videri, et cupit: cupit ut se carius vendat, timeat ne hoc ipsum dedecet quod videtur.

17. Quanta autem votorum ludibria, et ad procorum eventus suspecti motus, ne praeper illudat, ne dives fastidiat, ne pulcher irideat, no nobilis spernat? *Ibid.*

18. Non vittam capiti doces, sed ignobile velamen, usui nobile castitatis: non exquisita, sed abdicata lenocinia pulchritudinis. Lib. 5, epist. 31, ad *Vulturnianum imperat.*

19. Pictus es, o homo, et pictus a Domino Deo tuo: bonum habes artificem atque pictorem. Noli bonum delere picturam: non fucus, sed veritate fulgentem: non cera expressum, sed gratia. *Prose.*

20. Deles picturam, si vultum tuum materiali candore oblitus, si acquisito robore perfundas. *Prose.*

21. Illa pictura vili, non aegeris est: illa pictura fraudis, non simplicitatis est: illa pictura temporalis est, aut pluvia, aut aurore tergitur.

22. Illa pictura fallit et decipit, et neque illi placeas, cui placere desideras, qui intelligit non tuum, sed alienum esse quod placeas, et suo displiceas Actori, qui videt opus suum esse delictum.

23. Dicit mihi, si supra artificem aliquem inducas alterum, qui opus illius superioris hominis operibus obducit, non indignatur ille qui opus suum adulteratum esse cognoverit?

24. Noli tollere picturam Dei, et picturam metricis assumere. *Lib. 6 Hesperis, cap. 8.*

25. Diabolus scias quod per mulierem mullos capiet et occidet, instigat ipsam ad se ornamandum, ad hoc ut talis amaretur ejus, sive gladius, sit secutor, et magis pollus ad provocandum ad concupiscentiam sui, et loquax magis efficax ad expellendum et detestandum. *Part. 2, tit. 6, cap. 5, § 1.*

26. Consideret attentè tanta mulier, quod tam meritis digna est et pomis interiori, quot per ejus vanum et excessivum ornamatum interfacit. *Prose.*

27. Si enim qua occasione praeat mortis corporalis vel damni, tenetur et incurret poenam inferi: quanto magis, cum est occasio mortis animae alicuius per ornamenta varia, et alias venientes. *Ibid.*

28. Tanta diligentia et pompa ornata, insinuat totellere mundo delectam mentem. *Ibid., § 2.*

29. Mulierum non sit extrinsecus capillata, aut circumdata auri et argenti, aut indumenti vestimentorumque cultus. *Ibid., § 4.*

30. Ipse ornatus mulieris ultra vitium immodestum est provocaturus ad lasciviam: qui quanto major est, tanto plus allicit, et excitat concupiscentiam hominis. *Ibid.*

31. Multum erubescere debet mulier, quod corpus ornatur, et pulchrum appareat, et supra nuda nulla plura invenitur ex vanitate ornata. *Ibid.*

32. Magna crudelitas reperitur, cum pauperes moriantur fame et frigore: et mulieres in tantis et in tam vanis ornamentis abundant. *Ibid., § 2.*

33. Vane mulieres corpora sua, quae ratione fidei sunt templum Spiritus sancti, faciunt templum diaboli. *Ibid., § 6.*

34. Licet viris et mulieribus se ornare secundum consuetudinem civitatis, et statum et conditionem personae ac ornati. *Ibid., § 8.*

35. Exterioris hominis ornamenta quanto magis appellatur, tanto sunt interiora majora de-

trimenta: quanto autem minus appetuntur ornamenta exterioris hominis, tanto magis moribus pulchris homo interioralornatur. *De Verb. Apost., serm. 18, cap. 11.*

36. Non amat Christus fallaciarum fucos, veris veritas delectatur. *De Bono viduit., cap. 19.*

37. Fucari pigmentis, quo vel rubicundior, vel candidior femina appareat, adulterina fallacia est, qua non dubito etiam ipsos maritos se nolle decipi, quibus solis permittende sunt hominis ornati, secundum veniam, non secundum imperium. *Prose.*

38. Nani verus ornatus maxime christianorum et christianarum, non tantum nullus fucus teneat, verum ne auri quidem vestisque pompa, sed mores boni sunt.

39. Execranda utem superstitione ligaturarum, in quibus etiam inanes virorum, in summis ex una parte auribus suspensa deponantur, non ad placendum hominibus, sed ad servitium damoniarum adhibetur.

40. Moneatur interim miser, ut si obtemperare nolit praeceptis saluberrimis, saltem sacrilegia sua non defendat, ne majori se scelere implicet.

41. Quid alicui cum eis agendum sit, si solvere inanes timeat, et corpus Christi cum signo diaboli accipere non timeat? *Epist. 73, ad Postulatum.*

42. Quid est absurdum, quam mulierem de humili veste vivo superbiere, cui se potius exponeret obtemperare candidis moribus, quam nigellis vestibus repugnare? *Epist. 199, ad Heliconam.*

43. Sicut salares et mundanas tunicas habere apud Romanos veteres flagitium erat: nunc autem honesto loco natis, cum tunicati sunt, non eas habere flagitium est. *Lib. 3 de Doctr. christianam.*

44. Non sit notabilis habitus vestis, nec affectus vestibus placere, sed moribus. *Regula 3 ad Clericos.*

45. Terronis ornamentis caro luxuriosa parvo tempore ornatur, ut carnalibus oculis, qui ad suam, aut aliorum male concupiscentiarum suam placere possit. *Homil. 26 ex iur. Homil.*

46. In mulieribus est quidam placendi appetitus, aut de elegantiori vestitu, quam tanta professionis necessitas, aut capitis ligamento notabilis: sive pro tumidis umbonibus capillorum, sive legitimis ita teneris vitularum, ut retiola subitis posita appareant. *De Sancta virginitate, cap. 24.*

47. Habitus inguiculus corporis, maxime est adulterini cordis. *Serm. 1. Dom. 24, post Trinitatem.*

48. Quid, quomodo, tantopere adornas fores, quod quod postea osti incitaturum? *Super Paulum. xxix, vers. 11.*

49. Turpe est aliunde ornare eum, qui propria ipse virtute illustris est. *Hom. 26, de Mart. Mamante.*

50. Dum nimis ornatum corporum conspicimus, corpora et anime offendimus Creatorum. *Apud Beilan, in suis Scitulis, cap. 42.*

51. Cauda mulieris nihil aliud est, quam multiplicatio expensarum, similitudo bestiae, in hieme lutesca, in aestate pulverata, seppa stultiarum, thuribulum infernale, pavo in luto, domus blasphemiae, superba rancetas, serpens inferni, quadriga demum, diaboli gladius ornamentatus, damnoosa superfluitas. *Serm. 47, Fer. 6, post Dom. Pass., art. 2.*

52. In habitu jani non calor, sed color requiritur: magisque culti vestium, quam virtutum insititur. *Hom. 4 super Misas.*

53. Ornari non ornari appetunt milites Christi: dum se preparare ad periculum et contra aereas potestates praetendere paupertatis insigne debuerant, in mollium vestimentorum, pacis potius praefatis indicium, ultra se hostibus sine sanguine tradunt inermes. *Ibid.*

54. Omnis cura Sanctorum, spreto ornatu cultique superfluo exterioris sui hominis, qui certe corrumpitur, omni se diligentia prebet et occupat excolendo se peccando interiori illi qui ad imaginem Dei est. *Serm. 25 super Cant.*

55. Non sis superfluis in victu, nec notabilis in vestitu. *Epist. 42, ad Henricum Senecaensem archiepiscopus.*

56. Vestium curiositas, deformitatis mentium et morum indicium est. *Lib. 3, de Convid. ad Eugen. Pap.*

57. Quiritur ad indignandum, non quod nilius, sed quod subtilius invenitur: non quod repellat frigus, sed quod superbiere compellat: non quod vitium, sed quod vanus comparari possit. *In Apolog. ad Guillelm. abbat.*

58. Quando tu vestem empturus es, intras urbes, fora circas, percurris nupillinas, domos servarum negotiatorum, cunctam evertis singularum suppellestem: ingentes explicas cumulos pannorum, atrectas digitis, almoves oculis, salis apponnis radio: quicquid prostratum, quicquid pallidum occurrit, respici; si quid autem sui paritate ac nitore plauerit, illud mox quantolibet pretio sagittis tibi retinere. *Ibid.*

59. Molli indumenta animi molliem indicant: non tanto character corporis cultus, nisi prius neglecta fuisset mens inculla virtutibus. *Ibid.*

60. Cur carnem tuam pretiosius rebus ornas, quam post paucos dies venies devoraturum sunt in sepulchro? *Lib. Medit., cap. 3.*

61. Vestis sumptuosa, probatio est pauci sensus. *Epist. de Cura et regimine rei familiaris.*

62. Vestis nimis apprens, cito vicini tedium parit. *Ibid.*

63. Sine bonitate placere, non veste. *Ibid.*

64. Mulieris petitio habentis vestes, et vestes quereatis, non indicat firmitatem. *Ibid.*

65. Deus non delectatur in compositione vultus, sed in bonis moribus: non in corporis ornatu, sed in sancta conversatione. *Serm. 64, ad Sororem.*

66. Talia debent esse vestimenta servorum Dei, in quibus nihil possit notari novitatis, nihil vanitatis, nihil superfluitatis, nihil quod pertinet ad superbiam, et ad vanam gloriam. *Ibid., serm. 9.*

67. Labe patet vester hic error, qui ornari posse aliquid ornamentis existimatis alicui. *Lib. 2, de Consolat. plura, prosa 5.*

68. Habentes alimenta, et quibus legemur, his contenti simus, ait Apostolus: quibus legemur, dicit, non quibus ornatur. *Super Luc., cap. xii, in illud 1 Timoth., vi: Habentes alimenta.*

69. Vestis pretiosas, et vita delitiosa, sunt hominum mundanorum, non virorum spiritualium et christianorum. *Ibid., super illud: Ecce qui in pretiosa veste sunt.*

70. Pensate quam culpa sit ornamatum vestium pretiosorum, etiam viros appetere, a quo curavit pastor Ecclesiae etiam feminas prohibere. *Ibid.*

71. Nepe vestimenta pretiosa, nisi ad gloriam, querat: ut honorabiliter ceteris habeatur: et hoc est reprehensibile, et peccatum. *Ibid., cap. xvi, in illud: Inductus purpura.*

72. Valde absurdum est putridum cadaver pretiosae veste ornari, unde possent multi pauperes suscitari. *Ibid.*

73. Mulier compta et pulchra, cum suis ornamentis, gladius est diaboli bene scindens, et lance limatus. *Tit. 1 Doctr., cap. 9.*

74. Sine sapientia aut vite integritate et puritate, nulla ornamentum pulchrum est, et quodcumque his non decoratur, vile et abominabile est. *De Ornamento Ecclesiae, cap. 42.*

75. Non externi hominis aspectus, sed animus probitatis ornamento ornandus est. *Lib. 3, Praecepti, cap. 8.*

76. Fuci, inesturne, inguentia, et colores illi, animam intrinsecus egrovant significant. *Ibid.*

77. Ornantur ut alius placeant, quae in facie, non in corde gloriantur. *Ibid.*

78. Et si cogitatio indurata, et aereo ornamento ornata, et oculis tuis angas sibi, frustra est pulchritudo tua. *Ibid.*

S. ANTONIN.

BORTIUS.

S. DONAY.

S. BRUNO.

CLEM. ALEX.

406057.

S. BASILIUS.

MAGNUS.

79. Matri pretii est, non gemma, non argentum, non vestis, non corporis pulchritudo, sed virtus. *Ibid.*, cap. 6.

80. Si mulieres sint pulchrae, sufficit natura, non contenta ars contra naturam : sin autem sint natura turpes, seipsas arguant, ex eo quod sibi appetit quod non habent. Lib. 2 *Protagogi*, cap. 12.

81. Vitae et earum permultas differentias et curiose ac supervacanea capillorum plicatura, et crinium innumerabiles figurae, et pretiosae speculorum structurae, sunt feminarum quae omnem pudorem exerant. *Ibid.*, lib. 3, cap. 2.

82. Quid ornata, quid compta procedit virgo? quasi maritum aut habeat, aut quaerat. *De Discipulis et habitibus virginum*, cap. 3.

83. Ornamentorum ac vestium insignia, et lenocinia formarum, non nisi prostituta et impudicis feminis congruunt : et nullarum fere pretiosior cultus est, quam quarum pudor vilis est. *Ibid.*, cap. 6.

84. Fugiant castae virginum et pudice incestuarum cultus, habitus impudicarum, hypaniarum insignia, ornatae moretricum. *Ibid.*

85. Sericum et purpuram indute, Christum induere non possunt. *Ibid.*

86. Auro et margaritis et monilibus adornatae, ornamenta cordis ac pectoris perdidit. *Ibid.*

87. Quod ornari te putas, quod putas comi, impugnatio est ista Alvi operis, praevicatio est virtutis. *Ibid.*, cap. 7.

88. Dum ornari cultus, dum liberius evagari virginum volunt, esse virginum desunt : furtivo dedecore corruptae, viduae antequam nuptae, non mariti, sed Christi adhaerent. *Ibid.*, cap. 8.

89. Nec monilium aut vestium virgo quaerat ornamenta, sed morum. *Ibid.*, cap. 10.

90. Miram negotium mulieres ad omnia delicatae, ad vestium sarcinas fortiores sunt viris. *De Bono pudici*, cap. 6.

91. Vera matorum ornamenta pudicitia est, non vestes. Super *Epistolam I Petri*, cap. iii, art. 6.

92. Nemo putet in studio pretiosarum vestium deesse peccatum. *Ibid.*

93. Superfluum vestium ornatus, tumeri defecti atque nudati, pedes lascae induti, ac vitiose directi, mortem concitant. *De Hianitili comparanda*, cap. 54.

94. Sanctae mulieres, etiam conjugatae, non sunt monilibus comendae, sed moribus : et eo magis humilitate debent ornari, quam veste. *Epistolam ad Galatas*, cap. 42.

95. Hobitus tuis talis sit, qui non ad lasciviam excitet, sed ad continentiam provocet : qui non allicit ad libidinem, sed comprimat ad timorem :

qui non accendat carnis concupiscentiam, sed extinguat. *Ibid.*

96. Vilibus caro legatur operimentis, et pretiosis animis vestibus induatur. *Ibid.*

97. Sicut Christi virgo non debet monilibus, ita debet virtutibus adornari. *Proser.*

98. Ornatus autem virginis est, virginatata hominum non minus mente, quam cornu servare. *Ibid.*, epistolam 3 ad *Probum*, cap. 24.

99. Vestis talis sit virginis, quae testis existat intima castitatis. *Ibid.*, cap. 14.

100. Nichil nitoris in habitu exterioris hominis quaeratur, ne interioris hominis habitus sordideatur. *Ibid.*

101. Pravi cum tegendis membris vestimenta quaerunt, non solum quae tegant, sed etiam quae excolant, expetant. *Proser.*

102. Et contra teporem frigoris, non solum quae per pinguedinem nutiant, sed etiam quae per mollitiem delectant : et non solum quae per mollitiem factus mollescant, sed etiam quae per colorem oculos seducant. Lib. 26 *Moral.*, cap. 45, nom. 12.

103. Pro sola inani gloria vestimentum pretiosius quaeritur, res ipsa testatur : quia nemo vult tibi pretiosis vestibus indui, ubi ab aliis non possit videri. *Homil.* 48 super *Evangel.*

104. Decor et honor corporis virginialis, est vestitus aureus. Lib. 6 in *I Reg.*, cap. i, super illud *Psalms* xlv : *In Vestitu decorato.*

105. Nemo existimet in fluxu atque studio pretiosarum vestium peccatum deesse, quia si hoc culpa non esset, nequaquam Paulus Apostolus per epistolam feminas a pretiosarum vestium appetitu compesceret. *Hom.* 6 super *Evangel.*

106. Sunt nonnulli, qui cultum subtilium pretiosarumque vestium non putant esse peccatum : quod si culpa non esset, nequaquam sermo Dei tam vigilanter exprimeret, quod dives qui torquebatur apud inferos, bysso et purpura indutus fuisset. *Ibid.*, hom. 40.

107. Ornatus mulierum non labra purpurea, non picturarum palpebrarum supercilium : hos ubi est mulieribus amandus, bonus rubor, seu pudor. In sua *Poeta*, contra *Mulieres ornatas.*

108. Verum decorem mentis ornatum puta. *Ibid.*

109. Pretiosa vestis non nisi propter inane gloriam requiritur. *Serm. Dom.* 16, post *Vent.*

110. Vestes pullas aequae devota, ut candidas : ornatus ut sorides pari modo fugiendi sunt : quia altarum delicias, alterum gloriam recedat. *Epistolam 2 ad Neptolam.*

111. Non absque amictu lineo incedere, sed pretium vestium linearum non habere, laudabile est. *Ibid.*

112. Sordidae vestes, candidae mentis indicia sunt : vilis tunica, contemptum saeculi probat. *Ibid.*, epistolam 4, ad *Rusticam.*

113. Talia virgo vestimenta parat, quibus pellat frigus, non quibus vestita corpora nudentur. *Ibid.*, epistolam 7, ad *Leontium.*

114. Quid pulchrius anima, quae Dei filia appellatur, et nullos extrinsecus quaerit ornatus? *Epistolam 10, ad Furiam.*

115. Cultus corporis a plerisque et habitus vestium, unius horae spatio commutatur. *Ibid.*

116. Genus foemineum scimus liberari ornari. *Epistolam 12, ad Gaudentium.*

117. Humilitatem vestium tumenti animo non appetat. *Epistolam 13, ad Paulinum.*

118. Gemmae et sericeae vestes feminarum, jactantiae seminarium est. *Ibid.*

119. Neglecta mundities, et inculta vestis, cultus est sine cultu. *Epistolam 15, ad Marcellam.*

120. Nunc vestes non ad usum tantum, sed ad delicias quaeruntur. *Epistolam 18, ad Marcellam.*

121. Nec affectate sordet, nec exquisitae munditia convenit christiano. *Epistolam 22, ad Eustochium.*

122. Munditia corporis atque vestitus, munditia est animae. *Epistolam 27, ad Eustochium.*

123. Caliga virginis ambulantis nigella ac nitens stridore, ad se juvenes vocat. *Epistolam 47, de Videndo suspecto contubernio.*

124. Crimen est, caput post chrismatum sanctificationem pulveris, aut alterius cujuslibet pigmenti fuce sordidari, aut auro, aut gemmis, vel cujusque terrane creaturae specie comi. *Epistolam 48, ad Mauricium filium.*

125. Revera ornate se, et componere virgo debet : sed ornate interioribus ornamentis, spiritualiter, non corporaliter componatur : quia Dominus non corporis, sed animae decorem desiderat. *Ibid.*

126. Imperfectissimus mulierum affectus. Semper in vestibus, semper in auro, in lapidibus pretiosis, et ornamentis extrinsecis gloriam ponunt : non sufficit eis libido innata naturae, sed occasiones quaerunt explende libidinis. In *Regula Monachorum*, cap. 28.

127. Coenam nutrire, vellere pilos, culum polire, et ad speculum comi, proprie passio et insaniam feminarum est. Super *Sophoniam*, cap. 1, super illud : *Disperierunt omnes involuti.*

128. Ex variatate vestimentorum, affectus placendi subministratur. Lib. 1 de *Claustro animae*, cap. 4.

129. Propter ornatum corporis, mulierilla placet, quae sine ornatu videntibus displiceret. *Ibid.*

130. Quid prodest ornari vestibus, nisi ornentur et virtutibus? *Serm.* 14, de *Diversis.*

131. Talis ornatus, ut homini placeatur, meretricius est : et potius sordidat, quam ornatur. Super *Proser.*, cap. xv.

132. Habent multi multistorum vestium iuxta numerum dierum, et de pauperum nuditate non curant. Super *Lucam*, cap. 16.

133. Superbus ut magnificens videatur, satagit vestiri duplicibus, indui mollibus, pretiosis ornari. *Proser.*

134. Sed quid est homo pretiosus ornatus, nisi sepulcrum foris dealbatum, intus autem plenum spurcitia?

135. Hyacinthus et purpura, crocus et byssus, in limo putrescent : aurum et argentum, lapides et gemmae, in luto sordescunt. Lib. 2, de *Contemptu mundi*, cap. 37.

136. Saepe quod virtus non potuit, vestis obtulit : o vanitas vanitatum ! plus honoris deferunt vestibus, quam virtutibus : plus venustati, quam honestati. *Ibid.*, cap. 39.

137. Quo supplicio non sunt digni, qui modis omnibus dant operam, ut sericus et auro interfectus indantur, et post se pompam trahunt in phylais, et in foro, Christum autem despiciunt nudum? *Homil.* 37, super *Gen.*

138. Maxima apud mulieres invenitur ornatus cupiditas, et intemperantia, cum auratis vestibus, et auro in capite, in corvico, et in aliis corporis partibus ornantur, et in his quoque superbiunt. *Proser.*

139. Quot pauperum ventres possent inde pasci, et quot corpora in nuditate egentium possent contegi ex his, quae a solo collo, auribus mulierum pendunt, nullius alterius usus gratia, quam in damnum, et nocuum mentis animae. *Ibid.*

140. Multa mulierum est mollities, et omne studium in cultu vestium, in auris ornamentis et monilibus, et externo ornatu, anima vero nulla est cura. *Proser.*

141. Si vis ornari, vero te ornato cole, qui decet mulieres pius : bonis te operibus orna, hic animae cultus est. *Ibid.*, homil. 41.

142. A cultu externo innumera sunt mala : inde nascitur arrogantia, despectus proximi, fastus spiritus, animae corruptio, atque voluptatum illicitarum fomes. *Ibid.*

143. Pauper frigore rigescit, tu autem sericis indutus, ne respicias quidem, nullamque compassionem praeter te fers, sed immiseri corditer praeteris : qua venia sunt hae digna? *Ibid.*, homil. 50.

144. Si vivo placere vis, animam orna pudicitia, pietate, rei familiaris cura : nam animae bona praestantiora sunt, quam corporis. Hujus ornatus irriduum parit, hic autem omni malo affectu, omni caret inani gloria. *Homil.* 60, super *Joan.*

145. Sislendam est, ut viro placeas, anima ornanda est, non corpus corruptendum. Prose.

146. Neque enim aurum adeo amabilem ac desiderabilem usorem reddit, ut modestia et charitas, et anima vilam exponendi pro marito. Hæc virum capiunt. Ibid.

147. Quid corpus ornus anima neglecta, et immunditia plena? certe illius major habenda est cura. Ibid., homil. 68.

148. Quenam hæc mentia? qui turpem, informem et nigrum habet animam, putat eam se non splendore emendare: neque ornata nigrum corpus album reddet, neque turpe speciosum. Ibid.

149. Narratur de quopiam philosopho, quod cum domum esset egressus divitis ingressus, multo illustrem auro, mulloque et marmorum et columnarum pulchritudine fulgentem, pavimentumque videret multis tapetis stratum, in faciem divitis domus hujus domini experit. Cumque ob factum culparetur, responisse fertur, necessitate coactum faciem illius contumeliam fecisse, eo quod in universa domo locum non invenisset, quo expuere licuisset. Serm. 11, super epist. ad Romanos.

150. Non est pretiosis vestibus ornanda caro, ne ornata illam perdis; nam molliorem inde facies, et illam corruptas, dum nimis illam molliu dissolvit. Ibid., serm. 24.

151. Non puto mulierem in mulieris mundo ita gloriari, sicut virum in illis que conjugem suam exornant. Serm. 43, super epist. ad Ephes.

152. Mulieri peculiari ac commodum est ornari magis, quam viro. Ibid.

153. Quando vehementer ornaris, o mulier, tunc nuda quæris turpius tanta es. Homil. 10, super Epist. ad Coloss.

154. Multa ex ornandi studio nascuntur, aperta suspiciones, sumptus intempestivi, malevolentia, avaritia et frandis argumenta. Ibid.

155. Placeat pretiosa et serica vestis? at vermium ille contextus est, opinio est et humana presumptio, nihil habet in se naturalis pulchritudinis. Homil. 47, super I Timoth.

156. Honestæ mulier honestate decoratur: honesta autem illa est, quæ typhim non habet, quam ornatum non sumit secularium; sed talibus vult adornari, que Dei imaginem decent. Homil. 28 super Epist. ad Hebr.

157. Animam ornari; iste nempe ornatus anime, Deum ad se pertrahit: ille autem corporis, seclusos. Ibid.

158. Opus in ornari ad hoc facere, ut spectentur, meretricium est. Ibid.

159. Molle vestimentum animam dissolvit, diffundit, et frangit. Ibid., homil. 29.

160. Quæ exterioris amictus utilitas, cum anima mendacio sit omni miseris induta? Homil. 19, ad Pop. Antioch.

161. Studium in ornando corpore internam indicat deformitatem. Homil. 37 super Gen.

162. Quid dicitis? Deum precaturis pergis, et ornamenta aurea circumfers, flavosque crines, et ipsos auro compositos: an vero saltatura ad ecclesiam pergis? Prose.

163. Numquid hic nuptias, et lascivæ oblectamenta conquisis? Num ut tui spectantium præbeas, advenisti? Num tibi nunc extrorsus est thalamus?

164. Ille nempe monilia, illic ornamenta aurea, illis ornatus crinim, illic pretiosa vestis locum alijungendo fortassis habet: at vero nunc nullo tibi hujusmodi ornati atque apparati opus est.

165. Accessisti ad Deum pro peccatis tuis suppliciter deprecans, ut tuis in illum sceleribus veniam, cum gemitu et lacrymis petas.

166. Accessisti, ut Dominum tibi propitium facias: quid teipso ornari, improbo atque intempestivo studio contendis?

167. Non iste supplicis est habitus, quod enim pacto ingenieris potes, ac lacrymas fundere, ac que intentissime, ut deest, orare, que hujusmodi ornati compa procedis?

168. Nam, etsi lacrymas fuderis, risum ementibus hujusmodi lacryme moventur: neque enim auro amicta debet succedere, que lacrymas pro peccatis profundere intendit.

169. Solerte atque ornata mulieri nihil ejusmodi congruit quam verecundia et pudicitia. Homil. 18, super I Tim.

170. Quanto curiositati ornatus plus vacas, tanto abominabilior facta es: Deum quidem a te avertis, amatoris autem tuos allicis, tantoque magis tota ac turpis Deo appares. In serm. Quod regulares mulieres viris non cohabitent.

171. Caro pretiosis ac deauratis indumentis cooperta, monilibus ornata, sartisque præclaris composita, quid aliud est quam caro foetida, corruptibilis? De Humilitate, cap. 44.

172. Exterior ornatus non reddit hominem gratum Deo, sed interior, qui in virtutum consumptione consistit. De Regni servitute, cap. 49.

173. Tota se ornare industria, pretiosis indober vestibus, fulgentibus margaritis ac geminis componere, uanquens et aromatibus delinere, finatis coloribus facies deturpare, solus est nefandissimum, temeritas maxima, dalestania præsumptio, et delictum penæ inextinguibile. Quasi qui unguera creavit, necidit putrescenti homine carnisque, et vilissimo sterco, congruentem tribuere formam. De Humilit., cap. 11.

S. VALEN.

174. Opnet mulieres Christi gratia, non capilli: casitatis gemma, non lapides: et operum in his honorum, non odorum fragor tingentium. Epist. 4, ad Sever.

S. FELIX.

175. Quid prodest quæmlibet hodie auro, geminis et purpura contegi, si eras esuligil cum nudum et reum, omnique solatio destitutum ad inferni supplicia pertrahi? Lib. 7, epist. 15.

176. Que sit mens, ex vasta colligitur: et juxta exteriorum cultum, que sit intentionis species judicatur. Opusc. 12, cap. 16.

177. Monachus, qui nitorem pretiosæ vestis affectat, non superi Regis, sed mundi hujus militiam bajulat. Ibid.

178. Vestis luxa et delicta, Deum iratum reddi: vilis et abjecta, Judicem placat. Ibid., cap. 16.

179. Non levis languor est anime, de superstitio corporalis amictus nitore gaudere. Prose.

180. Gratiam aliquid sancti Spiritus, in qua delectatur, exulsi, qui se per exterioris ornatus desiderium spargit: ejus si sentiret in mente dulcedinem, nequaquam corpori cultus supervacuam concupisceret vanitatem.

181. Illius ergo vestis concupiscere nitorem, qua coram oculis Dei perpetuo polleas: non qua fallacia ac frivole hujus vite momenta transcurras. Opusc. 29, cap. 3.

182. Gloriosius deputa veste alba cum Christo humiliter contegi, quam cum superbo et purpurato milite, flammis ulticibus irroperabiliter sepeliri. Ibid.

PAULILLA.

183. Quid tam ornandi capitis onerositas salutem subministrat? quid criminibus vestris quiescere non licet, modo substrictis, modo relaxatis, modo siccatis, modo elisis? Si te non pudet enormitatis, pudet inguinamenti: ne exuvias alieni capitis forsitan immundiferos noentiset gehennæ-destinati, sancto et Christiano capiti substitutas, De Cultu feminar., cap. 7.

S. LAUR.

JUST.

E. THOMAS.

AGUINAS.

THOMAS.

A. BEMPI.

S. THOMAS.

VILLA NOV.

184. Quamquam mulierum ornatus ad placendum viris suis, peccatum non sit, ad concupiscenciam tamen et vanitatem relatus, culpa non vacat. 2, 2, quest. 169, art. 2.

185. Malus etsi ornetur furis, niger tamen est intus. In Heribato ritar., cap. 9, sent. 3.

186. Habitus exterior sine interiore virtute, vas est foris ornatum, sed intus vacuum. In Valle hilor., cap. 1, sect. 2.

187. Væ miseris mulierentis, qui in hoc fœno poliendo, dormando, decorando, totam vitam expendunt: vestes pretiosas, et focalia, et murremulis, et alia puerilia, et vana curiosius perquirunt. Prose.

188. Facte velut laquei demonis ad capiendos

stultos passeros, et vpluti araneæ tela ad capiendas muscas. Serm. Dom. 3. Advent.

189. Si removes ornamentorum cultum, nullum patris in corporis contaminatione naufragium. Homil. 20, de Asaric.

190. Ancilla Christi falsum idolum respuit, et in te colis, ejus ornatum, ejus imaginem non deponis. Prose.

191. Ad Ecclesiam Dei opere vario totum inaurata corpus, excrabit metallo procedis omnia: ipso cultus rigore in oratione non flecteris, non manus tendis, timidum mollibus pectus prosternere dedignaris.

192. Quid a Deo impetrare te posso credis sic ornata, que eum per id per quod irascitur deprecaris? Aperi tandem oculos cordis, invenies te insultare potius, quam rogare. Serm. 2, de Asaric.

S. VALEN.

EPISC.

S. ZENO.

EPISCOPUS.

ET MART.

S. ZENO.

EPISCOPUS.

ET MART.

SENTENTIA FAGANORTH.

193. Longe pulchrius est ac regale magis, nimio esse bene constituto, quam habitum corporis vestibus ornatum pulchris intueri. De Rhetor. ad Alesmid.

ARISTOTEL.

194. Adhibenda est munditia in ornati, non odiosa, neque exquisita nimis, tantumque effugit agrestem, et ubiunquam negligentiam. Lib. 4 Offic.

CICERO.

195. In vestitu modestitas optima est. Ibid.

196. Mulieres in ornatuspem collocant omnem: quæ opere pretium est, raro operam ut sentiant sibi non ob aliud honorem haberi, nisi quod et modesta se præbeant, et verecundas cum temperant. In suo Encheirid., cap. 62.

EPICETUS.

197. Verus philosophus, que ad corporis cultum spectant, contemnit. Sisygia 1, in Dialogo Phædonis.

PLATO.

198. Scito hominem tam bene cultio, quam auro tagi. Epist. 8.

SENECA.

199. Contempe omnia, que supervacuus labor, velut ornamentum ac deus ponit. Ibid.

200. Fideli mulieri ornati ducatur pudicitia. Sent. 226.

SIXTUS.

PHILOSOPH.

Vide etiam fit. Anortia, sent. 442; Auctus, sentent. 39; Episcopus, sent. 50; Facies, sere per totum; Fucus, per totum; Genans, sent. 23; Gloria sana, sent. 58; Juniviva, sent. 66; Laqueus, sent. 39; Lascivia, sent. 12; Mens, sent. 24; Meretricium, sent. 22; Modestia, sent. 35; Mortalis, sent. 38, 76; Novitas mundana, sent. 12; Oratio, sent. 8, 9, 10; Placere, sent. 76; Pulchritudo, sent. 108, 109; Relinquer, sent. 84; Sacerdos, sent. 18; Segui, sent. 62; Superstitia, sent. 31; Suspicio, sent. 35; Tempus, sent. 30, 31; Virginitas, sent. 58, 69.

SIXTUS.

PHILOSOPH.

(R)

OSCOLUM.

- COLLECTOR. *Definitio.* Osculum est actus suo genere honestus, factus amicitie, urbanitatis, reconciliationis, conciliandi amoris ac delectationis honeste et castae ergo: servatis circumstantiis loci, temporis, personarum.
- S. BERNARD. Triasunt oscula: reconciliatorium, muneratorium, contemplatorium: primum ad pedes, secundum ad manus, tertium ad os mentis. *Serm. 54, de Parvis sermon.*
- HUGO A. S. VICTORE. *Divino.* Est osculum lascivium, osculum proditionis, osculum sanctitatis et concordiae. *De Quest. super Epist. II ad Cor., quæst. 146.*
- HUGO CARD. Est triplex osculum: osculum adulationis, osculum proditionis, osculum reconciliationis. *Super II Regum, cap. 45.*
- Est osculum bonum, et malum amoris naturarum, ponitum, reconciliationis, congratulationis, fidei, gratie, obsequii, glorie: meretricis, fraudis, superbiae, avaritiæ. *Super Psalm. lxxvii. Differentia.* Est sylvium, basium, osculum: sylvium, impudicum mulierum est; basium, conjugatorum osculum, amicorum. *Super Cant., cap. 1, in illud: Osculetur me.*
- SENTENTIA PATRUM.
- N. AMBROS. 1. Non osculatur semper pater filium, sed et aliquando castigat. *Serm. 84.*
2. *Juda, osculo Filium hominis trahit?* Hoc est, venenum infundis osculo, quo gratia charitatis infunditur: osculo, quod sacra pacis insigne est: osculo, quo amicitia fida firmatur: osculo, quo fides sancta signatur? *Prose.*
3. Hoc ergo osculo tradis periculum, mem propter osculi commendam, venerari debes. *Super Psalm. xxxiii.*
- S. ANTONIUS DE PADUA. 4. O quot hodie Judæ, qui osculo adulationis proximum tradunt, et sic ullino laqueus se suspendunt eterne damnationis! *Serm. in die Parasceves.*
- S. AUGUST. 5. Osculum spiritale proprie amicorum est, qui sui una lege amicitia tenentur: non enim fit oris tactu, sed mentis affectu, non conjunctione labiorum, sed commixtione spirituum. *De Amicitia, cap. 6.*
6. O anima, prius attende que sis, ne andoas ire fœdâ in pulchri oscula. *Super Psalm. ciii, conc. 4, vers. 2.*
7. Habent oscula columbe, habent oscula et corvi: sed in corvis falsa pax, in columba vera pax. *Prose.*
8. Discernuntur oscula corvorum ab osculis columbarum: osculantur corvi, sed laniant: a laniatu innocens est natura columbarum: ubi vero
- laniantur, non est vera in oculis pax. *Tract. 6, in Evang. Joan., cap. 1.*
9. O Juda, osculo sanguinem fundis, pro pingore amoris vulnus inligis, pacis argumentum mortem immittis, servus Dominum tradis, discipulus magistrum prodis! *Serm. 1, Fer. 2, post Dom. Palmæ.*
10. O signum sacrilegum! o placitum fugiendum, ubi ab osculo incipit bellum, et per pacis indicium pacis rumpitur sacramentum! *Serm. 2, Fer. 3, post Dominum Palmarum.*
11. Qui flecte inimicum osculatur, Juda proditoris signum esse quis dubitare poterit? *Serm. 28, ad Frua, in eremo.*
12. Forniciorum oscula cavere oportet, non solum quoniam animalium venenatorum morsus. *Prose.*
13. Diffunditur enim venenum ex osculo per omne corpus, et ad interitum perducit. *De Virginit.*
14. Felicia prorsus oscula labii impressa lactentis, cui virginæ mater applaudebat in gremio. *Serm. 1 Assumpt. B. M.*
15. Felix osculum, ac stupenda dignatione mirabile, in quo non os oris imprimitur, sed Deus hominibus imitur. *Serm. 2, super Cantica.*
16. Scientia quo osculo datur, cum amore recipitur: quia amoris indicium osculum est. *Ibid. serm. 8.*
17. Tante efficacie osculum sanctum est, ut ex ipso tuam eum acceperit illud anima concipiat, tumescentibus nimirum uberibus, et lacte quasi pinguentibus in testimonium. *Ibid., serm. 9.*
18. Læta in prole mater, sed in amplexibus fœtor: chara pignora filiorum, sed oscula plus delectant. *Ibid., serm. 85.*
19. Osculi susceptio ex parte Christi, fuit benignitatis: sed ex parte Judæ, fuit vitæ dolositatis. *Super Luc., cap. 22, in illud: Juda, osculo Filium hominis trahit?*
20. Osculum diaboli est falsa securitas peccatoris: libentius debetis a Christo castigari, quam a diabolo osculari. *Serm. 2, Dom. 3, post Pascha.*
21. Osculum divinum, non conjunctio est labiorum, quam interdum pacem mentitur, animorum, sed plane infusio gaudiorum, et revelatio secretorum. *De septem donis Spiritus sancti in specie, de dono intellectus, cap. 6.*
22. Fugiant omnino fœminea oscula milites Christi, cum osculum etiam viris offerri non debeat: nisi forte ubi de proprio patre, vel aliis honestis personis, moris exacta, sine scandalo vitari non potest. *Prose.*
23. Religionis personam, religionis honestas ac indifferenter osculis communicare non possit.
24. Nunquam mulierem quantumcumque sibi affinitate conjuncta sit, sive sororum, sive nepem,

- quantumcumque pueriles: sed nec facile matrem propriam osculatur. *In Speculo discipuli, part. 1, cap. 30.*
25. Illicito non in osculo censetur, sed in benevolentia. *Lib. 3, Perlag.*
26. Osculum sanctum ore modesto et clauso benevolentiam animi ostendit, per quod maxime se crevit mansuetudo mortui. *Ibid.*
27. Osculum scelerare est incestum veneno plenum, sanctitatem simulans. *Ibid.*
28. Oscula impudicitie sæpe virus immittunt, et sic manifestum est osculum non esse dilectionem. *Ibid.*
29. Osculum manifestum est amicitie typus, sicut et amplexus unitatis. *Lib. 6. Glossag. in Genesis, cap. 4, de Joseph.*
30. Oscula, amplexus, et tactus, quæ effectus sensualis et inordinate affectionis sunt, non carent periculo. *Super Hymn. tempore feriale ad Sextam.*
31. Cavenda sunt impura oscula: impudici omnia contactus oculi, quid aliud est quam morsus diaboli, et arria peccati? *Prose.*
32. Si quidem Tullius magister gentilis ita condemnavit hoc vitium, dicens: osculum pars adulterii est: per hoc enim criminis ostium, et mortis initium fit.
33. Etiam si nondum in opere consummetur iniquitas, peribeta est jam in corde per osculum captivitas. *Homil. de Luctu quadrages.*
34. Osculum Christi purgamentum est cuiusvis cordis. *Homil. 1, super Cantica.*
35. Labia viri venena prebent mulieri. *In Regula monachar., cap. 20.*
36. Osculum pacis et amoris signum est. *Lib. 2, super Prov., cap. 24, super illud: Labia deosculabuntur.*
37. Proditor osculo pacem promittit, sed decipit. *Lib. 2, de Claustr. anime, cap. 16.*
38. Appropinquo ad osculum pacis, qui prius reconciliatus accedere debuissim ad osculum fratris. *Ibid., cap. 23.*
39. Osculum duo corpora conjungit, delectat, erudit, signum pacis est, pignus amoris, artha sponsaliorum. *Lib. 4 de Propriet. serm., cap. 43.*
40. Sicut Judas osculo Christum tradidit, sic et mundus quos osculatur tradet. *Super Genes., cap. 31.*
41. Quemcumque mundus osculatur osculo colate dignitatis, vel cuiuscumque prosperitatis, tradit in mortem. *Super Prov., cap. 31.*
42. O signum sacrilegum! o convantus nefarius! o placitum pœnendum, ubi ab osculo incipit bellum, et per pacis indicium, pacis rumpitur sacramentum! *Serm. 1 in Fer. 5 Passion.*
43. Per quod conservaverit gentes bella finire, per hoc traditor Judas bellum voluit inchoare. *Ibid.*
44. Sanctum osculum tenemus, quod animas sociat, reconciliat mentes, et unum corpus ostendit. *Homil. de Prodit. Judæ.*
45. Osculum sanctum est, quod dolo caret ac simulatione. *Homil. 44, super I Cor.*
46. Osculum unit homines, et quasi in unum redigit corpus. *Ibid.*
47. Propter hoc osculum datur, ut charitatis fiat symbolum, ut accendat affectionem, ut invicem diligantur homines, tanquam fratres fratres, tanquam filii patres, tanquam patres filios, immo et multo magis. *Homil. 30 super II Cor.*
48. Impossibile est non vulnerari mentem, dum osculo lascivius contingit mulierem. *De Inst. vite sacer., cap. 3.*
49. Differt ab amore osculum: nam ille est animarum conjuncturarum per mutuum benevolentiam, hoc autem nudam salutationem superficie tenuis in occurru fortuito indicat. *Lib. de eo, Quis verum divinat, hæret sit.*
50. Osculum sæpe fœcundum specimen amicitie est. *Ibid.*
51. Oscula, quanquam secundum speciem non sint mortalia peccata, ut tamen libidinosas sunt inter mortalia numerantur. *2, quæst. 154, art. 4.*
52. Duplices osculum in ore gerant, et retro pungere querunt: sicut Judas fecit, nam per osculum fecit capi Christum. *De Modo constanti de mendacio.*
- Vide etiam tit. Judas, fere per totum; Meretricum, sent. 70; Mulier, sent. 59; Proditio, sent. 16.
- OTIOSITAS.
- Definitio.* Otiositas est cessatio ab his que nos ex officio attingere facere.
- Otiosum est quod nullam habet utilitatem, vel utilitatis intentionem. *De Vita solit.*
- Productio.* Otiositas est sentina omnium vitiorum. *Epist. ad Ministras provinciales et custodes.*
- Otiositas non est diu sola, sed parit alia vitia. *Super I, ad Thimoth., cap. 5, art. 5.*
- Verbositas et curiositas ex otiositate nascuntur. *Ibid.*
- Otium stultitiam, labor scientiam generat. *Lib. 2 de Claustr. anime, cap. 14.*
- Otium sceleris origo est. *Lib. 1 Perill., cap. 89.*
- Omnis mali et vitii auctor et initium, est otium. *Super I ad Thimoth., cap. 5.*
- Otium est vitiorum carnalium inestivum. *Opuse. de Perfect. vite spirit., cap. 9.*
- Comparatio.* Assimilatur otiositas stagno: quia sicut stagnum abundantiam nutrit piscium, sic otiositas multitudinem cogitationum. *Lib. 1, de Nuptiis, cap. 3.*
- S. BASILIUS MAGNUS.
- S. BERNARD.
- S. HONAV.
- DIONYSIUS CARTHEUS.
- HUGO A. S. VICTORE.
- S. JOHANNES BAPTISTA.
- S. THOMAS AQUINAS.
- HUGO A. S. VICTORE.

S. ANTONIN.

1. Otiositas est filia acedia, et valde reprehensibilis, precipue in tempore gratie. Part. 2, tit. 9 de Acedia, cap. 11.

2. Otiositas et voluptas sunt arma hostis antiqui ad miseris animas captivandas. Ibid., cap. 14, § 1.

S. ANTONIUS DE PADUA.

3. Gravius libido urit, quem invenit otiosum. Serm. 2, Dom. 3, post Pascha.

S. ATHANAS. MAON.

4. Valde demones oblectantur eragula, et otio corporis. De Virginit.

S. AUGUST.

5. Nemo invidet otio meo, quia manum otium magnum habet negotium. Epist. 116, ad Evodium.

6. Utinam isti, qui vacare voluit manibus, vacarent et linguis. De Opere monachorum, cap. 22.

7. Non sic quisque debet esse otiosus, ut in eodem otio utilitatem non cogitat proximo, nec sic actuosus, ut contemplationem non requirat Dei. Prose.

8. In otio non inerte vacatio delectare debet, sed aut in quiete, aut inventio veritatis, ut in ea quisque proficiat, si quod inveniret, tenet, et aliter non invidet. Lib. 19 de Civit. Dei, cap. 19.

9. Otium sanctum querit charitas veritatis, negotium iustum suscipit necessitas charitatis. Ibid.

10. Otium meum non impeditur nutrienda desidia, sed percipiende sapientie. Tract. 37 super Evang. Joan., cap. xii.

11. Nihil Dei servis otiositate pejus. Serm. 4 ad Fratres in eremo.

12. Fuge otium, et semper aliquid facere memento: fuge otium, quia mors est. Ibid., serm. 17.

13. Quamdiu David exercitavit se in militia, non insultavit sibi luxuria: sed postquam in domo otiosus remansit, laboravit adulterio, et homicidium commisit. Prose.

14. Samson dum cum Philistinis pugnavit, non potuit capi ab hostibus; sed postquam dormivit in sinu formice, et otiose cum ea remansit, mox captus et caecatus ab hostibus.

15. Salomon, dum occupatus esset in sedificatione templi, non sensit luxuriam; sed mox recedens ab opere perensit insulturnitiam, et deficiens femina insistens ad idola, adoravit in thalamo vitulum aureum.

16. Vigilare ergo, fratres mei, vigilate, et nolite in otio delicere, quia nec sanctiores David, nec fortiores Samson, nec sapientiores Salomone vos esse cognoscite. Ibid.

17. Audivit semel Antonius: Antoni, cupis Deo placere? Semper aliquid facito: ora, et dum orare non poteris, manibus labora. Serm. 17 ad Fratres in eremo.

18. Quid otium est, nisi vivi hominis sepultura? Ibid.

19. Hec est illa otiositas pessima, quam frequenter Sanctorum conventus destruit, pariens in eis luxuriam, nutriendi in eis gulam, seminans in eis zizaniam, et generans omnia que sunt opera carnis. Ibid.

20. Tu qui in otia ac desidia vivis, scias quod otium mala faciendi principium est. Homil. 7 in Hanc.

21. Otium sine timore Dei, pravitas doctor est, sita qui tempore uti non sciunt. Ibid., homil. 8.

22. Omnia errat, qui per pacem et otium se assequi triumphum putat. In suis Proverb., verbo Omnia.

23. Vitium dant otia mentem. Ibid., verbo Omnia.

24. Otiositas inimica est anime. In Regula, cap. 43.

25. Cavendum est in otio otium; fugienda est otiositas, namque margarum, nocera virtutum. Lib. 2 de Conviv. ad Eugen. Pap.

26. Omnium tentationum et cogitationum malaram et inutilium scilicet, otium est. De Vita solit.

27. Summa mentis malitia est otium inerte. Ibid.

28. Pro vitando otio otiosa sectari ridiculum est. Ibid.

29. Luxuria gravius urit, quem otiosum invenit. Serm. 64 ad Sororem.

30. Et consuetudine otii, homo molliis et piger efficitur, ut nihil velit pati, vel facere, nisi quod libet. Lib. 2 de Profectu relig., cap. 14.

31. Nunquam in te des otio locum, sed indistentem fructuose te occupa. In Exhort. ad noct., art. 2.

32. Non debet miles Christi otiosus esse, hoste intra patriam manente. Super Judith, cap. xv.

33. In desideris est omnis otiosus. Super Prov., cap. xxiv.

34. Dum lassum es quisque in otio remittit, dissolutam mentem corruptiori proutit. Lib. 2 Moral., cap. 27.

35. Nonnulli hominum ita otioso mentis sunt, ut ei eos labor occupationis excipiat, in ipsa operis inebriatione succumbant. Ibid., lib. 6, cap. 17, num. 26.

36. Otium est quendam ingenti rubigo. Epist. 49, ad Innocent.

37. Non tibi sufficit a malis otiosum esse, si otiosa fueris a bonis. Epist. 1 ad Demetrium.

38. Omnis concupiscentie et inmunditie, atque peccati mater est otiositas. In Regula monachorum, cap. 12.

39. Otiositas inimica est anime, et facile ad vitia rapit. Super Regul. D. Aug., cap. 9.

S. BASILIUS MAGIST.

HEGO CARD.

V. VENT.

S. SENECA.

S. BERNARD.

S. BASILIUS MAGIST.

S. INNOC. III.

JOAN. CASS.

S. JOHANNES CHRYSOST.

GLOSS. IN.

S. GREGOR. MAGIST.

S. BASILIUS.

HEGO A S. VICTORIS.

40. Labore caro alligitur, otio nutritur. Lib. 2 de Claustro anime, cap. 14.

41. Juvens in otio, quasi juvenens sine jugo. Ibid.

42. Antiquus hostis, mox ut otiosum mentem invenerit, ad eam sub quibusdam occasionebus locutus venit, et quendam ei de gestis preteritis ad memoriam reducit. Lib. 4 de Anim., cap. 17.

43. Diabolus illum qui recessit ab eo, ferius persequitur; omni peccatorum genere tentans, nunc de isto, nunc de illo: et si forte inveniat otiosum, cito subvertit eum. Super Genes., cap. xxxi.

44. Humanam mentem otium contundit, et demigrat, et rubiginat, et consumit. Super Ecclesiasten, cap. x.

45. Otiositas multorum malorum fuit occasio: diabolus enim animam otiosam facile inclinat ad vanitatem cogitationum, de vanitate cogitacionum ad voluptatem affectionum, et tandem ad consensum et operationem. Super Ecclesiasten, cap. xxxii.

46. Otiositas nunquam sola est, sed eam multa mala comitantur. Super 1 Timoth., 5.

47. Otium corpori nocet, et anime. Super Epist. ad Hebr., cap. 6.

48. Nemo inter vos otiosus sit, mater enim est egestatis inertia. Epist. 7, ad Thimotheum.

49. Nihil magis est amicum voluptatis, quam otium. Serm. de Uno confes.

50. Mens otiosa nihil aliud cogitare novit, quam de eis et ventre. Lib. 16 Conviv. invit., cap. 6.

51. Omnium vitiorum quasi magistra quedam, atque origo est otiositas. Homil. 36 super Matth. Oper. imperf.

52. Otiosus est, qui opus Dei non operatur; si alienas res tollit, non es otiosus, sed mortuus: si autem aliena non tollis, et tamen de tuis rebus pauperibus non das, tunc otiosus es. Homil. 34 super Matth. Oper. imperf.

53. Quid jucundius homine otioso? quid arduosius? quid miserius? nonne hoc plurimum vinculis detinetur? nihil vacatione molestius, nihil otio periculosius. Homil. 35 super Acta Apost.

54. Sicut otium mala res est, ita et operatio que non congruit: igitur fugiendum est ei opus otio deterius. Ibid.

55. Otium malitia causa est et radix: omnem quippe malitiam docuit otium. Serm. 16 super Epist. ad Ephes.

56. Sicut ex opere nascitur opus, ita et otio trahitur otium. Serm. 8 super Epist. ad Phil.

57. Omnem malitiam docuit otiositas. Homil. 15 super 1 Tim.

58. Sicut otium corpus laedit, sic et animum

otium a bonis remissionem reddit et infirmum. Homil. 16 super Epist. ad Hebr.

59. Nihil periculosius otio, quoniam et carnum excitat in libidinum, et mentis omnem elevat virtutem, extinguilique spiritus fervorem. Lib. 1, homil. 7, ad Monachos.

60. Omnium fomes et nutrimentum malorum est otium.

61. Libicunque fueris, semper otium, ut perniciosissimum anime pestem fugito. Ibid.

62. Si otii tempus non haberes mens inquieta mortaliu, non pateret tam facilis aditus sordibus vitiorum. De Laud. Scriptor., cap. 2.

63. Otio etiam deditus cito luxuria subripit, vacantemque cito preoccupat. Prose.

64. Gravius libido urit, quem otiosum invenit: quapropter preceve otium, non deligas otium, non duas vitas in otio. Lib. 2 de Synon., cap. 4.

65. Nihil in sancto proposito otio deterius, quod non solummodo non acquirit nova, sed etiam requisita consumit. De Ligno vite, de Timoth., cap. 2.

66. Otiosus mens nihil aliud cogitare novit, quam de eis ut de ventre: et qui otiosa quiete perficitur, nisi spiritaliter vacarit, more pecudum vitam ducit. De Ligno vite, tract. 11, de Sobriet., cap. 4.

67. Effluviari otio et torpere pigritia, nihil aliud est quam sufficere virtutem, nutrire superbiam, vitiosque construere ad gehennam. Epist. 9, ad Quendam.

68. Qui ab otio alienus est, nec ulla ratione vacuus esse, atque a negotiis ferari potest. Epist. 67, adversus Andronic.

69. Otiosorum precipue sunt nugae, futilisque loquacitas, et inutilis curiositas. Super II ad Thesal., cap. iii.

70. Otium introductur nequitiam. Super I ad Timoth., cap. v.

71. Otium est vitiorum carnalium incentivum. De perfect. vite spirit., cap. 9.

72. Otium et deliciae prodones sunt castitatis. Serm. 6 ad Fratres, divis. 4, part. 2.

73. Nihil agere, semper infelici est optatum. In suis Solent., sent. 232.

74. Nihil est curiosius otiosis. Lib. 9, epist. 32, ad Titianum.

75. Otio proclur. In Penege. de Trajano augusto.

76. Glorici otio, inere ambitio est. Epist. 68.

77. Cito inerti otio vita torpescit. Epist. 81.

78. Honesior est, quem senectus ad otium retulit, quam quem in otio invenit; et tunc incipit laborare. De Moribus.

79. Otium quod industria et otio maxime con-

JOAN. THOM.

S. IRENEJUS.

S. LAURENTIUS JURETUS.

FRANC. ABER.

S. SYNECUS EPISC.

S. THOMAS AQUINAS.

THOMAS A KEMPIS.

MIRUS PUB.

PLINIVS II.

SENECA.

VALENTIUS.

MAXIM. trarium videtur, vitari debet. Lib. 8. *Dictor. memorabil.*, cap. 8.
 Vido etiam tit. *Cogitatio*, sent. 4; *Contemplatio*, sent. 228; *Curiositas*, sent. 38; *Dormire*, sent. 38; *Exercitium*, sent. 9, 10; *Labor*, sent. 90; *Luxuria*, sent. 98; *Militia*, sent. 79; *Nequitiæ*, sent. 74; *Profectus*, sent. 89; *Pullulantibus*, sent. 20; *Religiosis*, sent. 97; *Requies*, sent. 77; *Tempus*, sent. 94.

PÆDAGOGIA.

ETYMOL. *Etymologia.* Pædagogia græce παιδαγωγία, hoc est, puerorum educatio. Lib. 1. *Pædagogus*, cap. 5.
HUGO CARD. Pædagogus a pede et duco, vel a παιδα puer, ἄγωγος ductio. Super *1. ad Cor.*, cap. h.
CLEMENS ALEX. *Divisio.* Pædagogia multis modis appellatur: 1. est pædagogia ejus, qui ducit et docet; 2. est pædagogia ejus, qui ducit et docet; 3. est pædagogia, ipsa deductio et institutio; 4. est pædagogia, ea que docentur, ut præcipua. Lib. 4. *Pædagogus*, cap. 7.

SENTENTIE PATRUM.

S. AUGUST. 1. Lex hominum terrendo ad Christum diligendum pædagogus perducit officio. *De Perfect. just.*, cap. 5.
CLEMENS ALEX. 2. Pædagogus humanis præceptis, tanquam lenibus medicamentis, ad perfectam veritatis cognitionem eos, qui laborant, deducit. Lib. 1. *Pædag.*, cap. 1.
 3. Quemadmodum quorum corpus egrotat, his medico opus est; ita quorum æger est animus, ii pædagogo indigent. *Ibid.*
CLOSS. ORD. 4. Sicut cum pædagogo traditur puer, si minus dignus imbutus appareat disciplinis, culpa ad pædagogum refertur ita nec puer a patre, ut pædagogus arguitur, nisi durus et lascivus et protervus pædagogi salutaria monita spererit. Super *Num.*, cap. xiv.
HESTERICH. 5. Optimus corporis et anime pædagogus est, indelebilis memoria mortis. *Centur.* 1, sent. 95.
S. HIERON. 6. Optimum te convenit habere pædagogum, qui te moneat, qui asperitate frontis te terreat. *Epist.* 47, *de Vitando suspensa contubernio.*
 7. Pædagogus parvulis assignatur, ut lascivius refrænetur aetas, et prona in vitiâ corda teneantur, dum tenera in studiis eruditur infantia, et ad majores philosophia, ac regende reipublice disciplinas, metu poenæ coercita præparatur. *Prover.*
 8. Non tamen pædagogus, magister et pater est: nec hæreditatem et scientiam pædagogi is qui eruditur expectat, sed alienum custodit filium pædagogus, ab eo postquam ille ad legitimum capiendæ hæreditatis tempus advennerit recessurus. Lib. 2, super *Epist. ad Galat.*, cap. iii, in illud: *Lex Pædagogus noster.*

9. Perfecte ætatis discipuli non indigent pædagogo. Super *Epist. ad Galat.*, cap. iii.

10. Pædagogus pueris tantum constituitur, dicit ad scholas puerum, docet, exercet, custodit, accusat cum peccat.

11. Adolescentium pædagogus, crux est. *Homil. de Cruce Dom.*

12. Pædagogus non adversus præceptor, sed adjuvat, arens adolescentem ab omni vitio, reddens illum idoneum omni studii percipiendis qua tradit præceptor. Super *Epist. ad Galat.*, cap. iii.

13. Cum pædagogo traditur puer, si forte minus dignus, nec secundum paternam nobilitatem imbutus appareat disciplinis, continuo culpa ad pædagogum refertur: nec ita puer a patre, ut pædagogus arguitur, nisi durior fuerit, et pædagogi monita spererit. *Homil.* 29, in cap. xxv, *Num.*

14. Necessarium est opus pædagogi donec parvulus est is qui sub pædagogo est, non est autem necessarium officium pædagogi, cum ad perfectionem venerit is qui sub pædagogo fuit. Lib. 3, in cap. iii, *epist. ad Rom.*

15. Enormiter peccat, seque vite alienæ reum constituit, qui pueros in ætate tenera, nimia familiaritate et suavitate verbis emollit. *Epist.* 54, *ad Joan. episc. Saluberrimos.*

16. Oeterimus quisque puer odit præceptores et pædagogos. *De Sacrific. Abel.*

17. Pueris arcta adhibetur custodia, dum sub pædagogis educantur. *Contra retrahentes ab ingressu relig.*, cap. 7.

SENTENTIE PAGANORUM.

18. Unicuique nostrum videtur pædagogum dari Deum. *Epist.* 110.
 19. Turpe est nomen esse in comitatu puerorum, cujus sana facies medicamentum desideret. *Epist.* 123.
 20. Imbecillioribus ingeniis necessarium est aliquem præire: ut dicat, hoc vitabis, hoc facies. *Epist.* 94.

PALATIUM.

SENTENTIE PATRUM.

1. Quid querimus? regis rei militamus? majore esse poterit spes nostra in palatio, quam ut amicus imperatoris simus? Et tibi quid non fragile, plenumque periculis? et per quot pericula pervenitur ad grandis periculum? et quomodo iudicium? Lib. 8. *Confess.*, cap. 6.

2. Quotidie perstrpunt in palatio leges, sed Justiniani, non Domini: hæ autem non tam leges, quam lites sunt et cavillationes, subvertentes iudicium. Lib. 1, *de Convit.*

3. Rigida vita debet declinare mollium palatia,

HUGO CARD.
 S. JOHANNES CHRYSOST.
 ORIGEN.

ORIGEN.

PETR. BLES.

S. THOMAS AQUINAS.

PETR. BLES.

PRILO FER.

S. THOMAS AQUINAS.

SENeca.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. BERNARD.

CLOSS. ORD.

que frequentant molliibus indutus adulantes. Super *Math.*, cap. xi, in illud: *Ecco qui molliibus vestiuntur.*

4. Rigidam vitam et austeram vitare debere aniles regum, et mollium hominum palatia declinare certum est. Lib. 2, in *Math.*, cap. xi, can. 5, num. 102, super illud: *Ecco qui molliibus.*

5. Melius est religiosis tabernaculum habere, quam palatium. Super *Josue*, cap. xviii.

6. Majus est saturari in palatio, quam in palatio gaudere. Super *Math.*, cap. v.

7. Frequenter in palatiis conversantur, qui molliibus et delicatis auribus principum, etiam in turpibus blando lenocinatur applausu, ponentes cervicalia sub capite, et pulvinaria sub omni cubito manus. *Proser.*

8. Vix invenitur in curiis, qui non vendat oleum, qui caput peccatoris oleo non impinguet. *Epist.* 112, *ad Avellanens. episc.*

9. Frequentare palatia regum propter delicias, vel gloriam, vel cupiditatem, non competit religiosus: sed ea adire propter piæ causæ eis compellit. 2, 2, *quest.* 187, art. 2.

PANIS.

SENTENTIE PATRUM.

S. AUGUST. 1. Possit panem angelorum manducare hominodum angelis adequatus, si panis ipse angelorum hominibus dignetur adequari. Lib. 3, *de Lib. arb.*, cap. 10.
 2. Palato non sano, poena est panis. Lib. 7, *Conf.*, cap. 16.
 3. Panis hominem alit, accipitrem necat. *De Morb. Moich.*, cap. 8.

4. Ullus esuriens panis tollitur, si de cibo securus justitiam negligat, quam esurienti panis frangitur, ut injustitiam seductus acquiescat. *Epist.* 48.
 5. Unus panis, sacramentum est unitatis. *Epist.* 50.

6. Per panem intelliguntur omnia ad victum pertinentia. Lib. *Locutionum de Genesi.*
 7. Vigilanti administratione curandas ut opes, ut nec ipsi monachi panem suum, quoniam jam communis factus est, gratis lascedent. *De Opere Monachor.*, cap. 25.

8. Panis alienus invito, quamvis valentiori, auferendus non est, ut alatur infirmior. *De Mendac.*, cap. 9.

9. Difficile est nobis a carnalibus abstinere, cum panis veritissimus noster spiritus sit. *De Divitiis animal.*, cap. 13.

10. Cum labore nunc edimus panem, peccato transgressionis mortales ex immortalibus facti. *Ibid.*

Tom. III.

11. Noster panis, non quilibet, sed certa consecratione mysticus fit nobis, non nascitur. Lib. 20, *contra Faust.*, cap. 13.

12. Creatura panis ideo restrictus est utendum ne ipsa concupiscentia, quod malum vitæ ac nostrum est, mentem corruptibilem corpus, ex abundantiore materia multo magis aggravante, adtervus nos vehementius concitaret. Lib. 3, *contra Julian.*, cap. 20.

13. Mensa sponsi tui panem habet integrum, et calicem sanctum. *De Cultura agr. Dom.*, cap. 6.

14. Quod est panis, non est hoc aqua; Deus tibi totum est: si esurieris, panis tibi est; si sitieris, aqua tibi est. *Tract.* 13, super *Joan.*

15. Panem celestem spiritualiter manducate: securus accede, panis est, non venenum. *Ibid.*, tract. 26.

16. Veritas panis est, mentes reficit, non deficit. *Ibid.*, tract. 41.

17. Apostoli manducabant panem Dominum, Judas panem Domini contra Dominum: illi visum, ille poenam. *Ibid.*, tract. 59.

18. Christus lacte te nutrit, ut pane pascat. *Tract.* 3 super *Epist. Joan.*

19. Panis noster aetheris Christus; panis noster quotidianus Christus in carne: æternus sine tempore, quotidianus in tempore. *Homil.* 14, *ex lit. Homil.*, cap. 1.

20. In horreis nostris habemus abundantiam, que flammæ nostras, oblatione unius panis extinguit. *Ibid.*, homil. 39.

21. Norunt fideles quid accipiant, et hominum est eis accipere panem quotidianum huic tempori necessarium. *Ibid.*, homil. 42, cap. 4.

22. Panes quibus alimur in hac vita, tres sunt: purgatorius cum amaritudine, consolatorius cum dulcedine, solidus cum fortitudine. In suis *Senten.*, verbo *Panes.*

23. Ubi curiosa ciborum diversitas, ibi divitis suppellectilis discolor varietas oculos pariter pascat et ventrum, celestis panis jejuniis deserit mentem. *Epist.* 2, *ad Fulconem.*

24. Panis animus justitiae est: et soli beati, qui esuriant illum, quoniam ipsi satorantur. In *Declamat.*

25. Panis est stipendium vite presentis. Lib. 11, *Moral.*, super illud *Job.* xv: *Cum se moverit ad quærendum panem.*

26. Panis subsidium presentis vite est. *Ibid.*, lib. 28, cap. 26, super illud *Job.* xxxiii: *Et laborem vestrum in laboritate.*

27. Qui indigenti etiam peccatori panem suum non qua peccator, sed qua homo est, tribuit: mirum non peccatorem, sed justum pauperem.

S. CYPRIANUS
 MAGRUS.

17

MAXIM. trarium videtur, vitari debet. Lib. 8. *Dictor. memorabil.*, cap. 8.
 Vido etiam tit. *Cogitatio*, sent. 4; *Contemplatio*, sent. 228; *Curiositas*, sent. 38; *Dormire*, sent. 38; *Exercitium*, sent. 9, 10; *Labor*, sent. 90; *Luxuria*, sent. 98; *Militia*, sent. 79; *Sequitium*, sent. 74; *Profectus*, sent. 89; *Pullulantibus*, sent. 20; *Religiosis*, sent. 97; *Requies*, sent. 77; *Tempus*, sent. 94.

PÆDAGOGIA.

ETYMOL. *Etymologia.* Pædagogia græce παιδαγωγία, hoc est, puerorum educatio. Lib. 1. *Pædagogus*, cap. 5.
HUGO CARD. Pædagogus a pede al dudo, vel a παιδός puer, ἄγωγός ductio. Super *1. ad Cor.*, cap. h.
CLEMENS ALEX. *Divisio.* Pædagogia multis modis appellatur: 1. est pædagogia ejus, qui ducit et docet; 2. est pædagogia ejus, qui ducit et docet; 3. est pædagogia, ipsa deductio vel institutio; 4. est pædagogia, ea que docentur, ut præcipua. Lib. 4. *Pædagogus*, cap. 7.

SENTENTIE PATRUM.

S. AUGUST. 1. Lex hominum terrendo ad Christum diligendum pædagogus perducit officio. *De Perfect. just.*, cap. 5.
CLEMENS ALEX. 2. Pædagogus humanis præceptis, tanquam lenibus medicamentis, ad perfectam veritatis cognitionem eos, qui laborant, deducit. Lib. 1. *Pædag.*, cap. 1.
 3. Quemadmodum quorum corpus egrotat, his medico opus est; ita quorum æger est animus, ii pædagogo indigent. *Ibid.*
GLOSS. ORD. 4. Sicut cum pædagogo traditur puer, si minus dignus imbutus appareat disciplinis, culpa ad pædagogum refertur ita nec puer a patre, ut pædagogus arguitur, nisi durus et lascivus et protervus pædagogi salutaria monita spererit. Super *Num.*, cap. xiv.
HESTERIUS. 5. Optimus corporis et anime pædagogus est, indelebilis memoria mortis. *Centur.* 1, sent. 95.
S. HIERON. 6. Optimum te convenit habere pædagogum, qui te moneat, qui asperitate frontis te terreat. *Epist.* 47, *de Vitando suspensa contubernio.*
 7. Pædagogus parvulis assignatur, ut lascivius refrænetur vitas, et prona in vitiâ corda teneatur, dum tenera in studiis eruditur infantia, et ad majores philosophia, ac regende reipublice disciplinas, metu poenæ coercita præparatur. *Prover.*
 8. Non tamen pædagogus, magister et pater est: nec hæreditatem et scientiam pædagogi is qui eruditur expectat, sed alienum custodit filium pædagogus, ab eo postquam ille ad legitimum capiendæ hæreditatis tempus advennerit recessurus. Lib. 2, super *Epist. ad Galat.*, cap. iii, in illud: *Lex Pædagogus noster.*

9. Perfecte ætatis discipuli non indigent pædagogo. Super *Epist. ad Galatas*, cap. iii.

10. Pædagogus pueris tantum constituitur, dicit ad scholas puerum, docet, exercet, custodit, accusat cum peccat.

11. Adolescentium pædagogus, crux est. *Homil. de Cruce Dom.*

12. Pædagogus non adversus præceptorum, sed adjuvat, arens adolescentem ab omni vitio, reddens illum idoneum omni studio percipiendis qua tradit præceptor. Super *Epist. ad Galat.*, cap. iii.

13. Cum pædagogo traditur puer, si forte minus dignis, nec secundum paternam nobilitatem imbutus appareat disciplinis, continuo culpa ad pædagogum refertur: nec ita puer a patre, ut pædagogus arguitur, nisi durior fuerit, et pædagogi monita spererit. *Homil.* 29, in cap. xxv, *Num.*

14. Necessarium est opus pædagogi donec parvulus est is qui sub pædagogo est, non est autem necessarium officium pædagogi, cum ad perfectionem venerit is qui sub pædagogo fuit. Lib. 3, in cap. iii, *epist. ad Rom.*

15. Enormiter peccat, sequæ vitæ aliæna reum constituit, qui pueros in ætate tenera, nimia familiaritate et suavitate verbis emollit. *Epist.* 54, *ad Joan. episc. Saluberrimos.*

16. Oeterimus quisque puer odit præceptores et pædagogos. *De Sacrific. Abel.*

17. Pueris arcta adhibetur custodia, dum sub pædagogis educantur. *Contra retrahentes ab ingressu relig.*, cap. 7.

SENTENTIE PAGANORUM.

18. Unicuique nostrum videtur pædagogum dari Deum. *Epist.* 110.
 19. Turpe est nomen esse in comitatu puerorum, cujus sana facies medicamentum desideret. *Epist.* 123.
 20. Imbecillioribus ingenii necessarium est aliquem præire: ut dicat, hoc vitabis, hoc facies. *Epist.* 94.

PALATIUM.

SENTENTIE PATRUM.

1. Quid querimus? regis rei militamus? majore esse poterit spes nostra in palatio, quam ut amicus imperatoris simus? Et tibi quid non fragile, plenumque periculis? et per quot pericula pervenitur ad grandis periculum? et quando in tu dicit? Lib. 8. *Confess.*, cap. 6.

2. Quotidie perstrpunt in palatio leges, sed Justiniani, non Domini: hæ autem non tam leges, quam lites sunt et cavillationes, subvertentes iudicium. Lib. 1, *de Convit.*

3. Rigida vitæ debet declinare mollium palatia,

HUGO CARD.
 S. JOHANNES CHRYSOST.
 ORIGEN.

ORIGEN.

PETR. BLES.

PRILO FER.

S. THOMAS AQUINAS.

SENeca.

S. AUGUST.

S. BERNARD.

GLOSS. ORD.

que frequentant molliibus indutus adulantes. Super *Math.*, cap. xi, in illud: *Eccc qui molliibus vestiuntur.*

4. Rigidam vitam et austeram vitare debere anles regum, et mollium hominum palatia declinare certum est. Lib. 2, in *Math.*, cap. xi, can. 5, num. 102, super illud: *Eccc qui molliibus.*

5. Melius est religiosus tabernaculum habere, quam palatium. Super *Josue*, cap. xviii.

6. Majus est saturari in palatio, quam in palatio gaudere. Super *Math.*, cap. v.

7. Frequenter in palatiis conversantur, qui molliibus et delicatis auribus principum, etiam in turpibus blando lenocinatur applausu, ponentes cervicalia sub capite, et pulvinaria sub omni cubito manus. *Proser.*

8. Vix invenitur in curiis, qui non vendat oleum, qui caput peccatoris oleo non impinguet. *Epist.* 112, *ad Avellanens. episc.*

9. Frequentare palatia regum propter delicias, vel gloriam, vel cupiditatem, non competit religiosus: sed ea adire propter piæ causæ est compedit. 2, 2, *quest.* 187, art. 2.

PANIS.

SENTENTIE PATRUM.

1. Possit panem angelorum manducare hominoidum angelis adequatus, si panis ipse angelorum hominibus dignetur adequari. Lib. 3, *de Lib. arb.*, cap. 10.
 2. Palato non sano, poena est panis. Lib. 7, *Conf.*, cap. 16.
 3. Panis hominem alit, accipitrem necat. *De Morb. Moich.*, cap. 8.

4. Ullus esuriens panis tollitur, si de cibo securus justitiam negligat, quam esurienti panis frangitur, ut injustitiam seductus acquiescat. *Epist.* 48.
 5. Unus panis, sacramentum est unitatis. *Epist.* 50.

6. Per panem intelliguntur omnia ad victum pertinentia. Lib. *Locutionum de Genesi.*
 7. Vigilanti administratione curandas sunt opera, ut nec ipsi monachi panem suum, quoniam jam communis factus est, gratis lascedent. *De Opere Monachor.*, cap. 25.

8. Panis alienus invito, quamvis valentiori, auferendus non est, ut alatur infirmior. *De Mendac.*, cap. 9.

9. Difficile est nobis a carnalibus abstinere, cum panis veritissimus noster spiritus sit. *De Divini animal.*, cap. 13.

10. Cum labore nunc edimus panem, peccato transgressionis mortales ex immortalibus facti. *Ibid.*

Tom. III.

11. Noster panis, non quilibet, sed certa consecratione mysticus fit nobis, non nascitur. Lib. 20, *contra Faust.*, cap. 13.

12. Creatura panis ideo restrictus est utendum ne ipsa concupiscentia, quod malum vitæ ac nostrum est, mentem corruptibilem corpus, ex abundantiore materia multo magis aggravante, adtervus nos vehementius concietur. Lib. 3, *contra Julian.*, cap. 20.

13. Mensa sponsi tui panem habet integrum, et calicem sanctum. *De Cultura agr. Dom.*, cap. 6.

14. Quod est panis, non est hoc aqua; Deus tibi totum est: si esurieris, panis tibi est; si sitieris, aqua tibi est. *Tract.* 13, super *Joan.*

15. Panem celestem spiritualiter manducate: securus accede, panis est, non venenum. *Ibid.*, tract. 26.

16. Veritas panis est, mentes reficit, non deficit. *Ibid.*, tract. 41.

17. Apostoli manducabant panem Dominum, Judas panem Domini contra Dominum: illi visum, ille poenam. *Ibid.*, tract. 59.

18. Christus lacte te nutrit, ut pane pascat. *Tract.* 3 super *Epist. Joan.*

19. Panis noster aetheris Christus; panis noster quotidianus Christus in carne: æternus sine tempore, quotidianus in tempore. *Homil.* 14, *ex lit. Homil.*, cap. 1.

20. In horreis nostris habemus abundantiam, que flammæ nostras, oblatione unius panis extinguit. *Ibid.*, homil. 39.

21. Norunt fideles quid accipiant, et hominum est eis accipere panem quotidianum huic tempori necessarium. *Ibid.*, homil. 42, cap. 4.

22. Panes quibus alimur in hac vita, tres sunt: purgatorius cum amaritudine, consolatorius cum dulcedine, solidus cum fortitudine. In suis *Senten.*, verbo *Panes.*

23. Ubi curiosa ciborum diversitas, ibi divitis suppellectilis discolor varietas oculos pariter pascat et ventrum, celestis panis jejuniis deserit mentem. *Epist.* 2, *ad Fulconem.*

24. Panis animus justitiae est: et soli beati, qui esuriant illum, quoniam ipsi satorantur. In *Declamat.*

25. Panis est stipendium vitæ presentis. Lib. 11, *Moral.*, super illud *Job.* xv: *Cum se moverit ad quærendum panem.*

26. Panis subsidium presentis vitæ est. *Ibid.*, lib. 28, cap. 26, super illud *Job.* xxxiii: *Et laborem vestrum in laboritate.*

27. Qui indigenti etiam peccatori panem suum non qua peccator, sed qua homo est, pauperem minime non peccatorem, sed justum pauperem

S. CYPRIANUS
 MAGRUS.

17

SENTENTIA PATRUM.

nutrit : quia in illo non culpam, sed naturam diligit. In *Peccator.* part. 3, admonit. 24.

28. Panem enim in paradiso primus homo conditus habuit, quando in incuncto mentis vestigio conditoris sui precepta servavit. *Prose.*

29. Panis ejus fuit visionis divitiis delectatio, verbi Dei satiatio, interne quietis gaudium, lucis inaccessibilis splendor, sapientium refectio, angelorum societas, amor Dei, jubilium spiritus, contemplationis suavitas, collectionis desiderium, securitas mentis, presentia Creatoris.

30. Quam panem tunc perdidit, cum serpentis suggestioni consensit : tangens vitium, oblitus est preceptum. *Super ezechem. Psalm. Penit. in Paulin.* iv, vers. 3 : *Comedere panem meum.*

31. Panis alimentum corporis est, verbum mentis. Lib. 4, in 1 *Reg.*, cap. iv, super illud : *Ut comedas metum.*

S. HIERON.

32. Satis dives est, qui panem non indiget. *Epist. 4, ad Rustic.*

33. Veraciter fame conficitur quisquis celesti pane satiari non meretur. In *Orat. Hieron.*, super illud : *Pellis nostra.*

JOAN. CASS.

34. Nihil ita vescentis animum roborat, quomodo panis vitæ. Lib. 4, super *Eccl.*, cap. iv.

35. Quotidianam panis retentionem, quotidianam conficitur ecurie. *Collat. 2, Abbat. Magis,* cap. 23.

S. PETRUS CHRYSOL.

36. Manducat Deus in celo panem, quem percipit pauper in terra. *Serm. 42.*

37. Nescit lassari, mori non potest, cui panis, cui vita Deus est. *Serm. 466.*

S. THOMAS AQUINAS.

38. Raptores non comedunt panem suum, sed alienum. *Opus. 7, super Pater noster,* pecc. 4.

PAPA.

Etymologia. Dicitur Pontifex, quasi pons factus, vel pontem faciens, doctrinæ scilicet pontem, quo itur ad astra vite. Lib. 1 *de Sacram.*, cap. 40.

COLLECTOR.

Definitio. Papa est Pontifex summus, caput totius Ecclesie in terris, primus Christi vicarius legitime electus.

Papa dicitur, quia pater patrum : hic universalis dicitur, quia universa preest Ecclesie. *Prose.*

HUGO A S. VICTORE.

Hic quoque apostolicus appellatur, quia principis apostolorum vice fungitur.

Hic etiam summus Pontifex nuncupatur, quia caput est omnium episcoporum. Lib. 1 *de Sacram.*, cap. 43.

S. THOMAS AQUINAS.

Comparatio. Sicut illa que pertinet ad cultum divinum excedit temporalia : ita dignitas pontificalis excedit omnes alias dignitates. *Super Epist. ad Hebr.*, cap. v, lect. 4.

1. Multis virtutibus debet splendore vita Pontificis, ut gradui conferat decorem, quem ab eo non accept. Part. 1, tit. 15, cap. 5, § 9.

S. ANTON.

2. In summo honore, summa sit illi humilitas : honoris laus est, humilitatis virtus. *Serm. 7 ad Fratres in creta.*

S. AUGUST.

3. Quid, si summus Pontifex sis ? non quia quid summus Pontifex, ideo summus ? infamum noris esse, si summum putas. Lib. 2 *de Consid.*, ad Eug. *Pap.*

S. BERNARD.

4. Cogitans te summum Pontificem, attendas pariter viliissimum cinerem non fuisse, sed esse. *Ibid.*

5. Plenitudo potestatis super universas orbis Ecclesias, singulari prerogativa apostolica Sedi donata est : qui igitur huic potestati resistit, Dei ordinationi resistit. *Epist. 131, ad Mediolanenses.*

6. Considero gradum, et casum veror : considero fastigium dignitatis, et intus faciem abyssi jacentis decorum : attendo celsitudinem honoris, et e vicino periculum reformidi. *Epist. 257, ad Eugen. Pap.*

7. Nulla splendidior gemma in omni, precipue ornata summi Pontificis, quam humilitas : quo enim excelsior ceteris, eo humilitate apparuit illustrior et seipso. Lib. 2 *de Consid.*, ad Eugen. *Pap.*

8. Si summus sis, non ideo summus, quia summus es : infamum noris esse, si summum putas : et summus si infamum. Nisi te ad summum velum, non putare summum, aut velle putari antequam sis. *Ibid.*

9. Monstruosa res gradus summus, et animus infimus : sedes prima, et vita infima : ingens auctoritas, et mitans stabilitas. *Ibid.*

10. Summus Pontifex est princeps episcoporum, haeres apostolorum, primatus Abel, gubernator Noe, patriarchatus Abraham, ordine Melchisedech, dignitate Aaron, auctoritate Moyses, iudicatu Samuel, potestate Petrus, unctioe Christus. *Ibid.*

11. In palatio Papam, domi te patrem familias exhibe. *Ibid.*, lib. 3.

12. Papa debet esse perfectissimus inter omnes. *Serm. 22 in Hexam.*

S. GREGOR.

13. Unus est pater patrum, qui Papa merito appellatur, tanquam unus primus et summus pater spiritibus omnium patrum, imo omnium fidelium, et hierarcha principum, sponsum unicum, caput indivisum, Pontifex summus, Christi vicarius, locus et origo, regula cunctorum principum ecclesiasticorum. In *Breviario*, part. 6, cap. 12.

14. Si quis Ecclesie ordines considerare velit,

S. BRUNO

quomodo super laicos clerici, super clericos presbyteri, super presbyteros episcopi, super episcopos archiepiscopi, super illos patriarchas per ordinem sedent, et Romanum Pontificem super eos sedere conspiciat. *De Laudibus Eccles.*, cap. 2, *De Arca Noe.*

S. CLEMENS PAPA.

15. Quid in presenti seculo, Pontifex summo clericus ? Lib. 1 *Recognit.*

S. FULGENT.

16. Constat quod in Ecclesia nemo Pontifex potentior. Lib. 2 *de Verit. praedict.*

GREGOR. ORA.

17. Summus Pontifex cum suo collegio remedium adhibere debet, non solum statuti prelatorum inferiorum : sed etiam in suis, si nimis gravior videantur. *Super Acte Apostol.*, cap. xv.

18. Debet Pontifex habere matrem pietatem et patris severitatem : ut sit fortis superbis, et suavis modestis. *Super Epist. ad Tit.*

S. GREGOR. MAGNUS.

19. Quanto apostolice Sedi ab Ecclesia reverentia ceteris exhibetur, tanto eam in eorum decet esse tuitione sollicitam. Lib. 1 in *Registro*, indict. 9, cap. 74, epist. 71, ad *Petr. Subdiacon.*

S. GREGOR. NAZ.

20. Non magis ducere debemus, si plebem excellimus : sed pro detrimento habere, si dignitati nostrae non responderimus. In *Apologetico de sua faga.*

S. HIERON.

21. Ecclesie salus in summi Sacrodotis dignitate pendet. *Epist. 12, advers. Luciferianam.*

22. Tanta debet esse scientia et eruditio Pontificis Dei, ut et egressus ejus, et motus, et universa, vocalis sint : veritatem mente concipiat, et toto eam habitu resonet et ornato, ut quicquid agit, quicquid loquitur, sit doctrina populorum. *Epist. 6, ad Fabianum, de Ventis sacerdotum.*

HUGO A S. VICTORE.

23. Sedes apostolica cunctis in orbe terrarum praefertur Ecclesie, atque supra se metropolitana habere non potest. Lib. 2 *de Sacram.*, part. 3, cap. 15.

24. Officium Papæ est missas et divina officia ordinare, canones etiam pro tempore ad utilitatem Ecclesie promulgare et immutare : augustam conservare, pallia archiepiscopis, privilegia Ecclesie dare, totam Ecclesiam vice Christi gubernare. *Prose.*

25. Haque Papa vicem et locum Christi tenet, episcopi apostolorum, presbyteri septuaginta duorum discipulorum, reliqui ministri disconorum ab apostolis constitutorum. Lib. 1, *de Sacram.*

HUGO CARD.

26. In periculum anime tuæ sit, si facis aliquem cardinalem, qui non sit dignus fieri Papa. *Super Prose.*, cap. xii.

27. Dominus Papa nuncupat se servam servorum, quia quanto humilior est, tanto major est in conspectu Domini. *Super Luc.*, cap. ix.

28. Quando Papa facit decretum contrarium alicui decreto quod prius fecit, non facit contra se

sed magis pro se : quia in hoc ostendit suam dignitatem, quia potest mutare cursum consuetudinum. *Super Epist. ad Rom.*, cap. x.

29. Papa est vicarius Jesu Christi, successor Petri, Christi Domini, Domus Pharaonis, inter Deum et hominem medius constitutus, alia Deum sed ultra hominem, minor Deo sed major homine, qui de omnibus judicat, et a nemine judicatur. *Serm. 2 in Consecrat. Pontific.*

S. INNOC. III.

30. Si Papa hereticus est, in hoc minor est quolibet catholico. Cap. 4, part. 3, *de Eccles. auctoritate.*

JOAN. BERN.

31. Papa, qui nec impeccabilis est, neque confirmatus in gratia, subditus est legibus divinis et naturalibus, et in quibusdam ad leges humanas obligatur. *De Vita spirit. animæ*, lect. 3.

32. Non omnia Deo placent, que per summum Pontificem in terra geruntur. *Prose.*

JOAN. TRITH.

33. Summum quidem Pontificem, ut vicarium Christi verum amplexor, colo, veneror, ejus facta nequaquam reprehendo : sed hominem esse scio, qui ut homo, et falli potest et fallere. *De Rebus monast. ordin.*, cap. 4.

34. Sicut Regibus subesse oportet, etiam nonnulli sunt : ita summus Pontifex, qui sedem Petri apostoli tenet, et supremum Christi vicarius est in terris. *Epist. ad Florentium.*

LUDOVICUS BRUNUS.

35. Illius servituti addictus est, qui servire, regnare est, sed servum servorum reputas, qui tenet Ecclesiam principatum. *Treat. de Inst. episc.*

PETRUS BLESENSIS.

36. Qualitates Papæ : studens moribus implere pontificatum, et uti sancto Sanctorum devote servituti impendas officium, induas sanctitatem : ais compositus ad mores, fervidas in dilectione, mansuetus in societate : sis stabilis in promissis, fidelis ad patientiam, pronus ad concordiam, rigidus ad contrarium : sis in iudiciis exactus, in loquendo modestus, in jubendo discretus, in dispositione industrius : sis in agendo strenuus, in auxiliando sollicitus, in consiliis fidus, in responsionibus circumspectus : exhibe te majoribus devotum, minoribus blandum, aequalibus mansuetum : exhibe te rigidum superbis, benignum humilibus, misericordem pontificali, inflexibilem schismaticis : exhibe te Joannem inestuosum, Jehu et Malachiam opostatis, formicantibus Phinosem, Heliam idololatris, mentibus Petrum, Mithramantibus Paulum, negotiantibus Christum. *Epist. 13, ad Epir. Carthagos.*

37. Est Christi vicarius, homo columbinus, veritatis filius, Ecclesie prelatus. *Ibid.*, *serm. 18.*

38. Animabus prelatus es, non corporibus : nihil prelati eorumque est cum Pilato. *Prose.*

39. Christi vicarius es, et vicarius Petri : nec te respondere oportet Cæsari de commissis tibi jurisdictione, sed Christo. *Ibid.*, *de Inst. episc.*

PETRUS BLESENSIS.

PETRUS BLESENSIS.

PETRUS BLESENSIS.

PETRUS BLESENSIS.

PETRUS BLESENSIS.

PETRUS BLESENSIS.

PETRUS BLESENSIS.

PETRUS BLESENSIS.

PETRUS BLESENSIS.

PETRUS BLESENSIS.

PETRUS BLESENSIS.

PETRUS BLESENSIS.

PETRUS BLESENSIS.

PETRUS BLESENSIS.

PETRUS BLESENSIS.

PETRUS BLESENSIS.

- S. PETRUS DAMIANUS.** 40. Apostolica Sedes est caput omnium Ecclesiarum. Lib. 1, epist. 29, ad *Cadalaum antipap.*
S. THOMAS AQUINAS. 41. Sicut illa quae pertinent ad Dei cultum, excedunt temporalia; ita dignitas pontificalis excedit omnes alias dignitates. Super *Epist. ad Hebr.*, cap. v, lect. 4.

PARADISUS.

- S. IND. RESP.** *Etyologia.* Paradisi vocabulum ex Graeco in Latinum veritur hortus: porro Hebraice Eden dicitur, quod in nostra lingua deliciae interpretatur. Lib. 14 *Etymol.*, cap. 3.
S. AUGUST. *Definitio.* Generalis paradisi nomen est, ubi felicitur vivitur. *Epist.* 57.
S. BONAV. Quid est alius paradisi, quam hians risus? *Serm.* 5, de *Uno mortuo.*
CASSIODOR. Paradisus est amoenissimus locus, et felicissimam iuventutis aeterna securitas. Super *Psal.* cxxviii, vers. 10.
HUGO CARD. Paradisus est locus amenitatis, imo amoenissimus locus, ad Dei inhabitationem proprie deputatus. Super *Prov.*, cap. xv.
S. IOHANNES DAMASC. Paradisus est voluptatis omnis, ac iuventutis animi promptiorum, suavissimo odore ac lumine plenum. Lib. 2, de *Fide orthodox.*, cap. 11. Paradisus est divina plane regio, dignumque eo, qui ad Dei imaginem conditus est domicilium. *Ibid.*

SENTENTIAE PATRUM

- S. AMBROS.** 1. Quomodo voluptas ad paradisum revocare nos potest, quae sola nos paradiso exiit? Lib. 10, epist. 2, ad *Vercellens. Ecclesiam.*
 2. Extra paradisum vir factus est, et mulier intra paradisum: ut ad veritas quod non loci, non generis nobilitate, sed virtute unusquisque gratiam sibi comparat. De *Paradiso*, cap. 4.
S. ANTONIN. 3. In paradiso nulla infirmitas vel corruptio, nulla tentatio, nulla diversitas, opinionum vel voluntatum. Part. 4, tit. 6, de *Charitate*, cap. 8.
E. AUGUST. 4. Ecclesia in sanctis temperanter et iuste et pie viventibus, paradisi recte dicitur, pollens affluentia gratiarum, castisque deliciis. Lib. 42 de *Generi ad lit.*, cap. 35.
 5. Laetitia bonae conscientiae paradisi est. *Ibid.*
 6. Mens paradisi est, in qua cum coelestia meditatur, quasi in paradiso voluptatis delectatur. De *Spiritu et anima*, cap. 37.
 7. Tres generales sunt de paradiso sententiae: una eorum, qui tantummodo corporaliter paradisi intelligi volunt: alia eorum, qui spiritualiter tantum: tertia eorum, qui utroque modo paradisi accipiunt, quam mihi fateor placere sententiam. Lib. 8 de *Generi ad lit.*, cap. 1.
 8. Credendum est quoniam locus paradisi a co-

PARADISUS.

- gnitione hominum est remotissimus. *Ibid.*, cap. 7.
 9. Tria sunt, quibus non sunt meliora: anima sancti in bonis operibus perseverans, quae spociosior est sole: sancti angeli qui eum suscipiunt: et paradisi in quem ducitur. De *Salvator. docum.*, cap. 40.
 10. Superbia Adam de paradiso expulsi, sed humiliter latronem in paradisi introduxit. *Serm.* 42 ad *Frates in eremo.*
 11. Patria nostra paradisi est, paretes nostri sunt patriarchae, et prophetae, et apostoli, et martyres: cives sunt angeli, rex autem noster Christus est. *Ibid.*, *serm.* 50.
 12. Homo in paradiso ad se occidendum idoneus erat. In *Enchirid.*, cap. 106.
 13. In paradiso nec aberat quidquam, quod bona voluntas adipsiceretur, nec inerat quod carum, animusque hominis feliciter viventis offenderet. Lib. 11 de *Civitate Dei*, cap. 10.
 14. Superbus angelus per eandem superbiam, a Deo ad semetipsum conversus, de spiritali paradiso cecidit. *Ibid.*, cap. 11.
 15. Vivebat homo secundum Deum in paradiso et corporali et spiritali: neque enim erat tantum paradisi corporalis propter corporis bonum, et propter bona mentis non erat spiritalis. *Ibid.*
 16. Bene vivere sine adiutorio Dei, etiam in paradiso, non erat in potestate. *Ibid.*, cap. 27.
 17. Filiorum in paradiso procreatio sine sexuum commixtione facta non fuisset. Lib. 1 ad *Bonifac.*, cap. 8.
 18. Ubiunque sit paradisi, quisquis beatorum ibi est, cum illo ibi est, qui ubique est. *Epist.* 57.
 19. Non eiecit Deus hominem de paradiso, ut hic faciat alium paradisi. Apud *D. Antonin.*, part. 4, tit. 4, cap. 2, § 4.
 20. Paradisi habemus multo meliorem, et longe delectabiliorem, quam primi parentes habuerunt; et paradisi auster Christus Dominus est. *Serm.* 1 *Nativit.*
 21. Paradisorum tria genera sunt: voluptuosa dulcedo visibilium, sincera puritas spiritualium, delectiosa veritas supercoelestium. In suis *Sententiis*, verbo *Paradisorum*.
 22. Tuta habitatio paradisi, dulce pabulum verborum, opulenta multa nimis aeternitas: nihil ibi formidatur, nihil fastiditur, nihil deficit. *Serm.* 33 super *Cant.*
 23. Paradisi supercoelestis, regio beata et gloriosa, plena voluptatis et gratiae, suavitas et laetitia, benignitatis et gloriae. *Prose.*
 24. Ibi requies a labore, iuventutis de novitate, de aeternitate securitas; illic omnes vivunt, nullus moritur. *Serm.* de *S. Nicolao*.

PARADISUS.

PARENTES.

- S. BONAV.** 25. Tres sunt Paradisi: primus terrestris, ubi Adam fuit; secundus fidelium, scilicet Ecclesiae militans, tertius coelestis, scilicet Ecclesiae triumphans. Super *Psal.* 1.
 26. Nulli coelestis paradisi janua clauditur, si vellimus crucis ab eo furatur. *Prose.*
 27. Dicitur in quadam historia, quod latro qui fuerat eum Domino crucifixus, vadens ad Paradisum deliciarum, super se tulit crucis signum, quod dum vidit angelus custodiens paradisum, saltem eum intrare permisit. *Serm.* *Exalt. S. Crucis.*
 28. Paradisi coelestis est habitatio Dei, locus gaudii, locus lucis, locus ordinati amoris. Tit. 5 *Doct.*, cap. 1.
 29. Labore et dolore, cum gemitu et fletu acquiritur regnum Dei; delicias autem et honoribus perditur paradisi. In *Alphab. relig.*, lect. 11.
GLOSS. ORD. 30. Omnes oportet per ignem probari, quoniam ad paradisum redire desiderant. Super *Ecclesiastic.*, cap. vii.
S. GREGOR. MAGNUS. 34. Quid paradisi iuventutis? quid coelo securius? et tamen homo ex paradiso peccando, et angulus cecidit e coelo. Lib. 1 in *Registro*, indict. 15, cap. 469, epist. 5, ad *Cyriacum episc. Constantinop.*
 32. Regio nostra paradisi est, ad quam Iesus cognito, redire per viam qua venimus, prohibemur. *Prose.*
 33. A regione etenim nostra superbiendo, inobediendo, visibilia sectando, cibum vetitum gustando, discessimus: sed ad eam nosse est ut flendo, obediendo, visibilia contemendo, atque appetitum carnis refranando redemus.
 34. Quoniam qui a paradisi gaudiis per delectamenta discessimus, ad haec per lamenta revocamur. *Homil.* 10 super *Evang.*
S. HIERON. 35. Quos saturitas de paradiso expulsi, reducti esuries. *Epist.* 22, ad *Eustoch.*
HUGO CARD. 36. Christi imitatores quanto descendunt ad vilia et aspera: tanto ascendunt ad gloriam et delicias paradisi. Super *Gen.*, cap. xxviii.
 37. Pessima negotio est, ubi pro modica delectatione transitoria, datur tota gloria paradisi, et emittit tota poma inferni. *Ibid.*, cap. 42.
 38. Paradisi via est in tribulationibus. Super *Psal.* cxxv.
JOAN. TRITH. 39. Si paradisi est in terra, aut in monasterio, aut in eremo est. Lib. 1 de *Regim. claustr.*
 40. Si usquam est paradisi terrestris, in monasterio est. Lib. 1, *homil.* 6, ad *Monachos.*
 41. Paradisi supercoelestis, regio beata et gloriosa, plena voluptatis et gloriae, suavitas et laetitia, gratia et benignitatis. *Prose.*
S. PETRUS 42. Ibi requies est a labore, iuventutis de no-

vitae, de aeternitate securitas. *Serm.* 59, de *S. DAMIANUS. Nicolao.*

43. Ferampulus atque perfectus erit multo quod recuperabimus in coelo, quam perdidimus in paradiso: in paradiso erat posse peccare, et posse non peccare; in coelo erit omnino peccare non posse: in paradiso erat posse mori, et posse non mori; in coelo erit nunquam posse mori: in paradiso erat posse impugnari, et posse non impugnari; in coelo erit, nec posse impugnari. Part. 1, *Quomodo Christus ponitur in signum populo-*

RICH. A. S. VICTORI.

44. Plus sciet ille qui minus sciet in paradiso, quam omnes magistri qui sunt in mundo. Lib. de *Conscient.*

ROBERTUS A. SOBONA.

45. Paradisi voluptatis est, paradisi deliciarum est: alterius oculi, alterius temperiei, non vicibus faciens aetatis et hyemis, aut veris et autumnis; sed perpetuo voluptatis, et permanentium deliciarum paradisi est, semper floridus, semper lucidus, sempiterna suavitate, visu delectabilis ac gustu. Lib. 1 super *Gen.*, cap. xli.

RUFERTUS ABBAS.

46. Ille secum magnas opes ad paradisum portat, qui onustum vitis pectus studio religionis exonerat. *Homil.* 6, de *Offic. verb.*

S. YACOB. EPISC.

47. Civitas mirabilis est paradisi, in qua nullus est defectus, nec miseria, nullus infirmatur, nec senescit, nec moritur. *Serm.* 12, *Don. & Ad-*

S. VINCENT. FERRARIUS.

PARENTES.

SENTENTIAE PATRUM

1. Quam dulce pignus, quod a periculo incipit, et in periculo desinit: prius dolori futurum, quam voluptati; periculum emittit, nec pro arbitrio possidetur. Habet mater haeredes, sed augustinus dolores. Lib. 1 de *Virginibus.*
 2. Pater non habet filium, qui nescit unde sit. Lib. 1 de *Fide ad Gratianum*, cap. 9.
 3. Non possum salvo pietatis iure odisse patrem, cui debeo quod creatus sum: nec matrem longo decem mensium fastidio pii factus onera portantem, cui in abolitione plus periculi, in dilatione plus laetitia est. Super *Psal.* cxviii, *serm.* 15, vers. 4.
 4. Tu matri debes pudoris injuriam, virginitatis dispendium, partus periculum, matri longo fastidia, matri longa discrimina, cui misera in ipsis votorum fructibus majus periculum est: et qui cum esset quod oplavit, partu absoluitur, non timere. Lib. 2 super *Luc.*, cap. 2.
 5. Magnus est amor inter parentes, et tanto major quanto strictior est parentela. Part. 1, tit. 6, cap. 2, § 2.
 6. Quadruplex honor parentibus exhibendus

S. AMBROS.

S. ANTON.

est: honor reverentia, honor obedientia, honor beneficentia, honor tolerantia. Part. 4, tit. 14, c. 4, § 7.

7. Pater, qui parit virga, odit filium suum: qui autem diligit, instanter audit. Part. 4, tit. 3, cap. 7, § 9.

8. AUGUST.

8. Non ideo laudanda es, quia filios habes; sed quia pro matris atque educare studeas: ut enim tibi nascerentur, securitatis est; ut vivant, felicitatis; ut aulem sic instituantur: voluntatis est, et potestatis. De Bone viduit., cap. 14.

9. Magnificentiâ et nobilitas patris, generositatis est veri filii. De Quasi. vita. et nobi Testam., quest. 97.

10. Generat homo, creavit Deus: certe ille major est patre tuo, major est patria et ius parentibus suis, ut quidem iusexerit parentes contra patriam, non audiantur. Serm. 6 de Verh. Dom.

11. Honorandus est pater, sed obediendum Deo est: amandus est generator, sed preponendum est Creator. Ibid., serm. 7.

12. Ferre amant filios suos, amant filios aspides, amant filios leones, amant filios leones. Nulla enim bestia est que non filis suis blande marmuret: ergo pater qui non amat filios suos, etiam bestiis peior est. Serm. 1. Per 4, post Dom., Synag.

13. Qui parentes honore dissimulat, hunc diaboli nequitia spiritaliter affligit et cruciat. Serm. 2 Sabbat. post Dom. Quadr.

14. O dolosa libertas? o grandis filiorum perditio? o paternus amor mortiferus! Ecce filios se dicunt parentes diligere, quos non corrigendo jugulari procurant: oleum eos amare, quibus jam suspensio parant. Serm. 33 ad Fratr. in erro.

15. Prodest persualis fides parentum ut lapidantur, non obest postea perditia ut damnentur. Epist. 23.

16. Quare Deus facit animas eis que novit cito mortuos? postquam responderi parentum hinc peccata vel convinci, vel flagellari. Epist. 28.

17. Remittenda est etiam parentibus propter Christum: qui enim amat parentes suos, perdit eos. Epist. 33.

18. Malos filios ne de his erubescant, etiam parentes adhibere solent. In exposit. Epist. ad Galat., cap. iv.

19. Habet quiddam erga parentes humana reverentia, quod nec ipsa nequitia possit auferre. Lib. 2 de Civit. Dei, cap. 4.

20. Filii mali eo tantum quo perditur vivunt, etiamsi nullas violenter inferant manus, parentum pietatem gravius persequatur, quam cum illos pater et mater, quanto amplius diligant,

tanto amplius ad honam vitam compellant. Epist. 167.

21. Parentum iniquitates filijs obesse non possunt. Lib. 22 contra Faust., cap. 64.

22. Gravior persequitur filius patrem malo vivendo, quam pater filium castigando. De Univ. Eccl., cap. 20.

23. Ad parentes suos homo aperit oculos; quisque autem suis parentibus non deferat honorem, quibus parere poterit? De Decem chordis, cap. 6.

24. Parentes tui Christum tenerant carne, tu tene corde; quoniam Christus absens, etiam presens est. Tract. 50 super Joan.

25. In filiis nativitas, in patribus iniquitas. Tract. 2 super Epist. Joan.

26. Sicut Pater est gaudere in suorum profectibus filiorum: ita et filiorum est, augmentum patris sua lacre pulvere. Serm. de S. Placido.

27. Conversos ad Dominum, non sollicit carnis cura parentum, et necessitates illa non impediunt exercitium spirituale: quando enim de mundo sumus, debitorum nos constat esse parentibus, ut postquam reliquimus nosmetipsos, multo magis ab eorum sollicitudine liberi sumus. Serm. 2 post Octav. Epiph.

28. Etsi impium est contemnere matrem, tamen propter Christum pissimum est. Epist. 164, ad Galatam.

29. O dixerim patrem! o sevam matrem! o parentes crudeliter et impios! immo non parentes, peremptores; quorum dolor, salus pignoris: quorum consolatio, mors filii est, qui illum matrem perire cum eis, quam regnare sine eis. Epist. 111.

30. Quanta erga filios anxietas sit, soli nocere parentes: secundum enim amorem, quo afficiuntur circa filios, extenditur sollicitudinis magnitudo, quem amorem exceptis parentibus nulli vere sciunt. Lib. de Passione Dom., cap. 30.

31. Nihil prodest malis bonitas parentum, nec obest bonis pravitas. Super Joan., cap. xiii.

32. Impius est, qui pro parentibus suis animam suam crudelis est. In Speculo discipuli, part. 1, cap. 30.

33. Quod ex aliquo natum est, etiam si minime tempore abierit, nunquam tamen scintilla propinquitas extinguitur. Lib. 8, Recognit.

34. Nihil iniustus vel inhonestus est, quam filios patribus rebelles et inobedientes existere. Epist. 3.

35. Non in illo iussum est parentibus obedire, in quo anima periculum formidatur. Epist. ad Augustinum de Miroculis divi Hieronymi.

36. Hauderare debemus parentes, reverentiam impediendo, et necessaria si indignum ministrando. Super Epist. ad Ephes., cap. vi, art. 6, in illud: Obedite parentibus.

S. BENEDET.

S. BERNARD.

FRANCISCUS TITULM.

GLOSS. DEC.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. BONAV.

S. CLEMENS PAPA.

S. GREGOR. NAT.

S. HIERON.

S. CYRILLUS ALEXAND.

DIONYSIUS CARDIUS.

A. GREGORIUS REBENZ.

37. Discant boni parentes erudire filios suos, ut quos se in hanc vitam gaudent mutare acquirere nature, preparent aternalitati sedulitate doctrine: instrumentum fidei, doceant religionem, precipiant castitatem. Prose.

38. Majorem ad pignora vestra non potestis adhibere pietatem, quam si per vos cognoscant animarum parentem: quam si per vos in boni patris transant adoptionem, quam si per vos efficiantur celi heredes.

39. Quapropter studeat eis ad Domini servitium, que nobis sola est causa vivendi, non lingua erudire, sed vita.

40. Audiant vos, videant vos: ut que iusti, que honesta, que sancta sunt vobis sectantibus et amantibus, in amore consenscant.

41. Duplex vobis commotio erit, cum salus ad filios vestros, de vestra salute transferit: ut tam per vos ad illos pervenerit, ex illis ad vos multipliciter revertatur. Homil. 4, Epiphani.

42. Quibus parentum dæct auxilium, copiosius adest divinum. In Annot. super Psalm. ix. vers. 33.

43. Qui matrem non diligit, est omnium qui vivunt ingratissimus, et procius vita indignus. In Annot. super Psalm. lxi.

44. Filius patrem egentem cogitur alere. In Decret. Gratiani.

45. Nô sis ingratus mætræ laboribus, ei reddere te, que cum dolore dedit te. Super Tobiam, cap. iv.

46. Fortia facta patrum, documenta sunt filiorum. Super Judith, cap. viii.

47. Qui honorem non deferat parentibus, perdit. Super Prover., cap. xxx.

48. Sæpe ad avariam cor parentis allicit fecunditas proli. Lib. 4 Moral., cap. 4, titum. 8.

49. Extra paritales et cognatas quibus ac proximis debet fieri, si vult parentum omnium veritas jungi. Ibid., lib. 7, cap. 14, super illud Deuter. xxxiii: Qui dixerit verba sua.

50. Omnino crudelis est, ut mater, que ex filii persona debet sperare solatium, per eum magis necessitati cogatur, vel inopie subjacere. Lib. 9, in Regitro, indit. 4, cap. 11, epist. 11, ad Antilemiam subd. locum.

51. Nihil est in æterno affectu mollius. Crat. 31.

52. Cum filius indulgentior agere, paternis lex est. Hab. apud D. Joan. Damasc., lib. 3 Parviti., cap. 40.

53. Scriptura præcipit parentibus obsequendum: sed quicumque eos supra Christum amat, perdit animam suam. Epist. 1, ad Heliodor.

54. Gladium tenet hostis, ut me perimat, et ego de matris lacrymis cogitabo? Ibid.

55. Propter patrem militiam Christi deseram,

eum sepulturam Christi causa non debeo, quam etiam omnibus ejus causa debeo? Ibid.

56. Memento te vos parentes, illis magis exemplis docti posse, quam voce. Ibid., epist. 7, ad Latam.

57. Non est parvi apud Deum meriti bene filios educare. Ibid., epist. 9, ad Salvianum.

58. Sola causa pietatis est, ubi nulla carnis notitia est. Epist. 16, ad Furium.

59. Honorâ patrem tuum, sed si te a vero patre non separât: tantum scilicet sanguinis copulam, quando filii suum novit Creatorem. Ibid.

60. Grandis præmium, parentis obit. Ibid.

61. Pietatis genus est, impium esse pro Domino. Epist. 23, ad Marcellam.

62. Grandis in nobis pietas, impietas in Deum est. Epist. 25, ad Paulam.

63. Illos putes parentem, fratres, affines, atque cognatos, qui tibi in Christo copulati sunt. Epist. 28, ad Lucinum.

64. Mater et filia nomina sunt pietatis, officiorum vocabula, vincula naturæ, secundaque post Deum federatio. Non est laus, si vos diligitis: scelus est, quod odistis. Epist. 47, de Vivendo respecto continentibus.

65. Bonis parentibus providendum est, ne ad iracundiam provocent filios suos, et nimietate duritiae, etiam lenissimos asperos esse compellant. Epist. 16, ad Theophil.

66. Nulla nos facere cogit affectus, et dum propinquitatem respicimus corporum, et corporis et anime offendimus Creatorem. Epist. 6, ad Fabiolam, de Vestitu sacerdot.

67. Quamvis monachorum, dum patris matrisque miserentur, animas perdiderunt. Ibid.

68. Optat mater parvulum filium crescere, optat cito videre majorem nunquam sibi forsitan servitutum. Epist. 12, de Honorandis parentibus.

69. Nullis filiorum, auctorem lucis sine caedat injuriis: nemo parentibus optet adversa, qui liberos sine saluti anteponunt. Prose.

70. Intolerabile nefas est ex illo ore protervum audire sermonem, aut illis pulsare manibus, quas amor diligit.

71. Meretur excelsitatis suae subire supplicium, qui parentum vultus torvo visu depexerit, et elatis oculis læserit pietatem. Ibid.

72. Foveatur parentum senectus, et factis eorum, vicissitudo reddatur; habet enim quandam senectus infantiam. Ibid.

73. Proprietas naturale est, ut nutus socrum et accrus odere nurum. Lib. 2 super Michæam, cap. vu, super illud 1 Cor. xi: Uxor in meat virum.

74. Si a parentibus contemptus es, a Deo electus es: parentum in filiis amor morte finitur, Dei amor crescit in omni tempore. Super *Psalm.* xxv, vers. 16.

75. Ordinate in mecharitate: hic ordo in omni affectu necessarius est: ama post Deum patrem, ama matrem, ama filios. *Provec.*

76. Si autem necessitas venerit, ut amor parentum ac filiorum, Dei amori comparetur, et non possit utrumque servari, omnium in suos, pietas in Deum est. Lib. 4 super *Matth.*, cap. x, can. 5, num. 96, super illud: *Qui amat patrem.*

77. Multos enim fuisse credendum, qui et parentibus obsequentes, cito mortui sint, et in parentes impij, usque ad extremam venerunt senectutem. Lib. 3 super *Epist. ad Epistol.*, cap. vi, super illud: *Honora patrem tuam.*

78. Honorum filiorum est, in omnibus bonis imitari parentes. Super *I ad Cor.*, cap. xv, in illud: *Imitatores mei estote.*

79. Si quis parentes pauperes abicit, deterior est infidelis. Super *I ad Tim.*, cap. v, in illud: *Si quis suorum curam non habet.*

80. Juxta Deum, et patrem et matrem, et conjugem et filios, et fratres obesse, devotum est. Super *Psalm.* cxxviii.

81. Mater est in pariendo anxia, in educando sollicita, in custodiendo diligens, in amore fervens. Lib. 4, de *Propriet. rerum*, cap. 11.

82. Pater generat, vocat, nutrit, diligit, dicit, hereditatem stat, corrigi, corripit, sustinet. *Ibid.*, cap. 11.

83. Multi filios et filias suas, quos deberent erudire ad bonum, erudiunt ad peccandum. Super *Psalm.* lvi.

84. Filius castitatis amator, virtutum varietate distinctus, ad bona agilis, visu fidei perspicax, sit tibi gratissimus. *Provec.*

85. Gratus, quia filius; gravior si castus; gratissimus si fidelis. Super *Prov.*, cap. v.

86. Parentes deseruisse corporaliter nihil proderit, si corde eos incipiat intueri, ac memoriam quam seculo huic renuntians, quisque velit mortuus abierit, reviviscens eandem rursus admitterit. Lib. 5, *Cenob. inst.*, cap. 32.

87. Parentum perniciosa blandimenta devitanda sunt. Collat. 24, *Abb. Abrab.*, cap. 12.

88. Non solum parentum debet esse pietas, sed et magna erga pueros diligentia. Homil. 21, super *Gen.*

89. Hoc unum curandum est, ut si parentes habes virtute claros, imiteris eorum virtutem: si e diverso accidit, ut et improbis sis parentibus, non putandum tibi aliquid accidere nocu- menti. *Ibid.*, homil. 43.

90. Vere haec materna dilectio est, quando pro puero suo parata est omnia ferre. *Ibid.*, homil. 53.

91. Non accensandi sunt ob parentum malitiam filii pie viventes, sed ut admirabiles habendi, eo quod, cum pietatem a parentibus non acceperunt, nec habuerunt qui manu dicerent, quasi in eremo et invio esentes, viam quae in caelum fert, invenire potuerint. *Provec.*

92. Nullum crimen est habere patrem impium, sed imitari patris impietatem.

93. Crimen maximum est, non quod quis habeat improbos parentes, sed quod illorum non agit curam, et non adfert omnia, ut ab impietate sua eos eruat. Homil. de *Habenda cura salutis proximi.*

94. In omnibus obtemperandum est parentibus, praeterquam in his quae offendant pietati. Homil. 36, super *Matth. Oper. perf.*

95. Cum sanctum sit honorem parentibus offerre: si plusquam oportet querunt veritati reluctantes, resistendum est. *Ibid.*

96. Qui parvis in rebus magnanimos, et ornamentorum contemptores filios reddidit, iis etiam in magnis probatoribus invenit. *Ibid.*, homil. 50.

97. Qui liberis parit, is eos perdit: qui autem castigat, et non parit, is salutem eis praebet. *Ibid.*, homil. 56.

98. Melius est ut in te gloriorum parentes, quam tu glorieris in parentibus. Homil. 3, super *Matth. Oper. imperf.*

99. Sicut post Deum diligere parentes, pietas est: sic plus quam Deum diligere, impietas est. Homil. 26, super *Matth. Oper. imperf.*

100. Carnalibus patribus praebet carnis obsequium, spiritualibus autem patribus anime sanctitatem. *Ibid.*

101. Charitas de parentibus ascendit in filios, de filiis autem non revertitur ad parentes: parentes quidem filios diligunt, sed non sic diliguntur a filiis. *Ibid.*, homil. 32.

102. O monache, habes duos patres, spirituales et carnales: utrumque amare non potes: si spiritualis amatur, carnis contemnitur: si carnis sequitur, spiritualis relinquatur. Homil. 17, ex diversis in *Matth.*

103. Tibi parentes nihil divina impediunt mysteria, nihilque offendant, equum et necessarium est filio parere. Homil. 20, super *Joan.*

104. Si iis qui juxta naturam parentes sunt, tanta debetur benevolentia, multo magis in praestandum est iis qui juxta spiritum sunt parentes. In *Oper. de B. Philogonio.*

105. Patrem non facit generatio, sed recta morum institutio. Lib. 1, *advers. Vituperat. vite monach.*

106. Cognatio recidivis obtutibus renovatur. Homil. de *Lauro resuscitato.*

107. Utilius est parentes amore afficere, quam Deum. Grad. 1.

108. Parentibus obtemperare, piū est ac Deo gratum. Lib. 3 *Parvul.*, cap. 36.

109. Qui mundo renuntiant, et curas proprias aspiciunt, dum propinquorum curas procurant, a Dei amore se separant. *Provec.*

110. Vie spiritualis ita processu debet sum propinquitati, ut dum illis gratiam carnis prestare studet, ipse a spirituali proposito nequaquam declinet.

111. Multi enim amore parentum, non solum terrenis curis, sed etiam forensibus jurgiis involvuntur, et pro suorum temporali salute suas animas perdidit. Lib. 8, de *Sun. bono*, cap. 24, sent. 3.

112. Interdum ordinata discretio est, dum negatur proximo quod praestatur extraneo: nocentis non prohiberi pietatis officium, sed negari carnalitate affectum. *Provec.*

113. Parentibus enim carnaliter praestatur quod extraneis pie intenditur.

114. Non parentes odio a nobis habendi sunt, sed eorum impedimenta, quae nos ab itinere recto propediunt. *Ibid.*, sent. 5 et 6.

115. Mater dicitur, quod exinde efficitur aliquid: mater enim est quasi materia, nam pater causa est. Lib. 9 *Etymol.*, cap. 5.

116. Pater dicitur est, eo quod patratiōne perfecta filium procreat: patratiō enim est rei veteris consummatio. *Ibid.*

117. Adversus impios parentes nullum vinculum est natura. Lib. 3, de *Divin. inst.*, cap. 17.

118. Quamvis in mundo sumus, debitores nos esse constat parentum. De *Ligno vitae*, tract. 6, de *Obedient.*, cap. 3.

119. Ne matrem offendas dum vis bonus esse parenti. *Advers. praesumpt. Michael. et Leonis episc.*, cap. 6.

120. Necessitudines nostrae, quanto chariores nobis sunt, tanto magis nos discredant et fatigant. *Epist. ad Quemdam militem.*

121. Non differat, non evahet propositum tuum conversationis proditoria ac seductrix affectio parentela: noli eos diligere contra Christum, quos teneris odio habere pro Christo. *Epist. 14, ad Quemdam clericum.*

122. Si erga patrem tuum humilitatem et dilectionem in veritate non exhibes, quanto celebrior est laus tua, tanto in majus et communis opprobrium convertetur. *Ibid.*, *epist. 47, ad Henricum regem anglor.*

123. Utinam scires quam dulce, quam jucun-

dum sit habere, et habitus venerari parente-
Provec.

124. Hoc suavissima iocunditas, et frequenter dum parentes vivunt, ignoratur: et ex sola parentum amissione cognoscitur. *Ibid.*

125. Fallax et proditoria est affectio parentela. *Ibid.*, *epist. 134 ad Willelm. electum.*

126. Revera filium se nescit, visceribus caret, s. PETRUS CHERUSOLOG

naturam negat, ingratus est patri, qui autorem vite suae non obsequis placat, non devincit cultu, muneribus non honorat. *Serm. 10.*

127. Quidquid filios parentes impenderint, repensabit parentibus parens omnium Deus. *Serm. 33.*

128. Si pater est, non potest non amare: si amat, nisi quod bonum est dare nescit. *Provec.*

129. Negat patrem, qui de patris suspectis est largitate: ignorat se filium, quem data paternae sollicitant.

130. Totum quod est pietatis excludit, qui salutare non credit quidquid dederit pater. *Serm. 56.*

131. Certe dignum est ut dilectio spiritali amorem superet carnis. Lib. 5, *epist. 5, ad Abnarric. archid.*

132. Qui suis genitoribus non obedit, sortis funiculum in terra viventium non admittit. Lib. 8 *epist. 3 ad Albert.*

133. Divinum legis mandata proculdubio despici, qui deferre parentibus parvipendit. *Ibid.*

134. Sicut genitoribus maledicens, dignus est mortis ultione percelli: ita qui reverenter obtemperat, mereatur divinitus benedici. *Ibid.*

135. Perpende quantum crudelitatis sit illos despiciendo contemnere, per quos habes et ipsum esse. *Ibid.*

136. Qui parentes inhonorat, in hac vita confunditur, et divinitus abdicatur. *Ibid.*

137. Quanti monachorum, dum parentibus suis plus justo consulunt, suas animas perdidit? *Serm. 5, de S. Bened.*

138. Juxta conversationem parentum, sepe proveniunt merita filiorum: ut et honestis progenitoribus proles honesta respondeat, et reproba reprobus in pravitate concurret. *Serm. 28, de S. Alexio.*

139. Nihil tam caninum est, quam ignorare parentes: et illis qui nos genuerunt, reverentiam non deferre. *Opusc. 44, cap. 6.*

140. Parentes infideles nescire, praecipuum est: fideles autem propter perfectiorem amorem nescire, consilium est. Lib. 5 de *Spiritu sancto*, cap. 21.

141. Nullus melior filiorum amor, quam quem Deus docuit, qui ipse filios dedit: neque possunt signora melius amari, quam si in eo ipso a quo data sunt, amentur. Lib. 1 ad *Eccles. cathol.*

UNIVERSIDAD

REGIO A. S. VICTORIS.

EDGOCARD.

JOAN. CASS.

S. BEJARARIUS

S. JOANNES DAMASC.

S. JOANNES CHERUSOLOG.

S. PETRUS DAMIANUS.

S. PETRUS CHERUSOLOG.

S. RUPERTUS ABBA.

S. LACT. PINN.

S. LAURENT. JUSTIN.

S. LEO. IX.

S. PAULIN.

PETRUS MILESIEN.

S. PAULIN.

S. RUPERTUS ABBA.

S. SALVANDUS.

S. SALVANDUS.

142. Nullo parentum pietas minus respicit, quam quae praecipue religio commendat. *Prose.*
 143. Si quis a parentibus illi offeruntur Deo, omnibus aliis filiis postponatur oblati: indigni iudicantur haereditate, qui digni fuerint consecratione: et una tantum re parentibus viles fiunt, quia cooperant Deo esse prebati. *Ibid.*, lib. 3.
 144. Nulli parentibus magis noxii, quam filii nimis amati. *Ibid.*
 S. THEODOR. 145. Non naturae, sed virtutis quantum Deus cognoscitur. *Lib. 4 super Epist. ad Rom.*, cap. 9.
 THEOPH. 146. Postquam quis se tradiderit Deo, non debet domino ad vilia huius circus converteri: oportet sane et parentes venerari, sed magis oportet venerari Deum. *Super Math.*, cap. 3. in illud: *Sine motibus seque.*
 S. THOMAS 147. Si non recognoscis beneficium vite naturalis, quam habes a parentibus, indignus es vita gratiae, quae maior est, et per consequens vita gloriae, quae maxima est. *Opus. 9 de Decem precept.*, precept. 4, verbo *Honora.*
 IN VII. 148. Nemo unquam, nisi parentibus inobediens fuit, salvus factus est. *Lib. 4 in Vita S. Basilii*, cap. 8.
 149. Vera cognatio non ex sanguine et carne, sed ex virtute mentis cognoscitur. *Lib. 4 in Vita S. Joann. Eleemosynar.*, cap. 15.
 150. Pater non est, qui filii felicitate dolere atque angere videtur, sed potius hostis roscendus est. *Lib. 4 in Vita SS. Barlaam et Josephat.*, cap. 24.
 151. Detestabilis certe filius, quem pater pius punit, quem pater damnat invitus. *Secun. 3 de Isai.*
 S. XENO 152. Cum liberi ea parentibus tribuunt, quae tribuenda sunt genitori, parentes filii, quae natas tribui debent. *Lib. 8 Ethic. ad Nicom.*, cap. 7.
 153. Parentes diligunt natos, ut aliquid sui: nati vero parentes, ut aliquid ex illis: atque magis sciunt parentes eos, qui sunt ex ipsis, quam nati se esse ex illis. *Ibid.*, cap. 12.
 154. Unusquisque honorem parentibus reddat, oportet: nemo enim unquam dignum reddere potest. *Ibid.*, cap. 14.
 155. Oportet omnia patri tribuere, in omnibusque obtemperare. *Ibid.*, lib. 9, cap. 2.
 156. Videtur parentibus maxime alimentis filios, ut debentes opitulari oportere: et honestius esse, is qui causa sunt essendi, quam sibiipsis subvenire. *Ibid.*
 157. Non omnem parentibus honorem, nisi illis tribuere oportet, neque eundem patri contrarie: sed patri paternum, et similiter matri maternum. *Ibid.*
 158. Matres filios magis amant, quam patres:

generatio namque laboriosus est magis, et magis sciunt esse suos. *Ibid.*, cap. 7.
 159. Matres filios quam patres, liberos suos amant: quia magis eorum opus esse eos arbitrantur: magis utique generando mater affigitur. *Lib. 7 Ethic. ad Eusebium.*
 160. Dilige non tægra eharos pietate parentes: Nec matrem offendas, dum vis bonus esse parenti. *Lib. 2 Distichor.*, metr. 8.
 161. Ames parentem, si æquus est: si alter, teras. *In suis Sent.*, sent. 8.
 162. Quam feceris parentibus, eadem a liberis expecta. *In Diets sapient. ex Græci.*, diel. 7.
 163. Pareatum gloria, præclarus est liberis magnificoque thesaurus. *Strigis 4 in Dialogo Menecem.*
 164. Si quis non filios potem vel matrem, avum aviamve phsarant ferre aulebit, veteribus fideletur, et perpetuo exilio extra imparii fines deportetur, et sacris arceatur. *Strigis 4, lib. 6 de Legibus.*
 165. Parentes negligere neque Deus neque homo sanæ mentis compos, cuiquam unquam erit auctor. *Ibid.*, lib. 10.
 166. Parentes adversus liberos imprecatione, et quidem iustissima de causis, nihil perniciosius excogitari potest. *Ibid.*
 167. Patres et avos sentio confectos, et matres eadem plane ratione, ubi quis colit, Deus gaudet, nihilque apud eum est pretiosius. *Ibid.*
 168. Si quis minus quam decet parentes colat, neque magis eos quam filios, nepotesve, et seipsum etiam dilgat, ut omnibus obsequiorum officiorumque generibus illis obtineret, liberumque voluntatibus, et mandatis obsecundat, penis afficiatur secundum legem constitutum. *Ibid.*
 169. Ubi liberi pudicitiam continentur, quam sub oculis parentum? *Lib. 4, cap. 4, ad Cornelian Tacit.*
 170. Parentes suos non amare, impietas est: non agnoscere, insania. *Lib. 3 de Bonif.*, cap. 1.
 171. Nulla vi verborum, nulla ingent facundie exprimi potest, quantum opus sit, quam laudabile, hoc posse dicere: Parentibus meis parvi, cessi imperio eorum obsequioqueque subsumusque me prebui. *Prose.*
 172. Felices, qui parentes vicinint beneficio, folices qui vincuntur.
 173. Quid eo adolescente preclarior, qui sibiipsi dicere potest: Patrem enim beneficis vici? *Ibid.*, cap. ultimo.
 174. Præstantibus parentibus pietatem, cognatis indulgentiam, omnibus reverentiam. *De Maribus.*
 175. Exercent te liberi male viventes magis quam morientes. *Senæ.* 145.

THALES PHILOSOPH.

176. Qualem gratiam retuleris parentibus tuis, talem et expecta a liberis tuis. *In suis Sent.*, sent. 6.
 Vide etiam tit. *Moralis*, sent. 67, 68; *Obediencia*, sent. 52; *Officium divin.*, sent. 94; *Proletari*, sent. 134, 135, 154, 159; *Proprium*, sent. 10; *Religiosus*, sent. 29; *Reinquire*, sent. 70, 71, 72.

PARVULUS, PARVUS.

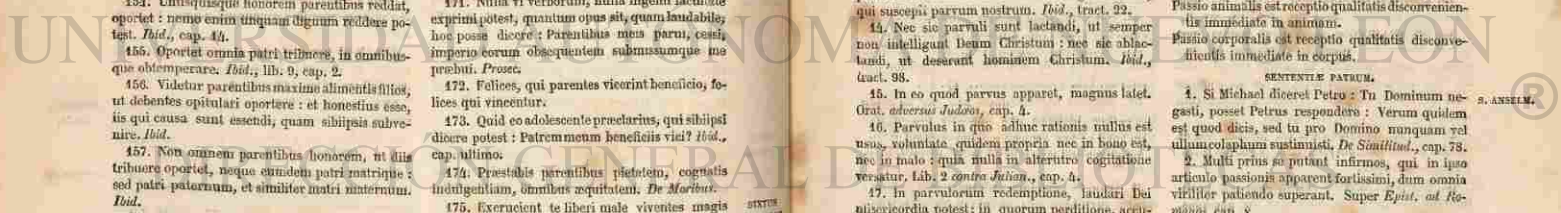
SENTENTIE PATRUM.

1. Maxime res cum a parvis queruntur, magnos eos solent effluere. *Lib. 1 contra Academ.*, cap. 3.
 2. Ego dedignabar esse parvulus, et turgidus factus mihi videbor. *Lib. 3 Confess.*, cap. 5.
 3. Parvulus sum, sed vivit semper pater meus. *Ibid.*, lib. 10, cap. 4.
 4. Deus non est parvus in parvis. *Epist.* 3.
 5. Prodest parvulis fides hominibus, ut baptizentur: non obest autem postea perditia ut damnentur. *Epist.* 23.
 6. Quoslibet parvulus demoniorum sacrilegiis obliqua conantes; spiritaliter sunt hominibus. *Ibid.*
 7. Parvulus Deus discernit, quos merita nulla discernunt. *Epist.* 106.
 8. Cum parvuli sumus, majorum cibos non appetimus. *De Agone christ.*, cap. 33.
 9. Deus ita est artifex magnus in magnis, ut minor non sit in parvis, quae parva artificis sapientia metienda sunt. *Lib. 11 de Civitate Dei*, cap. 22.
 10. Nolo despicias parvulum, non te grandis forma juvabit. *De Quingue hereticis*, cap. 6.
 11. Anima in puero parvulo appetit quidquid mulet, fugit quidquid offendit. *Tract.* 15 super *Joan.*
 12. Loquitur parvulus parvus, sed ipse ita parvus, ut et magnus: nos autem parvi, sed in illo magni. *Ibid.*, tract. 21.
 13. Fideciam dat nobis, qui magnus propter nos factus est parvus: nisi enim quod in nobis abjectum et minimum est voluisset communicare; putarem eum noluisse nobis dare magnum suum, qui suscepit parvum nostrum. *Ibid.*, tract. 22.
 14. Nec sibi parvi sunt lactandi, ut semper non intelligant Deum Christum: nec sic ablacandi, ut deserant hominem Christum. *Ibid.*, tract. 23.
 15. In eo quod parvus apparet, magnus latet. *Grati. adversus Iulian.*, cap. 4.
 16. Parvulus in quo adhuc rationis nullus est usus, voluntaria quidem propria nec in bono est, nec in malo: quia nulla in alterutro cogitatione versatur. *Lib. 2 contra Julian.*, cap. 4.
 17. In parvulorum redemptione, laudari Dei misericordia potest: in quorum perditione, accusari Dei veritas non potest. *Ibid.*, lib. 8, cap. 42.

18. Parvuli opus diaboli substantialiter non sunt, sed opere diaboli originaliter rei sunt: et Ideo Christum etiam pro parvulis mortuus est. *Ibid.*, cap. 25.
 19. Parvuli se volente regenerantur, quo create generantur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 8.
 20. Parvuli credunt in Christum per corda et ora gestantium. *Ibid.*, lib. 4, cap. 3.
 21. Træscunt parentes in parvulo, quod jam non erat in eis. *Ibid.*, cap. 14.
 22. Venit parvus ad parvos. *Homil.* 52 ex *lin Hom.*, cap. 3.
 23. Plus minimus quam minor vocari contuleret: minor quippe villas est iniorum videri quam minimum. *Epist.* 42 ad *Henricum Senonesen archiepisc.*
 24. Ad parvulos venit Christus, et cum parvulis conversatur. *De Nativ. Christi.*
 25. Magnus est, qui æterna concupiscit: parvulus, qui terrena diligit. *Lib. 5 Moral.*, cap. 32.
 26. Qui magis sunt meritis, parvi sint per humilitatem. *Lib. 4 in 1 Regum*, cap. illud: *iv Cum accepisset Samuel Saul.*
 27. Salus infantium, majorum iucrum est. *S. THEODOR. Epist.* 7, ad *Latan.*
 28. Optat mater parvulum filium crescere, optat cito videre majorem, nunquam sibi foretiam servitutum. *Epist.* 12, de *Honorandis parentibus.*
 29. Enormiter peccat, æque viles alienis reum constituit, qui pueros in schola tenera nimis familiaritate et alacritate verbis emollit. *Epist.* 51 ad *Joannem episc. Savilianum.*

PASSIO IN GENERE.

Definitio. Passio est appetitus sensitivi motio immediata efficiens extraordinariam corporis transmutationem.
Passio est receptio qualitatis disconveniens, cum abiectione convenientis.
Divisio. Passio dividitur in animalem et corporalem.
Passio animalis est receptio qualitatis disconveniens immediata in animam.
Passio corporalis est receptio qualitatis disconveniens immediata in corpus.
 SENTENTIE PATRUM.
 1. Si Michael diceret Petro: Tu Dominum negasti, posset Petrus respondero: Verum quidem est quod dicis, sed tu pro Domino nunquam vel ullum colaphum sustinisti. *De Sanctitate*, cap. 78.
 2. Multi prius se putant infirmos, qui in ipso articulo passionis apparent fortissimi, dum omnia virgillorum patientia superant. *Super Epist. ad Romanos*, cap. v.
 3. Nemo quod lacerat, amat, etiam tolerare amat:

quamvis enim gaudeat se tolerare, mavult tamen non esse quod toleret. Lib. 10 *Conf.*, cap. 28.

5. Servi Dei humiles et sancti dupliciter mala temporalia patiuntur, quia et ab ipsis impiis, et cum ipsis patiuntur: habent tamen consolationes eas, et spem futuri saeculi. Epist. 122, ad *Victorianum*.

6. Mala temporalia sicut Job sustinet, sed pro hac sustententia non temporalia bona sperat, quae illi aucta redierunt, sed aeterna potius, quae in Domino processerunt. Epist. 120, ad *Honorat.*, cap. 10.

7. Cruciatu corporis malas animas miserabiliter affligit, bonas autem fortiter purgat. De *Agone christiano*, cap. 7.

8. Vis desideriorum facit tolerantiam laborum et dolorum. De *Patientia*, cap. 4.

9. Nemo nisi pro eo quod delectat, sponte suscipit ferre quod cruciat. *Ibid.*

10. Sicut omnes qui sciunt, non sunt participes scientiam: ita omnes qui patiuntur, nec sunt participes patientiam. *Prose.*

11. Sed qui passione recte utantur, hi patientiam munere coronantur. *Ibid.*, cap. 6.

12. Quanto maior est in sanctis charitas Dei, tanto magis pro eo quod diligitur, omnia tolerantur. *Prose.*

13. Quanto autem est in peccatoribus cupiditas mundi, tanto magis pro eo quod concupiscitur, omnia tolerantur. *Ibid.*, cap. 17.

14. Quanta pro falsis divitiis, quanta pro vanis honoribus, quanta pro ludicris affectionibus, periculosissima et molestissima patientissime tolerantur? De *Patientia*, cap. 3.

15. Si tanta suffert anima ut possidet unde pereat, quanta debet sufferre de pereat? *Ibid.*, cap. 7.

16. Vir mitis et benignus, etiam si patitur mala, pro nihilo ducit, et tranquillo animo, et serenissimo vultu procedit. De *Salut. docum.*, cap. 22.

17. Tantum interest, non qualia, sed qualis quisque patitur. Lib. 4 de *Civitate Dei*, cap. 8.

18. Bellum gravius et amarius cogitari non potest, quam ubi voluntas sic adversa est passioni, et passio voluntati, ut nullius eorum victoria tales inimicitiae finiuntur, et ubi sic colligit cum ipsi natura corporis vis doloris, ut neutrum alteri cedat. *Ibid.*, lib. 49, cap. 28.

19. Non ex passione certa est iustitia, sed ex iustitia passio gloriosa est. Lib. 4 *contra Epist. Parmeniam*, cap. 7.

20. Brevis est molestia tua, aeterna erit beatus tuus: ad modicum doles, sine fine gaudebis. Super *Psal.* xxxvi, conc. 2, vers. 18.

20. Melior est tristitia iniqua patientis, quam laetitia iniqua facientis. Super *Psal.* lvi, vers. 9.

21. Multi dolores, sed multae consolationes: amara vulnera, sed suavia medicamenta. Super *Psal.* xciii, vers. 19.

22. Bonum est quod vis, sed tolera quod non vis, ut assoquaris quod vis. Super *Psal.* lxxxix, vers. 17.

23. Non haec quae pateris mala, mala sunt: si enim iuxta sunt, bona sunt, sed tibi patienti haec mala sunt. *Prose.*

24. Non vis ut mala sint tibi quae iuxta sunt Dei? non sit mala in conspectu Dei iniquitas tua. Super *Psal.* cxv, vers. 3.

25. Considera ubi sis, quid egoris vide, quare patiaris vide, et ubi vides quod patiaris. Super *Psal.* cxv, vers. 5.

26. Christus praedicit labores usque in finem venturos ipsi saeculo, et in vis ab istis laboribus exceptum esse christianum: quia christianus est, aliquid plus passurus est. De *Pastoribus*, cap. 5.

27. Si exceptus es a passione flagellorum, exceptus es a numero filiorum. *Ibid.*

28. Quisquis dum id quod non vult patitur, non peccat: nam si iuste patitur, non in eo peccat quod patitur invitus, sed in eo peccavit quod ita fecit volens, ut quod nolle iure pateretur. Lib. 3 de *Lib. arbit.*, cap. 16.

29. Nihil est animae sua carne propinquius, ideo mundi huius perfectus contemplator, cum alibi patitur, nihil patitur. Epist. 120, cap. 13.

30. Non omnis qui aliquid patitur, habet eam virtutem quae patientiam nuncupatur. De *Continent.*, cap. 12.

31. Nemo se immeritum pati aliquid asperum dicat: quia si non factis, saltem verbis peccatur: et si non verbis, saltem temeraria presumptione infus in corde, vel sermonibus cogitationum; et quoniam Deum non latent, nemo flagellatus dicat indignus se accipere disciplinam. Annot. in *Job.*, cap. xxxviii.

32. Non debet quis quique patitur, sed quare patitur, attendi. Lib. 4 *contra Crecon.*, cap. 46.

33. Homo es, humani nihil abs te alienum puta, et in eis quae non pateris, compatere patientibus. Lib. 4 *contra Julian.*, cap. 16.

34. Dignare aequo animo pati pro merito tuum, quod Christus pati dignatus est, ut te a sempiterna morte liberaret. Tract. 3 super *Joan.*

35. Quid times pati pro te? prior patitur pro te. *Ibid.*

36. Quod te Deus non vult pati, non pateris: quod te permiserit pati, flagellum corrigentis est, non poena damnantis. *Ibid.*, tract. 7.

37. Quando mali aliquid pateris, Deum accusas. *Ibid.*, tract. 28.

38. Pateris malum, noli te ipsum pati malum. Hom. 29 ex *lm Hom.*, cap. 3.

39. Hostem quem patimur, pagani non patiuntur, illos ipse possidet. De *Utilit. jejunii*, cap. 8.

40. Bonorum mens, quo duriora pro veritate tolerat, eo certius aeternitatis praemia sperat. In suis *Prose.*, verbo *Bonorum*.

41. Quod omni modo necesse est pati, patienter sustine. *Ibid.*, verbo *Quod*.

42. Ultra modum sunt delicati, qui nulla adversa volunt pati. *Ibid.*, verbo *Ultra*.

43. Triplex est in patiendo malum: quod a te pateris, quod a proximo, quod a Deo: primum est austeritas penitentiae; secundum vexatio alienae malitiae; tertium, flagellum correctionis divinae: in eo quod a te pateris, debes voluntarie sacrificare; quod a proximo, patienter ferre; quod a Deo, sine murmure, et cum gratiarum actione sustinere. Serm. 1 de *SS. Petro et Paulo*.

44. Sunt plerique qui laborem et dolorem patiuntur; sed necessitas in causa est, non voluntas. Serm. *Per. 4, hebeton. passio.*

45. Devotus miles non sentit sua, cum benigni ducis contuetur vulnera. Serm. 61 super *Cant.*

46. Quidquid pati poterimus, amaritudini Domine passionis comparatum, aut parum, aut nihil poterit aestimari. Lib. de *Passione Dom.*, cap. 23.

47. Tanto quisque convincitur minus sapiens, quanto minus est patiens. Serm. 35 ad *Sorem.*

48. Quid tu, o christiane, times pati, cum te rex tuus processerit ad passionem? *Prose.*

49. Turpe est, et valde alienum, immo contra naturam, ut sub capite dolente membrum non doleat, et sub capite vulnerato membrum non sentiat, et sub capite moriente membrum vita non careat.

50. Quis miles de bello exire praesumpserit, et non voverit voluntarie pati, si rex suus ad mortem fuerit vulneratus? Serm. 2 de *Phar. mort.*

51. Proli dolor! et dolore tabesco, quia non est hodie qui velit pro Domino pati, non dico fracturam, non mutilationem membrorum, non disruptionem ossium, vel suffusionem costarum, sed nec modicum verbum, immo nec signum ei contrarium. *Ibid.*

52. Perfectus est adversa tolerare patienter, quam bonus operibus insudare. De *Grat. virt.*, cap. 2, de *Sanctificatione*.

53. Nulla tribulatio passionis terreat, quae resurrectionis spes magna letificat. Super *Psal.* xxxi.

54. Non potest accipi dolorum et passionum

corona, nisi procedat in dolore et passione patientia. De *Bono Patient.*, cap. 4.

55. Fructuosissimum ac saluberrimum est in presenti, paterne castigari, multipliciter tribulari, adversitatibus exerceri, corripi et tentari, dummodo patienter feratur. *Prose.*

56. Nonne insipientiae et nimiae imperfectionis, imo insanie est indicium, non velle adversitates, tentationes, tribulationes libenter correptiones, sed statim irasci, indignari, turbari, deijci? Super *Epist. Jacobi*, cap. 1, act. 1, in illud: *Omne gaudium existimate.*

57. Vis regnare cum Christo? patiaris cum Christo. Epist. ad *Damas.* Pap. de morte *D. Hieron.*

58. Modicopassio, gloria infinita. In suis *Opus.*, colloquio 33.

59. Donec excessus doloris nullus cernitur, passionum acerbitas, non quanta fuerit, aestimatur. In *Annot.*, super cap. iii, *Job*.

60. Sancti in omnibus quae extra et intus patiuntur, nec in injuriis Dei excedunt, nec in contumeliis pravorum. Super *Job*, cap. ii.

61. Non sit grave pati, cito finiendi sunt labores, et premia danda: brevis labor, festinata gloria. Super *Apocal.*, cap. 4.

62. Maledicus patitur, qui passionis sui tempore, in sui saltem injuriarum persecutoris effrenatur. Lib. 3 *Moral.*, cap. 12, super illud 1 *Petri* iv: *Nemo vestrum patitur quasi maledicus.*

63. Quo se interius gaudis animus robustus inserit, eo minus exterius dolorum sentit. *Ibid.*, lib. 40, cap. 12.

64. Pia mens cum se adversa ab hominibus perpeti conspexit, in divinae gratiae consolatione requiescit. *Ibid.*, lib. 2, cap. 9, num. 14.

65. Iusta sunt cuncta quae patimur: et valde injustum est, si de iusta passione murmuramus. *Ibid.*, cap. 13, num. 18.

66. Valde minoris laboris est, aut docere cum nihil toleras: aut tolerare cum nihil doces. *Ibid.*, lib. 3, cap. 12.

67. Iustitia exigit, ut ea inviti patiamur, quae arbitrio et sponte volentes fecimus. *Ibid.*, lib. 4, cap. 24.

68. Tanto quisque se ad fortitudinem proficiscere verius demonstrat, quanto aliena mala robustius tolerat. *Prose.*

69. Qui in eo conferre contrarietatem non valet, pusillanimitatis suae gladio confossus jacet. *Ibid.*, lib. 5, cap. 13.

70. Quo unicuique plus dulcis fit, quod de aeternis desiderat, eo magis ei grave ostenditur, quid pro praesentium amore tolerat. *Ibid.*, lib. 8, cap. 5, num. 9.

DROXVS
CARTHVS.S. EUSEBIUS
CAESARIENS.S. FRANCIS
ASSISIENS.FRANCISCUS
TITELM.

GLOSS. ORD.

S. CREGO.
MAGNUS.

R

74. Mala presentis vite tanto durius animus sentit, quanto pensare bonum, quod sequitur, negligit: et qui non vult premia considerare, quae restant, gravia aestimat esse quae tolerat. *Ibid.*, lib. 40, cap. 12.

75. Perfecte magnitudinis laus est, adversa perpeti: et exterius fortiter, et interiori clementer. *Ibid.*, lib. 22, cap. 7, num. 12.

76. Plerumque nimis taciti, cum nonnulla iniusta patiuntur, eo in majorem dolorem procedunt, quo ea quae sustinent, non loquuntur. *Part. 3 Pastoral.*, cap. 1, admodum. 14.

77. In his quae patiuntur, nullum contra Deum murmur cordi vestro surrepat: quia ad quid hoc Creator noster operatur, ignotum est. *Lib. 8 in Registro*, indict. 3, cap. 31, epist. 31, ad *Liberium extracta*.

78. Cavatori nostro in cunctis adversitatibus gratias referamus, atque ad ejus misericordiam confidentes, patienter omnia toleremus: quia semper minus patimur, quam speremus. *Ibid.*, cap. 41, epist. 41, ad *Domitium episc. Carthagini*.

79. Nil ita vincit persecutorum, sicut promptitudo passionis. *Orat. 21, ad Hieronymum*.

80. Magnus est, qui vincit magna: ingentis virtutis est, ingentia superare. *Epist. 6, ad Amianum*.

81. Nemo id necessitate pati non potest, quod pro Deo pati voluntate delectat. *In Regula monachorum*, cap. 3, de *Laudibus eorum*.

82. Nihil est quod non toleret, qui perfecte diligit. *In Regula monachorum*, cap. 28, de *Charitate*.

83. Breve est quicquid patimur ab adversariis Dei, et habet victoriae praerium, licet non habeat praesul longi laborum. *Super Psalm. cxxxv*.

84. Qui dolorem carnis non patiuntur benigno, pro Christo capiti obsessionem quomodo patientur? *Lib. 1 de Claustris quibusdam*, cap. 12.

85. Boni patiuntur et mali: sed boni salubriter mali vero ad emulium damnationis. *Super Gen.*, cap. xi.

86. Quicquid mali patimur, vestri nostri est, qui dulcem Deum veritatem in amarum, et cogimus scire volentem. *Super Psalm. lxxvii*.

87. Quod iure quis patitur, non est iniuria: aliud est enim pati iniuriam, aliud pati supplicium: iniuriam patiente iniuste, supplicium iuste. *Super Psalm. xlv*.

88. Facta preceduntur revolamus, et gravia non erunt, quae sustinemus. *In Prologo*.

89. Patiuntur sancti a mundo, a se, a Deo, a diabolo. *Super II Tim.*, cap. iii.

90. Gratia vero maxima est, dignum censeri propter Christum aliquid pati: et corona vere perfecta, et merces futura retributione non minor. *Homil. 5, de Fide Anna*.

91. Magna consolatio est, aliquid propter Christum pati. *Homil. 31, super Acta Apost.*

92. Non ad punishmentem aliquas passiones hic susceperunt sancti: sed ut claris in luctamine vicisse cognoscerentur. *Homil. 42, super Meth. Omer. imperf.*

93. Pro Christo pati, gratulatum manum est, ac majoris admirationis, quam sit revera mortuus excitare, et signa miranda patrare. *Serm. 6, super Epist. ad Philip.*

94. Si in hac vita male patimur, gaudemus: peccatorum quippe est expiatio. *Homil. 5, super Eoist. ad Hebr.*

95. Quanto quis acerbiora passus fuerit, tanto magis gloria exornabit. *Ibid.*, homil. 22.

96. Quod male fers, assuesce, feres. *Tract. de Pericul. ad Christum trahentis*, consid. 4.

97. Omnes christiani vivere et regnare cum Christo, sed non omnes pati volumus cum Christo. *Super Prolog. Regal. S. Benedict.*, cap. 2, text. 6.

98. Tanto spes in Deo solidior surgit, quanto pro illo quisque graviora pertulerit. *In cap. 4, Regal. S. Benedict.*, verbo *Jois*.

99. Si vis esse in numero filiorum, sis prius in collegio patientium. *Ibid.*, in cap. 7, grad. 4, verbo *Quidam*.

100. Nemo patientis, nisi doctus: eum itaque resimaverit in doctum, qui sapienter patitur quod videtur patiendum. *Prosecc.*

101. Non est virtus pati, nisi sit voluntas resignata patienti: patientur fures supplicium, et quia non est Deo subjecta voluntas, patientia impatientes dicuntur. *Epist. 3, ad Quosdam moniales*.

102. Considerare unumquemque secum docet, quanto salus sit, pro perpetuis bonis, mala brevia perferre, quam pro brevibus et caducis bonis mala perpetua sustinere. *Lib. 6, de Diva. inst.*, cap. 4.

103. Omnia amara et gravia patienter ferenda sunt. *Ibid.*

104. Passio passione vincitur, et cruciatibus cruciatibus superatur. *De Vita canonum*, cap. 3.

105. Pati pro Deo res tanto dignissima est, ut homo iure se reputare debeat eo honore indignum. *De Inst. apist.*, cap. 8.

106. Qui acerba tolerat, ista etiam adipiscitur: et qui Iristia fortiter sustinet, non carerebit iunioribus. *De Orat.*, cap. 87.

107. Si dura sunt quae sentis, reputes te durioribus esse dignum. *Epist. 135, ad Valentin. clectum*.

108. Expediit, tolerari dura ne veniant duriora. *Ibid.*, epist. 137, ad *Alexand. de S. Athano*.

109. Tunc leve nobis videtur omne quod pati-

PHILO JUD.

107. Proprium est creaturae pati. *De Chirachon.*

TRITULLA.

108. Nihil amarum quam id ipsum pati quod feceris illis. *Lib. 2, advers. Marcionem*, cap. 13.

THOMAS A KEMPIS.

109. Hoc me miserum et infelicem: parvam corporis lacionem sentio, et gravissimas Domini mei penas non pondero. *Medit. 22, de Chr. passione*, cap. 9.

110. Si nihil adversitatis vis pati, quomodo eris amicus Christi? Sustine cum Christo et pro Christo, si vis regnare cum Christo. *Lib. 2, de Imit. Christi*, cap. 1, sect. 4.

111. Qui melius scit pati, iste est victor sui et dominus mundi, amicus Christi, et haeres caeli. *Ibid.*, cap. 3.

112. Satis cito sentimus et ponderamus quid ab aliis sustinemus: sed quantum aliis de nobis sustinet, non advertimus. *Ibid.*, cap. 5, sect. 1.

113. Pati tibi remanet, si Jesum diligere, et perpetuo illi scribere placeat. *Ibid.*, cap. 12, sect. 12.

114. Minus dignus esses aliquid pro nomine Jesu pati, quam magna gloria remaneret tibi. *Ibid.*, cap. 12, sect. 13.

115. Merito debes libenter modicum pati pro Christo, cum multo majora patientur pro mundo. *Ibid.*

116. Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quam libenter pati pro Christo. *Ibid.*, cap. 12, sect. 14.

117. Si dixeris te non posse multa pati, quomodo tunc sustinebis ignem purgatorii? de duribus malis minus est semper eligendum: ut ergo aeterna futura supplicia possis evadere, mala praesentia studeas pro Deo equanimiter tolerare. *Ibid.*, lib. 3, cap. 12, sect. 2.

118. Sive parva, sive magna sint, stude cuncta patienter sustinere. *Ibid.*, cap. 19, sect. 1.

119. Non est verus patientis qui pati non vult, nisi quantum sibi visum fuerit, et a quo sibi placuerit. *Ibid.*, cap. 19, sect. 3.

120. Sine certamine non potest venire ad patientiam coronam: si pati non vis, recusas coronam. *Ibid.*, cap. 19, sect. 6.

121. Noli, miles Christi, desperare, nec timere te a Deo derelictum, si nulla tibi occurrunt ad patientiam: quia non est melior Christo passio nec martyrius sanctorum atrociter interfectis. *Serm. 14, ad Naath.*, divis. 7.

122. Porta caeli in iuriam atque tribulationum est perpassio. *Lib. 3, num. 84.*

123. Quanto magis homo exterior patitur, tanto amplius interior viret. *Lib. 10, cap. 5.*

JOAN. ZOTIC.

LACT. INST.

CLAUDEN. PISTIN.

LEONOVES. BLOMUS.

S. NULS. ANG. MARC.

CYRUS. HILFENSIS.

IN VITA PATR.

S. PET. DAM.

124. Quod merito patieris, patienter ferre memento. *Lib. 3 Diathec.*, metr. 37.

125. Quando praesentium quod debuimus, moderate quod evenit, feramus. *Lib. 6, epist. 4, ad Torquatum*.

126. Est utilis ad persuadendam ea quae acciderunt ferri posse, et oportere, enumeratio eorum qui talia tulerunt. *Lib. 4, Tusc. quest.*

127. Optimum est pati quod emendare non possis. *Epist. 107.*

128. Quod pati non vis ab alio, neque id facias. *Sent. 169.*

Vide etiam tit. *Correctio*, sent. 112; *Jesu*, sent. 38; *Innocentia*, sent. 37, 57; *Martyrium*, sent. 76, 106; *Murmur*, sent. 10; *Orat.*, sent. 60; *Persecutio*, sent. 24, 26.

CATO POST.

CICERO.

SENECA.

SIXTUS PHILOSOPH.

S. AMBROS.

S. ANTONIUS DE PADUA.

S. AUGUST.

1. Dolens, domine, non tua, sed mea vulnera: non tuam mortem, sed nostram infirmilatem. *Lib. 10, super Luc.*, cap. xxx, in illud: *Tristis est anima mea*.

2. Passio Christi nostra redemptio est, mors Christi vita nostra est. *Serm. 56, de Cruce Christi*.

3. Passio Christi est regni aperitio. *Serm. Dom. 2 post. Trinit.*

4. Sananda nostra miserie convenientior modus alius non fuit, nec esse oportuit, quam per Christi passionem. *Prosecc.*

5. Quid tam necessarium fuit ad erigendam spem nostram, mentes que mortalia, quam ut demonstraretur, quantum Deus nos diligere? *Lib. 13 de Trinit.*, cap. 10.

6. Christus esurivit, qui omnes pascit: sivit, per quem creatur omnia potus: ab itinere terrestri fatigatus est, qui se ipsum nobis viam fecit in caelum: Obmutuit et absurdum eorum conviciantibus se, per quem mutus locutus est, et surdus audivit: vincitur est, qui de infirmitatum vinculis nos solvit: flagellatus est, qui omnium dolorum flagella de hominum corporibus expulsi: cruciatus est, qui cruciatibus nostris finivit: mortuus est, qui mortuos suscitavit: resurrexit nunquam moriturus, ne ab illo quicquam sic disceret mortem condemnare quae nunquam futurus. *De Catech. rudib.*, cap. 22.

7. Insipite vulnera pendentes, cicatrices resurgentes, sanguinem morientes, pretium credentis, commercium redimentis. *De sancta virginis*, cap. 54.

8. O error horrendus! itane, o Caipha, ut placeas Deo percutis placentem Deo, et templum Dei vivum te feriente prostraturus, ne Dei templum

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

UNIONOMA

74. Mala presentis vite tanto durius animus sentit, quanto pensare bonum, quod sequitur, negligit: et qui non vult premia considerare, quae restant, gravia aestimat esse quae tolerat. *Ibid.*, lib. 40, cap. 12.

72. Perfecte magnitudinis laus est, adversa perpeti: et exterius fortiter, et interiori clementer. *Ibid.*, lib. 22, cap. 7, num. 12.

73. Plerumque nimis taciti, cum nonnulla iniusta patiuntur, eo in majorem dolorem procedunt, quo ea quae sustinent, non loquuntur. *Part. 3 Pastoral.*, cap. 1, admodum. 18.

74. In his quae patiuntur, nullum contra Deum murmur cordi vestro surrepat: quia ad quid hoc Creator noster operatur, ignotum est. *Lib. 8 in Registro*, indict. 3, cap. 31, epist. 31, ad *Liberium extracta*.

75. Cavatori nostro in cunctis adversitatibus gratias referamus, atque ad ejus misericordiam confidentes, patienter omnia toleremus: quia semper minus patimur, quam speremus. *Ibid.*, cap. 41, epist. 41, ad *Domitium episc. Carthagini*.

76. Nil ita vincit persecutorum, sicut promptitudo passionis. *Orat. 21, ad Hieronem*.

77. Magnus est, qui vincit magna: ingentis virtutis est, ingratia superare. *Epist. 6, ad Amianum*.

78. Nemo id necessitate pati non potest, quod pro Deo pati voluntate delectat. *In Regula monachorum*, cap. 3, de *Laudibus erem.*

79. Nihil est quod non toleret, qui perfecte diligit. *In Regula monachorum*, cap. 28, de *Charitate*.

80. Breve est quicquid patimur ab adversariis Dei, et habet victoriae praemium, licet non habeat praedii longi laborem. *Super Psalm. cxxxv*.

81. Qui dolorem carnis non patiuntur benigno, pro Christo captivi obsessionem quomodo patientur? *Lib. 1 de Claustris quinqu.*, cap. 12.

82. Boni patiuntur et mali: sed boni salubriter mali vero ad emulium damnationis. *Super Gen.*, cap. xi.

83. Quicquid mali patimur, vili nostri est, qui dulcem Deum veritatem in amarum, et cogimus scire volentem. *Super Psalm. lxxvii*.

84. Quod iure quis patitur, non est iniuria: aliud est enim pati iniuriam, aliud pati supplicium: iniuriam patiente iniuste, supplicium iuste. *Super Psalm. xlv*.

85. Facta preceduntur revolvimus, et gravia non erunt, quae sustinemus. *In Prologo*.

86. Patiuntur sancti a mundo, a se, a Deo, a diabolo. *Super II Tim.*, cap. vi.

87. Gratia vero maxima est, dignum censeri propter Christum aliquid pati: et corona vere perfecta, et merces futura retributione non minor. *Homil. 5, de Fide Anna*.

88. Magna consolatio est, aliquid propter Christum pati. *Homil. 31, super Acta Apost.*

89. Non ad punishmentem aliquas passiones hic susceperunt sancti: sed ut claris in luctamine vicisse cognoscerentur. *Homil. 42, super Meth.*, *Over. imperf.*

90. Pro Christo pati, gratulatum manum est, ac majoris admirationis, quam sit revera mortuus excitare, et signa miranda patrare. *Serm. 6, super Epist. ad Philip.*

91. Si in hac vita male patimur, gaudemus: peccatorum quippe est expiatio. *Homil. 5, super Eccl. ubi Hebr.*

92. Quanto quis acerbiora passus fuerit, tanto magis gloria exornabit. *Ibid.*, homil. 22.

93. Quod male fers, assuesce, feres. *Tract. de Pericul. ad Christum trahentis*, consid. 4.

94. Omnes christiani vivere et regnare cum Christo, sed non omnes pati volunt cum Christo. *Super Prolog. Regal. S. Benedict.*, cap. 2, text. 6.

95. Tanto spes in Deo solidior surgit, quanto pro illo quisque graviora pertulerit. *In cap. 4, Regal. S. Benedict.*, verbo *Jois*.

96. Si vis esse in numero filiorum, sis prius in collegio patientium. *Ibid.*, in cap. 7, grad. 4, verbo *Quidam*.

97. Nemo patientis, nisi doctus: eum itaque resimaverit in doctum, qui sapienter patitur quod videtur patiendum. *Prosecc.*

98. Non est virtus pati, nisi sit voluntas resignata patienti: patientur fures supplicium, et quia non est Deo subjecta voluntas, patientia impatientes dicuntur. *Epist. 3, ad Quosdam moniales*.

99. Considerare unumquemque secum docet, quanto salus sit, pro perpetuis bonis, mala brevia perferre, quam pro brevibus et caducis bonis mala perpetua sustinere. *Lib. 6, de Divin. inst.*, cap. 4.

100. Omnia amara et gravia patienter ferenda sunt. *Ibid.*

101. Passio passione vincitur, et cruciatus cruciugilis superatur. *De Vita canon. ubi*, cap. 3.

102. Pati pro Deo res tanto dignissima est, ut homo iure se reputare debeat eo honore indignum. *De Inst. apist.*, cap. 8.

103. Qui acerba tolerat, ista etiam alios patienter: et qui Ierusalem fortiter sustinet, non cerebri iunioris. *De Orat.*, cap. 87.

104. Si dura sunt quae sentis, reputes te durioris esse dignum. *Epist. 135, ad Valentin.*, clectum.

105. Expediit, tolerari dura ne veniant duriora. *Ibid.*, epist. 137, ad *Alexand.*, de *S. Athano*.

106. Tunc leve nobis videtur omne quod pati-

SENTENTIAE PAGANORUM.

PHILO JUD.

mur, si gravis esse perpendimus quod meremur. *Lib. 8, epist. 12, ad Stroem.*

TRITULLA.

107. Proprium est creaturae pati. *De Chrestiana*.

THOMAS A KEMPIS.

108. Nihil amarum quam id ipsum pati quod feceris illis. *Lib. 2, advers. Marcionem*, cap. 13.

109. Hoc me miserum et infelicem: parvam corporis lacionem sentio, et gravissimas Domini mei penas non pondero. *Medit. 22, de Chr. passione*, cap. 9.

110. Si nihil adversitatis vis pati, quomodo eris amicus Christi? Sustine cum Christo et pro Christo, si vis regnare cum Christo. *Lib. 2, de Imit. Christi*, cap. 1, sect. 4.

111. Qui melius scit pati, iste est victor sui et dominus mundi, amicus Christi, et haeres caeli. *Ibid.*, cap. 3.

112. Satis cito sentimus et ponderamus quid ab aliis sustinemus: sed quantum aliis de nobis sustinet, non advertimus. *Ibid.*, cap. 5, sect. 1.

113. Pati tibi remanet, si Jesum diligere, et perpetuo illi scribere placeat. *Ibid.*, cap. 12, sect. 12.

114. Minus dignus esses aliquid pro nomine Jesu pati, quam magna gloria remaneret tibi. *Ibid.*, cap. 12, sect. 13.

115. Merito debes libenter modicum pati pro Christo, cum multo majora patientur pro mundo. *Ibid.*

116. Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quam libenter pati pro Christo. *Ibid.*, cap. 12, sect. 14.

117. Si dixeris te non posse multa pati, quomodo tunc sustinebis ignem purgatorii? de duribus malis minus est semper eligendum: ut ergo aeterna futura supplicia possis evadere, mala praesentia studeas pro Deo equanimiter tolerare. *Ibid.*, lib. 3, cap. 12, sect. 2.

118. Sive parva, sive magna sint, stude cuncta patienter sustinere. *Ibid.*, cap. 19, sect. 1.

119. Non est verus patientis qui pati non vult, nisi quantum sibi visum fuerit, et a quo sibi placuerit. *Ibid.*, cap. 19, sect. 3.

120. Sine certamine non potest venire ad patientiam coronam: si pati non vis, recusas coronam. *Ibid.*, cap. 19, sect. 6.

121. Noli, miles Christi, desperare, nec timere te a Deo derelictum, si nulla tibi occurrunt ad patientiam: quia non est melior Christo passio nec martyrius sanctorum atrociter interfectis. *Serm. 14, ad Nazari.*, divis. 7.

122. Porta caeli in iuriam atque tribulationum est perpassio. *Lib. 3, num. 84.*

123. Quanto magis homo exterior patitur, tanto amplius interior viret. *Lib. 10, cap. 5.*

124. Quod merito patieris, patienter ferre memento. *Lib. 3 Diutior.*, metr. 37.

125. Quando praesentium quod debuimus, moderate quod evenit, feramus. *Lib. 6, epist. 4, ad Torquatum*.

126. Est utilis ad persuadendam ea quae acciderunt ferri posse, et oportere, enumeratio eorum qui talia tulerunt. *Lib. 4, Tusc. quest.*

127. Optimum est pati quod emendare non possis. *Epist. 107.*

128. Quod pati non vis ab alio, neque id facias. *Sent. 169.*

Vide etiam tit. *Correctio*, sent. 112; *Jesu*, sent. 38; *Innocentia*, sent. 37, 57; *Martyrium*, sent. 76, 106; *Murmur*, sent. 10; *Orat.*, sent. 60; *Persecutio*, sent. 24, 26.

SENTENTIAE PATRIUM.

1. Dolens, domine, non tua, sed mea vulnera: non tuam mortem, sed nostram infirmilatem. *Lib. 10, super Luc.*, cap. xxx, in illud: *Tristis est anima mea*.

2. Passio Christi nostra redemptionem est, mors Christi vita nostra est. *Serm. 56, de Cruce Christi*.

3. Passio Christi est regni aperitio. *Serm. Dom. 2 post. Trinit.*

4. Sananda nostra miserie convenientior modus alius non fuit, nec esse oportuit, quam per Christi passionem. *Prosecc.*

5. Quid tam necessarium fuit ad erigendam spem nostram, mentesque mortalium, quam ut demonstraretur, quantum Deus nos diligere? *Lib. 13 de Trinit.*, cap. 10.

6. Christus esurivit, qui omnes pascit: sivit, per quem creatur omnia potus: ab itinere terrestri fatigatus est, qui se ipsum nobis viam fecit in caelum: Obmutuit et absurdum coram convitantibus se, per quem mutus locutus est, et surdus audivit: vincitque mortalium, quam ut vinculis non solvit: flagellatus est, qui omnium dolorum flagella de hominum corporibus expulsi: cruciatus est, qui cruciatus nostros finivit: mortuus est, qui mortuos suscitavit: resurrexit nunquam moriturus, ne ab illo quicquam sic disceret mortem condemnare quae nunquam futurus. *De Catech. rudib.*, cap. 22.

7. Insipite vulnera pendentes, cicatrices resurgentes, sanguinem morientes, pretium credentis, commercium redimentis. *De sancta virginis.*, cap. 54.

8. O error horrendus! itane, o Caipha, ut placeas Deo percutis placentem Deo, et templum Dei vivum te feriente prostraturus, ne Dei templum

CATO POST.

CICERO.

SENECA

SIXTUS PHILOSOPHUS

S. AMBROS.

S. ANTONIUS DE PADUA.

S. AUGUST.

JOHN. CRYS.

JOHN. ZOTIC.

LACT. TIRAB.

S. LAURENT. JUBIN.

LEONARDUS BLOM.

S. NULS ANG. MARC.

CYRILLUS HELIOPOL.

IN VITA PATR.

S. PET. DAM.

UNIVERSIDAD DE MADRID

UNION NOMA

CONGRESO GENERAL DE NOTARIOS

lapideum deferatur! O execrabilis caecitas! Tract. 93 super *Evang. Joann.*, cap. xvi.

9. Morte Christi pejus nihil fuit infer omnia genera mortium: mors protendebatur, ne dolor citius finiretur. *Ibid.*, tract. 36.

10. Passurus Christus, exilis, premisit obsequia, non solum eis pro quibus erat subiturus mortem, sed etiam illi qui eum fuerat traditurus ad mortem. *Ibid.*, tract. 55, cap. xiii.

11. Non est mors Christi nostrorum gloria meliorum, sed medicina maliorum. *Ibid.*, tract. 110.

12. Sciebat Christus quare cicatrices in corpore suo servaret, ut vulnera dubitationis in cordibus discipulorum sanaret. *Prose.*

13. Sicut demonstravit Thomae non credenti, nisi tangeret et videret, ita etiam inimicis suis vulnera demonstraturus est sua: non ut eis dicit sicut Thomae, *Quis voluisti, credidisti*: sed ut convincens eos veritas dicat: Ecce hominem quem crucifixisti, ecce Deum et hominem in quem credere notuisti; videris vulnera quae inflixisti? agnoscebas latum quod pugnastis? quoniam et per vos et propter vos apertum est, nec tamen intrare voluistis.

14. Qui non estis redempti pretio mei sanguinis, non estis mei: *discedite a me in ignem aeternum*. Lib. 2 de *Symbolo*, cap. 8.

15. Tuta et firma requies est infirmis et peccatoribus in vulneribus Salvatoris. *Prose.*

16. Securis illic habito, patent mihi viscera per vulnera: quidquid ex me mihi deest, usurpo mihi ex visceribus Domini mei. In *Manuale*, cap. 21.

17. Vulnera Jesu Christi plena sunt misericordia, plena pietate, plena dulcedine et charitate. *Ibid.*

18. In omnibus adversalibus non inveni tam efficax remedium, quam vulnera Christi: in illis dormio securus, et requiesco intrepidus. *Prose.*

19. Cum me pulsat aliqua turpis cogitatio, recurro ad vulnera Christi.

20. Cum me premit caro mea, recordatione vulnerum Domini mihi resurgo.

21. Cum diabolus mihi parat insidias, fugio ad viscera misericordiae Domini mei, et recedit a me.

22. Si ardor libidinis movet membra mea, recordatione vulnerum Domini mei extinguitur. *Ibid.*, cap. 22.

23. Nihil tam ad mortem amarum, quod morte Christi non sanetur. *Ibid.*

24. Si passio Redemptoris ad mentem reducit, nihil tam durum quod non aequo animo tolleretur. *Prose.*

25. Christus opprobria, irrisiones, contumelias, alapas, sputa, flagella, spinas coronam,

ceteraque sustinuit, et nos miseri ad nostram confusionem uno sermone fatigamus, uno verbo deicimus. De *Conflictu vitiorum*, et *virt.*, cap. 9.

26. Christi passiones imitande sunt, non a christiano deliciae conquirendae. De *Pastoribus*, cap. 5.

27. Ad confortandum cor tuum venit Christus pati, venit ille mori, venit ille spuis liniri, venit spinis coronari, venit opprobria audire, venit postremo ligno configi: omnia haec ille pro te, tu nihil pro illo, sed pro te. *Ibid.*

28. Filius Dei ad crucem ducitur: expalmatur, qui est vera palma victoriae; spinis coronatur, qui spinas peccatorum venit confringere; ligatur, qui solvit compeditos; ligno suspenditur, qui erigit oisios; aceto potatur fons vitae; disciplina caditur; salus vulneratur; vita moritur; occiditur ad tempus vita, ut in perpetuum a vita occideretur mors. De *Quatuor virt. Chorist.*

29. Ecce pro impio pietas flagellatur, pro stulto sapientia illudatur, pro mendace veritas necatur; damnatur iustitia pro iniquo, misericordia afficitur pro crudeli, pro misero repletur sinceritas aceto, inebriatur felle dulcedo, addicitur innocenti pro reo, moritur vita pro mortuo. *Serm. 4 Dom. in Ramis.*

30. Accusatur Christus et facit: bene tacet qui defensione non eget, non ut reus excusat se tacendo, sed despiciat falsidicos refellendo. *Prose.*

31. Taciturnitas negat quod obicitur, cum non vult respondere ad quod queritur. *Serm. 4 Fer. 2, post Dom. Palmam.*

32. Quid profuit Pilato testimonium perhibuisse innocentiae, et velut reum addidisse nequitiæ, nisi quod gravius peccatum est unum eundemque et pronuntiare iustum, et tradere criminosis. *Ibid.*, *serm. 2.*

33. Aceto potatus est Christus, ut nos inebriaret dulcedine celestis desiderii, et aeterni gaudii. *Serm. 1 Vigil. Pent.*

34. Nihil tam salutariter nobis est, quam quotidie cogitare quanta pro nobis pertulit Deus et homo. *Serm. 32 ad Frat. in eremo.*

35. Extremum moriendi genus elegit Christus; ut nullam mortem martyres formidarent. Apud *Bonavent.*, *serm. 6, in Parasceve.*

36. Proh dolor! jacet extensus ante hominem Deus, et supplicium patitur rei, in quo nullum peccati vestigium potuit inveniri. Hab. in *Glossa ord.*, super *Matth.*, cap. xxvii.

37. Via ad salutem, passio: et iterum, regni concilium. *Orat.* 31.

38. Opportune processionem passio conjuncta est, ut discamus in nulla letitia hujus saeculi habere fiduciam. *Serm. 2 Dom. Palm.*

S. MAGLITA
SELEDC.

S. BERNARD.

39. In passione Christi tria specialiter convenit iulteri: opus, modum, causam; nam in opere patientia, in modo humilitas, in causa charitas commendatur. *Serm. Feria 4, hebdom. paschae.*

40. Christus est appetitus insidiis, interrogatus contumelias, pulsatus injuriis, vexatus suppliciis, lacessitus conviciis. *Ibid.*

41. Quam fortiter, Domine Jesu, tam indigna quam aspera pro hominibus passus es, dura verba, duriora verbera, durissima crucis supplicia. *Serm. 2 Pentec.*

42. O duri et indurati et obdurati filii Adam! quos non emollit tanta benignitas Salvatoris, tanta flamma, tam ingens ardor amoris, tam vehemens amator, qui pro vilibus sarcinulis tam pretiosas merces expendit sanguinis sui. *Ibid.*

43. Pudeat seclari gloriam membra, quibus caput suum tam inglorium exhibetur. *Prose.*

44. Pudeat sub spinato capite membrum fieri delicatum. *Serm. 5. Omn. Sanctiorum.*

45. O! quam indebita miseratione, quam gratuita dilectio, quam inopinata digestio, quam stupenda dulcedo, quam invida mansuetudo, Regem gloriae pro despiciatissimo vernaculo, imo vermiculo crucifigi! Quis audivit unquam tale, aut quis vidit huic simile? *Serm. de Quadragesima debita.*

46. Passio Christi ultimum refugium, et singulare remedium est: deliciente sapientia, iustitia non sufficiente, sanctitatis succumbentibus meritis, illa succurrit. *Serm. 22 super Cant.*

47. Revera ubinam tuta, firmaque infirmis securitas et requies, nisi in vulneribus Salvatoris? tanto illic securior habito, quanto ille potentior est ad salvandum. *Ibid.*, *serm. 61.*

48. Christus flagellis cæsus est, spinis coronatus, clavus confossus, affixus palibulo, opprobriis saturatus, omnium tamen dolorum immemor: *Pater, ait, ignosce illis*. *Serm. 4 Hebdomadae paschae.*

49. De omnibus anxietatibus et amaritudinibus Domini Dei tui colliga quasi fasciculum, ut amarum poculum lacrymarum tibi conficias. In *Fornula honeste vitae*.

50. Vinciamur vinculis passionis boni Jesu, ut etiam vinculis charitatis cum illis vinciri possimus. *Lib. de Passione Domini*, cap. 4.

51. Quid utilius, quid amariis, quid decentius passione Jesu Christi? *Ibid.*, cap. 31.

52. Quidquid pati poterimus, amaritudinis Domini passionis comparatum, aut parum, aut nihil poterit sustinari. *Ibid.*, cap. 23.

53. Quid tanti amarum quod in recordatione vivificas Passionis non possit dulcescere? *Prose.*

54. Cum passio Jesu in memoria reducitur, necesse est omnem passionem hominis levem videri. *Tom. III.*

respectu passionis Domini, quam pro omnibus voluit sustinere Deus et homo, mediator Dei et hominum, Dominus Jesus.

55. Vere nihil est quod ita ab omnium vitiis impulerit, contagione cogitationem nostram purificet, et in puritate conservet, sicut iugis memoria passionis Domini Jesu. *Ibid.*, cap. 44.

56. *Quod facis, fac citius*: vis me vendere Judæis, o Iuda? volo vendi. Vis me tradere? volo tradere? volo occidi, hoc amo, hoc affecto; quod facis, fac citius. *Serm. 3 de Cena Dom.*

57. Attende, o homo, capitis inclinationem ad osculum, extensionem brachiorum ad amplexum, apertionem lateris ad affectum. *Serm. de Evaluatione sanctae Crucis.*

58. Clamat clavus, clamat vulnus, quod misericordiae non est numerus. *Ibid.*

59. Patet amor cordis per vulnera corporis. *Ibid.*

60. Numquam potest diabolus melius vinci, quam in memoria passionis Christi. *Serm. Dom. 1 post Pent.*

61. Memoria passionis Christi armatura est ad omnia diaboli tentamenta superantia. *Serm. 4, Dom. 13 post Pentecosten*, super illud *Ephes. vi*: *Induite vos armaturam Dei.*

62. Quanta confusio nobis esse debet, nolle pro illo mori, vel pro eo modicum quid pati, qui pro nobis affixus est cruci? *Serm. 1, de S. Bartholom.*

63. Passio Christi comparatur mari, propter poenitentis amaritudinem: flumini, propter charitatis dulcedinem. *Super lib. 1 Sent.*, Proemio.

64. Passus est Christus passione acerbissima, quis non solum docendo, ut patiens per vulnera; sed etiam condolendo, ut compatiens propter nostra delicta. *Prose.*

65. Passus est Christus passione generalissima, passione acerbissima, passione ignominiosissima, passione interemptoria, sed vivificativa. In *Breviario*, part. 4, cap. 9.

66. Sit regula nostra vivendi passio Salvatoris, et tanto amplius in hoc consideretur, quanto amplius Christo conformatur: et tanto amplius dolescitur, quanto sub hoc exemplari amplius designatur. *Part. 4, in Simulo amarit.*, cap. 4.

67. Passio gloriosissima Jesu Christi, non solum fidei fundamentum est, sed et spei erectio, ubi seipsum donavit, et charitatis inflammatio, ubi se nihil poterit sustinari. *Ibid.*, cap. 6.

68. Passio Christi fons est gratiae et gloriae, decoret et perfectio hierarchie celestis. *Ibid.*, cap. 12.

69. Passio Christi tantae benignitatis est, ut nihil clementius, nihil benignius, nihil amabilius

S. BONAV.

®

CASSIODER.

cogitari possit. De Perfect. sive ad Sorores, cap. 6. 70. Per Christi passionem provenit salus fide- lium, et vite iustorum. Super Psalms. xxi, vers. 4. 71. Passus est Christus propter nos, ut nullus pro ipso pati velle refugiat. Super Psalms. lxx, vers. 1. 72. Christus in die crucifixionis sine sine obam- bratus atque detentus est, ut nos amicus ejus confusione aliquam pateretur, nec caro ipsius corruptionis injuriam sustineret. Prosee.

S. CYPRIAN.

73. Bene ergo definitus est passio Domini, dies belli; scilicet quando diabolo victo, infernorum claustra dirupta sunt, captivi liberati sunt, solus- que moriendo triumphavit, qui novo more mor- tem morte destruxit. Super Psalms. cxxxix, vers. 8.

S. CYPRIAN.

74. Christus innocens et justus, tumo innocen- tia ipsa, et ipsa justitia, inter facinorosos deputa- tur, et testimonio falsis veritas premitur, iudicia- tur indignaturus, et Dei sermo ad victimam faciens ducitur. De bono patienti, cap. 3.

S. CYPRIAN.

75. O novum cruciabitur! commota est om- nis creatura in Domini passione, angelus in pen- sitionem conciso velamine refugit, plebs autem sine pavore integra veste permansit. Adversus Judaeos, qui insecti sunt Dominum, cap. 3.

FRONTYNE CANTILLUS.

76. Remedium remediorum, maxime expugnan- tum universarum tentationum, est diligens con- sideratio acerbissime Christi passionis. In Exhort. ad novit., art. 6.

FRONTYNE CANTILLUS.

77. Passio Christi variis modis est recordan- da: primo ad condolendum, secundo ad imitandum, tertio ad gratulandum, quarto ad admirandum, quinto ad precavendum in omni tribulatione, sexto ad contemplantium, septimo ad inflan- mandum. Ibid., art. 7.

S. FRANCIS ASSISIAS.

78. Nihil mihi tam delectabile, quam vito et passionis Domini memoria, qua mihi frequens est, et quotidiana; nec ad finem neque mundi ei vixissem, alia indigerem lectione. In suis Opus., apophthegm. 50.

GILBERT.

79. Horret Christus magis asperitatem morum, lingue stimulos, quam aculeos spinarum. Serm. 20, super Cant.

GLOSS. ORD.

80. Christus providens ex passione sua disci- pulos perturbandos, praevidit et passionis ponam, et resurrectionis gloriam: ut cum morientem cernerent, resurrectionem non dubitarent. Super Luc., cap. xxiii.

S. GREGOR. NAZ.

81. Aceto potatur, qui aquam in vinum com- mutaverat: felle cibatur, qui acerbum adeo qua- tum in suavitate verberat: nimirum totus dul- cedo, totus voluptas, denique totus desiderabilis. Lib. 3 de Theologia.

S. MICH.

82. Felix qui non in sapientia, non in divitiis, non in eloquentia, et potentia seculari; sed in

Christi passionibus gloriatur. Super Epist. ad Philemon., in illud; Paulus vincit, etc.

S. MICH.

83. Christus ut calix a se transoul, rogat: non ut ipse pretereatur, sed ut in altorum id quod a se transi, excedat; et se pati pro illis rogat, qui passuri post se erant. Super Math., can. 31, in illud: Transseat a me calix iste.

REGO A. S. VICTOR.

84. Christus villi pretio appetitatus est, a disci- pulo traditus, vilissimo detentus, ligatus, alapis caesus, flagellatus, a falsis testibus accusatus, reus mortis iudicatus; coram Pilato a multis accusa- tur, ab Herode spernitur, alba veste induitur, li- tro pro eo eligitur, iniuste damnatur, cibamide cocineis induitur, spinis coronatur, arundine ca- pit ejus percussitur, propriis vestibus exiit: crucea sibi bajulatur, crucifigitur, blasphematur, aceto potatur, emittit spiritum, lancea latus ejus perforatur, sepulchro imponitur. Lib. 4 de Propriis, versum, cap. 3.

REGO A. S. VICTOR.

85. Ex Christi passione lux aeterna acquiritur, anima salutaris, peccatorum valvas curat. Super II Reg., cap. xv.

REGO A. S. VICTOR.

86. Passio Christi portanda non tantum ore, sed et in opere, et in exemplo. Super Psalms. lxx. 87. Nemo tam sacri pectoris est, cuius cor non emollit memoria Domini Passione. Super Luc., cap. 9.

REGO A. S. VICTOR.

88. Tota Jesu vita fuit passio. Super I Cor. II Petri, cap. iv.

REGO A. S. VICTOR.

89. Passio Domini nostre beatitudinis caput al- que origo est: qua vivimus, et per quam sumus. Homil. 55, super Math. Oper. perf.

REGO A. S. VICTOR.

90. Extremas Christus contumelias sustulit; cap- tus caput corona, calamo, pugnis: facies sputis, maxilla alapis, corpus reliquum flagellis, malle- to, amictu chlamidis, adorationis simulata: es quoque ipsum cum lingua aceti polline ac felle aspersum fuit ementatum. Ibid., homil. 88.

REGO A. S. VICTOR.

91. Ambitur sacrum caput aculeis spinarum, et divinum veritatem penalis coronae pons cir- cundat: sed in spiritus illis nostra Christiani pec- cata pungebant. Sermon. 3, ser. 5, Part.

REGO A. S. VICTOR.

92. Non sufficit Christo, passio communis, non mors secreta, non mors simplex, non mors morti similis: nisi ut quanta erat passio singularita- tis, tanta esset et singularitas passionis. Ibid., serm. 6.

REGO A. S. VICTOR.

93. Pax coeli traditor doli osculo, tenetur tenens omnia, alligator omnium nexos, ducitur attrahena universa, a falso veritas accusatur, sistitur cui as- sidetur omnis, flagellatur, remissio condemnatur, venia, illudatur molestus, irridetur virtus, perfon- ditur largitor immanum spibus, clavis ferri coeli strator affligitur, mollis datur cubitus felle, propin- quator ionium potatur aceto. Ibid.

REGO A. S. VICTOR.

S. MICH.

94. Subjectis dare, donare servis, est assuetum domantis indicium: pati pro subjectis, pro servis mori, insigne est charitatis immense documentum, et singularis amoris argumentum. Prosee.

S. MICH.

95. Adversus probatur amor, solitio pensatur periculis, poenis examinatur dilectio, morte per- fecta charitas immittit. Ibid.

S. MICH.

96. Si quid sustinuit Christus, non propter se- metipsum, neque propter patrem suum, sed ut salvaret genus humanum. Homil. de Croce Dona.

S. MICH.

97. Judicatus est Index, vita morti traditur; qui passit, esurit; qui potat, sinit; qui in gloria, in ignominia est: ut Rex ad praesides, et Deus ab hu- mine condemnatur. Sermon. 1 de Jesu.

S. MICH.

98. Christus vulnera sui corporis servavit, ut in die iudicii proficeret ad testimonium passionis contra Judaeos, et omnes qui denegant Filium Dei crucifixum. Homil. 49 super Math. Oper. imperf.

S. MICH.

99. O mentem seculam! similes sui petunt ac- ceptum dimitti, insontem puniri jubent. Homil. 83 super Joan.

S. MICH.

100. Passio Christi nostre salutis est prelium, ultimatum peccatorum refugium, infirmorum mentium singulare remedium, fons origo et finis omnium bonorum, Lib. 4, homil. 16 ad Mo- nachos.

S. MICH.

101. Mentem hominis, quem passio Christi ve- raxiter occupat, nulla rei carnalis passio fatigat. Ibid.

S. MICH.

102. Passio Domini, quantum ad processum fuit injusta, quantum ad modum ignominiosa, quantum ad dolorem acerba, et quantum ad effec- tum fractuosa. Part. 1 de Regione claustral., tract. 2, region. 2, art. 7, radice 2.

S. MICH.

103. Dominus passus est, ut eos qui erraverunt a Patre, ad agnitionem et iuxta eum adduceret. Lib. 2 advers. Haeres., cap. 36.

S. MICH.

104. Dominus noster Christus passus est passio- nem validam, et quon non cederet ulli: non so- lum ipse non parcellatur corrumpi, sed et cor- ruptum hominem firmavit robore suo, et incor- ruptionem revocavit. Lib. 2, advers. Haeres., cap. 36.

S. MICH.

105. Si Passio Redemptoris ad mentem rebel- litur, nihil tam durum est quod ex quo animo non toleretur. Prosee.

S. MICH.

106. Sed quanta sunt in comparatione passio- num illius, que patimur? Ille enim opprobrio, ir- risionem, contumelia, alapis, sputa, flagella, spi- necum coronam, crucemque sustinuit; et nos mi- seri ad nostram confusionem uno sermone flagim- mur, uno verbo deprimur. De conflict. sicut et vult.

S. MICH.

107. Mortalis erat agnitionem carnem, sapiens magnificis operibus; sed julleibus Chaldeis armis comprehensus, clavis et cruce amaram toleravit

flnem. Lib. 4 de Divin Inst., cap. 13 verbo, graeco 607, post Sybillam.

108. Mirabilis factus est Christus, ignominio- sus et informis, ut miserabilibus spem praebet. Ibid., cap. 16 verbo graeco 607, post Sybillam.

109. Nulla gens tam inhumana est, nulla regio tam remota, qui aut passio Christi, aut sublimitas majestatis eius in cruce ignota sit. Ibid., cap. 37.

S. LAURENT. AGENT.

110. Passio Christi roborat debiles, fovet puil- limes, excitat pigros, nutrit purvulos, certantes provocat, accendit perfectos. De Casto humilio, cap. 8.

S. LAURENT. AGENT.

111. Cuius saxum pectus non emolliunt vul- nera Salvatoris? qui peli rennet patientia Do- mino? Ibid.

112. Debiti tui est, ut ei qui omnibus passus est, paratus sis compati. Sermon. 7 Quodrag.

S. LAURENT. AGENT.

113. Certa atque segura est expectatio promissae beatitudinis, ubi est participatio Domini passio- nis. Sermon. 9 Quodrag.

S. LAURENT. AGENT.

114. Nihil ita contemplationem mentis oblectat et superat, sicut Passio Salvatoris. Sermon 11 de Pas- sione Domini.

S. LAURENT. AGENT.

115. Nullum aliud beneficium praeslitit Deus magis illi quod contulit, quando pro nobis pati voluit. In Emon, vita spirit., cap. 19.

S. LAURENT. AGENT.

116. Depinge mentem tuam suavissimis imagi- nibus Passionis Christi, et floridam Domini crucis arborem plantatum in medio cordis tui, in Speculo spirit., cap. 10.

S. LAURENT. AGENT.

117. Nihil nisi valet ad extirpandas voluptatum radices, quam recordatio vultus Christi, qui stetit ante Iudicum, qui flagellatus est, computus, qui coronatus spinis, qui colaphis caesus, qui sus- pensus in ligno, qui mortuus in cruce. Sermon 29 de S. Nicolao.

S. LAURENT. AGENT.

118. Passio Christi column sustentat, mundum regit, tartarum perdidit. Lib. 1 de laude Crucis, declarat. 2.

S. LAURENT. AGENT.

119. In passione Christi confirmantur angeli, redimuntur populi, cunctantur iuniori, stabi- luntur subsistentia, amittuntur vitia, conservantur sententia, illustrantur intelligentia. Ibid.

S. LAURENT. AGENT.

120. Christus sicut pro omnibus passus est, sic pro singulis; et cunctis se impendit, pariter et singulari: si totum se dedit universis, et totum singulis. Prosee.

S. LAURENT. AGENT.

121. Ac per hoc quicquid passione sua Salvo- ter praestitit, sicut totum et debuit universis, sic totum singuli. Nisi forte plus singuli, quam universi: quia tantum accipiantur singuli, quantum uni- versis. Lib. 2 ad Eccles. cathol.

S. LAURENT. AGENT.

122. Quicquid libet homo pro Deo perficit, sicuti omnino non potest, quod Deus pro homine per- passus est. Prosee.

S. LAURENT. AGENT.

123. Quia etiam si passio ipsa non differat in genere ponatur, multum tamen distat necesse est dolores patientium. *Ibid.*

THOMAS
AQUINAS.

124. Passus est Christus omnes passiones humanas, non quidem secundum speciem, sed secundum genus, ut totum humanum etiam ex hoc liberasset genus diceretur. Part. 3, quæst. 46, art. 5.

125. Dolores quos Christus passus est, omnes excesserunt dolores, quos homines pati possunt in hac vita. *Ibid.*, art. 6.

126. Utilitas passionis Christi salus est Christianorum. *De Passione Christi.*

THOMAS
AQUINAS.

127. Multa bona conferri homini passio Christi, ad memoriam reducere et quanto sapientius et intensius de ea cogitatur, tanto dulcius sapit, et vehementius compungitur. *Medit. 25 de Christi Passione*, cap. 1.

128. Revera passio Christi est thesaurus Dei reconditus, plenitudo omnis virtutis, perfectio religiositatis, summa totius sanctitatis. *Ibid.*

129. Passio Christi non sapit, nisi morose et seriose eam meditantibus, et ferventer cupientibus eandem imitari. *Ibid.*, medit. 26, cap. 4.

130. Christi passio carnalibus et secularibus videtur amara et dura: sed pias et devotis dulcis est atque solatio. *Ibid.*, cap. 5.

131. Ex passione Christi diabolus vincitur et confunditur, infernus despoliatur, latro convertitur, mundus redimitur, cœlum aperitur, angelorum ruina restauratur. *Ibid.*, medit. 27, cap. 4.

132. Passio Christi ad memoriam reducere, est incentivum divini amoris, est doctrina patientiæ, est solatium in tribulatione, est fuga dissolutionis, est materia sacra compunctionis, est exercitium interme devotionis, est exclusio desperationis, est certa spes peccatorum remissionis, est reconciliatio divine districtiōnis, est mitigatio anxie turbationis, est sustentatio duræ increpationis, est expulsio perversæ cogitationis, est repressio carnalis tentationis, est informatio humilis subjectionis, est consolatio corporalis egritudinis, est refutatio secularis honoris, est vituperatio abundantie temporalis, est consultatio voluntarie paupertatis, est abdicatio propriæ voluntatis, est refutatio superflue necessitatis, est exsiccatio tepide conversationis, est inflammatio fervide emendationis, est impetratio gratiæ amplioris, est inductio cœlestis consolationis, est comprobatio fraternæ compassionis, est preparatio divine contemplationis, est augmentatio futuræ beatitudinis, est alleviatio poenæ presentis, est purgatio ignis sequentiæ. *Medit. 26 de Christi Passione*, cap. 9.

133. Pensa primo, quis est qui hæc patitur, secundo, a quibus patitur; tertio, quanta patitur,

quarto, pro quibus patitur, quinto, quam longo tempore patitur, sexto, in quibus locis patitur, septimo, in quibus membris patitur. *Medit. 27 de Christi Passione*, cap. 2.

134. Ecce altissimus super omnes, infra omnes deprimitur, nobilissimus dehonoreatur; speciosissimus sputis inquinatur, sapientissimus deridetur, potentissimus ligatur, innocentissimus flagellatur, sanctissimus spinis coronatur, mitissimus colaphizatur, ditissimus depauperatur; largissimus spoliatur, castissimus denudatur, dignissimus blasphematur, optimus vituperatur, doctissimus falsus reputatur, amantissimus oditur, veracissimus abnegatur, dulcissimus felle potatur, benedictus maledicitur; pacificus molestatur, iustus accusatur; innocens condemnatur; medicus vulneratur. Dei Filius crucifigitur; immortalis occiditur. *Medit. 27 de Christi Passione*, cap. 4.

135. Ipsa Christi sacratissima passio cunctis Sanctorum passioibus fuit dolore acerbissima, humilitate profundissima, charitate excellentissima, obedientia perfectissima, patientia fortissima, puritate innocentissima, utilitate saluberrima, meritis dignissima, remedio efficacissima, satisfactione sufficientissima, placatione aptissima, reconciliatione gratissima, oblatione acceptissima, redemptione fructuosissima, mysteris plenissima, omnium virtutum suavitate redolentissima. *Ibid.*, cap. 9.

136. Tam magna, tam alta, tam longa, tam profunda, tam dulcis, tam devota, tam compunctiva, tam amorosa, tam fervida, tam solatio, tam sapida, tam virtuosa est passio Redemptoris nostri, ut nullis verbis humanis valeat plane commendari, nullis Angelicis linguis digne queat explicari. *Ibid.*

137. Nemo ita cordialiter sentit passionem Christi, sicut is cui contigerit similia pati. *Lib. 2 de Unit. Chr.*, cap. 42, sect. 4.

138. Nec Jesus Christus Dominus noster una hora sine dolore passionis fuit, quando vixit. *Ibid.*, cap. 42, sect. 6.

139. Si aliquid melius et utilius saluti hominum, quam pati fuisset, Christus utriusque verbo et exemplo ostendisset. *Ibid.*, cap. 42, sect. 14.

Vide etiam tit. *Contemplatio*, sent. 62; *Humilitas Christi*, sent. 31; *Incarnatio*, sent. 29; *Martyrium*, sent. 34; *Meditatio* sent. 14, 26, 59, 60, 61, 82; *Meritum*, sent. 37; *Patria*, sent. 11; *Prædicatio*, sent. 34; *Redemptio hominum*, sent. 28, 81; *Resurrectio Christi*, sent. 33; *Vultus*, sent. 95.

PASTOR.

Etymologia. Pastor dicitur a *pascente*, quia pastum dat ovis; sive quia depascit oves. *Collat. 49* in cap. 2.

S. BONAV.

BENEDICTE PATRUM.

S. AMBROSII.
PAPA.

1. Nihil illo pastore miserius, qui gloriatur turporum laudibus, quibus si placere voluerit, alque ab his amari elegerit, erit hinc ovis magna perniciæ. *Prose.*

2. Nullus pastor placere lupis et gregibus ovium potest: perdit enim memoriam laboriorum mens terrenis obligata carceribus. In *Decretis Gratiani*, part. 1, dist. 83, can. *Nihil.*

S. ATHANASII.
MAGN.

3. Pastorum absentia lupis invadendi gregis occasionem præstat. *Apolog. ad Imp. Constantinum.*

S. ATHANASII.
PAPALIANCI.

4. Veris Pastoribus non est tutum non vigilare, et non circumquaque omnia lustrare, ovesque errantes solum quærere, ac non magis sollicitus esse pro iis que non errant. *Epist. 1, ad Episc. Creta.*

5. Perinde esse videtur gregem abesse a Pastore, ut cœcum duce carere. *Ibid.*

6. Debet officium suum facere omnes boni pastores, quicumque hoc nomine digni sunt: ita ut qui cessarit, non sit impune cessaturus. *Ibid.*

7. Sane augentur oves, et in tuto sunt, cum præsent veri pastores: non autem qui solum habent lac, et lana legantur, omnique studio et arte seipsos, non oves pascent. *Ibid.*

8. Ego cum, cui grex Christi commissus est, si dignitatem muneris moris, iniquum esse arbitror, non usque ad sanguinem assidue et studere et incumbere. *Ibid.*, epist. 4, ad Episcop. Apamœ.

9. Hei mihi! non jam pastores oves pascent, sed ovis tanquam pane se pascent. *Ibid.*

10. Hoc præsertim tempore supplicia non effugiet Pastor qui cum grege non laborat. *Ibid.*

11. Non patimur oves pecudes impune negligi, et patiamur pastores animarum impune seipsos pascere, non oves? *Ibid.*, epist. 6, ad Imperat.

12. Si verum est quod dici solet, qui gregem pastore privat, utriusque periculum creare: profecto grave supplicium manet eum, qui pastorem arceat ab ovili. *Prose.*

13. Debet, qui pastor est usque ad sanguinem pro grege Christi non relinquendo labores perferre. *Ibid.*, epist. 7, ad Imperat.

S. AUGUST.

14. Deum timeamus in quantum malis pastoribus, et dicentem: Quod erraverat non revocastis, et quod perierat non inquisistis. *Epist. 166.*

15. Pertinet ad diligentiam pastoralem, etiam illas oves, que non violenter creptæ, sed blande leniterque seductæ, a grege aberraverint, et ab alienis cooperiri possideri: inventas ad ovile Dominicum (si resistere voluerint) flagellorum terroribus revocare. *Epist. 56, ad Bonifac.*

16. Pasce te qui facti te; si pasce latronem, non pasce innocentes? *Prose.*

17. Pasce te qui solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super justos et injustos: si pasce damnandos, non pasce liberandos? Super *Psal. 141*, vers. 10.

18. Securus mortuus est Pastor pro ove, qui resurgens possidet ovem. Super *Psal. 141*, vers. 3, *Et oves pascue ejus.*

19. Agnus et ovis et pastor inter se amica sunt. *Tract. 46 super Evang. Joan.*, de cap. x.

20. Prepositi Ecclesiæ si pastores sunt, quomodo unus pastor, nisi quia sunt illi omnes unius membra Pastoris? *Ibid.*

21. Dominus Jesus Christus, et ostium est et pastor: ostium pando me, pastor intrando per se. *Prose.*

22. Quod pastor est, dedit membris suis. Nam et Petrus pastor, et Paulus pastor, et ceteri apostoli pastores, et boni episcopi pastores: ostium vero nemo se dicit, hoc sibi ipse propriam tenuit, qua intrant oves. *Ibid.*, tract. 47, de cap. 16.

23. Sunt pastores qui pastorem nomine gaudere volunt, pastoris autem officium implere nolunt. *De Pastoribus*, cap. 1.

24. Si nos nostra dicamus, pastores erimus pascentes nos non oves: si autem Dei sunt que dicimus, per quælibet ipse nos pasceat. *Ibid.*

25. Qui sunt qui seipsos pascent? omnes qui sua querunt, non qui Jesu Christi. *Ibid.*

26. Si sunt bonæ oves, sunt et boni pastores: nam de bonis ovis fiunt boni pastores. *Ibid.*, cap. 13.

27. Gloriantur pastores, sed qui gloriatur, in Domino glorietur: hoc est Christum pascere, hoc est Christo pascere, præter Christum sibi non pascere. *Ibid.*

28. Diligendus est pastor, tolerandus est mercenarius, cavendus est latro. *De Verbis Dom.*, serm. 49.

29. Vita pastoris omnibus professe debet. *Serm. 44, ad Fratres in eremo.*

30. Nihil foedius, nihil damnosius, nihil levius, nihil turpius in pastore, furiositate. *Ibid.*, serm. 26.

31. Pastores debent esse doctores. *Epist. 56*, in solut. quest. 4.

32. Si lupi consilium fecerunt, ut pastoribus non respondeant; quare oves consilium perdidit, ut ad luporum speluncas accedant? *Epistola 471.*

33. Primi iusti pastores pecorum, magis quam reges hominum constituti sunt. *Lib. 19 de Civit. Dei*, cap. 15.

34. Intellegas quanto esse nobis debeat cura major, Dominicus quæ revocare ab erroribus; si et ovis turpe est vitia pastorem, si qua cogno-

verint eisdem occultare pastoribus. Lib. 4, de Anima et orig., cap. 1.

35. Dignum gregis non est honor pastoris. De Gestis cum Emerito.

36. Gregi suo Pastor mitis reformat quod predo violentus abegerat. Lib. Modis, cap. 8.

37. Alii sunt qui proleptia beneint pastorales calbedras, ut Cirsii gregibus consulant; alii vero ut commodis secularibus gaudeant. Epistola 269.

38. Pastor pastorum ovem perditam, et in parvulis quaerit, qui oves sanctas et justas gratis facit. Lib. ad Rufinum, cap. 12.

39. Si pastoralibus visceribus praediti sumus, membris laceratis ovem queramus, et pastori omnium cum hostia reportamus. De Gestis cum Emerito.

40. Ovium vitam certum est arbitrio pendere pastorum. Epist. 80.

41. Magis timeamus ne oves Christi nequicia gladio noceatur in corde, quam ne ferro in corpore trucidentur. Epist. 180.

42. Cum renitentibus venerint quae oves sunt, agnoscent vocem pastoris, et se venisse beatantur, et errasse erubescunt. Tract. 45, super Joann.

43. Homines oves credendo sunt, oves pastorem sequendo sunt. Ibid., tract. 88.

44. Non sint seipsos amantes, qui pascent oves Christi. Ibid., tract. 123.

45. Amor ejus qui pascit oves Christi, in tam magna debet spiritali crescere ardore, ut vincat etiam mortis naturalem timorem. Ibid.

S. BERNARD.

46. Pastorem est vigilare super gregem, propter tria necessaria: ad disciplinam, ad custodiam, ad preces. Ad disciplinam, propter morum correctionem, ne grex commissis propria molestia deficiat; ad custodiam, propter diabolicam suggestionem, ne hostili seductur calliditate; ad preces, propter tentationis instigationem, ne vincatur a pusillanimitate. In suis Sent., verbo Pastorem.

47. In disciplina rigor justitiae, in custodia spiritus consilii, in prece affectus compassivus. Ibid.

48. Boni sollicitique pastores implere paens non cessant bonis laudibus exemplis, et suis magis quam alienis; nam si alienis et non suis, ignominia est illis, et paens ita non proficit. Serm. 76 super Cant.

49. Qui dimittit oves in pascu absque custodia, Pastor est, non ovium, sed luporum. Ibid., serm. 77.

50. Quomodo in pascu divinum educet eloquiorum greges dominicos pastor illis: sed si doctus quidem fuerit, non autem bonus, venen-

dum ne non tam nutrit doctrina uberi, quam sterili vita noceat. Ibid., serm. 76.

51. Si rebus raritas pretium facit, nil in Ecclesia pretiosius, nil optabilius bono utillique pastore; nempe rara avis est ista. Epist. 228; ad Eugen. Pop.

52. Haec sunt quae pastori conveniunt: bonitas, disciplina, scientia, bonitas attrahit, disciplina corripit, scientia pascit. Bonitas amabilem reddit, disciplina inimitabilem, scientia docibilem. Lib. 3 Florum, cap. 1.

53. Cum pastor per abrupta graditur, necesse est ut in praecipitium grex sequatur. Super Sep., cap. 6.

54. Boni pastoris est, non solum oves congregare, sed etiam a lupis defendere. Super Luc., cap. 6.

55. Pastor se heringum exhibeat ovibus suis, scilicet signis, verbo, et factis. Ibid., cap. 9.

56. Presulatus est pastor in pascendo, et episcopus est pastor supradicendum, et custodiendum. Collat. 49, super caput x, Joann.

57. Bonitas pastoris ostenditur cum sollicito vigilet et custodiat gregem suum. Serm. 1, Dom. 1, post Pascha.

58. Majus signum dilectionis et benevolentiae non potest pastor erga suum gregem ostendere, quam ut pro ejus defensionis et liberationis proprio corpus morti exponatur. Ibid.

59. Tunc pastores praesunt secundum divinae voluntatis beneplacitum, quando pascent gregem suum scientiam, quantum ad verbum; doctrinam quantum ad exemplum; quia plus movent operum exempla, quam verborum. Ibid.

60. Pastor, qui diligit Deum, pascit verbo, pascit exemplo, pascit subsidio. Verbo consolationis, exemplo conversationis, subsidio subventionis. Serm. 3, Dom. 17 post Pentecostem.

61. Nonnulli pastores sunt, qui proprias oves habent, alienis etiam ovibus praesbe quaerunt; et ita alienis subditis quodcumque intendunt, ut suorum curam negligant. Serm. 44, in decreto de reformat., cap. 8 pag. 125.

62. Praesenda est plebs virtutum exemplis, laudabili oratione assidua, predicatione continua, ecclesiasticis sacramentis. Super Epist. 1 Petri, cap. 4, art. 9.

63. Gravissima est negligentium carnaliumque pastorum damnatio. Ibid.

64. Non exiguum sibi damnum conciliat Pastor, qui extra ovile dormit ovium; somnolentia enim pastorum, luporum est gaudium. De amore Dei.

65. Satis est pasci diligenter, quam pascere negligenter. Ibid.

S. BONA.

CONCILIUM
TALDENT.

DIPTISI
PASTOR.

S. BERNARD.
CANTARIUM.

66. Heu quot hodie in Ecclesia sunt, non pastores, sed mercenarii, ad quas nihil pertinet de ovibus Jesu Christi. Prose.

67. Certe nil pejus, nil abominabilius, quam cum ille qui custodire deberet oves, dissipat. Epist. ad Damon. Pop. de morte D. Hieron.

68. Negligentia pastoris ellicat ut lupi in agnos andere possint. Ibid.

S. FRANCIS.
ASSISIENSIS.

69. Pastor debet esse homo vitam gravissimam, discretionis magnam, famam laudabilem, privatis affectionibus carens, ne dum in parte plus diligit, in toto scandalum generet. In suis Opus., colat. 26.

GLOSS. INT.

70. Pastores, qui delicias procurant, gregis Domini damna non curant. Super Ezech., cap. 34, in illud: Et non erat qui requireret, etc.

GLOSS. ORD.

71. Quam rarus est pastor Domino propter Dominum serviens, et oves Christi non ad lucrum, sed amore Christi pascent! Super Math., cap. xxiv, in illud: Quis putat est fidelis servus?

S. GREGORIUS.
MAGNUS.

72. Ab imperitis pastoribus magistratum pastorale suscipitur cum magna temeritate: quoniam est ars artem regimen animarum. Part. 1, Pastor, cap. 1.

73. Quisque virtutibus polleat, gregem Dei pascere renuit, pastorem summum convincitur non amare. Ibid., cap. 5.

74. Tantum debet actionem populi, actio transcendere praesulis, quantum distare solet a grege vita pastoria. Ibid., part. 2, cap. 1.

75. Male in se Genuipotentis Dei munera custodit, qui nitorem pastoralis culminis per maculas prave actionis polluit. Lib. 2, in i Reg., cap. 3, super illud: Non audierunt vocem.

76. Deum Pastor glorificat, qui in electione ministrorum personas non accipit: sed eos eligit, in quibus verum lumen coruscet exemplo honorum operum. Ibid., super illud: Glorificabo eum, etc.

77. Pastor sanctae Ecclesiae, qui vitam sanctitatem habet, et divinae predicationis virtutem non habet: sacerdos quidem est, sed non divinus. Ibid., lib. 3, cap. 4, super illud: Et vocaverunt Philites, etc.

78. Quicumque ad celestium curam pastoralem assumitur, in eadem artem sui sublimitate habere debet et vitae propriae altitudinem, et alienae indimitatis compassionem. Ibid., lib. 4, cap. 4, super illud: Et decederunt de excelsis, etc.

79. Lux gregis flamma est. Pastoris. Lib. 7, in Registro, ind. 1, cap. 82, epist. 32.

80. Decet pastorem moribus et vita clarescere, quatenus in eo, tanquam in vitae summo speculo plebs commissa, et eligere quod sequatur, et videre possit quod corrigat. Ibid.

81. Gratia major acquiritur, si de communi ovibus lucrum offerat Domino sollicitudo pastoria. Ibid., lib. 8, ind. 3, cap. 43, epist. 43, ad Venantium Episc. Lunensem.

82. Pastores qui plus terrenam substantiam, quam oves diligunt, merito nomen pastoris perdunt. Homil. 14, super Ewang.

83. Stare in periculo ovium pastor non potest, qui in eo quod ovibus praesent, non oves diligit, sed lucrum terrenum quaerit. Ibid.

84. Nomen pastoris non ad quietem, sed ad laborem vos suscipisse cognoscite. Prose.

85. Exhibeamus in opere quod signamur in nomine. Lib. 4, in Registro, ind. 13, cap. 59, epist. 15, ad Joannem episcopum.

86. Sicut laborantes, et circa unum salutem sollicitos hoc nomen pastoria ante Deum eternam ducit ad gloriam; ita desidat ac torpentes trahit ad pernam. Ibid.

87. Sit pastoris gratus coertitionis stimulus, et vita imitatio exemplum. Ibid.

88. Quam potest esse pastoris excusatio, si lupus oves comedit, et pastor nescit? Ibid., lib. 2, ind. 11, cap. 91, epist. 62, ad Joann. Episc.

89. Cum reprobi pastores praesent, principale eis propositum est in rapina subditorum. Lib. 5, in i Reg., cap. 2.

90. Cur teipsum facis pastorem, cum sis ovis? S. GREGORIUS.
NAZ.

91. Non facile tempore pacis cognoscitur quis sit pastor, quive mercenarius: sed lupus veniens indicat, quo quisque animo super gregem invigilet. Serm. 2, Dom. 2, post Pascha.

92. Pasce gregem Dei, providentes non coacte sed spontaneo secundum Deum: neque turpi hauri gratia, sed voluntarie: neque ut dominantes in cleris: sed forma facti gregis, et ex animo; ut cum apparuerit princeps pastorum, percipiat immarcescibilem gloriae coronam. Ibid.

93. Nonnulli pastores, quamvis bene doceant, tamen quia male vivunt, magis inter mercenarios quam inter pastores compulantur: quoniam quos bene docendo erudiant, hos male vivendi exemplo destruant. Ibid.

94. Detrimentum pecoriae, pastoris ignominia est. Epist. 40, ad Fortunianum.

95. Futurus pastor Ecclesiae laici eligitur, ad cuius comparationem recte grex caeteri nominantur. Epist. 41, ad Oceanum.

96. Innocens et absque sermone pastoris conversatio, quantum exemplo prodest, tantum silentio nocet: nam et latratu canum, haeculoque pastoris, luporum rabies deterrenda est. Ibid.

97. Nullus in Ecclesiis, quamvis sanctus sit, pastoris sibi nomen assumat, nisi possit docere

S. GREGORIUS.
NAZ.
HATRO.

S. GREGORIUS.

®

quos pascit. Lib. 2, super *Ep. ad Ephes.*, cap. 4, in illud: *Alios autem Pastores*, etc.

98. Si quis non edificat Ecclesiam Christi, nec plebem sibi subjectam instruit: ut de subjecto populo Christi Ecclesia construat, iste nec Apostolus, nec Prophetas, nec Evangelistas, nec pastor, nec magister est appellandus. *Ibid.*, super illud: *Et ipse dedit quosdam Apostolos*.

RUGO A. S.
VICTORE.

99. Tres sunt pastoris voces: suavis, dulcis, alia; ad infirmum suavis, ad morientem dulcis, ad surdum pertinet alia. Infirmatur, qui tenetur; moritur, qui desperat; surdus est, qui non obedit. Lib. 2 de *Claustris animi*, cap. 12.

100. Pastor oves agnoscit, infirmas consolidat, ad pascua ducit et reducit, lupos arceat voce et baculo, moribidas et egrotos sanat, contractas alligat, errantes reducit, debiles portat, pereuntes requirit, ab eis agnoscitur. Lib. 4, de *Propriet. rerum*, cap. 14.

101. Tria pastoribus gregis Domini sunt necessaria: bona operatio, discretio, predicatio; ut sint lux, oculus, sal. Lux bonae operationis, ut exemplo luceant; oculus discretionis, ut discernendo inter lepram et legem, provideant subditis; sal predicationis et correctionis, ut praedicatione subditos erudiant, ne varmes peccatorum consumant. Lib. 1 *Miscellan.*, codic. 2, tit. 37.

102. Tanta constantia debet inesse bonis pastoribus, et fortitudo, ut nec laudibus, nec blanditiis a veritate fluctentur, nec convitiis moveantur. Lib. 2 *Miscellan.*, codic. 2, tit. 131.

103. Bonus pastor Ecclesiae est sicut adamus, quando laudatur ab hominibus, et honoratur, nec tamen laude vel adulatione recto delectatur. *Ibid.*

104. Qui habet pastoris nomen, sic gerat officium, ut habeat et meritum; ut non tantum sit bonus nomine, sed bonis acta, bonis et pastu sibi et gregi: quos pascit verbo, informet exemplo. Lib. 2 *Miscellan.*, codic. 2, tit. 130.

RUGO GARD.

106. Duo pastori conveniunt, sedulitas officii, et fidelitas: sedulitas in vigiliis pernoctando, fidelitas bene custodiendo. Super *Gen.*, cap. 30.

106. Felix ille pastor qui potuerit dicere (quando Christus requirit numerum ovium suarum) Nemo ex his perit. *Ibid.*

107. Multi pastorum oves suas non liberant ut pastores, sed spoliant ut fures. Super lib. *Judic.*, cap. 2.

S. JOANNES
CHRYSOST.

108. Bonus pastor et talis qualem vult Christus, immuneris certat martyriis. Serm. 29 super *Ep. ad Rom.*

109. Multa opus est pastori prudentia, secretis etiam, ut sic dicam, oculis, ut recte undique humani animi habitum circumspicere possit. Lib. 2 de *Sacerd.*

110. Boni pastoris officium est, ut non modo illo praesente, verum etiam absente, ovile studium omne adhibeat, ne quid temere agatur. Hom. 4, de *Incomprehens. Dei naturae*.

111. Si incuria pastoris quaedam ovium rationalis perierit, vel a bestia fuerit et capta, grave damnum est, maximum detrimentum, ineliminabile poena. Serm. 57, super *Gen.*

112. Oculis domini impingunt equum, sic pastores auctoritas nutrit et pascit gregem suum: si tamen pastor fuerit et sagax, non lupus, non latro, non rapax. Serm. in *Concilio Rhemensi*, part. 3, provis. 11.

JOAN. GREG.

113. Bonus pastor animarum esse non potest, qui necessitatibus infirmantium subditorum ex animo compati designatur. Lib. 1, hom. 46, ad *Monachos*.

JOAN.
TRITH.

114. Si Christi oves pascere rennis, lanam et lac ab eis minime quaeris: non enim propter pastorem oves, sed propter oves pastor constitutus est. *Prose.*

115. O pastor! quam misere decipis temetipsum: curas tantum ut comedas, qui ut curare animas posses, comedere deberas. *De Inult. vitae sacerdot.*, cap. 5.

116. Elati pastores plebes tyrannica premunt, non regunt: quis non Dei, sed suam gloriam a subditis exigunt. Lib. 3, de *Sum. bono*, cap. 41, sent. 2.

S. HEDWIG
HISPALENS.

117. Veri pastoris dignitatem amittit, qui ovium curam vilipendit, qui earum necessitatibus non ministrat. *Prose.*

S. LAURENT.
JUSTIN.

118. Praefecit namque Dominus pastores in plebibus, ut subditorum animabus ac corporibus ministrarent, non autem ut dominarentur. *De compunct. et complacent.*

119. Boni pastoris hoc semper est proprium, ut sibi creditas oves pinguis introducat ad pascua, easque solerti cura ab incuris silvestrum custodiat bestiarum. *De contemptu mundi*, cap. 15.

120. Pastor, ut sui mercedem non amittat laboris, pro Dei amore ovibus sibi creditis sollicite ministrare non desinat: pascat illas verbo, pascat exemplo. *De Regim. praed.*

121. Nihil aliud est pastorale officium, quam pro ovibus sibi commissis animam ponere, et sanctitatis ac laudabilis conversationis exemplum ostendere. *Ibid.*, cap. 4.

122. Alienum esse debet ab omni vero Pastore, mercenarium sequi affectus, qui solum que in terra sunt sapient, optantque, et absque retributione faciunt nihil. *Ibid.*, cap. 22.

123. Quis ab insidiis luperum oves custodit, si pastoris cura non vigilet? Epist. 92, ad *Rustic. Narbonensem episc.*

S. LEO. I.

PETRI
BLESSENSIS.

124. Pastor mercenarius est, qui bursae lucrium quaerit, non anime. Epist. 157, ad *Vicarium suum*.

125. De salute animarum est in pastorem mercenarium pectore cura minor. *Prose.*

126. Quod infirmum est non visitant, quod contractum non alligant, quod erroneum non revocant; sed quod validum est, mactant. *Ibid.*, serm. 34, in *Festo ann. SS.*

127. Pastor quinque virgas habet in manu. Prima est potentiae, secunda disciplinae, tertia doctrinae, quarta misericordiae, quinta custodiae. Per primam punit, per secundam corrigit, per tertiam erudit, per quartam praecipit, per quintam munil. Prima est terribilis, secunda favorabilis, tertia utilis, quarta dulcis, quinta laudabilis. Primam habet in elatos, secundam in inquietos, tertiam in parvulos, quartam in devotos, quintam in universos. *Ibid.*, serm. 46.

128. Si pastor intrusus per violentiam fuerit, si ingessor sit per simoniam, si introductus per falsam suggestionem longe est a veritate Pastoris. *Ibid.*, serm. 48.

129. Si parum est esse hominem, magnum est esse fidelem, majus est esse sacerdotem, maximum est esse pastorem. *Ibid.*

130. Ministerium tuum plus oneris habet quam honoris: si affectus honorem, mercenarius es: si onus amplecteris, pastor es. *Ibid.*, tract. de *Iust. Episc.*

S. PETRI
CHRYSOST.

131. Deus mitissimi pastoris elegit officium, personam pastoris induit, ut vagos populos, palantes plebes, dispersas longe lateque gentes, velut errantes oves, in unum pastoris misericordiae congreget. *Prose.*

132. Immo ut nationes feras, praedam mortis, carnis cibum, potum sanguinis, bestiarum furorem sitiennes, ad usum laetis, ad cibum graminis, ad ovium totam duceret et redderet lenitatem. Serm. 6.

133. Sicut militem tuba terribilis producit ad bellum, sic oves ad pascua dulcedo jubilationis invitat. *Ibid.*

134. Quod ab ovibus eratur, negligentiam pastoris ascribitur. Lib. 8, epist. 45, ad *quendam Episc.*

S. PETRI
DAMASCI.

135. Quid dicit homo dormiens, cum ratio erit resurgenda! quid homo negligens, homo nec sibi, nec suis providens? *Prose.*

S. PETRI
AUG. CLUN.

136. Magnum, magnum pastoralis officii periculum, ad quod velut caeci ad precipitium latentes homines currunt. Lib. 1, epist. 24, ad *Guidonem Prer. Cantuar.*

PHILOJUD.

137. Pastores dicimus illos, qui modis omnibus provident, ne grex neglectus in morbos incidat. *De Agricultura.*

138. Tanta curae pastoralis honestas creditur et utilitas, ut Postularum gens reges soleat vocare pastores populi. *Ibid.*

139. Qui summus est in arte pecuaria, facile bonus rex evadet pulcherrimo grege hominum propositus, approbata industria in minori negotio. Lib. de *Joseph.*

S. PROSPER.

140. Pastor non solum de se, sed etiam de grege sibi credito rationem pastori pastorum omnium reddit, qui sua suorumque detrimenta non cogitat. Lib. 1, de *Vita contemplat.*, cap. 45.

141. Pastores dici volumus, non tamen esse contendumus: officii nostri laborem vitam, appetimus dignitatem: immundorum spirituum ferus a grege dilacerando non pelimus, et quod eis remanserit, ipsi consumimus. *Ibid.*, cap. 21.

142. Greges Domini pascendo pastores facti suscipimus, et nos ipsos pascimus, quando non gregum utilitati non prospicimus: sed quid loquat et augeat nostras voluptates, attendimus. *Ibid.*

143. Lac et lanam ovium, scilicet oblationes quotidianas et decimas fideium gaudentes accipimus, et curam pascendorum gregum ac reficiendorum (a quibus perverso ordine volumus pasci) depouimus. *Ibid.*, cap. 21.

144. Qui id in vita ratione sequitur, quod subditis commodum videtur, qui laborem et molestiam perferre vult, ne quid illis molestum sit, qui pro illis periclitatur, ut in pace et securitate degant, quique vigilare, et in maximo concursu sollicitudinem versari sustinet, ut noctu et interdum subditi malis omnibus vacent, hic ovium pastor est. *Prose.*

S. SYMPHUSIUS
KISIC.

145. At qui per luxum potestate abutitur, et imperium voluptate ac deliciis contrit, suas omnes cupiditates explendas sibi esse ducentes, unde subditi gravissimis damnis afficiantur; et uno verbo dicam: qui gregem non saginant, sed a grege saginati vult, eum tyrannum esse censeo, non pastorem. *De Regno ad Arcad. imperat.*

146. Proprium pastoris munus est, seipsum non pascere, sed oves. Sect. 43 super *Ezech.* in illud xxxvi: *Vae Pastoribus.*

S. THEODOGAST.

147. Veri pastoris est, erga gregem suum misericordia affici. Super *Math.*, cap. 9.

148. Pastor es, attende tibi ne quid te praeteractum quae ad pastoris officium ac diligentiam pertinent. Serm. de *Prosepto.*

S. ZENO
EPISCOPIUS
ET MART.

SENTENTIAE DAGANORUM.

149. Pastoralis arti nihil aliud profecto cura est, quam ut id quod suae curae commissum est, diligenter curet, ut quae ad illud conservandum necessaria sunt, subministret. Lib. 1 de *Republ.*

PLATO.

150. Qui vere pastor est, id accurate cavere de-

bet ne oves distraxat, ut Pastorem non deest; sed oves suas pascere tenetur, quatenus pastor est. *Ibid.*

451. Gravissimum omnium et turpissimum esset pastoribus, si huiusmodi canes nutrent, ut in ergos sevant ut lupi. *Ibid.*, lib. 3.

RENECA.

452. Turba ista cum a te pasci desierit, ipsa se pascat. *Epist.* 20.

Vide etiam *lib. Cantabrigie, sent. 10; Exemplum, sent. 11, 13; Papi, sent. 19; Persecutio, sent. 27; Reddere, sent. 9, 54; Paganus, sent. 20, 50.*

PATIENTIA in genere.

DEFINITIO. Patientia est virtus continentiarum, et omnis adversitatis equanimiter mala portans. *Part. 3, Contitopui, sect. 43.*

Patientia est equanimis illudum illatum tolerantia. *Ibid.*

Patientia est omnium molestiarum aliunde illatarum victoriosa permissio. *Ibid.*

CASSIODOR.

Patientia est religiosi viri laborum ac dolorum omnium spe futurorum ferum, et amore homini gratia tolerantia. *Super Psalm. 7.*

Patientia est inter afflictus tribulationibus seculi usque ad finem moris in timore Domini gratiarum actio jugiter observata. *Super Psalm. 119, vers. 49: Patientia Pauperum, etc.*

CASSIODOR.

&

CICERO.

Patientia est honestatis aut utilitatis causa rerum arduarum ac difficilium voluntaria et disturna permissio. *Super Psalm. lxx, vers. 8: Et Cicero lib. 2 de Invent. Rhetor.*

DIONYSIUS

LAMELUS.

Patientia, in adversis est equanimis permissio contritorum. *Super Epist. ad Galatas, cap. v.*

Patientia est virtus moralla passionem tristitia reprimens; estque equanimis tolerantia adversitatum. *Super Epist. ad Hebr., cap. 40, art. 16.*

S. MEDON.

Patientia est omnium injuriarum et passionum tolerantia, et expectationum omnium sine precipitatione sufficientia. *In Regula monachor., cap. 21.*

HEGO & S.

VICTORE.

Tolerantia seu patientia, est disturna aliena improbitas vel molestia sufficientia. *De fract. carnis et spiritus, cap. 14.*

Patientia vera est eterna respectu gloriam voluntaria et insuperabilis contritorum permissio. *Ibid., cap. 17.*

Longanimitas est ad complenda iusta desideria, infatigabilis laborum sustententia. *Ibid.*

JOAN. CASS.

A passionibus et sustentione patientiam dici nullus ignorat, idcirco constat patientem pronuntiam neminem posse, nisi eum, qui universa que sibi fuerint impetrata, absque indignatione toleraverit. *Collat. 18, Abbat. Pammonis, cap. 13.*

S. JOAN. CL.

Patientia est infractus animi labor nullis vel

proximis rationabilibus fragoribus agitatus. *Grado 27, de Different. quatuor.*

Patientia est fortitudo sedativa, commotionis autem, que nata est provenire ex inflictione mali presentis per alium. *Part. 4, in Descript. terminor., cap. Fortitudo.*

JOAN. GRIE.

Patientia est voluntaria portatio, vel sufficientia cujusquam adversitatis, sive corporis agilitatis sive honorum amissionis, vel amicorum, sive aliarum afflictionum. *Part. 4, scrib. 3, pro Defunctis.*

LACT. VIDU.

Patientia est malorum que inferuntur, aut accidunt, cum equanimitate portatio. *De Divinis instit., lib. 5 de Justitia, cap. 23.*

Divisio. Est triplex genus patientie. Primum est tolerare inimicos patienter; et hoc est omnium salvandorum. Secundum, est tolerare libenter; et hoc est in virtute magnorum. Tertium, est pati gaudenter; et hoc est Apostolorum. *Serm. 3 de Apostolatu.*

SENTENTIE PATRUM.

1. Patientia vera et perfecta est, cum aliquis sustinet patienter injurias, non solum cum reus est, sed etiam cum innocens est. *De Persecut. ant. me., part. 1, de Virtut., cap. 4.*

S. ALBERT.

MAGNUS.

2. Ille vere patiens est, qui non solum molestias illas patienter expectat et tolerat, sed etiam inferendas desiderat. *Ibid., cap. 4, sect. 3.*

S. AMBROS.

3. Ubi patientia, ibi letitia. *Lib. 4, epist. 4, ad Irenaeum.*

S. ANSELM.

4. Patientia sine exercitiis, quasi plumbea lancea est. *De Similitud., cap. 184.*

5. Capus patientia vinct non potest, ille periculis esse probatur. *Prooc.*

6. Multi enim ante experimentum tribulationis putant se fortes esse, qui in ipso experimento desolantur, et imbecilles esse apparent ad patientiam.

7. Et multi prius se putant infirmos, qui in ipso articulo passionis apparent fortissimi, dum omnia viriliter patienti superant. *Super Epist. ad Rom., cap. 5.*

S. ANTON.

8. Patientia pugnatiorem inexpugnabilem armam, hostem fortiter expugnat, de ipso nobiliter triumphat, vincensque feliciter coronat. *Part. 4, tit. 3, cap. 7, § 2.*

9. Patientia seipsum possidet, quia suam animam sibi subicit, nec ab illis exterioribus conducitur. *Ibid.*

10. Nobilis generis victorie est, hostem debellare iacendo, et quiescendo sine ictu et repercussione, quod facit patiens. *Prooc.*

11. Sed adhuc nobilissimus generis victorie est quando non solum patiens triumphat sine letu quando, sed etiam quando vincit icibus injuriantium se offerendo. *Ibid.*

12. Totius philosophia colitur patientia est. *Part. 4, tit. 44, cap. 4, § 2.*

S. AUGUST.

13. Patientia pluris est habenda, quam omne quod potest etiam invito inimico auferre. *Epist. 5, ad Marcellin.*

14. Paratus itaque debet esse homo justus et pius, patienter eorum malitiam sustinere, quos fieri bonos querit, ut numerus potius crescat bonorum, non ut pari malitia se quoque addat numero malorum. *Ibid.*

15. Majus patientie certamen est, quando non visibilis inimicus persequendo atque saviendo urget in nos, qui palam et aperte a non consentiente vincatur. *De Patientia, cap. 16.*

16. Inde est patientia vera iustorum, inde est in eis charitas Dei; et inde est patientia falsa iniquorum, unde est in eis cupiditas mundi. *Ibid., cap. 17.*

17. Impatientes dum mala pati nolunt, non efficiunt ut a malis eruantur, sed ut mala graviora patientur. *De Patientia, cap. 2.*

18. Patientes bonis aeterna et magna non perducunt, dum malis temporalibus brevibusque non cedunt. *Ibid.*

19. Miranda est potius quam laudanda patientia mundanorum; imo nec miranda, nec laudanda quae nulla est: sed miranda duritia, neganda patientia. *Ibid., cap. 5.*

20. Patientia comes est sapientia, non famula concupiscentia. *Ibid.*

21. Patientia amica est bonae conscientiae, non inimica innocentiae. *Ibid.*

22. Non dabit finem sempiternae felicitati, qui donat temporalem patientiam voluntati. *Ibid., cap. 20.*

23. Tolera, quia toleratus es. Si semper bonus fuisti, habeto misericordiam: Si aliquando malus fuisti, non perdere memoriam: et quis est semper articulo? *De Oculis, cap. 5.*

24. Non invenit locum sapientia, ubi non est patientia. *De verbis Apostoli, serm. 4.*

25. Patientia fecerit totius voluptatis abstergit, inopias animas Deo reddit, et ad portum suos amatores perducit. *Serm. 32, ad Fratres in eremo.*

26. Nunquam concepti esse patientia, quam iustior. *Lib. 4, de Lib. arb., cap. 4.*

27. Cum caro in dolibus est, anima tunc habet magnam agonem patientis. *Epist. 420, cap. 13.*

28. Mala hujus mundi exercent patientiam. *Epist. 169.*

29. Ergo inimicos patientia, erga amicos affabilitas esse debet. *Epist. 260.*

30. Non omnis qui aliquid patitur, habet eam virtutem, quae patientia nuncupatur. *De Continent., cap. 12.*

31. In malis que quisque patitur, non in bonis quibus fruatur, opus est patientia. *Tract. 124, super Iob.*

32. Patientia exerceat desiderium. *Tract. 4, super Epist. Iob.*

33. Sunt homines qui cum patientia moriuntur, sunt autem quidam perfecti, qui cum patientia vivunt. *Ibid., tract. 9.*

34. Amove a me furorem irae, et indulge mihi scutum patientiam. *Lib. Metit., cap. 1.*

35. Da mihi in adversis patientiam, et in prosperis continentiam. *Ibid.*

36. Tu homine qui exteras flagella irrogas, da semper interius indeficientem patientiam. *Ibid., cap. 38.*

37. Non esset patientia tua, si non haberes et voluntas tua. *Romul. 14, ex Quinquag. homin., cap. 1.*

38. Patientia mea a Deo est. *Ibid.*

39. Quod omni modo necesse est pati, patienter sustine. *In suis Proverb., verbo Quid.*

V. HEDA.

40. Triplex velut arbor patientia nostra patitur, verborum injuria, damnis rerum, corporis lesione; in his tribus omnis exhibitio patientiae consistit. *Serm. 2, De Converter. S. Pauli.*

S. HERNAND.

41. Quisquis patientior, eo probatur esse sapientior. *Serm. de Davis spirit. sancti, cap. 7.*

42. Tres sunt quae patientiam subvertunt. Anxietas nimia doloris, causa iusta innocentis, indignitas inferentis. *In suis Sent., num. 73.*

43. Vera patientia est, pati vel agere contra quod libeat, sed non praeter quod licet. *Epist. 7, ad Adam monach.*

44. Tanto quisque convincitur minus sapiens, quanto minus est patiens. *Serm. 35, ad Sacerd.*

S. HONAV.

45. Patientia facit reportare praemium; dum conservat et multiplicat merita passionum. *Super Luc., cap. xxx, in illud: In patientia vestra, etc.*

46. Patientia est prudentissima, strenuissima, nobilissima. Prudentissima ad regendum, strenuissima ad bellandum, nobilissima ad regnandum. *Tit. 7 Dicit., cap. 7.*

47. Patientia est, quae gloriosos martyres facit, quae fidei nostrae bona custodit, quae omnia vincit adversa; non colluctando, sed sufficienter; non murmurando, sed gratias agendo. *Super Psalm. xxxii, vers. xx.*

CASSIODOR.

48. Nullum erimen est, quod non impatientia matre nascatur. *Super Psalm. cv, vers. 24.*

49. Patientia ire imperat, linguam frenat, mentem gubernat, pacem custodit, disciplinam regit, humilis impetum frangit, tumoris violentiam contempnit, incendium saninitatis extinguit, coereat potentiam divinum, annuit pauperum relevet, laetum in virginibus integritatem; in vi-

S. CYRIAN.

hujus laboriosam castitatem, in maritatis individuum charitatem, facit humiles in prosperis, in adversis fortes, contra injurias miles, tentationes expugnat, persecutiones tolerat, passiones et martyria consummat. De *Bono patientie*, cap. 8.

QUONTIUS
CARTIUS.

50. Hæc virtus præcipue necessaria christiano volenti pacem cordis habere, et Deo tranquilla mente servire. Super *Ep. ad Hebr.*, cap. X, art. 10.

S. EPHREM.

51. Miser et infelix, qui patientie expertus est: est enim in adversis pusillanimitis, in bello facile capitur, præcipitibus resistit, in orationibus piger, in vigiliis dissolutus, in jejuniis tristis, in servanda continentia negligens, in responsis cunctabundus, in actionibus improbus, in malitia invictus, in mandatis imperiosus, in altercationibus vehementis, in quiete ac silentio impotens. De *Impatientia*.

52. Permissus æquo animo quodcumque nobis humanitas Dei voluntate accidit: nam moleste ferendo malum non corrigimus, et nosmetipsos passum damus. De *Morte*.

S. FREDERICUS
CERARIENSIS.

53. Patientia est velum, quo in hujus mundi procellis, navis nostra quocumque flante vento navigat secure, nullum timentis periculum. Epist. ad *Domas, Pap. de Morte D. Hieron.*

S. EUSEBIUS
HIERUSOL.

54. Magna est virtus patientia, sine qua perditur, et per quam anima possidetur. Hom. de *Plurib. Mart.*

GLOSS. ORD.

55. Primus character Apostoli est patientia, omnia dextre ac strenue ferre. Super *II ad Cor.*, cap. xii, in illud: *Signa apostolatus mei*.

GLOSS. INT.

56. Patientia adversis pulsata mollescit. Super *Psal. lxx.*

S. GREGOR.
MAGNUS.

57. Sæpe aliquis hostis, cum preparatam mentem ad tolerantiam videt, quid ab ea maxime diligatur, exquiri, et ibi scandalum laqueos inserit, ut quo magis res queque diligatur, eo per eam facilius patientia turbetur. Lib. 2 *Moral.*, cap. 26, num. 34.

58. Qui patientiam tenet, animam possidet: quia inde contra adversa omnia fortis efficitur: unde sibi et seipsum vincendo dominatur. *Ibid.*, lib. 13.

59. Nunquam est patientia virtus in prosperis, ille autem est paterius, qui adversis alteritur, et tamen a spei suæ rectitudine non curvatur. *Ibid.*, lib. 14, cap. 17.

60. Nullus perfectus est, qui inter proximorum mala patientis non est. *Ibid.*, lib. 20, cap. 29, num. 29.

61. Cum patientiam virtutem apprehendere quisque conatur, præcedendum est exempla conspiciat: quid Isaac patientius, qui ligna portat, et non loquitur; aræ superponitur, et non reluctatur? *Ibid.*, lib. 27, cap. 6, num. 7.

62. Patientia vera est, quæ ipsum amat, quem portat: nam tolerare, sed odisse, non est virtus mansuetudinis, sed velamentum furoris. Hom. 7, super *Ezech.*

63. Radix omnium custosque virtutum, patientia est. Hom. 35, super *Evang.*

64. Patientia est aliena mala æquanimiter perpeti, et contra eum qui mala irrogat, nullo dolore moveri. *Ibid.*

65. Tribus modis patientie virtus exerceri solet. Alia sunt, quæ a Deo, alia, quæ a diabolo, alia, quæ a proximo suscipiuntur. A proximo persecutiones, damna et contumelie, a diabolo tentamenta, a Deo flagella tolerantur. *Ibid.*, hom. 35.

66. Novit patientia levigare quod grave est, et constantia superare quod sævit. Lib. 7 in *Registro*, indict. 4, cap. 12, epist. 12, ad *Sabinianum episc. Interimium*.

67. Ego virtutem patientie majorem signis et miraculis esse credo. Lib. 1, *Dialogi*, cap. 2, verbo *Eti*.

68. Effectus vera patientie prominet et egreditur, dum prospera et adversa toleras cum hilaritate. Lib. 3 de *Claustro anime*, cap. 23.

69. Patientia est virtus que proprie facit hominem sui dominum, et possidere seipsum. Super *Matth.*, cap. 5.

70. Patientia recte facit beatum, quia vero beatus est qui ab omni malo liber est. *Ibid.*

71. Patientia aliquanta est, quando quis patientis est in lingua, et murmurat in corde. Magna est, quando nec loquitur, nec habet illum odio, qui ei dicit contumeliam, vel facit injuriam, sed tamen dolet. Maxima est, quando non dolet, immo gaudet de injuria, vel contumelia sibi facta. Super *II ad Cor.* 6.

72. Patientia placat severitatem, servat mentis tranquillitatem, sedat iræ ferocitatem, retinet cordis humilitatem, habet lucri utilitatem, ardet carnis agilitatem, implet divinam voluntatem. Lib. 2, *contemplat. de Vera patientia*, cap. 8.

73. Ipsam umbram patientiam, quam possidere imaginariæ videbantur, desideria securitatis amittimus. Lib. 8 *Comob. Inst.*, cap. 17.

74. Non esset laudabilis nec admiranda patientia, si nullis inimicorum jaculis impetita, tranquillitas propositum retineret: sed in eo est præcæra atque gloriosa, quod irruentibus in se tentationum procellis immobilis perseverat: nam in quo vexari frangique adversitatibus creditur, in eo potius roboratur, in eo magis acuitur, in quo putatur obtundi. Collat. 48, cap. 13.

75. Magna est patientia animæ Christianæ, omnia diaboli tela tolerat, sed non superatur,

HEGO A S.
VICTORE.

HEGO CABD.

THEOTA.

S. JOAN. CL.

JOAN. CASP.

JOAN.
FRITH.

S. LAURENT.
JUSCIN.

S. JOANNES
CHARTREVS.

vincit non tamen suis viribus, adjuvatur ut vincat, accipit ut perveniat, donatur ut coronetur. Hom. super illud *Psalm. ix: Patientia pauperum non peribit*.

76. Novem sunt gradus patientie. Primus, ne prior injuriam ordinaré; secundus, ubi est injuria coepit, ne par pari referas; tertius, non retaliare acceptam injuriam, sed quietum esse; quartus, ut teipsum præbeas ad injuriam sustinendam; quintus, ut etiam ad majora se præbeat, quam vult ille qui fecit; sextus, non odisse a quo ista perpetitur; septimus, etiam diligere ledentem; octavus, beneficiis quoque eum afficere; nonus, Deum pro adversario deprecari. Homil. 18, super *Matth. Oper. perf.*, in illud: *Diligite inimicos*.

77. Patientia irrationalis vitia seminat, negligentiam nutrit; et non solum malos, sed etiam bonos invitat ad malum. Hom. 11, super *Matth. Oper. imperf.*

78. Mirabilis res est patientia, que in tranquillo portu animam constituit, et ab adversis ventis et fluctibus tempestatum liberum reddit. Hom. 83, super *Joan.*

79. Patientia omnium bonorum est causa, universæ Philosophiæ radix, sentium inextinguibile, turrisque firma. Hom. 33, super *I Cor.*

80. Rebus omnibus solidior est patientia, exercitatus, thesaurus, equus, muros, arma, et quod cunque memores licet, æque firmum patientia nihil adduces. *Ibid.*

81. Patientia fundamentum bonorum est. Homil. 12, super *II Cor.*

82. Nihil ita ad confusionem facit gerentis mala, sicut fortis tolerantia patientis. Hom. 30, super *Ep. ad Hebr.*

83. In quibus mala pateris, fortiter tolera: fortis quippe armaturus est in tentationibus patientia. *Ibid.*

84. Si patientiam quesieris baculum, cito desistent canes impudice agere. Grad. 27.

85. Non ita suo alimento, ut patientia, operarius indiget: si enim illud desit, coronam non accipiet, sed pernicium deserit. *Ibid.*

86. Maxima victoria est patientia victissæ hostium. In cap. 4 *Regum S. Benedict.*, verbo *Hinc*.

87. Neque via sanctis ad celum fuit alia, quam patientia: neque sanctificari unquam poterit, qui patientiam abiicit. Lib. 1, hom. 18, ad *Monachos*.

88. Magna et præcipua virtus est patientia, quam pariter, et vulgi publicæ voces, et Philosophi, et Oratores summis laudibus celebrant. Lib. 5, de *Divin. Inst.*, cap. 23.

89. Patienter unusquisque adversa portat, cum te meminit, quod in se habet fortasse in quo

ipse debeat tolerari. De *ligno vite*, tract. 5, de *Patientia*, cap. 5.

90. Patientiam virtus deficit, nisi tentatione erudiat. *Ibid.*, cap. 4.

91. Tunc est quisque vere patientis, quando ipsum amat, quem persecutorem patitur: nam tollerare ut odisse non est virtus patientie, sed velamen furoris. *Ibid.*, cap. 2.

92. Patientiam, etiam antequam necesse est, exerce: ut ipsius armaturam paratam juvenias, etiam in necessitate. *Parænes.* 113.

93. Patientiam stude, per quam Martyres exercitatos esse compertum habemus. Et hab. apud *D. Joannem Damascenum*, lib. 3 *Parall.*, cap. 97.

94. Quod impatientia supplicium repulat, humiliter patienti ad solatium cedit. Epist. 31, ad *Abbat. de Fontanis*.

95. Quisquis desiderat terram viventium per presentis vite labores ingredi, necesse est eum ad toleranda mundi pericula per patientiam confirmari. *Opusc.* 32, cap. 6.

96. Beata est ea natura, que omnibus de causis gaudet, atque ita affecta est, ut nihil omnino in mundo æque ferat, verum his que sunt, acquiescat, tanquam que recte atque utiliter flant. Et hab. apud *D. Joan. Damasc.*, lib. 1 *Parall.*, cap. 31.

97. Patientia fidem muniat, pacem gubernat, dilectionem adjuvat, humilitatem instruit, penitentiam expectat, carnem regit, spiritum servat, linguam frenat, manum continet, tentationes conculcat, scandala pellit, martyria consummat, pauperem consolatur, divitem temperat, infirmum non extendit, valentem non consumit, fidelem delectat, gentilem invitat, feminam exornat, virum approbat, amatorem in puerum, laudatorem in juvenem, suscipitur in senem. De *Patientia*, cap. 15.

98. Primus character Apostoli est patientia. Super *II ad Cor.*, cap. 12, in illud: *In patientia*, etc.

99. Sine certamine non potes venire ad patientiam coronam: si pasci non vis, recusas coronari. Lib. 3 de *Imit. Chr.*, cap. 49, sect. 4.

100. Quanto quis patientior fuerit, tanto majori pace profuerit. De *tribus Tubenacal.*, cap. 3, sect. 13.

101. Infinitum est quantum uni patientia sua præstat, si alter solus insinuat. Hom. 13.

102. Patientiam omnes aut devitat, aut portat injurias: incertum est utrum impassibilis judicetur, cum aliquid passa, quasi nihil passa sit, invenitur. *Proæ.*

103. Impossibile est ejus estimare virtutem, cujus vincit, victoria est: non illum loco vis nulla detorqueat, non labor, non fames, non nuditas, non

S. MILITUS
ASH. MART.

FRTR. BLES.

S. PETR.
DAM.

PHOTO JUB.

TESTULLIA.

THEOPHILACTUS.

THOMAS
A KEMP.

S. VALEN.
EPISC.

S. ZENO
EPISCOPVS
ET MART.

persecutio, non metus, non periculum, non mors, non tormenta morte ipsa graviora, non potestas, non ambitio, non felicitas: semper inmutabilia manet, alta quam ad divina temperantia robuste librata, universas promotiones animorum placida moderatone competens; et ut omnia magno prece deynat, se primo vincit.

104. Non virtutes peccant esse virtutes, non penes elementorum status, non tempora cogitatio emutatione in solamine reditus commear, nisi rarum disciplinam conversionemque, quasi quendam sollicita mater patientia custodiat. *Serm. de Patientia.*

105. Impatientia quid est, nisi mens turbata, permotibus crebris et rapidis se semper expugnans, animus infidelis etiam sibi factus improvidus, instabilis, cæcus, incautus, inconstans, totos concitans in ruinam? *Prosec.*

106. Res sine substantia, negotium sine persona, omnia cito letitia, omnia momento disturbat.

107. Mater circumlitum, curiositatis magistra, acumen temeritatis, auctor detestabilium malorum: hominis paucique salutem ab incunabulis mundi mors, ut iugularet ac iugulet, ab ipsa prarupit. *Ibid.*

108. Felix eternumque felix est, qui semper se habuerit in se. Tu virginitati preestas, ne flos ejus ullo morbo, ullo tempore deflorescat. Tu varietatem semper in tempestatum crebris turbulibus constituta, dulcissimum miseranda victimaria es portus. Tu sanctissimo conjugali jugo radi corvæ suberunt in nisum laboris, vel amoris equaleni, refinenculis blandis, quasi quidam peritis auriga componis. Tu amicitiam idem velle, atque idem velle docuisti. Tu servituli unice ac fortunatissima consolatitio, expe libertatem parit. Tu pauperum prestas, ut habeat totum, sui contenta, cum sustinet letum. Tu Prophetas proverbis, Christo in apostolos ginituisti. Tu quotidianam martyrum et mater es, et corona. Tu muras fidei, fructus spei, amica charitatis. Tu specialiter omnem populum, divinasque virtutes, quasi erinas effusus in unius vericis nodum, honorem, decoremque condecis. *Ibid.*

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTEL.

109. Nemo tolerantior est malorum homine forti. *Lib. 3 Ethic., cap. 6.*

CATO POET.

110. Maxima morum semper patientia virtus. *Lib. 1 Dittich., metr. 74.*

KLAVIS IUR.

111. Cuius dolori remedium est patientia. *Lib. in suis Sent., sent. 80.*

112. Furor fit, lesa sanquis patientia. *Ibid., sent. 134.*

113. Feras quod loqui, ut quod prodest perfors. *Ibid., sent. 145.*

114. Libenter feras quod necesse est, dolor patientia vincitur. *De Moribus.*

115. Capi virtus nascit, patientia dedecus ignorat. *Lib. 3 Dittich., metr., cap. 2.*

Vide etiam tit. *Martyrium*, sent. 51; *Manichæus*, sent. 22; *Notumention*, sent. 30; *Passio*, sent. 57; *Perfectio*, sent. 69, 51, 62; *Victoria*, sent. 59.

PATIENTIA DEL.

Definitio. Patientia Dei est expectatio, qua Deus longanimitate expectat hominis conversionem. *Lib. 2 Maccedan., codicis 2, lit. 135.*

Patientia Dei nihil aliud est quam longanimitas expectantis Dei ad penitentiam. *Lib. 2 contemplat. de Vera patientia, cap. 12.*

Differetia. Patientia Dei et longanimitas in eo differunt, quod patientia Dei est, qua superbia et procedente peccante non statim puniunt. *Prosec.*

Longanimitas vero Dei est, qua per infirmitatem et fragilitatem, et non deliberato animo peccantes diu portat Deus, expectans illos ad penitentiam. *Super Epistol. ad Rom., cap. 2, can. 4.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Magna Domini patientia est, ut non statim peccatorem puniat, sed diu differat, expectans correctionem nec commoveat ad licitudinem, nisi peccator mensuram excedat. *Lib. 1 de Abraham, cap. 6.*

2. Necesse est severiori poena ut peccator, imo flammis perennis torquatur, qui longa Dei patientia non solum se emendare noluist, sed adhuc ad contemptum exaggeravit peccata. *Super Epistol. ad Rom., cap. 2 in illud: Secundum meritum tuum.*

3. Patientia Dei sicut malos preparat ad interitum, ita et bonos preparat ad coronam. *Ibid., cap. 9, in illud: Qui preparavit ad gloriam.*

4. Quanto peccator magis expectat ad penitentiam, et non revertitur, tanto diutius punitur. *Part. 1, lib. 9, cap. 8, § 4.*

5. Benignitas et patientia Dei, super his, qui geruntur malis, longanimitate differt, et necesse manulciscitur. *De Vanitate mundi.*

6. Quæ incuncta sanari potest, si patientia Filii Dei non sanatur? *De Agone christiano, cap. 11.*

7. Virtus animi, quam patientia dicitur, tam magnum Dei donum est, ut etiam ipsas qui nobis eam largitur, qui malos, ut corrigantur, expectat, patientia prodicatur. *De Patientia, cap. 1.*

8. Expectat semper Deus, donec respiciat, et in tardas? *Super Psalm. cxiv, vers. 8.*

9. Mansuetus Dominus, longanimitis Dominus, misericors Dominus, sed et justus Dominus, et verax Dominus, largitur tibi spatium correctionis,

SETECA.

VALERUS MAXIMUS.

IRGO A S. VICTORIS.

IOIOTA.

S. BEMIGIUS.

S. AMBROS.

S. BERNARD.

S. ANTONIUS.

S. ANTONIUS AB.

S. AUGUST.

sed tu plus amas dilationem quam emendationem. *Prosec.*

16. Semper expectas, et de misericordia Dei tibi plurimum polliceris, quasi ille qui tibi per patientiam permisit indulgentiam, propisierit tibi etiam profisuram vitam. *Tract. 33 super Ezech. Joan., cap. 8.*

17. Quod Deus non statim in peccatores vindicet, patientia est, non negligentia. *Prosec.*

18. Valde timendum est, ne quanto diutius expectat Deus, ut corrigamur, tanto gravius vindicet, si emendari noluimus. *de Verbis Apostoli, serm. 35.*

19. Dum mali in sua nequitia perseverant, Deus in sua patientia perseverat. *Epistol. 54.*

20. Multos Dei patientia perducit ad mirerrimum penitentiam dolorem. *De Catech. rud., cap. 25.*

21. Patientia Dei ad penitentiam invitat malos, sicut flagellum Dei ad penitentiam erudit bonos. *Lib. 1 de Civit. Dei, cap. 8.*

22. De conversione nullus desperandum est, quando patientia Dei ad penitentiam eum adducit. *Lib. 4 de Baptismo, contra Donatistas, cap. 54.*

23. Christus probavit exemplum patientiam nobis de nobis, id est, homini de homine. *Lib. 2 de Actis qua Felice, cap. 9.*

24. Crux non ad patientiam documentum, sed ad exemplum patientie suscepta est. *Tract. 5 super Joan.*

25. Quod tam longo tempore peccamus, et parit Deus, non est negligentia, sed patientia. *Homil. 36 ex IIII Thom.*

26. Bonus est Deus, temporale beneficium largier impendendo: patient est, ultionem peccatorum misericorditer differendo. In suis Sententiis, verbo Bonus.

27. Quomodo poterit explicari sermone, quam benigna, quam liberalis, quamque gratulata fuerit Domine, patientia, et misertio tua super me? ego peccabam, et tu dissimulabas. *Prosec.*

28. Non me continebam a sceleribus, et tu a verbis abstinebam: prolongam ego quillo tempore iniquitatem meam, et tu, Domine, patientiam tuam.

29. Sed quid prodesset expectatio, nisi sequeretur plenitudo? cumulus esset damnationis. *Serm. de Septem misericord.*

30. Duo in Deo sunt ingenite mansuetudinis argumenta, quod patienter expectat delinquentem, et elementer recipit penitentem. *Serm. 9 super Cant.*

31. Ad hoc Deus diu suspendit sententiam ultionis a contentamento, ut quandoque exhibeat gratiam remissionis in penitente. *Ibid.*

32. Quanto diutius nos Deus expectat, ut emendemur: tanto districtius iudicabit, si negligoremus. *Lib. Medit., cap. 2.*

33. Etsi Deus dissimulat patienter, tamen non minus severe puniat, si nulla sui satisfactio et emendatio. *De Instit. novit., part. 2, cap. 6.*

34. Quanto nos Deus diutius expectat ut corrigamur: tanto gravius vindicet, si de correctione tardius cogitemus. *Homil. 13.*

35. Deus malos pro sua justitia castigare dissimulat. *Ibid., homil. 15.*

36. Longanimus Deus hodie ad penitentiam expectat, quos perdere pro scelerum suorum qualitate possat. *Super Psalm. vii, vers. 12.*

37. Sustinet Deus, ut corrigat. *Super Psalm. cii, vers. 11.*

38. Cum Deus habeat in potestate vindictam, maxill tamen diu tenere patientiam, sustulens scilicet elementer et differens, ut vel sero homo ad Dominum converteretur. *De Bone patient., cap. 2.*

39. Iustum iudicium Dei est, quia serum est, quia diu multaque differunt, ut homini ad vitam longa Dei patientia consulatur. *Ibid.*

40. Talis est Christi, ac tanta patientia, quæ nisi talis ac tanta existeret, Paulum apostolum Ecclesia Dei non haberet. *Ibid., cap. 3.*

41. Cum plus moratur Deus ad informandum iudicium, plus inebriatur ira: et ideo plus centuplo finendum est, cum longanimitate tolerat mala, quam cum festinanter puniit. *Epistol. ad Romanos, Pap. de morte D. Hieron.*

42. Sicut Dominus benignus est in tolerando, ita justus est in puniendo. *Ibid.*

43. Quantum nunc patientia est Deus noster in sustinendo delictis nostris, tantum severus erit in dissimulando. *Homil. 5 ad Manichæos.*

44. Licet impii abutantur divina patientia, tandem tamen poenam dant, quia ipse nostra tempora comprehensibiliter conspiciat. *Super Job., cap. 22.*

45. Nunc diu malos tolerat Deus, quia in perpetuum damnat. *Ibid., cap. 35.*

46. Deus ut justus vult, ut fortis potest, quare non puniit? quoniam patient est. *Super illud: Psalm. vi, Deus Julex justus.*

47. Peccantes sustinet Deus diu, et dat bonum, et vocat multis modis. *Super illud: Psalm. cii, Domine longanimitas.*

48. Nihil stultius quam patientia Dei abuti, qui dissimulat peccata propter penitentiam. *Super Ecclesiastic., cap. 5.*

49. Dum quisque Dei patientia abutitur, multo tardius justa damnationis vindicta. *Super Thoren., cap. 3.*

50. Deus non suas ulciscitur injurias, sed tolerando persecutores mitiores reddit. *Super I Luc., cap. 6.*

S. BONAV.

S. CASARIUS ABERLAT.

CASHODON.

S. CYRILLUS.

S. BEMIGIUS CÆSARIENS.

S. BERNARDUS MESSIA.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GLOSS. CAP.

S. GREGOR.
MAGNUS.

45. In die ultimo tanto durius Deus districtio-
nem exeret, quanto nunc vocandis peccatoribus
suam levem patientiam sternit. *Prose.*

46. Qui dum convertendos expectat, non conversos
sine retractatione cruciat. Lib. 10. *Moral.*, cap. 17.

47. Quisquis delinquit et vivit, idcirco hunc di-
vina dispensatio in equitate tolerat, ut ab iniqui-
tate compescat. *Prose.*

48. Sed qui diutius toleratur, nec tamen ab
iniquitate compescitur, minus quidem supernae
patientiae percipit, sed reatus sui vinculis ex ipso
se munere arcibus adstringit. *Ibid.*, lib. 17, cap.
4, num. 3 super illud *Job. xiv*: *Dedit ei Deus*
locum penitentiae.

49. Ea quae Deus dum patienter conspiciat, quan-
doque inulta non deserit. *Prose.*

50. Nam ecce subito iniquum rapit, et mala
ejus quae expectando parituli, animadvertendo
resecat. *Ibid.*, lib. 25, cap. 3.

51. Nemo dicat tum humana facta Deum non
cernere, cum iniquum quempiam iniquitates suas
libere prospicit cumulare; subito enim tollitur,
qui diu toleratur. *Ibid.*

52. Dum patientia Dei peccatores ad peniten-
tiam expectat, ipsi contentiones, et rapientis dia-
boli non vident manum, et violentia malitiae vio-
lenter trahuntur in gehennam. *Ibid.*, cap. 3.

53. Tanto sequitur districtior sententia, quanto
peccanti magna est patientia prerogata. *Prose.*

54. Quia divina severitas eo iniquum acerbis
punit, quo diutius pertulit. *Ibid.*, cap. 3.

55. Sepe evenit, ut dum peccatores superna
clementia expectat, in majorem cordis casualitatem
pressantur. *Ibid.*

56. Estimatur Deus iniuste acta cernere, quia
differt juste dammare, et magna ejus patientia,
quasi quondam negligentia putatur. *Prose.*

57. Iniquus ipse toties se in peccatis suis non
videri a Deo credit, quoties inulte peccat; emen-
dare non vult nequitiam, pro qua dignam non
perfert poenam.

58. Qui quo pie expectatus est, eo est ad pec-
candum nequiter instigatus, patientia supernae
longanimitatem despiciit, unde corrigere culpam
suum debuit, inde cumulatit. *Ibid.*

59. Nunc peccantem considerat iudex, et tolerat,
aliquae ad conversionem singulos, quia dies
patientiae et necdum est dies furoris, expectat.
Ibid., lib. 15, cap. 19, super illud *Job. xxi*: *De-*
trahitur in die furoris Dei.

60. Sepe dum divina patientia tolerat, quos iam
ad supplicia praeserta condemnat; permittit ille-
tere quos adhuc cernit deteriora perpetrare. *Ibid.*,
cap. 35, super illud *Job. xxi*: *Interrogate quoniam*
bet de viatoribus.

61. Redemptor noster tanto tunc in iudicium
districtior venit, quanto nobis ante iudicium
magnam patientiam prerogavit. Homil. 29 super
Evang.

62. Quoniam Dei providentia propter summam
equanimitatem et clementiam, haudquaquam
omnes confestim persequitur: nec malus statim
post admissa flagitia poenis afficitur, ob eam cau-
sam sibi fas esse putat vir ecclesiae diutius pec-
care, quasi innocuus discessurus; illud miser non
intelligens, quod etiam post longum a perpetrato
scelere tempus, Dei sententiam non elugiet. *Super*
Eccles., cap. vii.

63. Deus differt iram, ut prebeat misericordiam.
Lib. 9 super *Isaia*, cap. xxviii, super illud:
Quem docetis scientiam?

64. Grandis clementia Dei, ut expectet nostram
penitentiam: et donec nos a vitio convertamur,
ille potentem contrahit manum, non ferrere cogit.
Ibid., cap. xxx super illud: *Propterea expectat*
Dominus.

65. Multi homines per patientiam Dei se sedu-
cunt; quia non vult statim punire peccantes, pu-
tatur enim aut res humanas minime curare, aut
culpam indulgere, quia differt. *Super Epist.* ad
Rom., cap. ii, in illud: *An divitias patienter ejus.*

66. Deus dissimulat peccatum, et poenam dif-
fert, et patientiam dilatione ultionis ex-
pectat, suavem se omnibus prestans. *Super*
Psal. cxxv.

67. Patientia Christi longanimitas est, qua mala
nostra sustinuit, et nos adhuc ad penitentiam
expectat. *Super Gen.*, cap. 6.

68. Qui non timet hoc quod scilicet expectatur
ad penitentiam, quanto plus vivit, tanto peior fit.
Super Ecclesiast., cap. viii.

69. *Unus ex astentibus ministris dedit ei aliquam.*
Quid hoc impudentius? Exhorrescat eorum, con-
trahat terra de Christi patientia, et servi im-
pudentia. Homil. 82 super *Joan.*

70. Quemadmodum patientia Dei, si qui illa
probe fuerint usi, salutis occasio: sic vicissim con-
temptoribus majoris supplicii causa est. *Serm.* 5
super *Epist.* ad *Romanos*.

71. Deus longanimitate agit, ut et peccans ad
penitentiam veniat, et ne ex eo nasciturus salu-
tem excludat. *Prose.*

72. Nam etsi peccator incorrigibiliter peccet,
parcit frequenter radici, ut fructus conservet, fre-
quenter tamen et ipseus expectans salutem. Ho-
mil. 80 ad *Popul. Antioch.*

73. Dilatio a Deo proposita, eos qui in nequitia
permanent, magis gravat; et magna ad damna-
tionem accessio est. *Orat.* 5 de *Fato*.

74. Tametsi actus ad ultimum malorum cadat,

S. GREGOR.
THAUMAT.

S. HIERON.

JOAN.
TULIUS.

S. IUSTINUS.

LACT. FIRM.

HUGO CARD.

S. IOHANNES
CHRYSOST.

differt tamen Deus utiliter expectans penitentis
salutem. *Prose.*

75. Si penitentiam iustitia Dei praevenerit, peri-
risset mundus omnino atque deluxisset.

76. Si relox ad poenam fuisset Deus, Paulum
Ecclesiae non possederit: propterea distulit blas-
phemantem, ut penitentem ostenderet Dei longani-
mitas.

77. Lapsum in pastorem transtulit Dei longani-
mitas, publicanum fecit evangelistam Dei longani-
mitas.

78. Si videris olim ebrium, nunc jejunare: si
olim blasphemum, nunc theologum: mirare Dei
longanimitatem. Homil. 5 de *Penit.*

79. Patientia Dei, prolongatio iudicii est. *Super*
Prolog. Regul. S. Benedict., cap. 2, text. 25.

80. Quanto expectans longanimitas erga te
fuerit clementior, tanto, si non emendaveris, erit
iudicantis districtio severior. *Epist.* 7 ad *Monach.*
laps.

81. Per id deteriorantur plerumque iniqui,
quod per patientiam Dei spatium accipiunt emen-
dandi. Lib. 2 de *Sum. bono*, cap. 13, sent. 12.

82. Ille qui nos malos tolerat, non dubium est,
quia conversis clementer ignoscet. *Ibid.*, cap. 15,
sent. 8.

83. Adeo subjecta est peccato fragilitas carnis,
qua induti sumus, ut nisi huic necessitati Deus per
patientiam parceret, minimum fortasse pauci
viverent. *Prose.*

84. Propter hanc causam patientissimus est, et
iram suam continet: nam quia perfecta est in eo
virtus, necesse est patientiam quoque ejus esse
perfectam, quia et ipsa virtus est.

85. Quam multi ex peccatoribus iusti posterius
effecti sunt, ex malis boni, et ex improbis conti-
nentes: quam multi in prima aetate turpes, et
omnium iudicio damnati, postmodum tamen lau-
dabiles extiterunt: quod utique non fieret, si omne
peccatum poena sequeretur. *De Ira Dei*, cap. 20.

86. Si eos omnes, qui humanam poenam efflu-
giunt, censura divina damnaret, esset homo aut
rarus, aut nullus in terra. *Ibid.*

87. In tanta impietate hominum, tantisque
peccatis id asequitur patientia Dei, ut et ipsi ho-
mines damnatis vitae prioris erroribus corrigantur.
Ibid.

88. Cum maxima et utilissima sit Dei patientia,
tamen quamvis sero meritis punit, nec patitur longius
procedere, cum eos inemendabiles esse per-
viderit: idcirco non ad praesens noxiam quem-
que punit, ut habeat homo respiciendi sui facul-
tatem. *Ibid.*

S. IUSTINUS.

89. Nemo patientiam bonitatis Dei de peccato-
rum suorum impunitate contemnat: nec ideo il-
Tom. III.

lum estimet non offensum, quia necdum est ex-
pertus iratum. *Serm.* 5 *Quadrages.*

90. Deus cum peccatur, dissimulat. In suo
Octavo.

91. Dei patientia maxima est; cujus quantum
iudicium tardum, tanto magis iustum est. *Ibid.*

92. Sicut omnis in mensura fecit Deus, et pon-
dere, et numero: ita etiam patientiae ejus certa
mensura est. Lib. 2 in cap. ii, *Epist.* ad *Romanos*.

93. Fert Deus patienter et expectat unius cu-
jusque penitentiam: sed non nos dissolvat hoc,
et tardus ad conversionem faciat, quia rursus pa-
tientiae ejus, et sustentationis certa mensura est.
Ibid.

94. Deus videt quae facimus, sed utique expectat
et patitur, et penitentiae tempus indulget. In
Paranesi ad penit.

95. Patitur patientia Dei non timore, non nec-
essitate, sed misericordia: expectatione, non metu
peccatores patitur, portat, expectat, qui re-
dire impium, non perire desiderat. *Serm.* 51.

96. Dominus quod non venit adhaere, quod ad-
huc expectat, quod moras facit, nos sibi redire
desiderat, non perire. *Ibid.*, *serm.* 167.

97. Ecce Deus videt et tacet, videt nec mani-
festat, videt nec iudicat, videt nec vindicat, videt
et vitare dissimulat. *Serm.* 56, de *S. Martino*.

98. Ne peccatores quidem Deus e vestigio ul-
ciscitur: sed corrigendi errati ac vitae in melius
commutandae spatium concedit. *Hab.* apud *D.*
Joan. Damasc., cap. 100.

99. Patientia Dei magna est, quae parit con-
temptum, parit etiam negatum. Apud *D. August.*,
sent. 4.

100. Habet benignitatem Deus, per quam ho-
minum peccata diutius tolerat: quoniam si quando
viderit homines ex hac sua patientia nihil utilita-
tis percipere, minus pertaret, vindictam procrasti-
tians: si vero etiam hac despecta peccare per-
gant, statim ultimum supplicium adducit, iusti-
tiam continens. *Super Psalm.* vii, vers. 43: *For-*
tis et patientia.

101. Deus patienter et misericorditer expectat
peccatores usque ad mortem, ut miseretur sui,
si converti velit a via sua mala. *De Divinis mori-*
bus, cap. *Patientia*.

102. Tanto misericordius Dei est sustinere ma-
lum in malis, ac si invidum conservaret a pec-
cato, vel eriperet a peccatis. *Ibid.*

103. Lenio gradus ad vindictam sui divina pra-
cedit ira, tarditate quoque supplicii gravitate com-
pensat. Lib. 1 *Diolor. memorabil.*, cap. 2.

Etymologia. Patria dicta est, quasi patris atria.
Super Psalm. xcvi.

MINUT.
FELIX.

ORIGEN.

S. PAVLUS.
EPISC. NAR-
CIBON.S. PETRUS
CHRYSO.S. PETRUS
DAMIANUS.

PHILO JUD.

S. PROSPER.

S. THEODOR.

S. THOMAS
AQUINAS.VALERIUS
MAXIMUS.

CASSIODOR.

S. GREGOR.
MAGNUS.

45. In die ultimo tanto durius Deus districtio-
nem exeret, quanto nunc vocandis peccatoribus
suam levem patientiam sternit. *Prose.*

46. Qui dum convertendos expectat, non conversos
sine retractione cruciat. Lib. 10. *Moral.*, cap. 17.

47. Quisquis delinquit et vivit, idcirco hunc di-
vina dispensatio in equitate tolerat, ut ab iniqui-
tate compescat. *Prose.*

48. Sed qui diutius toleratur, nec tamen ab
iniquitate compescitur, minus quidem supernae
patientiae percipit, sed reatus sui vinculis ex ipso
se munere arctius adstringit. *Ibid.*, lib. 17, cap.
4, num. 3 super illud *Job. xiv*: *Dedit ei Deus*
locum penitentiae.

49. Ea quae Deus dum patienter conspiciat, quan-
doque inulta non deserit. *Prose.*

50. Nam ecce subito iniquum rapit, et mala
ejus quae expectando parituli, animadvertendo
resecat. *Ibid.*, lib. 25, cap. 3.

51. Nemo dicat tum humana facta Deum non
cernere, cum iniquum quempiam iniquitates suas
libere prospicere cernat; subito enim tollitur,
qui diu toleratur. *Ibid.*

52. Dum patientia Dei peccatores ad peniten-
tiam expectat, ipsi contentiones, et rapientes dia-
boli non vident manum, et violentia malitiae vio-
lenter trahuntur in gehennam. *Ibid.*, cap. 3.

53. Tanto sequitur districtior sententia, quanto
peccanti magna est patientia prerogata. *Prose.*

54. Quia divina severitas eo iniquum acerbis
punit, quo diutius pertulit. *Ibid.*, cap. 3.

55. Sepe evenit, ut dum peccatores superna
clementia expectat, in majorem cordis casualitatem
pressantur. *Ibid.*

56. Estimatur Deus iniuste acta cernere, quia
differt iuste dammare, et magna ejus patientia,
quasi quaedam negligentia putatur. *Prose.*

57. Iniquus ipse toties se in peccatis suis non
videri a Deo credit, quoties inulte peccat; emen-
dare non vult nequitiam, pro qua dignam non
perfert poenam.

58. Qui quo pie expectatus est, eo est ad pec-
candum nequiter instigatus, patientia supernae
longanimitatem despiciit, unde corrigere culpam
suum debuit, inde cumulatit. *Ibid.*

59. Nunc peccantem considerat iudex, et tolerat,
aliquae ad conversionem singulos, quia dies
patientiae et necdum est dies furoris, expectat.
Ibid., lib. 15, cap. 19, super illud *Job. xxi*: *De-*
trahitur in die furoris Dei.

60. Sepe dum divina patientia tolerat, quos iam
ad supplicia praeserta condemnat; permittit ille-
tere quos adhuc cernit deteriora perpetrare. *Ibid.*,
cap. 35, super illud *Job. xxi*: *Interrogate quoniam*
bet de viatoribus.

61. Redemptor noster tanto tunc in iudicium
districtior venit, quanto nobis ante iudicium
magnam patientiam prerogavit. Homil. 29 super
Evang.

62. Quoniam Dei providentia propter summam
equanimitatem et clementiam, haudquaquam
omnes confestim persequitur: nec malus statim
post admissa flagitia poenis afficitur, ob eam cau-
sam sibi fas esse putat vir ecclesiae diutius pec-
care, quasi innocuus discessurus; illud miser non
intelligens, quod etiam post longum a perpetrato
scelere tempus, Dei sententiam non elugiet. *Super*
Eccles., cap. vii.

63. Deus differt iram, ut prebeat misericordiam.
Lib. 9 super *Isaiam*, cap. xxviii, super illud:
Quem docetis iram?

64. Grandis clementia Dei, ut expectet nostram
penitentiam: et donec nos a vitio convertamur,
ille potentem contrahit manum, non ferrere cogi-
tur. *Ibid.*, cap. xxx super illud: *Propterea expectat*
Dominus.

65. Multi homines per patientiam Dei se sedu-
cunt; quia non vult statim punire peccantes, pu-
tatur enim aut res humanas minime curare, aut
culpam indulgere, quia differt. *Super Epist.* ad
Rom., cap. ii, in illud: *An divitias patientis ejus.*

66. Deus dissimulat peccatum, et poenam dif-
fert, et patientiam dilatione ultionis ex-
pectat, suavem se omnibus prestans. *Super*
Psal. cxxv.

67. Patientia Christi longanimitas est, quia mala
nostra sustinuit, et nos adhuc ad penitentiam
expectat. *Super Gen.*, cap. 6.

68. Qui non timet hoc quod scilicet expectatur
ad penitentiam, quanto plus vivit, tanto peior fit.
Super Ecclesiasten, cap. viii.

69. *Unus ex astentibus ministris dedit ei aliquam.*
Quid hoc impudentius? Exhorrescat eorum, con-
trahat terra de Christi patientia, et servi im-
pudentia. Homil. 82 super *Joan.*

70. Quemadmodum patientia Dei, si qui illa
probe fuerint usi, salutis occasio: sic vicissim con-
temporibus majoris supplicii causa est. *Serm.* 5
super *Epist.* ad *Romanos*.

71. Deus longanimitate agit, ut et peccatus ad
penitentiam veniat, et ne ex eo nasciturus salu-
tem excludat. *Prose.*

72. Nam etsi peccator incorrigibiliter peccet,
parcit frequenter radici, ut fructus conservet, fre-
quenter tamen et ipseus expectans salutem. Ho-
mil. 80 ad *Popul.* *Antioch.*

73. Dilatio a Deo proposita, eos qui in nequitia
permanent, magis gravat; et magna ad damna-
tionem accessio est. *Orat.* 5 de *Fato*.

74. Tametsi actus ad ultimum malorum cadat,

S. GREGOR.
THAUMAT.

S. HIERON.

JOAN.
ULTR.

S. IUSTIN.

LACT. FIRM.

HUGO CARD.

S. IOHANNES
CHRYSOST.

differt tamen Deus utiliter expectans penitentis
salutem. *Prose.*

75. Si penitentiam iustitia Dei praeveneret, peri-
risset mundus omnino atque delirisset.

76. Si relox ad poenam fuisset Deus, Paulum
Ecclesia non possederet: propterea distulit blas-
phemantem, ut penitentem ostenderet Dei longani-
mitas.

77. Lappum in pastorem transtulit Dei longani-
mitas, publicanum fecit evangelistam Dei longani-
mitas.

78. Si videris olim ebrium, nunc jejunare: si
olim blasphemum, nunc theologum: mirare Dei
longanimitatem. Homil. 5 de *Penit.*

79. Patientia Dei, prolongatio iudicii est. *Super*
Prolog. *Regul.* S. *Bened.*, cap. 2, text. 25.

80. Quanto expectans longanimitas erga te
fuerit clementior, tanto, si non emendaveris, erit
iudicantis districtio severior. *Epist.* 7 ad *Monach.*
laps.

81. Per id deteriorantur plerumque iniqui,
quod per patientiam Dei spatium accipiunt emen-
dandi. Lib. 2 de *Sum. bono*, cap. 13, sent. 12.

82. Ille qui nos malos tolerat, non dubium est,
quia conversis clementer ignoscet. *Ibid.*, cap. 15,
sent. 8.

83. Adeo subjecta est peccato fragilitas carnis,
qua induti sumus, ut nisi huic necessitati Deus per
patientiam parceret, minimum fortasse pauci
viverent. *Prose.*

84. Propter hanc causam patientissimus est, et
iram suam continet: nam quia perfecta est in eo
virtus, necesse est patientiam quoque ejus esse
perfectam, quia et ipsa virtus est.

85. Quam multi ex peccatoribus iusti posterius
effecti sunt, ex malis boni, et ex improbis conti-
nentes: quam multi in prima aetate turpes, et
omnium iudicio damnati, postmodum tamen lau-
dabiles extiterunt: quod utique non fieret, si omne
peccatum poena sequeretur. *De Ira Dei*, cap. 20.

86. Si eos omnes, qui humanam poenam efflu-
gunt, censura divina damnaret, esset homo aut
rarus, aut nullus in terra. *Ibid.*

87. In tanta impietate hominum, tantisque
peccatis id asequitur patientia Dei, ut et ipsi ho-
mines damnatis vitae prioris erroribus corrigantur.
Ibid.

88. Cum maxima et utilissima sit Dei patientia,
tamen quamvis sero necius punit, nec patitur longius
procedere, cum eos inemendabiles esse per-
viderit: idcirco non ad praesens noxiam quem-
que punit, ut habeat homo respiciendi sui facul-
tatem. *Ibid.*

89. Nemo patientiam bonitatis Dei de peccato-
rum suorum impunitate contemnat: nec ideo il-
Tom. III.

lum estimet non offensum, quia necdum est ex-
pertus iratum. *Serm.* 5 *Quadrages.*

90. Deus cum peccatur, dissimulat. In suo
Octavo.

91. Dei patientia maxima est; cujus quantum
iudicium tardum, tanto magis iustum est. *Ibid.*

92. Sicut omnis in mensura fecit Deus, et pon-
dere, et numero: ita etiam patientiae ejus certa
mensura est. Lib. 2 in cap. ii, *Epist.* ad *Romanos*.

93. Fert Deus patienter et expectat unius cu-
jusque penitentiam: sed non nos dissolvat hoc,
et tardus ad conversionem faciat, quia rursus pa-
tientiae ejus, et sustentationis certa mensura est.
Ibid.

94. Deus videt quae facimus, sed utique expectat
et patitur, et penitentiae tempus indulget. In
Paravasi ad penit.

95. Patitur patientia Dei non timore, non nec-
essitate, sed misericordia: expectatione, non metu
peccatores patitur, portat, expectat, qui re-
dire impium, non perire desiderat. *Serm.* 51.

96. Dominus quod non venit adhaec, quod ad-
huc expectat, quod moras facit, nos sibi redire
desiderat, non perire. *Ibid.*, *serm.* 167.

97. Ecce Deus videt et tacet, videt nec mani-
festat, videt nec iudicat, videt nec vindicat, videt
et vitare dissimulat. *Serm.* 56, de *S. Martino*.

98. Ne peccatores quidem Deus e vestigio ul-
ciscitur: sed corrigendi errati ac vitae in melius
commutandae spatium concedit. *Hab.* apud *D.*
Joan. Damasc., cap. 100.

99. Patientia Dei magna est, quia parciit con-
temptus, parciit etiam negatus. *Apud D. August.*,
sent. 4.

100. Habet benignitatem Deus, per quam ho-
minum peccata diutius tolerat: quoniam si quando
viderit homines ex hac sua patientia nihil utilita-
tis percipere, minus pertaret, vindictam procrasti-
tians: si vero etiam hac despecta peccare per-
gant, statim ultimum supplicium adducit, iusti-
tiam continens. *Super Psalm.* vii, vers. 43: *For-*
tis et patientia.

101. Deus patienter et misericorditer expectat
peccatores usque ad mortem, ut miseretur sui,
si converti velit a via sua mala. *De Divinis mori-*
bus, cap. *Patientia.*

102. Tanto misericordius Dei est sustinere ma-
lum in malis, ac si invidum conservaret a pec-
cato, vel eriperet a peccatis. *Ibid.*

103. Lenio gradus ad vindictam sui divina pra-
cedit ira, tarditate quoque supplicii gravitate com-
pensat. Lib. 1 *Diolor. memorabil.*, cap. 2.

PATRIA.

Etymologia. Patria dicta est, quasi patris atria.
Super Psalm. xcvi.

MINUT.
FELIX.

ORIGEN.

S. PAVLUS.
EPISC. BAR-
CIBON.S. PETRUS
CHRYSO.S. PETRUS
DAMIANUS.

PHILO JUD.

S. PROSPER.

S. THEODOR.

S. THOMAS
AQUINAS.VALERIUS
MAXIMUS.

CASSIODOR.

- HUGO CARD.** Patria dicitur a patre, quasi patre a: ergo Pater noster super celestis est, patria nostra colitur. *Super Epist. ad Hebr.*, cap. XI.
- S. ANDR.** 1. Si ibi est patria, ubi generale domicilio, in celo profectio est patria castitatis: illaque hic advena, ibi incola est. *Lib. 1 de Virginitate.*
2. Dum deseris patriam, procleris non in ea esse dignus, quorum meritis adjuveris. *Serm. 35 de Barbaris non tenendis.*
3. Nulla patria verior est, quam fides, quam eos qui longe sunt, prope esse fecit, et advena atque peregrinus civitatis superius iure connectit. *Super Psalm. cxvii, serm. 17.*
- S. AUGUST.** 4. Consideremus quae sit patria celestis pulchritudo, sanctitas atque dulcedo. *De Spiritu et anima*, cap. 49.
5. Dulcis est una patria, et vera una patria, sola patria: praeter illam quicquid nobis est, peregrinatio est. *Super Psalm. lxi, vers. 4.*
6. Cui peregrinatio dulcis est, non amat patriam: si dulcis est patria, amare est peregrinatio. *Super Psalm. lxxxv, vers. 6.*
7. Odit valde patriam ille, qui putat sibi bene esse cum peregrinatur. *Super Psalm. xciii.*
8. Mutat homo patriam, et aliquando in peregrinatione illi bene est: invenit amicos fideles peregrinando, quos in patria invenire non potuit, et cum peregrinatur, invenit quod non habebat in patria. *Super Psalm. cxxix, vers. 5.*
9. Patria Jerusalem ubi omnes boni, qualis patria? magna patria, et miseri sunt peregrini ab illa patria. *Ibid.*
10. Qui peregrinatur et per fidem ambulat, novum est in patria, sed iam est in via: qui autem non credit, nec in patria est, nec in via. *Super Psalm. cxxiii.*
11. Ecclesia est patria, humilis via, patria est via Christi, via passio Christi: qui recusat viam, quid querit patriam? *Tract. 38 super Evang. Joan.*, cap. vii.
12. Patria celestis possessor nemo efficitur, nisi qui de terrae patria contentione securus habetur. *De Duodecim abstin.*, cap. 7.
13. Patria bona, patria celestis, patria cum populo angelorum, patria ubi nullus moritur, quo nullus hostis admittitur. *Serm. 1 Dom. 23 post Trinit.*
14. Non desiderat patriam peregrinatio sine lacryma, qua fronte ad patriam venit, qui absens non suspirat? *Serm. de Pharis. marit.*
15. Inhumanum est patriam deserere, patriam despiciere, vel in ea nolle habitare. *Serm. 44 ad Fratres in eremo.*
16. Tollantur omnia vana, convertantur ho-

mines, tunc patriam tuam florentem videbis. *Epist. 102.*

17. Si redire in patriam volumus, ubi beati esse possumus, utendum est hoc mundo, non fruendum. *Lib. 1 de Doctr. christ.*, cap. 4.

18. Pertinet ad virtutis officium, et vivere patriam, et propter patriam. *Lib. 19 de Civit. Dei*, cap. 4.

19. Non propterea pro patria est miles armatus, quia contra patriam nonnulli arma sumpsimus. *Lib. 1 contra Crescon.*, cap. 1.

20. Ardenter desideremus propriam patriam, peregrinationem toleremus, non abemus. *De Civitate vero*, cap. 2.

21. Currite velociter rectam viam, ipsa enim vos perducit ad patriam, cuius civis angelus sunt. *Ibid.*, cap. 10.

22. Ille se intellegit peregrinantem, qui se videt patriam superantem. *Tract. 28 super Joan.*

23. Caelus patria, qui sursum est, hostem non timet. *Ibid.*, tract. 30.

24. Currimus, et ad patriam currimus: et si nos pervertentes desperamus, ipsa desperatione desecimus. *Tract. 1 super Epist. Joan.*

25. Ille qui nos vult pervenire, ut conservet in patria, patet in via. *Ibid.*

26. Homo currat modo, ut aliquando in patria lateat. *Ibid.*, tract. 9.

27. Melius nobis est in via brevi tempore laborare, ut postea in patria possumus ad eternum gaudium feliciter pervenire. *Homil. 25 ex iiii Hieron.*

28. Hic ipse locus, quem tu auxilium vocas, incendentibus patria est. *Lib. 2, de Consolat. philos.*, press. 4.

29. Elongationem patriae facit elongatio via: tanto namque longius distat patria, quanto longius via. *Protes.*

30. Si salus est patria, virtus est via: sicut enim per virtutem pervenitur ad salutem, sic per viam pervenitur ad patriam. *Expos. 2 super Psalm. cxvii*, cap. 10, vers. 14, art. 2.

31. Via ad patriam potissime in duobus consistit: scilicet in perfecta cognitione Christi per fidem et perfectam imitatione per crucem. *Super Luc.*, cap. ix.

32. Ad patriam superiorem, non nisi per meatus difficiles armati milites revertuntur. *Se Stella et Moyses*, cap. 2.

33. Nativum ingratus est liberatori, qui in patria ter degens, loquitur dolore captivi. *Homil. in Litanis.*

34. Beata patria, de qua superbiebant ejeti, desunt. *Super Ierem.*, cap. 13.

35. Naturale est natale suum diligere, et nihil patriam dulcius. *Super Hierem.*, cap. 7.

36. Aliquando contingit, ut qui solam celestem patriam diligunt, terrene patriae curis subjacere videantur. *Lib. 18 Moral.*, cap. 25, num. 29.

37. Cum iustus aeternam patriam quanto sit dulcedo considerat, pro ea praesentis vitae amaritudines ardentur amat. *Ibid.*, lib. 7, cap. 6.

38. Bona via est, qua ad supernam patriam tenditur: et recta, qua facie pervenitur. *Lib. 5, in 1 Reg.*, cap. ii, super illud: *Et docebo vos viam bonam.*

39. Non solum quid agatur in patria, sed ad ista patria perdet ignora. *Epist. 37, ad Julian.*

40. Tu vagaris in patria, imo non patria, quia patriam perdidisti. *Epist. 16, ad Thudic.*

41. Ad patriam redire, monachorum tentatio est. *Epist. 52, de Vita Malachi.*

42. Nos ad patriam festinantes mortiferos synarum cautus surda debemus aure transire. In praefat. super *Jove.*

43. Iustitia via est, beatitudo patria. *Homil. 10 super Eccl.*

44. In celesti patria est vita sine morte, juvenus sine senectute, sanitas sine infirmitate, requies sine labore, gaudium sine tristitia, pax sine bello, delectatio sine fastidio, lux sine tenebris, pulchritudo sine turpitudine, agilitas sine ponderositate, fortitudo sine imbecillitate, libertas sine servitute, voluptas sine anxietate, longavitas sine vite termino, sapientia sine insipientia, amicitia sine inimicitia, concordia sine discordia, honor sine decore, securitas sine timore. *Lib. 4, de Anima*, cap. 16.

45. Si quis ad patriam celestem velit celeriter pervenire, per viam dilectionis ambulare debet. *Lib. 1 Contemplat.*, cap. 47.

46. Si patria quia expulsus sit, ab omnibus miserabilis iudicatur. *Homil. 23, super Epist. ad Hebr.*

47. Patria dulcedo cunctos allicit. *Serm. 4 de Omnibus sanctis.*

48. Mitis patriam suam amare convincitur, quisquis pulchritudine exili delectatur. *De Vanit. et misce. hom. vita*, cap. 4.

49. Ad celestem patriam venire non poterit, qui terrestri patriae voluptates non contemnit. *Ibid.*

50. Sanctis in hoc mundo tabernaculum non est, quibus patria et domus in celo est. *Lib. 3 de Sum. bono*, cap. 16, sent. 4.

51. Ecce patriam quisque querit, sed viam perdidit: errando gratiam, non proficundo: quantoque plus ambulat, tanto magis a patria quam querit, elongatur. *Lib. 1 de Sum. bono*, cap. 47, sent. 5.

52. Patria celestis, patria charitatis est aeterna,

S. GREGOR. MAGNUS.

S. HIERON.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO A. S. VICTOR.

HUG

MAXIMUS. et mala in se transferre voluisse. Lib. 4, *Dieter. memorabil.*, cap. 5.
Vide etiam lit. *Exemplum*, sent. 47; *Exilium*, sent. 12, 39; *Paradisus*, sent. 11; *Peregrinatio*, sent. 29, 34; *Via*, sent. 55.

PAULI ENCOMIA.

HUGO A S. VICTORE.

Elymptologia. Paulus nomen appellativum est apud Hebræos et Græcos, et Latinos: non tamen eadem terminations. *Proæc.* Apud Hebræos dicitur mirabilis vel electus, apud Græcos quietus, apud Latinos modestus. Super *Epist. ad Rom.*, in quart.

SENTENTIE PATRUM.

- 1. AUGUST.** 1. Christum in suis persecutus est Paulus, sed ad ejus vocem cecidit et surrexit: aliter cecidit, aliter surrexit: cecidit persecutor, erectus est prædicator. *De Tempore barbarico*, cap. 8.
2. Cecus factus est Paulus, ut interiore luce cor ejus fulgeret: exterior lux ad tempus subtracta est persecutori, ut interior redderetur prædicator. *Serm. 4, Convers. S. Pauli.*
- CASSTORIUS.** 3. Paulus prius inguis atque ardens persecutor Ecclesie, rigatus aqua spirituali, quam fecundus fructus probatus est edere christianis! Super *Psalm.* ciii, vers. 14: *Rigatus montes.*
- S. FULGENTIUS.** 4. Quisquis malus est, cum Paulo prosternatur in malo, cum eo erigatur in bono. *Proæc.*
5. Quoniam et ille cecidit malus, et surrexit bonus: prostratus est iniquus, et erectus est justus.
6. Cecidit sævissimus persecutor, et surrexit veridicus prædicator.
7. *Cæcens* lumen corporis impius perdidit, surgens autem lumen cordis iustitialis accepit. *Serm. 4, de S. Stephano.*
- GLOSS. ORD.** 8. Tanto libentius Christus in Paulo requievi, quanto pro ipso durissimos labores toleravit: tanto arctius amplexus est, quanto ab illius amplexu nullo terrore avulsus est. Super *Deuter.*, cap. xxxiii.
- S. GREGORIUS MAGNUS.** 9. Paulus gelu erat, sed gelu hoc in aquam reddi: quis quos persequendo prius premeret stultus, hos postmodum fluentis sancte exhortationis infudit: ut tanto liberior elektorum inesset erigeret, quanto hanc imber Dei etiam ab ore persecutoris irrigaret. *Iab. 27 Moral.*, super illud *Job xxxvii: Fluita Deo concrevit gelu.*
- S. GREGORIUS NAZ.** 10. Paulus fortissimus fuit athletarum Christi. In *Apologet.*, de fuga sua.
- HUGO CARD.** 11. Tanta gratia erat concessa Paulo, ut unicunque esset, per Spiritum sanctum cognosceret quid sibi gereretur ab his quibus evangelizaverat. Super *1 Cor.* 5.
- S. JOANNES.** 12. Paulus terram ac mare, Græciam simulque

Barbariam, omnemque prorsus, quanta est sub celo, regionem quasi voltans circumvivi, peccatorum spinas evellens, et verbum seminans ubique pietatis, fugans errores, veritatem reducens, ex hominibus angelos faciens quin immo ipse homines, quasi ex demonibus in angelos provehens. *Homil. 4, de Laud. D. Pauli.*

13. Ostendamus eum bona omnium possidentem: sive enim propheta potentius aliqui in se ostenderint, magisque mirabile, sive patriarcha, sive justus, sive apostolus, sive martyr: hæc omnia simul colligens Paulus habet cum tanto cumulo, cum quanto nullus eorum bonum, quo excelleret, implevit. *Ibid.*

14. Paulus in terra gradiens sic se agebat in cunctis, quasi angelorum societate frueretur: nam passibili æthere colligatus corpori, illorum perfectione gaudebat, tantique fragilitibus subditus, in nullo inferior superis virginitibus apparecerat. *Ibid.*

15. Admirabile hoc est in Paulo, cum ex terrena lingua sermo proliens mortem fugat, peccata dissolvit, tenebras cæcitatibus illuminat, et mutatione mirifica terram convertit in collem. *Ibid.*

16. Nemo ita dilexit inimicos, sicut Paulus: nemo erga insidiosos suos tam beneficus fuit, nullus pro afflictioribus suis tanta permissus est. *Ibid.*, homil. 3.

17. Sicut missum in ignem ferrum, totum ignis efficitur: sic Paulus charitate successus, totus factus est caritas. *Ibid.*

18. Paulus vere secundus Abel, non solum semel, sed per dies singulos immolatus. *Proæc.*

19. Paulus alter Noe, sed abaque arca innurgentes adversus se undas impietatis enavigans.

20. Paulus alter Abraham, non modo a patria vel gente, sed post vocationem suam ab ipsa etiam vita prorsus abscissus.

21. Paulus alter Isaac sponte in hostiam colligatus.

22. Paulus alter Jacob, quasi pro uno quodam totius mundi grege semper erigatus.

23. Paulus alter Joseph, spirituali fame tabernaculi mundi veritatis alimenta distribuitus.

24. Paulus alter Moyses, qui omnes gentes a tyrannide diaboli reduxit ad Christum.

25. Paulus alter Aaron, totius mundi populus innuctus sacerdos.

26. Paulus alter Phinees impietatem Judæorum atque Gentilium, quasi fornicationem mentium uno fidei mucrone confodians.

27. Paulus alter David, qui velut quemdam Goliath in certamine diabolum provocat.

28. Paulus alter Helias clarus raptus in coelos.

CARYOP.

29. Paulus alter Helisus, qui Gentes ab inferiore lepre pollutione mundavit.

30. Paulus alter Ezechias, qui ad unam fidem Christi diversos populos attraxit.

31. Paulus alter Iosias, qui abominations Gentilium dissipavit ac perdidit.

32. Paulus alter Joannes, pro Christo capite truncatus.

33. Paulus alter Petrus, non de celo vocatus ad credendum.

34. Paulus alter Gabriel, qui Christi ortum cunctis gentibus nuntiavit.

35. Paulus alter Michael, qui christianorum dux esse sortitus est: etiamsi angelorum, etiamsi justorum hominum circumvolet choros, non invenio comparationem: cui non tamen cumulo meritorum Paulus occurret. *Ibid.*, homil. 8.

36. Nihil illa beata anima Pauli mansuetius, nihil dulcius, nihil amantius. Super *Epist. ad Galat.*, cap. iv.

37. Beatus Paulus terrestris angelus, et celestis homo, vocatus apostolus, sancti Spiritus receptaculum factus, zelo incomparabilis, charitate magnæ, Ecclesiarum Dei, sollicitus curator, orator pietatis, imbecillum deductor, credentium promubus, Judæorum redargutor, post mortificationem doctor, et post mortem præco. *Homil. 22 ad Pop. Antioch.*

38. Beatus Paulus Doctor est gentium, lingua oris, nihilque omittens pro salute discipulorum. *Hom. 3 super Gen.*

39. Beatus Paulus tot rebus præclare gestis, insignis et quasi angelus terris affulgens, quotidie studebat lucrari, pro veritate stare in acie contra pernicia, et sibi colligere spirituales merces, et semper progredi. *Ibid.*, homil. 11.

40. Considera Paulum apostolum, prius persecutorem, postea annuntiatorem; prius perruorem, postea dispensatorem; ante hoc zizania, post hoc frumentum; ante lapum, postea pastorem; ante plumbum, postmodum aurum; ante piram, postea gubernatorem; ante dispersatorem ovium, postea dispensatorem Ecclesie; primo evellentem vineam, postea plantantem; prius dissipantem, postea ædificantem. *Homil. 2 super Psalm. 1.*

41. Sive propheta potentius in se aliqui ostenderint, magisque mirabile, sive patriarcha, sive justus, sive apostolus, sive martyr: hæc omnia simul colligens Paulus habet cum tanto cumulo, cum quanto nullus eorum bonum, quo excelleret, implevit. *Hom. 4 de Laud. D. Pauli.*

42. Quis Paulo potest æquari, qui non modo patriam, cognatas ac domum, sed seipsum quoque ac mundum reliquit, immo etiam coelum

coeli, et hæc omnia Christum suscipiendo descepit? *Ibid.*

43. Quænam illa est adamantina prorsus anima, que Pauli patientiam possit imitari? Neque enim his septem annorum, sed totius vite servitium pro spoma pertulit Christi: non adustus solum estri diæi et noctis geli, sed tentationes mille perpetuens. Et nunc quidem verberibus, nunc vero lapidibus cæsus atque collisus: et nunc quidem cum bestis, modo ubique Juctibus pugnas, et inter certamina ubique resiliens, captus oves ex diaboli faucibus extraheret. *Ibid.*

44. Paulus constrictus carcere, habitabat coelum, ac libentius verbera excipiebat et vulnera, quam alii bravia discipiunt. *Ibid.*, hom. 2.

45. Posside charitatem Pauli, et perfectam adipisceris coronam: per ipsam enim ille ad tam celsum perfectionis culmen ascendit, nihilque enim ita dignum Deo, acuti virtus præstitit charitatis. *Ibid.*, hom. 3.

46. Quid os istud Pauli sanctum non effecit? demones expulit, peccatorum nexu resolvit, tyrannos compescit, Philosophorum linguas obturavit, orbem Deo adduxit. *Serm. 32 super Epist. ad Rom.*

47. Eos, qui laudes Pauli avidè cupiunt, prius virtutis Pauline æmulos esse oportet, deinde hoc se sermone dignos iudicare. *Orat. Calendis habitis.*

48. Hic est Paulus, qui Christi vobis inclamatus e celo, oculis Judaice infidelitatis obtusis, videndi aciem non perdidit, sed mutavit. Amisit oculos, et recepit: ut uno eodemque tempore, et in persequentem cæcitatibus vindicta procederet, et vocantis Dei gratia illuminaret electum. *Hom. 4, in Natali SS. Petri et Pauli.*

49. Hic est Paulus, qui pro suarum remuneratione virtutum, ultra humana merita, tertium raptus ad coelum, secreta celestia cognovit: ut Ecclesiarum futurus doctor, inter angelos disceret quod inter homines prædicaret. *Ibid.*

50. Saulum Deus flagellat, ut cum recipiat: excessat, ut illuminet; prostermit, ut erigat: affligit, ut sanet: dehilat, ut confirmet. *Tract. de Convers. beati Pauli.*

51. Saulum potestas humiliat, misericordia levat: perversum potestas corripit et convertit: conversum misericordia consolatur et erigit. Potestas timorem incutit, et tremorem: misericordia consolationem exhibet, et exultationem. *Ibid.*

52. Quod Paulus Christum imitatus sit, nulli dubium est: Christus enim se pro nobis subdidit mundo, se ipse pro Christo. *Proæc.*

53. Christus pro nobis contumelias passus est, et hoc ipse Paulus pro Christo: Christus pro no-

MAXIMUS
EPISCOPUS.

PETRUS
BLESSENSIS.

SALVIANUS.

THOMAS
A KEMPIS.

his passionem mortemque toleravit, et hoc ipse pro Christo. Lib. 3. *De Gubern. Dei.*
54. Jam non est in orbe Ecclesie, quis B. Pauli non folicitur doctrina sub pace catholica: confudit Judaeos, Gentiles convertit, Barbaros subjugavit, philosophos confutavit, et omnes pariter ad fidei lumen traxit. *Mobil. 4 de Incarnat., cap. 24.*

HUGO CARD.

PAUPERTAS in genere. *Etymologia.* Dicitur pauper, quia parum habens in pers. Super *Psalm.* xi.

SENECA.

Paupertas non per positionem, sed per detractio- nem dicitur, vel, ut antiqui dixerunt, per otationem: Graeci dicunt *κατ'εξουνη*, non quod habeat dicitur, sed quod non habeat. *Epist. 87.*

SENECA.

Definitio. Nihil aliud est paupertas, quam parvi possessio. *Epist. 87.*

S. BONAV.

Divisio. Quinque sunt genera paupertatum: primum est infelicitatis, secundum cupiditatis, tertium superfluitatis, quartum calliditatis, quintum voluptatis: sub primo genere est egenus, sub secundo uvarus, sub tertio prodigus, sub quarto paries dealutus; sub quinto, vere religiosus. Super *Psalm.* xxxii.

HUGO CARD.

Prima paupertas est misera, quia flagellat; secunda noxia, quia negat; tertia ventosa, quia inflat; quarta dolosa, quia dissimulat; quinta gloriosa, quia consummat.

Quadruplex est paupertas: prima est paupertas census, secunda, paupertas sensus, tertia, paupertas fructus, quarta, paupertas spiritus. Super *Cont.*, cap. iv.

Prima est onerosa, secunda probrosa, tertia criminosa, quarta gloriosa.

Prima est sustentanda per patientiam; secunda supplicanda est per sapientiam; tertia fugienda est, quis ducit ad ignominiam; quarta amplectenda est, quia ducit ad gloriam. *Ibid.*

S. MIERON.

Differentia. Egenus, pauper et inops inter se differunt: egenus dicitur, qui aliquid habet, et ali- quod indiget: pauper dicitur, qui nihil habet: inops, id est, sine ope. Super *Psalm.* xxxix, vers. penultimo: *Egenus et pauper sum.*

S. INDRUB.

Inter pauperem et paupertatem hoc interest, quod pauperis damnum est, paupertas quod nihil habet. *Lib. 1 de Differentiis, different. 81.*

S. AMBROS.

SENTENTIA PATRUM.
1. Nemo pauper nascitur, sed fit: non enim natura paupertas, sed opinionis est. *Lib. 10, epist. 82, ad Verceilens. Eccles.*
2. Unum est paupertatis vocabulum, sed non una mens pauperum: quia non idem est gaudere de bene impensis divitiis, quod aut genere de non acquisitis, aut dolore de perditis. *Ibid.*, epist. 84, ad Demetriam.

3. Pauperes sunt thesauri Ecclesie. *Lib. 2 Offic., cap. 28.*

4. Mens Domini est paupertas, mens diaboli est prosperitas. *Serm. Donn. 1, post Trinit.*

5. Liquida constat beatum pauperem illum praedicari, qui mentis philosophi laborem et sermumam perferit, fortiterque et constanter ad- versos tolerat casus. *Hom. de Divite et Lazaro.*

6. Pauperes et divites Deus de uno limo fecit, et pauperes et divites una terra supportat. *Tract. 6 super Evangel. Joan., cap. 1.*

7. Pauper humilis appellatur, qui cum egenus foris cernitur, nunquam in superbiam elevatur. *De Duodecim abusibus, cap. 8.*

8. Paupertas difficultas est. *Serm. 5 de Verbis Dom.*

9. Dives et pauper duo sunt sibi contraria, sed iterum duo sunt sibi necessaria: nullus indige- ret, si invicem supportarent; et tunc laboraret si se ambo jurent. *Prose.*

10. Dives propter pauperem factus est, et pauper propter divitem: pauperis est rogare, et di- vitis erogare. *Ibid., serm. 25.*

11. Focundus est ager pauperum, cito reddit domantibus fructum. *Ibid.*

12. Via celi est pauper, per quam venitur ad Patrem: incipe ergo erogare, si non vis errare. *Ibid.*

13. Pauper pauper est in arca, sed dives est in consuetudine; pauper est in domo, sed dives est in animo. *Hom. 8 ex lra Homil.*

14. Licet pauper nudus sit, licet famelicus, licet miser appareat, licet doleat, licet erubescat, non tamen expellendus est pauper. *Serm. 44 ad Fratres in eremo.*

15. Da pauperi unde habes, ut vivas semper sine labore securus. *Tract. 49 super Joannem.*

16. Noli extendere te, cum sis pauper, contra divitem. *Ibid., tract. 84.*

17. Forte contemnebas noscilo quem pauperem, noli contemnere Christum in terra cgentem. *Homil. 8 ex lra Homil.*

18. Hoc magis datur, quod pauperibus non erogatur. *Ibid., hom. 48, cap. 2.*

19. Christus dicit se accipere quod pauperibus datur. *Ibid., hom. 47.*

20. Paupertas cum sufficientia, omni fructu non ae voluptati a modestis praefertur. *Hom. 7 in Hexam.*

21. Nullam turpitudinem paupertas parit. Super *Psalm.* xiv, vers. 4, vers. 6.

22. Paupertas animae major, quam corporis extat. In suis *Proverbiis, verbo Paupertas.*

23. Res pauperum non pauperibus care, par sacrilegii crimen esse dignoscitur. *Prose.*

S. ANTONIUS DE PADUA.

S. ASTERIOS

S. AUGUST.

A. DONAV.

S. CASSARIUS

ARLAV.

CLEMENS ALEX.

S. EDMUND.

S. KRISTIANUS

AMBR.

S. FRANCIS ASSISIENSIS.

S. FULGENT.

S. BASILIUS MAGNUS.

V. BEAL.

S. MORNABE.

24. Sane patrimonium pauperum, facultates Ec- clesiarum sunt, et sacrilega eis crudelitate struppitur, quidquid sibi ministri et dispensatores, non utique Domini vel possessores, ultra victum accipiunt et vestium. In *Delectat.*

25. Pauper qui nihil habet, vellet dare pauperi et nihil habet quod det: et vellet molligare hos- pitalia, non tamen habet, voluntas pro facto re- putatur. *Serm. 5 in Hexam.*

26. Si qua reprehensibilia in pauperibus vide- mus, non debemus despiciere: quia fortasse quos morum infirmitas vulnerat, hoc medicina pau- pertatis sanat. Super *Lac., cap. 17.*

27. Magis est laudandum pauperulum tugi- rum cum securitate, quam dives palatum cum timore. *Serm. 2 de Cathedra S. Petri.*

28. Pauperes castigat, purgat, probat, humi- liat, et exaltat. In *Apolog. pauper., resp. 3, cap. 3.*

29. Paupertas habet tria bona: vitam securissi- mam, mentem quietissimam, vestem nobilissi- mam. *Tit. 4 Divite, cap. 3.*

30. Manus pauperis garzophylacium Christi est: quidquid accipit, us in terra pereat, in celo re- posit. *Hom. 2.*

31. Verum divitem sunt, paupertas cupiditatum. *Lib. 2 Pedagogi, cap. 3.*

32. Pauperes sunt, qui habent paupertatem, et illam diligunt: aut qui habent divitias, et pau- pertatem amant, sed divitias contemnunt. In *Speculo Eccles., cap. 16.*

33. Ego puto quod Deus pauperes in hoc mundo esse permisit, ut in pauperibus divinum fidem probaret. *Hom. 10 ad Monach.*

34. Quid damnationis erit spoliasse pauperem, quem summum criminem est non pavisse? *Ibid.*

35. Noli despiciere pauperem, qui cum sibi pauper sit, facere divitem possit. *Ibid.*

36. Ubi est paupertas cum lassitate, ibi nec cupido nec avaritia. In suis *Opus. in Admonit. ad Fratres, cap. 26.*

37. Cum pauperem quis premit, sibi gravissi- mum pondus imponit: nec attendit, quia si quid de paupere cogitat, de seipso cogitat; sibi enim bonum impendit, quando pauperi bonum facit. Si autem malum cogitat facere pauperi, plus nocet sibi, quam pauperi. *Serm. de Verbis Michae.*

38. Ille pauper est, qui eget eo quod non ha- bet: nam qui non habens, habere non appetit, dives est. *Prose.*

39. Paupertas in inopia mentis est, non in quantitate possessionis: nam qui in paupertate bene convenit, non est pauper. *Homil. 18 super Ezech.*

40. Paupertas mentibus bonis esse solet custos humilitatis. *Lib. 1, Dialogi, cap. 9.*

41. Cum quoslibet pauperes nonnulla reprehen- sibilis perpetrare compellit, nolite despiciere: quia fortasse quod superfluitas tenuissimam pravi- tatem inquinat, caminus paupertatis purgat. *Prose.*

42. Pauper cum reprehensibilis cernitur, mone- ri debet, et despicri non debet: si reprehensio- nis nil habet, venerari summopere, sicut vice- cessor, debet. *Homil. 40, super Evang.*

43. Si is qui pauperem ignominia afficit, exas- perat eum qui illum fecit: is enim factorem ho- norat, cum inopem fovet. *Orat. 17, de Pauper- tate.*

44. Si quis pauper est, in Deo sit dives, et ut divites rideat, qui semper acquirunt, et semper egent. *Orat. 25.*

45. Ne pauperes deterioris esse conditionis in- veniantur, cum non habent, ut cum divites decerunt: nihil est preste Deum tam magnam, quod non et pauper petere possit. *Orat. 3, de Saeculo lavacro.*

46. Natus in paupere domo, et tugurio rusti- cano, qui vix millo, et cibario pane rugientes saturare ventrem poteram, nunc similes et mella fastidio. *Epist. 2, ad Nepotian.*

47. Pars sacrilegii est, rem pauperum dare non pauperibus. *Epist. 26, ad Poanach.*

48. Multis nomen pauperum occasio avaritiae est. *De Vita Illustrium.*

49. Vacuus viator et nudus non timet latronis insidias. *Epist. 1, ad Demetriadem.*

50. Humilitatis locus est paupertas. *Lib. 2, de Claustrorum animae, cap. 5.*

51. Quidquid fit pauperi, sive homini, sive ma- lum, fit ipsi Christo, qui est factor et pater pau- perum. Super *Prose., cap. xvii.*

52. Deus non tam fecit divites propter paupe- res, quam pauperes propter divites: quia plus proficit divitiis quod distribuunt, quam pauperibus quod accipiunt. *Serm. 1, de S. Laurent.*

53. Est terribilior pauperes igne, et gravius urere consuevit: sed si paupertatem cum gradi- um actione sustineris, ignis extinguitur. *Homil. 4, super Math. Oper. perf.*

54. Solemnis dies et festus prudenti, pauperes est. *Ibid., homil. 81.*

55. Non potest dives esse, qui animo pauper est: sicut nec pauper esse potest, qui animo di- ves est. *Ibid.*

56. Cogita nullam utilitatem esse pecuniae, si animus paupertate deprimatur: nec paupertatis ullum visus, si animus dives existit. *Ibid.*

57. Pauper magnus paupertatis propugnaculum defenditur, quem nullus rex, nullus imperator vincere possit. *Ibid., homil. 84.*

S. GREGOR. NAX.

S. MIERON.

HUGO A S. VICTORE.

HUGO CARD.

S. INNOC. III.

S. JOHANNES CRYSOST.

58. Paupertas semper secunda est. Homil. 30, super *Math. Oper. imperf.*
 59. Gloriosior est paupertas fidelium, quam divitiarum peccatorum. *Ibid.*, homil. 45.
 60. Non propter utilitatem pauperum Deus divitem fecit, quos sine divitiis poterat sustentare, sed propter utilitatem divitum pauperes fecit. *Ibid.*, homil. 46.
 61. Non is pauper est, qui nihil possidet, sed qui multa concupiscit. Conc. 2, de *Lasaro*.
 62. Quemadmodum scoteres in scena, regum ac duorum personas, et aliorum assumptas ingrediuntur, cum ipsi nihil horum sint: sic in presenti vita paupertas ac divitiarum nihil aliud sunt quam personae. *Ibid.*
 63. Paupertas, continentiae et fortitudinis, et omnis sapientiae magistra est. Homil. 75, super *Joan.*
 64. Justus nullum ex paupertate damnatum accipit. Homil. 29, super *I. Cor.*
 65. Constat sine pauperibus civitas non potest, quia pauperes civitatis, velut tutelaria quaedam munia sunt. *Ibid.*, homil. 34.
 66. Christianus in pauperie constitutus, magis quam in divitiis irradiat. Homil. 3, super *Epist. ad Hebr.*
 67. Maximum bonum est paupertas vigilantioribus. *Ibid.*, homil. 18.
 68. Magna possessio est paupertas sapienter ipsam ferentibus; thesaurus, qui nequeat auferri, baculus firmissimus, inculpabilis possessio, diversorium ab insidiis tutum. Homil. 2, ad *Populum Antioch.*
 69. Magnanimo pauperes nunquam nocet. *Ibid.*, homil. 15.
 70. Pauper est avarus dives; et quanto ditior est, tanto pauperior existit, paupertate quae revera paupertas est. Homil. 25, super *I. Cor.*
 71. Hic est dives, qui dives esse non vult: qui pauper esse ronuit, hic est qui pauper est. *Prose.*
 72. Pauper est, qui paupertatem ferre non potest: sed in divitiis se pauperibus pauperiorum esse putat, non ille qui pauperem, quam divites opulentiam fert letius; hic enim est ditior. Hom. 65, ad *Populum Antioch.*
 73. Honesti paupertas opibus inique partis antecellit: grave est paupertate laborare, at gravior est inique comparatis opibus affluere. Lib. 4, *Parall.*, cap. 26.
 74. Inopes nascitur in hac vita, inopes recessuri sumus de hac vita. Lib. 2, de *Sum. bono*, cap. 41, sent. 8.
 75. Nihil paupertate tutius, nihilque tranquillius esse testantur philosophi. Lib. 6, de *Divin. inst.*, cap. 12.

S. JOHANNES DAMASC.

S. ISID. HISP.

LACT. FIRM.

76. Paupertas sollicitudinum portus est. *Ibid.*
 77. Qui apud Deum dives est, pauper esse nunquam poterit. *Ibid.*
 78. Qui pauperes videntur, eo tamen divites sunt, quia et egent, et concupiscunt. *Ibid.*, lib. 5, cap. 16.
 79. Multa divitiarum virtutum materia, sunt pauperes. Serm. 4, de *Sejun. septimus mensis*.
 80. Quis potest pauper esse? qui non eget, quis non inhiat alieno? qui Deo dives est. *Prose.*
 81. Magis pauper ille est, qui cum multa habeat, plura desiderat. In suo *Octavio*.
 82. Apud homines quidem vilis, sed apud Deum et angelos ejus gloriosus est titulus paupertatis. Epist. 14, ad *Sacellanos reg. Angelorum*.
 83. Sit tibi paupertas ipsa solatio, quae et viventem liberrimum facit, et securissimum morientem. *Ibid.*, epist. 60, ad *Quendam magistr.*
 84. Nihil liberius, nihil tutius paupertate. *Ibid.*, serm. 9, de *Publ. ric.*
 85. Caris non est ignobilis apud Deum titulus paupertatis: sola illa paupertas Deo displicet, quae cum rancore et murmure sustinetur. *Ibid.*, tract. de *Hierosolym. peregrinat.*
 86. Pauperi, cui Christus sufficit, nihil deficit. *Ibid.*, de *Charit.*, cap. 5.
 87. Quam fructuosus est homini, et quam gloriosus apud Deum titulus paupertatis! nescithomo proclivum ejus: paupertas sola est via secunda et expedita ad vitam, caetera viae malignis latronibus plena sunt. *Ibid.*, epist. 162, ad *Badingens. abbat.*
 88. Paupertas gravis quidem est, praesertim oblata ab inimico: levior tamen, quam corporis lesio vel minima. Lib. in *Flaccum*.
 89. Unum est paupertatis vocabulum, sed non una mens pauperum. Epist. ad *Demetriad.*
 90. Inopia rerum paupertatem docet amare. De *Discipl. claustral.*, cap. 12.
 91. Felix pauper rebus, sed virtutibus dives. In *Hospit. pauper.*, cap. 1.
 SENTENTIA PAGANORUM.
 92. Paupertatem metere non oportet. Lib. 3, *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 6.
 93. Infantem nudum cum te natura creavit, Paupertatis onus patienter ferre memento. Lib. 4, *Distich.*, metr. 40.
 94. Hominem experiri multa paupertas jubet. In suis *Sent.*, sent. 163.
 95. Nemo tam pauper vivit, quam natus est. De *Divina providentia*, cap. 6.
 96. Paupertas tolerabilis est, si ignominia absit, quae sola opprimere animos solet. *Ibid.*, cap. 13.
 97. Non qui perum habet, sed qui plus cupit, pauper est. Epist. 2.

S. LEO I.

MINUTUS FELIX.

PETR. BLES.

PHILO JUD.

S. PROPER.

THOMAS A KEMP.

ARISTOTEL.

CATO POST.

MINUS JUD.

SENECA.

98. Paupertas est, non quae paucis possidet, sed quae multa non possidet; itaque non ab eo dicitur quod habet, sed ab eo quod ei deest. Epist. 87.
 99. Succurre paupertati amicum, immo occurre. De *Mortuis*.
 100. Quis est pauper? qui sibi videtur. *Ibid.*
 101. Qui paupertatem timet, timendus est. *Ibid.*
 102. Scire uti paupertate, maxima felicitas. *Ibid.*
 103. Non in paupertate vitium est, sed in paupere: illa expedita est, et hilaris, et tuta. De *Remediis fortidor.*
 104. Paupertas etiam horridior sit aspectus, solida tamen et certis bonis abundat. Lib. 4, *Dictor memorabil.*, cap. 4.
 Vide etiam tit. *Bonum*, sent. 45; *Differentia*, sent. 24; *Donus*, sent. 45, 46, 49; *Donum*, sent. 43; *Eccl. 10*, sent. 101; *Eleemyna*, sent. 230, 231, 232, 233, 234, 254; *Lazarus*, sent. 11; *Nativitas humana*, sent. 4; *Necessitas*, sent. 17, 41; *Onus*, sent. 8, 9, 10, 14, 12, 13.
 PAUPERTAS CHRISTI.
 SENTENTIA PATRUM.
 S. AUGUST. 1. Quae avaritia sanari potest, si paupertate Filii Dei non sanatur? De *Agnos Christi*, cap. 11.
 2. Pauper factus est Christus, cuius sunt omnia, et per quem creata sunt omnia; ne quisquam eum in eum crederet, de terrenis divitiis auferret extolli. De *Catech. rudib.*, cap. 22.
 3. Christus dives est apud Patrem, et pauper apud nos: dives in celo, pauper in terra: dives Deus, pauper homo; sed tamen paupertas ipsius, divitiae nostrae sunt. *Prose.*
 4. Implere venit pauperes, qui pauper effectus est: propterea aperti sinum fidei, suscipio pauperem, ne pauper remaneat. Super *Psalm. xi*.
 5. O paupertas! in angusto diversorio nascitur, involutus infantilibus tegumentis, in praesepio ponitur. Serm. 110, de *Tempore*.
 6. Christus dives, pauper esse voluit, ut haberet pauperes, quibus daret. De *Discipl. christ.*, cap. 7.
 7. Ditior est Christi paupertas cunctis opibus, cunctisque thesauris saeculi. Serm. 4, *Vigil. Nativ.*
 8. Vere magna abusus est, et magna nimis, ut dives esse velit vermiculus vilis, propter quem Deus majestatis voluit pauper fieri. Serm. 3, *Paroch.*
 9. Dei Filium cum dives esset, propter nos pauper factus est, ut nos ejus inopia ditaremur. Serm. 4, *Assumpt. B. M. V.*

S. AUGUST.

S. BERNARD.

10. Esto studiosus paupertatis Christi, ut in caelesti patria ejus divinitate diteris. De *Jaynia*.
 11. Christus pauper natus est, pauper vivit, paupertatem docuit, et cum paupertate decessit. In suis *Opusculis*, collat. 23.
 12. Haec est paupertas, quae Christum in cruce sociat, cum Christo tumulo absconditur, cum Christo de sepulcro resurgit, et Christum comitatur in caelum. *Ibid.*, oraculo h.
 13. Paupertatem Christus assumpsit, et divitiarum non amittit: intus dives, foris pauper: latens Deus in divitiis, apparens homo in paupertate. Super *II. Cor. vii* in illud: *Egenus factus est*.
 14. Christus pauper factus est, ut nos per ipsius paupertatem divites reddamur. Serm. de *Paroch.*
 15. Egenus et pauper factus est: quia cum dives esset, egenus factus est. *Psalm. xxxii*, vers. penult.
 16. Christus egenus et pauper factus est pro nobis, ut illius inopia nos divites faceret. Super *Psalm. xi*, vers. 4.
 17. Tante Bonimus fuit paupertatis, ut unde tributa pro se, et apostolis redderet, non haberet. Lib. 3 super *Mattheum*, cap. xvii.
 18. Christus pauper fuit in ingressu, pauperior in progressu, pauperrimus in egressu. Super *Gen.*, cap. iv.
 19. Paupertas Christum vilibus panis involvit, paupertas eum vili mercede redemit: pauper effectus est, cuius est terra, et plenitudo orbis terrarum. Serm. de *Purificatione B. Mariae*.
 20. Ipse Dominus ita pauper fuit, veniens in mundum, non in sua, sed aliena domo nascetur; vivens non haberet ubi habitaret; nec moriens, unde nuditatem suam tegeret, nec mortuus, unde intolveretur; nec sepulchrum ubi mortuum corpus locaretur. De *Ligno vitae*, tract. 10; de *Paupert.*, cap. 2.
 21. Apud pauperem Christum, pretiosus est titulus paupertatis: Christus pauper et pauperis Virginis Filius, pauperes eligit in apostolos. Epist. 3 ad *Quendam matrem*.
 22. Omnem revolvit vitam Salvatoris, ab utero Virginis usque ad patibulum crucis, non inveniens in eo, nisi stigmata paupertatis. *Ibid.*, serm. 9, de *Purific.*
 23. Parvus fuisset amor pauperis Christi, quod pauperem suscepisset, nisi, et passiones pauperis suscepisset. Serm. 14.
 24. His qui Christi paupertatem sequuntur, magna dignitas accrescit. *Contra retrahentes ab ingressu relig.*, cap. 15.
 Vide etiam tit. *Egenus*, sent. 46, 47; *Eleemyna*, sent. 144; *Paupertas volunt.*, sent. 94.

S. EPHREM.

S. FRANCIS ASSISIENS.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR. NAZ.

S. HIERON.

HUGO CARD.

S. INNOC. III.

L. LAURENT. JUSTIN.

PETR. BLES.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. THOMAS AQUINAS.

PAUPERIAS VOLUNTARIA.

CASSIODOR. *Definitio.* Pauper Dei est, qui terrena cupiditate vacuatus, celestis desiderat largitate ditescere. Super *Psalm.* ix, vers. 9.

DIONYSIUS CARTHUSI. Pauperias voluntaria est virtus, per quam temporalem contemplantur amore spoual collescit. De *Profess. conuict.*, art. 11.

S. AUGUSTINUS. Pauper spiritus est, qui corporalem opulentiam animae diuinitas peccuniat: qui propter spiritum egenus est, qui terrenas diuitias veluti quoddam onus excussit et abiect, ut sublimis per seram sursum rapiatur. *Orat. 4 de beatitud.*

HUGO CARD. Pauperes animo sunt, qui omnino nihil habere se reputant, nec seipsos, siue corpus, siue animam, siue membra: sed omnia habent commodata, et quasi alienis utuntur. Super *Math.*, cap. 5.

Pauperias spiritus dicitur, ipsa temporalis, voluntaria, et amata, et electa pauperias. *Ibid.*

IOAN. GERS. Pauperias voluntaria est modicitas, vel abdicatio dominii in proprio, aut in communi modo altiori, ex intentione suae supremi. Part. 6, in *Descript. terrarior.*, cap. *Temperantia.*

S. THOMAS AQUINAS. Pauperiam spiritus ad eos pertinere certum est, qui filiali timore Deo se voluntaria subiiciunt. 2, 2, quæst. 19, art. 12.

Pauperias voluntaria est abieccio temporalium rerum, que fit spiritu, id est, propria voluntate per iustinctum Spiritus sancti. *Ibid.*

KIRICHES FELLIX. *Compositio.* Sicut qui viam terit eo felicior, qui levior incedit: ita beatiore in hoc itinere vivendi, qui paupertate se subleuat, non sub diuillarum onere suspirat. In suo *Octauio.*

SENTENTIE PATRUM.

S. ALBERTUS MAGNUS. 1. Ubi non est necessitas, ibi non potest pendere vera pauperias. De *Paradiso conuict.*, part. 1, de *Virtut.*, cap. 5.

2. Verus pauper nulla transitoria concupiscit, imo ablata respicit. *Ibid.*

3. Nihil Deo charius, nihil angelis amabilius, nihil hominibus fructuosius, quam in paupertate obediendo vitam finire. *Ibid.*

S. AMBROSII. 4. Elitansi illis videretur pauper, sibi dives est, qui non eorum que cadere, sed eorum que aeterna sunt estimacione consistat. Lib. 3 de *Virgin.*, cap. 1.

5. Esto pauper spiritu, et eris dives qualicumque cunxi. Lib. 4 de *Cain et Abel.*, cap. 5.

6. Qui pauper est spiritu, auarus non est. Lib. 5 super *Luc.*, cap. 6 in illud: *Beati pauperes spiritu.*

7. Bona pauperias, que quod habuerit non amittit; bona pauperias, que si thesaurum non habet pecunie, habet tamen thesauros sapientie. Lib. 2 de *Apologia David.*, cap. 23

8. Pauperias ordine prima est, et parentis quædam generatioque virtutum: qua qui contempserit seculari, ipse mererit scripturarum. Lib. 5 super *Luc.*, cap. 6 in illud: *Beati pauperes.*

9. Pauperias est instrumentum perfectionis. S. ANTONII, Part. 3, tit. 16, cap. 1, § 3.

10. Tanto unaqueque religio erit secundum pauperiam perfectior, quanto habet pauperiam lem magis proportionatam suo fini. *Ibid.*

11. Verus pauper est, qui se expropriat affectu et effectu. Part. 4, tit. 6, de *Charitate.*, cap. 6, § 1.

12. Pauperias talis laudabilis est, cum homo a sollicitudinibus liberatus, liberus diuinitis et spiritualibus vacet. Part. 4, tit. 12, cap. 3.

13. Tales debent voluntariam pauperiam assumere, qui temporalis contemnant. *Ibid.*, cap. 3, § 1.

14. Ad victum necessarium pauca sufficiunt, et pauca pauperes voluntarii sunt contenti. *Ibid.*

15. Nusquam vera libertas est, nisi in voluntaria pauperias. *Serm. Dom. infra octau. Nativ.*

16. Inuita dissolutio, delicia enervant: sed pauperias ieta et voluntaria robur tribuit. *Ibid.*

17. Pauperias voluntaria animam restitit virtutibus, quam diuinitas temporales expoliunt. *Serm. Dom. 5 post Trinit.*

18. Fidelis homo, cuius totus mundus diuitiarum est; et quasi nihil habens, omnia possidet inherendo Deo, cui seruiunt omnia. Lib. 5 *Confess.*, cap. 4.

19. Quid prodest dispergere dando pauperibus, ut pauperem fieri: cum anima misera superior efficitur diuitias contemendo, quam fuerat possidendo? *Regula 3 ad Clericos.*

20. Certum est fratres nihil habere, possidere, dare, vel accipere debere sine superioris licentia. In *Regula 1.*

21. Pauper Dei in animo est, non in sacco. Super *Psalm.* cxxii, vers. 46.

22. Felix pauperias, per quam celestis acquiritur hereditas. De *Contemptu mundi.*, cap. 7.

23. Magno felicitatis est condicio Christianorum, quibus claritudo regni in paupertate posita est. *Prolog.*

24. Felicitas magna Christianorum est, quibus datum est ut paupertate faciant prelium regni celorum. De *Verb. Apostoli.*, serm. 26.

25. Non tibi displiceat pauperias tua, nihil ea potest altius inueniri. *Prolog.*

26. Quibus thesauris conferri potest, quod videmus pauperiam indulum? *Ibid.*

27. Pauper est in arena, sed dives est in conscientia: pauper est in domo, sed dives est in animo. *Homil. 8.*

28. O beata pauperias uberibus plena, ubique

stera, ubique illusa, ubique sanctorum amica! qui te amat, veram pacem amat: qui non amat, tranquillitatem omnem ignorat. *Serm. 2 ad Fratres in eremo.*

29. Toto affecta pauperes simus: quod si non fuerimus, hanc pauperiam quam facis gerimus, non pauperias, sed grandia miseria estimanda est. *Ibid.*, serm. 5.

30. Pauperias est Christi sponsa, sanctorum possessio, beatorum vita, fidelium securitas, clericorum ornamentum, monachorum vita, nihilum pulcherrimum, diuinitis magnificentia. *Ibid.*, serm. 31.

31. In hoc amatur Christianus pauperias, in quo nulla rerum ampliorum potest putari cupiditas. *Epist. 295.*

32. Non semper laudabilis est pauperias, sed que ex proposito iuxta euangelicum scopum peragitur. *Prolog.*

33. Multi enim sunt pauperes opulentia, verum proposito avarissimi existunt, quos non indigentia saluat, sed propositum condemnat.

34. Non igitur indignus omnino beatus est, sed qui mandatum Christi mundi thesauris preferit. Super *Psalm.* cxxxii, conc. 9, vers. 6.

35. Magna penna est pauperias, qua tam cito volatur in regnum colorum. *Serm. 4 Advent.*

36. Sunt qui pauperes esse volunt, eo tamen pacto, ut nihil eis deest: et sic diligunt pauperiam, ut nullam inopiam patiantur. *Ibid.*

37. Felix pauperias voluntaria omnia relinquunt, et sequuntur de Domine Jesu. *Serm. 8 super Qui habitat.*

38. Pauperias dum putatur misera, aliena caret inuidia: et quia est voluntaria, nihil quiddam inuidet. *Serm. 4 Pauperior serm.*

39. Pauperiam æquus animo ferre, virtus sapientis est: sponte appetere, sapientis laus est. *Epist. 24, ad Magistrum Gilbertum.*

40. Labor et lachrima et voluntaria pauperias, hanc sunt monachorum insignis, hanc vitam solent nobilitare monasticam. *Epist. 42, ad Henricum Senonensem Archiepiscopum.*

41. Non pauperias virtus reputatur, sed pauperias amor. *Epist. 100.*

42. Volo te esse ancilum pauperum, magis autem imitatore: illo gradus perfectionum est, hic perfectiorum. *Epist. 103, ad Abbat quendam.*

43. Magna dignitas est sancta pauperias. *Ibid.*

44. De villis herbis et que pauperes decantant, internum aliquid sumere, tolerabile est: sed vero species emere, religiosis indecens est. *Epist. 331, ad Fratres.*

45. Pauperiam voluntariam tria constituunt: depositio rerum et contemptus, villas et abieccio

uulpiens, abdicatio proprias voluntatis. *Serm. 2 in Cena Dom.*

46. Voluntaria pauperias, qua sine professione vel desiderio habetur: quanto expeditior est, tanto securior. *Ibid.*

47. Custos et magistra est virtutum voluntaria pauperias: sicut et contrario fœdix est villorum immoderata rerum affluentia. *Ibid.*

48. Expedi esse nudos, cum disibolo qui nudus est, hincituros: nudos athleta fortius dimicat: nator exiuit, ut facilius fluvium transeat: visitor, rejectis sarinillis, betis cursat. *Ibid.*

49. Nobilis titulus voluntaria pauperias, quam Christus docuit verbo, consecravit exemplo, commendavit ore prophético. *Ibid.*

50. Non uoluit ad diuitias, sed ad pauperiam. *Serm. 17 ad Sororem.*

51. Vera pauperias consistit, ut non sit substantia, vel corporis proprietatis, nec operis, nec quietis libertas. Super *Psalm.* lxxviii.

52. Beatus qui terrenam foremam commutat in eternam aulam. Super *Luc.*, cap. 9 in illud: *Tantum nihil habet.*

53. Crux, qua manus crucifigitur, est pauperias spiritus: cuius quatuor sunt brachia: contemptus glorie, pecunie, patrie, et parentum. *Ibid.*, cap. 28 in illud ad Galat. ult: *Mihi mandus crucifigis est.*

54. Debet religiosus esse pauper liber et voluntarie, perseveranter, humilliter. *Serm. 3, Dom. infra oct. Epiph.*

55. Nullus Christi pauper relictis diuitis, vel diuitibus parentibus superuiat. *Ibid.*, etc.

56. Perfectio pauperias triplex est: prima, est relinquere superflua, sed non necessaria; secunda relinquere non solum superflua, sed etiam necessaria: relinquere in speciali, sed non in communi; tertia, relinquere omnia superflua, et necessaria, tam in communi quam in speciali, qua perfectio et consummatio pauperias fratrum est minorum. *Serm. 2 Pent.*

57. Multi sunt religiosi, qui licet inuisiones, et predia, et multa bona habent, committunt, tamen non habent singulariter. *Ibid.*

58. O sacratissima virtus, et omni laude dignissima pauperias! quis tibi vales dignas gratiarum laudes impendere; que solo tuo commercio terrenos et miseros homines ad tantum honoris excellentiam extollit, ut eos heredes regni celorum instituit? *Serm. 1 Dom. 22, post Pent.*

59. Pauperias voluntaria est primitium evangelice perfectionis, omnisque boni fundamentum. *Ibid.*

60. Ad pauperiam accipie Diogenes magni philosophi exemplum, qui pro domo delium otuodit

S. DOMAY.

habeat, panem ostium querebat, cum manu aquam hiebat. *Prose.*

61. Si tanta amor paupertatis esse potuit in pagano, quid esse debet in christiano? *Serm. 2 de S. Andrea.*

62. Nobilis margarita est paupertas, que dum omnia continent, dominum super omnia accipit. *Serm. 2 de Cathedra S. Petri.*

63. Pauper Christi bene dives est, quia electus ad regnum, et heres regni celestis est. *Serm. 2 Omi. Sanct.*

64. Quid pretiosius vera paupertate, que est pretium regni celestis? *Ibid.*

65. O quam felix! qui eligunt cum Christo pauperes esse: proter victum et vestitum, nihil aliud appetentes. *Serm. 5, de Uno mart.*

66. Vir sanctus, dum nihil habet in mundo, est dives in celo. *Ibid.*

67. Paupertas est celeste pretium, cum quo pauperes mercantur celeste prandium. *Tit. 4 Diato, cap. 5.*

68. Paupertas est summe Christo copulata, bonis summe cumulata, et celestis summe consecrata. *Ibid.*

69. Quanto intimius paupertatem dilexeris, tanto subtilius de necessitate cogitabis. *Lib. Medit. vite Christi, cap. 44.*

70. Paupertas est totius spiritualis exercitii primum fundamentum. *Ibid., cap. 21.*

71. Alta est paupertas, que tollit superflua; alior, que distribuit et licita et permessa; sed altissima que sibi subtrahit etiam necessaria. *De Eccles. hierarch., part. 1, cap. 4.*

72. Sicut divitiarum affluentia rerum penuria crescit, sic voluntaria paupertate minuitur. *In Apolog. pauper., resp. 3, cap. 3.*

73. Nihil opulentius eo, qui paupertatem sponte diligit et cum alacritate suscipit. *Ibid.*

74. Eminentia paupertatis plurimum confert ad exercitium perfectæ virtutis. *Ibid.*

75. Duo habet paupertas sequentium Dominum; afflictionem scilicet et utilitatem. *Ibid.*

76. Fondum est profanumque mendacium, summe paupertatis voluntarium professorem se asserere, et rerum penuriam pati nolle. *Epist. ad Quemdam provincianum.*

77. Paupertas in omnibus placeat, ne sive in libris, sive in aliis, rerum se velit sarcinulis onustare. *In Speculo disciplina, part. 2, cap. 6.*

78. Super omnes divitias, divitem facit paupertas. *Ibid.*

79. Non est evangelicæ pauperis, gaudere superfluis, et luxibus indulgere. *Ibid.*

80. Paupertas spiritus, id est, voluntaria pro Christo paupertas, magna et vera virtus est,

quam multi religiosi profitentur. *Lib. 2 de Perfecta relig., cap. 51.*

81. O quam besta paupertas! quam amabilem Deo, quam securum Deo in mundo reddis amatorum tuum! *De Perfectione vite ad Sorores, cap. 3.*

82. Voluntaria paupertas non omnino valet ad exterminium iniquitatis, et ad exercitium perfectæ virtutis. *In Apolog. pauper., resp. 3, cap. 3.*

83. Nisi ex toto corde et affectu pauper sis, paupertas ipsa, non virtus, sed miseria iudicanda est. *Homil. 27.*

84. Ubique se egenam et pauperem dicit gloriosa paupertas, cum sit celesti thesauro ditissima: ubique quia mundana copia non habet, et intus sibi esse dives, semper ambit, semper desiderat. *Super Psalm. lxxii, vers. 26: Quid mihi est in celo.*

85. Iste sunt divitias, quas salubriter cupere debemus: ista felicitas, de qua christiani gaudent esse locupletem, ut sit pauper in hoc seculo, dives in celo. *Super Psalm. lxxii, vers. 26: Quid mihi est in celo.*

86. Qui pauperes Dei facti sunt, ipsius largitate ditescunt. *Super Psalm. lxxxii, vers. 20.*

87. Viro pulchre convenit nullos habere calceos: calceatum enim esse, non parvam habet afflictionem cum eo quod est esse ligatum. *Prose.*

88. Optimum quidem exercitationis genus est, modis uti pedibus, et ad sanitatem, et ad expeditam facilitatem.

89. Quod si omnino nudis pedibus incedere pati non possumus, solcis utendum, quas Attici vocant *sarabæas*, quod pedes terræ appropinquarent. *Lib. 2 Pædog., cap. 11.*

90. Cum cunctas quis vite huius opes dimiserit, tunc locum in quo gratia Dei reconditæ est, adipiscitur. *De Perfect. spirit., cap. 77.*

91. Thesaurus monachi, est paupertas voluntaria. *Ad Monachos, parones. 1.*

92. Nisi ex corde pauper sis, et affectu, paupertas ipsa non virtus, sed miseria iudicanda est. *Homil. 4, ad Monachos.*

93. Rogo vos omnes, et consilium do vobis, ut in sanctissima vita et paupertate semper vivatis, et ab illa in perpetuum nullatenus recedatis. *In suis Opusculis, epist. 5, ad beatam virginem Claram.*

94. Qui vere pauper est spiritu, seipsum odit, et alios diligit. *In suis Opus., in Admonit. ad Fratres, cap. 14.*

95. Paupertas omnium est regina, et omnia calcat. *In suis Opus., in Orat. pro obtinenda paupertate.*

96. Vide, Domine Iesu, quis paupertas pro tanto est regina virtutum, pro quanto relictis au-

gelorum sedibus descendisti ad terras, ut ipsam posses charitate perpetua desponsare, et omnis perfectionis filios in ipsa, et ex ipsa, et per ipsam producere. *Ibid.*

97. Evangelicæ paupertas, ordinis est fundamentum, cui substrata primarie sic omnis structura religionis innititur, ut ipsius firmitate firmetur, et eversione funditus everlatur. *In suis Opus., collat. 5, de Paupertate.*

98. Pecunia paupertatis, professionis, et perfectionis præcipua est corruptela. *Ibid., collat. 26.*

99. Paupertas evangelicæ, thesaurus excellens et divinus est. *In suis Opus., oraculo 4.*

100. Vera paupertas est radix obedientiæ, mater renuntiationis, mors propria complacentiæ, extirpatrix vanitatis, et cupiditatis. *Ibid., oraculo 26.*

101. In omnibus que ad vitam opus sunt, iis solummodo gaudeo et delector, que sanctam redolent paupertatem: alia vero quecumque sumptuosa et delicata penitus abhorreo. *Ibid., colloquio 8.*

102. Paupertas obices omnes e medio tollit, que humana mens cum Domino Deo suo liberrime atque meditatissime conjugatur. *Ibid., colloquio 41.*

103. Pro furto mihi reputo, si hoc quod fero non dederò magis egeni. *In suis Opus., appophthegm. 40.*

104. Paupertas, que caret opibus, ad pietatem dux et magistra est. *Super Ierem., cap. II.*

105. Avaritia vitio hominum paupertatis voluntariæ contrarium est: sed pauper spiritu esse non poterit, qui amare adhuc æternos thesauros nescit. *Lib. 5 in I Regum, cap. 4, super illud Ephes. vi: Non est nobis colluctatio.*

106. Magna est nobis in hoc itinere cæca paupertas, que animam non angustat, cum docet terræ substantias. *Homil. 19 super Ezech.*

107. Si nihil in hoc mundo amando possidetis, etiam possidendo cuncta reliquistis. *Homil. 37 super Evang.*

108. Rebus et spiritu sunt pauperes perfecti monachi, qui propter Deum omnia relinquentes, nec corporis proprii potestatem in suo arbitrio relinquunt: et ideo quanto hic propter Deum sunt pauperiores, tanto in futura gloria erunt ditiores. *Serm. de Martyribus.*

109. Affatus dives est, qui cum Christo pauper est. *Epist. 1 ad Heliodor.*

110. Qui sui in carne contemplor est, paupertate inefficè ornatur. *Epist. 3 ad Heliodor.*

111. Qui paupertate letantur, eorum habitus, sermo, vultus, incessus, doctrina virtutum est. *Epist. 4 ad Rustic.*

112. Sacrus orationis signum, atque jejuniis est. *Epist. 20, ad Marcellam.*

113. Sunt qui rebus abundant, et tamen sunt pauperes spiritu: et hæc est aurea paupertas: quin licet affluent divitias, corda tamen nolunt apponere. *Lib. 4 de Clastro anima, cap. 9.*

114. Non potest servari integritas, nisi diligatur paupertas. *Ibid., lib. 2, cap. 17.*

115. Paupertas voluntaria, est odibile hominum, salutaria mater, curarum remotio, reparatrix sapientie, negotium sine damno, possessio absque calumnia, facilitas sine sollicitudine. *Super lib. Judic., cap. iv.*

116. Quique sunt in vero paupere: humilitas coram Deo, contemptus mundi, fiducia de Deo, notitia certa amicorum, potentia. *Super Psalm. lxxii.*

117. Paupertas sine voluntate propria, nullius apud Deum potest esse meriti, vel momenti. *Super Psalm. ciii.*

118. Vere martyrii genus, est voluntaria paupertas. *Super Ecclesiastic., cap. xxxi.*

119. Pauperes sunt omnes, qui divitias temporales sibi subiciunt: sed primogeniti sunt, qui eas omnino abiciunt: illi requiescent in spe, isti autem pascentur interiori ieiundante. *Super Ierem., cap. xv.*

120. Nihil ita securum, et ita pacificum est, ut paupertas voluntaria. *Ibid., cap. xi.*

121. Pauperes animo sunt, qui omnino nihil habere se reputant, nec seipsum, sive corpus sive animam, sive membra, sed omnia habent commoda, et quasi alienis utuntur. *Super Math., cap. v.*

122. Hæc est vera paupertas, que neque linguam, neque oculos, neque pedes, neque sensum, neque voluntatem habet, et ideo nihil ei molestum est. *Prose.*

123. Hæc est thesaurus pretiosissimus, quo sapientissimus mercator Iesus Christus regnum celorum venaliter exposuit. *Ibid.*

124. Miserabile est paupertatis exitus tolerasse, fructus vero ejus casam voluntatis vitio perdidisse. *Lib. 7 Canon inst., cap. 22.*

125. Animus sponte sua inops, fulget ut aurum, splendet sicut gemma, floret quasi rosa: nulla tinea ibi est, nullus fur, nulla cura secularis, sed vivit angelica vita. *Prose.*

126. Vis animi huius pulcherrimum aspicere? Vis paupertatis opem quantum discere? Non imperat hæc virtus, sed imperat demonibus: non assistit regi, sed assistit Deo: non homini, sed angelorum committit est.

127. Non habet duos, tres, vel viginti loculos rerum plenos: sed sic abundat, ut universum

C. GRANIUS AREIAT.

CASSIODOR.

C. VICTORIUS ARIAT.

C. G. O. O. O.

S. C. G. O. O. O.

S. DIAP. U.

S. EP. R. M.

S. RESERVA EMISSE.

S. FRANCIS ASSISIA.

L. A. T. R. O.

S. G. I. V. E. N. O.

HUGO A. S. VICTORIS.

HUGO CARO.

JOAN. CASS.

S. JOANNES CRYSOST.

mundum parvipendat, et thesaurum habet in celo.

128. Non indiget mancipiis, sed habet loco servorum passiones, habet servos appetitus, qui regibus dominantur; ut nec respicere audeant.

129. Quid hoc paupere melius excogitari poterit? Hic in oculo tanquam in pavimento ambulat.

130. Regnum porro atque aurum, et omnia hujus generis, quasi pueriles ludæ, trochos, pilas, turboles spernatur atque contemnit.

131. Habet enim ornamenta et instrumenta ludorum, quæ videre atque sentire necesse est opulenti.

132. Quod si talis pavimentum domus ejus est, coepit per teipsum quale lectum sui: sed non habet, inquit, equos atque valentias; certe nec harum rerum opus est ei qui nubibus veclatur, et cum Jeſu conversatur. Homil. 48 super Math. Oper. perf.

133. Involuntaria paupertas, bellia omnium atrocior, et formæ ardentior est. *Ibid.*, homil. 82.

134. Philosophi, qui inter homines sublimiores fuerunt, contemptis divitiis ad paupertatem venerunt, quasi ad securum presidium, et morbis non obnoxium. *Prose.*

135. Paupertas securum est presidium, et quasi civitas arceis muris circumvallata, expugnata difficilis. Homil. 13 super Acta Apost.

136. Quanto auro omni pretiosior est sanguis, tanto paupertas quam abundantia melior. *Prose.*

137. Nihil sic libere loqui, et in porum discrimine fiduciam habere præbet, sicut nihil possidere. Serm. 2 super illud; *Salutate Præcam.*

138. Paupertas est manductrix quædam in via, quæ ducit ad celum, unctio, athletica, exercitatio quedam usque ad admirabilem, portus tranquillius. Homil. 18 super *Epist. ad Hebr.*

139. Nihil opulentiùs eo, qui paupertatem sua sponte eligit, et cum avaritate suscipit. *Ibid.*

140. Qui vult dives fieri fiat pauper, ut dives evadat: expendat, ut colligat: dispergat, ut congregat. Homil. 53 ad *Populum Antioch.*

141. Paupertas est totum asyllum, portus tranquillius, perpetua securitas, delicia periculatorum expertæ, voluptas sincera, vita turbationum necia, vita fluctum ignara, copia inextinguibilis, philosophicæ parentis, frenum intemperantiæ, supplicii sublatio, radix modestiæ. Homil. de *Avaritiâ.*

142. Vidi nonnullos pecuniis pauperes, qui prioris suæ paupertatis oblitri in conversatione pauperum spiritum divites efficiunt. *Gradu* 18.

143. Nuditatis rerum omnium, curarum est depositio, securitas vite, viator omnibus impedi-

mentis liber, memoris alienatio, mandatorum fides. *Ibid.*

144. Nudus monachus, mundi totius est dominus: Deo enim curam sui credidit, et per fidem omnes possidet servos. *Ibid.*

145. Nuditatis rerum omnium, tristitiam sufficit; nullisque sensibilibus rerum affici, intellectuum speculationem parit. *Ibid.*, gradu 26.

146. Paupertas melior est ad perfectionem acquirentiam vite spiritualis, quam possessio opum et divitiarum. *De Consil. evangelic.*

147. Thesaurus monachi est voluntaria paupertas. Super Prolog. *Regul. S. Bened.*, cap. 2, text. 50.

148. Debet paupertas esse cultus statui congrua: ut qui pauper erat in seculo, non querat dilior fieri in monasterio. *Ibid.*

149. Paupertas religiosorum, primus professionis gradus est. *Ibid.*

150. Inopia lectum non efficit pauperem, sed voluntaria pro Christi amore in ipsa paupertate patientia. Lib. 4, homil. 1, ad *Monachos.*

151. Paupertas exprobranda non est, quæ ab hoc quidem mundo secreta est; sed verum tantum querit nec ab illa re, quæ ad tempus durat, fecit. *Epist. ad Zenam.*

152. Non potest, nisi voluntaria voluntate restringi cupiditas: qui servis Christi semel effectus est, non erit innumerus famulus, cujus certo ex voluntaria renuntiatione fit Dominus. *De Liqno vite*, tract. 10; de *Paupert.*, cap. 2.

153. O felix paupertas! voluntaria pro divinitatis amore suscepta, quam locuples, quam lecta, quam jucunda, quamque secunda! *Prose.*

154. Intronibus occurris intrepida, egestatem non metuis, humilitati sponte obsequeris, cum illa ad æternam pariter graderis vitam.

155. Unum est amorum premium, una societas, unus hominum, una possessio, unaque perfectio. Lib. 2 de *Spirituali revo.*, cap. 21.

156. Semper dives est christiana paupertas, quia plus est quod habet, quam quod non habet. *Prose.*

157. Non pavet in isto mundo indigentia laborare, cui donatum est in omnium rerum domino omnia possidere. Serm. 4 *Quadrages.*

158. Beata illa paupertas, quæ rerum temporalium amore non capitur, nec mundi opibus augeri appetit; sed celestibus bonis ditescere concupiscit. Homil. in *Festo omnium sanct.*

159. Quid hæc paupertate locupletis? non habet præsidia pecunie, sed habet dona gratiæ. *Ibid.*

160. Paucis contentus esto, et simplicibus delectare. Lib. 4 *Enchirid. parvulor.*, docum. 12.

JOAN. GENS.

JOAN. TRITH.

S. THEODOR.

THEOPHILACTUS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. JUSTIN. MART.

S. LAURENT. JUSTIN.

S. IERO.

THOMAS A KEMPIS.

IN VI. PAT.

LUDOVICUS BLOKUS.

PETRUS BLESENS.

S. PETRUS DAMIANUS.

S. SYRINUS EPISC.

S. THEODOR.

THEOPHILACTUS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. JUSTIN. MART.

S. LAURENT. JUSTIN.

S. IERO.

THOMAS A KEMPIS.

IN VI. PAT.

LUDOVICUS BLOKUS.

161. Inaigua virtutum titulus est, mundi divitiis concutiatis, se in paupertate sola divitem reputare. *Epist. 93, ad Guillelm. abbatem.*

162. Pauper et iustus conlemnit divitias, et nihil ei deficit, quia sufficit ei Deus. *Ibid.*

163. Paupertas voluntaria est, super quam radicatur firmiter disciplina religionis. *Ibid.*, serm. 32, de *S. Augustino.*

164. Paupertas monachi securitas est mentis, securitas mater est puritatis. *Opusc. 12, cap. 25.*

165. Probrosa sit divitiarum consuetudo, paupertas vero honestissima in loco habetur. *De Regno, ad Arcadium imperat.*

166. Si paupertatem elegerimus, animam bonis minime vacamus, sed copia virtutum locupletamur. *Quæst. 53, super Exod.*

167. Virtutis index non modo est paupertas, sed etiam regnum et felicitas. Super *Psalm. cxxxviii*, vers. 4.

168. Paupertas voluntaria divitiarum est effectrix. Super *II ad Cor.*, cap. viii, in illud: *Pariter factus est.*

169. Paupertatem spiritus ad eos pertinere certum est, qui filii timore Deo se voluntarie subjiciunt. 2, 2, quæst. 19, art. 12.

170. Ad perfectionem charitatis acquirendam, primum fundamentum est voluntaria paupertas, ut scilicet aliquis absque proprio rival. 2, 2, quæst. 189, art. 3.

171. Per retioctionem divitiarum tolluntur charitatis tria impedimenta: primo sollicitudo, secundo amor, tertio elatio curam. *Ibid.*, quæst. 188, art. 7.

172. Tanto erit unaquæque religio perfectior, quanto habet paupertatem magis proportionalem suo fini. *Ibid.*

173. Religiones quæ ad contemplativam vitam ordinantur, tanto perfectiores sunt, quanto eorum paupertas minorum eis sollicitudinem temporalem ingerit. *Ibid.*

174. In eo qui ex necessitate pauper est, humilitas non multum commendatur: sed in eo qui voluntarie pauper est, ipsa paupertas est maxime humilitatis indicium. Part. 3, quæst. 40, art. 3.

175. Magna virtus paupertas spontanea, quæ emittit celum sine pecunia. Serm. 19 ad *Noctiv.*, divis. 5.

176. Affatus dives est, qui cum Christo pauper est. Lib. 4 in *Vita S. Eugenio*, cap. 12.

177. Magna res est penuria, nam qui cum voluntario sustinet, tribulationem quidem carnis habet, animæ vero suæ invenit requiem. Lib. 3, num. 169.

178. Thesaurus monachi est paupertas voluntaria. Lib. 5, libell. 6, num. 12.

179. Nudus debet esse monachus ab omni materia seculari. *Ibid.*, num. 16.

180. Paupertas quovis regno magis expetenda. Lib. 9, cap. 24.

SENTENTIA RAGANORUM.

181. Paupertas apud homines honeste potius esse, quam apud pravos solet: quia omnibus odio habetur atque expellitur, ad probos congligit. *Sect. 29, Problem.*, quæst. 4.

182. Quam te, paupertas, amo si beneficio tuo innocens sum! Lib. 2, controver. 9.

183. O paupertas! quam ignotum bonum es. *Ibid.*

184. Unde possum scire quantum adversus paupertatem tibi animi sit, si divitis diffusus? *De Divin. provid.*, cap. 4.

185. Non tantum tuta est, sed etiam gratiosa est paupertas. *De Consolati. ad Heliam*, cap. 49.

186. Honestæ res est, lecta paupertas, ait Epiphanus, illa vero non est paupertas, si lecta est: cui enim cum paupertate bene convenit, dives est: non qui parum habet, sed qui plus cupit, pauper est. *Epist. 2.*

187. Magnæ divitiæ sunt, ad legem naturæ composita paupertas. *Epist. 4 et 27.*

188. Paupertas expedita est, secunda est, non timenda, sed appellanda. *Epist. 17.*

189. Si vis vacare animo, aut pauper sis oportet, aut pauperi similis: non potest studium salutare fieri sine frugalitatis cura; frugalitas autem paupertas voluntaria est. *Ibid.*

190. Paupertas contenta est, desiderii instans, libus satisfacere. *Epist. 17.*

191. Fiat nobis paupertas familiaris: securus divites erimus, si sciverimus quam non sit grave pauperes esse. *Epist. 48.*

192. Non jucunda res est aqua et potentia, aut frustum hordeacei panis: sed summa voluptas est posse capere etiam ex his voluptatem. *Ibid.*

193. Nemo alius Deo dignus, quam qui opes contempnit. *Ibid.*

194. Hi quos paupertas locupletissimos fecit, desiderant omnia possidere, dum volunt propria. *Epist. 90.*

195. Nihil habet domus nostra melius, quod ostendat, quam paupertatem. Lib. 4 controver. 24.

196. Nullas divitiis paupertati talium virorum posse præferri perspicuum est. Lib. 4, *Dicta memorabil.*, cap. 4.

ARISTOTEL.

SENeca.

VALENTIUS MARIUS.

JOAN. CL.

PAX.

S. ANTONIN. *Etymologia*. Pax dicitur a pacto, quia post pactum fit pax. Part. 4, tit. 6, de *Charit.*, cap. 8, § 1.

Pax habet tres litteras que representant sanctissimam Trinitatem: Per P, Pater; per A, representatur Amor Spiritus sancti; per X, Xps Dei Filius. *Ibid.*

CASSIODOR. Pax a pascendo, sive a pascendo dicta est. Super *Psalm.* cxxi, vers. 7: *Fiat pax.*

S. AUGUST. *De civitate Dei*. Pax corporis, est ordinata temperatura partium. *Prose.*

Pax anime irrationalis, est ordinata requies appetitionum.

Pax anime rationalis, est ordinata cognitionis actionisque consensus.

Pax corporis et animi, est ordinata vita, et salus animantis.

Pax hominis mortalis, est Dei immortalis ordinata in fide sub aeterna lege obedientis.

Pax hominum, est ordinata concordia.

Pax domus, est ordinata imperantium atque obediendi concordia colabantium.

Pax civitatis, est ordinata imperantium atque obediendi concordia civium.

Pax coelestis civitatis, est ordinatissima et concordissima societas fruendi Deo, et vivendi in Deo.

Pax omnium rerum, est tranquillitas ordinis. Lib. 16 de *Civitate Dei*, cap. 43.

HUGO A S. VICTORE. Pax est concordantium in bono animorum ordinata tranquillitas. De *Fruct. carnis et spirit.*, cap. 18.

S. MAXIMUS MART. Pax vera, est imperturbata et plena ejus quod gratissimum est, possessio. *Centuria 2, de Virt. et vitio*, cap. 7a.

DIONYSIUS CARTUSIUS. *Divinitio*. Triplex est Pax; prima vocatur pax temporis; secunda, pax pectoris; tertia, pax eternitatis. De *Profect. spirit.*, art. 21.

HUGO A S. VICTORE. Quatuor sunt paces: duas dat mundus, duas dat Deus: mundus dat pacem in tranquillitate rerum temporalium, et in sanitate corporum; Deus dat pacem in tranquillitate mentis, et in gaudio contemplationis. Super *Psalm.* lxxxv, cap. 62.

Falsae pacis tres sunt species: est pax opinata, est pax simulata, est pax imperata: existimatur a nescientibus, simulatur a non habentibus, imperatur a non tenentibus. Lib. 3, de *Claustro animo*, cap. 9.

Vera pacis tres sunt species: est pax probata, est pax confirmata, est pax certa. *Ibid.*, *Prose.*

Pax Dei hominibus quandoque datur, data probatur, probata confirmatur, confirmata certi-

fieatur. Probatum tentatione, confirmatum tribulatione, certificatur collocatione. *Ibid.*

Differentia. Differt concordia a pace, quia concordia importat unionem appetituum diversorum appetentium: pax autem supra hanc unionem importat etiam appetituum unius appetentis unionem. 2, 2, quæst. 29, art. 1.

SENTENTIA PATRUM.

1. Si in bello justitia valet, quanto magis in pace servanda est? Lib. 4, *Offic.*, cap. 29.

2. Justa pax sublimior est, que corporalium passionum excludit illecebras, perturbationesque mitigat, quam ea, que barbaricos sedat incurtus. *Prose.*

3. Istius pacis major est fructus, quo spiritalis nequitia tentamenta, quam quo arma hostilis repelluntur. Lib. 2 de *Jacob.*, cap. 6.

4. Ubi pax vera est, iracundia locum non habet, oblegatur discordia, fugatur dissensio. De *Joseph*, cap. 13.

5. Pax, fidei corruptelae materia est. Super *Psalm.* cxvii, serm. 11, vers. 6.

6. A te pacem incipe, ut cum fueris ipse pacificus, pacem alius feras. Lib. 5 super *Luc.*, cap. vi, in illud: *Benedicite pacifici.*

7. Sapienti pacis est studium, imprudenti amica jurgia. Lib. 2 de *Abraham*, cap. 6.

8. Ubi pax, ibi Christus, quia pax Christus est. Lib. 19, epist. 82, ad *Vercellenses*. *Eccles.*

9. In hoc nomine pax, tres sunt littere, et una syllaba, in quo Trinitas et Unitas designatur. *Prose.*

10. In P, Pater demonstratur: in A prima vocali, Filius, qui est vox patris: in X duplici consonante, Spiritus sanctus ab utroque procedens intelligitur.

11. Cum ergo Christus discipulis suis dixit, pax vobis, Trinitatis et unitatis fidem recommendavit. *Serm.* 1, post *Pascha*.

12. Pax uno nomine appellatur, sed longo intervallo discernitur, Dei et mundi: hæc enim fragilis est, illa fortis; hæc carnes, illa spiritalis: hæc terrena, illa coelestis: hæc de necessitate, illa de voluntate. De *Quæst. vet. et novi Testamenti*, quæst. 92.

13. Vir pacificus securam possidet mentem, totus est ab angelorum agmine munus, et fructu jucunditatis repletus: omnia ejus in pace versantur, discordiam fugat, secreta mentis suae illuminat. De *Salut. vocum*, cap. 22.

14. Magnum beneficium est pax, sed Dei veri beneficium est. Lib. 3 de *Civitate Dei*, cap. 9.

15. Tantum est pacis hominum, ut etiam in rebus terrenis atque mortalibus nihil gratius soleat audiri, nihil desiderabilius concupisci, nihil pot-

S. THOMAS AQUINAS.

S. AUGUST.

S. ANTON. DE PADUA.

S. AUGUST.

tremo possit melius inveniri. *Ibid.*, lib. 19, cap. 11.

16. Sicut nemo est qui gaudere nolit, ita nemo est qui pacem habere nolit. *Ibid.*, cap. 12.

17. Pacem constat belli esse optabilem finem. *Ibid.*, lib. 19, cap. 12.

18. Dissensio et divisio facit hæreticos, pax vero et unitas facit catholicos. Lib. 2 *contra Lit. Petilian.*, cap. 95.

19. Quisquis vel quod potest, arguendo corrigi; vel quod corrigere non potest, salvo pacis vinculo excludit: vel quod salvo pacis vinculo excludere non potest, equitate improbat, firmitate supportat; hic est pacificus, cap. 11.

20. Quid melius inveniri potest, quam pax? Pax quid est? ubi nullum bellum est. Quid est ubi nullum bellum est? ubi nulla est contradictio, ubi nihil resistit, nihil adversum est. Super *Psalm.* lxxxv, vers. 8.

21. Nemo est, qui non vult pacem, sed non omnes volunt operari justitiam. *Prose.*

22. Interroga omnes homines, vultis pacem? uno ore tibi respondet totum genus humanum: Opto, cupio, volo, amo: sana et justitiam, quia duas amicos sunt justitia et pax, si amicam pacis non amaveris, non te amabit ipsa pax, nec veniet ad te. Super *Psalm.* lxxxv, vers. 11: *Justitia et pax oscula sunt.*

23. Pax testamentum Dei est, hæreditas pax est, ut a concordibus consortibus possidatur, non a litigantibus dividatur. De *Ovibus*, cap. 13.

24. Pax est serenitas mentis, tranquillitas animi, simplicitas cordis, amoris vinculum, consortium charitatis. *Prose.*

25. Hæc est que simultatem tollit, bella compescit, comprimit iras, superbos calcit, humiles amat, discordes sedat, inimicos concordat, cunctis est placida.

26. Non querit alienum, nihil deputat suum; docet amare qui odisse non novit, nescit extolli, nescit inflari. De *Verb. Dom.*, serm. 57.

27. Sanitatem pacis tenere animus non potest, qui discordiis et certaminibus pascitur. De *Catech. rud.*, cap. 16.

28. Hæc est illa perfecta pax, que mentem a vitio purgat, verum conscientiam rodit. *Prose.*

29. O pax eremitarum mater, cenobitarum pater, monachorum soror!

30. Tu patriarcharum vinculum, tu prophetarum velicium, tu apostolorum refugium, tu martyrum solatium, tu confessorum balneum, tu virginum tripodium.

31. Tu viduarum speculum, tu conjugatorum spectaculum, hincolorum presidium, tu tyrannorum odium, tu latronum suspendium.

Tom. III.

32. O pax Dei medicum! te non possunt destruere principum fulmina, insultus demonum te in nullo ledere possunt.

33. Tu pauperem divitem facis, tu divitem mendicantem perducis, tu contentum in cunctis, tu ditior universis, tu homines Dei filios facis.

34. O pax! sine te reges non regunt, sine te regna non valent, nihilqua sine te caetera prodesse possunt. *Serm.* 2 ad *Frates in eremo*.

35. Gloriosa illa pax est, plena atque perfecta, que fructus malarum cogitationum cruciat, mentem fluctuantem illiesam reservat, conscientiam purgat. *Ibid.*

36. Qui pacem cordis, oris et operis non habet, christianus dici non potest. *Ibid.*

37. Diabolus intrare non potest domum vel mentem, in qua pax dominatur. *Ibid.*

38. Pax tale bonum est in rebus creatis, tam mirificum, tam gloriosum, quod nihil dulcius solet audiri, nihil delectabilius concupisci, nihil utilius possideri. *Ibid.*

39. Pax omnium custodia, et cura virtutum est. *Ibid.*, serm. 28.

40. Si pax humana tam dulcis est pro temporali salute mortalium, quanto dulcior est pax divina pro aeterna salute angelorum? Et *Ibid.* in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 23, quæst. 1, can. *Noli*, § si *Pax*.

41. Ubi pax, ibi requies. *Epist.* 45.

42. Pacem habere debet voluntas, bellum necessitas. *Epist.* 205.

43. Non pax queritur, ut bellum excitetur: sed bellum geritur, ut pax acquiratur. *Prose.*

44. Hæc ergo etiam bellando pacificus, ut eos quos expugnans ad pacis utilitatem vincendo perducas. *Ibid.*

45. Si pax humana tam dulcis est pro temporali salute mortalium, quanto est dulcior pax divina pro aeterna salute angelorum? *Ibid.*

46. Amulationem sanat pax. In *Expos. super Epist. ad Galat.*, cap. v.

47. Sanitatem pacis tenere animus non potest, qui discordiis et certaminibus pascitur. De *Catech. rud.*, cap. 16.

48. Pax incertum bonum, quoniam corda eorum cum quibus eam tenere voluit, ignoramus. Lib. 19, de *Civitate Dei*, cap. 5.

49. Pacem non habebit in fine, qui non bene utitur ante finem. *Ibid.*, cap. 26.

50. Pax temporalis bonis malisque communis est. *Ibid.*

51. Natura humana, que pacem felix cum seculo habere nolit, seculo pugnat infelix. *Ibid.*, lib. 21, cap. 15.

52. Vera pax ibi est, ubi nihil adversi, nec a

seipso, nec ab alio ququam patietur. *Ibid.*, lib. 22, cap. 36.

53. Vis dividere pacem, et queris adire Judicem pacem: ego pax sum, ligare non novi. *De Quinq. haeres.*, cap. 6.

54. Charitatem Christi qui habet, pacem non potest odire. In *Prima contra partem Donati.*

55. Non potest esse in pace, qui spem ponit in homine. Tract. 1 super *Joannem.*

56. Jobatur pacem habere inter nos, ut aliquando perveniamus ad perfectissimam pacem. *Ibid.*, tract. 24.

57. Pax quo promittitur, est quam non habet mundus, quam non habet vita ista, que in vite comparatione nec vita est. Rom. 1 ex *in Hon.*, cap. 1.

58. Quantum sit pacis bonum, quid commemorare attinet ad viros pacis filios? nihil christiani hominis adeo proprium est, ut concilianda paci studeat. Apud *D. Joan. Damasc.*, lib. 1 *Parall.*, cap. 18.

59. Horrida bella gerit, qui pacis federa spernit. In suis *Proverb.*, verbo *Horrida.*

60. Pacem cum hominibus habes, bellum cum vitis. *Ibid.*, verbo *Pacem.*

61. Quid a foris vos conturbare aut contristare possit, si intus bene estis, et fraternam pacem gaudetis? Serm. 29 super *Cant.*

62. Intestinus et insanabilis plaga est Ecclesie malus christianus; et ideo in pace amaritudo ejus amarissima: sed in qua pace? Et pax est, et non est pax: pax a pagano, et pax in heretico, sed non profecto a filio. *Ibid.*, serm. 33.

63. Osculum pacis est, osculans invitare ad pacem, discordantes ad concordiam revocare, adversarios pacifice sustinere, errantes pie et benigne docere, eam omnibus pacem habere. *De Inter. dono.*, cap. 2.

64. Cum pro terrena re pax a corde cum proximo scinditur, apparet quod plus res quam proximus amatur. Super *Lev.*, cap. vi, in illud: *Qui auferit que tua sunt.*

65. Bonis hominibus est pax in mundo, pax in extremo, pax in iudicio, pax in celo. Serm. 3, *Per. 5.* post *Pascha.*

66. Pax est collis linguarum, Christi concinium, et Dei vestigium. Tit. 7 *Diato.*, cap. 6.

67. Gloriosissimum et potissimum est liberalis animus, et conscientie bonae iudicium, pacem proximi custodire. In *Speculo discipl.*, part. 2, cap. 3.

68. Ista non est dicenda pax, que de radice charitatis non conascitur. Rom. 19.

69. Pax illa habet tranquillam vitam, que cum va mente non litigat, sed in Domini beneficiis

perseverans, amena tranquillitate perfruitur. Super *Psaln.* iv, vers. 9.

70. Queramus pacem sequi, sequamur intenti: quia in futuro non invenire non possumus, nisi hic diligenter inquiramus. Super *Psaln.* xxxiii, vers. 14: *Inquire pacem.*

71. Pax ista non est, quam bella disturbant: non est, quam inquietudo ulla concutiat: sed imperturbata semper atque aeterna manens, nullius inimici contrarietate dissolvitur. Super *Psaln.* lxi.

72. Cum peccatores videntur locupletes, multisque dominari populis, et in mundo non esse quod timeant, putant habere pacem; sed pax ista cum conscientia semper litigat, rivatur intrinsecus, et cum hostem non habet, secum ipsa deserat. Super *Psaln.* lxxii, vers. 3: *Pacem peccatorum videtis.*

73. Pax vera est concordiam habere cum moribus probis, et litigare cum vitis. Super *Psaln.* lxxv, vers. 2.

74. Ubi pax est, in disputationibus veritas, in operibus justitia invenitur. Lib. 2 *Recognit.*

75. Pax inter se invicem, res est longe optima. Lib. 2 *Sermon.*

76. Quies, pax, et tranquillitas, christiani propria est. Lib. 2 *Prud.*, cap. 7.

77. Pax divina omnia conjungit, atque inter omnia concordiam connexionemque et gignit et absolvit. *De Divis. nomin.*, cap. 41.

78. Pax quid dulcis, quidve jucundius esse potest. Super *Epist. ad Colos.*, cap. 3, art. 13, in illud: *Pax Christi exultat.*

79. Pax difficulter acquiritur, facillime amittitur: necesse est eam inquirere: et adeptam diligentissime custodire. Super *epist. 1 Petri*, cap. iii, art. 6.

80. Custodia pacis thesaurus vere pretiosissimus est. *De Profectu spirit.*, art. 21.

81. Illi sunt vere pacifici, qui in omnibus in hoc seculo palluntur propter amorem Domini nostri Jesu Christi, in animo et corpore pacem servant. In *Opusculis*, in *Admitt. ut fratres*, cap. 15.

82. Pax est janua dilectionis. Super *Epist. ad Ephes.*, cap. vi.

83. In pace principum quies, et regimen servatur Ecclesiarum. Super *1 ad Timoth.*, cap. ii.

84. Quid est pax transitoria, nisi quoddam vestigium pacis aeternae? Quid ergo demeritis esse potest, quam vestigia in pulvere impressa diligere, et ipsam a quo impressa sunt non amare? Part. 3 *Pastor.*, cap. 1, admonit. 23.

85. Pax praesens ita tenenda est, ut et diligat

debet, et contemni: ne si immoderate diligatur, diligens animus in culpa capiatur. *Ibid.*

86. Romum pacis ibi servabitur, ubi nihil potestati sed totum aequitati tribuitur. Lib. 12 in *Registro*, lib. 7, cap. 31, epist. 31, ad *Felice* episc. *Sicilie.*

87. Ad pacem Domini nequaquam pervenire potest, qui pacem Domini discordiam furorē rumpit. Hab. apud *Belam*, in *Sciastis*, cap. 1.

88. Pax est quid pulcherrimum et utilissimum: discordia vero est quid turpissimum et damnosissimum. Orat. 20, de *Modestia.*

89. Nihil pace pretiosius est, nec fuit, nec erit. Epist. 2, ad *Chilonium.*

90. Ubi pax illuxit, vitia omnia, que ex contratio conlatur evanescent. Orat. 1, de *Pace*, et hab. apud *D. Joan. Damasc.*, lib. 1 *Parall.*, cap. 43.

91. Vera pax nec jurgis immutatur, nec discordis rumpitur, nec morte interveniente finitur, sed potius confirmatur. Serm. in *die Pent.*

92. Pax quaerenda est, ut bella fugiamus: nec sufficit eam quaerere, nisi inventam fugientemque omni studio persequamur. Epist. 4, ad *Rufin.*

93. Christianorum arma pax est, sed pax Christi, que exuperat omnem sensum. Super *Psaln.* cxxix, vers. ultimo.

94. Speciosum nomen est pacis, et pulchra est opinio unitatis. Lib. *contra Arianos et Auxent.*

95. Lingua quandoque pacem predicat, sed serpens turbat: ubi enim lingua dissoluta discurret, pacem solvit. Lib. 3 de *Claustra animae*, cap. 9.

96. Quanto justior eris, tanto pacatior mente. Super *Job*, cap. viii.

97. Pax cum servitate turpis est. Super *hinc.*, cap. xxxv.

98. Nihil praestantius pace Christi, qua frangitur abolereturque omne bellum, tam acriter quam terrenorum spirituum. Epist. 44, ad *Ephes.*

99. Non potest unquam pacis integritas custodiri, ubi voluntas diversitas invenitur. Collat. 46, *Abbat. Joseph.*, cap. 8.

100. Nihil pace praestantius, nihil contentione gravius. Homil. 36 super *Gen.*

101. Pax plurima pace externa quis fruat, si intra se cogitationum tempestas nascatur et tumultus, nihil externa pax proderit illi. *Ibid.*, homil. 34.

102. Ubi pax est, tempestas nulla est, obscuritas nulla, nox nulla, tenebrae nullae: est pax clara, modesta, simplex, idonea, fundata. Homil. super *Psaln.* cxxi.

103. Pacifici non solum dicuntur, qui inimicos in pace reconciliant: sed etiam illi, qui in memo-

res sunt malorum: ipsi diligunt pacem. *Prose.*

104. Multi enim sunt qui aliorum inimicos libenter in pace reconciliant: et ipsi inimicis suis nunquam ex corde reconciliantur: isti illusores sunt pacis, non amatores.

105. Pax illa beata, qua in corde reposita est, non in verbis.

106. Illius labia dolent loquuntur, qui pacem portat in labiis, et malitiam servat in corde.

107. Gloriosior es tu, si nocuus pacem petieris, quam si vindictam desiderares. Homil. 9 super *Math. Oper. imperf.*

108. Est pax bona: pax mala: pax bona est inter bonos, fideles et justos: pax autem mala est inter infideles et iniquos. *Ibid.*, homil. 26.

109. In pace labor est bene vivere, quia pax ipsa corruptrix est pietatis. *Ibid.*, homil. 21.

110. Pax mater est honorum omnium, ipsa causa est et materia gaudii. Homil. 2 super *Epist. ad Colos.*

111. Pax humana ex non vindicta nascitur, ex eo quod nihil mali toleratur. *Ibid.*, homil. 8.

112. Deo de divinis rebus propinqui sunt, quicumque pacis bonum amplecti conantur: si contrario, hoc est dissidio, infansit infansit sunt. Lib. 1 *Parall.*, cap. 18.

113. Qui sine pace est, et sine quiete: voluti in inferno positus est. Serm. ad *Reg. Franc. de Pace*, consid. 4.

114. Qui odit pacem, ubique fuerit, nunquam pacificus erit. Lib. de *Regim. civitat.*

115. Nullum hominum subsistet ubi pax non est. Super *Prolog. Regula*, cap. 2, text. 8.

116. Pax vera est concordiam habere cum moribus probis, et litigare cum vitis. *Ibid.*

117. Magnum bonum est vera pax, sine qua nec totus mundus, quidquam prodesset. *Ibid.*

118. Cum tunc pax in congregatione monachorum extinguitur, totus monasticus disciplinae vigor peribit. *Ibid.*

119. Ubi non est pax, nec Deus ibi adesse potest. *Ibid.*

120. Inchoatio pacis sanctorum est in hac vita, non possessio: tunc autem erit plenitudo pacis, cum ad Dei contemplationem absorpta carnis infirmitate convalescerit. Lib. 4 de *San. bono*, cap. 26, sent. 1.

121. Pax vera est, que iustitia et pietate honestatur. Lib. 3, epist. 246, ad *Petrum.*

122. Habet pax nostra pericula sua: et frustra de fidei libertate securi sunt, qui vitiorum desideria non resistunt. Serm. 6 *Epiphania.*

123. Vera pax nutrit est dilectionis, genitrix unitatis, requies beatitudinis, et aeternitatis habitaculum. Serm. 6 de *Nativit.*

S. BASILID
MAGNUS.V. GREG.
V. GREG.

S. BERNARD.

S. BONAV.

S. BASILID
ABELATENS.

CASSIODOR.

S. GREGOR.
MAG.S. GREGOR.
MAG.S. GREGOR.
MAG.S. GREGOR.
MAG.S. GREGOR.
MAG.S. GREGOR.
MAG.S. GREGOR.
MAG.S. GREGOR.
MAG.S. GREGOR.
MAG.S. JOANNES
DAMASCEN.

JOAN. GERS.

JOAN.
TRIT.S. ISIDORUS
HISPALENS.S. ISIDORUS
PELUSIOTA.

S. LEO 1.

SENTENTIE PAGANORUM.

424. Vera pax est, a Dei voluntate non dividi, et his solis que Deus diligit, delectari. *Ibid.*, serm. 9.

425. Tunc est vera pax hominis, et vera libertas, quando caro animo iudicio regitur, et animus Deo præsidi gubernatur. *Serm. 4 Quadrag.*

426. Minus hominum videri solet, pax continuata per otium, quam reddita per laborem. *Epist. 68, ad Theodoret. episc. Cyri.*

LEDDY. EL.

427. Qui modo inuita pace male gaudent, magis postmodum pressuris affligentur. In *Apolog. pro Thaulero*, cap. 7.

S. PETRUS
CHRYSOLOG.

428. Pax est voluntas Dei, inviditas Christi, perfectio sanctitatis, iustitie regna, magistra doctrine, morum custodia, in rebus omnibus laudabilis disciplina, suffragium precum, supplicationum facilis atque impetrabilis via, desideriorum omnium competens plenitudo, dilectionis mater, concordie vinculum, pura mentis indicium manifestum. *Serm. 53.*

429. Pax sibi exigi de Deo quod velit : que quidquid voluerit, petit : quidquid petierit, sumit. *Ibid.*

430. Plantare pacem radicatus, est Dei : evellere penitus, inimici. *Ibid.*

431. Custodienda prae omnibus virtutibus pax est, quoniam Deus semper in pace est. *Ibid.*

432. Pax charitatis fecundis nutritur uberibus, alumna est fidei, columna iustitie, spes pignus future idoneum, presentes sociat, absentes invitat, terrena coelestibus, et divinis humana conciliat. *Ibid.*, serm. 439 de Pace.

PHILOJUD.

433. Pax quamlibet damnosa, bello utilior est. *Mat. apud D. Joan. Damasc.*, lib. 4 *Parall.*, cap. 48.

PRUDENT.

434. Pax plenum virtutis opus, pax summa laborum,

Pax belli exacti pretium est, pretiumque periculi.

In *Psychomach. de concord. et discord. pugnis*, vers. 100.

S. SYNESTIUS
EPISC.

435. Sola illi pacem colere licet, qui læscen-
tes ulcisci ac male afficere potest. *De Regno ad Arcadium imperat.*

436. Cum bello pax felicior sit, quoniam pacis causa bellum instituitur, finis us, que sui causa sunt, merito anteponebatur est. *Ibid.*

THOMAS
A KEMPIS.

437. Pax vera et perfecta requies est in celo, non in terra : quia hic omnia sunt in motu et timore, et frequenti pressura. *Serm. 5 ad Novit.*, divis. 5.

438. Non est pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, sed in fervido et spiritali. *Lib. 1 de Imit. Chr.*, cap. 6.

439. Tene te primo in pace, et tunc poteris alios pacificare. *Ibid.*, lib. 2, cap. 3.

440. In pace bellum queritas, in bello pacem desideras. *Lib. 4 de Arte rhetor. ad Herenn.*

441. Pacem cum hominibus habes, cum vitis bellum. *De Moribus.*

442. Sicut placidum mare ex aspero, celumque ex nubilo serenum hilari aspectu sentitur : sic bellum pace mutatum, plurimum gaudii affert. *Lib. 4 Distor memorabil.*, cap. 2.

Vide etiam tit. *De tractio*, sent. 42; *Discordia*, sent. 7; *Lex in genere*, sent. 27; *Militia*, sent. 35; *Patientia in genere*, sent. 101; *Peccatum*, sent. 104; *Placere*, sent. 90; *Probatio*, sent. 22; *Proditio*, sent. 17; *Schiama*, sent. 16; *Via*, sent. 58; *Vitio Dei*, sent. 21.

PECCATUM in genere.

Definitio. Peccatum est prevaricatio legis divine, et cõlestium inobedientia preceptorum. *De Paradiso*, cap. 8.

Recte peccatum omne appellatur, quod aliter fit quam probatum est. *Super Epist. ad Rom.*, cap. xiv.

Peccatum nihil aliud est, quam neglectis rebus æternis, temporalia quasi magna et miranda sectari. *Lib. 1 de Lib. arbit.*, cap. 16.

Peccatum est voluntas retinendi vel consequendi quod iustitia vetat, et unde liberum est abstinere. *Lib. 1 Retract.*, cap. 15.

Peccatum est inordinatio atque perversitas, id est, a præstantiore Conditore aversio, et ad condita inferiora conversio. *Lib. 1 de Divinis quest. ad Simplician.*, quest. 2.

Peccatum est factum, vel dictum, vel concupitum aliquid contra æternam legem. *Lib. 22 contra Faustum*, cap. 27.

Peccatum non est appetitio naturarum malarum, sed desertio meliorum. *De Natura boni*, cap. 34.

Peccatum est ab eo quod est secundum naturam, in id quod est præter naturam, conversio. *Part. 1, Centiloquii*, sect. 3.

Peccatum est defectus quidam a luce veritatis, naturam non perimens, sed obscurans. *Ibid.*

Peccatum est recessus ab omni boni complemento, et perfectione. *Ibid.*

Peccatum est spreto bono incommutabili, rebus commutabilibus adherere. *Ibid.*

Peccatum est carentia debite iustitie, facta per inobedientiam propria voluntatis. *Ibid.*, sect. 5.

Peccatum est aversio ab incommutabili bono, et ad hominum commutabile conversio. *Ibid.*

Peccatum est mala scholæ ab homine voluminarie propagata. *Cateches.* 2.

Nihil est aliud peccatum, quam ordinarum rerum inordinata rationalis creature directio,

CICERO.

SENeca.

VALENIUS
MAXIMUS.

S. AUGUST.

S. THOMAS
AQUINAS.

S. AURELIUS.

S. AUGUST.

S. BONAV.

S. BONAV.

GLOSS. ORD.

S. AURELIUS
MAGNUS.S. SYMPLICIUS
HIEROSOL.

S. FULGENT.

que sponte perdendo dilectionis ordinem, perdit et salutem. *Lib. 1 ad Maximam*, cap. 20.

S. JOHANNES
DAMASC.

Nihil aliud est peccatum, quam aberratio et aversio a lege Domini. *De duabus Christi voluntatibus.*

S. PROSER.
&
S. AUGUST.

Nihil aliud est omne peccatum, nisi Dei contemptus, quo ejus præcepta calcantur. *Lib. 3 de Vita contempti*, cap. 2.

THEOPHIL.
LACTANS.

Peccatum est ignava et corrupta voluntas, et impetus ad id quod deterius est. *Super Epist. ad Rom.*, cap. vii.

S. THOMAS
AQUINAS.

Peccatum dicitur omnis defectus actionis, quia importat doerulationem. *Super Epist. ad Hebr.*, cap. viii, lect. 3.

Peccare est voluntate averti a Deo. *Part. 1, quest. 94, art. 1.*

Peccare nihil est aliud quam declinare a rectitudine actus, quam debet habere. *Ibid.*, quest. 63, art. 1.

Peccare nihil aliud est quam desicere a bono. *1, 2, quest. 109, art. 2.*

S. AUGUST.

Peccare nihil aliud est quam rem agere deteriore. *Sect. 19, Problem.*, quest. 26.

S. AUGUST.

Peccare est tanquam transire lineas, quod cum feceris, culpa commissa est. *De Paradiso*, cap. 4.

S. AUGUST.

Peccatum est intemperatus vitiosusque excessus, morbus, pestis, et injustitia. *Sisygia 8, de Legibus*, lib. 10.

S. AUGUST.

Peccatum est actio præter rectam intentionem. *Sisygia 6, de Definit.*

S. BONAV.

Peccatum est actio præter rectam intentionem. *Divisio.* Tria sunt genera peccatorum : ex infirmitate ex ignorantia, et ex iniquitate. *Super Psalm. xxxv.*

S. EDMUND.

Sepem sunt peccata mortalia : superbia, invidia, ira, avidia, avaritia, gula, luxuria. In *Speculo ecclesie*, cap. 8.

S. BONAV.

Bene dicuntur mortalia, nam tria prima miserum peccatorem captivum spoliant : quartum ipsum verberat : quintum eum prostermit : sextum illum decipit : septimum in servitutem redigit. *Ibid.*

GLOSS. ORD.

Tribus modis peccatur : ex infirmitate, ex ignorantia, ex studio. *Super Job*, cap. xxxiv, *Prose.*

S. AURELIUS
MAGNUS.

Ex infirmitate peccare, est amare bonum, sed implere non posse : ex ignorantia, est nescire : ex studio vero peccare, est hominum nec facere, nec amare. *Ibid.*

Tribus modis impletur omne peccatum : suggestione, delectatione, consensu : suggestio fit per diabolum, delectatio per carnem, consensus per spiritum : in suggestione, peccati semen est : in delectatione fit nutrimentum : in consensu, perfectio. *Lib. 12 in Registro*, indict. 7 super 41. *Interrogat.*, cap. 41.

S. SYMPLICIUS
HIEROSOL.

S. FULGENT.

Duobus modis peccatum committitur, aut vi cupiditatis, aut metu timoris : dum vel quisquis vult adipisci quod cupit, vel timet ne incurrat quod metuit. *Lib. 2, de Summo bono*, cap. 17, sent. 1.

S. ISIDORUS
HISPALENSIS.

Quatuor modis committitur omne peccatum in corde : suggestione demonum, delectatione carnis, consensione mentis, defensione elationis. *Ibid.*, cap. 17, sent. 2.

Quatuor modis perpetratur peccatum ex opere : nunc latenter, nunc palam, nunc consuetudine, nunc desperatione. *Ibid.*

Tribus modis peccatum geritur : ignorantia, infirmitate, industria. *Ibid.*, cap. 17, sent. 3, *Prose.*

Gravissimum est infirmitate, quam ignorantia quemquam delinquere : gravissimum est industria, quam infirmitate peccare. *Ibid.*

Differentia. Mortale peccatum triplici ratione distinguitur : mortale est, quod a quovis non potest committi sine grandi corruptione sui, sine gravi læsione proximi, sine magno contemptu Dei. Cætera omnia mihi videntur venialia. *Prose.*

RICHARDUS
A S. VICT.

Veniale peccatum est reatum, cui quantum est in se, solum sine mediante nunquam debetur æterna damnatio.

Mortale vero peccatum est reatum, cui quantum est in se, solum semper debetur æterna damnatio. *Part. 1, de Differentia peccati.*

Peccare in Patrem, est peccare per impotentiam : peccare in Filium, est peccare per ignorantiam : peccare in Spiritum sanctum, est peccare per malitiam. *Part. 1, tract. 2, de Statu interior. hominis*, cap. 3.

Aliud est vitium, aliud est peccatum. Vitium est ipsius naturalis boni, etiam invitus defectus ; peccatum vero est lentantis mali spontaneus consensus. *Prose.*

Vitium est corruptio nature, ex qua fit prona et cupida illius etiam mali sepe, cui tamen consentire nolit : peccatum vero est perversio industrie, per quam sepe illi etiam malo sponte consentit, cui facile resistere potuit. *Ibid.*, cap. 8.

Aliud est non peccare amore dilectionis Dei, aliud timore supplicii. *Prose.*

Qui enim amore charitatis Dei non peccat, horrensit amare malum amplectendo justitie bonum : nec enim delectat peccatum, etiamsi seculis impunitus promittatur.

Qui vero solo supplicii timore in se vita reprimat, quævis non expleat opus peccati, vivit tamen in eo voluntas peccandi, doletque sibi illicitum, quod lex prohibere dignoscitur. *Lib. 2, de Summo bono*, cap. 24, sent. 1.

S. ISID. HIST.

SENTENTIE PAGANORUM.

424. Vera pax est, a Dei voluntate non dividi, et his solis que Deus diligit, delectari. *Ibid.*, serm. 9.

425. Tunc est vera pax hominis, et vera libertas, quando caro animo iudicio regitur, et animus Deo præsidi gubernatur. *Serm.* 4 *Quadrages.*

426. Minus hominum videri solet, pax continuata per otium, quam reddita per laborem. *Epist.* 68, ad *Theodoret. episc. Cyri.*

LEDDY. EL.

427. Qui modo inuita pace male gaudent, magis postmodum pressuris affligentur. In *Apolog. pro Thaulero*, cap. 7.

S. PETRUS
CHRYSOLOG.

428. Pax est voluntas Dei, inviditas Christi, perfectio sanctitatis, iustitie regna, magistra doctrine, morum custodia, in rebus omnibus laudabilis disciplina, suffragium precum, supplicationum facilis atque impetrabilis via, desideriorum omnium competens plenitudo, dilectionis mater, concordie vinculum, pura mentis indicium manifestum. *Serm.* 53.

429. Pax sibi exigi de Deo quod velit : que quidquid voluerit, petit : quidquid petierit, sumit. *Ibid.*

430. Plantare pacem radicibus, est Dei : evellere penitus, inimici. *Ibid.*

431. Custodienda prae omnibus virtutibus pax est, quoniam Deus semper in pace est. *Ibid.*

432. Pax charitatis fecundis nutritur uberibus, alumna est fidei, columna iustitie, spes pignus future idoneum, presentes sociat, absentes invitat, terrena coelestibus, et divinis humana conciliat. *Ibid.*, serm. 439 *de Pace.*

PHILOJUD.

433. Pax quamlibet damnosa, bello utilior est. *Mat. apud D. Joan. Damasc.*, lib. 4 *Parall.*, cap. 48.

PRUDENT.

434. Pax plenum virtutis opus, pax summa laborum,

Pax belli exacti pretium est, pretiumque periculi.

In *Psychomach. de concord. et discord. pugnis*, vers. 100.

S. SYNESTIUS
EPISC.

435. Sola illi pacem colere licet, qui læscen-
tes ulcisci ac male afficere potest. *De Regno ad Arcadium imperat.*

436. Cum bello pax felicior sit, quoniam pacis causa bellum instituitur, finis ius, que sui causa sunt, merito anteponebuntur est. *Ibid.*

THOMAS
A KEMPIS.

437. Pax vera et perfecta requies est in celo, non in terra : quia hic omnia sunt in motu et timore, et frequenti pressura. *Serm.* 5 ad *Noct.*, div. 5.

438. Non est pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, sed in fervido et spiritali. *Lib.* 1 *de Imit. Chr.*, cap. 6.

439. Tene te primo in pace, et tunc poteris alios pacificare. *Ibid.*, lib. 2, cap. 3

450. In pace bellum queritas, in bello pacem desideras. *Lib.* 4 *de Arte rhetor. ad Herenn.*

441. Pacem cum hominibus habes, cum vitis bellum. *De Moribus.*

442. Sicut placidum mare ex aspero, celumque ex nubilo serenum hilari aspectu sentitur : sic bellum pace mutatum, plurimum gaudii affert. *Lib.* 4 *Dictor memorabil.*, cap. 2.

Vide etiam tit. *De tractio*, sent. 42; *Discordia*, sent. 7; *Lex in genere*, sent. 27; *Militia*, sent. 35; *Patientia in genere*, sent. 101; *Peccatum*, sent. 104; *Placere*, sent. 90; *Probatio*, sent. 22; *Proditio*, sent. 17; *Schiama*, sent. 16; *Via*, sent. 58; *Vitio Dei*, sent. 21.

PECCATUM in genere.

Definitio. Peccatum est prevaricatio legis divine, et cõlestium inobedientia preceptorum. *De Paradiso*, cap. 8.

Recte peccatum omne appellatur, quod aliter fit quam probatum est. *Super Epist. ad Rom.*, cap. xiv.

Peccatum nihil aliud est, quam neglectis rebus æternis, temporalia quasi magna et miranda sectari. *Lib.* 1 *de Lib. arbit.*, cap. 16.

Peccatum est voluntas retinendi vel consequendi quod iustitia vetat, et unde liberum est abstinere. *Lib.* 1 *Retract.*, cap. 15.

Peccatum est inordinatio atque perversitas, id est, a præstantiore Conditore aversio, et ad condita inferiora conversio. *Lib.* 1 *de Divinis quest.*, ad *Simplician.*, quest. 2.

Peccatum est factum, vel dictum, vel concupitum aliquid contra æternam legem. *Lib.* 22 *contra Faustum*, cap. 27.

Peccatum non est appetitio naturarum malarum, sed desertio meliorum. *De Natura boni*, cap. 34.

Peccatum est ab eo quod est secundum naturam, in id quod est præter naturam, conversio. *Part.* 4, *Centiloquii*, sect. 3.

Peccatum est defectus quidam a luce veritatis, naturam non perimens, sed obscurans. *Ibid.*

Peccatum est recessus ab omni boni complemento, et perfectione. *Ibid.*

Peccatum est spreto bono incommutabili, rebus commutabilibus adherere. *Ibid.*

Peccatum est carentia debite iustitie, facta per inobedientiam propria voluntatis. *Ibid.*, sect. 5.

Peccatum est aversio ab incommutabili bono, et ad hominum commutabile conversio. *Ibid.*

Peccatum est mala scholæ ab homine voluminarie propagata. *Cateches.* 2.

Nihil est aliud peccatum, quam ordinarum rerum inordinata rationalis creature dilectio,

CICERO.

SENeca.

VALENIUS
MAXIMUS.

S. AURELIUS.

S. AUGUST.

S. BONAV.

GLOSS. ORD.

S. AURELIUS
MAGNUS.S. SYMPLICIUS
HIEROSOL.

S. FULGENT.

que sponte perdendo dilectionis ordinem, perdit et salutem. *Lib.* 1 *ad Maximam*, cap. 20.

S. JOHANNES
DAMASC.

Nihil aliud est peccatum, quam aberratio et aversio a lege Domini. *De duabus Christi voluntatibus.*

S. PROSER.
&
S. AUGUST.

Nihil aliud est omne peccatum, nisi Dei contemptus, quo ejus præcepta calcantur. *Lib.* 3 *de Vita contempti*, cap. 2.

THEOPHIL.
LACTANS.

Peccatum est ignava et corrupta voluntas, et impetus ad id quod deterius est. *Super Epist. ad Rom.*, cap. vii.

S. THOMAS
AQUINAS.

Peccatum dicitur omnis defectus actionis, quia importat doerulationem. *Super Epist. ad Hebr.*, cap. viii, lect. 3.

Peccare est voluntate averti a Deo. *Part.* 1, quest. 94, art. 1.

Peccare nihil est aliud quam declinare a rectitudine actus, quam debet habere. *Ibid.*, quest. 63, art. 1.

Peccare nihil aliud est quam desicere a bono. 1, 2, quest. 109, art. 2.

ARISTOTEL.

Peccare nihil aliud est quam rem agere deteriore. *Sect.* 19, *Problem.*, quest. 26.

S. AUGUST.

CICERO.

Peccare est tanquam transire lineas, quod cum feceris, culpa commissa est. *De Paradiso*, cap. 4.

S. AUGUST.

PLATO.

Peccatum est intemperatus vitiosusque excessus, morbus, pestis, et injustitia. *Sisygia 8, de Legibus*, lib. 10.

S. BONAV.

Peccatum est actio præter rectam intentionem. *Sisygia 6, de Definit.*

S. EDMUND.

Septem sunt peccata mortalia : superbia, invidia, ira, avidia, avaritia, gula, luxuria. In *Speculo ecclesie*, cap. 8.

Bene dicuntur mortalia, nam tria prima miserum peccatorem captivum spoliant : quartum ipsum verberat : quintum eum prostermit : sextum illum decipit : septimum in servitutem redigit. *Ibid.*

GLOSS. ORD.

Tribus modis peccatur : ex infirmitate, ex ignorantia, ex studio. *Super Job*, cap. xxxiv, *Prose.*

Ex infirmitate peccare, est amare bonum, sed implere non posse : ex ignorantia, est nescire : ex studio vero peccare, est hominum nec facere, nec amare. *Ibid.*

S. AURELIUS
MAGNUS.

Tribus modis impletur omne peccatum : suggestione, delectatione, consensu : suggestio fit per diabolum, delectatio per carnem, consensus per spiritum : in suggestione, peccati semen est : in delectatione fit nutrimentum : in consensu, perfectio. *Lib.* 12, in *Registro*, indict. 7 super 41. *Interrogat.*, cap. 11.

S. SYMPLICIUS
HIEROSOL.

S. FULGENT.

4. S. IGNORIUS
HISPALENSIS.

Duobus modis peccatum committitur, aut vi cupiditatis, aut metu timoris : dum vel quisquis vult adipisci quod cupit, vel timet ne incurrat quod metuit. *Lib.* 2, *de Summo bono*, cap. 17, sent. 1.

Quatuor modis committitur omne peccatum in corde : suggestione demonum, delectatione carnis, consensione mentis, defensione elationis. *Ibid.*, cap. 17, sent. 2.

Quatuor modis perpetratur peccatum ex opere : nunc latenter, nunc palam, nunc consuetudine, nunc desperatione. *Ibid.*

Tribus modis peccatum geritur : ignorantia, infirmitate, industria. *Ibid.*, cap. 17, sent. 3, *Prose.*

Gravissimum est infirmitate, quam ignorantia quemquam delinquere : gravissimum est industria, quam infirmitate peccare. *Ibid.*

Differentia. Mortale peccatum triplici ratione distinguitur : mortale est, quod a quovis non potest committi sine grandi corruptione sui, sine gravi lesione proximi, sine magno contemptu Dei. Cætera omnia mihi videntur venialia. *Prose.*

Veniale peccatum est reatum, cui quantum est in se, solum sile mediante nunquam debetur æterna damnatio.

Mortale vero peccatum est reatum, cui quantum est in se, solum semper debetur æterna damnatio. *Part.* 1, *de Differentia peccati.*

Peccare in Patrem, est peccare per impotentiam : peccare in Filium, est peccare per ignorantiam : peccare in Spiritum sanctum, est peccare per malitiam. *Part.* 1, tract. 2, *de Statu interior. hominis*, cap. 3.

Aliud est vitium, aliud est peccatum. Vitium est ipsius naturalis boni, etiam invitus defectus ; peccatum vero est lentantis mali spontaneus consensus. *Prose.*

Vitium est corruptio nature, ex qua fit prona et cupida illius etiam mali spei, cui lamen consentire nolit : peccatum vero est perversio industrie, per quam spei illi etiam malo sponte consentit, cui facile resistere potuit. *Ibid.*, cap. 8.

Aliud est non peccare amore dilectionis Dei, aliud timore supplicii. *Prose.*

Qui enim amore charitatis Dei non peccat, horrensit amare malum amplectendo justitie bonum : nec enim delectat peccatum, etiamsi secleris impunitas promittatur.

Qui vero solo supplicii timore in se vita reprimat, quævis non expleat opus peccati, vivit tamen in eo voluntas peccandi, doletque sibi illicitum, quod lex prohibere dignoscitur. *Lib.* 2, *de Summo bono*, cap. 21, sent. 1.

S. IUD. MIST.

SENTENTIA PATRUM.

Quidam et diligit peccatum, et facit; quidam diligit tantum, et non facit; plerique vero facit tantum, et non diligit. *Prose.*
 Gravius peccat, qui non solum peccatum diligit, sed et facit, quam qui non facit et diligit.
 Graviusque interdum peccat, qui diligit peccatum et non facit, quam qui facit et odit; gravissimum est non solum facere, sed et diligere peccatum. *Ibid.*, cap. 21, sent. 2.

S. PET. DAM.

Hoc inter peccatorem, et hæreticum distat: quia peccator, qui delinquit, per excusationem se defendit; hæreticus autem peccatum per pravam dogmâ defendit. *Opusc.* 24.

S. THOMAS AQUINAS.

Differunt inter se iniquitas, et peccatum: quia iniquitas opponitur justitiæ, quæ quidem proprie semper est ad alium. Peccatum autem dicitur omnis defectus, quia importat deordinationem, et se iniquitas est in proximum, sed peccatum in seipsum. *Super Epist. ad Hebr.*, cap. viii, lect. 3.

S. AMBROS.

Productio. Sive in lapsu diaboli, sive in pravariatione hominis, initium peccati semper est superbia. *Lib. 10, epist. 84, ad Demetrianum.*

S. AUGUST.

Quidquid est peccatorum in dictis, in factis, in cogitationibus, non oritur nisi ex mala cupiditate, et ex illicita delectatione. *De Verbis apostoli, serm. 6.*

S. CLEMENS PAPA.

Ex peccatis bella nascuntur, et certamina: ubi non est peccatum, pax est. *Lib. 2 Recogit.*

S. GREGOR. MAG.

Peccatum humilitatis est invidiæ, conversio vero humilitati. *Orat. 4 pro Iuliano imper.*

S. IUD. HIR.

Itis similibus, quæ quibusdam gradibus coalescit omne peccatum. Cogitatio prava delectationem parit, delectatio consensionem, consensio actionem, actio consuetudinem, consuetudo necessitatem. *Lib. 2 de Summo bono, cap. 23, sent. 3.*

S. PETRUS DAMIANUS.

Peccatorum multitudine negligentiam, negligentiam contemptum, contemptum mortem infernalem sempiternam. *Serm. 55, de S. Martino.*

S. THOMAS AQUINAS.

Omne peccatum est ex amore male inflammante, vel ex timore male humiliante. 2, 2, quæst. 77, art. 4, arg. 3.

S. BONAV.

Comparatio. Sicut putredo auferit pomæ decorem, valorem, colorem, odorem, et saporem: sic peccatum auferit anime decorem vite et odorem fame, valorem gratiæ et saporem gloriæ. *Tit. 1 Theot., cap. 2.*

S. HIERON.

Sicut quædam cadaveris materia est, vermes nascuntur ex putredine: sic ex ipsa materia peccatorum, supplicia giunguntur. *Lib. 6 super Isaiam, cap. xiv in illud: Putredine, et operimentum tuum erant vermes.*

S. THOMAS AQUINAS.

Sicut terra caliginosa est et opaca sine etiam peccator caliginosus et opacus est. *Opusc.* 7, super *Pater noster*, peti. 1.

1. Ex consuetudine venialis peccatorum, securitas mentis et familiaritas Dei amittitur, et gratia multiformis negligitur. *De Paradiso animæ, part. 4, de Virtute, cap. 22.*

2. Heu, heu! non est provincia sub celo, in qua Deus non offenditur: nec castrum, civitas aut villa, in qua per peccatum non contemnitur. *Ibid.*, part. 2, de Virtute, cap. 26, sect. 2.

3. Gravius est ad peccatum vivere, quam in peccato mori: quia impius quædam vivit, peccatum nugat; si moriatur, peccare desinit. *De Romano mortis, cap. 7.*

4. Prudentibus delictorum supplicia terrores sunt; delicta autem mortuorum acies sunt, sed viventium. *Ibid.*, cap. 8.

5. Nullus mortalium est dolens, quam is qui peccati maculam vulnerat conscientiam: neque ullum gravius est omne, quam peccatorum sarvina, et pondus flagitiorum; deprimunt animam, curvat usque ad terram, ne se erigere possit. *Lib. 5, epist. 18, ad Hieronimum.*

6. Non est mirandum peccare hominem, sed illud reprehensibile est, si non se cognoscit errasse, non humiliat se Deo. *Ibid.*, epist. 28, ad Theodorum imperat.

7. Peccato conditionis est humana, atque infirmitatis: sed impio agere, non conditionis est, sed peccatio, et nequissime mentis venenum. *Lib. 1 de Interpellat., cap. 6.*

8. Peccatum aut donatur, aut deletur, aut tegitur: donatur per gratiam, deletur per sanguinem Christi, tegitur per charitatem. *Lib. 4 de Apologia David, cap. 43.*

9. Non virtus est non posse peccare, sed nolle; atque ita tenere perseverentiam voluntatis, ut volubus infantiam, usus imitatur naturam. *Lib. 8, super Lucæ, cap. 18.*

10. Homo consuetudine peccandi gravatur, et facilius succumbit peccato, quam legi; ac si velit beneficiare, premit illum consuetudo adjutores inimico. *Super Epist. ad Romanos, cap. 7.*

11. Sagitta mortis est peccatum, per quod anima jugulatur. *Super I Cor., cap. xv, in illud: Simulans mortem.*

12. Nemo gravius moritur, quam qui peccato vivit. *De Noe et Arca, cap. 40.*

13. Nisi originale peccatum fuisset, vitium nullum esset. *Super Apocal., cap. vi.*

14. Tolerabilioris carnis putridus foetor, quam anima peccatrix Deo. *De Misericordia hominis.*

15. Qui in Deum peccat, omnem creaturam contra se excitat. *De Similitud., cap. 191.*

16. Si hinc peccati pudorem, et illinc eernerem inferni horrorem, et necessario uni illorum ha-

S. ALBERTUS MAGNUS.

S. AMBROS.

S. ANTONIUS DE PADUA.

S. ANTONIUS DE PADUA.

S. AUGUST.

berem immergi: potius me infernum mergere, quam peccatum in me immittere. *Ibid.*, cap. 190.

17. Mallem perire a peccato et innocens gehennam intrare, quam peccati sordis pollutus celorum regna tenere. *Ibid.*

18. Necessè est omnem hominem in peccato originali natum, illo non dimisso damnari. *Lib. de Conceptu virginis, cap. 28.*

19. Peccatum quod est in corpore nostro, quidam tyrannus est pugnans adternum nos, et membra nostra pro armis habere querit ad debellandum nos. *Super Epist. ad Rom., cap. vi, in illud: Peccatum vobis non dominabitur.*

20. Quanto quis magis peccat, vel diutius moratur in peccato, tanto magis elongatur à Deo. *Part. 2, tit. 9, de Acedia, cap. 13, § 1.*

21. Quot mortales peccatores habent, tot deos invocant et adorant. *Serm. Dom. 6, post Trinit.*

22. Peccatum est insanabilis, quo quis se peccatorem esse non arbitratur. *Lib. 5 Confess., cap. 10.*

23. Sicut propria cogitatione non peccat invitus, ita dum consentit male suadenti, non ulique nisi voluntate consentit. *Prose.*

24. Gravius est non solum nullo sadente propria cogitatione peccare, sed etiam peccatum alteri per invidiam dolisque suadere, quam ad peccandum alterius suasionem tradere. *Lib. 3 de Libero arbit., cap. 10.*

25. Illa est peccati poena justissima, ut amittat unusquisque, quo bene uti voluit, cum sine ulla posset difficultate, si vellet: ut qui sciens, recte non facit, amittat seiro quid rectum sit; et qui recte facere cum posset, noluisset, amittat posse cum velit. *Lib. 3 de Libero arbit., cap. 18.*

26. Peccata animas fallunt, cum verum querunt, relicta et neglecta veritate. *De Vera relig., cap. 36.*

27. Homo peccans turpis factus est voluntatis, universum amittendo, quod Dei preceptis obtinere possidebat; et ordinatus a parte est, ut qui legem agere noluit, a lege agatur. *Lib. 6 Mistic., cap. 41.*

28. Quanto quisque gravius leviusque peccaverit, tanto in peccato committendo major, quanto in diligendo Deo et proximo minor. *Prose.*

29. Tanto minor in peccati perpetratione, quanto major in Dei et proximi dilectione. *Epist. 29, ad D. Hieronymum.*

30. Tantum quisque peccatum odit, quantum justitiam diligit. *Epist. 144, ad Ananias.*

31. Qui iniuste se ordinat in peccatis, iuste ordinatur in penis. *Epist. 120, ad Honorat., cap. 2.*

32. Non potest peccatum perpetrandum mente

deserui, nisi et illa mentis intentio male actioni eundem et serviat. *Lib. 12 de Trinitate, cap. 12.*

33. Peccata, quævis magna et horrida, cum in consuetudinem veniant, aut parva, aut nulla esse creduntur, usque adeo ut non solum occultanda, verum etiam jam prædicanda ac diffamanda videantur. *In Eucherio, cap. 80.*

34. Nemo dedit Deus laramentum peccandi, quamvis miserando delect jam facta peccata, si non satisfactio congrua negligitur. *Ibid.*, cap. 70.

35. Sicut libidine non est parantium concubitus, ob hoc ex torum carne nascuntur non potest sine peccato esse conceptus, ubi peccatum in parvulis non transmittit propugatio, sed libido. *De Fide ad Petrum, cap. 2.*

36. Gravius est peccatum, quod animo nocentis, quam quod animo subventantis afflicti. *De Memento, cap. 43.*

37. Qui peccando malum facit, prius delinquendo a bono cadit. *Lib. 3 super Levitic., quæst. 20.*

38. Sicut omni peccati animæ duo ista poenalia, ignorantia et diffidentia: ex ignorantia debeat error: ex diffidentia cruciatus affligit. *Lib. 3 de Lib. arb., cap. 18.*

39. Usque adeo peccatum voluntarium est, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium. *De Vera religio, cap. 14.*

40. Nullum peccatum committi potest, nisi dum appetuntur quæ Christus coniecit; aut finguntur, quæ ille sustulit. *Ibid.*, cap. 18.

41. Sicut in rebus utilibus non vocatur damnum, quod propter majus lucrum amittitur: sic et in rebus sanctis non vocatur peccatum, quod non gravius admittatur, admittitur. *De Misericordia, cap. 18.*

42. Quanto persona peccatis simpliciter est, tanto magis leve delictum ejus: in *Quest. veteris et novi Testam.*, quæst. 16.

43. Nullum peccatum adeo parvum est, quod non crescat neglectum. *De Vera et falsa poenit., cap. 8.*

44. Unusquisque peccando animam suam diabolo vendit, accepto tanquam pretio durescens temporalis voluntatis. *In Expos. super Epist. ad Rom., proposit. 42.*

45. Nulla peccati est extenuatio, si amici causa peccaveris. *De Amicit., cap. 7.*

46. Quanto facti iniquitas in peccando, ubi tanta erat non peccandi facilitas? *Lib. 14 de Civitate Dei, cap. 15.*

47. Nemo esse sine peccato potest, et quisquæ se inculpatum dixerit; aut superbus, aut stultus est. *Lib. 4 Contra duas epist. Pelag.*

48. Molestum est et nimium periculosum, immo periculosum, et pro certo exitibile, quod dolentes peccant. *Super Psalm. i.*

40. Si tu peccatum tuum in dorso ponis, Deus ibi faciem ponit: tu peccatum tuum ante faciem tuam converte, si vis inde Deum faciem suam avertat, et sic securus rogas, et exaudit. *Ibid.*, vers. 10. *Averte faciem tuam.*

50. Perversa et falsa innocentia est, habenas laxare peccatis. *Ibid.*

51. Gravia vincula peccatorum sumi. Super *Psalm.* lxxvii, vers. 7.

52. Omnia peccata duae res faciunt in homine, cupiditas et timor: cogitate, discutite, interrogate corda vestra, pensativamini conscientias, videte utrum possint esse peccata, nisi aut cupiendo, aut timendo. Super *Psalm.* lxxxix, vers. 17.

53. Inest peccatum cum delectaris, regnat si consenseris. Super *Psalm.* l.

54. Quamlibet valde justum discitis in hac vita, quamvis iam sit dignus justo vocabulo, non est tamen sine peccato. Tract. 4 super *Evang. Joan.*, cap. 8.

55. Levia peccata noli contemnere; si contemnis quando appendis, expavesce quando numeras. *Provee.*

56. Levia multa faciunt unum grande, multa guttae implent flumen, multa grana faciunt massam. Tract. 1 super *Epist. Joann.*, cap. 3.

57. O quam tolerabilis canis putridus fetet, quam anima peccatrix Deo! magis infelix ista Deo, quam ille hominibus. *De Contrit. cordis*, cap. 4.

58. Anima peccatrix arbor infructuosa est, digna securi et igne, digna succidi et incendi. *Ibid.*

59. Caecus non videt foream in quam cadit; qui sponte facit peccatum, videns et sciens, caecus est, et precipitose se tradit. *Ibid.*, cap. 3.

60. Magis est vitanda peccandi feditas, quam quamlibet tormentorum immanitas. *Ibid.*

61. Infelix commercium, pro lam brevi gaudio, coelesti privati regno, et ineffabili miseria, cum diabolo pati supplicia. *De Contempt. mundi*, cap. 7.

62. Humanum est peccare, christianum est a peccato desistere, diabolicum est in peccato perseverare. *Lib. 2 de Vitae. infern.*, cap. 5.

63. Nullus est excusatus a peccato, quia talis est iudex, ut omnis homo ab illo inveniat reus. *De Tempore barbarico*, cap. 1.

64. Amat mortem, qui vitae praecepta non servat: et horret vitam, qui peccata morti debita desperata morti frequentat. *Serm. 3 de Verbis Dom.*

65. Nullum est peccatum quod fecit homo, quod non possit facere alter homo, si desit rector a quo factus est homo. *Homil. 23 ex Iun. Hom.*

66. Nondum times peccatum? time quo perducit peccatum. *Ibid.*, homil. 42.

67. Ipsa est infelicitas hominum: propter quod peccant, morientes hic dimittunt, et ipsa peccata secum portant. *Provee.*

68. Peccas propter pecuniam? hic dimittenda est. Peccas propter villam? hic dimittenda est. Peccas propter mulierem? hic dimittenda est.

69. Et quidquid est propter quod peccas, quando oculos in morte clanseris, hic dimittis; et ipsum peccatum quod committis, tecum portas. *Ibid.*

70. Dulce est peccatum, sed amara est mors. *Ibid.*

71. Multi se assidue dicunt esse peccatores, et tamen adhuc illos delectat peccare. Professio est, non emendatio. Accusatur anima, non sanatur. Pronuntiatur offensio, non tollitur. *Serm. 3 de Nativit.*

72. Minutus peccatis licet occidi animam non credamus, ita tamen velut quibusdam pustulis, et quasi horrenda scabie replentibus, disformem faciunt. *Serm. 4 pro Defunctis.*

73. Multi sunt qui in luce ambulare se putant, et foris claros existere se existimant, cum peccatorum lato pleni futus tenebroso persistant. *Serm. 62 ad Fratres in eremo.*

74. Peccata scientium, peccatis ignorantium praeponiunt. *Lib. 4 de Baptismo contra Donatist.*, cap. 5.

75. Anima, si peccaverint, miserae sunt. *Lib. 3 de Lib. arb.*, cap. 9.

76. Propria cogitatione non peccat invitus. *Ibid.*, cap. 10.

77. Creatura quam nunquam peccavit, a peccato libera voluntate abstulit, neque coacta non peccavit, sed sponte. *Ibid.*, cap. 12.

78. Peccat, qui damnat quasi peccata, quam nulla sunt. *Ibid.*, cap. 15.

79. Si sic homo factus est ut necessario peccet, hoc debet ut peccet: cum ergo peccat, quod debet facit. *Ibid.*

80. Ex quo incipit homo praecipi esse capax, ex illo incipit posse peccare. *Ibid.*, cap. 24.

81. Nemo dicat, Ego peccator homo sum, sed iniquus non sum. Tract. 4 super *Epist. Joann.*

82. Peccati dedecus emendat poena peccati. *Ibid.*, cap. 9.

83. Duae sunt origines peccatorum; una spontanea cogitatione, altera persuasionem alicuius. *Ibid.*, cap. 10.

84. Non injuste aliquid pati, sed injuste aliquid facere, peccatum est. *Ibid.*, cap. 16.

85. Non est cui recte imputetur peccatum, nisi peccandi et volenti. *Ibid.*, cap. 17.

86. Peccatum admittitur, cum meliora et summa bona deseruntur. *Lib. 2 Confessionum*, cap. 5.

87. Solus peccatum a Deo non est. *Ibid.*, lib. 12, cap. 14.

88. Nihil est infelicis felicitate peccantium, qua peccatis nutritur impunitas, et mala voluntas velut hostis interior roboratur. *Epist. 5.*

89. In quantum homo peccat, in tantum malus est. *Epist. 54.*

90. Boni in quantum non peccant, filii Dei sunt: in quantum autem peccant, utique mali sunt. *Ibid.*

91. Humana superbia extensam se putat, quando ignorantie, non voluntatis est, quod peccat. *Epist. 105.*

92. Inaniter putat victorem se esse peccati, qui penae timore non peccat. *Epist. 144.*

93. Qui gehennas metuit, non peccare metuit, sed ardere: ille autem peccare metuit, qui peccatum ipsum sicut gehennas odit. *Ibid.*

94. Inimicus iustitiae est, qui peccare timore non peccat: amicus autem erit, si ejus amore non peccet. *Ibid.*

95. Si quis hominum putaverit esse quod malum est, et fecerit, hoc putando utique peccat. *Epist. 154.*

96. Anima nulla Dei culpa, nulla Dei necessitate vel sua, sed propria voluntate in peccatum est collapsa. *Epist. 28.*

97. Tantum quisque peccatum odit quantum justitiam diligit. *Epist. 144.*

98. Sunt peccata ignorantiae, quando quisque sene fieri putat quod male fit. *Epist. 154.*

99. Quamdiu in hac vita conversaris, sine peccato te esse non credas. *Epist. 205.*

100. Debet esse in recte factis amor, in peccatis dolor. *Epist. 260.*

101. Gemis humanum non peccasset in Adam, si ipse non peccasset. *Lib. 6 de Genesid. lit.*, cap. 4.

102. Magis facienti quam patienti obest omne peccatum. *Enchirid.*, cap. 17.

103. Neque quia peccatum est omne crimen, ideo crimen est etiam omne peccatum. *Ibid.*, cap. 64.

104. Non peccatum approbat, qui pro alio non peccat: et neutrum placet ei qui utrumque nollet admitti. *Lib. de Mendacio*, cap. 9.

105. Dediatur superbus cum peccat, convinci quod ipse peccaverit. *De Continentia*, cap. 5.

106. Non potestas Deo defuit facere hominem, qui peccare non possit, sed maluit eum talem facere, cui adiaceret peccare si vellet, non peccare si nollet, hoc prohibens, illud precipiens; ut prius esset illi bonum meritum non peccare, et postea justum praemium non peccare. *Ibid.*, cap. 6.

107. Non peccandum est homini minus, ne alius peccet amplius. *De Mendacio*, cap.

108. Melior est homo, etiam peccator, quam bestia. *De Catechic. rud.*, cap. 18.

109. Qui se extollunt super peccatores, et putant se tales esse non posse, ipsi sunt iniqui. *Annot. in Job*, cap. 49.

110. Peccatores durescunt quasi glacie livoris. *Ibid.*, cap. 37.

111. Regnat peccatum, si desiderius ejus obediatur. *De Continentia*, cap. 8.

112. Peccatum quod inultum videtur, habet pedissequum penam suam: ut nemo de admissio, nisi aut amaritudine doleat, aut cecitate non doleat. *Ibid.*, cap. 6.

113. Sicut injustum est peccatum, ita justum est peccati supplicium. *Ibid.*

114. In omni peccato contra justitiam concupiscitur. *Ibid.*, cap. 11.

115. Peccantem justa poena sequitur. *Lib. 8 Conf.*, cap. 5.

116. Deus hominem peccantem nec impunitum esse permisit, nec sine misericordia dereliquit. *Lib. 5 de Civit. Dei*, cap. 11.

117. Homo nulli alii quam sibi sciat tribuere debere quod peccat. *Ibid.*, lib. 15, cap. 7.

118. Non nisi peccatis homines separantur a Deo. *Ibid.*, lib. 10, cap. 22.

119. Prima servitutis causa, peccatum est. *Ibid.*, lib. 19, cap. 45.

120. Pertinet ad innocentis officium, cohibere a peccato, vel punire peccatum. *Ibid.*, cap. 16.

121. Justitia peccatores tenet sola mala voluntate, quamvis quod voluerint, implere nequiverint. *De Duab. animab.*, cap. 10.

122. Non nisi voluntate peccatur. *Ibid.*

123. Dicere animas, et esse malas, et nihil peccare, plenum est dementiae: dicere autem peccare sine voluntate, magnum deliramentum est. *Ibid.*, cap. 12.

124. Si nihil delectaret illicitum, nemo peccaret: peccat ergo qui delectationem illiciti relaxat potius quam reframat. *Lib. 22 contra Faust.*, cap. 48.

125. Ille sine dubio peccavit, qui quod prohibetur, admisit. *Contra Felician.*, cap. 13.

126. Qui cogitur necessitate aliquid facere, non peccat. *Contra Fortunat.*, disputat. 1.

127. Qui non voluntate peccant, non peccant. *Ibid.*, disputat. 2.

128. Homines peccatores, eo quod sunt homines, ad Deum, eo vero quod peccatores, ad diabolum pertinent. *De Duabus animabus*, cap. 7.

129. Omne factum, si recte factum non est, peccatum est. *De Utilitate credendi*, cap. 42.

130. Mors hominis ex poena peccati est, unde et ipsa peccatum dicitur; non quia peccat homo

dum moritur, sed quia ex peccato factum est ut moriatur. Lib. 14 *contra Faust.*, cap. 3.

131. Deus non auctor, sed tamen ordinator peccatorum est. *Ibid.*, lib. 22, cap. 78.

132. Peccatum fit ab anima rationali, cui liberum voluntatis arbitrium est. *De Pecc. contra Amn.*, cap. 9.

133. Cum duo sint genera malorum, peccatum et pena peccati, peccatum ad Deum non pertinet, pena peccati ad vindictam pertinet. *Contra Fortunat.*, disput. 1.

134. Nisi libera voluntas esset in nobis, peccata non essent. *Ibid.*, disput. 2.

135. Multo gravior peccat scilicet, quam nesciens. Lib. 4 *de Baptismo, contra Donat.*, cap. 5.

136. In ipsa lapsu voluntate peccat, qui non voluntate, sed timore non peccat. Lib. 4 *ad Bonifacium*, cap. 9.

137. Hic praeceptum est, ut non peccemus: in celo praesentium, non posse peccare. *Ibid.*, lib. 3, cap. 7.

138. Cum peccat homo, non secundum charitatem, sed secundum cupiditatem peccat. *De Gratia Christi*, cap. 24.

139. Cum facti homo aliquid ubi peccare non videtur, si propter hoc facit, propter quod facere debet, peccare convicitur. Lib. 4 *contra Julian.*, cap. 3.

140. Pugna boni et mali nulla esset, si nemo peccasset. *Ibid.*, cap. 4.

141. Concupiscentia peior est, quam ignorantia: quia ignorantia sine concupiscentia minus peccat, concupiscentia vero sine ignorantia gravior peccat. *Ibid.*, lib. 6, cap. 6.

142. Multum errat, qui vel necessitatem malam putat esse peccandi: necesse est enim ut peccet, qui nesciendo quid facere debeat, quod non debet facere facit. Lib. 1 *contra Julian.*, Oper. imperf., num. 103.

143. Necesse est ut peccet, a quo ignoratur iustitia. *Ibid.*, num. 105.

144. Ex vitis maturo, non ex conditione naturae, est quaedam peccandi necessitas. *De Nat. et grat.*, cap. 66.

145. Non ideo sentit hominum sub diabolo, quia homines sunt, sed quia peccatores sunt. Lib. 2 *de Nuptiis*, cap. 4.

146. Peccata tenebra animarum sunt. Lib. 4 *de Baptismo, contra Donat.*, cap. 14.

147. Peccata scientium, peccatis ignorantium proponuntur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 5.

148. Quamvis diabolus sit auctor et princeps omnium peccatorum, non tamen filios diaboli facit quascunque peccata: peccant enim filii Dei. Lib. 3 *ad Bonifacium*, cap. 3.

149. In peccato moriuntur omnes, non in morte peccant: nam peccato praecedente mors acquiritur non morte praecedente peccatum. *Ibid.*, lib. 4, cap. 4.

150. Peccata quae vindicantur longissimo tempore poenis, brevissimo tempore perpetrantur. Lib. 21 *de Civit. Dei*, cap. 11.

151. Nihil erit liberius libero arbitrio, quando non poterit servire peccato. *De Corrupt. et grat.*, cap. 11.

152. Qui peccato abrenuntiat, peccato thoritur. Lib. 2, *contra Julian.* Oper. imperf., num. 224.

153. Peccatum est actus, et non res. *De Perfect. just.*, cap. 2.

154. Duobus modis constat omne peccatum, si aut illa sunt quae prohibentur, aut illa non sunt quae iubentur. *Ibid.*, cap. 5.

155. Ignis non ignibus extinguuntur, nec peccata peccatis. *De Nat. et grat.*, cap. 28.

156. Etiam si non hic vivatur sine peccato, licet mori sine peccato. *Ibid.*, cap. 35.

157. Peccata manere non possunt, quoniam cum sunt, praeterunt, reatus tamen manet. Lib. 1 *de Nuptiis*, cap. 26.

158. Hoc est non habere peccatum, reum non esse peccati. *Ibid.*

159. Omnis qui peccat, moritur. Tract. 49 super *Joan.*

160. Laborat ne moriatur homo moriturus, et non laborat ne peccet homo in aeternum viturus. *Ibid.*

161. Dum res sunt homo et peccator: quod audit homo, Deus facit; quod audit peccator, ipse homo facit. *Ibid.*, tract. 42.

162. Misericordie mihi miserum peccatori indigna agenti, et digna patienti. Lib. *Medit.*, cap. 39.

163. Omnia peccata hominum aut ad corruptelam pertinent flagitiorum, aut ad facinora nocendi. *De Decem choris*, cap. 10.

164. Si amaveris peccata, in mortem irrues; quo posses non venire, si non amares peccata. *De Discipl. christ.*, cap. 12.

165. Peccatum nihil est, et nihil sunt homines cum peccant. Tract. 1 super *Joan.*

166. Venit Christus sine peccato, et invenit omnes cum peccato. *Ibid.*, tract. 14.

167. Aliquando homines volunt exire Dominis, qui nolunt carere peccatis. *Ibid.*, tract. 41.

168. Si amas peccata tua, contrarius es Christo. Tract. 3 super *Epistol. Joan.*

169. Idem est peccatum, et iniquitas. *Ibid.*, tract. 4.

170. In quo non est peccatum, venit auctore peccatum. *Ibid.*

171. Ubi peccata mala emendare debuit, peccata peccatis addidi. Lib. *Medit.*, cap. 39.

172. Sicut futura peccata negligendo iustitiam, committuntur: ita praeterita iniustitiam defendendo firmitur. *Hom. 24 ex illi Rom.*, cap. 1.

173. Peccata ne fiant, prospicit charitas: facta debet inutilitas. *Ibid.*

174. Omne peccatum consuevit vilesat, et fit hominis quasi nullum sit. *Ibid.*, hom. 28, cap. 3.

175. Si bonum est peccatum, ad extremum usque ipsum serva: si autem perniciosum, quid in his quae exilia sunt, perseveras? Conc. 13 *de Baptismo*.

176. In hoc ipso peccat homo, quod peccare vellet, si inuito potuisset. In suis *Proverb.*, verbo *In hoc*.

177. Sanguis sanguinem tangit, cum peccata peccatis adhaerent. *Ibid.*, verbo *Sanguis*.

178. Qui magis mortuus eo qui fovet ignem in sinu, peccatum in conscientia, nec sentit, nec expavescit, nec excusit? Serm. 2 *de Beaur.*

179. Quisquis perfecte senserit onus peccati, et animas liberationem, exteriorum aut parum sentiet, aut ex toto non sentiet corporis poenam. Serm. 3 *ad Fratres*.

180. Frustra sibi de infirmitate vel ignorantia blandiuntur, qui ut liberius peccent, libenter ignorant, vel intrinsecus. *De Duodecim grad. humilit.*

181. Sicut peccatum est perpetratio mali, sic delictum est desertio boni. Lib. *Medit.*, cap. 2.

182. Velle peccare, nihil est: peccare, poena: in peccato perseverare, poenitentium: nihil poenitere, mortale est. *De Inter. dono*, cap. 24.

183. Peccatum manifestando decrescit, laudando crescit. Serm. 38 *ad Sororem*.

184. Nihil miserabilius quam peccato servire. Callist. 42, super cap. viii *Joan.*

185. Non actus temporales facit ut peccatum mortale alterius puniatur, sed circumstantia illius in quem peccatur. Super *Lac.*, cap. vi.

186. Certe periculosius est unum peccatum habere in corde, quam mille serpentes in corpore. Serm. 4 *Dom. 3, Quadrages.*

187. Inimicoriorum es anime tuae, ipsam per peccatum occidendo, quam Iudas corpori suo ipsum jugulando. Serm. 2 *Dom. 4, post Pent.*

188. Via peccatoris mala est committendo culpam, peior extinguendo gratiam, pessima perdendo gloriam. Serm. 2 *Dom. 4, post Pent.*

189. Peccatum ante mortem est curabilia, solo autem excessu mortis fit incurabile. Super lib. 2 *Sent.*, dist. 7, part. 1, art. 4, quest. 1.

190. Quamvis singula non lethali vulnere ferire solentur, tamen omnia simul congregata, velut scabies, eo quod plura sunt, necant. Super lib. 4 *Sentent.*, dist. 16, part. 2, art. 3, quest. 1.

191. Nunquam est peccatum mortale in inferiori parte alicuius superiori. *Ibid.*, dist. 24, art. 2, quest. 2.

192. Peccatum initiatur in cogitatione, crescit in delectatione, perficitur in consensu. In *Centilog.*, part. 1, sect. 11.

193. Peccatum postquam actum, sed remanet reatum. *Ibid.*, sect. 33.

194. Per peccatum ratio caeca facta est, voluntas curva et foeda, memoria instabilis et vaga. Lib. 1 *de Profectu relig.*, cap. 4.

195. Ubius diaboli et reflectio ejus peccatum est: qui plus peccat, majori et convivia parat. *De Novis Eccles.*, cap. 8.

196. Peccatum ipsius peccati cognitione curatur, et crimine criminis confessione aboletur. *Hom. 4.*

197. Non solum majora peccata, sed etiam et minuta, si nimium plura sint, mergunt. *Ibid.*, hom. 8.

198. Peccatum si diu dominari permittitur, omnibus Sacerdotibus et Deum timentibus, putorem terribilium et hiale cognoscitur. *Ibid.*, hom. 23.

199. Habet hoc infelix consuetudo peccandi, ut quanto amplius unusquisque peccaverit, tanto minus peccata ipsa intelligat, et tanto eum plus peccare delectet. *Ibid.*, serm. 29.

200. Ille periculosius peccat, qui se graviter peccare non putat. *Ibid.*, hom. 34.

201. Delecta recitata declinata non possumus, nisi vestita laudabili excretionis damnationis. Super *Psalm.* xv, vers. 5: *Nolite peccare*.

202. Omne peccatum Deo abominabile est, atque a conspectu ejus extraneum. Super *Psalm.* xvi, vers. 15.

203. Multos sollicitat cohors nefanda peccatorum, et delectatione quadam decipiuntur, quando cum plurimos delinquere festinant. Super *Psalm.* xxvi, vers. 1.

204. Unum peccatum morbus est amaram, quo crescente silius interioris hominis dissipatur. Super *Psalm.* xl, vers. 5: *Quia peccati tibi*.

205. Pingue est validumque peccatum, quod arbitrio magis, quam necessitate committitur. Super *Psalm.* lxxix, vers. 7.

206. Unusquisque supplicium eligit, cum sponte peccat. Lib. 1 *Psalm.*, cap. 8.

207. Primum felicitatis gradus est, non delin-
quere secundum, delicta cogitare. Epist. 55, ad *Cornel. Pap.*, cap. 5.

208. Magis illicito delinquitur, ubi sine suspi-

190. Quamvis singula non lethali vulnere ferire solentur, tamen omnia simul congregata, velut scabies, eo quod plura sunt, necant. Super lib. 4 *Sentent.*, dist. 16, part. 2, art. 3, quest. 1.

191. Nunquam est peccatum mortale in inferiori parte alicuius superiori. *Ibid.*, dist. 24, art. 2, quest. 2.

192. Peccatum initiatur in cogitatione, crescit in delectatione, perficitur in consensu. In *Centilog.*, part. 1, sect. 11.

193. Peccatum postquam actum, sed remanet reatum. *Ibid.*, sect. 33.

194. Per peccatum ratio caeca facta est, voluntas curva et foeda, memoria instabilis et vaga. Lib. 1 *de Profectu relig.*, cap. 4.

195. Ubius diaboli et reflectio ejus peccatum est: qui plus peccat, majori et convivia parat. *De Novis Eccles.*, cap. 8.

196. Peccatum ipsius peccati cognitione curatur, et crimine criminis confessione aboletur. *Hom. 4.*

197. Non solum majora peccata, sed etiam et minuta, si nimium plura sint, mergunt. *Ibid.*, hom. 8.

198. Peccatum si diu dominari permittitur, omnibus Sacerdotibus et Deum timentibus, putorem terribilium et hiale cognoscitur. *Ibid.*, hom. 23.

199. Habet hoc infelix consuetudo peccandi, ut quanto amplius unusquisque peccaverit, tanto minus peccata ipsa intelligat, et tanto eum plus peccare delectet. *Ibid.*, serm. 29.

200. Ille periculosius peccat, qui se graviter peccare non putat. *Ibid.*, hom. 34.

201. Delecta recitata declinata non possumus, nisi vestita laudabili excretionis damnationis. Super *Psalm.* xv, vers. 5: *Nolite peccare*.

202. Omne peccatum Deo abominabile est, atque a conspectu ejus extraneum. Super *Psalm.* xvi, vers. 15.

203. Multos sollicitat cohors nefanda peccatorum, et delectatione quadam decipiuntur, quando cum plurimos delinquere festinant. Super *Psalm.* xxvi, vers. 1.

204. Unum peccatum morbus est amaram, quo crescente silius interioris hominis dissipatur. Super *Psalm.* xl, vers. 5: *Quia peccati tibi*.

205. Pingue est validumque peccatum, quod arbitrio magis, quam necessitate committitur. Super *Psalm.* lxxix, vers. 7.

206. Unusquisque supplicium eligit, cum sponte peccat. Lib. 1 *Psalm.*, cap. 8.

207. Primum felicitatis gradus est, non delin-
quere secundum, delicta cogitare. Epist. 55, ad *Cornel. Pap.*, cap. 5.

208. Magis illicito delinquitur, ubi sine suspi-

S. BRUNO.

S. CESARIUS

ARL.AT.

CASSTROD.

CLEMENS

ALEX.

S. CYRIL.

- clione, securum potest esse delictum. *De Singulari, clericor.*, cap. 25.
- S. CYRILLUS ALEX.** 209. Animo peccatis dedito nihil abieciis, nihilque timidus. *Hom. 7 de Festis Paschal.*
- S. CYRILLUS HIEROSOL.** 210. Gravis res est peccatum, grave malum est peccatum, sed non incurabile; grave relinenti, leve abiecienti. *Catech. 2.*
211. Triet peccatum nervos animæ, et conterit ossa mentis spirituales, ac lumen cordis obtenebrat. *Ibid.*
212. Opera infame sunt cuiusvis generis peccata, quibus te remanere necesse est; sicut cum aliquis fugit tyrannum, arma quoque illius violare studet. *Ibid.*, *Catech. mystag. 1.*
213. Tanto fit peior brutis animalibus vir in peccatis, quanto eisdem prestat, cum divina gratia est fultus. *Epist. ad Augustin. de Miraculis D. Hieronymi.*
214. Qui vult vere mundari a peccatis, peccare desistat. *Lib. contra Manich.*
215. Peccatum gratiam auferit, et penam inducit. *Super Epist. ad Romanos*, cap. 5, art. 8.
216. Pari ratio tenetur qui peccat, et qui peccantem, cum potest et debet, non corrigit, vel peccare permittit. *Super Apocal.*, cap. 2, art. 3.
217. Habet hoc infelix consuetudo peccandi, ut quanto amplius quis peccaverit, tanto minus ipsa peccata intelligat, tantoque amplius cum peccare delectet. *Prose.*
218. Peccatum enim rationem excecet, et laedit: et quanto magis peccamus, tanto anima nostra excecatione redditur. *De Mortificat. vivifica*, art. 9.
219. Nihil facit rationalem creaturam Deo Altissimo displicentem, nisi peccatum. *De profect. spirit.*, art. 3.
- S. BOGOTI.** 220. Curate levia quoad levia sunt, ne graviora fiant: peccata enim a parvis incipiunt, et ad magna mala perducunt. *Doctr. 3.*
221. Anima quo magis peccaverit, eo fit semper debilior: peccatum enim in miseriam quancumque trahit, et concutit. *Ibid.*, doctrina 7.
- S. EPHEMUS.** 222. Gravior penaque inferi, cum unus cogitatione, quam alius opere peccat, cum et hic penitentia reperit locum, ille vero minime. *De Confessione.*
- S. FUSENIUS CESARIENS.** 223. Non facile in peccata labitur, qui se moriturum cogitat, et sibi fore iudicem non ignorat. *Epist. ad Damas. Pap. de Mort. D. Hieron.*
- S. EUSEBIUS EMISEN.** 224. Modo potest peccare, sed postmodum non delectabit urdere. *Homil. 3 Epiphani.*
225. Intolerabile est peccati iugum, et foeta damnatio, et erubescenda subjectio. *Ibid.*, homil. 3 de Pascha.
226. Ante vos sit peccatum, ut contra vos esse non possit. *Ibid.*, homil. de Parat. Nivirit.
227. Habet hoc infelix consuetudo peccandi, ut quantum amplius quisque peccaverit, tanto minus peccata ipsa intelligat, et tanto plus peccare delectet. *Prose.*
228. Et quando subreptit peccandi delectatio, statim futuri iudicii diem abscondit oblivio. *Ibid.*, homil. 5, ad Monachos.
229. Scelus est, quod interdum nobis brevia ac vitia facit peccata nostra ipsa consuetudo peccandi. *Ibid.*, homil. 8.
230. Omne peccatum febris est animæ, que dum auferitur (quia nullum habet substantiam) in nihilum revocatur. *Super Orat. Manassis in il. lib. : Ne perdas me cum iniquitatibus.*
231. Omnis homo se peccatorem confitetur, sed se iniquum haberi pudet. *Super Job*, cap. xiii: *Quantas habeo iniquitates.*
232. Inimici peccatis nostris fiunt valentiores. *Super Psalm. vi.*
233. Rex soli Deo peccat; at qui sub iudicio vivit, peccat Deo, et legibus mundi. *Super illud Psalm. i. : Tibi soli peccavi.*
234. Si homo avertit peccatum, Deus avertit faciem ne puniat. *Super illud Psalm. i. : Averte faciem tuam, etc.*
235. Peccatum linguam obturare solet. *Super Psalm. i.*
236. Magna et profunda ignorantia, nescire quod pecces. *Super illud Psalm. lxxix. Nescitis.*
237. Sicut quamdiu humor est in cadavere, vermes nascuntur ex putredine: sic ex ipsa materia peccatorum gignuntur supplicia. *Super Ierem. cap. xiv.*
238. Unde cepit peccatum initium, inde iudicium. *Super Eszech.*, cap. 9.
239. Quoties peccamus, morimur; quoties benefacimus, vivimus. *Super Danielel.*, cap. xii.
240. Qui peccata peccatis addit, quasi funem connectit, quo flagellatur et ligetur. *Super Joan.*, cap. ii.
241. Unusquisque peccator, mole peccatorum pressus, et sua lege gravatus, et consuetudine sua mala jam factos, alios exemplo suo aperte corrumpit. *Super Joan.*, cap. vi, in illud: *Dominus, jam factus.*
242. Dum peccator contemnit, sepultus jacet: quando se penitet, surgit: quando confitetur prodit, quasi de oculis exeuendo manifestus. *Ibid.*, cap. xi, in illud: *Et statim prodit.*
243. Inquietus est in Deum peccasse, iniquitas in homines. *Super Epist. ad Rom.*, cap. i, in illud: *Super omnem iniquitatem.*
244. Peccatum res est adeo mala, ut ubi quis

- fuerit liberatus, ob ipsum rubore suffundatur. *Ibid.*, cap. vi, in illud: *Nunc vero liberati a peccato.*
245. Subjectus peccato facit quod non vult. *Ibid.*, cap. vi.
246. Peccatum deceptio est animarum. *Super Apocal.*, cap. xxx.
- GLOSS. INT.** 247. Deus revocat peccatores, qui a diabolo captivi tenentur: et tu abijcis, qui cum debes imitari. *Super II Reg.*, cap. xiv.
- S. GREGOR. MAG.** 248. Anima peccatrix miserando modo fit quotidie tanto securior, quanto peior. *Lib. 9 Moral.*, cap. 42 super illud *Job x*: *Reverasque mirabiliter me crucias.*
249. Gravioris est certaminis commissa peccata prodere, quam non admissa vitare. *Ibid.*, lib. 22, cap. 14, super illud *Job xxxi*: *Et celavi in sinu meo iniquitatem.*
250. Peccatum quod penitentia non diluit, ipso suo pondere mox ad aliud trahit. *Ibid.*, lib. 25, cap. 12, super illud *Job xxxiv*: *Novit enim opera eorum.*
251. Peccatum quod ex peccato oritur, non jam peccatum tantummodo, sed peccatum est et pena peccati: qua iusto iudicio omnipotens Deus cor peccantis obnubilat, ut procedentis peccati merito etiam in aliis cadat. *Ibid.*
252. Suggestio peccatum agnoscamus, delectatione vincimur, consensu ligamur. *In Pastoral.*, part. 3, cap. 1, admonit. 30.
253. Tardius peccatum solvitur, quod per consilium solidatur. *Ibid.*, admonit. 33.
254. Peccata si qui nolant vitare cum possunt, postea non possunt si volunt. *Lib. 6, in I Reg.*, cap. ii, super illud *xv*: *Nic voluerunt desperare ea.*
255. Superbit, qui peccatum (si liceat non puniri) non deserit. *Lib. 4 Moral.*, cap. 25.
256. Eo atrocius peccator in tormentis obruitur, quo alius in peccatis elevatur: cum transit quod extollitur, permanet quod puniatur. *Ibid.*, lib. 6, cap. 4.
257. Tunc varius a peccatis alienis abstinimus, cum prius nos a propriis custodimus. *Ibid.*, lib. 18, cap. 4.
258. Peccatores se esse plerumque confitentur, etiam qui se peccasse non credunt: sed cum peccata sua veraciter aliis arguentibus audiunt, defendunt se summopere, atque innocentes videri conantur. *Prose.*
259. Unusquisque ergo cum talis est, qui deliquisse se dicit, vere non dicit, quia peccatorem se non ex cordis intimo, sed verborum assent: iste de confessione peccati ornari vult, non humiliari: per accusationem suam humilis appetit videri, non esse.
260. Nam si confitendo peccatum, esse humilis veraciter appeteret, de perpetrato peccati arguentes se alios non impugnet. *Ibid.*, lib. 24, cap. 6.
261. Antiquus hostis peccatoris perditione satiat. *Ibid.*, lib. 31, cap. 6.
262. Usitatum humani generis vitium est, latendo peccatum committere, et commisitum negando abscondere, et convictum defendendo multiplicare. *Ibid.*, lib. 22, cap. 9.
263. Peccatum cum voce, culpa est in actione: peccatum vero cum clamore, culpa cum libertate. *Part. 3 Pastoral.*, cap. 1, admon. 22.
264. In factis saepe infirmitate, saepe negligentia: in studiis vero malitiosa semper intentione peccatur. *Ibid.*, admonit. 33.
265. Qui peccata minima hinc ac devitare quisque negligit, a statu justitie, non quidem repente, sed paribus totus cadit. *Ibid.*, admonit. 34.
266. Admissa peccata eo facilius oblivioni traduntur, quo ea vel nulla, vel levia putantur. *Super Septem Psalm. penit. super Psalm. iv*, vers. 3.
267. Qui neglecta Dei timore, peccata peccatis accumulat, profecto ut meretur frontem obducat. *Ibid.*, super *Psalm. i*, vers. 10.
268. Peccatum omne spina dicitur: quia domi confert delectationem, quasi pungendo lacerat mentem. *Ibid.*, super *Psalm. ii*, vers. 4.
269. Quo quisque melius sapit, eo deterius delinquit. *Part. 3 Pastoral.*, cap. 1, admonit. 23.
270. Iniqui cum fine deliquerunt, quia cum sine vivere: nam voluissent, si potuissent, sine fine vivere, ut potuissent sine fine peccare. *Prose.*
271. In peccato semper vivere cupiunt, qui nunquam desunt peccare dum vivunt. *Lib. 4 Dialogi*, cap. 44, verbo *Hoc.*
272. Peccatum quod per penitentiam citius non deletur, peccatum est, et causa peccati, simulque et pena peccati. *Prose.*
273. Omne enim quod prius committitur peccatum est: sed si citius penitendo non tergitur, iusto iudicio omnipotens Deus obligatum peccatis mentem etiam in culpam alteram permittit cadere: ut qui flendo et corrigendo noluit mundare quod fecit, peccatum incipiat peccato cumulare.
274. Peccatum ergo quod penitentia lamento non diluitur, peccatum simul est, et causa peccati: quia ex illo oritur unde adhuc peccatoris animus altius obligatur.
275. Peccatum vero quod ex peccato sequitur, peccatum simul est, et pena peccati. *Homil. 11, super Eszech.*
276. Tanto amplius peccati rubigo consumitur,

quanto peccatoris cor magno claritatis igne concen-
tratur. Homil. 33 super *Evangelium*.

277. Perditur homo cum peccat, invenitur cum
peccatum adversum se iam penitendo pronun-
ciat. *Prose*.

278. Dum ille qui peccavit, confitendo iustifi-
cari incipit, in luce jam cernitur, ubi positus in-
venitur. Lib. 4 in *1 Reg.*, cap. iv.

279. Quid sunt peccata, nisi languores anima-
rum? *Ibid.*, lib. 6, cap. 3.

S. GREGOR.
MAG.

280. Peccatum mors animae est, atque perni-
ciosa. Oral. 9, in *Funeris patris sui*.

281. Peccare, humanum, ne infernus est com-
positionis. Oral. 3, de *Seneca laudato*.

282. Peccatum humilitatis est mater, con-
versio vero humilitatis. Oral. 4, in *Julian, Im-
perat.*

MAYNO.

283. Funis torquendo componitur, ut longior
efficiatur: et quicumque peccatis peccata addant,
quasi funem faciunt, quo in poena ligentur. *Serm.
Dom. 21, post Pent.* super illud *Prova*, cxviii: *Fu-
nes peccatorum circumpleti sunt me.*

284. Ille fit diaboli habitatio, in cuius mente
regnat peccatum. Super *Apocal.*, cap. xii, in il-
lud: *Neque locus invenitur est, etc.*

S. HIERON.

285. Ad peccatum maximum, quod opere per-
petratur, nequaquam pervenies, si incentiva vi-
tiorum statim in mente jugulas, et parvulus Ba-
bylonis allidis ad petram, in qua serpentis vesti-
gia non reperiuntur. *Epist. 8 ad Dnystrid.*

286. Malorum solutium est bonos carpere, dum
peccatorum multitudine patiunt culpam manui
peccatorum. *Epist. 10 ad Furionem*.

287. Multitudo peccantium, peccandi licentiam
subministrat. *Epist. 12 ad Gaudencium*.

288. Pro nefas! orbis terrarum ruit, in nobis
peccata non timuit. *Ibid.*, etc.

289. Tanto facilius abstinentis a quocunque
delicto, quanto illud magis cavemus: non cito ad
maiora progreditur qui etiam parva formidat.
Epist. 18, ad Celantium.

290. Peccantium multitudo non parit errori pa-
tracientium. *Epist. 20 ad Rufinum*.

291. Hominem absque peccato posse esse, si
velit, sine Dei gratia etiam cogitare, sacrilegium
est. Lib. 1, *dialog. advers. Pelag.*

292. Peccatorum est jacere, iustorum stare.
Epist. 24, ad Damas. Pap.

293. Peccatum odoris est putridi, virtus spirat
unguenta. In homil. super *Cont. ad Damas. Pap.*

294. Porta diaboli est peccatum: sicut homo
iustus Spiritus sancti porta est. Super *Epist. ad
Ephes.*, cap. 4, in illud: *Nolite locum dare dia-
bolo.*

HUGO A. S.

295. Melius quaedam peccata, maxime que

dulescent nobis, fugiendo viciniam, quam resis-
tendo. *Serm. 38, de divers.*

296. Quatuor sunt que aggravant peccatum:
qualitas generis, frequentio, duritiam, impeni-
tentia. Super *Gen.*, cap. iv.

297. Sepe cum aliquis evadit unum peccatum,
incurrit in aliud: vitia enim complexa sunt, et
sepe mutuo jurant. *Ibid.*, cap. 14.

298. Dominus sepe tentat de aliquo peccato
permitteri, ne tentati de alio succumbamus. *Ibid.*

299. Peccatum tria habet tribus respondentia,
Dammosum est, inde dolor: turpe est, inde pudor:
pernoscit est, inde timor. *Ibid.*, cap. 49.

300. Quatuor modis peccamus in opere. Primo
latenter, secundo publice, tertio consuetudine,
quarto superba excusatione. Super *Job.*, cap. 4.

301. Quod virtus unit, peccatum disjungit.
Ibid., cap. 8.

302. Anima peccatrix, meretrix est. Super
Psal., xxx.

303. Peccatum est hamus diaboli, quo capiuntur
homines. Super *Psal.*, li.

304. Prima et maxima poena, est ruina de pec-
cato in peccatum. Super *Psal.*, lxxvii.

305. Peccator fit iumentum diaboli, portans in-
differenter ejus onera. Super *Psal.*, lxxli.

306. Peccatores cadunt cogitando; cadunt con-
sentiendo; conteruntur operando; illaqueantur
per consuetudinem; capiuntur in morte. Super
Prov., cap. xxviii.

307. Multum impie agi, qui sine pudore pec-
cata committit. Super *Ecclesiasten*, cap. vii.

308. Non necessitate peccamus, sed perversa
voluntate, que ex liberi arbitrii qualitate pro-
cedit. Super *Sapient.*, cap. 1.

309. Quot peccata habes in corde, tot simul-
clava habes in domo tua. Super *Isai.*, cap. xlvii.

310. Malum est peccare, pejus est peccatum
factum manifestare, pessimum ipsum defendere,
et se innocentem reputare. Super *Hieron.*, cap. ii.

311. Longo gravius est causam peccati pra-
bere, quam peccare. Super *Luce.*, cap. 17.

312. Peccatores conditiones quidem Dei sunt,
voluntate autem sua sunt diaboli. *Ibid.*, cap. 19.

313. Liberos peccant homines, cum credunt se
a nemine videri. Super *Joan.*, cap. 1.

314. Nihil habemus proprium in hoc mundo,
nisi peccata. Super *1 Machab.*, cap. iii.

315. Quanto magis ad finem vitam accelero,
tanto magis peccatis involvor. Lib. 4 *Contem-
plat. de Innocent.*, cap. 4.

316. Ut unumquodque peccatum possit extin-
guere, causa atque occasio, per quam, vel ob quam
admissum est, debet primitus amputari. Collat.
20, *Abbat. Pinapfi*, cap. 10.

VICTORA.

HUGO CARD.

S. JOHANNES
CHRYSOST.

317. Impossibile est, ut aut ignorantia, aut
negligentia, aut vanitate, aut obreptione, nulli cog-
itatione, aut necessitate, aut oblivione non peccet.
Collat. 22, *Abbat. Theon.*, cap. 7.

318. Peccatum magna confusio est, et ideo non
solum embecere, sed se occultare debent peccato-
res, et miseris dicere et reus. Homil. 10, super
Gen.

319. Nihil peccato pejus, ipsum ut introierit
non solum confusio totum replet hominem,
sed et insipientem facit eum, qui antea intellectu
et sapientia multa proditus fuerat. *Ibid.*, ho-
mil. 17.

320. Qui amissa dignitate per peccatum magis
subditus est, et imperium fert potius, quam im-
perat: amittit et nomen quod sit homo, et bru-
torum in se nomina transiit. *Ibid.*, homil. 17.

321. Talis hominum natura est, ut si quando
peccans non refranatur, sed secure agit, ulterius
procedat, et in praecipis furatur. *Ibid.*, homil. 26.

322. Qui peccato exponit se, obstruitur a cogi-
tationibus absurdis. *Ibid.*, homil. 64.

323. Peccatum quando consummatum est, et
opere perfectum, tunc suae absurditatis ostendit
excellentiam. *Ibid.*, homil. 64.

324. Peccatum, donec consummatur, obtene-
brat mentem, et quasi densa nubes mentem con-
rumpit: deinde conscientia insurgit post consum-
mationem, et quovis acensatore mentem graviter
arrodit, monstrans absurditatem facti. *Ibid.*

325. Is quem peccare delectat, duplex seculi et
genium crimen admittit: et quod debita homi-
nino servitutis non reddit obsequia, et quod nu-
mera beneficia peccando ejus pensare nititur
contumelia. *Serm. Quomodo prius*, etc.

326. Qui volens deliquit, vel sponte furit in
peccatis, damnus est. *Serm., de Davidicis Canticis.*

327. Non potest cogitare peccatum, qui supplicium
cogitando veretur. *Prose*.

328. Non potest delinquere, qui futura premia
meditatur.

329. Oblivio mandatorum causa est delictorum.

330. Formido supplicii, abolitio est peccati.
Serm. Super illud Isai: Si *Vulceris et audieris me*, etc.

331. Tunc gravius crimen peccatum est, cum
in peccato duratur. Homil. de *Jona Propheta*.

332. Nihil grave aequo et onerosum invenies,
quam peccatum. *Ibid.*

333. Primum est bonum, nihil omnino pec-
care: secundum vero, post peccatum sentire quod
commiseris atque lugere. Homil. 14, super
Math. Oper. perf.

334. Peccatum gravissima paralysis est: non

paralysis solummodo, sed paralysis etiam pejus,
Ibid., homil. 68.

335. Vere in hoc peior est homo peccator,
quam animal: quoniam animal etsi non glorifi-
cat Deum, non exacerbat: homo autem peccator
non solum non glorificat Deum, sed adhae exacer-
bat. *Ibid.*, homil. 25, super *Math. Oper. imperf.*

336. Sine causa fugit ante diabolum pedibus,
qui sequitur eum peccatis. *Ibid.*, 49.

337. Grandis daemon peccatum est. Homil. 16,
ex *Dicere*, in *Math.*

338. Nihil peccato turpius est, nihil ignomi-
niosius: eo autem qui peccatorum sordibus in-
quinatur, nihil obscenius, nihilque contemptum
dignius. Homil. 4, super *Joan.*

339. Nihil peccato sordidius, nihil immundius.
Ibid., homil. 51.

340. Peccatum mortuo animo gravius est et facinus
oblet. *Ibid.*, homil. 73.

341. Gravis, gravis, inquam, res est, et oner-
osa peccatum, et omni plumbo onerosius. *Ibid.*,
homil. 87.

342. Peccatum quando pariturus, habet con-
fusionem ac pudorem: ubi autem perfectum fue-
rit, impudenter facit eos, qui ipsum parantur.
Homil. 40, super *Acta Apost.*

343. Unumquodque peccatum, ubi patratum
fuerit, et ad finem pervenerit, relinquit in anima
venenum. *Ibid.*, homil. 41.

344. A peccatis duplicia gravis sunt: nunc
quidem quod impingimus, alterum quod deterio-
res efficiunt. *Ibid.*

345. Voluntarius daemon est peccatum, sponta-
neaque insaniam. *Serm. 28, super Epist. ad Rom.*

346. Feroceem peccatum hominem facit, contu-
maceem et impudentem reddit. Homil. 3, super *I
Cor.*

347. Quamvis quisquam locuples sit, quamvis
generosus et nobilis, est tamen inter objectos ab-
jectissimus, cum a peccato vincitur. *Ibid.*, ho-
mil. 9.

348. Nihil tam praeter rationem est, quam pec-
catum: nihil tam insitutum, nihil tam futurum, nihil
tam veniens: omnia evertit, confundit, perdit.
Ibid.

349. Non est, non est, inquam, aliquid pecca-
tum quod non dilectionis virtus, instar ignis con-
sumat. *Prose*.

350. Facilius est enim stipulam tenuem ac viliam
multo igni resistere, quam peccati naturam di-
lectionis vi, ac potentia. Homil. 4, super *I Thess.*

351. Nihil peccato putidius est, et putredine
omni peccatum daterius est atque feclidius. Ho-
mil. 2 super *I Timoth.*

352. Peccato nihil amarius, et hoc nocent, qui

post admissum peccatum conscientie morore macerantur, quomodo dira amaritudine consumuntur. Homil. 31, super *Epist. ad Hebr.*

353. Talis res est peccatum, ut nullo prodar arguente, nullo condennat accusante, nullo fugiat persequente, pavidum faciat et timidum peccatorem. Homil. 3 ad *Pap. Antioch.*

354. Hominis illustis et vulgus cogniti delictum commune omnibus damnari offert. Lib. 3 de *Sacerdot.*

355. Nihil peccante pauperius, nihil ditius est justo. Serm. 5 de *Penit.*

356. Peccatum conceptum volubris est, in precordiis hominis pariens mortem, nisi fuerit penititudine expiatus. In serm. de *Penit.*

357. Peccati conceptio serpens est, in precordiis latens: consummationem vero, venenum spiritus, et lethiferum generat morbum. *Ibid.*

358. Qui peccatum parit, in iudicium cadit: et si neglexerit, in ipso manebit. *Ibid.*

359. Peccati pater et mater, est venter incontinenens et libido. *Ibid.*

360. Peccati virtus, confusa est ebrietas, et castigandi securitas. *Ibid.*

361. Pondus peccati deprimit desperantem. *Ibid.*

362. In corde pigri, ut cinis ardet peccatum. *Ibid.*

363. Peccare humanum est, percurrere autem in flagitiis, non humanum, sed penitus diabolicum. Epist. 5 ad *Theodor. laps.*

364. Ea peccata nos condennant, qua scientes et voluntarie facimus. Homil. 44, super *Gen.*

365. Non tam grave facinus est peccare, quam post peccatum se non pudere. Serm. 3, de *Provident.*

366. Peccatum dum aperitur, minus efficitur: si vero tegatur, peius. Homil. 41, ad *Populum Antioch.*

367. Peccatum ubi initium cepit, nec est qui id ulterius progredi impediat, coliberi postea ac frænari haud facile potest. Lib. *Contra Gentes.*

368. Peccati natura, nisi restringatur, procedens alterius, gravius certe ac magis indomitaefficitur. *Ibid.*

369. Pondus peccati etsi velit, etsi nolit, peccatorem humiliat et incurvat. Lib. 2, de *Conspunct. cordis.*

370. Tale est peccatorum debitum, ut si solliciti sinas ad solvendum, leve sit: sin negligentes, erit gravissimum. Serm. 1 de *Adam, Solomonis, etc.*

371. Quanto sapientiores aut potentiores fuerimus, tanto magis, si peccaverimus, puniemur. Serm. 5, super *Epist. ad Rom.*

372. Omnia increscunt mala, cum et peccamus, nec videmur nobis delinquere. Homil. 6 super *II Cor.*

373. Dormit et mortuus est, qui in peccatis est: nam et male facit ut mortuus, et inutilis est ut dormiens. Serm. 18, super *Epist. ad Ephes.*, in illud 5: *Exurge qui dormis.*

374. Quod peccamus non aliunde nobis oritur, quam quod Dei metus a nobis absit. Lib. 1 *Patroll.*, cap. 12.

375. Peccatum dum committitur, pudoris aliquid admetum habet: cum autem admissum est, eos qui id admisserunt impudenter reddidit. *Ibid.*

376. Perdidicimus est, quadrupedibus quidem imperare, a peccato in servitutem trahi. *Ibid.*

377. Peccata, quanto sunt spiritualiora, et quanto sunt sub majori specie boni palliata, tanto periculosiora sunt, et a sanatione magis distant. In *Regular. moralib. de gula.*

378. Humanum est peccare, diabolicum in peccatis perseverare. Serm. 1 de *Omni. sanctis.*

379. Qui peccaverit, abscondit sibi Deum: ipse vero Deo manifestus manet, sed non acceptus. Super *Prolog. Regule S. Bened.*, cap. 2.

380. Qui semper peccat, semper Deum irritat: et toties manus injicit in Deum, quoties mortaliter delinquit. *Ibid.*, cap. 2, text. 1.

381. Peccatum admittere, cadere est in peccatum: consuetudinem vero peccandi facere, os patet est constringere, ne is qui occidit valeat exire. In cap. 7, *Regul. S. Bened.*, grad. 12.

382. Multi vitam sine crimine habere possunt, sine peccato vero non possunt. Lib. 2 de *Sum. bono*, cap. 18, sent. 1.

383. Majoris est culpa manifeste, quam occulte peccare: dupliciter enim reus est, qui aperte delinquit, quia et agit et docet. *Ibid.*, cap. 20, sent. 1.

384. Aliud est non peccare amore dilectionis Dei, aliud timore supplicii. *Prosev.*

385. Qui enim amore charitatis Dei non peccat, horrescit omne malum, amplectendo iustitiam bonum: nec enim delectat peccatum: etiamsi secleris impunitas promittatur. Qui vero solo supplicii timore in se vitia reprimat, quamvis non expliat opus peccati, vivit tamen in eo voluntas peccandi, doletque sibi illicitum, quod lex prohibere dignoscitur. *Ibid.*, cap. 21, sent. 1.

386. Melius est peccatum cavere, quam emendare: factus enim resistitur hosti, a quo non dum victus sumus, quam et a quo jam superati ac devicti cognoscimur. *Ibid.*, cap. 23, sent. 1.

387. Omne peccatum antequam admittatur, amplius pertimescitur: cum vero in usu venerit

(quamvis grave sit) leve existimatur, et sine ullo metu committitur. *Ibid.*, sent. 2.

388. Frequenter peccare evadendum est, ne forte dum expectamus a vitis surari, et vitia multiplicemus, et salutem non adipiscamur. *Ibid.*, cap. 23, sent. 9.

389. Ibi peccamus, ubi cupiditate vel voluntate defestimur: ubi vero violenter addicimur, etsi factus aut flagitium non est, miseria tamen est. Lib. 3 de *Sum. bono*, cap. 5, sent. ultima.

390. Ibi pecca, ubi Deum esse nescis. Lib. 2 de *Synon.*, cap. 11.

391. Majus peccatum efficitur, non ob naturam, sed ob perpetrantis dignitatem, Lib. 1, epist. 121, ad *Theon. episc.*

392. Grave est eum qui inter subditos censetur, peccare: gravius eum qui divino cultui consecratus est: longe vero gravissimum eum qui pontificis dignitatem nactus sit. *Ibid.*, lib. 3, epist. 15, ad *Elianan.*

393. Eo pejus est cum notitia et scientia peccare, quam sine scientia, quo gravius est peccatum, quod causam excusationis non habet, eo quod habet. De *necessariis quibusdam Questionibus*, explicatio 3.

394. Quosdam nec pudor vitiorum tenet, sed patrocinia turpitudinis sus fingunt, ut etiam honesta peccare videantur. Lib. 3 de *Divin. Inst.*, cap. 15.

395. Ille qui peccat, sperare non debet perpetuam impunitatem, quia nulla est perpetua felicitas. De *Ira Dei*, cap. 20.

396. Nullus est, qui nihil peccat, et multa sunt, qua ad peccandum irritant: aetas, violentia, egestas, occasio, premium. *Ibid.*

397. Servorum filiorumque peccata non coerent, peccatum est. *Ibid.*, cap. 18.

398. Omnis virtutis officium est, non peccare: quo profecto fungi non potest, qui Deum nescit. Lib. 6 de *Divin. Inst.*, cap. 5.

399. Sicut nihil prodest male viventi ante acta vitia prohibita: ita nihil officium peccata vetera correpto. *Ibid.*, cap. 24.

400. Peccatum vitare sapientis est. In *Epitome*, cap. *Non.*

401. Diabolo utemque peiores sumus, cum peccamus, quoniam diabolus nulla precedentis peccati vindicta superbiens peccavit. Ille in innocentia constitutus, nos restituit. Ille persistit in malitia Deo reprobande, nos Deo revocante. Ille induitur ad puniendum, nos ad blandiendum. Ille contra nos requiritentem se, nos contra morientem pro nobis. *Le Ligno vite*, tract. 12, de *Humilitate*, cap. 4.

402. Nullum adeo est grave peccatum, quod Tom. III.

Christi sanguine non delectat. De *Discipl. monast.*, conversat. cap. 12.

403. Nullum peccatum sine cupiditate committitur, et omnis appetitus illicitus istius aviditatis est morbus. Serm. 9 de *Passione Dom.*

404. Peccatum in causa est, quod quidam paralyisi laborant, mutilati sunt, febricitant, et agrotant. Homil. 16.

405. Omne ferme peccatum propter voluptatem conficitur. Centur. 2 de *charit.*, cap. 14.

406. Qui peccatum non odit, cum sit inter peccatores, etiamsi non fecerit ipsum peccatum, tamen fecisse iudicatur. *Parvens.* 205.

407. Peccati pomam metuo, turpitudinem vero negligo: in utroque enim excessus periculosus est. *Ibid.*, *Parvens.* 209.

408. Quid dulce, quid suave potest unquam habere peccatum? Homil. 12 in cap. 21 *Numer.*

409. Peccata vires hostilium praebent: et ipse diabolus in nobis aliquid non prevaleat, nisi et vires ex nostris vitis praeberemus. Homil. 2 in cap. 2 *Judit.*, super illud: *Confortasti Dominus Eglon.*

410. Qui peccatorum factoribus delectantur, sunt velut porci, qui foetorem omnium, tanquam odorem maxissimum expetunt. Homil. 4, in *Psalm. xxxvii*, super illud: *Patriarum et corruptis non*, etc.

411. Hoc ipsum grave peccatum, et oblatio mentis signum, quod nullo peccato intelligis te gravatum: membrum enim quod ita stupuit, ut sentire non possit, longo est a salute. Epist. 118, ad *Archidiaconum Eboracensem.*

412. Vix unum transigimus diem, in quo non offendimus Deum, aut proximum. *Ibid.*

413. Qua sterora, quis sanguis monstrans, que putredo cadaverum immundior est, quam peccatum? *Ibid.*, de *Penitentia injungenda.*

414. Quis est peccator, nisi qui se peccatorem negat? magis ipse peccator est. Et, ut verius dicam, ipse jam peccatum est, qui se jam non intelligit peccatorem. Serm. 30.

415. Prima est felicitas, in peccatorum turpitudinem non venisse: sed felicitas est secunda, peccatorum veniam peccatis intentibus invenisse. *Ibid.*, serm. 34.

416. Lucem tenebrae fugiunt, tenebrae luce redempti abscedunt: ubi Deus, peccatum in hunc; ubi peccatum, non ibi Deus. *Ibid.*, serm. 44.

417. Qui peccare cepit, peccatorum colit et veneratur antiquos: hinc est quod Veneri adhaerit inservit, hinc est quod se Marti crudelis addicit. *Ibid.*, 155.

418. Ille Deum in corpore suo portat, qui nullum portat in suae carnis operatione peccatum. *Ibid.*, serm. 168.

S. LEO I.

S. MACHAN. EGYPT. SEN.

S. MAX. MART.

S. NIKUS ABB. MARY.

ORIGEN.

PETR. ELES.

S. YETROS CERSELL.

PETR. LOMB. MAGISTER SENTENT.

419. Peccatum non est admissum actione quam prius admissum erat voluntate, Lib. 2 Sent., dist. 42.

FRILLO JUD.

420. Peccare et peccatum fovere perinde est. Lib. 1 de Specialib. legib.

SALVIANUS.

421. Non quemadmodum sponte peccare, iniquum ac scelerosum est: ita etiam invito ne pecc ignorantiam peccare, statim iustum censeri debet; neque enim peccatum ullum iustum opus est. Et habet, apud D. Joan. Damasc., lib. 2 Parat., cap. 23.

S. THEODOR. ANTIOCH.

422. Tanto consensu omnes peccata sequimur, quasi summi consilii conspiratione peccemus. Lib. 4 de Gubern. Dei.

S. THEODOR. ANTIOCH.

423. Si honorator est persona peccantis, peccati quoque major est suorum. Ibid.

S. THEODOR. ANTIOCH.

424. Mala inaccessibiliter malis addimus, et peccatis peccata cumulamur. Ibid., lib. 6.

S. THEODOR. ANTIOCH.

425. Qui ignorantia peccant, errore agnito corrigantur. Ibid.

S. THEODOR. ANTIOCH.

426. Si famibus peccatorum errorum perteriti homines alligantur, ipse se absque dubio alligat peccator quisque cum peccat. Ibid.

S. THEODOR. ANTIOCH.

427. Discimus quanta mala peccatum accersit, non solum his qui illud admittunt, sed et illis qui subserviunt. Quest. 34, super Genes.

S. THEODOR. ANTIOCH.

428. Difficile sanantur peccata, quo non statim aut crescere cupimus, opprimuntur. Prover.

S. THEODOR. ANTIOCH.

429. Facilis est eorum eradicatione, cum qui dum peccaverunt, sine peccandi emolumentum inveniant penitendi. Epist. Paschal. 3.

S. THEODOR. ANTIOCH.

430. Peccati cessatio, virtutis principium est. Ibid.

S. THEODOR. ANTIOCH.

431. Consuetudo peccandi peccatores facit horribiles. Lib. 2 in Esang.

S. THOMAS AQUINAS.

432. Homo peccando ab ordine rationis recedit, et ideo a dignitate decidit humana. 2, 2, quest. 64, art. 2.

SENTENTIE PAGANORUM.

ARISTOTEL.

433. Necessae sunt peccata omnia, aut a nascente, aut ab invito, aut a volente, atque sciente fieri. Lib. 1 Ethic., cap. 13.

CATO FORA.

434. Nolo putare, pravos homines peccata lucrari: Temporibus peccata latent, et tempore parent. Lib. 2 Distictor., instr. 28.

CICERO.

435. Dicimus multos ideo peccare et delinquere quod a multis exempla sumunt. Lib. 4 Bhetor. ad Heron.

436. Praeter culpam ac peccatum homini accidere nihil potest, quod sit horribile, aut permissendum. Lib. 5, epist. 21, ad Messiniam.

437. Peccati dolor maximus est, est aeternis: solus, cuius peccatum corrigi non potest. Lib. 11, epist. 15, ad Alitum.

438. Peccata non rerum eventus, sed vitis hominum metienda sunt. De Paradoz., cap. 4.

439. Peccare certe nemini licet: quod autem non licet, id hoc uno tenetur, si arguitur non licere: id siquidem nec minus nec minus unquam fieri potest, quoniam cum in eo est peccatum, si non licet. Ibid.

MIRUS PUBL.

PLATO.

440. Bis peccas, cum peccanti obsequium accommodas. In suis Sentent., sent. 43.

441. Si qui propter peccatorum magnitudinem inenarrabiles esse videntur, perpetratis aut sacrilegiis multis et inanis, aut creditis iniustus, aut facinoribus commissis, hos consentaneas sors proficit in tartarum, unde nunquam egredientur. Proter.

442. Qui vero sanabilibus quidem magnis peccatis obnoxii esse considerant, et in reliqua vita egerint penitentiam, in tartarum incident: postquam autem ibi animi vel plus vel minus, ut purgantur, fuerint commorati, tum egredientur, et ab illis malis liberantur atque solvuntur, tanquam carceribus quibusdam, in superiorem vero illam purgatione regionem, quae terra sperpentium, in qua ad incalendum sedes sunt illis constituta, perveniunt, quas non est facile explicare. In Dialog. Phaedon.

443. Cum quis a se commissa multa peccata deprehendat, conscientie labes eum non patitur quiescere: sed in somnis et ubique extoritur ipse atque percellitur, et cum mala spe vitam tolerat. Prover.

444. Contra vero eum qui nullis sceleris sibi esse conscius, iuranda spes perpetuo conulatur. Lib. 1 de Republ.

PLINIO II.

445. Quo amentia? in hoc totum diem impendens, ut offendas. Lib. 6, epist. 17 ad Restitut.

446. Quis non e vestigio suo exilivit? multa fecimus sponte, plura instinctu. In Panegy. de Trajano Augusto.

447. Certatur ingenti quodam nequitia certamine: major quotidie peccandi cupiditas, minor verecundia est. Lib. 2 de Ira, cap. 8.

SENeca.

448. Iam sibi pomas dedit, qui peccavit. Ibid., cap. 30.

449. Peccamus omnes, alii gravia, alii leviora, alii forte impulsi, aut aliqua nequitia oblati. Lib. 1 de Clement. ad Novem., cap. 6.

450. Facit consuetudinem peccandi, multitudine peccantium. Ibid., cap. 21.

451. Verecundiam peccandi facit ipsa clementia peccati. Ibid.

452. Magna pars peccatorum tollitur, si peccatoris testis assistat: o felicem illum, qui non aspectus tantum, sed et cogitatione emendat. Epist. 11.

453. Initium est salutis, notitia peccati. Epist. 28, Proter.

454. Nam qui peccare se nescit, corrigi non vult: deprehensus tunc oportet, antequam emendetur. Ibid.

ANTONIVS DE PADOA.

S. AUGUST.

455. Dues sunt propter quos delinquimus: aut inest animo pravus opinioibus malitia contracta, aut eliam non est falsa occupatus, ad falsa proclivis est, et cito specie quo non oportet trahente, corrumpitur. Epist. 94.

456. Prima et maxima peccatum est poena, peccasse. Epist. 97.

457. Omne peccatum actio est, actio autem omnis voluntaria est, tam honesta, quam turpis: ergo voluntarium est omne peccatum, De Moribus.

458. Bonus vir est, qui eo perduxit affectu animi, ut non tantum peccare non velit, sed etiam non possit. Ibid.

459. Inviat culpam, qui peccatum preterit. In suis Proverb., in fine postis.

REX. PHEL.

460. Omne peccatum impietatem patit: non enim manus vel oculus peccat, vel aliquid huiusmodi membrum: sed male aut manu, vel oculo, peccatum est. Sent. 9.

461. Pesimum est peccatoribus in unum convenire, cum peccant. Ibid., sent. 99.

462. Optimum quidem est, non peccare: peccantem vero se agnoscere, quam ignorare melius est. Ibid., sent. 273.

VALERIUS MAXIMUS.

TRIMEG.

463. Plus voluisse peccare nocuit, quam non peccasse profuit. Lib. 6 Dictor. memorabil., cap. 1.

464. Quot delinquant, ignorantes, ut ob eam causam immortalitate priventur. Lib. de Potest. et sap. Dei, cui titulus, Pinander., cap. 1.

Vide etiam tit. Adulatio, sent. 20; Anima, sent. 184; Austeritas vitae, sent. 49; Auctoritas, sent. 35; Coelitas, sent. 34; Clamor, sent. 65, 66; Clericus, sent. 115; Compunctio, sent. 108; Confessio, sent. 186; Conscientia renouans, sent. 7, 24, 25; Conscientia, sent. 22, 29, 49; Consuetudo, sent. 123, 124, 125; Correctio, sent. 77; Corruptio, sent. 27; Defensio, sent. 9, 32; Delectatio, sent. 54, 55; Desperatio, sent. 20; Differentia, sent. 22, 26; Displectere, sent. 34; Dominio, sent. 32; Dormire, sent. 30; Eae, sent. 76; Exemplum, sent. 17, 64; Finitis, sent. 4; Furor, sent. 30; Fides, sent. 44, 108; Furor, sent. 44; Gehenna, sent. 8; Impudentia, sent. 1; Enigmata, sent. 48. Liberos arbitri, sent. 5, 6; Malum, sent. 30; Multitudo, sent. 24, 25; Negligentia, sent. 5, 6, 7; Oecario, sent. 10, 11; Patencia Dei, sent. 53, 55, 57; Tunc peccat, sent. 10, 13, 16, 70, 71; Verecundia, sent. 28, 38, 39, 40, 41; Voluptas, sent. 50, 145, 151.

PECCATUM MORTALE.

COLLECTOR.

Definitio. Peccatum mortale est peccatum, ex se indignum peccanti spiritum primam mortem, et constituens secundam reum.

SENTENTIE PATRUM.

S. ABERNOS.

1. Sagitta mortis est peccatum, per quod animus jugulatur. Super I Cor., cap. 15, in illud: Stimulus mortis, etc.

2. Nemo gravior moritur, quam qui peccato vivit. De Noe et Arca, cap. 10.

S. ANTONIVS DE PADOA.

S. AUGUST.

3. Quot mortalia peccatores habent, tot Deos invocant et adorant. Serm. Dom. 6, post Trin.

4. Amat mortem, qui vitam precepta non servat: et horret vitam, qui peccata mortis debita desperata mors frequentat. Serm. 3 de Verb. Dom.

5. Dulce est peccatum, sed amara est mors. Homil. 42 de Quinquagesima Homil.

6. Animi si peccaverint, miserae sunt. Lib. 3, de Lib. arbit., cap. 9.

7. Mors hominis ex poena peccati est, unde et ipse peccatum dicitur: non quia peccat homo dum moritur, sed quia ex peccato factum est ut moriatur. Lib. 14, contra Faust., cap. 3.

8. In peccato moriturus omnes, non in morte peccant: nam peccata procedente morti sequuntur, non morte procedente peccatum. Lib. 4 ad Bonifacium, cap. 4.

9. Omnis qui peccat, moritur. Tract. 49, super Joan.

S. DONAT.

10. Non aetatis temporalis facit, ut peccatum mortale aeternitatem puniatur, sed circumstantia illius in quem peccatur. Super Luc., cap. 6.

11. Immisericorditer ex animo tua, ipsam peccatum occidendo, quam Iudas corpori suo, ipsum jugulando. Serm. 2, Dom. 1, post Pent.

12. Nunquam est peccatum mortale in inferiori parte, alioque superiori. Super lib. 4 Sent., dist. 24, art. 2, quest. 2.

GLOSS. INT.

13. Quoties peccatum, moritur: quoties beneficium, virtus. Super Daniel., cap. 13.

S. GREGORIUS MAG.

14. Cum in peccato animus moritur, citius ad vitam reducitur, si super hunc sollicitus cogitationes vivunt. Lib. 4 Moral., cap. 28.

15. Ita fit diaboli habitatio, in cuius mente regnat peccatum. Super Apocal., cap. 12, in illud: Neque locus tentandus est, etc.

MAYNO.

16. Quod leve est, levatur: quod gravior, audivit. Lib. 2, super Ierem., cap. 25, super illud: Cum abierit Dominus, etc.

HUGO CARD.

17. Quantumvisque magnum sit peccatum, major est misericordia Dei. Quod si via scire, poena peccati in sidera Crucis: peccata trahunt ad infernum, sed calumnias penitentiam propitios, elevat ad caelum. Super Gen., cap. 6.

18. Qui est in mortali peccato, non est digna etiam pane quo vescitur. Prover.

19. Qui est in mortali, indignus est omni bono, etiam vita lata. Ibid., cap. 45.

20. Quoties peccat quis, toties in seipso interit. Christianum. Ibid., cap. 26.

21. Peccatum mortale, quod concipitur per al-

quem de sensibus, occidit sensus interiores et exteriores. Super *Job*, cap. xxxi.

22. Omnia peccata, que usque ad animam intrant per delectationem, suffocant per consensum, submergunt per operationem, putrescere faciunt per consuetudinem. Super *Psal.* lxxviii.

23. Peccator quilibet infernus est, ubi sunt tenebræ obscurissimæ: quia ibi non licet sol justiciæ, ibi tot demones, quot vitii, ibi algor infidelitatis, ibi ardor iniquitatis. Super *Proverb.*, cap. xv.

24. Omnis qui est in mortali, est iumentum diaboli, quod per capistrum, id est, per unum peccatum, ducitur ad aliud. Super *1. Cor.*, cap. xi.

S. INNOC.

25. Lethalis est venenum peccati, quam venenum serpentis. Super *Psal.*, xxxvii, vers. 3.

JOAN. CASS.

26. Quid perniciosius, quidve deformius, quam ut quis honestatis iudicium et regulam ac disciplinam rectæ discretionis amittat, et ea sanus ac sobrius perpetret, quæ nec temulentus quidem quis ac sensu indigens venialiter admittet? Collat. 19. *Abbat. Joan.*, cap. 14.

JOAN. TRIBT.

27. Qui semper peccat, semper Deum irritat: et toties manus inicit in Deum, quoties mortaliter delinquit. Super *Prolog. Regul. S. Benedicti*, cap. 2, text. 1.

28. Omnis qui mortaliter peccat, Janum cordis sui diabolo aperit, Deo claudit. Lib. 1, homil. 3, ad *Thimotheos*.

LACT. PIVM.

29. Peccatum pabulum mortis est. Lib. 4, de *Divis. Inst.*, cap. 25.

S. LAURENT. JUNIEN.

30. Nemo mortaliter peccat insitis, nullusque, nisi volens, immiscuit suavitatem spiritualium servus efficitur. *De Humilit.*, cap. 5.

31. Quo impuniti libertica peccant, eo vehementius damnatione peccantur æterna. *De Signo vite*, tractatu 10, de *Properitate*, cap. 3.

PETR. BLES.

32. Quis stercora, quis sanguis menstruus, quis patredo cadaverum immundior est, quam peccatum? *De Patient. injungenda*.

ROBERTUS A SOBONA.

33. Peccatum primum malum est, quod obligat hominem ad mortem æternam, sed ad pabulum inferni. In *libello dimeris Paraliis*.

SALVIANUS.

34. Cum ea, quibus torquemur, admittimus; ipsi tormentorum nostrorum auctores sumus. Lib. 4, de *Guberna. Dei*.

35. Peccare non desinit, quem in extremis situm, recedere a criminibus sola tantum facit impossibilitas, non voluntas. *Prosev.*

36. Qui enim a malis actibus tantum morbo discedit, non relinquit scelera, sed relinquuntur a sceleribus.

37. Quia quantum ad animam necdum desit, qui adhuc velit peccare, si possit.

38. Non bonis itaque spelus inlinitur, qui ad hoc tantum peccat in vita, ut peccatorum molem redimat in morte. *Ibid.*, libro 1, ad *Eccles. cathol.*

PECCATUM ORIGINALE.

Definitio. Peccatum originale est culpa primi peccati Adæ, homini ingenta. COLLECTOR.

SENTENTIE PATRUM.

1. Nisi originale peccatum fuisset, vitium nullum esset. Super *Apocal.*, cap. vi.

S. AMEDOS.

2. Necesse est omnem hominem in peccato originali natum, illo non dimisso damnari. Lib. de *Conceptu originali*, cap. 28.

S. ANSELM.

3. Corpus homini gravissimum vinculum est, propter antiquum peccatum. *De Morib. Eccles.*, cap. 22.

S. AUGUST.

4. Parvulus trahit peccatum originale ab Adam. *Epist.* 23.

5. Propter unius peccatum, in quo omnes peccaverunt, merito Deus justique damnavit. *Epist.* 105.

6. Inexcussibilis est omnis peccator reatu originis. *Ibid.*

7. Quicumque ex homine uno multi in seipis futuri erant, tunc in illo unus erant: proinde illud peccatum solus esset, si ex illo nullus exisset. *Epist.* 106.

8. Genus humanum non peccasset in Adam, si ipse non peccasset. Lib. 6, de *Genet. ad lit.*, cap. 9.

9. Ideo quisque renascitur, ut solvatur in eo quicquid peccati est cum quo nascitur. In *Enchirid.*, cap. 41.

10. Peccatum originale non solvitur ac diluitur, nisi per unum mediatorem Dei et hominum, hominem Jesum Christum, qui solus potuit ita nasci, ut ei opus non esset renasci. *Ibid.*, cap. 48.

11. Propter hoc renascimur, ut Duo placeamus: cui merito displicet, quod nascendo contraximus. *Ibid.*, cap. 76.

12. Missima omnium poena erit eorum qui præter peccatum originale quod traxerunt, nullum insuper addiderunt. *Ibid.*, cap. 93.

13. Omnis humana natura per peccatum primi hominis, in vanitatem de veritate collapsa est. Lib. 17, de *Civitate Dei*, cap. 11.

14. In originali malo duo sunt, peccatum atque supplicium. *Ibid.*, lib. 22, cap. 24.

15. Peccato transgressionis, mortales ex immortalibus facti sumus. *De duobus amantibus*, cap. 13.

16. Si aliquis naturaliter dicitur malus propter originem veteris peccati dicitur. *De Vite contra Manich.*, cap. 9.

17. Cœcitas parvulos, ut remissione indigent

peccatorum, non nisi originale traxisse peccatum. Lib. 1, de *Anima et orig.*, cap. 12.

18. Deus prædestinat ad æternam mortem, propter originale peccatum. *Ibid.*, lib. 4, cap. 11.

19. Propter originale peccatum reconciliatio necessaria est omnibus per unum, qui sine peccato venit in mundum. Lib. 4, ad *Bonif.*, cap. 5.

20. Peccata originalia dicuntur aliena et nostra. *De Concept. et grav.*, cap. 6.

21. Peccatum originale non est malum nuptiarum, sed primorum hominum peccatum in posterum propagatione tractatum. Lib. 2, contra *Julian.*, cap. 40.

22. Quod in homine malum est, est fructus originalis peccati. *Ibid.*, lib. 4, cap. 9.

23. Negantes originale peccatum, coguntur dicere Deum vel invalidum, vel injustum. *Ibid.*, lib. 6, cap. 24.

24. Pertinet originale peccatum ad hoc genus, ubi sic peccatum est, ut ipsam sit et poena peccati. Lib. 1, *Oper. imperf. contra Julian.*, num. 17.

25. Talit gratia Christi originalis peccati reatum, sed rem invisibilem invisibiliter tollit. *Ibid.*, num. 97.

26. Peccati originalis abolitionem, circumcisio infantis lex significabat. *Ibid.*, lib. 2, num. 221.

27. Quæcumque nascitur proles, originali est obligata peccato. Lib. 1 de *Nuptiis*, cap. 24.

28. Voluntarium peccatum hominis primi, originale est causa peccati. *Ibid.*, lib. 2, cap. 26.

29. Originalis culpa inest nascentibus, que non aboletur nisi in presentibus. *Ibid.*, cap. 39.

30. Nascitur proles ad penam, nisi renascatur ad vitam. *Ibid.*, lib. 4, cap. 17.

31. Homo quando nascitur, jam cum morte nascitur, qui de Adam peccatum trahit. *Tract. 49, super Joan.*

S. DOMIN.

32. Quatuor mala indicta sunt homini propter peccatum originale: concupiscentia, impotentia, malitia, ignorantia. Super *Luc.*, cap. vii.

S. GREGOR. MAG.

33. Peccatum originale à parentibus trahimus: et nisi per gratiam Baptismatis solvamus, etiam parentum peccata portamus. Lib. 15 *Moral.*, super illud *Job* xxi: *Deus servabit filium utrum dolorem Patris*.

34. Pro culpa parentis, ex originali peccato anima polluitur proles. *Ibid.*

35. Deleto originali peccato, ex parentum nequitia in anima parvuli non tenentur. *Ibid.*

36. Quia homo per mulierem culpe subditam nascitur, reatu primi infirmus in prole propagatur. *Ibid.*, lib. 17, cap. 8, super illud *Job* lxx: *Namquid justificari potest homo? etc. Prosev.*

37. Et quia in radice putruit humani generis ramos, in conditionis suæ viriditate minime subsistit. *Ibid.*

38. Culpa originalis mater contumeliosus sensus carnis recte intelligitur: quia ex illa nascendo prodiit qui esse ab illa copit. *Ibid.*, lib. 6, in *1. Reg.*, cap. 2, super illud *xvi: Et ait Samsel: Sicut fecit mulieres, etc.*

39. O gravis necessitas, et infelix conditio! antequam peccamus, peccato constringimur: et antequam delinquamus, delicto tenemur. Lib. 1, de *Contemptu mundi*, cap. 3.

S. INNOC. III.

40. Tunc originale est intensum in homine, cum et secundum reatum, et secundum actum existit in illo, ut reatus ad habent, et actus ad fontem referatur. *Prosev.*

41. Verum in baptizato laicus mundus, sed fomes reliquitur: qui trans riuos, et remaneat actus: et ideo remissus est post baptismum, quod ante baptismum erant intensus.

42. Nam etsi non sit deletum, quantum ad fontem; est tamen deletum, quantum ad laborem, ut jam per illud homo non obligetur ad culpam, sed exerceatur ad luctum. Super *Psal.* xxxi, vers. 4.

43. Peccatum ubi intravit, libertatem perdidit, et corruptit potestatem naturæ datam, servitute quoque introduxit. *Homil.* 29, super *Gen.*

S. JOHANNES CHRYSOST.

44. Magnus dæmon peccatum est, quod si abs te abjeceris, major eris, quam qui dæmonia ejiciunt. *Homil.* 33, super *Matth. Oper. perf.*

45. Originale peccatum sic in homine per baptismum curatur, quod nihilominus ab eo qui curatus est, transmittitur in prolem, quam generat. In *Compendio Theologiae de Virtus naturæ, etc., de Peccato originali*.

JOAN. GERS.

PECCATUM VENIALE.

Definitio. Peccatum veniale est levis offensæ Dei. Vel, peccatum veniale est peccatum actuale, cujus venia facile obtinetur. Vel, peccatum veniale est peccatum ex se non infligens peccati mortem spirituales. Vel, peccatum veniale ex parvitate materiae est peccatum naturæ suæ mortale: sed per accidens veniale, ratione exiguitatis materie. Peccatum veniale ex genere suo est peccatum, cujus malitia sumpta ex objecto, est natura sua levis. Peccatum veniale ex defectu plene deliberationis, est peccatum naturæ suæ mortale: sed per accidens veniale, quia fit cum semiplena deliberatione.

SENTENTIE PATRUM.

1. Ex consuetudine venialium peccatorum, cœcitas mentis et fratricidii Dei amittitur, et

S. LIBERATUS MAGNUS.

gratia multiformis negligitur. De Paradiso anime, part. 1. de Virtut., cap. 22.

S. AUGUST.

2. Nullum peccatum adeo parvum est, quod non croscat neglectum. De Vera et falsa penit., cap. 8.

3. Pro quotidianis peccatis, sine quibus hic non vivitur, etiam bene vivitur, quotidiana remissio peccata est. Lib. 4 ad Bonifac., cap. 12.

4. Levia peccata non continentur; si contemnis, quando appendis; expavesce, quando numeras. Prose.

5. Levia multa faciunt unam grande, multa gutta implent flumen, multa grana faciunt massam. Tract. 1, super Epist. Joan., cap. III.

6. Minuta peccata licet oculi animam non credamus, haec tamen eam velut quibusdam pustulis, et quasi horrida scabies replentes, difformem faciunt, ut eam ad amplecti illius sponsi coelestis, aut vix, aut eum grandi confessione venire permittant. Sermon. 4, pro Defunctis.

7. Minuta peccata sunt velut scabies, quae nostrum decus ita exterminant, ut ab illius sponsi speciosae forma prope illis hominum castissimis amplexibus separant. Rom. 59, ex Quinquages. Hunt.

8. Noli ille contemnere, quia minor sunt, sed time quia plura sunt: quotidiani sunt ista quae dies, sed tamen peccata sunt, et non sunt levia, quia plura: quia vero quotidiana et plurima, timenda est ratio multitudinis, et si non magnitudinis. Sermon. 4, Dom. 1 Quadrages.

9. Minuta plura peccata, si negligantur, occidunt. Prose.

10. Minuta sunt guttae, quae flumina implent: minuta sunt grana arenae, sed si multa arena impoanatur, premitur atque opprimunt.

11. Hoc facit sentina neglecta, quod facit fluctus irruere: passim per sentinam intrat, sed cum intrando et non exhaurendo, mergit navim. Tract. 42 super Joan.

S. BERNARD.

12. Mens Deo dicata sic caveat minima vitia, ut majora: quia a minimis incipiunt, qui in maxima prorumpunt. De Ord. vita

S. BONAV.

13. Quamvis singula non lethali vulnere ferire sentiantur, tamen omnia simul congregata velut scabies (aequod plurimum) nocent. Super lib. 4, Sent., dist. 16, part. 2, art. 3, quest. 1.

S. BERNON.

14. Nullus adeo justus, qui saltem venialiter non peccet. Super Psalm. LXXV, vers. 8.

S. C. BERNARDUS ARELAT.

15. Non solum majora peccata, sed etiam et minuta (si minima plura sunt) mergunt. Rom. 8.

S. DODRITH.

16. Curata levia quoad levia sunt, ne graviora fiant: peccata enim a parvis incipiunt, et ad magna mala perducunt. Doctr. 3.

S. GREGORIUS MAGNUS.

17. Cum peccata minima fieri se devitate quisque negligit, a statu salutis non quidem repente

sed partibus totus cadit. Part. 3 Pastoral., cap. 1, admonit. 34.

18. Si despiciunt timere dum pensant, debent formidare dum numerant: alios quippe gurgites fluminum parvas, sed immerse implent guttae pluviarum, et hoc agit sentina latenter exerescens, quod patenter procella saeviens. Ibid.

19. Admissa peccata eo facilius oblivioni traduntur, quo ea vel nulla, vel levia putantur. Super septem Psalm. Psalms, super Psalm. IV, vers. 3.

20. Ad peccatum maximum, quod opere perpetratur, nequaquam perveniens, si incentiva vitiorum statim in mente jugulas, et parvulus Babylonis allidis ad petram, in qua serpentis vestigia non reperiuntur. Epist. 8 ad Demetriadem.

21. Non cito ad majora progredieris, qui etiam parva formidat. Epist. 14 ad Celaniam.

22. Ibi te maxime oportet observare peccatum, ubi nasci solent. Epist. 1 ad Demetriadem.

23. Leve nunquam est Deum etiam in exiguo contemnere, qui non tantum ad qualitatem peccati respicit, sed etiam ad personam contemptum. In Regula Monachorum, cap. 1 de Obedientia.

24. Qui levi peccatorum sordis maculatus est, levioribus purgatur monitis: porro peccata gravia, quae ad mortem trahunt, nec nitro, nec herba horridi diu possunt: sed gravioribus tormentis indigent. In cap. 2 Hierem., super illud: Si laveris te nitro, etc.

25. Quod leve est, lavatur: quod gravius, excutitur. Lib. 2 super Ieron., cap. IV, super illud: Cum abluerit Dominus, etc.

26. Diabolus non tentat cito aliquem per grandia vitia, sed per parva, ut possit quomodoocumque intrare et dominari homini, et postea eum in majora vitia impellat. Super Psalm. cxi, vers. 3: Et ostium circumstantis, etc.

27. Scintilla res parva est, et tamen dum excutitur, non videtur: sed si fortim comprehenderit, est nutrimenta sui (quamvis parvis ignis) invenerit: moenia, urbes, latissimos salus, regionesque consumit. Lib. 3 super Ep. ad Galat., cap. 1, in illud: Modicum fermentum, etc.

28. Noli contemnere minima, paulatim enim accedunt et deficiunt, qui minima contemnunt. Lib. 6 De victorie dare, cap. 3.

29. Tanta in peccatis venialibus facilitate tanquam naturali lege prolabimur, ut quantalibet circumspicione magna custodis caveantur, non possunt ad plenum ista vitari. Collat. 26, Abbat. Phisani, cap. 11.

30. Scientibus perfectionis hominum, etiam minorum peccatorum multitudine gravissima est. Collat. 23, Abbat. Theonis, cap. 7.

S. HIERON.

S. JOANNES CHRYSOST.

31. Non negligendum est hoc malum, quod ab oculis parvisque seminibus augetur quotidie, et ab ortu suo latius longiusque distenditur. De grat. Dei, et Lib. arbit., cap. 1.

32. Sic a minimis ad maxima gradatim diabolus homines ducit, ut inde ad desperationem detradat, et hanc viam perniciosissimum adveniit. Rom. 87 super Math. Oper. perf.

33. Qui pusilla dissimulant, ad majora invitant. Super Epistolam ad Galat.

34. Magnum est malum, quod nihil esse videtur: etiam quae nihil esse videntur, facile contemuntur, quos vero contemuntur augetur ac multiplicatur: quae autem augetur, redduntur incurabilia. Sermon. 14 super Epist. ad Ephes.

35. Principia peccatorum nobis cavenda sunt; quae minima fuerint, evitanda, et quibus et majora ortum ducunt. Prose.

36. Nam qui errata vel singula, uti exigunt, parvipendere consuevit, paulatim omnium peccatorum facturum peccatorum. Sermon. de nequitia deputa.

37. Si levium delictorum magnitudo noscatur, et majorum facillime pernicies noscitur. Sermon. de Levium peccatorum periculis.

S. JOANNES DAMASC.

38. Parva non sunt, ex quibus magna proveniunt. Orat. 1 de Imaginibus.

JOAN. GERS.

39. Nullum peccatum est adeo veniale, quin fiat mortale dum placet. De vita spirituali anime, loc. 1, corollar. 4.

S. HIERONIMUS HISPALENSIS.

40. Multi vitam sine crimine habere possunt, sine peccato vero non possunt. Lib. 2 de Sum. bono, cap. 18, sent. 4.

41. Peccata levia ab incipientibus quotidiana satisfactione purgantur, et tamen a perfectis viciis, velut magna crimina evitantur. Ibid., sent. 5.

42. Non solum gravia, sed et levia sunt cavenda peccata: multa enim levia, immo grave efficiunt, sicut solent ex parvissimis guttibus immensa flumina crescere: numerositas enim in unum coacta erundantem efficit copiam. Ibid., sent. 4.

43. Peccata qui incipientibus levia sunt, perfectis viciis gravia reputantur. Prose.

44. Tanto enim majus cognoscitur esse peccatum, quanto major qui peccat habetur.

45. Crucis delicti animalis iuxta ordinem metrorum: et ampe quod minoribus ignoscitur, majoribus imputatur. Ibid., sent. 5.

46. Iudicio divino in reatum nequiores labuntur, qui distringere minorata facta sua per negligentiam contemunt. Ibid., cap. 19, sent. 1.

47. Boni facta quaelam non gravia, libere ac sine metu committunt, ad peiora scelera, et horrenda peccandi consuetudine labuntur. Ibid., cap. 29, sent. 1.

JOAN. CASI.

48. Aliquando utiliter peccatur in minimis, ut majora vitia vitentur. Ibid., cap. 33, sent. 5.

49. Ne contemnas, etiam si parvam videris intra te fermentari malitiam: quia modicum fermenti totam massam corrumpit: et alio neque de parvo peccato negligas, quoniam ex uno peccato generatur et aliud. Prose.

50. Sicut enim ex justitia generatur justitia, et ex castitate castitas: et castus accepto castitatis fermento, quotidie castior efficitur. Haec et qui semel intra se licet parvum malitiae reposerit fermentum, quotidie in semetipso nequior efficitur ac deterior. Rom. 23, in cap. xxvii, Numer.

51. Qui in parvis labitur, labetur aliquando in majoribus: et qui non est deductus a parvis, erit intra contra majora munus et tutus, ut ei resili non possit. Contra Monach.

52. Multum in principio ex parvo errore cepto, in pelagus erroris dilapsi et effusi sunt. Ibid.

53. Minus instat scintilla, nacta materiam, incendium magna flamma efficitur. Ibid.

54. Oportet hominem in infimo nihil peccare malum, ne superius lubricis foramen parvum inveniat, et tandem totam caput cum cauda violenter indiget. Sermon. 8 ad Novit., divis. 3.

55. Dum parva latent vicia, tempestive adhibenda sunt remedia, ne urticae crescentes, bona semina premant. Sermon. 1 ad Novit., divis. 4.

56. Non est minimum in humana vita, negligere minima. Sent. 8.

PECCATORUM DEFENSIO.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Erubescere debemus, et condemnare peccatum, non defendere: quoniam pudore culpa minuitur, defensione emulatur. Lib. 2 de Cain et Abel, cap. 7.

2. Defendere culpam aliarum, gravis superbia est. Part. 2, ut. 3, cap. 3, § 11.

3. Non parvum malum est ad defendendum peccatum, a medicamento confessionis averti. De Virginitate, sent. 3.

4. Non est adhibenda laxa defensio, sed verax defensio peccatorum. De Continent., cap. 4.

5. Nolens se esse reum, addit potius ad reatum: et sua excusando non accusando peccatum ignorat non se possum removere, sed veniam. Ibid.

6. Sentiat culpam, nec velit excusare se contentens ne augeat crimine. De vera et falsa Penit., cap. 16.

7. Peior damnabiliorque est superbia, quae etiam in peccatis manifestis suffragium excusationis inquiritur. Prose.

ORIGEN.

S. SERAP. EGIPSC.

THOMAS A. AEMPIS.

S. PETR.

S. AMBROS.

S. ANTONIN.

S. AUGUST.

UNIVERSITATIS ANTONOMAS

ANONOMA GENERAL DE

gratia multiformis negligitur. De Paradiso anime, part. 1. de Virtut., cap. 22.

S. AUGUST.

2. Nullum peccatum adeo parvum est, quod non croscat neglectum. De Vera et falsa penit., cap. 8.

3. Pro quotidianis peccatis, sine quibus hic non vivitur, etiam bene vivitur, quotidiana remissio peccata est. Lib. 4 ad Bonifac., cap. 12.

4. Levia peccata non contemnere; si contemnis, quando appendis; expavesce, quando numeras. Prose.

5. Levia multa faciunt unam grande, multa gutta implent flumen, multa grana faciunt massam. Tract. 1, super Epist. Joan., cap. III.

6. Minuta peccata licet oculi animam non credamus, haec tamen eam velut quibusdam pustulis, et quasi horrida scabies replentes, difformem faciunt, ut eam ad amplecti illius sponsi celestis, aut vix, aut eum grandi confessione venire permittant. Sermon. 4, pro Defunctis.

7. Minuta peccata sunt velut scabies, quae nostrum decus ita exterminant, ut ab illius sponsi speciosae forma prope illis hominum castissimis amplexibus separant. Rom. 59, ex Quinquages. Hunt.

8. Noli illa contemnere, quia minima sunt, sed time quia plura sunt: quotidiana sunt ista quae dies, sed tamen peccata sunt, et non sunt levia, quia plura: quia vero quotidiana et plurima, timenda est ratio multitudinis, et si non magnitudinis. Sermon. 4, Dom. 1 Quadrages.

9. Minuta plura peccata, si negligantur, occidunt. Prose.

10. Minuta sunt guttae, quae flumina implent: minuta sunt grana arenae, sed si multa arena impo-natur, premitur atque opprimunt.

11. Hoc facit sentina neglecta, quod facit fluctus irruere: passim per sentinam intrat, sed cum intrando et non exhaurendo, mergit navim. Tract. 42 super Joan.

S. BERNARD.

12. Mens Deo dicata sic caveat minima vitia, ut majora: quia a minimis incipiunt, qui in maxima prorumpunt. De Ord. vita

S. BONAV.

13. Quamvis singula non lethali vulnere ferire sentiantur, tamen omnia simul congregata velut scabies (aequod plurimum) nocent. Super lib. 4, Sent., dist. 16, part. 2, art. 3, quest. 1.

S. BERN.

14. Nullus adeo justus, qui saltem venialiter non peccet. Super Psalm. LXXV, vers. 8.

S. C. BERNARDUS ARELAT.

15. Non solum majora peccata, sed etiam et minuta (si minima plura sunt) mergunt. Rom. 8.

S. DOBOTH.

16. Curata levia quoad levia sunt, ne graviora fiant: peccata enim a parvis incipiunt, et ad magna mala perducunt. Doctr. 3.

S. GREGORIUS MAGNUS.

17. Cum peccata minima fieri se devitate quisque negligit, a sicuti stultitia non quidem repente

sed partibus totus cadit. Part. 3 Pastoral., cap. 1, admonit. 34.

18. Si despiciunt timere dum pensant, debent formidare dum numerant: alios quippe gurgites fluminum parvas, sed immerse implent guttae pluviarum, et hoc agit sentina latenter exerescens, quod patenter procella saeviens. Ibid.

19. Admissa peccata eo facilius oblivioni traduntur, quo ea vel nulla, vel levia putantur. Super septem Psalm. Psalms, super Psalm. IV, vers. 3.

20. Ad peccatum maximum, quod opere perpetratur, nequaquam perveniens, si incentiva vitiorum statim in mente jugulas, et parvulus Babylonis allidis ad petram, in qua serpentis vestigia non reperiuntur. Epist. 8 ad Demetriadem.

21. Non cito ad majora progredieris, qui etiam parva formidat. Epist. 14 ad Celaniam.

22. Ibi te maxime oportet observare peccatum, ubi nasci solent. Epist. 1 ad Demetriadem.

23. Leve nunquam est Deum etiam in exiguo contemnere, qui non tantum ad qualitatem peccati respicit, sed etiam ad personam contemptum. In Regula Monachorum, cap. 1 de Obedientia.

24. Qui levi peccatorum sordis maculatus est, levioribus purgatur monitis: porro peccata gravia, quae ad mortem trahunt, nec nitro, nec herba horridi diu possunt: sed gravioribus tormentis indigent. In cap. 2 Hierem., super illud: Si laveris te nitro, etc.

25. Quod leve est, lavatur: quod gravius, excutitur. Lib. 2 super Ieron., cap. IV, super illud: Cum abluerit Dominus, etc.

26. Diabolus non tentat cito aliquem per grandia vitia, sed per parva, ut possit quomodoocumque intrare et dominari homini, et postea eum in majora vitia impellat. Super Psalm. cxi, vers. 3: Et ostium circumstantis, etc.

27. Scintilla res parva est, et tamen dum excutitur, non videtur: sed si fortim comprehenderit, est nutrimenta sui (quamvis parvis ignis) invenerit: moenia, urbes, latissimos salus, regionesque consumit. Lib. 3 super Ep. ad Galat., cap. 1, in illud: Modicum fermentum, etc.

28. Noli contemnere minima, paulatim enim acco ad deficiunt, qui minima contemnunt. Lib. 6 De victorie dare, cap. 3.

29. Tanta in peccatis venialibus facilitate tanquam naturali lege prolabimur, ut quantalibet circumspicione magna custodis caveantur, non possunt ad plenum ista vitari. Collat. 26, Abbat. Phisani, cap. 11.

30. Scientibus perfectionis hominum, etiam minorum peccatorum multitudine gravissima est. Collat. 23, Abbat. Theonis, cap. 7.

S. HIERON.

S. JOANNES CHRYSOST.

31. Non negligendum est hoc malum, quod ab oculis parvisque seminibus augetur quotidie, et ab ortu suo latius longiusque distenditur. De grat. Dei, et Lib. arbit., cap. 1.

32. Sic a minimis ad maxima gradatim diabolus homines ducit, ut inde ad desperationem detradat, et hanc viam perniciosissimum adveniit. Rom. 87 super Math. Oper. perf.

33. Qui pusilla dissimulant, ad majora invitant. Super Epistolam ad Galat.

34. Magnum est malum, quod nihil esse videtur: etiam quae nihil esse videntur, facile contemuntur, quos vero contemuntur augetur ac multiplicatur: quae autem augetur, redduntur incurabilia. Sermon. 14 super Epist. ad Ephes.

35. Principia peccatorum nobis cavenda sunt; quae minima fuerint, evitanda, et quibus et majora ortum ducunt. Prose.

36. Nam qui errata vel singula, uti exigunt, parvipendere consuevit, paulatim omnium peccatorum facturum peccatorum. Sermon. de nequitia deputa.

37. Si levium delictorum magnitudo noscatur, et majorum facillime pernicies noscitur. Sermon. de Levium peccatorum periculis.

S. JOANNES DAMASC.

38. Parva non sunt, ex quibus magna proveniunt. Orat. 1 de Imaginibus.

JOAN. GERS.

39. Nullum peccatum est adeo veniale, quin fiat mortale dum placet. De vita spirituali anime, loci. 1, corollar. 4.

S. HIERONIMUS HISPALENSIS.

40. Multi vitam sine crimine habere possunt, sine peccato vero non possunt. Lib. 2 de Sum. bono, cap. 18, sent. 4.

41. Peccata levia ab incipientibus quotidiana satisfactione purgantur, et tamen a perfectis viciis, velut magna crimina evitantur. Ibid., sent. 5.

42. Non solum gravia, sed et levia sunt cavenda peccata: multa enim levia, immo grave efficiunt, sicut solent ex parvissimis guttibus immensa flumina crescere: numerositas enim in unum coacta erundantem efficit copiam. Ibid., sent. 4.

43. Peccata qui incipientibus levia sunt, perfectis viciis gravia reputantur. Prose.

44. Tanto enim majus cognoscitur esse peccatum, quanto major qui peccat habetur.

45. Cuncti delicti animalis iuxta ordinem metrorum: et ampe quod minoribus ignoscitur, majoribus imputatur. Ibid., sent. 5.

46. Iudicio divino in reatum nequiores labuntur, qui distringere minorata facta sua per negligentiam contemunt. Ibid., cap. 19, sent. 1.

47. Boni facta quaelam non gravia, libere ac sine metu committunt, ad peiora scelerata, et horrida peccandi consuetudine labuntur. Ibid., cap. 29, sent. 1.

48. Aliquando utiliter peccatur in minimis, ut majora vitia vitentur. Ibid., cap. 33, sent. 5.

49. Ne contemnas, etiam si parvam videris intra te fermentari malitiam: quia modicum fermenti totam massam corrumpit: et alio neque de parvo peccato negligas, quoniam ex uno peccato generatur et aliud. Prose.

50. Sicut enim ex justitia generatur justitia, et ex castitate castitas: et castus accepto castitatis fermento, quotidie castior efficitur. Haec et qui semel intra se licet parvum malitiae reposerit fermentum, quotidie in semetipso nequior efficitur ac deterior. Rom. 23, in cap. xxvii, Numer.

51. Qui in parvis labitur, labetur aliquando in majoribus: et qui non est deductus a parvis, erit intra contra majora munus et tutus, ut ei resisti non possit. Contra Monach.

52. Multum in principio ex parvo errore cepto, in pelagus erroris dilapsi et effusi sunt. Ibid.

53. Minus instat scintilla, nacta materiam, incendium magna flamma efficitur. Ibid.

54. Oportet hominem in infimo nihil peccare malum, ne superius lubricis foramen parvum inveniat, et tandem totam caput cum cauda violenter indiget. Sermon. 8 ad Novit., divis. 3.

55. Dum parva latent vicia, tempestive adhibenda sunt remedia, ne urticae crescentes, bona semina premant. Sermon. 1 ad Novit., divis. 4.

56. Non est minimum in humana vita, negligere minima. Sent. 8.

PECCATORUM DEFENSIO.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Erubescere debemus, et condemnare peccatum, non defendere: quoniam pudore culpa minuitur, defensione emulatur. Lib. 2 de Cain et Abel, cap. 7.

2. Defendere culpam aliarum, gravis superbia est. Part. 2, ut. 3, cap. 3, § 11.

3. Non parvum malum est ad defendendum peccatum, a medicamento confessionis averti. De Virginitate, sent. 3.

4. Non est adhibenda laxa defensio, sed verax defensio peccatorum. De Continentia, cap. 4.

5. Nolens se esse roium, addit potius ad reatum: et sua excusando non accusando peccatum ignorat non se possum removere, sed veniam. Ibid.

6. Sentiat culpam, nec velit excusare se contentens ne augeat crimine. De vera et falsa Penit., cap. 16.

7. Peior damnabiliorque est superbia, quae etiam in peccatis manifestis suffragium excusationis inquiritur. Prose.

ORIGEN.

S. SERAP. EGIPSC.

THOMAS A. AEMPIS.

S. PETR.

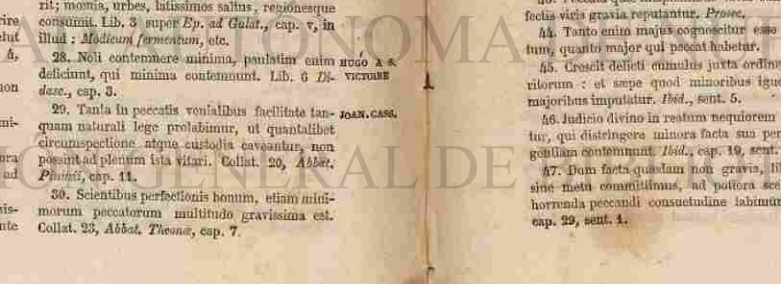
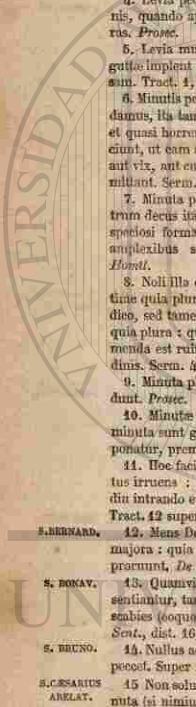
S. AMBROS.

S. ANTONIN.

S. AUGUST.

JOAN. CASI.

VICTORIE

8. Accusatio potius quam excusatio vera est, ubi mandati divini est aperta transgressio. Lib. 4, de Civit. Dei, cap. 16.

9. Dignatur superbus, cum peccat, convinci, quod ipse peccaverit. De Continent., cap. 5.

10. Si tu te excusas, claudis animam, includis peccatum, excludis indulgentiam. Item 11 et Quinquag.

11. Velociores sunt homines ad excusationem, quam ad confessionem peccatorum suorum. Lib. 3 de Lib. arbit., cap. 2.

12. Diabolus suadet hominibus excusationes peccatorum. Item 12 et Quinquag.

13. Peccata ignorantiam vel negligentiam melius accusantur ut peccant, quam excusantur ut maneant. Super Psalm. cv, vers. 8.

14. In confessione meretricis, adulteris, flagitiose defendunt peccata sua; sicut morunt, negant; si autem vel deprehensio atque convictio fuerint, defendunt; et quam facilis defensio eorum, quam celsa, sed quam preceps, quam quotidiana, et quam sacrilega? Super Psalm. cxi, in exposit., vers. 5.

15. Nemo periculosius peccat, quam qui peccata defendit. In suis Proverbiis, verbo Nemo.

16. Genus excusationis est, cum argueris tu, alium incusare; porro excusare te velle, quando corripieris, quam sit non modo minime fructuosum, sed et periculosum. Serm. 16, super Cant.

17. In animam suam peccat qui se excusat, repellens proinde indulgentiam medicinam, et sic vitam sibi proprio ore intercludens. Ibid.

18. Culpa sibi profecto est confessio, que culpam non diluit; quæ se excusat, non accusat. Ibid.

19. Multis modis fiunt excusationes in peccatis; aut enim dicit, qui se excusat, non feci; aut feci quidem, sed bene feci; aut si male, non multum male, non mala intentione. De Duodecim gradibus humilit., gradus 8.

20. Multo periculosior est fallax ac superba confessio, quam peccat et obstinata defensio. Ibid., grad. 9.

21. Sola necessitas est, que dicitur confessio, cum reus non id quod factum est defendit, sed ut ignoscatur, exposulat. Super Psalm. vi.

22. Hoc maximum vitium est, quo laborat humanitas, ut post peccatum suum potius ad excusationes confugiat, quam penitentis se confessione prosternat. Super Psalm. cxi, vers. 4: ad excusandas excusationes, etc.

23. Baudus servus, qui non est velox ad se excusandum, sed humiliter sustinet verecundiam et repulsiorem de peccato, ubi non eorumisit culpam. In suis Opusc., in admonit. ad Fratres, cap. 22.

24. Ubi aliquid male fit, et quasi ex auctoritate defenditur, tunc non debet dormire severitas; quando vero non defenditur, tunc dissimulari potest propter scandalum. In Dever. Gratiani.

25. Melior est causa, que non defenditur et probatur: Susanna tacuit, et vicit. Super Luc. cap. xxiii.

26. Qui se ponit, sollicitus est, non demum peccat, et non se excusat: sed confitetur et vindicat in se quod deliquit. Super II Cor., cap. 7.

27. Super malorum preclina constantia dicitur: et dum mens a pravitate sua flecti non patitur, quasi ex recti defensione gloristur. Lib. 32 Moral., cap. 47.

28. Sunt nonnulli, qui nequaquam desunt quod faciunt; sed etiam laudare et defendere non audent; ne defendendo nequitiam nequitiam adiungat. Ibid., lib. 4, cap. 49.

29. Mens perversa que fecit, defendere non audent; ne defendendo nequitiam nequitiam adiungat. Ibid., cap. 48.

30. Peccatores quique in quo sibi male sunt consci, in eo etiam peccantem defendunt. Ibid., lib. 33, cap. 4.

31. Nequissimorum facta, nequiores perversis patrocinium timentur. Ibid.

32. Summa criminum dum defenditur, augeatur. Ibid.

33. Quos similis reatus sociat, concordia pertinacia, etiam defensio perversa consipiat: ut de facinoribus suis alterna se invicem defensione tueantur. Ibid., cap. 24.

34. Peccatum peccato adjicit, qui male gesta defendit, et culpe sue patrocinia defensionis adjungit. Ibid., lib. 4, cap. 19.

35. Culpa cum defenditur, geminatur. Ibid.

36. Hominis proprium esse conspiciat, quod ex parentis veteris imitatione se defendit. Ibid., lib. 22, cap. 9.

37. Ille vere humilis est in bonis, qui non est defensor in malis. Ibid., lib. 26, cap. 1.

38. Scelera peccantium tanto maiora incrementa percipiunt, quanto per defensionem potentium diu multa tolerantur. Prosec.

39. Tanto se aptiores Dei hostes exhibent, quanto majores sunt patroni vitiorum. Ibid., lib. 33, cap. 4.

40. Contra Deum suis defensionibus pugnat, qui ea que displicent, defendendo multiplicat. Ibid.

41. Reprobis tanto defensionis contripentium se verba repellunt, et cooperdi pertinacia morosa se ad invicem defensione tueantur. Ibid., cap. 24, in titulo.

42. Usitatum humani generis vitium est, la-

GLOSS. DEC.

GLOSS. UT.

GLOSS. CHO.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. IERONIMUS BIPALENSIS.

LACT. PIEM.

S. MILLE.

S. PETER. DAN.

S. PROPERTI.

lando peccatum committere, et commissum negando abscondere, et convictum defendendo multiplicare. Lib. 22 Moral., cap. 9, num. 13.

43. Sibimetipsi jam parcere renuit, qui malum non erubescit fati quod fecit, et qui defendendo accusari potuit, accusando se celerrime defendit. Ibid., num. 13.

44. Defensio peccatum, est peccatum peccato sociare. Super Job, cap. 3.

45. Sunt defensiones peccatorum quatuor. Excusatio, verecundia, diminutio, comparatio. Super Psalm. xlvi.

46. Malum est peccare, pejus est peccatum factum manifestare, pessimum ipsum defendere, et se innocentem reputare. Super Hierem., cap. 3.

47. Qui peccatorum suorum defensor extiterit, necesse est (si veniam pretendit) ut se penitendo accuset quod superbiens prave admisit. Lib. 2, de Serm. dono, cap. 24, sent. 3.

48. Quotundam excusatio est perversiorum, qui dum pro suis facinoribus arguuntur, verba iustorum pro censura declinanda abijciunt. Ibid., lib. 3, cap. 32, sent. 8.

49. Nunquam potest esse solus tam clarum, ut defensio non sit. Lib. 6, de Dicit. Inst., cap. 18.

50. Quosdam nec pudor vitiorum tenet, sed patrocinia turpitudinis sua fingunt, ut etiam honeste peccare videantur. Ibid., lib. 3, cap. 15.

51. Ne patrocinaris malis: ipsos enim ad mala provocas, tu vero contaminaris peccati communi. Patentes, 101.

52. Plus delinquit quis defendendo peccatum, quam faciendo peccatum. Peccare quippe, humanum est; peccatum vero defendere, diabolicum est. Serm. 48, de S. Vitale Mart.

53. Superbit, qui peccatum (si liceat non puniri) non deserit: sed potius defendere tumida elatione presumit. Ibid.

54. In veritate vobis dico, quia nihil sic exasperat iram divinitatis, quam iniquitatis defensio. Serm. 60, in Vigil. Nat. Dom.

55. Nullum in humano genere malum periculosius est criminis, quam defensio pravitalis. Opusc. 24, in prelat.

56. Offensio Dei meretur iram, excusatio provocat vindictam. Ibid.

57. Cum peccat homo, quasi in puteum labitur: cum vero peccata defendit, os putei super eum, ne pateat egressus, urgetur. Prosec.

58. Corripit in puteum homo, cum peccat: claudit vero sibi mel os putei, dum excusat. Ibid.

59. Sicut repellit Deus peccata sua defendentem, sic recipit accusantem. Apud D. Augustin., sent. 72.

60. Facilius illa excusamus, que per infirmitatem contrahimus, quam que ex sola malitia committimus. Part. 4, lib. 1, de Erud. hom. inter., cap. 28.

61. Qui aliorum defendit errorem, multo amplius damniabilior est illis qui errant, quia non solum errat, sed aliis etiam officulicis erroris preparat et confirmat. In Dever. Gratiani, part. 2, causa 24, quest. 3, can. Qui.

SENTENTIE FAGANORUM.

62. Nulla excusatio peccati, si amici causa peccaveris. De Amicit.

63. Hoc regne omnium est, ut vitia sua excusare mallint, quam elugere. Lib. 3. Controvers.

64. Nullum vitium est sine patrocinio. Ep. 116.

65. Vitia nostra, quia amaram, defendimus; et malum illa, quam excolere. Ibid.

66. Nemo se avarum esse intelligit, nemo cupidum; et dicimus. Non ego ambitiosus sum, non ego sumptuosus: non est meum vitium, quod iracundus sum, quod nondum constitui certum genus vite, adolescentia hanc facit. Ep. 50.

67. Tolle excusationem, nemo peccat invitus. De Moribus.

PECCATORUM MEMORIA.

SENTENTIE PATRUM.

1. Gravat conscientiam memoria delictorum, nisi medicina poseatur. Super Psalm. xxxvii.

2. Si tu peccatum tuum in dorso ponis, Deus tibi faciem ponit: tu peccatum tuum ante faciem tuam converteris, si vis inde Deus faciem suam avertit; et sic securus rogas, et exardet. Super Psalm. l, vers. 10: Averte faciem tuam, etc.

3. Ante vos sit peccatum, ut contra vos esse non possit. Homil. 1, de Penitentia Niniv.

4. Admissa peccata eo facilius oblivioni traduntur, quo ea vel mala, vel levia putantur. Super septem. Psalm. Penitit., super Psalm. iv, vers. 3.

5. Homo quantum in hac vita est, debet ante acta mala assidue ad memoriam revocare. Super Thren.

6. Nullo pondere gravis premitur anima, nihil tam vehementer mentis restringit oculos, nihil magis deiecit, ac prosternit, quam male acta vite, ac peccatorum recordatio. Homil. 29, super Math. oper. perfecti.

7. Nullum invenitur delictorum tale remedium, sicut eorum continuata memoria: ut peccata penitentia, ut penitentis a supplicis liberetur. Homil. 31, super Epist. ad Hebr.

8. Penitentem non oportet peccatum suum oblivioni tradere; sed Dominum deprecari, ut Deus illius non meminerit: ei nos peccati nostri memores simus, Deus obliviscitur. Ibid.

MECH. A. S. VICT.

S. URB. I. PAP. & MAR.

CICERO.

SENeca.

S. AMEROS.

S. AUGUST.

S. GREGOR. MAGNUS.

HUGO A. S. VICTORIS.

S. JOHANNES CHRYSOST.

9. Melius nobis est, ut nunc anima mordetur ex recordatione peccati, quam in futuro tempore supplicia sentiat sempiterna. *Prose.*

10. Nunc enim si recorderis peccatorum tuorum, et frequenter ea in conspectu Dei pronunties, et pro eis ejus clementiam depreceris, citius illa delabis.

11. Si autem nunc obliviscaris peccatorum tuorum, tunc eorum recordaberis nolens, quando in toto mundo publicabuntur, et in conspectu proferebantur omnium, tam amicorum tuorum, quam inimicorum, et sanctorum Angelorum, coelestiumque virtutum. *Idem.*

12. Sicut non oportet remitti peccati affectum, sic semper necesse est unumquemque suum in delendo commemorare peccatum. *Prose.*

13. Servo Dei tanta recordatio esse debet peccati, ut ea quae cessit semper lacrymans confiteatur. Libro 2, de *Summo bono*, cap. 24.

14. Nulla delictorum memoria apud Deum erit, nisi testimonium pietatis affuerit. *Serm. 4, de Jojan. Pentec.*

15. Revocandus est animus ad recordandum cum quadam delectatione de praeteritis, ne subrepente concupiscentia, redeamus corde in Aegyptum. Apud *D. August.*

16. Cognitio peccati, pudoris est initium. *Section. 7, super Ezech.*

17. Ille potest salvari, qui semper sua peccata, et non proximi considerat. In *Sent. in fine posit.*

PECCATORUM REMISSIO.

SENTENTIA PATRUM.

R. AMBROS.

1. Qui hic non accepit remissionem peccatorum, ad vitam aeternam non poterit pervenire. *Lib. de Bono mortis*, cap. 2.

2. Omnibus est data remissio peccatorum, quia pro omnibus passus est Christus. *Super Psal. cxviii, serm. 8, vers. 8.*

3. Plerique criminum suorum absolutione lactantur: si emendantur sunt caede: si perseverant in eis, stultae, quia longe illis plus damnatio profuerit, no incrementa fuerunt peccatorum. *De Bono mortis*, cap. 7.

S. AUGUST.

4. Christi gratia liberat à reatu peccatorum pusillos eum magnis. *Epist. 28.*

5. Omnia peccata videntur veniabiliora, eum is qui reus est correctionem promittit. *Epist. 64.*

6. Nec ipsa remissio peccatorum sine aliquo merito est, si fides hanc impetrat. *Epist. 405.*

7. Peccatis remissio populi ad Christum charitate concurrunt. *Epist. 429, cap. 22.*

8. Quisquis non credit dimitti sibi posse pec-

cata, fit deterior desperando. *Lib. 4, de Doctr. Christ.*, cap. 48.

9. Per remissionem peccatorum stat Ecclesia, quae in terris est: per hanc non perit quod perierat, et inventum est. In *Enchirid.*, cap. 64.

10. Videmus animam per gratiam liberari a peccato, sed non videmus unde mererit habere peccato. *Lib. 4, de Anima et orig.*, cap. 8.

11. Humanae leges puniunt peccata, etiam a Deo remissa. *Idem*, lib. 3, cap. 9.

12. Veniam peccatorum negare, aegri est subtrahere medicinam. *De Agone Christ.*, cap. 31.

13. Homo sua excusando, non accusando peccata: ignorat non se penam removere, sed veniam. *De continent.*, cap. 5.

14. Nunc satis bene vivitur, si sine crimine; sine peccato autem qui se vivere existimat, non id agit ut peccatum non habet, sed ut veniam non recipiat. *Libro 14 de Civit. Dei*, cap. 9.

15. Ipsa nostra justitia, quamvis vera sit, propter veri boni finem, ad quem refertur: tamen tanta est in hac vita, ut potius peccatorum remissione constet, quam perfectione virtutum. *Idem*, lib. 19, cap. 27.

16. Nos donum Spiritus sancti agnoscimus esse remissionem omnium peccatorum. *Contra Judaeos*, etc., cap. 9.

17. Sacramenti integritas ubique cognoscitur: sed ad peccatorum irrevocabilem remissionem extra unitatem Ecclesiae non valet. *Lib. 3 de Baptismo contra Donat.*, cap. 17.

18. Baptisma Joannis non dedit remissionem peccatorum, nisi in spe. *Idem*, lib. 5, cap. 10.

19. Remissionem peccatorum, vel per seipsum facit Deus, vel per columbae membra. *Idem*, cap. 21.

20. Antiquos justos non virtus salvos fecit, sed fides mediatoris, qui in remissionem peccatorum sanguinem effudit. *Lib. 4, ad Bonifacium*, cap. 21.

21. Simile miserum remissionem accipere peccatorum, per eum qui solus nec parvis, nec magnis potuit habere peccatum. *Idem*, lib. 4, cap. 4.

22. Pro quotidianis peccatis, sine quibus hic non vivitur, quotidiana remissio petenda est. *Idem*, cap. 12.

23. Christus propterea est crucifixus, ut in remissionem peccatorum sanguinem funderet. *Tract. 93 super Joan.*

24. Misericordiam Dei quotidie maxime pro peccatorum remissione posuimus. *Idem*, tractatu 124.

25. Ubi remissio peccatorum, Ecclesia est. *Tractatu 40 super Epist. Joan.*

26. Nemode peccati dimissione desperet, quando

illi veniam meruerunt, qui Christum occiderunt. *Tract. 31 super Joan.*

27. Peccata ne fiant, prospicit charitas: facta, delet humilitas. *Homil. 24, ex Quinquag. Homil.*, cap. 1.

S. BASILIUS MAGNUS.

28. Per Baptismum, omnium praeteritorum fit ablutio peccatorum. *Idem*, homil. 50, cap. 2.

S. BONAV.

29. Vide ne dum spe venie peccatorum agmen colligis, peccatum quidem cumules, veniam autem minime consequaris. Apud *D. Joan. Damasc.*, lib. 1, *Parall.*, cap. 42.

30. Peccata in Scripturis dicuntur remitti: dicuntur dimitti; dicuntur mundari; dicuntur sanari; dicuntur tegi; dicuntur redimi. Remitti, quantum ad restam partem; dimitti, ratione offensionis; mundari, ratione maculae; sanari, quantum ad vulnerationem naturae; tegi, propter spoliationem virtutis gratiae; redimi, quantum ad captivitatem servitutis diaboli. *Super Luc.*, cap. 5 illud: *Remittuntur tibi peccata tua.*

S. BRUNO.

31. Non peccati quantitas, nec vitae enormitas, nec hominis extremilas excludit a venia, si perfecta fuerit conversio voluntatis. *Serm. 2, Dom. 20 post Pent.*

S. CYPRIAN.

32. Nullum peccatum est, quod poenitentia non dimittatur et sine poenitentia nullum peccatum dimittitur. *De Ornament. Eccles.*, cap. 2, de *Spe.*

S. CESARIUS ARELAT.

33. Qui pro peccatis sibi ipse non parcat, Deus cito illi indulgentiam tribuit. *Homil. 13.*

CASSIODOR.

34. Dei est justitia, parcere supplicandi. *Super Psal. lxx, vers. 1.*

S. CYPRIAN.

35. Tanto uniusquisque celerius absolvitur, quanto a semetipso vivacitate damnatur. *Super Psal. cv, vers. 6.*

S. CYRILLUS IBEROSOL.

36. Tantum se aliquis impedisse veniam sentit, quantum plax lacrymas fuisse cognoscit. *Super Psal. cxlii.*

37. Nec quantitas criminis, nec brevis temporis, nec horum extremilas, nec vitae enormitas excludit a venia. *De Cons. Dom.*, cap. 7.

38. Remissio peccatorum ex aequo datur omnibus: communicatio autem Spiritus-sancti secundum fidei uniusquisque proportionem donatur. *Cateches. 4.*

39. In impetris commodum curris? repenti si quid contra aliquem habes, ac dimitto: accessis accepturus peccatorum remissionem, necesse est ut et tu delinquenti ignoscas. *Prose.*

40. Quis fronte enim diceret Domino, Remitte mihi multa mea peccata, si tu pauca conservo tuo non remisisses? *Cateches. 4.*

41. Cum Deo peccata inimus, quando petimus remitti nobis peccata, sicut et nos proximo debita remittimus. *Prose.*

42. Cogitantes ergo pro quantis, quanta ac-

cepimus, ne emulemus, et mutuas inter nos offensiones ignoscere non tergiversemur.

43. Exigua, levia, facilia ad remittendum sunt nostra in proximis peccata: quae vero fiunt a nobis contra Deum, ea sunt maxima, et haec ipsa indigent venia benignitate.

44. Adverte igitur ne ob aliqua parva et levia adversum te peccata proximo non condonata, tibi ipsi pericula apud Deum gravissimum peccatorum condonationem. *Idem*, *Catech. Myilag. 5.*

45. Vir de celatum nullibus hominum, quorum mala semper fuit vita, meretur a Deo habere indulgentiam unius. *Epist. ad Damas. Pop. de Morie D. Hieron.*

46. Quam proclivis est homo ad delinquendum, tam misericordia Domini nostri dives est ad remittendum. *Homil. 8, ad Monachos.*

47. Quod tu in te severus agnoscis, ego propitius ignoscam: quod tu tristic accusas, ego laetus absolvam. *Homil. de poenit. Niveit.*

48. Politis debemus promiores esse in absolvendo, quam in condemnando. In *Decretis Gratiani.*

49. Non sufficit praeteritorum remissio peccatorum, nisi qui deinceps bonis studeat operibus. *Super III, Reg. vii.*

50. Non dimittit Deus peccata, nisi in tribulatione et cordis contritione. *Super Job, cap. iii.*

51. Excessum correctio, correctionum poenitentia, poenitentiam venia, veniam munera Dei subsequuntur. *Super Job, cap. xlii.*

52. Pecunia alicui repetere conceditur; sed debita peccatorum petendi veniam, nunquam justo negamus. *Super illud Matth. vi: Dimitte nobis debita nostra, etc.*

53. Si non dimiseritis exc corde, quod in vos delinquitur, et hoc quod per poenitentiam dimissum erat, a vobis exigitur. *Super illud Matth. xviii: Sic et Pater meus, etc.*

54. Non jubemus passim peccanti, sed poenitentiam agenti dimittere: primum ergo esse poenitentem increpare, ut postea poenitenti possumus dimittere. *Prose.*

55. Ita enim peccat, qui peccantem videns tacet: sicut qui poenitentem non indulget. *Super Luc.*, cap. xvii.

56. Peccata dimissa redire dicuntur, quia quisquis post acceptam remissionem peccator ad votum redierit, tanto gravius puniatur, quanto magis benignitate Dei abusus, singularum remissionis acceptae ingratus existit. In *Decret.*, part. 2 de *Poenit.*, dist. 4, can. *Qui recedit.*

57. Peccator post veniam ad mentem suam redeat, ne iterum quo iuste feriebatur admittat. *Lib. 8 Moral.*, super illud *Job vii: Sicut comminatur imbec.*

S. EUSEBIUS CASARIENS.

S. EUSEBIUS EPHESIN.

GLOSS. DEC.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

GRATIANS.

S. GREGOR. MAGNUS.

68. Ille recte sui delicti veniam postulat, qui prius hoc quod in ipsum delinquitur, relaxat. Lib. 4 *Dialogi*, cap. 60.

69. A facie Dei proicitur, cui spes venie post peccatum negatur. *Super septem Psalm. Psalms. in Psalms. L. vers. 13: Ne proicias me, etc.*

69. Remissio peccatorum, opus Spiritus sancti est. *Ibid.*

61. O quam utilis est peccatorum remissio, que conversos non solum a peccatis liberos efficit, sed etiam alios a via impietatis et injustitie retrahit, flamma charitatis accendit. *Ibid.*, vers. 44: *Doceto iniquos vias tuas, etc.*

62. Exerceat se in via Dei, cui Deus peccata dimisit, et exemplo suo peccatores quosque ad penitentiam confingere remedium admovent. *Ibid.*

63. Apud misericordem Iudicem nequam sine venia culpa relinquatur, cum per fervorem zelus, et ejus amore peccatur. Lib. 10 *Moral.*, cap. 5.

64. Non est sine vitio quod ignoscitur, et non precipitur: peccatum profecto vidit, quod posse indulgenter providit. *Ibid.*, lib. 32, cap. 17, n. 20.

65. Delinquenti Dominus nequamquam parcit, qui delictum sine ultione non desit: aut enim ipse hoc homo in se ponitatis punit, aut hoc Deus cum homine vindicans percussit: nequamquam igitur peccata parit, quia nullatenus sine vindicta laxatur. *Ibid.*, lib. 9, cap. 17, n. 27, super illud *Job 9: Non pareces delinquenti.*

66. Cuius culpa dimittitur, que nequamquam multo studio perpetratur. *Ibid.*, lib. 10, cap. 5.

67. Deus averum revocat, cum commissis non respicit: sed reverenti animo pietatis expandit. Part. 3 *Pastor.*, cap. 4, admo. 29.

68. Ille recte sui delicti veniam postulat, qui prius hoc quod in ipso delinquitur, relaxat. Lib. 4 *Dialogi*, cap. 60.

69. Qui penitentiam veniam spondit, peccanti diem eternum non promittit. Homil. 42 super *Evang.*

70. Sicut perseveranti culpe debetur iuro vindicta, ita respicientibus est venia concedenda. Lib. 7 in *Registro*, indict. 1, cap. 42, epist. 12, ad *Sabatianum episc. Valerinum.*

71. Qui magna opera fecit, absolvi ex toto digne promeretur. Lib. 5 in *I. Reg.*, cap. iv, super illud: *Qui fecit salutem hanc, etc.*

72. Perumque plus virum habet discretia in coercitione remissio, quam in exsequenda ultione districtio. Lib. 8 in *Registro*, indict. 3, cap. 46, epist. 16, ad *Clementem presbiterum.*

73. Si redemptor noster, qui peccatores non perdere, sed iustificare venit, in oblivione peccantium delicta deceliquit: quis hominum con-

demaanda reservat? *Ibid.*, lib. 7, ind. 2, cap. 68, epist. 53, ad *Secundinum.*

74. Me ad humanitatem hortaris, quam tu proximis non impertiris; remissionem debitorum petis. *Prose.*

75. Deleri chirographum adversus te scriptum precaris, qui diligenter servas obnoxiorum pacta atque contractus.

76. Tabulas novas et abolitionem atque remissionem debitorum petis, qui per usus res alienationem matris et auges.

77. Tuus debitor est in carcere, et tu in oratorio: ille ob debita cruciatur, et tu remitti tibi debitum vis: exaudiri oratio tua non potest, super enim somis et strepitus vocis ejus qui cruciatur: si tu corporata debitum dimiseris, solventur tibi anime vincula.

78. Si condonaveris, condonabitur tibi: ipse judex ens, ipse tibi legem ferens, affectione qua tu obnoxium persecutus fueris, sententiam per te ferens. Orat. 5, de *Oratione Domitii.*

79. Quomodo in quotidiana prece unquam dicimus, Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris, animo discrepant cum verbis, oratione dissidente cum factis? Epist. 36 ad *Castorium.*

80. Considera, o Christiane, si Dominus persecutorem suum et proditorem osculo suscepit, et pro crucifigentibus eum orat: nos pro fratribus nostris quid facere debemus? Super *Psalm. cviii.*, vers. 4: *Et odium pro dilectione mea.*

81. Insuperque malitiam proximi sui non meruerit, ne forte exigentes a consensu, etiam propria indulgentia reddere cogantur. Super *Epist. ad Coloss.*, cap. iii in illud: *Si quis adversus aliquem, etc.*

82. Quicumque rogatus a debitoribus, debitum eiuslibet injurie dimittere contemnit, in vatium sibi a Domino dimitti debitum peccati sui petit. De *Orat. Dom.*, cap. 2.

83. Quare in loco remissionis inducis litem contradictionis? Lib. 2, de *Claustris anime*, cap. 21.

84. Tardius videtur Deo peccatori veniam dare, quam ipsi peccatori accipere. Lib. 2, de *Anima*, cap. 3.

85. Nullus tantum potest peccare, quantum Dei potestas valet dimittere. *Ibid.*, lib. 4, cap. 17.

86. Ex divina justissima dispensatione procedit, ut sicut aliquando indulgentia peccatorum postulata differret, sic interdum prestantia nescitur. Super *Psalm. vi.*, vers. 3.

87. Mortale peccatum quantoque dimittitur quantum ad culpam, et quantum ad poenam, sed non omnino quantum ad poenam. Super *Psalm. xxxi.*, vers. 2.

A. GREGORIUS, NYSSENUS.

S. HIERONYMUS.

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS.

IRIGOIEN A. VICTOR.

S. JOHANNES DAMASCENUS.

S. INNOCENTIUS.

JOAN. GERS.

JOAN. TRITH.

88. Illi qui debitoribus non dimittant, hec oratio Dominica non videtur processu, quinimo videtur obesse. *Prose.*

89. Nam qui sic petit sibi dimitti sicut debitoribus suis ipse dimittit: profecto si non dimittit ipse debitoribus suis, videtur petere ut sibi non dimittatur. Lib. 5 *Myster. Missae*, cap. 23.

90. Quisquis in se delinquenti fratri non ex corde dimiserit, non indulgentiam, sed condemnationem deprecatione hanc sibi impetrabit. *Prose.*

91. Ideoque si clementer volumus judicari, nos quoque erga illos, qui in nos deliquerunt, oportet esse clementes.

92. Tantum enim remittetur nobis, quantum nos remiserimus eis qui nobis (quacunque malignitate) nocuerunt.

93. Dum erga eos non vult Deus immittere atque inexorabilis inveniri, formam sui iudicii designavit, ut quemadmodum nos ab illo iudicari cupimus ita nostros fratres (si quid in nobis deliquerint) iudicemus: quia iudicium sine misericordia fiet ei qui non fecerit misericordiam. Collat. 9, *Abbat. Isaac*, cap. 22.

94. Magna et ineffabilis Dei misericordia est, cum in se peccatum commissum est, ad mendas tantum preces totum remittit. Homil. 27 super *Gen.*

95. Gravis est hominem instructum delinquere, gravius absolutum peccare. Homil. 2, de *Leprosi primi hom.*

96. Nihil charitatis ita continet atque conservat, ut commissorum adversus te peccatorum oblitio. Homil. 80 super *Math. Oper. perf.*

97. Quid est periculosius quam difficile esse ad ignoscendum? Homil. 20, et *Divers. in Math.*

98. Est nullo majus quam corpora suscitare, peccata remittere. Homil. 40 super *I Cor.*

99. Quomodo poteris illa dispositus, non dimittendo peccata proximi, peccatorum tuorum petere veniam? si in se peccata non dimittentibus, nec Deus ipse peccata dimittit, qualem dabit remissionem? Homil. 66 ad *popul. Antioch.*

100. Ignoscimus ut nobis ignoscatur: remittimus, ut remitti nobis postulamus. *Prose.*

101. Dimitte tibi, cui dimissum est: misericordia afficere, qui misericordiam es consecutus. Lib. 4 *Parall.*, cap. 41.

102. Nullum peccatum potest remitti, nisi per hoc quod Deus liberaliter non imputat illud ad peccatum. De *vita spir. anime*, lect. 1, corollat. 9.

103. Hostem in se nutrit qui subito delinquenti nimis ignoscit. In cap. 2 *Regule S. Benedicti*, verbo *Sicut*.

104. Frustra orat Deum pro peccatis suis, qui

non indulget proximo suo veniam precanti. *Ibid.*, in cap. 4, verbo *Trax.*

105. Qui male agere non desistunt, vana spe indulgentiarum de Dei pietate requirunt, quam recte quererent, si ab actione prava cessarent. Lib. 2 de *Suavitate bono*, cap. 4, sect. 1.

106. Cito est ignoscendum cuiquam, dum veniam postulat: non enim possunt peccata dimitti ei qui in se peccanti debita non dimittit. *Ibid.*, lib. 3, cap. 27, sect. 5.

107. Ne consequenda venia spe atque expectatione perpetuo pecces, verum a peccato abstinendo securitatem tibi compara. *Prose.*

108. Multi enim venie spe, multis sceleribus admissis, veniam minime assecuti sunt: ut qui nec ad meliorem frangam se receperint, nec etiam veniam impetrant. Lib. 2, epist. 123.

109. Magna est misericordiam merces, cui Deus pollicetur peccata se omnia remissurum. *Prose.*

110. Nectamen, qui peccata largitione tolluntur, dare tibi licentiam peccandi putat.

111. Abolentur enim, si Deo largiatur, quia peccaveras: nam si fiducia largienti pecces, non abolentur. Lib. 6 de *Dieb. Inst.*, cap. 12 et cap. 13.

112. Facinoribus ignoscere, crudeliter est potius, quam pietatis. Lib. 2 de *Ira Dei*, cap. 17.

113. Iudex peccatis veniam dare non potest, qui voluntati servit alienae: Deus autem potest, quia est legis suae ipse deceptor et iudex. *Ibid.*, cap. 19.

114. Nulli Christiano quemquam odisse permittitur, quia nemo, nisi in remissione peccatorum salvatur. Serm. 10 *Quadrages.*

115. Quantalibet existant causa offensionis, ab homine tamen in hominem, non tam delicti magnitudine, quam natura est cogitanda communitio, ut de iudicio quo alterum iudicat, misericordiam Dei iudicantis oblineat. Serm. 3 *Quadrages.*

116. Remittimus, ut remittatur nobis: demus veniam quam rogamus, et non studeamus vindicari, qui nobis precamur ignosci. Serm. 1 *Quadragesima.*

117. Remissio peccati non dat licentiam delinquendi, nec quod potuit aliqua ratione concedi, fas erit amplius impune committi. Epist. 87, ad *Episc. Afric.*

118. Plurissima peccatorum obliueta abolitio, quando lotius Ecclesie una est oratio, et una confessio. Serm. 3, de *Jejun. septimi mensis.*

119. Qua fronte vis ut tibi Deus dignetur dimittere multum, cum tu non acquiescis dimittere parum? Serm. 3 de *Martyribus.*

120. Fasciculus stuporam in ingentem ignem missus non ita repente incenditur, quam repente

S. IRIDIUS.

S. IRIDIUS PELAGIUS.

LACTANTIUS.

S. LEO PAPA I.

IRIDIUS BLOSSIUS.

Deus peccatis nostris propter ineffabilem misericordiam suam ignoscit, dum vere nos poenitet. In Canon. vite spirit., cap. 2.

S. PAVLANUS EPISC. BAVARICINUS.

121. Nunquam Deus non poenitentem comminatur, nisi ignoscere poenitentem. Epist. 1 ad Sympronian.

S. PETERUS CANTUARIENSIS.

122. Prima est felicitas, in peccatorum turpitudine non venisse: scilicet felicitas est secunda, peccatorum veniam, peccatis laniantibus invenisse. Serm. 24.

123. O homo! si sine peccato esse non potes, et vis semper tibi dimitti totum, dimitte semper. Prose.

124. Quantum vis dimitti tibi, dimitte tantum: quoties vis dimitti tibi, toties tu dimitte: immo quia vis totum dimitti tibi, totum dimitte. Ibid., serm. 67, de Orat. Dom. super illud. Et dimitte nobis, etc.

125. Dimitte delinquenti in te totum, si via ipse de tuis nihil Domino debere desistis. Ibid., serm. 70.

126. Se peccatorum peccatorum se homo cogitet: et tunc incipit amare veniam, non amare vindictam. Prose.

127. Audis tu, quia remittere debes: et quia tibi remitti debeat, non audis.

128. Peccabis tu et tibi eras, qui tibi hodie peccavit: et erit tibi Index, qui tibi erat ante rema: et reddet tibi veniam, si dedisti: si non dedisti, aut negabit veniam; aut si dederit, imputabit amplius, quam donabit.

129. Remitte peccanti, remitte poenitenti: ut cum tu peccaveris, repensetur in veniam, non dolere.

130. Bona semper venia: sed tunc dulcissima, cum debetur.

131. Vicit peccatum, Iudicem parvenit, evasit iudicium, qui remittendo ante sibi veniam, quam delinquere praevadit. Ibid., serm. 139.

132. Sicut felix ille, qui septies remisit: ita felixior est ille qui septuagesies septies remisit. Ibid.

S. PROSER.

133. Non frustra sperat peccandum peccatis suis, qui ignoscit alienis. Apud D. Augustin., serm. 38.

134. Bene curit ad omissionem peccatorum, qui displicet sibi. Ibid., serm. 137.

THEOPHILACTUS.

135. Habet me Deus ut exemplar, et quod facio alii, facit et mihi: si dimittam, ipse mihi dimittit. Super Math., cap. 6 in illud: Et dimittite nobis debita nostra, etc.

S. THOMAS AQUINAS.

136. Nullius peccati remissio fieri potest, nisi per virtutem Passionis Christi. Part. 3, quest. 69, art. 1.

137. Christus non potest decipi: ergo si dicis, dimitto ore, adimpleas corde. Opusc. 7 super Patrem nostrum, petil. 5.

138. Nulla est major misericordia, quam offendenti dimittere. Opusc. 9, de Dilect. proclat., verbo Dilige.

139. Impium est a Deo dimidium sperare veniam. Ibid., verbo Jan.

SENTENTIA PAGANORUM.

140. Anima de peccato commisso peius, consequitur a Deo veniam, Lib. 1 Theolog., cap. 4.

141. Parva peccata, etiam voluntaria fustigant, ignoscenda: si quis vero pur ignorantiam deliquerit, commonefaciendo corrigatur. Lib. 2 Theolog., cap. 2.

142. Servorum ob culpam, cum te dolor arguit, ipse tibi moderare, tuis ut parare possis.

Lib. 1 Dissolutio., metr. 72.

143. Faciet nos moderatiores respectus nostri, si consulerimus nos: nunquid et ipsi tale quid commissimus? nunquid sic certamus? Lib. 2 de Ira, cap. 28.

144. Optimum est, semper ignoscere, tanquam si ipse peccata quotidie. In suis Proverbia in fine posita.

145. Res magna clementie est, indulgendo corrigere peccata, magis quam vindicando. Ibid. Vide etiam G. Dilectio tantum, serm. 52; Misericordia, serm. 61, 62; Penitentia, serm. 200; Restitutio, serm. 16; Spectaculum, serm. 26; Venia, serm. per totum; Virtutes theolog., serm. 70.

A PECCATO RESURREXITIO.

Vide RESURREXITIO A PECCATO.

PECUNIA.

Definitio. Potest pecunia dici quicquid pretio temporali aestimari seu mensurari potest. Part. 2, tit. 1, cap. 4, § 2.

SENTENTIA PATRUM.

1. Gravis culpa, si tempore periculi quo rapitur ad mortem justus, plus apud te pecunia tua valeat, quam vita morituri. Lib. 1 Offic., cap. 80.

2. Pecunia facile consumitur, pecunia maneat, et cito deficit, atque ipsam donantibus benignitatem; ut quo pluribus largiri volueris, eo peiores alijves: et aspe tibi flecti, quod alij commiserandum putaveris. Lib. 2 Offic., cap. 5.

3. Melius operatur pecunia in pauperis cibo, quam in divitis saculo. Prose.

4. Cave ergo ne intra foenulis tuos includas salutem imperium, et tanquam in turulis sepelias vitam pauperum. Ibid., cap. 16.

5. Hoc malum iam dignum humanis induxit mentibus, ut pecunia honori sit, et animi hominum pecuniarum administratione capiantur. Ibid., cap. 21.

6. Multo melius est salutem habere sine pecunia, quam pecuniam habere sine salute. Ibid., cap. 25.

7. Arum Ecclesia habet, non ut servet, sed ut erogat et subveniat in necessitatibus. Ibid., cap. 28.

8. Malo vos pecunia minores esse, quam gratis. Lib. 5, epist. 31, ad Valentinianum Imperat.

9. Pecuniam habent et non habent, qui usum ejus ignorant, profum nesciunt, figuram et formam ejus non cognoverunt. De Tobia, cap. 19.

10. Vilius est pecunia, sed sit pretiosa per fidem: vilius est cum conditur, pretiosa cum dispergitur. Super Psalm. xxxvii.

11. Cito turpem sequitur lepra mercedem, et pecunia corpus animamque male quesita contumaculat. Lib. 4 super Luc., cap. 4 in illud: Nemo eorum mundatius est, etc.

12. Proprius actus liberalitatis, est bene uti pecunia. Part. 4, tit. 5, de Justitia, cap. 17, § 1.

13. Pecunia a malis male habetur, et a bonis tanto melius habetur, quanto minus amatur. Epist. 54 ad Macellan.

14. Perde, inquit Salomon, pecuniam propter amicum; si enim pecunia perdenda est propter amicum, multo magis amicum utilitatem vel necessitatem conferenda. De Amicitia, cap. 23.

15. Ipsa pecunia in omnibus rebus est, quae ab hominibus nomine pecuniae possidentur. Lib. 7 de Civit. Dei, cap. 12.

16. Perverari frui velint nutramo, uti autem Deo: quoniam nutramum non propter Deum impendunt, sed Deum propter nutramum colunt. Ibid., lib. 4, cap. 25.

17. Quid tam incertum, quam res volubilis? nec immerito ipsa pecunia rotunda signatur, quia non stat. Super Psalm. lxxxiii.

18. Quid vanius eo, qui putat plus valere nummum, quam Deum? Super Psalm. li, vers. 7, Et praecalui in vanitate sua.

19. Quam male utuntur mali auro? iudicia corrumpunt, innocentes opprimunt. Tractatu 27, super Evang. Joan., de cap. 16.

20. Totum quicquid homines possident in terra, pecunia vocatur: servus sit, vas, uger, arbor, pecus; quicquid horum est, pecunia dicitur: et ideo pecunia, quia antiqui totum quod habebant, in pecoriis habebant; a pecore pecunia vocatur. De disciplina Christianorum, cap. 1.

21. Pecunia tunc magis prodest, quando contemnitur, ut ipsa sua conditione testetur, quia mala reliquias possessio, cuius applicatio fructuosa est. De Verbo Apost., serm. 26.

22. Pecunia quae servatur, casibus servit: quae autem in misericordia reservatur, primum futurum acquirit. Serm. 4, Fer. 3, post Dom. 2 Quadrag.

ARISTOTEL.

CATO PONT.

SENeca.

S. ANTONIN.

S. AUGUST.

S. ANTONIN.

S. AMBROS.

cunia, quam pecuniam habere sine salute. Ibid., cap. 25.

7. Arum Ecclesia habet, non ut servet, sed ut erogat et subveniat in necessitatibus. Ibid., cap. 28.

8. Malo vos pecunia minores esse, quam gratis. Lib. 5, epist. 31, ad Valentinianum Imperat.

9. Pecuniam habent et non habent, qui usum ejus ignorant, profum nesciunt, figuram et formam ejus non cognoverunt. De Tobia, cap. 19.

10. Vilius est pecunia, sed sit pretiosa per fidem: vilius est cum conditur, pretiosa cum dispergitur. Super Psalm. xxxvii.

11. Cito turpem sequitur lepra mercedem, et pecunia corpus animamque male quesita contumaculat. Lib. 4 super Luc., cap. 4 in illud: Nemo eorum mundatius est, etc.

12. Proprius actus liberalitatis, est bene uti pecunia. Part. 4, tit. 5, de Justitia, cap. 17, § 1.

13. Pecunia a malis male habetur, et a bonis tanto melius habetur, quanto minus amatur. Epist. 54 ad Macellan.

14. Perde, inquit Salomon, pecuniam propter amicum; si enim pecunia perdenda est propter amicum, multo magis amicum utilitatem vel necessitatem conferenda. De Amicitia, cap. 23.

15. Ipsa pecunia in omnibus rebus est, quae ab hominibus nomine pecuniae possidentur. Lib. 7 de Civit. Dei, cap. 12.

16. Perverari frui velint nutramo, uti autem Deo: quoniam nutramum non propter Deum impendunt, sed Deum propter nutramum colunt. Ibid., lib. 4, cap. 25.

17. Quid tam incertum, quam res volubilis? nec immerito ipsa pecunia rotunda signatur, quia non stat. Super Psalm. lxxxiii.

18. Quid vanius eo, qui putat plus valere nummum, quam Deum? Super Psalm. li, vers. 7, Et praecalui in vanitate sua.

19. Quam male utuntur mali auro? iudicia corrumpunt, innocentes opprimunt. Tractatu 27, super Evang. Joan., de cap. 16.

20. Totum quicquid homines possident in terra, pecunia vocatur: servus sit, vas, uger, arbor, pecus; quicquid horum est, pecunia dicitur: et ideo pecunia, quia antiqui totum quod habebant, in pecoriis habebant; a pecore pecunia vocatur. De disciplina Christianorum, cap. 1.

21. Pecunia tunc magis prodest, quando contemnitur, ut ipsa sua conditione testetur, quia mala reliquias possessio, cuius applicatio fructuosa est. De Verbo Apost., serm. 26.

22. Pecunia quae servatur, casibus servit: quae autem in misericordia reservatur, primum futurum acquirit. Serm. 4, Fer. 3, post Dom. 2 Quadrag.

23. Pecunia nomine continentur omnia, quorum iure domini sumus, et quorum vendendorum atque donandorum habere potestatem videmur. Lib. 1 de Lib. arbit., cap. 15.

24. Si pecuniae ratio socios facit, quanto magis ratio natura, non negotiandi, sed nascendo lege communis? Epist. 53.

25. Pecunia cum recipitur, accedit enim datur, sed recedit a quo datur. Epist. 62.

26. Non sic impenditur charitas ut pecunia; impendendo enim illa diminuitur, haec augetur. Ibid.

27. Si quis pro Religione aliquid pecuniam offerre voluerit, in praesenti pauperibus eroget. Epist. 64.

28. Integritas Iudicis solet pecunia corrumpi. Epist. 239.

29. Non est parva iustitia, quam in parva pecunia custodire debemus. Lib. 4 de Doctr. christ., cap. 45.

30. Si in pecunia corporali, quanto magis in spiritali hilarem datorem diligit Deus? De Catech. rudib., cap. 2.

31. Propter pecuniam sunt artifices multi. Lib. 7 de Civit. Dei, cap. 3.

32. Dicimus divites, sapientes, iustos, honos, quibus pecunia vel nulla est, vel parva. Ibid., cap. 12.

33. Aliud sunt divites, aliud pecunia. Ibid.

34. Noli sub imagine pietatis augere pecuniam. De decem Chordis, cap. 12.

35. Pecuniam amas, Deum tuum ama; pecunia te non facit beatum. De Discipl. christ., cap. 9.

36. Pulchrior est isto sol, quam pecunia tua; et tamen iste sol non est Deus tuus. Ibid.

37. Ama Deum tunc tanquam pecuniam: injuriosum est ut sapientia pecuniae comparetur; sed amor amori comparatur. Ibid., cap. 10.

38. Quod praecipit Dominus non cogitandum esse de erastino, non ad hoc fuit praecipitum, ut nihil pecuniam servetur a sanctis; sed ne Deo pro ista servatur, et propter inopiam timorem iustitia deservatur. Tractatu 62 super Joan., de cap. xii.

39. Pobes propter pecuniam, hic dimittenda est. Homil., 42, ex Quinquagesima homil., cap. 8.

40. Homo quando pecuniam accipit, gaudet: quando reddit, plangit. Ibid., homil. 48, cap. 8.

41. Qui pecuniam diligit, quantum amat pecuniam, tantum haec ne perdat pecuniam. Tract. 43 super Joan.

42. Pecuniam aliquis querit, non sit ibi finis. Tract. 40, super epist. Joan.

43. Pecunia tunc fit pretiosa, cum pro Dei amore translata in alios, desinat possideri. In suis Proverb., verbo Pecunia.

23. Pecunia nomine continentur omnia, quorum iure domini sumus, et quorum vendendorum atque donandorum habere potestatem videmur. Lib. 1 de Lib. arbit., cap. 15.

24. Si pecuniae ratio socios facit, quanto magis ratio natura, non negotiandi, sed nascendo lege communis? Epist. 53.

25. Pecunia cum recipitur, accedit enim datur, sed recedit a quo datur. Epist. 62.

26. Non sic impenditur charitas ut pecunia; impendendo enim illa diminuitur, haec augetur. Ibid.

27. Si quis pro Religione aliquid pecuniam offerre voluerit, in praesenti pauperibus eroget. Epist. 64.

28. Integritas Iudicis solet pecunia corrumpi. Epist. 239.

29. Non est parva iustitia, quam in parva pecunia custodire debemus. Lib. 4 de Doctr. christ., cap. 45.

30. Si in pecunia corporali, quanto magis in spiritali hilarem datorem diligit Deus? De Catech. rudib., cap. 2.

31. Propter pecuniam sunt artifices multi. Lib. 7 de Civit. Dei, cap. 3.

32. Dicimus divites, sapientes, iustos, honos, quibus pecunia vel nulla est, vel parva. Ibid., cap. 12.

33. Aliud sunt divites, aliud pecunia. Ibid.

34. Noli sub imagine pietatis augere pecuniam. De decem Chordis, cap. 12.

35. Pecuniam amas, Deum tuum ama; pecunia te non facit beatum. De Discipl. christ., cap. 9.

36. Pulchrior est isto sol, quam pecunia tua; et tamen iste sol non est Deus tuus. Ibid.

37. Ama Deum tunc tanquam pecuniam: injuriosum est ut sapientia pecuniae comparetur; sed amor amori comparatur. Ibid., cap. 10.

38. Quod praecipit Dominus non cogitandum esse de erastino, non ad hoc fuit praecipitum, ut nihil pecuniam servetur a sanctis; sed ne Deo pro ista servatur, et propter inopiam timorem iustitia deservatur. Tractatu 62 super Joan., de cap. xii.

39. Pobes propter pecuniam, hic dimittenda est. Homil., 42, ex Quinquagesima homil., cap. 8.

40. Homo quando pecuniam accipit, gaudet: quando reddit, plangit. Ibid., homil. 48, cap. 8.

41. Qui pecuniam diligit, quantum amat pecuniam, tantum haec ne perdat pecuniam. Tract. 43 super Joan.

42. Pecuniam aliquis querit, non sit ibi finis. Tract. 40, super epist. Joan.

43. Pecunia tunc fit pretiosa, cum pro Dei amore translata in alios, desinat possideri. In suis Proverb., verbo Pecunia.

v. RENA

44. Pecunia imperare oportet, non servire. *Ibid.*, verbo *Pecunia*.
45. Qui veritatem pro pecunia negant, Deum, qui veritas est, pecuniam vendunt. Lib. 4, super *Marc.*, cap. xiv, in illud: *Promiserunt ei pecuniam, etc.*
- BERNARDUS. 46. Tali quadam arte spargitur aes, ut multiplicetur: expenditur ut augeatur, et effusio copiam parit. *Prose.*
47. Opes opibus hauriuntur: pecunia pecuniam trahit. In *Apologia ad Guilelm. Abbot.*, verbo *Dicitur*.
48. Pecunia effundendo magis, quam conservando melius nitent. Lib. 2 de *Consolat. philoa.*, pross. 5.
49. Tunc est pretiosa pecunia, cum translata in alios, largiendi usui desinit possideri. *Ibid.*
50. Nihil habet sumptu natura pecunia, ut his a quibus possidetur, invitis nequeat gauderi. *Ibid.*, 3, prosa 2.
51. Felix qui perdit pecuniam, ut cum ea perdat miseriam: infelix qui perdit vitam aeternam, ne perdat pecuniam temporalem. Exps. 2, super *Psalm. cxviii*, cap. 2, vers. 3, art. 3.
52. Heu quanti pecuniam suis emunt sibi famem animam, non saturatam! *Serm. 4, Dom. 6, post Pent.*
53. Si de homine dicitur quod universa vanitas omnis homo vivens, propter quem pecunia facta est, quanto magis ipsa pecunia vanitas est? *Serm. 4, de pluribus Conf.*
- CLEMENS ALEX. 54. Non est paupertas pecuniae paucitas, sed instabilitas. Lib. 2, *Stromat.*
55. Pecunia arripit et servit, blanditur ut fallat, allicit ut occidat, extollit ut deprimit. *Epist. 2, ad Donat.*, cap. 9.
56. Servas pecuniam, que te servata non servat. *De Eleemagyna.*
57. Pecunia servus Dei, nihil aliud est quam diabolus, et coluber venenosus. In suis *Opus. Apophthegm.* 38.
58. Gravis pecuniarum sarcina est, que tenacium sui mentes avaritiam pondere ad terram deprimit. In *Respons. ad Germanianum*.
- GLOSS. INT. 59. Pecunie mortificant animas, que non moriuntur; et vivificant corpora, que non vivunt. Super *Ecclesiasten*, cap. 10.
- GLOSS. ORD. 60. Fraudo acquisita pecunia, animam damnum, non lucrum addit: immo plus damni est in animam, quam lucri in arca. Super *Prov.*, cap. 12, in illud: *Non inveniet fraudulenter lucrum.*
61. Laqueus est pecunia. Super *Psalm. cxxiii*.
62. In pecunia honor est sceculi. Super *Math.*, can. 33.
- HUGO A. S. 63. Argentum candidum est, mundum, dul-

cem habet tinnitum, attractive nature est. Lib. 4, de *Proprietate rerum*, cap. 2.

64. Pecunia est quasi lignum quod quanto plus fuerit, non extinguit ignem, sed auget. Super *Ecclesiasten*, cap. 5.

65. Quinque sunt fructus pecunie. Primus est copia, seu plenitudo cordis. Secundus est redemptio anime ipsius possidentis. Tertius est emptio regni colorum. Quartus est patrocinium, sive suffragium pauperum. Quintus est vite presentia ac futura promissio. *Ibid.*

66. Sicut sapientia non protegit, nisi cum fuerit operata, et associata eruditioni: sic pecunia tunc primo protegit, cum fuerit erogata et exposita distributioni. *Ibid.*, cap. 7.

67. Magna abbatisa est pecunia, et magnum conventum habet, cui omnia obediunt. *Ibid.*, cap. 10.

68. Pecunia aqua est: aqua enim labilis est et insipida, non mota putrescit; ita et pecunie distribute prosunt, sed retentae et reservatae putrescunt. *Prose.*

69. Aqua non satiat, sed inflat: similiter pecunie non replent desiderium, sed inflationem superinducunt. *Ibid.*

70. Possessio multarum pecuniarum nihil aliud offert quam curarum incrementa, occupationes mentis et vigiliam. *Homil. 56, super Gen.*

71. Pecuniarum abundantia virtuti plurimum obstat. *Ibid.*, homil. 66.

72. Nesciunt pecuniam uti juvenes ut oportet, et cum moriantur eis bene uti, in periculum certum sine perditione se precipitant, sarcinam peccatorum inde colligentes. *Ibid.*

73. Ex imperitia illorum, qui nesciunt bene pecuniam uti, nascuntur deliciae, absurda voluptates, et infinita mala. *Ibid.*

74. Melius servatur pecunia, cum in dextera pauperis collocatur: haec calumniam non extorquebit, invidiam non criminabitur, non auferet latro, sed semper est tuta, semper integra, semper salva. *Prose.*

75. Nullus alius locus ita munus est ad conservandam pecuniam, sicut pauperum ventris. *Sermon 1 de Jejunio et Generosa lectione.*

76. Privatus es pecunia? si gratias ageris Deo, mortalem diabolo plagam intulisti. *Homil. 5 de Patientia Job.*

77. Qui pecuniam servit, presentibus compedi- bus stringitur, et futuris perpetuo erit obnoxius vinculusque. *Homil. 42, super Math. Oper. perf.*

78. Nihil est amentius, nihil delictius eo qui pecuniam servit: dominari videtur, cum serviat: imperare ceteris creditur, cum a vilissima metal- lorum sibi materia impretur. *Ibid.*, Homil. 25-

VICIOSA.

INDICO CASO.

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS.

79. Nihil pecuniarum accervis à stercoreis ca- mulis distare videtur: imo vero multo prestan- tior hic quam ille, *Ibid.*, homil. 63.

80. Quomobrem pecuniam accumulamus? Nonne ut Joempeles evadat? Noli ergo pecuniam conser- vare, et veris divitiis poteris. *Ibid.*, homil. 66.

81. Nihil amentius est, quam pecuniam in hac vita colligere, et nudos homines proficisci, ubi maxime benignitate indigent, ubi misericordia opus est. *Ibid.*, homil. 79.

82. Pecunia si amentem hominem invenerit, insauum omnino facit: si lascivum, in majorem impellit luxuriam. *Ibid.*, hom. 84.

83. Qui pecuniam possident, his bene utantur ad frugalitatem, ut deest: hoc est, tanquam do- mini, non tanquam servi: et eas possideant, non ab his possideantur; his utantur, non abutantur. *Homil. 48 super Joan.*

84. Nullus caret pecuniam possidere: sed cura una sit, ut diligatur, utque bonum nomen habeat. Quandoquidem illud manet, haec autem dispe- runt: et haec quidem parare possibile est, illud autem difficile. *Homil. 40 super Acta Apost.*

85. Sicut radix in pingui plantata solo, singulis annis affert fructus: sic pecunia in manibus pauperum plantata, non solum in singulis an- nos, sed et in singulis dies spirituales fructus affert. *Homil. in Dictionum Apost.: Oportet et ha- reses esse.*

86. Pecuniarum tyrannus non solum adversus vivos, sed et mortuos dexteris armat. *Serm. 11 super Epist. ad Romanos.*

87. Quidquid usquam malorum invenieris, sive domum spectes, sive forum, sive judicia, sive senatorum conventus, seu quoque tandem respicias, videbis ex pecuniarum tyrannide omnia nasci. *Ibid.*

88. Quante in pecuniis latent praestigiae! inanimata materia est, caduca, infida eorum posses- sio, formidinis plena et periculorum, cedis et in- sidiarum, inimicitiarum et odii, desidia et audaciae plurime, denique terra sunt et cinis. *Hom. 23 super I Cor.*

89. Pecuniam vanum sunt, quando deliciis consumuntur: vanae vero non sunt, quando in pauperes sparguntur. *Serm. 12 super Epist. ad Ephes.*

90. Pecunia iam sunt omnia: propterea cor- rupta sunt etiam omnia. *Ibid.*, serm. 20.

91. Pereant pecuniae milles, imo non pecuniae, sed mentes illae que pecuniam uti nesciunt, et omnibus illas anteposunt. *Ibid.*

92. Pecunias nihil est acquirere: pecuniam enim cum adsunt, non satis adjuvant: et cum desunt, nihil protinus obsunt. *Homil. 1 super Epist. ad Hebr.*

Tom. III.

93. Pecunia adest ubique dura, ubique terri- bilis, dira, inclemens, impia, truculenta, et cum lupis et uris ac leonibus ferociter servit, pavida tamen hominibus videtur et amabilis. *Hom. Quod nemo laeditur.*

94. Haec major hominibus infelicitas est, quod quanto magis in pecuniarum sordibus voluntantur, tanto majorem in his capiunt voluptatem. *Ibid.*

95. Pecunia *χρηματα* graeca lingua dicuntur: quia non suffodiunt, sed uti probe eis debemus, cum *χρημα* graece, latine utor dicamus. *Homil. 50 super Matth. Oper. perf.*

96. Pecunia ex rapina condita, mortuo asino gravius olet. *Homil. 72 super Joan.*

97. O infelix pecuniarum nimis violenta domi- natio! imo verius: o nequitia singularis eorum, qui sponte pecuniam servant. *Homil. 7 super I ad Timoth.*

98. Si pecuniis, non ad quod opus est, utaris: pecuniarum tuarum servus effectus es. *Homil. 2 super Epist. ad Hebr.*

99. O pecunia quam dura es magistra! nihil tam asperum est, aut tam difficile, quin ipsum perperis, et facias quod obediatur tibi. *Serm. Dom. 1 post Epiph.*

100. Fomes avaritiae, palubum mortis, contemp- tionum preliorumque causa pecunia. Lib. 4 de *Nugis curial.*, cap. 8.

101. Qui pecuniam abscondit in terra, diabolo domicilium facit. In cap. 2 *Regule S. Beati.*, verbo *Sollicitus*.

102. Vis pecuniam bene collocare, hoc illam beneficium, hoc humanitatem: largire pauperibus, quia saluum est quicquid pluribus profuit. Lib. 3 de *Divin. inst.*, cap. 23.

103. Contemnenda est pecunia, et ad celestias transferenda thesauros. In *Epitome*, cap. *Dixi*.

104. Pecunia dominus iniquitatis est, qui iniquitatis humanis corporibus dominatur et mentibus. *Serm. 126.*

105. Pecunia imperat gentibus, jubet regibus, bella mandat, comparat bellantes, sanguinem vendit, agit mores, prodit patrias, urbes destruit, subdit populos, arcus urget, vexat cives, foro praesidet, jus dolet, fas nefasque confundit, violat virtutem, famam carpat, honestatem dissipat, solvit affectus, innocentiam tollit, pietatem sepellit, necessitudinem scindit, amicitiam subruit. *Ibid.*

106. Cedat, cedat terrena pecunia, ubi celestias thesauros admittitur. *Opusc. 12, cap. 4.*

107. Periculosior est animam pecunia, cum acquiruntur, quam cum ultro suppeditans, possideatur. *Prose.*

108. In ista siquidem terreno more, est iusta

JOAN. CHRYS.

JOAN. CHRYS.

JOAN. CHRYS.

LACT. TERN.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS DAMIANUS.

possessio : in illa vero, ferus saepe regnat ambulo. *Ibid.*, cap. 5.
 109. Sicut qui Christum colit, vere Christicola dicitur : ita et qui nummis per custodiam servit non immerito nummicolis perhibetur. *Ibid.*, cap. 6.
 110. Ipsa ab ea quam possidet pecunia possidetur : qui dum in ea cur figere, eius pervigili deservire custodia, avaritia dominante, compellitur. *Opusc.* 24, cap. 4.

PHILO JUD.

111. Pecunia bono viro auctor honorum est ; malo autem, malorum. *Lib. de Plant. Nov.*

S. SIDONTIUS

EPISCOPPUS.

112. Per has nefasque crescere affectus, pecunia per avaritiam parvus est, per ambitum prodigus. *Lib. 1, epist. 11, ad Alonitium.*

S. VALER.

EPISCOPPUS.

113. Pars mendicitatis est, congestam secreto pecuniam possidere. *Romul. 8 de Misericord.*

114. Sine lucro est pecunia, quae sacculo tenetur inclusa. *Ibid.*, homil. 43.

115. Nihil clausum constat, quod auro argenteo non pateat : nihil occultum, quod non pecunia indagare sit cognitum. *Ibid.*, homil. 20, de Avarit.

116. Haberet profecto integritas totum secretum, si in aliena domo proditrix pecunia non haberet ingressum. *Ibid.*

117. Sit unusquisque vestrum illa pecunia qualitate contentus, quae gratiam salutis acquirit, non quae causam damnationis accendat. *Ibid.*

S. ZENO

EPISCOPPUS

ET MART.

118. Pecunie non jura, non leges, non honor ullus obstitit, quae quidquid aut emittit, aut distribuit, liberum non est : non nobilitas, quia per hanc credit, hanc excolit, per hanc hinc sibi nomen invenit : non sanctitas, non munus, quia nihil est tam sanctum, quod non violari, nihil tam mutuum, quod non expugnari pecunia possit : non necessitas sanguinis, non sanctitas, quia non suo merito, sed auri, argenti, facultatempus beneficio, quis aut amatur, aut odio est. *Serm. 4 de Avarit.*

119. Omne genus humanum auro interitu, anique calamitatibus delectatur, viliores habens animam, quam pecuniam : inde est quod iustitia, honestas, pietas, fides, veritas perit. *Ibid.*, serm. 2.

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTEL.

120. Ea vita, quae pecuniis incumbit, violenta quaedam est vita. *Lib. 4 Ethic. ad Nicomach.*, cap. 5.

121. Sumptus quidem, datoque pecuniarum, est usus curam : acceptio vero consecratione, possessio potius esse videtur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 1.

122. Fieri non potest, ut si pecunias habes, qui non adhibet diligentiam, ut parca ipsas. *Ibid.*

123. Nummus ex instituto factus est, ut pro indigentia sit. *Ibid.*, lib. 5, cap. 5.

124. Fortitudinis non est pecuniam parare, sed fiduciam animi. *Lib. 1 Polit.*, cap. 6.

125. Homines cuncta ad pecuniam convertunt, quasi hic sit finis. *Ibid.*

126. Nihil in mundo, quod non mediatur nummus. *Lib. 5 Moral.*, cap. 5.

127. Cuius omnis in pecunia spes est, ejus a sapientia est animus remotus. *Lib. 4 de Arte rhet.*, ad Herenn.

128. Nihil est tam sanctum, quod non violari, nihil tam mutuum, quod non expugnari pecunia possit. *Orat. 5 in Verrem*, act. 1.

129. Malo virum qui pecunia eget, quam pecuniam quae viro. *Lib. 2 Offic.*, num. 71.

130. Nihil honestius magnificentiusque, quam pecuniam contemere. *Lib. 1 Offic.*

131. Filiam quis habet? pecunia opus est : duas, majore : si plures, etiam majore caesi, ut alunt, quinquaginta sint filiae alicui, tot dotes magnam quaerunt pecuniam. *De Paradiso*, cap. 6.

132. Male se res habet, cum quod virtute et fidei debet, id tentatur pecunia. *Lib. 2 Offic.*

133. Maxime admirandus est, qui pecunia non movetur, quod in quo viro perspectum sit, hunc dignum spectari arbitramur. *Ibid.*

134. Pecunia furtum, vitium illiberale est : rapina vero, turpissimum. *Stygia 4, lib. 12, de Legibus.*

135. Optimus pecuniae modus est, qui nec in paupertatem cadit, nec proci ad paupertate discedit. *De Tranquill. animi*, cap. 8.

136. Pecunia etiam male credite, exactio est. *Lib. 4 de Benefic.*, cap. 39.

137. Pecunia ex quo in honore esse cepit, verus rerum honor cecidit. *Epist. 115.*

138. Pecunia tot magistratus, tot Judices detinet, quot magistratus et judices caedit. *Ibid.*

139. Majore tormento pecunia possidetur, quam quaeritur. *Ibid.*

140. Sapiens nullam denarium inter limen suum admittet, male intrantem. *De Beata vita*, cap. 23.

141. Pecunia imperare oportet, non servire. *De Morib.*

142. Pecunia non solat avaritiam, sed irritat. *Ibid.*

143. Homo semper indigens pecunia, scit eum ejus moribus convenire. *Ibid.*

144. Accepti tunc grandem pecuniam, absque dubio superbiam accipiunt. *De Remissis fortibus.*

145. Iste quem dominum pecunia estimas, pecuniae locus est. *Ibid.*

146. Pecunia, si uti scias, ancilla est : si nec scias, domina est. In suis *Proverb.* in fine patris.

RECTUS

PHILOSOPH.

TREMISTOC.

PHILOSOPH.

147. Sapiens vir et pecunia contemptor, similia est Deo. *Sent. 15.*

148. Praestat habere viros egenos pecunia, quam pecuniam egentem viros. In suis *Sent.*, sent. 1.

Vale etiam sit. *Acquirere*, sent. 18; *Contemptus in genere*, sent. 1, 2; *Eleemosyna*, sent. 37, 38; *Judicii corruptio*, sent. 19; *Juventus*, sent. 28; *Magnanimitas*, sent. 40; *Modus*, sent. 52; *Mundus*, sent. 127; *Negotium*, sent. 39, 40; *Ortus*, sent. 70; *Pauperia in genere*, sent. 56; *Pecuniarum cupiditas*, per totum; *Possessio*, sent. 37, 66; *Prodigiosa*, sent. 5; *Rapina*, sent. 18; *Sanctitas*, sent. 14; *Uirus*, sent. 35, 47, 48.

CICERO.

HUGO A. S.

VICTORE.

Definitio. Philargyria est, per quam singulari appetitur pecunie corradende, continentiam frama laxantur, interpretatur enim amor argenti. *De Fruct. carnis et spiritus*, cap. 8.

HUGO CARD.

Pecuniarum cupiditas est sitis argenti, sive pecuniae, quam habet fabricitans, sive hydropticus. *Super 1 Timoth.*, cap. 11.

JOAN. GERS.

Pecuniarum cupiditas est vitium, quo quis appetit acquirere vel retinere pecunias contra rectam rationem. *Part. 1 de Descript. termin.*, cap. Temperantia.

PLATO.

JOAN. CASS.

Productio. De Philargyria itam necesse est pululare : quare ut extinguatur ira, philargyria calcanda est. *Collat. 5, Abbat. Serapionis*, cap. 10.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMEROS.

1. Cupiditatibus omnis divitiarum abundantia, inopia est. *Lib. 10, epist. 82, ad Verrellum. Eccles.*

2. Quo plus unusquisque acquisierit, plus sibi, et quasi quadam inardescit ebrietate cupiditatum suarum. *Ibid.*

3. Nec salietas nunquam, nec finis aderit cupiditati. *Serm. 81.*

4. Nihil satis est divitum cupiditati : quanto ditior quis fuerit, tanto avidior ad possidendum. *Lib. 4 de Abraham*, cap. 3.

5. Quasi gradus quosdam cupiditas habet pecuniarum : quo plures ascenderit, eo ad joliora festinat : unde fit gravis ruina lapsura. *De Nabud.*, cap. 2.

6. Pecuniarum cupiditas damnum suum putat, quidquid alienum est. *Ibid.*, cap. 3.

7. Auri cupiditas, materia perditionis est. *Lib. 1 de Apolog. David*, cap. 4.

S. ANTONIN.

8. Quanto magis pecuniae concupiscentia accendit, tanto etiam minus habet quod ei succurre possit. *Part. 2, tit. 1, cap. 2.*

9. Quanto pecuniarum cupiditas propinquior fit fini vite suae, tanto majori ebrietate inardescit. *Part. 2, tit. 1, cap. 3, § 3.*

10. Non aliter satiatur cor hominis auro, quam corpus hominis auro. *Serm. Dom. 6 post Pascha.*

11. Adolescentes amorem pecuniae, totius suae spei certissimum venenum esse credant. *Lib. 2 de Ordine*, cap. 8.

12. Pecunia cupidos videmus, ut ad desiderata perveniant, adoptique non careant, soles, imbres, glacies, ductus, et procellosissimas tempestates, aspera et incerta bellorum, innummum plagarum ictus, et vulnera horrenda, non inevitabili necessitate, sed culpabili voluntate perferre. *De Patientia*, cap. 3.

13. Quisquis servit mammonae sua cupiditate implicatus, subditur diabolo, et non eum diligit, quis enim est qui diligit diabolum? sed tamen patitur. *De Serm. Dominici in ueritate*, lib. 2.

14. Amatores pecuniae quantis patienter laboribus doloribusque subulantur, a quantis se continent volupstatibus, sive cupiditate augeodi pecuniam, sive timore minuendi : quanta haerum sanguinitate sectantur, et proletem damnari devitant. *Lib. 4 contra Julianum*, cap. 3.

15. Fieri non potest ut res deteriore te faciat meliorem : homo enim, deterior te est quidquid cupit, quo beatus esse desiderat, aurum, argentum, quibus inhiis acquirendis, possidendis, fruendis, infensiora sunt te, tu melior es, tu fortior es, et utique vis melior esse quam es, cum beatus esse vis, quia miser es. *Super Paulus. xxxii, conc. 2, vers. 12.*

16. Si secularibus viris est perniciosa cupiditatis industria, quanto magis illa perniciosa est, qui habitu et conversatione jam sacerdotis esse desiderat, qui totum quod vivunt, Domino Deo devocunt. *De Conflictu vitior. et virtut.*, cap. 16.

17. Non solum vobis charissimis, verum etiam inimicis molissimum fiat, nulla nos cupiditate pecuniae sociari. *Epist. 225.*

18. Non essent homines amatores pecuniae, nisi eo se putarent excellentiores, quo ditiores. *Lib. 11 de Genesi ad lit.*, cap. 45.

19. Qui pecuniam diligit, quantum amat pecuniam, tantum timet ne perdat pecuniam. *Tract. 43 super Joan.*

20. Si ams pecuniam, per avaritiam implicatus es : erit tibi avaritia catena pedum, ultra progredi non poles. *Tract. 9 super Epist. Joannis.*

21. Pecuniam aliquis quaerit, non sit tibi finis. *Ibid.*, tract. 10.

22. Divitiarum amor insatiabilis longe amplius desiderio torquet animum, quam refrigeret usum suo : ut pote quarum acquisitione quidem laboris, possessio vero timoris, amissio plena doloris invenitur. *Serm. de Convers. ad clericos*, cap. 12.

23. Nihil est pejus quam amare pecunias, hic

S. ANTONIUS

DE PABIA.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

enim animam suam qui amat, venalem habet. Serm. *h. ad Sorovent.*

ELEMENS

24. *Arr vitii est, pecunie cupiditas. Lib. 2 Perlag., cap. 3.*

S. CYPRIAN.

25. Sitis divitiarum tantum miseris pectoribus assidet. *De Cardinali oper. Christi, cap. 4.*

GLOSS. ORD.

26. Amatores pecunie, Deum amare non possunt: qui erga Deum amat, pecuniam contemnit. *Super Luc., cap. xvi.*

S. GREGOR.

27. Viro pecuniarum cupido nulla est satietas, nec proximorum benevolentia, etiamsi plurimum argenti possidet. *Super Ecclesiast., cap. 5.*

S. HIERON.

28. Qui amat pecuniam, Deum amare non potest. *Epist. 29 ad Algotam, quest. 6.*

29. Divitiarum amor insatiabilis est, expleri nescit. *Epist. 1 ad Demetriad.*

30. Quid agis, ceca cupiditas? quid crudelis in parvulo? quid seiva in alieno filio? ordinem nature et religionis evortis. *Prosec.*

31. Iudicio mentis everso, per aurum libidini mancipatur: qui eodem astu acquirit solidum, quo animam perdit, lucratu imperatoris imaginem, et amittit imaginem Christi.

32. Vis nosse quam perniciosus sit amor habendi, et amor requirenda pecunia? per hunc Judas tradidit Salvatorem.

33. Quasi inter nos Judas Judam damnant? quanti in semelipsis cum per cupiditatem suas animas eternis cruciatibus tradunt, et traditores fiant pariter et occisi? *Epist. 37 ad Pamnoch. et Ocean.*

S. RUFIN.

34. Radix maxime iniquitatum, in pecunie cupiditate est, quam qui appetit, gravissima tempestas usurgetur mergitur. In explanat. *super Psalm. lxxi.*

35. Magna in pecuniarum cupiditate desiderii et amoris illecebree sunt: rapiunt ingenia, mentesque pendulas apprehendunt. *Ibid.*

36. Pecunia estus, diaboli sunt arma sique virtutes. *Super Psalm. cxxxviii.*

HUGO CARD.

37. Pecuniarum cupiditas, quo magis arcum implere desiderat, eo amplius mentem erucat. *Super Prov., cap. xxxi.*

38. Nihil ecclestius quam ecclesiasticum virum amare pecuniam. *Ibid., cap. 29.*

39. Amor divitiarum guttur mentis suffocat, et claudit ne hominem desiderium possit per illud intrare. *Super Luc., cap. viii.*

40. Qui fornicat, nunquam impletur, sic et concupiscentia pecunie semper siti. *Super II Timoth. ii.*

IACOTA.

41. Terrenarum divitiarum amor insatiabilis est, et longe amplius desiderio torquet animam, quam refrigeret usu suo. *Lib. 1 Contemplat. de Amore Dei, cap. 33.*

42. Qui divitias amat, Dominum amare non potest: sed cum ipsis labentibus, labitur in perditionem: et qui eis immittit per amorem, cum ipsis delinuit in mortuum. *Ibid.*

43. O ignis inextinguibilis, cupiditas insatiabilis! Quis autem cupidus primo fuit voto contentus? *Prosec.*

44. Insatiabilis est oculus cupidus: cum enim adipiscitur, quod optaverat, desiderat amplius, semper in habendis non habitis finem constituit. *Lib. 2 de Contemptu mundi, cap. 6.*

45. Vis, o cupide, scire quare semper es vacuus, cur nunquam impleris? si vis satiari, desinas esse cupidus: quia dum cupidus fueris, satiari non poteris. *Ibid., cap. 7.*

46. Quam multos seduxit pecuniarum cupiditas, quam plures perdidit! *Prosec.*

47. Balsam assila rolagruit, quia captus cupiditate promissorum disposuit maledicere Israel.

48. Achaz populus lapidavit, quia tulit aurum et argentum de anathemate.

49. Naboth interemptus est, ut Achaz ejus vineam possideret.

50. Gizi lepra percussus est, quia petiit et recepit aurum et argentum, et vestes sub nomine Helisei.

51. Judas laqueo se suspendit, quia propter pecuniam tradidit et tradidit Christum.

52. Ananiam et Saphiram subitanea mors extinxit, quia de pretio agri defraudaverunt apostolos. *Ibid., cap. 9.*

53. Omnis pecuniarum cupidus contra naturam nititur, et molitur: natura enim adducit pauperem et immundum, aalaria pauperem reduct a mundo; cupit autem, cupit et curat fieri dives in mundo. *Ibid., cap. 16.*

54. Pecuniarum non solum vitanda est possessio, sed etiam desiderium eorum radicatus extirpandum. *Lib. 5 de Canon. inst., cap. 10.*

55. Non pecunias sufficit non habere, quod plerumque solet, etiam ex necessitate descendere: sed ne ipsam quidem, si forte oblate fuerint, habendi recipere voluntatem. *Ibid.*

56. Hic philargyrie morbus, quanto accedens facilius potest respirari, tanto neglectus et introitus cordis, illi perniciosior cunctis, difficilisque propellitur. *Prosec.*

57. Malorum omnium efficitur radix, multiplices fructificans fontibus vitiorum. *Ibid., lib. 7, cap. 2.*

58. Philargyrie receptaculum est vitiorum, et inextricabilis nequitiæ fomes. *Ibid., cap. 6.*

59. Cum pecunia incrementum robis cupiditatis augetur. Tanto enim avidior famos accrescit auri, quanto summa lucri major apponitur. *Ibid., cap. 7.*

S. INNOCENTII

S. JOANNES

CHRYSOST.

JOAN. CASI.

60. Non tam effectus philargyrie vitandus est, quam affectus ipsius radicatus amputandus. *Ibid., cap. 21.*

61. Vis nosse quam perniciose, quam noxie fomes iste philargyrie, nisi fuerit diligenter excisus, ad ejus interitum, qui eum conceperit, fructifert et omigenis pullulet ramusculis vitiolorum? Respice Judam, qui nequaquam esset ad tam scelestum proditionis factus devolutus, si non philargyrie morbo fuisset infectus. *Ibid., cap. 23.*

62. Philargyrie morbus, sicut potest perfacile declinari, ita si quomquam possederit, ad sanitatis remedia vix pervenire concedit. *Ibid., cap. 6.*

63. Pecunie concupiscentia telum est diaboli. *Hom. 3 super Genes.*

64. Pecuniarum aviditas mentem obtenebrat. *Ibid.*

65. Si cupiditate pecuniarum aliquis capiatur, superos et inferos continuo contemnit, modo his obsequatur. *Hom. 4 super Matth. Oper. perf.*

66. Quid est hac peste iniquius, quidve rixosius? non solum dico de materia pecuniarum, sed de importuna ita cupiditate hominum atque furiosa. *Ibid., homil. 9.*

67. Sicut palea ignem, sic pecunie cupiditas avaritie flammam incendit, et quasi conum inquinat possidentes. *Ibid., hom. 40.*

68. Tam atrox est pecuniarum cupiditas, ut licet virtutis aliqui sint alumni, nihil tamen earum appetitione impediti proficere possint. *Ibid., hom. 64.*

69. Accessione pecuniarum, cupiditas habendi magis atque magis adeo inflammatur, ut rerum copia crescente; paupertas quoque augetur: nam qui majori desiderio ardent, egere se magis sentiunt. *Ibid.*

70. Qui pecunias despiciit, is cupiditati terminum constituit: qui vero ditari desiderat, plurimas in dies conquirat, et majore siti compulsus, nunquam ad finem deveniet. *Ibid.*

71. Facilius est volare, quam acquisitione, ac accessione pecunie, cupiditatem habendi terminare. *Ibid.*

72. Multas domos pecuniarum cupiditas evertit, multa bella concitavit, et laqueo plerosque abruptorem vitam coegit. *Ibid.*

73. Ex desidia solum originem trahit, inde nascitur, inde augetur, inde conservatur terribilis bellus cupiditas pecuniarum. *Ibid., homil. 81.*

74. Pestis est omnium hac passio cupiditatis pecuniarum, terrarum pestis, urbium perniciosa, singularum calamitas est. *Ibid.*

75. Nullus dubitabit facilius posse a paupertate, quam in rerum copia pecuniam despicij ac

multo magis a divitiis, quam a pauperibus magnitudinem pecunie posse concupisci. *Ibid.*

76. Cupiditas pecuniarum majori cumulo rerum minime potest extingui, sed e contra inflammari atque incendi solet. *Prosec.*

77. Quomodummodum ignis addita materia magis effertur, sic pecuniarum cupiditas adjectione auri magis extollitur. *Ibid.*

78. Qui magis amat pecuniam, magis concupiscit: qui porro magis concupiscit, hic pauperior est: quia qui plura expetit, inops est, et maxima paupertate deprimitur. *Prosec.*

79. Ubi satietas est, cupiditas esse non potest: ex indigentia enim cupiditas originem trahit. *Ibid.*

80. Insatiabilis pecuniarum cupiditas homines facit recordes, furiosos, ac pecunia penitus pendentes, qualis et Judas factus fuit. *Ibid., hom. 82.*

81. Pecunie cupiditas tenebra est, quae efficitur, ut aliter quam se habeant res videantur. *Ibid., homil. 84.*

82. Omni tyranno gravior est pecuniarum cupiditas: nullum enim voluptatem veram habet, sed curas, invidiam, insidias, calumnias, et innumera virtutis impedimenta. *Homil. 58 super Joann.*

83. Pecuniarum cupiditas demone est gravior, qua multi persuasi sunt, quam illi ab idolis, quibus non omnia parent: hinc vero omnia, et quodcumque faciendum suggerit, obsequuntur. *Ibid., hom. 64.*

84. Amator pecuniarum multos formidat, multos habet accusatores, invidos, calumniantes, insidiatores, omnibus veris privatur deliciis, omnique voluptate: multum gloriae, et multum honoris amittit. *Ibid., hom. 86.*

85. Amator pecuniarum his uti minime potest: sed servus et custos est, non dominus. *Ibid.*

86. Divitias concupiscere ignavissimi animi est, nihil nascis et colicibus praestantioris humique repentis. *Hom. 7 super Acte Apostolorum.*

87. Divitiarum cupiditas, omnium mororum fundamentum est, bellorum et contentionum causa. *Ibid., hom. 43.*

88. Amor pecuniarum talis est, ut et modum et finem nesciat: et quanto in hac via processerit longius, tanto minus ad finem usque pertingat. *Serm. 12 super epist. ad Rom.*

89. Qui pecunias despiciit, omnia superflua arbitrat, negat animam immensis excrecitat cupiditibus. *Prosec.*

90. Nihil adeo animam torquet, quam cupiditas: cum ea satiari non possit. *Hom. 44 super I Cor.*

91. Nullo modo simul stare possunt, et argenti et animas amor. *Ibid.*, homil. 23.

92. Dirus habendi amor velut crudelis tyrannus inhumana imperia hominibus imponit, et in ferus feroces illos transfert. Hom. 35 super 1 Cor.

93. Quem magnum vicem cupiditas pecuniarum? nullum, sed miserabile valde atque obiectus. Homil. 23 super II Cor.

94. Pecuniarum amor, ambitio domandi et glorie, vincula sunt et laquei. Serm. 9 super Epist. ad Ephes.

95. Incantatio quedam est et prestigium, cupiditas pecuniarum. Hom. 10 super I Thes.

96. Qui pecuniarum insano tenetur studio, desiderium suum exsatiare nulla optum poterit copia. Hom. 7 super II Timoth.

97. Nihil ita absque ulla profunditatis sensu est, sicut pecunie cupiditas. *Ibid.*

98. Nihil ita pecuniarum desiderium infert, sicut pecuniarum ipsa possessio. Hom. 5 super Epist. ad Tit.

99. Servitus pessima, cupiditas pecuniarum. Hom. 33 super Epist. ad Hebr.

100. Amor pecunie velut crudelis quedam domina, omnium corda possidet, et tyrannica dominatione devincit. Hom. *Quod nemo leditur.*

101. Amor pecuniarum avertit ut barbarus, feret crudeliter ut tyrannus, debauchatur impudenter ut meretrix; nusquam miseretur, nusquam se pudet. *Ibid.*

102. Amor pecuniarum inexplebilis est, et infinitus, quantoque plus processeris vite, tanto magis a fine aberis. Serm. de *Neguitia depulsa.*

103. Pecuniarum amor vesana est cupiditas, morbus insanabilis, formax inextinguibilis, tyrannus insatiabilis. Hom. de *Avaritia.*

104. Nihil sic diabolus subditi hominem facit, ut inhiare opibus, atque habendi amore superari. Hom. 13 super *Matth. Oper. perf.*

105. Quovis fabricatissime peior est, qui cupiditate pecuniarum captus est: quid enim turpius viro pecunias amante? Hom. 45 super *Epist. ad Hebr.*

106. Pecuniarum cupiditas radix malorum omnium est, mater transgressionis, magistra nocendi, auriga malitiae, inventrix doli, seditionis origo, fovea scandali, promotrix mendacii. *De Inst. vita sacerdot.*, cap. 5.

107. Pecuniarum cupiditas sacrilegia committit et furta, prelas agit et incendia, bella gerit et homicidia. *Ibid.*

108. Qui amat pecuniam, Dei servus non est. Epist. 5 ad *Quendam sacerdot.*

109. Omni peccato peior est amor pecuniarum. Lib. 2 de *Sun. hono.*, cap. 41, sent. 3.

110. Nunquam salarii novit cupiditas pecuniarum; semper enim eget, quantoque magis acquirit, tanto amplius querit: nec solum desiderio augendi excruciat, sed etiam amittendi metu afficitur. *Ibid.*, sent. 7.

111. Si bona mundi hujus peritura credimus, cur peritura tanto amore cupimus? *Ibid.*, sent. 8.

112. Acris atque ad omnia audez pecuniarum amor, nec satietatem ullam sentiens, animam eam, quam cepit, in extremum malorum precipitem agit. Lib. 3, epist. 24, ad *Martyrum.*

113. Divites impedimentis pluribus impleati, immo calemati et compediti, serviunt ad nutum domini cupiditatis. *Prosec.*

114. Cupiditas ita divites inextinguibilibus vinculis irretit, ut non possint in celum aspice, quoniam mens eorum prona humique defixa est. Lib. 7 de *Divit. nat.*, esp. 1.

115. Mens pecunie avida, cupiditatis est serena: que nec abstinere novit a vetitis, nec gaudere concessis, nec pietati adhibere consensum: angustatur ex abundantia, tristatur et constringitur ex opulentia. *Prosec.*

116. O ignis inextinguibilis, cupiditas insatiabilis? quis naquam primo vult contentus, cum adipiscitur quod optaverat? desiderat ampliore, in habundis semper, et nunquam in habitis finem constituit. *De Ligno vite*, tract. 10, de *Pauper.*, cap. 2.

117. Amori pecunie vilis est omnis affectio, et anima lucri cupida, etiam pro exiguo perire non metuit. Serm. 9 de *Passione Dom.*

118. Armatur gemina face homo pecunie cupidus: avaritia, ut rapiat aurum; impietas, ut auferat Christum. Serm. in *Natali S. Laurentii.*

119. Qui pecuniam appetit, fidem perdit: qui aurum redigit, gratiam prodigit. Lib. 1 de *Avaritia.*

120. Omnis qui possessionum curis stringitur, et divitiarum cupiditate distenditur, aversus est a Deo. Hom. 12 *Erudi.*

121. Pecuniarum cupiditas non solum ebrium, sed et relictum hominem reddi. Hom. 7 in cap. x *Levitici.*

122. In avaritiam lapsus efficitur, cum homines parum pecunie desiderant: augescere vitio, cupiditas increset. Lib. 3 *Peri-Archon.*, cap. 2.

123. Avidus opum nunquam dicit, sufficit: et tanquam sanguisuga invincibilis, semper sanguinem sibi. Serm. 34 in *Festo omnium Sanctorum.*

124. O pecunie amor! o linea cordium, rubigo mentium, lingua peccatis animarum, virtutum subversio, germen viliorum; quomodo divitem corda excoces? ut quanto amplius habeant, tanto minus habere se credant? *Tract. de Hierusal. peregrinat.*

S. ISIDORUS PULCHRUS.

LACT. FIRM.

S. LAURENTIUS JUSTIN.

S. LEO PAPA I.

S. MAXIMUS EPISCOPIUS TARTACUS ORIGIN.

PETRIUS BLESSENSIS.

8. PETRUS DAMIANUS. 425. Cupidus quisque dum sordentis pecunie questus accumulat, verrens excedit in labram, quasi molam stercoris coacervat. Opusc. 81, cap. 2.

8. PROSEPER. 426. Jubet nobis imperiosa cupiditas, ut divina parvipendentes, possessionum terrestrium damnosa compendia cogitemus, etc. (Vide ibi plura seitu dignissima.) Lib. 2 de *Vita contemplat.*, cap. 15.

PRUDENT.

IN PSYCHOMACH. DE AVARITIA ET LARGITATIS PUGNA.

S. THEODORE.

THOMAS A KEMPIS.

S. VALENTINUS EPISC.

S. ZENO EPISCOPIUS ET MART.

ABARTOTEL.

427. Nec parcat propriis amor insatiatus habendi Pignoribus, spoliisque suos fames impia nator.

428. Omne hominum rapit illa genus, mortalia cuncta Occupat interitum, neque enim est violentius ullum Terrarum vitium, quod tantis cladibus avum Mundani involvat populi, damnatque gehennae.

Ibid., vers. 49.

429. Infelix certe, et plusquam infelix, qui plura habendi cupiditatum incendii flagrat. Super *Habac.*, cap. II.

430. Exterminat seminarium litis, qui abiecit vitium cupiditatis. *De Recognit. propr. fragit.*, cap. 4, sect. 2.

431. Noli multa cupere, nam cupiditati nunquam satis erit, nec extinguatur cupido pretio rerum. *Medit. 18 de Pauper. Christi*, cap. 3.

432. Tanta est apud aliquos cupiditas ut venalis pudor pretium feditatis inveniat: nam ita ad corruptionem corporis pecunia studioso pensatur, quasi dignum aliquid compratur. *Prosec.*

433. Infelix profecto est, qui plus cupiditatis consulit, quam pudori. Homil. 29, de *Avaritia.*

434. Quid miser homo, auri argentique metalli incensus vana cupiditate torquetur? quid talentorum magnas streps emperies? *Prosec.*

435. Quid hic remanens parvigil sollicitudine cassa, nec thibipis inde aliquid concedendo illibata custodia?

436. Insuper de inopia quereris, qui quod habes, necis? id quod feceris, nihil horum locum ad inferna portabis. Serm. 2 de *Avaritia.*

437. Qui diligit aurum et argentum, non tantum deos colere, sed eorum mores et actus imitari perspicuum est. *Ibid.*

438. Quodvis pisculum, scelus, dedecus, nefas libenter admittit, ejus precordia implacabilis cupiditas pestifera flamma repleverat. *Ibid.*

439. Omnia pecuniarum cupiditas in infinitum extenditur, illa quoque cum efficitur infinita, cupiunt. Lib. 4 *Polit.*, esp. 6.

440. Dilige denarium, sed parce dilige formam: Quam nemo sanctus nec honestus capit habere. Lib. 4, *Distichor.*, metr. 11.

441. Multos magnis incommodis afflicti pecunie cupiditas. Lib. 1 de *Invent. rhetor.*, num. 95.

442. Pecunie est fugienda cupiditas: nihil enim est tam angusti animi, tamque parvi, quam amare divitias. *Prosec.*

443. Magna eorum servitus est, qui pecunia cupiditate nullam conditionem recusant durissimam servitutis. *De Peritor.*, esp. 5.

444. Si propter aviditatem pecunie nullum questum turpem putas, si quotidie fraudas, decipis, poscis, pacisoria, anfers, eripis, si socios spoliis, ararium exulis; huc utrum abundantis, an egentis signa sunt? *Ibid.*, cap. 6.

445. Qui innumerabiles cupiditates habet, quae brevi tempore magnas copias exhaustari possunt, hunc ego quomodo appellabo divitem, cum ipse egere se sentiat? *Ibid.*

446. Pecunie cupiditate capi, turpe est atque importunum. *Sisygia 5 de Cosovio.*

447. Tanta invasit homines habendi cupido, ut possideri magis, quam possidere videantur. Lib. 5, epist. 30.

448. Numquam pecunia divitem facit, immo contra nulli non majorem sui cupiditate incutit. Epist. 110.

449. Qui propter pecunie amorem moritur, ostendit se nunquam sui causa vixisse. *De Maribus.*

450. Amor pecunie, amorem carnalium indical. Sent. 68.

451. Cupiditas possidendi, origo avaritiae est. *Ibid.*, sent. 129.

452. Inexplebilis est omnis pecunie cupiditas, propterea et semper indiget. *Ibid.*, sent. 133.

Vide etiam III. *Abundantia*, sent. 11; *Aurum in genere*, sent. 15; *Avaritia*, sent. 114; *Aurum*, sent. 85; *Desiderium*, sent. 68; *Divitia*, sent. 4, 233, 234; *Egestas*, sent. 18; *Habere*, sent. 4; *Indas*, sent. 90; *Propium*, sent. 1; *Relinquere*, sent. 34.

PEREGRINATIO.

Etymologia. Peregrinus dicitur, quasi peregrinus longius. Super *Psalm.* xxxviii, vers. 17.

Definitio. Peregrinus est, qui transiitio terrarum alienam praeterit, nec manet ad vivendum, nec possessiones acquirat ad ibi sistendum. Super epist. I B. *Peiri*, cap. II.

Peregrinus est, qui solo corpore in hac peregrinatione constitutus, seta ariditate et desiderio in illa caelesti patria conversatur. *Ibid.*

Peregrinatio est omnium, quos sunt in patria coisitantissima deserto. *Gradus 3.*

CATO FORE.

CICERO.

PLATO.

PLINIO II.

SENECA.

SIPPUS PHILOSOPH.

CARISTODOR.

EGGOCARD.

S. JOAN. CL.

JOAN. YALTE.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

91. Nullo modo simul stare possunt, et argenti et animas amor. *Ibid.*, homil. 23.

92. Dirus habendi amor velut crudelis tyrannus inhumana imperia hominibus imponit, et in ferus feroces illos transfert. Hom. 35 super 1 Cor.

93. Quem magnum vicem cupiditas pecuniarum? nullum, sed miserabile valde atque obiectus. Homil. 23 super II Cor.

94. Pecuniarum amor, ambitio domandi et glorie, vincula sunt et laquei. Serm. 9 super Epist. ad Ephes.

95. Incantatio quedam est et prestigium, cupiditas pecuniarum. Hom. 10 super I Thes.

96. Qui pecuniarum insano tenetur studio, desiderium suum exsatiare nulla optum poterit copia. Hom. 7 super II Timoth.

97. Nihil ita absque ulla profunditatis sensu est, sicut pecunie cupiditas. *Ibid.*

98. Nihil ita pecuniarum desiderium infert, sicut pecuniarum ipsa possessio. Hom. 5 super Epist. ad Tit.

99. Servitus pessima, cupiditas pecuniarum. Hom. 33 super Epist. ad Hebr.

100. Amor pecunie velut crudelis quedam domina, omnium corda possidet, et tyrannica dominatione devincit. Hom. *Quod nemo leditur.*

101. Amor pecuniarum avertit ut barbarus, feret crudeliter ut tyrannus, debauchatur impudenter ut meretrix; nusquam miseretur, nusquam se pudet. *Ibid.*

102. Amor pecuniarum inexplebilis est, et infinitus, quantoque plus processeris vite, tanto magis a fine aberis. Serm. de *Neguitia depulsa.*

103. Pecuniarum amor vesana est cupiditas, morbus insanabilis, formax inextinguibilis, tyrannus insatiabilis. Hom. de *Avaritia.*

104. Nihil sic diabolus subditi hominem facit, ut inhiare opibus, atque habendi amore superari. Hom. 13 super *Matth. Oper. perf.*

105. Quovis fabricatissime peior est, qui cupiditate pecuniarum captus est: quid enim turpius viro pecunias amante? Hom. 45 super *Epist. ad Hebr.*

106. Pecuniarum cupiditas radix malorum omnium est, mater transgressionis, magistra nocendi, auriga malitiae, inventrix doli, seditionis origo, fovea scandali, promotrix mendacii. *De Inst. vita sacerdot.*, cap. 5.

107. Pecuniarum cupiditas sacrilegia committit et furta, predae aras et incendia, bella gerit et homicidia. *Ibid.*

108. Qui amat pecuniam, Dei servus non est. Epist. 5 ad *Quendam sacerdot.*

109. Omni peccato peior est amor pecuniarum. Lib. 2 de *Sun. hono.*, cap. 41, sent. 3.

110. Nunquam salarii novit cupiditas pecuniarum; semper enim eget, quantoque magis acquirit, tanto amplius querit: nec solum desiderio augendi excruciat, sed etiam amittendi metu afficitur. *Ibid.*, sent. 7.

111. Si bona mundi hujus peritura credimus, cur peritura tanto amore cupimus? *Ibid.*, sent. 8.

112. Acris atque ad omnia audez pecuniarum amor, nec satietatem ullam sentiens, animam eam, quam cepit, in extremum malorum precipitem agit. Lib. 3, epist. 24, ad *Martyrum.*

113. Divites impedimentis pluribus impleati, immo calemati et compediti, serviunt ad nutum domini cupiditatis. *Prosec.*

114. Cupiditas ita divites inextinguibilibus vinculis irretit, ut non possint in celum aspice, quoniam mens eorum prona humique defixa est. Lib. 7 de *Divit. nat.*, esp. 1.

115. Mens pecunie avida, cupiditatis est serena: que nec abstinere novit a vetitis, nec gaudere concessis, nec pietati adhibere consensum: angustatur ex abundantia, tristatur et constringitur ex opulentia. *Prosec.*

116. O ignis inextinguibilis, cupiditas insatiabilis? quis naquam primo vult contentus, cum adipiscitur quod optaverat? desiderat ampliore, in habundis semper, et nunquam in habitis finem constituit. *De Ligno vite*, tract. 10, de *Pauper.*, cap. 2.

117. Amori pecunie vilis est omnis affectio, et anima lucri cupida, etiam pro exiguo perire non metuit. Serm. 9 de *Passione Dom.*

118. Armatur gemina face homo pecunie cupidus: avaritia, ut rapiat aurum; impietas, ut auferat Christum. Serm. in *Natali S. Laurentii.*

119. Qui pecuniam appetit, fidem perdit: qui aurum redigit, gratiam prodigit. Lib. 1 de *Avaritia.*

120. Omnis qui possessionum curis stringitur, et divitiarum cupiditate distenditur, aversus est a Deo. Hom. 12 *Erudi.*

121. Pecuniarum cupiditas non solum ebrium, sed et relictum hominem reddi. Hom. 7 in cap. x *Levitici.*

122. In avaritiam lapsus efficitur, cum homines parum pecunie desiderant: augescendo vitio, cupiditas increset. Lib. 3 *Peri-Archon.*, cap. 2.

123. Avidus opum nunquam dicit, sufficit: et tanquam sanguisuga invincibilis, semper sanguinem sibi. Serm. 34 in *Festo omnium Sanctorum.*

124. O pecunie amor! o linea cordium, rubigo mentium, linguaque pessimum amaranthum, virtutum subversio, germin vilissimum: quomodo divitem corda excoecas? ut quanto amplius habeant, tanto minus habere se credant? *Tract. de Hierusal. peregrinat.*

S. ISIDORUS
PULCRICOLA.

LACT. FIRM.

S. LAURENTIUS
JUSTIN.

S. LEO
PAPA I.

S. MAXIMUS
EPISCOPUS
TARENTIN.
ORIGEN.

PETRIUS
BLAESIENSIS.

S. PROSEPER.

PRUDENT.

S. THEODORE.

THOMAS A
KEMPIS.

S. VALENTINUS
EPISC.

S. ZENO
EPISCOPUS
ET MART.

ABARTOTEL.

8. PETRUS
DARIANUS. 425. Cupidus quisque dum sordentis pecunie questus accumulat, verrens excedit in labram, quasi molam stercoris coacervat. Opusc. 81, cap. 2.

426. Jubet nobis imperiosa cupiditas, ut divina parvipendentes, possessionum terrestrium damnosa compendia cogitemus, etc. (Vide ibi plura seitu dignissima.) Lib. 2 de *Vita contemplat.*, cap. 15.

427. Nec parcat propriis amor insatiatus habendi Pignoribus, spoliisque suos fames impia nator.

In *Psychomach. de Avaritia et largitatis pugna.*

428. Omne hominum rapit illa genus, mortalia cuncta Occupat interitum, neque enim est violentius ullum Terrarum vitium, quod tantis cladibus avum

Mundani involvat populi, damnatque gehennae.

Ibid., vers. 49.

429. Infelix certe, et plusquam infelix, qui plura habendi cupiditatum incendium flagrat. Super *Habac.*, cap. II.

430. Exterminat seminarium litis, qui abiecit vitium cupiditatis. *De Recognit. propr. fragit.*, cap. 4, sect. 2.

431. Noli multa cupere, nam cupiditati nunquam satis erit, nec extinguatur cupido pretio rerum. *Medit. 18 de Pauper. Christi*, cap. 3.

432. Tanta est apud aliquos cupiditas ut venalis pudor pretium feditatis inveniat: nam ita ad corruptionem corporis pecunia studioso pensatur, quasi dignum aliquid compratur. *Prosec.*

433. Infelix profecto est, qui plus cupiditatis consulit, quam pudori. Homil. 29, de *Avaritia.*

434. Quid miser homo, auri argentique metalli incensus vana cupiditate torquetur? quid talentorum magnas streps emperies? *Prosec.*

435. Quid hic remanens parvigil sollicitudine cassa, nec thibipis inde aliquid concedendo illibata custodia?

436. Insuper de inopia quereris, qui quod habes, necis? id quod feceris, nihil horum locum ad inferta portabis. Serm. 2 de *Avaritia.*

437. Qui diligit aurum et argentum, non tantum deos colere, sed eorum mores et actus imitari perspicuum est. *Ibid.*

438. Quodvis pisculum, scelus, dedecus, nefas libenter admittit, ejus precordia implacabilis cupiditas pestifera flamma repleverat. *Ibid.*

439. Omnia pecuniarum cupiditas in infinitum extenditur, illa quoque cum efficiunt infelicitia, capiunt. Lib. 4 *Polit.*, esp. 6.

440. Dilige denarium, sed parce dilige formam: Quam nemo sanctus nec honestus capit habere. Lib. 4, *Distichor.*, metr. 11.

441. Multos magnis incommodis afflicti pecunie cupiditas. Lib. 1 de *Invent. rhetor.*, num. 95.

442. Pecunie est fugienda cupiditas: nihil enim est tam angusti animi, tamque parvi, quam amare divitias. *Prosec.*

443. Magna eorum servitus est, qui pecunia cupiditate nullam conditionem recusant durissimam servitutis. *De Peritor.*, esp. 5.

444. Si propter aviditatem pecunie nullum questum turpem putas, si quotidie fraudas, decipis, poscis, pacisoria, auferis, eripis, si socios spoliis, ararium exulis: huc utrum abundantis, an egentis signa sunt? *Ibid.*, cap. 6.

445. Qui innumerabiles cupiditates habet, quae brevi tempore magnas copias exhaustari possunt, hunc ego quomodo appellabo divitem, cum ipse egere se sentiat? *Ibid.*

446. Pecunie cupiditate capi, turpe est atque importunum. *Sisygia 5 de Coenivio.*

447. Tanta invasit homines habendi cupido, ut possideri magis, quam possidere videantur. Lib. 5, epist. 30.

448. Numquam pecunia divitem facit, immo contra nulli non majorem sui cupiditate incutit. Epist. 119.

449. Qui propter pecunie amorem moritur, ostendit se nunquam sui causa vixisse. *De Maribus.*

450. Amor pecunie, amorem carnalium indelicat. Sent. 68.

451. Cupiditas possidendi, origo avaritiae est. *Ibid.*, sent. 129.

452. Inexplebilis est omnis pecunie cupiditas, propterea et semper indiget. *Ibid.*, sent. 133.

Vide etiam III. *Abundantia*, sent. 11; *Avaritia*, sent. 15; *Aurum*, sent. 85; *Desiderium*, sent. 68; *Divitia*, sent. 4, 233, 234; *Egestas*, sent. 18; *Habere*, sent. 4; *Indas*, sent. 90; *Insipiam*, sent. 1; *Relinquere*, sent. 34.

PEREGRINATIO.

Etymologia. Peregrinus dicitur, quasi peregrinus longius. Super *Psalm.* xxxviii, vers. 17.

Definitio. Peregrinus est, qui transiitio terrarum alienam praeterit, nec manet ad vivendum, nec possessiones acquirat ad ibi sistendum. Super epist. 1 B. *Peiri*, cap. II.

Peregrinus est, qui solo corpore in hac peregrinatione constitutus, seta ariditate et desiderio in illa caelesti patria conversatur. *Ibid.*

Peregrinatio est omnium, quos sunt in patria coisitantissima deserto. *Gradus 3.*

CATO PORT.

CICERO.

PLATO.

PLINIO II.

SENECA.

SIPPUS
PHILOSOPH.

CARSTODIUS.

EGGIDIANUS.

S. JOAN. CL.

Descriptio. Peregrinatio vera est omni confidentia noxia vacuus affectus, ignota sapientia, publicum fugiens prudentia, secreta via, invisibilis destinatio, occulta cogitatio, vilitatis appetitus, angustie desiderium, divini affectus argumentum, amoris copia, inanis gloria abnegatio, silentii profundum. *Gradu* 3.

Peregrinatio vera est omnium propositum desperationis, ea ratione suscepta, ut nunquam cogitatio nostra a Deo separaretur. *Ibid.*

Peregrinus est inunctus perpetui, et penitus in memoria conditi amator. *Ibid.*

Peregrinus est, qui omnem suarum alienorumque affectionum memoriam fugit. *Ibid.*

Divisio. Triplex est peregrinus: peregrinus mundo, peregrinus colto, peregrinus Deo. Super IV, *Regum*, cap. iv.

8. AUGUST.

1. Dulcis est una patria, et vera una patria, sola patria: preter illam quidquid nobis est, peregrinatio est. Super *Psal.* lxi, vers. 4.

2. Cui peregrinatio dulcis est, non amat patriam: si dulcis est patria, amara est peregrinatio; si amara peregrinatio, tota die tribulatio. Quando non est tribulatio? quando in patria, delectatio. Super *Psal.* lxxv, vers. 6.

3. Nos modo peregrinamur, et peregrinatio nostra gemit; gemit autem si scimus, quia peregrinamur. Super *Psal.* xciii.

4. Odit valde patriam ille qui putat sibi bene esse cum peregrinatur. *Ibid.*

5. Incolere, peregrinari est: omnis homo in hac vita peregrinus est. Super *Psal.* i, vers. 6.

6. Mutat homo patriam, et aliquando in peregrinatione illi bene est: invenit amicos fideles peregrinando, quos in patria invenire non potuit, et cum peregrinatur invenit quod non habebat in patria. Super *Psal.* cxi, vers. 5.

7. Animam dixit Propheta peregrinari: corpus peregrinatur locis, animus peregrinatur affectibus; si amaveris terram, peregrinaris a Deo; si amaveris Deum, ascendis ad Deum. *Ibid.*, vers. 5: *Multum incola fuit anima mea.*

8. Angitur cor christianum, quia peregrinatur, et desiderat patriam; etiam si felix secundum seculum sit, gemit et angitur cor ejus, quia in peregrinatione se constitutum videt. Super *Psal.* cxxi, vers. 1.

9. Homini peregrino in seculo, nulla est jucundior recordatio, quam civitatis unde peregrinatio: sed recordatio civitatis acies in peregrinatione non est sine dolore atque suspirio. Super *Psal.* clix.

10. Iter agis, exiturus venisti, non remansurus: iter agis, stabilium est hac vita. Utere nummo

quomodo viator in stabilium utitur mensa, calice, arceo, lectulo, dimissurus, non permansurus. Tract. 49, super *Evang.*, cap. 8.

11. Nemo tam libenter peregrino miseretur, quam qui peregrinationis exitus novit. *De Vita christiana*, cap. 8.

12. Ipse est christianus, qui in domo sua, et in patria sua peregrinum se esse cognoscit: patria nostra sursum est, ibi hospites non erimus. *De Verbis Dom.*, serm. 32.

13. Ipsa spes peregrinationi necessaria est, ipsa est que consolatur in via: viator enim quando laborat ambulando, ideo laborem tolerat; quia pervenire sperat: tolle illi spem veniendi, contum franguntur vires ambulandi. *De Verbo apost.*, serm. 16.

14. Tibi suspirat peregrinatio mea. Lib. 42 *Conf.*, cap. 15.

15. In hac peregrinatione pignus nos consolatur. Tract. 32 super *Joan.*

16. Nihil aliud in hac vita nostre peregrinationis meditemur, nisi quia et hic non semper erimus: et ibi nobis locum bene vivendo preparabimus, unde nunquam migremus. *Ibid.*

17. Si peregrinationem nostram in gemitu sentiremus, et seculum non amaramus, ad eum qui nos vocavit, ipsa mente perpetuo pulsaremur. *Ibid.*, tract. 40.

18. Homo non amet peregrinationem; totum amarum sit, preter illum qui vocat. Tract. 9 super *Epist.* *Joan.*

19. Tredet me istius serumnosa peregrinationis. *Eib. Medit.*, cap. 21.

20. Ille est in tabernaculis, qui se esse in mundo intelligit peregrinum: ille se intelligit peregrinantem, qui se videt patrie suspirantem. Tract. 28 super *Joan.*

21. Invenisti in via suspirantem peregrinum, adjuge te illi, comes tuus est, curro cum illo, si tamen et tu hoc es. Tract. 40 super *Epist.* *Joan.*

22. Via porrecta est ad peregrinos, ambulonous per ipsam. *Ibid.*

23. Peregrinatio permittenda est ei qui potest eam citra detrimentum anime sue, et ut eodem modo sit his cum quibus congregatur, perficere. *Quest. diffuse explicat.*, quest. 44.

24. Mirandum dolendumque illud est, quod plurimi simulantes se pro peccatore venia visitare sancta et poenit. posita loca, cum fuerint reversi multo pejores sunt quam antea. In suis *Proverb.*, verbo *Astrucum*.

25. Peregrinus si pendens est, et non oblitiscitur suam peregrinationem, licet cum labore transit et non magnopere seculis scribitur implicatur:

mortuus eque blanda hujus seculi sicut aspera spernit. *Serm.* 7 *Quadr.*

26. Quam dulces est peregrinis post nullam longi itineris fatigationem, post plurima terra marisque pericula, ibi tandem quiescere, ubi et agnoscerit suum Dominum quiescisse. *Serm. ad Milites teph.*, cap. 11.

8. BONAY. 27. Qui in peregrinatione pauperlatis, peregrinorum defectus habere nolunt, non veri sunt peregrini. *Serm.* 3, *Dom. infra octav. Epiph.*

28. Multi de sancta terra redeunt, et negligendo et male vivendo primum amittunt. *Serm.* 3, *Dom. in oct. Pasche.*

29. Interdum peregrinus lacrymari cogitur, cum suae patriam recordatur. Tit. 7 *Diet.*

8. EPHEM. 30. Ex aliorum scandalis, dum peregrinantur, iterum cape. Adhort. 4, tom. 2.

8. EPHEM. 31. Peregrinus et pauper, Dei sunt colligium: qui eos excipit, confestim visum recipit. Hab. apud *D. Joan. Damasc.*, lib. 3 *Parall.*, cap. 37.

8. EPHEM. 32. Adversus et peregrinatio debetur, vel ex naturali lego, commiseratio. In fine *Argumenti super Psalm.* xxxvii.

8. EPHEM. 33. Civis patrie celestis, inquilinus est mundi. Super *Genes.*, cap. xxi, in illud: *Et fuit colonus terre.*

8. EPHEM. 34. Qui peregrinationem pro patria diligit, dolere etiam inter dolores nescit. Lib. 7 *Moral.*, cap. 3, num. 2, super illud *Job* vi: *Unde et verba mea.*

35. Peregrinatio est vita prorens, et qui suspirat ad patriam, ei tormentum est peregrinationis locus, etiam si blandus esse videatur. Lib. 9, in *Regulo*, indict. 4, cap. 70, epist. 70, ad *Aurelianum*.

36. Longinqua peregrinationis terret difficultas. Epist. 4 ad *Heliodor.*

37. Non Hierosolymis fuisse, sed Hierosolymis bene vixisse laudandum est: quia et de Hierosolymis, et de Britannia equaliter patet nulla celestis. Epist. 43 ad *Paulin.*

38. Peregrinus, quo tendat, considerat; longitudinem itineris ante metitur, necessaria victui secum portat; quam minimum potest, se operat; hoculum gerit; prolixis vestibus non induitur; bonis societas eo conjungit; a perfectione suavi itineris aliqua molestia ponderis non impeditur; non retrahitur a transitoris: per pericula se fidelibus commendat; timore et suspitione non caret; amore patrie laborem tolerat, sua non multis ostendit; divitem se non praebeat; de fine itineris semper loquitur, cogitat, ad illum suspirat. Lib. 4 de *Prophet.*, cap. 14.

39. Merito peregrinatio dicitur hujus vita visitio, quia peregrino est nobis regio hujus exilii. Super *Ecclesiasten*, cap. 7.

8. BERNARD. 40. Peregrinus non habet in terra aliena hereditatem, nec hospes propriam mansionem. Super *Epist.* ad *Hebr.*, cap. 11.

41. Certius signum nostrae peregrinationis, sunt mores et operationes. *Ibid.*

42. Multi sunt peregrini coram mundo, sed non coram Deo. *Ibid.*

43. Quando quis peregrinationem suscepturus est, offert Domino sacrificium precum, et ejus adjuvatorum invocet, et sic institutum aggrediat. *Homil.* 65 super *Gen.*

44. Qualem mercedem habet, qui propter Deum peregrinationem habet, qui suscipit peregrinantem. *Prose.*

45. Fiant aequales pro mercede: et ille qui propter Deum laborat peregrinando, et is qui propter Deum laborantem hospitalitate refrigerat. *Homil.* 6 super *Math.*, *Oper. israel.*

46. Prima virtus est, et tota virtus, peregrinum esse mundi hujus, et sospitem esse, et nihil commune habere cum rebus hujus seculi, sed remaneri ab eis, sicut peregrinum decet. *Homil.* 22 super *Epist.* ad *Hebr.*

47. Qui propter Deum peregrinatur, habitus omnesque affectus seculi deponat, ne perturbationibus ludibrii sit. *Gradu* 3.

48. Fieri non potest, ut in his anima non periclitetur, qui corpore et cogitatione ab omnibus, et propinquis et extraneis, non se peregrinum fecerit. *Ibid.*

49. Ecce in hac vita positi peregrinos nos esse cognoscimus, et tamen finici nostram peregrinationem non oramus: sed patrie celestis oblii, peregrinationis carcerem diligitimus. *De Vanitate et miser. hum. vite*, cap. 3.

50. Fium quidem est ire, plum non ire: bona est peregrinatio, quam commata fuerit sancta devotio. Lib. 4 de *Imitatione Chr.*, cap. 23, sect. 4.

51. Qui multum peregrinantur, raro beneficiantur. Lib. 4 de *Imitatione Chr.*, cap. 23, sect. 4.

52. Ubicumque fueris, extraneus es et peregrinus. *Ibid.*, lib. 2, cap. 1, sect. 3.

53. Felix peregrinus qui habet hospitium in coelis. In *Horatio rosur.*, cap. 4.

40. Peregrinus non habet in terra aliena hereditatem, nec hospes propriam mansionem. Super *Epist.* ad *Hebr.*, cap. 11.

41. Certius signum nostrae peregrinationis, sunt mores et operationes. *Ibid.*

42. Multi sunt peregrini coram mundo, sed non coram Deo. *Ibid.*

43. Quando quis peregrinationem suscepturus est, offert Domino sacrificium precum, et ejus adjuvatorum invocet, et sic institutum aggrediat. *Homil.* 65 super *Gen.*

44. Qualem mercedem habet, qui propter Deum peregrinationem habet, qui suscipit peregrinantem. *Prose.*

45. Fiant aequales pro mercede: et ille qui propter Deum laborat peregrinando, et is qui propter Deum laborantem hospitalitate refrigerat. *Homil.* 6 super *Math.*, *Oper. israel.*

46. Prima virtus est, et tota virtus, peregrinum esse mundi hujus, et sospitem esse, et nihil commune habere cum rebus hujus seculi, sed remaneri ab eis, sicut peregrinum decet. *Homil.* 22 super *Epist.* ad *Hebr.*

47. Qui propter Deum peregrinatur, habitus omnesque affectus seculi deponat, ne perturbationibus ludibrii sit. *Gradu* 3.

48. Fieri non potest, ut in his anima non periclitetur, qui corpore et cogitatione ab omnibus, et propinquis et extraneis, non se peregrinum fecerit. *Ibid.*

49. Ecce in hac vita positi peregrinos nos esse cognoscimus, et tamen finici nostram peregrinationem non oramus: sed patrie celestis oblii, peregrinationis carcerem diligitimus. *De Vanitate et miser. hum. vite*, cap. 3.

50. Fium quidem est ire, plum non ire: bona est peregrinatio, quam commata fuerit sancta devotio. Lib. 4 de *Imitatione Chr.*, cap. 23, sect. 4.

51. Qui multum peregrinantur, raro beneficiantur. Lib. 4 de *Imitatione Chr.*, cap. 23, sect. 4.

52. Ubicumque fueris, extraneus es et peregrinus. *Ibid.*, lib. 2, cap. 1, sect. 3.

53. Felix peregrinus qui habet hospitium in coelis. In *Horatio rosur.*, cap. 4.

SENTENTIAE PIGNORUM.

54. Male sunt leges, que peregrinos uribus uti prohibent, eosque exterminant. *Prose.*

55. Usi urbis prohibere peregrinos sane inhumanum est. Lib. 3 de *Offic.*

56. Adversus peregrinos sanctissima foederum auctoritas est constituenda. *Serezia* 4, lib. 5, de *Legibus*.

57. Multa cautione opus est ei, cui vel exigua prudentia est, ne adversus peregrinos ullo modo

8. JOANNES CHRYSOST.

8. JOAN. CL.

JOAN. TRITH.

PETR. CELL.

THOMAS A KEMPIS.

CICERO.

PLATO.

peccet: maximum enim peccatum est, cum in peregrinos supplicis peccatur. *Prose.*

58. Deus, qui eximius est custos afflicti peregrini supplicis, non feret impune eum qui supplicem violaverit. *Ibid.*

SENeca.

59. In peregrinatione vitam agentibus, hoc eremit ut multa hospitia habeant, nullas amicitias. *Epist. 2.*

60. Quid professo peregrinatio potuit? non voluptates temperavit, non cupiditates refravit, non iras repressit, non indomitos amoris impetus frenavit, nulla denique animo mala eorum. *Epist. 104.*

61. Peregrinatio notitiam dat Gentilium. *Ibid.*

62. Quamvis necesse quid fugiendum, quid petendum, quid necessarium, quid supercavendum, quid iustum, quid honestum sit, non erit peregrinari, sed errare. *Prose.*

63. Nullum tibi opem feret ista peregrinatio; peregrinans enim cum afflictibus tuis, et mala te sequuntur: utinam quidem sequerentur, longius abessent: nunc fers illa, non detis. *Ibid.*

64. Peregrinatio non facit medicum, non oratorem, nulla ars peregrinatione discitur: quid ergo? sapientia res omnium maxima in peregrinatione colligitur? *Prose.*

65. Nullum, mihi crede, iter est, quod te extra cupiditates, extra iras, extra motus sistat, quamvis malorum gestaris causas.

66. Medicinaegro, non regio querenda est: te igitur emenda, omnia tibi detrahe, et desideria saltem intra modum contine; omnem ex animo crade nequitiam, si vis peregrinationes habere jucundas ac fructuosas. *Ibid.*

67. Magnus animus, concitus sibi melioris naturae, dat operam, in hac statione peregrinationis in qua positus est honesto se atque industrie gerat: ceterum nihil, quo circa ipsam sunt, suam iudicat, sed ut commodatis utitur, peregrinus et prosperans. *Epist. 120.*

PERFECTIO.

S. THOMAS.

ARISTOTEL.

Definitio. Perfectus dicitur, qui nunquam augetur, semperque ante omnibus numeris est absolutus. *De Divinis nominibus, cap. 13.*

Perfectum est, cui nihil deest: et est duplex, scilicet simpliciter et extra quod nihil est, et perfectum in genere. *Lib. 5 Metaphys., text. 21.*

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS.

1. Perfectiorum est non facile mundanis moveri, non turbari motis, non exagitari suspicionibus, non terrore contenti, non dolore vexari. *Lib. 2, de Jacobo, cap. 6.*

2. Sunt multi qui ad perfectionis culmen subito conscendere conantur, sed quia per gradus virtu-

tum non descendunt, facile corrumpunt. *Super Apocal., cap. 4.*

3. Summa hominis perfectio in hoc consistit, quod mens hominis Deo vacet. *Part. 4, tit. 12, cap. 2.*

4. Nullus perfectus aliquo eget, et quod videtur corpori necessarium sumet si affuerit: si non affuerit, non eum istarum rerum frangat inopia. *De Beata vita, in Disputatione tertie diei.*

5. Non in animis, sed in animis est perfectio. *De Salut. dogm., cap. 43.*

6. Perfectus dicitur, non qui in aetate, sed qui in sese perfectus est. *Ibid.*

7. Illa est summa perfectio, cui nihil addatur, cum id quo tenditur, experiri possideri. *De Nat. et Grat., cap. 12.*

8. Cur non praevideretur homini perfectio, quamvis eam in hac vita nemo habeat? non enim recte curritur, si quo currendum est necessit: quomodo autem sciretur, si nullis praeceptis ostenderetur? *De Perfect. justitiae, cap. 8, ratiocinat. 17.*

9. Potest fieri ut sit aliquis sapientiae auditor, cuius nondum sit perfectus et doctor: potest perfectus esse iustitiae cognitor, nondum perfectus effector: potest perfectus esse ut diligit inimicos, qui nondum est perfectus ut miserat. *Lib. 2 de Peccator. meritis et remis., cap. 15.*

10. Quotquot perfecti currimus, hoc sapiamus quod nondum perfecti sumus, ut illic perfectiorum, quo perfecte adire currimus. *De Perfect. justitiae, cap. 8, ratiocinat. 17.*

11. Nemo se dicit perfectum hic, deipsum se, fallit se, seductus se; non potest hic habere perfectionem. *Super Psalm. xxxviii, vers. 41.*

12. Hic non potes esse perfectus, nisi scias hic non esse posse perfectam; haec ergo erit perfectio tua. *Ibid., vers. 42.*

13. Perfectus non crescit; Deus autem non credit, nec minuitur: si omnia crescit, perfectus non est: si minuitur, Deus non est. *Tract. 44 super Evang. Joam., cap. 3.*

14. Qui adhaere querit, perfectus non est. *Lib. 1, contra Academicos., cap. 3.*

15. Qui ad finem non pervenit, fatore quod perfectus non sit. *Ibid.*

16. Omnia esse incipiunt et crescunt, ut perfectiantur; et perfecta senescunt, et indolent. *Lib. 4 Conf., cap. 10.*

17. Perfectio tibi displicet rerum imperfectio, ut ex te perfectiantur, et tibi placeant. *Ibid., lib. 4 Conf., cap. 4.*

18. Tunc perfecti sumus in charitate; quando nihil restat ex infirmitate. *Epist. 29.*

19. Non est homo perfectus, si vel anima carni,

S. ANTONI.

S. AUGUST.

vel anima ipsi mens humana defuerit. *Epist. 57.*

20. A perfectis requiritur Deus, qui nec perfectis eget, quo haecior esse possit. *Lib. 4 de Genesi ad lit., cap. 177.*

21. Erit quandoque perfectio boni, quando erit consumptio mali. *De Continent., cap. 8.*

22. Ad perfectionem palerma flagella perducunt. *Annot. in Job., cap. 38.*

23. Quamdiu perfectionem angeli non habemus, praesumptionem diaboli non habemus. *Lib. 2, de Repetito contra Donat., cap. 5.*

24. Cum ad perfectam vitam Deus perduxerit, non deserit, si non deseratur. *De Nat. et Grat., cap. 26.*

25. A fundamento fidei non recedamus, ut ad cultum perfectionis veniamus. *Tract. 39 super Joam.*

26. Perfectio boni est consummatio et finis mali. *Ibid., tract. 41.*

27. Hoc debet comari omnis qui tendit ad perfectionem, ut et ipsa concupiscentia quotidie in proficiente minuat. *Ibid.*

28. Minuitur in vita proficientium, quod in vita consumitur perfectorum. *Ibid.*

29. Perfectio, quod perfectum est. *Tract. 4 super Epist. Joam.*

30. Omnes imperfecti sumus, et ibi perfectimur, ubi perfecti sunt omnia. *Homil. 34 ex 1m Thom., cap. 10.*

S. BASILIS.

MAGNUS.

S. BERNARD.

31. Basis ac fundamentum ad perfectionem, ipsa est religio et pietas. *Homil. 4 in Hieron.*

32. Perfectus ornans reputatur in cujus anima tris haec congruenter concurrunt; si placens est Deo, cautus sibi, et utilis proximo. *Serm. 57 super Cant.*

33. Nemo perfectus est, qui perfectior esse non appetit: et in eo quisque perfectiorem se probat, quod ad maiorem tendit perfectionem. *Epist. 34, ad Drogonem monach.*

34. Perfectus non habet quo proficiat, et qui proficit, eo ipso quo proficit, perfectus non esse convincitur. *Epist. 255 ad Abbat. Garitum.*

35. Indefessum proficiendi studium, et iugis conatus ad perfectionem, perfectio deputatur. *Prose.*

36. Si enim studere perfectioni, esse perfectum est, profecto nullo proficere, deficiere est. *Ibid.*

37. In proposito perfectionis apparere imperfectum, navis est. *Epist. 249 ad Bernard. priorem portarum.*

38. Perfectio conversationis culmen apprehendet, nulli enim in eodem statu deo esse conceditur. *Sermo Dei aut semper proficiendum, aut deficiendum est: aut sursum nititur, aut in inferiora urge-*

getur. *Prose.*

39. Ab omnibus autem vobis perfectio exigitur, licet non uniformis: sed si incipis, incipio proficere: si iam in profectu es, et hoc ipsum iam perfecte ago: si autem perfectionis aliquid attigisti, tamen in temetipso metire. *De Vita solitar.*

40. Perfectum nolle esse, delinqunt esse. *Ibid.*

41. Non deficias neque tepescas, ut gradum perfectionis possis ascendere: ad quem non nisi multis laboribus pervenitur. *De Ordine vitae.*

42. Perfectio alta res est valde, inquirentes habet multos, porventientes paucos, exequentes multo pauciores. *Epist. ad Quendam.*

43. Ille perfectus dicitur esse, qui in via divinis meritis adornatur, et in patria regio diademate coronatur. *Serm. 1 de SS. Philippo et Jacobo.*

44. Magnus est perfectio, sumo imperfectionis cogitatio. *Lib. 1 Pharetra, cap. 35.*

45. Non potest dici perfectus, qui humilitatis virtute privatus est. *Super Psalm. xxxviii, vers. Humilitatis sum.*

46. Vere digna confusio est, ubi nihil amplius gessimus ab his, quibus amplius intelleximus. *PAPA.*

47. Si confusio nobis erit aequalis amentibus inveniri in operibus hominis: quid erit nobis, si inferiores nos ac deteriores examinatio futura reperiat? *Lib. 6 Recognit.*

48. Is est perfectus, qui in unaquaque virtute se recte gerit. *Lib. 4 Stromat.*

49. Perfectus nullis modis accipitur: perfectior enim et consummatur, ut pius ac religiosus, et ut tolerans, et ut continentis, et ut operarius et martyr, et ut cognitioe proximis. *Ibid.*

50. Nihil per se absoluteque perfectum, aut quod omnino perfectissimum non indicat, nisi id quod revera absolute perfectum est, et perfectissimum est principium. *De Celesti hierarchia, cap. 10.*

51. Hoc valde pensandum est omni religioso, ac metuendum, cum status religiosorum sit status perfectionis acquirendae: ideo ad proficiendum dignam diligentiam, debitumque conatum non impendere absque mora esse incultate, aliquo tempore opportuno, extat eis damnabile ac mortale precipitium. *In Hymno de temp. servati, ad Malut.*

52. Nemo repente fit summus, nec subito perfectus, sed pedetentim proficitur, atque de statu incipientium ad statum proficientium, et de statu proficientium ad statum perfectiorum perfortorum. *In Exhort. ad novitios, art. 3.*

53. Studet religiosus quotidie humilior, timoratio, et custodior fieri, atque in reformatione interna perfectior inveniri. *De Profess. monach., art. 7.*

54. Necesses est, ut quod spiritualis homo inten-

S. BONAV.

CASSIODOR.

PAPA.

CLEMENT.

ALEX.

S. THOMAS.

ARISTOTEL.

DIONYSIUS.

CARTHAG.

dil ad majorem perfectionem ascendere, eo in fortiori ac profundiori virtutum fundamento figat suam conversationem. *De Perfect. spirit.*, art. 49.

55. Si vis tendere ad perfectionem, necesse est ut studeas mentis tue vitiosas passiones edomare. *De Perfect. charit.*, art. 4.

S. IUSTIN.

56. Perfectio est cuiusvis sermonis, et omnis actionis finis. *De Iuliano anachoreta.*

GLOSS. ORD.

57. Nemo est tam perfectus, qui non possit crescere. *Super Epist. ad Ephes.*, cap. v, in illud: *Crescit in templum sanctum.*

S. GREGOR. MAGNUS.

58. Quo vir sanctus semetipsum imperfectum respicit, inde ad humilitatis cultum perfectior assurgit. *Prose.*

59. Viri sancti unde se destructiones estimant, inde locupletiores ad celestis patrie constructionem surgunt. *Lib. 5 Moral.*, cap. 4.

60. Qui nonnunquam sanctitatis habitum tenent perfectionis meritum exoptari non valent. *Ibid.*, lib. 31, cap. 8, num. 14.

61. Perfectio de patientia nascitur, quia statim post patientiam, viarum perfectio subinfertur. *Prose.*

62. Ille vere perfectus est, qui erga perfectionem proximi impatiens non est.

63. Qui alienam imperfectionem ferre non valet, patientiam deserit, ipse sibi testis est Deus, quod perfecta nequum proficit. *Ibid.*, lib. 5, cap. 43, num. 14.

64. Qui culmen perfectionis apprehendere nituntur, prius se in campo operis per exercitum probent. *Ibid.*, lib. 6, cap. 17, num. 27.

65. Plerumque omnipotens Deus iudicio rectorum insoles, quamvis ex magna parte perfecti, tamen imperfectus ex parva aliqua parte derelinquit, ut cum miris virtutibus rutilant, imperfectionis suae tadio taceant. *Part. 2 Pastor.*, cap. 1.

66. Sublimitas perfectionis non consistit in fortitudine boni operis, sed in virtute contemplationis. *Lib. 3 in I Reg.*, cap. 5, super illud: *Si in lato corde vestro conversimini.*

67. Tam certa virtus perfectionis est, ut fructus ejus qui nondum constant in re, constant in spei certitudine. *Ibid.*, lib. 4, cap. 8, super illud: *Et de avinis quas perdidisti.*

S. BERNON.

68. Tu perfectum te fore pollicitus es: nam cum derelicta militia seculi te castrasti, quid aliud quam perfectum secutus es vitam? *Prose.*

69. Perfectus servus Christi nihil preter Christum habet: si quid preter Christum habet, perfectus non est; et si perfectus non est, cum se perfectum fore pollicitus sit, ante mentibus est.

70. Si perfectus es, cur bona paterna desideras? Dominum fecististi, si perfectus non es. *Epist. 4 ad Heliodor.*

71. Ibi per inquietudinem aliquid auferat ex studio, minus sit ab eo quod tollitur: et ubi minus est, perfectum non potest dici. *Ibid.*

72. Constat perfectum monachum in patria sua esse non posse: perfectum esse nolle, delinquere est. *Ibid.*

73. Haec hominibus sola est perfectio, si imperfectos esse se noverint. *Epist. 23 ad Cleophront.*

74. Haec est hominis vera sapientia, imperfectum esse se nosse: atque ut illa loquar, circulo- rum in carne iustorum imperfecta perfectio est. *Lib. 4 Dialog. advers. Pelag.*

75. Non minuisse solum, sed et non auxisse culpabile est. *Epist. 1 ad Demetriad.*

76. Ad omnium morum perfectionem, mentis aciem intendit. *Ibid.*

77. Persequitur est omnem hominem, quamvis ad perfectionem venerit, tamen indigere misericordia Dei, et plenam perfectionem ex gratia, non ex merito possiderit. *Lib. 14 super Esai.*, cap. 46, super illud *Philip. iii: Quasi jam perfectus sum.*

78. Quanto plus quis ascenderit, tanto perfectior erit. *Lib. 5 Dilata.*, cap. 9.

79. Satis miserum est, ut cum debeas ad perfectionem tendere, incipias ad inferiora decidere. *Lib. 4 de Conco. insti.*, cap. 36.

80. Non leve noveris esse peccatum, perfectionem professum quempiam, ea que sunt imperfecta seclari. *Ibid.*, cap. 38.

81. Puritate charitatis perfectio possidetur. *Ibid.*, cap. 43.

82. Evidenter monstratur non posse quemquam perfectionis finem attingere, nisi per humilitatem veram. *Ibid.*, lib. 12, cap. 23.

83. Ieiunia, vigiliae, meditatio Scripturarum, meditas ac privatio omnium facultatum, non perfectio, sed perfectionis instrumenta sunt. *Collat. 4, Abbat. Moysis*, cap. 7.

84. Sunt qui Evangelicam perfectionem simulare potius quam in veritate arripere malunt, simulatione scilicet eorum vel laudibus provocati, qui universis divitiis mundi perfectum Christi proferunt multatorem. *Collat. 18, cap. 7.*

85. Miserum est cuiuslibet artis ac studio disciplinam quempiam proficere, et ad perfectionem ejus minime pervenire. *Collat. 19, Abbat. Joem.*, cap. 5.

86. Perfectionis culmen pertingere cupienti non satis proderit ad finem penitentis pervenisse, id est, ab illius temperare, nisi etiam in illis virtutibus indefesso cursu semetipsum semper extenderit. *Collat. 20, Abbat. Piranti*, cap. 14.

87. Quamvis imperfecti sumus, nobis pariter: ubi autem perfectiores facti fuerimus, perfectio-

S. JOAN. DAN.

JOAN. GENS.

JOAN. TRITH.

S. IUD. HISP.

LACT. FILM.

S. LAURENT. JUSTIN.

S. LEO PAPA I.

LUDOV. XI.

S. YACOB. APOST. SEN.

S. NICOI.

ORIGEN.

PETRUS BLESSEN.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

rum certamina etiam suscipimus. *Serm. de Job et Abraham.*

88. Ad perfectionem adipiscendam, ingens in secessu subsidium positum est. *Lib. 4 Parali.*, cap. 37.

89. Nulli negant posse aliquos extra statum perfectionis inveniri valde perfectos: sicut e contra, prohodolor! perfectionis professio, vel status, multos patitur imperfectos. *De Reig. pers.*, concid. 5.

90. Currendum est non incesso pedum, sed ordine virtutum: celeriter, non pigro: affectu- liter, non acedioso. *Super prolog. Negul. S. Bened.*, cap. 2, text. 2.

91. Nihil in eo perfectum est, cui Spiritus sanctus deest: itaque itaque cunctorum honorum in Spiritu sancto consistit. *Super Josue*, cap. xiv.

92. Nemo perfectissimus, nisi qui omnes gradus virtutis impleverit. *Lib. 5 de Divin. inst.*, cap. 15.

93. Nemo criminibus progravatus, ad perfectionis valet evolare fastigium. *De Perfect. gradib.*, cap. 6.

94. Ardum proorsus est perfectionis propositum, difficile ascensus, et beata comprehensio: currunt multi, sed apprehendunt pauci. *Tract. de Compunct et complacentia.*

95. Haec est perfectorum vera justitia, ut nunquam gressumant se esse perfectos: ne ab illis nondum finiti intentione cessantes, ibi incidant deficientis periculum, ubi proficendi deposuerint appetitum. *Prose.*

96. Quia ergo nemo nostrum tam perfectus est, ut perfectior esse non possit. *Serm. 2 Quadrag.*

97. Quotquot religioni per professionem sese astringunt, obligati sunt totis viribus ad perfectionem contendere, licet non sint obligati ad eam pervenire. *Epist. ad Clement. Levantium.*

98. Christiani perfecti, qui meminerunt ad gradum perfectionis pervenire, et regi proximi fieri, cruci Christi perpetuo consecrati sunt. *Hom. 17.*

99. Quanto magis proficis, tanto magis te abesse a perfectione intelligis. *Paraver. 29.*

100. Melius est perfectionem vitam quaerenti, in itinere mori, quam nec proficisci quidem ad perfectionem. *Hab. apud Bedam*, in suis *Scindulis*, cap. 59.

101. Dum adhuc in profectu es, nunquam te perfectum existimes. *Epist. 137, ad Alexand. de S. Athano.*

102. Ad perfectionem facillior et compendiosior via est obedientis, extra quam vix et raro perfecti finiri. *Ibid.*, *serm. 21, de Ascens.*

103. Sancti quique quanto celsiori perfectione

sunt praediti, tanto majori sunt humilitate fundati. *Opusc. 32, cap. 8, gradus 2.*

104. Tanto quis divinis vicinior factus est, quanto supra humana omnia studio perfectionis ascendit. *Lib. 2 de Vita contemplat.*, cap. 5.

105. Hic quantalibet quis excellentia sanctitatis emineat, quantalibet eminentia perfectionis excellat: potest quidem fieri pro modulo hujus vite perfectus; sed non est eic de sua perfectione securus, ut non debeat esse de casu sollicitus. *Ibid.*, cap. 9.

106. Non potest perfectum exteriorum honorum fastigium pertingere, qui interiorum honorum dulcedinem nonaudum meruit gustando sentire. *Part. 1, tract. 2, de Extermin. mali*, cap. 7.

107. Perfectionis gratia quanto melius agnoscitur, tanto ardentius consenspicitur. *Ibid.*, cap. 9.

108. Ubi perfectio animi, ibi et inhabitatio Dei: quanto ad perfectionem appropinquatur; tanto metis acutius feredatur. *Part. 1, in Allegor. tabernac.*

109. Non consummatam hominis perfectionem assequi, cuiusvis est hominis. *In Encomio calvi.*

110. Venustate ac decore non indiget quod perfectum est. *Ibid.*

111. Non sufficit ad perfectionem sola possessio divinae scientiae, sed oportet virtutem ad actum deducere, qua quidem apprehensa, certam tutamque illis viam. *Super Psalm. ii, vers. penult.*

112. Ridiculum est perfectionis magistrum fieri, qui perfectionem pro experimentum non movit. *De Perfect. vite Spirit.*, cap. 19.

113. Si omni anno unum vitium extirparemus, cito viri perfecti efficeremur: sed modo e contrario saepe sentimus, ut meliores et puriores in initio conversionis nos fuisse invenimus, quam post multos annos perfectionis. *Lib. 1 de Imitatione Christi*, cap. 41, sect. 5.

114. Multorum est incipere, paucorum proficere, paucissimorum ad perfectionem pervenire. *In Hortulo rosar.*, cap. 4.

115. Rara avis perfectio. *Ibid.*

116. Quanto plus homo sit se distare a perfectione, tanto prope est perfectioni. *De vita Girardi magni*, cap. 48, sect. 20.

SENTENTIAE PAGANORUM.

117. Perfectum nihil est proorsus, quod non habeat finem. *Lib. 3 Phys.*, cap. 6, text. 64.

118. Perfectum nasci solet a perfectione. *Lib. 2 de Generat. animal.*, cap. 1.

119. Perfectus est, cujus accessu nullo amplius nobis opus est. *Lib. 1 Mayor. moral.*, cap. 2.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

DAMIANUS.

CICERO. 129. Omnia et in animo et in corpore perfecta velimus esse. Lib. 5 de *Finibus*, num. 37.

SENECA. 124. Prope omnia vana, si sapias, immo ut sapias et ad bonam mentem magno curas, ac totis viribus tendis: si quid est quod teneris, expolli, aut incides. *Epist.* 47.

PERICULUM.

ARISTOTEL. *Definitio.* Periculum est timendas rei appropinquatio. Lib. 2 *Rhetor.*, cap. 5.

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROS. 1. Mihi quidem etiam prestabilis communi videatur usui, sapientem de periculo quam insipientem evadere, tamen non videtur quod vir christianus, et iustus, et sapiens, querere sibi vitam aliena morte debeat: utpote qui etiam in latronem armatum incidat, ferentem referre non possit: ne dum salutem defendit, pietatem contaminet. Lib. 3 *Offic.*, cap. 4.

2. Quam dulce quod a periculo incipit, et in periculis desinat: periculum emittit, nec pro arbitrio possidet! Lib. 1 de *Virginibus*.

S. ANTONIN. 3. Ibi periculum vertitur, vitanda est mora. Part. 2, lit. 9, de *Acedia*, cap. 13.

S. AUGUST. 4. Nihil ad misericordiam sic inclinat, quam proprii periculi cogitatio. In *Exposit.* super *Epist. ad Galatas*, cap. vi.

5. Quanto majus periculum fuit in periculo, tanto majus est gaudium in triumpho. Lib. 8 *Conf.*, cap. 3.

V. BEDA. 6. Nunquam periculum sine periculo vincitur. In suis *Prop.*, verbo *Nunquam*.

S. BERNARD. 7. Ibi gravius periculum imminet, ibi majori solertia evitandum est. Serm. 20, *For. 3.* *Dona.* 2, *Quadrages.*

S. BERNARD. 8. Qui pavet, evadet: qui negligit, incidit. Serm. de *Convers.* ad clericos, cap. 5.

9. Periculatur costatus in delictis, humilis in divitiis, pietas in negotiis, veritas in multiloquio, charitas in hoc seculo nequam. *Ibid.*, cap. 30.

10. Invalenscente periculo, invalescit et metus. Serm. 54 super *Cont.*

11. Periculis iustitiam periculi, sapientia hominis est. Serm. 55 ad *Corinthios*.

S. BONAV. 12. Proximus periculo diu tutus non erit. In collat. de *Contemptu seculi*.

CASSIODOR. 13. Si corpus periculis exponitur, anime tamen salus illa servetur. Super *Psalm.* lxxv, vers. 4.

14. Anxius spiritus viciniam periculi prodit. Super *Psalm.* cxxv, vers. 4: *Et anxius est.*

S. CYPRIAN. 15. Nemo tutus est diu periculo proximus. *Epist.* 62, ad *Pomponium*, cap. 1.

16. Nimum prope est qui transire contendit, ubi alium conspexerit occidisse: et vehementer

intraens est cui non inciditur timor alio peronate. De *Singularit.* clericor., cap. 2.

17. Amator est salutis sue, qui evitat alienum mortis incursum: ipse est providus, qui sollicitus fit claudis ceterorum. *Ibid.*

18. Plus est periculum inter medias acies ignorasse, quam periculum non vidisse. *Homil.* in *Lactantio*.

19. Quotidianus est illius periculi metus, cuius necitur incursum. *Ibid.*, homil. 1 ad *Monachos*.

20. Qui est in maximis periculis, proximus est morti. In *Avot.* super *Palm.* ix, vers. 14.

21. Minus diligitur ereptio, si necitur periculi magnitudo. Super *Job*, cap. xl.

22. Naturale est unumquemque in suo periculo plus de alio quam de se sperare. Super *Joan.*, cap. i.

23. Contra commune periculum communit fiat oratio. *Ibid.*

24. Fit aliquando causa periculi res salutis. Lib. 7 in *Registro*, indict. 2, cap. 110, *epist.* 110, ad *Syagrum episc.*

25. Quid prodest cuncta munisse, si per unum locum periculosus hosti prebeatur accessus? *Ibid.*

26. Melius est in periculis esse, quam secure agere. *Epist.* 56, ad *Cecilianum frat.*

27. Securitas est perire non posse, quam iuxta periculum non perisse. *Epist.* 47 de *Vitanda suspecto carnis*.

28. Ibi necessitas exigit, periculi melius est, quam perire. *Epist.* 6, ad *Africanum*.

29. Novissimum non debet esse periculum, ubi nascitur precium. *Ibid.*

30. Felix quem faciunt aliena pericula cautum. Super *Epist.* ad *Romanos*, cap. ix.

31. Sunt multi temerarii in periculis et in fragis spiritualibus: temerarius enim est, non cavere ubi multa sunt pericula. Super *II Cor.* xiv.

32. In evidentibus periculis, magna acceleratione opus est et studio. *Homil.* de *Halenda cura salutis proximi*.

33. Sanctorum anime cum in pericula ceciderint, non quomodo periculis liberantur, considerant: sed qui persequentes incurrunt, salagunt. *Homil.* 16 ad *Populum Antioch.*

34. Et supervacue ac superflue se quisquam in periculum jactet, hoc diabolicum est. *Homil.* 26 super *Epist.* ad *Hebr.*

35. Qui non timet periculum, jam certo prope interitum est. Lib. 1, homil. 9 ad *Monachos*.

36. Nunquam prudenter de securitate presumitur, cum periculum non vitatur. Part. 1 de *Regione claustr.*, tract. 2, reg. 2, art. 7.

37. Nusquam securitas vivitur, quam si periculum semper timeatur: evitaverit periculum qui

S. EUSEBIUS EMISSEN.

FRANCISCUS THELMAN. GLOSS. INT.

LACT. PIIUM.

S. LAURENT. JOSEPH.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. NAZ.

S. HIERON.

RUGO CARP.

S. JOHANNES CHRYSOST.

JOHN. THOM.

timet, evadet: qui negligit, incidit. De *Inst. vita neced.*, cap. 1.

38. Nihil tutius in periculo fuga. Orat. 1 in *Conventu abb. holstia*.

39. De more periculis robar. *Ibid.*

40. In magno mali discrimine, ut evadendi aditus pateat, minora potius eligenda sunt, ut majora pericula vitentur. Lib. 3 de *Sion. dono*, cap. 5, sent. 29.

41. Non diu tutus esse poterit, qui periculo proximus fuerit. *Ibid.*, cap. 17, sent. 2.

42. Proximus periculo, diu tutus non eris. Lib. 2 de *Synon.*, cap. 4.

43. Non mereamur in periculo liberari, si non succurrerimus: nec mereamur auxilium, si negamus. Lib. 6 de *Divin. inst.*, cap. 12.

44. Quid prodest escuria evasisse procellas, marisque pertransisse pericula, et in portu pro negligentia periculis? multi namque pereunt securitate *Proce.*

45. Pericula quippe hominem circumspectum, vigilantem, sollicitum et robustum faciunt, securitas vero dormitantem, lentum, imprudentem et remissum. De *Discipl. monast. convercat.*, cap. 14.

46. Pericula despicit, qui tendit ad regnum. Serm. 22.

47. Sicut periculum vincere virtutis est: ita felicitas est evasisse. *Ibid.*, serm. 29.

48. Si periculosum est navim inter fluctus caute non regere, quanto periculosius est eam undis intumescenibus fluctantem in tempestate relinquere? Lib. 1 de *Vita contemplat.*, cap. 16.

49. Nemini facilis sua causa fit, nullus difficilis evadit, quam qui se evasurum presumpsit. Lib. 4 ad *Eccl.* *catol.*

50. Temere se in periculis obicere, Deo gratum non est. Super *Matth.*, cap. xii, in illud: *Secutus illic.*

51. Ibi majus est periculum, ibi major virtus ostenditur, si periculum evitatur. De *Perfect. vite spir.*, cap. 20.

52. Quamvis quilibet sapiens magis eligeret esse tante virtutis, ut etiam inter pericula quocunque illius posset persistere, nullus tamen nisi insipiens statum periculosiorem ex hoc ipso statui securiori preferret. *Ibid.*

53. Qui non possunt fortiter pericula subire, servi sunt invadentium. Lib. 7 *Poet.*, cap. 45.

54. Animus paratus ad periculum, si sua cupiditate non utilitate impellitur, temeritatis potius nomen habet, quam fortitudinis. Lib. 1 *Offic.*, num. 63.

55. Fugisandum est illud, ne offeramus nos pe-

riculis sine causa, quo nihil potest esse altius. Lib. 4 *Offic.*

56. Animus vereri qui scit, scit tuto aggredi. In *MIXIS REP. suis Sententiis*, sent. 8.

57. Citius venit periculum, cum contemnitur. *Ibid.*, sent. 76.

58. Nunquam periculum sine periculo vincitur. *Ibid.*, sent. 257.

59. Contemptum periculorum assiduitas periclitandi dabit. De *divina Providentia*, cap. 4.

60. Tam multis periculis petitur, quam quis multorum ipse periculum est. Lib. 1 de *Clementis*, cap. 25.

61. Servo animus ad periculum patientiam post pericula instruitur. De *Tranquillit. animi*, cap. 11.

Vile etiam tibi, *Covere*, sent. 61; *Dammum*, sent. 26; *Gloria bona*, sent. 17; *Perire*, sent. 31; *Provincio*, sent. 63; *Securitas*, sent. 11, 41; *Spes*, sent. 38; *Via*, sent. 26.

PERIRE.

Etymologia. Perire dicitur quasi perditum ire. **COLLECTOR.**

SENTENTIE PATRUM.

1. Caveant illi qui percutit, ne sua pereant negligentia. Lib. 2 de *Cain et Abel*, cap. 3.

2. Qui Deo adheret, perire non potest. Lib. 6 super *Luc.*, cap. viii, in illud *Molles fides*.

3. Perit omne quod perditus datur. Serm. 81.

4. Increpandi et accusandi sunt illi, quos perire cum pereunte delectat. *Epist.* 46 ad *Armentarium*.

5. Sine dolore non perent, que cum amaro possessa sunt. In *Enchirido*, cap. 68.

6. Si tanta suffert animus ut possidet unde preat, quanta debet sufferre ne percat? De *Patient.*, cap. 7.

7. Qui perit de via iustitiam, cum magna miseria per vias iniquitatis erabit. Super *Psalm.* n.

8. Non times ne aliquando a te percat, qui factus tu percas? Super *Psalm.* lxxv, vers. 4.

9. Melius est erudiri in virga patris, quam in blandimento perire prodomine. Super *Psalm.* lxxviii, conc. 2, vers. 33.

10. Si mergi incipis, dico, Dominus, perco, libera me: dico, Dominus, perco, ne percas. Serm. 3 de *Verb. Dom.*

11. Fieri non potest ut filius lacrymarum pereat. Lib. 3 *Conf.*, cap. 12.

12. Bona opera non percutit, etiam quas de bonis percutitibus sunt. *Epist.* 70.

13. Per remissionem peccatorum non perit quod periculis. In *Enchirido*, cap. 64.

14. Perire a regno Dei tam grandis est poena, ut ei nulla possint tormenta que novimus comparari. *Ibid.*, cap. 112.

MIXIS REP.

SENCEA.

COLLECTOR.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

- 15. Non scandalum nos contristat alicujus, nisi quem perire, aut per quem perire infirmum videmus. *De Catechis. rud.*, cap. 14.
- 16. Quicumque predestinati sunt, etiam nondum nati, omnino perire non possunt. *De Correct. et grat.*, cap. 9.
- 17. Non officialis in malis, ne percat a bonis. *Lib. 3 contra Cresc.*, cap. 40.
- 18. Timeat Christianus ne percat homines Christo; contristatur cum perit alicuius Christo; timeat et alia ne percat Christo. *Tract. 60 super Joan.*
- 19. Periculosum est homini animam amare ne pureat; ideo non debes illam amare, quia non vis illum perire. *Homil. 37 ex ut. Hom.*, cap. 1.
- 20. Perit avaritas, et dives est natura. *Ibid.*, homil. 52, cap. 4.
- 21. Qui succurrere perituro potest, si non succurrat, reus mortis ejus erit. In suis *Proverb.*, v. 20.
- 22. Minus damnable est in seculo perire, quam in monasterio. *Serm. 2 de S. Michael.*
- 23. Melius est ut percat unus, quam unitas. *Epist. 102, ad Quendam abbatem.*
- 24. Cedit asina, et est qui sublevet eam: perit anima, et nemo est qui repulet. *Lib. 4 de Concord. ad Eugen. Pap.*
- 25. Aliorum perditio, tua sit cautio. *De Inter. dano*, cap. 45.
- 26. Per negligentiam prelatorum percutunt multi, qui criminibus et flagitiis vulnerati non sunt. *Super Lament. Hierem.*, cap. 11.
- 27. Duo decem de causis perit alicuius: propter defectum penitentis, propter defectum providentiae, propter defectum patientiae, propter defectum innocentiae, propter defectum clementiae, propter defectum sapientiae, propter defectum credulitatis, propter defectum charitatis, propter defectum veritatis, propter defectum pacis, propter defectum liberalitatis, propter defectum humilitatis. *Super Luc.*, cap. xii, in illud: *Omnes similiter peribunt.*
- 28. Perduntur peccatores a Deo, ab angelo, a proximo, a diabolo; a Deo iudicante, ab angelo exequente, a proximo scandalizante, a diabolo tentante. *Serm. 2, Fer. 3 Pent.*
- 29. Insanus esset qui soipsum laqueo perderet corporaliter; magis autem insanus, qui se vitio perdit aeternaliter. *Serm. 2, Fer. 3 Pent.*
- 30. Perent civitates, perent deliciae, perent dignitates, et quae majus omnibus est, moriuntur, et saepe percuti habentes tales honores. *Serm. 7 de SS. Apost.*
- 31. Tutius est non posse perire, quam juxta

- periculum non perisse. In *Speculo discipul.*, part. 4, cap. 30.
- 32. Quidquid pro carne laboramus, totum peribit: hoc solum perire non poterit, quod unusquisque pro salute animae in caelis reponit. *Homil. 20.*
- 33. Vehementer infransis est, cui non incutitur timor alio perente. *De Singulari. clericor.*, cap. 2.
- 34. Demones omni odio imbuti, nihil aequo desiderant, quam cunctos funditus perire. *De Vita spirit.*, cap. 58.
- 35. Perentem in peccatis perditio plus delocut. *Homil. 3, de Epiph.*
- 36. In seculo summa virtus est non perire. *Ibid.*, homil. 5, ad Monachos.
- 37. Quienam plurimorum destructione se perdidit, cura plurimorum edificatione se redimat. *Ibid.*, homil. 10.
- 38. Nullas predestinatus perit. *Super Matth.*, cap. xvi.
- 39. Clausis oculis cordis, eo anima precipitatur in inferis, quo obscuratur a summis. *Lib. 26 Moral.*, cap. 8.
- 40. Tunc exterius percutit, qui intus dudum aeterna negligendo perierunt. *Ibid.*, lib. 7, cap. 11, super illud *Job vi: Tempore quo fuerint dissipati.*
- 41. Quanti mali incrementum eorum, perentes aspiciat, et sequi ad perditionem eorum vestigia non timere? *Lib. 4 in 1 Reg.*, cap. 1.
- 42. Securus est perire non posse, quam juxta periculum non perisse. *Epist. 47, de Vitando suspecto consuetudo.*
- 43. Ubi necessitas exigit, periclitari melius est quam perire. *Epist. 6 ad Amian.*
- 44. Quid prodest per discrimina prospere currisse, si post cursum confugerit perire? *Ibid.*
- 45. Stultitia est, si, ex parte salvati cupit, qui ex toto perit. *Epist. 8, de Scientia divina legis.*
- 46. Perire sibi existimat diabolus, quidquid Christo salvatur: et mori Synagoga sua, quidquid Ecclesiae vivificatur. *Epist. 32 de Quadrag.*
- 47. Virtus non perit, licet homo cadat et percat. *Super Psalm. cxxv, vers. 7.*
- 48. Melius est unus solium perdere, quam per unum totum corpus perire. *Super Regul. D. Aug.*, cap. 7.
- 49. Merito perit qui se a vita elongat. *Super Psalm. lxxii.*
- 50. Occasiones causasque perditionum his qui perituri sunt, immo qui perire desiderant, desesse non possunt. *Collat. 17, Abbat. Joseph.*, cap. 16.
- 51. Justus est injustum injuste evadere, quam justum injusto perire. *Prose.*

S. CECILIUS ABELAT.

S. CYPRIAN.

S. EPIPHAN.

S. EUSEBIUS EMISSEN.

GLOSS. INT.

S. GREGORIUS MAGNUS.

S. BASILIUS.

THOMAS A KEMPIS.

HUGO A S. VICTORE.

HUGO CARD.

JOHN. CAS.

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS.

- 52. Si reus semel evaserit, iterum potest perire: innocens autem si semel perierit, jam non potest retrocari. *Homil. 1 super Matth. Oper. imperf.*
- 53. Homines perentes mente commoti sunt, et insanunt: propterea maledicunt, et iniquo animo ferunt salubria medicamenta. *Homil. 4 super 1 Cor.*
- 54. Miserabile sane spectaculum, eos in portu naufragium passos aspiceret, qui in mari servati fuerant. *Grada 2.*
- 55. Melius est occasionem fugere, quam incaute perire. *Lib. 4 de Tent. relig.*, cap. 10.
- 56. Copia perentium non tollit penam, sed auget. *Epist. 14, ad Nicol. presbyt. Morniceni.*
- 57. Si qui percuti, propria percuti voluntate. *De Triumphali Christi agone*, cap. 5.
- 58. Multi percuti securitate. *De Discipul. monast. covens.*, cap. 14.
- 59. Natura comparatum est, corpus absente animo, animam absente ratione, rationem destitutam virtute, interire funditus. *Lib. de Eo quod deterius potari, etc.*
- 60. Qui de casu percutis exultat, necesse est ut prius percutat ipse, quam alium perdat: et ab ipso ea perditio, qua perire alium cupit, incipit. *Lib. 3 de Vita contemplat.*, cap. 29.
- 61. Sub immensa omnipotentis Dei misericordia atque justitia non putamus, quod quisquam percat, qui perire non debeat. *Lib. 2, de Vocat. gent.*, cap. 33.
- 62. Perde te ipse, ne percat: dilige hanc tuam salutarem perditionem, ut assequaris verum salutem. *Lib. 5 de Gubern. Dei.*
- 63. Cum maxima nostri pars jam perierit, id agimus, ut peresamus omnes. *Ibid.*, lib. 6.
- 64. Omnia percuti praeter amare Deum: perit dives, perit pauper, perit juvenis, perit senex, perit pulcher, perit niger, perit doctus, perit indoctus, perit magnus, perit parvus, perit nobilis, perit ignobilis, perit dominus, perit servus, perit prelatas, perit subditus, perit honoratus, perit reulatus, perit magister, perit discipulus, perit laicus, perit clericus, perit monachus, perit monachus, perit theologus, perit astrologus, perit medicus, perit chirurgus. In *Manuali parvulor.*, cap. 7.
- SENTENTIA PAGANONUM.
- 65. Perierat totus orbis, nisi iram fuisset misericordiae. *Lib. 1, controvers. 1.*
- 66. Perire, ni perire meruisses, *Ibid.*, controvers. 5.
- 67. Multi in carcere vixuram, in convivio perierunt. *Ibid.*, lib. 4, controvers. 25.
- 68. Nemo percat, nisi quem perire etiam percutis interit. *Lib. 1 de Ira*, cap. 5.

S. JOAN. CLIM.

JOAN. TRITH.

S. LAURENT. JUSTIN.

PHILO JUD.

S. PROSPER.

S. SALVIANUS.

THOMAS A KEMPIS.

VENECIA.

HUGO CARD.

JOHN. CAS.

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS.

- 69. Nihil tam magnam est, quod perire non possit. *Lib. 6 de Beneficis*, cap. 34.
- 70. Omnia mortalium opera mortalitate damnata sunt, inter peritura vivimus. *Epist. 91.*
- 71. Tam necesse est perire, quam perdere: et hoc ipsum, si intelligimus, solatium est, utquo animo perdere quod periturum est. *Epist. 93.*
- 72. Perire perituri. *De Remedis furbarior.*
- 73. Non cito perit ruina, qui ruinae limet. In suis *Proverb. in fine postas.*
- 74. Ubi sunt superbia Carthagini alta monia? ubi maritima gloria inelyti portus? ubi cunctis littoribus terribilis classis? ubi tot exercitus? ubi tantus equitatus? omnia interitus extinxit, periere. *Lib. 5, Distor. memorabil.*, cap. 6.
- Vide etiam tit. *Dilectio*, sent. 28; *Dilectio invidis*, sent. 48; *Ezechian.*, sent. 10; *Humilitas*, sent. 97; *Mahum*, sent. 26; *Martirian.*, sent. 58; *Multitudo*, sent. 6; *Predestinatio*, sent. 20; *Salus anime*, sent. 100.
- PERJURIUM.
- Etymologia.* Perjurare dicitur quasi pejus jurare.
- Definitio.* Perjuratio est jurare scienter falsum, vel quid illicitum promittendo, vel sine necessitate: aut non servare promissum juramento firmatum. *Part. 1, tit. 2, cap. 4, § 5.*
- Perjurium est mendacium juramento firmatum. *Part. 2, tit. 10, de Mendacio*, cap. 7, et *S. Innocent.*, part. 1, *Contrologii*, sect. 12.
- Perjurium est voluntas violans sacramentum, et juramentum. *Part. 1 Contrologii*, sect. 22.
- Perjurium est fraudulenta commodi consequendi, aut damni devitandi gloria, venialis agnitio abnegatio pejerando facta. *De Fruct. carnis et spir.*, cap. 8.
- Perjurium est mendacium juramento confirmatum. In *Summa Sent.*, tract. 4, cap. 5.
- Perjurium est Dei abnegatio. *Grada 12.*
- Perjurus est, qui mendaciter jurat in nomine Domini. *Centuria 4, de Virt. et vicio*, cap. 67.
- SENTENTIA PATRUM.
- 1. Tolerosissima perjurii, quam sacramenta sunt tyrannorum. *Lib. 3 de Virginitate.*
- 2. Non verum jurare, peccatum est: sed pejerare, immane peccatum est. *Epist. 154 ad Publicolan.*
- 3. Melius est nec verum jurare, quam jurandi consuetudine, in perjurium saepe caditur, et semper perjurio propinquatur. *Epist. 89 ad Hilarium.*
- 4. Quanto per quod juratur magis est sanctum tanto magis est poenale perjurium. *Epist. 154 ad Publicolan.*
- 5. Tanto est quisque inexcusabilior perjurus, Tom. III.

VALENTIUS MAXIMUS.

COLLECTOR. S. ANTONIUS.

S. DOMINICUS.

HUGO A S. VICTORE.

S. JOAN. CLIM.

S. MARTINUS MARY.

S. ANTHONIUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

quanto magis ea, quae pejerando asserit, falsa no-
vit esse, vel credit. *Contra mendaciam*, cap. 19.

6. Omnes artifices mali, Deum non timentes,
pro lucro, vel pro timore, damni aut obstaculi
mercedem et perjurant. Super *Psalm. lxx.*
vers. 17.

7. Homo, qui per consuetudinem jurandi
postest lingua in perjurium prolabi, bene prohibetur
jurare: tanto enim longius erit a perjurio, quanto
erit longe a jurando. Super *Psalm. cix.* vers. 5:
Juravit Dominus.

8. Ecce dico charitati vestrae: Qui per lapidem
falsum jurat, perjurus est. *De Verb. Apost.*,
serm. 28.

9. Perjuri detestanda est bellum, et de rebus
humanae exterminanda. *Ibid.*

10. Perjuri occisio amputanda est. Qui enim
recte jurat, factus est etiam falli potest: qui vero
non jurat, perjurii periculum effugit. Super
Psalm. xix. vers. 3, vers. 6.

11. Sicut mentiri non potest qui non loquitur;
sic pejorare non poterit, qui jurare non appetit.
Serm. 32 ad *Sororem.*

12. Perjurium propositum est: qui jurat, juxta
est: qui non jurat, longe est. Lib. 3 *Phaëtriae*,
cap. 5 de *Juratione.*

13. Perjuri poena gravissima est: quia si quis
figens ad confessionem venire noluisset, a fide-
lium consorcio abjiciendus est. In *Decret.*, part.
2, causa 22, quest. 4, can. *Movet*, § *Perjuri*.

14. Saepe mendaciam perjurio legitur, ut ante
hominum judicia velletur. Homil. 42 super *Ezech.*

15. O insipiens, qui alterum jurare compellis!
nescis quid agis: ille etsi perjurerit, vel cum
licet perjurat, tu sciam sine tunc perjurii illius
particeps invenieris. Homil. 42 super *Matthi. Oper.*
Imperf.

16. Qui mentiri non dubitat, nec perjurare ti-
met: qui enim mentitur, veritatem in corde suo
transgreditur: qui autem perjurat, in verbis suis
transit Deum. *Ibid.*

17. Qui non se abstinere a perjurio quomodo
se abstinere a juramento? *Ibid.*, homil. 48.

18. Ex facilius perjuriam proveniant. Serm. 47,
super *Epist. ad Ephes.*

19. Perjurat quisque ut rapiat. Homil. 7 su-
per II *Timoth.*

20. Non pejorare tantum, verum et jurare dia-
bolicum est, et tota maligni machinatio. Homil.
48 ad *Populum Antioch.*

21. Qui pejorare paratus est, antequam juret,
jam perjurus esse videtur: quia licet non ex
operibus indicat, sed ex cogitationibus, et ex
corde. Hab. in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 22,
quest. 5, can. *Qui*.

22. Pejorare continuo? Non sufficit perjurium
cohibuisse, sed et juramentum evellere, et nullo
democens opus erit labore: multo quippe diffici-
lius est juramentum non pejorare, quam probris a
jurejurando abstinere. Serm. 42 super *Epist. ad*
Rom.

23. Qui rem falsam interposito jurejurando
confirmat, perjurium acquirit. Lib. 3 *Parall.*,
cap. 17.

24. Nemo perjurium committit, nisi qui male
jurat. In cap. 4 *Regulae S. Benedicti*, verbo *Perju-
rare*.

25. Sicut mentiri non potest qui non loquitur;
sic pejorare non poterit qui jurare non appetit.
Proser.

26. Non est contra Dei preceptum jurare, sed
dum usum jurandi factus, perjurii crimen in-
curritur.

27. Nunquam juret qui perjurare timet. Lib.
2 de *Sum. bono*, cap. 34, sent. 1.

28. Multi ut falsum, perjurant: ut per fidem
sacramentum, fidem faciunt verum; sicque fallendo,
dum perjurant, hominem incautum decipiunt,
non Deum. *Ibid.*, sent. 4.

29. Dei seglator non jurabit, ne quando vel
legisitate, vel consuetudine in perjurium cadat.
In *Epistola*, cap. *Superest*.

30. Quisquis iurandum pejerans violat, a
Christi se corpore, quasi per quoddam abscissio-
nis dissidium separat, et a redemptionis humanae
mysterio alienat. Lib. 3, epist. 19, ad *Moricum*
doctorem.

31. Quisquis perjurat, studioso perpendat, quia
nisi poenitens canonice satisfecerit, hoc incarnatio
Domini, usque salvitas, neque passio, vel resur-
rectio, aut ascensio sibi proficere aliquatenus po-
test. *Ibid.*

32. A perjuriis cave, immo ab omni te jura-
mento compescere: quia sicut qui non loquitur,
non creditur, ita qui non jurat, impossibile est
ut perjurium incurrat. *Ibid.*

33. Deum citare testem mandandi, scelus est ne-
farium. *De Bealops.*

34. Ex frequenti juramento nascitur perjurium
et impetator. *Ibid.*

35. Si quis quem perjurum scit, non fideat,
amicitie, reverentiae, timori plus quam pietati
tribuens, perjurii poena fit obnoxius. Lib. 4, de
Specialib. leg.

36. Qui compulsus a domino sciens pejerat,
utrique sunt perjuri, et dominus et servus: Do-
minus, quia precepit; servus, quia plus domi-
num quam animam suam dilexit. Hab. in *Decret.*
Gratiani, part. 2, causa 22, quest. 5, can. *Qui*.

37. Qui pejerat, poenam: qui verum dejerat,

S. JOANNES
DABARZEN.

JOAN.
TERTI.

S. ISIDORUS
HISPALENSIS.

LACTANTIUS.

S. PETER.
DAN.

FRITIO MII.

S. PETER.
PAPA.

RUZENI.

ADD. veniam: qui non jurat omnino, gratiam meretur
et gloriam. Lib. 5 de *Spiritu Sancto*, cap. 49.

38. Si pejeret Francus, quid novi faceret? qui
perjurium ipsum sermonis genus putat esse, non
crimini? Lib. 4 de *Gubern. Dei*.

39. Quis est omnino hominum secularium
praeter paucos, qui non ad hoc semper Christi
nomen in ore habeat, ut pejeret? *Ibid.*

40. Cum Deus non sit per quem juratur, non
est perjurium, cum pejeratur. *Ibid.*

41. Perjurium est majus peccatum, quam ho-
micidium. Serm. 2, *Per. 6, post diem Ciner.*

SENTENTIAE PAGANORUM.

ARISTOTEL. 22. Iniquitalis est mentiri, etiam pejorare. Lib.
4 de *Virtutibus*, cap. 5.

CICERO. 23. Tibi mentiri solet, pejorare consuevit. Orat.
3 pro *Roscio*.

24. Tibi semel quis pejeraverit, ei credi postea
etiam pro plures deis jurat non oportet. Orat.
39 pro *Rubrio*, num. 36.

45. Non falsum jurare, pejorare est: sed quod
ex animi tui sententia juraveris, sicut verbis concipi-
bitur more nostro, id non facere, perjurium est.
Lib. 3 de *Offic.*

Vide etiam tit. *Juramentum*, sent. 47, 96, 98,
29, 43, 61, 62; *Negotiatio*, sent. 62.

PERSECUTIO.

DEFINITIO. Persequi est vim inferre, vel instillis ap-
pellare. Super *Matth.*, cap. 5.

5. BONAV. Dicitur. Sunt quatuor persecutiones principales:
prima tyrannorum; secunda haereticorum; ter-
tia falsorum christianorum; quarta est ex om-
nibus coacta, quam erit antichristi, et istorum
complicium. In cap. xvii, *Lucas*, super illud:
Veniunt dies.

Et haec designatae sunt in quatuor beatis quos vi-
dit Daniel: prima erat similis leonum, secunda
urso, tertia pardo, quarta non describitur, quia
in ea est omnium perveritatum concursus.

Duplex est persecutio: una bona, qua aliquis alium
persequitur ut reducat eum ad bonum; alia
est mala, qua quis persequitur alium ut pervertat
ad malum. Super *Epist. ad Galat.*, cap. iv,
lect. 8.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Si patrimonium petitur, invadite: si corpus
occidatur: vultis in vincula rapere, vultis in
mortem? voluistis est mihi. Lib. 5, epist. 33, ad
Marcellinum corinthios in vna.

2. Quilibet jacula justo nocere non possunt
cui Deus lux est. *De Nativitate*, cap. 44.

3. Persecutio fit ut fidelis luceat, virtus excel-
lat, mens interna omnibus manifestetur. Super
Psalm. XLVII.

RUZENI.

4. Magna est virtus, quae sub magnis persecu-
tionibus consistit et penae oppressit, tamen stium
non est oblitus presidium, nec mandata Dei detur-
liquit. Super *Psalm. cxxvii*, serm. 44, vers. 7.

5. Tolle persecutiones, et martyres discurrunt:
persecutores Deus est passus asurgere, ne des-
sent qui vinceret Christo. *Praxe.*

6. Sed quis hodie negat beatiores illos esse, qui
persecutionem passi sunt, quam illos quos nulla
vexarunt supplicia persecutorum? *Ibid.*, serm.
44, vers. 2.

7. Si multae persecutiones, multae probatio-
nes, ibi multa corona, ubi multa sunt certamina.
Praxe.

8. Tibi prolicet quod multi persecutores sunt,
ut infer multas persecutiones facilius iniquitas
quosdam coronetur. *Ibid.*, serm. 20, vers. 5.

9. Multi persecutione publica coronati, occultis
vitiis persecutione ceciderunt. *Ibid.*

10. Qui patitur persecutionem, in ultimo certami-
ne constitutus probatur adversus, ut cum legiti-
time claraverit, coronetur. Lib. 5 super *Luc.*, cap.
vi, in illud: *Beati qui persecutionem patientur*.

11. Quidquid asserit pro nomine Christi, si vinci
potest, tolerabilis est: si vinci non potest, et tri-
stare hinc facit, non aufert, sed accelerat ipsam
requiem. Part. 1, tit. 5, cap. 4, § 11.

12. Ecclesia decem habuit persecutiones ab im-
peratoribus Romanis, figuratas per decem plagas
Egypti, et undecima erit tempore antichristi:
prima sub Nerone, secunda sub Domitiano; tertia
sub Trajano, quarta sub Antonino, quinta sub
Severo, sexta sub Maximino, septima sub Decio,
octava sub Valerio, nona sub Aureliano, decima
sub Diocletiano et Maximiano. *Ibid.*, cap. 2, § 8.

13. Persequi diaboli inventum est, qui omnibus
infestus, obique persequendi votum concipit.
In *Apologia de sua fuga*.

14. Est persecutio injusta, quam faciunt impij
Ecclesiae Christi: et est justa persecutio, quam
faciunt impij Ecclesiae Christi. Epist. 56, ad *Ba-
nifac.*

15. Semper mali persecuti sunt bonos, et boni
persecuti sunt malos: illi nocendo perinjunctum,
isti consulendo per disciplinam: illi inhumaniter,
isti temperando: illi servientes cupiditati: isti
charitati. Epist. 43, ad *Vincentium*.

16. Quid hic magis persequitur vitam bonorum,
quam vita iniquorum? non cum cogit iustitiam
quod displicet, sed cum cogit dolere quod videt.
Epist. 42, ad *Sebastianum*.

17. Ipse diabolus etiam per filios infidelitatis,
tanquam per sua vasa, filios lucis insequitur. *De*
Patientia, cap. 10.

18. Justi impios persequuntur, non satis no-

S. ANTONIUM.

S. SATHANAS.
MAGNUS.

S. AUGUST.

cedi studio, sed necessitate potius consulendi. Lib. 4 contra Creconianum, cap. 46.

19. Non deerrant insultantes, usque in finem seculi. Super Psalm. lxxxiii.

20. Illi vere persequuntur Ecclesiam, qui dolis persequuntur. Tract. 5, super cap. 1, Evang. Joan.

21. Non cessat hostis persequi, et si non aperte aversit, insidiis agit. Ibid., tract. 16, cap. r.

22. Omnis malus qui persequitur bonum, velut in somnis hoc facit, quia malorum persecutio non manet, sed velut somnium transiit. Homil. 15 super Apoc.

23. Omnes mali persequuntur bonos, si non ferro et lapidibus, vita tamen et moribus. De Verb. Apoc., serm. 24.

24. Seciat mundus, fremat mundus, concerpit linguis, coruscet armis, quod potest faciat, quid faciat rei quam accepturi sumus? appendo quod patior, contra id quod spero. Prose.

25. Non exstinguit, sed necedat ipsam primum; quod cum veniet, sine fine erit: opus enim fine merces sine fine.

26. Cum attendis quid sis accepturus, omnia tibi erant vilia quae patris, nec digna estimabis, pro quibus illud accipias. Serm. 1 de Convers. S. Pauli.

27. Haeretici dicunt Ecclesiam veram ipsam esse, quae persecutionem patitur, non quae facit. Epist. 50.

28. Justus temporaliter cadit persecutionibus, ut postea infidelibus dominetur. Annot. in Job, cap. 17.

29. Tria sunt genera hominum in Ecclesia, cum fit persecutio: alii enim consentiunt, alii fugiunt, alii patiuntur. Ibid., cap. 24.

30. Sunt duri ad non consentiendum veritati, et acuti ad persequendum. Ibid., cap. 39.

31. Persecutionem nullis putandum est deesse posse temporibus. Lib. 18, de Civitate Dei, cap. 51.

32. Reges terrae, qui ante persequuntur christianos, tunc sunt christiani: ipsos habet, defensores, quos ante habuit persecutores. De Quinque haeresi, cap. 7.

33. Non est unde gaudeas te pati persecutionem, cum invenire non possis quomodo te asseras innocentem. Lib. 1, contra Gaudentium, cap. 5.

34. Persecutionem patimini a vobis: diligite vos persecutor vester, et persequitur vos feror vester. Ibid., cap. 21.

35. Novit Deus etiam de ipsis diaboli persecutionibus coronassaucare martyribus: utens bene omni genere malorum ad utilitatem bonorum. Lib. 4 contra Julianum, cap. 7.

36. Quisquis christianum persequitur, Christi est inimicus. Lib. 3 Contra Creconianum, cap. 51.

37. Gravior transmittitur filius patrem male vivendo, quam pater filium castigando. De Unit. Eccles., cap. 20.

38. Si tu bene viris, non te persequitur, nisi qui malus est. Homil. 6 ex tui Homil.

39. Qui persequuntur christianos pro idolis, persequuntur idola propter Christum. Ibid., homil. 36, cap. 1.

40. Inimicum tuum vides persequi te, iniquitas est quam te persequitur. Ibid., homil. 38, cap. 7.

41. Persecutio indubitanter mercenarios a pastoribus segregat, et discernit. Serm. de Convers. ad clericos, cap. 31.

42. Nunquam deest persecutio christiano, sed neque Christo: et tunc, quod gravius est, ipsi Christum persequuntur, qui ab eo utique christiani dicuntur. Serm. de Convers. S. Pauli.

43. Is qui exemplo suo ad remissionem agendum, ceteros provocat, aut singularitate turbat, aut inquietat curiositate, aut impatientia et murmuratione molestat, aut quocumque modo contristat Spiritum Dei, qui in eis est, hic manifesto persequitur Christum. Ibid.

44. Herodiana malitia et Babylonica crudelitas, nascentem velle extinguere religionem, et alidore parvulus Israelis. Prose.

45. Si quid ad salutem pertinet, si quid religionis oritur, quocumque resistit, quocumque repugnat, plane cum Aegyptiis parvulus Israelitici germinis necare conatur; immo cum Herode nascentem persequitur Salvatorem. Serm. 3 Epiph.

46. Expedit cedere persecutori potius quam resistere: fugere ferientem, quam referre. Fugere enim persecutionem non est culpa fugientis, sed persequentis. Epist. 1 ad Robertum nepotem suum.

47. Omnis homo, qui alium in corpore persequitur, prius ipse in corde persecutionem sustinet. De Inter. dono, cap. 52.

48. Quantumlibet serviant mali, sapienti tamen comina non descedit, non arcescit. Lib. 4 de Consolat. philoso., prosa. 3.

49. Multo magis non insequendi, sed miserandi sunt, quorum mentes omni languore atrocior urget improbitas. Ibid., lib. 4, prosa. 4.

50. Ecclesia solet passionis fauce crescere, et persecutionum plagis in sancto populo semper regeri. Super Psalm. lxxxv, vers. 9.

51. Per persecutionem, sanctae martyrum germinant palmae: per hanc coronalis illa bestitudo preparatur: per hanc, nuptialis stola conceditur: per hanc, caelorum regna reserantur: et quidquid

S. WERNARD.

BOETIUS.

CASSIODOR.

S. CYPRIAN.

S. HONORATUS CARTHAG.

S. VIKTORIUS TUNISIN.

GREG. INT.

GREG. ORD.

desiderio magno petitur, ipsa potius savientia praestatur. Super Psalm. xciii, vers. 22.

52. Qui sanctos persequuntur, ad colorum quidem regna transmittunt; sed erudunt se perdere, quos staterunt iniqua voluntate trucidare. Ibid.

53. Permittit Deus diabolum saevire, ut ex illius iniquitate sibi debeat fidelissimos invenire; et nascatur de afflictione gaudium, da persecutione temporali aeterna securitas. Super Psalm. cx, vers. 2.

54. Persequi plerumque facit homines, aut diciturum ambitus, aut superbiae odiosi jactantia. Prose.

55. Pauperem vero et medicum insequi sola savitias est, cuius nec honor queritur, nec abundantia facultatis ambitur. Super Psalm. cviii, vers. 15: Et persecutio est hominibus inopem.

56. Viri sancti tanto plus confitentur, quanto amplius persecutorum studio comprimuntur. Super Psalm. cxv, vers. 1.

57. Quid prodest crudelibus persequi, quos vident persecutionibus angere? Super Psalm. cxvii, vers. 17.

58. Pactum Domini est, ut quicumque persecutiones superavit, gloriosa debeat electione coronari. Super Psalm. cxviii, vers. Vidi praevocantem.

59. Dum persecutiones catholicam religionem exhaerere cupiunt, felicissimas atque copiosas coronas martyribus conferunt. Super Psalm. cxxvi, vers. 10.

60. Persecutores aperti et obstinati, sanctos Dei sclerata presumptione dilacerant. Super Psalm. cxxviii, vers. 22.

61. In persecutionibus militia, in pace conscientia coronatur. De Exhort. martyri, cap. 12.

62. Quilibet persecutio, tentatio dici potest: quia per eam homo examinatur, et qualis sit nocetur. Super Apoc., cap. 3, art. 4.

63. Sicut vita Christi in mundo persecutionibus fuit plena, sic electorum christianorum vita in hoc saeculo diversis persecutionibus exercetur, probatur, et coronations gloriae sempiternae digna efficitur. De Mortificat. vivifica, in Proemio.

64. Magis timere debet christianus, se non esse in statu salutis et gratiae, et ad electorum consortium non pertinere, dum nil afflictionis aut persecutionis sibi contingit. Ibid.

65. Quanto persecutor in necem consentiens immanis est, tanto Deus in remuneracione perseverantis est diuor. Homil. 4 Epiph.

66. Post quolibet otia persecutio redit. Super Job, cap. 17.

67. Tribus modis illa persecutio: odio cordis,

diets, factis. Super illud Mat. v: Sic enim persecuti sunt.

68. Boni laudabiliter persequuntur malos, et damnabiliter mali persequuntur bonos. In Decret., part. 2, cansa 23, quast. 4, can. Simon, § Breveiter.

69. Persequi duobus modis bonorum vitam impediunt: quia aut prava eos dicere afferunt, aut recta non servare, quae debent. Lib. 5 Moral., cap. 12, num. 13.

70. Multos peste propria paupertatis obessos sub christiano nomine, ipsa tranquillitas ecclesiae pacis abscondit: quos tamen si levis persecutionis aura pulsaverit, mox extra arcam velut poleas tollit. Lib. 25 Moral., cap. 10, num. 14.

71. Omnipotens Deus electorum sanctorum adversarios temporales permittit crescere, ut per maiorum saevitiam purgetur vita bonorum. Prose.

72. Nunquam Dominus adversus bonos, eos saevire permittit, nisi etiam quantum prodesse, videret.

73. Nam dum iniusti saeviunt, iusti purgantur et utilitatis innocentium militat vita provorum; dum hanc et premedo humiliat, et humiliandum semper ad melius format. Ibid., lib. 20, cap. 19.

74. Sancta Ecclesia sine labore persecutionis non potest tempora peregrinationis transigere; quae si foris apertos hostes non habet, intra tamen tolerat fictos fratres. Ibid., lib. 31, cap. 4, num. 6.

75. Duobus modis Ecclesia persecutionem patitur, aut verbis, aut gladiis: verbis, ut exercetur eius sapientia; gladiis, ut exerceatur eius patientia. Ibid., lib. 18, cap. 3, num. 1.

76. Quamvis occasio persecutionis dedit, habet tamen pax nostra martyrium suum: quia etsi carnis colla ferro non subditus, spiritali tamen gladio carnalis desideria in mente trucidamus. Homil. 3, super Evang.

77. Saepe torpentis animus persecutionibus tangitur, ut excitetur. In septem Psalm. Panni, super Psalm. iii, vers. 18.

78. Erga virum Dei ferina corda sunt hominum, et quasi humana bestiarum. Lib. 3, Dialogi, cap. 11.

79. Plerumque mali iustos, qui eorum saluationem appetunt, execrabilis nequitiis persecutionibus affligunt. In septem Psalm. Panni, super Psalm. iii, vers. 20: Qui dolerunt me inique.

80. Minus pie viris, si minus persecutionem pertuleris. Lib. 6, in Registro, indic. 15, cap. 491, epist. 27, ad Norman.

81. Nil ha vincit persecutorem, sicut promptitudo passionis. Orat. 21 ad Heronem.

82. Sicut silex calcata pedibus hominum elidari potest, comminui non potest: et tanto magis

GRATIANS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. NAX.

RAYNO.

S. ILLIDON.

S. IULIANUS.

S. IUGO A. S. VICTORIS.

S. IUGO CARD.

S. INNOC. III.

S. IOHANNES CHRYSOSTOMUS.

elimatur, quanto magis caleatur: ita sancta Ecclesia ex persecutione peridorum robustior redditur et luculentior. Super *Apoc.*, cap. 11.

83. Tanto robustior, quanto immenior persecutorum severitas. *Ibid.*, cap. 42, super illud: *Persecutus est mulierem.*

84. Erras, frater, erras, si putas unquam christianum persecutionem non pati: tunc maximo oppugnabit, si te oppugnari audeat. Epist. ad *Heliodor.*

85. Persequitur me hostis, cui nomina mille, mille nocendi artes: et ego infelix victorem me putabo *hinc* capere? *Ibid.*

86. Christi Ecclesia persecutionibus crevit, martyris coronata est. Epist. 16 ad *Theophil.*

87. Persecutio non ad negationem credentium, sed ad probationem pertinet, et coronam. Lib. 5, super *Ioan.*, cap. 19, super illud: *Et percutit Dominus Aegyptum.*

88. In persecutionibus non licet propria perire manu, absque eo ubi es sitas periclitari, sed percutienti colla submittere. Super *Jonam*, cap. 1, super illud: *Tollite me.*

89. Qui instigator iustorum est, diabolus est. Super *Psal.* xxxvii, vers. 2.

90. Non omnis persecutio culpabilis est, sed rationabiliter haereticos persequuntur, sicut et Christus corporaliter persecutus est eos, quos de templo expulit. Hab. in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 23, quest. 4, can. *Ille*, § *Porro.*

91. Graves persecutorum molestias, iusto utiles sunt: periculosas otiosae fidei pax est, et faciles securis excubitis invidiae suae. Super *Psal.* cxviii, vers. *Defecit in vitulare tuum.*

92. Bonas persecutiones affligere inimicus potest: consulari autem non potest. Super *Theo.*

93. Dura bonas persequuntur mali, inflammantur boni ad dilectionem Dei. Super *Psal.* ix.

94. Quatuor persecutiones significantur per quatuor bestias Danielis septimo: prima bestia est leuena: ecce martyria; secunda est ursus, qui est fortis in remissis, sed debilis in capite: ecce haeretici debiles in fide; tertia est pardus: ecce falsi fratres; quarta non nominatur, nisi terribilis et mirabilis, scilicet antichristus. Super *Psal.* lxxv.

95. Periculosior est persecutio seditioris, quam aperte seditioris. Super *Psal.* lxxix.

96. Iusti quando acrius impetuntur, tanto gloriosius coronantur. Super *Hierem.*, cap. 39.

97. Quod licet flagellum graui, et fornice auro, id efficit persecutio viro iusto. Super *Psal.* xxxvii, vers. 19.

98. Tolle persecutores, et non erunt martyres: tolle congeritum malorum, et non erit plenitudo virtutum. Homil. 1, de *Lapsu primi hominis.*

99. Persecutio gentilium et haereticorum, est ventilatio ventillabii coelestis. Homil. 3, super *Matth. Oper. imperf.*

100. Ideo non posuit Scriptura personas persequendum, sed solam causam persecutionis, ut tu non aspicias qui te persequitur, sed ut quid te persequatur. *Ibid.*, homil. 9.

101. Fructus confessionis in persecutione, gratiosior est Deo quam in pace; fructus boni operis gratiosior est Deo in pace, quam in persecutione. *Ibid.*, homil. 31.

102. Sicut assidua est in mari tempestas, sic in mundo persecutio Satanae, tibi nunquam tranquillitas est. *Ibid.*, homil. 39.

103. Sicut vernali flati arbores laxantur in folia, et fructus: sic in persecutionibus, excitantur animae ad virtutem. *Ibid.*, homil. 69.

104. Doctrina et consolatio sacerdotis semper opportuna, maxime autem tempore persecutionis. *Primo.*

105. In persecutionibus plus necessaria est doctrina fidei, quam conversationis: in pace autem plus necessaria est doctrina conversationis, quam fidei: quia in persecutione fides christianorum, periclitatur, in pace autem iustitia. *Ibid.*, homil. 51.

106. Sicut iusta ira non est ira, sed diligentia: sic iusta persecutio non est persecutio, sed correctio. *Ibid.*

107. Cum quis te persequitur, non ignem, sed demonum intelligentem considera, et adversus illum ignem sedu, et miserere quod ita diabolo trahatur, a quo tibi mendacium ortur, nullo magis iniusta ira. Homil. 89, super *Joan.*

108. Certum est persecutione magna boni facere, et persequentes vinci, eos autem qui persecutionem laudat, clariore apparere. Homil. 30, super *Acta Apost.*

109. Magnum bonum est persecutio, et magnum ac generose animae opus. *Ibid.*, homil. 31.

110. Persecutio est, et fugimus, et dicimus: Non est persecutio. In cap. 4, *Regulae S. Benedicti*, verbo *Factus.*

111. Qui a malis persequitur, quia ipsa dissimilis est, pro iustitia vexatur. *Ibid.*

112. Persecutionem patienter iusti, et affliguntur, et occiduntur, in abundantia autem sunt peccatores. Lib. 2, *colores. Hierem.*, cap. 38.

113. Quanto propinquius finem mundi diabolus videt, tanto crudelius persecuciones exerceat: et, quia se certissimo damnandum conspicit, socios sibi multiplicat: cum quibus potestas ignis a dicitur. Lib. 1 de *San. Iohis*, cap. 23, sent. 3.

114. Quanto breve tempus videt sibi restare diabolus, ut damnetur: tanto in magna persecu-

JOH. TRITL.

S. THOMAS.

S. IUSTO NIPO.

C. IUSTO I.

S. PELAGIUS PAPA.

S. PIERO IEN.

S. PROSPER.

S. RUFINUS.

S. THOMAS.

S. IUSTO NIPO.

S. VIT. PAT.

tionis ira movetur, ut glorificentur electi, sordidentur impii, et ut diabolus durior erescat damnationis sententia. *Ibid.*

115. Persecutionis igne confisaris, ut omni peccatorum sorde purgeris. Lib. 1, de *Synonym.*

116. Quia cessavit persequitur, quia iam omnes Deo militant potestates, non ideo desunt Christianis, quas superent, passiones. *Prose.*

117. Qui ergo putas quiescisse persecutionem, et nullum tibi cum hostibus esse conflictum: infirmum cordis tui scrutare, et omnes recessus animae tuae diligens explorator ingredere, et vide si nulla te impugnat adversitas, si nullus tyrannus vult in mentis tuae arce dominari. *Serm. de Machabaeis.*

118. Nunquam deest tribulatio persecutionis, si nunquam desit observantia pietatis. *Serm. 9 Quadrag.*

119. Non minuitur persecutionibus Ecclesia, sed augetur: et semper Dominicus ager segete ditiori vestitur, dum grana, quae singula cadunt, multiplicata nascuntur. *Serm. 1 in Natali SS. Petri et Pauli.*

120. Unicusque providendum est, ut non aliquem iniuste persequatur, iudicet, vel puniat, ne Jesum persequatur. Epist. ad *Benign. archiepisc.* Hab. in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 11, quest. 3, can. *Unicusque.*

121. Non persequitur, nisi qui ad malum cogit: qui vero malum vel factum iam puniat, vel prohibet ne fiat, non persequitur iste, sed diligit. *Ibid.*, part. 2, causa 23, quest. 5, can. *Non vos.*

122. Qui invitum ad bonum cogit, non persequitur, sed diligit. *Ibid.*

123. Quisquis se putat persecutorem, alium persecutorem habet: et qui se putat prohibensse tenerisque, comprehensus tenetur. Lib. de *Cherubin.*

124. Bonus persecutio, quae non hominem, sed peccatum hominis insectatur. Super *Psal.* c, vers. 6.

125. Iusto iudicio Dei datur plerumque peccatoribus potestas, quae sanctos ipsius persequantur: ut qui spiritu Dei iuvantur, et aguntur, fiant per laborum exercitia clariores. Apud *D. August.*, sent. 23.

126. Quicunque alium iniuste persequitur, suspensum laedit, et vastat. Super *Psal.* xxxiv, vers. 16.

127. Totum quod agitur in persecutione, gloria Dei est probantis et reprobandis, imponentis et deponentis. De *Fruct.* cap. 1.

128. Si te persequuntur adversarii, primo fuge, secundo fuge, tertio esto rhomphaea contra ipsos, et consideras eos. In *Sententia in fine positae*, sent. 42.

SENTENTIAE PAGANORUM.

ARISTOTEL.

129. Mores honestos, aut praves, elucere necesse est in persecutione. Lib. 2 *Ethic.* ad *Eudaeum.*

Vide etiam tit. *Antichristus*, sent. 9, *Fides*, 28; *Conversio*, sent. 61; *Diabolus*, sent. 3; *Fides*, sent. 109; *Evangel.* sent. 2, 4, 34, 35, 36; *Fides*, sent. 162; *Iudicium extrem.*, sent. 89; *Lapsus*, sent. 22; *Martyrium*, sent. 128; *Mors in genere*, sent. 432; *Secula*, sent. 38, 37; *Spiritus sanctus*, sent. 3; *Tyrannis*, sent. 23, 27, 29, 30.

PERSEVERANTIA.

S. ALBERTUS MAGNUS.

Definitio. Perseverantia vera, est in bonis operibus frequens exerebatio, continuum studium ad perfectionem, spiritualiumque gratiarum et virtutum diligentissima usque ad mortem observatio. De *Paradiso anime*, part. 4, de *Virtutibus*, cap. 42.

S. BONAV.

HUGO A. S. VICTORIS.

Perseverantia est permanentia in bono diuturna, sive finalis. Part. 3 *Contemplat.*, sect. 63.

Perseverantia est exitus rei per consummationem fidei. Lib. 4 de *Anima*, cap. 16.

Perseverantia est quae virtutum quendam perfectione, longanimitate persequente, confirmat animum, ne ante consecutum finem desistat ab incepto. De *Fruct. carnis et spirit.*, cap. 14.

S. LAURENTIUS.

JOAN. GIBBS.

S. THOMAS AQUINAS.

CICERO.

Perseverantia est in ratione bene considerata, stabilis et perpetua permanentia. Part. 1 de *Ligno vite*, tract. de *Perseverantia*, cap. 4.

Perseverantia est fortitudo ligens in assidue operis, ne finaliter opus deseratur. Part. 4, de *Descriptio terminor.* cap. *Fortitudo.*

Perseverantia est specialis virtus, per quam homo in bonis operibus persistit quantum necesse est. 2, 2, quest. 137.

Perseverantia est in ratione bene considerata, stabilis et perpetua permanentia. Lib. 2 de *Invent. rhetor.*

SENTENTIAE PATRUM.

S. ALBERTUS MAGNUS.

S. ANTONIN.

S. AUGUST.

1. Argumentum verae perseverantiae habet, qui nec amore vite, nec timore mortis, nec minis, nec promissa a rectitudine recedit, vel flucti potest. In *Paradiso anime*, part. 4, de *Virt.*, cap. 42.

2. Complementum et conservatio operum nostrorum est perseverantia. Part. 4, tit. 3, cap. 8, § 2.

3. Perseverantia magnum Dei donum est, quo cetera dona conservantur. De *Bono perseverantiae*, cap. 2.

4. Cum dicit Dominus, *Timorem meum dabo in cor eorum*, ut a re non recedant, quod quid est aliud quam, Talis ne tantus erit timor meus, quem dabo in cor eorum, ut nulli perseverantiae adherant? *Ibid.*, cap. 2.

5. Justior videtur excusatio dicentium; Non accipimus audientiam, quam dicentium; Non accipimus perseverantiam. *De Correp. et gratia*, cap. 7.

6. Perseverantia informat meritum, colorat boni propositum, remunerat currentem, coronat pugnantem, ducit ad bravium, conducit cunctos ad portum. *Serm. 8 ad Fratres in crima.*

7. Contra diaboli insultum valet sola perseverantia, ut bono fine bona concludantur initio, ut principium medio, modum ne discrepet ultimo. *Ibid.*

8. Nihil boni dicitur, nisi usque ad mortem in bono perseveretur. *Ibid.*, *serm. 39.*

9. Boni hujus vite licet de suo perseverantia premio certi sint, de ipsa tamen perseverantia sua reperiuntur incerti. *Lib. 11 de Civit. Dei*, cap. 42.

10. Negare non possumus perseverantiam in bono proficientem usque in finem, magnum esse Dei munus. *De Correp. et gratia*, cap. 6.

11. Primus homo donum perseverantiam non habuit. *Ibid.*, cap. 10.

12. Sicut bonus qui perseveravit usque in finem, sic salvus erit; sic et malus qui perseveraverit usque in finem, sic salvus non erit. *Lib. 4 de Baptismo contra Donat.*, cap. 44.

13. Non aliud oramus cum oramus, ut qui stat, stet; nisi ut perseveret. *De Correp. et grat.*, cap. 6.

14. Deus eos facit perseverare in bono, qui faciunt bonos. *Ibid.*, cap. 42.

15. Certi estote quia non erit inanis labor vester, si in bono proposito proficientes perseveretis usque in finem. *De Gratia et libero arbitrio*, cap. 23.

16. Memoria promissae mercedis perseverantem facit in opere. *Tract. 3 super Epist. Joan.*

17. Tentatio accidit, persevera usque in finem: quia tentatio non perseverat usque in finem. *Tract. 45 super Joan.*

18. Saltem Deus promisit perseverantibus in charitate, non in iniquitate. *Homil. 5 ex lra Homil.*, cap. 4.

19. Ubi sane et sanctorum decus, et indeficientis gratie expressa perseverantia est, ibi est sanctitudo. *Serm. 16 super Cant.*

20. Perseverantia sola meretur viribus gloriam, coronam virtutibus. *Epist. 129, ad Januenses.*

21. Proxas absque perseverantia, nec qui pugnat victoriam, nec palmam victor consequitur. *Ibid.*

22. Perseverantia est vigor vitium, virtutum consummatio, nutrix ad meritum, medicatrix ad premium, soror patientiae, constantiae filia, amica pacis, stultitiarum nodus, unanimi-tatis vinculum, propugnaculum sanctitatis. *Ibid.*

23. Tolle perseverantiam, nec obsequium mercedum habet, nec benedictum gratiam, nec laudem fortitudo. *Ibid.*

24. Perseverantia summæ honestatis est insignis, totius prohibitis unica fidaque custos. *Ibid.*

25. Si perseveraveris pulsans, non exitis inde vacuus. *De Inter. domo*, cap. 48.

26. Perseverantia singularis est filia summi regis, virtutum fructus, earumque consummatio, totius boni repositorium. *Serm. de Virt. abel.*

27. Profunda oblivione virtutes illae sepeliuntur, quae perseverantia non inquirunt. *Ibid.*

28. Nullum bonum sine perseverantia coronatur. *Lib. 2 Pharetra*, cap. 43.

29. Perseverantia perficit inchoata, impetrat postulata, stabilitat acquirita. *Tit. 8 Dieta*, cap. 2.

30. Alias virtutes coronam merentur, sed sola perseverantia coronatur. *Tit. 9 Dieta*, cap. 2.

31. Qui perseverat, cessare necit. *De Sex alis Cherub.*, ala 5, penna 5.

32. Perseverantia ipsa est virtutum omnium complementum, decor et gloria. *De Profess. monast.*, art. 5.

33. Quamlibet negligens, quamlibet tepidus, non in vacuum currit, qui ad palmam consummationis perseverando in bono pervenerit. *Homil. 5 ad Monachos.*

34. Hosti, quem ipsa conversio provocavimus, in medio certamine manus damus, si in fervore quo copimus, non perseveramus. *Ibid.*, *homil. 8.*

35. Incautum hominum agitur, si ante terminum vite deseratur: quia frustra velociter currit, qui priusquam ad metas veniat, deficit. *Lib. 1 Moral.*, cap. 21, num. 41.

36. Bene coepa cunctis diebus agenda sunt, ut cum melum pugnamdo repellitur, ipsa boni victoriae constantie manu teneatur. *Ibid.*

37. Virtus boni operis perseverantia est. *Homil. 26 super Evang.*

38. Non sufficit bene incipere, nisi student quis in bono opere perseverare. *Super septem Psalm.* *Pavit. super Psalm. 1*, vers. 6.

39. Habes in Sanctis perseverantia documentum: ut si primo non exaudiris, ab oratione non delicias, immo precibus et clamori insistas. *Ibid.*, super *Psalm. vi*, vers. 4, super illud: *De profundis clamavi.*

40. Qui bonis inchoata minime consummant, dum proposita non perficiunt, etiam quae fuerant coepa convellunt. *Prose.*

41. Nec males bona imperfecta adjuvant, nec bonos male inconsummata condemnant. *Part. 3 Pastoral.*, cap. 11, admonit. 31 et 35.

S. BONAV.

S. INNOC. III

S. INNOC. III

S. SYMBERTH
EMISEN.

JOAN.
TRIST.

S. GREGOR.
MAGNUS.

S. BERNARD.

42. Incipere plurimorum est, perseverare paucorum. *Lib. 1 advernus Sorianum.*

43. Qui ad coepa pervenire voluerit, reflectere mentem a studio orationis non debet, sed magis perseverare in intentione coepa illum oportet. *Lib. 2 super Lamen. Hierem.*, cap. III. super illud: *Oculus meus.*

44. Perseverantia est honorum omnium coronatrix. *Lib. 4 de Anima*, cap. 16.

45. Tria impediunt perseverantiam: levitas, remissio, pusillanimitas. *Super Math.*, cap. XXIV.

46. Omnes virtutes ante tentationem perseverantiam promittunt, sed adventente nocte tentationum saepe fugam accipiunt. *Super Marc.*, cap. XIV.

47. Nec perseverantia piget aggredi magna, nec fatigat inchoatum. *Prose.*

48. Haec firmat nutantem, haec coronat pugnantem, haec ducit ad bravium, haec ad portum, haec dat formam operi, regulam actioni. *De Eleemosyn.*, cap. 6.

49. Si totam vitam perseverantia non illustrat, saltem perseverantia finalis finem concludat. *De Eleemos.*, cap. 6.

50. Felix perseverantia, quae impenitentiam excludit, obstinationem expellit, contemptum eliminat, obdurationem expugnat. *Ibid.*

51. Non potest vincere, qui nascit perseverare. *Lib. 1, homil. 4 ad Monachos.*

52. Nullum virtus habet meritum, cui perseverantia non dedit incrementum. *Lib. 2, serm. 1 ad Monachos.*

53. Non est bonus qui bonum facit, sed qui incessabiliter facit. *Lib. 1 de Synonym.*

54. Perseverantia est triumphus pugnantium, laborantium merces, charitatis indicium, virtutum palma, scala colorum, paradisi porta, meta currentium, tribunalium finis, spiritualium interemptrix ferarum, inimicorum ruina, miserorum spes, miseriarum terminus, initium vite, religionis decus, christianae perfectionis testimonium, aeternae salutis impreddabile bravium. *De Obedient.*, cap. 25.

55. Qui coepa bona districte non exequitur, dissolutione negligentium manum destruitur. *Tract. Lib. 7, cap. 16, ab Godesfred. ducem.*

56. Perseverantiam faciunt expectatio premium, et penarum recordatio. *Serm. 56, de S. Andrea.*

57. Felix anima, quae vitam suam ad homum perseverantiae finem perducere meretur, ut post multos labores corporis et dolores cordis, possit in fine dicere, quod Christus dixit in cruce, *Consummatum est.* *Serm. 30, ad Novit.*, divis. 8.

58. Grandis virtus perseverantia est, quae sola

S. HIERON.

HUGO A S.
VICTOR.

JOAN.
TRIST.

S. LAURENT.
IUSTIN.

THOMAS A.
REMP.

S. THOMAS

bono coepis consummatio praestolatur. *Conc. 2, de Assumpt. B. M.*

59. Perseverantia boni victoria est. *Lib. 6, libell. 4, num. 21.*

SENTENTIA PAGANORUM.

60. Persevera ut copiasi, et quantum potes proprii. *Epist. 4.*

61. Perseverandum est, et assiduo studio robur addendum, donec bona mens sit, quod bona voluntas est. *Ibid.*

62. Scito te in quibusdam debere perseverare, quia coepisti: quidam vero nec incipere, in quibus perseverare sit noxium. *De Quatuor virt.*

Vide etiam tit. *Bonitas*, sent. 22; *Dilatatio*, sent. 55; *Firmitas*, sent. 2; *Incipere*, fere per totum; *Necessitas*, sent. 37; *Novitium*, sent. 7; *Opus*, sent. 30; *Philosophia*, sent. 94; *Premium*, sent. 60; *Propositum*, sent. 3; *Tentatio*, sent. 264; *Victoria*, sent. 72.

PERSONA IN GENERE.

Etymologia. Persona dicitur, quasi per se una, vel a personando, quasi per se sonans. *Super 1 Sentent.*, dist. 33, art. 1, quest. 1.

Definitio. Persona est substantia rationalis individua, suis proprietatibus a consubstantialibus ceteris segregata. *Super Psalm. vii. Et Hugo Card.*, super *Epist. Jacobi*, cap. II.

Persona est rationalis naturae individua substantia. *Part. 4, lib. 4 de Trinit.*, cap. 21.

SENTENTIA PATRUM.

1. In persona humana mixtura est anime et corporis: in persona divina, mixtura est Dei et hominis. *Epist. 3.*

2. Una persona Deus et homo est, et utrumque est unus Christus Jesus. *Epist. 57.*

3. Sicut in homine quolibet anima et corpus, una persona est: ita in Christo Verbum et homo, una persona est. *Epist. 102.*

4. Sicut non augetur numerus personarum, cum accedit caro anime, ut sit unus homo: sic non augetur numerus personarum, cum accedit homo Verbo, ut sit unus Christus. *Epist. 120, cap. 4.*

5. Filius hominis haredo ad unitatem persona Filio Dei, facta est una persona: eademque Filius Dei, quae et Filius hominis. *Tract. 19, super Joan.*

6. Una persona est Christus Deus et homo, non duae: ne fides nostra non sit trinitas, sed quatuoritas affirmet. *Ibid.*, tract. 27.

7. Anima et caro Christi cum Verbo Dei, una persona est, unus Christus. *Ibid.*, tract. 69.

8. Non alia Verbi, alia est hominis persona,

A
VILLA NOV.
IN VITTA
PATR.

SENTECA.

S. BONAV.

CASSIODOR.
&
HUGO CARD.

RICH. A S.
VICTOR.

S. AUGUST.

5. Justior videtur excusatio dicentium; Non accipimus audientiam, quam dicentium; Non accipimus perseverantiam. *De Correp. et gratia*, cap. 7.
6. Perseverantia informat meritum, colorat boni propositum, remunerat currentem, coronat pugnantem, ducit ad bravium, conducit cunctos ad portum. *Serm. 8 ad Fratres in crima.*
7. Contra diaboli insultum valet sola perseverantia, ut bono fine bona concludantur initio, ut principium medio, modum ne discrepet ultimo. *Ibid.*
8. Nihil boni dicitur, nisi usque ad mortem in bono perseveretur. *Ibid.*, *serm. 39.*
9. Boni hujus vite licet de suo perseverantia premio certi sint, de ipsa tamen perseverantia sua reperiantur incerti. *Lib. 11 de Civit. Dei*, cap. 42.
10. Negare non possumus perseverantiam in bono proficientem usque in finem, magnum esse Dei munus. *De Correp. et gratia*, cap. 6.
11. Primus homo donum perseverantiam non habuit. *Ibid.*, cap. 10.
12. Sicut bonus qui perseveraverit usque in finem, sic salvus erit: sic et malus qui perseveraverit usque in finem, sic salvus non erit. *Lib. 4 de Baptismo contra Donat.*, cap. 44.
13. Non aliud oramus cum oramus, ut qui stat, stet; nisi ut perseveret. *De Correp. et grat.*, cap. 6.
14. Deus eos facit perseverare in bono, qui faciunt bonos. *Ibid.*, cap. 42.
15. Certi estote quia non erit inanis labor vester, si in bono proposito proficientes perseveraverit usque in finem. *De Gratia et libero arbitrio*, cap. 23.
16. Memoria promissae mercedis perseverantem facit in opere. *Tract. 3 super Epist. Joan.*
17. Tentatio accidit, persevera usque in finem: quia tentatio non perseverat usque in finem. *Tract. 45 super Joan.*
18. Saltem Deus promittit perseverantibus in charitate, non in iniquitate. *Homil. 5 ex lra Homil.*, cap. 4.
19. Ubi sane et sanctorum decus, et indeficientis gratie expressa perseverantia est, ibi est sanctitudo. *Serm. 16 super Cant.*
20. Perseverantia sola meretur viribus gloriam, coronam virtutibus. *Epist. 129, ad Januenses.*
21. Proxime absque perseverantia, nec qui pugnat victoriam, nec palmam victor consequitur. *Ibid.*
22. Perseverantia est vigor vitium, virtutum consummatio, nutritrix ad meritum, medicatrix ad premium, serva pacis, constantis filia, amica pacis, stultitiarum nodus, unanimi-tatis vinculum, propugnaculum sanctitatis. *Ibid.*

23. Tolle perseverantiam, nec obsequium mercedum habet, nec benedictum gratiam, nec laudem fortitudo. *Ibid.*
24. Perseverantia summæ honestatis est insignis, totius prohibitis unica fidaque custos. *Ibid.*
25. Si perseveraveris pulsans, non exhis inde vacuus. *De Inter. domo*, cap. 48.
26. Perseverantia singularis est filia summi regis, virtutum fructus, earumque consummatio, totius boni repositorium. *Serm. de Virt. abel.*
27. Profunda oblivione virtutes illas sepeliunt, quas perseverantia non inquirunt. *Ibid.*
28. Nullum bonum sine perseverantia coronatur. *Lib. 2 Pharetra*, cap. 43.
29. Perseverantia perficit inchoata, impetrat postulatam, stabilitat acquirita. *Tit. 8 Dieta*, cap. 2.
30. Alias virtutes coronam merentur, sed sola perseverantia coronatur. *Tit. 9 Dieta*, cap. 2.
31. Qui perseverat, cessare necit. *De Sex alis Cherub.*, ala 5, penna 5.
32. Perseverantia ipsa est virtutum omnium complementum, decor et gloria. *De Profess. monast.*, art. 5.
33. Quamlibet negligens, quamlibet tepidus, non in vacuum currit, qui ad palmam consummationis perseverando in bono pervenerit. *Homil. 5 ad Monachos.*
34. Hosti, quem ipsa conversio provocavimus, in medio certamine manus damus, si in fervore quo copimus, non perseveramus. *Ibid.*, *homil. 8.*
35. Incautum hominum agitur, si ante terminum vite deseratur: quia frustra velociter currit, qui priusquam ad metas veniat, deficit. *Lib. 1 Moral.*, cap. 21, num. 41.
36. Bene copta cunctis diebus agenda sunt, ut cum melum pugnamdo repellitur, ipsa boni victoriae constantie manu teneatur. *Ibid.*
37. Virtus boni operis perseverantia est. *Homil. 25 super Evang.*
38. Non sufficit bene incipere, nisi student quis in bono opere perseverare. *Super septem Psalm.* *Pavit.* super *Psalm. 1*, vers. 6.
39. Habes in Sanctis perseverantia documentum: ut si primo non exaudiris, ab oratione non delicias, immo precibus et clamori insistas. *Ibid.*, super *Psalm. vi*, vers. 4, super illud: *De profundis clamavi.*
40. Qui bonis inchoata minime consummant, dum proposita non perficiunt, etiam que fuerant coepa convellunt. *Prose.*
41. Nec males bona imperfecta adjuvant, nec bonos male inchoata condemnant. *Part. 3 Pastoral.*, cap. 11, admonit. 31 et 35.

42. Incipere plurimorum est, perseverare paucorum. *Lib. 1 advernus Sorianum.*
43. Qui ad capita pervenire voluerit, reflectere mentem a studio orationis non debet, sed magis perseverare in intentione coepa illum oportet. *Lib. 2 super Lamen. Hierem.*, cap. III. super illud: *Oculus meus.*
44. Perseverantia est honorum omnium coronatrix. *Lib. 4 de Anima*, cap. 16.
45. Tria impediunt perseverantiam: levitas, remissio, pusillanimitas. *Super Math.*, cap. XXIV.
46. Omnes virtutes ante tentationem perseverantiam promittunt, sed adventente nocte tentationum saepe fugam accipiunt. *Super Marc.*, cap. XIV.
47. Nec perseverantia piget aggredi magna, nec fatigat inchoatum. *Prose.*
48. Hec firmat nutantem, haec coronat pugnantem, haec ducit ad bravium, haec ad portum, haec dat formam operi, regulam actioni. *De Eleemosyn.*, cap. 6.
49. Si totam vitam perseverantia non illustrat, saltem perseverantia finalis finem concludat. *De Eleemos.*, cap. 6.
50. Felix perseverantia, que impenitentiam excludit, obstinationem expellit, contemptum eliminat, obdurationem expugnat. *Ibid.*
51. Non potest vincere, qui nascit perseverare. *Lib. 1, homil. 4 ad Monachos.*
52. Nullum vitium habet meritum, cui perseverantia non dedit incrementum. *Lib. 2, serm. 1 ad Monachos.*
53. Non est beatus qui bonum facit, sed qui incessabiliter facit. *Lib. 1 de Synonym.*
54. Perseverantia est triumphus pugnantium, laborantium merces, charitatis indicium, virtutum palma, scala colorum, paradisi porta, meta currentium, tribunalium finis, spiritualium interemptrix ferarum, inimicorum ruina, miserorum spes, miseriarum terminus, initium vite, religionis decus, christianae perfectionis testimonium, aeternae salutis impreddabile bravium. *De Obedient.*, cap. 25.
55. Qui coepa bona districte non exequitur, dissolutione negligentium manum destructis imitatur. *Lib. 7, epist. 16, ab Godesfred. ducem.*
56. Perseverantiam faciunt expectatio premium, et penarum recordatio. *Serm. 56, de S. Andrea.*
57. Felix anima, que vitam suam ad hominum perseverantiam finem perducere meretur, ut post multos labores corporis et dolores cordis, possit in fine dicere, quod Christus dixit in cruce, *Consummatum est.* *Serm. 30, ad Novit.*, divis. 8.
58. Grandis virtus perseverantia est, quis sola

bene coepis consummatio praestolatur. *Conc. 2, de Assumpt. B. M.*

59. Perseverantia boni victoria est. *Lib. 6, libell. 4, num. 21.*

SENTENTIA PAGANORUM.

60. Persevera ut copias, et quantum potes proprii. *Epist. 4.*
61. Perseverandum est, et assiduo studio robur addendum, donec bona mens sit, quod bona voluntas est. *Ibid.*
62. Scito te in quibusdam debere perseverare, quis coepisti: quondam vero nec incipere, in quibus perseverare sit noxium. *De Quatuor virt.*
- Vide etiam tit. *Bonitas*, sent. 22; *Dilatio*, sent. 55; *Firmitas*, sent. 2; *Incipere*, fere per totum; *Necessitas*, sent. 37; *Novitium*, sent. 7; *Opus*, sent. 30; *Philosophia*, sent. 94; *Premium*, sent. 60; *Propositum*, sent. 3; *Tentatio*, sent. 264; *Victoria*, sent. 72.

PERSONA IN GENERE.

Etyologia. Persona dicitur, quasi per se una, vel a personando, quasi per se sonans. *Super 1 Sentent.*, dist. 33, art. 1, quest. 1.

Definitio. Persona est substantia rationalis individua, suis proprietatibus a consubstantialibus eadem segregata. *Super Psalm. vii. Et Hugo Card.*, super *Epist. Jacobi*, cap. II.

Persona est rationalis naturae individua substantia. *Part. 4, lib. 4 de Trinit.*, cap. 21.

SENTENTIA PATRUM.

1. In persona humana mixtura est anime et corporis: in persona divina, mixtura est Dei et hominis. *Epist. 3.*
2. Una persona Deus et homo est, et utrumque est unus Christus Jesus. *Epist. 57.*
3. Sicut in homine quolibet anima et corpus, una persona est: ita in Christo Verbum et homo, una persona est. *Epist. 102.*
4. Sicut non augetur numerus personarum, cum accedit caro anime, ut sit unus homo: sic non augetur numerus personarum, cum accedit homo Verbo, ut sit unus Christus. *Epist. 120, cap. 4.*
5. Filius hominis heredo ad unitatem persona Filio Dei, facta est una persona: eademque Filius Dei, quos et Filius hominis. *Tract. 19, super Joan.*
6. Una persona est Christus Deus et homo, non duae: ne fides nostra non sit trinitas, sed quaternitas affirmet. *Ibid.*, tract. 27.
7. Anima et caro Christi cum Verbo Dei, una persona est, unus Christus. *Ibid.*, tract. 69.
8. Non alia Verbi, alia est hominis persona,

UNIVERSIDAD

UNIVERSIDAD

S. BERNARD.

THOMAS A. AQUINAS.

S. THOMAS

VILLA NOV. IN VITTA PATR.

SENECA.

S. BONAV.

CASSIODOR. & HUGO CARD.

RICH. A. S. VICTOR.

S. AUGUST.

quoniam utrumque est Christus una persona. *Ibid.*, tract. 69.

GRATIANUS. 9. Cum simus omnes in Christo, nihil contrarium personarum diversitas format, ubi efficaciam prosperitatis unitas fidei representat. In *Decretis*, part. 2, causa 7, quest. 1, can. *Nihil*. §. Cum enim.

S. GREGORIUS MAGNUS. 10. Cuiuslibet persone probitas, non solum quo degit, sed per diversas provincias fama loquente cognoscitur. Lib. 1 in *Registro*, indict. 9, cap. 74, epist. 74, ad *Gaudianum*.

11. Plerumque personarum ordinem permutat qualitas morum. Part. 3, *Pastoralis*, cap. 1, Admonit. 3.

12. Persona magis amissa humilitate placere omnipotenti Deo non valet. Lib. 2 in *Reg.*, cap. 11, super illud. *Et significatus est puer Samuel*.

13. Sicut in Christo sunt tres substantie in una persona; sic in Deo tres sunt persone in una substantia. *Prose*.

14. In tribus substantiis est aliud, sed non alius; in tribus autem personis est alius, sed non aliud. *Serm. 2, de Omnia. Sanctis*.

S. IOHANNES CHRYSOSTOMUS. 15. Quando persona firmiter cognoscitur, tunc doctrina fideliter suscipitur: quoniam personam dignitas commendat persone doctrinam. *Hom. 4, super Mat. Oper. imperf.*

16. Multa persona propria caret, nisi personam veritatis assumat. *Serm. de Fide et lege*.

SENTENTIE PAGANORUM.

EPICURUS. 17. Si quam personam, que vires tunc caperat, indueris; tum eam indecoro geres, tum eam quam sustinere posses, negliges. In suo *Enchiridion*, cap. 59.

PERSONARUM ACCEPTIO.

S. ANTONINUS. *Definitio*. Acceptio personarum, est vitium quo id quod ex debito iustitiam est alteri conferendum, exhibetur persone non ob meritum ipsius ad ipsam rem, sed ob conditionem ipsius non congruentem ad ipsam rem. Part. 2, tit. 4, cap. 20.

S. BERNARDUS. Acceptio personarum est, quod non minus arde, nec noxio minus insillit iudicantibus solet, facies peccatorum sumens, et non processus iudicantis cunctis mortuorum. *Lib. 2, de Consider. ad Eugen. Pap.*

S. BONAVENTURA. Personarum acceptio est injustitia, qua prefertur persona persone propter causam indebitam. Part. 1 *Centiloquii*, sect. 40. Et in *Confessionali*, cap. 1, part. 6.

BONIFACIUS OCTAVUS. Acceptio personarum est, qua aliquid alicui impenditur, seu conferitur, qui ad illud est indignus, et alteri digno subtrahitur aut negatur. *Super Epist. Jacobi*, cap. 11, art. 4.

Ille personam accipit, qui pro aliquo quod hominis est, hominem veneratur, et alius praefert. *De quest. circa epist. ad Rom.*, quest. 66. In illud: *Non est acceptio personarum Deo*.

Persona acceptio in bono est honoris debita exhibitio, servato gradu dignitatis et officii. *Super Epist. Jacobi*, cap. 11.

Personarum acceptio est vitium, quo non observatur aequalitas proportionis ratione conditionis alicujus, que non facit ad rem. Part. 4, in *Descript. terminor.*, cap. *Iustitia*.

Accipere personam proprie, est in aliquo negotio attendere quasi regulam ipsius negotii, conditionem persone nihil facientem ad negotium. *Super Epist. ad Galatas*, cap. 11, lect. 2.

Acceptio personarum est inaequalitas iustitiae distributive, in quantum aliquid attribuitur alicui propter proportionem. 2, 2, quest. 63, art. 4. *Differentia*. Differentia acceptio personarum sunt tres: una committitur in honoris exhibitione; alia in iudicii executione; alia in promotione ad dignitates. Part. 1 *Centiloquii*, sect. 10, cap. 4.

SENTENTIE PATRIUM.

1. Non personam alterius accipimus in iudicio, gratia absent, causam merita decernant. *Prose*.

2. Nihil sic opinionem, imo fidem gravat, quam si in iudicando potentiori donec causam inferioris; vel pauperem innocentem arguas, dixerim excusare rem culpae. Lib. 2 *Offic.*, cap. 24.

3. Causibus regalis potentia non est habendus; ubi religio exhibetur obsequium. Lib. 1 *de Apolog. David*, cap. 6.

4. Non sane putandum est leve esse peccatum, in personarum acceptioe habere fidem Domini nostri Iesu Christi. *Prose*.

5. Quis ferat eligi divitem ad sedem honoris Ecclesie, contempso paupere instructiore alique sanctione? *Epist. 29, ad D. Hieronymum*.

6. Acceptio personarum ibi recte dicitur, ubi ille qui iudicat, relinquens causam meritum de quo iudicat alteri contra alterum suffragatur: qua invenit aliquid in persona, quod honore vel miseratione sit dignum. Lib. 2, contra *Duas epist. Palaganorum*, cap. 7.

7. Admonemur personam divitem non accipere: hoc omnis homo videt, atque utramque sic omnis homo faceret. *Prose*.

8. Illud est, ubi fallitur, veluti qui vult placere Deo, si personam pauperis in iudicio accipiat, et dicit, Faxi pauperi: imo si tenens utrumque, et misericordiam et iudicium, placeat Deo. *Super Psalm. 32, conc. 4*.

9. Nulla iustitia, nulla laus, sed omnis perversitas et personarum acceptio regnat. *Serm. 47 ad Fratres in eremo*.

HUGO A S. VICTORE.

HUGO CARD.

JOAN. GRES.

S. THOMAS AQUINAS.

S. BONAV.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

S. BONAV.

S. CYPRIAN.

BONIFACIUS OCTAVUS.

CHRIST. INT.

BONIFACIUS OCTAVUS.

40. Absit ut in tabernaculo tuo pro pauperibus accipiantur personae divitum, aut pro ignobilibus nobiles. Lib. 6 *Conf.*, cap. 4.

41. Deus sine acceptioe personarum bene faciendum omnibus intimaui. Lib. 2, contra *Advers. leges*, cap. 11.

42. Nulla est acceptio personarum in duobus debitoribus aequaliter reis, si alteri dimittitur, ab altero exigitur, quod pariter ac utroque debetur. Lib. 2 *ad Bonifac.*, cap. 7.

43. Deus nec falo premitur, nec personarum acceptioe corrumpitur. Lib. 6, contra *Julian.*, cap. 40.

44. In seculo magni laboris est non personaliter iudicare: quis est qui non iudicat personaliter? qui aequaliter diligit: dilectio aequalis facit non acceptari personas: nam cum homines pro suis gradibus honoramus, tunc timendum est ne personas accipiamus. *Tract. 30, super Joan.*

S. BERNARDUS. 45. Persona ubi minimo accipitur, defectur meliori, non nobiliori. *Serm. ad Milites Tempis*, cap. 4.

46. Apud iustum plus valet pauperis precatio, quam potentis vultus. *Epist. 43, ad Honorium Pap.*

47. Contra iustitiam, ne amicum quidem respicere fas est. *Epist. 15, ad Hagaricum Cancellar.*

48. Non parvi te reum peccati existimes, si factus peccatorum sumis, et non potius causas iudicis meritorum. Lib. 2 *de Convid. ad Eugen. Pap.*

49. Omnis hominis institutio est, iustitiam rationis, ac discretionis habere iudicium, nec alicuius in iudicio accipere personam. *De Vita solita*.

50. Sive inops, sive dives fuerit quis, non personam attendamus, sed res scrutemur. Lib. 3, *Pharetra*, cap. 30.

51. Personam accipere non potest humana indulgentia, ubi legem tribuit divina prescriptio. *Epist. 68, ad Clerum*, cap. 4.

52. Cum bona spiritalia sint corporalibus potiora, personarum acceptio in eis tanto vitiosior comprobatur, quanto huiusmodi bona sunt digniora, super *Epist. Jacobi*, cap. 11, art. 4.

53. Personarum acceptio amplius locum habet in exhibitione honoris: idcirco virtutibus praediti et sapientes sunt honorandi. *Ibid.*

54. Personarum acceptio opponitur iustitiae distributive, que diversis personis tribuit, secundum dignitatem ipsarum et merita. *Super Acta Apostol.*, cap. 10, sect. 19.

55. Quicumque divitem propter divitiam diligit, et pauperem propter paupertatem alijcit, utroque peccat. *Super illud Jacobi 11: Nolite in personarum acceptioe habere fidem*.

56. Si hanc distantiam sedendi et standi ad

honores ecclesiasticos referamus, non est putandum leve esse peccatum in personarum acceptioe habere fidem Domini gloriae. *Ibid.*, super illud: *Tuista ille, aut sede*.

57. Cum non intuemur quid homo sit, sed quid possit, in acceptioe personarum, non ex personis, sed ex rebus adjacentibus ducimur. Lib. 25 *Moral.*, cap. 1.

58. Nullum pro personali amore defendimus, sed auctore Deo normam iustitiae, postposita cuiuslibet persone accipimus, custodimus. Lib. 2, in *Registro*, indict. 40, cap. 14, epist. 14, ad *Natalen. epist. Salontan.*

59. Juvenes qui promoventur, super omnia personas in iudicio non accipiant, sed iuxta aequalitatis laeae cuncta disponant. Lib. 4, in *I Reg.*, cap. 4.

60. In acceptioe personarum ardor avaritiae causa est accipiendum numerum; et acceptio numerum, causa est pervertendi iudicium. *Ibid.*, super illud: *Declinaverunt post avaritiam*.

61. In ecclesiastica censura est non est acceptio personarum, est laeae discretio meritiorum. *Ibid.*, lib. 5, cap. 4, super illud: *Qui fecit salutem hanc*.

62. Non cuiusquam personam gratia, non favor, non blandimenta, quinquam emollit, vel a termine veritatis excutit. Lib. 10 in *Registro*, indict. 5, cap. 37, epist. 37.

63. Personam pauperis non accipias in iudicio, ne sub pretestu misericordiae, quod injustum est, iudices. *Prose*.

64. Inuiquisque non hominum, sed rerum pendere iudicandus est: nec diviti obstant ope, si eis bene utatur: nec pauperem aegestas commendabiliorum facit: si inter sordes et inopiam peccata non caveat. *Epist. 9, ad Salontan.*

65. Memor sis tribunalis Domini, et de iudicio tuo te intelligens iudicandum, nec mihi, nec adversario favois, neve personam, sed causam consideres. *Epist. 15, ad Pamnoch. et Oceanum*.

66. Ne bonis adversariorum, si honestum quid habuerint, detrahendum est: nec amicum laudanda sunt vitia, et unumquodque non personarum, sed rerum pendere iudicandum est. *Epist. 49, ad Pamnoch. et Oceanum*.

67. Inter omnia peccata sacerdotum, illud maximum et maximum vitium, quod non est, sed personam considerent, iustitiamque pauperum despiciunt, inique divites assumpunt et honorant. *Super Malach. 1, cap. 11, super illud: Sicut non servatis vias meas*.

68. Equum iudicium est, ubi non persona, sed opera considerantur. *Hab. apud Didam, in suis Scintillis*, cap. 58.

S. GREGORIUS MAGNUS.

S. BERNARDUS.

®

rentem, non contemnit petentem. Tract. 20, super *Joan.*

25. Differtur quod petimus, non negatur. *Ibid.*, tract. 73.

26. Simul petamus, quando bene petimus, ut non faciat Deus quod non bene petimus. *Ibid.*

27. Nobis aliquando subrepat, ut hoc petamus quod nobis non expeditur. *Ibid.*, tract. 81.

28. Tua oratione admonitus peto, quæro, et pulso. *Lib. Moltis*, cap. 39.

29. Illud da mihi petere quod te audire delectet, et mihi expellat: audi que peto, et da ut quod peto exaudias. *Lib. Meditationum*, cap. 40.

30. Da quod nosti tibi placere, et mihi prodesse. *Ibid.*, cap. 86.

31. Mali quæquid petunt a Deo, in luxuriis suis, et conviviis volunt consumere: et tunc putant quod bonus sit Deus, quando illis præstat, unde contempantur. *Homil. 8, ex Quingages. Homil.*

32. Discas nunquam desperare, ut ubi petieris et non acciperis, non desistas petere donec accipias. In *Consilio*, cap. 1.

33. Nō petas quod negaturus es. In suis *Proe.*, verbo *Nō*.

34. Fidecialiter postulare potest homo, tantum caveat ne forte aut postulet non postulanda aut minus postulet quam a Deo sunt postulanda. *Serm. de Quatuor modis orandi.*

35. Considerare debet is, qui orat, et qui petit, et ipsam quam petit, et se ipsum qui petit. In suis *Sent.*, cap. *Dirimis*.

36. Libere petitur quod in potestate potentis accipere est. *Serm. 76, super Cant.*

37. Blanditur potentis favor, et petitionis terret exactio. Dat autem ipsius dignitate dignanter indigna familiaritas, et trepidat presumptionem auctoritas imperantis. *Epist. 43, ad Henricum Senon. archiepisc.*

38. Semper consideretur non a quo, sed quid petitur. *Epist. 305, ad Eugen. Pap.*

39. Indignus benedictionis celestis convincitur, qui dubio quærit affectu, duplici petit intentione. In *Declaratione*.

40. Petitionis congruitas in tribus est, videlicet ut congruus congruis congrue, dignus digna digne petit. *Serm. 3, in Rogat.*

41. Dominis non cessat dare, et tu non cessas petere. *Ibid.*, serm. 4.

42. Futura non sapis, neque gaudia concupiscis, si non quotidie postulas ea cum lacrymis. *Serm. 1, Dom. 9, post Pentec.*

43. Erubescat humana pigritia, plus vult Deus dare, quam adest homo postulare. In *Soliloq.*, cap. 2.

44. Quis in causa sua simpliciter petere potest, quam iste qui pro inimicis suis acerrimis postulavit? *Super Psalm. vi*, vers. ultimum.

45. Ille tantum clamet ad Dominum, qui cum talis petit, qualia se daturum fidelibus pollicetur. *Proæc.*

46. Nam qui cum pro rebus transitoris rogat, non ad Dominum clamare cognoscitur, quamvis ipsam petere videatur.

47. Sed quid expeteret non designat Propheta, merito, quia non est illi necessarium dicere quod præstat, qui solus novit largiri quod expedit. *Super Psalm. lxxvi*, vers. 4. *Ad Dominum clamavi*.

48. Semper supplicare non decet: petamus et ætate florida, petamus et in juventute positi, petamus et occidui senectute perducti. *Super Psalm. lxxxv*, vers. 8.

49. Illud desiderio inardescere semper exquiritur, quod venire magis precibus postulat. *Super Psalm. cxviii*, vers. *Et Exequiam eam semper*.

50. Potenti nunquam debet esse fastidium, ubi largitas donatoris non potest habere defectum. *Super Psalm. cxvii*, vers. *Fac cum sermo tuo*, etc.

51. Iustus est, ut iugiter rogatur, qui, si non petatur, offenditur. *Ibid.*

52. Licet peti nimis supplicatione, quod summum est. *Super Psalm. cxxvii*.

53. Magna queris, et parva non expendis. *Catech. 3.*

54. Petamus orando, quæramus laborando, pulsamus desiderando, pulsamus proficendo, pulsamus perseverando. *Homil. 3, ad Monachos*.

55. Si pater filium uno expulerit ostio, alio sibi reintrandum est. In suis *opus.*, colloquio primo.

56. Non solum quod petimus, immo etiam que humana fragilitas aut nescit, aut non presumpsit petere, gratuito munere largitur Deus. *Super iii, Reg.*, cap. 19.

57. Quod charitas unanimiter petitur, cito impetratur. *Super Judith*, cap. iv.

58. Qui coelestia petit, torqueri se dicit, dum de ianis agere cogitur. *Super illud Job xvii*, *Torquetis cor meum*.

59. Tunc quisque quod recte petit adipiscitur, cum ejus animus non in petitione odio inimici fuscatur. *Super Hierem*, cap. 45.

60. Nullus ex his, qui mundana petunt, ac animabus damnosa, in nomine Christi petit. *Super illud Joan. xvi*: *Si quid petieritis, etc.*

61. Non statim Deus facit, quæquid ad salutem oritur: nec ideo negat, quia differt; sed tempore suo, id est, congruo præstat. *Super illud ad Galat. vi*, *Tempore enim tuo*.

CASSIODOR.

S. GREGOR. MAGNUS.

62. Sæpe homines dum bona temporalia postulant, æterna præmia non requirunt: petunt quod adijcitur, et illud non desiderant ubi adijcitur. *Lib. 13, Moral.*, cap. 27.

63. Vera postulatio non in oris est vocibus, sed in cordis cogitationibus. *Proæc.*

64. Valentiores enim voces aptud secretissimas aures Dei non faciunt verba, sed desideria. *Ibid.*, lib. 22, cap. 13, num. 18, super illud *Job xxxi*: *Ut desiderium meum audiat*.

65. Sæpe petitio eo perficitur, quo differtur. *Ibid.*, lib. 26, cap. 15.

66. Plus concupiscencia, quam necessitas petit. *Homil. 19, super Ezech.*

67. Tunc quisque quod recte petit adipiscitur, cum ejus animus in petitione nec inimici odio fuscatur. *Homil. 27, super Evang.*

68. Sicut petitio potentibus nullus est tribuendus effectus, ita legitima desiderantium non differenda petitio. *Lib. 5, in Registro*, indic. 13, cap. 104, epist. 1 ad Martinianum episcopum Ravennæ.

69. Ubi veritas cum ratione concordat, desideria potentis implere non minus justum est, quam benignum. *Ibid.*, lib. 9, indic. 3, cap. 22, epist. 23, de *Præb. abbati monasterii S. Andree*.

70. Citius ad preces Judex flectitur, si a pravitæ sua petitior corrigatur. *Ibid.*, lib. 14, indic. 6, cap. 2, epist. 2, serm. ad *Populum*.

71. Effectum justa postulantibus indulgere, et vigor æquitalis, et ordo exigit rationis. *Ibid.*, cap. 5, epist. 5, ad *Adolestantem*.

72. Ea que ingrata esse hominibus in precibus importunitas solet, iudici veritatis placet. *Ibid.*, cap. 2, epist. 2.

73. Sicut rationi contraria preces est abijcienda petitio, ita in his que bene desiderantur non convenit negare. *Ibid.*, cap. 38, epist. 38, ad *Joan. episc. Panormit.*

74. Petamus orando, quæramus legendo, pulsamus operando. *Ibid.*, lib. 6, indic. 15, cap. 197, epist. 33.

75. Implenda sunt semper postulantium desideria, quoties illa postentur, que a ratione non deviant. *Ibid.*, lib. 11, ind. 6, cap. 49, epist. 49, ad *Joan. episc. Panormit.*

76. Cum eo a quo aliquid postulat. metienda est postulatio, atque absurdum est a parvo magnum postulare, et a magno parva. Et hab. apud D. Joan. Damasc. lib. 2, *Parall.*, cap. 62.

77. Supplicem admittit, cui calamitas opitulatur. *Ibid.*

78. Vult Deus non importunos esse in petendo,

ut sua gratuita dona, nostra sint merita. *Serm. 2, For. 2, Liliæmar.*

79. Nihil omnino amico poseenti dare, amicitie dissimulatio est. *Epist. 13, ad Gensulatum*.

80. Nihil illius credit posse, qui quod judicat posse, non possit. *Epist. 7, de Vita perfecta*.

81. Importunitatis non vereamur offensam; quia hæc apud Dominum importunitas opportuna est. *Proæc.*

82. Acceptor enim est illi importuna deprecatio, quam secunda presumptio.

83. Plus meretur, qui sollicitus orat insatuler, quam qui confidens dissimulat negligenter. *Homil. super Evang. Matth.*

84. Cum oras, quem petas potius, quam quid petas cogites: et ipse quem petas, quicquid tibi petendum fuerat, providebit. *Super Psalm. xxxix*, cap. 45.

85. Omnis qui petit quod petendum est, quomodo petendum est, semper exauditur et utilitatem. In *Annot. super Epistolam ad Romanos*, in illud: *Quid oramus, sicut oportet, etc.*

86. Qui obsequium præstare nescit, injuste petit, immo etiam in odium cadit. *Lib. 4, Contemplat. de Amore Dei*, cap. 2.

87. Quam prudens, modestus, ac diligens est in petendo, qui ea petit, quam licet, quam decent, et que expedit, justa, honesta, et necessaria: *Super Psalm. i*, vers. 10.

88. Nihil calicum vult a se, nihil vile, nihil temporale æternitatem Conditor implorari. *Proæc.*

89. Itaque magnificentie ejus, ac munificencie maxime irrogat injuriam, quisque simpliciter petitionibus prætermisiss, transitorium aliquid et caducum ab eo maluerit postulare. *Colat. 9, Abbat. Tanc.*, cap. 20.

90. Talia petit, qualia a Deo petere convenit, ut et petit obinealis. *Homil. 30.*

91. Sive consequamur quod petimus, sive non, perseveremus semper: et non solum gratias agamus, si exaudiamur, sed etiam si repulsam passi fuerimus. *Ibid.*

92. Non est ægre ferendum, si differatur quod petimus; quia magis scit Deus quid nobis prosit, quam ipsi nos: et cum aliquid denegat, non minus est quam si concessisset. *Ibid.*

93. Nihil temporale a Deo petitur: indignum valde est a tam liberali et tanta virtute præstanti hujusmodi petere, que in presenti vita dissolvitur, et magnam vicissitudinem experitur. *Ibid.*, *Homil. 84.*

94. Habe fiduciam, Christiane, ut petas: peto quod desideras, ut accipias, Deus tibi petendi fiduciam tribuit, et voluntatem dandi se habere ostendit. *Serm. de Moyse*.

S. HIERON.

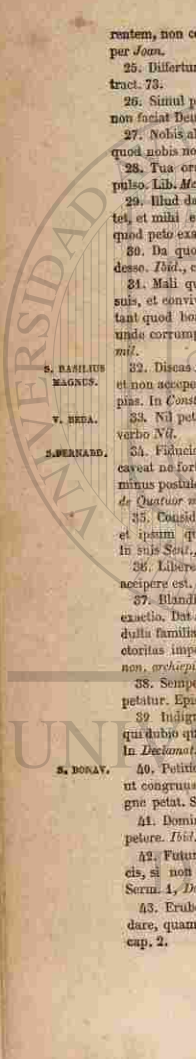
RICH. A. S. VICTORIS.

IMONA.

S. INNOC. III.

JOAN. CAS.

S. JOANNES CARRIGET.

S. BARTHOLOMÆUS MAGNUS. V. BRADA. S. BERNARD.

S. DONAV.

S. CYRILLUS

HEBROSEL.

S. ROSEBERTUS

EMMERSON.

S. FRANCIS

ASSISIENS.

OFROSS. ORD.

GLOSS. IXX.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR. MAG.

BATHO.

95. Omnis qui petit, sive justus sit, sive peccator, tantum petere non dubitet; cum constet neminem sperari, nisi qui petere dubitaverit. Homil. 18, super Matth. Oper. imperf.

96. Si quis non expeditur petis, non tibi prestat Deus (etiam si petas) quia pater benignus est; alioquin si prestat nociva petenti, non est pater, sed inimicus. Ibid.

97. Petentis negligentia reprehenditur, ubi de dantis misericordia non dubitatur. Ibid., homil. 35.

98. Finit postulati, exceptio deprecantis est. Homil. 16, ex Divers.

99. Ne recedas a Deo quousque accipis quod petisti: tunc cessa clamero quando acceperis; imo magis nec tunc cesses, sed persevera agens gratis pro eo quod accepisti, ut perseveres tibi quod acceperis. Ibid.

100. Confidentialis securus emittit precēs, nec justis petitionis repulsam voretur apud amicum, qui ad illius semper est accinctus obsequium. Epist. 204.

101. Hanc inter amicos ratio præstat legem, ut ab invicem non nisi honesta petantur: et si inhonesta petita fuerint, non admittantur. Prose.

102. Ubi autem amici petitionibus honestas suffragatur, et eas admittendi facultas supponit, admittendus est sine difficultate consensus, et adimpletio voti, si potest fieri, prevenienda est molestia exigendi. Ibid., epist. 249, ad Robertum Archidia.

S. LAURENT. JUSTIN. 103. Petendi inest nobis facultas, sed petitionum effectus desperari expectandi sunt. De casto coenobio, cap. 22.

LEONOVIC. BLOSUS. 104. Dum ex infirmitate humana postulas a Deo quæ utilia non sunt, abis ut donet quæ petis. In Canon. vite spirit., cap. 47.

S. MILDS. ARB. MART. 105. Ne petas a Deo dulcina, sed sola tibi salutaria: illa enim rogatus non donat: quod si ea acceperis, nocentium tibi afferunt. Parasnes. 113.

S. PETERS. CHA. XEOL. 106. Audiat petentem, qui petens quærit audiri: auditum Dei aperit sibi, qui animi supplicanti non claudit auditum. Surm. 43.

107. Improbus petitor est, qui quod aliis negat, sibi postulat. Ibid.

108. Cum petit animo, mens pulsat, querit sensus, sperat pietas, fides exigit, meretur intentio. Ibid., serm. 96.

109. Salva reverentia, a Deo quæ digna sunt postulantur. Prose.

110. Qui enim mala a Deo postulat, Deum mali iudicet et sentit nocentem: et qui vilia et indigna precatur, prestantis potestatem degenerat petitor igitur.

111. Non ergo impia, sed pia: non terrena, sed celestia: non illicitis, sed virtutibus congrua: non digna odiis, sed apta concordis, a tali semper exoranda sunt largitor. Ibid., serm. 132.

112. Deus cum malo aliquid poscitur, dando irascitur, non dando miseretur. Apud. D. Augustin., sent. 292.

113. Fortissimum potentibus adjumentum, fides est. Lib. 4 de Gubern. Dei.

114. Quid irreligiosus quam petere aliquid in injuriam Dei? aut quid stultius, quam quid petas non considerate? Ibid., lib. 6.

115. Noli ingenia postulare, ne duorum alterum contingat: ut sive obtinueris, molestiam facias: sive non obtinueris, molestiam capias. Epist. 64, ad Jun.

116. Scire quid sit petendum, difficillimum est, cum difficillimum sit scire quid sit desiderandum. Prose.

117. Ea enim que licite petuntur in oratione, licite desiderantur. Opusc. 7, super Pater noster, petii. 1.

118. Petere, non quod tibi est delectabile et commedandum, sed quod tibi est acceptabile atque honorabile: petent alii et accipiant, tu petes nec impetrabis. Lib. 3 de Imit. Chr., cap. 49, sect. 3 et 4.

SENTENTIE PAGANORUM.

119. Quod justum est petito, vel quod videtur honestum:

Nam stultum est petere id, quod possit juste negari. Lib. 1 Distichor., metr. 60.

120. Grave est homini pudenti petere aliquid magnum ab eo, de quo se bene meritum putet. Lib. 2, epist. 6, ad Curionem.

121. Frustra rogatur qui misereri non potest. In eius Sent., sent. 124.

122. Gemis est rogandi, rogare non posse. Lib. 5, Controv., contrav. 33.

123. Mala pro bonis petenti, periculosum est associari. De bestia vita, cap. 14.

124. Exorari in perniciem rogantium, sæva hominis est: rogantibus pestifera largiri, Manichæum et affabile odium est. Lib. 2 de Benef., cap. 14.

125. Audacter roga Deum, nihil illius de alieno rogaturus, roga bonam mentem, bonam validitatem animi, deinde corporis. Epist. 10.

126. Nihil petas, quod negaturus fuisti: nihil negabis, quod petiturus fuisti. De Moribus.

127. Nulli studentes acquiescere petere quod non est bonum. Sent. 83.

128. Hæc posse a Deo, quæ dignum est precari Deum. Ibid., sent. 414.

129. Ea pete a Deo, quæ accipere ab homine non potes. Ibid., sent. 116.

130. Nos plerumque id votis expetimus, quod non impetrare melius foret. Prose.

131. O densissimis tenebris involuta mortalium mens! in quem late patentem errorem cæcæ preces tuas spargis? divitias petis, quæ multis exitio fuerunt.

132. Honores concupiscis, qui plures presumederunt: regna tecum ipsa velis, quorum exitus sæpenumero miserabiles cernuntur.

133. Desine igitur stulta futuris malorum tuorum causis, quasi felicissimis rebus per petitiones tuas inhiare: sed le totum celestium arbitrio per-mitte. Lib. 7, Dictor. memorabil., cap. 2.

Vide etiam tit. Angelus, sent. 49; Beneficium Dei, sent. 26; Desiderium, sent. 44; Dilatio, sent. 16, 17, 36, 55; Eleemosyna, sent. 308; Excursus, sent. 21, 30, 32, 45, 52, 59, 80, 83, 117, 119, 127; Jems, sent. 97; Judicium extremum, sent. 141; Mendicitas, sent. 43; Retinere, sent. 114; Temporalis, sent. 34; Voluntas propria, sent. 63.

PHILOSOPHIA.

Definitio Philosophia est divinarum, humanarum que rerum cognitio, seu creaturarum Creatoris que utilis inquisitio. Part. 4, tit. 41, cap. 4, § 1.

Philosophia est eorum que sunt et non videntur, et eorum que sunt et videntur vera comprehensio. Lib. 1 de Elementis.

Philosophia est amor sapientie, que nullius indigens, vivax mens, et sola rerum prima ratio est. Lib. 2, Distichor., cap. 1.

Philosophia est ars actuum, et disciplina disciplinarum. Prose.

Philosophia est meditatio mortis. Ibid., et S. Isidorus Hispal., lib. 2, Etymol., cap. 24.

Philosophia est disciplina omnium rerum divinarum, atque humanarum rationes probabiliter investigans. Ibid.

Philosophia est rerum humanarum divinarumque cognitio, cum studio bene vivendi conjuncta. Lib. 2 Etymol., cap. 24.

Philosophia est morum correctio cum vera certæ cogitationis gloria conjuncta. In libro Asceste.

Philosophia est scientie acquisitio, sive possessio: in Dialogo Euthydem.

Vera Philosophia est solida germanaque veritatis cognitio. Lib. 6 de Republica.

Philosophia est scientia eorum que semper sunt, appetentia, que considerat verum, quomodo verum sit. De Definit.

Quid philosophia, nisi vite lex est? Epist. 94.

Qui sapientiam expetunt, philosophi nominantur: nec quidquam aliud est philosophia, præter studium sapientie. Lib. 2 de Offic.

Philosophia est cultura animi. Lib. 2, Trac. quest. Tom. III.

Divino. Vera Philosophia in tribus consistit, in religione, in moribus, in doctrina. Part. 4, tit. 41, cap. 4, § 1.

Philosophia triplex est: physica, ethica, logica, in physica causa querendi, in ethica ordo vivendi, in logica ratio intelligendi. Lib. 2 Etym., cap. 24.

Philosophie tres partes esse dixerunt et maxime et plurimi auctores: moralem, naturalem, et rationalem. Prose.

Prima componit animum, secunda rerum naturam scrutatur, tertia proprietates verborum exigit, et structuram, et argumentationes, ne pro vera falsa surrepant. Epist. 89.

Differentia. Multum interest inter sapientiam et philosophiam: sapientia perfectum bonum est mentis humanæ, philosophia sapientie amor est, et affectio. Epist. 89.

SENTENTIE PATRUM.

1. Totius Philosophiæ robur, potentia est. Part. 4, tit. 41, cap. 4, § 2.

2. Moralem Philosophiam omnes dixerunt, cuius vita doctrinæ concordat, et eam mortis necessario discrimini parat. Ibid.

3. Philosophia, quam argumentis et subtilitatibus componitur, dum verisimilibus causis et commentis rebus divinis admittit fidem, omnino vitanda est, utque detestanda. Ibid., cap. 4, § 5.

4. Sunt qui sequuntur per philosophiam, magno et blando et honesto nomine colorantes, et fœnant errores suos. Lib. 3, Confess., cap. 4.

5. Nunc philosophos non fere videmus, nisi aut cynicos; aut peripateticos; aut platonicos; et cynicos quidem, quia eos vite quædam dolebat libertas atque licentia. Lib. 4 contra Academicos, cap. 19.

6. Pulchrior est philosophia, quam Thyssæ, quam Pyramus, quam illa Venus et Cupido, talesque omnimodi amores. Lib. 4 de Ordine, cap. 8.

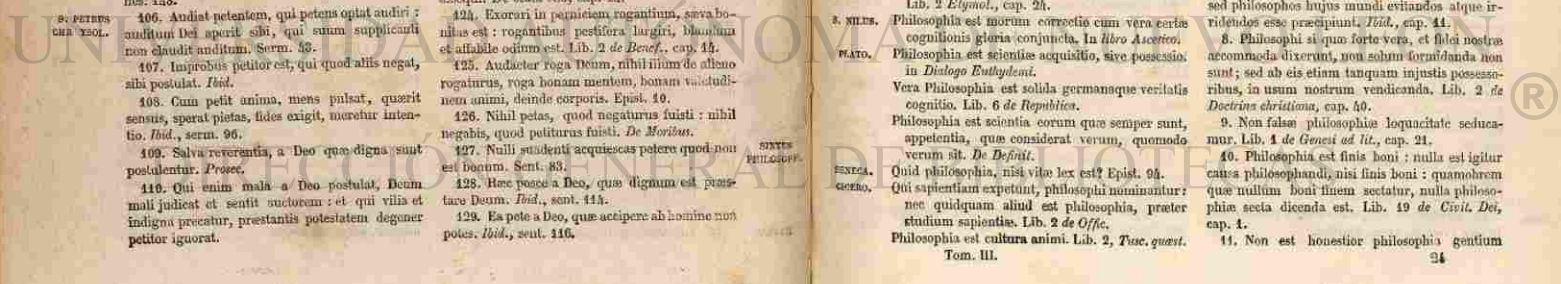
7. Divinæ scripturæ non omnino philosophos, sed philosophos hujus mundi evitandos atque irvidendos esse præcipiunt. Ibid., cap. 41.

8. Philosophi si quæ forte vera, et fœci nostræ accomoda dixerunt, non solum formidanda non sunt; sed ab eis etiam tanquam injustis possessoribus, in usum nostrum vendicanda. Lib. 2 de Doctrina christiana, cap. 40.

9. Non falsæ philosophiæ loquacitate seducamur. Lib. 1 de Genesi ad lit., cap. 21.

10. Philosophia est finis boni: nulla est igitur causa philosophandi, nisi finis boni: quamobrem quæ nullum boni finem sectatur, nulla philosophiæ secta dicenda est. Lib. 19 de Civit. Dei, cap. 1.

11. Non est honestior philosophiæ gentium

quam christiana, que una est vera philosophia. Lib. 4 contra Julian., cap. 14.

12. Philosophi Epicurei, etc. Vide titul. Beati- cado, sent. 13, 14, 15, 16, 17.

13. Nulla mihi videtur prospera fortuna, nisi que otium philosophandi dat. Lib. 2 contra Aca- dem., cap. 1.

14. Philosophia nutrit ac fovet. Ibid., lib. 1, cap. 1.

15. A philosophia uberibus, se nulla atas que- ritur excludi. Ibid.

16. Non parvum in philosophia profectum puto, cum in comparatione recti verique invenendi, contemnitur a disputante victoria. Ibid., cap. 3

17. Ipeum verum non videbis, nisi in philoso- phiam totus intraveris. Ibid., lib. 2, cap. 3.

18. Nullus philosophorum finem actionum sua- rum constituit in fama vulgi, aut in lingua ho- minum. Epist. 56.

19. Omnia que corporeus sensus attingit, di- vina philosophia movet frenare atque sopire. Epist. 214.

20. Nulla est homini causa philosophandi, nisi ut beatus sit. Lib. 19 de Civitate Dei., cap. 4.

21. Quidam philosophorum quendam magna, quantum divinitus adjuverunt, invenerunt : quan- tum autem humanitus impediti sunt, erraverunt. Ibid., lib. 2, cap. 7.

22. Major societas debet esse nobis cum philo- sophis, quam cum poetis. Ibid., lib. 6, cap. 6.

23. Nomen philosophia, si latine interpretetur amorem sapientia proficit : porro si sapientia Deus est, verus philosophus est amator Dei. Ibid., lib. 8, cap. 4.

24. Cedant omnes illis philosophis, qui non dixerunt beatum esse hominem fruentem corpore vel fruentem animo, sed fruentem Deo. Ibid., cap. 8.

25. Tunc beatus est studiosus sapientia fid enim est philosophus) cum Deo frui coperit. Ibid., cap. 9.

26. Communitur omnes philosophi studendo, querendo, disputando, vivendo appetierunt ap- prehendere vitam beatam : hec una fuit causa philosophandi. De Epist., cap. 3.

27. Si qui philosophi gentium, de Filio Dei, aut de Patre Deo vera predixisse, seu dixisse per- hibentur, vale quidem aliquid ad paganiorem vanitatem revincendam. Lib. 13 contra Faust., cap. 16.

28. Percant argumenta philosophorum, qui ne- gant in sapientiam cadere perturbaciones animo- rum. Tract. 69, super Joan.

29. Spiritus est vita, mors carnis philosophia. In suis Proverb., verbo Spiritus.

V. REDA.

30. Philosophorum vel hereticorum intellectus non habet in se puritatis veritatisque nitorem : et ideo multam curam gerunt ipsam colorare et ficare phaleris verborum, et veritatis syllogismo- rum, ne si nudus appareat, falsi etiam appareat turpitud. Serm. 41, super Cant.

31. Philosophorum ventosa loquacitas, non ho- nus imber est, qui sterilitatem magis infert terris, quam fertilitatem. Ibid., serm. 58.

32. Intentio morali philosophia versatur prin- cipaliter circa rectitudinem. In Reduct. certum ad Theolog.

33. Philosophi de Deo querere contententes, nihil se invicem confessi sunt, nisi quod inco- gnoscibilis est Deus. Prose.

34. Sicut qui in vagum Oceanum usurat navi- gare, cum non potest transire, necesse est ut per eandem viam revertatur : sic illi ab ignoto cepe- runt, et in ignotum finiunt. Super Luc., cap. 10.

35. Philosophi non solum abstinabant a vitis, gravibusque peccatis, sed et ab omnibus mundi vanitatibus et curiositatibus : et multi conati sunt, ut possent fieri virtuos. Serm. 2, de S. Gre- gorio.

36. Pisces maris philosophos fortasse significat, qui hujus mundi naturam erraticam curiositate per- tractant. Prose.

37. Nam sicut illi posita fronte itinera sibi re- serunt pelagi inundatione confusa : ita et isti ca- pite demisso venas rerum ratione humana assidue labores perquirunt. Super Psal., viii, vers. 8 : Et pisces maris, etc.

38. Philosophia vera non adulatur. Lib. 1 Stromat.

39. Ars sophistica est potestas phantastica, seu que visione percipitur, verbis falsas opiniones tanquam veras ingenerans. Ibid.

40. Philosophos nec humiles videmus esse, nec mites, sed sibi multum placentes : et hoc ipsi quodammodo placeant, Deo displicent. De Bona patient., cap. 1.

41. Ille vere divinus est philosophus, qui omni tempore pravis suis concupiscentiis resistit. Prose.

42. Nam qui in solo nomine sapientia sibi blanditur et gloriatur, insipiens hic prorsus ac stultus reputabitur philosophus. Serm. ad pietatem.

43. Nulla philosophia honestas ad salutem, sine Christo proficit. Lib. 18 Moral., cap. 27, in titulo.

44. Philosophia sapiens est amanda, aut nequa- quam philosophia existit, si non sit sapiens. Orat. 21 ad Romanum.

45. Philosophiam animi passionibus dominam constituere oportet. Ibid.

S. BERNARD.

S. DONAT.

CARSTEDT.

CLEMENS ALEX.

S. CYPRIAN.

S. EPIPHAN.

JOAN. GERS.

JOAN. TERTUL.

S. ISIDORUS.

46. Verus philosophus per afflictiones clarerit, et ex gravibus materiam facit virtutis, ac in ad- versis gloriorum, nec dextris iustitiam armis extol- litur, nec sinistris deprimitur. Orat. 25.

47. Nihil vera philosophia est inextinguibilis, nihil quod minus laedi queat : omnia prius cedunt, quam Philosophus. Ibid.

48. Hec duo philosophia novit, et rebus recte habentibus modeste uti, et calamitatem honeste ferre. Epist. 35 ad D. Gregor. Nyssen.

49. Philosophi seculi solent amorem veterem amore novo, quasi clavum clavo expellere : illi ritum vitio, peccatum peccato medicantur : nos autem amore virtutum vilia superemus. Epist. 4 ad Rustic.

50. Mundi philosophus gloria est animal, et popularis aura, atque rumorum venale mancipium. Epist. 26 ad Pammach.

51. Philosophantium, vel philosophantium plu- rima sunt signenta atque vanitates, pauca veritates, et nulle utilitates. Super Proe., cap. 5.

52. Nasquam ita probe cognoscuntur ea, que (cum non sint) esse putantur, quemadmodum in philosophia. Homil. 84 super Matth. Oper. perf.

53. Philosophi magna loquantur, sed nec mo- dica faciunt. Homil. 10 super Matth. Oper. imperf.

54. Philosophi etsi exteriori nisi sunt sapientia, minime est mirandum, sed potius ridendum : cui neque de Deo, neque de creatura firmum quid et solidum invenire potuerunt. Homil. 65, super Joan.

55. Philosophi magni sunt in civitatibus, et philosophia eorum extenditur : quos si intrinsecus inspereris, pulvis sunt et cinis, in quibus nihil sani, sed sepulchrum patens est guttur eorum, plenum immunditia et sordium, et precepta omnia veritum plena. Ibid.

56. Qui philosophiam docet, primum de seipso id docere, et se auditoribus conciliare debet. Homil. 4 super I ad Cor.

57. Philosophia animi, litterarum eruditione studiisque liberalibus tanto difficilior est et ope- riosior, quanto ficere quam dicere difficilius, ope- ratur quam verba laboriosiora sunt. Lib. 1 Ad- vers. vituperat. vita mundi.

58. Vana est philosophia, vana prorsus, ingu- lis et noxia, si non comes affuerit devotio. Tract. 7 super Magnificat.

59. Philosophia et theologia sine devotione dis- purgant superbos et depriment. Ibid.

60. Philosophia alior est, quam intellectum dis- cernit erudians, amantis allectum non solet ne- gligere. Orat. 2, in conventu Abbat. habita.

61. Philosophiam consequi non potest, qui in

verborum pugnis, et concertationibus operam suam collocat. Lib. 4, epist. 220.

62. Non dignus est philosophi nomine, qui in Christi disciplina versatus non est : sed improprie est, multoque idiotis deterior. In Apolog. 1.

63. Philosophia nomen et speciem sibi vendi- cant nonnulli, qui nihil dignum promissione prestant. Ibid., in Apolog. 2.

64. Melius est civiliter quam philosophice vi- vere : si non stulte vivit, qui civiliter vivit : se- quitur ut stulte vivat, qui philosophice vivit. Prose.

65. Si sapientia est, que dicitur philosophia, stulte profecto vivit, qui non secundum philo- sophiam vivit. Lib. 3 de Divin. Inst., cap. 14.

66. Nihil esse testatur in omni philosophia me- lius et fructuosius, quam precepta vite dare. Ibid., lib. 6.

67. Philosophia hominibus est eximia, unigeni- ta vero existens sola soli vult coire possessori, Parmenes. 159.

68. Philosophi nihil putant verum, nisi ratio humana prebeat eis experimentum. Serm. 1 de Adventu.

69. Philosophia mea sit philosophia fratris Ge- rardi, qui nihil habebat aliud in ore et in corde, nisi Jesum Christum. Prose.

70. Philosophia mea sit philosophia Pauli, qui constantissime affirmabat se nihil aliud scire, nisi Jesum Christum, et hunc crucifixum. Ibid., super Job, cap. 2.

71. Quis dicere audeat eum philosophari, qui universis laboribus suis non ad eternam beatitudi- nem, sed ad eternam miseriam tendit? Lib. 1, epist. 9, ad Petrum.

72. Eris verus philosophus Christi, cum in te stultum fecerit ipse sapientiam mundi. Ibid.

73. Sicut liberales artes conferunt ad quendam philosophiam, ita philosophia ad parandam sapientiam. De Congressu querendus erudit. gratia.

74. Bonorum omnium, que vere bona sunt, fons est philosophia : ex eo si quis haurit, ut virtutum sibi quærat, laudandus : contra vituperandus, qui solum inde petit viciem. Lib. 2 de Speciali legib.

75. Philosophus mundi, captator est fame, ne- glector conscientia. Part. 1, lib. 8 de Contemplat., cap. 3.

76. Nihil est philosopho turpis, vitia obscena sectantur : quia prater eam deformitatem, quam vitia in se habent, sapientiam nomine plus notatur. Lib. 4 de Gubern. Dei.

77. Philosophia esperam se ab initio, et tractatu difficilem prebet. De Regno ad Arcadium imperat.

78. Philosophare, ac quod divinum in te est,

PHILOSOPHIA.

S. JUREN. MART.

LACT. PIEM.

PETRIUS MENSES.

S. PETRIUS MAURITIUS ABB. CLON.

PHILO JUD.

REGI & S. VICTORIS.

SALVIANUS.

S. SYNESTIA EPISC.

- ad divinum illud esse primigenium et antiquissimum. *Ibid.*, epist. 138, ad *Herulianum*.
- S. THOMAS AQUINAS. 79. Philosophia est contra morbos subdium, ingenii remedium, et amicorum presidium. *De Scientiis vtilibus*.
- THOMAS A KEMPIS. 80. Multi docti philosophi et magni in oculis suis viam salutarem prudentie neglexerunt aut nescierunt, et ab humilitate Christi recedentes, a veritate erraverunt, et difficulter ad contemptum seculi venire poterunt. *Serm. 12 ad Novit.*, div. 6.
- ARISTOTEL. 81. Philosophia scientia veritatis appellatur: speculativa etenim finis, veritas: practica autem, opus. *Lib. 2 Metaphys.*, cap. 1.
82. Oportet profecto, ut substantiarum principia et causas philosophus habeat. *Ibid.*, lib. 4, cap. 2.
83. Philosophus est de omnibus posse speculari: si enim non philosophi, quis erit qui considerabit? *Ibid.*
- CICERO. 84. Philosophia virtutis continet et officii, et bene vivendi disciplinam, quam qui profliciter, gravissimam sibi sustinere personam videtur. *Orat. 37. in Pisonem*, num. 71.
85. Beloris medicina est philosophia. *Lib. 1. Academic. quest.*, num. 11.
86. Omnis auctoritas philosophiam consistit in beata vita comparanda. *Lib. 5. de Finibus*, num. 87.
87. Philosophia nihil uberius, nihil florentius, nihil praestantius hominum vitae datum est. *Lib. 4 de Legib.*, num. 51.
88. Efficit hoc philosophia, scilicet: medietur animis, inanes sollicitudines detrahit, cupiditatis liberat, peliti timores. *Lib. 2 Tus. quest.*
89. Cultura animi est philosophia. *Ibid.*
90. Profecto animi medicina est philosophia. *Ibid.*, lib. 3.
91. O vite philosophia dux! o virtutis indagatrix, expultrixque vitiorum! *Prose.*
92. Tu urbes peperisti, tu dissipatos homines in societatem rite convocasti: tu inventrix legum, tu magistra morum et disciplina es. *Ibid.*, lib. 5.
93. Non ex singulis vocibus philosophi spectandi sunt, sed ex perpetuitate atque constantia. *Ibid.*
- SPICITUS. 94. Philosophi status et expressa imago est, omnem utilitatem et damnum a semetipso expectare. In suo *Enchirid.*, cap. 71.
95. Nusquam te philosophum proficioris. *Ibid.*, cap. 68.
96. In omnibus rebus illud tibi satis sit te esse philosophum: siu alicui etiam videri philosophus

cupis, tibi videre, idque tibi satis esto. *Ibid.*, cap. 39.

97. Verus philosophus, quae ad corporis cultum spectant, contemnit. In *Dialogo Plectonis*.

98. Omnis veri philosophi opera et labor in eo versatur, non in curando colendoque corpore, sed quantum poterit, seipsum ab illo sevocando, et ad animum penitus convertendo. *Ibid.*

99. Boni et recte philosophi ab omnibus corporeis abstinent voluptatibus, et constanter fortitorque seipos conspiciunt, neque sese illis condonant permittuntque. *Ibid.*

100. In re vocamus philosophum eum hominem ad disciplinam quamlibet degustandam propensum, et alacri animo ad aliquid discendum incumbentem. *Lib. 5 de Republ.*

101. Necesso est, ut qui veri philosophi fieri incipiunt, methodicum minime amplectantur: sed illud potius, ubi agnoverint, summo odio prosequantur, amant vero veritatem. *Ibid.*, lib. 6.

102. Nisi quis fidei atque simulacri, non vere et solide sit philosophus: prorsus necesse est, ut temperans sit, neque pecunie ullo modo cupidus. *Ibid.*

103. Cum ignava et liberali natura, vera philosophia nihil habet commune. *Prose.*

104. Vir enim vere philosophus, modestus est, non questus deditus, non illiberalis, non arrogans, non insolens, non ignavus. *Ibid.*

105. Philosophia servias oportet, ut tibi contingat vera libertas: hoc enim ipsum philosophum servare libertas est. *Epist. 8.*

106. Non est philosophia populare artificium, nec ostentationi paratum: non est in verbis, sed in rebus est. *Prose.*

107. Animum format et fabricat, vitam disponit, actiones regit, agenda et omittenda demonstrat, dirigit cursum, sine hac nemo securus est. *Epist. 16.*

108. Multis ad philosophandum obstere divitiarum: paupertas expedita est, secunda est. *Epist. 17.*

109. Verba rebus proba; facere docet philosophia, non dicere, ne orationi vita dissentiat. *Prose.*

110. Maximum hoc est et officium sapientie et iudicium, ut verbis opera concordent. *Epist. 20.*

111. Hoc turpissimum est, quod nobis objicit solet, verba philosophia, non opera tractare. *Epist. 24.*

112. Philosophia animum prestat alacrem. *Epist. 39.*

113. Ad philosophiam te confer, si vis salvus esse, si securus, si beatus. *Epist. 37.*

114. Philosophi pronuntiatio, sicut vita, debet esse composita. *Epist. 40.*

145. Nec rejicit quempiam philosophia, nec eligit, omnibus licet. *Epist. 44.*

146. Quid turpius philosophia captante clamores? *Epist. 52.*

147. Exercet philosophia regnum suum: dat tempus, non accipit: non est res successiva, ordinaria est, domina est, adest et jubet. *Epist. 53.*

148. Philosophia inexpugnabilis murus est, quem fortuna nullis machinis laesisset non transit. *Epist. 82.*

149. Nec philosophia sine virtute est, nec sine philosophia virtus est: philosophia studium virtutis est, sed per ipsam virtutem: nec virtus esse sine studio sui potest, nec virtutis studium sine ipsa. *Epist. 89.*

120. Qui ad philosophorum scholas venit, quotidie secum aliquid boni referat, ut sanior domum redeat, aut sanabilior: ea enim philosophia vis est, ut non solum studentes, sed etiam conversantes juvet. *Epist. 108.*

121. Philosophia, ubi pectore recepta est hominum, inhonesta atque inutili affectu deputo, totum in solida virtutis munimento confirmat. *Lib. 3. Dictor memorabil.*, cap. 3.

Vide etiam tit. *Basiliens.*, sent. 13, 14, 15, 16, 17; *Dicere*, sent. 63; *Doyma*, sent. 15, 32; *Fortitudo*, sent. 25, 26; *Luxu in genere*, sent. 71; *Melior*, sent. 31; *Princeps*, sent. 86; *Ratio*, sent. 11; *Relinquere*, sent. 26; *Solitudo*, sent. 67; *Voluptas*, sent. 187.

VALENT. MAX.

S. AUGUST.

HUGO A S. VICTORE.

HUGO CARD.

CACT. PIEM.

S. LAURENT. JUSTIN.

S. THOMAS AQUINAS.

CICERO.

Definitio. Pietas est cultus Deo reddere quod debet, et Deum pura mente colere. *Serm. 24, ad Fratres in eremo.*

Pietas est verax veri Dei cultus. *Lib. 4 de Civit. Dei*, cap. 23.

Pietas est ex benignae mentis dulcedine grata omnibus auxiliatrix affectio. *De fruct. carnis et Spirit.*, cap. 18.

Pietas est affectus erga proximum, quo ei subvenitur, vel saltem consolatur. In principio *Prologi*, super *Apoal.*

Pietas nihil aliud est, quam Dei parentis agnitio. *De divinis instit.*, lib. 3, de *Falsa sapientia*, cap. 9.

Pietas est per quam conjunctis sanguine, et benevolentia, affectus, et diligens tribuitur cultus. *Part. 4, de Ligno vite*, tract. 3 de *Justitia*, cap. 2.

Pietas est, per quam parentibus, patriaeque benevolentiam officium impenditur. *Super 1, ad Thimoth.*, cap. 4, lect. 2.

Quid est pietas, nisi voluntas grata in parentes? *Orat. 34, pro Plancio.*

1. Pietas est prima, in Deum; secunda, in patriam; tertia, in parentes. *Lib. 1, Offic.*, cap. 27.

2. Pietas amica est Deo, parentibus grata, dominum conciliat, necessitudines fovet, cultura Dei est, merces parentum, filiorum stipendium, iustorum tribunal, egenorum portus, miserorum suffugium, indolgentia peccatorum. *Super Psalm. cxviii, serm. 18, vers. 8.*

3. Ea est vera pietas, quae preponit divina humanis, perpetua temporalibus. *Lib. 7, epist. 56, ad Romanum.*

4. Multi induerunt indumenta pietatis, virtutem vero negaverunt. *Epist. 4, ad Fratres.*

5. Pietas timore inchoatur, charitate perficitur. *De vera Relig.*, cap. 17.

6. Quanto fit celior potestate, tanto humilior fit pietas. *Epist. 24, ad Macedonianum.*

7. Ad majora mentem, nisi pietas puritasque non producit. *De moribus Monachorum*, cap. 7.

8. Pius est a pietate, non pietas a pio: potest enim esse pietas, et si ille qui pius erat factus sit impius: ipse perdidit pietatem, pietati nihil abstulit. *Tract. 39, super Evang. Joan.*, de cap. vii.

9. Optime de Deo existimare, verissimum est pietatis exordium. *Lib. 1, de Lib. arbit.*, cap. 2.

10. Ad Deum tendimus itinere pietatis. *Ibid.*, lib. 3, cap. 21.

11. Pietas ad omnia prodest. *Epist. 52.*

12. Qui vera pietate munitus est, decipi non potest. *De Agone Christi*, cap. 4.

13. Merces pietatis non hic speranda est. *Annot. in Job*, cap. 21.

14. Omnis in hac vita pietas exercitatio est, qui in Deum tendit. *Lib. de Mordacio*, cap. 19.

15. Illa tanto digniora sunt imitatione, quanto excellentiora pietate. *Lib. 4 de Civit. Dei*, cap. 23.

16. Sine vera pietate omne quamvis laudabile ingenium superbia vanescit et decedit. *Ibid.*, lib. 2, cap. 5.

17. Si quid in te laudabile naturaliter emiserit, non nisi vera pietate purgatur atque perlicatur, impieque autem dispergitur et punitur. *Ibid.*, cap. 29.

18. Constat inter omnes veraciter pios, neminem sine vera pietate veram posse habere virtutem. *Ibid.*, lib. 5, cap. 19.

19. Quantumlibet predicetur virtus, quae sine vera pietate servit hominum gloria, nequaquam sanctorum usque in finem comparanda est. *Ibid.*

20. Nulla est hominis sapientia, nisi pietas, quae recte colitur verus Deus. *Ibid.*, lib. 24, cap. 28.

S. AMBROS.

S. ANTONIN. ABRAS.

S. AUGUST.

21. Deus dat regnum colorum solis piis, regnum vero terrenum et pisa et impiis. *Ibid.*, lib. 5, cap. 20.

22. Grandis pietatis est fides, fidei fructus intellectus. *Tract.* 22, super *Joannem*.

23. Firmamentum salutis est habere virtutem pietatis, quia formam solum. *Tract.* 2, super *Epist. Joan.*

24. Erit voluntas tua libera, si fuerit pias. *Tract.* 11, super *Joan.*

25. Pietas cordis, viscera misericordiae operibus replet. *Lib.* 1 *Moral.*, cap. 16.

26. Inordinata pietas cum temporaliter pareat ad aeternum supplicium pertrahit. *Hom.* 49, super *Ezech.*

27. Ut vera et ordinata sit pietas, ad scientiam gradum est subleuanda : ut sciat vel quid ex misericordia puniat, vel quid ex pietate dimittat. *Ibid.*

28. Pietas parens est, initium, finisque omnium virtutum. *In Orat. panegyrica.*

29. Pietatis genus est, impium esse pro Domino. *Epist.* 23, ad *Marcellinum*.

30. Grandis in suis pietas, impietas in Deum est. *Epist.* 25, ad *Paulinum*.

31. Pietas et vera Religio, via regia est. *Lib.* 16, super *Isaiam*, cap. 67, super illud : *In misericordie via, etc.*

32. Impietas diabolica est, et pietas Christus. Super *Eccliesiasten*, cap. vni, super illud : *Et non saluabit impietas.*

33. Affectus boni animi semper procliuus est ad pietatem. Super *Genes.*, cap. 13.

34. Omnia quae sunt in regno colorum possidet pietas : quia quicquid possidet pietas, pauperum est. Super *Matth.*, cap. 6.

35. Non solum pauperum debet esse pietas, sed et magna erga paucos diligentia. *Hom.* 24, super *Gen.*

36. Sicut caecus non potest aspicere in splendorem luminis, sic homo malignus non potest intelligere mysteria pietatis. *Hom.* 39, super *Matth. Oper. imperf.*

37. Pietas certissima vita norma est, et conuersationis optime disciplina. *Hom.* 42, super *I Thimoth.*

38. Pietati hoc proprium est, ut in tenebris fulgeat : impietas autem et si in lumine fuerit, tenebrescit. *Homil.* 2, de *Cruce et Laitrone.*

39. Diuina quaedam res est sermo, diuiniorem autem virtus, diuissimam denique pietas. *Lib.* 3, *epist.* 148, ad *Isidor. diacon.*

40. Si non est omnium equalis facultas, debet esse par pietas. *Serm.* 3, de *Collectis.*

41. Nullo caret pietatis officio, cui studium est

colere Deum, et iuraro conseruum. *Serm.* 7, de *Quadrages.*

42. Pius est, non qui nullorum miseretur, sed qui nomenini injuria afficit. *Parues.* 5.

43. Inordinata pietas ontrahit impietatem. *Opusc.* 57, cap. 1, *dissertat.* 1.

44. Salubrior est mordens pietas, quam multiceps iniquitas. *Lib.* 2, *epist.* 9, ad *Innocent. Pop.*

45. Nihil est pietate grauius, nihil magis industrium. *De Abrakamo.*

46. Nihil potest obscurare pietatem, quae ubiqueque sit proprias emittit radios, siue illa in seruo, siue in captiua reperitur. *Orat.* 6, super *Daniel.*

47. Nihil animo pietatis studio destinato firmitus. *Serm.* 8, de *Providentia.*

48. Crudelitas est profecto pietas, quae scit dolere miseris, et nascit subuenire perdituris. *Homil.* 7, de *Misericord.*

SENTENTIA PAGANORUM.

49. Nemo pius est, qui pietatem cauet. *Lib.* 2 de *Finibus.*

50. Pietate generi humano nihil est majus, nihilque augustius. *Lib.* 13 de *Legib.*

51. Fundamentum pietatis est continentia : culmen autem pietatis, amor Dei. *Sent.* 78.

52. Nulla acerbitate fortuna, nullis sordibus profum clarare pietatis evalescit : quin etiam eo certius, quo miseris experimentum habet. *Lib.* 5, *Diagar memorabil.*, cap. A.

53. Cetero virtutes tantummodo vultum admirationis, pietas vero etiam amoris plurimum mouetur. *Ibid.*

54. Prima et optima rerum natura et magistra est pietas, quae nullo vocis ministerio, nullo usu litterarum indigens, propriis ac tacitis viribus, charitatem parentum, liberorum pectoribus infundit. *Ibid.*

PLACARE DEUM.

SENTENTIA PATRUM.

1. Perspicuum est Deum non muneribus oblati placari, sed offerentis affectu. *Lib.* 1 de *Cato et Abel*, cap. 6.

2. Non falli potest, qui ubique est, sed placari. *Lib.* 8, super *Lae.*, cap. 17, in illud *Psal.* cxxxi : *Si ascendero in caelum, etc.*

3. Potui per me te, sancte Pater, offendere, sed non possum per me te mihi placere. *Littera S.*

4. Non est quo iungas a Deo irato, nisi ad Deum placatum. Super *Psal.* lxxvii, vers. 6.

5. Qui Deum non habet placatum, nequaquam evadit iratum. *In Medit.*, cap. 30.

6. Tanto citius placat homo Deum, quanto re-

S. NILOR.

S. PETRUS DAMASCI.

S. PETRUS HAUBITUS ABB. CLON.

PHILO JER.

S. TITOGOR.

S. BERNARD.

S. VALER. EPISC.

CICERO.

PLATO.

S. CYPRIAN.

S. SIXT. PAB.

VALENTIN. MAXIMUS.

S. EDSEBIUS EMISSEN.

FRANCISCUS TITELM.

GLONC. ORD.

S. GREGOR. MAGN.

S. ANTHON.

S. ANSELM.

S. AUGUST.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

pressa arbitri sui superbia gladio praecipit se immolat. *Serm.* 7, ad *Frates in crono.*

7. Sacrificum misericordiae placatur Deus, quem nisi profectum haberent mali, nulli essent boni. *Epist.* 64.

8. Non placatur divina majestas, quibus humana dignitas inquinatur. *Lib.* 2 de *Civiti. Dei*, cap. 29.

9. Agnosce hominem, et placabis Deum. *Lib.* de *Quovque haeresib.*, cap. 7.

10. Grandis offensus, nolle placare quem offenderis. In suis *Proverb.*, verbo *Grandis.*

11. Omnino non potest non placari Deus, si qua in ore sonit, in corde radiet humilitas. *Serm.* 16, super *Cant.*

12. Parvulus est Jesus, leviter placari potest. *Serm.* 1, *Epiphani.*

13. In omni loco esto Deo subjectus et contentus, et compone mores tuos, ut sit in te placatus. *Lib.* *Meditationum*, cap. 7.

14. Nihil huius Deum placat, quemadmodum parus incens affectus. *De Inter. domo*, cap. 48.

15. Frustra Deum propitiari sibi querit, qui cito placari proximo negligit. *Ibid.*, cap. 51.

16. Putas ne in Dominum cito posse placari, quem verbis perditis abusi? *De lapsis*, cap. 13.

17. Longe est, cum irascitur Deus : prope est, cum placatur. *Hom.* de *Resurr.*

18. Sola humilitas est penitentiae, quae iram justi Iudicis peccatis provocantem potest mitigare. *In Ethicid.*, super cap. xxx, *Job.*

19. Non placatur Deus ab homine, nisi in arca cordis per lumen recte fidei et verae dilectionis, constituit illi altare humilitatis, in quo offerat sacrificium laudis. Super illud *I Paralip.* xxi : *Es-tructetque altare Domino.*

20. Potest quisque respiciendo Deum placare, quem contigit simile loquendo offendisse. Super *Prov.*, cap. 16.

21. Tanto quisque Deum citius placat, quanto antea epus conspectum repressa arbitri sui superbia, gladio praecipit se immolat. *Lib.* 35 *Moral.*, cap. 40.

22. Electi culpis suis nunquam sciunt carere, ut possint Iudicem culpam placatum invenire. *Lib.* 11 *Moral.*, cap. 47, super illud *Job* 13 : *Verumtamen vias meas, etc.*

23. Vult placari precibus, qui scit quia portari non possit iratus. *Homil.* 37, super *Evang.*

24. In omni quod agis, inspectorem cordis apete habere placatum. *Lib.* 8, in *Registro*, inquit, 3, cap. 26, *epist.* 36, ad *Maxim.*, *episc. Solihitan.*

25. Placatur Deus virtutibus. *Epist.* 9, ad *Salvatorum.*

26. Quam pulchra res est, quae placet Deum, et demones terret. *Lib.* 2, *Advers. Iovin.*

27. Si peccaverit vir in virum, placari potest ei Deus : quia placato sibi viro, in quem peccavit, placabilem sibi facit Deum, cui in viro peccavit. *Prosev.*

28. Cum in virum qui peccat, placato sibi viro, facit sibi Deum placabilem. *In Quest.*, super *lib. Reg.*

29. Jajunio et elemosyna, et exmissa concordia continuis precibus, placatur Deus. *Homil.* 27, super *Gen.*

30. Deus non voce clamosa pulsandus est, sed conscientia recta placandus, quia non est vocis auditor, sed cordis. *Homil.* 13, super *Matth. Oper. imperf.*

31. Deus placandus est, non docendus : non est ei necessaria longa narratio, sed bona voluntas. *Ibid.*

32. Spirituali Medico spiritualis mores est offerenda : nam omnes Medici poenitentis, iste videtur oratione placatur. *Ibid.*, *homil.* 21.

33. Liga cum qui deliquit, donec placet Deum. *Homil.* 44, super *II Cor.*

34. Oratione in communis facta Deus potissimum placatur. *Homil.* 4, super *II Thes.*

35. Multi in mediis civitatibus ignorati possunt pro aliis placare Deum. *Homil.* 42, super *Gen.*

36. Deus non timore, non hostia, non pretiosis muneribus quae omnia sunt corruptibilia sed morum emendatione placatur. *De Ira Dei*, cap. 24.

37. Neque salus esse cuiquam potest, nisi prius sibi propitium faciat Dominum. Et hab. apud *Bodam*, in suis *Scintillis*, cap. 33.

38. Magis placandus est in adversis Deus, et minus laedendus in prosperis. *Prosev.*

39. Placari quisque debet, cum irascitur : laedi non debet, cum propitiatur. *Lib.* 6, de *Gubern. Dei.*

40. Preces Deum facere ac mitigare solent. *S. SYNKRISTUS EPISC.*

41. Thure Deum placat : vitulum sine, crescat auro : Nec credas placare Deum, dum crede litatur. *Lib.* 4, *Diachor.*, metr. 76.

42. Divinum nomen placatum est, atque demulcendum precibus et sacrificiis. *In Dialogo Theolog.*

43. Vis Deum propitiare? bonus sis. *Epist.* 95. Vide citum tit. *Eleocyanus*, sent. 14; *Judicium sui*, sent. 22; *Oblatio*, sent. 36; *Oratio*, sent. 136; *Zelus*, sent. 15.

44. Vis Deum propitiare? bonus sis. *Epist.* 95. Vide citum tit. *Eleocyanus*, sent. 14; *Judicium sui*, sent. 22; *Oblatio*, sent. 36; *Oratio*, sent. 136; *Zelus*, sent. 15.

45. Vis Deum propitiare? bonus sis. *Epist.* 95. Vide citum tit. *Eleocyanus*, sent. 14; *Judicium sui*, sent. 22; *Oblatio*, sent. 36; *Oratio*, sent. 136; *Zelus*, sent. 15.

46. Vis Deum propitiare? bonus sis. *Epist.* 95. Vide citum tit. *Eleocyanus*, sent. 14; *Judicium sui*, sent. 22; *Oblatio*, sent. 36; *Oratio*, sent. 136; *Zelus*, sent. 15.

47. Vis Deum propitiare? bonus sis. *Epist.* 95. Vide citum tit. *Eleocyanus*, sent. 14; *Judicium sui*, sent. 22; *Oblatio*, sent. 36; *Oratio*, sent. 136; *Zelus*, sent. 15.

48. Vis Deum propitiare? bonus sis. *Epist.* 95. Vide citum tit. *Eleocyanus*, sent. 14; *Judicium sui*, sent. 22; *Oblatio*, sent. 36; *Oratio*, sent. 136; *Zelus*, sent. 15.

49. Vis Deum propitiare? bonus sis. *Epist.* 95. Vide citum tit. *Eleocyanus*, sent. 14; *Judicium sui*, sent. 22; *Oblatio*, sent. 36; *Oratio*, sent. 136; *Zelus*, sent. 15.

50. Vis Deum propitiare? bonus sis. *Epist.* 95. Vide citum tit. *Eleocyanus*, sent. 14; *Judicium sui*, sent. 22; *Oblatio*, sent. 36; *Oratio*, sent. 136; *Zelus*, sent. 15.

51. Vis Deum propitiare? bonus sis. *Epist.* 95. Vide citum tit. *Eleocyanus*, sent. 14; *Judicium sui*, sent. 22; *Oblatio*, sent. 36; *Oratio*, sent. 136; *Zelus*, sent. 15.

52. Vis Deum propitiare? bonus sis. *Epist.* 95. Vide citum tit. *Eleocyanus*, sent. 14; *Judicium sui*, sent. 22; *Oblatio*, sent. 36; *Oratio*, sent. 136; *Zelus*, sent. 15.

53. Vis Deum propitiare? bonus sis. *Epist.* 95. Vide citum tit. *Eleocyanus*, sent. 14; *Judicium sui*, sent. 22; *Oblatio*, sent. 36; *Oratio*, sent. 136; *Zelus*, sent. 15.

54. Vis Deum propitiare? bonus sis. *Epist.* 95. Vide citum tit. *Eleocyanus*, sent. 14; *Judicium sui*, sent. 22; *Oblatio*, sent. 36; *Oratio*, sent. 136; *Zelus*, sent. 15.

55. Vis Deum propitiare? bonus sis. *Epist.* 95. Vide citum tit. *Eleocyanus*, sent. 14; *Judicium sui*, sent. 22; *Oblatio*, sent. 36; *Oratio*, sent. 136; *Zelus*, sent. 15.

S. JOANNES CHRYSOST.

LACT. FIRM.

ORIGEN.

SALVIANUS.

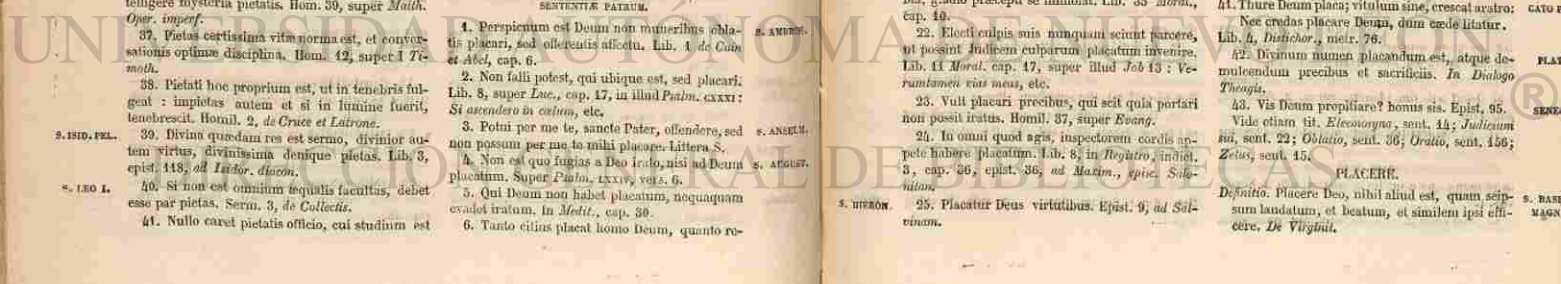
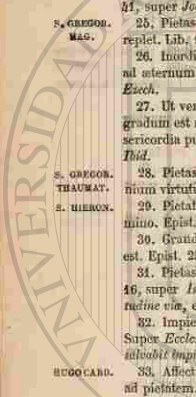
S. SYNKRISTUS EPISC.

CATO PONT.

PLATO.

SENECA.

S. BASILIUS MAGNUS.

SENTENTIE PATRUM.

E. ANDRÉS.

1. Si quis vult placere omnibus per omnia, querat non quod sibi utile est, sed quod multis, sicut querebat et Paulus. *Lib. 3, Offic., cap. 3.*
2. Nullus placere Deo, sine Deo potest. *Lib. 4 de Venti. genl., cap. 3.*

S. ANTONIN.

3. Potest quis placere altari quadrupliciter. Primo ad Dei honorem et gloriam procurandam; secundo, ad ejus benevolentiam habendam; tertio, propter proximorum utilitatem faciendam; quarto, propter inanem gloriam sui, vel ad deprecandum eum, vel aliquod illicium consequendum. *Part. 2, tit. 10, de Mentisio, cap. 2, § 4.*
4. Fere non est homo in mundo, qui tantum studeat placere Deo: quantum mulier, etiam mediocrius, suis vanitatibus studet hominibus placere. *Part. 3, tit. 4, cap. 25.*

S. AUGUST.

5. Videat cui placeat, qui Domino placet: et utique tanto est beatior, quanto plus placet ei. *D. Bono viduit., cap. 19.*

6. Amate ardentius, cui placeatis attentius. *De sancta Virginitate, cap. 27.*

7. Que gravior offensus, quam ut superbia illi displiciat, qui propter te superbia displicuit? *Ibid., cap. 38.*

8. Vis Deo placere? non potes quamdiu deformis es: quid facies, o anima, ut pulchra sis? prius tibi displicent deformitas tua, et tunc ab illo ipso, cui vis placere pulchra, mereberis pulchritudinem. *Super Psalm. ciii, conc. 1, vers. 2: Deceam iudicari.*

9. Breve preceptum est: ille placet Deo, cui placet Deus. *Super Psalm. xxxii, vers. 4, conc. 1.*

10. O error horrendus! ilane, o Caiphas, ut placeas Deo, perennis placeam Deo? o execrabilis cecitas! *Tract. 39, super Evang. Joan., de cap. xvi.*

11. Periculosum est sibi placere, cui cavendum est superbiere. *Ibid., tract. 58, de cap. xiii.*

12. Tolle de me quod mihi nocet, et tibi displicet: et da quod nos tibi placere et mihi prodesse. *In Medit., cap. 36.*

13. Semper tibi displicet quod es, si vis pervenire ad quod nondum es: nam tibi placuisti, tibi remansisti. *De Verb. Apóst., serm. 45.*

14. Deus perverso non placet; vis ut placeat tibi Deus? non tibi placere. *Serm. 2, Dom. 19, post Trin.*

15. In Dei servitio placere perfecte, sola libertas est. *De quant. animæ, cap. 24.*

16. Computri coram oculis tuis placens mihi, et placere cupiens oculis hominum. *Lib. 2, Conf., cap. 1.*

17. Non recte in vitio displicet, nisi quia vitiat

quod in natura placet. *Lib. 3, de Libero arbit., cap. 13.*

18. Si animus placet tibi, tanto fit minor, quanto se cupit esse majorem. *Ibid., cap. 25.*

19. Si placent corpora, Deum ex illis lauda. *Lib. 4, Conf., cap. 11.*

20. Si placent anime, in Deo amentur. *Ibid., cap. 12.*

21. Placere querebam hominibus, non ut eos decerem, sed tantum ut placerem. *Ibid., lib. 6, cap. 6.*

22. Qui placet hominibus, non ab ipsis suam gloriam querens, sed Dei, ut salvi fiant: non jam hominibus, sed Deo placet. Aut certe cum et Deo placet simul et hominibus, non utique hominibus placet. *In Exposit. super Epist. ad Galat., cap. 1.*

23. Qui hominibus propter veritatem placet, non ipse illis, sed veritas placet. *Ibid.*

24. Quando diabolo placeamus, displicemus Deo. *Annal. in Job, cap. 31.*

25. Placeat tibi Deus qualis est, non quemlibet illum esse vis: perversus enim es, et talem vis esse Deum, qualis es, non qualis est. *Prose.*

26. Si autem placeat tibi qualis est, corrige ris: placet tibi Deus qualis est. *De decem choris, cap. 8.*

27. Tolle de me quod mihi nocet, et tibi displicet, et da quod nos tibi placere, et mihi prodesse. *Lib. Medit., cap. 36.*

28. Gloria contemptores sibi sapientes videntur, et sibi placent. *Lib. 5 de Civit. Dei, cap. 20.*

29. Homo fit superbus, cum sibi nimis placet: sibi vero ita placet, cum ab illo bono immutabili deficit, quod ei magis placere debuit, quam ipse *Ibid., lib. 14, cap. 13.*

30. Salubrius Petrus sibi displicuit, quando flevit, quam sibi placuit, quando presumpsit. *Ibid.*

31. Per ignorantiam malum, quasi bonum placet. *Lib. 1, ad Bonifac., cap. 13.*

32. Qui naturali lege sunt justi, placent Deo, et ex fide Christi placent. *Lib. 4, contra Julian., cap. 3.*

33. Da quibus operibus tibi placeam. *Lib. Medit., cap. 2.*

34. Qui sibi placet, stulto homini placet: quia ille ipse stultus est, cum sibi placet solus: solus securus placet, qui Deo placet: et qui est qui Deo placet? cui placuerit Deus. *Prose.*

35. Displicere sibi Deus non potest: placet et tibi, ut placeas illi: sed tibi ille placere non poterit, nisi tu tibi displicueris. *Super Psalm. cxii.*

36. Nulli studeas placere in vita tua, nisi soli Deo. *Apud Bedam, tom. in suis Scintillis, cap. 11.*

V. BEDA.

37. Facile offondit, qui non optimis, sed pessimis placere cupit. In suis *Proverb., verbo Facile.*

38. Licet multis vita tua placeat, tibi placere non debet. *Ibid., verbo Licet.*

39. Stultum valde est, si his placere querimus quos non placere Deo scimus. *Ibid., verbo Stultum.*

S. BERNARD.

40. Qui non placet Deo, non potest illi placere Deo: nam cui placet Deus, Deo displicere non potest. *Serm. 24, super Cant.*

41. Audis qui places, ama unde places. *Epist. 113.*

42. Non potest bonus non esse, qui bonis placet. *Epist. 248, ad Eugen. Pap.*

43. Nullam invenit requiem, qui sibi placere cupit, et suis. *In Declamat.*

44. Qui sibi displicet, Deo placet. *De Inter. domo, cap. 28.*

45. Tanto majori studio placendi opus est, quanto est major ille cui placendum est. *Lib. de Passione Dom., cap. 29.*

46. Nunquam vultum tuum componas ut hominibus placeas: sed interiori orna faciem conscientie tue bonis virtutibus, ut Jesu Christo celestis placeas vales. *Serm. 64, ad Sororem.*

47. Qui plus desiderat placere hominibus, quam Christo, nec Christum perfecte diligit, nec a Christo diligitur. *Ibid.*

S. BONAV.

48. Stultus est, qui stulte placere laborat. *De Inst. Noct., cap. 10.*

49. Nullus opus placet Deo, nisi placeat ipse prius. *Lib. 6, Compend. theolog. verit., cap. 15.*

CASSIODOR.

50. Ipse Domino placet, qui sibi displicet: quia cum nos culpamus, veriloquum est: cum nos volumus laudare, mendacium. *Super Psalm. xxxi.*

E. CYPRIAN.

51. Illic placere hominibus non licet, ubi voluntas hominum non capit Domini voluntatem. *De singularit. Clericor., cap. 5.*

EVAERTUS.

52. Ad hoc ut Deo quis placeat, nihil interest quo loco degat. *De octo vitiosis cogit. de Pigris.*

S. ERNESTUS

53. Qui placiturus est Deo, ipse sibi displicet. *Homil. de Penitentia Nisiulter.*

GLOS. ORD.

54. Placere Deo non poterit, quod non ad normam voluntatis ejus correctum fuerit. *Super Levit., cap. 2.*

55. Ille placet Deo, qui fidem rectam, quam habet, executione virtutum, et perfecte operationis decorat. *Super illud I Theosol. iv: Et placere Deo, etc.*

S. GREGORIUS

56. Placere Deo et hominibus, consummate perfectionis est: tam Deo quam hominibus placere, magna virtus est. *Lib. 2, in I Reg., cap. 3, super illud: Non audierunt vocem, etc.*

S. BERNARDUS

57. Tam Deo, quam hominibus placet, qui sic Deo placere curat, ut de Dei ministerio aliquem non offendat. *Ibid.*

58. Qui perfecte placere Deo desiderat, sibi de se nihil reliquit. *Lib. 10 Moral., cap. 4, num. 6.*

59. Habet hoc humana infirmitas proprium, ut plus ei intueri libeat quod sibi in se placet, quam quod sibi in se displicet. *Ibid., lib. 22, cap. 5, num. 7.*

60. Si hominibus placerem, Christi servus non essem. Placet Paulus, et non placet: quia in eo quod placere appetit, non se; sed per se hominibus placere veritatem querit. *Part. 2, Pastoralis, cap. 8.*

61. Hoc certissimum scito, quod placere Deo, et pravis hominibus nullus potest. *Prose.*

62. Intantum ergo se existat fraternitas tua Omnipotenti Deo placeas, quantum se perversis hominibus displicuisse cognoverit. *Lib. 8, in Regib., indict. 3, cap. 36, epist. 56, ad Maxim. episc. Salontan.*

63. Quisquid est unde Deo placeas, facere non omittas. *Ibid.*

64. In omni opere ante omnia Deo placere studeamus. *Prose.*

65. Non enim primum placendum est hominibus, sed primum placere debemus Deo, deinde hominibus, non ob nostram gloriam, sed ut ipsi homines placeant Deo, cui nos placere viderint. *Serm. 2, Fer. 2 Pasche.*

66. Desit placere hominibus, qui servus factus est Christi. *Epist. 2, ad Negotian.*

67. Nescio quomodo plus placet mundo, qui Christo displicet. *Epist. 13, ad Paulin.*

68. Plura hoc ipso cupiunt placere, quod placere contentum. *Epist. 22, ad Eustoch.*

69. Prima virginis cura, primumque studium est scire voluntatem Domini sui, et quid ei placeat, quidve displicet, diligenter inquirere. *Prose.*

70. Impossibile est ei quemquam placere, qui quid placet, ignorat. *Epist. 1, ad Demetriad.*

71. Ille servus domino placet, qui ita aliquid uliro operis exerceat, ut tamen etiam imperata perficiat, qui non facit aliud pro alio, sed utrumque, nec mutat, sed addit obsequium. *Ibid.*

72. Illi tantum placere stude, qui sepe displicet quod hominibus placet. *Ibid.*

73. Qui merito suo viles placere non possunt, placere volunt in comparatione pejorum. *Ibid.*

74. Tanto majore placendi studio opus est, quanto major est ille, cui placendum est. *Ibid.*

75. Ille absque placendi infectione esse non poterit, qui soli Deo placere gestierit. *In Regib. nonachorun., cap. 19, de Laude et detract.*

76. Difficile, imo impossibile est, omnibus placere. *Lib. 11 super Iai., in Prose.*

77. Si fieri potest, ut pariter et Deo et homini-

S. BERNARDUS.

S. BERNARDUS.

S. BERNARDUS.

bus placeamus, placendum est hominibus: sin autem aliter non placeamus hominibus, nisi Deo displiceamus, Deo magis quam hominibus placere debemus. Lib. 1, super Epist. ad Galat., cap. 1, in illud: Quæro hominibus placere.

78. Christianus placere debet Domino, non vestibus, sed moribus. Super Regul. D. August., cap. 6.

79. Illo placet Deo, qui factus est per gratiam, amicus eius. Super Sapient., cap. 4.

80. Plus placent Deo interiora, quam exteriora: exteriora enim non placent, nisi propter interiora. Super Epist. ad Galatas, cap. 3.

81. Anima fortis et constantis est, nihil facere ut homini placeat. Homil. 23, super Gen.

82. Tolle hoc vitium de Clero, ne velint hominibus placere, et sine labore omnis vitia reserantur. Homil. 43, super Matth. Oper. imperf.

83. Non propter spem regni cælestis, sed ut Deo placeat, viro bene est laborandum. Homil. 48, super I Cor.

84. Placere Deo mortis etiam regno præstantius est. Ibid.

85. Si proprio placere vis viro, alii ne cura ut placeas: si vero illi placere vis, non potes placere tuo. Præterea ne placere velis viro unde placent et scorta, sed magis unde placent mulieres libera. Serm. 10, super Epist. ad Colos.

86. Flenda est ruina, qua sibi quisque magis quam Deo placeat studeat. Lib. 3 de Sum. bono, cap. 29, sent. 1.

87. Beata esset nostra conditio, si æque Deo ut hominibus vel displicere timeremus, vel curaremus placere. Epist. ad Alesium episcopum.

88. Non potes placere Deo et mundo: displicet tibi, si ut mundo placeas, Deo displicere non times. Epist. 131, ad Quendam Præmon.

89. Studeas illi placere modis omnibus, quibus potes: qui te talum fuerit dignatus est, ut placeas. Ibid., de Charitate, cap. 21.

90. Unum est quod mens cuiusque fidelis debet assidue et soleriter attendere, et intra semetipsum sollicita semper inquisitione versare, scilicet utrum placeat Deo quod agit: quid enim prædest quicquid faciat homo, si hoc non placeat Deo? Lib. 5, epist. 3 ad Quendam Archiepiscopum.

91. Si qui Deo displicent, sunt miseri: quibus placere contigit, proculdubio felices erunt. De Abrahamo.

92. Pax super ipsum est, cui Deus semper placet. Super Psalm. xxiv, vers. ult.

93. Si quis in hoc mundo vult multis gratis haberi, Det, capiat, querat, placent, pauca, nihil, 2, 2, quest. 117, art. 4.

94. In omnibus bonis que agis et dicis, Deo placere studeas: qui autem sibi placet, stulto placet, et Deo displicet. In Valle Illiorum, cap. 7, sect. 2.

95. Discat prius displicere seculo, qui placere vult Christo. Homil. 17, de Bono martyrii.

SENTENTIE PAGANORUM.

96. Malherum veris offendere, quam placere adulando. Lib. 2, de Clement. ad Neron., cap. 2.

97. Nunquam volui populo placere: nam que ego scio, non probat populus; que probat populus, ego nescio: quis enim placere potest populo, cui placet virtus? Epist. 29.

98. Quid stultius, quam aliquem eo sibi placere, quod ipse non facit? Epist. 74.

99. Placere homini quidquid Deo placet. Ibid.

100. Non quam multis, sed qualibus placeas, cogita. De Quatuor virtutibus.

101. Non quam multis placeas, sed quibus stude. De Moribus.

102. Maximum in eo vitium est, qui non melioribus vult placere, sed pluribus. Ibid.

103. Multitudini placere, ne satagas. Sent. 161. Vult etiam tit. Colere, sent. 53; Delicere, sent. 14; Displacere, fere per totum. Egrede, sent. 133; Fano, sent. 16; Lucius, sent. 12; Opus, sent. 54; Ornatu, sent. 63; Persona, sent. 12; Poetia Dei, sent. 57; Paldicia, sent. 25; Reminiscio, sent. 33; Sereire Deo, sent. 7; Stultitia, sent. 17.

POENA.

Definitio. Poena est supplicium, quo quis ob delictum afficitur.

SENTENTIE PATRUM.

1. Impius ipse sibi poena est, justus autem ipse sibi gloria: et utrique aut honorum aut malorum operum merces ex seipso solvitur. Lib. 1 Offic., cap. 12.

2. Omnis poena, si justa est, peccati poena est, et supplicium nominatur. Prose.

3. Si autem injusta est poena (quoniam poenam esse nemo ambigit) injusto aliquo dominante homini imposita est. Lib. 1, Retroact., cap. 9.

4. Est iustitiam pulchritudo, cum benignitatis gratia concedenda, ut quoniam bonorum inferiorum dulcedine decepti sumus, amaritudine poenarum erudiamur. De Vera Religione, cap. 15.

5. Qui injuste se ordinat in peccatis, iuste ordinatur in poenis. Epist. 120, ad Timotheum.

6. Quisquis poenas non vult lucere pro peccatis, inimicus est sequendis. Lib. 7 de Genesi ad lit., cap. 20.

7. Poena proprie dicitur læsio, que punit et vindicat quod quisque commisit: ille igitur po-

THOMAS A KEMPIS.

S. VALER. EPISC.

SENECA.

MITTE PHILOSOPH.

COLLECTOR.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

S. BERNARD.

nam tenet, qui semper puniti quod commississe dolet. De Vera et falsa poena, cap. 19.

8. Qui solus est sine culpa, solus est et sine poena: sed quoniam nullus est sine culpa, ideo nullus sine poena vivere debet. Serm. 24, ad Fratres in eremo.

9. Ubi major poena, major victoria est. Ibid., serm. 45.

10. Nemo injuste poenas hinc. Lib. 4, de Lab. arbit., cap. 4.

11. A Deo poenam mereamur aut premium. Ibid., lib. 2, cap. 4.

12. Diversitate poenarum, diversitas agnoscutur meritorum. Epist. 162.

13. Peccantem justa poena sequitur. Lib. 8, Confess., cap. 5.

14. Diaboli, quos invenimus sui similes, secum ad poenas trahunt. De Agone Christi, cap. 2.

15. Iuste mali poenas patientur. Ibid., cap. 7.

16. Nullus cruciatus poenarum temporalium potest pleniter iniquorum cruciatibus comparari. De Catechis. rad., cap. 24.

17. Si nunc omne peccatum manifesta plecteretur poena, nihil ultimo iudicio reservari putaretur. Lib. 4 de Civit. Dei, cap. 8.

18. Non quisquam de vitis naturalibus, sed de voluntariis poenas luit. Ibid., lib. 12, cap. 3.

19. Barissimi sunt, qui nullas in hac vita, sed tantum postea poenas luant. Ibid., lib. 21, cap. 14.

20. Nullus debet peccata recipi veniam, nisi quatenusque solverit poenam. De Continent., cap. 6.

21. Bonus omnia sive per poenas, sive per præmia iustitia moderate disponit. Contra Adversum, cap. 17.

22. Comes morienti, aut vita erit, aut poena. De Episcop., cap. 6.

23. Bonam voluntatem sequitur corona, malam sequitur poena. Lib. 2 de Actis cum Felice, cap. 12.

24. Nascitur proles ad poenam, nisi renascatur ad vitam. Lib. 1 de Nuptiis, cap. 17.

25. Qualis et quanta poena cuiusque culpa debetur, divini iudicis est non humani. De Natura boni, cap. 9.

26. Tolerare malum bonus, ut venias ad præmia bonorum, ne mittaris in poenam malorum. Tract. 56, super Joann.

27. Productor est poena quam culpa, ne parva putaretur culpa, si cum illa finiretur et poena. Ibid., tract. 124.

28. Par esse non debet poena, ubi dispar est causa: et dispar esse non debet poena, ubi par est causa. Epist. 326, ad Abbat. Lessiensium, pro reconciliatione fratris Roberti.

29. Iustum est ut qui æternaliter peccato perfrui voluit, æternaliter poenam inveniat: et quorum voluptas non habuit finem peccandi, non habeat finem torquendi. Super Luc., cap. 6, in illud: Eadem mensura, etc.

30. Vere levis reputanda est omnis poena, qua evaditur æterna: levis est enim parum poena pungi, quam gladio occidi. Serm. 4, in die Ciner.

31. Poena pressens, si afflicti animum convertit, finis est culpe præcedentis: si tamen ad timorem inanime convertit, initium est poenæ sequentis. Serm. 4, Dom. 2, post Pascha.

32. Tanto quisque poenam facilius et acrius sentit, quanto natura est vivacior. In Fasciculario, cap. 8.

33. Solatium est miseris, socios habere poenarum. Lib. 3, Compend. theolog. verit., cap. 7.

34. Gravior poena est, que usque ad interiora descendit. Super Psalm. xxxvii, vers. 3.

35. Iusti poena non patientis culpa, sed facientis invidia est. Super Psalm. xi, vers. 8.

36. Dignus est male, ille peius tractari ab aliis qui alios prior male tractavit. In Elocut. super cap. xxxii, Job.

37. Poena impii, crudelitas est iusti. Super illud Genes. xix: Verso est in scabum iustus.

38. Beatus vere, qui hic poenas dedit scelerum: futurus non habebit. Super illud Job 5: Beata homo qui corripitur.

39. Qui sibi nunc in culpa parcat, ei postmodum in poena non parcat. Lib. 11 Moral., cap. 17.

40. Poena interrogat, si quietus quis veraciter amat. In Profat. expost., super cap. iii Job, num. 5.

41. Solos poena a supplicio liberat, quos immutat: nam quos presentia mala non corrigunt, ad sequenda perducunt. Lib. 9 Moral., cap. 24.

42. Poena interrogat, si veraciter cognoscimus culpam. Ibid., lib. 25, cap. 6.

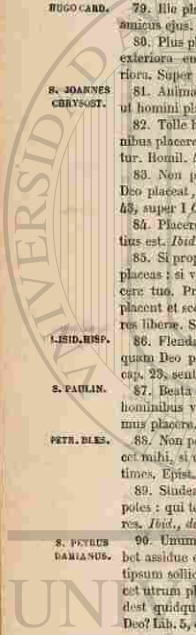
43. In poena sua oculos aperit, quos in culpa clausos tenuit. Lib. 25 Moral., cap. 3.

44. Iniquus sepe, qui poenam quam meretur, repente non suscipit: hoc ipsam Deo non estimat displicere quod facit. Ibid.

45. Nonquam culpam suam reprobat, nisi in poena cognoscatur: et quia poena differitur, culpa despicitur. Ibid., cap. 7.

46. Omne quod hic agitur, poena et miseria est. Ibid., lib. 11, cap. 26, super illud Job xiv: Brevis est tempus.

47. Poena pressens, si animum afflicti convertit, finis est culpe præcedentis: si autem ad timorem homini minime convertit, initium est poenæ sequentis. Lib. 9 in Registro, tract. 3, cap. 25, epist. 25, ad Venantium episcopum Syriacum.

bus placeamus, placendum est hominibus: sin autem aliter non placeamus hominibus, nisi Deo displiceamus, Deo magis quam hominibus placere debemus. Lib. 1, super Epist. ad Galat., cap. 1, in illud: Quæro hominibus placere.

78. Christianus placere debet Domino, non vestibus, sed moribus. Super Regul. D. August., cap. 6.

79. Illo placet Deo, qui factus est per gratiam, amicus eius. Super Sapient., cap. 4.

80. Plus placent Deo interiora, quam exteriora: exteriora enim non placent, nisi propter interiora. Super Epist. ad Galatas, cap. 3.

81. Anima fortis et constantis est, nihil facere ut homini placeat. Homil. 23, super Gen.

82. Tolle hoc vitium de Clero, ne velint hominibus placere, et sine labore omnis vitia reserantur. Homil. 43, super Matth. Oper. imperf.

83. Non propter spem regni cælestis, sed ut Deo placeat, viro bene est laborandum. Homil. 48, super I Cor.

84. Placere Deo mortis etiam regno præstantius est. Ibid.

85. Si proprio placere vis viro, alii ne cura ut placeas: si vero illi placere vis, non potes placere tuo. Præterea ne placere velis viro unde placent et scorta, sed magis unde placent mulieres libera. Serm. 10, super Epist. ad Colos.

86. Plenda est ruina, qua sibi quisque magis quam Deo placeat studeat. Lib. 3 de Sum. bono, cap. 29, sent. 1.

87. Beata esset nostra conditio, si æque Deo ut hominibus vel displicere timeremus, vel curaremus placere. Epist. ad Alesium episcopum.

88. Non potes placere Deo et mundo: displicet tibi, si ut mundo placeas, Deo displicere non times. Epist. 131, ad Quendam Præmon.

89. Studeas illi placere modis omnibus, quibus potes: qui te talum fuerit dignatus est, ut placeas. Ibid., de Charitate, cap. 21.

90. Unum est quod mens cuiusque fidelis debet assidue et soleriter attendere, et intra semetipsum sollicita semper inquisitione versare, scilicet utrum placeat Deo quod agit: quid enim prædest quicquid faciat homo, si hoc non placeat Deo? Lib. 5, epist. 3 ad Quendam Archiepiscopum.

91. Si qui Deo displicent, sunt miseri: quibus placere contigit, proculdubio felices erunt. De Abrahamo.

92. Pax super ipsum est, cui Deus semper placet. Super Psal. xxiv, vers. ult.

93. Si quis in hoc mundo vult multis gratis haberi, Det, capiat, querat, placent, pauca, nihil, 2, 2, quest. 117, art. 4.

94. In omnibus bonis que agis et dicis, Deo placere studeas: qui autem sibi placet, stulto placet, et Deo displicet. In Valle Illiorum, cap. 7, sect. 2.

95. Discat prius displicere seculo, qui placere vult Christo. Homil. 17, de Bono martyrii.

SENTENTIE PAGANORUM.

96. Malherum veris offendere, quam placere adulando. Lib. 2, de Clement. ad Neron., cap. 2.

97. Nunquam volui populo placere: nam que ego scio, non probat populus; que probat populus, ego nescio: quis enim placere potest populo, cui placet virtus? Epist. 29.

98. Quid stultius, quam aliquem eo sibi placere, quod ipse non fecit? Epist. 74.

99. Placeat homini quidquid Deo placet. Ibid.

100. Non quam multis, sed qualibus placeas, cogita. De Quatuor virtutibus.

101. Non quam multis placeas, sed quibus stude. De Moribus.

102. Maximum in eo vitium est, qui non melioribus vult placere, sed pluribus. Ibid.

103. Multitudini placere, ne satagas. Sent. 161. Vult etiam tit. Colere, sent. 53; Delicere, sent. 14; Displacere, fere per totum. Egrege, sent. 133; Fano, sent. 16; Lucius, sent. 12; Opus, sent. 54; Ornatu, sent. 63; Persona, sent. 12; Poetia Dei, sent. 57; Paldicia, sent. 25; Remunatio, sent. 34; Servire Deo, sent. 7; Stultitia, sent. 17.

POENA.

Definitio. Poena est supplicium, quo quis ob delictum afficitur.

SENTENTIE PATRUM.

1. Impius ipse sibi poena est, justus autem ipse sibi gloria: et utrique aut honorum aut malorum operum merces ex seipso solvitur. Lib. 1 Offic., cap. 12.

2. Omnis poena, si justa est, peccati poena est, et supplicium nominatur. Prose.

3. Si autem injusta est poena (quoniam poenam esse nemo ambigit) injusto aliquo dominante homini imposita est. Lib. 1, Retroact., cap. 9.

4. Est iustitiam pulchritudo, cum benignitatis gratia concedenda, ut quoniam bonorum inferiorum dulcedine decepti sumus, amaritudine poenarum erudiamur. De Vera Religione, cap. 15.

5. Qui injuste se ordinat in peccatis, iuste ordinatur in poenis. Epist. 120, ad Timotheum.

6. Quisquis poenas non vult lucere pro peccatis, inimicus est sequitibus. Lib. 7 de Genesi ad lit., cap. 20.

7. Poena proprie dicitur læsio, que punit et vindicat quod quisque commisit: ille igitur po-

THOMAS A KEMPIS.

S. VALER. EPISC.

SENECA.

MITTE PHILOSOPH.

COLLECTOR.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

nam tenet, qui semper puniti quod commississe dolet. De Vera et falsa poena, cap. 19.

8. Qui solus est sine culpa, solus est et sine poena: sed quoniam nullus est sine culpa, ideo nullus sine poena vivere debet. Serm. 24, ad Fratres in eremo.

9. Ubi major poena, major victoria est. Ibid., serm. 45.

10. Nemo injuste poenas hinc. Lib. 4, de Lab. arbit., cap. 4.

11. A Deo poenam mereamur aut premium. Ibid., lib. 2, cap. 1.

12. Diversitate poenarum, diversitas agnoscutur meritorum. Epist. 162.

13. Peccantem justa poena sequitur. Lib. 8, Confess., cap. 5.

14. Diaboli, quos invenierit sui similes, secum ad poenas trahunt. De Agone Christi, cap. 2.

15. Iuste mali poenas patiuntur. Ibid., cap. 7.

16. Nullus cruciatus poenarum temporalium potest plenius iniquorum cruciatibus comparari. De Catech. rad., cap. 24.

17. Si nunc omne peccatum manifesta plecteretur poena, nihil ultimo iudicio reservari putaretur. Lib. 4 de Civit. Dei, cap. 8.

18. Non quisquam de vitis naturalibus, sed de voluntariis poenas luit. Ibid., lib. 12, cap. 3.

19. Barissimi sunt, qui nullas in hac vita, sed tantum postea poenas luant. Ibid., lib. 21, cap. 14.

20. Nullus debet peccata recipi veniam, nisi quatenusque solverit poenam. De Continent., cap. 6.

21. Bonus omnia sive per poenas, sive per præmia iustitia moderate disponit. Contra Adversum, cap. 17.

22. Comes morienti, aut vita erit, aut poena. De Episcop., cap. 6.

23. Bonam voluntatem sequitur corona, malam sequitur poena. Lib. 2 de Actis cum Felice, cap. 12.

24. Nascentur proles ad poenam, nisi renascatur ad vitam. Lib. 1 de Nuptiis, cap. 17.

25. Qualis et quanta poena cuiusque culpa debetur, divini iudicis est non humani. De Natura boni, cap. 9.

26. Tolerare malum bonus, ut venias ad præmia bonorum, ne mittaris in poenam malorum. Tract. 56, super Joan.

27. Proditor est poena quam culpa, ne parva putaretur culpa, si cum illa finiretur et poena. Ibid., tract. 124.

28. Par esse non debet poena, ubi dispar est causa: et dispar esse non debet poena, ubi par est causa. Epist. 326, ad Abbat. Lessiensis, pro reconciliatione fratris Roberti.

S. BERNARD.

29. Iustum est ut qui æternaliter peccato perfrui voluit, æternaliter poenam inveniat: et quorum voluptas non habuit finem peccandi, non habeat finem torquendi. Super Luc., cap. 6, in illud: Eadem mensura, etc.

30. Vere levis reputanda est omnis poena, qua evaditur æterna: levis est enim parum poena pungi, quam gladio occidi. Serm. 4, in die Ciner.

31. Poena pressens, si afflicti animum convertit, finis est culpe præcedentis: si tamen ad timorem inaniæ convertit, initium est poenæ sequentis. Serm. 4, Dom. 2, post Pascha.

32. Tanto quisque poenam facilius et acrius sentit, quanto natura est vivacior. In Fasciculario, cap. 8.

33. Solatium est miseris, socios habere poenarum. Lib. 3, Compend. theol. verit., cap. 7.

34. Gravior poena est, que usque ad interiora descendit. Super Psal. xxxvii, vers. 3.

35. Iusti poena non patientis culpa, sed facientis invidia est. Super Psal. xi, vers. 8.

36. Dignus est male, ille peius tractari ab aliis qui alios prior male tractavit. In Elocut. super cap. xxxii, Job.

37. Poena impii, crudelitas est iusti. Super illud Genes. xix: Verso est in scabum iustus.

38. Beatus vere, qui hic poenas dedit scelerum: futurus non habebit. Super illud Job 5: Beata homo qui corripitur.

39. Qui sibi nunc in culpa parcat, ei postmodum in poena non parcat. Lib. 11 Moral., cap. 17.

40. Poena interrogat, si quietus quis veraciter amat. In Profat. expost., super cap. iii Job, num. 5.

41. Solos poena a supplicio liberat, quos immutat: nam quos presentia mala non corrigunt, ad sequenda perducunt. Lib. 9 Moral., cap. 24.

42. Poena interrogat, si veraciter cognoscimus culpam. Ibid., lib. 25, cap. 6.

43. In poena sua oculos aperit, quos in culpa clausos tenuit. Lib. 25 Moral., cap. 3.

44. Iniquus sepe, qui poenam quam meretur, repente non suscipit: hoc ipsam Deo non estimat displicere quod facit. Ibid.

45. Nonquam culpam suam reprobat, nisi in poena cognoscatur: et quia poena differitur, culpa despiciatur. Ibid., cap. 7.

46. Omne quod hic agitur, poena et miseria est. Ibid., lib. 11, cap. 26, super illud Job xiv: Brevis est tempus.

47. Poena pressens, si animum afflicti convertit, finis est culpe præcedentis: si autem ad timorem homini minime convertit, initium est poenæ sequentis. Lib. 9 in Registro, tract. 3, cap. 25, epist. 25, ad Venantium episcopum Syriacum.

S. DOMAN.

CASSIODOR.

FRANCISCUS TITELA.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR MAGNUS.

43. Quicumque stultus est in culpa, erit sapiens in poena. Et hab. in *Infer. Gratiani*, dist. 33, can. Qui ea.

49. Pro qualitate et quantitate peccatorum redditur poena tormentorum: non enim equalis poena debetur ei, qui parum peccavit, et ei qui multum. Serm. 2, *Dom. 3, post Pent.*

50. Omnis poenarum finis, honorum exordium est, et dolor proficit ad sanitatem. Lib. 2 super *Atheum*, cap. vii, super illud: *Et erit terra in desolationem*, etc.

51. Omnis poena malum est, sed non omnis poena mala est. *De Orat. Dom.*, cap. 16.

52. Poena quam fugit hic peccator, transitoria est: quam incurrit, aeterna. Lib. 4 *Miscellan.*, codic. 2, tit. 101.

53. Poena peccati vicem janitoris obtineat, quia semper comitabitur te, sive introcas, sive excas. Super *Genes.*, cap. 4.

54. Solutum est misero, socios habere poenarum. Super *Deut.*, cap. 1.

55. Ut probet, aut purget, aut puniat, aut venereatur, aut Christi paleat gloria, poena datur. Super *Job.*, cap. 1.

56. Miserabiliter cruciatur, qui causam sui cruciatum non attendit. *Ibid.*, cap. 10.

57. Triplici culpa triplex poena respondet: peccato in Deum, carentia visionis Dei; peccato in proximum, ignis inextinguibilis; peccato in seipsum, vermis immortalis. Super *Isai.*, cap. 13.

58. Homo in poena nascitur, et in poena moritur, et ideo in poena vivere debet. *Ibid.*, cap. 30.

59. Nemo se confidat expertum a poena, qui se novit immittenti a culpa. Lib. 4 *de Contemptu mundi*, cap. 29.

60. Major est poena dilata, quam subita: et molestius supplicium, quod praemisso terrore differret. Homil. 25 *ex divers. in Math.*

61. Gravior est poena, quae ad hoc tardat, ut duntaxat feriat: subita enim cito percussit, dilata seneratam poenam resiliunt. *Ibid.*

62. Poena hic inflicta, liberat a poena futura. *Cone. 3 de Lazar.*

63. Peccatum sanies est, poena ferrum medicinale: sicut saniem habens, si non secat, tunc in majoribus est malis, ita peccatus si non puniatur, omnium est miserimus. Homil. 6 *ad Pop. Antioch.*

64. Illic coronae, ubi poenae. *Ibid.*, homil. 67.

65. Est poena duplex, cum et ipsa sentitur, et causa ignoratur. Epist. 439.

66. Quanto status fuerit altior, tanto poena delinquentis gravior. Lib. 4, homil. 3, *ad Monachos.*

67. Copia penitentium non tollit poenam, sed suget. Epist. 14 *ad Nicol. presbyt. Mariceu.*

68. Christus sicut peccatum, quod poena dignum est, non admisit: ita poenam peccati nostri suscepit, ut per indebitam poenam suam, debita aliuereit culpam nostram, ut per hoc amitteret diabolum, qui reos tenebat, dum unum interfect, qui nihil peccati admiserat. Lib. 1 *de Sum. bono*, cap. 14, sent. 12.

69. Crescit Sanctorum gloria, dum debita damnantur impij poena. Lib. 1 *de Sum. bono*, cap. 30, sent. 3.

70. Non grave est eos, qui gravia perpetrarunt, gravibus quoque poenis afflicti: sed eos, qui nihil grave commiserunt, gravia perpeti, prorsus gravissimum est. Lib. 3, epist. 26 *ad Casium presbyt.*

71. O tu! qui poenae reus es, non mereberis misericordiam, si irascere ad poenam: quin potius intelligas dignae te pati quod poteris, ut misericordiam consequaris, et possis ad pristinum statum revocari. Homil. 10, in cap. 16 *Esch.*

72. Quamvis abominanda videantur, plurimum tamen praesent poenae insipientibus, quemaliquid medicinae silva corporeo morbo laborantibus. *De Agricultura.*

73. Plurimi poenas peccatorum suorum perferunt, et intelligere causam poenarum nemo dignatur. Lib. 3, *de Tribuna. Dei.*

74. Sita cuique nequitia sufficiens poena est. Epist. 32, *ad Fratrem.*

75. Quisquis longo tempore poenae expertus manet, cum par est infelicissimum haberi, qui neque Deo, neque homini curae sit. Epist. 44 *ad Joannem.*

76. Ineffabilis Dei clementia poenas minuat, ne poenas inferat: cum vero non veriti fuimus minas, tunc experientia eas percipimus. Sect. 2, super *Ezech.* in illud: *Afflicto ecce veni*, etc.

77. Poenae purgant peccata, humiliant reos, provocant honores ad amorem Dei. Opusc. 6, super *symbolum Apost.*, art. 1.

78. Poena voluntaria in hac vita suscepta multo plus parat, quam poena post mortem inflicta. *De ultimo Adventu. Christi.*

79. Licet poenae quandoque sint absque culpa personae, semper tamen sunt in culpa naturae. Super 2 sent., dist. 37, art. 4.

80. Poena non facit aliquem reum, sed culpa justam exigit poenam. Serm. 14 *ad Novit Divis. 7.*

SENTENTIA PAGANORUM.

81. Poenae sunt medicamenta quaedam, medicamenta autem per contraria fiunt. Lib. 2, *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 3.

82. Levis est, si ferre possum: gravis est, si ferre non possum. Epist. 24

S. IUD. MISC.

S. ISID. VEL.

ORIGEN.

PHILO JUD.

SALVIANUS.

S. SYNESES EPISC.

S. THEOPH.

S. THOMAS AQUINAS.

THOMAS A KEMPIS.

AMBROSIUS.

SENECA.

83. Prima et maxima peccantium est poena peccasse. Epist. 97.

84. Dat poenas quisquis expectat: quisquis autem meruit, expectat. Epist. 105.

85. Poena poena dilata exigi, non potest exacta revocari. Lib. 2 *de Ira*, cap. 23.

86. Jam sibi poenas dedit, qui peccavit. *Ibid.*, cap. 30.

87. Impunitatis genus est, jam non habere poenae locum. Lib. 1 *de Clement. ad Nevon.*, cap. 21.

88. Satis est poenarum, potuissis puniri. *De Moribus.*

Vide etiam tit. *Demotio*, sent. 41; *Delectatio*, sent. 68; *Flagellum Dei*, sent. 173, 234; *Gaudium*, sent. 91; *Ira Dei*, sent. 25; *Lazio*, sent. 20; *Martyrium*, sent. 166; *Providentia Dei*, sent. 59; *Punitio*, sent. 40; *Remuneratio*, sent. 8; *Sententia*, sent. 36; *Timor poenae*, per totum; *Venia*, sent. 56.

POENAE TIMOR.

Vide *rimos var. z.*

POENITENTIA.

1. IUD. MISC. *Etyologia.* Poenitentia appellata est, quasi poenitentia: eo quod ipse homo in se puniat penitendo, quod male admisit. Lib. 6, *Etymol.*, cap. 18.

2. ALANUS DE BEPHE. *Definitio.* Poenitentia est dolor voluntarie susceptus satisfaciendi pro peccatis, et porro cavendi peccata. Part. 3, serm. 4, regina 14, cap. 23.

3. ANTONIN. Poenitentia est virtus, qua peccata commissa plangimus, et odimus, et ea ulterius committere nolumus. Part. 4, tit. 5, cap. 14.

4. AUGUST. Poenitentia vera est poenitenda non admittendo, et admissa delere. *De Ecclesiis dignat.*, cap. 54. Penitere est poenam tenere, ut semper puniat in se ulciscendo, quod commisit peccando. *De vera et falsa poenitentia*, cap. 19.

5. BONAV. Poenitentia est vindicta semper puniens in se quod doluit commisisse. *Ibid.*

6. CASTORON. Poenitentia est antea delere, et stenda iterum non committere. Serm. 11, *ad Fratres in cretao.* Nihil aliud est poenitentia, quam voluntaria poena pro peccatis assumpta. Serm. 2, *de Plur. Mart.* Quid est aliud poenitere, nisi trisci sibi, ut horreat quod fecit, et cruciatu a se exigat, ne iudex potius iratus affligat? Super *Psalm. iv*, vera, 5; *Irascimini*, etc.

7. GREG. INT. Poenitentia est correctio male mentis. Super *Math.*, cap. 4.

8. GREG. NYSS. Poenitentia est dissolutio et eversio peccatorum, quae vel re, vel cogitatione sunt admissa. *In eos qui alios iudicant.*

9. HUGO CARD. & JOANNE BARASC. Poenitentia est correctio animae. Super *Psalm. xxxv.* Poenitentia est ab eo quod naturae adversatur, ad id quod naturae consentaneum est: atque a dia-

bolo, ad Deum per pie vite studia, et labores reditus. Lib. 2 *de Fide orthodoxa*, cap. 30.

Poenitentia plena et perfecta definitio est, ut peccata pro quibus poenitentiam gerimus, vel quibus nostra conscientia remordetur, nequaquam ulterius admittamus. Collat. 20, *Abbat. Piusqfi*, cap. 5.

Poenitentia est iustitia, qua quis inclinatur punire malum, vel emendare quod in se reperit. Part. 4 *de Descript. termin.*, cap. *Iustitia.*

Agere poenitentiam nihil aliud est quam profiteri et affirmare se ulterius non peccaturum. *De divinis Inst.*, lib. 6 *de Veru cultu*, cap. 13.

Poenitentia est vera ab omnibus extra Deum aversio, et integra ad purissimum certissimumque bonum, illud quod Deus ipse est, conversio. In *Apolog. pro Thaulero*, cap. 5.

Poenitentia vera est dolor cordis, et amaritudo animae pro malis, quae quisque commisit. Lib. 4, dist. 17.

Vera poenitentia est abominatio peccati, cum volo cavendi, confitendi, satisfaciendi. Part. 1 *de Potestate ligandi et solvendi*, cap. 5.

Poenitentia est quedam specialis virtus, qua homo operatur ad praeteritum peccati destructionem, et detestationem. Part. 3, *Sunnae*, quest. 85, art. 2.

Descriptio. Poenitentia est revocatio baptismatis. *Prose.*

Poenitentia est secunda vitae conventio ad Deum. Poenitentia est humilitatis empor.

Poenitentia est corporeae consolationis perpetua et iugis repudiatio.

Poenitentia est seipsum semper condemnans cogitatio, securae cuiusque sui cura.

Poenitentia est spes illa, inidelicitatisque et desperationis abnegatio.

Poenitentia est vera confessio liber.

Poenitentia est reconciliatio Domini per bona opera peccatis repugnancia.

Poenitentia est conscientio emendatio.

Poenitentia est voluntaria eorum rerum omnium, quae affligant, toleratio.

Poenitens est cruciatum sibi semper opifex.

Poenitentia est valida ventris afflictio, animaque in sensu firmissimo iugis reprehensio. Gradus 5. *Divisio.* Tres sunt species poenitentiae: simulatio et instructiva, ut in Esau et in Saul; crudelis et desperata, sicut in Cain et Juda; Utilis et consummata, sicut in Maria et Zachaeo, istius poenitentiae partes sunt quinque: contritio in corde; confessio in ore, maceratio in carne, correctio in opere, perseverantia in virtute. In suis *Sent.*, verbo *Tres.*

Poenitentiae tres sunt partes: contritio cordis

JOAN. CASS.

JOAN. GERS.

LACT. FIRM.

LUDOVICUS HROSTOS.

PETRES LOMBARDES MAG. SENT.

NICH. A. S. VICTORE.

S. THOMAS AQUINAS.

S. JOAN. CLIV.

HUGO CARD. & S. BONAV.

confessio oris, satisfactio operis. Super *Ecclesiasticis*, cap. 17. Et *S. Bonavent.* super *Psalm.* lxxx.

POENITENTIAE TRES SUNT PARTES: prima contritionis, secunda confessionis, tertia satisfactionis, *Prose.*

Prima mentem lavat, secunda refrigerat, tertia fovendat. Prima debetur Deo, secunda prelato, tertia proximo.

Deo debemus contri, prelato confiteri, proximo bene operari. *Serm. 10, in Die Classum.*

S. BONAV.

Comparatio. Sicut virus serpenti vilam conservat, sed homini mortem perinat et sicut lignis aurum probat, et virgulis temperat: sic eadem poenitentia, non omnibus est imponenda, sed diversis diversa. *Prose.*

Sicut talpa moritur in luce, et sub terra vivit: et sicut ignis quem cetera animalia timeant, salamandram nutrit; et sicut homo sub aqua moritur, ubi piscis delectatur: sic eadem poenitentia non omnibus est injungenda, sed diversa diversis. *Tit. 2, Dicitur, cap. 1.*

SUNT TRES PARTES.

S. ALANUS DE RUPE.

1. Poenitentia est curatio vitiorum, reparatio virtutum, reparatio virtutum, confusio demonum, letitia angelorum, medicina peccatorum. *Part. 3, serm. 4, regina 14, cap. 23.*

S. ALBERTUS MAGNUS.

2. Falsus est poenitentia, quando unum peccatum emendatur, et de alio non curatur. *Part. 1, de Poenitentia, serm. 44.*

S. ANDREAS.

3. Studeant qui agunt poenitentiam, quomodo agere debeant, quo studio, quo affectu, qua mens intentione, qua interiorum concussione viscerum, qua cordis conversatione. *Lib. 2, de Poenit., cap. 6.*

4. Tanta poenitentiae medicina est, ut mutare videatur suam Deum sententiam. *Ibid.*

5. Facilius juveni qui innocentiam servaverint, quam qui congrue egerint poenitentiam. *Ibid., cap. 10.*

6. Peccati: o quantum valent tres syllabae, tres enim syllabae sunt, Peccavi, sed in tribus syllabis flamma sacrificii cordis poenitentis ad caelum ascendit. *In Eucharistia, ad poenitentiam.*

7. Nichil peccare solius est Dei, emendare, sapientis est, et corrigere eruditi, et poenitentiam gerere peccati: id tamen difficile est in hac vita homini. *Prose.*

8. Quid enim tam rarum, quam ut invenias virum, qui scilicet coarguat, et factum condempnent suum?

9. Rara itaque confessio de peccato, rara poenitentia, rara in hominibus veritas ipsius asseritio.

10. Repugnat enim natura, repugnat verecundia: natura, quia omnes sub peccato, et qui car-

nom gerit, culpe obnoxius est: repugnat ergo natura carnis, et illicebat sicuti innocens, in tegeatistiquo.

11. Repugnat etiam verecundia, quia erubescit unusquisque propriam culpam fateri: dum praesentia magis quam futura cogitat. *Lib. 1, epist. 3, ad Simplicianum.*

12. Pigra est verecundia est poenitentia, quia premitur et revocatur praesentium pudore. *Ibid.*

13. Prudentis est prospicere, ne frequenter eum poenitent sui: nunquam enim poenitere, solus est. *Def. Lib. 10, epist. 82, ad Verullos, Eccl.*

14. Peccavit David ut solent Reges, sed poenitentiam gessit, levit, ingenuit, quod non solent Reges. *Lib. 1, de Apologia David, cap. 4.*

15. Vera medicina est, gerere poenitentiam: quae tunc legitime praedicta est, quando medicus venit et coelo, qui non exasperaret vulnere, sed sanaret. *Super Psalm. xxxvii, in praefat.*

16. Fidelior factus est Petrus, postquam fidem se perdidisse desisset; atque ideo majorem gratiam reperit, quam amisit. *Serm. 47 de Fide Petri.*

17. Si quis senserit aliquod mortali in se damnum, nisi poenitentiam egerit, aeterna illum flamma trucidabit. *Part. 2, lit. A, cap. 8, § 5.*

18. Sicut baptisimus est janua omnium sacramentorum, ita poenitentia est secunda tubula post naufragium. *Part. 3, lit. 1 de Matrimonio, cap. 49, § 11.*

19. Poenitens debet videre praeterita, ut defleat; futura, ut caveat; prospera, ne elevent; adversa, ne deprimant; superiora, ut sapiant; inferiora, ut desipiant; interiora, ut sibi in Deo sapiant. *Serm. Dom. 4, Quadrag.*

20. Poenitentia est cibus peccatorum. *Serm. in die Pasche.*

21. Tunc poenitentia prodest, cum poenitens emendandi voluntatem habet. *Prose.*

22. Sublata vero copia recte faciendi, inutilis est dolor et irrita poenitentia, Homil. de Divite et Lazaro.

23. Ne quomquam potes ab errore ad veritatem, vel a peccatoque suo magno, sui parvo peccato ad correctionem sine poenitentia posse transire. *Epist. 48, ad Vincentium.*

24. Non solum cum agitur poenitentia, verum etiam ut agatur, Dei misericordia necessaria est. *In Eucharistia, cap. 82.*

25. In actione poenitentiae non tam consideranda est mensura temporis, quam doctoris. *Ibid., cap. 65.*

26. Poenitentia aboleri peccata indubitanter credimus, etiam si in ultimo vite spiritu admis-

S. ANTONIUS.

S. ANTONIUS DE PADUA.

S. ASTERIUS.

S. AGOSTUS.

sum quem poenitit. *De Ecclesiasticis dogmatibus, cap. 80.*

27. Qui per poenitentiam peccata diluit, angelice felicitatis consortes in aeternum erunt. *Lib. 1 de Mirab. sacra Script., cap. 2.*

28. Poenitentia languores sanat, leprosum curat, mortuos suscitatur, vitia fugat, virtutes exornat, mentem mundit, et roborat, omnia saliat, omnia reintegrat, omnia iustificat, similitudinem angel, gratiam conservat, claudis gressum, aridis copiam, caecis restituit visum, temperat successus, constringit impetus, moderatur excessus. *De Vera et falsa poenit., cap. 1.*

29. Poenitentis genitrix, fletus, et lamentatio hoc acquirit, ut et veniam mereatur et reformationem. *De quaest., Veteris et novi Test., quast. 102.*

30. Temerarius est, qui peccatum non abhorret, sed cum peccat, ad poenitentiam recurrit. *De Vera et falsa poenit., cap. 7.*

31. Poenitentia efficax est et fructifera, neminem relinquens sine venia. *Ibid., cap. 8.*

32. Quem poenitit omnino poenitit, et dolorem lacrymis ostendit. *Ibid., cap. 10.*

33. Semper dolendum est in vita: ubi enim dolor finitur, deficit et poenitentia: si poenitentia finitur, quid relinquatur de venia? *Prose.*

34. Tandem gaudet et speret de gratia, quando sustentatur quis a poenitentia. *Ibid., cap. 13.*

35. Periculosissimum est, et interitum vitium, post mortem protrahere poenitentiae remedium. *Ibid., cap. 17.*

36. Poenitentia acquirit indulgentiam, sine qua nemo pervenit ad vitam. *Ibid., cap. 2.*

37. Recte poenitens quidquid sordium post purificationem contraxit, oportet ut aliquid saltem lacrymis mentis. *Ibid., cap. 9.*

38. Timendum est de poenitentesoro, multos enim solet serolina poenitentia decipere. *Ibid., cap. 17.*

39. Poenitentia omnibus utilis est, nec spem auferens, nec temeritatem concedens, sed digne et vere suscepta, promittit non solum indulgentiam, sed certa praemia. *Ibid., cap. 20.*

40. Petrum nisi Dominus respexisset, nunquam poenitentia motus amare levisset. *Lib. 3 Hypognostic., cap. 9.*

41. Poenitentia res est optima et perfecta, quae defectos revocat ad perfectum. *Ibid.*

42. Multi quos peccare non pudet, agere poenitentiam pudet. O incredibilis insania! de vulnere ipso non erubescit, de ligatura vulneris erubescit. Nonna patrum modum loquens de potius est? confugit ergo ad medicum, ago poenitentiam. *Super Psalm. 1, vers. 4.*

43. Tunc cum venerit iudicii tempus, correctionis locus non erit, sed tantum damnationis; et

erit ibi poenitentia, sed infructuosa, quia sera. *Prose.*

44. Vis ut fiat fructuosa? non ait sera. Considera, hodie te corrige. *Super Psalm. 11, vers. 6.*

45. Violentia poenitentia cedat consuetudo peccandi. *Tract. 49, super Evang. Joan., cap. 11.*

46. Quid est infelicis, quid perversus, quam de ipso vulnere quod latere non potest, non erubescere, et de ligatura illius erubescere? *De Poenitentiae medicina, cap. 3.*

47. Noli timere, ades in itinere auxiliator, qui in Aegypto non defuit liberator: noli timere, aggredere viam, praesum securus. *De Ulit. poenit., cap. 1.*

48. Quem poenitit, ita poenitit, ut ulterius jam lugenda non committat. *De Rectitud. catholice conversationis.*

49. Ipsa impoenitentia est Spiritus sancti blasphemia, quia ille quid loquor imponit peccato est ligatus, dono Spiritus sancti resistere videtur. *Serm. 11, de Verbis Domini.*

50. Propter dolorem salubrem poenitentiae in fletu Domini poenit officium: in risu, hoc est in gaudio, beneficii. *De Verbis Apost. serm. 9.*

51. Si poenitens es, poenit te: si non poenitit te poenitens non es. Si ergo te poenitit, cur facis quod male fecisti? si fecisse te poenitit, noli iterum facere: si adhuc facis, certe non es poenitens. *Homil. 41 ex 121 Homil.*

52. Si quis positus in ultima necessitate aggritudinis suae voluerit accipere poenitentiam, ei accipit, et mox reconciliatur, et hinc vadit: faber voluit, non illi negamus quod petit, sed non praesumimus quia bene hinc exit. *Prose.*

53. Non praesumo, non vos fallo, non praesumo: fidelis bene vivens, securus hinc exit: baptizatus ad horam, securus hinc exit: sanus agens poenitentiam, et reconciliatus, et postea bene vivens, securus hinc exit. Differens autem et agens poenitentiam ad ultimum et reconciliatus, si securus hinc exit, ego non sum securus.

54. Unde secutus sum, dico et de scientiam, unde non sum securus poenitentiam dare possum, ageritatem dare non possum.

55. Nunquid dico, damnabitur? Non dico, sed dico etiam liberabitur? Non. Et quid dicitis nihil nescio, non praesumo, non promitto, nescio.

56. Vis te de dubio liberare, vis quod incertum es evadere? ago poenitentiam dum sanus es.

57. Si enim agis veram poenitentiam dum sanus es, et invenierit te novissimus dies, curae ut reconciliaris: si sic agis, securus es. Quare securus es? quia agis poenitentiam eo tempore quo et peccare potuisti.

58. Si autem tunc vis agere poenitentiam ipsam,

UNIVERSITATIS
LIBRARIUM
UNIVERSITATIS
LIBRARIUM

UNIVERSITATIS
LIBRARIUM
UNIVERSITATIS
LIBRARIUM

quando jam peccare non potes, peccata te dimiserunt, non tu illa.

59. Sed unde scis, inquit, nisi forte Deus dimittat mihi? verum dicis. Unde? Nescio: illud scio, hoc nescio. Nam ideo tibi de poenitentiam, quia nescio: nam si scirem tibi nihil prodesse, non tibi darem; si scirem tibi prodesse, non te admonerem, non te tererem.

60. Dom res sunt: aut ignoscitur tibi, aut non ignoscitur. Quid horum tibi futurum sit, nescio: ergo tunc certum, dimitte incertum. *Ibid.*

61. Poenitentiam ago: quidquid enim feceris, quaecumque peccaveris, offline in hac vita es, unde te Deus, si sanare nolle, auferret. *Ibid.*, homil. 50.

62. Poenitentiam certam non facit, nisi odium peccati et amor Dei. *Serm. 3 de Nativit. Dom.*

63. Quando sic te poenitet tibi amarum sapit in animo, quod ante dulces fuit in vita; et quod te prius oblectabat in corpore, ipsum te cruciet in mente: jam tunc bene ingenuitatis ad Deum, et vere te poenitet. *Ibid.*

64. Ista est vera poenitentia, quando sic convertitur quis, ut non revertatur: quando sic se poenitet, ut non repetat. *Ibid.*

65. Quid infelicis, quid perversus, quam de ipso vulnere quod latere non potest non erubescere, et de ligatura illius erubescere? *Homil. 50, et vna Homil.*

66. Poenitentia vera, non amorum numero consistit, sed amaritudine animi. *Prose.*

67. Non longitudinem temporis tantum requirit Deus, quantum affectum sinceritatis poenitentia pensat. *Serm. 3 Dom. 4 Quadrag.*

68. Fidelior factus est Petrus postquam fidem se perdidisse deservit, atque ideo majorem gratiam reperit quam amisit. *Serm. 2 de Calceata S. Petri.*

69. Poenitentia mater est omnium honorum. *Serm. 44 ad Fratres in eremo.*

70. Poenitentia illa digna et bona est, quae peccata perita deplorat, sic ut deplorata iterum non committat. *Prose.*

71. Qui sic peccata deplorat, ut iterum peccata committat, adhuc poenitentiam agere ignorat.

72. Qui dissimulat, irrisus est: et non poenitens, qui adhuc agit cupis se poenitet. *Ibid.*

73. Si casu qui instigante diabolo ac suadente peccaverit, ad poenitentiam, quae est medicamentum lapsorum, tota animi virilitate confugiat. *Ibid.*, *Serm. 60.*

74. Qui tempus poenitentiae datum negligit, frustra ante tribunal Christi processit. *Prose.*

75. Ibi a Deo non potest mereri quod petit,

qui hic noluit audire quod jussit. *Ibid.*, *Serm. 71.*

76. Inanis est poenitentia, quam sequens culpa inquinat. *Hab. in Decret. Gratiani, pari. 2 de Penit., dist. 3, can. Inanis.*

77. Natura quam fecit Deus de nihilo, potest quam peccavit, cogitur ad poenitentiam. *Lib. 2 de Gen. contra Manich., cap. 29.*

78. Quicumque Dei auxilio corriguntur, quod amiserant peccando, se ponitendo recuperant. *De Morib. Eccles., cap. 34.*

79. Nihil aliud agit quem veraciter poenitet, nisi ut id quod male fecerit, impositum esse non sinat. *Epist. 34.*

80. Poenitentia animi quaedam mors est. *Lib. 4 de Doctrina Christ., cap. 19.*

81. Age poenitentiam de praeteritis malis. *Epist. 70.*

82. Peccata quam male agendo committitur, possunt et poenitendo sanari. *In Enchirid., cap. 86.*

83. Quicumque compunguntur homines poenitentia peccatorum, homines sunt. *Annot. in Job., cap. XXXV.*

84. In judicio sera erit et infructuosa infidelium poenitentia. *Ibid., cap. 37.*

85. De conversione nullus desperandum est, quando patientia Dei eum ad poenitentiam adducit. *Lib. 4 de Baptismo contra Donatistas, cap. 44.*

86. Poenitentia non est alienae naturae, sed voluntatis nostrae. *Lib. de Actis cum Felice, cap. 8.*

87. Deus sanat poenitentes peccata confessos. *Ibid.*

88. Inexcusabilis est omnis homo quem et admonitum poenitere non vult in malo. *De Cultiva agri Dom., cap. 3.*

89. Si me poenitet, parcis: in super dum differo, praestolaris. *Lib. Medit., cap. 2.*

90. Poenitentes, si tamen estis poenitentes et non estis irridentes, mutate vitam. *Homil. At ex iam Hom.*

91. Ne desperando augeamus peccata, propositus est poenitentia portus. *Ibid., homil. 27.*

92. Quisquis poenitentiam recusat humilitatem, Deo propinquare non cogitat. *Ibid., homil. 50, cap. 4.*

93. Non vehementius diabolum prosternumus, nec aciores ei dolores infligimus, quam cum plagas peccatorum nostrorum confitendo et poenitendo sanamus. *Ibid., cap. 3.*

94. A peccato illiciti sumus! per poenitentiam curamur: poenitentia porro remota jejuniis, inanitas et infrugifera est. *Homil. 4 de Jejunio.* *Hab. apud D. Joan. Damasc., lib. 2 Parall., cap. 86.*

95. Mali remedium cape, cape lapsus tui reputatum in poenitentia pharmacum. *Orat. 20.*

S. BASILIUS
MAONIS

S. BASILIUS
SERLIP.

V. BEDA. 96. Tale est genus vitiorum, ut nisi praeteritum celeri poenitentia deleatur, alia ex indo oriatur. In suis *Proverb., verbo Tale.*

S. BEANARD. 97. Poenitudo sine correctione non proderit: in poenitudine enim mens accenditur, in correctione ardet. *Serm. 3 Vigil. Not.*

98. Poenitentiam habere, dolere est; poenitentiam agere, remedium doloris est. *Serm. de Convers. ad Clericos, cap. 5.*

99. Poenitentia quae per corpus geritur, brevis est et levis: brevis, quia corporis morte terminatur; levis, quia per societatem corporis fertur facilis. In suis *Sent., verbo Tres.*

100. Quisquis dum in corpore vivit, poenitentiam recte agere negligit, nullum in futuro saluti remedium obtinere poterit. *Ibid.*

101. Necessaria sunt poenitentiam tria haec; absentia, lectio, oratio. *Ibid., verbo Necessaria.*

102. Qui veraciter poenitet, laborem poenitentiae non abhorret, sed quidquid sibi pro culpa, quam odit, injungitur, facili conscientia patienter amplectitur. *De grad. humilit., grad. 9.*

103. Vera poenitentia est quando sic poenitet hominem peccasse, ut crimen non repetat. *De Inter. domo, cap. 52.*

104. Vera poenitens semper in labore et dolore est, dolet de praeteritis, laborat pro futuris cavendis. *Lib. Medit., cap. 4.*

105. Vera poenitentia est sine temporis intermissione de peccatis dolere: sic plangere commissa, ut non committantur plangenda. *Ibid.*

106. Irrisor est, et non verus poenitens, qui adhuc agit quod poenitet: quoniam inanis est poenitentia, quam sequens inquinat culpa. *Ibid.*

S. BONAV. 107. Aut constanti dolore cruciabant poenitentem vitam, aut aeterni cruciatu vexabant poenitentem animam. *Serm. 1, Dom. 4, Quadrag.*

108. Agere poenitentiam, fructuosum est, respectu hominis agentis, respectu diaboli invidentis, respectu Angeli gaudentis, respectu Dei relictantis. *Prose.*

109. Fructuosus utique et utilis est actio poenitentiae ad hominis expiationem, diaboli spoliationem, Angeli congratulationem, Dei remunerationem. *Serm. 4, in die Cinerum, in illud 49. Job, Ago poenitentiam, etc. pag. 64, col. 4, tom. 3.*

110. Cinis et siliquium, sunt arma poenitentium. *Super Luc., cap. x.*

111. Asinus Christi est, qui omnis poenitentia portat; malus asinus est, qui et saecum poenitentiae, et Dominum insidentem projicit; gravius enim onus peccator assumit. *Serm. 3, Dom. Palm., in illud Matth. xxi: Soleus super asinum.*

Tohi. III.

112. Nullus potest esse particeps gloriae, nisi perseveret ad monumentum poenitentiae. *Serm. 4, Dom. 13, post Pent., super illud Joan. xx: Maria stabat ad monumentum.*

113. Sicut baptismus est porta intrantium, sic poenitentia est porta resurgentium: quia dum per eam peccatum destruitur, homo ad innocentiam reparatur. *Serm. 3, de S. Andrae.*

114. Vere non est vera, sed falsa poenitentia: immo nec poenitentia est nominanda, ubi nulla sunt aspera, sed dulcis universa. *Serm. 2 de S. Joan. Bapt.*

115. Vere homo et non fecte debet se pro peccato punire medici more, qui aegrotum non parat, ut sanari possit. *Serm. 5 de Plur. Mari.*

116. Nihil valet poenitentiam inchoare, et eam usque ad medium trahere, si non adit perseverare. *Ibid.*

117. Poenitentia est discretè imponenda, devotè assumenda, perfecte adimplenda. *Tit. 2, Diatae, cap. 1.*

118. Bonus et perfectus poenitens fugit dishonorem, sequitur Christum, spernit mundum, et appetit coelum. *Ibid.*

119. Poenitentia angelos iustificat, impiam iustificat, impium iustificat, amissa bona revocat, vitam aeternam donat, poenitentiam aeternam vivat. *Lib. 6 Theology. vort., cap. 22.*

120. Ve mihi, si peccata mea non desolvero: ve mihi, si media nocte ad confitendum tibi non surrexero. *In Soliloq., cap. 3.*

121. Erubescimus modo parvo tempore poenitentiam agere, et non timemus sine ullo termino aeterna supplicia suslinere. *Prose.*

122. O infelix homo! de ipso vulnere non erubescis, et de ligatura vulneris erubescis: peccatum enim vulnus est, poenitentia ligatura vulneris est.

123. Tu qui poenitentiam non vis agere, sine dubio dissimulas medicamenta tui vulneribus adhibere. *Homil. 13.*

124. Tu homo sapiens, considera si iustum est, ut per totam vitam tuam vitis et peccata servas, et ad acquirendam vitam per poenitentiam jam semivivus assurgas. *Ibid.*

125. Ista quaedam formula poenitentium est, ut inchoat a lacrymis, et desinat iactitia. *Super Psalm. vi, vers. 111.*

126. Perfecta poenitentia est, futura cavere peccata, et fugere praeterita. *Super Psalm. 1, vers. 4.*

127. O conditio beata poenitentium, quae de reis efficit justos, de tristibus perenniter letos, de mortalibus absolute perpetuos. *Super Psalm. ci.*

128. Quomodo modum aridum lignum aqua s. CTIVILLIS

S. CESARIUS
ARLAV.

CASSIUS

HEROSOL. participans, flores emittit, sic et anima peccatrix per poenitentiam Spiritu sancto digna reddita, iustitiam faciemus progeniam. Cateches. 16.

THEOPH. 129. Quem peccasse poenitet, ita poenitet, ut non amplius peccando ab ira in peccantes futura fugiat. Lib. contra Manich.

ALEX.

S. EL-GIUS. 130. Cavent omnes, qui poenitentiam volunt in fine vite sue accipere; vix enim paucos videmus eam secundum quod desiderant, adipisci. Homil. 6.

131. In poenitentis maiorem in se, quique reverentiam debet exercere, ut a seipso iudicatus, non iudicetur a Domino. *Ibid.*

132. Peccator dum labitur in peccatum, non differat poenitentiam, quia nescit si tempus poenitendi accipiet, aut digne poenitebit. *Ibid.*, homil. 9.

133. Ille poenitentiam digne agit, qui reatum suum satisfactione legitima plangit, condemnando scilicet ac desudando que gessit. *Ibid.*, homil. 6.

134. Dominus paratus est semper recipere peccantes ad poenitentiam converti volentes. *Ibid.*, homil. 43.

S. EUSEBIUS EMISSEN.

135. Beatus, qui hinc mala sua deslere, qui hinc delictus suos festinat evolvere, et innocentiam, quam jam non potest reparare per baptismi iterationem, recuperare studet per summum poenitentis fructum. Homil. de Poenit. Nisiit.

136. Non pudeat poenitere, quod peccare non potuit. *Ibid.*, homil. ad Poenitent.

FRANCISCUS XAVIER.

137. Tempus poenitentis, quo se valet homo ad Deum convertere, nunc solvitur; neque ultra hoc seculum extenditur. In *Annal. super Psalms*, v, vers. 5, sect. 4.

GLOSS. DIC.

138. Elatis ratio habenda est in poenitentia. In *Decretis Gratiani*.

139. Sicut prima bona per sequentia mala, mortua et irrita fiunt; ita ipsa eadem per poenitentiam, et alia bona sequentia reviviscunt. In *Decret. Gratiani*.

140. Qui a malis sic mentem revocat, ut commissa plangat, et plangenda committere non velit, nec satisfacere negligat, vere poenitens est. *Ibid.*

GLOSS. CAN.

141. Necesso est ut cito post peccatum ad poenitentiam redeamus, ne forte diabolus per malignos spiritus in necem nostram conspiret, et meriti perpetui nos tradat. Super II *Regum*, cap. 43.

142. Quando peccator vero poenitet, aeterna poena, quam meruerat, in temporalium commutatur. Super III *Regum*, cap. xxi.

143. Vere revertens ad Deum per poenitentiam, quanto commisit peccata graviora, tanto

conari debet ad faciendum opera meliora. Super II *Paralip.*, cap. xxxiii.

144. Peccator quantumcumque magnus, si vere poenitet, et in bono terminat vitam, finaliter consoquetur vitam beatam. *Ibid.*

145. Potentia Domini bonitatis plena, opus suum propter peccata non despicit, sed per poenitentiam adiuvat, et pie fovet et nutrit. Super illud *Sap. xi: Miseris omnium*.

146. Sic poenitor, ut non sit iterandum. Super illud *Ecclesiastici: Et non iteras verbum*, etc.

147. Libenter suscipit Dominus poenitentem, eiusque occurrit et gratiam reddit revertenti, si tamen cum poenitu redeat. Super *Hierem.*, cap. iii.

148. Puniat quisque mala prioris vite, quia appropinquabit saluti, quam perdidimus, et facultas rediendi unde occidimus. Super illud *Matth. iii: Poenitentiam agite*.

149. Virtus est per poenitentiam primere veterem hominem, et vitam odisse; sed qui non fecit non modo virtutes non comprehendit, sed nec etiam supplicia fugit. Super illud *Matth. iii: Poenitentiam agite*.

150. Forma poenitentibus describitur, locus scilicet conversationis, non frequentia hominum, sed desertum; vestitus non molis ad luctum, sed asper, victus tenuis et impositus. Super illud *Matth. iii: Vox clamantis*, etc.

151. Nunquam Deus spernit poenitentiam, si eam sincero et simpliciter offeratur: etiamsi ad summum quis perveniat malorum, et inde tamen velit reverti ad virtutis viam, suscipit et libenter amplectitur. In *Decret.*, part. 2, de *Poenit.*, dist. 8, can. *Talis*.

152. Peccatum quod per poenitentiam non diluitur, suo pondere mox ad aliud transit. Lib. 25 *Moral.*, cap. 9.

153. Nulla est cogitatio reprehensionis, si non sequatur etiam lamenta poenitentis. *Ibid.*, lib. 33, cap. 5.

154. Quod fiendo insequitur, nequaquam nobis a venturo Iudice hoc obici certe speramus. *Ibid.*, lib. 4, cap. 47.

155. Qui accepta poenitentis tempora, diverfit ad culpam, districtus in ultimis iudex impensa argumenta misericordiae convertet ad poenam. *Ibid.*, lib. 47, cap. 4, num. 3, super illud: *Joh. 24, Delit et Deus locum poenitentis*.

156. Tanto arctiori manu poenitentiam mane a pollutione tergendam est, quanto se per consensum conspiciit sordidius inquinatum. *Ibid.*, lib. 4, cap. 47, super illud *Joh. 2: Invehatur amaritudine*.

157. Ne captiva mens culpe serviat, culpam a poenitentia libera non relinquit. *Ibid.*

GLOSS. III.

GLOSS. CAN.

GRATIANS.

S. CASSIUS.

REB.

158. Amaritudo presentis poenitentis extinguit supplicia sequentis ira. *Ibid.*, lib. 9, cap. 24.

159. Nilii sibi blanditur infirmitas, sed quanto sibi mali sit conscia, tanto in se benignius sit severa, et quaeque in se sentit districto ferienda, pie feriat per poenitentiam conversionis. *Ibid.*, lib. 25, cap. 4.

160. Omnis qui poenitendo corrigit aliquam quam fecit, eo ipso quo poenitet, se sibi displicuisse indicat: quia emendat quod fecit. Homil. 8, super *Ezech.*

161. Vita nostra ad tempus amarescat in poenitentia, ne aeternam amaritudinem sentiat in vindicta. Homil. 9, super *Evang.*

162. Perpendo Petrum, considero Latronem, aspicio Zachaeum, intueor Mariam, et nihil in eis aliud video, nisi spem et poenitentis exempla. *Ibid.*, homil. 25.

163. Nemo indulta poenitentis tempora parvipendat. *Ibid.*, homil. 29.

164. De omnipotentis Dei misericordia ordinate confidit, qui hoc quod peccando delinquit, poenitendo corrigit, fiendo tergit. Lib. 2, in I *Reg.*, cap. 3, super illud: *Dominus est, quod bonum est*, etc.

165. Debitum redditur pro peccato, cum peccatores affliguntur, et cruciati tergere culpas salugunt, quas carnis delectatione contraxerunt. *Ibid.*, lib. 3, cap. 4, super illud *Psalms. i: Tibi soli peccavi*.

166. Tria in unoquoque poenitente veraciter considerata sunt: videlicet conversio mentis, confessio oris, vindicta peccati. *Ibid.*, lib. 6, cap. 2, super illud: *Peccavi*, etc.

167. Minus est de anteacta vita erubescere, nisi quis etiam studeat ea que admisit poenitendo corrigere. In *septem Psalms. Poenit.*, super *Psalms. i*, vers. 10.

168. Mala quae nos egisse meminimus, fletibus puniamus; et per lamenta poenitentis pervenimus ad carmen vite: ne si affligi modo poenitendo nolimus, va postmodum, sine fine sentiamus. Homil. 9, super *Ezech.*

169. Poenitentiam agere est et perpetrata mala plangere, et plangenda mala non perpetrare. *Prosee.*

170. Nam qui sic alia deplorat, ut tamen alia committat, ad huc poenitentiam agere aut dissimulat, aut ignorat.

171. Quis enim prodest, si peccata quis in xurim desinat, et tamen avaritiae visibus anhelat?

172. Aut quid prodest, si irae culpas jam inogat, et tamen invidia facibus tabescat?

173. Quis ergo peccata deplorat, ploranda minime committat: et qui plangit vitia, perpetrare vitia timeat. Homil. 34, super *Evang.*

174. Quisquis desperans de venia, agere poenitentiam dubitat, David poenitentiam ad animum redeat. In *septem Psalms. Poenit.*, super *Psalms. iv*, in Prologo.

175. Eorum mala in Dei memoria nequaquam veniunt, qui ipsi poenitentis afflictione delere oblii non sunt. Lib. 3, in I *Reg.*, cap. 5.

176. Debet poenitens diluere poenitendo quae fecit; et non iterum revocare quod flevit. *Serm. 1, fer. 2, Litan.*

177. Nullus dignam poenitentiam agere potest, nisi Spiritus sancti gratia cor ejus ad poenitentiam emoliat. *Serm. Dom. 43, post Pent.*

178. Nullum peccatum tam magnum est, quod medicamento poenitentis sanari non possit. *Ibid.*

179. Nullus de magnitudine, vel multitudine peccatorum desperet; quia etiam magni sunt mortui animarum, omnipotens est medicus, qui non venit vocare justos, sed peccatores ad poenitentiam. *Prosee.*

180. Nullum enim vulnus peccati tam magnum est, ut per poenitentiam sanari non possit. *Ibid.*

181. Nulla medicina poenitentis non negligatur. *Serm. 2, Dom. 4, post Pent.*

182. Nulli membrorum tuorum parcas, ut soli parcas animae. *Epist. 4, ad Thimo.*

183. Non statim nobis poenitentis subsidia blandiatur, quae sunt infelicium remedia: cavendum est vulnus, quod dolore curatur. *Epist. 9, ad Salvinian.*

184. Necessaria est poenitentia, qui aut aequet criminum, aut certe excedat. *Epist. 22, ad Susannam lapsam.*

185. Secundum conscientiae molem, exhibenda est poenitentis magnitudo. *Ibid.*

186. Poenitentia non verbo agenda est, sed facto. *Ibid.*

187. Si peccaveris, o homo, festina liberanda te reconciliari Deo: ut ex mercede sudoris, et digna poenitentia recipias quod ex gratia donatum tibi, perdidisti. *Epist. 40 de Duobus Jlib.*

188. Apud Deum non tam valet memoria temporis quam doloris. In *Regula monachorum*, cap. 30, de *Poenitentia*.

189. Secunda post naufragium tabula, poenitentia est. Lib. 2, super *Isaiam*, cap. 3, super illud: *Null enim Hierusalem*.

190. Poenitentia non amat delicias, sed diabus et noctibus orat, vigilat, jejunit, jacet in sacco, non in pluma, non in serico. Super *Psalms. xviii*, vers. 19: *Qui fugis laborem in procepto*.

191. Si volueris perfecte poenitentiam agere, segregare te debes a consortio peccatorum, vel omnium malorum hominum, et fugere in altum

RAYCO.

S. JERON.

iocum, ut perfecte eam agere valeas. Super *Psalm. cxvii*, super illud: *Declinate a me maligni.*

191. O vera est poenitentia iugiter fletibus commissis diluere, et ablata non litare. *Ibid.*, *Exitus aqvarum*, etc.

192. Amaritudinem radicis doloso pomi compensat: parvula maris, spes lucri doletat; dolorum medicinas, spes salutis mitigat. Qui desiderat nucleum, frangit nucleum: poenitentiam agit, qui vult eterno bono adherere. Super *Marc.*, cap. 4, cau. 6, num. 9, super illud: *Poenitentiam*, etc.

193. Via Domini, qua ad hominis ingreditur, poenitentia est: per quam Deus ad nos descendit, et nos ad illum ascendimus. Super *Marc.*, cap. 4.

MUGO A. S. VICTORI.

194. Si quis post lapsum peccatorum, ad veram poenitentiam se converterit, cito a misericordia Iudice veniam impetrabit. Et habet, part. 2, de *Penit.*, dist. 1, cau. *Quia*, in *Decret. Gratiani*.

195. Homo, qui malum velle potest, et mulare potest, poenitentiam agere potest. Super *1 Reg.*

196. Vera poenitentia a compunctione incipit, quae per aquam lacrymarum sordes peccatorum abluat, et animam irrigando ad gemina virtutum fornicat. Super *Thren.*, in illud 2: *Deus quasi torrentem lacrymarum.*

197. O fructuosa poenitentia, mediatrix peccatorum fidissima! o secunda naufragii tabula! o refugium peccatorum, miserorum auxilium, caritatem spes, publicani foetus, humani cœcorum, solamen oculoŕum, petulantium virga, vitiorum sera, virtutum apostolica! *Prose.*

198. Sola Iudæam flectis, Conditorum arguis, Omnipotentem sternis.

199. Dum vinceris, vincis: dum cruciaris, eras: dum vulneris, sanas: dum salubriter succumbis, gloriolæ triumphas.

200. Tu sola ceteris alioŕibus, thronum gratie conscendis: David reconcilas, Petrum restituis, Paulum illuminas, publicanum apostolorum inseris choro, Mariam de prostibulo iungis Christo, Latronem inseris paradiso. Super *Joel*, in illud *Psalm. i*: *Cor contritum*, etc.

201. Tria sunt in poenitentia: dolor præteriti, satisfactio delicti, custodia futuri. Dolor culpam placat, satisfactio vitium sanat, custodia sanitatem servat. Lib. 1 *Miscell.*

NECOCARD.

202. Quamvis in tempore sanitatis securior sit poenitentia: tamen minor sera, quam nulla; ante finem tunc, ne poenitere differas, in fine confido, ut vel tunc respicias. Lib. 2 de *Sacram.*, part. 14, cap. 5.

203. Spes præni decorat poenitentiam laborem super *Gen.*, cap. 24.

204. Gradus quatuor poenitentia, primus, vitio præteritis recordatio: hinc pudor de peccato com-

misso, dolor de bono omissio, timor de supplicio promerito. Secundus, est peccati abominatio. Tertius, est peccati nuda, vera, voluntaria confessio. Quartus, est satisfactio Deo, sibi, et proximo. *Ibid.*, cap. 38.

205. Sicut in arca thesaurus servatur, ita per poenitentiam virtutes custodiuntur. Super *Jesuc*, cap. 12.

206. Nichil debet esse in domo poenitentiam, quod non germinat dignos fructus poenitentia. Super *2 Reg.* 23.

207. Pigri enim viam poenitentia: aggredi cogitant, animadvertunt amaritudinem poenitentia, et quasi a sepibus spinarum resiliunt. Super *Prov.*, cap. 15, in illud: *Quasi spes spinarum.*

208. Per poenitentiam de imo vitiorum in alta virtutum, de servitute peccati in libertatem gratia ascenditur. Super *Canticum*, cap. 3.

209. Poenitentiam agere, tibi est securum, proximo fructuosum, angelo gaudium, Deo honorificum. Super *Matth.*, cap. 4.

210. Poenitentia facit homines beatos, bestitidine quadam imperfecta, que tamen in spe perficitur. *Ibid.*, cap. 5.

211. Falsam poenitentiam esse constat, cum spreto pluribus, de uno solo poenitentia agitur: et sic de uno agit, ut non discedat ab alio. Et hab. in *Decret. Gratiani*, dist. 6, cau. *Frater*.

212. Tunc securum est homini ponere, cum potest ipse peccare. *Serm. 2, Dom. 1, Advent.*

213. Tria sunt in vera poenitentia necessaria: dolor compunctionis in corde, pronuntiatio confessionis in ore, flagellum satisfactionis in opere. Super *Palm.* xxvii, vers. 47.

214. Nullum est peccatum, quantumcumque grave sit, quod Dei misericordiam vincat, modo tempore debito poenitentia agatur, et venia petatur. Homil. 19, super *Gen.*

215. Nulla penitentia sera utilis. *Ibid.*, homil. 43.

216. Plus Deus unius poenitentia commovetur, quam iustorum merito doletatur. *Serm. de Moyse.*

217. Si poenitit, corriget: si dolet, quiescet. *Prose.*

218. Peccator curret poenitendo quod fecit: ut possit recipere quod amisit. *Ibid.*

219. Poenitentia cor emundat, sensus illuminat, animas sanctificat, et ad susceptionem Christi preparat humana præcordia. Homil. 3, super *Matth. Oper. imperf.*

220. Omne peccatum quomodo committitur, eo modo et poenititur: recogita bene quod cogitaveras male, et poenitisti. *Prose.*

221. Si operibus aliquem offendiŕi, puta alicu-

s. PROCOPI.

s. JOHANNES CHERYSOG.

s. JOHANNES CHERYSOG.

jus pecuniam fraude abstulisti, aut rem aliquam per violentiam rapuisti: reddet et que abstulisti, et poenitisti. *Ibid.*, homil. 11.

222. Magna poenitentia remedia sunt, nullumque animæ vitium insanabile: non grave est venisse in profundum malorum, sed manere ibi postquam veneris. Homil. 24, super *Acta Apost.*

223. Bona est poenitentia, fratres, si tarda nimis non fuerit, et si fuerit sera, in opere videatur perfecta. *Serm. 2 de Resurrectione.*

224. Melius est, ut nunc anima mordeatur ex recordatione peccati, quam in futuro tempore supplicia sentiat sempiterna. Homil. 31, super *Epist. ad Hebr.*

225. Non sis insensus amator dilectam suam amat, ut Deus poenitentem animam. Homil. 22 ad *Popul. Antioch.*

226. Qui proposito excitato servet, atque multa cum solertia poenitentiam ostendit, brevis temporis momento longævi temporis peccata dolere poterit. Homil. 1 de *Poenitentia.*

227. Poenitentia est delictorum medicina, iniquitatum consumptio, lacrymarum impensa, ad Deum fiducia, adversus diabolum arma. *Ibid.*, homil. 3.

228. Poenitentia est spes salutis, et desperationis occasus. *Ibid.*

229. Poenitentia cœlum sperit, in paradysum ducit, diabolum superat. *Ibid.*

230. Poenitentia medicamentum est, peccatum extingvens, donum collis datum, virtus admirabilis, gratia vim legum superans. *Ibid.*, homil. 5.

231. Virtutis digestio poenitentia est. *Ibid.*

232. Poenitentia non fornicatorem renuit, non ab ebrio averŕit, non abominatur idololatram, non adulterum repellit, non maleficum insecatur, non reprobat blasphemum, non superbum, sed omnes suscepit, communicat omnibus. *Ibid.*

233. Sicut aqua ignem extinguit ardentem, sic poenitentia diluit crimina fontibus lacrymarum. In *serm. de Penit.*

234. O poenitentia, que peccatum remittis, et paradysum reves, que contritum sanat, et tristitem exhilaras! *Ibid.*

235. O poenitentia, que vitam de interitu revocas, statum restauras, honorem revocas, fiduciam das, reformas, vires, gratiam refundis! *Ibid.*

236. O poenitentia! omnia ligata tu solvis, omnia soluta tu reseras, omnia adversa tu mitigas, omnia contraria tu sanas, omnia confusa tu lucidas, omnia desperata tu animas. *Ibid.*

237. O poenitentia, rutilantior auro, splendidior sole: quam non vincit peccatum, nec defectio superat, nec desperatio delat! *Ibid.*

238. Poenitentia respuit avaritiam, horret luxu-

riam, fugit furorem, firmat amorem, calet superbum, linguam continet, componit mores, odit malitiam, excludit invidiam. *Ibid.*

239. Perfecta poenitentia cogit peccatorem omnia libenter sufferre: si violentiam querat quam habet, non vetat: si vultum dirimat, non refragatur. *Ibid.*

240. Perfectus poenitens castigatus gratias agit, provocatus tacet, exasperatus blanditur, superiori supplicet, inferiori subiacet. *Ibid.*

241. Poenitenti prelo est Deus, esurienti nutritor, sitiienti potator. *Ibid.*

242. O poenitentia misericordia mater et magistra virtutum! reos solvis, delinquentes redcis, lapsos relevas, reos desperatos. *Ibid.*

243. Quidquid durum in poenitentia, aut rigidum obicitur, vigilanti vincitur, orationibus mollitur, fletibusque resolvitur. *Ibid.*

244. Quid times poenitentiam? nihil tam durum quod non delat: cum gustaveris, tunc perenties quoniam suavis est, et odor ejus in naribus, et sapor in faucibus. *Ibid.*

245. Non ad temporis rationem, sed juxta afflictum animæ solet adjudicari poenitentia. *Epist. 5 ad Theodor. laps.*

246. Peccasti? poenitere: mille peccasti? mille poenitere. Homil. 2, super *Psalm. i*.

247. Vulneratus es? adhibe tibi curam dum visis, dum spiras: etiam in ipso lepto positus, poenitere: non enim impeditur temporis angustia misericordia Dei. *Ibid.*

248. Si tui memor sis peccati, Deus non erit memor: si tu oblitus ejus fueris, Deus ejus memorabitur. *Ibid.*

249. Qui in castigatione victus: se dicit agere poenitentiam; frustra hoc sermo pronuntiat, nisi continentiam addat. Et habet in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 33, quest. 8, cau. *Qui*.

250. Poenitentia correctio est voluntatis, non emendatio malæ nature. *Prose.*

251. Nam si emendatio nature esset poenitentia, Creator Dominus noster venisset in mundum, ut sui operis culpam emendaret, non nostros errores. Homil. 6 *Oper. imperf.*, in *Matth.*

252. Clerici peccantes, difficile poenitentiam agunt: erubescit enim aliquando reus videri, qui semper fuerat judex. *Ibid.*, homil. 43.

253. Poenitentia nullam habet potentiam, etiam in eum, qui peccatis valde demersus est, si voluerit potest eum liberare ex onere, etiam ad ipsam fundum iniquitatis pervenire. Homil. 9, super *Epist. ad Hebr.*

254. Magna est poenitentia virtus, siquidem nos sicut nivem efficit et sicut lanam dealbat, etiam si

antecegens peccatum inficiat animas nostras. *Ibid.*, homil. 12.

255. Vultus et medicamentum, peccatum est et poenitentia, vultus saniem habet, medicamentum saniei purgationem exhibet. Homil. 80 ad *Popul. Antioch.*

256. Non expectat Deus tempus a poenitentia: dixisti peccatum tuum? justificatus es: poenitisti? misericordiam es consecutus; non tempus estimatur, sed poenitentis modus peccatum extinguit. Homil. 6 de *Passi.*

257. Nunquam evasatur Deus poenitentiam sinceram factam, etiam quis ad malitiae fines pervenerit: illinc eum ad virtutis vitam reducere conatur, et suscipit poenitentem, et suaviter amplectitur. Epist. 5 ad *Theodor.*, de *reparat. bapt.*

258. Vera germanasque poenitentiam certum argumentum est, obivra iniuriarum. *Prose.*

259. Qui vero inimicitias tenet, et se poenitere existimat, nihil est ei, qui se in omnibus currere putat. Gradu 9.

260. Nihil est magis diabolicum, nihil ita displicens Deo, quam post culpam nolla poenitere. *Serm. A. de Omni. Sanctis.*

261. Poenitentia rediit, quod peccatum destruxit et inficit. *Serm. Dom. 1. Adven. contra gulam.*

262. Peccare, est fragilitatis humanae; non velle vero poenitentiam agere, obstinationis est diabolicae. *Serm. 2 de Spirit. Sancto.*

263. Noli tempus poenitentiae indelubrum negligere: quoniam qui veniam donat poenitentibus, sepe gratiam subtrahit differentibus. *De vir. illust. Ord. S. Benedicti.*, cap. 339.

264. Anima, quae purgationem delictorum in presenti vita neglexerit, gravias in futuro punietur. *Lib. 4. homil. 13 ad Monachos.*

265. Semper poenitentium est Monacho, qui non solum pro suis, sed etiam pro delictis aliorum intercessor ad Deum constituitur. *Ibid.*, homil. 14.

266. Magnum est bonam poenitentiam mortalibus, quae sordidas purgat animas, et mentes ab inferis revocat destinatas. *Ibid.*

267. Nunquam sine poenitentia vivit, qui verus est Monachus. *Ibid.*

268. Valde debitas res est, poenitentiam agere, cum jam necessitas compellit, et mortis lo instantia facit, non amplius posse peccare. *Ibid.*

269. Quanto diutius poenitentiam distuleris, tanto semper ad poenitentiam minus dispositus invenieris. *Ibid.*

270. Poenitentibus largitur benignitatem suam Deus. *Lib. 8. advers. Haeres.*, cap. 37.

271. Bene se iudicat iustus in hac vita, ne iudicetur a Deo damnatione perpetua. *Prose.*

272. Tunc autem de se quisque sumit vindic-

tam, quando per dignam poenitentiam sua prava facta condemat.

273. Amaritudo poenitentiae facit animum sua facta subtilius discutere, et dona Dei (quae contempserit) flendo commemorare: nihil enim peius, quam culpam agnoscente, nec desistere, *Lib. 2 de Summo bono.*, cap. 13, sent. 3.

274. Duplicem habere debet letum in poenitentia omnis peccator, sive quia per negligentiam bonum non fecit, sive quia malum per audaciam perpetravit. *Prose.*

275. Ille poenitentiam digne agit, qui reatum suum satisfactione legitime plangit, condemnando ac desiendo quae gessit: tanto in deplorato profusus, quanto exiit in peccando proclivius.

276. Ille poenitentiam digne agit, qui sic praeterita mala deplorat, ut futura iterum non committat.

277. Nam qui plangit peccatum, et iterum admittit peccatum, quasi si quis lavet laterem erudum, quem quando magis laverit, tanto amplius lutum facit. *Ibid.*, sent. 5.

278. Quamvis quisque sit peccator et impius, si vero ad poenitentiam converteritur, consequi posse veniam creditur. *Ibid.*, sent. 8.

279. A malo in deterius vadit, qui tempus sibi ad poenitendum indultum, ad libertatem pravi operis vertit. *Ibid.*, sent. 12.

280. Festinare debet ad Deum poenitendo unusquisque, dum potest: ne si dum potest indoluit, cum tarda voluerit, omnino non possit. *Ibid.*, sent. 9.

281. Qui cum prave vixerit, poenitentiam in mortis agit periculo: sicut eius damnatio incerta est, sic remissio dubia. *Prose.*

282. Qui ergo cupit certus esse in morte de indulgentia, sanus poeniteat, sanus perpetua scintora debeat. *Ibid.*, sent. 11.

283. Nunquam oportet poenitentem habere de peccatis securitatem: nam securitas negligentiam parit, negligentia autem sepe incautum ad vitam transacta reducit. Proinde quia miseratio Dei occulta est, sine intermissione flere necesse est. *Ibid.*, sent. 14, etc.

284. Irrisor est, non poenitens, qui adhuc agit quod poenitit: nec videtur Deum peccato subditus, sed subsannans superbus. *Prose.*

285. Casus reversus ad vomitum, est poenitens ad peccatum.

286. Lavatur et mundus est, qui praeterita plangit, et flenda iterum non committit.

287. Lavatur et non est mundus, qui plangit quae gessit, nec tamen desistit: sed post lacrymas ea quae deloverat, repetit.

288. Quisquis ergo culpas praeteritas plorat,

hunc necesse est modum tenere: ut sic admissa desisset, ne iterum flenda committat.

289. Vae mihi misero laidoro, qui et poenitere retro acta negligo, et adhuc poenitenda committo. *Ibid.*, cap. 10, fere per totum.

290. Poenitentia est medicamen vulneris, spes salutis: quae non tempore pensatur, sed profunditate luctus et lacrymarum. *Lib. 2 de Offic. Eccles.*, cap. 16.

291. Lacrymae poenitentium apud Deum pro baptisate reputantur. *Prose.*

292. In actioe enim poenitentiae non tam consideranda est mensura temporis, quam doloris.

293. Quanto in peccando fuit ad malum promptior mentis intentio, tanto devotior debet esse in poenitendo. *Ibid.*

294. Quod male fecisti, dum potes, emenda: dum potes, a peccato et vitio te revoca: dum tempus est, clama: dum datur spatium, tunc est poenitentia, poeniteas. *Prose.*

295. Festina dum potes, plange dum adhuc anima versatur in corpore, dum adhuc vivis, remedium tibi futurum sequere.

296. Prusquam te dies mortis preveniat, prusquam te profundum absorbeat, prusquam te infernus rapiat, poenitentiam ago.

297. Ubi nullus indulgentiae locus, ubi nulla poenitentiae patet libertas, nulla correctionis licentia, ubi nullus erit ad confessionem recursus, ad veniam nullus regressus. *Lib. 4 de Synonyma.*

298. Quamvis criminiosus, quamvis scleratus, quamvis criminibus nefandis oppressus, non denegatur poenitentiae locus, facile poenitentibus divina misericordia subvenit. *Prose.*

299. Per poenitentiam indulgentia datur, per poenitentiam delicta abstergantur. *Ibid.*

300. Peccati pudore oculos tuos attollere erubescas, incede deposita facie, incede abjecto vultu, maeato ore, percusso corde, ingubri veste, sacco involutus, operum cilicio corpus, semper lugens, semper morans, semper suspiria cordis emittens. *Ibid.*, lib. 2, cap. 5.

301. Admissio delicti poenitentia minime duci, perniciosum est; et desperatione afflicti perniciosus: illud enim a segnitie ac securitia manat; hoc a stupore quae indolentia. *Prose.*

302. Quanto autem stupor securitatis gravior est, tanto quoque desperatio negligentiam gravitate superat. *Lib. 2, epist. 94, ad Isidor. presbyt.*

303. Car. desperansu clementiam Dei Patria poenitendo posse placari: perens indulgentissimus est, et remissurus si poenitentibus peccata promittit, et obliteratur omnes iniquitates nostras, si iustitiam demum copiosius operari. *Lib. 6 de Divin. Inst.*, cap. 24.

304. Is, quem facti sui poenitet, errorem suum pristinum intelligit: ideoque Graeci melius et significantius *peritrosare* dicunt, quam nos latine possumus dicere *resipiscitiam*: respicit enim quasi suam mentem ab insaniam receperit, quem errati piget. *Ibid.*

305. Nemo potest esse tam prudens, tam circumspectus, ut non aliquando laiduro. Et idcirco Deus imbecillitatem nostram scilicet, pro sua pietate aperuit homini portum salutis: ut hinc necessitati (cui fragilitas nostra subjecta est) medicina poenitentiae subveniret. *Ibid.*

306. Magnam est poenitentiae auxilium, magnum solatium: illa est vulnere peccatorumque sanatio, illa spes, illa portus salutis: quam qui tollit, vitam vitam sibi amputat. In *Epitome*, cap. *Fides*.

307. Nemo esse tam iustus potest, ut nunquam sibi ei poenitentia necessaria. *Ibid.*

308. Dedit Deus generale pro omnium facinoram satisfactione remedium, poenitentiam videlicet portum: ad quem quisquis fideliter confugerit, quamvis ingenti delictorum fauce oneratus sit, damnari non potest. *De casto conviv.*, esp. 7.

309. Multiplex misericordia Dei ita lapsibus subvenit humanis, ut non solum per baptisum gratiam, sed etiam per poenitentiam medicinam spes vitae reparatur aeterna. *Epist. 91 ad Theodor. Foroticen.*, epist.

310. Poenitentia, quae usque ad vitam extremam differtur, dubia admodum est, periculosa, non semper vera. In *Canon. vita spirit.*, cap. 2.

311. Optima poenitentia atque praecleara est, mentem humiliter habere, et voluntatem ab omni peccato atque ab omnibus, quae impedimentum amori divino afferunt, avocare, tamque integro ad ipsum Deum convertere. *De Inst. spirit.*, cap. 8.

312. Si sordidum quid a nobis commissum est, poenitentia id lavamus: debemus enim puram nostram imaginem, ut regiam imitari. *Parthen.*, 210.

313. Nemo unquam potuit, qui officio poenitentiam pharmacum usus est. Et habet, apud D. Joannem Damascenum, *lib. 2. Parvul.*, cap. 86.

314. Poenitentia quamvis sit exigua, non despiciatur apud iudicem justum Deum. Et habet, apud Bedam, in suis *Scritulis*, cap. 8.

315. Piget sane peccare, sed poenitere non piget, potest periclitari, sed non potest liberari. *Epist. 1. ad Symoniam.*

316. Nunquam Deus non poenitenti comminatur, nisi ignosceret poenitenti. *Ibid.*

317. Satis tempestiva est poenitentia, quae appli-

S. JOAN. CL.

S. JOAN. GERS.

JOAN. TRITA.

S. IRENEUS.

S. ISIDORUS HISPALENS.

S. LAURENT. JUSTIN.

S. IVO I.

LUCIVICUS MILESIT.

S. NULUS.

ORIGENES.

S. PACHANUS EPISC. BARGINON.

VETR. PEE.

epat diem mortis : Lacro in cruce poenitet, nemo sero poenitet, quem mors invenit poenitentem. Epist. 45. ad Episc. Carnotens.

318. Non noverunt divites magnum, et supereminens, et gloriosum, et supercaeleste, et inestimabile poenitentiae donum. Prose.

319. Haec est secunda tabula post naufragium, colorum scala, reconciliatio pacis, acquisitio vite, virtutum abolitio, corporum custodia, medicina spirituum.

320. Nihil nilo deprimit et suffocat poenitentia fructum, sicut opum affluentia, et eminentia dignitatum.

321. Quis enim magis indiget remedio poenitentiae, quam dives, qui semper poenitenda committit ? de salute animae vix aut nunquam cogitans, semper curam carnis in desideris agit.

322. Periculosior est in divitiis poenitentia dilatio quam in aliis ; quia praeter morientis genus publicum, frequenter est eis mortis occasio, gladius aut venenum.

323. Tanto itaque debet esse per poenitentiam paratior anima divitis, quanto periculosior eidem imminet causa mortis. Ibid. Tract. de Hierosol. peregrinat.

324. Gratias acceptat Dominus plerumque peccatorum poenitentiam humilis et contriti, quam innocentium justi tepidi et remissi. Prose.

325. Ille fortiter cadit, sed fortius surgit : iste lenitescens in via Domini, et in proximo evanescens, in suo tepore et torpore marcescit. Ibid. de Insectis contra deponator.

326. Optimo poenitet, qui dum carnem maceratione maciat, et salutarem illi nunc amaritudinem ingeris vitae olim noxia delectatione peccavit. Prose.

327. Nihil differt quibus poenis caro poenitentis addicitur, dummodo voluptas praecedentis illecebria vicaria repressi corporis afflictione mutetur. Lib. 5, epist. 8 ad Clericos Florentinos.

328. Non tibi blandiaris, si graviter peccanti levior poenitentia, vel a nescente, vel a dissimulante dicatur : cum in purgatoris ignibus peritendum sit, quicquid minus feceris, quia dignos poenitentiae fructus quaerit Altissimus. Serm. 58 de Andrea.

329. O quam clarum poenitentia jubat, quod noclem peccati removel, quod conscientiae nubium erigit. Serm. 74 de Dedic. Eccl.

330. Quid prodest a peccatorum perpetrations desistere, nisi et haec ipsa quae perpetrata sunt, studeat quis districte poenitentia satisfactione delere ? Opusc. 13, cap. 6.

331. Revera quomodo de reatus sui relatione

securus est, qui ad locum poenitentiae veniens, poenitentiam non observat ? Ibid.

332. Delirat et contra veritatem mentitur, qui pergens injuste agere, proficitur poenitentiam. De Profugit.

333. Solet amaritudo poenitentiae non solum perpetrata satisfaciendo delere, verum etiam efficere, ut quae non licet, nec libet repetere. Part. 1, tract. 1 de Exterminat. mali, cap. 8.

334. Sera quippe sera est poenitentia mortuorum. Lib. 3, ad Eccles. Cathol.

335. Quisquis poenitentiam agere per labores, ultro susceptus renuitur, is coactus in labores, qui iam praedefiniti sunt, incidit, quos et invitatus feret. Hecatontad. 2, cap. 75.

336. Ubi emendatio nulla, poenitentia necessario vana. Lib. de Penit., cap. 2.

337. Qui poenitentiam differt in tempora posteriora, non festinat hic poenitere ; qui procrastinat, non assequitur sanitatem. Sup. Joan., cap. 5.

338. Nullus vere diligit, qui non vere poenitet Opusc. 9, de decem precept., verbo Sicut.

339. Si ex toto corde homo poenitit, et non apponit facere iterum unde poenitit, etiam triduanam poenitentiam suscipit Deus. Lib. 5, libell. 40 de Dicitat., num. 40.

340. Poenitentia peccatorum est ulterius non peccare. Lib. 7, cap. 22, num. 1.

SENTENTIAE PAGANORUM.

341. Quem factorum suorum non poenitet, is est incurabilis. Lib. 5 Ethic. ad Nicomach., cap. 7.

342. Optimus est portus poenitentis, mutatio consilii. Orat. 54, Philip. 12.

343. Gravis animi poena est, quem post factum poenitet. In suis Sent., sent. 450.

344. Qui mortalium injuste agit, et poenas non dat rerum a se injuste perpetratarum, miser est. De Rhetor.

345. Maculam veteris industriae, laudabili otio abluo. Lib. 3, Epist. 7, ad Coninium Rufum. Vide etiam Ul. Angelus, sent. 31 ; Diphimus, sent. 27 ; Cudus, sent. 186 ; Compulsius, sent. 13, 42, 46 ; Cyprianus, sent. 22 ; Culpus, sent. 35 ; Desperatio, sent. 15, 46, 47 ; Elecmoynus, sent. 45 ; Erucidus, sent. 40 ; Excusatio, sent. 49 ; Humilitas Christi, sent. 14 ; Impudentia, sent. 5 ; Judas, sent. 54, 55, 74 ; Larymus, sent. 37, 61 ; Luctus, sent. 31 ; Nescire Deum, sent. 36, 62 ; Peccatum in genere, sent. 249, 474, 472, 473 ; Peccatorum remissio, sent. 41, 58, 44 ; Purgatorium, sent. 57, 88, 406 ; Recidivatio, sent. 36 ; Religiosus, sent. 53 ; Retrogressi, sent. 36 ; Satisfactio, sent. 8, 14 ; Tempus, sent. 58 ; Venis, sent. 35 ; Vocatio Dei, sent. 37.

PHILO JOS.

RICHARDUS A S. VICE

SALVIANUS

THALASSIUS

TERTULLI

THEOPHILUS

S. THOMAS AQUINAS

IN VIT. PAT.

ARISTOTEL.

CICERO.

MIRUS PUBL.

PLATO.

PLINIIUS II

5. AUGUST. Definitio. Populus est cætus multitudinis juris consensu et utilitatis communione. Lib. 1 de Civitate Dei, cap. 21.

Populus est cætus multitudinis rationalis, rerum quas diligit concordia communione sociatus. Ibid., lib. 19, cap. 24.

Populus est multitudo hominum sub aliquo ordine comprehensorum. Part. 1. Summæ, quæ 31, art. 1.

5. AUGUST. Divisio. Est triplex populus, populus Dei, populus mundi, populus diaboli. Super Psalm. xcvi.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Si populus sit bene moderatus et gravis, communisque utilitatis diligentissimus custos, recte lex fertur, qua huic ipsi populo liceat sibi creare Magistratus per quos sua res, id est publica, administratur. Lib. 1 de Libero arbitrio, cap. 6.

2. Minime ambitio, nisi in populo avaritia, luxurisque corrupto prævaleret. Prose.

3. Avarus, luxuriosusque secundis rebus populus effectus est. Lib. 1 de Civit. Dei, cap. 31.

4. Hominum multitudo populum facit, cujus res dicitur esse Republica. Ibid., lib. 19, cap. 21.

5. Populus tanto melior, quanto in melioribus : tanto deterior, quanto est in deterioribus concors. Ibid., cap. 24.

6. Ex hominibus una lege societatis populus constat. Lib. 1 de Lib. arbit., cap. 7.

7. Populus fidelis non novit gaudere de seculo. Tract. 7, super Joan.

8. Plebs quæ præpositus suos studet audire, Deum sequitur. Homil. 4.

9. Ad bonam ordinationem populi inter se, requiritur possessionum divisio. Super. Num., cap. xxvi.

10. Populus armatus sine Deo, inermis est. Super. Psalm. lxxxviii.

11. Bonus populus cum bono sacerdote, ad dexteram sublimandus est in gloria ; malus populus cum malo sacerdote, detrudendus est in gehennam. Super. Isaiam, cap. 24.

12. Plebs mobilis est sicut frondes, quæ moventur de facili. Super. Ezech., cap. 31.

13. Sicut familia sine flagello non regitur, sic et populus sine increpatione non gubernatur. Homil. 45. Super. Math. Oper. Imperij.

14. Vulgus iudicio recto caret. Homil. 28, super Acta Apost.

15. Membra Christi fideles sunt populi. Lib. 3 de animo bono, cap. 49, sent. 3.

16. Vulgus inobedum pompis inanibus gaudet, animisque puerilibus spectat omnia, oblectatur frivolis. Lib. 2 de Divin. inst., cap. 3.

17. Nihil est incertius vulgo, nihil obscurius, nihil fallacius. Orat. 23 pro Marcena, num. 36.

18. Quis major est populus, cui commissentur, hoc periculi plus est. Epist. 7.

19. Nunquam volui populo placere ; nam quæ ego scio, non probat populus, quæ probat populus, ego nescio : quis enim placere potest populo, cui placet virtus ? Epist. 29.

SENTENTIAE PAGANORUM.

CICERO.

SENeca.

20. Nihil est incertius vulgo, nihil obscurius, nihil fallacius. Orat. 23 pro Marcena, num. 36.

21. Quis major est populus, cui commissentur, hoc periculi plus est. Epist. 7.

22. Nunquam volui populo placere ; nam quæ ego scio, non probat populus, quæ probat populus, ego nescio : quis enim placere potest populo, cui placet virtus ? Epist. 29.

POSSESSIO.

Etymologia. Possessio secundum jura dicitur, quasi pedum sessio. Part. 3, tit. 3, princ. col. 2.

Definitio. Possessio est corporalis rei detentio corporis et animi juris adminiculo interveniente. Part. 3, tit. 2, § 2.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Qui plurimum auri possidet, non abundat, quia nihil est quiddam in hoc seculo est. Lib. 1 Offic., cap. 30.

2. Lans Domini, ubi munda possessio, et innocens familie disciplina. Lib. 1 Offic., cap. 50.

3. Illud possidemus, quo utimur : quod autem ultra usum est, non utique habet possessionis fructum, sed custodia periculum. Ibid., lib. 2, cap. 26.

4. Christianus qui mundum non possidet, hic totum possidet Salvatorem. Serm. 51 de Judo proditore.

5. Quomodo non mendicis, cui sunt parva quæ possidet ? nam et si mihi dives videretur, nec testimonis sua vota solatur, qui quod optat, nescit credere. De Joseph., cap. 4.

6. Possessio possessoris debet esse, non possessor possessionis. Prose.

7. Quicumque igitur patrimonio suo tanquam possessione non utitur, qui largiti pauperi et dispensare non novit, is suarum servulus est et non dominus facultatum. De Nabulha, cap. 15.

8. Hoc alienum non est, quod jura possidetur : possidetur hoc autem jure, quod jusse, et hoc iuste quod bene. Epist. 43 ad Macedoniam.

9. Omnis quod male possidetur, alienum est : male autem possidet, qui male utitur. Ibid.

10. Sine dolore non poenitet, quæ cum amore possessa sunt. In Enchiridio, cap. 68.

11. Nemo possidet Deum, nisi qui possidetur a Deo ; simul nos ipsi facti Dei possessio, et efficitur nobis possessio Deus. De salutar. docum., cap. 10.

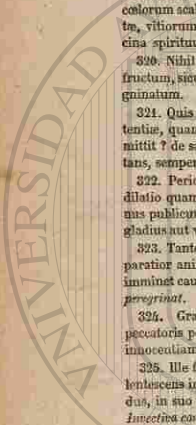
12. Nullo modo sit minor accedens, seu permanente consortio possessio : imo possessio tanto fit latior quanto concordior eam individua eorum possidet charitas. Lib. 15 de Civit. Dei, cap. 5.

S. ANTONIUS

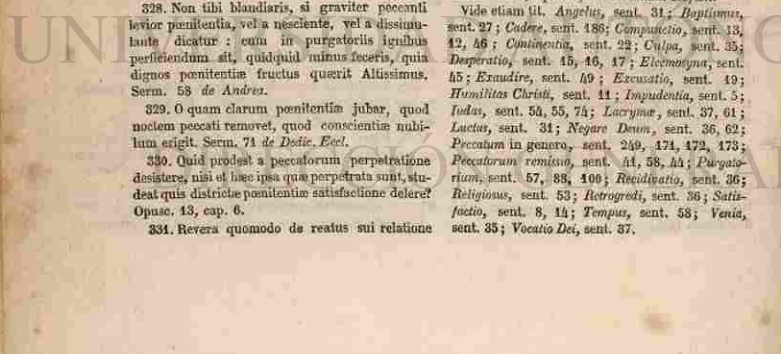
S. ANTONIUS

S. AMBROSII

S. AUGUST.

S. PETERUS DAMIANUS.

43. In comparatione illius quod est, attendens ista que non ita sunt, et plus nihil videns deesse quam adesse, ero humilior ex eo quod desit, quam elatior ex eo quod adest. *Prose.*

44. Nam qui putant se aliquid habere, cum hic vivunt, superbiendo non accipiunt quod deest, quam magnum putant esse quod adest. *Super Psal. xxxviii, vers. 6: Ut sciam quid desit mihi.*

45. Unde quisque possidet quod possidet? non jure humano, nam jure divino Domini est terra et plenitudo ejus. *Prose.*

46. Noli ergo dicere possessiones tuas, quia ad ipsa jura humana renuntiasti, quibus possidentur possessiones. *Tract. 6 super Evang. Joan., de cap. 1.*

47. Gravis acquisitio, arduosa possessio. *De Verbis Apost., serm. 28.*

48. Possidere quod cum labore requiritur, minorum est; contentum quod cum fructu contemnitur, omnium est. *Ibid.*

49. Noli timere ne angustet te compressor, omnibus latum est quod charitas possidet. *Homil. 8, Ex quinquag. homil.*

20. Avaritia multa possidere vult, et tu possides omnia. *Lib. 2 Cont., cap. 6.*

21. Multo mirabilius est non inherere divitiis, quamvis possideas; quam omnino eas non possidere. *De Morib. Eccl., cap. 23.*

22. Si privatim quae nobis sufficiant possideamus, non sunt illa nostra, sed pauperum. *Epist. 50.*

23. In jure proditorum, tandem quisque bonae fidei possessor rectissime dicitur, quamdiu se possidere ignorat alienum: cum vero scierit, nec ab aliena possessione recesserit; tunc male fidei perhibetur, tunc juste injustus vocatur. *De Fide et oper., cap. 7.*

24. Totum posside, et noli dividere Deum. *De quing. haer., cap. 6.*

25. Intrat possessor sub titulis suis, quo intrabat praedo sub titulis alienis. *Tract. 7, super Epist. Joan.*

26. Pater non docet filium cum quo possident, sed qui post eum. *Tract. 7, super Joan.*

27. Non vult Christus communionem, sed eos vult vult possidere quod emit; tanti emit Christus hominem, ut solus possideat, in facie rei consortem diabolum; quia autem sit pars diaboli, discedit, et totum diabolus possidebit. *Ibid.*

28. Proponitur in tempore, quod possideas in aeternum. *Homil. 8, Ex quing. homil.*

29. Mala rei possessio, cuius abdicatio fructuosus est. *Serm. 20 de Verbis Apost.*

30. Beata est, qui ea possidet, que maximi pretii aestimantur, qui honorum que auferri non possunt, particeps est. *Super Psal. 1, conc. 4, vers. 1.*

31. Aliud est nullas divitias scire, aliud est possidere: nec notitia divitem facit, sed possessio. *Sermo. 23, super Cant.*

32. Propria possidere, seculari quidem homini medium est, quantum et non possidere licet: Monacho vero quia possidere non licet, purum malum est. *Epist. 7 ad Adam Monach.*

33. Nimis dives est Christiana Religio, cui datum est in omnium possessore omnia possidere. *Super Sap., cap. 8.*

34. Bona possessio est, que propinqua est civitati. *Lib. 5, compend. Theobg. serm., cap. 9.*

35. Quando aliquid tenemus, hoc in potestate nostra redigimus: sed desinit fieri liberum, quod nobis ceperit esse captivum. *Super Psal. cxxxvi, vers. vii.*

36. Possessio, que cum iniquitate acceleratur, minor redditur. *Lib. 3, Stromat.*

37. Caduca sunt quaecumque facta sunt: nec fiduciam praebent possessionibus stabilem, que possessionis non habent veritatem. *Epist. 2 ad Donat., cap. 40.*

38. Possidere se credunt, qui potius possidentur: census sui servi, nec ad pecuniam suam domini, sed magis pecuniam mancipii. *De Lapsis, cap. 3, art. 5.*

39. Quamvis temporalia bona sint possidentis, quantum ad proprietatem: tamen quoad usum esse debent eorum, qui de eorum superfluo indigent sustentari. *Super Epist. 1 Joan., cap. 5.*

40. Quanto major in possessione commoditas, tanto major in amissione dolor. *Super Exod., cap. xxxi.*

41. Gravis labor est, hoc cum magna fatigatione apprehendere, quod is qui apprehendit, novit diu stare non posse. *Lib. 6 Moral., cap. 7.*

42. Sine dolore amittitur, quicquid sine amore possidetur. *Ibid., lib. 34, cap. 8.*

43. Si nihil in hoc mundo amando possidetur, etiam possidendo cuncta reliquistis. *Homil. 37, super Evang.*

44. Fieri non potest, ut aliquid possidentur eorum, que sunt excelsa, nisi rerum terrenarum amisso studio. *Homil. 7, super Ecclesiast.*

45. Nonnulli sunt ditiores Monachi, quam fuerunt seculares et clerici, qui possideant opes sub Christo paupere, quis sub locupletate et fallacia diaboli non habuerant: ut suscipiat eos Ecclesia dives, que mundus tuncerat ante mendicos. *Epist. 2 ad Nepotian., et epist. 3 ad Heliodor.*

46. Nihil est grande possessionum redditibus abundare, et vile iactare palliolum. *Epist. 13, ad Paulin.*

47. Jam non sunt tua, que possides; sed dispensatio tibi credita est. *Ibid.*

S. BERNARD.

S. BONAV.

EUGO A. S. TICAL.

CASSIOPON.

CLEMENS ALEX.

S. CYPRIAN.

S. ANTONIUS.

DIONYSIUS GARTIUS.

OLIV. ORD.

S. GREGORIUS MAGNUS.

S. CYPRIANUS.

S. HIERONIMUS.

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS.

48. Quo affectu possideamus aliquid, docemus cum id amittimus: et cupiditatem fruendi, cavendi doli prodat, quem qui in cavendo non habuit in possidendo quoviam modo habuit? *Epist. 4 ad Demetriad.*

49. Qui plus possidet, plus debet timere. *Ibid.*

50. In Christo possidendum est, quod cum Christo est possidendum. *Epist. 3, ad Gerontium filium.*

51. Quatuor sunt in rebus possessis observanda, ne licita injuste acquirantur, aut iuste acquisitis illicito partiamur, aut illicita licite defendamus. *Lib. 2 de Civit. antiq., cap. 5.*

52. Multa possidere propinqua est cupiditati, et sic quod quandoque nimium diligitur, male defendi solet. *Ibid.*

53. Duo sunt, qui male possidere volunt, avarus et prodigus. Unus ut congreget, alter ut dissipet. *Ibid.*

54. Non falix existimatus est homo, si multa possidet, sed si multa non indiget. *Lib. 4, de Vanis mundi.*

55. Inimicus sibi fit, qui multa possidere concupiscit. *Ibid.*

56. Iustorum possessio sunt virtutes, et bona opera. *Super Gen., cap. 47.*

57. Quanto quod possidetur, ceteris est utilis, tanto amittitur damnosius. *Super Exod., cap. 22.*

58. Iustum est ut qui caelestia tractant, nihil in terra possident. *Super Beuter., cap. 18.*

59. Plerique dum possidere se credunt res, ipsi possidentur ab eis. *Super Ecclesiast., cap. 7.*

60. Nimis dives est Christiana Religio, cui datum est in omnium possessore omnia possidere. *Super Sapient., cap. 8.*

61. Vere pauperes omnia possident, quia Deus quicquid volunt, facit, et nihil facit quod non eis placeat. *Super Hierem., cap. 27.*

62. Multi multa cum dolore et timore possident. *Super Math., cap. 5.*

63. Nullius erit Deus possessor, nisi illius quem ipse possiderit. *Ibid., cap. 5.*

64. Quanto plura possidet avarus, tanto paucior solet fieri. *Homil. 84, super Math. oper. perf.*

65. Quanto plura amplecteris, tanto magis tua derogas libertati: vera namque libertas est, nulla te indigere. *Homil. 79, super Joan.*

66. Nihil sic in rerum discrimine fiduciam habere facit, sicut nihil possidere. *Serm. super illud: Sabulata Priscam, etc.*

67. Magnum bonum est, non possidere pecunias, sed Dei finem possidere. *Homil. 2, ad Popul. Antioch.*

68. Non tua possides, res pauperum sunt tibi

credite, sive ex laboribus, sive ex hereditate paterna possides. *Ibid., homil. 34.*

69. Qui multa possidet, nihil habet: qui autem nihil habet, bona omnium possidet. *Homil. 13, super 1. Cor., in illud 4, Quasi nihil habentes, etc.*

70. Hoc habet bonum possessio rerum presentium, si vitam relictam miserorum. *Lib. 3 de Sum. bono, cap. 69, sent. 2.*

71. Felicit est illud horreum possessionis, et omnium fructuum multiplicatione dignissimum, de quo egentium et debillum saturari esaries, de quo desiderium fovetur infirmi. *Serm. 6 de Jehu, decimi mensis.*

72. Omni possessione caret, qui omnibus suis possessionibus renuntiavit neque omnino quidquam super terram praeter corpus possidet. *Centur. 3, de Charit., cap. 88.*

73. Possessio hac vere magna et proficua est quae possessionem suam non cumulo seculari onerat, sed redditu datat eterno. *Epist. de Geographico.*

74. Melius est tibi domum tuam angere moribus quam possessionibus: melius est contumplere quam horreum. *Epist. 43a ad Willib. Electum.*

75. Cui offertur portio in terra vivendum, contentenda est possessio terrenorum. *Ibid., tract. de Hierosol. peregrinat.*

76. Quanto est aucta possessio, tanto magis est possidentis inflammata cupido. *Lib. 8, epist. 10 ad Maritimum doctorem.*

77. Bonus vir nihil proprie possidet, nec seipsum quidem. *Lib. 4 de Vita Moisi.*

78. Paucis possides? certe irvideas divitiis. *Lib. de Joseph.*

79. Expedit facultates Ecclesiae possideri, et amore perfectionis proprias contineri. *Prose.*

80. Hoc est possidendo contentum, non sibi, sed illis possidere: nec habendi cupiditate Ecclesiae facultates ambire, sed eas pietate subveniendi suscipere. *Lib. 2 de Vita contemplat., cap. 9.*

81. Quem possidendi delectat ambitio, Deum, qui possidet omnia que creavit, exoptata mento possidat, et in eo habebit quaecumque habere sancta desiderat. *Prose.*

82. Sed quoniam nemo possidet Deum nisi qui possidet a Deo, sit ipse primitus Dei possessio, et afficiatur ei Deus possessor et possessio.

83. Et quid potest eo esse felicitus, cui offertur suis Conditor census? quid ultra querit, cui omnia suis Conditor sit? aut quid ei sufficit, cui ipse non sufficit? *Ibid., cap. 16.*

84. Qui vult Deum possidere, renuntiet mundo, ut sit illi Deus beata possessio. *Ibid.*

S. ISID. HISP.

S. LEO. I.

S. MATTHEUS MARY.

S. PAULINUS.

PETERUS BLESSENSIS.

S. PETERUS DAMIANUS.

FRILIO JUD.

S. PROSPER.

SALVIANUS.

85. Refugienda est ampla possessio, ne con- sequatur profunda perditio. Lib. 2 ad *Eccles. Cathol.*

S. AUGUSTINUS.
86. Incerta est possessio divitiarum: nunc enim ad hunc veniunt, nunc vero ad illum tran- sient. Quae autem multos habet dominos, nullius est possessio. Super 1 *Timoth.*, cap. 6.

SENTENTIAE PARABOLARUM.
PLINIVS II.
87. Tanto invasit homines habendi cupidio, ut possideri magis quam possidere videatur. Lib. 1, epist. 30.

SENECA.
88. Omnium extrinsecus affluentium possessio, lubrica et incerta est. De *Constant. sapient.*, cap. 5.
89. Nullius boni sine socio jucunda possessio est. Epist. 6.
90. Quaecumque ex rebus transitoris possides, non mireris si nec inquam existimes, quod eadem est. De *quatuor vit.*,
S. FRUITOSUS.
91. Non amplius possideas, quam usus corporis possit. Sent. 407.
92. Ea possides, quae nullus possit auferre a te. *Ibid.*, sent. 410.
93. Cupiditas possidendi, origo avaritiae est. *Ibid.*, sent. 420.
94. Nulla propria possessio potest sapientis. *Ibid.*, sent. 218.
Vide etiam tit. *Aurum*, sent. 47; *Habere*, per totum; *Manachus*, sent. 69; *Pecunia*, sent. 21; *Pecuniarum*, sent. 126; *Regnum caeleste*, sent. 16; 47, 18, 56; *Temporale*, sent. 42.

POTESTAS in genere.

HUGO CARD. *Etymologia.* Potestas dicitur, quasi potentia status. Super *Joan.*, cap. 4.

CICERO. *Definitio.* Potentia est ad sua conservanda, et alterius obtinenda, imperium rerum facultas. Lib. 2 de *Invent. Rhetor.*

SENTENTIAE PATRUM.
D. AMBROS.
1. Omnis potentia seculi, somnium, non veritas est. De *Joseph*, cap. 6.
2. Ordinatio mundi a Deo, opera mundi a diabolo: a Deo potentatum ordinatio, a diabolo ambitio potentatis. *Prose.*
3. Fugiamus ergo omnia quae diabolica sub- jacent potentati, ne tanquam malus tyrannus in eos, quos intra suum regnum invenierit, acceptis sarritis potentatis utatur. Lib. 4, super *Luce.*, cap. 17, in illud: *Et ostendit illi omnia regna, etc.*

S. ANSELMUS.
4. Qui potest quod sibi non expedit, et quod non debet, potest: quanto magis hoc potest, tanto magis adversitas et perveritas possunt in illum, et ipse minus contra illas. In *Prologo*, cap. 7.

5. In nulla re tantum hodie offendunt seculi potestates, sicut in iudiciis. Part. 3, tit. 3, cap. 1, § 9.
6. Quanto his calidior potestate, tanto humilior bias pietate. Epist. 54, ad *Macedoniam*.
7. Optandum est ut potestas nunc datur, sed contra vitia, propter quae vincenda potentes volunt esse homines, et volunt propter vincendos homines, ut quid hoc? nisi ut vere victi, falso vincant, ne sint veritate, sed opinione victores. Lib. 13 de *Tyric.*, cap. 43.
8. Qui placeat sibi ut potestate sua ruti velit, tanto fit minor, quanto se cupit esse majorem. Lib. 3 de *Lib. arb.*, cap. 25.
9. Invidiosa est potestas, quae legitima est: invidiosa facit, qui iure facit: animo invidia facit, qui praeter leges facit. Tract. 5, super cap. 1 *Evangel. Joan.*
10. Quo potestas sublimior est, eo ad peccandum major audacia, quae totum sibi licere credit quod potest. De *Vita Christiana*, cap. 3.
11. Potentior animus non cogit in aliquid, nisi quod sua potestati subditum est. De *Inimicit. animae*, cap. 43.
12. Quisquis animus alterum animum habet in potestate, magis cum necesse est vult in potestate habere, quam corpus. *Ibid.*
13. Quae potentiora, etiam meliora sunt. *Ibid.*, cap. 111.
14. Non est ordinatissimum, ut impotentiora potentioribus imperent. Lib. 1 de *Lib. arbit.*, cap. 10.
15. Potentior ab infirmiore, si corrumpti nolit, non corrumpitur. *Ibid.*, lib. 3, cap. 44.
16. Nulla vi superari potest, qui est in nullius potestate. *Ibid.*, lib. 3, cap. 6.
17. Si animus placeat sibi potestate sua frui velit, tanto fit minor, quanto se cupit esse majorem. *Ibid.*, cap. 25.
18. In potestatis societatis humanae, major potestas minori ad obediendum praeponeatur. Lib. 3 *Conf.*, cap. 3.
19. Homo in natura posse, et in potestate habet velle. Lib. 11 de *Genesi ad litter.*, cap. 4.
20. A Deo sunt omnes potestates, quantum ab illo non sint omnium voluntates. Lib. 5 De *Civitate Dei*, cap. 8.
21. Non superbiendum est, quasi homo eadem potestate sanctetur, qua potestate vilis est. De *Nat. et grat.*, cap. 30.
22. Non quiescit in demonibus voluntas nocendi, etiam cum potestas non datur. Annot. in *Job*, cap. xxxviii.
23. Ut esset homini potestas in Deum, ab ipso Deo accepit potestatem homo. Homil. 35, *Ex quinquag. homin.*

S. ANTONIUS.
24. Videat, fratres, quam nocent iniqua potestas, quomodo caput impium subiectos quoque suas conformat impotenti. *Prose.*

S. ANSELMUS.
25. Miseram plane civitas, in qua regnat Herodes, quoniam Herodiane sine dubio particeps erit malitiae, et ad novae salutis ortum Herodiana movebitur turbalione. Sermon. 3, *Epiph.*

JUSTINUS.
26. Nullam ejus hominis potentiam putes, qui quod ipse in alio potest, id in se alter valeat, effugere ipse non possit. Lib. 2 de *Consolat. philos.*, prosa 6.
27. Qua parte bestios faciens desinit potestas, haec impotentia subintrat. *Ibid.*, lib. 3, prosa 5.
28. Non est illa potestas, quae sollicitudinum morsus expellere, quae forisimum aculeos vitare nequit. *Ibid.*
29. Eo ipso quo potentes hominum deserunt, et ad vitam delinunt, hoc modo non solum potentes esse, sed omnino esse desinunt. *Ibid.*, lib. 4, prosa 2.
30. In potentia nullo modo est gloriandum, sed semper de eam timendum. *Prose.*
31. Libi est vana potentia Caesaris, qui primus solum Imperium obtinuit, a quo omnes Imperatores appellati sunt Caesares, quem Romani tandem gladiis interfecerunt?
32. Ubi nunc est vana potentia Neronis, qui fugatus a Romanis, fuscis dentibus acuit, quo stipem per ventrem transiit?
33. Ubi nunc est ampla et vana Alexandri potentia, qui sibi orbem totum subiecit, et duodecim annis tantum regnavit, et ultimo veneno interiit?
34. Valde gloriosus Leo incedit, sed dum suam vanam potentiam non advertit, in foveam sepe roit, de qua cum exire non possit, submittit collum catenis. Sermon. 4 de *Uno Mart.*
35. Magis, quo plus ceteris unusquisque potest, sciat esse sibi metuendum, ne in aliquo minoretur. De *Singularit. cleric.*, cap. 24.
MORITIVS GARTIVS.
36. Qui potest quod sibi non expedit, quanto id magis potest, tanto impotentior est, et infelicio. Super *Epist. II ad Timoth.*, cap. 2, art. 2.
VEGETIUS ORB.
37. Non a diabolo est potestas, sed obnoxia tamen insidiis diaboli: nec ideo mala ordinatio potestatum, quia malo sunt obnoxiae potestates. Super *Illud Lucae iv*: *Quia michi tradita sunt, etc.*

S. GREGORIUS.
EPISCOPUS.
38. Potestas cum habetur, et cogitanda est ad utilitatem, et dissimulanda est propter timorem; quatenus is qui ea utitur, et ut prodesse debeat, posse se sciat: et ut extolli non debeat, posse se nesciat. Lib. 5 *Moral.*, cap. 3.
39. Sepe qui in potestate sunt, dum sese a licitis retinere nesciunt, ad illicita opera et iniqua ditabuntur. *Ibid.*

40. Utilitati iustorum militat potestas iniquorum. *Ibid.*, lib. 20, cap. 19.
41. Cum perversis in hac vita potestas tribuitur, quid aliud quam janus erroris aperitur? *Ibid.*
42. Amica potestati pene semper impatientia est: eique etiam male potestas imperat: quin quod ipsa sentit, potestas exceptitur. *Ibid.*, cap. 28, super illud *Job xxx*: *Sine furere contregens.*
43. Sepe transitoria potestas animam per abrupta clationis rapit. *Ibid.*, lib. 21, cap. 10.
44. Potentibus viris magna est virtus humilitatis, considerata aequalitatis conditionis. *Ibid.*, num. 41.
45. Qui contra superpositam sibi potestatem murmurat, liquet quod illum redarguit, qui eandem homini potestatem dedit. *Ibid.*, lib. 22, cap. 17, num. 24.
46. Rectori provido cogitatione sollicita, potestas quam accepta est, non honor, sed onus estimatur. *Ibid.*, lib. 24, cap. 16, num. 30.
47. Tunc potestas bene geritur, cum non amando, sed timendo retinetur: quae ut ministrari recte valeat, oportet primum ut hanc non cupiditas, sed necessitas imponat. *Ibid.*
48. Potestas cum percipitur, non est libidine amanda est, sed ex longanimitate toleranda. *Ibid.*
49. Bona est ordine suo potentia, sed cauta regentia indiget vita. *Ibid.*, lib. 26, cap. 19, super illud *Rom. xii*: *Nolite esse prudentes, etc.*
50. Cum potentia temporalis ministerium suscipitur, summa cura vigilandum est ut sciat quisque; et sumere ea eo quod adjuvat, et expugnare quod tentat, et sequens se cum illa ceteris cernere, et tamen se peccantibus solo ultionis praeferre. *Ibid.*
51. Potestas quanto exterius eminet, tanto proxi- mius interius debet, ne cogitationem vincat, ne in delectationem sui animum rapiat, ne jam sub se mens eam regere non possit, cui se libidine dominandi supponit. *Ibid.*, cap. 19.
52. Subtilissima ars vivendi est culmen tenere, gloriam premece, esse quidem in potentia, sed potentem se esse nescire, ad largienda bona potentem se cognoscere, ad rependenda noxia, omne quod poterat velle ignorare. *Ibid.*, cap. 19, num. 24.
53. Deum imitari desiderat, qui fastidium potestatis alienis intentus utilitatibus, et non suis laudibus elatus administrat. *Ibid.*
54. Superbus mundi hujus potentiam querit, non quo alius prosit, sed quo ipse alteri subditus non sit. *Ibid.*, lib. 29, cap. 6, super illud *Job xxxi*: *Omne sublimine videt.*
55. Qui a subiectis metuitur, tanto facilius persuadet, quanto et cum potestate indicat quae sunt agenda. *Ibid.*, lib. 31, cap. 3, num. 4.

85. Refugienda est ampla possessio, ne con- sequatur profunda perditio. Lib. 2 ad *Eccles. Cathol.*

S. AUGUSTINUS.
86. Incerta est possessio divitiarum: nunc enim ad hunc veniunt, nunc vero ad illum tran- sient. Quae autem multos habet dominos, nullius est possessio. Super 1 *Timoth.*, cap. 6.

SENTENTIAE PARABOLARUM.
PLINIVS II.
87. Tanto invasit homines habendi cupidio, ut possideri magis quam possidere videatur. Lib. 1, epist. 30.

SENECA.
88. Omnium extrinsecus affluentium possessio, lubrica et incerta est. De *Constant. sapient.*, cap. 5.
89. Nullius boni sine socio jucunda possessio est. Epist. 6.
90. Quaecumque ex rebus transitoris possides, non mireris si nec inquam existimes, quod eadem est. De *quatuor vit.*,
S. KRIST.
91. Non amplius possideas, quam usus corporis possit. Sent. 407.
92. Ea possides, quae nullus possit auferre a te. *Ibid.*, sent. 410.
93. Cupiditas possidendi, origo avaritiae est. *Ibid.*, sent. 420.
94. Nulla propria possessio potest sapientis. *Ibid.*, sent. 218.
Vide etiam tit. *Aurum*, sent. 47; *Habere*, per totum; *Manachus*, sent. 69; *Pecunia*, sent. 21; *Pecuniarum*, sent. 126; *Regnum caeleste*, sent. 16; 17, 18, 56; *Temporale*, sent. 42.

POTESTAS in genere.

HUGO CARD. *Etymologia.* Potestas dicitur, quasi potentia status. Super *Joan.*, cap. 4.

CICERO. *Definitio.* Potentia est ad sua conservanda, et alterius obtinenda, imperium rerum facultas. Lib. 2 de *Invent. Rhetor.*

SENTENTIAE PATRUM.
D. AMBROS.
1. Omnis potentia seculi, somnium, non veritas est. De *Joseph*, cap. 6.
2. Ordinatio mundi a Deo, opera mundi a diabolo: a Deo potentatum ordinatio, a diabolo ambitio potestatis. *Prose.*
3. Fugiamus ergo omnia quae diabolica sub- jacent potestati, ne tanquam malus tyrannus in eos, quos intra suum regnum invenierit, acceptis savitia potestatis utatur. Lib. 4, super *Luc.*, cap. 17, in illud: *Et ostendit illi omnia regna, etc.*

S. ANSELM.
4. Qui potest quod sibi non expedit, et quod non debet, potest: quanto magis hoc potest, tanto magis adversitas et pervertitas possunt in il- lum, et ipse minus contra illas. In *Prologo*, cap. 7.

5. In nulla re tantum hodie offendunt seculi po- tentates, sicut in iudiciis. Part. 3, tit. 3, cap. 1, § 9.
6. Quanto his calidior potestate, tanto humilior bias pietate. Epist. 54, ad *Macedoniam*.
7. Optandum est ut potestas nunc datur, sed contra vitia, propter quae vincenda potentes volent esse homines, et volunt propter vincendos homi- nes, ut quid hoc? nisi ut vere victi, falso vincant, ne sint veritate, sed opinione victores. Lib. 13 de *Tyric.*, cap. 43.
8. Qui placeat sibi ut potestate sua riti velit, tanto fit minor, quanto se cupit esse majorem. Lib. 3 de *Lib. arb.*, cap. 25.
9. Invidiosa est potestas, quae legitima est: invidiosa facit, qui iure facit: animo invidia facit, qui praeter leges facit. Tract. 5, super cap. 1 *Evang. Joan.*
10. Quo potestas sublimior est, eo ad peccan- dum major audacia, quae totum sibi licere credit quod potest. De *Vita Christiana*, cap. 3.
11. Potentior animus non cogit in aliquid, nisi quod sua potestati subditum est. De *Invent. animae*, cap. 43.
12. Quisquis animus alterum animum habet in potestate, magis cum necesse est vult in po- testate habere, quam corpus. *Ibid.*
13. Quae potentiora, etiam meliora sunt. *Ibid.*, cap. 41.
14. Non est ordinatissimum, ut impotentiora potentioribus imperent. Lib. 1 de *Lib. arbit.*, cap. 10.
15. Potentior ab infirmiore, si corrumpti nolit, non corrumpitur. *Ibid.*, lib. 3, cap. 44.
16. Nulla vi superari potest, qui est in nullius potestate. *Ibid.*, lib. 3, cap. 6.
17. Si animus placeat sibi potestate sua frui velit, tanto fit minor, quanto se cupit esse maio- rem. *Ibid.*, cap. 25.
18. In potestatis societatis humanae, major potestas minori ad obediendum praeponeat. Lib. 3 *Conf.*, cap. 3.
19. Homo in natura posse, et in potestate habet velle. Lib. 11 de *Genes ad litt.*, cap. 4.
20. A Deo sunt omnes potestates, quantum ab illo non sint omnium voluntates. Lib. 5 De *Civitate Dei*, cap. 8.
21. Non superbiendum est, quasi homo eadem potestate sanctetur, qua potestate vilis est. De *Nat. et grat.*, cap. 30.
22. Non quiescit in demonibus voluntas nocendi, etiam cum potestas non datur. Annot. in *Job*, cap. xxxviii.
23. Ut esset homini potestas in Deum, ab ipso Deo accepit potestatem homo. Homil. 35, *Ex quinquag. homin.*

S. ANTONIO.
24. Videat, fratres, quam nocent iniqua potes- tas, quomodo caput impium subiectos quoque suas conformat impotenti. *Prose.*

S. ANSELM.
25. Miseram plane civitas, in qua regnat Herodes, quoniam Herodiane sine dubio particeps erit malitiae, et ad novae salutis ortum Herodiana movebitur turbalione. Sermon. 3, *Epiph.*

JUSTINUS.
26. Nullam ejus hominis potentiam putes, qui quod ipse in alio potest, id in se alter valeat, eff- ficere ipse non possit. Lib. 2 de *Consolat. philos.*, prosa 6.
27. Qua parte bestos faciens desinit potestas, haec impotentia subintrat. *Ibid.*, lib. 3, prosa 5.
28. Non est illa potestas, quae sollicitudinum morsus expellere, quae forisimum aculeos vitare nequit. *Ibid.*
29. Eo ipso quo potentes hominum deserunt, et ad vitam delinunt, hoc modo non solum potentes esse, sed omnino esse desinunt. *Ibid.*, lib. 4, prosa 2.
30. In potentia nullo modo est gloriandum, sed semper de eam timendum. *Prose.*
31. Libi est vana potentia Caesaria, qui primus solum Imperium obtinuit, a quo omnes Imperato- res appellati sunt Caesares, quem Romani tandem gladiis interfecerunt?
32. Ubi nunc est vana potentia Neronis, qui fugatus a Romanis, fuscis dentibus acuit, quo stipem per ventrem transiit?
33. Ubi nunc est ampla et vana Alexandri po- tentia, qui sibi orbem totum subiecit, et duodecim annis tantum regnavit, et ultimo veneno in- teriit?
34. Valde gloriosus Leo incedit, sed dum suam vanam potentiam non advertit, in foveam sepe roit, de qua cum exire non possit, submittit col- lum catenis. Sermon. 4 de *Uno Mart.*
35. Magis, quo plus ceteris unusquisque po- test, sciat esse sibi metuendum, ne in aliquo mi- noretur. De *Singularit. cleric.*, cap. 24.
MORITIVS GARTIVS.
36. Qui potest quod sibi non expedit, quanto id magis potest, tanto impotentior est, et infelicio- rius. Super *Epist. II ad Timoth.*, cap. 2, art. 2.
VEGG. ORD.
37. Non a diabolo est potestas, sed obnoxia ta- men insidiis diaboli: nec ideo mala ordinatio potestatum, quia malo sunt obnoxiae potestates. Super *Illud Lucae iv*: *Quia michi tradita sunt, etc.*
S. GREGORIUS.
38. Potestas cum habetur, et cogitanda est ad utilitatem, et dissimulanda est propter timorem; quatenus is qui ea utitur, et ut prodesse debeat, posse se sciat: et ut extolli non debeat, posse se nesciat. Lib. 5 *Moral.*, cap. 3.
39. Sepe qui in potestate sunt, dum sese a li- cidis retinere nesciunt, ad illicita opera et iniqua ditabuntur. *Ibid.*

40. Utilitati iustorum militat potestas iniquo- rum. *Ibid.*, lib. 20, cap. 19.
41. Cum pervertisis in hac vita potestas tribuitur, quid aliud quam janus erroris aperitur? *Ibid.*
42. Amica potestati pene semper impatientia est: eique etiam male potestas imperat: quin quod ipsa sentit, potestas exceptitur. *Ibid.*, cap. 28, super illud *Job xxx*: *Sine furere contregens.*
43. Sepe transitoria potestas animam per abrupta clationis rapit. *Ibid.*, lib. 21, cap. 10.
44. Potentibus viris magna est virtus humilitatis, considerata aequalitatis conditionis. *Ibid.*, num. 41.
45. Qui contra superpositam sibi potestatem murmurat, liquet quod illum redarguit, qui eadem homini potestatem dedit. *Ibid.*, lib. 22, cap. 17, num. 24.
46. Rectori provido cogitatione sollicita, potes- tas quam accepta est, non honor, sed omnis estimatur. *Ibid.*, lib. 24, cap. 16, num. 30.
47. Tunc potestas bene geritur, cum non amando, sed timendo retinetur: quae ut mini- strari recte valeat, oportet primum ut hanc non cupiditas, sed necessitas imponat. *Ibid.*
48. Potestas cum percipitur, non est libidine amanda est, sed ex longanimitate toleranda. *Ibid.*
49. Bona est ordine suo potentia, sed cauta re- gentia indiget vita. *Ibid.*, lib. 26, cap. 19, super illud *Rom. xii*: *Nolite esse prudentes, etc.*
50. Cum potentia temporalis ministerium sus- cipitur, summa cura vigilandum est ut sciat quisque; et sumere ea eo quod adjuvat, et expung- nare quod tentat, et sequens se cum illa ceteris cernere, et tamen se peccantibus solo ultionis praefere. *Ibid.*
51. Potestas quanto exterius eminet, tanto pro- mi interius debet, ne cogitationem vincat, ne in delectationem sui animum rapiat, ne jam sub se mens eam regere non possit, cui se libidine dominandi supponit. *Ibid.*, cap. 19.
52. Subtilissima ars vivendi est culmen tenere, gloriam premece, esse quidem in potentia, sed potentem se esse nescire, ad largienda bona po- tentem se cognoscere, ad rependenda noxia, omne quod poterat velle ignorare. *Ibid.*, cap. 19, num. 24.
53. Deum imitari desiderat, qui fastidium po- tentis alienis intentus utilitatibus, et non suis laudibus elatus administrat. *Ibid.*
54. Superbus mundi hujus potentiam querit, non quo alius prosit, sed quo ipse alteri subditus non sit. *Ibid.*, lib. 29, cap. 6, super illud *Job xxxi*: *Omne sublimine videt.*
55. Qui a subiectis metuitur, tanto facilius per- suadet, quanto et eum potestate indicat quem sunt agenda. *Ibid.*, lib. 31, cap. 3, num. 4.

56. Nil de subsequenti iudicio metuunt, qui de temporali potestate improbe gloriantur. Part. 2, Pastor., cap. 8.

57. Fit ut ipsa ligandi et solvendi potestate se privet, qui hanc pro suis voluntatibus, et non pro subjectorum moribus exercet. Homil. 26, super *Evang.*

58. Bene acceptam potestatem regit, qui et tenere illam novit, et impugnare. Lib. 4 in *Regist.*, Ind. 9, cap. 24, epist. 24 ad *Joan. epis. Constantinop.*

59. Restrictenda sub ratione potestas est, nec quidquam agendum priusquam consentiat ad tranquillitatem mens redeat. *Ibid.*, lib. 8, Indict. 3, cap. 12, epist. 42 ad *Hadriaticum ducem.*

60. Potestas est ordinatio a Deo disposita in genere humano, qua alii alia preesse habent. Super *Epist. ad Rom.*, in illud: *Non est potestas, nisi a Deo.*

61. Potestas bona est in se, sed noxia est elatione, qua sepe committitur. Super *Job.*, cap. xxxvi.

62. Multi laudant romanam potestatem, qui appetunt dominationem. Super *Ecclasiastic.*, cap. 17.

63. Semper grandis potestas majori timori subiecta est. Homil. 2 super *Matth. Oper. imperf.*

64. Summa potestas sine timore periculi nunquam est. *Ibid.*, homil. 30.

65. Si potestas accedat sapienti, omnibus bonis grata est, et omnibus utilis: si vero cadat in insipientem, etsi bonis mala esse non possit, molestia tamen ad modicum temporis erit. Lib. 8 de *Nagis curis.*, cap. 48.

66. Nihil terrena potestate brevius. De *vicit. et miser. hum. vici.*, cap. 2.

67. Non statim utilis est omne potestatis insignis, sed tunc vero est utilis, si bene geratur: tunc autem bene geritur, quando subiectis prodest, quibus terreno honore praefertur. Prosee.

68. Potestas bona est, quando Deo donante est, ut malum timore coereat, non ut timore malum committat.

69. Nihil autem peius est, quam per potestatem, peccandi libertatem habere, nihil que inolicibus male agendi felicitate. Lib. 3 de *Sum. bono.*, cap. 48, sent. 5.

70. Vir justus aut omni potestate seculari, exultat, aut si aliqua cingitur, non sub illa curatur, ut superbis tumeat, sed eam sibi subijcti ut humilior innotescat. *Ibid.*, cap. 48, sent. 4.

71. Intra Ecclesiam potestates necessariae non essent, nisi et quod non prevaleret superbia offensa per doctrinae sermonem, potestas hoc impleret per disciplinam terrorem. *Ibid.*, cap. 54, sent. 4.

72. Quanto quia potentia major, tanto magis liber est ad peccandum. *Ibid.*, cap. 59, sent. 10.

73. Iura potestatis adeptis moderanter exerce, potestatis iura accepta ordinato animo administrata. Lib. 2 de *Synon.*, cap. 17.

74. Cito periclitatur potestas; alta enim arbor ventis fortius agiatur, ecclesiae turres graviore casu procumbunt. Prosee.

75. In potentem cadit invidia, cito patet insidiis potestas: gloria enim invidiam parit, invidia vero pericula. *Ibid.*

76. Mans potentie avida, nec abstinere novit a vetitis, nec gaudere concessis. Epist. 53 ad *Anatolium Constantinop. epis.*

77. Jutum est, ut quem dignitas potestatis doledat, laborem officii non subterfugiat. Prosee.

78. Delicatus est, qui potestate vult uti, et administrationem potestatis dissimulat exercere.

79. Merito se privat honore, qui honorem affectat sine opere. Sermon. 46.

80. Quid jurat, si hodie quis temporali praeiudicium potestate terram faciat sub pedibus tremere, et cras mendicem et pauper de hoc mundo compellatur exire? Lib. 7, epist. 15.

81. Omnis potestas, sive major, sive minor, que hominibus praest, aut ex voluntate Dei, aut ex permissione Dei constituta est. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 43, can. 1.

82. Nulla major pauperiorum est depepultio, quam potestas. Lib. 4 de *Gubern. Dei.*

83. Potestas magna et potentissima, que inhibere scelus maximum potest, quasi probat debere fieri, si sciens patitur perpetrari. *Ibid.*, lib. 7.

84. Uti potentum amicitias, non abuti convenerunt. Epist. 63 ad *Joan.*

85. Potestas se habet ad bonum et ad malum: qua sicut optimum est, quod aliquis utatur bene potestate in regimine multorum: ita pessimum est, si male utatur. 1, 2, art. 4.

86. Homo, qui abulit potestate sibi data, eam amittere merebit. 2, 2, quest. 65, art. 3.

87. Major potestas nominis melioribus debetur. De *Perfect. vite spirit.*, cap. 19.

SENTENTIA PAGANORUM.

88. Fortitudo potentiam habens, superbia est. Lib. 5 *Poetica.*, cap. 40.

89. Difficilis est, o Callicles, ac impendio est laudabile, hominem iusto vivere, qui in potestate magna constitutus, impune quae esse injurias. In *Gorgia, de Justitia.*

90. Tandem quantum vult potest, qui se, nisi quod debet, non ruit posse. Epist. 99.

91. Quomodo episcopi potentiam tuebantur? impotentia occasionis. De *Moribus.*

Vide etiam tit. *Ambitio*, sent. 1, 2, 5; *Dichobus*, sent. 18; *Peitio*, sent. 80; *Seretus*, sent. 12;

Stabilitas, sent. 5; *Sublimitas*, sent. 40; *Superbia*, sent. 103; *Virtutes cardinales*, sent. 15.

POTESTAS DEI.

COLLECTOR.

HUGO A S. VICTORIS.

HUGO CARD.

S. LEO I.

PETROS BLESENSIS.

S. PETROS DAMASCENUS.

S. AUGUST.

S. BERN.

SALVIANUS.

S. SYMENS EPISC.

S. THOMAS AQUINAS.

ARISTOTELIS.

PLATONIS.

BERNARDI.

Definitio. Potestas Dei est ipsamet essentia divina, concepta per modum principii activi productivi.

Divisio. Potestas Dei duplex est. Altera, ad aliquid faciendum; altera, ad nihil patiendum. Lib. 1, de *Sacramentis*, part. cap. 22.

Potestas Christi in quatuor consistit: scilicet primo, in efficaci predicatione, et larga donorum Spiritus sancti effusione; secundo, in suorum fidelium consolatione; tertio, in adversariorum depressione; quarto, in suorum electorum glorificatione. Super *Apocal.*, cap. 1.

SENTENTIA PATRUM.

1. De omnipotentia Dei, et iustitia dubitare, dementis est. Lib. 4 *Retract.*, cap. 9.

2. Creatoris potentia omnipotens, atque omnimentis virtus, causa est subsistenti omni creaturae. Prosee.

3. Quae virtus Dei ab eis quo creata sunt roganda, si aliquando cessaret, summi et eorum cessaret species, omnisque natura consideret. Lib. 4, de *Genesi ad lit.*, cap. 12.

4. Quid Omnipotentis potentius? aut cuius creaturae potestas Creatoris comparari potest? Lib. 13, de *Trinitate*, cap. 13.

5. Deus omnipotens est: et cum sit omnipotens, mori non potest, falli non potest, nec fallere, mentiri non potest. Prosee.

6. Quam nulla non potest, et omnipotens est: et ideo omnipotens est, quia ista non potest. Nam si mori posset, non esset omnipotens: si mentiri, si falli, si fallere, si iurque agere, non esset omnipotens: quia si hoc in eo esset, non fuisset dignus qui esset omnipotens. Lib. 1, de *Symbolo fidei*, cap. 1.

7. Quanta speranda, vel timenda potestas est iudicantis, si apparuit tanta mortentia? Tract. 119, super *Evangelium Joan.*, de cap. xix.

8. Deus Deum aliquid posse, quod nos fatemur investigare non posse: in talibus rebus tota ratio facti est potentis facientis. Epist. 3, ad *Vasilianum.*

9. Quia Dominus Lazarium suscitavit, sine dubio potuit: quia vero Judam non suscitavit, numquid dixerim est, non potuit? potuit ergo, sed noluit; nam si voluisset, eadem etiam hoc potestis fecisset. De *Natura et gratia*, cap. 7.

10. Omnipotens est facienda majora et minor, omnipotens est ad caelestia et terrestria, omnipotens est ad facienda immortalia et mortalia, omnipotens est ad facienda spiritalia et corporalia,

omnipotens est ad facienda visibilia et invisibilia. Prosee.

11. Magnus in magnis, nec parvus in minutis: postremo omnipotens est ad facienda omnia quo facere voluerit.

12. Jam ego dico quanta non possit. Non potest mori, non potest peccare, non potest mentiri, non potest falli: tanta non potest, quae si posset, non esset omnipotens. Sermon. 3, *fer. 2, post Dom. Palm.*

13. Non longe est a nobis omnipotentia tua, etiam cum longe sumus a te. Lib. 2 *Confess.*, cap. 2.

14. Dei potestati eripi aut subtrahi, quid, quando, aut ubi, a nullo potest. *Ibid.*, cap. 9.

15. Non cogeres invitus ad aliquid, quia voluntas tua non est major potentia tua. *Ibid.*, lib. 7, cap. 4.

16. Non est minor potestas tua carens obsequio meo. *Ibid.*, lib. 13, cap. 1.

17. Sicut humana consuetudo verbis, ita divina potentia etiam factis loquitur. Epist. 49, quest. 6.

18. Deus qui potens est, etiam in nihilo, non tantum aliquid, sed etiam magnum aliquid facit. Epist. 56.

19. Nemo liget Omnipotentis evadit. De *Agone Christi*, cap. 7.

20. Quicquid vilissimum homines potant, omnipotentia Dei gubernatur. *Ibid.*, cap. 8.

21. Bona facere si non posset Deus, nulla esset potentia: si autem posset, nec faceret, magna esset inviolentia. Quia ergo est omnipotens et bonus, omnia bona valde fecit. Lib. 4 de *Genesi ad lit.*, cap. 16.

22. Movet Deus occulta potentia sua universam creaturam suam. *Ibid.*, lib. 5, cap. 20.

23. Deus potentia sua numeros creaturas destitit, non ipsam potentiam eisdem numeris alligavit. *Ibid.*, lib. 6, cap. 13.

24. Deus naturam creat bonitate, voluntatis ordinat potestate. *Ibid.*, lib. 8, cap. 23.

25. Deus non potentia temeraria sed sapientia virtute omnipotens est. *Ibid.*, lib. 9, cap. 17.

26. Deus per omnipotentiam suam praestitit universam creaturam. De *Catholica doctrina*, cap. 48.

27. Ad omnipotentiam Dei pertinet ut ex libero arbitrio voluntatis venientia mala esse permittat. De *Continent.*, cap. 6.

28. Tanta est omnipotentis Dei bonitas, ut etiam de malis possit facere bona, sive ignoscendo, sive puniendo, sive ad utilitates piorum computando atque vertendo, sive etiam iustissime vindicando. *Ibid.*

29. Nihil omnipotentis Deo, qui cum mali nihil faciat, bene etiam de malis facit. *Ibid.*

30. Recte Deus omnipotens dicitur, qui tantum

mori et falli non potest: dicitur enim omnipotens faciendo quod vult, non potiendo quod non vult. Quod si accideret, nequaquam esset omnipotens: unde propterea quaedam non potest, quia omnipotens est. Lib. 5 de *Civitate Dei*, cap. 40.

31. Manus Dei, potestas Dei est, qui etiam visibilia invisibiliter operatur. *Ibid.*, lib. 12, cap. 23. 32. Ut neque Angelus, neque homo eaderet, in potestate Dei fuit. *Ibid.*, lib. 14, cap. 27.

33. Firmissime credendum est omnipotentem Deum omnia posse facere que voluerit, sine vindicando, sive prestando. *Ibid.*, lib. 18, cap. 18.

34. Deus potens est facere, que infidelibus sunt incredibilia, sed illis: facilia potestati. *Ibid.*, lib. 21, cap. 6.

35. Deus non ob aliud vocatur omnipotens, nisi quoniam quidquid vult potest. *Ibid.*, cap. 7.

36. Efficacem potentiam suam Deus si rebus subtrahat, nec progredi poterunt, nec progressus in eo quod creata sunt, aliquatenus permanebunt. *Ibid.*, lib. 22, cap. 21.

37. Ut quisque habeat bona corporis et fortunae, non nisi in Dei potestate est. *De Corrupt. et grat.*, cap. 8.

38. Exhorresce quod minatur Omnipotens, ama quod pollicetur Omnipotens. Tract. 3, super *Epistolam Joani.*

39. Evadendi potentiam Dei, nullus editum invenire poterit. Lib. *Meditationum*, cap. 39.

40. Deus ostendit potentiam suam, accommodans militiam malorum ad bonos exercendos. *Epistolam*, 157.

41. Non legi aequa doctrina insonante fecinescus, sed interna potestate operatur Deus in cordibus hominum. *De gratia Christi*, cap. 24.

BERNARD. 42. Nil omnipotentiam Verbi clariorum reddit, quam quod omnipotentes fecerit omnes qui in se sperant. *Serm.* 85 super *Cant.*

S. BONAV. 43. Omnipotens est Deus, quia omnia facere, omnia trahere, omnia prospicere, omnia innovare potest. *Prose.*

44. Omnia facit per potentiam, omnia trahit per gratiam, omnia prospicit per notitiam, omnia innovat per gloriam. *Serm.* 4 Dom. 11, post *Epistolam*.

S. DIONYS. 45. Nihil est omnino eorum que sunt, quod non prepotens reum omnium Dei vis tueatur et contineat. *De divinis Nominibus*, cap. 8.

J. EPIPHAN. 46. Potest Deus ex lapidibus excitare filios, et potest Deus corruptibilia mutare in incorruptibilia, et potest in terra facere quietem paradisi, quia vult. In *Libro Anacoreta*.

S. FERDINANDUS 47. Sit pro luce retinenda magnipotentia Conditoris: Excedit enim divini officii potestas humane meritis angustias. *Homil.* 4 de *Symbolo*.

GLOSS. INT. 48. Nulla est dignitas, nulla est potestas, que

potestatis Dei non pareat imperio. Super I *Paralip.* 2, cap. 29.

49. Deus cum sit semper omnipotens, sic intendit omnibus ut adsit singulis: sic adest singulis, ut simul omnibus nunquam desit. Lib. 16 *Marci*, cap. 3, super illud *Job* 22: *An capitatus, qui Deus excelsior, etc.*

50. Deus sic exteriora circumdat, ut interiora implet: sic interiora implet, ut exteriora circumdat: sic summa regit, ut ima non deserat; sic ima presens est, ut a superioribus non recedat. *Prose.*

51. Sic laet in sua specie ut tamen cognoscatur in operatione: sic cognoscitur in suo opere, ut tamen comprehendere non valeat a cognoscendo aestimatione.

52. Sic adest, ut videri nequeat: sic videri non valet, ut tamen ejus presentiam ipsa sua judicia testentur. *Ibid.*

53. Constitutum est, in natura divina cum voluntate ita concurrere potestatem, ut Dei potestatis mensura sit ipsa voluntas. In *Hexamer.*

54. Dei potentiam sorrorum proes impediunt. *Epistolam*, 12 ad *Gaudentium*.

55. Potestatis dignitas in Nativitate non amittitur, dum carnis humilitas adoratur. Lib. 2 de *Trinitate*, verbo *Angelos*.

56. Deus nihil eget, nihil ignorat, cujus agnitioni nihil occultum est, cujus auctui nihil invidium est, cujus virtuti nihil reliquum, extra quem locus nullus est. Super *Psalm.* cxxxv.

57. Christus potestate natus est, potestate passus est, potestate medicus pluresque toleravit, potestate caecos, claudos, mutos, aridos, a spiritu immundo captivatos potestate curavit. *Homil.* super illud *1m.* ix: *Potestatis et pacis*.

58. Si dubitas an aliqua potentia prestat mundo, omnibus es insipientior: si vero istud persuasum habes, quid ambigis oportere Deo placere? *Serm.* 19, super *Epistolam ad Ephesios*.

59. Nihil cassum et irritum in divina potentia usurpatur: potest enim omnia, vult autem optima. Lib. 2, *epistolam*, 117 ad *Theophilum*.

60. Divinam auctoritatem nihil est quod non pareat. In *Quest.* 4 *Genibus positus*, quest. ult., respons. 33.

61. Deus unns est, in quo vis et potestas consummata est: nec minui potest, nec augeri. *De Ira Dei*, cap. 11.

62. Quod scilicet est omnibus potentis, intelligitur esse exardens Deus, cum eas in potestate habet. *De confusa lingua*.

63. Incircumscribitur Deus, et incircumscribitur ejus potentia. *De sacrificio Abel*.

S. GREGORIUS MAGNUS.

S. SYRISCUS EPISCOPUS.

ARISTOTELIS.

CICERO.

SENECA.

S. CRISTOTELIS.

THOMAS AQUINAS.

S. HIERONYMUS.

S. AUGUSTINUS.

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS.

S. JUSTINUS MARTIR.

S. ISIDORUS PELUSIOTUS.

S. JUSTINUS MARTIR.

LACTANTIUS.

PHILOSOPHUS.

64. Bonitas Dei mensura honorum est: potentia, mensura subditorum. *Ibid.*

65. Deus potentis suis erga seipsum meritis utitur, temperata autem erga suas creaturas. Lib. *Quod Deus sit immutabilis*.

66. Deo omnia possibilia sunt, etiam que fieri non possunt. *Epistolam*, 11 ad *Presbyteros*.

SENTENTIA PAGANORUM.

67. Quodlibet possibile, est a Deo effectibile. Lib. 10 *Theolog.*, cap. 12.

68. Nihil est quod Deus efficere non possit. Lib. 2 de *Divinitate*, num. 86.

69. Mundus Deo parat, obediunt maria, terraque et hominum vita jussis supremæ legis obtemperat. Lib. 3 de *Legibus*.

70. Deus quidquid vult, efficit. Lib. 1, *Quæst.* in *Prophetas*.

71. Deus alia exaltat, alia submittit. *Ibid.*, lib. 3, in *Prophetas*.

72. Deus est circa omnia, atque per omnia: actus enim est omnium atque potestus. Lib. de *Pat. et Sap. Dei*, cui *Julianus*, *Pinander*, cap. 12. Vide etiam *tit. Esse*, sent. 24; *Marin*, sent. 49; *Marcianum*, sent. 12; *Marcionem Dei*, sent. 99.

PRECEPTUM.

Vide MANDATUM.

PREDESTINATIO.

ONICEYUS. *Etyimologia.* Predestinatio dicitur, quia præ aliis destinatio.

S. AUGUSTINUS. *Definitio.* Predestinatio Sanctorum nihil aliud est, quam presentia scilicet et preparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur quicumque liberantur. *De Bono persever.*, cap. 14.

Predestinatio est preordinatio, in qua tria concurrunt, homo, gratia, gloria. In lib. 1, *Sententiarum*, dist. 40, dubio 5.

MONSIEUR CARIBUS. Predestinatio est preordinatio altius ad gloriam, seu preparatio gratie in presenti, et gloria in futuro. Super *Epistolam ad Romanos*, cap. 4, art. 8.

Predestinatio est eterna preordinatio horum que per gratiam fiunt in tempore. *Ibid.*

HUGO A. S. VICTORE. Predestinatio est gratia gratuita preparatio. *De Questionibus super Epistolam ad Romanos*, quest. 233.

JOHANNES BARRIS. Predestinatio est ab eterno gratia preparatio, per quam uniusquisque vocatur ad vitam. Lib. 2 de *Nuptiis caritalis*, cap. 21.

S. THOMAS AQUINAS. Predestinatio est quedam ratio ordinis aliquorum in salutem eternam in mente eterna existens. Part. 1, *Summa*, quest. 23, art. 2.

Predestinatio proprie accepta, est quedam divina preordinatio ab eterno, de his que per

Tom. III.

gratiam Dei sunt in tempore fienda. Part. 3, *Summa*, quest. 24.

DIFFERENTIA. Qui presentiam Dei in nullo ab ipsius predestinatione discernit, quod tribuendum est Deo de bonis, hoc ei etiam de malis conatur adscribere. Lib. 1 ad *Monitium*, cap. 30.

Inter gratiam et predestinationem hoc interest, quod predestinatio est gratie preparatio, gratia vero ipsa donatio. *De predestinatione Sanctorum*, cap. 40.

Hoc distat inter presentiam et predestinationem: quod presentia de salvandis et dammandis, predestinatio autem de salvandis tantum. In *Summa Sententiarum*, tract. 1, cap. 12.

Nota de Predestinatione differentiam. Quidam sunt predestinatione et re, sicut simpliciter boni: quidam predestinatione et non re, ut mali, et tamen futuri boni quidam re et non predestinatione, ut boni, qui sunt futuri simpliciter mali; quidam nec re, nec predestinatione, sed tantum numero, sicut simpliciter mali. Super *Psalm.* xvii.

Scientia, presentia, dispositio, providentia et predestinatio differunt. Scientia existentiæ; presentia futurorum; dispositio faciendorum, providentia gubernandorum; predestinatio salvandorum. Lib. 2 de *Nuptiis caritalis*, cap. 21.

Predestinatio distat a presentia, secundum rationem: quia presentia importat solam notitiam futurorum; sed predestinatio importat causalitatem quantum respectu eorum. Super *Epistolam ad Romanos*, cap. 6, lect. 6.

SENTENTIA PATRUM.

1. Deus is quos elegit sine meritis, dat in eis orientem et meritum *Prose.*

2. Et frustra dicitur quod ratio operandi non sit in electis, cum etiam ad hoc operantur, ad electi sint. Lib. 2 de *Vocato. gent.*, cap. 10.

3. Omnia que secundum dispositionem Dei fienda sunt, in predestinatione ejus jam quasi facta existunt: quia non potest fieri, ut immutetur aliquid ex omnibus que statuta Deus ut fiunt. Super *Apocalypsim*, cap. 2.

4. Gratia Dei suos electos sic predestinavit, ut si

eorum qui jam in eis unum libro arbitrio, ipse etiam voluntates preparat. Lib. 1 *Retract.*, cap. 9.

5. Sola gratia redemptio discernit a perditis, quos in unam perditionis conererat massam, ab origine ducta causa communis. In *Eucharistia*, cap. 99.

6. Predestinatorum nemo cum diabolo peribit; nemo usque ad mortem sui diaboli potestate remanebit. Lib. 13 de *Trinitate*, cap. 16.

26

7. Nescientes quis perineat ad predestinationem numerum, quis non perineat, sic affici debemus charitatis affectu, ut omnes velimus salvos fieri. *De Corrupt. et grat.*, cap. 15.

8. Universa massa perditionis facta est possessio perditorum: nemo itaque, nemo piorsus inde liberatus est, nisi liberabitur, aut liberabitur, nisi gratia Redemptoria. *Lib. 2 de Gratia Christi*, cap. 29.

9. Bonus est Deus, iustus est Deus, potest aliquos sine bonis meritis liberare, quia bonus est: non potest ququam sine malis meritis damnare, quia iustus est. *Lib. 3 contra Julian.*, cap. 18.

10. Peccatum in homine, in Deo incitat celum iustitias, rebus vero iustitia predestinationem, predestinatio autem attrahit mortem. *De Predestinatione Dei*, cap. 3.

11. Predestinationum ita certus est numerus, ut nec addatur eis quisquam, nec minuatur ex eis. *De corrupt. et gratia*, cap. 13.

12. Predestinationi Dei nullus est causa standi, nemini causa labendi. *Ad Act. sibi falso impositos*, respons. 12.

13. Eliguntur qui non sunt, nec errat qui eligit, nec vane eligit: eligit tamen, et habet electos, quos creaturus est eligendo. *De Verbis Apostoli*, serm. 11.

14. Deus predestinavit nos antequam essemus, vocavit nos cum aversi essemus, iustificavit nos cum peccatores essemus, glorificavit nos cum mortales essemus. *Ibid.*, serm. 16.

15. Non in creatione homo predestinatus est, hoc enim ante seculum in presentia Creatoris. *Lib. 6 de Genesi ad lit.*, cap. 11.

16. In predestinatione Deus vidit viam: qua se convertent tentati. *Arndt. in Job*, cap. 28.

17. Quid Deus dubit eis, quos predestinavit ad vitam, qui tot se talia, et tanta bona temporalia dedit eis quos predestinavit ad mortem? *Lib. 22 de Civitate Dei*, cap. 24.

18. Predestinavit ad eternam vitam misericordissimus gratia largitor, predestinavit ad eternam mortem iustissimus supplicii retributor. *Lib. 4 de Anima et orig.*, cap. 11.

19. Quicunque predestinati, etiam nondum nati, iam filii Dei sunt, et omnino perire non possunt. *De corrupt. et grat.*, cap. 9.

20. Predestinatus nunquam perire sinitur, licet ad tempus a via virtutis errare permittatur. *Super Psalm. lxxviii.*

21. Signum vel character predestinationis, virtus est. *Tit. 5, Diocet.*, cap. 1.

22. Tot salvantur homines, quot Angeli ceciderunt: vel tot homines salvantur, quot An-

geli perstiterunt. *Lib. 2 Compend. Theol. certit.*, cap. 24.

23. Predestinata multitudo Sanctorum; hereditas Christi est. *Super Psalm. xv.*, vers. 19.

24. Totum in predestinatione solidatum est, et nullus eventus mutare poterit, quod illa providentia superna decrevit. *Super Psalm. lxxvii.*, vers. 33.

25. Nemo quando in hac mortalitate vivitur, de arcano divine predestinationis mysterio usque adso presumere debet, ut certo statuatur se omnino esse in numero predestinationum. *Sess. 6.*, cap. 12.

26. Predestinationis nomine non aliqua voluntatis humane coactilia necessitas exprimitur: sed misericors et iusta futuri operis divini sempiterna dispositio prodicitur. *Lib. 1 ad Montanum*, cap. 7.

27. Predestinatio Dei semper in bono est, aut ad retributionem iustitiae, aut ad donationem perficiens gratia. *Ibid.*, cap. 30.

28. Voluntatis causa est electionis, non electio causa est voluntatis. *Ibid.*, lib. 1 de Verit. predest.

29. Non mutat Deus predestinata, qui sapientia ejus non fallitur aut reprobanditur in dispositione. *Probec.*

30. Perficit Deus predestinata, quia virtus ejus non impeditur, aut superatur in opere. *Ibid.*, lib. 3.

31. Omnes predestinati sic vocantur, ut iustificentur: sic iustificentur, ut glorificentur. *Probec.*

32. Ac per hoc predestinavit Deus quos voluit, et ad opera bona, et ad premia sempiterna.

33. Predestinavit ad vitam bonam, predestinavit ad vitam eternam.

34. Predestinavit ad fidem, predestinavit ad speciem.

35. Predestinavit adoptandos in saculo, predestinavit glorificandos in regno.

36. Predestinavit per gratiam sciendos Primogeniti fratres, predestinavit per gratiam perditionis ejusdem Unigeniti coheredes.

37. Hec omnia sicut in se continet predestinationis eternitas, sic implet predestinantis Dei misericordia et iusta maiestas.

38. Nullus predestinatus perit. *Super Math.*, gloss. tit. cap. 14.

39. Vocations impletur predestinatio. *Super Epistol. ad Rom.*, cap. ix.

40. Constat quod nullus liberatur, nisi gratuita misericordia: nullus damnatur, nisi aequissima iustitia. *Probec.*

41. Sed cur potius hunc quam hunc liberet,

CASSIODORUS.
GRATIANUS.
S. GREGORIUS MAGNUS.
CONCILIUM TRIDENT.
S. FULGENSIUS.

GLOSS. tit.
GLOSS. ORD.

scribitur qui potest tam profundum iudicium, verum tamen cavet prescriptum. *Ibid.*, cap. 9.

42. Predestinati ad vitam sine correctione mutantur; prescripti vero ad mortem, inter flagella deteriores fiunt. *In Decretis*, part. 2, causa 23, quest. 4, can. *Cum quosque*, § *Est.*

43. Quicquid foris futurum est in opere, intus iam factum est in predestinatione. *Lib. 28 Moral.*, cap. 6, num. 9.

44. Obliceri nequaquam possunt, que predestinata non fuerunt; sed ea que sancti viri orando effluunt, ita predestinata sunt, ut precibus obtineantur. *Lib. 1 Dialogi*, cap. 8, verbo *Obtineri*.

45. Ipsa perennis regni predestinatio ita est ab Omnipotenti Deo disposita, ut ad hoc electi pro labore perveniant, quatenus postulando mereantur accipere, quod eis Omnipotens Deus ante secula disposuit donare. *Ibid.*

46. Predestinatio precibus impletur, quando quidem Deus multiplicare semen Abraham predestinaverat, is tamen ratione obtinuit, ut illos habere potuisset. *Ibid.*

47. Tanto necesse est, ut unusquisque in humilitate se deprimat, quanto si sit electus, ignoral. *Homil. 38, super Evangel.*

48. Unum signum electionis, est soliditas charitatis. *Homil. 12, super Ezech.*, super illud *Joan. xiii: In hoc scietis, quis est.*

49. Electi Dei carnem domant, spiritum roborant, demonibus imperant, virtutibus errescant, presentia despiciunt, eterna moriendo diligunt, occidi possunt, et flecti nequeunt. *Homil. 27, super Evangel.*

50. Elegit Deus, quos mundus despicit: quia plerumque ipsa despectio hominem revocat ad sensum ipsum. *Ibid.*, homil. 36.

51. Predestinatio alicuius rei, multo ante in mente ejus, qui destinat quid futurum sit, praefigurat. *Lib. 1, super Epistolam ad Ephesios*, cap. 1, in illud: *Secundum placitum suum*, etc.

52. Predestinavit Deus impiorum gehennam, sed non predestinavit impiorum culpam. *De Potenti. et volenti. Dei.*

53. Quod Deus facturus fuit, predestinavit: quod autem futurum non fuit, sed permixturus, non predestinavit, sed prescripsit. *Ibid.*

54. Predestinatio tria notat. Dei provisionem, gratia infusionem, gloria adoptionem. *Super Epistol. ad Rom.*, cap. 8.

55. Gemina est predestinatio, sive electorum ad requiem, sive reproborum ad mortem. *Probec.*

56. Diversitatem mansionum, que in domo Patris celestis preparatae sunt, divine predestinationi coaptat, que salvandis pro beneficio dis-

ponendis parit diversa charismata gratiarum et immortium. *Lib. 2 de Nuptiis cibarii*, cap. 22.

57. Ultraque agitur divino iudicio, ut semper electos superna et interiora sequi faciat; semperque reprobos, ut circa infima et exteriora delectentur, deservendo permittat. *Lib. 2, de Summa. bono*, cap. 6, sent. 1.

58. Nullus se putet electum, ne forte iam apud Deum sit reprobos. *Ibid.*, cap. 7, sent. 13.

59. Deus his, quos eligit sine meritis, dat unde orientur et moriis. *Lib. 2 de Vocat. gent.*, cap. 35.

60. Predestinatio juvat precibus Satorum. *2, 2, quest. 17, art. 4.*

61. Divina predestinatio est fundamentum et principium primum salvationis hominum, in tantum quod nullus possit salvari, nisi aternaliter fuerit predestinatus. *Sent. 6, Dom. Septuages.*

SENTENTIA PAGANORUM.

62. Fidelis homo, electus homo est: electus homo, homo Dei est: homo Dei est, qui Deo dignus est: Deo dignus est, qui nihil indigne agit. *Sent. 1, 2 et 3.*

63. Dei proprium est salvare quos dignos iudicat. *Ibid.*, sent. 69.

Vide etiam tit. *Electio*, sent. 14, 16; *Predestinatione Dei*, sent. 48, 49, 50, 51, 61; *Tractio*, sent. 3; *Vocatio Dei*, sent. 52.

PREDICATIO.

Ethymologia. Predicatio dicitur quasi prelium actio.

Divisio. Trias sunt genera predicatorum, primi male vivunt, et male docent; secundi bene docent, sed male vivunt; tertii bene vivunt, et bene docent. *Super Gen.*, cap. 87.

Comparatio. Sicut tibio velicatum sunt corporis, ita verbum doctrinae velicatum est cordis. *Super Proverb.*, cap. 26.

Sicut medicinae diversis antidotis et medicamentis diversa curantur agilitudines, et infirmitates corporum: sic multiplici modo predestinationis, salutem curantur animarum. *Serm. 8.*

Sicut cibus et delicias carnis, ita spiritus verbi divinis convalescit. *Homil. 9, in cap. 16, Levitic.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Attende tibi, qui predicas, et sollicite caveo, ne humanam polus laudem, gloriamque vanam aucuparis, quam solum animarum sectaris, ac reles. *Part. 3, serm. 2*, cap. 19.

2. Cujus vita despicitur, restat ut ejus predicatio contumetur. *Super Apocal.*, cap. 11, et S. Gregor. Magnus, homil. 12, super Ezech.

3. Predicatio Christiana non indiget pompa,

S. HEDORUS HISPALENSIS.
S. PROSPER.
S. THOMAS AQUINAS.
S. VINCENT. FERRARI.
SITUS PHILASOR.
RUGO CARD.
RUGO A. S. VICTOR.
RUGO CARD.
RUGO A. S. VICTOR.
CAIGENES.
R. ATANUS DE RUPE.
S. AUGUSTINUS & S. GREGORIUS MAGNUS.
S. AMBROS.

et cultu sermonis, ne hominum versutia et calliditate humana sapientia acceptabilis videretur, non veritate. Super 1 Cor. 1, super illud : Non in sapientia, etc.

4. Libero et iuxta fidem veram, sine adulatione Christum predicantes, et gesta prave vitæ arguentes, gratiam apud homines non habent. Super 1 Cor. iv, in illud : *Uosque in hanc horam curamus.*

5. Sane permissor ille Doctor dicitur, qui sermone inutili conscientiam percussit infirmorum. In *Decretis Gratiani*, part. 1, distinct. 45, can. *Sane.*

6. Prædicator vilesit Scriptura, cuius augetur curiositas magis quam devotio in auditoribus, et vanitas in loquendo. Part. 1, tit. 1, cap. 3, § 3.

7. Deum operibus provocat ad iram, qui populum vocibus delectat. Part. 2, tit. 4, cap. 5.

8. Cum magna attentione et affectu audienda est prædicatio, et cum silentio. Part. 2, tit. 2 de *Acedia*, cap. 11, § 1.

9. Bonus prædicator est, qui provocat populum ad luctum, non ad risum. Part. 3, tit. 18, de *Prædicantibus*, cap. 4.

10. Sicut lingua canis est medicinalis, sic lingua Prædicatoris, qui est medicus animarum. *Prose.*

11. Inque Prædicator debet cum aviditate lingua prædicationis ulcera peccatorum curare, et cum lenitate lingere. *Serm. Dom. 1, post Trinit.*

12. Sacros sacramentum præcones rerum, non ad imbecillitatem lectionis, sed ad eam, que requiritur vinctivamque et causam spectare oportet. *Serm. de sanctissima Deipara.*

13. Debet divinarum Scripturarum tractator et doctor, defensor regis fidei ac debellator erroris, et bona docere, et mala declinare, atque in hoc opere sermonis conciliari averseos, remissos erigere, mescentibus quid agatur, quid expectare debeant, intimare. Lib. 4 de *Doctrina christi*, cap. 4.

14. Oportet eloquentem Ecclesiasticum, quando suadet aliquid quod agendum est, non solum docere et instruat, et delectare ut tenet, verum etiam docere ut vincat. Lib. 4 de *Doctrina christi*, cap. 13.

15. Agat eloquens cum et iusta et sancta et bona dicit, ut intelligenter, ut libenter et obedienter audiatur : et hæc se posse si potuerit, et in quantum poterit, pietate magis orationum quam oratorum facilitate non dubitet, ut orando pro se ac pro illis quos est allocuturus, sit orator antequam dicit. *Prose.*

16. Ipsa hura jam ut dicit accedens, priusquam exeret profertentem linguam, ad Deum lovet animam silentem, ut eruet quod biberit, vel quod impleverit fundat. *Ibid.*, cap. 15.

17. Si regina Esther oravit pro suis gentis temporali salute locutura apud regem, ut in os eius Deus congruum sermonem daret : quanto magis orare debet, ut tale munus accipiat, qui pro æterna hominum salute in verbo et doctrina laborat? *Ibid.*, cap. 30.

18. Eos dicit Deus furari verba sua, qui boni voluti videri, loquendo que Dei sunt, cum mali sint faciendo que sua sunt : nec sane ipsi dicunt bona que dicunt, si diligenter attendas : quomodo dicunt verbis, quod negant factis? *Ibid.*, cap. 29.

19. Sicut est, ut teneatur ad audiendum, delectandus auditor : ita stectendus, ut moveatur ad agendum. *Ibid.*, cap. 12.

20. Quod minus habet peritia, suppleat diligentia : et quod crullitas loquacitatis erudit, ætatis maturitas deoqual. Lib. 4, de *Animas*, et eius origines, cap. 3.

21. Ut in recte sapias, et alios non tantummodo delectare possis, verum etiam edificare quod loqueris, curam de oportet gerere de sermonibus tuis, remotis plausibus alienis. *Ibid.*, lib. 4, cap. 25.

22. Multi prædicant veritatem non casto, quia vendunt illam pretio commoditatum hujus sæculi. Super *Psalm. xi*, vers. 7, *Eloquia casta*, etc.

23. In annuntiendo verbo veritatis labor est. Super *Psalm. xxxii*, conc. 2.

24. Qui dicitur et non auditur est, alteri prodest, sibi non prodest. Super *Psalm. xxviii*, conc. 1, vers. 4.

25. Prædicare veritatem nihil est, si cor a lingua dissentiat. Super *Psalm. lvi*.

26. Prædicatio Dei præter Ecclesiam inanis est. Super *Psalm. lxxii*.

27. Nemo debet cum tripudiatione prædicare, unde non potest dubitare. Super *Psalm. lxxviii*, vers. 5.

28. Tutius veritas auditur, quam prædicatur : quoniam cum auditur, humilitas custoditur : cum vultem prædicatur, vix non surrepit cupiditas hominum quantumcumque iactantia. Tract. 67, super *Evang. Joan.*, Ac cap. 13.

29. Unde vivatur necessitas est accipere, charitatis est, præbere, non tanquam venale sit Evangelium, ut istud sit pretium ejus quod sumunt, qui annuntiant unde vivunt. *Prose.*

30. Qui vendunt Evangelium, magnam rem vili pretio vendunt : accipiunt sustentationem necessitatis a populo, mercedem dispensationis Domino.

31. Non enim est idoneus populus reddere mercedem illis, qui sibi in charitate Evangelii sermunt : non expectent ergo illi mercedem, nisi unde et isti salutem. De *Paulinis*, cap. 2.

32. Non sic querunt homines charitate studiosa

quod prædicent ad imitationem, quomodo querunt iniquitate suspiciosa quod murrunt ad deceptionem. *Homil. 50, Ex quinquag. Hom.*

33. Audacter prædicabo, quia et vos publice male operari non erubescitis. Emendate igitur vitam, et emendabo verba : quiescite agere perverse, et ego quiescam mala vestra vobis improperare. *Serm. 47 ad Fratres in eremo.*

34. Fidelis justitiae prædicator, etiam ab hominibus respuitur, abicit ut apud Deum sui officii mercede fraudetur : res enim certa fit ad incertum, incertum autem dico, non premium facientis, sed animum audientis. Lib. 1 contra *Cretentium*, cap. 5.

35. Peccator si jûs sibi prædicandi usurpaverit, sibi nihil prodest, audientibus autem et facientibus non ipse, sed quod prædicat, prodest. *Ibid.*, lib. 2, cap. 20.

36. Nisi Deus interiore gratia mentem regat atque agat, nihil prodest homini omnis prædicatio veritatis. Lib. 15 de *Civitate Dei*, cap. 6.

37. Unusquisque Evangelii prædicator ita debet in Ecclesia laborare, ut defuncto fratri (hoc est Christo) suscitet semen. Lib. 32 contra *Faust*, cap. 10.

38. Si quis tibi Christum prædicat, attende qualem prædicet, uti prædicet : Christus enim per Scripturas sanctas prædicatur. De *Canticis nove*, cap. 5.

39. Quando te prædicamus, terram calcamus ut tibi aperiamus : et ideo si reprehendimur, perferbamur : si laudamur, inflamur. Tract. 67, super *Joan.*

40. Merces prædicatorum est adjuvari orationibus auditorum. De *Canticis nove*, cap. 10.

41. Noli imitari malum prædicatorem, sed imitare bonum quod tibi prædicatur. Tract. 5, super *Joan.*

42. Prædicatores Domini ascendunt imitatione, descendunt profectione. *Ibid.*, tract. 7.

43. Quod male facit prædicator, non prædicat de cathedra Christi : inde ledit, unde male facit, non unde bona dicit. *Ibid.*, tract. 46.

44. Vobis inimicum efficitur verum prædicans. *Homil. 24, Ex quinquaginta homil.*, cap. 2.

45. Homo attentis auribus, que prædicantur, avido corde suscipit. *Ibid.*, homil. 26.

46. Sermo datus multis, animi sapientia paucis. In suis *Prose* his, verbo *Sermo.*

47. Quidam passionem Christi ore prædicant, quam corde non sentiunt : oportet ut sincere Christum annuntient, quod ore dicunt, corde sentiant. *Serm. de Nuptiis.*

48. Canales multos hodie habemus in Ecclesia, conchas vero perpaucas, tanta charitatis sunt :

per quos nobis fluenta coelestia emanant, ut ante infundere quam effundi velint, loqui quam audire paratiore, et prompti docere quod non didicerunt. *Serm. 48, super Cant.*

49. Hoc varium est, quod plurimum ignorantia et tacetur quod est, et prædicatur quod non est. *Epist. 18, ad Petrum cardin.*

50. Nee minus peccat is, qui verbum subtrahit in tempore opportuno, quam qui prava loquendo alios scandalizat. *Prose.*

51. Nimis enim videtur avarus esse et invidus, qui verba gratis habita ad utilitatem proximorum negligit ministrare. *Lib. de Passione Dom.*, cap. 29.

52. Prædicatores nubes dicuntur, quia tonant nimis, coruscant miraculis, pluviant doctrinis. Super *Psalm. xvii*.

53. Ille Doctor est Ecclesiasticus, qui lacrymas, non risum movet. Super *Lament. Hierem.*, cap. 1.

54. Erudiuntur omnes peccatores, ut prius vacent perfectioni propriæ, et deinde adificationi alienæ : quia (ut dicit S. Greg.) enjus vita despicitur, restat ut ejus prædicatio contemnatur. Super *Luce*, cap. 1.

55. Doctor Scripturæ evangelicæ debet esse innocuus divina gratia, insitutus mera obedientia, inflammatus benevolentia fraterna. In Proemio, super *Luce*.

56. Tria sunt signa evidentia, quibus probatur utrum prædicator a Domino sit missus. Primum, est auctoritas mittentis : secundum, est zelus animarum, in persona que militat : tertium, est fructificatio, et conversio auditorum. *Ibid.*, cap. 9.

57. Prædicator veritatis super omnia vitare debet vitium cupiditatis, alioquin non erit prædicator veritatis, sed adiutor. *Ibid.*

58. Quatuor requiruntur in prædicando. Primum, est fidelitas consortii : secundum, est opportunus loci : tertium, est docilitas populi : quartum, est affabilitas magistri. *Ibid.*

59. Magna est auctoritas prædicatorum, in quorum receptione Deus recipitur, et contemptum contemnitur. *Ibid.*, cap. x, in illud : *Qui autem me spernit, etc.*

60. In malevola lingua prædicatoris, si intus non adsit gratia Salvatoris, que dirigit verba mentis, frustra exterius expenditur omnis prædicatio veritatis. *Serm. 2 de Evang.*

61. Exaudi teipsum, durissime, immansissime, surdissime doctor : quid tibi lingua aurea, et cor ferrum? Lib. 1 *Phœdra*, cap. 15.

62. Officium prædicantis verbum Dei, est proprie errantes dirigere, et ad viam salutis revocare. *Dieta salutis* in Proemio.

63. Sermo rudis usque ad cor penetrat, poli-

S. ANACLET.
PAPA.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN
DE PAVIA.S. AMBROS.
MAGNUS.

S. AUGUST.

V. BEDA.

S. BERNARD.

S. BONAV.

tus autem patit aures. Lib. *Medit. vite Christi*, in proemio.

64. Veri predicatorum dicuntur, quorum predicatio habet auctoritatem, veritatem, et utilitatem. De *paupertate Christi, contra Magistram, Guillelm.*, quest. 1, art. 2 in resp., argum. 48.

S. CESARIUS
ARLAV.
S. CYPRIAN.

65. Predicatori aspera, ægrois medicamenta providet: sanctis ornamenta componit. Homil. 45.

66. Bene atque utiliter predicatur, si id quod ora promittit, factis impicitur. De *zelo et amore*, cap. 4.

S. DIDACUS.

67. Non oportet nisi copioso lumine Spiritus sancti repletum, statim ad loquendum accedere: ubi enim est inopia, ea affert ignorantiam, ubi copia, non sinit loqui. De *Perfecto spirit.*, cap. 8.

MONESTRIUS
DANTUS.

68. Predicator seu Doctor moderari debet sensum et stylum doctrinæ suæ, secundum audientium capacitatem. Super *Epist. Pauli Cor.*, cap. ut. art. 3.

S. FRANCIS
ASSISIENSIS.

69. In predicatione est distributio quedam honorum cœlii acceptorum. In suis *Opus.*, colat. 11.

70. Prius predicator haurire debet venæ creatioibus, quod postea sacris ostendat sermonibus: prius intus calcet, quam extra verba proferat. *Ibid.*, colat. 17.

71. Predicatorum vita sunt corporis, impugnatōres demonum, mundi lucerna. *Ibid.*

72. Laudandi sunt predicatorum illi, qui pro tempore sibi sapiunt, sibi que gustant: illi vero vituperandi qui predicationi letum, devotioni vero nihil impediunt: illi etiam plangendi sunt, qui veniant sepe quod faciunt, oculo vana laudis. *Ibid.*

73. Officium predicationis. Patet misericordiarum omniis scilicet est acceptus, maxime si meritis studio charitatis impensum. *Ibid.*

74. Predicator magis exemplo laboret, quam verbo: magis lacrymosa proce, quam loquaci sermone. *Ibid.*

75. Plangendus est predicator, tanquam pietate privatus, qui in predicatione non animarum salutem, sed propriam laudem querit: sive qui privitate destruit vitam, quod edificat veritate doctrinam. *Ibid.*

SILLEBERTUS
ANGLUS.

76. Quid in Hierusalem vis loqui lingua Ægyptiaca? quid vis ex media parte loqui Azotice, qui iudæice debes? Angelus enim Dei es, qui sacri profiteris verbi mysterium. *Proce.*

77. Evangelium ex toto loquere, qui vir Evangelicus es. Sermon. 16, super *Cant.*, apud D. Bernard.

78. Student jam predicatorum magis alta quam apta dicere, facientes apud infirmas intelligentias miraculum sui, non ipsorum salutem operantes. Sermon. 27, super *Cant.* D. Bernard.

79. Non tam debes attendere, que te dicere debeat, quam que debeat audire quos instruis. *Ibid.*

80. Quidam predicatorum dum auditores longo peritose silentio, et quasi quadam subtristis acedia exilarare volunt petulantibus lascivis linguam, post utilis proficiunt ad securitiam, et modico frumento multum titanorum, ut præseminant, aut surseminant. *Ibid.*, serm. 31.

81. Predicatorum, qui loquuntur placentia, doctissime panem in vitam faciunt. *Ibid.*

82. Prædicare nemo potest, nisi mittatur. In *Decret. Gratiani.*

gloss. ecc.

83. Prius debet orare predicator, ut sermo Dei currat et fructificet in auditoribus. Super illud *Gen. xxix: Dominus Deus domini mei Abraham.*

gloss. ecc.

84. Predicationem arrogantium nullus admittet, si non aliquid humilitatis imagine permiscerent. Super *Job.*, cap. 33.

gloss. ecc.

85. Stulti sunt, qui non querunt proficere, sed laudem sibi acquirere. Super *Ecclesiasten.*, cap. 9.

86. Multi prædicant magis ut alliciant, quam ut profitant. *Ibid.*, cap. 10.

87. Qui tractat, debet audientium considerare personas, ne primarideat, quam audiatur. Super *Luc.*, cap. 9.

88. Tanta Predicatorum debet esse fiducia in Deo, ut presentis vite sumptus et si non prævident, tamen non defectores certissime sciat, ne dum occupat mens ad temporalia, nimis prædicet eterna. *Ibid.*, cap. xviii, super illud: *Nolite portare sacculum etc.*

89. Qui indoctus officium docendi usurpat, et Christum non sinceriter nuntiat, majorem damnationem meretur, quam si solus aus sceleris periret. Super illud *Jacobi 3: Majoris iudicium sumitis.*

90. Magnum est officium predicationis, unde necesse est, ut qui illud exercere debent, et firmetur virtute sanctitatis, et utantur libra discretionis. Super *Apocal.*, cap. viii.

91. Tanta debet esse discretio in predicatione sacerdotis, quasi forte carceris, tanquam tortoribus sacerdotibus officii iudicatur infirmis. In *Decret.*, part. 4. dist. 69, can. *Dispensatio, § Peritior.*

GRATIANCE.

92. Predicator paransor distinet, qui sermone inutili infirmorum conscientiam vulnerat.

93. Gravis moror est, duris cordibus infirmis predicare. Lib. 35 *Moral.*, cap. 9, num. 11.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

94. Sanctorum predicatio solo caritatis ardore flammescit. *Ibid.*, lib. 2, cap. 27, num. 33.

95. Infirma ætas, etiam cum recesapit, ad predicandum non debet incaute procurrere. *Ibid.*, lib. 11, cap. 4.

96. Necesse est, ut cum audientium utilitati quis non proficit, mentem ejus fama laudabilis, non elevet, sed faliget. Lib. 22, cap. 6.

97. Coelestia predicantes, tanto robustius ad-versa tolerant, quanto et per tolerantiam suam animarum comoda loquuntur reportant. *Ibid.*, lib. 35, cap. 10, num. 46.

98. Ille uberes fructus predicationis colligit, qui semina bonæ operationis præmittit. *Ibid.*, lib. 6, cap. 16.

99. Non est perfectus predicator, qui vel propter contemplationis studium operanda negligit, vel propter operationis instantiam contemplanda postponit. *Ibid.*, cap. 17, num. 25.

100. Ad supernum desiderium inflammare auditores suos nequeunt verba, qua frigido corde profertur. *Ibid.*, lib. 8, cap. 26, num. 30.

101. Qui ad veram predicationis verba se preparat, necesse est ut causarum origines a sacris paginis sumat: ut omne quod loquitur, ad divinæ auctoritatis fundamentum revocet, atque in eo edificium locutionis suæ firmet. *Ibid.*, lib. 18, cap. 14, num. 14.

102. A bonis predicatoribus non causa victis predicatio impenditur, sed causa predicationis accipitur victis. *Proce.*

103. Datum, est res ipsa, qua impenditur: fructus vero datus est, si benigna mente futuræ mercedis studio aliquid impendatur. *Ibid.*, lib. 49, cap. 40.

104. Predicatorum sancti facta sua referunt, ut venerantur sint; appetunt, ut reverenter audiantur. *Ibid.*, cap. 24, num. 49.

105. Predicatorum honorem propter elationem fugiunt, et honorari propter imitationem volunt. *Ibid.*

106. Debet subtiliter is qui docet prospicere, ne plus studeat quam ab audiente capiatur, predicare. *Proce.*

107. Debet predicator ad infirmitatem audientium semelipsum contrahendo descendere, ne dum parvis sublimis, et idcirco non profutura loquitur, se magis curet ostendere, quam auditoribus proficere. *Ibid.*, lib. 20, cap. 2, super illud *Joh. xxi: Super illos stillabat eloquium.*

108. Veri predicatorum iusti auditores suos obijurgando corripiunt, solent in eorum vitia disticta incompone sapere. *Ibid.*, lib. 24, cap. 9, super illud *Proe. xv: In ore stulti vicia superbia.*

109. Magna predicatorum consolatio est, subseqens profectus auditorum. *Ibid.*, lib. 35, cap. 9, num. 11.

110. Predicationis officium tutius declinat, nec tamen declinari perniciter debet, cum ad

auspicandum hoc superna voluntas agnoscitur. Part. 4 *Pastor.*, cap. 7.

111. Oportet ut predicatorum sint fortes in preceptis, compatiens in infirmitatibus, in minimis terribiles, in exhortationibus blandi, in ostendendo magistrario humiles, in tolerandis adversariis rigidi. Lib. 30 *Moral.*, cap. 9, num. 19.

112. Omnes qui predicationis officium in Ecclesia tenent, eorum recte vocali sunt: quia nihil sapere celestia creduntur. *Ibid.*, lib. 2, cap. 20, num. 26.

113. Ad regnum æternæ beatitudinis pervenire non valet, qui non vult opere implere quod docet. *Proce.*

114. Corpus vita despicitur, restat ut ejus predicatio contemnatur. Homil. 2, super *Evang.*

115. Non facile predicatio ejus accipitur, si leviss in moribus esse videatur. Homil. 9, super *Ezech.*

116. Nulla erit maturitatis ostensio, si contra adversa omnia non affuerit operis fortitudo. *Ibid.*

117. Vita predicatorum sonat et ardet: ardet desiderio, sonat verbo. *Proce.*

118. Etsi candens est predicatio accensa: sed de candente ore scintille prodeunt, quia de predicatorum exhortationibus verba flammantia ad aures audientium procedunt. *Ibid.*

119. Recte predicatorum verba scintille appellata sunt, quia eos quos in corde tetigerint, incendunt. *Ibid.*

120. Cum predicatorum sancti de celesti patria loquuntur, non tantum valent aperire verbo, quantum possunt ardere desiderio. *Ibid.*

121. Verbum predicationis semen in corde audientis est: et auditor bonus iude profert postmodum magnam messen scientie, unde parum prius acceperat semen lingue. *Ibid.*

122. Dum sunt predicatorum vite: activa scilicet et contemplativa; sed activa prior est tempore, quam contemplativa, quia ex bono opere tenditur ad contemplationem. *Ibid.*

123. Omnis predicator intentus semper debet mente pensare, ne qui missus est lapis erigere, ipse in privabile opere cum lapide cadat. *Ibid.*

124. De predicatorum ore predicatio audientibus dulcis est, quando sermone actio contraria suis predicationibus non est: quia de propria vita sumit, quod per linguam proximi conferunt. *Ibid.*, homil. 10, super illud: *Et comedit illud, etc.*

125. Predicatoris vita semper in alto debet fixa permanere, ut more viriua discernat flores vitiorum, odoresque virtutum. *Ibid.*, hom. 11, super illud *Joan. v: Ille erat lucerna ardens, etc.*

126. Necesse est ut semper sermo predicatoris,

cum auditorum debeat qualitate formari: ne aut recrudens aspera, aut impudentibus levia loquatur. *Ibid.*

427. Predicatores sancti ut possint proximam perfecte diligere, student in hoc seculo nihil suare, nihil inquam appetere, nihil etiam cum appetitu possidere. Homil. 5, super *Evang.*

428. Qui locum predicationis suscipit, mala inferre non debet, sed tolerare; ut ex ipsa mansuetudine iram servitium mitiget, et peccatorum vulnera in illis ipse afflictionibus vulneratus sanat. Homil. 17, super *Evang.*

429. Verus quisque predicator, non ideo predicare debet, ut in hoc tempore mercedem recipiat: sed ideo mercedem recipere, ut predicatio subsistat, alioquin eterna mercede se privat. *Ibid.*, super illud *Luc. x: Dignus est operarius mercede sua.*

430. Pensate quantum damnationis sit, sine labore percipere mercedem laboris: et quanti criminis, peccatorum prelium manducare, et nihil contra peccata predicando agere. *Ibid.*

431. Quisquis pro humanis favoribus, quisquis pro terreno estimando verbum Dei predicat, in conspectu Domini veritatem illud animas non profertur. Lib. 1, in *I Regum, Kaposit, allegor.*, cap. 4, super illud: *Vivum et unum quod inebriare potest non habet.*

432. Bonum predicationis tunc bene impletur, cum predicator (qui sublimis est verbo) humilis esse satagit ministerio. *Ibid.*, lib. 2, *Exposit. Moral.*, cap. 4, super illud: *Infirmi accincti sunt robore.*

433. Predicator carnalis dicitur lucerna per officium, cecus per intentionem: quia dignitate fungitur præbendi luminis, sed mentem figit in tenebris vanitatis. *Ibid.*, cap. 3, super illud: *Jacebat in loca suo.*

434. Catholici viri predicatio completur, quæ in veritate sacri eloqui recte cognoscitur. *Ibid.*, super illud: *Et venit sermo,* etc.

435. Si magnus est labor predicationis, tanto devotius ferri debet, quanto majora lucra mercedis habet. *Ibid.*, lib. 4, cap. 4, super illud: *Cui erant quæque optima Israel?*

436. Predicatores cum gratiam divine predicationis accipiunt, non accipiunt solam scientiam verbi, sed virtutem amoris: ut per verbum alii processu valeant, et per verbum amore ipsi meliores fiant. *Ibid.*, cap. 5, super illud: *Et staberis in vicin altum.*

437. Sine Spiritu sancti gratia, predicator carnalis est: et quod loquitur non ad dignitatem predicationis referri potest, sed ad usum temeritatis. *Ibid.*, super illud: *Et venerunt et omnia signa.*

438. Predicator doctrinam veram signat, quando non solum docet, sed quod docet operando exoritur. *Ibid.*, lib. 5, cap. 4, super illud: *Que erat in manu mea,* etc.

439. Necessè est ut hi qui verbo sanctæ predicationis moment, prius studio bonæ actionis evigilent, ne in semetipsis torpentes opere, alios excellent, ne in semetipsis torpentes opere, alios excellent. Part. 3, in *Pastoral.*, admonit. 6.

440. Tot habet loca predicator sanctæ Ecclesiæ, quot profectus vitæ. Lib. 3, in *I Regum, cap. 1,* super illud: *Abiit ergo Samuel, et dormiit, etc.*

441. Difficile est ut quilibet recta denuntians predicator, qui non diligitur, libenter audiat. Part. 2, *Pastoral.*, cap. 8.

442. Majus est miraculum, predicationis verbo peccatorem convertere, quam carne mortuum resuscitare. *Prose.*

443. In isto enim resuscilatur caro iterum meritata, in illo vero anima in æternum victura. Lib. 3 *Dialog.*, cap. 17, verbo *Si visibitis.*

444. Turpe nimis est, ibi nos negligendo cadere, unde predicando consti sumus alios levare. Romil. 18, super *Ezech.*, in illud *Pron. xvi: Anima laborantis laborat tibi.*

445. De predicationis labora laudem transitoriam præterio, quid est aliud quam rem magnam tibi prestio vanum dare? *Ibid.*, homil. 24, super illud *Philip. ii: Nec querentes gloriam.*

446. Otiosus est sermo Doctoris, si præbere non valet incendium amoris. Homil. 30, super *Evang.*

447. Perfectus predicator, ut exemplum det absentia, crucem portare debet in corpore: et quæ in se trahit damna infirmitatis alienæ, crucem portare debet in corde. *Ibid.*, homil. 32.

448. Quot sunt dona predicationis, tot sunt ornamenta colorum. Homil. 30, super *Evang.*

449. Manifestatur virtus predicationis, ubi surgit seges animarum. Lib. 6, in *Registro*, ind. 15, cap. 172, epist. 8, ad *Stephan. episc.*

450. Nimis iniquum est, si hi qui predicatores humilitatis facti sunt, de vani nominis elatione gloriantur: cum verus predicator dicat: *Milia autem abis gloriari, tui, etc.* *Ibid.*, cap. 169, epist. 5, ad *Cyriacum episc.*

451. Clamare predicatoris est, electorum salutem magna devotione postulare. Lib. 5, in *I Regum*, cap. 2.

452. Predicatores, sancti et sublimes esse debent: non solum opere, sed etiam contemplatione: extrema pars est sublimitas operis, intima vero illa contemplationis. *Ibid.*, cap. 1.

453. Non potest in predicatione venerabiliter recipi, qui prius in se honorem ministerii non profert lucæ bonæ conversationis: apparatus vere doctor, non tam cum verbis loquitur, quam cum

vita et moribus venerabiliter demonstratur. *Ibid.*

454. Qui laudes transitorias de verbis predicationis requirit, deficient, cum non laudantur: quia nullo vigore verba proferunt, quæ non laudari serunt. *Ibid.*

455. Qui charitatem erga alterum non habet, predicationis officium nequaquam suscipere debet. Et hab. apud D. Bonavent., super *Luc.*

NAVRO.

456. In vacuum laborat sermo doctoris exterioris, si interius non sit Spiritus sanctus, qui illustret eorum auditoris. *Serm. in Die Pent.*

457. Sub nomine Christiano quamplurimi sunt falsi doctores: nec doctores, sed seductores: non predicator, sed prædator. *Sermone ser. 3, Pentec.*

S. MEBRO.

458. Docente te in Ecclesia, non clamor populi, sed gemitus suscitatur: lacryme auditorum, laudes tue sint. Epist. 2, ad *Nepotian. D.*

459. Sermo præhyteri Scripturarum lectione conditus sit. *Ibid.*

460. Verba volvere, et celeritate dicendi apud imperitum vulgus admirationem sui facere, indoctorum hominum est. *Prose.*

461. Attrita frons interpretatur sæpe quod nescit, et cum aliis persuaserit, sibi quoque usurpat scientiam.

462. Nihil tam facile, quam vilem plebeculam, et indoctam concionem lingue volubilitate decipere, que quicquid non intelligit, plus miratur. *Ibid.*

463. Predicator continentis nuptias ne conciliet. *Ibid.*

464. Frustra ejus lingua prædicat paupertatem, et docet elemosynas, qui Cæci divitis tumet, vilique operus pallio, pugnat contra lineas vestium sericorum. Epist. 16, ad *Principiam.*

465. Licet hydra sibilat, victorque Sinon incendia jacet, nunquam moum, juvante Christo, silebit eloquium, etiam præcis lingua balbutiet. In *Præfat.*, super *Estrom.*

466. Difficile dignus Præco Christi inveniri potest, qui in annunciando verbo Dei, non suam, sed ejus querat gloriam, quem prædicat. Epist. 23, ad *Hedibiam*, quest. 11.

467. Omnis Doctor, qui auctoritatem Scripturarum, per quam potest audientes corrigere, velit ad gratiam: et ita loquitur ut non corrigat, sed delectet audientes, vitium sanctarum Scripturarum violat, atque corrumpit sensu suo. Lib. 1, super *Isaiam*, cap. 1, super illud: *Caupones tui miserunt vino saporem.*

468. Ille est doctor ecclesiasticus, qui lacrymas non risum movet, qui corrigit peccatores, qui nihil beatum, nullum dicit esse felicem ante

mortem. *Ibid.*, lib. 2, cap. 3, super illud: *Quæ beatum te dicunt.*

469. Qui speculator futurus est, et Dei verba populo narraturus, multo tempore debet quiescere, et dolere ad ea quæ videat, nihilque habere eorum in conscientia, que in illis correpturis est. Lib. 4, super *Ezech.*, cap. 3, super illud: *Cum autem pertransierint, etc.*

470. Magnam discrimen est Dei facere sermones, ob triplicem causam: vel propter timorem, vel propter pigritiam, vel propter adulationem. *Ibid.*, super illud: *Si dicente me ad impiam,* etc.

471. Confusio et ignominia est, Jesum crucifixum, Magistrum pauperem atque esurientem falsis predicare corporibus: jejuniarumque doctrinam rubentes buccas, tumeliatæ ora proferre. Lib. 4, super *Micheam*, cap. 2, super illud: *Duces populi mei, etc.*

472. Dicuntur verba sapientum pungere, non palpare: sed errantibus penitentia dolere et vulnus inficere: si ejus sermo non pungit, sed oblectationem facit audientibus, iste non est sermo sapientis. Super *Ecclesiasten*, cap. 12, super illud: *Verba sapientum ut stimuli, etc.*

473. Curæ quod loquitur, debemus affirmare de Scripturis sanctis: non habet tantam auctoritatem sermo dicentis, quantum Domini præceptum. Super *Pa. cum*, vers. 1: *Dominiis regnavit, etc.*

474. Bonus sermo est, qui docet virtutes sequendas, vitia fugienda: malus, qui ad peccata provocat, et pronos magis incitat ad ruinam. Lib. 2, super *Epist.* ad *Ephes.*, cap. 4.

475. Frustra laborat lingua Predicatoris, nisi interius operetur gratia Illustratio. In *Annot.*, super *I ad Cor.*, in illud: *Neque qui plantat, etc.*

476. Predicator debet esse sanctus, doctus, discretus, maturus, facundus, honeste conversationis, constans, inlegræ fame, humilis, affabilis, missus. Lib. 4 de *Proprietate rerum*, cap. 14.

477. Predicator debet accipere, ut prædicet: non autem predicare, ut accipiat. *De quest.* circa *Epist. I ad Tim.*, quest. 28.

478. Tris solent in predicatione requiri, sanctitas conversationis, perfectio scientiæ, eloquentia ad gratiam. Ut sermo sit sanctus, sit prudens, sit illustris. Lib. 4, *Miscell.*, codic. 2, tit. 64.

479. Bona Domini sunt, paupertas, angustia, fames, vilitas, humilitas, morum honestas, animarum zelus, doctrinæ subtilitas: que quasi divitias pauperibus erogandas debet portare secum predicator: ut tanto citius ad sequendum Deum persuadent, quanto auditoribus in seipso monstrat quod prædicat. Super *Gen.*, cap. 24.

480. Prius debet orare Predicator, ut sermo Dei currat, et fructificet in auditoribus. *Ibid.*, cap. 24.

MURO A S. VICTORIS.

MURORAN.

481. Quatuor necessaria sunt predicatori: Operis exemplum, doctrinæ verbum, castitatis liliolum, fides perfecta. *Ibid.*, cap. 24.
482. Tria sunt genera predicatorum: Primi male vivunt, sed male docent; secundi bene docent, et male vivunt; tertii bene vivunt, et bene docent. *Ibid.*, cap. 37.
483. Quinque sunt predicatori necessaria: Iustitudo dilectionis, strenuitas predicationis, auctoritas missionis, puritas intentionis, honestas sermonis. *Ibid.*, cap. 49.
484. Prædicatio debet esse interpolata, non assidua, ne vilescat; si enim prædicatio rara est, non sufficit: si assidua, vilescit. Super *Joan.*, cap. 6.
485. Prædicatio sit sapiens, sit eloquens, sit humilis, sit patiens, aliter non prædicat. *Ibid.*
486. Nisi prædicator cultum fuerit, stultitiam virtutibus, altus vita, clarus scientiâ, concors humilitate, mercedis sua plus nocet, quam juvat. *Ibid.*, cap. 40.
487. Prædicator eo ipso quod bona aliis prædicat, ad ea faciendum se obligat: et ne in aliqua parte ad malum deficiat, hinc inde propria voce undique obsidet. Super *Job.*, cap. 39.
488. Prædicatio debet esse dies et nox. Dies, subtilis sapientibus: nox, simplicibus grossa prædicando. Super *Psalm.* xviii.
489. Quatuor sunt necessaria predicatori: testimonium conscientie, exemplum operis, verbum amarum, scientia. Super *Psalm.* xxxiii.
490. Si prædicator sit ministrus in effectu, debet nihilominus esse humilis in affectu: ut non ambiat honorem, nec de exhibito gaudeat. Super *Psalm.* cv.
491. Prædicatores boni habitant mente et desiderio in celo, non in terra: idea descendunt, quando terrenis descendunt. Super *Psalm.* cvii.
492. Sicut scholæ sine doctore deficiunt a profectu, sic populus sine predicatoris cædii a statu proficiendi. Super *Psalm.*, cap. 11.
493. Sicut liliæ velicolum sunt corporis, ita verbum doctrinæ velicolum est cordis. *Ibid.*, cap. 26.
494. Boni predicatoris contentiâ molliores et veriores et utiliores auditoribus sibi stando impendunt: ut postea docendo vel prædicando refundant. Super *Ecclésiastic.*, cap. 11.
495. Non magis querat ornatum verborum, quam fructum auditorum. Super *Ecclésiastic.*, cap. 4.
496. Verus prædicator verbum quod prædicat, rationibus et auctoritatibus et operibus adificat. *Ibid.*, cap. 19.
497. Tota vita et opera predicatoris debet sapientia, sive doctrinæ circumdari: ut quod docet faciat et quod facit doceat. *Ibid.*, cap. 21.
498. Prædicator, qui subtilitatibus vacat, et sibi, et aliis, qui eum audiunt, lumen veritatis auferit. *Prose.*
499. Furatur, subtilitates fingendo: maculat seipsum, studendo, perdit auditores, decipiendos. *Ibid.*, cap. 21.
500. Non mimice, aut rhythmicè prædicandum est, sed eum flatu et gemitu. *Ibid.*, cap. 23.
501. Tempus prædicandi est, cum quis bene didicerit, et bene vixerit, alioquin tempus est tacendi. *Ibid.*, cap. 26.
502. Nullus est idoneus, ut mittatur ad prædicandi officium, nisi prius defectus suos cognoverit et dederit, ut humilitatem in se extoliat, et alia melius compati sciat. Super *Isai.*, cap. 7.
503. Hæc hodie multi more columbas pascensibus pullos suos, grana integra portant in guttore, et nihil in ventrem anime traferunt. *Ibid.*, cap. 24.
504. Isti debent esse sermones predicatoris, qui scilicet Deus mandat, non otiosa, non turpia, non iniqua. *Ibid.*, cap. 24.
505. Prædicatio debet provocare amorem, incutere timorem, et inferre pudorem. *Ibid.*, cap. 64.
506. Multi predicatorum tantum ignem et malleum habent in ore, sicut joculatores qui ignem habent in ore, statim emittunt alios comburendo, et ipsi frigidi manent. Super *Hierem.*, cap. xxxiii.
507. Tria requiruntur in predicatoris: ætatis maturitas, compassionis pietas, meditationis assiduitas. Super *Esai.*, cap. 4.
508. Prædicator primo in se debet habere quod post modum possit aliis prædicando ministrare. *Ibid.*, cap. 4.
509. Ipsa prædicatio predicator ad majora proficit, cum sensus audientium ad Dei desiderium prevaliat. Super *Matth.*, cap. v.
510. Prædicator debet esse fulgens, urens, findens, fortens, de doctrina fulgens, exemplo urens, discretionis findens, sibi factæ memoriæ peccatorum. *Ibid.*, cap. 33.
511. Bona vita proletrix est predicatoris. Super *Joan.*, cap. 12.
512. Sapiens est predicator, qui plus attendit operi, quam sermone: cuius verba sunt opera, que audiuntur a silentio: quia quodam sicut a prædicatione, prædicat tamen in operatione. Super *I Thim.* 4.
513. Clamor principis est sermo superbi predicatoris, cuius lingua magniloqua, sed operatio nulla. *Ibid.*, super illud *Ecclési.* ix: *Clamor Principis, etc.*

514. Prædicatio si nulla est, nimio arecti: si nimia, vilescit, et ideo medium ponendum est. Super *II Thim.* iii.
515. Tante virtutis est prædicatio, quod animam revocat ab errore ad veritatem, et a vitis ad virtutes. *Prose.*
516. Prava vitæ in recta, aspera convertit in plana, instruit fidem, erigit spem, et roborat charitatem: evellit nociva, plantat utilia, et fovet honesta.
517. Est via vitæ, scala salutis, et janua paradisi. In *Profat.* ante serm. 1. Advent.
518. Prædicator debet habere aurum, argentum, et balsamum: videlicet sapientiam et eloquentiam, et honestatem: ut quod dicat, intelligat, et quod dixerit et intellexerit, agat. *Ibid.*
519. Ad traditionem fidei, et ad informationem vitæ, atque ad fundamentum et ædificium debet intendere prædicator, confirmando quod dicit, auctoritatibus, rationibus, et exemplis, ut functionis triplex difficile dissolvatur. *Ibid.*
520. Duplices congregat quæstus, rerum spiritualium dispensator, lucrum non solum in illius qui audit profectu, verum etiam in sua prædicatione consequitur, non minus semetipsum ad desiderium perfectionis accendens, dum instruit auditorem. Collat. 22. *Abb. Theon.*, cap. 1.
521. In prædicatione suum auditores quibus remedium capiant: innoxius vero cautior fiat, ut ne capiat, et aliquando reus fiat. *Homil.* 6, super *Gen.*
522. Si quid dicitur abeque Scripturâ, auditorum cogitatio claudicat, nunc annuens nunc hæsitans: ubi vero et Scripturâ divinæ vocis profert testimonium, et loquentis sermonem et audientis animum confirmat. *Hom.* super *Psalm.* xvi.
523. Clamor predicatoris non asper sit, non injucundus: sed omni muscæ harmoniæ suavior, quo nil auditorum aures possit vehementius demulcere. In *prim.* *Prologi.* super *Joan.*
524. Miser et erummos, ac proditor, flosculos verborum et compositionem et harmoniam curiosus sectaris, ut canis, non ut præcis: ut sis in admiratione, non ut deceas: ut oblectes, non ut compungas: ut planis et laudibus oblectas abas, non ut mores componas. *Homil.* 30, super *Acta Apost.*
525. Qui prædicationis suscipit officium, non oportet mollem esse, sed fortem et robustum. *Prose.*
526. Neque attingere quisquam debet præclari hujus muneris functionem, nisi paratus sit mille animam suam tradere in mortem atque cruciatum. *Homil.* 6, de *Laudibus divi Pauli.*
527. Prædicator primo auditorem sibi familia-rem et benevolentem reddere debet. *Homil.* 2, super *Epist.* ad *Colos.*
528. Modicus est, animarum doctor, medicus minimus percussit, verum etiam forte se æger percussit, corrigi, emendari, et curari. *Homil.* 2, super *Epist.* ad *Tit.*
529. Si hodie nihil persuaseris, persuadebis postrode: et si nunquam persuaseris, mercedem tamen predicationis tuæ integram habebis. Etsi non omnibus, paucis tamen ex multis persuadere poteris. *Prose.*
530. Nam neque Apostoli universo orbi persuaserunt, licet cum omnibus disputaverint, et mercedem pro omnibus associati sunt.
531. Noli igitur, cum orbem terre salvari facere non possis, etiam parva contemnere: neque majorem desideris, a parvis te abstrahas.
532. Si centum nequis, decem curam suscipias: si decem non possis, noli quinque despicere: si quinque vires tuas excedant, unum ne contemnas. Quod si ne hoc quidem possis noli desperare, noli labori cedere. *Homil.* 3, super *I Cor.*
533. Veluti a prædicatione aliena atque superflua, profanas voces novitates devota. *Homil.* 5, super *II Tim.*
534. Passere ore pulbo prædicationis, sicut est officium magna dignitatis ac pietatis, sic grandis in eo difficultas invenitur. *Prose.*
535. Si magnum est passere profectus morituram, ut interim vivat: animam in æternum victuram, quam pretiosum est passere, non perdat? *Serm.* in *Concilio Rheimensi.* consid. 2.
536. Exigitur ad officium prædicationis ingenium velox, solers atque versatilis, valens in non prospecto tempore a dextris, a sinistris, ante, retro, sursum et dorsum. *Prose.*
537. Exigitur eloquentia torrens et vehemens, suscipibilis et suavis, copiosaque, ne adhaerent lingua palato et areat. *Ibid.*, consid. 3.
538. Spectat ad pastorem doctorem constantia, spectat prudentiam, spectat pudicitiam: ut sit in eo facultas, veritas, et bonitas. *Ibid.*, consid. 3.
539. Neque gladiator plus habere debet animam in manibus, hoc est, ultro morti dare, quam predicator. *Ibid.*
540. Habet predicator linguam et linguam: linguam pro subditis, et linguam pro Dominis et Prælati. *Ibid.*, consid. 3, prævis. 2.
541. Non est sermo prædicantis otiosus, quem inflammant ignis divini amoris. *Lib. 1 de Regim. claustr.*
542. Si verus predicator fieri vis, fac primo que jubet Deus, deinde et alios doce: ne si prius docere præsumperis quam facere, reprobus ei-

JOAN. GELS.

R

JOAN. TERTI.

ficis. in cap. 2, *Regule S. Benedicti*, verbo *Prohibet*.

243. Prius vita quam doctrina requirenda est: plus enim placet tacens virtuosus, quam iniquus verborum. *Ibid.*

244. Oportet predicatorem Dei prudentem esse atque sollicitum, ut sciat quomodo ad quos, quando et qualiter debeat profere sermonem, ne per imprudentiam aut tacenda proferat, aut per ignaviam silentio proferenda tegat. *Epist. 21 ad Frat. Bernardi Minorit.*

S. ISIDORUS HISPALENSIS

245. Doctrina sine adiuvante gratia, quamvis infundatur auribus, ad eorum nunquam descendit: foris quidem percipitur, sed intus nihil proficit. *Prose.*

246. Tunc autem Dei sermo infusus auribus ad cordis ultima pervenit, quando Dei gratia intempe interius, ut intelligat, tangit. *Lib. 3 de Summo bono*, cap. 10, sent. 1.

247. In omni Doctore Ecclesiastico, quid sequatur, quid doceat, quomodo vivat, inquirat. *Ibid.*, cap. 36, sent. 5.

248. Multi sunt, qui in verbo doctrinae, non humiles, sed arrogantes existunt: qui et ipsa recta qua predicant, non studio correctionis, sed vitio elationis annuntiant. *Ibid.*, cap. 41, sent. 3.

249. Rudibus populis, seu carnalibus plebis atque communis, non summa atque ardua predicanda sunt; ne immensitate doctrinae opprimantur potius, quam erudiantur. *Ibid.*, cap. 43, sent. 4.

250. Carnalibus animis, nec alta nimis de celestibus, nec terrena convenit predicare, sed modeste, sicut initia eorum inanesque desiderant. *Ibid.*

251. Ingenium boni predicatoris est, incipere a laudibus eorum, quos salubriter oburgatos corrigere cupit. *Ibid.*, sent. 8.

252. Pro malo merito plebis, auferitur doctrina predicatoris: pro bono autem merito audientis, tribuitur sermo Doctoris. *Ibid.*, cap. 44, sent. 1.

S. LEO I.

253. Quam sincerus sit catholicus dogmatis predicator, ipsius vita et professione clarescit. *Epist. 69, ad Mactian. August.*

LEUVIPIUS BILDUNUS

254. Qui humiliter de se non sentit, qui Deum non diligit, elinguis est et inanis, quantumlibet eruditus esse videatur atque elegans. In *Canon. vita spirit.*, cap. 16.

NICOLAUS PAPA

255. Dispensatio est nobis celestis seminis in iuncta: va, si non sparsimus: va, si tacuerimus. Et habet. In *Decret. Gratiani*, part. 1, dist. 48, can. *Dispensatio*.

PATR. BLES.

256. Se interimit, qui verbum predicationis indigne presumit. *Epist. 13, ad Monach. Novit.*

257. Si predicare affectas, prius docearis, quod docere te oportet. *Ibid.*

258. Litteratus evangelicis eruditionis, quid, de quo dicat, quid, propter quid, et quid secundum quid, nite et diligenter attendat. *Ibid.*, serm. 31 de S. August.

259. Predicator debet terrere per supplicia, mulcere per praemia: vinum predicatio sapit, dum pomarum inest timorem: oleum effundit, dum inolest supernorum amorem. *Ibid.*, serm. 38.

260. Virtutum predicatio, Dei est glorificatio. *Lib. 2, epist. 10, ad Abbatem, quendam.*

261. Quisquis per injuncte predicationis officium, ad pugnandum alios incitat, sed ipse non pugnat, illi similis est, qui buccina clangoribus obstrepat, sed congređi cominus non presumat. *Lib. 4, epist. 45.*

262. Qui captus est amore pecuniae, nunquam idoneus est ad ministranda verba doctrine. *Prose.*

263. Illis idonei sunt ad predicationis officium, qui nullum terrenae facultatis possident lacrum. *Opus. 24, cap. 6.*

264. Debet Doctor Ecclesiae predicare, quod audiat crediturus: quia sine predicatione nullus erit auditus. *Prose.*

265. Si ergo quilibet sine predicante non audit, sine auditu non credit, sine fide non intelligit, sine intellectu bene non agit.

266. Verbum Dei predicandum est, ut audiens credat, credens intelligat, et intelligens hominum opus perseveranter exerceat. *Lib. 1 de Vita contempl.*, cap. 19.

267. Ille cui dispensatio verbi commissa est, etiam sancte vivat, et tamen si perdit viuentes arguere aut erubescat, aut metuat, cum omnibus, qui eo tacente perierunt, perit; et quid ei proderit non puniri suo, qui puniendus est alieno peccato? *Ibid.*, cap. 20.

268. Non debet Ecclesiae Doctor de accurati sermonis ostentatione jactare, ne videatur Ecclesiam Dei non velle edificare, sed magis se quanto sit eruditior ostendere. *Prose.*

269. Non igitur in verborum splendore, sed in operum virtute totam predicandi fidem ponat.

270. Non verbis delectetur populi acclamantis sibi, sed flentibus: non plausum a populo studeat expectare, sed gemitum. *Ibid.*, cap. 23.

271. Hoc specialiter Doctor Ecclesiasticus elaboret, quo fiat qui audiant eum, sanis disputationibus meliores, non vana assentatione fautores. *Prose.*

272. Lacrymas quas vult a suis auditoribus fundi, ipse primus fundat, et sic eos compunctione sui cordis accendat. *Ibid.*

273. Tunc Predicator ministerium suum honorificat, quando secundum illud quod praedicat, vivere studet. *Super Epistolam ad Romanos*, cap. 14, can. 13.

L. THOMAS AQUINAS

274. Numo debet predicationis officium assumere, nisi prius fuerit purgatus, et in virtute perfectus. *Part. 3, quest. 41, art. 3.*

SENTENTIA PAGANORUM.

275. In concione de virtute loqueris, in praedio pro ignavia tube sonitum perferre non potes. *Lib. 4 de Arte Rhet.*

276. Composite et apte sine sententiis dicere, insaniam est: sententiosae autem sine verborum et ordine et modo, insaniam. *De perfecto Oratore*, num. 236.

277. Honoratorum virorum defunctorum laudes in concione memorantur. *Lib. 2 de Funibus.*

278. In concionibus non hoc agendum est, ut auditor velit dicere, sed ut discat: ideo non ad clamorem, sed ad submissiora verba veniendum est: facilius intrant, sed haerent; nec multis opus est verbis, sed efficacibus, quae seminis modo spargenda sunt. *Epist. 38.*

279. Non delectent verba nostra, sed prosint. *Epist. 75.*

280. Cum professus te videris, et animos audientium affeceris: insta vehementius, urge, preme: die in avaritiam, die in luxuriam. *Epist. 168.*

281. Haec aliis die, ut dum dieis, audias ipse. *Epist. 89.*

282. Verbum de Deo loquens, depositum te putato accipere animas. *Sent. 185.*

283. Opera charitatis Dei procedant abs te, et tunc sermonem facio de Deo. *Ibid.*, sent. 348.

284. Quae gratis accipis a Deo, praesta gratis. *Ibid.*, sent. 233.

Vide etiam tit. *Arrogantia*, sent. 36; *Audire*, sent. 78, 85, 86, 113; *Austeritas*, sent. 49; *Disputatio*, sent. 29; *Doctrina*, sent. 11, 12, 13, 14, 48, 54, 55, 56, 79, 80, 81, 83, 84, 87, 110, 111, 112, 113; *Egredi*, sent. 162; *Eloquentia*, sent. 5; *Error*, sent. 28, 43; *Initio*, sent. 41; *Locus*, sent. 21; *Locutio*, sent. 156; *Lux*, sent. 62; *Orator*, per totum; *Propheta*, sent. 38; *Pulchritudo*, sent. 84; *Salus animarum*, sent. 119; *Status pristini recuper.*, sent. 3; *Suavis*, sent. 31; *Utilitas*, sent. 12, 13.

S. AUGUSTINUS

COLLECTOR.

YTHOBI.

S. BONAV.

PRELATIO.

PRELATIO.

275. In concione de virtute loqueris, in praedio pro ignavia tube sonitum perferre non potes. *Lib. 4 de Arte Rhet.*

276. Composite et apte sine sententiis dicere, insaniam est: sententiosae autem sine verborum et ordine et modo, insaniam. *De perfecto Oratore*, num. 236.

277. Honoratorum virorum defunctorum laudes in concione memorantur. *Lib. 2 de Funibus.*

278. In concionibus non hoc agendum est, ut auditor velit dicere, sed ut discat: ideo non ad clamorem, sed ad submissiora verba veniendum est: facilius intrant, sed haerent; nec multis opus est verbis, sed efficacibus, quae seminis modo spargenda sunt. *Epist. 38.*

279. Non delectent verba nostra, sed prosint. *Epist. 75.*

280. Cum professus te videris, et animos audientium affeceris: insta vehementius, urge, preme: die in avaritiam, die in luxuriam. *Epist. 168.*

281. Haec aliis die, ut dum dieis, audias ipse. *Epist. 89.*

282. Verbum de Deo loquens, depositum te putato accipere animas. *Sent. 185.*

283. Opera charitatis Dei procedant abs te, et tunc sermonem facio de Deo. *Ibid.*, sent. 348.

284. Quae gratis accipis a Deo, praesta gratis. *Ibid.*, sent. 233.

Vide etiam tit. *Arrogantia*, sent. 36; *Audire*, sent. 78, 85, 86, 113; *Austeritas*, sent. 49; *Disputatio*, sent. 29; *Doctrina*, sent. 11, 12, 13, 14, 48, 54, 55, 56, 79, 80, 81, 83, 84, 87, 110, 111, 112, 113; *Egredi*, sent. 162; *Eloquentia*, sent. 5; *Error*, sent. 28, 43; *Initio*, sent. 41; *Locus*, sent. 21; *Locutio*, sent. 156; *Lux*, sent. 62; *Orator*, per totum; *Propheta*, sent. 38; *Pulchritudo*, sent. 84; *Salus animarum*, sent. 119; *Status pristini recuper.*, sent. 3; *Suavis*, sent. 31; *Utilitas*, sent. 12, 13.

PRELATIO.

285. Illud cognosce missum a Deo, quomodo hominum laudatio, vel potius adulatio eligit: sed illum, quem et vita et mores optimi commendat, et qui non appetit praese. In *Dialogo 65* quest. ult.

286. Nec vestrum otium necessitatibus Ecclesiae praeparatis, cui parturienti si nulli boni ministrare vellent, quomodo nascerentur; non inveniretis. *Epist. 81 ad Evulorum Abbat.*

287. Magnum omnis et arduum, etsi ad sustinendum difficile, veretur ne ad suscipiendum temerarium sit. *Lib. 1 de Doctr. christiana*, cap. 1.

288. Illud cognosce missum a Deo, quomodo hominum laudatio, vel potius adulatio eligit: sed illum, quem et vita et mores optimi commendat, et qui non appetit praese. In *Dialogo 65* quest. ult.

289. Qui praest fratribus, sic egat humiliter charitatis. *Epist. 10, ad Romanos*, cap. 12, can. 13.

285. Illud cognosce missum a Deo, quomodo hominum laudatio, vel potius adulatio eligit: sed illum, quem et vita et mores optimi commendat, et qui non appetit praese. In *Dialogo 65* quest. ult.

286. Nec vestrum otium necessitatibus Ecclesiae praeparatis, cui parturienti si nulli boni ministrare vellent, quomodo nascerentur; non inveniretis. *Epist. 81 ad Evulorum Abbat.*

287. Magnum omnis et arduum, etsi ad sustinendum difficile, veretur ne ad suscipiendum temerarium sit. *Lib. 1 de Doctr. christiana*, cap. 1.

288. Illud cognosce missum a Deo, quomodo hominum laudatio, vel potius adulatio eligit: sed illum, quem et vita et mores optimi commendat, et qui non appetit praese. In *Dialogo 65* quest. ult.

289. Qui praest fratribus, sic egat humiliter charitatis. *Epist. 10, ad Romanos*, cap. 12, can. 13.

SENTENTIA PATRUM.

1. Stulto et imperato servitus, et quod pejus est, cum paucioribus praesit, pluribus dominis et gravioribus servit. *Lib. 2, epist. 7 ad Simpliciam.*

2. Plus confertur dilecto prelati, cui fratrum amor quaeritur: plus autem admittit ei qui prelationis injuste operatur invidia. *Lib. 2 de Jacob*, cap. 2.

3. Tria sunt necessaria ascendenti: innocentia, beneficium, prelatio, innocentia talis esse debet, ut nulli noceat, beneficium ut omnibus prosit, prelatio ut se inferiorem omnibus iudicet. *De Similitud.*, cap. 16.

4. Iudicium durissimum fiet his, qui praesunt, durum, si non bene rexerint seipos; durum, si non bene gubernaverint familiam propriam; durissimum, si iustitiam legalem omnibus non ministraverint. *Part. 1, tit. 5, cap. 2, § 4.*

5. Sic cum inferiore vivas, quemadmodum superiorem tecum vivere visis. *Part. 4, tit. 2 de Praesentia*, cap. 5, § 7.

6. Nullum provocant subditos facta praesentia. *Part. 4, tit. 5 de Justitia*, cap. 4, § 2.

7. Prelati suos pulent omnes, in quos sibi potestas data fuerit: ita serviant, ut qui dominari pudeat: ita dominentur, ut eis servire delectet. *Lib. 2, de Ordine*, cap. 8.

8. Ipse qui praest, non se existimet potestate dominante, sed charitate serviente felicem. *Regula 3, ad Clericos.*

9. Si quam operam vestram avita mater Ecclesia desideraverit, nisi elatione avida suscipiatis, nec humiliter desidia respiciatis, sed mihi corde obtemperatis Deo. *Prose.*

10. Nec vestrum otium necessitatibus Ecclesiae praeparatis, cui parturienti si nulli boni ministrare vellent, quomodo nascerentur; non inveniretis. *Epist. 81 ad Evulorum Abbat.*

11. Magnum omnis et arduum, etsi ad sustinendum difficile, veretur ne ad suscipiendum temerarium sit. *Lib. 1 de Doctr. christiana*, cap. 1.

12. Illud cognosce missum a Deo, quomodo hominum laudatio, vel potius adulatio eligit: sed illum, quem et vita et mores optimi commendat, et qui non appetit praese. In *Dialogo 65* quest. ult.

13. Qui praest fratribus, sic egat humiliter charitatis. *Epist. 10, ad Romanos*, cap. 12, can. 13.

HUGO A S. VICTORE

S. AMBROS.

S. ANSELM.

S. ANTOIN.

S. AUGUST.

(R)

ficis. in cap. 2, *Regule S. Benedicti*, verbo *Prohibet*.

243. Prius vita quam doctrina requirenda est: plus enim placet tacens virtuosus, quam iniquus verborum. *Ibid.*

244. Oportet predicatorem Dei prudentem esse atque sollicitum, ut sciat quomodo, ad quos, quando et qualiter debeat profere sermonem, ne per imprudentiam aut tacenda proferat, aut per ignaviam silentio proferenda tegat. *Epist. 21 ad Frat. Bernardi Minor.*

S. ISIDORUS HISPALENSIS

245. Doctrina sine adiuvante gratia, quamvis infundatur auribus, ad eorum nunquam descendit: foris quidem percipitur, sed intus nihil proficit. *Prose.*

246. Tunc autem Dei sermo infusus auribus ad cordis ultima pervenit, quando Dei gratia intempe interius, ut intelligat, tangit. *Lib. 3 de Summo bono*, cap. 10, sent. 1.

247. In omni Doctore Ecclesiastico, quid sequatur, quid doceat, quomodo vivat, inquirat. *Ibid.*, cap. 36, sent. 5.

248. Multi sunt, qui in verbo doctrinae, non humiles, sed arrogantes existunt: qui et ipsa recta qua predicant, non studio correctionis, sed vitio elationis annuntiant. *Ibid.*, cap. 41, sent. 3.

249. Rudibus populis, seu carnalibus plebis atque communis, non summa atque ardua predicanda sunt; ne immensitate doctrinae opprimantur potius, quam erudiantur. *Ibid.*, cap. 43, sent. 4.

250. Carnalibus animis, nec alta nimis de celestibus, nec terrena convenit predicare, sed modeste, sicut initia eorum inanesque desiderant. *Ibid.*

251. Ingenium boni predicatoris est, incipere a laudibus eorum, quos salubriter oburgatos corrigere cupit. *Ibid.*, sent. 8.

252. Pro malo merito plebis, auferitur doctrina predicatoris: pro bono autem merito audientis, tribuitur sermo Doctoris. *Ibid.*, cap. 44, sent. 1.

S. LEO I.

253. Quam sincerus sit catholicus dogmatis predicator, ipsius vita et professione clarescit. *Epist. 69, ad Mactian. August.*

LEUVIPIUS BILDUNUS

254. Qui humiliter de se non sentit, qui Deum non diligit, elinguis est et inanis, quantumlibet eruditus esse videatur atque elegans. In *Canon. vita spirit.*, cap. 16.

NICOLAUS PAPA

255. Dispensatio est nobis celestis seminis in iuncta: va, si non sparsimus: va, si tacuerimus. Et habet. in *Decret. Gratiani*, part. 1, dist. 48, can. *Dispensatio*.

PATR. BLES.

256. Se interimit, qui verbum predicationis indigne presumit. *Epist. 13, ad Monach. Novit.*

257. Si predicare affectas, prius docearis, quod docere te oportet. *Ibid.*

258. Litteratus evangelicis eruditionis, quid, de quo dicat, quid, propter quid, et quid secundum quid, pite et diligenter attendat. *Ibid.*, serm. 31 de S. August.

259. Predicator debet terrere per supplicia, mulcere per praemia: vinum predicatio sapit, dum pomarum inicit timorem: oleum effundit, dum inculcat supernorum amorem. *Ibid.*, serm. 38.

260. Virtutum predicatio, Dei est glorificatio. *Lib. 2, epist. 10, ad Abbatem, quendam.*

261. Quisquis per injuncte predicationis officium, ad pugnandum alios incitat, sed ipse non pugnat, illi similis est, qui buccina clangoribus obstrepat, sed congređi cominus non presumat. *Lib. 4, epist. 45.*

262. Qui captus est amore pecuniae, nunquam idoneus est ad ministranda verba doctrine. *Prose.*

263. Illis idonei sunt ad predicationis officium, qui nullum terrenae facultatis possident lacrum. *Opus. 24, cap. 6.*

264. Debet Doctor Ecclesiae predicare, quod audiat crediturus: quia sine predicatione nullus erit auditus. *Prose.*

265. Si ergo quilibet sine predicante non audit, sine auditu non credit, sine fide non intelligit, sine intellectu bene non agit.

266. Verbum Dei predicandum est, ut audiens credat, credens intelligat, et intelligens hominum opus perseveranter exerceat. *Lib. 1 de Vita contempl.*, cap. 19.

267. Ille cui dispensatio verbi commissa est, etiam sancte vivat, et tamen si perdit viuentes arguere aut erubescat, aut metuat, cum omnibus, qui eo tacente perierunt, perit; et quid ei proderit non puniri suo, qui puniendus est alieno peccato? *Ibid.*, cap. 20.

268. Non debet Ecclesiae Doctor de accurati sermonis ostentatione jactare, ne videatur Ecclesiam Dei non velle edificare, sed magis se quanto sit eruditior ostendere. *Prose.*

269. Non igitur in verborum splendore, sed in operum virtute totam predicandi fidem ponat.

270. Non verbis delectetur populi acclamantis sibi, sed flentibus: non plausum a populo studeat expectare, sed gemitum. *Ibid.*, cap. 23.

271. Hoc specialiter Doctor Ecclesiasticus elaboret, quo fiat qui audiant eum, sanis disputationibus meliores, non vana assentatione fautores. *Prose.*

272. Lacrymas quas vult a suis auditoribus fundi, ipse primus fundat, et sic eos compunctione sui cordis accendat. *Ibid.*

273. Tunc Predicator ministerium suum ho-

PATR. CRO.

S. PAVL. APO.

HECATA.

S. PROSPER.

REXUS TRANSOR.

S. ROMANUS.

norificat, quando secundum illud quod praedicat, vivere studet. *Super Epistolam ad Romanos*, cap. 14, can. 13.

S. THOMAS AQUINAS.

274. Numo debet predicationis officium assumere, nisi prius fuerit purgatus, et in virtute perfectus. *Part. 3, quest. 41, art. 3.*

SENTENTIA PAGANORUM.

275. In concione de virtute loqueris, in praedio pro ignavia tube sonitum perferre non potes. *Lib. 4 de Arte Rhet.*

276. Composite et apte sine sententiis dicere, insaniam est: sententiosae autem sine verborum et ordine et modo, insaniam. *De perfecto Oratore*, num. 236.

277. Honoratorum virorum defunctorum laudes in concione memorantur. *Lib. 2 de Funibus.*

278. In concionibus non hoc agendum est, ut auditor velit dicere, sed ut discat: ideo non ad clamorem, sed ad submissiora verba veniendum est: facilius intrant, sed haerent; nec multis opus est verbis, sed efficacibus, quae seminis modo spargenda sunt. *Epist. 38.*

279. Non delectent verba nostra, sed prosint. *Epist. 75.*

280. Cum professus te videris, et animos audientium affeceris: insta vehementius, urge, preme: die in avaritiam, die in luxuriam. *Epist. 168.*

281. Haec aliis die, ut dum dieis, audias ipse. *Epist. 89.*

282. Verbum de Deo loquens, depositum te putato accipere animas. *Sent. 185.*

283. Opera charitatis Dei procedant abs te, et tunc sermonem facio de Deo. *Ibid.*, sent. 348.

284. Quae gratis accipis a Deo, praesta gratis. *Ibid.*, sent. 233.

Vide etiam tit. *Arrogantia*, sent. 36; *Audire*, sent. 78, 85, 86, 113; *Austeritas*, sent. 49; *Disputatio*, sent. 29; *Doctrina*, sent. 11, 12, 13, 14, 48, 54, 55, 56, 79, 80, 81, 83, 84, 87, 110, 111, 112, 113; *Egredi*, sent. 162; *Eloquentia*, sent. 5; *Error*, sent. 28, 43; *Initio*, sent. 41; *Locus*, sent. 21; *Locutio*, sent. 156; *Lux*, sent. 62; *Orator*, per totum; *Prophetia*, sent. 38; *Pulchritudo*, sent. 84; *Salus animae*, sent. 119; *Status pristini recuper.*, sent. 3; *Suavis*, sent. 31; *Utilitas*, sent. 12, 13.

PRELATIO.

COLLECTOR.

Etyologia. Prelatio dicitur, quasi praee aliis elatio; et prelatio, quasi praee aliis elatus.

TRIOVILL.

Definitio. Prese, est verbum et opere auxiliari ei, qui auxilio eget. *Super Epist. ad Romanos*, cap. 12, in illud: *Qui praest in solitudine*.

S. ROMANUS.

Definitio. Sunt quatuor genera prelatorum: scilicet

pastor mercenarius, fur, lupus, primus imitandus, secundus tolerandus, tertius cavendus, quartus arcendus. *Super Psalm. lxxii. Comparatio*. Prelatus est pastor medicus: quia sicut medicus corporaliter infirmos, ita debet spiritualiter curare subjectos. *De Anima medicina*, cap. 9.

HUGO A S. VICTORE

SENTENTIA PATRUM.

1. Stulto et imperato servitus, et quod pejus est, cum paucioribus presit, pluribus dominis et gravioribus servit. *Lib. 2, epist. 7 ad Simpliciam.*

S. AMBROS.

2. Plus confertur dilecto prelato, cui fratrum amor quaeritur: plus autem admittit ei qui prelationis injuste operatur invidia. *Lib. 2 de Jacob*, cap. 2.

3. Tria sunt necessaria ascendenti: innocentia, beneficium, prelatio, innocentia talis esse debet, ut nulli noceat, beneficium ut omnibus prosit, prelatio ut se inferiorem omnibus iudicet. *De Similitud.*, cap. 16.

S. ANSELM.

4. Iudicium durissimum fiet his, qui pressant, durum, si non bene roxerint seipos; durum, si non bene gubernaverint familiam propriam; durissimum, si iustitiam legalem omnibus non ministraverint. *Part. 1, tit. 5, cap. 2, § 4.*

5. Sic cum inferiore vivis, quemadmodum superiorem tecum vivere visis. *Part. 4, tit. 2 de Prelatione*, cap. 5, § 7.

S. ANTOIN.

6. Nullum provocant subditos facta praesidentia. *Part. 4, tit. 5 de Iustitia*, cap. 4, § 2.

7. Prelati suos pulent omnes, in quos sibi potestas data fuerit: ita serviant, ut qui dominari pudeat: ita dominentur, ut eis servire delectet. *Lib. 2, de Ordine*, cap. 8.

8. Ipse qui praest, non se existimet potestate dominante, sed charitate serviente felicem. *Regula 3, ad Clericos.*

S. AUGUST.

9. Si quam operam vestram avita Mater Ecclesia desideraverit, nisi elatione avida suscipiatis, nec humiliter desidia respiciatis, sed mihi corde obtemperatis Deo. *Prose.*

10. Nec vestrum otium necessitatibus Ecclesiae praeparatis, cui parturienti si nulli boni ministrare vellent, quomodo nascerentur; non inveniretis. *Epist. 81 ad Evulorum Abbat.*

11. Magnum omnis et arduum, etsi ad sustinendum difficile, veretur ne ad suscipiendum temerarium sit. *Lib. 1 de Doctr. christiana*, cap. 1.

12. Illum cognosce missum a Deo, quem non hominum laudatio, vel potius adulatio eligit: sed illum, quem et vita et mores optimi commendat, et qui non appetit praese. In *Dialogo 65* quest., quest. ultima.

13. Qui praest fratribus, sic egat humiliter cha-

(R)

ritate, ac benigna severitate, ut eorum servum se esse meminerit. Lib. 3, *contra Epist. Parmeniani*, cap. 2.

14. Quisquis ita prepositus est, ut in eo quod prepositus sit, gaudeat, et honorem suum querat, et commoda sua sola respiciat, se pisci, non oves. *De Pastor.*, cap. 1.

15. Bonus si fuerit qui tibi praesit, nutritor tuus est; malus si fuerit, tentator tuus est; et nutrimenta libenter accipit, et in tentatione approba te. *Serm. 6 de Verbis Domini*.

16. Tu qui praes, obsecro, memorare quid es, quid fuisti, et quid eris; vita enim pastoris omnibus prodesse debet. *Serm. 14, ad Hyar. in eremo*.

17. Prelatus in monasterio, Christi vicem agit. *Ibid.*, serm. 61.

18. Si amicus dicit pater et princeps, nomen cum honore serva, moribus imple. In suis *Proc.*, verbo 25.

19. Quoties hominibus praesesse desidero, toties Deum meum praesente confesso. *Homil. 1, super Missas*.

20. Quatuor his qui praesunt, necessaria esse pro omnibus reor: ut per ostium intrent; ut in humilitate se continent, ut avaritiam declinent; ut munditiam tam corde quam corpore servare studeant. *Serm. ad Clericum Rheimum*.

21. Quid prodest, si prelati canonice eligantur, et non canonice vivant. *Ibid.*

22. Prelati prodesse magis studeant, quam praesesse. *Serm. super Psalm. LXXIV*.

23. Puritatem cordis in eo prelati habeat, ut prodesse desideret, non praesesse. *Serm. de Tribus ordinibus*.

24. Tria prelati necessaria sunt: viva fides et doctrina sinceritas; studiosa bene operandi sollicitudo; de salute subditorum diligens curiositas. In suis *Serm.*, cap. *Tris*.

25. Canales multos hodie habemus in Ecclesia, conchas vero perpernas; tanto charitatis sunt, ut ante effundere quam infundere velint, et alius praesesse gestant, qui seipso regere nesciunt. *Serm. 18, super Conf.*

26. Miror audaciam plurimorum, quos videmus de suis vineis non colligere nisi spinas et tribulos, vineis tamen dominicis etiam se ingerere non vereri: fures sunt, non custodes, neque coltores. *Ibid.*, serm. 36.

27. Discite subditorum maies vos esse debere, non dominos: si dicitis magis amari, quam metuji et si interdum saevitate opus est, paternam sit, non tyrannicam, mures fovendo, patres corripiendo exhibebitis. *Prose.*

28. Mansuescite, ponite feritatem; suspendite

verbera, producite ubera, pectora lacte pinguant, non typho turgeant. *Ibid.*, serm. 29.

29. Improbe salis praesesse affectus, quibus prodesse non curas: et quorum non zela salutem, subjectionem nimis ambidose vendicis tibi. *Ibid.*

30. Nullus dicat esse minus meriti, uniusve virtutis, socialiter vivere et utiliter praesesse: in moribus enim antecellunt et superiores existunt, qui superiores esse sciunt. *Ibid.*

31. Optimum in moribus dixerim, qui in nullo praesus resistat prioribus, aut irideat paribus, aut subjectis vel deit in cura, vel in superbia praesit; praesidis obediens, sociis congruus, subditis utiliter condescendens. *Ibid.*

32. Is qui alius praesit in sollicitudine, vix unquam vel tuto secure vacat sibi, dum semper timet sui periculum facere subditis, et non placere Deo, quod communi utilitati, propriam praesert quietem, et contemplationis dulcedinem. *Ibid.*, serm. 55.

33. O utiliam prelati tam vigilas reperiretur ad curam, quam alacros currunt ad cathedram I. *Ibid.*, serm. 77.

34. Ad praesolationem, opus est viro forti, spirituali, fidei, forti ad propulsandas injurias, spirituali, ad deprehendas insidias, fidei, qui non quae sua sunt querat. *Ibid.*, serm. 76.

35. Esto patiens, si es cum malis: esto pacificus, si praes malis. *Epist. 25 ad Hugonem Rothomag. archiep.*

36. Vas tibi si praes, et non prodes: sed vas gravius, si quia praesesse metuis, prodesse refugis. *Epist. 56 ad Willelm. Abbat.*

37. Non vos folices, quia praesit: sed si non praesit, vos infelices putate. *Epist. 42 ad Henricum Senonensem archiepiscopum*.

38. Dignatione subjectionis, praesolationis reddat indignum. *Ibid.*

39. Tu praesit ut providens, ut consulis, ut procuras, ut servas: praesit ut praesit: praesit ut dispenses, non ut imperes. *lib. 3 de Consi. ad Eugen. Pap.*

40. Oportet eum, qui praesit, non frana suam laxare voluntati super subditos, sed praesam ex regula sibi scire mensuram, et sic demum sua imperia moderari circa illi solum quod rectum esse constiterit. *De Praescepto et dispens.*

41. In humore sine dolore, in praesolatione sine tribulatione, in sublimitate sine vanitate esse quis potest? *Serm. de Quinque Neptid.*

42. Oportet proavis vine zeli in charitate serventis aestui, qui alius praesidet. *Lib. 3 Florum*, cap. 4.

43. Prelatus talis esse debet, scilicet perfectus

in actione et contemplatione, modestus et industrius, non bestialis. *Serm. 5, in Henon*.

44. Prelatus bene ordinatus est, qui subjectus est superiori: et ordinatus respectu sui, tunc bene praesidet inferioribus. *Ibid.*, serm. 21.

45. Plus noceat prelati misericors, et abiciens rigorem disciplinae, quam prelati rigidus sine misericordia. *Ibid.*, serm. 23.

46. Toties Prelatus in apostasie crimen labitur, quoties praesesse hominibus delectatur. *Super Sap.*, cap. vi.

47. Gravius est peccatum prelati, quam subditi, ratione damni, ratione scandali, et ratione officii. *Ibid.*

48. Sinus matrum blanda adulatio prelatorum est, spiritum in eorum sinu exhalant, cum ignavi prelati non solum carnales ad meliora non excitant, verum etiam blande forunt. *Super Lament. Hierem.*, cap. 2 in illud: *Exhalarent animas in sinu matrum suarum*.

49. Prelatus tria sunt necessaria: humilitas animi, equanimitas zeli, perperitas iudicii. *Super Lucam*, cap. ix.

50. Non f. multo jam plures demones quam Angeli, scalam praesolationis ascendunt. *Serin. 2 Dom. 16, post Pent.*, super illud *Gen. 28: Scalam vidit Jacob*, etc.

51. Prelatorum bonitas, subjectorum salubris est regula. *Lib. 4 Pharaeae*, cap. 11.

52. Prelati, qui sunt oculi Ecclesiae, debent esse praes ceteris teneri compassione, lacrymabiles pietate. *Tit. 7 Dilect.*, cap. 5.

53. Bonus Prelatus agnoscat se fratrum suorum patrem, non dominum: et exhibet se eis medicum, non tyrannum: nec reputat eos ut iumenta sua, vel servos emptionis, sed ut filios hereditatis supernae consortes. *De sex alis Seraph.*, cap. 4.

54. Prelatus sit exemplaris in vita: ipse namque debet ceteris esse norma vivendi, ut quae docet verbis, ostendat actionum figuris. *Ibid.*, cap. 6.

55. Prelatus sit humilis moribus, ut mores eius ostendant eum non alia de se sentire, nec adfectare praesolationem. *Ibid.*

56. Prelatus sit humilis affabilitate, ut subditi faciliem accessum ad eum habeant: et student magis amari quam timeri, quia libentius obediunt ei, qui diligitur, quam qui timetur. *Ibid.*

57. Requiritur ut prelati quanto sublimius praesent, tanto sanctius vivant, sollicitius invigilet, et fructuosius gregem pascat. *In Apolog. pauper.*, resp. 4, cap. 3.

58. Officium praesolationis sine culmine virtutis et meritis, non est vera sublimitas, sed dejectio: non gloriosa excellentia, sed periculosa ruina. *Ibid.*

59. Prelatus gerit vicem capitis in corpore fraternitatis, ut cum alia membra debita sunt actionibus sibi competentibus, ita caput omnibus praesidendo provident. *De sex alis Seraphim*, cap. 7.

60. Sicut subditorum tentatio est reprehendenda in praesolatione quod in multis non recte agunt, ita praesolationum tentatio est, quod se ceteris sapientiores aestimant. *Ibid.*

61. Ad praesolationis statum non congruit accedere, nisi perfectum. *In Apolog. pauper.*, resp. 4, cap. 3.

62. Prelati vere terra dicuntur, eo quod fructuosos frugum doctrinae suae pascant: sicut terra frugibus suis homines pascit. *Super Psalm. ciii*, vers. 16.

63. Qui praesest ceteris, oportet medici vicem agere, et non ferae bestiae fororis commoveri. *Epist. 1*.

64. Quo pluribus praesent, tanto sollicitior et agilius consistas. *Super Apocal.*, cap. 3, art. 4.

65. In omnibus plurimum tibi commendo charitatem et patientiam: multos enim te tollerare oportet, quia omnes quod humeris portas, magnum est et grave, animas videlicet multorum. *Prose.*

66. Prelatus ut subditos suos in humeris portet, necesse est ut in pectore gestet: nam tollerare non potuit, quae amare desiderat. In suis *Opus.*, epist. 7 ad frat. *Eliam*.

67. In regimine vestro vos deprecor, quod non praesolationis facile per sanctam obedientiam: quia hoc est statim gladium ovigare, quod non debet fieri nisi matura consideratione. *Prose.*

68. Sed in mandatis estote moderati, in peccatoribus misericordes, in condonando faciles, in victu abstinentes, in vestitu pauperes, in verbis mansueti, Deo et officiis vestris fideles. *Ibid.*, epist. 6 ad Provinciales *Ord. Minor.*

69. Illi qui sunt super alios constituti, tantum de illa praesolatione gloriantur, quantum si essent in obediendis pedibus fratrum deputati. *Prose.*

70. Et quanto magis turbantur de ablata sibi praesolatione, quam de potum officio, tanto magis sibi loculos ad periculum animae componunt. *Ibid.*, in *Admonit. ad fratres*, cap. 4.

71. Ve illi, qui ab alio positus est in alto, et per suam voluntatem non vult descendere. *Prose.*

72. Beatus ille, qui non per suam voluntatem ponitur in alto, et semper desiderat esse sub pedibus aliorum. *Ibid.*, cap. 19.

73. Officium praesolationis quisque putet et sentiat sibi fore potius curi, quam honori. *Ibid.*, collat. 26.

74. Prelati hoc potissimum curent, mores non mutare, nisi in melius, favores non querere, po-

S. BRUNO.

S. CLEMENS PAPA.

S. DIONYS. GARTHUS.

S. FRANG. ASSISIAS.

V. ERRO.

S. WERNARD.

UNIVERSITÄT ZÜRICH

lestatem non exerceat, sed officium implere. *Ibid.*, oraculo 24.

75. Non desideremus aliis præsesse, sed omnibus præsesse creaturis, propter verum amorem Creatoris. *Ibid.*, scria. 5.

76. In prælatione casus, in laude præcipitium, in humilitate subditi, animi laetitia est. *Ibid.*, collat. 21.

GLOSS. ORD. 77. Qui præest aliis potestate, etiam moribus præsesse debet, et exercitatus esse in humilitate. Super *1 Regum*, cap. ix.

GLOSS. INT. 78. Qui altis præsumit, in terra Apostoli, in cælo Archangeli sunt. Super illud *1 Cor viii*: Qui dicantur dii.

GRATIANUS. 79. Si præsesse volueris, singulos prout poteris iure, et singulos releva, qui et singulorum omnes ac sollicitudinem portas. In *Decret.*, part. 2, caus. 8, quest. 4, can. *Clemens*.

A. GREGOR. MAGNUS. 80. Cum locus superior imperatur, is qui ad percipiendam hæc obedit, obedientie sibi virtutem evanuat, si ad hæc etiam ex proprio desiderio anhælat. Lib. 5 *Moral.*, cap. 10.

81. Tanto majoribus curis occupatus, quanto et sublimiori dignitate omnibus prælatus. *Ibid.*, lib. 18, cap. 25.

82. Prælati vacare Deo appetant ex gratia dilectionis, et curas superimpositas ex conditione explant servitutis. *Ibid.*

83. Is qui præest, ea se circa subditos mensura moderatur, ut cum nec nimia lætitia vilem reddat, nec immoderata severitas, odiosum. *Ibid.*, lib. 20, cap. 3.

84. Eo quisque extollitur, quo se esse super alios videt, illum oportet, qui super se est, respiciat; ut ejus metu, qui supra omnia est, crescantem intrinsecus animi tumorem premat. *Ibid.*, lib. 21, cap. 40.

85. Prælati intuentur qui sub ipso sint, sed considerat sub quo ipse sit; ut ex consideratione veri Domini decessat tumor dominationis. *Ibid.*

86. Necessè est ut is qui præest, quæ exempla subditis præbeat, solerter attendat; et tantis se sciat vivere, quantis præest; ac vigilantè inspicat, ne in eo quod prælatus est, intumescat. *Ibid.*, lib. 24, cap. 45, num. 29.

87. Summus locus bene regitur, cum is qui præest, vitis potius quam fratribus dominatur. *Ibid.*, lib. 26, cap. 19, num. 22.

88. Deum imitari desiderat, qui prælatus ceteris, prodesse appetit, non præsesse. *Ibid.*, cap. 19.

89. Reges sunt prælati, qui tentationum suorum moribus non consiliando succumbere, sed regendo præsesse moverunt. *Ibid.*, cap. 21, num. 26.

90. Cuncti qui præsumt, non in se potestatem

debent ordinis, sed æqualitatem pensare conditionis; nec præsesse se hominibus gaudeant, sed præsesse.

91. Bene potentiam regit, qui scit per illam super culpas erigi, scit et cum illa cæteris æqualitate componi. Part. 2 *Pastor.*, cap. 6.

92. Curandum est, ut rectorem subditi, et matrem pietas, et patrem exhibeat disciplina. *Ibid.*

93. Prælati si perversa unquam perpetrant, tot moribus digni sunt, quot ad subditos omnes præditionis exempla transmittunt. *Ibid.*, part. 3, cap. 1, admont. 5.

94. Summus locus bene regitur, cum is qui præest, vitis potius quam fratribus dominatur. Lib. 4 in *Registro*, indict. 9, cap. 24, epist. 24 ad *Jos. episc. Constantinop.*

95. Sic servanda est virtus humilitatis, ut non solvantur jura regiminis; ne dum prælatus quisque plus se quam decet, deiecit, subditorum vitam restringere sub disciplina vinculo non possit. *Ibid.*

96. Quisquis regendis fratribus præest, vacare funditus a curis exterioribus non potest, sed faciem curandum est magnopere, ne ab his immoderate deprimitur. *Ibid.*

97. Valde diversa est prælatio regum a prælatione judicum: isti ut pares præsumt, illi vero in potestate præeminendi arrogantiam exhibent dominationis. Lib. 5 in *1 Reg.*, cap. 11.

98. Sicut is qui invitatus renuit, questus refugit, est admoventis; sic qui ultra ambit, vel qui importune se ingerit, est prociis dubio repellendus. Lib. 7 in *Registro*, indict. 2, cap. 410, ad *Siagrian Episc.*

99. Carnales prælati spiritualis honoris cultum carnalibus propinquis ideo tribuant, ut ecclesiasticis facultatibus ditentur, et in altitudine gradus cumuletur abundantia ubertatis. *Prose.*

100. Non enim curant quales sunt, qui ad spirituales ministeria veniunt; sed tantum ut temporali dignitate præstant, quos carnali affectione complectuntur. Lib. 2 in *1 Regum*, cap. 11, super illud: *Honorasti filios tuos*, etc.

101. Præsesse aliis non habeatur in appetitu desiderii, sed in magnitudine timoris. *Ibid.*, lib. 17, cap. 1.

102. Cum mali præsumt, difficile valde est, ut qui eis subijcitur, nulla religionis damna patatur. *Ibid.*, cap. 11, super illud: *Sed et segetes vestras*, etc.

103. Qui honorem prælationis et dignitatem subiant, innumeri sunt; qui vero laborem ministerii appetant, pauci. *Ibid.*, cap. 5, super illud: *Et accipite de manu eorum*.

104. Quisquis ad culmen prælationis assumitur,

non se tenet quod est altitudine ordinis, sed quod est virtute perfectionis. *Ibid.*, super illud, *Psalm. lxxvii*: *Signa nostra non vidimus*, etc.

105. Plerumque prælati cum culpas puniunt, plus justo infervescunt; et dum vindictam mutantur, nec vulnerum qualitatem, nec personarum delinquentium vigorem respiciunt. *Ibid.*, lib. 5, cap. 4, super illud: *Quia ubique retractione morietur*.

106. Tales esse, qui præsumt, exhibeant, quibus eorum subiecti occulta quæque sua prodece non erubescant; ut cum tentationum fluctus parvi tolerant, ad pastoris cui mentem, quasi ad matris suæ sinum recurrant. Part. 2 *Pastoralis*, cap. 5.

107. Vitæ innocentium pro nobis habemus, sed prælationis culmen pro aliis, non pro nobis ascendimus. *Prose.*

108. Per innocentie bonum ad æternam patriam tendimus, per altitudinem prælationis in aliorum custodia vigilamus.

109. In illa virtute securi sumus, istam vero celsitudinem cum magno metu possidimus; quia qui nostrorum operum rationem reddere vehementer expressivimus, etiam de eo quod aliis præsumus Deo reddere rationem debemus. Lib. 5 in *1 Regum*, cap. 11.

110. Negligenter præeminet, qui comissorum alii fidelium nescit et fortitudinem et infirmitatem. *Ibid.*, cap. 4.

111. Qui præsumt, non ex horum dignitate, sed morum nobilitate, immolescere debent. Et hab. in *Decret. Gratiani*, dist. 40, can. *Nor*.

GREGOR. MAG. 112. Homini (cui difficile est, ut subesse sciatur) periculum, ne difficilius illi sit, ut hominibus præsesse sciatur. *Prose.*

113. Quanto est sublimior, et majore dignitate præditus, tanto est et periculosior. In *Apologetico de sua fuga*.

114. Nihil utilius est et securius, quam cum volentes præsumt volentibus. *Prose.*

115. Quoniam vi adigi, nequamquam legis est nostra; nec aliquid quod violentum est, sed voluntarium; voluntium enim, et non coactorum, solutus est mysterium. Orat. 4, cum a *Patre in conspectum assumptus*, etc.

BERNARD. 116. Tantum illi sit divina lectionis studium, et tam erudire orationum vires, ut ibi discas, ibique molieris, quantum tuis præbere te debas. Epist. 14 ad *Celsitiam*.

117. Prælati patres se sciunt esse, non dominos; maxime apud eos, qui veritas ambitionibus oculi, nihil quieti et otio præferunt. Epist. 16 ad *Theophil.*

118. Qui præsumt, plurimum debent carere vitis, et maxime ira, quæ furoris proxima est; ne Tom. III.

quanto plus possint, tanto amplius subiectis nocent. Lib. 2 super *Isaiam*, cap. 5, super illud: *Ve qui potentes estis*.

119. Diligenter adhibe curam eis, quibus te præsesse contigerit, agnosce animos actusque singularum, et si quid in eis vitii sordidantis laveris, citius castigare memento. Lib. 3, super *Prov.*, cap. xxvii, super illud: *Diligenter agnosce*, etc.

120. Quomodo potest præsesse Ecclesie auferre malum de medio ejus, qui in delicto similis corruerit; aut qua libertate corrumpere peccantem, cum tacitus sibi ipsa respondet, eadem se admisisse, quæ corripit? Super *Epist. ad Tit.*, cap. 1, in illud: *Si quis est tunc crimine*, etc.

121. Vita prælatorum. exemplum et regula debet esse subditorum. In *Annot. super 1 ad Cor.*

122. Ambitiosus vult in dignitate potius præsesse, quam prodesse. De *quest. circa Epist. 1 ad Tim.*, quest. 48.

123. Prælati quanto plus diligit, tanto plus auditur. Super *Regulam D. Aug.*, cap. 11.

124. Sunt quidam, qui sciunt, et possunt, et volunt præsesse; quidam, qui sciunt, et possunt, sed volunt; quidam, qui nec sciunt, nec possunt, sed volunt; quidam, qui nec sciunt, nec possunt, nec volunt. Scire, et posse, et velle, charitatis est vel superbia. Scire, et posse, et nolle, humilitatis est, vel inertie. Nec scire, nec posse, nec velle, cupiditatis est, et stultitiae. Nec scire, nec posse, nec velle, discretionis est, et prudentiæ. Lib. 2, de *claur. anim.*, cap. 12.

125. Cuncta se existimat prælatus amplius sapere, quibus se videt amplius posse. *Prose.*

126. Timeat prælatus, quod meruit homo et angelus. Angelus enim, cum vellet esse potentior, corruit; homo, cum vellet esse sapientior, desipuit. *Ibid.*

127. Sunt tres species negligentium prælatorum: Quidam bene vivunt, et subiectos male vivere permittunt. Quidam male vivunt, et subiectos bene vivere cogunt. Quidam male vivunt, et subiectos male vivere volunt. *Ibid.*, etc., *Prose.*

128. Prælati qui male vivunt, et subiectos bene vivere cogunt; errantè revocant, sed fortes occidunt; revocant verbis, occidunt exemplis. *Ibid.*

129. Plus amari a subiectis prælati appetant, quam timeri; ne severitatis nimia vultus elinquant, quos compassionis benignitas per consolationem fovere debet. *Ibid.*, lib. 3, cap. 5.

130. Prælatus est moraliter quilibet medicus, qui sicut medicus corporaliiter infirmos, ita debet spiritualiter curare subiectos. De *universa medicina*, cap. 9.

HERO A S. VICTORE.

(R)

131. Licet sint ceteris potestate prelati, ministerio tamen sunt subiecti: sicut ipse Dominus, qui omnibus prelati prelati est. *Serm. 3 de spiritali Christi convivio.*

HUGO CARD.

132. Prelatus debet fieri ad imaginem Dei per sapientiam, ad similitudinem per virtutem. *Super Genes., cap. 4.*

133. Ad hæc duo genera subditorum se debet conformare prelatus, ut fortibus exemplum fortitudinis præbeat, et indolis compatitur. *Ibid., cap. 2.*

134. Prelati debent esse excelsi vita et scientia præsidentes. *Ibid., cap. 12.*

135. Modo statim ut aliquis factus est prelatus, novam et innumeram invenit parentelam. *Ibid.*

136. Quicumque ascendit crucem prædicationis, parentes debet habere a dextris, ut eos scilicet diligat ad bona æterna, et gratiæ Dei committat.

137. Yta requiruntur in prelato: scilicet iusta vocatio, sanctitudinaria, spiritus fortitudo. *Ibid., cap. 29.*

138. Prelati boni plus proficiunt Ecclesiam Christi exemplis, quam verbis. *Ibid., cap. 30.*

139. Iustum est, ut qui præsent in dignitate maiores, priores sunt in animadversione. *Ibid., cap. 49.*

140. Qui intruduntur in prælationibus, in tanto peiores sunt simoniaci, quanto peior est rapitor latro. *Super Num., cap. 16.*

141. Bonus prelatus precibus suis tunc iram Domini contra populum, sed rarus est modo talis prelatus. *Super Deut., cap. 9.*

142. Prelatus Ecclesiam pasceat debet pane doctrinæ, et sustentare exemplo bonæ vite. *Super Iacob., cap. xxi.*

143. Tripliter peccant Prelati, male intrando, et postquam intraverint male vivendo, gratiam sibi commissam male custodiendo. *Prose.*

144. Durum illud fiet eis iudicium propter primum, durum propter secundum, durissimum propter tertium.

145. Propitæa fiet eis in futuro triplex questio: quomodo intrasti? quomodo vixisti? quomodo exististi? *Super Iob., Iudic., cap. 2.*

146. Sub peccatis prælatorum, quasi sub arboribus, requiescunt peccata subditorum. *Ibid., cap. 6.*

147. Demones principaliter contra prelatos insurgunt, quia prelati subverso, de facili subvertuntur subditi. *Super I Reg., xxxi.*

148. Prelatus cupidus putat sibi auferri quod videt a subditis sibi negari. *Super Iudic., cap. 1.*

149. Illos qui aliis præsent, et inde gloriantur despicit Deus, et despectos facit. *Super Iob., cap. xii.*

150. Prelatus debet subditis, subsidium orationis, pabulum prædicationis, dispensationem sacramentorum, defensionem contra opprobriis, auxilium in temporalibus, exemplum bonum, vitam patientiam. *Ibid., cap. xxxi.*

151. Prelati advocati sunt et patroni, quorum proprio officio compedit, impetrare delinquentibus indulgentiam, negligentibus gratiam, laborantibus operam, proficientibus perseverantiam, mortuis vitam. *Super Psalm. 2.*

152. Prelati vocantur lux, quia aliis debent supereminere in vita, scientia, et gratia. *Super Psalm. 47.*

153. Pona magna est habere prælatum cupidum, vel avarum, sed maior est, habere stultum prælatum: maximus autem est, habere pecciosum. *Super Psalm. cvii.*

154. Stultus multus est, idiota prelatus, qui sine litera venit: nam qui sacras literas nescit, nuntius sine litera venit. *Super Prov., cap. xvii, supra illud: Qui mittit verba per nuntium stultus.*

155. Post natiuitatem prælationis, moriendum est parentibus. *Super Ecclesiast., cap. 3.*

156. Prelati disciplina debet esse in filiis delinquentibus, alioquin frustra portat baculum pastoralis, in quo tria officia pastoris notantur. Astrale per primum, medio regis, punge per iustum. *Ibid., cap. 7.*

157. pulchra est prelatus sine elatione, decora subjectio sine deiectione. *Super Cant., cap. 8.*

158. Prelatus debet esse iudex, malos coercendo: et rex, infirmos regendo: et doctor, imperitos docendo. *Super Sap., cap. 9.*

159. Bonus debet esse, qui præest, quia mortuus eius conformantur minores. *Super Ecclesiast., cap. x.*

160. Nullus debet eligi in prælatum, nisi qui mortuus sit peccato, et parentibus, et mundo, et sibi. *Ibid., cap. x.*

161. Qui non didicit subesse, nunquam sciet præesse. *Ibid., cap. xviii.*

162. Prelatus se debet taliter habere ad subditos, ut ridens timeat, et iratus possit amari: non nimia benignitas vilem, et immoderata severitas iratodiosum. *Ibid., cap. xxi.*

163. Nullus est idoneus, ut mittatur ad prælationis officium, nisi prius defectus suos cognoverit et delevit, ut humilitatem in se custodiat, et alius melius compati sciat. *Super Iac., cap. 7.*

164. Sicut pila projicitur de uno ad alium, sic

malus prelatus pila demonum est, de quo loquitur inter se, unus alii faciendo. *Prose.*

165. Dæmon superbius jactat cum demone avaritiæ, et hic jactat eum demone gula, et ille statim proficit eum demone luxuriae, et ita mittunt eum in terram latam et spaciosam, quæ ducit ad mortem. *Ibid., cap. 22.*

166. Mali prelati et pomposi valde diu possident Ecclesias suas, etiam post mortem: quia tot et tantis debitis obligant eas quod vix possunt solvi. *Ibid., cap. 34.*

167. Prelati mali non sunt imitatores Apostolorum, sed tyrannorum. *Ibid., cap. 54.*

168. Prelatus debet sedere in throno, tanquam rex: in cathedra, tanquam Doctor: in tribunali, tanquam iudex: rex, infirmos regendo: doctor, imperitos instruendo: iudex, malignos coercedo et puniendo. *Super Ezech., cap. 1.*

169. Prelati miserissimi, qui quanto est loco superiore, tanto in periculo majores sunt. *Super Iac., cap. ix.*

170. Prelatus pater est corripiendo, mater laudando: unde verus:

Verbera patris habes, ubera matris habes. *Super Epistolam ad Ephesios., cap. iv.*

171. Felix prelatus, qui habet subditos testimonium perturbantes sum conversationis. *Super I Thessal., cap. 1.*

172. Introitus multorum prælatorum inanis est, et sine fructu: non enim querunt animas, sed pennas: intrant non ad implendum subditos, sed evanandum. *Ibid., cap. 2.*

173. Preesse debent prelatis dignitate, prodesse labore et admonitione: ut laborent operando, et morientur prædicando. *Ibid., cap. v.*

174. Prelatus non est bonus faber, nec bonus fello, nec bonus agricola, nisi habeat agrum divini sermonis. *Super II Thess., cap. m.*

HUGO CARD.

175. Plerisque evenit, ut dum fratribus processo festinant, nunquam senioribus ipsi subiciantur: et a superbia inchoantes, dum alios insultare cupiunt, nec discere ipsi, nec agere ea quæ sunt Deo agenda mercantur. *Collat. 4, Abbat. Davidis., cap. 20.*

S. JOHANNES CRISTOSUS.

176. Cujus rei gratia primatus et præfectura desideras? ut cæteris presides: ultimum igitur ordinem eligito, et tunc primum obtinebis locum. *Hom. 68, super Matth. Oper. perf.*

177. Prelatus debet esse misericors aliis, sibi autem austerus: ut sibi quidem grave pondus justitiæ ponat, aliis autem leve. *Hom. 10, Oper. imper. super Matth.*

178. Velle esse super omnes, vituperabile est: sustinere autem alterum supra se, nimis gloriosum est. *Ibid., hom. 35.*

179. Opus bonum desiderare, bonum est: primum autem honoris concupiscere, vanitatis est. *Prose.*

180. Bonum opus implere, nostre voluntatis est, et operis et laboris: primum autem consequi, iudicii Dei est.

181. Desiderium primatus ex jactantia nascitur cordis: qui autem humilis est corde, et indigulorem se aliis arbitrat, nunquam desiderat superior apparere.

182. Primatus fugientem se desiderat, desiderantem se odit.

183. Quicumque desiderat primatum celestem, sequatur humilitatem terrestrem: et quicumque desiderat primatum in terra, inveniet confusionem in celo. *Ibid.*

184. Sit prelati doctrina duplex, ut verbis facta conveniant, actus doctrine respondeant: et in nullo ait minor, qui cunctis est potior. *Prose.*

185. Charismatibus fulgeat, splendescat officio, sit cum auctoritate humilis, et cum humilitate sublimis. Nec ideo sit melior, quia major: sed ideo major, quia melior. *Serm. de Eo qui incidit in throno.*

186. Magnam quiddam, dilectissimi, magnam, inquam, est Ecclesie prelatus, quæ multa indiget sapientia, et formidine. *Hom. 59, super Iac.*

187. Primatus in Christo nec ab aliquo appetendus est, nec habende: nec alteri est invidiosus habenti. *Hom. 35, super Matth. Oper. imper.*

188. Primatum ecclesiasticum concupiscere, neque iustum est, neque utile. *Ibid.*

189. Prelatus dum se esse gloriarum plenum gratia Dei, repletus est insensibiliter astutia diaboli. *Serm. de Circumcis., consid. 4.*

190. Quem oportet præesse aliis, pietate debet et ore præcedere, ut quasi bonorum operum ulnis totius populi latitudinem amplectari valeat, protegat tanquam doctor, sanctior, circumspiciat, et omni virtute præstantior. *Lib. 5, de Navis curial., cap. 6.*

191. Grave secundum est, vicia mala prælatorum. *In cap. 11 Reg. S. Benedicti, verbo Dicit.*

192. Ille apud Deum præest potior, non quem nobilitas generis, nec dignitas sacri, sed quem devotio fidei et sancta vita commendat. *Ibid., verbo Caput.*

193. Sciat prelatus se honorum esse socium, non dominum. *Ibid., verbo Obsecrandi.*

194. Omne quod supereminet plus doloribus aut moribus afficitur, quam honoribus gaudet. *Ibid., verbo Nec.*

195. Nihil est in hac vita difficilem, laboriosum, aut periculosum officio Prælatorum. *Ibid.*

JOAN. GENS.

JOAN. SAR.

JOAN. TRITU.

196. Maxima potestas sapiendi in gregem diabolo conceditur, dum is qui praest, a subditis oditur. *Part. 1 de Regibus claustr.*, tract. 1, reg. 1, art. 2.

S. ISIDORUS
HISPAL.

197. Simia in gollio, propositus imperitius in claustris. *Grat. 4, in Conspectu Abbat. habit.*
198. Qui ad hoc emersionem sanctitatis praetendit, ut alius quandoque processu desideret, iste non discipulus Christi, sed privativus sectator existit: quia non pro Deo, sed pro seculi honore portare audeat crucis Christi laborem. *Lib. 3 de Sum. bono*, cap. 29, sent. 3.

199. Pierique sine magis utilitatis causa, quam progreis processu desiderant: non ut prosint, praesules fieri cupiunt, sed magis ut divites fiant et honorentur. *Prose.*

200. Suscipitur enim sublimitatis culmen, non pro pastoralis regimini, sed pro solius honoris ambitione. *Ibid.*, cap. 34, sent. 5.

201. Ignorantia praesulum, vite non congruit subpretorum: desinat praesuli locum docendi suscipere, qui necesse docere. *Ibid.*, cap. 35, sentent. 1.

202. Ex carnalium praepositorum exemplo, plerumque fit vita deterior utiliorum. *Ibid.*, cap. 38, sent. 3.

203. Tanto majori humilitate conspicuus esto, quanto magna est dignitate prelatus. *Lib. 2 de Synagoga*, cap. 16.

S. FERDINANDUS
HELESIENSIS.

204. Si Dei munus esse studes, fac robore praesuli. *Lib. 1, epist. 200, ad Petrum.*

205. Turpissimum erit, si is qui tibi submisit, imitare cupias, ita affectus esse deprehendaris, ut ne tibi quidem ipsi processu quies. *Ibid.*, lib. 2, epist. 11, ad Soterium.

S. LAURENTIUS
JURENSIS.

206. Quemadmodum negligentibus et vitiosis degentibus prelato effluat occasio ruinae: ita sollicitis et prudentibus, atque se in humilitate servantibus, fit causa coronae. *De triumphis Christi usque*, cap. 28.

207. Nullus ex prelacione tumescat: student vero quisquis primatus recte cupit honorem, absque honoris concupiscentia aliis sublimior esse victuribus, et caeteris sanctitate praebellor. *De Buccharia.*

208. Si diligenter inspidas, raro invenies qui subesse desideret, processu autem innumeris: sane praesidibus haec pesis, in eorum sumpsit originem. *De Regim. praesul.*, cap. 4.

209. Sano supra modum laboriosum est prelacionis pondus, neque intolérable, nisi desuper constantis et compassions proxtorum infundatur gratia, atque zelo salutis animarum praesidens accendatur affectus. *Ibid.*

210. Saluberrimum consilium hoc est, ut sum-

mo cum studio omne prelacionis desiderium reseretur a quocumque Deo placere cupienti, sive doctus, sive bonus, sive si prudens, cum non liceat alieni hominibus velle imperare. *Ibid.*, cap. 2.

211. Qui scit quibusdam se esse praepositu, non moleste ferat aliquem sibi esse prelatum: sed obedientiam, quam exigit, etiam ipse dependat. *Prose.*

212. Sicut non vult gravis oneris sarcinam ferre, ita non audeat alii importabile pondus imponere. *Epist. 84, ad Anast. Thesalonic. episc.*, cap. 11.

213. Integritas praesidentium, salus est subditorum. *Epist. 87, ad Episc. African.*, cap. 1.

214. Hominibus processu, res est omnium maxime laboriosa. *In Libro Asectico.*

215. Arde desiderio appetendo prelaturam in oculis tuis, utinam ordere ardenti desiderio, non sit licendi: bonum est ardere, sed igne charitatis, non vanitatis. *Epist. 13, ad Monach. Novit.*

216. Melius plerique fuisset adhuc latere sub modio, et sub umbra honesta opinionis, quam cum infamia candelabrum ascendere. *Prose.*

217. Nam juxta Satyricum illud:

Omne animi vitium tanto conspicuus in se Crimen habet, quanto qui peccat major habetur.

218. Privato peccanti sumpseratur: sed si prelatus deliquerit, in ejus infamiam linguam omnium acciuntur. *Ibid.*, epist. 15, ad Episc. Carthagen.

219. Scit omnis prelatus ex aliquo tempore se esse infantem, nisi veram operibus exhibeat sanctitatem. *Ibid.*

220. Prelatus rarissime invenitur, qui collaterales non habeat assentatores sibi, qui cum lactant et palpant. *Ibid.*

221. Delectanda praesumptio est, quae insufficientiam suam non considerat, vires suas et dignitatum onera non compensat. *Prose.*

222. Qua fronte processu praesumit, qui processu non novit? *Ibid.*, epist. 129, ad Decan. Turonens.

223. Non sufficit si prelatus bonus est in se, nisi et alio, quantum est in se, bonos locat. *Ibid.*, serm. 40.

224. Gloria prelatis est, si seipsum miserum iudicet et infernum, insufficientem honori, et honore indignum. *Ibid.*, tract. de Inst. episc.

225. Sic pressio ut prosis: honoris cum assumptio multis fastidium facta est, et subversionis occasio. *Prose.*

226. Vae his, qui praesident hominibus, si non praesident eis Deo. *Ibid.*

227. Animabus praesulatus es, non corporibus: nihil prelato commune est cum Pilato. *Ibid.*

S. LEON.

S. PETRUS
CELESTIS.

S. PETRUS
DAMIANUS.

SELO JUD.

S. SIDA.

S. PIERUS
HELENSIS.

VORHEDUS
POLARUM.

REPERTUS
ABNAS.

SALVIANUS.

S. THOMAS
ACQUINAS.

228. Prelatus tot coronas sibi multiplicat, quot Deo animas lucrificat. *Epist. 132.*

229. Homo doctus et ignavus, si praesit populis, non sibi soli fit noxius, sed multis, dum sequentes se suo villat et perdit exemplo. *Serm. 106.*

230. In honore sine dolore, in prelacione sine tribulatione, in sublimitate sine vanitate nullus esse potest. *Serm. 59, de S. Nicol.*

231. Haec est justissima lex, ut sic vivas cum inferiori, quemadmodum superiorem vis vivere tecum. *Ibid.*

232. Absit ut in mente tua prelato blandiatur: villicus quanto in commissa largiori possessione bectior, tanto est in reddenda ratione miserior. *Opus. 43, cap. 15.*

233. Debet semper processu melior, subesse deterior. *Lib. 2, Legis allegor.*

234. Principatus omnis est lubricus, innumeris insidiatoribus obnoxius: quod si quando confunditur, il fit non sine multis acceptis et illatis calamitatibus. *De Abrahamo.*

235. Qui subesse dilicit, aliis quoque processu confestim dicit. *Prose.*

236. Neque enim si quis universe terre imperium susceperit, princeps propterea vero erit, nisi prius parere didicerit.

237. Cum arduum ac difficile ait scire parere, tunc vero longe difficilius esse videtur, scire imperare. *Hab. apud D. Joann. Damasc.*, lib. 4 *Parall.*, cap. 21.

VORHEDUS
POLARUM.

REPERTUS
ABNAS.

SALVIANUS.

S. THOMAS
ACQUINAS.

238. Prelatus sustentat et portat auctoritate sua totum edificium, et simul praest et portatur per obedientiam a toto edificio. *Super Psalm. LXXXV, vers. 1.*

239. Omnes, qui in regimine animarum praesunt, qualiter processu, immo qualiter processu debeant, discant, ut videlicet intus amantes, divine irae supplicando obstant: foris servientes, culpam feriendo consumant. *Lib. 4, super Erod.*, cap. 28.

240. Quid est aliud principatus sine meritum sublimitate, nisi honoris titulus sine homine? *Lib. 4, ad Eccles. cathol.*

241. Quid aliud quorundam, quos taceo, profectura, quam praesidi? *Ibid.*

242. Perfectionem charitatis praecixigit assumptio prelacionis. *De Perfect. vite spirit.*, cap. 9.

243. Religiosis statum assumere, laudabile est: ad prelacionis autem fastigium anhelare, nimis praesumptiosum est. *Ibid.*

244. Qui prelacionis statum assumit, multis periculis se exponit. *Ibid.*

245. Quod aliquis pericula peccati evitans, religionis statum assumat, prudentia est: quod

vero sponte ad prelacionis statum aspiciet, nimia praesumptiosus est. *Ibid.*

246. Prelacionis status, etsi perfectus est, tamen absque vicio concupiscentiae appeti non potest. *Ibid.*

247. Multo tutius est stare in subjectione, quam in prelatura. *Lib. 1 de Imitatione Clor.*, cap. 9.

248. Nemo securo praesit, nisi qui libenter subest. *Ibid.*, cap. 29, sect. 2.

249. Magnus est prelatus, qui virtuosus se gerit, et bonum dat exemplum subditis. *In Hortulo ro. 117.*, cap. 9, sect. 3.

250. Oportet te tantum quod procedere virtute, quantum processus dignitate. *Serm. Dom. 3, Adient.*

251. Facto prius quod praecipit, ut non tantum subditis tuis praescepta: sed formulam praebes, ut tui imitentur exempla. *Lib. 7, esp. 83, num. 1.*

SENTENTIA PAGANORUM.

252. Vicarius prelacionis honorem suscipit. *Lib. 1 Polit.*, cap. 4.

253. Eum qui praest, didicisse prius parando oportet. *Ibid.*, lib. 3, cap. 3.

254. Prudentia propria virtus est praesidentis: nam caetera virtutes videtur communes, tamen eorum qui praesunt, quorum eorum qui subdant: ad prudentiam non est virtus ejus, qui subdit, sed ejus qui praesit: qui enim subdit, ut is est qui fastidium facit: qui vero praest, ut is qui ultior fistula. *Ibid.*

255. Eius est qui praesit, eorum quibus praesit, commodo utilitatisque servire. *Lib. 1, epist. ad Quir. frat.*, epist. 1.

256. Quanto superiores sumus, tanto submissius nos geramus. *Lib. 4 de Offic.*

257. Inferior horret, quidquid peccat superior. *In suis Sent.*, sent. 177.

258. Sic cum inferiore vivas, quemadmodum tecum superiorem vales vivere. *Epist. 47.*

259. Cum praesit hominibus, memento quod et tibi praesit Deus. *Sent. 172.*

Vide etiam tit. *Aiban.*, per totum; *Custodia*, sent. 13; *Corruptio*, sent. 212; 213; *Discretio*, sent. 10; *Ecclési.*, sent. 73; *Electio*, sent. 34, 39, 41, 53, 54, 55, 56; *Episcopos*, per totum; *Exemplum*, sent. 28, 49, 50, 65; *Familia*, sent. 9; *Gloria vana*, sent. 59; *Justitia*, sent. 162; *Lux*, sent. 70; *Melior*, sent. 28; *Murmur*, sent. 34, 35; *Negligentia*, sent. 16; *Obedientia*, sent. 139; *Officium divinum*, sent. 26; *Ordo sacer*, sent. 51; *Pastor*, per totum; *Principio*, sent. 41, 78; *Rebelle rationem*, sent. 36, 62; *Regimen*, per totum; *Subjectio*, sent. 24, 25, 29, 30, 37, 43; *Sublimitas*, sent. 29, 21, 22, 23, 24; *Turpiloquium*, sent. 51, 52; *Zelus*, sent. 28.

THOMAS A
KEMPIS.

S. THOMAS
A VILLANA.

IN VITIS
FALSI.

ARISTOTEL.

CICERO.

MARKUS TULLIUS

PLINIA.

SICUTUS
PHILOSOPHUS.

PREMIUM.

PLATO. *Definitio.* Premium est virtutis munus, quod suis ipsius causa elargitur. *Siclogia 6 de Definit.*

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROS.

1. Non potest quis premium accipere, nisi legitime carlaverit: nec est gloriosa victoria, nisi ubi fuerint laboriosa certamina. *Lib. 1 Offic., cap. 15.*

2. Injustus est, qui ante quæsit premium, quam certamen fuerit absolutum. *Ibid., cap. 16.*

S. ANSELM.

3. Lacescit iudicem, qui postposita satisfactione delicti, premis querit gloriari. *Prose.*

4. Regi insoluit obnoxius supplicio, qui flagitiat coronari indebito premio. *In Meditationibus.*

S. ANTONIN.

5. Consideratio præmii minuit vim flagelli. *Part. 4, tit. 3, cap. 7, § 18.*

S. AUGUST.

6. Æterna lex incommutabili stabilitate firmavit, ut in voluntate meritorum sit: in leuitate autem et misera præmia, atque supplicium. *Lib. 1 de Lib. arbit., cap. 14.*

7. Tanta est erga omnes homines bonitas Dei, ut nostra velis esse merita, que sunt ipsius dona, et pro his que largitus est, æterna præmia sit donaturus. *De Ecclesiastica dogmatibus, cap. 32.*

8. Paterna iudicia laudentur et in flagello, si promissa diligantur in præmio. *Super Psalm. cxxviii, conc. 31.*

9. Noli ad premium diligere Deum, ipse sit tibi premium tuum. *Tract. 3, super Evang. Joan., cap. 1.*

10. Fides meritum est, intellectus premium. *Ibid., tract. 49, cap. x.*

11. Frequentes Deus aut invitat premio, aut terret supplicio, ut benignitatis consilio a se formite homini consulat, redemptio provident, ut qui non terretur supplicio, invitetur premio; et quem metus a factis revocare non possit, promiorum benignitas prosit. *Serm. 3 de Verbis Dom.*

12. Non quaeras in via quod tibi servatur in patria: premium non requiras in premio, quod tibi servatur in regno. *Serm. 2 de Pharis. mart.*

13. Deus in nullo actu animam deserit, sine poena, sine premio. *De Quant. anime, cap. 38.*

14. Deus bonus et iustus, ut bonis præmia, ita supplicia malis tribuit. *Lib. 1 de Lib. arbit., cap. 1.*

15. Vita æterna est totum premium, cuius promissione gaudemus: nec premium potest precedere meritis, et prius homini dari quam dignus est. Quid enim hoc injustus, et quid iustus Deo? Non ergo debemus possidere premium, antequam mercatum accipere. *De Meritis. Lectio, cap. 25.*

16. Iuste præmia bonis factis, et peccatis supplicia constituta sunt. *Lib. 5 De Civ. Dei, cap. 10.*

17. In celo premium virtutis erit ipse, qui virtutem dedit. *Ibid., lib. 22, cap. 30.*

18. Si penam meretur qui peccat invitus, debet et premium mereri qui bene facit invitus. *Contra Fortunat., disput. 2.*

19. Deus omnia sive per penam, sive per præmia, iustitia moderanter disponit. *Contra Adimant., cap. 17.*

20. Tolera malum bonis, ut venias ad præmia honorum, ne mittaris in penam malorum. *Tract. 50 super Joan.*

21. Lacescit iudicem, qui postposita satisfactione delicti, querit præmiis honorari. *Lib. Medit., cap. 3.*

22. Credenti colligitur meritum, videnti redditur premium. *Tract. 68 super Joan.*

23. Humilitas charitatis est meritum, claritas humilitatis est premium. *Ibid., tract. 104.*

24. Ipsa Deus erit in pace premium, qui fuit virtus in bello. *Lib. 17 de Civit. Dei, cap. 12.*

25. Bonorum mens que duriora pro veritate tolerat, eo certius æternitatis præmia operat. In suis *Prose, verbo Bonorum.*

26. Præmium amanti non proponitur, amanti debetur, perseveranti redditur. *Tract. de Dilegentia Deo.*

27. Perspicuum est nunquam bonis præmia, nunquam sua sceleribus deesse supplicia. *Prose.*

28. Horum qua geruntur illud propter quod unaquaque res geritur, ejusdem rei premium esse, non injuria videtur potest. *Lib. 4 de Corrupt. philon., prosa 9.*

29. Probos mores sua præmia non relinquunt. *Ibid.*

30. Quoniam premium sua cuique probitas confert, tunc suo premio caret, cum probus esse desierit. *Ibid.*

31. Sicut probis probitas ipsa fit premium, ita improbis nequitia ipsa supplicium est. *Ibid.*

32. Divina Scriptura differentias insinuat premium, secundum diversitates meritorum. *Super Luc., cap. 6, in illud Apoc. xiii: Et merces mee.*

33. Inde inventur merces salva, merces magna, merces digna, merces plena, merces temporanea, merces festiva, merces fidelis, merces perpetua: merces salva est angelis ministrantibus nobis; magna datur prelati; digna, obedientibus; plena, contentantibus; temporanea, operantibus; festiva, proflentibus; fidelis, perflentibus; copiosa, patientibus; perpetua perseverantibus. *Ibid.*

34. Qui vident supra se Deum, qui vident infra se carnis stridulum, juxta se proximum, infra se vanum mundum, sunt pervertenti ad premium. *Serm. 6, de SS. Apostolis.*

S. CYPRIAN.

35. Sunt tot mercedes in celestibus præmiis, quot nunc dies numerantur in penis. *Lib. 3, epist. 25.*

S. CYRILLUS ALEXAND.

36. Promptior sit omnis operarius ad perferendos labores, si premium laborum præviderit: qui vero sine premio laborat, et anima et corpus illis concidit. *Orthodox., 18.*

S. CYRILLUS ALEXAND.

37. In spe celestium premium tanto inclinatur studio, tantoque inardescamus affectu, ut cum premium dignitate, desideriorum magnitudo concedet. *Homil. 3 ad Monachos.*

CLASS. ORD.

38. Consideratio præmii futuri, ærannas militat. *Super illud Psalm. cxvii: In conspectu ejus.*

CLASS. INT.

39. Duplex premium meretur, qui et se tuerit et alios lucratur. *Super Cantica, esp. viii.*

CLASS. QUD.

40. Inanis glorie est, vel vincere ubi premium non est. *Super illud Galat. v: Non efficiatur inanis glorie cupidus.*

V. BONA.

S. GREGORIUS YAGENS.

41. Bonorum mens que duriora pro veritate tolerat, eo æternitatis præmia certius operat. *Lib. 10 Moral., cap. 42, num. 22.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

42. Cum opus crescit, præmii fiducia proficit: cum vero opus torpescit, spes a remuneratione lacescit. *Prose.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

43. Tanto fidentius quisque tendit ad premium, quanto nunc robustius percurat ad laboris incrementum. *Ibid., lib. 8, cap. 2, num. 7.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

44. Reprobis celestis patrie præmia nequaquam percipiunt, quia ea nunc dum promereri poterant, ex libero arbitrio contempserunt. *Ibid., lib. 33, cap. 20.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

45. Ad magna præmia perueniri non potest, nisi per magnos labores: si delectat mentem magnitudo premium, non deterret certamen laborum. *Homil. 37 super Evang.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

46. Ubi bonum et melius est, ibi boni et melioris non unum est premium: et ubi non est unum premium, ibi utique dona diversa. *Epist. 2 ad Pammach.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

47. Ad celestis premium, celestem vitam para. *Epist. 4 ad Demetriad.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

48. Diversitas operum, diversitatem facit premium. *Ibid.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

49. Spes præmii solatium est laboris. *Ibid.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

50. Omne opus leve fieri solet, cum ejus premium cogitatur. *Ibid.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

51. Nocturnum non debet esse periculum, ubi nascitur premium. *Epist. 6, ad Amicum.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

52. Fama militum non sequitur felicitas premium, qui sarcinam gestare non vult armorum. *Ibid.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

53. In unum debet esse quod premium generat, et optabile quod gloriam parit. *Ibid.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

54. In omni re, aut actu sive corporali, sive spiritali, agendi virtus spes est præmii futuri. *Homil. 42 super Math. Oper. imperf.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

55. Frequenter Deus aut invitat premio, aut terret supplicio: ut qui non terretur supplicio, invitetur premio. *Homil. 7 ex Discors. in Math.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

56. Præmiis delectabitur in celo, qui Dominum actibus piis delectaverit in mundo. *Homil. super illud Joan. iv: Venit hora.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

57. Major erit merces, si bonum non spe præmii faceris: quid enim opus est de mercede verba facere, premiumque operis curiose spectare? meremur magis hoc est, quam grati et ingenui famuli. *Serm. 6 super Epist. ad Rom.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

58. Omne premium laboris perditur, quando de propriis sufficientis præsumitur. *In cap. Regul. S. Benedicti, verbo Omne.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

59. Equa virtus premium æquale meretur. *Orat. 8 in Conventu abbat. habitis.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

60. Non inchoantibus premium, promittitur sed perseverantibus. *Lib. 2 de Sum. bone, cap. 7, sent. 4.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

61. Illi non habent premium, qui laboris non habuerunt certamen. *Prose.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

62. Nos expectant præmia, in quibus fuerint laboriosa certamina. *Ibid., cap. 39, sent. 25.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

63. Laborum præmii spes magnam affert proclammque solatium. *Lib. 6 de Diva. inst., cap. 9.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

64. Temporalia sunt præmia vitiorum, sempiterna virtutum. *Ibid., lib. 7, cap. 1.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

65. Ad præmia æterna tendentibus, in eo maxime diaboli insidiatur astutia: ut quorum pervertare non potest probitatem, subruat fidem. *Serm. 9 Quadrag.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

66. Temporale donum in premium transit æternum. *Serm. 2 de Jejun. septimi mensis.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

67. Non dubitet de receptione præmii, cui Christus debitor est. *Ibid.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

68. Nemo premium percipit ante experimentum. *In suo Octavo.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

69. Secundum gloriam meritum, surgit remuneratio premium. *Lib. 2 de Moxatis iudicæ.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

70. Præmia statuuntur his semper, quibus certamina dura proponuntur, ac pro magnitudine certaminis, præmii proponitur magnitudo: hinc est quod discipulis suis Christus regnum ponit in premio, ut in certamine non cadant periculis, non timori. *Serm. 22.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

71. Præmia maxima vincenibus sunt promissa. *Serm. 11 ad Novit., divis. 1.*

S. PAVLUS APOST.

S. PAVLUS APOST.

72. Ad promissa regni præmia proculdubio

S. JOHANNES CRYSOST.

S. JOHANNES CRYSOST.

S. AUGUST.

S. JOHANNES CRYSOST.

JOAN. TRIST.

S. SIDON. APOST.

LACT. FIRM.

S. LEO I.

MINUVIUS FELIX.

PETR. CELL.

S. PETRUS CRYSOST.

THOMAS A Kempis.

S. VALER.

EPISC. pervenit, qui ad superna Domino comitante festinat. *Homil. 2 de Arca vita.*
 73. Toties in die tolles præmium, quoties desideria vines animorum. *Ibid.*, homil. 46, de *Uovo maritimi.*
 74. Quanta sunt certamina, tanta sunt premia. *Ibid.*

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTEL. 75. Dari præmium ob res præclarissimas solent. *Lib. 4 Ethic. ad Nicomach.*, cap. 3.
CICERO. 76. Fortes et sapientes viros non tam præmia sequi in morte solent recta factorum, quam ipsa recto facta. *Orat. 38. pro Milone.*
PLATO. 77. Magnum est præmium spes futura felicitatis. *Sæptia 4. in Dialogo Phædonis.*
SENeca. 78. Desinit præmium esse, cui necessitas iungitur. *Lib. 1. controv. 7.*
 79. Præmium, non corona nec palma est, nec tubicæ prædicationis nominis nostri, sed virtus et firmitas animi. *Epist. 78.*
 80. Non est iusta rei præmium majus quam iustum esse. *Epist. 113.*
 81. Spes præmii, solatium tibi laboris. *De Moribus.*
 Vide etiam tit. *Beneficium Dei*, sent. 432; *Conscientia*, sent. 27; *Dilatatio*, sent. 55; *Dilectio Dei*, sent. 25; *Gloria boni*, sent. 77; *Liberitas*, sent. 32; *Melior*, sent. 27; *Mercaticum*, sent. 28; *Meritum*, sent. 47; 26; 27; 78; *Militia*, sent. 39; *Pænitentia*, sent. 64; *Potentia*, sent. 35; *Peccatum*, sent. 327; *Pœnitentia*, sent. 209; *Virtus*, sent. 58.

PRÆSENTIA DEI.

S. AMBROS. *Definitio.* Præsentia Dei est, quam definitum habet qualis unicusquisque futura voluntas erit, in qua mansurus est, per quam aut damnatur, aut coronatur. *Super Epist. ad Rom.*, cap. ix, in illud: *Esau autem odio habuit.*
S. AUGUST. Quid est præsentia, nisi scientia futurorum? *De Diversis quest. ad Simplician.*, lib. 2, quest. 2.
BOETHIUS. Præsentia nihil aliud putanda, quam contemplatio futurorum. *Super epist. 1 B. Petri*, cap. 1.
S. VULGENT. *De Providentia.* Sine prædestinatione præsentia Dei esse potest, prædestinatio vero sine præsentia esse non potest. *Lib. 1. ad Monimum*, cap. 29. Qui præsentiam Dei in nullo ab ipsius prædestinatione discernit, quod tribuendum est Deo de bonis, hoc si etiam de malis conatur ascribere. *Ibid.*, cap. 30.
S. JOANNES BAPTISTA. Scientia, præsentia, dispositio, providentia, et prædestinatio differunt: scientia existentium, præsentia futurorum, dispositio faciendorum, providentia gubernandorum, prædestinatio salvandorum. *Lib. de Nugis curial.*, cap. 24.

Prædestinatio differt a præsentia secundum rationem: quia præsentia importat solam notitiam futurorum; sed prædestinatio importat causalitatem quandam respectu eorum. *Super Epist. ad Rom.*, cap. vii, lect. 6, in illud: *Quos præscivit.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Nec incerta præsentia Dei est, nec mutabile consilium, nec inefficax voluntas, nec falsa præmissio. *Lib. 1 de Vocal. gentium*, cap. 3.
 2. Deus vindicat justus, quam fieri non cogit præcipit. *Prose.*
 3. Sicut tu memoria tua non cogis facta esse, quæ præterierunt, sic Deus præsentia sua non cogit facienda, quæ futura sunt.
 4. Et sicut tu quædam quæ fecisti, meministi: nec tamen quæ meministi, omnia fecisti; ita Deus omnia, quorum ipse auctor est, præscivit, nec tamen omnium quæ præscit, ipse auctor est: quorum autem non est malus auctor, justus est ultor. *Lib. 3 de Libero arbit.*, cap. 4.
 5. Tam multos Deus creando nasci voluit, quos ad eam gratiam non pertinere præscivit. *Epist. 157. ad Optatum.*
 6. Omnia prorsquam fierent, erant in notitia facientis. *Lib. 5 de Genesi ad lit.*, cap. 16.
 7. Deus universas creaturas suas, et spirituales et corporales, non quia sunt, ideo novit; sed ideo sunt, quia novit. *Prose.*
 8. Non enim nascitur quæ fuerat creatura, quia ergo scivit, creavit; non quis creavit, scivit; nec aliter ea scivit creata, quam creanda. *Lib. 15 de Trinit.*, cap. 13.
 9. Quamvis infinitorum numerorum nulla sit numerus, non est tamen incomprehensibilis ei, cuius intelligentia non est numerus. *Lib. 12 de Civitate Dei*, cap. 18.
 10. Præscivit nos divinitus, Sapientia condidit, Justitia damnavit, Gratia liberavit. *De Præsentiant. et Gratia*, cap. 5.
 11. Quisquis dixerit aliter evenire posito aliquid, quam Deus ante præscivit, præsentiam Dei destruat inanisimam impudenter molitur. *Lib. 3 de Lib. arbit.*, cap. 2.
 12. Necesso est fieri quod futurum præscivit Deus. *Ibid.*
 13. Quamvis præsciat Deus nostras voluntates futuras, non ex eo tamen conficitur, ut non voluntate aliquid velimus. *Ibid.*, cap. 3.
 14. Non per Dei præsentiam nihil potestas admittit, quæ propterea nihil curior adicit, quia ille cuius præsentia non fallitur, ad futuram nihil esse præscivit. *Ibid.*
 15. Etsi malos Deus non fecit, tamen malos futuros esse præscivit. *Epist. 59.*

S. THOMAS AQUINAS.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

16. Certus est Dei præsentie definitus numerus, et multitudo sanctorum. *Epist. 406.*
 17. Deus omnia largitur et præscit, sed peccata prædicat, supplicia minatur, beneficia pollicetur. *Epist. 429*, cap. 49.
 18. Ea vere futura sunt, quam Deus præscivit. *Lib. 6 de Genesi ad lit.*, cap. 47.
 19. Deus malos creavit, quos tales futuros esse præsciebat: quia sicut prævidit, quid mali essent facturi, sic etiam prævidit de malis factis eorum, quid boni esset ipse factururus. *Ibid.*, lib. 14, cap. 9.
 20. Præsentia Dei novit quid imminet non creditibus. *De Agone christi*, cap. 27.
 21. Confiteri esse Deum, et negare præscium futurorum, apertissima insaniam est. *Lib. 5 de Civitate Dei*, cap. 9.
 22. Qui non est præscius futurorum, non est ultique Deus. *Ibid.*
 23. Absit a nobis Dei negare præsentiam, ut liberi esse velimus, quo adjuvante sumus liberi, vel erimus. *Ibid.*
 24. Non ideo peccat homo, quia Deus illum peccatorem præscivit; sed si peccare noluerit, etiam hoc ille præscivit. *Ibid.*
 25. Deus nullum, non dico angelorum, sed vel hominum crearet, quem malum futurum esse præsciebat, nisi pariter nosset, quibus eos bonorum usus commendaret. *Ibid.*, lib. 11, cap. 18.
 26. Quia Deus cuncta præscivit, et ideo hominem quoque peccatorem ignorare non potuit. *Ibid.*, lib. 14, cap. 11.
 27. Dei est de omnibus omnino rebus tam fixa sententia, quam certa præsentia. *Ibid.*, lib. 15, cap. 25.
 28. Deus cum hominem peccatorem esse præsciret, non illi ademit liberi arbitrii potestatem; simul prævidens quid boni de malo ejus esset ipse factururus. *Ibid.*, lib. 22, cap. 4.
 29. Præsentia Deus eos, quos sanaturus est peccatores prænoscit, non facit. *Lib. 1 de Anima et ejus orig.*, cap. 7.
 30. In illa ineffabili præsentia Dei, multi qui foris videntur, intus sunt: et multi qui intus videntur, foris sunt. *Lib. 5 de Baptismo contra Donat.*, cap. 17.
 31. Mala ex bonis exortura Deus esse præscivit. *De Corrupt. et grat.*, cap. 10.
 32. Quicumque boni in æternum futuri sunt, et si ad tempus mali sunt, non zizaniam, sed triticum sunt in præsentia Dei. *De Unitate Ecclesie*, cap. 19.
 33. Non propterea quemquam Deus ad peccandum cogit, quia futuros hominum peccata jam

novit: ipsorum enim præscivit peccata, non suas, non enjusquam alterius, sed ipsorum. *Prose.*
 34. Quapropter si ea que ille præscivit ipsorum, non sunt ipsorum, non vere ille præscivit: sed quia illius præsentia falli non potest, sine dubio non alius, sed ipsi peccant, quos Deus peccatores esse præscivit. *Tract. 65 super Jean.*
 35. Si cuncta idcirco præscit Deus, neque falli ullo modo potest, evenire necesse est, quod providentia futurum esse præviderit. *Prose.*
 36. Neque enim vel factum aliud ultiam, vel que libet existere poterit voluntas, nisi quam necesse falli Providentia divina pensaverit.
 37. Nam si vere aliorum quam prævidit sunt, detorqueri valent, et negare præscium scientia: sed opinio potius incerta, quod de Deo nefas credere judico. *Lib. 5 de Consolat. philos.*, prosa 3.
 38. Præsentia futuris rebus eveniendi necessitatem non videtur inferre. *Ibid.*
 39. Etiam idcirco quoniam futura sunt, providentur: non vero ideo, quoniam providentur, eveniunt. *Ibid.*
 40. Sicut scientia presentium, nihil his que fiunt: ita præsentia futurorum, nihil his que ventura sunt, necessitatis importat. *Ibid.*, lib. 5, prosa 4.
 41. Divina prænotio naturam rerum, proprietatemque non mutat: taliaque apud se presentia spectat, qualia in tempore olim futura proveniunt. *Prose.*
 42. Nec rerum judicia confundit, unoque sua mentis intuitu, tam necessario quam non necessario ventura dignoscit. *Ibid.*, lib. 5, prosa 6.
 43. Finit prævidibile cuncta, quæ futura Deus esse prænoscit: sed eorum quedam de libero proficiscuntur arbitrio, quam quamvis eveniant existendo, tamen propriam naturam non amittunt: quia priusquam fierent, etiam non evenire poterant. *Ibid.*
 44. Manet spectator desuper cunctorum presentis; Deus, visionisque ejus presentis semper æternitas cum nostrorum actuum futura qualitate concurrit: bonis præmia, malis supplicia dispensans. *Ibid.*
 45. Præsentia Dei nullo modo potest imitari. *Super Epist. ad Romanos*, cap. viii.
 46. Nihil Deum latere potest, sive eorum que fiunt in tempore presentis, sive eorum que facta sunt in præterito, sive eorum que post futura sunt. *In Elucidal.*, super cap. xiiii.
 47. Deus omnia locutorum opera, sive bona, sive mala præscivit; quia cum latere non possunt: sed sola bona prædestinavit, quæ se in filii gratie facturum esse præscivit. *Lib. 1 ad Monimum*, cap. 24.

BOETHIUS.

S. BRUNO.

FRANCISCUS VITELM.

S. VULGENT.

48. Non omnia prædestinavit Deus, quæ præscivit, quamvis omnia prædestinata præsciverit. *Prolog.*

49. Præscivit enim voluntates hominum bonas, et malas; prædestinavit autem non malas, sed solas bonas. *Ibid.*

50. Peccata hominum puncta quidem Deus in peccatoribus præscivit futura, et quia ipse non ea prædestinavit faciendâ, iuste prædestinavit in iudicio puniendâ. *Ibid.*, cap. 27.

51. Præscientia venientis in se non recipit falsitatem: sicut faciendum præscit quod faciendum est, ita non faciendum, quod faciendum non est. *Lib. 1 de Verit.*, prædest.

52. Præscientia Dei non fallitur, nec homini concessa semel voluntatis libertas auferitur, ne nihil de eo iudicare possit, qui liber non fuerit in agendo. *Tract. 3.*

53. Præscientia Dei diffinitum habet, qualis uniuscujusque futura sit voluntas, ex qua danteur, vel coramitur. *Super Epist. ad Rom.*, cap. ix.

54. Præscire Deus dicitur, quia unquamquam rem, antequam veniat, videt; et id quod futurum est, priusquam præsens fiat, prævidet. *Lib. 20 Moral.*, cap. 21.

55. Prædixi dies singulis ab interitu Dei præscientia, nec augeri possunt, nec minui: nisi contingat, ut ita præsciantur, ut aut cum optimis operibus longiores sint, aut cum pessimis breviores. *Ibid.*, lib. 19, cap. 23, super illud Job xv: *Antequam dies ejus implerentur.*

56. Sæpe iniquis quamvis in occultis Dei præscientia longa vite ejus tempora non sint prædestinata, ipse tamen quia carnaliter vivere appetit, longos animæ dies proponit. *Ibid.*

57. Non ex eo quod Deus scit futurum aliquid, ideoque futurum est: sed quia futurum est, Deus novit, tanquam præscius futurorum. *Lib. 5 super Hierem.*, cap. xxvi, super illud: *In principio regis Joachim.*

58. Non quia ventura Deus cognoscit, necesse est nos facere quod ille præscivit, sed quod nos propria voluntate animus facturi, illa novit quasi Deus. *Lib. 4 super Ezech.*, cap. ii, super illud: *E dicez ad eum.*

59. Præscientia Dei causa est honorum, quia ipsa est exemplar eorum: non est autem exemplar malorum, et ideo non est eorum causa. *Super Epist. ad Rom.*, cap. x.

60. Præscientia non est causa prædestinationis: quod enim Deus præscivit quos non prædestinavit. *Super II Tim.*, cap. ii.

61. Admiranda est Dei præscientia: omnia priusquam nascantur, cognoscit. *Super Epist. ad Galat.*, cap. ii.

62. Deus omnia quidem præscit, sed non omnia prædestinat. *Lib. 2 de Fide orthodox.*, cap. 39.

63. Præscientia Dei, omnia ante etiam quam oriatur, nota sunt. *Ibid.*, lib. 4, cap. 25.

64. Præscientia rebus causa creandi non est, aut eventus rerum ei causa est præsciendi, ne aut temporalium motus eterne providentiæ causa sit aut a purissimo fonte bonitatis malorum præduant rivuli. *Lib. 2, de Nugis curial.*, cap. 21.

65. Non propterea erit aliquid, quia id scit Deus futurum, sed quia futurum est, scitur a Deo antequam fiat. *Lib. 7, in cap. viii, Epist. ad Romanos.*

66. Nihil est velocius et scientia et opera Dei, qui quæ futura sunt, novit et fecit: et quæ nondum sunt orta, jam apud illum sunt præscintia. *Super Psalm. cxxxviii*, vers. 4.

67. Nihil est quod ante præscientiam Dei conceptum latere valeat. *Part. 1, lib. 2, de Contemplat.*, cap. 27.

SENTENTIA PAGANORUM.

68. Placida Dei necessitas sequitur, voluntatem comitatur effectus: neque enim creditis est Deo displiciturum esse, quod placuit, cum et futurum id, et placitum nullo ante scriverit. *De Volunt. divina*, cui titulus, *Asclepius*, cap. 4.

PRÆSENTIA in genere.

Ethimologia. Præsens dicitur, eo quod sit prius sentibus. *Lib. 10 Ethimol.*, verbo *Præsens*.

SENTENTIA PATRUM.

1. Nemo sibi de absentia blanditur: nam præsentior est, qui se animis inserit, quam qui oculis prolestat. *Lib. 5, epist. 31, ad Valentianum imperat.*

2. Quæ remota non sunt a sensibus nostris, sive interioribus, sive etiam exterioribus, præscientia nuncupantur. *Lib. 41 de Civitate Dei*, cap. 3.

3. Non præterit quidquam in æterno, sed totum est præsens: nullum vero tempus totum est præsens. *Ibid.*, cap. 44.

4. Non est presentior noster spiritus ubi animat, quam ubi amat. *De Septem vitiorib. æternis*, itin. 4, dist. 4, art. 4. *S. Bernard.*, de *Precepto et dispens.*

5. Plus in charitate animorum unites, quam corporalis potest venerari presentia. *Lib. 2 in Regist.*, ind. 14, cap. 86, epist. 47, ad *Columbanum episc. Numidicæ*.

6. Presentia eorum quæ amantur, optabilis est. *Epist. ad Aproniam filiam suam*.

7. Amantibus quomodo non possunt venerari cum iis quos amant, nulla presentie utilitas est. *Homil. 20 ex Diversis in Matth.*

S. JOHANNES DAMASC.

JOAN. BAR.

ORIGEN.

S. PASCYAN.

MICHAEL S. VIKT.

TRISTRAC.

ARISTOTEL.

S. BASILIUS TERESALES.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

S. BOVAV. & S. BERNARD.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. HILAR.

S. JOHANNES CHRYSOST.

8. Quamvis præsens esse videatur, re tamen abest, qui conversacione disjunctus est. *Serm. 8, de Resur.*

9. Sicut amicum cordialis presentia, ita et diligentiùs discessio gravis. *Epist. 25, ad Featr. Bernard. minoris.*

10. Debilis amor, qui de presentia solum pendet amati. *Ibid.*

11. Mature mentis semper incedit gressu, qui secum habitans, frequenter sponsi potitur presentia. *Tract. de Computat. et compl.*

12. Nihil est presentia corporalis, ubi fuerit mentis miseranda separatio: sicut contra nihil officit absentia corporalis, ubi corda fuerint sociata per fidem. *Serm. 32.*

13. Spiritualis quisque carnalibus absens quidem timor, præsens autem videtur despectui. *Opusc. 12, cap. 26.*

14. Proh pudor! magis vereris vultum hominum, quam conspectum angelorum. *Part. 1, de Benjamin minore*, cap. 47.

SENTENTIA PAGANORUM.

15. Est ipse amicum presentium, tum in secunda, tum in adversa fortuna, suavis et jucunda. *Lib. 9 Afarat.*, cap. 11.

16. Sic fac omnia, tanquam spectet aliquis. *Proverbia.*

17. Prodest sine dubio custodem presentem sibi imposuisse, et habere quem respicias, quem interesse tuis actionibus judices.

18. Hoc quidem magnificentissimum est, sic vivere tanquam sub alienis semper presentis oculis. *Epist. 25.*

19. Amicorum presentia nos delicatos facit. *Epist. 55.*

PRÆSENTIA DEI.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS. 1. Deus extra, Deus intus, Deus ubique est. *Lib. 3 de Virginitas.*

2. Deus est complens omnia, nusquam ipse confusus; penetrans omnia, nusquam ipse penetrandus. *Proseutio.*

3. Ubique totus est, eodemque tempore, vel in caelo, vel in terra, vel in novissimo maris præsens. *Lib. 4 de Fide ad Gratianum*, cap. 7.

4. Ubi est Christus, ubi omnia, ubi doctrina ejus, ubi peccatorum remissio, ubi gratia, ubi separatio mortuorum eo viventium. *Lib. 4, epist. 5, ad Felicem Conensem episcopum.*

5. Cum Deus hic est, etiam alibi est, non mutato loco, sed repleto ubique sui presentia. *Prose.*

6. Ubique enim est, qui est, per omnia, et in omnibus, nullum locum immensum sui relin-

quens: et ubi adest, erat: et ubi erit, adest. *Lib. 1 de Cain et Abel*, cap. 8.

7. Nullus absens est Deus, nisi qui se absentem fecerit. *Super Psalm. 36.*

8. Hominem vereris presentem, Dei Patris et Filii non vereris presentiam? *Super Psalm. cxxvii*, serm. 4, vers. 2.

9. Licet ubique sis semper, et stans in medio nostrum, non carnaris a nobis, erit tamen tempus, quo universa caro te aspiciet presentem. *Lib. 7 super Luc.*, cap. x, in illud: *Revertens redam tibi.*

10. Deus ubique semper præsens est: sed quia est presentior diligentibus, negligentiùs abest. *Ibid.*, lib. 9, cap. 29.

11. Quam remota es a conspectu meo, o beata deitas, qui se præsens sum conspectui tuo! ubique es tota præsens, et non te video. *Prose.*

12. In te moveor, et in te sum, et ad te non possum accedere: intra me, et circa me es, et non te sentio. *In Proselogio*, cap. 16.

13. Verbi divinitas universa implens, nullis locorum terminis separatur: sicut nihil est unde discedat, ita nihil est quo veniat. *Disputat. contra Arrian.*

14. Deum tanto habebimus presentiorum, quanto eundem amorem, quo in eum tardius, poterimus habere puriorum. *Epist. 62 ad Macceion.*

15. Ad eum, qui ubique præsens est, et ubique totus, non pedibus ire licet, sed moribus: non ambulandum, sed amandum. *Epist. 52 ad Macceion.*

16. Sicut nullum potest esse momentum, quo homo non fruatur Dei bonitate et misericordia; ita nullum sit momentum, quo presentem non habeat eum in memoria. *De Spiritu et anima*, cap. 35.

17. Homo Deo sibi presente illuminatur, absente autem continuo tenebatur: a quo non locorum intervallis, sed voluntatis aversione discedit. *Lib. 8 de Genesi ad litt.*, cap. 12.

18. Deus, qui nusquam deest, frustra pollutis animis præsens est, quoniam videns mentis cæcitas non potest. *De lxxxiii Quæst.*, quæst. 12.

19. Nihil Deo presentius, et nihil eo secretius. *De Spiritu et anima*, cap. 57.

20. Deus ubique est, et longe est a malis: ubique est, inquam, et longe est a malis, qui ubique sunt. Quomodo longe est quod ubique est? longe est a malis, quia jacet in dissimilitudine sua, exterminans in se similitudinem Dei. *Super Psalm. cxxvii*, vers. 7.

21. Ubique est, qui nullo clauditur loco: noli ab illo averti, et tecum est. *Tract. 36 super Evangel. Joan.*, cap. viii.

S. BARTHELEMY.
S. GREGOR. MAG.
S. HIERON.

REGO CAUD.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. ANSELM.
S. CATWALANUS MAGNUS.
S. AUGUST.

48. Non omnia prædestinavit Deus, quæ præscivit, quamvis omnia prædestinata præsciverit. *Prolog.*

49. Præscivit enim voluntates hominum bonas, et malas; prædestinavit autem non malas, sed solas bonas. *Ibid.*

50. Peccata hominum puncta quidem Deus in peccatoribus præscivit futura, et quia ipse non ea prædestinavit faciendâ, iuste prædestinavit in iudicio puniendâ. *Ibid.*, cap. 27.

51. Præscientia venientis in se non recipit falsitatem: sicut faciendum præscit quod faciendum est, ita non faciendum, quod faciendum non est. *Lib. 1 de Verit. prædest.*

52. Præscientia Dei non fallitur, nec homini concessa semel voluntatis libertas auferitur, ne nihil de eo iudicare possit, qui liber non fuerit in agendo. *Tract. 3.*

53. Præscientia Dei diffinitum habet, qualis uniuscujusque futura sit voluntas, ex qua danteur, vel coramitur. *Super Epist. ad Rom., cap. ix.*

54. Præscire Deus dicitur, quia unquamquam rem, antequam veniat, videt; et id quod futurum est, priusquam præsens fiat, prævidet. *Lib. 20 Moral., cap. 21.*

55. Prædixi dies singulis ab interitu Dei præscientia, nec auguri possunt, nec minuti: nisi contingat, ut ita præsciantur, ut aut cum optimis operibus longiores sint, aut cum pessimis breviores. *Ibid.*, lib. 19, cap. 23, super illud Job xv: *Antequam dies ejus implerentur.*

56. Sæpe iniquus quamvis in occultis Dei præscientia longa vite ejus tempora non sint prædestinata, ipse tamen quia carnaliter vivere appetit, longos animæ dies proponit. *Ibid.*

57. Non ex eo quod Deus scit futurum aliquid, ideoque futurum est: sed quia futurum est, Deus novit, tanquam præscius futurorum. *Lib. 5 super Hierem., cap. xxv, super illud: In principio regis Joachim.*

58. Non quia ventura Deus cognoscit, necesse est nos facere quod ille præscivit, sed quod nos propria voluntate annus facturi, illa novit quasi Deus. *Lib. 4 super Ezech., cap. ii, super illud: E dices ad eum.*

59. Præscientia Dei causa est honorum, quia ipsa est exemplar eorum: non est autem exemplar malorum, et ideo non est eorum causa. *Super Epist. ad Rom., cap. x.*

60. Præscientia non est causa prædestinationis: quodam enim Deus præscivit quos non prædestinavit. *Super II Tim., cap. ii.*

61. Admiranda est Dei præscientia: omnia priusquam nascantur, cognoscit. *Super Epist. ad Galat., cap. ii.*

62. Deus omnia quidem præscit, sed non omnia prædestinat. *Lib. 2 de Fide orthodox., cap. 39.*

63. Præscientia Dei, omnia ante etiam quam oriatur, nota sunt. *Ibid.*, lib. 4, cap. 25.

64. Præscientia rebus causa eveniendi, non est, aut eventus rerum ei causa est præsciendi, ne aut temporalium motus eterne providentiæ causa sit aut a purissimo fonte bonitatis malorum præduant rivuli. *Lib. 2, de Nugis curial., cap. 21.*

65. Non propterea erit aliquid, quia id scit Deus futurum, sed quia futurum est, scitur a Deo antequam fiat. *Lib. 7, in cap. viii, Epist. ad Romanos.*

66. Nihil est velocius et scientia et opera Dei, qui quæ futura sunt, novit et fecit: et quæ nondum sunt orta, jam apud illum sunt præscintia. *Super Psalm. cxxxviii, vers. 4.*

67. Nihil est quod ante præscientiam Dei conceptum latere valeat. *Part. 1, lib. 2, de Contemplat., cap. 27.*

SENTENTIA PAGANORUM.

68. Placida Dei necessitas sequitur, voluntatem comitatur effectus: neque enim creditis est Deo displiciturum esse, quod placuit, cum et futurum id, et placitum nullo ante scriverit. *De Volunt. divina, cui titulus, Asclepius, cap. 4.*

PRÆSENTIA in genere.

Ethimologia. Præsens dicitur, eo quod sit prius sentibus. *Lib. 10 Ethimol., verbo Præsens.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Nemo sibi de absentia blanditur: nam præsentior est, qui se animis inserit, quam qui oculis prolestat. *Lib. 5, epist. 31, ad Valentianum imperat.*

2. Quæ remota non sunt a sensibus nostris, sive interioribus, sive etiam exterioribus, præscientia nuncupantur. *Lib. 44 de Civitate Dei, cap. 3.*

3. Non præterit quidquam in æterno, sed totum est præsens: nullum vero tempus totum est præsens. *Ibid.*, cap. 44.

4. Non est presentior noster spiritus ubi animat, quam ubi amat. *De Septem vitiorib. æternis, itin. 4, dist. 4, art. 4. S. Bernard., de Præcepto et dispens.*

5. Plus in charitate animorum unites, quam corporalis potest venerari presentia. *Lib. 2 in Regist., ind. 14, cap. 86, epist. 47, ad Columbanum episc. Numidicæ.*

6. Præsentia eorum quæ amantur, optabilis est. *Epist. ad Aproniam filiam suam.*

7. Amantibus quomodo non possunt venerari cum iis quos amant, nulla presentie utilitas est. *Homil. 20 ex Diversis in Matth.*

8. Quamvis præsens esse videatur, re tamen abest, qui conversacione disjunctus est. *Serm. 8, de Resur.*

9. Sicut amicum cordialis presentia, ita et diligentiùs discessio gravis. *Epist. 25, ad Fratr. Bernard. minoris.*

10. Debilis amor, qui de presentia solum pendet amati. *Ibid.*

11. Mature mentis semper incedit gressu, qui secum habitans, frequenter sponsi potitur presentia. *Tract. de Computat. et compl.*

12. Nihil est presentia corporalis, ubi fuerit mentis miseranda separatio: sicut contra nihil officit absentia corporalis, ubi corda fuerint sociata per fidem. *Serm. 32.*

13. Spiritualis quisque carnalibus absens quidem timor, præsens autem videtur despectui. *Opusc. 12, cap. 26.*

14. Proh pudor! magis vereris vultum hominum, quam conspectum angelorum. *Part. 1, de Benjamin minore, cap. 47.*

SENTENTIA PAGANORUM.

15. Est ipse amicum presentium, tum in secunda, tum in adversa fortuna, suavis et jucunda. *Lib. 9 Aforal., cap. 11.*

16. Sic fac omnia, tanquam spectet aliquis. *Proverbia.*

17. Prodest sine dubio custodem presentem sibi imposuisse, et habere quem respicias, quem interesse tuis actionibus iudices.

18. Hoc quidem magnificentissimum est, sic vivere tanquam sub alienis semper presentis oculis. *Epist. 25.*

19. Amicorum presentia nos delicatos facit. *Epist. 55.*

PRÆSENTIA DEI.

SENTENTIA PATRUM.

1. Deus extra, Deus intus, Deus ubique est. *Lib. 3 de Virginitas.*

2. Deus est complens omnia, nusquam ipse confusus; penetrans omnia, nusquam ipse penetrandus. *Proverbia.*

3. Ubique totus est, eodemque tempore, vel in caelo, vel in terra, vel in novissimo maris præsens. *Lib. 4 de Fide ad Gratianum, cap. 7.*

4. Ubi est Christus, ubi omnia, ubi doctrina ejus, ubi peccatorum remissio, ubi gratia, ubi separatio mortuorum eo viventium. *Lib. 4, epist. 5, ad Felicem Conensem episcopum.*

5. Cum Deus hic est, etiam alibi est, non mutato loco, sed repleto ubique sui presentia. *Proverbia.*

6. Ubique enim est, qui est, per omnia, et in omnibus, nullum locum immensum sui relin-

quens: et ubi adest, erat: et ubi erant, adest. *Lib. 1 de Cain et Abel, cap. 8.*

7. Nullus absens est Deus, nisi qui se absentem fecerit. *Super Psalm. 36.*

8. Hominem vereris presentem, Dei Patris et Filii non vereris presentiam? *Super Psalm. cxxvii, serm. 1, vers. 2.*

9. Licet ubique sis semper, et stans in medio nostrum, non carnaris a nobis, erit tamen tempus, quo universa caro te aspiciet presentem. *Lib. 7 super Luc., cap. x, in illud: Revertens redam tibi.*

10. Deus ubique semper præsens est: sed quia est presentior diligentibus, negligentiùs abest. *Ibid.*, lib. 9, cap. 29.

11. Quam remota es a conspectu meo, o beata deitas, qui se præsens sum conspectui tuo! ubique es tota præsens, et non te video. *Proverbia.*

12. In te moveor, et in te sum, et ad te non possum accedere: intra me, et circa me es, et non te sentio. *In Prologo, cap. 16.*

13. Verbi divinitas universa implens, nullis locorum terminis separatur: sicut nihil est unde discedat, ita nihil est quo veniat. *Disputat. contra Arrian.*

14. Deum tanto habebimus presentiorum, quanto eundem amorem, quo in eum tardius, poterimus habere puriorum. *Epist. 62 ad Macceion.*

15. Ad eum, qui ubique præsens est, et ubique totus, non pedibus ire licet, sed moribus: non ambulandum, sed amandum. *Epist. 52 ad Macceion.*

16. Sicut nullum potest esse momentum, quo homo non fruatur Dei bonitate et misericordia; ita nullum sit momentum, quo presentem non habeat eum in memoria. *De Spiritu et anima, cap. 35.*

17. Homo Deo sibi presente illuminatur, absente autem continuo tenebatur: a quo non locorum intervallis, sed voluntatis aversione discedit. *Lib. 8 de Genesi ad litt., cap. 12.*

18. Deus, qui nusquam deest, frustra pollatis animis præsens est, quum videm mentis cæcitas non potest. *De xxxiii Quest., quest. 12.*

19. Nihil Deo presentius, et nihil eo secretius. *De Spiritu et anima, cap. 57.*

20. Deus ubique est, et longe est a malis: ubique est, inquam, et longe est a malis, qui ubique sunt. Quomodo longe est quod ubique est? longe est a malis, quia jacet in dissimilitudine sua, exterminans in se similitudinem Dei. *Super Psalm. cxxvii, vers. 7.*

21. Ubique est, qui nullo clauditur loco: noli ab illo averti, et tecum est. *Tract. 36 super Evangel. Joan., cap. viii.*

S. BARTHELEMY.
S. GREGORIUS MAG.
S. GREGORIUS MAG.
S. HIERONIMUS.

REGO CAUD.
S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOHANNES DAMASC.
JOAN. BAR.
ORIGEN.
S. PAVLUS CORYTHOL.
S. PAVLUS DARIANUS.
WICEL. A. S. VIT.
WICEL. A. S. VIT.
TRESAC.
S. BASILIUS MEGALENS.
S. AMBROS.
S. AUGUST.
S. BOVAV. & S. BERNARD.
S. GREGORIUS MAGNUS.
S. HILAR.
S. JOHANNES CHRYSOST.

S. ANSELMUS.
S. CATWALANUS MAGNUS.
S. AUGUSTUS.

22. Ubique est Deus, et ubique totus, qui sentiri potest, videri non potest; qui nusquam deest, et tamen ab iniquorum cogitationibus longe est, qui nec ibi deest, ubi longe est: quia ubi non est per gratiam, adest per vindictam. In *Medit.*, cap. 29.

23. Non finis est laborare fugiendo, a Deo eligi fugere, non ad illum, si non potes ab illo fugere, quia ubique præsens est, de proximo fuge ad Deum: quia præsens est tibi stas, fuge. *Prose.*

24. Si fugiendo excessisti colos, ibi est: descendisti ad inferos, quasumvis terrarum solitudines elegeris, ibi est. Quo fugere possis ab illo, non est; non laborare, fuge ad presentem, ne sentias venientem. *Serm. 10 de Verbis Domini.*

25. Quis locus te excipit fugientem, ubi Dei presentia te non inveniat? *Homil. 60, ex lra Hamil.*

26. Deus est ubique per civitatis presentiam, sed non ubique per inhabitantis gratiam. *Epist. 57.*

27. Novit Deus ubique totus esse, et nullo contineri loco. *Epist. 3.*

28. Deus qui ubique præsens est, et ubique totus, non in omnibus habitat, sed in eis tantum quos efficit tempore summ. *Epist. 57.*

29. Homo Dei presentia justificatur, et illuminatur, et beatificatur, dum obediens subjectoque dominatur. *Lib. 8 de Genesi ad litt., cap. 12.*

30. Dei sapientia cum tota ubique præsens sit, nullo pacto migrare de loco in locum potest. *Contra Adimant., cap. 43.*

31. Dominus Iesus Christus ubique præsens est, quia ubique est veritas, ubique est sapientia. *Tract. 85 super Joan.*

32. Præsto est ipse Dominus, qui ubique est, ut audias interrogandi affectum, et intelligendi præstet effectum. *Ibid., tract. 28.*

33. Idem Deus ubique totus implens cælum et terram presente potentia, non absente natura. *Lib. 7 de Civit. Dei, cap. 30.*

34. Ideo Deus ubique esse dicitur, quia nulli parti rerum absens est. *Epist. 57.*

35. Nusquam absens est, qui cælum et terram implet. *Epist. 112, cap. 12.*

36. Deus non est absens etiam mentibus impiorum, quamvis eum non videant. *Epist. 120, cap. 3.*

37. Deus cum ubique sit præsens, multis modis per creaturam sibi Dominio servientem, æverum vocat, docet evadentem, consolat sperantem, diligentem exhortatur, consolatur adjuvat, exaudit deprecantem. *Lib. 3 de Lib. arb., cap. 19.*

38. Deus meus ubique præsens est, ubique

totus, nusquam inclusus; qui possit adesse secretis, obesso non motus. *Lib. 1 de Civit. Dei, cap. 29.*

39. Deus ubique totus, nullis inclusus locis, nullis vinculis obligatus, in nullas partes scissus, ex nulla parte mutabilis, implens cælum et terram. *Ibid., lib. 7, cap. 30.*

40. Non loco movetur Deus, qui semper ubique est: sed descendere dicitur, cum aliquid facit in terra, quod præter usitatum naturæ cursum mirabiliter factum, presentiam quodammodo ejus ostendat. *Ibid., lib. 16, cap. 5.*

41. Deus totus in solo est, totus in terra; non alteris temporibus, sed utrumque simul, quod nulla natura corporalis potest. *Ibid., lib. 22, cap. 22.*

42. Non ad eum, qui ubique præsens est, locus movetur; sed homo studio, bonisque moribus. *Lib. 1 de Doctr. christ., cap. 10.*

43. Non sic Deus dicitur implere mundum, velut aqua, aer, lux; ut minore sui parte, minorem mundi implet partem, et majore majorem. Novit ubique totus esse, et nullo contineri loco: novit venire non resoldendo ubi erat, novit abire non deserendo quo venerat. *Epist. 3.*

44. Deus, tunc ubique totus est: si non ab illo facies casum, nunquam a te ipso facit occasum. *Tract. 24, super Joan.*

45. In te unum quietus, ubique circumsum totus; ubique prorsus totus: non enim scindi vel dividi poteris, quia vere unus es, nec in partes offeris, quia totus totum tenes, totum implet et possides. *Lib. Medit., cap. 21.*

46. Deus quidem omnibus adest in locis, neque tamen Deum locus ullus videt circumscribere. *Orat. 29.*

47. Totus ubique manens, tota est virtute colendus. In suis *Proverbiis*, verbo *Totus*.

48. Qui totus est ubique, locus esse nequit, tibi deest, nisi quo tenebris malitie et insipientie fugatur. *De Substantia.*

49. Ubique regna Deus, ubique imperat, ubique majestas ejus. *Serm. 5 de Verbis Isaie.*

50. Ubi est Deus? quid dixi miser? sed ubi non est? Altior est cælo, interior profundior, latior terra, mari diffusior. Nusquam est, et ubique est: quia nec abest ulli, nec ullo capitur loco. *Serm. de Trinitate coherentia vinculorum.*

51. Nullum omnino presentie Dei certum testimonium est, quam desiderium gratia ampliora. *Serm. 2 de Andrea.*

52. Præsens Deo est, qui Deum amat, in quantum amat: in quo enim minus amat, absens profecto est. *De Precepto et dispens.*

53. In omnibus quoque agis, Deum presentem

cognoscere, quia ubique præsens comit quidquid facis. *Lib. Medit., cap. 6.*

54. Magna custodia tibi necessaria est, quoniam ante oculos judicis vivis cuncta cernentis. *Ibid.*

55. Si Deus tecum non est per gratiam, adest per vindictam: sed vix tibi, si ita tecum est; immo vix tibi, si ita tecum non adest. *Ibid.*

56. Deus ubique totus est; ubicunque fueris sine ipso, male eris, et male tibi erit, et ubicunque fueris cum ipso, bene eris, et bene tibi erit. *Serm. de Misericordia humana.*

57. Magna vobis est si dissimulare non vultis, necessitas indicta probitatis, cum ante oculos agitis judicis cuncta cernentis. *Lib. 5 de Consolat. philos., prosa 6.*

58. Deus ubique est, non quod in omni sit loco; omnino enim in loco esse non potest; sed quod si omnis locus adit ad eum capiendum, cum ipse non suscipiatur in loco. Atque ideo nusquam esse in loco dicitur, quoniam ubique est, sed non in loco. *De Trinitate.*

59. Deus dicitur prope tribus de causis: per inspirationem, per infusionem, per auxilium. *Expos. 1 super Psalm. cxviii, in illud: Prope est tu, Domine.*

60. Plus confundi et plus timere debet homo solam Deum videntem; quam totum mundum pressata sua videntem: ubi cum ille non videt quod agis, qui ubique est? *Serm. 4 Deo. 11, post Psal.*

61. Deus est sphaera, cujus centrum est ubique, et circumferentia nusquam. In *liberor. mentis in Deum, cap. 6.*

62. Deus ubique præsens est, sed latens: ubique totus, sed immensus. In *Appendice de Essentia Dei.*

63. Deus est in mundo non inclusus, extra mundum non exclusus, supra mundum non elatus, infra mundum non depressus. *Lib. 4 Compend. theol. cert., cap. 17.*

64. Sicut Deus ubique est, et tamen nullo loco circumscribitur, sic æternus est. *Ibid., cap. 18.*

65. Nihil Deo presentius, et nihil incomprehensibilius; quid nempè quilibet rei presentius, quam esse sum? *Ibid., cap. 16.*

66. O quam profunda cœcitas, Deum ante oculos non habere! *Super Psalm. ix, vers. 25: Non est Deus in conspectu ejus.*

67. Presentiam Dei solus querit humilis ac devotus. *Super Psalm. cv, vers. 4.*

68. Qui presentiam Dei cupit, a prava se actione suspendit. *Ibid.*

69. Balthus vagantia desiderat, nudata perquiri: sed ubi Deum presentem reperit, sub magna confusione discedit. *Super Psalm. lxxi, in Proemio.*

70. Manifestum est, a nulla creatura divinam falli posse presentiam. *Prose.*

71. Nam cum ubique totus plenissime sit, quis eum putat declinari, quo possit abecondi?

72. Illic enim aliquis potest esse solutus, ubi præsens non fuerit ille qui fugitur. *Super Psalm. cxxxviii, vers. 6: Quo ibo a spiritu tuo?*

73. Præsentiæ Dei semper et ubique est. *Super Psalm. cxlii, vers. 20.*

74. Hæc solum ratione fit, ut quis nunquam labatur, sub Dei subitipis semper adesse existimat. *Lib. 3 Pedagogy, cap. 5.*

75. Non est loco circumscriptus Deus, sed in omnibus locis existens, a nullo tamen comprehensus. *Cateches. 6.*

76. Da operam ut crebrim Deum in mente hæs has quam spiritum dicas. *De Octo vitios. cogit.*

77. Si illud semper memineris, rerum sollicit omnium, quas vel animo, vel corpore gedis, inspectorem Deum esse, in nulla omnino actione peccabis. *Ibid.*

78. Quod agere sub præpositorum presentia venerim, sub Dei oculis committere non timeamus. *Homil. 5 ad Monachos.*

79. Ubique totus est Deus per existentiam, sed non æqualiter in singulis per efficientiam. *Serm. 3, super Cant. apud B. Bern.*

80. Deo oculum nihil fugit, licet ad tempus sustinet impius, in quo clinet illius tolerantia, et judiciorum magnitudo. *Super Job, cap. 35.*

81. Qui ubique est, diligentiùs presentior est, negligentius abest. *Super Luc., cap. 20.*

82. Qui Deum quasi semper presentem pertimescit, omnino fraudare intendit. *Super Ecclesiastic., cap. 29.*

83. Cum ubique Deus sit, tamen in illis proprie habitare se dicit, qui ejus gratia perfruuntur. *Super illud II Cor. 6: Vos estis templum Dei vivi.*

84. Deus manet ipse intra omnia, ipse extra omnia, ipse supra omnia, ipse infra omnia: superior per potentiam, inferior per sustentationem, exterior per magnitudinem, interior per subtilitatem: sursum regens, deorsum continens, extra circumdatus, interior percontans. *Lib. 2 Moral., cap. 8, num. 22.*

85. Creator omnium Deus ubique est, et ubique totus est: in parte non est, quia ubique est et tunc minus invenitur, quando is qui totus ubique est, in parte queritur. *Ibid., lib. 16, cap. 15.*

86. Deus nusquam deest, et tamen ab iniquorum cogitationibus longe est: nec tamen ibi adest, ubi longe est; quia ubi non est per gratiam, adest per vindictam. *Homil. 8, super Eszech.*

87. Deus ubique præsens est, et inveniri vix

GREGORIUS
ALBERTI

S. CYRILLUS
HIEROSOL.

EVAGRIUS.

S. PIERREUS
DEMISS.

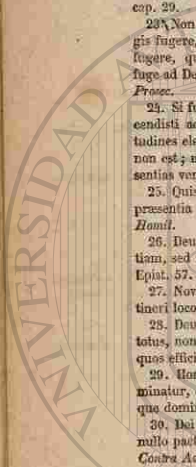
GILBERTUS
ANGELUS.

GREGORIUS
ORD.

S. PIERREUS
DEMISS.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

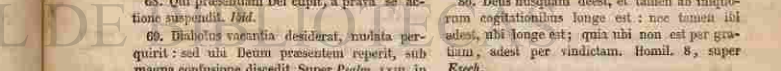

S. BARTHOLOMÆUS
SILBERG.

V. ERBA.

S. BERNARDUS

CASSIOPUS.

potest, quod statim sequimur, et apprehendere non valemus. *Ibid.*

88. Ubi Dei ingreditur memoria, ibi est lux veritatis immensa. Super septem *Psalm.* ponit. Super *Psalm.* 1, vers. 5.

89. Deus electos suos per spiritalem presentiam nunquam deserit, et cum stantibus permanet, et cum decubantibus recedit. Lib. 1 in *I Reg.*, cap. 4.

S. GREGOR. NAZ.

90. Crebris Dei recordari, quam spiritum ducere oportet. Hab. apud *D. Joann. Damasc.* lib. 3, *Parall.*, cap. 18.

S. HIERON.

91. Semper cogitationi tua, Dei presentia occurrit. *Epist.* 14, ad *Celsianum*.

92. Ad omnia quae tibi agenda sunt, regulariter age, quia Deus tecum est. In *Quint.*, super *lib. Reg.*

93. Certe quando peccamus, si cogitaremus Deum videre et esse presentem, nunquam quod ei displicet faceremus. Lib. 3, super *Esach.* cap. 3, super illud: *Certe vides.*

94. Memoria Dei excludit omnia flagitia. *Ibid.*, cap. 22, super illud: *Mei oblitia es.*

95. Presentia Salvatoris, tormenta sunt demonum. Lib. 1, super *Matth.*, cap. 8, can. 5, num. 68, super illud: *Quis nobis.*

S. HILAR.

96. Nullus sine Deo, neque ullus non in Deo locus est: in coelis est, in inferno est, ultra maria est, inest interior, excedit exterior: ita cum habet atque habetur, neque in aliquo ipso, neque non in omnibus est. Lib. 4 de *Trinit.*, verbo *Cumcunctis.*

97. Mirabile est, Deum ubique esse, et nusquam abesse, in omnibus esse, et totum esse, et extra locos ac tempora pro infinitate atque aeternitate sua semper esse, hoc mirificum est. Super *Psalm.* cxxxviii.

98. Deus immense virtutis vivens potestas, quae nusquam non desit, nec desit usquam, se omnem per sua edocet, et sua non aliud quam se esse significat: ut ubi sua inaint, ipse esse intelligatur. Lib. 8 de *Trinit.*

S. INNOC. II.

99. Licet omnis qui male agit, odit lucem, et quaerit tenebras: Dei tamen oculos cuncta conspicientes lateri non potest. Habet. in *Decret. Gratiani*, part. 2, c. 48, quaest. 2, can. *Pernicosum*.

S. JOHANNES CHRYSOST.

100. Ubi Christus est, ibi angeli sunt, ubi celum, ibi lux haec solari luce fulgentior. *Homil.* 49, super *Matth. Oper. perf.*

101. Nullus est locus ubi Deus non sit: et ubi vult: aspicere, ibi fit praesens: ubi autem non vult, absens videtur. *Homil.* 41, super *Matth. Oper. imperf.*

102. Is presentem Dominum non habet, qui Dominum abesse compellit. *Prose.*

103. Nemo absentium Christi sustinet, nisi qui praesentium non requirit. *Serm.* 8, de *Resur.*

104. Nusquam est Deus, et tamen ubique est, neque in loco est, neque ullus est locus in quo non sit. *Homil.* 5, super *Epist.* ad *Colos.*

105. Est Deus ubique non solum praesens, sed vere intus ac praesentissimus, quem nullum latet secretum, cui nihil manet absconditum, sed totum ei patet manifestum. Lib. 2 ad *Monachos*, *serm.* 5.

106. Deus sphaera est, cujus centrum ubique est, et circumferentia nusquam. *Prose.*

107. Intra omnia est, nec includitur: extra omnia est, et non excluditur: supra omnia est, nec opprimitur: supra omnia est, et non portatur.

108. Ipse omnia includit, qui ubique totus cum sit, nullo in loco concluditur: magnus et immensus, nulla quantitate terminatur. *Part.* 1 de *Regione claustral.*, tract. 2, reg. 2, art. 7, radice 1.

109. Frustra fugere a conspectu Judicis nullum, cujus praesentia omnia implentur. *De Vanit.* et *mis.* *hum. vite*, cap. 1.

110. Deus est intra omnia, sed non inclusus: extra omnia, sed non exclusus. Lib. 1 de *Sun. bono*, cap. 2, sent. 3.

111. Deus ubique praesens est, Spiritus ejus totum implet, majestas ejus omnia penetrat. *Prose.*

112. Cuncta suae potentiae attingit presentia, extra eam locus nullus est.

113. Cognitioni ejus nihil occultum est, omnia secreta vis virtutis ejus irumpit.

114. Nulla sibi latere patitur, nullis obicibus, ut non penetret, impeditur: ipse cogitationes nostras, ipse cor inspicit. Lib. 2 de *Synonym.*, cap. 14.

115. Multum refronat homines conscientia, si credamus nos in conspectu Dei vivere. *De Ira Dei*, cap. 8.

116. Deus ubique te intrat, atque etiam abditissima intentionum affectionumque tuarum perfecte cognoscit. *Prose.*

117. Adeo tibi praesens est, adeo intra te est, ut nec unum quidem sine eo movens gressum.

118. Hoc proprus persuasum habet, hoc crede, et presentium ejus ama ac reverere, erubescens aliquid admittere, quod oculis tam excois, tamen illi spectatori displiceat. In *Canon. vitae spirit.*, cap. 32.

119. Felix illa anima, quae Deum sincere diligens, in hoc exilio presentiam ejus libero, claro, sereno, et simplici mentis intuitu, gratia ejus adjuvante, contemplari novit. In *Spectulo spirit.*, cap. 40.

120. Deus ubique non tantum nobis proximus, sed infusus est. In suo *Oclavo*.

121. Deum ipsum semper presentem adesse existima in omnibus quae agis. *Parentes*. 26.

JOAN. TRIST.

S. ISA. JUDAE.

LACT. VIEN.

LUDOV. EL.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

THOMAS AQUINAS.

THOMAS AQUINAS.

THOMAS AQUINAS.

THOMAS AQUINAS.

THOMAS AQUINAS.

THOMAS AQUINAS.

122. Deus ubique praesens est: quia non est locus, neque in loco, neque in terra, neque in excelsis, neque apud inferos, ubi non sit praesens. Lib. 1 in *Job*, super illud: *Ut starent ante Deum*.

123. Deus implet omnia, penetrat omnia, relinquens seipso vacuum; et quem locum occupabit, in quo non sit Deus? Lib. 2 *Legis allegor.*

124. Audi sententiam verissimam ab eo, cui cuncta sunt cognita, Deum esse nusquam: nam ipse non continetur, sed universa continet; quid autem in loco est, id contineri, non contineri necessario sequitur. *Ibid.*

125. Deus implet omnia, non contentus, sed continens, qui solus ubique simul, et nusquam est. *De Confus. linguar.*

126. Id invisibilis incomprehensibileque nomen, cum sit ubique, nusquam tamen vere cercitur, aut percipitur. *Ibid.*

127. Quid mirum, si nulla creatura latere potest Deum, qui universa replet sua presentia? Lib. *De eo quod deservit potiri*.

128. Impossibile est desse commodum aliquid, ubi Deus praesidet. *De Agricultura*.

129. Presentia Dei semper querenda est, et perseveranti studio apendum, ut qui praesens se latuit, non recedat. Super *Psalm.* civ, vers. 4.

130. Deus ubique est, et omnia implet: quia cingendo implet omnia, impleudo cingit, gubernando praesidet, presidendo gubernat. Super *Epist.* ad *Hebr.*, cap. 1, can. 6.

131. Presentia majestatis Dei praesto est omni creaturae, semper ubique adest, ut nunquam omnino, sicut nusquam abesse possit. *Part.* 1, *serm.* de *Missione Spiritus sancti*.

132. Absque dubio Deus illic est, ubi illa pars fuerit, a qua Dei Spiritus non recedit. Lib. 2 ad *Eccles. cathol.*

133. Ubique Deus adest, et omnibus praesto est. Super *Psalm.* cxxxviii, vers. 7.

134. Ubi est Deus, illic et vita atque amenitas aeterna. Lib. 1 in *Evang.*

135. Deus est in omnibus per potentiam, quia et omnia subiecta sunt; est in omnibus per essentiam, quia omnia immediate creavit; et in cunctis est per presentium, quia omnia cognoscit. *Part.* 1, quaest. 8, art. 3.

136. Attendite, dilecti fratres, presentiam Christi in omni loco, ubi cunctis convenitis, sive ad orandum, sive ad laborandum. *Serm.* 4 ad *Nox.*

137. Tua, Jesu, presentia, gaudium mihi facit: tua absentia luctum saepe parit. *Medit.* 3 de *Nativit.*, cap. 3.

138. Quando Jesus adest, totum bonum est, nec quidquam difficile: quando vero Jesus non adest,

totum durum est. Lib. 2 de *Imit. Chr.*, cap. 8.

139. Ubi mihi bene fuit, Dominus Deus meus, sine te? aut quando male esse potuit praesentia te? *Prose.*

140. Male pauper esse propter te, quam dives sine te: eligo potius tecum in terra peregrinari, quam sine te caelum possidere.

141. Ubi tu, ibi caelum: atque ibi mors et infernus, ubi tu non es. *Ibid.*, lib. 3, cap. 59.

142. Ibi Deus est, ubi integra religionis est animus. *Homil.* 11.

143. Ubique Deus est: pius autem et in spirituali exercitio sudantibus propinquat; non his qui professione sola honestantur, sed his qui illustrantur operibus. Lib. 16, cap. 114.

144. Ubi Deus est, quis insulari valet, aut nocere poterit? *Ibid.*

145. Surgente, vel ambulante, vel sedente, vel aliquid quodlibet faciente, si est Deus praeculis tuis, in nullo poterit te inimicus exterrere. *In Sent.* in *sine posit.*, sent. 25.

146. Deus ubique est, et ubique adest, audit et videt, et efficit. *Serm.* 4, super *Psalm.* cxxxviii.

147. Singulis partibus unum adest et idem, quod a nulla parte abest, sive minor quidem illa sit, sive major, sive quomodocumque se habeat, et ubique simul est totum. *Sargia* 5, in *Dialogo Parmenidi*.

148. Dei divinitati omne praesens est. Lib. 2, quaest. 36.

149. Semper ante oculos Deus est habendus, ut sic tanquam illo spectante vivamus, et omnia tanquam illo vidente facimus. *Prose.*

150. Magna pars peccatorum tollitur, si peccatoris lesis assistat, O felicem illum! qui non aspectu tantum, sed et cogitatione emendat. *Epist.* 11.

151. Sic certe vivendum est, tanquam in conspectu vivamus: sic cogitandum, tanquam aliquis in pectus intimum suspicere possit: quid enim potest ab homine esse secretum? nihil Deo clausum est, interest animis nostris, et cogitationibus nostris interirent. *Epist.* 83.

152. Nequaquam latetis Deum agens impudens, sed nec cogitans quidem. *Sent.* 50.

153. Sapientis mentem Deus inhabitat. *Ibid.*, sent. 137.

154. In actibus tuis ante oculos pone Deum. *Ibid.*, sent. 216.

155. Ipse sic cogita Deum presentem, semper agentem omnia: Deum unicuique volumine sua cuncta constituentem. Lib. de *Potest.* et *sup. Dei*, cui titulus, *Primus*, cap. 4.

156. Nihil est in omni aetate, ubi Deus ipse non sit: hic Deus nomine maior, hic occultus,

S. VALER. EPISCOPIUS. IN VITAE PATE.

S. ZENO EPISCOPIUS ET MARTI.

FRATO.

SENCA.

SIXTUS PELLICANI.

THEOPH.

hic rursus omnium potentissimus, hic manū conspicuus, hic pressus oculis: nihil in corporibus est quod ipse non sit. *Ibid.*, cap. 5.

157. Existencia ipse Deus amplectitur: extra hunc nihil est, extra nihil ipse. *Ibid.*, cap. 9.

158. Non fit aliquid usquam, nec est factum, ubi Deus ipse non adsit. *Ibid.*, cap. 12.

159. Deus supra verticem sinuum cordi consistens, ubique est, omniagne circumspicit, terre et mari dominatur. *De voluntate divina*, cui titulus, *Asseclitur*, cap. 9.

Vide etiam lit. *Compunctio*, sent. 87; *Deserto Dei*, sent. 28; *Fuga*, sent. 21; *Justitiam extremam*, sent. 51; *Justificatio*, sent. 14; *Pecatum*, sent. 390; *Providentia Dei*, sent. 107; *Quærens Deum*, sent. 13; *Trinitas*, sent. 83.

PRÆSUMPTIO.

COLLECTOR. *Etyologia.* Præsumptio dicitur, quasi præ aliis sumpta.

S. ANTON. *Definitio.* Præsumptio est vitium, quo quis aggreditur, vel exequitur ea, que supra facultatem suam sunt, et conditionem. Part. 2, tit. 3, cap. 6.

Præsumptio est vitium, quo quis in actibus exterioribus aliquid inconsectum facit sine rationali causa. Part. 2, tit. 4, cap. 5.

S. DONAT. Præsumptio in hoc consistit præcipue quod homo præsumit gratiam se habere, vel ex se, vel pro meritis suis, vel falso, vel plus aliis. Unde versus:

Ex se, pro meritis, falso, plus omnibus inflat.
In speculo unius, cap. 1.

HUGO CARD. Præsumptio est, que bonum quod habet et se, vel ex meritis suis se credit habere. Super *Prov.*, cap. xxx.

JOAN. GENS. Præsumptio est vitium, quo quis expectat futurum bonum, aut evasionem mali plusquam oportet. Part. 4, in *Discip.* terminor., cap. *Cooperantia*.

S. THOMAS AQUINAS. Præsumptio est quedam nimia et immoderata fiducia, seu spei excessus, non modo circa proprias vires, sed circa divinam potentiam, vel misericordiam. 2, 2, quest. 21, art. 1.

Præsumptio peccatum est, quo aliquis ea agere assumit, que suis vires superant. *Ibid.*, quest. 100.

S. ANTONIN. *Divisio.* Præsumptio triplex est: prima est præsumptio de propria justitia; secunda est præsumptio de sua scientia; tertia est præsumptio de injusta potentia. Part. 2, tit. 3, cap. 6, § 3.

S. DOROTH. *Profectio.* Nihil præsumptione gravior, que victorum omnium et mater est, et genitrix. *Doctrina* 4.

Comparatio. Præsumptio summo incendio comparatur, quod cum exardescit, procul comburit. *Doctrina* 4.

SENTENTIE PATRUM.

1. Aliud est mereri, aliud presumere, præsumptio enim arroganti est proprior, quam roganti. Lib. 2 de *Penit.*, cap. 8.

2. Præsumptuosus est ambitiosus et arrogans. **S. ANTONIN.** Part. 2, tit. 3, cap. 5, § 7.

3. Nulla præsumptio perniciosior, quam de propria justitia et scientia superbare. Part. 2, tit. 3, cap. 6, § 3.

4. Vero homo habet timere, et non presumere, considerata hominum invaliditate, demonum fortitudine, et lapsorum multitudine. *Ibid.*

5. Duo sunt, que in errore hominum difficile tolerantur: præsumptio, priusquam veritas pateat; et cum jam pateat, presumpta defensione fabulatio. Lib. 2 de *Trinitate*.

6. Nullus de se pertinaciter presumat ne peccat. Lib. 1 de *Gratia Dei*, cap. 45.

7. Noli sperare de te, sed de Deo tuo: nam si speras de te, anima tua contrahatur ad te, quia nondum invenit unde sit secunda de te. Super *Psalm.* xij, vers. 8.

8. Quid est circa te, vel in te, unde possis presumere? abjice ab te, et tota præsumptio tua Deus sit. Super *Psalm.* lxxxv, in *expositione*, vers. 1.

9. Nemo desperet, nemo de se presumat: et desperare malum est, et de se presumere. Sic noli desperare, ut eligas de quo debeas presumere. Tract. 49, super *Evang.* Joen., cap. 11.

10. Noli effici justus multum, non est notata justitia sapientis, sed superbia presumentis. *Ibid.*, tract. 95, cap. vi.

11. Nemo se falsa securitate decipiat, ut de suis viribus periculose presumat. *De Honest. mulier.*, cap. 2.

12. O homo ideo non vicisti, quia de te presumpsisti. *De verbis Apostoli*, serm. 4.

13. Qui presumat de viribus suis, antequam pugnet, ipse prosteritur. *Ibid.*

14. Expectas sum quid mali habent superbia præsumptio. Lib. 14 de *Genesi ad Hebr.* cap. 5.

15. Nulli hominum de sua justitia presumentum est. Lib. 5 *contra Cresconium*, cap. 16.

16. Quando perfectionem angeli non habemus, præsumptionem diaboli non habeamus. Lib. 2 de *Baptismo contra Donatist.*, cap. 5.

17. Præsumptio in isto tentationum loco non expedit, ubi tanta est infirmitas, ut supercilium possit generare securitatem. *De Corrupt. et grat.*, cap. 13.

18. Multum valet præjudicium presumptionis

S. DOROTH.

S. ANTON.

S. ANTONIN.

S. AUGUST.

S. ANTON.

S. ANTON.

S. DOROTH.

S. DOROTH.

ad affirmandam impudentissimam falsitatem. Lib. 4 *contra Crescon.*, cap. 28.

19. Nimis dolenda præsumptio, quod ea mala facere presumunt Christiani, que execrantur pagani. In suis *Proc.*, verbo *Nimio*.

20. Abiit typhus presumptionis, ut non desit fructus devotionis. *Honil.* 4, super *Misou*.

21. Via diemona præsumptio et obstinatio: quam horrenda præsumptio! intra quidem præsumptio demum, sed non minus mira obstinatio est: quia converti noluerunt a via presumptionis. Inciderunt in viam obstinationis. *Serm.* 11, super *Qui habitat*.

22. Dissimulatio est proprie infirmitatis, dum sibi parens, sibi blandiens, sibi persuadens homo aliquid se esse, cum nihil sit, jam ipse se seducit. *Ibid.*

23. Falsa præsumptio a via veritatis homines extrudit. *Ibid.*

24. Volo te presumere, et non presumere: presumere ne diffidas, non presumere ne torpescas, non timere ut presumas. *Epis.* 87, ad *Oporem cavonic.* regular.

25. Præsumptuosus primus in conventibus residet, in consiliis primus respondet, non vocatus accedit, non missus se intronitit, recordat occultata, reficit facta, judicat justitantes, præjudicat fulciturus. *De Prolectis gradibus humilitatis*, gradu 7 de *Præsumptione*.

26. Præsumptuosus quidquid ipse non fecerit, ut ordinaverit, nec recte factum, nec pulchre existimat ordinatum. *Ibid.*

27. Si mediocriter præsumptuosus aliquo obedientia injuncta fuerit, indignatur, aspernatur, arbitrans se non esse minoribus occupandum, qui se ad majora sentit idoneum. *Ibid.*

28. Probat scipsum, qui de propria virtute presumat. *In Declam.*

29. Præsumptio arrogantiam oculum cordis claudit, ut omnino non videat: vel distortet ut perverse videat, et aliud pro alio probet. *Serm.* 1 *Dom. infra Oct. Epiph.*

30. Ille qui dum de se plusquam debet presumat, etiam ubi errat, recte se plusquam sentit deceptus putat. *De Ser. alit. Seraph.*, cap. 7.

31. Cavendum est ne dum nimis vitatur præsumptio, inordinationis accedat confusio. *In speculo discipul.*, part. 4, cap. 5.

32. Sane nihil deterius quam de se multum presumere; in hoc enim extremus est interitus. *Doctrina* 4.

33. Nihil adeo ab anima depellit timorem Dei, ut suspensus præsumptio. *Ibid.*

34. Principium omnium malorum est sui præ-

V. DUDA.

S. BERNARD.

S. AUGUST.

S. ANTON.

S. DOROTH.

S. DOROTH.

sumptio: qui non timet, et de se presumat. *Epist. ad Demostan papam, de morte D. Hieronymi*.

35. Nemo se alienus virtutis estimet, etiam si quomodo fortiter potest: quia si divina protectio deserat, ibi repente emervit obicitur, ubi se valenter stare gloriabatur. Lib. 23, *Moral.*, cap. 19.

36. Præsumptio virtutis proprie tanto gravior in desperatione est, quanto longius ab humilitate. *Ibid.*, lib. 22, cap. 5, num. 10.

37. Infirmitas animus non in sui presumptione se elevet, ne unde foras in honore attollitur, inde per insanam gloriam intus cadat. Lib. 19, in *Registron*, *ibid.* 4, cap. 58, *epist.* 58, ad *Augustin. episc.* Anglor.

38. Præsumptio præceptor pessimus est. *Epist.* 8, ad *Demetriad.*

39. Plus labor, sed periculosa præsumptio. Super *Evang.* in *Præfat.*

40. Docere magistros, arguere seniores, imperare majoribus, superbi spiritus est, et de seipso presumentis. Lib. 3, *Miscellan.*, codic. 2, tit. 2.

41. Nulla præsumptio perniciosior, quam de propria justitia aut scientia superbare. Super *Ecclasticis*, cap. vii.

42. Semper presumat sava, perturbata conscientia. Super *Luce.*, cap. xix.

43. O superba præsumptio, et presumptuosus superbia que non tantum angelos lico voluitis adquare, sed etiam homines presumpsisti deificare! Lib. 2 de *Contemptu mundi*, cap. 32.

44. Ubi præsumptionis spiritus imperat; ibi sola peccati arbor fructibus suis exuberat. In *Serm.* de *Pœnit.*

45. Illius est ut infirmum se homo cognoscit et stult., quam ut de se presumentem cadat. *De Signo vite*, tract. 8, de *Spe*, cap. 3.

46. Inconsulta deliberatio, atque elata præsumptio, plurimos prosterit in foream. Tract. de *Compunct. et complacntia*.

47. Superbum est de non peccandi facilitate presumere, cum hoc ipsum presumpsisse peccatum sit. *Serm.* 3 *Quadrages.*

48. Temeritas non intervenit presumptionis, ubi est diligencia pietatis. *Epist.* 92, ad *Rustic. Narbonensem episc.*, cap. 16.

49. Nihil temere agat quisquam, sed cum determinatione: nil presumpcione assumat absque consilio, ut vitium presumptionis videatur improbatum, non officium charitatis. *Hab. in Decretis Gratiani*, part. 2, causa 9, quest. 3, can. *Per.*

50. Nihil in Ecclesia pejus presumptione atrociora, nihil stultius presumptione temeraria, nihil odibilis presumptione noxia. Lib. 8, *epist.* 23, ad *Nicolan monach.*

51. Præsumptio est venenum corrumpens

C. BARIENS.

S. GREGOR.

S. BERNARD.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

BELLARMI.
BACIVIANUS.

ritum operum bonorum. Super *Petita*. 4, vers. 6.
52. Quosdam aut stulta presumpcio de longevitate vite, aut spes quandoque aequalis potentie, consolatur. Lib. 7, de *Gubern. Dei*.

53. Stulta presumpciones, peccationis cause sunt, non salutis. Lib. 2, ad *Hebr.* c. 10.

TERRELL.

54. Presumptio spes, ardore sunt restus. *Ibid.*, lib. 4.

IN VITIS
PATEL.

55. Qui presumit, minus veretur, minus precaveat, plus periclitatur : quia presumpcio impedimentum est timoris. De *Cultu faminar.*, cap. 2.

56. Quicunque super mensuram sunt, demonum sunt. In *Sent. in suo posit.*

Vide etiam tit. *Cetero*, sent. 6; *Jumentis*, sent. 47, 48; *Meritum*, sent. 19, 56; *Perfectio*, sent. 23; *Præsumptio*, sent. 58.

PREVISIO.

RICHARD. A
S. VICTORE.

Definitio. Quid est providentia, nisi exploratio futurorum ? Part. 1, tract. 2 de *Externis malis*, cap. 13.

CICERO.

Providentia est, per quam futura aliquid videtur antequam factum. Lib. de *Invent. rhetor.*

S. AMBROS.

SENTENTIA PATRUM.

1. Fortis est viri non dissimulare cum aliquid imminet, sed prævidere, et tanquam explorare de specula quadam mentis, et obviare cogitatione provida rebus futura. *Prose.*

2. Nisi exploratur adversa, cito occupant et animam mala inexplorata plus frangunt. Lib. 1 *Offic.*, cap. 38.

3. Tolerabiliora sunt doloris præmeditata, quam inexplorata vulnera. De *obitu Satyri prætoris sui*.

DE AVORST.

4. Sapientis est non tam confusibet rei principium prospicere, quam finem exitumque prævidere. *Prose.*

5. Felix comprobatur esse, qui sic cogitat de supplicio ante supplicium, ut postea supplicii effugiat periculum. De *Speculo peccatoris*, cap. 4.

6. Bonus non tantum qualis quisque sit videt, verum etiam qualis futurus sit prævidet. Epist. 64.

7. Prævidet Deus bonos futuros, et creat : prævidet malos futuros, et creat : seipsum ad fruendum præbens bonis multa numerum suorum largiens et malis. Lib. 11 de *Generi ad fili.*, cap. 11.

8. Quia prævidet medicus quod non prævidet lupus artis ignarus, non illos jam divinus habendus est. De *Divinatione domini*, cap. 5.

9. Deus etiam futuras prævidet voluntates. De *Juit.*, cap. 9.

10. Causa que non prævidetur, non permittit quemquam ad meliora proficere. In suis *Prose.* verbo, *Causa*.

11. Diligenter omne quod faciendum erit, tracta apud te, et cum his qui te diligunt : tracta autem ante factum, quis post factum sera retractatio est. Lib. 4 de *Consid. ad Eugen. Papam*.

12. Non precipitanter agere ; diu considera, diligenter intuire : experire quod possis, amicos consule, ne post factum poenitere contingat. In *Declamat.*

13. Nullus sit casus, quem non meditatio tua præveniat : nullus sit casus, qui te imparatum inveniat. De *Inter. domo*, cap. 45.

14. Prævidere jacturam periculi, sapientis hominis est. *Prose.*

15. Omnia enim meditata leviori adventu accidunt, et expectata mala tolerabiliter feruntur.

16. Advenientes impetus præmeditatio frangit, præcogitatio attenuat, prævisio lenit. *Serm.* 55 ad *Sorores*.

17. Gravia sunt mala improvise, acerbata sunt, et graviter ferunt. *Prose.*

18. Repentinum malum cito frangit ; quod prævisum non est. *Ibid.*

19. Qui vult opus altum incipere, debet prævidere, si velit perseverare. Super *Luc.*, cap. 11, in illud : *Sciens computat.*

20. Debemus tanto sollicitius diem judicii formidare, quanto eam non possumus prævidere. Super *Luc.*, cap. 14.

21. Familiare est prudenti consideratione omnia prævenire : confert enim ad singula fuisse præmunitum. In *Speculo dicitur*, part. 4, cap. 5.

22. Discretionis est, agenda queque prævia deliberatione metiri, et non agenda cavere. *Prose.*

23. Quide futuro nihil præmeditatur, omnia incautus incidit. *Ibid.*, cap. 28.

24. Præoccupandus est aditus emellis insidiis, no hostilitas prior obrepens occurrat improvvisis. *Prose.*

25. Salutare remedium est in insidiis prævenire potius, quam preveniri. Anticipare potius, quam anticipari, vitibus fortibus congruit. De *Singularitate clericorum*, cap. 23.

26. Stratum se præbet milis in bello, si ante pugna labores belli stitida prævisione medietur. *Homil.* 15 de *Festis paschal.*

27. Sultus est omnis, qui terrenis actibus delectus futuram non prævidet. Super *Proverb.*, cap. 15.

28. Is qui cuncta priusquam veniant conspiciat, nequaquam postquam aliquid fecerit, poenitendo respiciat. Lib. 9 *Moral.*, cap. 6.

V. BEDA.

29. Solerter animus inter actionis sue primordia, cuncta debet adversa præmeditari. *Ibid.*, lib. 5, cap. 31, num. 30.

S. BERNARD.

30. Qui nonnulla providens agere nititur, sepe dum cautus futuro subtiliter prævidet : incautus dum presentia presentibus nequaquam videt : sepe dum presentibus invigilat, ad instantia providenda dormitat. *Ibid.*, lib. 2, cap. 25.

31. Fit plerumque, ut nulla eveniant, quam prævidetur. *Ibid.*, num. 55.

32. Tanto longius mens a necessariis cessat, quanto inania latius cogitat. *Ibid.*

33. Qui veraciter intus dolet, que agenda totis, queve non agenda sit, fortiter prævidet. *Ibid.*, lib. 3, cap. 19.

34. Prævidere dicitur, qui utamquamque rem, antequam veniat, videt : et id quod futurum est, priusquam presens fiat, prævidet. *Ibid.*, lib. 29, cap. 23.

35. Dum menti nonnunquam ignavis surrepit, prudentia frigescit : cum enim fessa torquet, ventura non prævidet. *Ibid.*, lib. 2, cap. 27, num. 36.

36. Ille laudabiliter epacula emittit, qui prius hostem, quam feriat, conspiciat. *Ibid.*, lib. 6, cap. 18.

37. Ipsa animarum vis subtilitate sua aliquid prævidet. Lib. 4, *Dialogi*, cap. 23.

38. Minus jacula ferunt, quæ prævidentur. *Homil.* 35, super *Evang.*

39. Sultus est, qui que sibi mala restant, prævidere nescit, atque hæc peritura et falsa quedam bona, quasi semper sint perimatura diligit. Lib. 3, de *Arca Noe moral.*, cap. 4.

40. Insipiens est, qui mala prævidet, sed non præcaveat. Super *Deuterom.*, cap. 32.

41. Justi animadvertunt præterito corrigendo, presentia dirigendo, futura cavendo, bona eligendo, mala reprobanda. Super *Proverb.*, cap. 14, xviii.

42. Reprobis, qui propria sponte non videt quod in presenti patitur, et quod in futuro sit passurus non prævidet. *Ibid.*, cap. 14.

43. Utrobique decipitur mens humana, et cum scilicet malum non videt quod patitur, et quod non prævidet malum quod patitur. Super *Ecclesiastom.*, cap. 11.

44. Non prævidere quid consideretur, sed statim ignota cupere, furiosa audacia est, et præcepta temeritas. *Prose.*

45. Melius est prævidere, quam ambulare ut libet. *Ibid.*, cap. 6.

46. Oculi sunt probati, qui debent aliis prævidere, sicut oculus prævidet toti corpori. Super *Apocal.*, cap. 11.

47. Omne malum quod accidit ex insperato,

nimis est grave : quod autem expectatur antequam accidat, postquam acciderit, levius invenitur. *Homil.* 24, super *Matth. Oper. super.*

48. Quid mirum, si ille qui omnia potest, et qui prævidet non prævidisse potest : cum cunctifidelis, quod et que prævisa sunt non evenire possunt, et que non prævisa sunt evenire, nec tamen extra conspectum providentie valeant evenire ? Lib. 2 de *Nugis curial.*, cap. 22.

49. Sicut Deus prævidet, eveniet ; et si non evenierit, non prævidet : unde probabiliter ad minus colligitur, quia si potest non evenire, potest etiam non fuisse prævisum. *Ibid.*

50. Dei servus semper fallentis diaboli prævidere debet insidias, ne pereat. Lib. 3 de *San. bono*, cap. 22, sent. 9.

51. Sapientis est omnia adversa ante meditari, nec inveniri casus debet, quem non prævidet. *Ibid.*, cap. 58, sent. 3.

52. Sapientis est periculi prævidere jacturam, omnia misistia leviora accidunt, expectata mala tolerabiliter feruntur. *Prose.*

53. Hædit adversus casus consilium, prævisa res non admittatur cum acciderit.

54. Advenientes impetus meditatio frangit, præcogitatio futuram molestias attenuat, prævisio malorum lenit adventum.

55. Inopinatum malum fortiter ferit, acerbata sunt que cogitata non fuerunt, gravia sunt in quibus improvvisi incurrimus.

56. Repentinum malum cito frangit, quod prævisum non est vehementer affligit. Lib. 2, de *Synonymis*, cap. 6.

57. Ansipitem diu delibera sententiam, ante factum cogite diu, ante opus præmeditare diu. *Prose.*

58. Quod vis agere, diu expire, diu considera et proba, et sic age : cum diu cogitaveris, tunc fac quod probaveris. *Ibid.*, cap. 12.

59. Præmeditari debemus id quod eventurum est, ne veniens novum aliquid, stuporem animis nostris affurat. *Epist. ad Zenon.*

60. Nec incipi, nisi fieri, aut consummari quicquam potest, nisi fuerit ratione prævisum, aut quemadmodum fiat antequam sit, aut quemadmodum consistat postquam fuerit effectum. Lib. 2 de *Divin. Instit.*, cap. 9.

61. Facile a virtutis tramite deviat, qui nescit prævidere quod agit. De *Interioribus conflictis*, cap. 2.

62. Absque scilicet contemplatione nihil eorum que sunt bonum est. Et hab. apud D. Joann. Damasc., lib. 1 *Parall.*, cap. 63.

63. Jacula, que ab hostibus jaciuntur, si prævisa fuerint, minus inferunt laniationis. *Epist.* 169 ad *Quendam*.

JOHANNES
BACIVIANUS.

S. HIERONIMUS
HIERONIMUS.

S. JUSTINUS
MART.

LACTANTIUS
FURIUS.

S. LAURENTIUS
JUSTINUS.

S. NIKOLAUS
MENSEN.

PETR. CELL.

64. Non imminenti lucrositas evitatur periculis, si affuerit oculus providentiæ, et manus vigilantis cauteles. Lib. 2, epist. 15.

S. PETRUS DARIANUS.

65. Nunc dum tibi mundus aridet, dum carnis sanitas ferret, dum prosperitas terrena demulcet, que post ista sequuntur, excogita atque considera. Lib. 2, epist. 5 ad *Quendam episcopum*, in principio.

RICHARD. A S. VICT.

66. Felix ille, qui imminenti ruinam providere potest, dum adhuc rex est, et passionibus suis dominari potest. Part. 4, lib. 1 de *Exod. hom. inter.*, cap. 35.

S. THOMAS AQUINAS.

67. Anima humana secundum quod a sensibus corporis abstrahitur, compati futura providere potest, quæst. 173, argum. 1.

THOMAS A REMEPS.

68. O hebetudo et duritia cordis humani, quod totum presentia meditatatur, et futura non magis providet! Lib. 1 de *Fort. Chr.*, cap. 23.

IN VII. PAT.

69. Quis omnia providere, quis præcavere futura mala sufficit? si prævisa sepe etiam latuunt, quod imprævisa, nisi graviter ferunt? *Ibid.*, lib. 3, cap. 45, sect. 5.

CATO POET.

70. Causa que non prævidetur, non permittit nos in meliora proficere. In *Sententiis* in fine positus, sent. 65.

SENTENTIÆ PAGANORUM.

CATO POET.

71. Prospice qui veniunt, hos casus esse ferendos: Nam levius loelili, quicquid pravissimus ante.

CICERO.

Lib. 2 *De officiis*, metr. 56.
72. Est sapientia quicquid homini accidere possit, id præmeditari ferendum esse si advenit: majoris autem est consilii prævidere ne quid tale accidat, sed animi non minoris, fortiter ferre, si evenierit. *Orat. 53 Philippo*, num. 11.

73. Videntur omnia repentina graviora: præmeditatio futurorum malorum lenit adventum, quo venientia longe ante videtur. Lib. 3 *Turcul. quæst.*

74. Multum potest prævisio animi, et preparatio ad minendum dolorem: nihil enim est quod tantum obundat elevet que ægritudinem, quam perpetua in omni vita præcogitatio, nihil esse quod accideri non possit. *Prose.*

75. Sed facilis fert cum accidit, quod posse accidere diu cogitaverit: que præcogitatio una maxime molestias omnes extenuat et diluit. *Ibid.*

MIMUS PUS.

76. Hostium repentinus adventus magis aliquando conlatur, quam expectatus: et maris subita tempestas quam ante prævisis, terret navigantes vehementius. *Ibid.*

77. Deliberandum est diu, quod statuendum est semel. In suis *Sent.*, sent. 96.

78. Præcogitati mali, mollis ictus venit: sed stultis et fortunæ erudentibus, omnis videtur nova rerum, et ingratia facies. *Prose.*

79. Sapiens autem assuescit futuris malis, et que alii diu patiendo lævia faciunt, hic lævia facit diu cogitando. *Epist.* 76.

80. Que multo ante prævisa sunt, languidius incurram. *De Consol. ad Marcianum*, cap. 9.

81. Quidquid fieri potest, quasi futurum cogitemus. *Epist.* 24.

82. Quidquid expectatum est diu, levius accidit. *Epist.* 73.

83. Nihil nobis improvisum esse debet, in omnia præmittendus est animus, cogitandumque non quicquid solet, sed quicquid potest fieri. *Epist.* 91.

84. Tu metuenda decima, et quicquid consilio prospici potest, prospice. Quocumque losurum est, multo autem præcedat, speculari et averti. *Epist.* 88.

85. Fortis est animus, ad que preparatus venit. Lib. 3 de *Ira*, cap. 37.

86. Expecta quod nunquam peniteas. *De Meritis*.

87. Delibera priusquam agas et antequam agas, prævide quale sit quod facturus es. *Sent.* 85.

88. Præscire cuncta, prudentes decet. *De Virtut. diæna*, cui titulus, *Arclepus*, cap. 9.

Vide etiam tit. *Adversitas*, sent. 89; *Mors*, sent. 154, 155.

PRAVITAS.

SENTENTIÆ PATRUM.

1. Gravioris inimicil sunt pravi mores, quam hostes infesti. *Prose.*

2. Facilius enim pravitas hostium vinci potest, quam morum. *Serm. 57 de Eliseo propheta.*

3. Sicut pravum est cor, ita et prava ejus desideria, et inde sequuntur prava opera. Part. 2 *Summa h.* tit. 4, cap. 5.

4. Ignorantia sui, causa est pravitatis. Part. 4, tit. 2 de *Prudentia*, cap. 3.

5. Tanto est efficacior emendatio pravitatis, quanto diligentior conservatio charitatis. Lib. 5 *contra Epist. Darnam*, cap. 2.

6. Cujusque hominis pravitas, quanto periculosior et fortiosior est, tanto instantius et operosius corrigenda est. Lib. 4 de *Baptismo*, cap. 16.

7. Qui in Dei Ecclesia aliquid pravum sapimus, et emendare nolunt, sed defensare persistent, hæretici sunt. Lib. 13 de *Civitate Dei*, esp. 50.

8. Inter animam rationalem et Deum, non separari nisi voluntas prava. *De Fide contra Manich.*, cap. 44.

9. Prima pravitas, qua non obeditur, ab homine est: quia ex rectitudine, in qua cum Deus

SENECA.

V. BEDA.

DOCTUS.

DIOMYS. ALEX.

S. CREGOR. MAGNUS.

SIXTUS PHILOSOPHUS

TRISMEGISTUS.

S. AUGUST.

S. ANTONIUS.

S. AUGUST.

BUCOCARD.

S. JOHANNES GRAYGOST.

JOAN. TRITA.

primitus fecit, sua mala voluntate decidens, pravius effectus est. *De Corrupt. et grat.*, cap. 6.

10. Duplici reatu constringitur, qui et in seipso prava committit, et alios pravitate sua corrumpit. In suis *Prose*, verbo *Duplici*.

11. Si miserum est voluisse prave, potius miserius est, sine quo voluntas misere langueret effectus. Lib. 4 de *Consol. philor.*, prosa 4.

12. Omnis particeps rationis factus est homo, ut esset probus, et non pravus. Lib. *contra Manich.*

13. Injustorum pravitas saviendo malitiam exercet. Lib. 14 *Moral.*, cap. 24.

14. Pravi cum reata reprehendunt, ne ipsi que justa sunt necire videantur, nota omnibus bona que audiendo didicerunt, quasi incognita preferunt. *Ibid.*, lib. 8, cap. 22, num. 25.

15. Mens prava semper in laboribus est, quia aut molitur prava, que inferat, aut metuit ne sibi ab aliis inferatur. *Ibid.*, lib. 12, cap. 24.

16. Pravi homines cultum religionis assumunt, et bonorum vitam sub respectu vestimentis pravis moribus premant. *Ibid.*, lib. 31, cap. 4.

17. Dum pravi crescant, etiam infirmi ad sequenda studia pravitatis irritantur. Lib. 6 *Moral.*, cap. 4.

18. Utilitati innocentium militat vita pravorum. *Ibid.*, lib. 20, cap. 19.

19. Reproborum esse proprium solet, semper prava agere, et nunquam qua egerint retractare: omne enim quod faciunt, cæca mente pertranseunt, factumque suum, nisi cum puniti fuerint, non agnoscent. *Ibid.*, lib. 25.

20. Mens prava quicquid contra proximos excogitat, hoc contra se excogitari a proximis formidat. *Ibid.*, lib. 12, cap. 21.

21. Ille veraciter vim divini timoris intelligit, qui se a cunctis pravis operibus custodit. *Ibid.*, lib. 19, cap. 6.

22. Illi veraciter coram Domino stant, qui vitam suam in pravitate non dissipant. *Homil. 6*, super *Eszech.*

23. Sunt multi qui pravitatem suam ex alienis pravitatibus timentur: quia alios talia facies considerant, eadem facere sibi licenter putant. *Homil. 17*, super *Evang.*

24. Pravitas ad intellectum, perversitas ad affectum referenda est. *Super Prov.*, cap. viii.

25. Cum pravitas hominis mali latet, securus degit. *Homil. 88* super *Matth. Oper. perf.*

26. Uniuscuiusque rei pravitas, vitiositas est circa naturam illam, cujus est pravitas. *Scrit. 49*, super *epist. ad Ephes.*

27. Nunquam bonorum opinio, malorum pravitate corrumpitur. *Epist. 14*, ad *Nicol. presbyt. Mericens.*

28. Interdum prodest perversorum pravitas utilitati iustorum, dum eos malitia sua erudiam, et ad regna colorum requirenda, molestia temporalis impellunt. Lib. 3 de *Sum. bono*, cap. 57, sent. 10.

29. Malorum pravitas non te occidat, sed erudiat: pravum adversitas non te deiciat, sed extollat. Lib. 1 de *Synonym. ante mel.*, col. 308, tom. 1.

30. Anima que deliberta voluntate se ad pravitatem non convertit gratiam Dei non amittit. In *Speculo spirit.*, cap. 6.

31. Scientes bona, non bene agimus: et discretionem recti ac pravi intelligentes, prava sectamur. Lib. 5 de *Gubern. Dei*.

32. Sicut homi optant cunctos honestate mentium vincere, sibi mali cupiunt pravitate superare. *Ibid.*, lib. 6.

SENTENTIÆ PAGANORUM.

33. Natura prave omnia facit, et plura pravo, quam proba. *Sect. 40 Problem.*, quæst. 44.

34. Omnis pravi ignorant qua agere oportet, et a quibus se abstinentum. Lib. 3 *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 1.

35. Sponte nostra, pravitas comparatur. *Ibid.*, cap. 5.

36. Pessimus est, qui ad seipsum, et ad amicos utitur pravitate. Lib. 5 *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 1.

37. Ut homo pravus facile est mutabilis, sic et natura prava est, que indiget mutatione. *Ibid.*, lib. 7, cap. 14.

38. Qui pravitas servus est, a demonibus semen accipit. *De Potest. et sup. Dei*, cui titulus, *Pimander*, cap. 9.

Vide etiam tit. *Differentia*, sent. 29; *Error*, sent. 67.

PRINCEPS.

Etymologia. Princeps dicitur est quasi prima capiens. *Super Psalm. 11*, vers. 2.

Definitio. Princeps est omnis, qui rebus et membris, cogitationibus et affectionibus, locutionibus et operationibus suis principatur. *Super Prov.*, cap. 17.

Principes sunt, qui presunt partibus regni. *Super Epist. ad Rom.*, cap. xiii.

Comparatio. Principes furiosi comparantur ursis, securantibus, leonibus rugientibus, et lupis rapientibus. *Exposit. 2*, super *Psalm. cxviii*, cap. 2, art. 2, vers. 7.

SENTENTIÆ PATRUM.

1. Julius Cæsar dicere solitus erat: Dux vel princeps qui non laborat ut militibus charus sit, militem necesse amare, necesse humilitatem ducis. *Prose.*

LEODIVCTUS BELGICUS.

SALVIANUS.

ARISTOTEL.

TRISMEGISTUS.

CASSIODOR.

BUCOCARD.

S. DORAV.

S. ANTONIUS.

68. De illorum malo bene istis facit, dum culpas quas illi faciunt, isti mira patientia indulgent *Ibid.*, sent. 2.

69. Difficile est principem ad melius regredi, si fuerit vitis implicatus. *Ibid.*, sent. 2.

70. Principem non deest delinquere, ne formam peccandi faciat peccati ejus impunita licentia. *Prose.*

71. Nam qui ruit in vitis, cito viam ostendit erroris: illi tamen ascribitur, quidquid exemplo ejus a subditis perpetratur.

72. Sicut nonnulli bonorum principum Deo placita facta sequuntur, ita facile multi prava eorum exempla sectantur.

73. Plerique autem apud iniquos principes necessitate magis, quam voto mali existant, dum imperiis eorum obediunt. *Ibid.*, sent. 6 et 7.

74. Justum est principem legibus obtinere suis: tunc enim jura sua ab omnibus custodienda existimant, quando et ipse illis reverentiam præbet. *Prose.*

75. Principes legibus tenentur suis, nec in se convenit frustrare jura, que in subjectis constituunt: justa est enim vox eorum auctoritas: si quod populis prohibent, sibi licere non patiuntur. *Ibid.*, cap. 51, sent. 1.

76. Cognoscant principes sæculi Deo debere se rationem reddere, propter Ecclesiam, quam a Christo tuendam suscipiunt. *Prose.*

77. Nam sive angeatur pax et disciplina Ecclesie per fideles principes, sive solvatur; ille ab eis rationem exigit, qui eorum potestatem suam Ecclesiam erodidit. *Ibid.*, sent. 6.

78. Ad delictum pertinet principum, qui pravo iudice contra voluntatem Dei populis fidelibus præferunt. *Prose.*

79. Nam sicut populi delictum est, quando principes mali sunt: sic principis est peccatum, quando iudices iniqui existunt. *Ibid.*, cap. 52, sent. 1.

S. LEO I. 80. Principatus, quem aut seditio extorsit, aut ambitus occupavit, etiam moribus styge acerbis non offendet, ipsius tamen iustitiam sui est periculosus exemplo. *Epist. 87 ad Episc. African.*, cap. 1.

S. MARCELL. MAR. 81. Boni principis est ac religiosi, ecclesiis contritas atque concessis restaurare, novasque edificare, et Dei sacerdotes honorare ac tueri. *Epist. ad Maxentium episc.* Et hab. in *Decret. Gratiani*, part. 1, dist. 96, can. *Honi*.

ORIGENES. 82. Principatus principum in dilectione subditorum debet esse positus, nam in timore corporali. *Tract. 42 in Matt.*, cap. xx, super illud: *Scitis quia principes, etc.*

PETRUS 83. Perceptorium est in principe, vel aurum

adorare munerum, vel favorem querere personarum. *Epist. 10 ad Capellan. reg. Sicilie.*

84. Frequenter culpa populi redundat in principem: quasi de majorum negligentia obveniunt crata minorum. *Ibid.*, epist. 95 ad *Henric. reg. Anglor.*

85. Princeps justissimus debet diligenter inquirere, et inquisita corrigere; ne minorum excessus de suis manibus a Domino requirantur. *Ibid.*

86. Nihil adeo gloriose luceat in principe, sicut amare et exhibere justitiam siue omni acceptione persone. *Ibid.*

87. Principis officium est, ut reos puniat, et ex eorum manibus eripiat innocentes, ut vigorem rectitudinis et justitiam teneat, et zelo sanctionum legalium non tepescat, ut ab æquitate linea non declinet, ut legitimi vigoris genium non emeret. *Opusc. 57*, cap. 4, dissertat. 1.

88. Inordinata pietas principis quid est aliud, quam confusio plebis? nam dum ille ad moderandas regimini habenas reprimitur, subjecti quique (velut æstranes equi per abrupta raptantur. *Ibid.*, cap. 3.

89. Sunt principes publici parentes civitatum et genium, quotquot boni sunt, nec cedunt pietati naturalium. *Prose.*

90. Contra, qui in subditorum detrimentum abutuntur potentia, nequaquam principes, sed hostes appellandi sunt, cum agant hostilia. *De Creatione principis.*

91. Innumeris dominis serviens, principem te simulas, et libertatem polliceris aliis. *De Profugis.*

92. Principum res secundas potius, quam principes ipsos colere plerique solent. Et hab. apud D. Joan. Damasc. lib. 2 *Parall.*, cap. 70.

93. Juniori principi necessaria philosophia est, que aut eum advertat, aut a decursu in altitrum altera ex parte cohibeat. *De Regno ad Arcadium Imperat.*

94. Princeps bonus imperet. *De Regno ad Arcadium Imperat.*

95. Non semper principes imperant, sed ad tempus habent imperium. Super *Psalm. cxlv.*, vers. 2: *Nolite confidere in principibus, etc.*

SENTENTIE PAGANORUM.

96. In quibus principes est imbecillis, unicuique inest potestas. *Lib. 8 Ethic. ad Nicomach.*, cap. 10.

97. Quales in republica principes sunt, tales reliquos solere esse necesse est. *Lib. 4, epist. 9 ad Lentulum.*

98. Nihil perniciosius in republica visiosis principibus: quod non solum vitia concipiunt ipsi, sed se infundunt in subditos: neque solum ob-

BLASPH.

PLATO.

PLINII II.

S. PETERUS DAMASCI.

SENeca.

PHILO STR.

GRATIANS.

S. HIERONIMUS.

S. HIERONIMUS.

S. MACLET.

S. VINCENZI.

ARISTOTEL.

CICERO.

GRATIANS.

sunt, quod illi ipsi corrumpuntur, sed etiam quod corrumpunt, plusque exemplo, quam peccato nocent. *Lib. 3 de Legib.*, num. 32.

99. Nullum vitium tetius est, quam avaritia, præsertim in principibus. *Lib. 2 de Offic.*

100. Beata est respublica, cui princeps sapiens dominatur. *Lib. 6 de Republ.*

101. Quid præstabilius est, aut pulchrius, quam castus princeps? In *Panegyrico de Trajano Augusto.*

102. O novum stuprum inauditum ad principatum iter? non te propria cupiditas, proprios motus; sed aliena utilitas, alienus timor principem fecit. *Ibid.*

103. Non est princeps super leges, sed leges supra principem. In *Panegyrico de Trajano Augusto.*

104. Cum plurimis amictibus fortuna principum indigeat, præcipuum est principis opus, amicos parare. *Ibid.*

105. Principum savitia, bellum est. *Lib. 1 de Clement.*, cap. 5.

106. Nullum ornamentum principis fastigio dignius pulchriusque est, quam illa coronari clementia. *Ibid.*, cap. 26.

Vide etiam tit. *Deceptio*, sent. 87; *Elemosyna*, sent. 306; *Episcopus*, sent. 128; *Exactio*, sent. 19; *Laus*, sent. 158.

PRIVILEGIUM.

Etymologia. Privilegia dicuntur, quasi privata legia; eoquod privatam legem singulis generent. In *Decret.*, part. 2, causa 25, quest. 1, can. *Ideo*, § *Privilegia.*

Privilegia sunt leges privatorum, quasi privata leges: nam privilegium dictum est, eoquod in privato feratur. *Lib. 5 Etymol.*, cap. 18. *Definitio.* Privilegium est jus indultum a potestate superiori, contra jus commune.

SENTENTIE PATRUM.

1. Privilegia ecclesiarum et sacerdotum, intemerata et inviolata cunctis decernimus manere temporibus. In *Decretis Gratiani*, part. 2, quest. 2, can. *Privilegia.*

2. Privilegio meretur privari, qui privilegio sibi concessio abutitur. *Serm. Dom. 3 Quadrages.*

3. Privilegia quæ plerisque conceduntur, perturbationem excitare, et occasione laxioris vite præbere dignoscuntur. *Sessione 24*, in decreto de *Reformat.*, cap. 11.

4. Hoc meum et fratrum meorum est privilegium, nullum habere privilegium super terram. In suis *Opusc.*, apophthegm. 84.

5. Pura præstat humilitas, quam possit elargiri privilegium. In suis *Opusc.*, colloquio 14.

6. Qui Romanæ Ecclesie privilegium ab ipso summo omnium Ecclesiarum capite traditum au-

ferre conatur, procedit in hæresim habitur. In *Decret.*, part. 4, dist. 22, can. *Omnes.*

7. Privilegia sæpè Episcopis cum usu pallii, debent commodi. In *Decret.*, part. 4, dist. 106, can. *Contra morem*, § *Privilegia.*

8. Cum aliquis privilegia ab Apostolico aliquibus conceduntur, et si contra generalem legem aliquid sonare videantur, non tamen contra ipsam aliquid concedere intelliguntur. In *Decret.*, part. 2, causa 25, quest. 1, can. *Ideo*, § *Cum ergo.*

9. Ipsius legis auctoritate privilegia singulorum penes matrem omnium Ecclesiarum reservantur. *Ibid.*

10. Nulla privilegia concederentur, si præter generalem legem aliquid speciale non indulgeretur. *Ibid.*, can. *Ideo*, § *Nepes.*

11. Valet sancta Romana Ecclesia suis privilegiis quoslibet munire, et extra generalia decreta quædam speciali beneficio indulgere. *Ibid.*

12. Grave nimis est, velle conjungere Monasterii privilegia olim indulla cunctis; et ad irremum que sunt pro quiete disposita nisi deducere. *Lib. 7 in Registro*, indiet. 1, cap. 33, epist. 33, ad *Joan. Schillium*.

13. Privilegium omnino meretur amittere, qui permessa sibi abutitur potestate. Et habet in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 11, quest. 3, can. *Privilegium.*

14. Privilegia singulorum non possunt legem facere communem. Et hab. in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 25, quest. 1, can. *Ideo*, § *Item.*

15. Beata Virgo octo habuit privilegia: Primum est, nova professio virginitalis; secundum, excellentia humilitatis; tertium, conceptio sine libidine; quartum, partus sine dolore; quintum, fecunditas sine corruptione; sextum, virginitas singularis; septimum, ministratio specialis; octavum, suscitatio corporalis. Super *Psalm. xviii.*

16. Innovatio privilegii novum jus non tribuit, nec antiquum confirmat: sed si quod competebat, conservat. *Lib. 2, Decret. cont. 129*, in titulo.

17. Manet Petri privilegium, ubinamque ex ipsius fortis equitate iudicium. *Serm. 3 de Anniversar. die*, etc. Et *Serm. 2 de SS. Petro et Paulo.*

18. Divinarum reverentia sanctionum inter quælibet spontaneæ observantia studia habet semper privilegium suum: ut sacratus sit, quod publica lege celebratur, quam quod privata institutione dependitur. *Serm. 3 de Jejan. septuag. mensis.*

19. Privilegia Ecclesiarum sanctorum Patrum canonibus instituta, nulla possunt improbitate convelli, nulla novitate mutari. *Epist. 54 ad Martin. August.*

20. Semel in concilio definita, non sunt in dubium revocanda. *Epist. 63 ad Martin. August.*

UNIVERSIDAD

UNIVERSIDAD

UNIVERSIDAD DE

PETRUS
BLESENS.

21. Non blandiatur sibi aliquis, quod per privilegium ab inobedientia excusetur: Deus, apud quem melior est obedientia, quam victima, quidquid emancipet aut privileget homo, inobedientiam debetatur. Epist. 90 ad Guillelm. Abbat.

22. Non emollias ordinis rigorem, ut tanquam privilegiatus velis alere lapsus, bilere sapidus, cubare mollius, loqui licentius, vigilare parcius, orare tenuius. *Ibid.*, serm. 31 de S. Aug.

SENTENTIE PAGANORUM.

CICERO.

23. Non in quacunque re privilegium interrogari licet. Orat. 32, pro Scario, num. 65.

PROBATIO.

COLLECTOR.

Definitio. Probatio est rei dubie per argumenta ostensio.

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROS.

1. Fortitudo non solum secundis rebus, sed etiam adversus probatur. Lib. 1 Offic., cap. 11.

2. Vir justus et dicitur et rebus probatur. Lib. 2 Offic., cap. 2.

3. Amor verus constantia probatur. Lib. 6, epist. 10, ad Salivm.

4. Vita nostra examinatur igne, sicut splendor argenti, ut virtus certaminibus approbetur. Super Psalm. cxviii, serm. 10, vers. 3.

5. Justus optat probari, tonari non timet. *Ibid.*, serm. 14, vers. 2.

S. ANSELM.

6. Multi ante experimentum putant se fortes esse, qui in ipso experimento deficiunt. Super Ep. ad Rom., cap. 5.

S. ANTONIN.

7. Causa spei, experientia est. Part. 1, lit. 6, cap. 7.

S. AUGUST.

8. Sicut ardet palea ut aurum purgetur, sic seculi iniquus ut justus probetur: sed cum transierit tempus probationis nostrae, quando non erunt qui probentur, non erunt per quos probentur. Super Psalm. xxxvii, vers. 10.

9. Nonne melius est tentari et probari, quam non tentatum reprobari? Super Psalm. cxlii, vers. 2.

10. Proba et teipsum tu ipse. De verb. Apot., serm. 15.

11. Falsum probare non potest qui probat nihil. Lib. 1 contra Adimant., cap. 4.

12. Terror temporalium potestatum, quando veritatem oppugnat, justis fortibus gloriosa probatio est. Epist. 48.

S. BASILIUS
BLEUC.

13. Aurum probat ignis, viri vero virtutem conflant vite adversa. Orat. 16.

S. BERNARD.

14. Virtus exercitata clarior est, eoque probatio, quo officior. Sermon. 85.

15. Amicus in necessitate probatur. Epist. 125, ad Gualdfrid.

S. BONAV.

16. Probatio electionis, est propulsio tentatio-

nis. Expos. 2, super Psalm. cxviii, cap. 5, vers. 11 art. 1.

17. Nisi in spiritualibus rebus processerit tentatio, non potest esse probatio. Prose.

18. Qui murmurat de periculo tentationis, murmurat de premio probationis. Lib. 2 Pharaon, cap. 1.

19. Probat Deus, ut praestet. Super Psalm. cxi, vers. 11.

20. Dolens animus debet se custodire, ne de igne probatorio murmuret. Super Job, cap. 4.

21. Minus justum tentat probatio, quam remuneratio consolatur. *Ibid.*, cap. 42. Et Gregor. Magn., lib. 25 Moral., cap. 8.

22. Nemo virus suus in pace cognoscit: si enim bella desunt, virtutum experimenta non prodeunt. Lib. 23 Moral., cap. 18.

23. Ille est superbus ac invidus, ut sui fastidiosus boni, quem ejus probatio reddit tristitorem. Epist. 5, ad Virginem in exilium missam.

24. Militie convenit Christianis exulii calamitatibus, et probari. Epist. ad Amicum.

25. Probat Deus prelatos, in quibus probat fidem, probat patientiam, probat officium, probat timorem; contemplativos, in quibus probat innocentiam, probat dilectionem, probat intentionem; activos, quos probat in adversitate, probat in tentatione, probat in prosperitate, probat in conversatione. Super Psalm. cxxxviii.

26. Sicut igne probatur argentum, et aurum in camino, ita corda probat Deus. Super Psalm. cxi, cap. 1.

27. Tria sunt probatoria viri justi: primum probatorium est ignis tribulationis; secundum, est laus humana; tertium, est prosperitas temporalis. Super Proe., cap. xvii.

28. Experientia homines facit castigatores. Homil. 29, super Gen.

29. Cuique sit experientia cantale magistra. Homil. 15 ad Populum Antioch.

30. Probat quidem aurum fornax, sed charitatem in Deum probat orationis inextinguibilis qualitas. Gerard. 18.

31. Probari te in adversitate cognosce, ne frangaris: probari te in prosperitate cognosce, ne exaltaris. Lib. 2 de Symon., cap. 6.

32. Nemo Preemium percipit, ante experimentum. In suo Octavo.

33. Deus probat aliquando hominem, non quod lateat cum virtus hominis, sed ut eam omnes cognoscant, et detur omnibus in exemplum. Opus. 7, super Pater noster, petit. 6.

34. Ut probetur virus, magisque clarifictur, per contrarios solet experiri successus. In Soliboy, antioch., cap. 16, sect. 9.

IN VITIS
PATR.

35. Bonum est experimentum; experimento enim homines probantur sunt. Lib. 5, libell. 10 de Diocet., num. 49.

SENTENTIE PAGANORUM.

MOCCA.

36. Magis urgent seve inexpertes. Lib. de Divina Provid., cap. 4.

37. Iguis aurum probat, miseria fortes viros. *Ibid.*, cap. 5.

CASSIODOR.

38. Anima sapientia ac mens, a Deo probatur. In Sent., sent. 407.

SETUS
HILGOSCH.

Vide etiam tit. Adversitas, sent. 146; Differentia, sent. 21; Fides, sent. 51; Murmur, sent. 17; Persecutio, sent. 10; Tentatio, sent. 170, 171; Tribulatio, sent. 14, 45, 406; Virtus, sent. 159, 160, 161.

GLOSS. ORD.

GLOSS. ORD.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR.

MAGN.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

IN VITIS
PATR.

35. Bonum est experimentum; experimento enim homines probantur sunt. Lib. 5, libell. 10 de Diocet., num. 49.

SENTENTIE PAGANORUM.

MOCCA.

36. Magis urgent seve inexpertes. Lib. de Divina Provid., cap. 4.

37. Iguis aurum probat, miseria fortes viros. *Ibid.*, cap. 5.

CASSIODOR.

38. Anima sapientia ac mens, a Deo probatur. In Sent., sent. 407.

SETUS
HILGOSCH.

Vide etiam tit. Adversitas, sent. 146; Differentia, sent. 21; Fides, sent. 51; Murmur, sent. 17; Persecutio, sent. 10; Tentatio, sent. 170, 171; Tribulatio, sent. 14, 45, 406; Virtus, sent. 159, 160, 161.

GLOSS. ORD.

GLOSS. ORD.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR.

MAGN.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

IN VITIS
PATR.

35. Bonum est experimentum; experimento enim homines probantur sunt. Lib. 5, libell. 10 de Diocet., num. 49.

SENTENTIE PAGANORUM.

MOCCA.

36. Magis urgent seve inexpertes. Lib. de Divina Provid., cap. 4.

37. Iguis aurum probat, miseria fortes viros. *Ibid.*, cap. 5.

CASSIODOR.

38. Anima sapientia ac mens, a Deo probatur. In Sent., sent. 407.

SETUS
HILGOSCH.

Vide etiam tit. Adversitas, sent. 146; Differentia, sent. 21; Fides, sent. 51; Murmur, sent. 17; Persecutio, sent. 10; Tentatio, sent. 170, 171; Tribulatio, sent. 14, 45, 406; Virtus, sent. 159, 160, 161.

GLOSS. ORD.

GLOSS. ORD.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR.

MAGN.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

CICERO. 36. Non tam ut proxim, caesis elaborare soleo, quam ut ne quid obsim. Lib. 2 de Oratore, num. 295.

37. Non omnibus dormio, nec omnibus servio. Lib. 7, epist. 24 ad Galium.

38. Contemnuntur hi, qui nec sibi, nec alteri prosunt. Lib. 2 Offic.

SENeca. 39. Hominibus prodesse natura jubet: sive sint servi, sive liberi, ingeni an libertini, quid refert? De beata vita, cap. 24.

40. Hoc ab homine exigitur, ut prosit hominibus: si fieri potest, multis: si minus, paucis: si minus, proximis: si minus, sibi. *Ibid.*, cap. 30.

41. Si quis de se bene meretur, hoc ipso aliis prodest, quod illis profuturum parat. *Ibid.*

42. Quid magnificenti erat multis prodesse, si nemo deciperet? Lib. 4 de Benef., cap. 1.

43. Quaedam prosunt, nec obligant. Lib. 2 de Benef., cap. 18.

44. Generosi animi et magnifici est, juvare et prodesse. *Ibid.*, lib. 3, cap. 15.

45. Salus est prodesse etiam malis propter bonos, quam bonis desse propter malos. *Ibid.*, lib. 4, cap. 28.

46. Solet plus prodesse, si pauca precepta sapientiam teneas, sed illa in promptu tibi et in usu sunt, quam si multa quidem didiceris, sed illa ad manum non habeas. *Ibid.*, lib. 7, cap. 1.

47. Alteri vivas oportet, si vis tibi vivere. Epist. 48.

48. Nemo non cum alteri prodest, sibi profuit: virtutum omnium in ipsis est, recte facti, felicis marces est. Epist. 81.

49. Quam tutum est et non nocere cui debeas prodesse? Epist. 95.

50. Prosumt inter se boni: exercent enim virtutes, et sapientiam in suo statu continent. Epist. 109.

51. Non prodest tantum sapiens sapienti, sed et sibi ipsi. *Ibid.*

52. Prodese est, animum secundum naturam moxera virtute sua, aut ejus qui morebitur. *Ibid.*

53. Nichil tam utile est, quod in transitu prosit. Epist. 2.

54. Amabilis est Deo, si in hoc illum imitaberis, ut velis omnibus prodese, et nulli nocere. De Quatuor virt.

Vide etiam tit. Charitas, sent. 77; Gratia Dei, sent. 164; Praecepta, sent. 22, 23, 29, 36, 37; Princeps, sent. 58.

PRODIGALITAS.

ARISTOTEL. Etymologia. Prodigalitas dicitur a Graecis appella-

tur, quae latino nomine vix satis exprimi potest, nisi profusionem appellemus. Prose.

Sic Graeci *dawros*, vocant, quos vel prodigos, vel profusos appellamus. Lib. 4 de Moribus, cap. 1.

Definitio. Prodigalitas est incontinentia, et ob intemperantiam pecuniarum prodigatio.

Prodigi sunt, qui epulis, et visceralionibus, et iumentibus laborum, venationumque apparatus pecunias profundunt, ut memoriam brevem aut nullam sint relicti. Lib. 2 de Offic., num. 55.

Differentia. Inter liberalem et prodigum hoc interest, quod liberalis sit is, qui et pro facultatibus, et quas in res oportet, sumptus facit: qui autem modum transiit, prodigus est. Lib. 4 de Moribus, cap. 1.

SENTENTIAE PATRIUM.

1. Qui nescit regere suum censum, onere suo mergitur. Lib. 10, epist. 82 ad Verellensem Ecclesianam.

2. Non sis prodigus dator, nec tenar ad largiendum. Epist. 62, ad Henric. Savonem. archiepisc.

3. Clamant nudi, clamant famelici, conqueruntur et dicunt: Nostrum est quod effunditis, nobis crudeliter subtrahitur, quod inaniter expenditis. *Ibid.*

4. Magna stultitia est, quod alius per sapientiam bona multiplicat, et alius per stultitiam dissipat. Super Ecclesiasten, cap. 11.

5. Pecunia temere profusa, facultatum saepe detrimentum attulit. Homil. 20 ex Divers. in Matth.

6. Abusus est, ultra necessitatem facta impensa. Lib. 1 Parall., cap. 26.

7. Prodigalitas, eroganda et non eroganda profudit in eas res, quae mollas sunt omnino aut brevem habituram memoriam. Lib. 8 de Nugis curial., cap. 2.

8. Cum benevolentiae comparanda causa sis prodigus, non tanta studia assueperis eorum quibus dederis, quanta eorum odia quibus ademeris. *Ibid.*

9. Paris periculi est, facultates recondere, et erogare prodige. Tract. de Computet. et complacentia.

10. Per fas neasque crescere affectans, pecuniae per avaritiam parens est, per ambitum prodigas. Lib. 1, epist. 11 ad Montium.

SENTENTIAE PAGANORUM.

11. Prodigus in erogando exuperat, in capiendo deficit. Lib. 2 Ethic. ad Nicomach., cap. 7.

12. Prodigalitas in dando quidem, et non in capiendo exuperat, in capiendo autem deficit. Prose.

13. Prodigalitas igitur illa duo non nimium

simul persistunt: non est enim facile nulla ex parte capientem cunctis donare.

44. Cito tanquam dolentur patrimonium privatorum hominum erogantium, qui quidem et prodigi sunt. *Ibid.*, lib. 4, cap. 1.

45. Prodigus est, qui ubi non decet, impendit et plura quam deceat, et cum minime deceat. Lib. 1 Magnorum moralium, cap. 24.

46. Non possunt non prodige vivere, qui aliena bona sperant, dum effundunt sua. Orat. 53, Philipp. 14, num. 13.

47. Multi patrimonium effuderunt, inconsulto largiendo: quid stultius, quam quod libenter facias, curare ut id diutius facere non possis? Lib. 2 de Offic., num. 54.

48. Habenda est ratio rei familiaris, quam quidem dilabi sinere, flagitiosum est. *Ibid.*, num. 64.

49. Mentitur prodigus liberalem: multi enim sunt, qui non donant, sed projiciunt: non voco liberalem, pecuniae suae iratum. Epist. 120.

PRODIGIUM.

Etymologia. Prodigia, quod porro dicant, id est, futura praedicant, dicta sunt. Lib. 25 de Crit. Dei, cap. 8.

Prodigium appellatum est, quasi perordicium, quod porro dicit, porro significat, et aliquid futurum portendat. Tract. 16 super Joann.

SENTENTIAE PATRIUM.

1. Deus tentatur, cum signa et prodigia flagrantur, non ad aliquam salutem, sed ad solam experientiam desiderata. Lib. 10 Confessionum, cap. 55.

2. Quisquis adhuc prodigia, ut erodit, inquirat, magnum est ipse prodigium: qui mundo credente non credit. Lib. 22 de Civitate Dei, cap. 8.

3. Opera Dei insulata qui non credunt, nulla facta prodigia debent credere: neque enim ipsa si usitato naturae curriculo gignerentur, prodigia discerentur. *Ibid.*, lib. 42, cap. 26.

PRODITIO.

Definitio. Proditio est quaedam deceptio facta contra dominum vel familiares suos, in damnium rerum vel personarum, aut manifestationem secretorum eorum. Part. 2, tit. 4, cap. 22.

Proditio est, cum aliquis amicitiam ad alium simulat, ut ipsum decipiat. In Speculo animae, cap. 4.

Dicitur. Proditio fit tribus modis: primo in rebus et dominis; secundo, in capiendis vel occidendis personis; tertio, in revelandis secretis. Part. 2, tit. 4, cap. 22.

Proditio. Hinc oriuntur maxima odia, scandala, homicidia, latrocinia, civitatum et regnorum exterminia. Part. 2, tit. 4, cap. 22.

SENTENTIAE PATRIUM.

1. Voluit Christus prodigi, voluit ab apostolo suo tradi, ut in si a socio proditus fueris, moderate leras. Lib. 5, super Luc., cap. 6, in illud: Vocavit discipulos suos.

2. Proditio magnum scelus est, summe odium et Deo et hominibus. Prose.

3. Nil ita nocet humane quieti, et bono communi, sicut proditio. Part. 2, tit. 4, cap. 22, § 5.

4. O! quod hodie Judaei, qui esculo adulationis proximum tradunt, et sic ultimo laqueo se suspendunt eterne damnationis. Serm. in die Parasceves.

5. Per severitatem et misericordiam Dei, tribulationum flagellis solet perfidia castigari. Lib. 2 contra Iul. Peltinam, cap. 83.

6. Facta est traditio a Patre, facta est traditio a Filio, facta est traditio a Juda. Una res facta est, sed quae res discernit Patrem tradentem Filium, scilicet Filium tradentem, et Judam discipulum, tradentem Magistrum suum? Quia hoc fecit Pater et Filius in charitate, fecit autem hoc Judas in prodicione. Tract. 7, super epist. Joann., cap. 4.

7. O iniqua lingua et dolosa! o iniqua proditio! o pessima diaboli studia, quae homines illaqueare procurat. Serm. 29 ad Fratres in creta.

8. Delestabilium hominum consuetudo est, mala vota tegere, ut latentem ad effectum possint eorum consilia pervenire. Super Psalm. xvi, vers. 13.

9. Nichil interest quos tradat, cum Deus tradi permittat, quos dispoit coronari: nec illi gloria est facere, quod fecerit Judas. Epist. 55 ad Cornelium Papp., cap. 1.

10. Judas tradidit Christum ex avaritia, quem Judaei tradiderunt ex invidia. Super Hymn. Passionis, ad Vesperas.

11. Proditior multipliciter dicitur: qui propter timorem non defendit veritatem, et qui eum taceat; qui crimen alterius sibi soli notum, manifestare non erubescit; qui malitiose circumvenit alium, et callide seducit, ut in periculum salutis trahat; qui rem sibi commissam exponit hostibus; qui iussa veritatis contemnit; qui secretum sibi commissum, impudenter revelat. In Decret. Gratiani.

12. Turpe tibi est, hostem dolis ferire, non vicibus. Epist. 2 ad Romanos.

13. Proditior pacem pollicetur, ut graviora bella exerceat: ridet ut mordeat: manum offert, ut ex improvise interficiat. Lib. 3, super Hierem., in Proemio.

14. Adulator et proditor videntur amicitiae verba

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

S. ANTONIN.

CICERO. 36. Non tam ut proxim, caesis elaborare soleo, quam ut ne quid obsim. Lib. 2 de Oratore, num. 295.

37. Non omnibus dormio, nec omnibus servio. Lib. 7, epist. 24 ad Galium.

38. Contemnuntur hi, qui nec sibi, nec alteri prosunt. Lib. 2 Offic.

SENeca. 39. Hominibus prodesse natura jubet: sive sint servi, sive liberi, ingeni an libertini, quid refert? De beata vita, cap. 24.

40. Hoc ab homine exigitur, ut prosit hominibus: si fieri potest, multis: si minus, paucis: si minus, proximis: si minus, sibi. *Ibid.*, cap. 30.

41. Si quis de se bene meretur, hoc ipso aliis prodest, quod illis profuturum parat. *Ibid.*

42. Quid magnificenti erat multis prodesse, si nemo deciperet? Lib. 4 de Benef., cap. 1.

43. Quaedam prosunt, nec obligant. Lib. 2 de Benef., cap. 18.

44. Generosi animi et magnifici est, juvare et prodesse. *Ibid.*, lib. 3, cap. 15.

45. Salus est prodesse etiam malis propter bonos, quam bonis desse propter malos. *Ibid.*, lib. 4, cap. 28.

46. Solet plus prodesse, si pauca precepta sapientiam teneas, sed illa in promptu tibi et in usu sunt, quam si multa quidem didiceris, sed illa ad manum non habeas. *Ibid.*, lib. 7, cap. 1.

47. Alteri vivas oportet, si vis illud vivere. Epist. 48.

48. Nemo non cum alteri prodest, sibi profuit: virtutum omnium in ipsis est, recte facti, felicis marces est. Epist. 81.

49. Quam tutum est et non nocere cui debeas prodesse? Epist. 95.

50. Prosumt inter se boni: exercent enim virtutes, et sapientiam in suo statu continent. Epist. 109.

51. Non prodest tantum sapiens sapienti, sed et sibi ipsi. *Ibid.*

52. Prodese est, animum secundum naturam moxera virtute sua, aut ejus qui morebitur. *Ibid.*

53. Nichil tam utile est, quod in transitu prosit. Epist. 2.

54. Amabilis est Deo, si in hoc illum imitaberis, ut velis omnibus prodese, et nulli nocere. De Quator vit.

Vide etiam tit. Charitas, sent. 77; Gratia Dei, sent. 164; Praecepta, sent. 22, 23, 29, 36, 37; Princeps, sent. 58.

PRODIGALITAS.

ARISTOTEL. Etymologia. Prodigalitas dicitur a Graecis appella-

tur, quae latino nomine vix satis exprimi potest, nisi profusionem appellemus. Prose.

Sic Graeci *dawros*, vocant, quos vel prodigos, vel profusos appellamus. Lib. 4 de Moribus, cap. 1.

Definitio. Prodigalitas est incontinentia, et ob intemperantiam pecuniarum prodigatio.

Prodigi sunt, qui epulis, et visceralionibus, et iumentibus laborum, venationumque apparatus pecunias profundunt, ut memoriam brevem aut nullam sint relicti. Lib. 2 de Offic., num. 55.

Differentia. Inter liberalem et prodigum hoc interest, quod liberalis sit is, qui et pro facultatibus, et quas in res oportet, sumptus facit: qui autem modum transiit, prodigus est. Lib. 4 de Moribus, cap. 1.

SENTENTIAE PATRIUM.

1. Qui nescit regere suum censum, onere suo mergitur. Lib. 10, epist. 82 ad Verellensem Ecclesianam.

2. Non sis prodigus dator, nec tenar ad largiendum. Epist. 62, ad Henric. Savonem. archiepisc.

3. Clamant nudi, clamant famelici, conqueruntur et dicunt: Nostrum est quod effunditis, nobis crudeliter subtrahitur, quod inaniter expenditis. *Ibid.*

4. Magna stultitia est, quod alius per sapientiam bona multiplicat, et alius per stultitiam dissipat. Super Ecclesiasten, cap. 11.

5. Pecunia temere profusa, facultatum saepe detrimentum attulit. Homil. 20 ex Divers. in Matth.

6. Abusus est, ultra necessitatem facta impensa. Lib. 1 Parall., cap. 26.

7. Prodigalitas, eroganda et non eroganda profudit in eas res, quae mollas sunt omnino aut brevem habituram memoriam. Lib. 8 de Nugis curial., cap. 2.

8. Cum benevolentiae comparanda causa sis prodigus, non tanta studia assuequeas eorum quibus dederis, quanta eorum odia quibus ademeris. *Ibid.*

9. Paris periculi est, facultates recondere, et erogare prodige. Tract. de Computet. et complancta.

10. Per fas neasque crescere affectans, pecuniae per avaritiam parens est, per ambitum prodigas. Lib. 1, epist. 11 ad Montium.

SENTENTIAE PAGANORUM.

11. Prodigus in erogando exuperat, in capiendo deficit. Lib. 2 Ethic. ad Nicomach., cap. 7.

12. Prodigalitas in dando quidem, et non in capiendo exuperat, in capiendo autem deficit. Prose.

13. Prodigalitas igitur illa duo non nimium

simul persistunt: non est enim facile nulla ex parte capientem cunctis donare.

14. Cito tanquam dolentur patrimonium privatorum hominum erogantium, qui quidem et prodigi sunt. *Ibid.*, lib. 4, cap. 1.

15. Prodigus est, qui ubi non decet, impendit et plura quam deceat, et cum minime deceat. Lib. 1 Magnorum moralium, cap. 24.

16. Non possunt non prodige vivere, qui aliena bona sperant, dum effundunt sua. Orat. 53, Philipp. 14, num. 13.

17. Multi patrimonium effuderunt, inconsulto largiendo: quid stultius, quam quod libenter facias, curare ut id diutius facere non possis? Lib. 2 de Offic., num. 54.

18. Habenda est ratio rei familiaris, quam quidem dilabi sinere, flagitiosum est. *Ibid.*, num. 64.

19. Mentitur prodigus liberalem: multi enim sunt, qui non donant, sed projiciunt: non voco liberalem, pecuniae suae iratum. Epist. 120.

PRODIGIUM.

Etymologia. Prodigia, quod porro dicant, id est, futura praedicant, dicta sunt. Lib. 25 de Crit. Dei, cap. 8.

Prodigium appellatum est, quasi perordicium, quod porro dicit, porro significat, et aliquid futurum portendat. Tract. 16 super Joann.

SENTENTIAE PATRIUM.

1. Deus tentatur, cum signa et prodigia flagrantur, non ad aliquam salutem, sed ad solam experientiam desiderata. Lib. 10 Confessionum, cap. 55.

2. Quisquis adhuc prodigia, ut erodit, inquirat, magnum est ipse prodigium: qui mundo credente non credit. Lib. 22 de Civitate Dei, cap. 8.

3. Opera Dei insulsi qui non credunt, nulla facta prodigia debent credere: neque enim ipsa si usitato naturae curriculo gignerentur, prodigia discerentur. *Ibid.*, lib. 42, cap. 26.

PRODITIO.

Definitio. Proditio est quaedam deceptio facta contra dominum vel familiares suos, in damnium rerum vel personarum, aut manifestationem secretorum eorum. Part. 2, tit. 4, cap. 22.

Proditio est, cum aliquis amicitiam ad alium simulat, ut ipsum decipiat. In Speculo animae, cap. 4.

Dicitur. Proditio fit tribus modis: primo in rebus et dominis; secundo, in capiendis vel occidendis personis; tertio, in revelandis secretis. Part. 2, tit. 4, cap. 22.

Proditio. Hinc oriuntur maxima odia, scandala, homicidia, latrocinia, civitatum et regnorum exterminia. Part. 2, tit. 4, cap. 22.

SENTENTIAE PATRIUM.

1. Voluit Christus prodigi, voluit ab apostolo suo tradi, ut in si a socio proditus fueris, moderate leras. Lib. 5, super Luc., cap. 6, in illud: Vocem discipulos suos.

2. Proditio magnum scelus est, summe odium et Deo et hominibus. Prose.

3. Nil ita nocet humane quieti, et bono communi, sicut proditio. Part. 2, tit. 4, cap. 22, § 5.

4. O! quod hodie Judaei, qui esculo adulationis proximum tradunt, et sic ultimo laqueo se suspendunt eterne damnationis. Scrm. in die Parasceves.

5. Per severitatem et misericordiam Dei, tribulationum flagellis solet perfidia castigari. Lib. 2 contra litt. Petilian., cap. 83.

6. Facta est traditio a Patre, facta est traditio a Filio, facta est traditio a Juda. Una res facta est, sed quae res discernit Patrem tradentem Filium, scilicet Filium tradentem, et Judam discipulum, tradentem Magistrum suum? Quia hoc fecit Pater et Filius in charitate, fecit autem hoc Judas in prodicione. Tract. 7, super epist. Joann., cap. 4.

7. O iniqua lingua et dolosa! o iniqua proditio! o pessima diaboli studia, quae homines illaqueare procurat. Scrm. 29 ad Fratres in creta.

8. Delestabilium hominum consuetudo est, mala vota tegere, ut latentem ad effectum possint eorum consilia pervenire. Super Psalm. xvi, vers. 13.

9. Nichil interest quos tradat, cum Deus tradi permittat, quos dispoit coronari: nec illi gloria est facere, quod fecerit Judas. Epist. 55 ad Cornelium Papp., cap. 1.

10. Judas tradidit Christum ex avaritia, quem Judaei tradiderunt ex invidia. Super Hyman. Passionis, ad Vesperas.

11. Proditio multipliciter dicitur: qui propter timorem non defendit veritatem, et qui eam taceat; qui crimen alterius sibi soli notum, manifestare non erubescit; qui malitiose circumvenit alium, et callide seducit, ut in periculum salutis trahat; qui rem sibi commissam exponit hostibus; qui iussa veritatis contemnit; qui secretum sibi commissum, impudenter revelat. In Decret. Gratiani.

12. Turpe tibi est, hostem dolis ferire, non vicibus. Epist. 2 ad Romanos.

13. Proditio pacem pollicetur, ut graviora bella exerceat: ridet ut mordeat: manum offert, ut ex improvise interficiat. Lib. 3, super Hierem., in Proemio.

14. Adulator et proditor videntur amicitiae verba

habere, sed plena sunt veneno mortifero. Super *Psalm.* cxxxix, vers. 8.

15. Pacem labii promittis, et corde venenum tenes. Super *Psalm.* cxxix, vers. ultimo.

16. Proditor dat signum oculi cum veneno doli. Super *Marc.*, cap. 14, super illud: *Vigilate et orate.*

17. Proditor osculo pacem promittit, sed dedit. Lib. 2 de *Cleastro ariano*, cap. 16.

18. Proditor labet mel in ore simul apiti, et aculeum in cauda. Super *Isai.*, cap. 7.

19. In turri potentiam regnat proditor simul et adulatio. *Ibid.*

20. O puniende voci temeritas! o supplicium voluntatis! proditoris verba funduntur, de quaestu pacta tractantur. *Homil.* de *Prodit. Juda.*

21. Lupi, vigilante pastore, ovibus nocere non possunt: traditores vero nec ovibus, nec pastoribus parcunt. *Proser.*

22. Nunquam servus cum inimico domini sui impune poterit habere consortium: nos miles cum imperatore sui hosti, sine pacto potest intrare cotestium. *Homil.* 44, et *Verus loctis super Malth.*

23. Proditoris obsequia benignitate sunt, nihil habentes fixum ac solidum, sed arrogantia pleni. *Homil.* 8, super 2 *Tim.*

24. Nihil detestabilius est nota proditoria in milite. *Epist.* 69 ad *Hadulph.* *Andegavor.* *episc.*

25. O detestanda proditoria! Judas osculo tradidit, et tu verbo. *Ibid.*, epist. 85 ad *Eugen.* *episc.*

26. Christus proditor quidem ductus est ad supplicium, sed proditor currit ad laqueum. *Homil.* 20 de *Avartia.*

BENEFICENTIA PAGANORUM.

27. Omnium est communis inimicus, qui proditor est: nemo enim unquam sapiens proditori credendum pulsavit. *Orat.* 6 in *Verrem*, lib. 1, art. 2. Vide etiam *tit. Christianus*, sent. 197; *Chreton*, sent. 45; *Clericus*, sent. 68; *Judas*, per totum; *Osathan*, sent. 49; *Societas*, sent. 3, 4.

PROFECTUS.

BENEFICENTIA PATRIUM.

1. Quantifilibet quisque profecerit, nemo est qui doceat non egrot dum vivit. *Lib.* 4 *Offic.*, cap. 1.

2. Quanto excellentius quisque proficiunt, tanto majores habent causas formidinis et tremoris, ne de ipsius proficitatis augmentis mens sibi bene conscia, et laudis avida, fiat immunda vanitate, dum sibi videtur clara virtute. *Lib.* 7, epist. 84 ad *Demetrium*.

3. Tunc profectus adest, si quod agendum est, cum Dei voluntate agatur. Super *Epist.* ad *Rom.*, cap. 4, in illud: *Obsecram si quomodo.*

4. Ad majora mentem, nisi pietas puritasque non producit. De *Moris. Manich.*, cap. 7.

5. Multum in hac vita ille profectus, qui quam longe sit a perfectione justitiae, proficiendo cognoscit. De *Spiritu*, et *lit.*, cap. 96.

6. Quanto amplius proficiamus, tanto amplius ascendimus: qui enim non ascendit, descendit: et qui non proficit, deficit. De *Spiritu et unitate*, cap. 52.

7. Tormenta animi non sentit in Ecclesia, qui non proficit, putat enim quia pax est: sed incipit proficere, et tunc videt in qua praesura sit: quia cum crevisset herba et fructum fecisset, tunc apparuerunt et zizania. Super *Psalm.* xxxix, versat. 2, in Praefatione.

8. Quantumcumque hic profecerimus, nemo dicat, Sufficit mihi, iustus sum: qui hoc dixerit remansit in via, non novit pervenire: ubi dixerit, Sufficit, ibi haesit. Super *Psalm.* lxxxv, versu ultimo.

9. Cum coeperit homo Christianus cogitare proficere, incipit pati linguas adversantium: quicunque illas nondum passus est, nondum proficit: quicunque illas non patitur, nec conatur proficere. Super *Psalm.* cxx, in *enarrat.*

10. Sicut omnis qui deficit non descendit, sed cedit: sic omnis qui proficit, ascendit. Sed si sic proficit ut non superbiat, si sic ascendit ut non cadat: si autem proficiendo superbiat, ascendendo iterum cedit. Super *Psalm.* cxvii, vers. 4.

11. Proficite, fratres mei, disculite vos semper sine dolo, sine adulatione, sine palpatione. *Proser.*

12. Proba et te ipsum tu ipse: et semper tibi displiceat quod es, si vis pervenire ad quod nondum es, nam ubi tibi placuisti, ibi remansisti: et autem dixeris, Sufficit, peristi.

13. Semper adde, semper ambula, semper profice, semper ascende: noli in via remanere, noli retrocedere, noli deviare.

14. Remanet qui non proficit, retrocedit qui ad ea revolvitur unde jam abscesserat, deviat qui apostat.

15. Melius est claudens in via, quam cursor praeter viam. De *Verbo Apost.*, serm. 15.

16. Non tibi debet videri animus sicut corpus crescendo, cum astate proficere: proficiendo astra ad virtutem pervenit. De *Quaest. antea*, cap. 16.

17. Cum puer proficit laudabiliter, ad virtutem proficere dicitur. *Ibid.*

18. Quicquid anima cum astate proficit, compeque rationis, fit, non nihil videtur fieri major, sed melior. *Ibid.*

19. In hac vita quantumcumque profectus sit, longe abeat ab illa perfectione similitudinis, quae idonea erit ad videndum Deum. *Epist.* 6.

20. Tanto efficimur similiores Deo, quanto ma-

gis in ejus cognitione et charitate proficiamus. *Ibid.*

21. Deum time te deficiatis, amate ut proficiatis. *Epist.* 30.

22. Non proficiatis in malis, ne perveratis a bonis. *Lib.* 3, cap. 40.

23. Currimus cum proficimus, dum sanitas nostra in proficiantibus currit. De *Perfect. just.*, cap. 20.

24. Proficientiam est via, quamvis bene proficientes dicantur perfecti viatores. De *Nat. et grat.*, cap. 42.

25. Qui bene audit, deficit et proficit: deficit iniquitatis, proficit veritatis. De *Discipl. christ.*, cap. 43.

26. Hocno tanto magis vel minus proficit, quanto in Scripturis sanctis magis minusve proficit. *Lib.* 4 de *Doct. christ.*, cap. 5.

27. Minuitur in vita proficientiam, quod in vita consumitur perfectiorum. *Tract.* 41, super *Joan.*

28. Non ideo tibi videatur ex alto deficere, quia te vult Deus ab imo proficere. *Ibid.*, tract. 52.

29. Non proficit quod perfectum est. *Tract.* 4, super *Epist. Joan.*

30. Dicitur proficere in te charitas, quia tu in ea proficis. *Ibid.*, tract. 9.

31. Profectus animae, profectus humilitatis est. *Serm.* 2 *Exercitationum*.

32. Unicusquisque diu opus considerans, adice aliquid priori, et festina, ut fiat melior. *Ibid.*

33. Profice in virtutibus, ut propinquus fias angelorum. *Ibid.*

34. Melius est paulatim proficere, extirpans a tempore paulatim omnem consuetudinem voluptatum, ne forte ubi acervatim omnes simul voluptates irritaveris, turbam tentationum tibi ipsi inducas. *Proser.*

35. Quando vero unius viti victor evaseris, ad alterum te accinge, et sic omnes voluptates tempestive superabis. *Epist.* 181 ad *Chilonem*.

36. Errat facilitate, qui non curat quo rectus sit. *Epist.* 181 ad *Chilonem*.

37. Unda bonus proficit, inde invidus labescit. *Ibid.*, verbo *Opus*.

38. Via quicumque in bonum transit, nisi ex malo. *Ibid.*, verbo *Vix*.

39. Sicut patris est gaudere in storum profectibus filiorum, ita et filiorum est augmentum patris sui laeta reputare. *Serm.* de *S. Placido*.

40. Tu homo cum proficis, non quando, nec quantum vis proficis, sed te necitante tunc moderatur profectus, tua vis disponitur. *Homil.* 2, super *Mariano*.

41. Proficere proficitis est. *Serm.* 2 *Vigil. Natal.*

42. Quomodo ais, proficere possum, qui fructu proficientis invidio? si dolos quod invidis, sentis, sed non contentis: passio est quomodo sananda, non actio condemnanda. *Serm.* 40 super *Cont.*

43. Quanto quis ad altiora profecerit, tanto gravius, si corruerit, colliditur. *Serm.* de *Canticis Ezech.* *regis*.

44. In via vita non progredi, retrogredi est. *Serm.* 2 *Purif. B. M.*

45. Quanto quis plus proficit, eo minus eo reputet proficere. *Serm.* de *Quatuor modis curandi*.

46. Si quis usque ad supremum exercitii spiritualis gratum pervenerit, aliquid ei de primi gradus imperfectione relinquitur, ut vix sibi primum videatur adeptus. *Ibid.*

47. Minime oportet sistere gressum, et retroficere: sed tota humilitate credendum et propinquum est, ne forte egressus se Christus elonget. *Serm.* de *Trabus cordis*.

48. Nunquam iustus arbitrat se comprehensisse, nunquam dicit, Satis est: sed semper currit, atque iustitiam. Ita ut si semper viveret, semper quantum in se est iustior esse contendere, semper de homo in melius proficere totis viribus conaretur. *Epist.* 253 ad *Abbat. Carianum*.

49. Nolle proficere, deficere est. *Ibid.*

50. Proficere, curare est: ubi proficere, ibi et currere desinis: ubi vero non currere, ibi et deficere incipis. *Ibid.*

51. Quomodo proficis, si jam sufficis tibi? *Lib.* 2 de *Carist.* ad *Eugen.* *Pap.*

52. Si in profectu es, hoc ipsum jam profectio age. De *Vita solit.*

53. Qui proficere studet, semper invenit quo crescat, et per dies singulos seipso melior fiat. De *Ordine vite*.

54. Satis delicate se palpat, qui vult sine labore magno, studioque continuo, vel vicia superare, vel virtutes acquirere. *Ibid.*

55. Si tu vis proficere, non respicias quid mali faciant alii, sed quid boni ipse facere debeat. *Ibid.*

56. Haec est utique magna virtus, et summa securitas, quando et pie visis, et tamen plus attendis quae desunt tibi, quam quae obtinuisse videris. *Serm.* 4 super *Qui habebat*.

57. Quanto sapiens plus proficit, tanto plus se despiciit. *Serm.* 19 in *Hexon.*

58. Religiosus debet semper proficere, et introcedere, ut proficiendo ad altiora valeat pervenire. *Tit.* 4 *Doct.*, cap. 1.

59. Frustra profectus virtutum sine oratione speratur. In *Speculo discipuli*, part. 2, cap. 1.

60. Praclarum est rennari meliora, et quo quidem ad virtutem utilis fuerit, eo plus in eo aeternitatis reponere. *Homil.* 2 de *Festis Paschali.*

5. BONAV.

5. CYRILLOS
ALEX.

S. ELIADOC.

61. Operetur eos, qui volunt cum multis profectibus vitam degere, neque gloriam appetere, neque cum multis congressi, neque crebro prodire, neque illis conari, neque multum loqui. De Profect. spiritali, cap. 96.

MONYTES
CARTHUS.

62. Quanto quis in virtutibus amplius proficit, tanto probabilius potest cognoscere se esse in charitate. Super Epist. S. Petri, cap. 1, art. 1.

63. Cum habeat vitam ad aliam, in ea non proficere est deficere. Super Apocal., cap. XIII, art. 23.

64. Quo religiosus persona, plus proficit, tanto robustius Deo virtutibusque inhaeret, et in perseveranti proposito radicatur. De Profect. monast., art. 5.

65. Ars artium est vivere Deo, et compendiose proficere. Ibid., art. 20.

66. Ibi quisque incidit deficienti periculum, ubi proficendi postpositum appetitum. De Mortificat. virgine, art. 6.

67. In schola virtutum, in claustris, in congregatione devota non proficere, est deficere atque corrumpi. De Profect. spiritali, art. 3.

68. Fac quod in te est, ut proficias, neque cito senesce per gratiam facile, quod per naturam fuit difficile. De Profect. charit., art. 4.

S. GOROTI.

69. Impossibile est hominem in eodem statu semper permanere; sed aut peior fit, aut melior. Doctrina 12.

S. RUPERTI.

70. Ne decipiaris, o homo, impossibile enim est sine timore Dei proficere. Ad Monachos, parones. 39.

S. EUSEBII
EMILI.

71. In tenebris residemus, si promovere cessamus. Homil. 1 ad Monachos.

72. Quanto plus proficimus, quanto plus humiliemur: quia tanto plus humiliati fuerimus, tanto plus proficimus. Ibid., homil. 3.

73. Ille bene proficit, qui quotidie sic agit, quasi semper incipiat: augmenta meritorum, incitantem debent esse profectuum. Ibid.

74. Profectus profectibus servant, et lucra herent. Ibid.

75. Si periculosus est quotidie non accessisse, quanto periculosius est non accessisse? Ibid., homil. 9.

S. FRANCIS
ASSISIENSIS.

76. Fratres incipiamus et proficimus, quia nunc usque parum proficimus. Apud D. Bonavent. in cap. ix. Luc., super illud Psalm. LXXVI. Dixi: Nunc exi.

GLOS. ORD.

77. Certum est, quod cum eo qui fructificat et crescit, semper habitat Deus. Super Iohann., cap. 16.

78. Nemo quantum profecerit, nisi inter adversa cognoscit. Super Job, cap. 33.

79. Ad proficiendum non movet pedem, nisi charitas: ad cadendum superbia. Super Psalm. CXX.

80. Omnipotens Deus interiora discernens, ipsis spiritualibus profectibus modum ponit, ut ex hoc homo quod apprehendere constat, et non valet, id illis se non elevet, quo jam valet. Lib. 12 Moral., cap. 2, num. 2.

81. Sancti viri quo altius apud Deum virtutum dignitate proficunt, eo subtilius indignos se esse deprehendant: quia dum proximi luci sunt, quicquid eos in seipsis latebat, inveniunt. Ibid., lib. 32, cap. 1.

82. Virtutes profectuum in notitia ceterorum hominum, quasi suavitate fragrant odorum. Ibid., lib. 35, cap. 13.

83. More viatorum nequaquam debemus aspicere quantum jam iter egimus, sed quantum superest, ut peragamus. Ibid., lib. 22, cap. 5.

84. Boni inde proficunt in bono proficunt, unde de malo tentantur: mali autem inde ac majus malum deficient, unde de bono gloriantur. Ibid., lib. 34, cap. 17.

85. Non recte proficiunt, qui quotidie de bonis ad meliora non proficiunt: ascendere enim meritis virtutum quotidie, ad meliora proficere est. Lib. 3, in I Reg., cap. iv.

86. Hoc praecepit homo divinum habet, ut sibi proficendo beneficiat: ne igitur tempus, in quo divinus evadere possis, negligas. Orat. 16 ad Subditos.

87. Ne propterea glorieris, quod malis praesentior esse videaris: sed eo potius nomine discrucieris, quod a bonis supereris. Et hab. apud D. Iohann. Damasc., lib. 13 Parallela, cap. 49.

88. Non cito ad majora progreditor, qui etiam parva formidat. Epist. 14 ad Celantium.

89. Nihil in sancto proposito, otio deterius est, quod non solummodo non acquirit nova, sed etiam parata consumit. Protee.

90. Sanctae vite ratio processu gaudet et crescit, cessatione torpescit et deficit.

91. Quotidianis ac recentibus virtutum incrementa mens instauranda est, et vivendi hoc iter, non de transacto, sed de reliquo metendum.

92. Tandem non relinquitur retro, quando ad priora contondimus: ad illa ceteris stare, descendimus: nostrumque non progressu, jam reverti est: si volumus non redire, currendum est. Epist. 1 ad Demetriad.

93. Nunquam tuta est humana fragillitas: et quanto magis virtutibus crescimus, tanto magis timere debemus, ne de subtilibus corruamus. In Regula, cap. 27 de Fide.

94. Age, curre, festina. Age, ut in hac spiritualitate proficias: cave, ne quod accepisti, incautus et negligens custos amittas: curre, ut non

S. GERON.
MAGNUS.

negligas: festina, ut celerius comprehendas. Ibid., cap. 30 de Penitentia.

95. Quantumvis proficimus, semper nobis major profectus aperitur. Lib. 42, super Ezech., cap. XII, super illud: Et ingressus intrinsecus.

96. Felix est, qui quotidie proficit, qui non considerat quid heri fecerit, sed quid hodie faciat, ut proficiat. Super Psalm. LXXXIII, vers. 6 Ascensionem in corde suo.

97. Sicut qui sanctus est, quotidie proficit, ita qui peccator est, quotidie deficit. Ibid.

98. Felix ille, qui crescit quotidie; qui senescit etate, et senescit virtute. Super Psalm. XCI, vers. ultimum.

SECO A S.
VICIORS.

99. Quatuor modis proficitur: in se, juxta se, supra se, sub se. In te est animus; juxta te proximus; super te Prelatus; sub te subditus. In te proficis, per bonam vitam; in proximo, per doctrinam; in Prelato, per admonitionem; in subditis, per correctionem. Lib. 3 de Claustro animae, cap. 9.

SECO CARO.

100. Non quid sis, sed quid esse velis, attendit: si tamen tu quantum potes satagas, ut quod adhuc esse non cospicis, esse merearis. In Soliloq. de Archa animae.

S. CROCI.
MAX.

101. Boni semper de bono in melius proficiunt: charitas enim aut proficit, aut deficit. Super Gen., cap. XXVI.

S. AUGUSTI.
MAGN.

102. Recedentes a castris diaboli, quanto magis proficimus, tanto amplius insidiantur eis demones et per se, et per suos. Ibid.

S. AUGUSTI.
MAGN.

103. Felix est anima, quae aromatis virtutum condita, in lacu corporis degens, quotidie proficendo, perenni vire reservatur. Ibid., cap. 50.

S. AUGUSTI.
MAGN.

104. Plus ad hoc studio, quod in te est, ardentius curre. Epist. 14 ad Polycarpum.

S. AUGUSTI.
MAGN.

105. Debemus ad virtutum studia irremissa cura, ac solitudine nosmetipsos semper extendere, ipsaque nos jugiter exercitiis occupare; ne cessante profectu, confestim diminutio subsequatur: quia in uno eodemque statu mens manere non valet; id est, ut vel augmenta virtutum curvat, vel detrimenta sustineat. Protee.

S. AUGUSTI.
MAGN.

106. Non acquisitis enim iniquis est. Collat. G Abbat. Theodor., cap. 14.

S. AUGUSTI.
MAGN.

107. Quantum quis lenitate ac patientia cordis proficit, tantum in corporis puritate proficit. Collat. 12 Abbat. Chrocomiti, cap. 6.

S. AUGUSTI.
MAGN.

108. Quanto magis profecerit mens humana, tanto se inimplerentem inspicit. Collat. 23 Abbat. Theome, cap. 20.

S. AUGUSTI.
MAGN.

109. Qui se proficere solet, non superbiat: qui vero cognoscit se non proficere, sed a bonis deficere, tantum corrigat se, et non desperet. Homil. super illud Isaiam 62, Gaude, Sion, etc.

S. AUGUSTI.
MAGN.

110. Festina quo tendis, quo properas perveni: curruntis gressus non retrahat inimicus. Veloces sequere, tardiores attrahat, pigros desere, fortiores fortiter imitare. Sermon de Fide, spe et charitate.

S. AUGUSTI.
MAGN.

111. Cum procedis, congregata custodi. Gradus 27.

S. AUGUSTI.
MAGN.

112. Noli cum in oratione perduras, dicere: Nihil profeci: jam enim satis profecisti. Ibid., gradus 28.

S. AUGUSTI.
MAGN.

113. Nihil turpius, quam in spirituali nolle proficere. Lib. 1, homil. à ad Monachos.

S. AUGUSTI.
MAGN.

114. Si non proficis in spirituali, necessario deficiis: si non ad sanctiora progredieris, cetero retrocedis. Ibid., homil. 5.

S. AUGUSTI.
MAGN.

115. Nulla pretereat dies, in qua unusquisque se melior non evaserit. Ibid., homil. 9.

S. AUGUSTI.
MAGN.

116. Quanto quisque amplius proficetur, tanto sibi novatius cautius esse vivendum. Ibid., homil. 10.

S. AUGUSTI.
MAGN.

117. Ibi deficienti periculum incidimus, ubi appetitum proficendi revocamus. Lib. 2 ad Manachos, serm. 6.

S. AUGUSTI.
MAGN.

118. Quanto quisque a conatu proficendi defecerit, tanto longius a proposito recedit. Part. 1 de Regione claustr., tract. 1, reg. 1, art. 1.

S. AUGUSTI.
MAGN.

119. Quisquis non semper ad meliora proficit, mox in negligentia prioris viae cadit. Protee.

S. AUGUSTI.
MAGN.

120. Ibi quoque incidit deficienti periculum, ubi amissis proficendi appetitum. Ibid., tract. 2, reg. 2.

S. AUGUSTI.
MAGN.

121. Sicut condemnatus est qui in voluntate vitiosa permansit, ita reprehensibilis est qui proficere non studet. Protee.

S. AUGUSTI.
MAGN.

122. Ubi enim proficendi conatus deponitur, deficienti periculum subitur. Ibid., tract. 2, reg. 2, art. 6.

S. AUGUSTI.
MAGN.

123. Impossibile est quempiam tantum proficere, ut proficere esse non possit. Lib. 2 de Tent. relig., cap. 3.

S. AUGUSTI.
MAGN.

124. Nemo proficere unquam potuit, qui non prius ordine debito inciperet. De Vanit. et invid. hum. vite, cap. 4.

S. AUGUSTI.
MAGN.

125. Profectus hominis, domus Dei est: nec a se potest quidquam, sed a Domino. Lib. 2 de Sermon. bono, cap. 5, sent. 3.

S. AUGUSTI.
MAGN.

126. Quarecumque velociter ad profectum tendunt, sine dubio celeriter finiuntur: sicut herbarum, quae tanto festinatus perunt, quanto celerius crescunt. Protee.

S. AUGUSTI.
MAGN.

127. At vero contra, arbores alia radice funditis florent durandius, quia gradatim ad profectum perveniunt. Ibid., cap. 33, sent. 4.

S. AUGUSTI.
MAGN.

128. Natura nostra (inveniens adhuc mortalitatem) mutabilis, etiam si ad summam quiete studio provehatur, semper tamen sicut polse habere que

recidat, ita potest habere quo creseat. Serm. 1 *Quadr.*

129. Inter profectum gradus nullus est, qui non semper melior esse debeat. Serm. 6 *Quadr.*

130. In rebus divinis otiosi quis multum proficiat, semper sibi superesse intelligat quod quaerat. *Prose.*

131. Qui se ad id, in quod tendit, pervenisse praesumat; non quaesita reperit, sed in inquisitione deficit. Serm. 9 *de Nativit.*

132. Qui non proficit, deficit; et qui nihil acquirit, nominaliter perdit. Serm. 8 *de Passione Domini.*

S. NILUS. 133. Quanto magis proficit, tanto magis te abesse a perfectione intelliges. *Patres.* 29.

PETR. BLES. 134. Dum adhuc tu profectus es, nunquam te perfectum existimas. Epist. 137 *ad Alexandr. de S. Athana.*

S. PROSPER. 135. In hac vita, tibi per fidem bene vivendo profecturus, honorum operum quadammodo passibus ambulamus: in futura autem pervenientes ad speciem, jam non erit quo velut proficiendo ulterius ambulamus, sed ipsam speciem ad quam per fidem spacialiter ambulando pervenimus, inassequabili delectatione videbimus. Lib. 1 *de Vita contemplat.*, cap. 6.

136. Qui cum Deo suo unitus est spiritus factus, nihil aliud agit semper, aut cogitat, nisi unde clarior se nobilior fiat. *Thom.*, lib. 3, cap. 17.

137. Quis non eo ipso proficit, quo proficere alium cupit? *Ibid.*, lib. 3, cap. 23.

RICHARD. A S. VICTORE. 138. Amanti devoto nunquam sufficit quod habet, nec magnam reputat quod egerit, quia inopem se reputat. Part. 2 super *Cant.*, cap. 14.

S. THOMAS AQUINAS. 139. Nemo repente fit summus, quia unusquisque recto vivens toto tempore vite suae proficit, ut ad summum perveniat. *Contra retrahentes ab ingressu Relig.*, cap. 7.

THOMAS A KEMPIS. 140. Tanto quisque in virtutibus proficit quanto acrius sua vicia odit se vincit. Modit. 21 *de Humilit.*, cap. 3.

141. Tantum proficitur, quantum vobis vicia inulceris. Lib. 1 *de Institutione Christi*, cap. 25.

142. Non reputes te aliquid proficere, ubi omnibus inferiorum te esse sentias. *Ibid.*, lib. 2, cap. 2.

143. Tanto plus proficit in virtutibus, et sapientior erit, quanto humilior superioribus se submittit. In *Dialog.* Novit.

144. Qui proficere vult, omni die incipere debet. *Ibid.*, cap. 3, sect. 2.

SENTENTIA FAGANORUM.

CICERO. 145. Volasse, non iter fecisse diceres. Orat. 52 *Philipp.* 10, num. 41.

146. Si quid proficere vis, ne recusa quo minus ob res externas amans et fatuus habearis. In suo *Enchirid.*, cap. 18.

147. Signa proficietis sunt, neminem reprehendere, neminem laudare, neminem culpare, nihil de seipso predicare, quisi aliquid sit, aut aliquid sciat. *Ibid.*, cap. 72.

148. Nunc viri proficientis vitam tibi sumet ac quidquid tibi visum fuerit optimum, ea lex sit inviolabilis: at si quid laboriosum, aut auae, aut gloriosum, aut ignominiosum ingruerit, momento tum adesse discrimen. *Ibid.*, cap. 75.

149. Qui non potest in melius proficere, superest ut recidat in deterius. *Commentar.* 1, aphorism. 3.

150. Persevera ut exipisti, et quantum petas prepara. Epist. 4.

151. Experimentum tui profectus capias, non oratione, nec scripto, sed animi firmitate. Epist. 20.

152. Vigilandum est, nisi properamus, relinquimur. Epist. 108.

153. Magna pars est profectus, velle proficere, Epist. 108.

154. Tantum ad virtutem adicies, quantum ex voluptate abstraxeris. *De Moribus.*

Vide etiam tit. *Arrigere sibi*, sent. 56; *Crescere*, per totum; *Gloria vana*, sent. 208; *Incipere*, sent. 1, 49; *Infirmus*, sent. 116; *Iniquitas*, sent. 19; *Invidia*, sent. 11; *Melior*, sent. 36, 58; *Mortuum*, sent. 42; *Perfectio*, sent. 28, 29, 34, 35, 36; *Perseverantia*, sent. 60, 61; *Praedicatio*, sent. 54, 85; *Religiosus*, sent. 80, 86, 87; *Scriptura sacra*, sent. 86; *Tractio*, sent. 24; *Via*, sent. 34; *Virtus*, sent. 73.

PROMISSIO.

Definitio. Promissio est deliberata et spontanea fidei obligatio, de re possibilis grataque promissaria.

SENTENTIA FAYACI.

1. Nihil promittis inhonestum, aut si promissis, tolerabilis est promissum non facere, quam facere quod turpe sit. Lib. 3 *Offic.*, cap. 12.

2. Cum impetraveris quod petisti, ingrati est tardare promissum. Lib. 1 *de Cui et Abel.*, cap. 7.

3. Qui promittit aliquid, spem debet afferre promissi, ut promissis fides deficiat. Lib. 1, super *Luc.*, cap. xi in illud: *Quis vestrum habens amicum, etc.*

4. Mendacium valde gravissimum est, cum mentimur ea quae promissimus. Super *Apoc.*, cap. 14.

5. Nunquam tibi credet tunc series cautionis. Lib. 1 *de Sacramentis*, cap. 2.

EPICLETUS. 6. Standum est promissis; aut oportet abstinere te a promissis, aut promissa non frustrari. *Ad Imperat. Constantium.*

S. AUGUST. 7. Fidelis homo credens promittenti Deo, fidelis Deus est exhibens quod promissit homini. Super *Psalm.* xxxiii, conc. 1 vers. 4.

8. Promissio, cum redditur res, iam fit superna: nam aequum reddatur quod promittitur, necessaria est ipsa promissio, ne promissum sibi obliviscatur, cui promittitur. Super *Psalm.* lxxiii, vers. 3.

HYPOCRIT. 9. Promissio Dei est rata, certa, fixa, inconcussa, fidelis, et omni dubitatione carens, quae consolatur afflicto. Super *Psalm.* lxxviii Praefat.

10. Quidquid promissit Deus, indignis promissit, ut non quasi operibus merces promitteretur, sed gratia a nomine suo gratia daretur. Super *Psalm.* cix in praefat.

11. Multo melius est non promittere, quam fidem promissam non adimplere. Serm. 62 *ad Frat.* in *eremo.*

12. Non omnia Deus qui praedicat, promittit: promittit autem quae ipse facturus est. Epist. 120, cap. 19.

13. Fides quando promittitur, etiam hosti servanda est, contra quem bellum geritur. Epist. 205.

14. Observa quod praecipit, ut invenias quod promissit. Tract. 33, super *Joan.*

15. Nondum tamen iam quod promissum est, sed venturam speramus: fidelis est autem qui promissit, non le follet: tantum tu noli deficere, sed expecta promissionem. Tract. 4 super *epist. Joan.*

16. Quod nobis promittit Deus, inassequabili dulcedo est. *Ibid.*, tract. 7.

17. Non promittit Deus, et facis tu: potest autem recte dici, quia quae promissit tu, facit Deus. Quando enim promissit, nisi faciat Deus, inanis est promissio tua: Dei autem promissio non pendet ex te, sed ex illo. Homil. 47 *ex Quinquaginta homilium*, cap. 1.

18. Se promittit, qui promittit, *Ibid.*, homil. 29, cap. 2.

19. Ideo imita te Deus dare dispositit, prius pollicetur, ut ex promissione devotio excitetur: sicque quod gratis daturus erit, devota oratio promoveatur. Homil. 4 super *Missa.*

20. Non sis citus ad promittendum, non ad reddendum tardus. Serm. 42 *ad Hilaric. Sevon. archiepisc.*

21. Magna quidem divina promissio, sed longa valde dilatio, et molestia expectatio est. *In Declaratione.*

22. In promissione velox, in exhibitione mendax. *De interiori domo*, cap. 32.

6. Standum est promissis; aut oportet abstinere te a promissis, aut promissa non frustrari. *Ad Imperat. Constantium.*

7. Fidelis homo credens promittenti Deo, fidelis Deus est exhibens quod promissit homini. Super *Psalm.* xxxiii, conc. 1 vers. 4.

8. Promissio, cum redditur res, iam fit superna: nam aequum reddatur quod promittitur, necessaria est ipsa promissio, ne promissum sibi obliviscatur, cui promittitur. Super *Psalm.* lxxiii, vers. 3.

9. Promissio Dei est rata, certa, fixa, inconcussa, fidelis, et omni dubitatione carens, quae consolatur afflicto. Super *Psalm.* lxxviii Praefat.

10. Quidquid promissit Deus, indignis promissit, ut non quasi operibus merces promitteretur, sed gratia a nomine suo gratia daretur. Super *Psalm.* cix in praefat.

11. Multo melius est non promittere, quam fidem promissam non adimplere. Serm. 62 *ad Frat.* in *eremo.*

12. Non omnia Deus qui praedicat, promittit: promittit autem quae ipse facturus est. Epist. 120, cap. 19.

13. Fides quando promittitur, etiam hosti servanda est, contra quem bellum geritur. Epist. 205.

14. Observa quod praecipit, ut invenias quod promissit. Tract. 33, super *Joan.*

15. Nondum tamen iam quod promissum est, sed venturam speramus: fidelis est autem qui promissit, non le follet: tantum tu noli deficere, sed expecta promissionem. Tract. 4 super *epist. Joan.*

16. Quod nobis promittit Deus, inassequabili dulcedo est. *Ibid.*, tract. 7.

17. Non promittit Deus, et facis tu: potest autem recte dici, quia quae promissit tu, facit Deus. Quando enim promissit, nisi faciat Deus, inanis est promissio tua: Dei autem promissio non pendet ex te, sed ex illo. Homil. 47 *ex Quinquaginta homilium*, cap. 1.

18. Se promittit, qui promittit, *Ibid.*, homil. 29, cap. 2.

19. Ideo imita te Deus dare dispositit, prius pollicetur, ut ex promissione devotio excitetur: sicque quod gratis daturus erit, devota oratio promoveatur. Homil. 4 super *Missa.*

20. Non sis citus ad promittendum, non ad reddendum tardus. Serm. 42 *ad Hilaric. Sevon. archiepisc.*

21. Magna quidem divina promissio, sed longa valde dilatio, et molestia expectatio est. *In Declaratione.*

22. In promissione velox, in exhibitione mendax. *De interiori domo*, cap. 32.

23. Magna promittere, et exigua persolvere, est potius supplicio dignum, quam premio. Lib. 2 *de Profectu Relig.*, cap. 22.

24. Ille revera non decipitur, qui promissa complebitur. Super *Psalm.* lxxvi vers. 2: *Et non sum decipitur.*

25. Quodcumque commodum in remuneracionem quis promiserit, promissi solutionem solum oportebit. Et hab. in *Decretis Gratiani*, part. 2, causa 12, quast. 2, can. *Quodcumque.*

26. Stultis vanisque promissionibus, nullus a corde Christiano dari debet accessus, sed primis titillationibus obviari debet. *Prose.*

27. Mandat enim est diabolus, et his qui sibi obtemperant, multa se daturum promittit. *De festo et tent. Christi*, cap. 6.

28. Tardus promitte, et cito promissa porrige. *De perfectione monachi.*

29. Magna promissum, majora promissa sunt nobis: servemus haec, suscipimus ad illa. In suis *Opuscul.*

30. Magna promissit, qui magna precipiendo docuit; ut magnitudine muneris ad fortitudinem incitaret laboris. Lib. 3 *In Reg.*, cap. 5, super illud: *Liberabit vos de manu Philistinum.*

31. Cum infirmi fortia promittunt, non est expertum robur animi, sed confusio discretionis. *Ibid.*, lib. 4 super illud: *Quis potestis vobis regem.*

32. Si consideremus quae et quanta sunt, quae nobis promittuntur in caelis, vilescunt animo omnia quae habentur in terris. Homil. 37 super *Evang.*

33. Saepe se acturos mala repromittunt, et revocare promissa, quasi perjurium incursum non satagunt. Lib. 5 in 1 *Reg.*, cap. 4.

34. Periculosae promittitur, quod adhuc in aeternis potestate est. Epist. 14 *ad Celsam.*

35. Facile ex amico inimicum facies, cui promissa non reddas. *Ibid.*

36. Contuplicato furore Christi promissa redduntur. Epist. 26 *ad Panmach.*

37. Non sponsor in crimine est, si ille cui repromittitur, indignum se fecerit sponsione, praesertim cum proponatur ovis promittentis. Lib. 6 super *Eszech.*, cap. 20 super illud: *Haec dicit Dominus Deus, etc.*

38. Deus misericors est in promittendo, et verax in exhibendo. *De Alley. in Lut.*, super *Margrifaes*, vers. ultimo.

39. Tanta Dei promissionum est magnitudo, tantumque excellentia, ut ea quae nobis promissa sunt humanum transcendunt rationem. Homil. 36 super *Gen.*

40. Mos est Dei, ut polliceatur quidem, non au-

S. DONAT. 6. DONAT.

CASEIODOR. 7. CASEIODOR.

COCYLI TOLET. 4. COCYLI TOLET. 4.

S. CYPRIAN. 8. CYPRIAN.

S. EPHEM. 9. EPHEM.

S. FRANCIS. ASSESIAN. 10. FRANCIS. ASSESIAN.

S. GREGORIUS. MAGNUS. 11. GREGORIUS. MAGNUS.

S. HIERONYMUS. 12. HIERONYMUS.

S. HIERONYMUS. 13. HIERONYMUS.

S. HIERONYMUS. 14. HIERONYMUS.

S. HIERONYMUS. 15. HIERONYMUS.

S. HIERONYMUS. 16. HIERONYMUS.

S. HIERONYMUS. 17. HIERONYMUS.

S. HIERONYMUS. 18. HIERONYMUS.

S. HIERONYMUS. 19. HIERONYMUS.

S. HIERONYMUS. 20. HIERONYMUS.

S. HIERONYMUS. 21. HIERONYMUS.

S. HIERONYMUS. 22. HIERONYMUS.

S. HIERONYMUS. 23. HIERONYMUS.

S. HIERONYMUS. 24. HIERONYMUS.

S. HIERONYMUS. 25. HIERONYMUS.

S. HIERONYMUS. 26. HIERONYMUS.

S. HIERONYMUS. 27. HIERONYMUS.

S. HIERONYMUS. 28. HIERONYMUS.

S. HIERONYMUS. 29. HIERONYMUS.

S. HIERONYMUS. 30. HIERONYMUS.

tem continuo promissionem implet, sed exerceat iustorum patientiam, atque sic adimpleat promissa. *Prose.*

41. Hæc vera fides est, non attendere ea quæ videntur, etiamsi omnino sint adversa promissioni, sed solum promittentis potentiam. *Ibid.*, homil. 64.

42. Diabolus nulla pollicetur, non ut det, sed ut potius accipiat. Homil. 13 super *Matth. Oper. perf.*

43. Melius est non promittere et facere, quam promittere et mentiri. Homil. 40, super *Matth. Oper. imperf.*

44. Da quod exigo, et accipe quod promitto : imple quod jubeo, et posside quod dispono. *Prose.*

45. Quid observant promittitur, si contemnent premium dispensatur? Homil. 1 in *Dictionem Joan. xv* : Vos amici mei estis.

46. Promittitur familiaritatis sublimitas officiorum favore comparanda, cum Domino certa negotio copulatur : promittit enim et exigit, sublimat et subijcit. *Ibid.*, homil. 2.

47. Magni sponsoris rara ut plurimum fides est. In *Collat.*, serm. de *Reliquis sanctis domus*, part. 2.

48. Ethica regna est, quia non omnia simul semper promissa solvenda, si forte aut accepto damnosa, aut periculosa sint promittenti. *Prose.*

49. Ipso jure certum est, ut nulla promissio, que tempem sui tristem habeat exitum, impleatur. Lib. 3 de *Nuptiis curial.*, cap. 11.

50. Quisquis promittit, debitor est, et veritatis urgente sententia, sponsionis fidem compellitur adimplere. *Ibid.*

51. Inter promittere et polliceri hoc interest : quod promittimus rogati, pollicemur ultro. Lib. 1 de *Differenti.*, different. 1.

52. Firma sit sacramenti tui fides, hæc bonum quod spondidisti : non sis in verbis facilis, et in opere difficilis. *Prose.*

53. Non facile aliquid promittas, sine consideratione virtum nihil voveas, quod non potes facere non polliceris. Lib. 2 de *Synonymis*, cap. 10.

54. Tolerabilis est a virtute sine sponsione desistere, quam post promissionem a virtute deliberatione languescere. Sermon. de *SS. Trinitate*.

55. Comprehendi non potest quod promittitur, nisi custodiam fuerit quod jubetur. Sermon. 9 de *Jejun. septimo mensis*.

56. Magna debet esse in promissione discretio : inanis enim promissio multoties de familiaribus amicis sibi comparat inimicos. Epist. 51 ad *Joan. Episc. Sarriden.*

57. Semper in amicitia minus pollicendum,

amplius prestandum. Lib. 2, epist. 7 ad *Abbat. Malicens.*

58. Vis, immo crisis tibi reddi, quod tibi promittitur a proximo : et putas a Deo non exigi quod promittitur Deo? Lib. 6, epist. 15, ad *Priores*.

59. Multi in promissione honesta sunt veloces, in exhibitione mentaces. Lib. 3 de *Vitis contempl.*, cap. 10.

60. Nemo veraciter spondet alteri, quod prestare non potest sibi. Super *Psalin.* cxxxv, vers. 3.

61. Non se probat promissionibus Dei credere, qui non sic agit, ut possit ad promissa a Deo premia pervenire. Lib. 3 ad *Eccles. cathol.*

62. Magis es debitor, quia propositio sanctitatis majora promittis : et ideo plus tolerabis supplicii, quia minus solveris sponsionis. *Prose.*

63. Et tu specie professionis grandia specie polliceris, et rebus nulla restituis : falsarii criminis reus es, Deo cuncta mentiris. *Ibid.*, lib. 4.

64. Promittit mundus temporalia et parva, et servit ei aviditate magna : ego promitto annua et æterna, et torpescunt mortalium corda. Lib. 3 de *Imit. Chr.*, cap. 3, sect. 2.

65. Melius est profecto non promittere, quam promissa fœdare. Homil. 3 de *Promissis*.

66. Obligatus legitima debili est sine dubio pœctore, qui convincitur Domine aliquid promississe. *Ibid.*

67. Debitum Deo et promissum minus, non est in tempore prolongandum. *Ibid.*, homil. 4.

SENTENTIE PAGANORUM.

68. Rem tibi promissam, certo promittere noli. Lib. 1 *Distichor.*, metr. 25.

69. Quod prestare potes, ne bis promiseris ulli. Lib. 1 *Distichor.*, metr. 45.

70. Non promissa servanda sunt ea, que sint iis quibus promiseris inutilia : nec si plus tibi noceant, quam illi prosint cui promiseris. Lib. 1 de *Offic.*

71. Illis promissis non standum esse, quis non videt que coactus quis metu, aut decipitur dolo promiserit? *Ibid.*

72. Etiam si quid singuli temperibus adduci hosti promiserint, est in eo ipso fides conservanda. *Ibid.*

73. Est ius etiam bellicum, fidesque jurjurarandi sæpe cum hoste servanda. *Ibid.*, lib. 3.

74. Non debet ratum esse, quod actum est per vim. *Ibid.*

75. Promissa semper servanda sunt, que nec vi, nec dolo facta sunt. *Ibid.*

76. Quidquid promiseris facito. In *Diets Sapient. ex Grecis*, dict. 6.

SENeca.

77. Magna promissis, exigua video. Epist. 109.

78. Cum consideratione promitte, plenus que promiseris, præsta. De *quatuor virtut.*

79. Prinsquam promittas, delibera : et cum promiseris, facias. De *Moribus*.

Vide etiam tit. *Hereticis*, sent. 54 ; *Monitionem Dei*, sent. 12 ; *Monitionem*, sent. 74 ; *Ysidorus*, sent. 40 : *Propositum*, sent. 23 ; *Prudentia*, sent. 5 ; *Virtutes Theolog.*, sent. 56 ; *Volunt.*, sent. 30, 52, 53, 56, 92.

PROPHETIA.

A. THOMAS AQUINAS.

Etymologia. Propheta dicitur, quasi procul videns, et dicitur a Phanos, quod est videre. Super 1 *Cor.* xiv, lect. 1.

S. AUGUST.

Definitio. Propheta est homo ultra humanas conjecturas futura prænuuntians. Lib. 16 contra *Frustrum*, cap. 18.

CASSIODOR.

Propheta est inspiratio divina, que eventus rerum aut per facta, aut per dicta quorundam immobilis veritate prænuuntiat. In *Prologo super Psalm.*, cap. 1.

TROJAN A. REPP.

Propheta est sanvis dictio, celestis doctrine favos et dulcia divini eloqui mella componens. *Ibid.*

S. VALD. EPISC.

Propheta est rerum futurarum certa predicatio, vel absconditarum predictio. Super *Levitic.*, cap. xix.

S. BERNARD.

Propheta est predicatio futurorum, id est, eorum que post erunt, præsignificatio. Lib. 4 ad *Advers. Hereticos*, cap. 37.

A. THOMAS AQUINAS.

Propheta est quedam apparatus ex revelatione divina eorum que sunt procul. Super *Epist.* ad *Rom.*, cap. xii, lect. 2.

Propheta est visio, seu manifestatio futurorum contingentium, seu intellectum humanum excedentium. Super 1 *Cor.*, cap. xiv, lect. 1.

Propheta est quoddam clarum lumen intellectus certo divinitus immissum, et menti propheta per modum transeuntis impressionis inherens. 2, 2, quest. 171.

SENTENTIE PATRUM.

S. BERNARD.

1. Hæc est consuetudo prophetis, ut que futura sunt, vel quasi presentia, vel quasi facta dicantur. Lib. 1 de *Fide ad Gratianum*, cap. 7.

2. Quanto excellentior propheta numero prophetas, tanto magis sequatur humilitatem. Super *Psalin.* cxviii, serm. 10, vers. 8.

AATHANAS. RAGUS.

3. Que a prophetis prospecta sunt, necessarium est ea esse : neque fieri potest, ut aliter sint, quam ipsi prævident : nam si ea que licet, non prævident, iam propheta non essent. *Prose.*

4. Id pro certo haberi debet, prophetas non solum legum esse magistros, ut que præcipiunt

fieri debeant, sed rerum quoque futurarum indices esse.

5. Siquidem noster quod dicitur, ideo quid sit : sed quia id futurum est, ideo ab illis predictur : nec fieri potest quod propheta mentiantur, cum vere videant. De *Passione et cruce Domini*.

6. Multa prædicantur instinctu quodam, et impulsu spirita nescientium : sicut Casphas nescivit quid dixit, sed cum esset pontifex, prophetavit. Lib. 4 de *Trin.*, cap. 17.

7. Si quis propheta est, sine dubitatione cognoscit, nec admonitione opus habet, quia omnia iudicat, et a nemine iudicatur. Epist. 102.

8. Minus est propheta, qui rerum que significantur sola ipsa signa in spiritu per rerum corporum imagines videt. *Prose.*

9. Et magis propheta, qui solo ærum intellectu præditus est.

10. Sed et maxime propheta, qui utroque præcedit, ut videt in spiritu corporalium rerum significativas similitudines, et eas vivacitate mentis intelligit. Lib. 12 de *Genesi ad litt.*, cap. 9.

11. Magis ad mentem pertinet propheta, quam ad istum spiritum, qui modo quodam proprio vocatur spiritu, vis animæ quædam mente inferior, ubi corporalium rerum similitudines expræimuntur. *Ibid.*

12. Deus prius per prophetas, deinde per seipsum, postea per apostolos locutus est. Lib. 11 de *Civit. Dei*, cap. 3.

13. Tanquam præterita narrantur, que futura prophetantur, quoniam que ventura erant, jam in presentia dei velut facta erant, que certa erant. *Ibid.*, lib. 17, cap. 18.

14. De Christo prophetas divine ille dignissimi processerunt, que in illo non sicut a patribus adhuc creduntur implenda, sed jam demonstrantur impleta. *Ibid.*, lib. 22, cap. 6.

15. Non est propheta veri Dei, qui oblata divinitus visa, vel solo corpore, vel etiam illa parte spiritus videt, que corporum capiuntur imagines, et mente non videt. *Contra Advers.*, cap. 23.

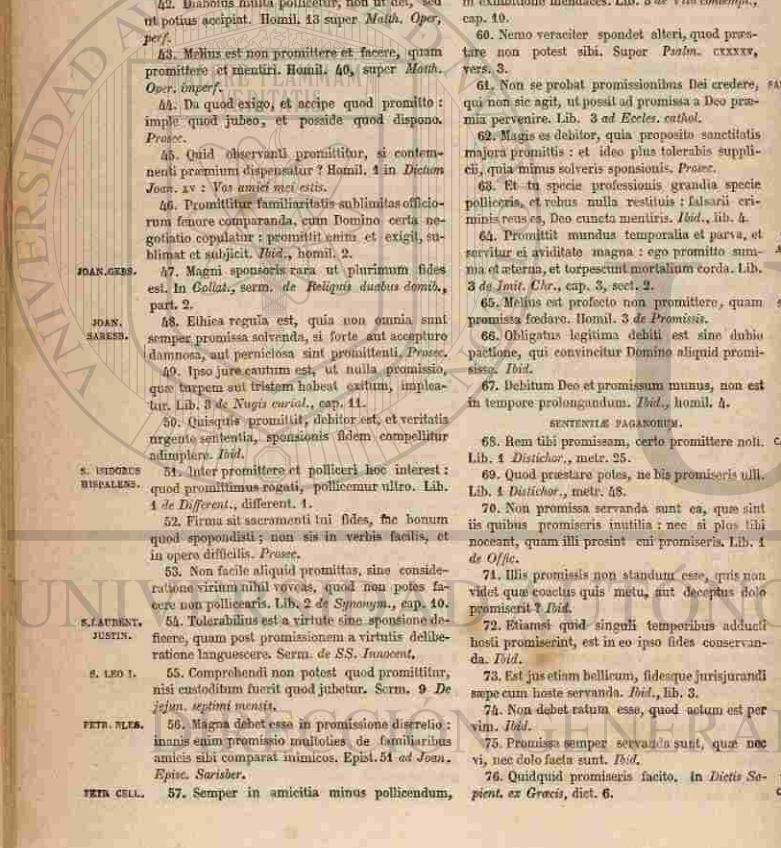
16. Fides venturi Christi habitabat in prophetis venturum pronuntiantibus Christum. Lib. 1 contra *Advers.*, leg. cap. 17.

17. Christus erat Dominus prophetarum, impletor prophetarum, sanctificator prophetarum, sed et propheta. Tract. 24 super *Joan.*

18. Cum prophetis erat Verbum Dei, et propheta Verbum Dei : meruerunt priore tempore prophetas afflitos et impletos verbo Dei, meritum nos prophetam ipsum Verbum Dei. *Ibid.*

19. Prævidens Christus impios quosdam futuros, qui miraculis ejus calumniarentur, magis

S. AUGUST.

JOAN. GRES.

JOAN. SAREED.

S. ISIDORUS HISPALENS.

S. LAURENT. JUSTIN.

S. LEO I.

PETR. NILES.

PETR. CELL.

FAVILLIN.

TROJAN A. REPP.

S. VALD. EPISC.

CATO PAT.

QUEST.

S. BERNARD.

AATHANAS. RAGUS.

PRÆSENTIUM GOVERNAT.

artibus ea attribuendo, propheta ante premisit. *Ibid.*, tract. 35.

26. Nullus propheta sine verbo Dei prophetat. *Ibid.*, tract. 24.

21. Si Christus nihil prophetaret, propheta non discoreret. *Ibid.*

S. BERNARD. 22. Sermo a propheta, consilium a sapiente querendum est. Epist. 8, ad Brunanem Cokeniensem.

S. BONAV. 23. Prophetæ sub figura vel velamine loquebantur triplici de causa: propter rei immensitatem, propter audientium indigentiam, propter exercitacionem. Super *Psalm.* xxviii.

24. Prophetia est ocularum. Super *Joan.*, cap. i in illud: *Prophetae tu?*

S. CLEMENS PAPA. 25. Quid in presenti seculo propheta gloriosus? Lib. 1. *Recognit.*

26. Sepe fama vulgi, prophetia speciem tenet. *Ibid.*, lib. 3.

S. EPHEM. 27. Verus propheta cum constanti ratione ac intelligentia loquitur: omnia sana mente, et ex Spiritu sancto alienis. Hæres. 18, contra *Phryganas*.

GLOSS. ORD. 28. Prophetia non necessitatem eorum facit, quæ prædicat, sed signum est præsentie Dei. Super illud *Matth.* 1: *Ut adaptaretur.*

S. CYPRIAN. MAGNUS. 29. Cum aliquid ostenditur, vel auditur, si intellectus non tribuitur, prophetia minime est. Lib. 11 *Moral.*, cap. 12.

30. Prophetia dicta est, quia futura prædicat: quando de præterito, vel presenti loquitur, rationem suis nominia amittit. Homil. 1 super *Esach.*

31. Usus prophetica locutionis est, ut prius personam, tempus, locumque describat, et postmodum dicere mysteria prophetie incipiat. *Ibid.*, homil. 2.

32. Sicut nos corporalia, sic propheta sensu spiritualia aspicunt: eisque illa sunt presentia, quæ nostræ ignorantie absentia videantur. *Ibid.*

33. Illi qui prophetia spirita replentur, per hoc quod aperte nuntiant de se, et non nunquam de se verba tanquam de aliis proferunt, indicant quia non propheta, sed Spiritus sanctus loquitur per prophetam. *Proec.*

34. Pro eo quod per prophetas sermo illi, ipsi loquantur de se, et pro eo quod inspirante Spiritu sancto loquantur, idem Spiritus sanctus per ipsos loquitur de ipsis. *Ibid.*

35. Consuetudo prophetie est, nunc ista, nunc illa conspiciere, et ab aliis in aliud subito verba derivare. Homil. 7 super *Esach.*

36. Qui prophetia spiritu plenus est, a vitiis proximi mala immanentia, bona studendo, declinat. *Ibid.*

37. Officium prophete est, ventura prænuntiare, nec non etiam ostendere. Homil. 3 super *Evang.*, super illud *Joan.* 1: *Non sum Propheta.*

38. Prophetia tribus modis fit videlicet, verbis, factis, et somniis. Super *Septem Psalm.* *Psalm.* vii.

39. Ad excelsum prophetie ministerium venit, qui ad celestia gaudia, quæ prædicat, mentem erigit, et ad ea amando assuevit, quæ loquendo monstrat. Lib. 4 in *I Reg.*, cap. 5, super illud: *Cessavit autem propheta.*

40. Prophetia mystica dicere, non solum verbis, sed etiam rebus consueverunt: plana profert, sed alta signare. *Ibid.*, lib. 5, cap. 1.

41. Prophetie spiritus prophetarum mentes non semper irradiat. Lib. 2 *Dialogi*, cap. 21, verbo *Prophetia. Proec.*

42. Quis dum Omnipotens Deus prophetia spiritum aliquando dat, prophetarum mentes elevat in celestium, dum aliquando subtrahit, eas custodit in humilitate.

43. Ut accipientes prophetie spiritum inveniant quid de Deo sint, et prophetia spiritum non habentes cognoscant quid sint de semetipsis. *Ibid.*

44. Recte propheta dicitur, non quia prædicat ventura, sed quia prodit occulta. Homil. 1 super *Esach.*

45. Spiritus prophetie nec semper, nec eodem modo prophetas animum tangit. *Ibid.*

46. Aliquando prophetie spiritus prophetis deest, nec semper eorum mentibus presio est: quatenus cum hunc non habent, se hunc agnoscunt ex dono habere cum habent. *Ibid.*

47. Omnis prophetia amigmatibus involvitur, et præcis sententiis, cum de alio loquitur, transit ad aliud. Lib. 5 super *Isaiam*, cap. xvi super illud: *Emittit opum.*

48. Summa prophetia est assidua mortis cogitatio. Super *Gen.*, cap. xxvi.

49. Mos est prophetarum omnium, de non factis ut de factis loqui: quia mentis oculis vident quæ post multorum annorum curricula sunt futura. Homil. 10, super *Gen.*

50. Prophetia venit quidam pictores sunt virtutis ac malitie: describunt enim peccatorum, justum, penitentem, stantem, cadentem, surgentem, et titubantem. Exposit. in *Superscript.* *Psalm.* 1.

51. Prophetarum ora, Dei sunt os et tale os nihil dicit obiter, et extra rem. Homil. 2 de *Verbis Isaiæ.*

52. Prophetia alia est ex præsentia, quæ impletur solummodo Dei operatione, et immutabilis est: alia ex iudicio operum, quæ impletur

hominum administratione, et mutabilis est. Homil. 1 super *Matth.* *Oper imperf.*

53. Sicut nubes bajulant pluviam, et effundunt eam super terram: sic propheta, qui nubes dicuntur, accipiunt verba a Deo, et effundunt super rationabilem terram. *Ibid.*, homil. 26.

54. Propheta sobria mente, et modesta et firma, quæ loquitur omnia, ut deest, novit. Homil. 20, super *I Cor.*

55. Propheta interpret est, sed Dei. *Ibid.*, homil. 30.

56. Prophetia etiam apud incredulos ignominia vocat, estimationem vero et commodum maximum habet. *Ibid.*

ACT. VI. 57. Prophetæ universi divino Spiritu repleti, nihil aliud quam de gratia Dei erga justos, et de ira ejus adversus impios, loquuntur. De *Ira Dei*, cap. 22.

S. BASIL. EP. SEN. 58. Prophetæ non passim loquebantur, sed quando placebat ei, qui in ipsis erat Spiritus, facultas nihilominus semper aderat. Homil. 60.

ROBERT. 59. Prophetæ medici quodammodo sunt animarum, et illic semper rei jubentur, ubi languentes sint. Homil. 11 in cap. xv *Hierem.*

S. PIERRES BRUNO. 60. Quoties nobis intonat propheticus clangor, tollis nos in pace cautos, et in prælio reddis invictos. Serm. 14.

HELD. JED. 61. Propheta interpret est Dei, victantis inbus occulta. De *Premis*.

62. Malum virum non est fas esse interpretem Numinis. Lib. de eo, *Quis rerum divinarum hæres sit*.

63. Omnis prophetia ad Christum tendit, et in Christo consummationem accipit. *Medit.* 1 de *Innovat.*, cap. 21.

64. Prophetia semper figuris variantibus loquitur, sed res una in omnibus invenitur. Serm. de *Somno Jacob.*

SENTENTIE PAGANORUM.

PLATO. 65. Divinis verbis utilis Deus, tanquam ministris et oraculo non tantis: ut nos qui audimus, intelligamus eos ipsos minime esse, qui hujusmodi res tantum momenti dicant, sed Deum esse qui illa dicat, et florum hominum ministerio nos alloquatur. *Sygyia in Itale.*

66. Fidei anima, et casta, et sapientia, propheta veritatis Dei est. *Sent.* 421. Vide etiam tit. *Moris*, sent. 203; *Miraculum*, sent. 38; *Psalmus*, sent. 92.

PROPOSITUM.

ETHOLOGIA. Propositum dicitur quasi proprie adunum, quod scilicet debeat quam citius adimpleri.

S. BONAV. DEFINITIO. Propositum est quid proponentis, præ-

cedens res quæ proponitur. Super lib. 4 *Sent.*, dist. 46, art. 1, quest. 4.

PROPOSITUM est mentis statutum absque fidelitatis obligatione, *Vel*, propositum est deliberata voluntas exequendi id, quod electum est ad aliud assequendum.

SENTENTIE PATRUM.

1. Qui declinat a bono proposito, lingua malleo confundit Christum. Serm. in *die Parasceves*.

2. Vos fratres exhortamur in Domino, ut propositum vestrum custodiatis, et usque in finem perseveretis. Epist. 81, ad *Eudox. abbatem*.

3. Nisi in proposito tuo perseveraveris, morieris. Serm. 8 ad *Frates in eremo*.

4. Qui rumpit propositum suum, Christum negat. *Ibid.*, serm. 60.

5. Malum est cadere a proposito, sed pejus est simulare propositum. Serm. 1 de *Comm. vita cleric.*

6. Certi estote, quia non erit inanis labor vester, si in bono proposito proficentibus perseveretis usque in finem. De *Gratia et libero arbitrio*, cap. 23.

7. Fraudem Deo facere videtur, qui proposito spiritalis vitæ relicto, ad sæculum revertitur. In *his Prover.*, verbo *Fraudem*.

8. Quis nos rovecat a proposito nostro, dno sunt: robur incerti operis, et desperatio excedende virtutis. In *his Sentent.*, verbo *Qui*.

9. Boni propositi truncum corruptentes vermes, sunt tentationes intrinsecæ, quæ tanto viciniores sunt, quanto familiariores, qui sæpe sub boni specie bonum propositum corrumpunt. Lib. De *Passione Dom.*, cap. 23.

10. Propositum sanctum non potest latere, quin se manifestet, et amor interior prorumpat in opus. Super *Luce*, cap. 1.

11. Non dat Deus sancta canibus: sed ubi bonum videt propositum, illic salutare sigillum et admirandum imprimi. *Cateches.* 1.

12. Nisi propositum voluntatis nostræ vi teneamus, facile a demonibus diripitur. De *Perfect. spirit.*, cap. 34.

13. Propositum implendi legem Dei, præcedere debet illius meditationem. In *Ancor.* super *Psalm.* 1, vers. 2.

14. Salutaria proposita, quia Deo inspirando concipiuntur, relinquere, magne est imperfectio, infirmitatisque, et remissæ charitatis indicium. *Ibid.*, super *Psalm.* xlix, vers. 15.

15. Illa proposita, quibus nos ipsos plena resignatione voluntatis astrinximus, maximo et diligentissimo adimplere debemus. *Ibid.*

16. Justum est ut sancta proposita quæcumque Deo inspirante concipiuntur, ad effectum perducere, et Deo persolvere laboremus. *Ibid.*

COLLECTOR.

S. ANTONIUS DE PADUA.

S. AUGUST.

V. BIDA.

S. BERNARD.

S. BONAV.

S. CYRILLUS BIEBOSOL.

S. DIACON.

FRANCISCUS TIELM.

S. JOHANNES CHRYSOST.

RUSSO.

S. THOMAS AQUIN.

17. Probatum infirmum et horarum fuisse propositum, nisi illud homo reddere, et ad effectum operis adimplentis perducere studiose laboret. *Ibid.*

18. Quasi secundum aliquem modum Deo qui consecrat et addicit quod firmo proposito se facturam decernit, etiam non omnino sibi necessitatem imponat. *Prose.*

19. Ac proinde quasi mentitur Deo, qui se firmo proposito Deo addictum non prestat. *Ibid.*

20. Minus est nudum desiderium, quam firmum aut forte propositum. *Ibid.*

21. Ingratus proculdubio homo ille iudicabitur, si liberatus a quacunque tribulatione, bonum cordis propositum, quod Deus aspiciat, non studeat adimplere. *Prose.*

22. Quemadmodum si quis in infirmitate gravi positus, propositum bonum faciat, si Dei clementia sanitatem recuperet: Deus autem propositum bonum aspiciens, desiderium implet egrotantis: quis non huiusmodi hominem ut ingratum iudicabit, si postea negligat, que in tribulatione propositum? *Ibid.*, super *Psalm.* lxxv, vers. 42.

23. Cras quod semper promittitur, vix nunquam reperitur, ut bonum quod propositum, differendo non invenitur. Lib. 6 in *I. Regum*, cap. 1, super illud: *Et dixerunt ad eam habitatores.*

24. Quisquis bonum majus subire propositum, bonum minus quod hinc illicitum fecit. Part. 3, *Pastor.*, cap. 1, almonit. 28.

25. Dura sunt que contra usum spiritaliter animo proponimus: et tamen omnes Dei leve est, postquam hoc ferre coeperimus. Homil. 17, super *Ezech.* super illud *Math.* vi: *Intrate per angustam portam.*

26. Tanto audacius nunc mala proponuntur, quanto jam cum robusta juventute seculi, robur exaruit humane conditionis. *Prose.*

27. Tanto difficilius quod male est propositum revocatur, quanto ex laxato vigore spiritus mens carnalis efficitur.

28. In malo proposito reprehensi resistimus, et salubriora majorum consilia insuperabili malo pervicacia vincere conamur. Lib. 4 in *I. Reg.*, cap. 1.

29. Mali malum cito proponunt, et a malo proposito non celatim recipiunt. *Ibid.*, cap. 2.

30. Præmittenda sunt proposita mala, non implenda: sic quippe a proposito desistere, non est vitium levitatis, sed virtus discretionis. *Ibid.*, lib. 5, cap. 4.

31. Ubi honor non est, ibi contemptus est: ubi contemptus, ibi frequens injuria: ubi autem injuria, ibi est indignatio: ubi indignatio, ibi quies nulla: ubi quies non est, ibi mens a proposito sepe deducitur. Epist. 1 ad *Heliodor.*

32. Nihil in sancto proposito otio deterius est, quod non solummodo non acquirit nova, sed etiam parata consumit. Epist. 1 ad *Demetriad.*

33. Coeptum propositum ad finem conserva: quia non inchoasse tantum, sed perfectisse virtus est. Epist. 14 ad *Mauricii filium.*

34. In monasteriis sicut unum propositum, unus et animus est. Super *Psalm.* cxxxiii, vers. 1.

35. Non tam statum, quam propositum respicit Deus. In *Soliloq.*, de *Arrha animæ.* *Prose.*

36. Nec quid sis, sed quid esse velis, attendit: si tamen tu quantum potes satagis, ut quod adhuc esse non coepisti, esse merearis. *Ibid.*

37. Quatuor sunt que revocant a bono proposito: amor voluptatum, ambitio dignitatum, timor asperitatis, diffidentia persistendi. Super *Prov.*, cap. xv.

38. Quatuor sunt que retardant hominum propositum: amor parentum, fiducia longioris vite, multitudo consiliariorum, timor propriæ debilitatis. *Ibid.*

39. Mirabile est de multis, qui multis annis conceptum boni propositi in utero portant, et parere non possunt, quia nolunt. Super *Math.*, cap. viii.

40. Cogitatio de dono sua, et de parentibus, quam revera diabolus immittit sub quadam discretionis specie, multos averit a bono proposito, et multis fuit occasio perditionis. Super *Luce.*, cap. ix.

41. Quid utilitatis habet conditionis dignitas, animi deficiente proposito? Serm. 8, super *Epist.*, ad *Ephes.*

42. Tota merces est propositi, numerus ille innumerabilis manet incoronatus: virginitate quidem habens, sed virginitatis propositum non habens: neque enim Deus acceptum fert, quod fit ex necessitate, sed quod ex proposito recte fit. Homil. super *Psalm.* xcvi.

43. Propositum bonum, malum quoque execret: malum autem opus, bonum propositum condemnat. *Prose.*

44. Bonum opus malum propositum non excusat, malum autem propositum, bonum opus condemnat. Homil. 19, super *Math.* *Oper. inopert.*

45. Dons non secundum honorum operum exercitium, sed juxta factoris propositum coronas largiri solet. Homil. 3 super *I. Cor.*

46. Ex bono proposito gignitur laborum tolerantia. *Grada* 26.

47. Quantumcumque propositum firmum fuerit alioquin boni, si non quotidie innovatur, cito extinguatur. Super *prolog.* *Regule S. Bened.*, cap. 2, text. 9.

48. Ubi propositum bonum derelinquitur, religio minime servatur. *Ibid.*, cap. 2, text. 12.

HUGO A. VICTORE.

HUGOCARD.

S. JOANNES GREGORIUS.

S. JOANNES CLIM.

JOANN. TESTI.

49. Non diu stabiles in sancto proposito consistentes, nisi quotidianis exercitiis fervorem spiritus continue renovemus. Lib. 1, homil. 2 ad *Monachos.*

50. Nemo in sancto proposito stabilis et firmus potest persistere, qui fervorem mentis non quotidie per aliquod exercitium studet innovare. Part. 2 de *Spiritual. exercit. Monachor.*

51. Ad quid sanctum differis propositum de die in diem? Cur hodie non incipis, quod in crastinum proponis? De *Vanit. et miser. humane vite*, cap. 3.

52. Nunquam fuit firmum propositum, quod tam facile potuit amitti. *Ibid.*, cap. 4.

53. Ad boni sanclique propositi habitum non studeat quotidie renovare. *Ibid.*

54. Propositum qui differendo negligit, turpiter amittit. *Ibid.*, cap. 8.

55. Mora mutat propositum, et bonæ voluntatis dilatio frustrat effectum. Orat. 1 in *conventu Abbat. habitis.*

56. Fervor sancti propositi cito nimis amittitur, nisi quotidiano exercitio renovetur. *Ibid.*, orat. 5.

57. Non est verum propositum, quod moræ subit periculum. Epist. 16 ad *Nicol. presbyt. Meritocor.*

58. Animus queritur, et propositum ponderatur. Lib. 6 de *Divin. inst.*, cap. 12.

59. Nihil in sancto proposito otio deterius, quod non solummodo non acquirit nova, sed etiam acquisita consumit. De *Ligno vite. De Timore*, cap. 2.

60. Propositum Monachi proprio arbitrio, aut voluntate susceptum, deserti non potest absque peccato. Epist. 92 ad *Rustic. Narbon. episc.*, cap. 13.

61. Ambigi non potest crimen magnum admitti, ubi et propositum deseritur, et consecratio violatur. *Ibid.*, cap. 15.

62. Persiste in sancto proposito, etiam si tallies in die laboras. In *Speculo spirit.*, cap. 6.

63. Sancti ad honesti propositi dilatio, magis ruina est. Epist. 9, ad *Quantian.*

64. Auget merita virtutis, qui propositum non violat religionis. Apud *D. August.*, sent. 31.

65. Propositi instabilitas perinet ad evagationem mentis. 2, quest. 35, art. 4.

66. Propositum aliquam præ exigat deliberationem, cum sit actus voluntatis. *Ibid.*, quest. 88, art. 1.

67. Omni die renovare debemus propositum, et ad fervorem nos excitare. Lib. 1, de *Imit. Chr.*, cap. 19.

68. Si fortiter proponens sepe deficit, quid ille

qui raro aut minus fixe aliquid proponit? *Ibid.*, cap. 19, sect. 2.

69. Variis modis contingit deserto propositi nostri: iustorum propositum in gratia Dei politus quam in propria sapientia pendet, in quo et semper confidit quidquid arripuit: nam homo proponit, sed Deus disponit. *Ibid.*

70. Si pietatis causa propositum omittitur, facile postea poterit recuperari: si autem tedio animi, aut negligentia faciliter relinquitur, satis culpabile est, et nocivum sentitur. *Ibid.*, cap. 19, sect. 3.

71. Semper aliquid certi proponendum est, et contra illa precipue, que amplius nos impediunt. *Ibid.*

72. O quanta fragilitas humana! nunc propositis cavere, et post horam agis quasi nihil proponis. *Ibid.*, cap. 22, sect. 6.

73. In veritate non est virgo, neque maritata, neque monachus, neque secularis, sed Deus tantum propositum querit. Lib. 3, num. 97.

SENTENTIE PAGANORUM.

74. Necessesse est, qui recte sapit, ad melius propositum se disponere. Lib. 7, *Polit.*, cap. 2.

75. Actionis tam bonæ, quam malæ principium est propositum, et voluntas. Lib. 1, *Magnor. moralium*, cap. 12.

76. Propositum finis non est, sed ad finem tendit. *Ibid.*, cap. 18.

77. Propositum est in eis, que sub actionem cadunt, et eis ipsis, in quibus nostrum sit agere et non agere. *Ibid.*

78. Memor casto propositi tui. Lib. 10, epist. 43, ad *Trojanum.*

79. Inconstans non perseverat in eo quod propositum, sed transit: et in ea que deseruit ac dimovit, fredit et revolvitur. Epist. 20.

80. Vita sine proposito vaga est. Epist. 95. Vide etiam tit. *Dilatatio*, sent. 71; *Mendacium*, sent. 74; *Monachus*, sent. 6; *Novitius*, sent. 43, 44, 59; *Parentes*, sent. 122; *Profectus*, sent. 116.

PROPRIETAS.

Definitio. Proprietas est dominium rei iustis modis questuum. Part. 4, tit. 12, cap. 4, § 6. Proprium illud est, de quo dispensare licet, juxta propriam voluntatem, omni assensu alio circumscripto. In *Speculo disciplina*, part. 1, cap. 4.

Comparatio. Sicut respectivo libit oleum in ecclesia, ubi laudant alii Deum: sic religiosus proprietarius instat respectu hominis libit et fatatur bona monasterii, ubi alii vacant laudibus, et Dei servitio. Tit. 4 *Ductor*, cap. 1.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. HIERON.

IN VITIS PATR.

ARISTOTEL.

PLINUS II.

SENECA.

S. ANTONIUS.

S. BURNAY.

S. DONAT.

SENTENTIAE PATRUM.

- S. AMBROS.** 1. Quibus nihil est proprium, nihil docet. *De Victimis.*
 2. Nemo proprium dicat, quod e communi plusquam sufficit, sumptum, et obtentum est. *Serm. 81.*
- S. ANTONIO.** 3. Religiosi qui proprium tenent, vel extra consentium sine licentia et rationabili causa bona distribuunt, furtum committunt. *Part. 1, tit. 15, cap. 4, § 11.*
- S. ASTERIO.** 4. Habere aliquid proprium repugnat perfectioni religionis. *Part. 3, tit. 16, cap. 1, § 3.*
 5. Vitium proprietatis nulli dubium est, quod sit mortale in religioso. *Part. 1, tit. 14, cap. 10, § 9.*
 6. Nihil omnino tuum est, tu certus es, et omnia tua Domini: quia servas libertam peculium non habet. *Homil. de Cetero iniquitate.*
 7. Nihil est omnino nostrum, sed quodcumque laborum existit, illius manipulo proprium est. *Ibid.*
- S. AUGUST.** 8. Res vestras falso appellatis, quas nec iuste possidetis. *Epist. 48, ad Vincentianum.*
 9. Si privatim quae nobis sufficienter possidemus, non sunt illa nostra, sed pauperum, quorum promotionem quodammodo gerimus, non proprietatem nobis usurpatione damnabili vindicamus. *Epist. 50, ad Bonifacium.*
 10. Nemo sibi aliquid vendicat proprium, sive in vestimento, sive in quacunque re: apostolica enim vita optamus vivere. *Regula 2 ad Clericos.*
 11. Nulli licet in societate nostra habere aliquid proprium, sed forte aliqui habent, nulli licet: si qui habent, faciant quod non licet. *Serm. 1 de Continuata vita clericorum.*
 12. Qui habere voluerit proprium, et de proprio vivere, nec clericus erit. *Ibid., serm. 2.*
 13. Quisquis inventus fuerit habens proprium, non illi permittit, sed delebo eum de tabula clericorum. *Ibid.*
- S. BASILIUS MAGNUS.** 14. Societatem rite perfectissimam appello illam, in qua possessionis proprietatis exterminata est. *In Constit., cap. 18.*
- V. BERA.** 15. Caput est discordia, qui ex communibus propria sibi studeat facere. *In suis Proo., verbo Caput.*
- S. CYPRIANO.** 16. Ne quis presumat aliquid habere proprium, nullam omnino rem, sed nihil omnino; quippe quibus nec corpora sua, nec voluntates licet habere in propria potestate. *In Regula, cap. 33.*
- S. BERNARD.** 17. Propria possidere, saeculari quidem homini medium est, quoniam et non possidere licet: monacho vero, quia possidere non licet, parum malum est. *Epist. 7, ad Adon monach.*
 18. Miserabiliora summa nos monachi omnia hominibus, si pro tuo exiguis tanta patitur

detrimenta: quid insipientia, imo quid insanitia est, ut qui maiora reliquimus, minora (cum tanto discrimine tenemus) Epist. 341.

19. Cui de proprio nihil est, totum profecto quod habet, Dei est: quod autem Dei est, immundum esse non potest. *Tract. de Diligenda Deo, cap. Sed.*

20. Si quis aliquid habet absconsum et proprium, quod a caeteris ignoratur, furtum est, peccatum furti est. *Serm. 48 ad Sororem.*

21. Qui de hoc quod commune est, proprium sibi facit, Judas est, et ponam Iudae sustinebit in inferno. *Ibid.*

22. Duritia et diffidentia non est, cum proprietatem recte contemnitur, nisi poenitentia comiteatur. *In Acolap. pauper., respons. 3, cap. 1.*

23. Propter communia quicumque rem aliquam occulte, sine superiorum assensu recipit, habet, vel ultra, a religiosis delirat licentia, et quidquid habet, male habet. *Prose.*

24. Proprium illud est, de quo dispensare licet iuxta propriam voluntatem, omni assensu alio circumscripto.

25. Non enim pauper, sed dominus reputandus videtur, qui rem quancunque aliis distribuendo, ut libet, sine superiorum auctoritate dispensat.

26. Nulla res quam superior non dederit, aut permisit, est licita proprium abdicanti. *In Speculo Principum, part. 1, cap. 4.*

27. Valde detestabile ac horrendum est vitium proprietatis in religiosis, qui utique evangelicam pauperitatem professi sunt. *Super Acta Apost., cap. 7, art. 5.*

28. Quotiescunque persona religiosa aliquid proprium cupit habere, aut habet, aut aliquid proprio utitur, toties professionem suam laesit, graditur, et valde mortaliter peccat. *De Profeta monast., art. 10.*

29. Attenda religiosus cur terrena reliquerit, nec proprium habet: quantum cor suum a variis distractionibus liberatum et ereptum in Deo suo totaliter occupatur, accendatur, stabilitur, et quietatur. *Ibid.*

30. Quaedam religiosae personae valde insipientes ac culpabiliter habent se, quae licet nil proprium habeant, verumtamen in his quae earum usui conceduntur, non sola necessaria provisione contentae sunt; sed aliqua curiosa atque superflua petunt, procurant et amant: et circa ea tam immoderate allicuntur, ut contractibus, aut consessoribus suis ea vix velint ad modicum tempus concedere: nec sine turbatione, murmuratione, et indignatione patiantur ea sibi a superioribus suis auctori, quod periculum est, et vilis proprietatis valde propinquum. *Ibid., art. 41.*

- S. BONAVENT.** 31. Qui proprium nihil habet, aut sum, quidquid factum fuerit, id proprium putat. *Doctrina prima.*
 32. Quidquid tuum est, omne malum est a demone, ab habitu vitioso. *Ibid., doctr. 5.*
- S. EPYTHEN.** 33. Turpe est eos, qui maxima sibi subiecerunt, a villoribus vinci. *Super illud: Attende tibi, cap. 2.*
- S. FRANCIS ASSISIENSIS.** 34. A te peto hoc privilegium assignari, excepto hoc thesauro ditari, postulo ut mihi et meis in aeternum sit proprium, pauperissime Jesu, propter nomen tuum, nihil posse sub celo proprium possidere. *In suis Opus., in Grat. pro obtinenda pauperitate.*
- S. BONAV.** 35. Si quis de hoc quod Deo voverit, aut retinere, aut repetere aliquid mortifera pravocatione pertendit, exemplo sunt sibi Ananias et Saphyra. *Epist. 1, cap. 8.*
- WILBERT.** 36. Absit amor proprietatis, absit amor private potestatis. *Super Cant., serm. 35.*
- AMBROS. DIC.** 37. Meum et tuum turbant humanum otium. *In Decretis Gratiani.*
- SEDES. INT.** 38. Nullus sibi quidquam accipiat. *Super Iona, cap. vi.*
 39. Res privata superbos facit. *Super Psalm. CXXI.*
40. Iudicium fraterni amoris est, omnia possidere, et nihil proprium habere. *Super Acta Apost., cap. 11.*
- JOSEPH. GIG.** 41. Religiosi proprietarii, nisi poenitent, puniuntur morte galennali. *Super Acta Apost., cap. v.*
- S. CERCOL. MAGNUS.** 42. Caritas nihil sibi esse proprium, nisi quod secum permaneat, agnoscit. *Lib. 10, Moral., cap. 4.*
43. Incessum se innocentes putant, qui commune Dei munus privatim vendicant. *Part. 3 Pastor., cap. 1, admonit. 22.*
44. Si peculiaritas a monachis habetur, neque concordia, neque caritas in eadem congregatione poterit permanere. *Lib. 10 in Registro, indict. 5, cap. 22, epist. ad Joannem subdiaconum.*
- S. HIERON.** 45. Animadverte, frater, non tibi licet de tuis quidquam habere rebus. *Epist. 1, ad Heliodor.*
46. Ubi proprietatis singulorum est, ibi altrincens diversitas. *Epist. 2 ad Pamach.*
47. Nihil proprium in monasteriis licet habere: certe non tunicam, quae ex necessitate portatur, nec aliud minimum quodque. *In Regula monach., cap. 2.*
- SEDES S. VICTORIS.** 48. Non debemus aliquid habere proprium, aut quidquam dicere meum, sed nostrum. *Super Regul. D. August., cap. 1, in illud: Non dicatis aliquid proprium.*
 49. Major est fructus charitatis, quam proprietatis. *Ibid., cap. 8.*

50. Qui amat munuscula, delectantur in propriis. *Ibid.*
51. Frater, qui rem sibi collatam celavit, Iudae traditoris locum tenet in Ecclesia. *Ibid.*
52. Novitii non debent aliquid habere summo, neque monachi: unde B. Bernardus, monachus, inquit, qui habet obolum, non valet obolum. *Super IV Reg. vi.*
53. Proprietarii resuscitant Babylon et Hiericho. *Super Isaiam., cap. xii.*
54. Confundantur monachi, qui inventurum proprietarii, qui eorum proprietates in veritate furta auri. *Super Hier., cap. 11.*
55. Factor monachi est proprietatis. *Super Thren., cap. 1.*
56. Nihil habemus proprium in mundo, nisi peccata. *Super I Machab., cap. 11.*
57. Prohibemus districtie in virtute obedientiam, sub oblatione divini iudicii, ne quis monachorum proprium aliquo modo possidet. *Lib. 3 Becket. Const., cano. 145.*
- 57 bis. Illam esse virtutem inter ceteras commemorare non superfluum puto: quod scilicet nulli licet possidere aliquid, quod velat proprium retinere, suo debeat committere signaculo. *Lib. 4 de Consuet. inst., cap. 13.*
58. Non verbe quidem audant quis dicere aliquid suum, iniquumque sit crimen ex ore monachi processisse, codicem meum, tabulas meas, graphium meum, tunicam meam. *Ibid.*
59. Monachus habens pecuniam, in comobio diu permanere non potest. *Ibid., lib. 7, cap. 9.*
60. Non solum pecuniarum est cavenda possessio, verum etiam voluntas ipsa ab animo penitus extrudenda. *Ibid., cap. 22.*
61. Nihil proderit pecuniam non habere, si voluntas fuerit possidendi. *Ibid.*
62. Ubi meum et tuum, illic omne litium genus et contentiois occasio. *Homil. 53 super Gen.*
63. Ubi meum et tuum non est, ibi secura versatur pax et concordia. *Ibid.*
64. Absit a te meum ac tuum, abiectione omnino illud verbum est, quod multorum causa est bellorum. *Homil. 73 super Math. Oper., perf.*
65. Meum et tuum, quae tot mundo lavant bella, funditissima sunt exterminanda. *Homil. in dictum Apost. Operet et haereseis evoc.*
66. Nihil habes tuum; meum enim et tuum verba tantum inania sunt, res autem non existunt. *Homil. 10 super I ad Cor.*
67. Tu quancunque habes noli in tuum usum solum recondere, quantum totum corruptis, et te primum. *Ibid.*
68. Quae sibi propria non sunt, pertinere ad se multi arbitrantur, propriorum autem nullam ha-

HUGO CARD.

S. IUDIC. III.

JOAN. CASS.

S. IOHANNES CHRYSOST.

®

dent rationem : proprium vero esse debet sibi virtus et philosophia. *Ibid.*, hom. 29.

69. Hoc tamen, hinc meum est, ex hoc contentio omnis, atque omnis occasio morosis oritur : ubi autem hoc non est, nulla lis, nulla contentio gignitur. *Hom. 12 super 1 Timoth.*

70. Magis communis rerum, et æqua possessio, quam proprietas proficit. *Ibid.*

71. Ne quæras tuum, ut invenias tuum : qui enim sua quærit, non inveniet sua. *Homil. 33 super 1 ad Cor.* in illud xiii : *Non quærit que sua sunt.*

72. Nihil Christi discipulo proprium est, sed omnia communia : quippe qui majora quam dicit, accipit : atque hoc majora, quo præstabiliora sunt celestia terrenis. *Super Epist. ad Galat.*, cap. 6.

73. Quid jam habeant proprium, qui ipsum quoque corpus suum alieno imperio exposuerunt? *Grad. 16.*

74. Proprietate schismata facit, unanimi adverteretur et paci. *Tract. contra Proprietarios*, § 5.

75. Apostasia quædam est proprietate monachorum, major quam relinquere habitum, aut extra metas ecclesie præter prelati licentiam. *Ibid.*

76. Forsavior est locus proprietatis, maxime si hypocritis commisceatur. *Ibid.*

77. Monachis, qui sua reliquerunt, non licet aliquid habere proprium. *Lib. 1 de Regim. Cleric.*

78. Non licet monacho quidquam habere proprium. *Super Probog. Rayale S. Bened.*, cap. 1.

79. O monacho, si peculium aut proprium in monasterio possederis, non monachum computabo, sed profugum, apostatam, perfidum, mendacem, irrisorem et perjurum te iudicabo. *Lib. 1, hom. 2 ad Monachos.*

80. Monachus habens peculium, iter sibi parat ad infernum. *Lib. 2 ad Monachos*, serm. 2.

81. Proprietate pactum cum Deo initum frangitur, vobis solenne violatur, charitas fraternæ unitatis spernitur, furtum committitur, sacrilegium perpetratur. *De Propriet. monachor.*, cap. 5.

82. Non est dicenda proprietate, ubi ad resignandum est prompta voluntas. *Ibid.*, cap. 7.

83. Proprium monacho lex divina prohibet, jus canonicum peculium religiosi penitus interdicit, omnes SS. Patrum regulæ clamant monacho proprietatem proventus illicitam. *Ibid.*

84. O maledicta proprietate, que non minus possidet, quam possidetur! *Ibid.*, cap. 8.

85. Sans ubi nihil haberi permittitur, omnis rei proprietate auferitur. *Ibid.*

86. Disce, o religiose, nihil proprium habere in seculo, ut celestem hereditatem consequi merearis in celo. *Serm. de Ramis palmar.*, part. 2.

87. Tu, Christiane, non recte dividis, qui de tanto auro tuo majorem partem mammonæ reservas, quam Domino largiaris. *Prose.*

88. Sic namque Ananias, dum putat se recte offerre, et non recte dividit pecuniam quam obtulit, perdidit, et salutem. Dum enim ex eo quod promiserat, partem subtraxit, sacrilegii simul et proprietatis condemnatur. *Hom. 1, de Averit.*, tom. 5, part. 1.

89. Monachus, qui multa possidet, est veluti navis onerata, que in fluctuum tempestate facile submergitur. *Oratione 3, de Averitia*, part. 2.

90. Negat Christus sum esse discipulum, quoniam viderit aliquid possidentem. *Homil. 16, cap. 47, Genes.*

91. Si pererigua mala, largissima sepius bona corrumpunt, quo pacto (quod minimum putas) contra professionis tue propositum privata proprietate possides? *Opusc. 12, cap. 7.*

92. Qui pecuniam possidet, ipse Christi possessio, vel hereditas esse, vel Deum possidere non potest. *Opusc. 24, cap. 1.*

93. Quisquis proprietatis conatur habere peculium, non valet apostolorum tenere vestigium. *Opusc. 24, cap. 4.*

94. Qui cum Juda lecolus atque pecuniam habere convinctus, unanimitem purissime concordiam cum apostolis habere non potest. *Ibid.*

95. Qui pro amore pecuniam suam mutat ordinem, indignus est prociat dubio, ut ecclesiasticam obtineat dignitatem. *Ibid.*, cap. 5.

96. Turpe est, quem a Laicorum turba professionis condito separari, si abominanda proprietate laicum esse convincat. *Opusc. 27.*

97. Religiosus et si non videtur aliquid habere, conscientia tamen non habet. *Prose.*

98. Ille enim potest se vel brevi dititem credere, qui scit se proprium nil habere. *Lib. 3, ad Eccles. Cathol.*

99. Ad hoc conare, hoc ora, hoc desiderare, ut ab omni proprietate possis expoliari, et nudus nudum Jesum sequi, *Lib. 3 de Init. Chr.*, cap. 37.

100. Quicumque vestrum communem vitam susceptam habet, et vovit se nihil proprium habere, videat ne pollutionem suam irritam faciat : sed hoc quod Domino consecutus est, fidei custodiat, ne damnationem pro premio sibi acquirat. *In Decret. Gratiani*, part. 2, causa 12, quest. 1, can. *Scimus.*

SENTENTIE PAGANORUM.

101. Non minus nostra sunt, quam animo complectimur, quam que oculis intuemur. *Lib. 5, epist. 17, ad Sertium.*

S. MAXIMUS EP. TACENSIS.

S. NILEUS

ORIGENES

S. PETERUS DAMIANUS

HUTTES PHIL.

SALVIANUS

THOMAS A Kempis

S. HES. P. PAP. & MART.

SENTENTIE PAGANORUM.

CICERO

PLATO.

102. Proprium est id, quo quisque fruitur, atque ulitur. *Lib. 7, epist. 30, ad Cæciliam.*

103. Proprietate unicuique peculiaris respubli- cam dissolvit atque dirimit. *Sisygia 4, lib. 5, de Republ.*

104. Ubi hæc verba increbrescunt, meum et non meum, tuncne optime regitur respubli- ca? *Ibid.*

105. Ne eni privato aurum argentumve posside- dere fas est. *Sisygia 4, lib. 5, de Legibus.*

106. Nostrum esseamus, si ista nostra non esse. *Epist. 62.*

107. Non facias tui jura, quod alieni est. *Epist. 77.*

108. Hi quos paupertas locupletissimos fecit, desiderant omnia possidere, dum volunt propria. *Epist. 90.*

109. Quidquid est, cui dominus inscriberis, apud te est, tamen non est. *Epist. 98.*

110. Quietissimam vitam agerent homines in terris, si hæc duo verba a natura rerum omnium tollerent, meum et tuum. *De Moribus.*

111. Non est tuum, tamen quod fecit tuum. In suis *Prose.*

112. Principium discordie est, aliquid ex com- muni proprio facere. *Ibid.*

113. Hoc solum tuum ducito, quod bonum est. *Sent. 71.*

114. Nulla propria possessio videtur sapientis. *Ibid.*, sent. 218.

Vide etiam tit. *Dilectio sui*, sent. 11; *Perfectio*, sent. 68, 69; *Singularitas*, sent. 24, 50; *Votum*, sent. 24.

LANTONIN.

Definitio. Vera prosperitas est dominium rei ius- tis modis acquisitum. *Part. 3, tit. 3, cap. 3, § 3.*

DOUGARD.

Divisio. Est triplex prosperitas : prosperitas pug- næ, prosperitas viæ, prosperitas patriæ ; prosperitas pugnæ consistit in plenitudine victoriæ ; prosperitas viæ in collatione gratiæ ; prosperitas patriæ in collatione gloriæ. *Super Psalm. cxvii.*

Septem sunt partes mundanæ prosperitatis : scientiæ secularis, fama popularis, sanitas corporalis, voluptas carnalis, abundantia tempo- ralis, securitas mundialis, gloria singularis. *Super Ecclesiasticæ*, cap. xxxii.

LANTONIN.

1. In cunctis humana prosperitas hominem decipit, et se falsum ostendit : quis quis exterius se habere prelatum, veraciter suis amatoribus non tribuit. *Part. 4, tit. 3, cap. 7, § 11.*

LANTONINUS DE PADUA.

2. Mensa Domini est paupertas, mensa diaboli est prosperitas. *Serm. Dom. 1, post Trinit.*

3. Prospera in adversis desidero, adversa in prosperis timo : quis inter hæc modus locus, ubi non sit humana vite tentatio? *Prose.*

4. Væ prosperitatibus hujus sæculi, semel et iterum a lignore adversitatis, et a corruptione luctu- ricæ : væ adversitatibus sæculi serena et iterum, et tertio a desiderio prosperitatis. *Lib. 10 Conf.*, cap. 28.

5. Homo, qui prosperis rebus proficit, asperis quid profecerit, discit. *De Vera relig.*, cap. 47.

6. Res prospera donum est consolantis, res autem adversa donum est admonentis Dei. *Epist. 87, ad Felicitatem.*

7. Nemo frangitur adversarum rerum mole- stia, qui prosperarum dilectione non capitur. *De serm. Dom. in monte*, lib. 2.

8. Nemo gratuletur homini, qui prosperatur in via sua : cuius peccatis deest ulior, et adeo lau- dator. *Super Psalm. ix.*

9. Si aliqua hujus sæculi prosperitas arriiserit, deceptorica est, fluxa, caduca, mortalis, tempo- ralis, volatica, transitoria ; plus habet deceptio- nis, quam delectationis. *Super Psalm. xlii.*, vers. 3.

10. Ultraque vita caveanda est, et prospera et ad- versa : illa ne corrumpat, ista ne frangat. *Super Psalm. lxxv.*

11. Totus splendor generis humani, honores, potestates, divitiæ, typhi, minæ, tumores, flos femine. *Super Psalm. cii*, vers. 14 : *Sicut flos arvi.*

12. Periculosior est res prospera, animo, quam adversa corpori : prius corrumpit prospera ut in- vianit, quod frangat adversa. *Super Psalm. x.*

13. Prosperitas malorum, ulcera sunt anima- rum ; et adversitas justorum, æternorum sunt precinia gaudiorum. *Hom. 12 super Apocal.*

14. Adversorum manifesta est pernicitas, pro- periorum falsa blandities. *De Verbis Dom.*, serm. 29.

15. Sæculi hujus quem non decipit prosperitas, non frangit adversitas. *Ibid.*, serm. 42.

16. In eo quod quis mitis est, nulla adversi- tate frangitur : in eo autem quod humilis est, nulla prosperitate elevatur. *Serm. 61 ad Fratres in Eremo.*

17. Si fallax prosperitatis semper hic tran- quillitas arderet, anima humana portum veræ securitatis non appeteret. *Epist. 156.*

18. Per dexteram prosperitas, per sinistram adversitas significatur. *Lib. 7 Locution.*, locut. 1.

19. Non cessat diabolus veros christianos, non solum adversitatis instigatione, verum etiam prosperitatis seductione tentare : ut animus humanus aut afflictione succumbat, aut elatione vane- scat. *Lib. 1 contra Gaudens*, cap. 21.

S. LACHTEN. JUPITER.

dent rationem : proprium vero esse debet sibi virtus et philosophia. *Ibid.*, hom. 29.

69. Hoc tamen, hinc meum est, ex hoc contentio omnis, atque omnis occasio morosis oritur : ubi autem hoc non est, nulla lis, nulla contentio gignitur. Hom. 12 super 1 *Timoth.*

70. Magis communis rerum, et æqua possessio, quam proprietas proficit. *Ibid.*

71. Ne quæras tuum, ut invenias tuum : qui enim sua quærit, non inveniet sua. Homil. 33 super 1 *ad Cor.* in illud xiii : *Non quærit que sua sunt.*

72. Nihil Christi discipulo proprium est, sed omnia communia : quippe qui majora quam dicit, accipit : atque hoc majora, quo præstabiliora sunt celestia terrenis. Super *Epist. ad Galat.*, cap. 6.

73. Quid jam habeant proprium, qui ipsum quoque corpus suum alieno imperio exposuerunt? *Grad.* 16.

74. Proprietate schismata facit, unanimi adverteretur et paci. *Tract. contra Proprietarios*, § 5.

75. Apostasia quædam est proprietas monachorum, major quam relinquere habitum, aut extra metas ecclesie præter prelati licentiam. *Ibid.*

76. Fora sanior est locus proprietas, maxime si hypocritis commisceatur. *Ibid.*

77. Monachis, qui sua reliquerunt, non licet aliquid habere proprium. Lib. 1 *de Regim. Cleric.*

78. Non licet monacho quidquam habere proprium. Super *Prælog. Rayale S. Bened.*, cap. 1.

79. O monacho, si peculium aut proprium in monasterio possederis, non monachum computabo, sed profugum, apostatam, perfidum, mendacem, irrisorem et perjurum te judicabo. Lib. 1, hom. 2 *ad Monachos.*

80. Monachus habens peculium, iter sibi parat ad infernum. Lib. 2 *ad Monachos*, serm. 2.

81. Proprietate pactum cum Deo initum frangitur, vobis solenne violatur, charitas fraternæ unitatis spernitur, furtum committitur, sacrilegium perpetratur. *De Propriet. monachor.*, cap. 5.

82. Non est dicenda proprietas, ubi ad resignandum est prompta voluntas. *Ibid.*, cap. 7.

83. Proprium monacho lex divina prohibet, jus canonicum peculium religiosi penitus interdicit, omnes SS. Patrum regulæ clamant monacho proprietatem prorsus illicitam. *Ibid.*

84. O maledicta proprietas, que non minus possidet, quam possidetur! *Ibid.*, cap. 8.

85. Sans ubi nihil haberi permittitur, omnis rei proprietas auferitur. *Ibid.*

86. Disce, o religiose, nihil proprium habere in seculo, ut celestem hereditatem consequi merearis in celo. *Serm. de Ramis palmar.*, part. 2.

87. Tu, Christiane, non recte dividis, qui de tanto auro tuo majorem partem mammonæ reservas, quam Domino largiaris. *Prose.*

88. Sic namque Ananias, dum putat se recte offerre, et non recte dividit pecuniam quam obtulit, perdidit, et salutem. Dum enim ex eo quod promiserat, partem subtraxit, sacrilegii simul et proprietatis condemnatur. Hom. 1, *de Averit.*, tom. 5, part. 1.

89. Monachus, qui multa possidet, est veluti navis onerata, que in fluctum tempestate facile submergitur. Oratione 3, *de Averitia*, part. 2.

90. Negat Christus sum esse discipulum, quoniam viderit aliquid possidentem. Homil. 16, cap. 47, *Genes.*

91. Si pererigua mala, largissima sepius bona corrumpunt, quo pacto (quod minimum putas) contra professionis tue propositum privata proprietate possides? *Opusc.* 12, cap. 7.

92. Qui pecuniam possidet, ipse Christi possessio, vel herodias esse, vel Deum possidere non potest. *Opusc.* 24, cap. 1.

93. Quisquis proprietatis conatur habere peculium, non valet apostolorum tenere vestigium. *Opusc.* 24, cap. 4.

94. Qui cum Juda lecolus atque pecuniam habere convinctus, unanimitem purissime concordiam cum apostolis habere non potest. *Ibid.*

95. Qui pro amore pecuniam suam mutat ordinem, indignus est prociis dubio, ut ecclesiasticam obtineat dignitatem. *Ibid.*, cap. 5.

96. Turpe est, quem a Laicorum turba professionis condito separari, si abominanda proprietatis laicum esse convincat. *Opusc.* 27.

97. Religiosus et si non videtur aliquid habere, conscientia tamen non habet. *Prose.*

98. Ille enim potest se vel brevi dititem credere, qui scit se proprium nil habere. Lib. 3, *ad Eccles. Cathol.*

99. Ad hoc conare, hoc ora, hoc desiderare, ut ab omni proprietate possis expoliari, et nudus nudum Jesum sequi, Lib. 3 *de Init. Chr.*, cap. 37.

100. Quicumque vestrum communem vitam susceptam habet, et vovit se nihil proprium habere, videat ne pollutionem suam irritam faciat : sed hoc quod Domino consecutus est, fidei custodiat, ne damnationem pro premio sibi acquirat. In *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 12, quest. 1, can. *Scimus*.

SENTENTIE PAGANORUM.

101. Non minus nostra sunt, quam animo complectimur, quam que oculis intuemur. Lib. 5, epist. 17, *ad Scitium*.

S. MAXIMUS EP. TACENSIS.

S. NILEUS

ORIGENES

S. PETERUS DAMIANUS

HUTTES PHIL.

SALVIANUS

THOMAS A Kempis

S. HES. P. PAP. & MART.

SENTENTIE PAGANORUM.

CICERO

PLATO.

102. Proprium est id, quo quisque fruitur, atque ulitur. Lib. 7, epist. 30, *ad Cæciliam*.

103. Proprietatis unicuique peculiaris reipublicam dissolvit atque dirimit. *Sisygia* 4, lib. 5, *de Republ.*

104. Ubi hæc verba increbrescunt, meum et non meum, tuncne optime regitur respública? *Ibid.*

105. Ne eni privato aurum argentumve possideres fas est. *Sisygia* 4, lib. 5, *de Legibus*.

106. Nostrum essemus, si ista nostra non esse. *Epist.* 62.

107. Non facias tui jura, quod alieni est. *Epist.* 77.

108. Hi quos paupertas locupletissimos fecit, desiderant omnia possidere, dum volunt propria. *Epist.* 90.

109. Quidquid est, cui dominus inscriberis, apud te est, tunc non est. *Epist.* 98.

110. Quietissimam vitam agerent homines in terris, si hæc duo verba a natura rerum omnium tollerent, meum et tuum. *De Moribus*.

111. Non est tuum, frater, quod fecit tuum. In suis *Proserch.*

112. Principium discordie est, aliquid ex communi proprio facere. *Ibid.*

113. Hoc solum tuum ducito, quod bonum est. *Sent.* 71.

114. Nulla propria possessio videtur sapientis. *Ibid.*, sent. 218.

Vide etiam tit. *Dilectio sui*, sent. 11; *Perfectio*, sent. 68, 69; *Singularitas*, sent. 24, 50; *Votum*, sent. 24.

LANTONIN.

Definitio. Vera prosperitas est dominium rei iustis modis acquisitum. Part. 3, tit. 3, cap. 3, § 3.

DOUGARD.

Divisio. Est triplex prosperitas : prosperitas pugnæ, prosperitas viæ, prosperitas patriæ ; prosperitas pugnæ consistit in plenitudine victoriæ ; prosperitas viæ in collatione gratiæ ; prosperitas patriæ in collatione gloriæ. Super *Psalm.* cxvii.

Septem sunt partes mundanæ prosperitatis : scientiæ secularis, fama popularis, sanitas corporalis, voluptas carnalis, abundantia temporalis, securitas mundialis, gloria singularis. Super *Ecclesiasticæ*, cap. xxxii.

LANTONIN.

1. In cunctis humana prosperitas hominem decipit, et se falsum ostendit : quis quis exterius se habere prelatum, veraciter suis amatoribus non tribuit. Part. 4, tit. 3, cap. 7, § 11.

LANTONINUS DE PADUA.

2. Mensa Domini est paupertas, mensa diaboli est prosperitas. *Serm. Dom. 1, post Trinit.*

3. Prospera in adversis desidero, adversa in prosperis timeo : quis inter hæc modus locus, ubi non sit humana vite tentatio? *Prose.*

4. Væ prosperitatibus hujus sæculi, semel et iterum a lignore adversitatis, et a corruptione luctificæ : væ adversitatibus sæculi serena et iterum, et tertio a desiderio prosperitatis. Lib. 10 *Conf.*, cap. 28.

5. Homo, qui prosperis rebus proficit, asperis quid profecerit, discit. *De Vera relig.*, cap. 47.

6. Res prospera donum est consolantis, res autem adversa donum est admonentis Dei. *Epist.* 87, *ad Felicitatem*.

7. Nemo frangitur adversarum rerum molestia, qui prosperarum dilectione non capitur. *De serm. Dom. in monte*, lib. 2.

8. Nemo gratuletur homini, qui prosperatur in via sua ; cuius peccatis deest ulior, et adeo laudator. Super *Psalm.* ix.

9. Si aliqua hujus sæculi prosperitas arriiserit, deceptorica est, fluxa, caduca, mortalis, temporalis, volatilis, transitoria ; plus habet deceptio-nis, quam delectationis. Super *Psalm.* xlii, vers. 3.

10. Ultragis velle cavenda est, et prospera et adversa : illa ne corrumpat, ista ne frangat. Super *Psalm.* lxxv.

11. Totus splendor generis humani, honores, potestates, divitiæ, typhi, minæ, tumores, flos femine. Super *Psalm.* cii, vers. 14 : *Sicut flos arbori.*

12. Periculosior est res prospera, animo, quam adversa corpori : prius corrumpit prospera ut inveniat quod frangat adversa. Super *Psalm.* x.

13. Prosperitas malorum, ulcera sunt animarum ; et adversitas iustorum, æternorum sunt precinia gaudiorum. Hom. 12 super *Apocal.*

14. Adversorum manifesta est pernicitas, prosperorum falsa blandities. *De Verbis Dom.*, serm. 29.

15. Sæculi hujus quem non decipit prosperitas, non frangit adversitas. *Ibid.*, serm. 62.

16. In eo quod quis mitis est, nulla adversitate frangitur : in eo autem quod humilis est, nulla prosperitate elevatur. *Serm. 61 ad Fratres in Exemo*.

17. Si fallaci prosperitatis semper hic tranquillitas arderet, anima humana portum veræ securitatis non appeteret. *Epist.* 156.

18. Per dexteram prosperitas, per sinistram adversitas significatur. Lib. 7 *Locution.*, locut. 1.

19. Non cessat diabolus veros christianos, non solum adversitatis instigatione, verum etiam prosperitatis seductione tentare : ut animus humanus aut afflictione succumbat, aut elatione vaneat. Lib. 1 *contra Gaudium*, cap. 21.

S. LACHTEN. JUPITER.

20. Hoc hujus sæculi molestum est, plenum est tentationibus: in rebus prosperis ne extollat, in rebus adversis ne frangat. Tractatu 12 super *Johan.*

21. Non de prosperitate aliqua hujus sæculi inlelemur, sed auctoritas felicitatem nostram non esse, nisi cum ista transierit. *Ibid.*, tract. 10.

22. In modico tempore gaudium ac hilaritas prosperitatis imago est, hodie florulentum, habens colorem, cras miserabilem, et marcidum. Homil. 5 in *Hævom.*

23. Rerum prosperitas ita inconstans est, ut quam dissimile mutetur ac transcat, ut vendis potius sit flendum, aut si quid unquam inscribatur, quam humanarum rerum prosperitati. Epist. 412.

24. Frequenter sperantur prosperitate, qui superari non poterant adversitate. In suis *Prose.*, verbo *Frequenter.*

25. Sicut secularium rerum prosperitas occidit stultum specularem, sic potest et abundantia spiritualis prosperitatis occidere indoctum spirituales. Serm. 2 *in die Palmæ.*

26. Licet multos frangat adversitas, tamen multo plures extollit prosperitas. *Ibid.*

27. Time dum omnia prospera sunt et tranquilla, ne ille fortis armatus salanas sine resistentia possideat te. Lib. de *Pensione Domini*, cap. 39.

28. Est tentatio violenta, scilicet adversitas: est tentatio deceptorica, scilicet prosperitas. Super *Psalm.* LXXV.

29. Prospera blandiuntur, ut decipiant: adversa torrent, ut frangant. Super *Psalm.* cxxii.

30. In inferno est adversitas sine prosperitate, in patria est prosperitas sine adversitate, in mundo est prosperitas cum adversitate. Super *Psalm.* cxxxix.

31. Quam incerta et brevis est sæculi prosperitas! imo quam fallacissima ac neceatissima! quoniam quanto quis copiosius prosperatur, tanto gravior periclitatur. De *Fructu temp. dædæct.*, art. 3.

32. Misero non prodest prosperitas, imo nocet. Super *Job.*, cap. iij.

33. Ne indignemini, si mali in mundo florent, si vos patimini: quia non est christiana veritas in temporalibus exaltari, sed potius deprimi. Super *Epist. Jacobi*, cap. 1.

34. Quos plerumque dum juxta votum presens prosperitas sequitur, nullo quam prius fuerant, de sanctorum habitu peiores sunt. Lib. 8 *Moral.*, cap. 28.

35. Dum cor in adversis sperat prospera, in prosperis formidat adversa. *Ibid.*, lib. 22, cap. 10.

S. BASILIIUS
MAGNUS.

V. BEDA.

S. BERNARDUS.

S. BONAV.

THEOPHILUS
CANTUARIENSIS.

GIOS. INT.

GIOS. ORD.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

36. Quasi per amona prata in carcerem pervenit, qui per presentis vite prospera ad infernum tendit. *Ibid.*, lib. 6, cap. 4.

37. Lux impii, prosperitas est vite presentis: sed lux impii extinguitur, quia fugitiva vite prosperitas, cum ipsa citius vitæ terminatur. *Ibid.*, lib. 14, cap. 4, num. 5, super illud *Job.* xviii: *Nonne lux impii extinguetur?*

38. Nimis timendum est, ne sequantur prospera, cum desiderantur injusta: quia difficilius malum corrigitur, quod professionis etiam prosperitate fulcitur. *Ibid.*, lib. 34, cap. 2.

39. Magis prosperitatis sublimitas, quam necessitatis adversitas gravat. *Ibid.*, lib. 5, cap. 1.

40. Cum quis positus in prosperitate diligitur, incertum vade est utrum prosperitas an persona diligatur: amissioni felicitatis interrogat vim dilectionis. *Ibid.*, lib. 7, cap. 10.

41. Nec prosperitas amicum indicat, nec adversitas inimicum celat: ille sæpe prosperitatis reverentia legitur, et iste ex confidentia adversitatis aperitur. *Ibid.*

42. Statutum homini est, ut quantum hunc mundi prosperitas sequatur, tantum adversitas feriat: ne electos aut immoderata prosperitas elevet, aut nimia adversitas gravet. *Ibid.*, lib. 12, cap. 2.

43. Tobias hic iniqui via arguitur, quoties ejus prosperitas, interveniente adversitate turbatur. *Ibid.*, lib. 15, cap. 36.

44. Qui in hoc mundo appetit prosperari, celestis excedere, rebus et honoribus timere, huic cura secularis in delectatione est, et quietis in labore, et fatigatio in quiete. *Ibid.*, lib. 16, cap. 29.

45. Velut elevatus super ventum ponitur, qui prosperitate transitoria letatur: quando ad hoc solum hunc fugitivam felicitatis aura sublevar, ut repente deterius in infernum sternat. *Prose.*

46. Nulla adversitas deicit, quem prosperitas nulla corrumpit. *Ibid.*, lib. 26, cap. 24, num. 25.

47. Quasi quodam juno sermone premunt prospera dum appetuntur, periclitantur dum formidantur. *Ibid.*, lib. 30, cap. 12.

48. Nulla prosperitas blandiens seducat: quia stultus viator est, qui in itinere amona prata conspiciens, obliviscitur ire quo tendit. Homil. 44 super *Evang.*

49. Quantalibet sit temporalis prosperitas, habet finem suum terminum mortis. Lib. 7 in *Registro*, index, 2, cap. 95, epist. ad *Gulferan Magistram*.

50. Qui amore celestium fixus, sæculum profecto despexit, nulla prosperitate corrumpitur.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

BAYVO.

S. HIERONIMUS.

REGO A. S.
VICIORE.

REGO CLAUD.

In *Septem Psalm.* Penit. super *Psalm.* ii, vers. 43: *Sperantes autem in Domino.*

51. Sospitem minus cognoscere non valet, quam prosperitatis mundanum oblectatio captivatur. *Ibid.*, super *Psalm.*, vers. 4.

52. Prospera sunt metuenda, et contra omnem sæculi felicitatem actus est vigilandum. *Ibid.*, super *Psalm.* iv.

53. Ventus potius est flendum, aut si quid undis ascribatur, quam humanarum rerum prosperitati. Epist. 52, ad *Sophron.*

54. Quoties prosperitas presentis vite nobis blanditur, timendum est ne de honore quod agimus, mercedem in presenti sæculo recipiamus. Serm. 2 *Dom. 2, post Pent.*

55. Quid prodest per discrimina prospere cucurrisse, si post cursum contigerit perire? *Prose.*

56. Frustra navis per superbum pelagus et insancum, amicis fluctibus commoda prosperitate currit in portum, si cum naufragio pervenit, et perituram portus acceperit. Epist. 6, ad *Americanum*.

57. Semper prosperis miscetur tristitia, ut cum repente venerint, non terreant, sed a præmeditatione ferantur animis. Lib. 3 super *Matth.* cap. xvii, cap. 2, num. 176, super illud: *Conversati estis autem illis.*

58. Major periculum habent prospera, quam adversa. De *Alleg.*, super *Matth.*, lib. 2, cap. 1.

59. Dissolvit blandientis mundi prosperitas, De *Anima medicina*, cap. 6.

60. Prosperitas temporalis in veritate non est prosperitas, sed somnium vel umbra vere prosperitatis. Super *Gen.*, cap. xl.

61. Velut somnium cito fit in præsens prosperitas, et mox est calamitas in æternum. *Ibid.*

62. Prosperitas malorum temporalis est, et finem habet, sicut et afflictio honorum. Super *Job.*, cap. iv.

63. Stultus est, qui in adversis deicitur, et in prosperis elevatur. *Ibid.*, cap. v.

64. Quærit presentis prosperitatis, quam prius dulciter sapiebat, per vim tentationis unarecitat. *Ibid.*, cap. xxxiii.

65. Cum alicui præsens prosperitas ardet, hilarescit: sed tentatione pulsante, hoc gaudium ab eo resipitur, quod fit divina dispensatione, ut nostræ infirmitatis tempore tentationis recordamur, cuius tempore prosperitatis altitatem gramus. *Ibid.*, cap. xxxiii.

66. Nulli sunt stromi in prosperitate, qui tamen deliciunt in adversitate. Super *Psalm.* xviii.

67. Salmi contraria est prosperitas mundi, sed adversitas ei proxima est. Super *Psalm.* cxvii.

68. Lucerna illorum extinguitur, qui in prosperitate sunt devoti, sed in tentatione statim sunt vici. Super *Proverb.*, cap. xxvii.

69. Prosperitas presentis vite cito oritur, et cito occidit: id est, statim ad oceanum tendit, et hoc ut nemo de ejus ortu gaudeat, qui tam inevitabilis, tanquam velox succedit occasus. Super *Ecclésiasten*, cap. i.

70. Prosperitas non multos ad Deum convertit, sed averit. Super *Isaiam*, cap. xviii.

71. Abundantia prosperitatis facit oblivionem præterite calamitatis. *Ibid.*, cap. lxxv.

72. Mali nihil prosperum habent in veritate, licet opinentur se esse in prosperitate: amisso enim Deo, nihil in veritate prosperum est. Super *Hierem.*, cap. ii.

73. Qui sunt hic in adversitate propter Deum, erunt in futuro in prosperitate: et e converso, qui sunt hic in prosperitate, erunt in futuro in adversitate. Super *Luc.*, cap. xvi.

74. Quam perniciosa rerum secundarum solent esse successus! ita ut qui non poterant adversa frangi, prosperis, si incauti fuerint, acris elidantur. Lib. 4 *Cæsar. Hist.*, cap. 11.

75. Frequenter quos superare non poterant adversa, securitas et prosperitas deiecerunt. Collat. 4, *Abbat. Daniæli*, cap. 6.

76. Facilius quis elidit potest prosperis, quam adversis. *Prose.*

77. Hoc enim interitum etiam invites retinent atque humiliant, et compunctione subvertunt, vel minus peccata faciunt, vel emendant: illa vero mollius mentem ac perniciosius extollentia blandimentis, securos felicitatis sui proventus ruina majore prosternunt. Collat. 6, *Abbat. Theodoli*, cap. 9.

78. Humana natura quando multum prospero ei succedit, suo obliviscitur generositatis, neque intra suos limites subsistit. Homil. 40 super *Gen.*

79. Prosperitate corrumpitur anima, dum delectatur humanis laudibus: adversitate frangitur, obtusa vilipenditionibus. Homil. super *Psalm.* li.

80. Prosperitas malorum non est remuneratione Dei, sed contemptio: adversitas autem honorum non est ira Dei, sed admonitio. Homil. 31 super *Matth. Oper. imperf.*

81. Permagnum quidem est, in secundo prosperoque rerum statu et misericordiam exercere et virtuti esse deditum. Homil. 43 super I. Cor.

82. Prosperitas inique quaerita, majores sibi præparat poenas. Homil. 79 super *Matth. Oper. imperf.*

83. Crebra meditatione revolveris, quam suspecta fuerit omnibus recte sapientibus continuata

JOAN. CASS.

JOAN. CASS.

CHRYSOST.

REGO

JOAN. SARESD.

mundi prosperitas, et quam certum sit argumen- tum detectionis, filiorum delinquentium culpas per flagella purgari. Epist. 197.

S. ISIDORUS MELIENSIS.

84. Alienos esse a Deo oportet, quibus hoc saeculum ad omne commodum prosperatur. Lib. 3 de San. baso, cap. 16, sent. 2.

85. Viri sancti plus formidant prospera, quam adversa, quia Dei serva prospera deiciunt, ad- versa vero erudunt. Ibid., cap. 58, sent. 2.

86. Plus presunt saluti adversitates singuli, quam prosperitates: nam ex prosperitate in de- terius itur, ex adversitate dolore in melius profi- citur. Ibid., sent. 7.

87. Si prosperitas arripserit, non attollaris: si adversitas acciderit, non deiciaris. Prose.

88. Si felicitas elucet, non sis jactans: si cala- mitas contigerit, nihilominus non existas.

89. Habito temperamento in prosperis, habito patientiam in adversis.

90. Probari se in adversitate cognosce, ne fran- garis: probari te in prosperitate cognosce, ne exalteris. Lib. 2 de Synonymis, cap. 6.

S. ISIDORUS MELIENSIS.

91. Solent homines, quibus præter omnem ex- pectationem prosperitas quedam accidit, in insolentiam ac petulantiam labi. Lib. 2, epist. 296.

S. LAURENTIUS JUSTIN.

92. Prasens prosperitas futura opponitur, vir- que invenitur, qui et saeculi prosperitatem, et mentis possident innocentiam. De casto conubio, cap. 21.

93. Nullum tam evidens perpetue damnationis indicium est, quam continuus transitorius prospere- ritatis pollex successibus. Lib. 2 de Spirituali re- stor., cap. 8.

S. SIDRUS.

94. No letetur floridis vite i flos enim gram- inæus, cum atreclaveris, floscescit. Parviter. 34.

95. Laeta vite hujus fluxa ne te oblectent: he- mi enim sunt, annuum ut pisces irrelucant. Ibid., parviter. 158.

PETRUS BLESENSIS.

96. Inter amicum et hostem prosperitas non distinguit. Epist. 87, ad Guillelm. Eliens. episc.

S. PETERUS DAMIANUS.

97. O quam miserum est in hujus seculi prosperitate modico tempore vivere, et ad aterni ignis incendium quolibet clausis oculis, quasi in lectica positum, prosperare. Lib. 4, epist. 15, ad quem- dam Episc.

S. PETERUS MAURITIIUS ABB. CLUN.

98. Prosperitatis laqueus forte aliquæ constan- tes in salutis proposito mentes frequenter irrellit. Lib. 6, epist. 44, ad Eustach.

S. PROSPER.

99. Prosperitas communis est et malis et bonis: sed a malis in dextera habetur, a bonis autem in sinistra. Super Prosim. cxvii, vers. 15.

ROBERTUS WELHAM.

100. Multi sunt, qui occupati sunt prosperita- tis seculi, et quo magis sunt circumdati ejus- modi periculis, eo minus ea considerant, et idcirco

neque timeant, neque dolent. Super Psalm. cxvii, vers. 4.

101. Prosperitas aliena, supplicium est invidio. Lib. 5, de Guberna. Dei.

102. Quis sapientium est, quem secunda non mutent, cui non crescat cum prosperitate stultitas? Ibid., lib. 7.

103. Sepe prosperitas quaestum venit cum magno fenore detrimentorum. Ibid., lib. 1, ad Eccles. cathol.

SENTENTIE PAGANORUM.

104. Non est facis sine virtute res moderate fore secundas. Lib. 4, Ethic. ad Nicomach., cap. 3.

105. Est prosperitas rationis expertis. Lib. 2, Magnor. moral., cap. 8.

106. Rerum prosperitas quanto major est, tanto pluribus casibus et periculis proposita est. Lib. 8 Moral., cap. 1.

107. Errant, qui in prosperis rebus, omnes in- petus fortune se putant effugisse. Lib. 4, de Arte rhet. ad Herenn.

108. In rebus prosperis, et ad votum nostrum fluentibus, superbiam magnopere, et fastigium, arrogantiamque fugiamus. Lib. 1 de Offic.

109. Secundæ res: scilicet honores, imperia, victorias, quæquam fortuita sint, tamen sine hominum operibus et studiis neutram in partem effici possunt. Lib. 2 de Offic.

110. Rebus secundis ne differaris, adversis ne deiciaris. In Sentent., sent. 6.

111. Cito improborum laeta, in perniciem eadunt. In suis Sentent., sent. 84.

112. Mortali homini haud facile est, omnia de animi sententia enecodere, dum in hac via versatur. Sisygia 4, in Dialogo Menorum.

113. Temerarium est secundis non esse con- tentum. Lib. 4, epist. 9, ad Urnim.

114. Habet has vias conditio mortalium, ut ad- versa ex secundis, ex adversis secunda nascantur. In Panegyrico de Trajano Augusto.

115. Secunda felices, adversa magnos probant. Ibid.

116. Dille est, ad usum secundorum per adversa venisse. Ibid.

117. Ubi tranquilla tibi omnia videntur, ibi noctura non desunt, sed quiescent. Lib. 2 de Ira, cap. 31.

118. Non est magni animi se rebus prosperis fortem gerere: ubi secundo cursu vita procedit, adversi aliquid incurrit oportet, quod animum probet. De Consolatione ad Marcianum, cap. 6.

Vide etiam sit. Adversitas, fere per totum; De- sertio Dei, sent. 75; Dilectio Dei, sent. 60; Felicitas, per totum; Firmitas, sent. 5; Finitis, sent. 24; Gaudium, sent. 91; Gratulari acie, sent. 12;

Habere, sent. 35; Iniquitas, sent. 90; Instabilis, sent. 47; Ira Dei, sent. 43; Justitia, sent. 94; Mens, sent. 75; Obedientia, sent. 25; Oculus, sent. 38; Oculum, sent. 41; Saculum, sent. 5; Tribula- tio, sent. 90, 400, 177.

PROVIDENTIA in genere.

COLLECTOR. Etymologia. Providens dicitur, quasi procul videns.

S. AUGUST. Definitio. Providentia est, per quam futurum ali- quid videtur, antequam factum est. De Trinitate, Quæst., quæst. 31.

Providentia est, per quam subtilitate sagaci futu- rorum eventus colligitur. De Fruct. carnis et spiritus, cap. 12.

Providentia est, cura eorum, que exhibendo sunt subjectis, et que commissis convenit imperari. Lib. 1, de Sacram. part. 2, cap. 19.

Providentia est prævio rerum gerendarum in fu- turo. Super Psalm. xv.

Providentia est prudentia admittentium ad judi- cium ex conprobatione futurorum. Part. 4, de Descript. termin., cap. Virtus.

Quid est providentia, nisi exploratio faciendorum? Part. 4, tract. 2, de Eternis. mali, cap. 12.

Providentia est respectus quidam alicujus distantis, ad quod ea que in presentibus occurrunt, ordi- nanda sunt. 2, 2, quæst. 49, art. 6.

SENTENTIE PATRUM.

S. AUGUST. 1. Habet loculos Christus, quia Ecclesia ipsius loculos suos habitura erat. Tract. 50 super Joann.

2. Habetat Dominus loculos, et a fidelibus oblata conservans, et suorum necessitatibus, et aliis indigentibus tribuebat. Prose.

3. Ubi intelligeremus quod præcepit non cogi- tandum esse de castitate, non ad hoc fuisse præ- ceptum, ut nihil pecunie servetur a sanctis, sed ne Deo pro ista servituti, et propter inopie timo- rem justitia deseratur. Ibid., tract. 62.

4. Nullus vir tam sanctus, nec superbo studio alio illicatus, quin aliquando cura necessarium ad victum et ad vestitum moveatur. Super Psalm. lxxxvii, in illud: *Berens labor et doler*.

5. Pone providentia tui modum, ne tibi sa- pientis videaris. In *Reynaldi heretica vite*.

6. Sapienter revolvare que tua sunt, et quomodo sint, magna providentia est. Epist. de Cura et regi- mine rei familiaris.

7. Fragilitas humana dum sibi nimia festina- tione providere pntat, incaute dispositionem divi- nitatis anticipat. Super Psalm. cxv, vers. 14.

8. Utiqueque fuerit providentia, frustantur universa contraria: ubi autem providentia negli- gitur, omnia contraria dominantur. De Singularit. cleric., cap. 23.

9. Sic intendit Dominus singulis, ac si vacet a cunctis: et sic simul intendit omnibus, ac si vacet a singulis. Super Job, cap. 34.

10. Non labor et providentia dammat, sed sollicitudo mentem suffocans. Super Meth., cap. 6.

11. Indecorum est homini curare de cibo, vel veste, qui militat in regno Dei; novit Rex quemadmodum familiam suam pascat, aliat, vestiat. Super illud Luc. xii: *Nolite solliciti esse*.

12. Rectori necesse est, ut interiora possit infun- dere, cogitatione innocua, etiam exteriora provi- dero. Prose.

13. Sollicitudo, que subdita exteriori impendit, sub certa necesse est mensura teneatur. Part. 2, Pntor., cap. 7.

14. Hostis callidus tanto liberius pectus percutit, quanto midam a providentia lorica deprehendit. Ibid., part. 3, cap. 1, admont. 33.

15. Pax retinenda est, et non quid iniquique sed quid universitati congruat, expugnandum est. Super Psalm. cxviii, vers. 161: *Philippus persecutus sunt me grati*.

16. Ille sibi sapienter providet, qui in his vite miseris attendit. Super Luc., cap. 6.

17. Fidemiam in profundis virtus tribuit et Dei timor, non pecunia. Homil. 48, super Epist. ad Hebr.

18. Ubi providentia non est, nihil stabile invenitur, pax nulla est, nec conservantur possessa. In cap. 3, Regula S. Benedicti, verbo *Discipulus*.

19. Non sufficit omnia agere provide, si non agatur et juste. Prose.

20. Providentia sine justitia, stabilita est: cum sine justitia providentia nihil prodest: justitia autem sine providentia conservari potest. Ibid.

21. Tarda quidem et nimis sura providentia est, cum jam imminens periculum vitari non potest. Part. 4, lib. 1, de Erud. hom. inter., cap. 35.

22. Providentia regitur status sapientis, et adde ejus universa erit probabilissima et stabilis, si plura sit oculis. De fidei dispensat., cap. 4, § 28.

9. Sic intendit Dominus singulis, ac si vacet a cunctis: et sic simul intendit omnibus, ac si vacet a singulis. Super Job, cap. 34.

10. Non labor et providentia dammat, sed sollicitudo mentem suffocans. Super Meth., cap. 6.

11. Indecorum est homini curare de cibo, vel veste, qui militat in regno Dei; novit Rex quemadmodum familiam suam pascat, aliat, vestiat. Super illud Luc. xii: *Nolite solliciti esse*.

12. Rectori necesse est, ut interiora possit infun- dere, cogitatione innocua, etiam exteriora provi- dero. Prose.

13. Sollicitudo, que subdita exteriori impendit, sub certa necesse est mensura teneatur. Part. 2, Pntor., cap. 7.

14. Hostis callidus tanto liberius pectus percutit, quanto midam a providentia lorica deprehendit. Ibid., part. 3, cap. 1, admont. 33.

15. Pax retinenda est, et non quid iniquique sed quid universitati congruat, expugnandum est. Super Psalm. cxviii, vers. 161: *Philippus persecutus sunt me grati*.

16. Ille sibi sapienter providet, qui in his vite miseris attendit. Super Luc., cap. 6.

17. Fidemiam in profundis virtus tribuit et Dei timor, non pecunia. Homil. 48, super Epist. ad Hebr.

18. Ubi providentia non est, nihil stabile invenitur, pax nulla est, nec conservantur possessa. In cap. 3, Regula S. Benedicti, verbo *Discipulus*.

19. Non sufficit omnia agere provide, si non agatur et juste. Prose.

20. Providentia sine justitia, stabilita est: cum sine justitia providentia nihil prodest: justitia autem sine providentia conservari potest. Ibid.

21. Tarda quidem et nimis sura providentia est, cum jam imminens periculum vitari non potest. Part. 4, lib. 1, de Erud. hom. inter., cap. 35.

22. Providentia regitur status sapientis, et adde ejus universa erit probabilissima et stabilis, si plura sit oculis. De fidei dispensat., cap. 4, § 28.

SENTENTIE PAGANORUM.

23. Qui cautioribus utiliter cavendis, et in poterum providet, est omni ratione protector. Orat. 55, Philipp. 13.

24. Simpliciter cura constant necessaria, in delicias laboratur. Epist. 90.

25. Insuetos tepem corpori præbere que sua sunt castis, et anime que sua sunt pie. Sent. 298.

PROVIDENTIA DEI.

Etymologia. Providentia Dei dicitur, quod porto a felos illius cunctifera, quasi ab excelso rerum cacumine cuncta prospicit. Lib. 5, de Coelest. philas., prosa 6.

BERG A S. VICTOR.

Definitio. Providentia Dei, est qua Deus curat de omnibus qua fecit, et nihil derelinquit ex omnibus qua pertinent ad ipsum, et qua subiecta sunt ipsi, sed providet singulis. Lib. 1 de *Socrate*, part. 2, cap. 49.

S. JOHANNES DAMASC.

Providentia Dei, est rerum procuratio, qua Deus fingitur. Lib. 2 de *Fide orthodoxa*, cap. 29.

Providentia Dei est voluntas Dei, per quam res omnes apte congrueque gubernantur. *Ibid.*

S. THOMAS AQUINAS.

Providentia Dei, est ipsa ratio ordinis rerum in finem. Part. 1 *Summae*, quest. 22, art. 4.

JOHANNES SALESII.

Differentia. Scientia, praesentia, dispositio, providentia, et praedestinatio differunt: scientia existentium, praesentia futurorum, dispositio faciendorum, providentia gubernandorum, praedestinatio salvandorum. Lib. 2, de *Navige curat*, cap. 21.

SERVENTIA PATRUM.

S. AMBROS.

1. Manifestum est justam Dei misericordiam, misericordemque justitiam nec aletis unquam corporibus hominum, nec docendis, juvandisque eorum mentibus deluisse. Lib. 2, de *Vocat. gent.*, cap. 2.

2. Ita multiplex etque ineffabilis bonitas providentiae Dei consulti, ut neque ulli percontum exarsio suppetat de abnegato sibi lumine veritatis; neque cuiquam sit liberum de sua justitia gloriari, cum et illos propria nequitis demergat ad peccatum, et istos Dei gratia perducat ad gloriam. *Ibid.*, cap. 9.

3. Servum Dei non custodia corporalis, sed Domini providentia spirito conservari. Lib. 5, *Epist. orat. in Augustinum*.

4. Vita divino gubernaculo destituta precipitatur, et in graviosa prolabitur. Lib. 2 de *Omni et Abel*, cap. 9.

5. Permittit Deus impis male agere, ut ex eorum malis bona operetur. Super *Apocal.*, cap. 9.

S. ANTONIN.

6. Divina providentia nunquam cessat, sed semper est firma: ita ut licet aliquod bonum possit homini contingere praeter ejus intentionem, non tamen praeter Dei providentiam, sub qua omnia continentur. Part. 2, tit. 12, de *Infidelitate*, cap. 9.

S. ANTONIN. ABRAS.

7. Non in uno tempore visitationem fieri creaturarum suarum, sed a constitutione mundi moderatur Deus proprias creaturas. *Epist. 5 ad Fratres*.

S. AUGUST.

8. Maxima pars hominum, quanquam negare non audeant, praesidere humanae vitae providentiam Dei; malunt tamen eam vel infirmam, vel injustam, vel malam nefario errore credere, quam sua peccata plerumque supplicii confiteri. Lib. 3 de *Lib. arbit.*, cap. 2.

9. Quid beneficentius, quid liberalius divina

providentia dici potest? quae a legitimis suis hominem lapsam, et propter cupiditatem rerum temporalium jure ac merito mortalem non omnino deseruit. De *Mortibus Ecclesiae*, cap. 7.

10. Nihil fit, nisi Omnipotens fieri velit, vel sinendo ut fiat, vel ipse faciendo. *Prose.*

11. Non dubitandum Deum facere bene, etiam sinendo fieri quaecumque male: non enim hoc nisi justo iudicio sinit; et profecto bonum est omne quod justum est.

12. Quamvis ea quae mala sunt, in quantum mala sunt, non sint bona: tamen ut non solum bona, sed etiam sint et mala, bonum est.

13. Nam nisi esset, hoc bonum, ut essent et mala, nullo modo esse sinerentur ab omnipotente bono: cui prevul dubio quam facile est quod vult facere, tam facile est quod non vult esse, non sinere. *Enchirid.*, cap. 95 et 96.

14. Agit Spiritus Domini et per bonos et per malos, et per scientes, et per nescientes, quod agendum movet, et statuit. Lib. 7 Super *Judic.*, quest. 49.

15. Aliud est quod divina providentia quasi privatim cum singulis agit, aliud quod generi universo tanquam publice consistit. De *Sexum Quatuor*, quest. 44.

16. Omnes divinae providentiae servant: sed alii obedunt tanquam illi, et faciunt cum ea quod bonum est: alii vero ligantur tanquam servi, et fit de illis quod justum est. *Prose.*

17. Quod juste fit, bene fit: juste autem sunt beati boni, et juste mali peccati patiuntur.

18. Ergo et de bonis, et de malis beneficii Deus, quamvis justo omnia facit. De *Agone christiano*, cap. 7.

19. Novit Deus ordinare inferiores se animas, et ex earum justa miseria inferiores partes creaturae suae convenientissimis et congruentissimis legibus adstruere dispensationis ornare. De *Catechis. rudib.*, cap. 18.

20. Deus qui non solum caelum et terram, nec solum angelum et hominem, sed pec. exigui et contemptibilibus animantia, viscera, nec aris penulam, nec herbae flosculum, nec arboris folium sine suarum partium convenientia, et quadam veluti pace derelinquit. *Prose.*

21. Nullo modo est credendum regna hominum, eorumque dominationes, et servitutes a suo providente legibus alienae esse voluisse. Lib. 5 de *Civili Dei*, cap. 11.

22. Deus unus et verus, regit et gubernat ut placet, etsi occultis causis, nunquam tamen injustis. *Nat.*, cap. 21.

23. Gemina est providentiae operatio: naturalis et voluntaria: naturalis per occultam Dei ad-

ministracionem: voluntaria per angelorum vel hominum operacionem. Hab. in *Gloss. vrb.*, super illud *Genes. 1: Tunc ergo Dominus hominem*.

24. Providentia divina congruis sedibus ordinat omnia, et pro meritis sua cuique distribuit. Lib. 2 de *Liberio arbitrio*, cap. 19.

25. Nihil absurdum sentiri potest, quam mundi gubernacionem totam esse vacuam nutu et regimine providentiae: cujus extrema et exigui videas tanta dispositione formari, ut aliquanto attentius cogitata, ineffabilem mentiant admirationis horrorem. Lib. 5 de *Genesi ad lit.*, cap. 22.

26. Deus bipartito providentis suae opere, praet universae creaturae: naturae ut fiant, voluntatis autem ut sine suo jussu vel permissu nihil faciant. *Ibid.*, lib. 8, cap. 24.

27. Nulla creatura est, quae non, velit nolit, divinae providentiae serviat. Facit enim cum ea, quae ex animo servit, quod bonum est: de illa vero quae hoc non vult, fit quod justum est. In *Exposit. Epist. ad Galat.*, cap. iv.

28. Dei providentia cuncta gubernante, ita homo male facit quod vult, ut male patitur quod non vult. *Contra Adversum*, cap. 6.

29. Qui de morte carnis accusat Dei providentiam, morte cordis mittitur in gehennam. Lib. 1 *contra Adversum*, leg. 16.

30. Dei providentia hoc universum regi credimus. Lib. 1 de *Lib. arb.*, cap. 4.

31. Nihil rerum est, quod non administret Dei providentia. *Ibid.*, cap. 5.

32. Omnia mutantur, nec mutantur divinae providentiae ratio, qua fit ut ista nuntentur. *Epist. 5*.

33. Si Dei providentia non presidet rebus humanis, nihil est de religione satagendum. De *Utilit. orat.*, cap. 16.

34. Servat ubique divina providentia virtutem banialis suae. Lib. 22 *contra Faust.*, cap. 83.

35. Quicquid vilissimum homines putant, omnipotentia Dei gubernatur. De *Agone christ.*, cap. 8.

36. Non nisi purgatae animae licet credere Dei providentia gubernari omnia. De *Quatuor animae*, cap. 3.

37. Carissimum quod vita nostra non temerariis motibus agitur, sed a Deo disponitur et gubernatur. Lib. *Modit.*, cap. 38.

38. Mundus vel ictu oculi stare non poterit, si ei Deus regimen sui subtraxerit. Lib. 4. de *Genesi ad lit.*, cap. 12.

39. Credes Deo, committis te ei, et ipse te eruit. *Serm. 5. Vigil. Nativit.*

40. O qui perpetua mundum ratione gubernas, Terrarum collique Sator, qui tempus ab aevo

Ire Jubes, stabilisque manens, das cuncta moveri. Lib. 3 de *Causis, philo.*, met. 9.

41. Recte fieri cuncta ne dubites, quoniam bonus mundum rector temperat. *Ibid.*, lib. 4, prosa 5.

42. Deus cum ex alta providentia specula respicit, quid et unicuique conveniat, agnoscit; et quod convenire novit, accommodat. *Ibid.*, prosa 6.

43. Quae ille ab aeterno cuncta prospiciens, providentia cernit intulit, et suis quoque meritis praedestinata disponit. *Ibid.*, lib. 5, prosa 2.

44. Deus tribus modis creaturae providet: gubernatione, glorificatione, malitiae damnatione. Super *Psalm.* iii.

45. Deus solus scit, quid nobis necessarium est, et quid nobis expedit. De *repleta donis Spiritus sancti in specie, de Divis fortitudinis*, cap. 3.

46. Deus providet omni carni; quia quidquid nascit, quidquid volat, quidquid reptat, quidquid gradatur, ejus largitate sustantur. Super *Psalm.* cxxxv, vers. 25: *Qui dat escam omni carni*.

47. In omni creatura est dependentia, qua indesinenter dependat a Creatore, ejusque conversatione necessitate eget, quod sistere aut durare, nec ad momentum sine illius manutentione queat; sed protinus rediret in nihilum, si relinquere a Deo per momentum. Super *Epist. 1 Joan.*, cap. 1, art. 1.

48. Deus ipse nobis infinito est potentior ut valeat, et sapientior ut agat, et melior ut velit perlegere quaecumque nobis sunt ad salutem necessaria. In *Eloqui. super Paulam*, xxxvi, vers. 5: *Et ipse faciet*.

49. Sic intendit Dominus singulis, ac si vacet a cunctis: et sic simul intendit omnibus ac si vacet a singulis. Super *Job*, cap. xxxiv.

50. Providentia Dei omnia attingit. *Ibid.*, cap. 37.

51. Magna providentia Dei est, quod nec parva, otiosaque dieta eum lateant. Super *Moth.*, cap. x.

52. Omnipotens Deus per se mundum regit, quem per se condidit: nec eget alienis adiutoria ad regendum, qui non eguit ad faciendum. Lib. 24 *Moral.*, cap. 2, num. 26.

53. Justus et misericors Deus mortaliu aetha disponens, alia concedit propitius, alia permittit iratus: et ea quae permittit, sic tolerat, ut haec in sui consilii usum vertat. *Prose.*

54. Unde miro modo fit, ut et quod sine voluntate Dei agitur, voluntati Dei contrarium non sit: quia dum in bonum suum mala facta vertuntur, ejus consilio imitant etiam quae ejus consilio repugnant. *Ibid.*, lib. 6, cap. 12.

55. Conditoris protectio et custodia est, quod in statu permanens. *Ibid.*, lib. 23, cap. 10.

S. BONAV.

CASSIODOR.

DIONYSIUS CARTHUS.

GLOSS. ORD.

S. GREGORIUS MAGNUS.

(R)

56. Qui quod non erat fecit, factum sine gubernatione non deserit: et qui benigne hominibus condidit, nequamquam iniuste cruciari permittit, nec sinit, negligere perire quod est, qui hoc etiam quod non fuit creavit ut esset. *Ibid.*, lib. 26, cap. 11, num. 19.

57. Nihil eorum quae nobis ad salutem data sunt, citra Dei providentiam existit. Super *Ecles.*, cap. 11.

58. Quicquid in mundo, vel horum accidit, vel malorum, non absque providentia accidit, et iudicio Dei. *Ibid.*, 3 super *Hiereon.*, cap. 11, super illud: *Ubiq; ingredit terra.*

59. Providentia Dei omnia gubernatur: et quae putatur poena, medicina est. *Lib. 1 super Ezech.*, cap. 1 super illud: *In medio ejus.*

60. Apostoli doctores verae religionis, quid instituebant omnia providentia Dei gubernari, seipsum ostendunt nihil cogitare de crastino. *Lib. 1 super Matth.*, cap. 13, can. 2, num. 82, super illud: *Nolite possidere aurum.*

61. Divina essentia sicut spirituali creature per cognitionem praesidet: ita corpoream creaturam regendo atque disponendo implet. *Lib. 1 de Arco Nor.*, cap. 2.

62. Nullus est praepositus mundo, nisi solus Deus: non enim eget adjutorio ad regendum mundum, qui non egredit ad faciendum, sed per se regit, qui per se creavit, et quod pie condidit pie disponit. Super *Job*, cap. xxxiv.

63. Magna est compassio bonis, inter tot mala praesentia tenere sententiam. Super *Ecclesiasten*, cap. 7.

64. Providentia Dei extra est specialis omnium, specialior fidelium, specialissima sanctorum. Super *I Cor.*, 13.

65. Credere inconcussa fide nos convenit, nihil sine Deo prorsus in hoc mundo geri: aut enim voluntate ejus, aut permissu agi universa, intendendum est. *Collat. 3. Abbat. Paphnutii*, cap. 29.

66. Quando superna providentia culpam assistit, non solum hominum insidias effugere potest, sed etiam in bestias ipsas inclinat, nihil patitur grave. *Homil. 57 super Gen.*

67. Quem Deus regit, nec cadere potest, nec errare. *Homil. super Psalm. xxxi.*

68. Cura tua, cura hominis est: Deo autem de omnibus tuis committit providentiam, noli tu majoribus praetermissis de tuis curare, ne Deus minus de illis provident. *Homil. 69 super Matth. Oper. perf.*

69. Providentia Dei opera, partim propensa Dei voluntate sunt, partim permissione. *Prose.*

70. Propensa Dei voluntate fiunt ea omnia, quae citra controversiam bona sunt: permissione

quae nonnullam absurditatis speciem pra se ferunt. *Lib. de Fide cathod.*, cap. 9.

71. Mira dispositio est superna: distributionis: a. tirones ad bonum aliquando convertitur, et bonis ad bonum aliquando reflectitur. *Prose.*

72. Vult quis esse bonus, et non valet, vult alter esse malus et non permittitur interire.

73. Datur ei quod sit malus qui vult esse bonus: alius vult esse malus, nec datur ei ut sit bonus.

74. Tandem in bono iste stat, quousque cadat: ille male diu vivendo, in fine salvatur.

75. Vult prodesse in bono justus, nec pravalet: vult nocere malus, et pravalet.

76. Is qui vult Deo vacare, sed saeculo impeditur: ille negotiis implicari capit, nec perficit. *Lib. 2 de Sion. sano*, cap. 6, sent. 4.

77. Providentia divina temporaliter iustorum desiderio minime consultit, quia meliora illis in aeternum promittit. *Ibid.*, lib. 3, cap. 7, sent. 86.

78. Quid tam dignum, tam proprium Deo, quam providentia? *De Ira Dei*, cap. 4.

79. Si est Deus, utique providens est Deus: nec aliter ei potest divinitas aliquid, nisi et praeterita tenent, et praesentia sciat, et futura praespicat. *Prose.*

80. Cum igitur quis providentiam suscolit, etiam Deum negavit: cum autem Deum esse professus est, et providentiam simul esse concessit: alterum enim sine altero nec esse prorsus, nec intelligi potest. *Ibid.*, cap. 9.

81. Constat divina providentia mundum regi, sicut et factus est. *Ibid.*, cap. 10.

82. Divina providentia est, cuius vi ac potentia omnia quae videmus et facta sunt, et reguntur. *Ibid.*

83. Providens Deus, ut oportet Deum, contemnit generi humano, quo sit vita nostra et copiosior et melior et tutior. *Ibid.*, cap. 19.

84. Nemo tam rudis, tam feris moribus, qui non oculos suos in caelum tollens, tametsi nec sciat cuius providentia regatur omne quod erigitur, aliquam tamen ipse providentiam intelligat ex ipsa rerum magnitudine, motu, dispositione, constantia, utilitate, pulchritudine, temperatione. *Lib. 1 de Divina. insul.*, cap. 2.

85. Certius est mundum providentia instructum, quam materia providentia conglobatum. *Ibid.*, lib. 2, cap. 9.

86. Comitatur Deus justos in negotiis, ne delinquant: in periculis, ne cadant: in prosperitatibus, ne se extollant: in laboribus, ne deficiant: in dubiis, ne errent. *De Triumphati Christi agone*, cap. 25.

87. Nisi te Deus continuerit, non stabis: si

manum subtraxerit, prolium corruis. In *Canon. velle spirit.*, cap. 6.

88. Providentiam Dei ubique attende, in omni rerum eventu stabiliere ei imitere, nihil prorsus credens accidere, quod non ex illa proficiatur providentia. *Ibid.*, cap. 12.

89. In omnibus providentiam Dei sapienter attendas, sine qua nec unum quidem folium de arbore decidit. In *Drevi regula tyronis*, verbo *Nun perturbetur*.

90. Quid potest esse tam apertum, tam confessum, tamque perspicuum, cum oculos in caelum sustuleris, et quae sunt infra, citraque lustraveris, quam esse aliquid nomen praestantissime mentis, quo omnis natura inspiratur, moveatur, alatur, gubernatur? *Prose.*

91. Caelum ipsum vide, quam late tenditur, quam rapide volvitur, vel quod in noctem aetris distinguitur, vel quod in diem sole lustratur, jam scies quam sit in eo summi modulatoris mira ac divina libratio. In suo *Octavia*.

92. Deus universa quaecumque sunt, verbo jubet, ratione dispensat, virtute consummat. *Ibid.*

93. Cum providentia mundus regitur, et unius Dei nutu gubernatur, non nos debet antiquitas impetitorum tabellis suis desolata, vel capti, ad errorum matri repere consensus. *Ibid.*

94. Providentia Dei ita omnia in hoc mundo sunt disposita, ut nihil prorsus otiosum sit apud Deum: etiam malum illud sit, etiam bonum. *Homil. 14 in cap. xxiii Numer.*

95. Nihil sit sine Deo, vel agente, vel permitte. *Lib. 3 Peri-Arethon*, cap. 2.

96. Nihil sine Dei providentia aut boni nobis suppedit, aut mali nobis evenit, cum ipse omnia vel decreto suo, vel permissu, nostrae in se charitatis comprobando causa faciat. In *Comment. super Job*, in illud: *Tantum una de stultis malitibus*.

97. Agit nobiscum Deus, agit in hoc saeculo, ne quid nobis pereat in futuro. *Serm. 9.*

98. Nos discrete oportet, processu mundo Dei providentiam semper eumque curam gerit operis sui, communi necessariaque lege naturae. *Lib. de Mandi. opific.*

99. Memor perfectissime suae bonitatis Deus, etiam omnes homines, aut maxima eorum multitudine sumpto empha ruit in perniciem, tamen salutarum dextram porrigens sustentat et erigit, non sinens universum genus deleri. *Lib. Quod. Deus sit immutabilis*.

100. Omnibus quidem animantibus providentia Dei constituit, et praestat alimoniam: sed hominibus non terrenum tantum, sed et spiritalem cibum praebet. Super *Psalm. cxlv*, vers. 5.

101. Tu cura Dei facies quoque Christi: An dubitas, ne te tuus unquam deserat Auctor? Ne trepidate, homines, vitae dator est dator escum. In *Psychomach. de Avarit. et largit. pugna*, vers. 169.

102. Quomodo mundum negligere dicetur, quomodo ipso scilicet satis diligit, quod ipsum se per totum mundi corpus intendit? *Lib. 1 de Gubern. Dei*.

103. Sicut navigans gubernator nunquam manum suam a gubernaculo: sic nunquam penitus curam suam Deus tollit a mundo. *Ibid.*

104. Certum est Deum nostram ab universitate omnium rerum, nec minus dignantissima visiois avertere, nec regimen providentiae suae tollere, nec indulgentiam benignissime pietatis auferre. *Ibid.*

105. Dum semper gubernat Deus, semper iudicat, quia gubernatio ipsa est iudicium. *Ibid.*

106. Deus cuncta, quae potestate ac majestate condidit, eodem etiam providentia ac ratione moderatur. *Ibid.*

107. Ecce Deum habes praesentem, ecce inuentem, ecce in omni loco, cura te providentia vigilantem. *Ibid.*, lib. 2.

108. Licet gubernator omnium Deus sit, illis tamen peculiariter regimen praestari a Deo dicitur, qui regi peculiariter a divinitate mercatur. *Prose.*

109. Unde et tu quicumque ille es, si christianus es, necesse est, ut regi te a Deo credas: si autem gubernari te a Deo cum ceteris christianis omnino non putas, necesse est extra omnes christianos te esse cognoscas. *Ibid.*

110. Sicut Deus omnibus quae sunt dedit essentia et omnia providentia sua simul collocavit. *Hebraicorum. 1*, sent. 94.

111. Postquam divina providentia quae est privatus, facile patet inimicorum insulidum. Super *III Reg.*, quest. 35.

112. Multo majus est ea quae non sunt, ut sint, efflere: quam his quae sunt, providere. *Serm. 2 de Provident.*

113. Laudibus celebrate providentiae gubernacula, ut ab his gubernati praesentia vitae fluctus effluant. *Serm. 9 de Provident.*

114. Non ambigimus omnia divina administrari providentia. *Lib. 3 ad Autolyrum*.

115. Sicut nihil potest esse quod non sit a Deo creatum, ita nihil potest esse quod ejus providentiae non subdatur. *Part. 1*, quest. 103, art. 5.

116. Ille credit Deum esse, qui credit omnes res mundi hujus, gubernari et providi ab illo. *Opusc. 6, super Symbol. Apost.*, art. 1.

117. Iusti divina providentia excellentius gubernantur, quam peccatores. Super *I Sent.*, dist. 39, quest. 2, art. 2.

S. CYPRIANUS
TRAIANUS

S. BERNARDUS

HUGO A. S.
VICTORIS

HUGO CARD.

JOAN. CASS.

S. JOHANNES
CHRYSOST.

S. JOHANNES
DAMASC.

ELOSIO.

HEMUT. VIL.

L. I. C. T. XII.

GRINDEN.

S. PETERUS
CURVIFOL.

PHILO. JUD.

S. BLASIIUS
VASTIN.

S. PROSPER.

LEODWYCH.

FRUDENT.
FOXTA.

SALVIANUS.

THALASSIUS

S. THEODOC.

S. THEOPH.
ANTOCH.

S. THEOBALD.
AGRICAS.

148. Divina providentia subijciuntur et bona et mala, sed diversimode: nam bona providentur, sicut per se intenta: mala autem permittuntur, inquantum ad aliquod bonum ordinari possunt. Ibid., sent. 49, art. 3.

TROMAS A KEMPIS.

149. Nulla est sanctitas, si manum tuam, Domine, subtrahas: nulla prodest sapientia, si gubernare desistas: nulla juvat fortitudo, si conservare desinas: nulla securi castitas, si eam non protegas: nulla propria prodest custodia, si non adsit tua sacra vigilantia. Lib. 3 de Imitatione Christi, cap. 44, sect. 2.

SENTENTIAE PATRUM.

ARISTOTEL.

120. Deus est auctor in omnibus causis, et quod existant, et quod causent. Lib. 3 Theolog., cap. 2.

121. Nihil existit, quod non processerit a Deo: producit omnia, et dirigit producta, servatque permanentia. Ibid., cap. 4.

122. Impossibile est quod aliquid producat ab aliquo sine Deo. Ibid., lib. 19, cap. 4.

123. Vetus fama est, et quidem hereditaria mortalium omnium, univrsa a Deo, et per Deum nobis esse constituta: nec vero ulla natura per se sufficit orbata salute, quem ille ferat. De Mundo.

124. Deus sine dubio servator omnium est: et parens eorum que in mundo conficiuntur. Ibid.

CICERO.

125. Divina mente aliqua natura mundum univrsam, atque ejus singulas partes administrari, perceptum est. Lib. 4 de Finib., num. 12.

126. A Deo necesse est mundum regi. Lib. 2 de Natura deor.

PLATO.

127. Consentaneum est Deum nostri curam gerere, et nos ad illum, ut certam possessionem pertinere. Syng. 1, in Dial. Phaedon.

SENeca.

128. Scias omnia ex decreto Dei fieri. Lib. 3 Quæst.

129. Ille bestissimus est, et securus sui possessor, qui crastinum sine sollicitudine expectat. Epist. 42.

130. Manent cuncta, non quia æterna sunt, sed quia defenduntur cura Dei regentis. Epist. 58.

131. Deus omnia temperat, quæ circumstantia factorum seruantur et ducunt. Epist. 65.

132. Deus ille maximus potentissimusque ipse vult omnia. Epist. 34.

SIXTUS PHILOSOPH.

133. Malus vir non putat esse providentiam Dei. Sent. 300.

134. Deum qui putat esse, et nihil ab eo curari, nihil differit ab eo, qui non credit esse Deum. Ibid., sent. 367.

TROMAS.

135. Non igitur Deus hominem, sed curam ejus habet, ab eoque cognosci se vult. De Potentia et sapientia Dei, cui illius, Pinedar., cap. 10.

136. Si a quodam influxum suum Deus sub-

traxerit, deficiente vita, in mortem corruent univrsa. Ibid., cap. 11.

137. Cui et omnium que in mundo sunt, ipse gubernator est, qui est omnium effector Deus. De Voluntate divina, cui titulus, Ascetico., cap. 2.

138. Deus omnium gubernator, dispensans omnibus rebus, quantum unicuique necessarium est: spiritus implet omnia, et cujusque nature qualitas est. Ibid., cap. 7.

139. Deus viventium sempiternus gubernator est, ipsiusque vitæ dispensator æternus. Ibid., cap. 9.

140. Omnia sine Deo vegetari non possunt: omnia enim Deus, et ab eo omnia, et ejus voluntate omnia: quod totum est bonum, decens, et prudens: sine quo nec fuit aliquid, nec est, nec erit: omnia enim ab eo, et in ipso, et per ipsum. Ibid., cap. 12.

141. Res omnis non fortuito motu, sed divina providentia constare creditur. Lib. 1 Dictor. memorabil., cap. 5.

Vide etiam tit. Corpus, sent. 84: Deum, sent. 102: Fatum, sent. 22: Malum, sent. 52, 71, 99: Providentia Dei, sent. 86, 88, 81: Subjecto, sent. 11.

PROXIMUS.

Definitio. Proximus est omnis homo, qui ex uno parente sumus omnes geniti: omnesque proximi simul conditione terræ natalitatis. Super Epist. ad Ephesios, cap. 4, in illud: Unusquisque in proximo suo.

Proximus est omni homini omnis homo, De Dilectio. christ., cap. 3.

Proximum dicimus et carnis nobis societate conjunctum, et aliqua legis vicinitate socialium. Super Psalm. 6, vers. 6.

Proximus dicitur natura conditione, consanguinitate, beneficiorum exhibitione. Super Psalm. xxvii.

Proximus hominis nihil aliud est, nisi similis conditionis atque rationis particeps animans, id est, homo. In Dialogo adversus Judæos.

Non illi tantum proximi nostri credendi sunt, quæ nobis gradus sanguinis jungit: sed proximi nostri credendi sunt etiam omnes homines nature nostræ particeps. Lib. 3 de Via contempl., cap. 15.

Proximus tuus est omnis homo, qui eadem tibi est christianitatis lege conjunctus. Prose.

Proximus tibi est, qui ab Ecclesie consortio non videtur alienus.

Proximus tibi est, quicumque est proximus Christi. Homil. 42.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Quicumque in proximum peccaverit, in se-

ASAS.

ARISTOTEL.

metipsum delinquit: et qui mala fecerit proximo, semetipsum efficit malum. Epist. 2 ad Fratres.

2. Manifestum est omnem hominem proximum esse deputandum. Lib. 1 de Doctr. christiana., cap. 30.

3. Proximi nomen ad aliquid est, nec quisquam esse proximus nisi proximo potest. Ibid.

4. Omnis homo est omni homini proximus: nec ulla cogitanda est longinquitas generis, ubi est natura communis. Super Psalm. cxviii, vers. 8.

5. Homo proximus est tuus, vitium inimicum est proximo tuo: tunc amas proximum, si oderis quod necet proximo. Serm. 2 post Dom. 10 Trinit.

6. In celo nihil latebit proximum in proximo. Epist. 6.

7. Proximus non sanguinis tantum propinquitate, sed et rationis societate pensandus est, in qua socii sunt omnes homines. Epist. 52.

8. Parum proficit, qui proximo non proficit cum potest. Lib. Medit., cap. 41.

9. Peccantes in proximum, in Deum peccamus. Super illud Genes. xx: Ne peccaveris in me.

10. Qui ex adversitate proximum despicit, aperte convincitur quod hanc in prosperis non amavit. Lib. 7 Moral., cap. 10.

11. Proximus noster, omnis homo christianus est. Super Psalm. xiv, vers. 4.

12. Etiam bonum non facere, malum est: nam si quis viderit proximum fame pericillari, neque ipse illum occidit, si illi eam adiat, non dedit victum? Prose.

13. Quisquis in quacunque necessitate succurrere proximo morituro potest, et non fecerit, occidit. Super Epist. ad Rom., cap. xii in illud: Dilectio proximi malum non operatur.

14. Gravius est sustinere quem nolis, quem desiderare quem diligis. Hab. apud Beclam, in suis Scintillis, cap. 2.

15. Fallitur proximus adulatione, simulatione, deceptione. Super Ecclesiastic., cap. 1.

16. Nemo secundum carnem spelet proximum, sed in Christo Jesu. Epist. 6 ad Moyses.

17. Ille vere male affligitur, qui proximo suo negotium facit. Homil. 19 super Genes.

18. Hoc omne bonum est, quod proximum recipit. Homil. 79 super Math. Oper. perf.

19. Nihil adeo potest nos Christi imitatores effecere, sicut erga proximum cura. Prose.

20. Licet jejunando, humi dormiendo corpus maceraveris, nullam autem proximi curam habueris: nihil egregium feceris, sed adhuc longe a Christi ablegis imitatione. Homil. 25 super 1 Cor.

21. Nullum velle magnum potest esse officium, quando nullum in proximis fuerum confertur. Ibid.

22. Communis toto corpori turpitudine nihil membra, et ornamentum commune inibi membra salus cum sit, ne tam arde nobis conjunctum, proximum abijciamus. Ibid., homil. 30.

23. Proximi gratia animum esse, excellentis est dilectionis. Serm. 9 super Epist. ad Philipp.

24. Sicuti, qui ea que proximi sunt querit, sua quoque rite disponit: ita si que illius sunt, negligit, sua quoque despicit. Homil. 7 super II Tim.

25. Sicuti maledictiones, que diriguntur in proximos, maledicentes primitus vexant: sic et bona, que circa proximos geruntur, eis primum, qui operantur, jucunditatis uberes profertur fructus. Homil. 1 super Epist. ad Hebr.

26. Bonum proximo non fecisse, hoc est fecisse malum. Super Epist. ad Ephes.

27. Scis quoniam pacto de proximo bene mereris? id ei facito, quod ab eo tibi fieri cupis. Lib. 1 Parall., cap. 11.

28. Notum nobis fecit Deus, quod sit verum et iustum opus, ita nos oportere cum proximo vivere. dummodo sciamus illud ad hominem, hoc ad Deum pertinere. Lib. 6 de Divin. inst., cap. 12.

29. Nihil uniusquisque tam proprium, quam quod imponit in proximum. Serm. 5 de Jeponis.

30. Noli despiciere proximum, si non vis Deo despiciabilis apparere. Opuse. 9, cap. 2.

31. Quis se proximo suis proximum reddidit? quis solvit charitati, quod se agnoscat debere vel nemini? Lib. 5 de Gubern. Dei.

32. Occurrendum est semper Dei amicis, ac serviendum est proximis. Homil. 45 de Dono maritæ.

33. Qualem vis esse proximum tuum tibi, talis esto et tu tuis proximis. Sent. 81.

PRUDENTIA.

Etymologia. Prudens dicitur quasi proci videns. Prudens quasi proci videns: perspicax enim est, et incertorum prævidet casus. Lib. 10 Etymol., verbo Prudens.

Prudentia dicitur quasi providentia: illa enim sibi sapienter providet, qui iustus vitæ miseriam attendit. Super Luc., cap. vi.

Definitio. Prudentia est recta ratio rerum a nobis agibilium. Part. 4, lit. 10, cap. 7, § 6.

Prudentia est rerum honestarum virtus, et malorum scientia. Serm. Dom. 3, post Trinit.

Prudentia est appetendarum et vitandarum rerum scientia. Lib. 1 de Libero arbitrio, cap. 13.

Prudentia est bonarum rerum et malarum discretio, utraque cum fuga mali et electione boni. De quatuor Virtutibus.

Prudentia est in sui custodia boni malique pro-

S. JOHANNES DAMASC.

LACT. PIRAM.

S. LEO I

S. PETERUS DAMIANUS.

SALVIANUS.

S. VALEB. EPISC.

SIXTUS PHILOSOPH.

COLLECTOR.

S. ISIDORUS HISPALENS.

HUGO CARD.

S. ANTONIN.

S. ANTONIUS BRABACIA.

S. DONAT.

ERGO A S.

VICTORS. videri sagaxque dignoscantia. De Fruct. carnis et spir., cap. 12.

JOAN. GERD. Prudentia est habitus intellectualis, acquisitus, laudabilis, elevans et dirigens liberum arbitrium in agendis vel vitandis. Part. 4 de Descript. terminor., cap. Virtus.

S. LAURENT. JUSTIN. Nihil aliud est prudentia, quam scientia rerum bonarum, et maliarum, cum illarum dilectione, et harum detestatione. Part. 1 de Ligno vite, tract. 2 de Prudentia, cap. 1.

Prudentia est amor eorum, quibus adjuvatur, ab illis quibus impeditur, sagaciter discernens. Ibid.

Prudentia est presens notio, futurorum pertractans eventum. Ibid.

Prudentia est scientia facientiorum, et non faciendorum. Lib. 1 Legis allegor.

S. THEODOR. Prudentia est ratio, qua res ad summam vigilantia. Serm. 6 de Providentia.

S. THOMAS AQUINAS. Sicut ars est recta ratio facultatum, sic prudentia est recta ratio agibilium. 2, 2, quest. 58, art. 2.

S. BONAV. Diviso Prudentia in sex dividitur: primo, in cognitionem presentium; secundo, in memoriam preteritorum; tertio, in providentiam futurorum; quarto, in circumspeditionem contritorum; quinto, in prohibitionem peccatorum; sexto, in exercitationem virtutum. De quatuor Virtutibus.

S. BONAV. Productio. De prudentia procedit circumspectio, docilitas, et cautio. De quatuor virtut.

HUGO A S. VICTORE. Prudentia comites sunt, timor Domini, austeritas, consilium, memoria, intelligentia, providentia, deliberatio. De Fruct. carnis et spiritus, cap. 12.

SENTENTIE PATRUM.

S. ALBERT. MAGNUS. 4. Prudentia vera atque perfecta est, semper nisi ad cognitionem divine nature, et profunditatem humane miserie. De Paredis anime, part. 1 de Virtut.

S. AMBROS. 2. Prudentia veri investigatione versatur, et scientia plenioris infundit cupiditatem. Lib. 1 Offic., cap. 24.

3. Nihil ea prudentia sapientius, quo divina et humana secerat. De obitu Satyri fratris sui.

S. AUGUST. 4. Prudentia testimonium veritatis, non amicitie reddit. Prose.

5. Prudentia cum discretionis promittit, et promissa accelerat, et amplius quam promiserat, prestat. Serm. 4 ad Fratres in exera.

6. Prudentia docet quomodo presentia ordines, quomodo preteritorum recordaris, et quomodo futura prevides. Ibid.

S. BASILIUS MAGNUS. 7. In omnibus que aguntur, prudentiam parere convenit: nam extra prudentiam, omnia etiam que bona esse videntur, ad vitium per im-

portunitatem ac immolestiam dilabuntur. in Const., cap. 14.

8. Est quedam prudentia, scire quid ex te, quid ex Dei adjutorio possis, et ipsi servare te infensum, qui te tibi servat illesum. Tract. de Diligendo Deo, cap. Amut.

9. Temperate facere cuncta, prudentia est. Serm. 63.

10. Quid, o homo, in omnibus es prudens, et circa teipsum es insipiens? Serm. de Miseria humana.

11. Rerum exitus prudentia metitur. Lib. 2 de Consolat. philas., prosa 1.

12. Prudentia auriga est virtutum. Serm. 6 in Hexamer.

13. Turpe est ut major prudentis sit in brutis, quam in prudentissimis animalis, quod nulla bruta rationem accepit. Serm. de uno Doctore.

14. Prudentia est, ad rationis normam, qua cogitat, quaque agit, universa dirigere, et nihil preter rectum velle facere, humanisque acibus tanquam rationis arbitrio providere. In Centilog., part. 3, sect. 41, part. 3, sect. 41.

15. Officium prudentis est, ex preteritis et presentibus futura pendere. Ibid.

16. Prudentiam etate ponderare, minime convenit. Habet apud D. Joan. Damasc., lib. 3 Parric., cap. 78.

17. Prudentia carnis non est vera prudentia; sed appellatur prudentia propter apparentem similitudinem, quam habet cum vera prudentia. Super Epist. ad Rom., cap. viii, art. 11.

18. Via recta et regia, prudentia est. Lib. 16 super Isaiam, cap. lviij, super illud: In multitudine vite.

19. Prudentia connexam malitiam habens, prudentia non est. Homil. 36 super I Cor.

20. Nihil ad veram administrationem ita necessarium est et commodum, sicut prudentia. Serm. 15 super Epist. ad Ephes.

21. Nihil prudentia melius, nihil dulcius, nihil suavis. Lib. 2 de Synonym., cap. 13.

22. Prudens cito deprehendit noxia, et celerius errores agnoscit. Ibid.

23. Nemini sine philosophia rectaque ratione, prudentia adesse ullo modo potest. In Dialogo adversus Iulianum.

24. Prudentes alios esse existimare debemus, nec prudentiam nobis solis tribuere, et quasi vendicare. Epist. ad Zenam.

25. Qui suo iudicio prudens est, is et motu aspernatur, et in contrariam sententiam trahitur, et ei cui dat consilium fit adversarius. Ibid.

26. Eo certius et citius ad culmen prudentie prolicies, quo statum interiora hominis conside-

S. BERNARD.

THOMAS.

S. BONAV.

DIDYCH.

ALEX.

DIONYSII.

CAROLUS.

S. BERNARD.

S. JOANNE.

CHAUVON.

S. BERNARD.

BISPALES.

S. JUSTIN.

MART.

GLEWENS.

ALEX.

FRONTON.

CARTHUS.

S. LAURENT.

JUSTIN.

rando plenius agnosces. De Ligno vite, tract. 2 de Prudent., cap. 6.

27. Anima prudentia servat, cum ipsa sit mentis sanitas: imprudentia vero interimit, cum sit morbus earum insanabilis. Lib. de Temulentia, SENTENTIE PAGANORUM.

28. Prudentiam habitum esse agendi circa humana bona, vera cum rationis necesse est. Lib. 6 Ethic. ad Nicomach., cap. 5.

29. Palet prudentem neminem esse posse, nisi sit bonus. Ibid., cap. 12.

30. Fieri non potest, ut sine prudentia sit homo proprie bonus, et absque morum virtute prudens. Ibid., cap. 13.

31. Prudentiam artem vite esse dicimus. Lib. 5 de Finib., num. 18.

32. Quomodo iuncta vita esse potest, a qua abest prudentia? Lib. 5 Tuscul. quest.

33. Quisquis prudentiam sequi desideras, tunc per rationem recte rives, si omnia prius existimes et perpenses, et dignitatem rebus non ac opinione militorum, sed ex eorum natura constitutas. De quatuor vit.

34. Si prudentiam amplecteris, ubique idem eris. Ibid.

35. Prudentis proprium est, examinare consilia, et non cito credulitate ad falsa prolabi. Ibid.

36. Si prudens esse cupis, in futurum prospectum intende, et que possunt contingere, animo tuo cuncta propene. Ibid.

37. Qui prudens est, non dicit, Non putavi hoc fieri: quia non dubitat, sed expectat: nec suspicatur, sed cavet. Ibid.

38. Si prudens est animus tuus, tribus temporibus dispensetur: presentia ordina, futura provide, preterita recordare. Prose.

39. Nam qui nil de preterito cogitat, perdit vitam: qui nil de futuro premeditatur, in omnia incautus incidit. Ibid.

Vide etiam tit. Inventire, sent. 25; Princeps, sent. 4; Senectus, sent. 9; Virtutes cardiales, per totum; Virtutum conversio in genere, sent. 3, 4, 39; Virtutum conversio in specie, verbo Prudentia.

PSALMUS.

CASSIODOR. Definitio. Psalmus est hymnus alicujus metri lege compositus, qui similitudinem predicti organi supernum nobis cognoscit indicare virtutum. Super Psalm. ii, in Proemio.

Psalmus est numerosa, et modesta laudatio. Lib. 2 Pedagogi, cap. 4.

Psalterie est Deum laudare. De fructuosa temporis deductione, art. 3.

S. LAURENT. Psalmodia est quedam Dei ad hominem, atque

hominis ad Deum, dulcis, laeta et familiaris allocutio. Part. 1 de Discipl. monasticæ concertat., cap. 17.

Differentia. Psalmus et hymnus inter se differunt: psalmus laus Dei proprie appellatur, ad bene operandum inducens; hymnus vero laus Dei, ad devotionem accendens. Super Hymnos, in Proemio.

SENTENTIE PATRUM.

1. In libro Psalmorum profectus est omnium, et medicina quondam salutis humane. Prose.

2. Quicumque legerit, habet que proprie vulnera passionis speciali possit curare remedio.

3. Quicumque certare voluerit, tanquam in communi unanimum gymnasio, et quodam studio virtutum, diversa genera certantium reperies preparata, id sibi eligat, cui se intelligit aptiorum, quo facillius perveniat ad coronam.

4. Si quis gesta recensere majorum studeat, atque imitari veli, intra unum psalmum totam paternæ historie seriem accipit comprehensionem, et thesaurum memorie contempdio lectionis acquirat. Super Psalm. in Prælatione.

5. Psalmus est benedictio populi, Dei laus, plibus laudatio, plausus omnium, sermo catholicorum, vox Ecclesie, fidei canora confessio, austeritatis plena devotio, libertatis lætitia, clamor iucunditatis, lætitiæ resultat, nocturna arma, diurna magisteria, scutum in timore, festum in sanctitate, imago tranquillitatis, nigrus pacis, arctia concordia. Ibid.

6. Psalmus intractandum mitigat, sollicitudinem abicit, mororem allevat, dissidentes copulat, discordes sociat, offensos reconciliat: quis enim non remittat ei, cum unam ad Deum vocem emiseric? Ibid.

7. Psalmus est nocturni operis commercium, diurnæ roquici spendium, insititio incipientium, perfectorum confirmatio, angelorum ministerium, militie celestis hostia spiritalis. Ibid.

8. Psalmus medicamentum conscientie peccatoris est. Super Psalm. xxviii, in Prælat.

9. Psalmorum volumen veluti paradisus, in quo sunt omnia genera figurarum plantarum, modulando sua quedam propria inter cantandum ostendit. De Interpret. Psalm.

10. In psalmis canuntur, que in singulis voluminibus Scripturarum annuntiantur. Ibid.

11. Quemadmodum aliarum scripturarum argumenta in psalmis licet reperire, ita quoque que sunt Psalmorum, in aliis reperies. Ibid.

12. Codex Psalmorum peculiariter dotem, et eximium quiddam observatque dignum in se continet. Ibid.

JUSTIN.

DIONYSIUS CARTHUS.

S. AMBROS.

S. ATHAN. MAGNUS.

43. Omnis quidem divina Scriptura magistra est virtutum, et veræ fidei: sed tamen liber Psalmorum eorum quodammodo formam tractatumque animorum continet. *De Interp. Psalm.*

S. ANGELOS.

44. Psalmus est tranquillitas animarum, significat pacis, perturbaciones vel fluctus cogitationum cohibens, tranquillitatem reprimens, luxum repulens, sobrietatem suggerens, amicitiam congregans, inimicos reconcilians. In *Prologo Psalm.*

45. Quod omnium bonorum maximum est, charitatem psalmus instaurat, conjunctionem quandam per consonantiam vocis efficiens. *Ibid.*

46. Psalmus diversam populi unius chori per concordiam consonantia modulatione consociat. *Ibid.*

47. Psalmus demones fugat, angelos ad adiutorium invitat.

48. Psalmus scutum in nocturnis terroribus, diurnorumque rapinis est laborum. *Ibid.*

49. Psalmus est tutela pueris, juvenibus ornamentum, solamen senibus, mulieribus optissimus decor. *Ibid.*

50. Psalmus desertis habitare facit urbes, sobrietatem docet, incipientibus priorum edificiorum elementum, proficientibus incrementum, perfectis stabile firmamentum, totius Ecclesie vox una, solemnitates decorat, tristitiam mollit, etiam ex corde lapide lacrymas movet; angelorum opus est, exercitum celestium, Spirituale thymiana. *Ibid.*

51. Quid est quod non discatur in Psalmis? Nomen omnis magistralis virtutis, nomen norma justitiae, nomen predictioe decore, nomen presentie consummatio, nomen patientie regida, nomen omne quicquid potest illi bonum, procedit ex ipis *Prose.*

52. Dei scientia perfecta, praesentatio Christi in carne venturi, et communi resurrectionis spes, suppliciorum metus, gloriae pollicitatio, mysteriorum revelatio.

53. Omnia prorsus in Psalmis, velut magno quodam et communi thesauro recondita atque omnia sunt bona. *Ibid.*

54. Cum tristitia non est psallendum: in psallendo enim hilaritas est. Super *Psalm.* exposit. xvi, vers. 3.

55. Alternat pro tempore lingue sonos vocum, perpetua sit vox interiorum. Super *Psalm.* cii, vers. 1.

56. Vis psallere? non solum vox tua sonat laudes Dei, sed opera tua concordant cum voce tua. *Prose.*

57. Cum ergo voce cantaveris, silebis aliquando: vita sic cantat, ut nunquam sileat. Super *Psalm.* cxxvi, vers. 1.

58. Noli homo cantilene tunc obstrere moribus. *Ibid.*

59. Sicut angeli pure laudant Deum in regione vivorum, ita et nos qui die et nocte psallimus Domino, debemus cum sanctis angelis puritatem habere: quia et quod angeli peragunt in coelis, ita et nos facere debemus in terris. *Serm. h. ad Fratres in ecclia.*

60. Psalmus tranquillitas est animarum, gubernator pacis, tumultus et undas cogitationum sedans ac compeccens est: nam anima partem irascibilem mollit, protervum vero castam facit. Super *Psalm.* i, conc. 1.

61. Psalmus est amicitia conciliator, dissidentium unio, hostium reconciliatio, demonum fugator, angelici auxilii inductor, scutum in timoribus nocturnis, requies laborum diurnorum, infantibus securitas, vigentibus ornamentum, senibus solatium, mulieribus mundum conversationissimum, prolicentium incrementum, perfectorum fulgur, ecclesie vox, angelorum opus, celestis respública, spiritualis sulcus. *Ibid.*

62. Psalmus eliam ex lapideo corde lacrymas elicit, hic festivitatis exhilarat, hic tristitiam, quam secundum Deum est, creat. *Ibid.*

63. In Psalmis discas fortitudinis magnitudinem, justitiae sinceritatem, temperantiae gravitatem, prudentiae perfectionem, ponitentie modum, patientiae mensuram. *Prose.*

64. Hic inest theologia perfecta, praesentio adventus Christi per carnem, minus iudicij, resurrectionis spes, suppliciorum timor, promissiones gloriae, mysteriorum revelationes. *Ibid.*

65. Omnia velut in magno quodam sac communi promptuario, in Psalmorum libro reposita sunt. *Ibid.*

66. Lingua psallat, mens dictorum sententiam percreteatur, quo et spiritu et mente psallas. Super *Psalm.* xxvii, conc. 5, vers. 8.

67. Psalmus sermo est musicus, quando concinae et iuxta harmonia rationem ad instrumentum pulsatur. Super *Psalm.* xxxix.

68. Non si quis ore profert Psalmi verba, hic Domino psallit: sed qui a puro corde emittunt psalmodias. *Ibid.*

69. Quid bestias, quam angelorum tripodium imitari? statim quidem ubi dies exordium sumit ad preces procedendo, et hymnis et cantibus Conditorum honorando. *Epist. 1. ad S. Gregor. Theolog.*

70. Vocis tonus in psallendo medius praesertendus est, ut neque nec parvitate auditum diffugiens, neque distentionis magnitudine confusi animus. *Ibid.*

71. In tempore psalmodiae sapienter psalle,

filii, et spirituales cantus vigilanter tunc coram Domino; ut virtutum psalmorum facilius possis acquirere. In *Admonit. ad filium spirit.*

72. Psalmus et gratia, arma sunt in demonibus. *Orat.* 15.

73. Vigilare iubemur, ne aliud habeamus in corde, et aliud proferamus in voce: cum enim iniectione sincera debet non sonus vocis, sed animi sensus orare. Super *I. Petr.* iv, in illud: *Vigilate in orationibus.*

74. Cibus in ore, psalmus in corde sapit: psallat spiritu, psallat et mente. *Serm. 7. super Cant.*

75. Nihil aliud dum psallitis, quam quod psallitis cogitis. *Ibid.*, *serm. 47.*

76. Spiritus sanctus illa hora qua psallis, gratum non recipit quicquid aliud quam debes, neglecto eo quod debes, obtuleris. *Ibid.*

77. Continentiae labor et rigor disciplinae, psalorum hymnorumque dulcedine relevantur. *Epist. 78. ad Sugerum abbat.*

78. Non est levis iactura gratiae spiritualis, levitate cantus abduci a sensuum utilitate, et plus sive intendere vocibus, quam insinuandis rebus. *Prose.*

79. Cantus plenus sit gravitate, nec lasciviam resonet, nec rusticitatem: sic suavia ut non sit levis, sic mulceat aures ut moveat corda, tristitiam levet, iram mitiget, sensum hirsuta non exarcat, sed fecundet. *Epist. 312. ad Guadonem abbat.*

80. Nunquam intelliges David, donec ipsa experientia, ipsos psalmorum affectus indueris. *De Vita solit.*

81. Cum ad psallendum ecclesiam intraveris, fluctuantium cogitationum tumultus exterius relinque, curamque exteriorum penitus obliviscere ut soli Deo possis vacare. *Lib. Medic.*, cap. 6.

82. Loquitur mihi Deus in psalmo, et ego illi: nec tamen cum psalmo dico, attendo cuius psalmus sit: magnam injuriam Deo facio, cum illum precor ut memi precem exaudiat, quam ego, qui fundo, non audio. *Ibid.*, cap. 8.

83. Imm cantor molesti ponitur vocibus, Deum irritat pravus moribus. *Ibid.*, cap. 11.

84. Parum prodest sola voce cantare, sine cordis intentione. *Ibid.*, cap. 8.

85. Ruminantem psalmos somnus te occupat, ut in somno somnias te dicere psalmos. In *Formula honestae vitae.*

86. Mens tua cum voce concordet, concordet cum lingua: non aliud cogites et aliud cantes. Si aliud cantes in mente, et aliud cantes in voce, perdis fructum laboris tui. *Serm.* 52.

87. Sicut orationibus juramur, ita psalmorum modulationibus delectamur. *Ibid.*

58. Usus psalmos cantandi consolatur tristia corda. *Ibid.*

59. Cantus psalmorum in ecclesia mentes hominum lenificat, fastidiosos oblectat, pigros sollicitat, peccatores ad laetitia invitat. *Ibid.*

60. Dura quamvis sint corda secularium hominum, statim ut dulcedinem psalmorum audierint, ad amorem pietatis convertuntur. *Ibid.*

61. Sunt multi qui suavitate psalmorum compuncti, peccata sua lugent. *Ibid.*

62. Psalmorum decantatio significat perpetuum laudem Dei in aeterna gloria. *Ibid.*

63. Quicumque fideliter et intente mente psalmos decantat, quodammodo angelis Dei sociatur. *Ibid.*

64. Psalmorum decantatio aliquando commovet ad lacrymas, aliquando invitatur ad orationem. *Ibid.*

65. Psalmi faciunt gratas esse vigilias noctis. *Ibid.*

66. In psalmis est iter laedis, quod ad aeternam laudem pervenire possit. *Ibid.*

67. Deus, cui non absconditur quicquid illicitum perpetratur, non quiriti vocis lenitatem, sed cordis puritatem. *Lib. 5. Florian.*, cap. 44.

68. Psallentibus dignanter admisorum sancti angeli solent. *Ibid.*

69. Hymnos et psalmos canere, monachorum est et clericorum. In *Alphab. religiosorum*, lect. 22.

70. Cum timore et humilitate psallendum est. In *Speculo discipl.*, part. 1, cap. 15.

71. Sic stemus ad psallendum, ut mens voci concordet. *Ibid.*

72. Verba psalmodiae distincte et integre pronuntia. *De Inst. novit.*, part. 1, cap. 5.

73. Vere cornutus liber psalmorum, sermo lampabilis, cura specialis cordis, fatus interioris hominis, pinax spiritualium personarum, occultarum linguarum virtutum, que inclinat superbos humillitati, reges pauperibus subdit, affabilitate parvulis nutrit. Super *Psalm.* Prolog.

74. Non potest animus fidelis exierit, qui exipit solo satiani. *Ibid.*

75. Merito se a vera vita credit alienum, quis juvenitudo psalmorum non fruitur. *Ibid.*

76. Liber Psalmorum est thesaurus in peccato mundo excrecens, consolatio magna lugentium, spes beata justorum, periclitantium utile sustinuum. In *Prologo super Psalm.*, cap. 46.

77. Non solum cantantibus, sed et intelligentibus psallere debemus: nemo enim sapienter quicquam facit, quod non intelligit. Super *Psalm.* cxlv, vers. 7: *Psallite sapienter.*

78. Psalmi vasa sunt veritatis, quasi spiritualia

S. BASILIUS
SERVENS.

V. MEDA.

S. BASILIUS
SERVENS.

SERVENS.

S. ROMANUS.

CASSIODORUS.

R

dolia vinum Domini incorrupto sapore servantia. Super *Psalm.* lxxi, vers. 24.

79. Tunc Deo accepta est oratio canentium, si pura mens idem gerat quod explicat vox cantici. Super *Psalm.* ci, vers. 4.

80. Psalmodia est consolatio flentium, cura dolentium, sanitas aegrotantium. Super *Psalm.* cxxxv, vers. 8.

81. In psalmis loquitur Spiritus sanctus. De *Dieph.* et *habitu virg.*, cap. 1.

82. Admirabilis est virtus psalmodiarum, et ex sua natura solet mentem psallentis dulcedine quadam perfundere. Super *Epist. Jacobi*, cap. v, art. 7.

83. Dum vox psalmodie per intentionem cordis agitur, tunc aut prophetica mysteria revelantur, aut compunctionis gratia inspiratur. *Ibid.*

84. In psalmodia studium et curam adhibemus, ut et es et cor pariter psallant. *Doctr.* 23.

85. Psalmus in ore tuo sit assidue, quoniam Deus cum nominatur, demones fugat, et psallentem sanctificat. In *Enchiridion super Psalms*.

86. Psalmus est tranquillitas animus, designator pacis, amicitia conciliator, dissidentium unio, inimicorum inter se pacificatio, angelorum ad subveniendum insecuto, presidium timoris nocturni, requies a laboribus diurnis, infantium tutela, seniorum decus, majorum consolatio, mulierum aptissimum ornamentum, angelorum opus, collegae munus, incensum spirituale, mentium illuminatio, corporum sanctificatio, plorum gaudium. *Ibid.*

87. Psalmus ex lapide etiam corde lacrymas excutit. *Ibid.*

88. Psalmus solitudines inhabitat, conciones temperat, otiosissimum extirminat, risum reprimi, iudicium suggerit, animam in Dei laudem excitat, cum angelis choros agit. *Ibid.*

89. Ubi psalmus adest cum compunctione, ibi et Deus una cum angelis. *Ibid.*

90. Studeamus ut cum obsequiis laborum vita concordet et consonet: sic enim pietas Dei ad nos flecit auditum. *Hom. a Epiph.*

91. Non est satis psallere ad hoc ut laus Deo placeat, sed opus est ut per vitam quoque mundum illi placeamus. Super *Psalm.* cxv.

92. Utiles est hymnorum cantilena, et honorum est causa: at hymnus minime Deo gratus est, sed laudantium propositum. *Ibid.*

93. Clavis libri psalmodiarum, omnique prophetie, est Spiritus sanctus. Super illud *Apoc.* in: *Qui habet clavem David.*

94. Per psalmodia meditationes, et laudes, et gaudia de Deo concepta accipiuntur. In *sequen. Psalmos parit. Psalm.* i, in Prologo.

S. CYPRIAN.
DIONYSIUS
CARTHUS.

S. DOBROT.
S. EPHRAEM.

S. RUFINUS
EMISEN.

GLOBE. ORD.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

95. Psalmi meditatio, fidelis anime est virtutibus exercitata. *Ibid.*

96. Vox psalmodie cum per intentionem cordis agitur, per hanc omnipotenti Deo ad cor hier paratur, ut intente menti vel prophetie mysterium, aut compunctionis gratia infundatur. *Hom. 4 super Ezech.*

97. Fit plerumque ut cum blanda vox queritur, congrua vita negligatur: et emtor minister Deum moribus stimulat, cum populum vocibus delectat. *Hab. in Decret. Gratiani*, part. 3, dist. 92, can. *In sancta.*

98. Psalmodia laudis ventura est ante ambulatrix, et glorie preludium. *Orat. 3 de Sancto Lavacro.*

99. In psalmo non dulcedo vocis, sed mentis affectus queritur. *Epist. 4.*

100. Quando psalmum dicis, cujus verba loqueris, agnosce: et in compunctione magis erudis, quam in tinnula vocis dulcedine delectatur. *Epist. 14 ad Mauriti filium.*

101. Lacrymas psallentis Deus magis quam vocis gratiam approbat. *Prose.*

102. Ubi timor et tremor est, ibi non vocis elatio, sed animus flebilis est, et lacrymarum dejectionis. *Ibid.*

103. Melior est unius psalmi decantatio cum puritate et serenitate, et spiritali hilaritate, quam totius psalterii modulatio cum anxietate cordis et tristitia. In *Regula monachor.*, cap. 14 de *Contemplat.*

104. Psallentium chorus ibi consistere non potest, ubi dolor et gemitus presens est. *Prose.*

105. Musica in luctu, importuna narratio: ubi non est letitia mentis, frustra sonat melodia carminis. In *Orat. Hierem.*, super illud: *Senes defecerunt de portis.*

106. Ille bene psallit, qui implet in opere quod cantat. Super *Psalm.* xxxii, vers. 3.

107. O monache, qui stas corpore, quare jacet anima tua, et non psallis Domino? si psalterium es, si cithara es, quare surdus es, et non glorificas Dominum? Super *Psalm.* cvii, vers. 2: *Excite, psalterium et cithara.*

108. Sicut martyres laudant Deum pura in regione vivorum, ita et monachi qui die et nocte psallunt Domino, debent eandem puritatem habere mariarum, siquidem ipsi martyres sunt: quod enim faciunt angeli in caelis, hoc monachi faciunt in terris. Super *Psalm.* cxv, vers. 7: *Tibi sacrificabo bestiam tondis.*

109. Bona res est psallere, psallere autem non tantum voce, sed et corde: quanti enim hominum vocem habent, et quoniam peccatores sunt, male psallunt. Bene psallit, qui cantat in corde, qui

S. GREGORIUS.

S. RUFINUS.

EPHO A. B. VICTOR.

patat Christo in conscientia. Super *Psalm.* cxlvi, vers. 1.

110. Audiant hi quibus psallendi in ecclesia officium est, Deo non voce, sed et corde cantandum: nec in tragadiorum modum guttur et fauces dulci modulamine collinendas. Lib. 3 super *Epist. ad Ephes.*, cap. v, super illud: *Loquentes in psalmis.*

111. Suscepta semel in aures psalmodiarum cantica, in corde sunt retinenda, et saepe ea officio oris iteranda. Super *Psalm.* cxviii, vers.: *Memor esto verbi tui.*

112. Non est periculosus nocturnarum vigiliarum otio animus relaxandus, sed in orationibus et in psalmis occupandus est. *Ibid.*

113. Psallentium in ecclesia mens concordare debet cum voce. Super *Regul. D. August.*, cap. 3, in illud: *Psallentes hymnis.*

114. Melius forsan esset, si nihil dicerent, qui subtractis syllabis, aut dictionibus, oscitantes psalmos decantant. Lib. 2 de *Claustro animae*, cap. 14.

115. Per psalmodiam compunctio effunditur, via in corde fit, per quam ad Jesum in fine pervenitur. *Ibid.*, cap. 22.

116. Si cautes, ut ab aliis laudem queras, vocem nam vendas, et facis eam non tuam, sed ementi suam. *Ibid.*

117. Quid prodest dulcedo vocis sine dulcedine cordis? *Ibid.*

118. Noli cantare cum Luciferis in celo, seu cum prius homine in paradiso: sed cantes in templo cum Christo, ejiciens vendentes et ementes ex eo: officinas vendentes datam gratiam, et ementes vanam gloriam. *Ibid.*

119. Religiosus sint intenti psalmis, non causis. *Ibid.*, cap. 23.

120. Cantus, seu psalmus pius excitat, devotus incitat, concordiam retinet. Lib. 4 de *Propriet. rerum*, cap. 3.

121. Omnibus est horis eadem vox cordis et oris: Vox est grata chori, quando cor concinit ori. *Serm.* 13 de *Diversis*, tom. 2.

122. In psalmodia devota menti semper gratia infunditur coelitus. Lib. 4 *Miscellan.*, codic. 2, tit. 139.

123. Immoderantes hostiam laudis curamus omni vigilantia jungere intellectum versus, id est, vocali psalmodie, affectum sensui, exultationem affectui, gravitatem exultationi, humilitatem gravitatem, libertatem humilitati. *Prose.*

124. Qui psalmodia debet esse regis, ut intentio ad caelestia dirigatur, et non ad terrena incurvetur. Super *Psalm.* xxxii.

125. Psalmus fugat demones, vocat angelos,

S. GREGORIUS.

EPHO CARD.

excitat devotionem, placat Deum, imperat veniam, hilarat animum, illuminat conscientiam. Super *Psalm.* xci.

126. Vox est apta chori, quando cor congruit ori. Super *Psalm.* cxviii.

127. Non vox, sed votum: non musica cordula, sed cor: Non clamor, sed amor clamat in mare Dei. Super *Isai.*, cap. xxxiii.

128. Non humana admiratione statutus a senioribus psalmodia modus affirmatur, sed coelitus angeli magisterio patribus fuisse delatus. De *Canob. hist.*, lib. 2, de *Noct. orat.*, cap. 4.

129. Deus, in adiutorium meum intende, etc. Hujus versiculi oratio, in adversis ut erumatur, in prosperis ut servetur, ne extollamur incessabili jugitate fundenda est. *Prose.*

130. Hujus versiculi meditatio in tuo pectore ininterrupta volvatur.

131. Hunc in opere quolibet, seu ministerio, vel in itinere constitutus decantare non desinas.

132. Hunc et dormiens, et recubans, et in ultimis nature necessitatibus meditare, etc. *Vide ibi phras.*, collat. 49, *abb. Isaac* cap. 16.

133. Magnus comes est psalmus. *Hom.* 22 ad *S. JOHANNES* *CHRISTOPH.* *Popul. Antioch.*

134. Artifex manualis es, sedens psalle: sed si non vis ore psallere, hoc facias mente. *Ibid.*

135. Psalmus imago est: in psalmo enim diverse videntur persone, peccator, penitens, misericordia, lacryma, confessio. *Prose.*

136. Si in molestiam, ut aliquam animi perturbationem incidaris, plurimum psalmi ad te consolandum valebunt.

137. Si fueris in peccata prolapus, multa in psalmis invenies ad medicum.

138. Si pauperlatu sis, vel pressuris gravatus, multos tibi ex psalmis ad tranquillitatem portus videbis offerri.

139. Si justus es, non modicam securitatem ex psalmis nancieris: si crimini obnoxius, fiduciam plurimum. *Homil.* 1 super *Psalm.* l.

140. Psalmus peccatum deorsum peris crimino prosterit: incantemus ergo, anime peccatis obesse, ex beato David. *Serm.* 28 super *Epist. ad Rom.*

141. Psallat es, et imbuatur animus, non est autem vel hoc ipsum modicum momenti: nam si linguam psallere dixerimus, psallente illa preddet anime, contraria ab eo quod psallitur volens. *Ibid.*

142. Davidica carmina et de futuris discurrunt, et de visibilibus et de invisibili creatione, ac de ipso celo. *Ibid.*

143. Vis letari? vis diem consumere? psal-

JOAN. CASE.

S. JOHANNES
CHRISTOPH.

lere discas, et videbis rei iucunditatem. Sermon 40 super Epistolam ad Ephesios.

144. Implentur Spiritu sancto qui psallunt; quemadmodum spiritu immunda, qui satanicas cantiones modulantur. Ibid.

145. Qui non attendunt, temere psallunt; verba dumtaxat proferentes; cordo interea nihil obervante. Ibid.

146. Cogita quid psallas, intellige quid psalmi sibi valint. Homilii 4 super Epistolam ad Hebraeos.

147. Anima juvenum, psalmodiorum cantus. Gradus 4.

148. Ea, que cantantur, eloquia tunc, spectare; et dum expectas ut versuum proximus finiat, intentus ora. Ibid., gradus 18.

149. Quemadmodum pulvis vento dispergitur, sic adversarius noster diaboli, a voce psallentium cum humili devotione confusus et territus effugatur. Lib. 1, homilii 47, ad Monachos.

150. Nihil est sola voces canere, sine cordis intentione. Lib. 3 de Summo bono, cap. 7, sent. 30.

151. Sicut orationibus regitur, ita psalmodiorum studiis delectantur. Ibid., sent. 32.

152. Psallendi utilitas tristia corda consolatur, gratiores mentes facit, fastidiosos oblectat, inertes exarscit, peccatores ad lamenta invitavit. Prose.

153. Nam quamvis dura sint carnalium corda, statim ut psalmi dulcedo insonuerit, ad effectum pietatis animum eorum inleceat. Ibid.

154. Psalmodiorum decantatio, perpetuum Dei laudem demonstrat in gloria futuram; cuius operis ministerium quicunque fideliter intenteque mente exequitur, quodammodo angelis sociatur. Ibid., sent. 33.

155. Psallentium eum melodia cantilenarum suavitium ab Ecclesia clerico frequentatur, quo facilius animi ad conjunctionem flectantur. Prose.

156. Primitiva autem Ecclesia ita psallebat, ut medio flexu vocis fieret psallentem resonare, ita ut pronuntiantium vicinior esset, quam cipientium. Lib. 1 de Officio Ecclesie, cap. 5.

157. Propter carnalium in Ecclesia, non poterit spirituales consuetudo est instituta canendi: ut qui a vobis non compungantur, suavitatis modulaminis moveantur. Ibid.

158. Hoc quicque medietur cordo, quod psallitur ore. In Regula monachorum, cap. 6.

159. Dei laudes canere et audire, iucundum est. Lib. 6 de Divinis vestigiis, cap. 21.

160. Qui psalmum exerceat non intelligit, credit tamen aliquid sancti esse in eo quod cantat, omnino sine fructu non est: Deus enim psallentis cor magis, quam verba attendit. Prose.

161. Plane qui benigna et religiosa mente precatur, etiam lingua sibi incognita psallat, estimam utilitatem eximiamque meritum referat. Lib. 2 Enchiridii parvulorum, cap. 14.

162. Psalmus sit in ore tuo. Deus enim nominatus fugat demones. Parvos. 41.

163. Si psallentibus non adsit devotio, licet eundem psalmum milies repetant, non est hic psalmus iucunda decoraque laudatio. Epistolam 66 ad Alexandrum, carius.

164. Auribus oculi iudicia non tam strepitus vocis, quam clamor insonat cordis. Lib. 6, epistolam 9, ad Gelionem, abbatem.

165. Bonum est in gloriam Dei psallere, non vocatantum, sed multo araplus modulatione rationabilis vite, que nullo tempore omittenda est. Super Psalms. cxlvi, vers. 4.

166. Nulla est canentium suavitas, nec est modulatio enucleata, ubi est fides ac vita dissentans. Super Psalms. cxxlii, vers. 1.

167. Qui cum secunda psallit, indicat se parum amare eum, cui psallit. Super Psalms. lxxxv.

168. Psallendum est corde, hoc est, cum attentione: corde non huc illic versante sese, et oberrante: qui enim animo observat quid psallit, ille corde psallit. Super Epistolam ad Ephesios, cap. v, in illud: In psalmis et hymnis.

169. Opus angolorum est Deum semper laudare, opus religiosorum est intenta mente psallere. De Disciplina, clausula, cap. 8.

170. Multum verus honoris accrescit, si dulcisonos organum cantus, nulla mentis amaritudo confundat. Homilii 5 de Oris involent.

171. Implentur os nostrum coelestium exultatione psalmodiorum. Ibid., homilii 10 de Parasitis.

PUDICITIA.

Etymologia: Nomen pudicitie a pudore sumitur, in quo verecunda significatur; 2, 2, quatuor. 151, art. 4.

Definitio: Pudicitia est continentia ab actibus, gestibus et signis venereis.

SENTENTIE PATRUM.

1. Bonum minus pudicitia, sed minoris meriti, enim periculum abest: ubi vero etiam salutis periculo defenditur, ibi plenus coronatur. De Josepho, cap. 5.

2. De pudicitia quis dubitaverit, quin ea sit in ipso animo constituta, quandoquidem virtus est unde a violento stupratore cepit nec ipsa potest. Lib. 4 de Lib. arb., cap. 5.

3. Ornet mores tuos pudicitia. Epistolam 483 ad Bonifacium.

4. Non dicitis vos habere animos pudicos, si habeatis oculos impudicos: quia impudicus oculus

impudicus cordis est nudiis. In regula 3 ad Clericos.

5. Bonum est pudicitia conjugalis, sed melius bonum est continentia virginitatis. De Bona viduitate, cap. 5.

6. Pudicitia virtus est animi, comitemque habet fortitudinem. Lib. 1 de Civitate Dei, esp. 48.

7. Periniquum est, ut pudicitiam vir ab uxore erigat, quam ipse non exhibet. Lib. 2 de Adulterio conjugum, cap. 8.

8. Sicut nemo impudice vitur corpore, nisi spiritu prius concepta nequitia: ita nemo pudicitiam servat in corpore, nisi spiritu prius inanita castitate. De sancta virginitate, esp. 8.

9. Pudicitia est res animi, virginitas corporis: denique illa integra in animo permanentis, potest ista de corpore violenter auferri: et cum illa integra manet corpore, potest illa in animo lascivie voluntate corrumpi. Lib. 4 contra Julianum, cap. 8.

10. Vera pudicitia, sive conjugalis, sive virginialis, sive virginialis dienda non est, nisi quando vere fides mancipatur. Ibid.

11. In impiis non reperitur pudicitia virginialis, quamvis invenitur virginitas carnis: quia vera pudicitia non potest habitare in animo fornicante. Ibid.

12. Pudicitia castitatem custodit, avaritiam refrenat, lites devitat, iram mitigat, libidinem occupat, cupiditatem temperat, lasciviam castigat, ebrietatem caret, verba non multiplicat, gula concupiscentiam oppugnat, fraudem omnino damnavit. De duodecim questionibus, cap. 5.

13. Pudica vita famam bonam inter homines possidet, et de spe future beatitudinis gaudet. Ibid.

14. Pudica vita bonis semper moribus delectatur et consentit, et assiduis meditationibus animum vegetat. Ibid.

15. Pudicitia est, alienas res non appetere, omnem immunditiam devitare, risum non excitare, verba vana et falsa non loqui, habitum per omnia ordinatum compositionemque convenientiam corporis sicut deest habere, nulli contumeliam inutere, bonis non invidere, senes non irridere, cum indignis contubernis non intrare. Ibid.

16. Pudicitia animus est, appetitione turpium cogitationum compescente, de semetipso nihil confidere, ante Deo oculos semperipsum continere, catholicis per omnia consentire, Deo soli adhaerere. Ibid.

17. Pudicitia est ornamentum nobilitum, exaltatio humilium, nobilitas ignobilium, pudicitia debiliun, prosperitas laborantium, celestem laetorum, augmentum omnis pulchritudinis,

deus religionis defensor criminum, multiplicatio meritorum, creatoris omnium Dei amica. Ibid.

18. Nulla est pudicitia corporis, nisi ab integritate animi pendat; que dirupta, cadat necesse est, etiam intacta videatur. De Modestis, cap. 7.

19. Ibi servari potest pudicitia, ubi nulla nisi voluntaria potest esse corruptio. Ibid.

20. Aliena libidine pudicitia non potest violari. Ibid.

21. Pudicitiam corporis non consentiente ac permittente anima, nemo violat. Ibid., cap. 19.

22. Instantum pudicitia Deo est placita ut etiam his qui in errore sunt positi, hominibus gratia in presenti conferat vita. Lib. 7 Recognit.

23. Pudicitia non in sola carnis integritate consistit, sed etiam in cultus et ornatus honeste pariter ac pudore. De Disciplina et habitu virginum, cap. 3.

24. Pudicitia est honor corporum, ornamentum morum, sanctitas sexuum, vinculum pudoris, fons castitatis, pax domus, concordie caput. De Novo pudicitia, cap. 2.

25. Pudicitia sollicita non est cui placeat, nisi sibi. Ibid.

26. Pudicitia verecunda semper est, dum innocentis mater est. Ibid.

27. Pudicitia semper ornatur solo pudore, nihil ornamentorum quaerit, decus suam ipsa est. Ibid.

28. Pudicitia lectum primum in virginibus tenet, secundum in continentibus, tertium in matronis. Ibid.

29. Nihil tam seevum, tam durum, tam triste, quam occidisse de alto pudicitiam gradu. Ibid., esp. 4.

30. Vera matronarum ornamenta pudicitia est, non vestes. Super 1 Epistolam Petri, cap. iii, art. 6.

31. Pudicitia sine circumsione gula tuta custodi non potest. Tractatus de Maculis.

32. Bona est pudicitia, si otiosa non est, non alleclata, non ficta. Sermon 33 super Cantica, D. Bernardus.

33. Nisi primum pudicitia sedet in mente, nulla perfectio sequetur in opere. Super Epistolam Jacobum, cap. iii.

34. Omnis pudicitia decori virginis comparari non potest. Lib. 6 in 1 Regum, cap. 1 super illud Psalmi. 44: Antitit Regina in castis decorata.

35. Habet et pudicitia servata martyrium suum. Epistolam 8 ad Demetrium.

36. Tenere res in feminis fama pudicitia est, et quasi hos pulcherrimus cito ad levem marcescit auram, loquique flatu corrumptur. Epistolam 9 ad Saturnianum.

S. JOAN. CLIM.

JOAN. TRITH.

S. YSID. HISP.

S. NILES.

PETROS BLESSEN.

S. PETROS DAMIANUS.

S. PROSPER.

ROBERTUS WELLY.

THEOPH. LACTUS.

THOMAS A KEMPS.

S. VALDE. EPISC.

S. THOMAS AQUINAS.

COLLECTOR.

S. AMBRO.

S. AUGUST.

LACT. FIRM.

LUDOVICUS MLOSUS.

S. CLEMENS PAPA.

S. CYPRIAN.

DIONYSIUS CARTHUS.

S. GAUDENT.

S. GILLER. ANGLES.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. HIERON.

lere discas, et videbis rei iucunditatem. Sermon 40 super Epistolam ad Ephesios.

144. Implentur Spiritu sancto qui psallunt; quemadmodum spiritu immunda, qui satanicas cantiones modulantur. Ibid.

145. Qui non attendunt, temere psallunt; verba dumtaxat proferentes; cordo interea nihil obervante. Ibid.

146. Cogita quid psallas, intellige quid psalmi sibi valint. Homilii 4 super Epistolam ad Hebraeos.

147. Anima juvenum; psalmorum cantus. Gradus 4.

148. Ea, que cantantur, eloquia tunc, spectare; et dum expectas ut versuum proximus finiat, intentus ora. Ibid.; gradus 18.

149. Quemadmodum pulvis a vento dispergitur, sic adversarius noster diaboli, a voce psallentium cum humili devotione confusus et territus effugatur. Lib. 1, homilii 47, ad Monachos.

150. Nihil est sola voce canere, sine cordis intentione. Lib. 3 de Summo bono, cap. 7, sent. 30.

151. Sicut orationibus regitur, ita psalmorum studiis delectantur. Ibid., sent. 32.

152. Psallendi utilitas tristia corda consolatur, gratiores mentes facit, fastidiosos oblectat, inertes exarscit, peccatores ad lamenta invitatur. Prose.

153. Nam quamvis dura sint carnalium corda, statim ut psalmi dulcedo insonuerit, ad effectum pietatis animum eorum inleceat. Ibid.

154. Psalmorum decantatio, perpetuum Dei laudem demonstrat in gloria futuram; cuius operis ministerium quicunque fideliter intenteque mente exequitur, quodammodo angelis sociatur. Ibid., sent. 33.

155. Psallentium cum melodia cantilenarum suavitium ab Ecclesia plebre frequentatur, quo facilius animi ad conjunctionem flectantur. Prose.

156. Primitiva autem Ecclesia ita psallebat, ut medio flexu vocis fieret psallentem resonare, ita ut pronuntiantium vicinior esset, quam carenti. Lib. 1 de Officio Ecclesie, cap. 5.

157. Propter carnalis in Ecclesia, non poterit spiritibus consuetudo est instituta canendi: ut qui a vobis non conjugantur, suavitatis modulaminis moveantur. Ibid.

158. Hoc quisque medietur cordo, quod psallitur ore. In Regula monachorum, cap. 6.

159. Dei laudes canere et audire, iucundum est. Lib. 6 de Divinis vestigiis, cap. 21.

160. Qui psalmum exerce non intelligit, credit tamen aliquid sancti esse in eo quod cantat, omnino sine fructu non est: Deus enim psallentis cor magis, quam verba attendit. Prose.

161. Plane qui benigna et religiosa mente precatur, citius lingua sibi incognita psallat, esumam utilitatem eximioque merito refert. Lib. 2 Enchiridii parvulorum, cap. 14.

162. Psalmus sit in ore tuo. Deus enim nominatus fugat demones. Parvos. 41.

163. Si psallentibus non adsit devotio, licet eundem psalmum milies repetant, non est hic psalmus iucunda decoraque laudatio. Epistolam 66 ad Alexandrum, carius.

164. Auribus oculi iudicia non tam strepitus vocis, quam clamor insonat cordis. Lib. 6, epistolam 9, ad Gelionem, abbatem.

165. Bonum est in gloriam Dei psallere, non vocatantum, sed multo araplus modulatione rationabilis vite, que nullo tempore omittenda est. Super Psalms. cxlvi, vers. 4.

166. Nulla est canentium suavitatis, nec est modulatio enuncians, ubi est fides ac vita dissentans. Super Psalms. cxxlii, vers. 1.

167. Qui cum secunda psallit, indicat se parum amare eam, cui psallit. Super Psalms. lxxxv.

168. Psallendum est corde, hoc est, cum attentione: corde non huc illic versante sese, et oberrante: qui enim animo observat quid psallit, ille corde psallit. Super Epistolam ad Ephesios, cap. v, in illud: In psalmis et hymnis.

169. Opus angolorum est Deum semper laudare, opus religiosorum est intenta mente psallere. De Disciplina, clausura, cap. 8.

170. Multum verus honoris accrescit, si dulcisonos organum cantus, nulla mentis amaritudo confundat. Homilii 5 de Oris involent.

171. Implentur os nostrum coelestium exultatione psalmorum. Ibid., homilii 10 de Parasitis.

PUDICITIA.

Etymologia: Nomen pudicitie a pudore sumitur, in quo verecunda significatur; 2, 2, quatuor. 151, art. 4.

Definitio: Pudicitia est continentia ab actibus, gestibus et signis venereis.

SENTENTIE PATRUM.

1. Bonum minus pudicitia, sed minoris meriti, enim periculum abest: ubi vero citius salutis periculo defenditur, ibi plenius coronatur. De Josepho, cap. 5.

2. De pudicitia quis dubitaverit, quin ea sit in ipso animo constituta, quandoquidem virtus est unde a violento stupratore cepit nec ipsa potest. Lib. 4 de Lib. arb., cap. 5.

3. Ornet mores tuos pudicitia. Epistolam 483 ad Bonifacium.

4. Non dicitis vos habere animos pudicos, si habeatis oculos impudicos: quia impudicus oculus

impudicus cordis est nudiis. In regula 3 ad Clericos.

5. Bonum est pudicitia conjugalis, sed melius bonum est continentia virginalis. De Bona viduitate, cap. 5.

6. Pudicitia virtus est animi, comitemque habet fortitudinem. Lib. 1 de Civitate Dei, esp. 48.

7. Periniquum est, ut pudicitiam vir ab uxore erigat, quam ipse non exhibet. Lib. 2 de Adulterio conjugum, cap. 8.

8. Sicut nemo impudice vitur corpore, nisi spiritu prius concepta nequitia: ita nemo pudicitiam servat in corpore, nisi spiritu prius inanita castitate. De sancta virginitate, esp. 8.

9. Pudicitia est res animi, virginitas corporis: denique illa integra in animo permanentis, potest ista de corpore violenter auferri: et cum illa integra manet corpore, potest illa in animo lascivie voluntate corrumpi. Lib. 4 contra Julianum, cap. 8.

10. Vera pudicitia, sive conjugalis, sive virginalis, sive virginialis dicenda non est, nisi quando vere fides mancipatur. Ibid.

11. In impiis non reperitur pudicitia virginalis, quamvis invenitur virginitas carnis: quia vera pudicitia non potest habitare in animo fornicante. Ibid.

12. Pudicitia castitatem custodit, avaritiam refrenat, lites devitat, iram mitigat, libidinem occupat, cupiditatem temperat, lasciviam castigat, ebrietatem caret, verba non multiplicat, gula concupiscentiam oppugnat, fraudem omnino damnat. De duodecim questionibus, cap. 5.

13. Pudica vita famam bonam inter homines possidet, et de spe future beatitudinis gaudet. Ibid.

14. Pudica vita bonis semper moribus delectatur et consentit, et assiduis meditationibus animum vegetat. Ibid.

15. Pudicitia est, alienas res non appetere, omnem immunditiam devitare, risum non excitare, verba vana et falsa non loqui, habitum per omnia ordinatum compositionemque convenientiam corporis sicut deest habere, nulli contumeliam inutere, bonis non invidere, senes non irridere, cum indignis contubernis non intrare. Ibid.

16. Pudicitia animus est, appetitione turpium cogitationum compescente, de semetipso nihil confidere, ante Deum oculos semetipsum constanter, catholicis per omnia consentire, Deo soli adherere. Ibid.

17. Pudicitia est ornamentum nobilitum, exaltatio humilium, nobilitas ignobilium, pudicitia debiliun, prosperitas laborantium, saltem inestorum, augmentum omnis pulchritudinis,

deus religionis defensor criminum, multiplicatio meritorum, creatoris omnium Dei amica. Ibid.

18. Nulla est pudicitia corporis, nisi ab integritate animi pendat; que dirupta, cadat necesse est, citius intacta videatur. De Modestis, cap. 7.

19. Ibi servari potest pudicitia, ubi nulla nisi voluntaria potest esse corruptio. Ibid.

20. Aliena libidine pudicitia non potest violari. Ibid.

21. Pudicitiam corporis non consentiente ac permittente anima, nemo violat. Ibid., cap. 19.

22. Instantum pudicitia Deo est placita ut etiam his qui in errore sunt positi, hominibus gratia in presenti conferat vita. Lib. 7 Recognit.

23. Pudicitia non in sola carnis integritate consistit, sed etiam in cultus et ornatus honeste pariter ac pudore. De Disciplina et habitu virginum, cap. 3.

24. Pudicitia est honor corporum, ornamentum morum, sanctitas sexuum, vinculum pudoris, fons castitatis, pax domus, concordie caput. De Novo pudice, cap. 2.

25. Pudicitia sollicita non est cui placeat, nisi sibi. Ibid.

26. Pudicitia verecunda semper est, dum innocentis mater est. Ibid.

27. Pudicitia semper ornatur solo pudore, nihil ornamentorum quaerit, decus suam ipsa est. Ibid.

28. Pudicitia lectum primum in virginitate tenet, secundum in continentibus, tertium in matrimonibus. Ibid.

29. Nihil tam seevum, tam durum, tam triste, quam occidisse de alto pudicitiam gradu. Ibid., esp. 4.

30. Vera matronarum ornamenta pudicitia est, non vestes. Super 1 Epistolam Petri, cap. iii, art. 6.

31. Pudicitia sine circumcissione gula tuta custodi non potest. Tractatus de Maculis.

32. Bona est pudicitia, si otiosa non est, non alleclata, non ficta. Sermon 33 super Cantica, D. Bernardus.

33. Nisi primum pudicitia sedet in mente, nulla perfectio sequatur in opere. Super Epistolam Jacobum, cap. iii.

34. Omnis pudicitia decori virginis comparari non potest. Lib. 6 in 1 Regum, cap. 1 super illud Psalmi. 44: Antitit Regina in castis decorata.

35. Habet et pudicitia servata martyrium suum. Epistolam 8 ad Demetrium.

36. Tenere res in feminis fama pudicitia est, et quasi hos pulcherrimus cito ad levem marcescit auram, loquique flatu corrumptur. Epistolam 9 ad Salomonem.

S. JOAN. CLIM.

JOAN. TRITH.

S. YSID. HISP.

S. NILES.

PETROS BLESSEN.

S. PETROS DAMIANUS.

S. PROSPER.

ROBERTUS WELLY.

THEOPH. LACTUS.

THOMAS A KEMPS.

S. VALER. EPISC.

S. THOMAS AQUINAS.

COLLECTOR.

S. AMBRO.

S. AUGUST.

LACT. FIRM.

LUDOVICUS MLOSUS.

S. CLEMENS PAPA.

S. CYPRIAN.

DIONYSIUS CARTHUS.

S. GAUDENT.

S. GILLER. ANGLES.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. HIERON.

6. HIERON. 37. Multo melius est gressu vacillare, quam pudicitia. *Ibid.*

38. Utinam præconia feminarum imitator viri, et rugosa senectus redderet quod sponte obort adolescentia. Epist. 40 ad *Priscianum*.

39. Ubi pudicitia sanctitas, ibi frugalitas est. *Ibid.*

40. Quanto plura sunt que impugnant pudicitiam, tanto victicris majora sunt premia. Epist. 41 ad *Gerontium*.

41. Non possunt habere pudicitiam libertatem, qui servantur dominatu nuptiarum. *Ibid.*

42. Difficile inter opulas servatur pudicitia. Epist. 47 de *Vitudo suspecto concuberno*.

43. Sciunt omnia inter gladios, et inter deserta et hostias, pudicitiam inuipnam esse captivam. Epist. 52 de *Vita Melchii*.

44. In omni gradu et sexu tenet pudicitia principatum. Lib. 1 ad *Priscianum*.

45. Doctissimi viri vox est, pudicitiam in primis esse retinendam; quia amissa omnis virtus ruit. *Prose.*

46. In hæc mulierum virtutum principatus est: hæc pauperem commendat, divitem exollit, deformem redimit, exornat pulchram. *Ibid.*

47. Mulieris virtus proprio pudicitia est. *Ibid.*

48. Magnus quidem est pudicitie labor, sed majus præmium: temporalis custodia, sed remuneratio æterna est. Epist. 14 ad *Monacum filium*.

49. Pudicitia hominem a terris sublevat, angelis sociat, Deo conjungit, de terreno coelestem, de carnali spiritualem facit. Super *Regul. D. Augusti*, cap. 6.

50. Pudica mulier secum habet custodem ac pedagogum, mortui integritatem. Homil. super *Epistol. xxi.*

51. Pudicitia generale virtutum cognomen omnium est. Pudicus est ille, qui in somnis quidem nullum motum, nullamque status sui mutationem sentit. *Græcol. 15.*

52. Non sine labore ac negotio quisquam pudicitiam consequi potest. Lib. 2, epist. 62, ad *Paulum*.

53. Pudicitia continentie filia est. Orat. 2 de *Fortitudine*.

54. Thesaurus pudicitie incomparabilis est; sola enim pudicitia vitam reformit angelicam. Epist. 35 ad *Anselmum sanctimoniali*.

55. Jactura pudicitie non recipit estimationem. *Ibid.*

56. Difficile est impudicium verbo aut possone tolli, nisi fuerit ablati: et difficile pudicitiam verbo exigi, nisi fuerit exacta. Lib. 7 de *Gubern. Dei*.

57. Pudicitia est flos morum, honor corporum

decor sexuum, integritas sanguinis, fides generis, fundamentum sanctitatis. De *Pudicitia*, cap. 1.

58. Gravitas adjuvat et sociat pudicitiam est. De *cultu feminæ*, cap. 8.

59. Pudicitia christiana: satis non est esse, verum et videri: tanta enim debet esse plenitudo ejus, ut emanet ab animo in habitum, et eructet a conscientia in superficiem. *Ibid.*, cap. 13.

60. Pudicitiam qui colit, quantæ nobilitatis sit, facillime cognoscit: est enim tantæ virtutis, ut sit honorabilis etiam hostibus suis. Serm. de *Pudicitia*.

61. Beata est pudicitia, cum alludit pueris: beatior, cum adolescentibus lapsus sollicitæ limet: beatissima, cum in juvenibus carnalia extinguere laborat incendia. *Ibid.*

62. O quantum es miranda pudicitia! que aliter laudari te non vis quam ut custodiaris solo bonæ conscientie oramento contenta, tu in virginibus felix, in viduis fortis, in conjugis felix, in sacerdotibus pura, in martyribus gloriosa, in argulis clara, in omnibus regina. Tu nunquam carni, nunquam ulli subiectæ legi. De voluntate nascor, sed bono prestatæ voluntatem ipsam paris: quia volutas fit voluptas postmodum tua, cum per eam quotidie tricenos, sexagenos, centenosque colligis fructus, tu in pauperibus dives, in divitiis ditior, æqualis in omnibus consummaris, tu es honor corporum, tu thesaurus animarum, tu fundamentum, cultum, ac fructus omnium conjugatum, tu tui propositi insolubilis nodus aserpes, per te legitima jejunia celebrantur, per te allegatæ priusquam fundantur, acceptantur preces. Tu es sacrificium Deo charum, tu legitimum Dei templum, sacrarium pudoris, in te corruptio intrare non novit, per te sæculum vincitur, concupiscentia omnis eliditur, diabolus subjugatur, pectus spiritus sanctus inducitur, glorificatur Christus, Deus Pater omnipotens propitiatur, postremo illa felix in futurum regnabit, qui tecum illo pervenerit. *Ibid.*

SENTENTIE PAGANORUM.

63. Quo deo matronis pulcherrima? vita pudica. Ex *Dictis Sapient. ex Antonio*, dial. 4.

64. Sum pudicitie proditor, est insidiator alienæ. Lib. 4 de *Arte rhet.*

65. Expurgatores alienæ pudicitie, negligentes sunt suæ. Lib. 1 *Controvers.*

66. Pudicæ sapius sunt, que malam faciem habent: non quia animus illis deest, sed corruptior. Lib. 2 *Controvers.*

67. Magnus pudicitie fructus est, pudicæ credi. *Ibid.*, controvers. 15.

68. Vacat pudicitia, libido occupatissima est. Lib. 2 de *Ira*, cap. 12.

SITUS PHILOSOPHI.
A. TENO
EPISCOPUS
ET MART.

69. Constante tibi pudicitia, virtus salva est. De *beata vita*, cap. 13.

70. Unicum tibi ornamentum, pulcherrima, et nulli olivæ ætali, formæ: maxima deus, visa est pudicitia. De *Consolat. ad Helviam*, cap. 16.

71. Omne membrum corporis, quod invitat te contra pudicitiam agere, abiciendum est. *Sent. 10.*

72. Fideli mulieri ornati ducatur pudicitia. *Ibid.*, sent. 226.

73. Mulier pudica, gloria viri est. *Ibid.*, sent. 228.

Vide etiam tit. *Aurum*, sent. 56; *Conjugium*, sent. 29, 30; *Familiaritas*, sent. 24; *Judicium in genere*, sent. 23, 25; *Maria*, sent. 204; *Multigovium*, sent. 17; *Sacetas*, sent. 12; *Virtutum connectio in genere*, sent. 46, 49; *Virtutum connectio in specie*, sent. 212.

PULCHRITUDO.

Definitio. Illa vera est pulchritudo, ut in singulis membris, esse quod deceat, et in toto ut in singulis gratia, in omnibus forme convenientis plenitudo gloriatur. Lib. 2 *Hexamer.*, cap. 5.

Omnis corporis pulchritudo est partium congruentia cum quadam coloris suavitate. Lib. 22 de *Civitate Dei*, cap. 49.

Pulchritudo est in membrorum compositione concinnitas, offuscationem vitam habens. Conc. 11, super *Psalm. xlvj*, vers. 5.

Pulchritudo corporis in hoc consistit, quod homo habeat membra corporis bene proportionata, cum quadam debiti coloris claritate. 2, 2, quest. 145.

Comparatio. Sicut herba mane crevit, floruit, et siccatur, ad vesperamque indurescit et desperit: ita erit omnis hominum pulchritudo. Epist. 17 ad *Cyprianum*.

SENTENTIE PATRUM.

1. Non sit affectus decor corporis, sed naturalis; simplex, neglectus magis quam expectus. Lib. 4 *Offic.*, cap. 19.

2. Pulchritudinem quis potest majorem existimare decore ejus, quam amatur, a rege, probatur a iudice, ditatur Domino, consecratur Deo? Lib. 4 de *Virgin.*

3. Hec profecto vera pulchritudo est, cui nihil deest. *Ibid.*

4. Pulchritudo corporis vel morbo peritura, vel senio, omnibus noxi est casibus. *Ibid.*

5. Pulchritudo audita nec visa, plus desideratur diabolus stimulis cupiditatum, amoris scilicet, et cogitationis. *Ibid.*, lib. 2.

6. Nihil ad vos si petulantibus oculis expeditur pulchritudo: ars desit, nullum est crimen deco-

ris: illecebra faceat, inoffensa est species, et formam gratia. Lib. 7, epist. 44 ad *Constantinam*.

7. Non te vincat formæ concupiscentia; adoluerina est facies illa; nequaquam vero ac sincero fulgens decora. Lib. 1 de *Cain et Abel*, cap. 5.

8. Pulchritudines iustorum solis pulchritudini æquabuntur. De *Similitudinibus*, cap. 50.

9. Pulchrior est vir muliere, sed species mulieris magis attractiva, quam species viri. Part. 1, tit. 4, cap. 2, § 2.

10. Vana est pulchritudo, cito amittitur; et nisi cum amore Domini conjungatur, occisio est multorum malorum sibi et aliis. Part. 2, tit. 4, cap. 6.

11. Mirum est quomodo mulier querat summo prece omnia habere pulchra, et animam ipsam, que nobilitat est, et precipuum in homine, veli habere sedum et maculatum. *Ibid.*, cap. 4, § 1.

12. Certe erubesceret dominus domus, si videret se turpem, et ancillam pulchram: ancilla caro est, anima domina, unde multum erubescere debet mulier, quod corpus pulchrum appareat, anima vero maculis plena invenitur. *Ibid.*

13. Pulchritudo in tribus consistit: in debiti corporis qualitate, et quantitate; in elegantis membrorum dispositione, et proportionate; in coloris venustate. Part. 4, tit. 45, cap. 11, § 1.

14. Pulchrum per seipsum consideratur atque laudatur, cui turpe ac deformis contrarium est. Epist. 5 ad *Marcellinum*.

15. Ex omnibus consistit universalis admirabilis pulchritudo. In *Encyclopedio*, cap. 10.

16. Quam fallax et suspectum, quam instabile et transitorium est, quicquid species, aut temporalis pulchritudo promittit! De *Spiritu et tempore*, cap. 49.

17. Anima hominis figurat in pulchris extra te, Deus, et extra te: que tamen nulla essent nisi essent abs te. *Prose.*

18. Que oriuntur et occidunt, et oriendo quasi esse incipiunt: et crescent ut perficiuntur et perfecta senescunt et intereunt: ideo quo magis coherere crescent ut sint, eo magis festinantur ut non sint. Lib. 1 *Confessionum*, cap. 10.

19. Interiore pulchritudine Christo pulchre: hunc pulchritudinem studiosa cura, et sollicita cogitatione componit; non amat ille fallaciarum furcos, veris veritas delectatur. De *Bono vidua*, cap. 49.

20. Pulchritudo corporis bonum quidem Dei donum est, sed propterea id largiente etiam malis, ne magnum bonum videatur etiam. Lib. 15 de *Civili Dei*, cap. 22.

21. Non querit a vobis Christus pulchram car-

S. ANGELO
S. ANTONIO

nem, sed pulchros mores, quibus fronsis et carum. *De sancta virginitate*, cap. 55.

22. Qui pulchritudine delectantur, si magni sunt amatores animarum, quales sunt amatores Dei, qui pulchros amicos facit? *Tract. 32, super Ewang. Joan.*, cap. 7.

23. Plus est pulchritudo, quam pulcher; pulchritudo enim facit pulchrum, non pulcher facit pulchritudinem. *Ibid.*, tract. 39, cap. 8.

24. Interroga pulchritudinem terre, interroga pulchritudinem maris, interroga pulchritudinem cæli; pulchritudo forum, confessio eorum est. Ista pulchra instabilia quis facit, nisi incommutabilis pulcher in seipso? *Serm. 4, Fer. 2, Petrus.*

25. Tanto magis est corpus, quanto speciosius est atque pulchrius: tantoque minus est, quanto formosus ac dolorem. *De immortalitate animæ*, cap. 8.

26. Pulchrius est corpus, quod ex membris pulchris omnibus constat, quam ipsa mendua angula. *Lib. 13 Confess.*, cap. 28.

27. Pulchrius formosus et varius amat oculi. *Ibid.*, lib. 10, cap. 32.

28. Feecisti ea, qui pulcher es, pulchra sunt enim; qui bonus es, bona sunt enim; qui es, sunt enim. Nec ita pulchra sunt, nec ita bona sunt, nec ita sunt, sicut tu conditor eorum, cui comparata, nec pulchra sunt, nec bona sunt, nec sunt. *Ibid.*, lib. 14, cap. 4.

29. Corpori non est hoc esse, quod pulchrum esse, aliquando deformis esse non potest. *Ibid.*, lib. 13, cap. 2.

30. Pulchra sunt omnia faciente te, et ecce tu inenarrabiliter pulchri, qui fecisti omnia. *Ibid.*, cap. 29.

31. Cuius coloris sit corpus pulcherrimum, omnis invisibilis creatura excedit ætiam pulchritudinem cæli. *Lib. 1 de Genesi contra Manichæos*, cap. 14.

32. Omnia pulchra sunt conditori et artificii suo. *Ibid.*, cap. 16.

33. Omnis pulchritudo quæ partibus constat, multo est laudabilior in toto, quam in parte. *Ibid.*, cap. 24.

34. Amor inferioris pulchritudinis animam poluit. *Lib. 6 de Musica*, cap. 14.

35. Cuius pulchrum corpus, et deformis est animus, magis dolendus est, quam si deformis haberet et corpus. *Lib. 4 de Doctrina Christiana*, cap. 28.

36. Tanto pulchrius est corpus, quanto similibus inter se partibus constat. *De Genesi imperf.*, cap. 16.

37. Corporis membra diuini singula pulchra

sunt, multo sunt tamen in universi corporis corpore omnia pulchriora. *Lib. 3 de Genesi ad lit.*, cap. 24.

38. Fatigato nos non debet incerta eorum pulchritudo, quorum erit certa et sempiterna dumtaxat. *In Enchirid.*, cap. 92.

39. Corporis pulchritudo, temporale, carnale, infimum bonum est. *Lib. 16 de Civit. Dei*, cap. 22.

40. Si senex eris, pulcher non eris. *Tract. 32 super Joan.*

41. Pulcher es jam, sed noli te attendere, ne perdis quod accepisti, illum attende a quo factus es pulcher. *Tract. 9 super Epist. Iovani.*

42. Erimus pulchri amando eum qui semper est pulcher: ideo sis pulcher, ut Deus amet te. *Ibid.*

43. Juventa citius vernis floribus defluit, et s. *RELIGIO*
corporis pulchritudo aut morbo aut tempore *MACROB.*
marcescit. *Epist. 42 ad Maxim. philosophum.*

44. Felix pulchritudo, quæ mentis candorem parit, lumen scientiæ, conscientiam puritatem. *S. GREGORIUS.*
Serm. 25 super Cant.

45. Fœda admota pulchris, pulchriora reddunt, magisque fœda redduntur. *Epist. 78 ad Suggestin. abbat.*

46. Deus non delectatur in pulchritudine corporis, sed in pulchritudine mentis. *Serm. 64 ad Sacerd.*

47. Quando homo gaudet de pulchritudine corporis, mens ejus elongatur ab amore Creatoris. *Ibid.*, serm. 9.

48. Pulchritudo corporis fallax est, vana est, terra et cinis est, deceptio est hominis. *Ibid.*, serm. 64.

49. Te pulchrum videri non tua natura, sed oculorum spectantium reddit infemitas. *Lib. 3 de Consolat. philo.*, prosa 8.

50. Probris animis propriam decus, aliena non decerpit improbitas. *Ibid.*, lib. 4, prosa 3.

51. Illud recte speciosum dicitur, quod gratia mundissimæ puritatis ornatur. *Super Psalm. 217, vers. 3: Speciosus forma.*

52. Qui pulcher esse desiderat, quod est in homine pulcherrimum ornandum est: nempe mens, quam oportet quotidie pulchriorem et magis decoram ostendere. *Lib. 3 Pedag.*, cap. 3.

53. Fallax certe, et ruina maximæ, propinquus casus, inevitabileque periculum est feminæ pulchritudo. *Epist. ad Augustin. de miraculis D. Hieronymi.*

54. Pulchritudo cuius est gloria temporalis, que dum foris concipitur, quasi species in cute retinetur. *Lib. 14 Moral.*, cap. 8, rum. 8.

55. Nilil prodest gloriosissima sanitas, et pul-

chritudo in superficie corporis, si vultus anime late intrinsecus. *Lib. 2 in Registro*, indict. 44, cap. 96, epist. 57. *ad Italian. Particium.*

56. Nulla pulchritudo, que inest corpori, valet decori sanctitatis comparari. *In septem. Psalm. Penit.*, super *Psalm. 17*, vers. 8.

57. Pulchritudo exterior tanquam insidiavit se deceptrix, et quæ a Deo segreget, despicienda est. *Orat. 10 in festo S. Basilii.*

58. Si pulchritudinem quis nactus est, pulchritudini pulchritudinem addat, anima nempe, non corpora. *Orat. 25.*

59. Vera pulchritudo apud filios hominum nullo anquam tempore ab ætra se præstandum parbet, verum obtutum ad internam flectit hominem. *Ibid.*

60. Pulchritudo manifesta non celatur, at occulta a Deo cernitur. *Orat. 28.*

61. In hæc parte, que in aspectum cadit, deformis es: fac æ pulcher sis, que ab oculorum sensu remota est. *Hab. apud D. Joan. Damascen.*, lib. 2 *Parall.*, cap. 74.

62. Nunquam de formis mulierum disputet. *Epist. 21, ad Nepotian.*

63. Illa fit pulchra, que se nescit esse pulchram: que negligit formæ bonum, et procedens ad publicum, non pectus et colla demittit, nec pallio revoluta cervicem aperit, sed quæ celat faciem, et vix uno oculo, qui vim necessarius est, patente ingreditur. *Ibid.*, epist. 8 ad Demetriad.

64. Nilens cutis, sordidum ostendit animum. *Epist. 47 de Vitando suspecto contubernio.*

65. Amor formæ, rationis obliquo est, et insaniam proximus: turbat consilia, altos et generosos spiritus frangit, et magnis cogitationibus ad humillimas detrahit. *Prose.*

66. Quæritulos, iracundos, temerarios, dure imperiosos, serviliter blandos: omnibus inutiles, ipsi novissime amori facit: nam cum ferendi cupiditate instabiliis flagrat, plura tempora suspicionibus, lacrymis, conquestionibus perdit, odium sui facit, et ipsi novissime sibi odio est. *Lib. 1 ad euerus Iovian.*

67. Si formis mulierum quæpiam delectatur, per oculorum fenestras animo cepta libertas est. *Ibid.*, lib. 2.

68. Vultus prius pulcherrimus feminarum, ad tantam postea transt fœdationem, ut amor in odia commutetur. *Epist. 47 ad Cyprian.*

69. Satis pulchrum Deo crede faciem tuam, si hominibus pulchra apparere non studess. *Epist. 1 ad Demetriad.*

70. Ubi est illa pulchritudo? heri apparuit quasi flos, hodie flos ipse non comparet: heri

virebat herbas, hodie siccata est. *Super Psalm. xci*, vers. 7.

71. Tanto exterior pulchritudo diligitur, quanto interior minus curatur. *Super Regal. D. August.*, cap. 9.

72. Et pulchritudine mulierum, voluptus carnis nascitur. *Lib. 4 de Civitate anime*, cap. 4.

73. Sicut ineptum est deformia pulchris conjugere, sic omnino indecorus est, ea que non habent, nisi infirmam quandam et imaginariam pulchritudinem, pulcherrimis conquire. *In Soliloquio de Artha anime.*

74. Prædicator triplici pulchritudine constat: sententia pulcher, utilitate pulchrius, honestate pulcherrimus. *Super Prov.*, cap. xv.

75. Pulchritudo semper est in præteritis et transitu et defectu, sed ad ultimum perfecte peribit. *Super 1 Cor. vii.*

76. Pulchritudo, vel fœditas anime, virtutum seu vitiorum gignitur qualitate. *Collat. 3. Alant. Paphauti*, cap. 8.

77. Corporis formositas tam fragilis ac instabilis est, ut superveniens morbus repente omnem illam formositate obscurat. *Prose.*

78. Nonnumquam si invaserit secretus, facies que antea formosa erat, fit indecora et injunctanda: mors autem superveniens omnem corporis pulchritudinem corrumpit. *Homil. 28 super Gen.*

79. Speciosa mulier sepulcrum est dealbatum, nisi fuerit sobria, casta, pudica. *Hom. 4 super Psalm. 50.*

80. Pulchritudo sine virtutibus, precipitium est patens, venenum insipientibus compositum. *Ibid.*

81. Decus corporis infirmitate marcescit, et pulchritudo ægritudine tabescit: anima autem pulchritudo immortalis est, et æterna. *Ibid.*

82. Cum mulier pulchra concupiscitur, pulchritudo non est in culpa: quia pulchritudo Dei est donum. *Ibid.*

83. Nulla anima corporis pulchritudo est, nisi stature compositio, et fies qui ab anima corpori conceditur. *Homil. 36 super Math. Oper. perf.*

84. Mulieribus non solum curæ est formositas atque corporum pulchritudo: hæc est illarum gloria, hæc salus, magna vero atque sublimis virtutis opera, nec summa quidem videre vellent. *Ibid.*, homil. 74.

85. Corporum pulchritudo, quod pulchrius non deprehenditur, in admiratione habetur: cum vero melius apparuerit, illa prior despicitur. *Homil. 76 super Joan.*

86. Qui tristis et mæstus et cogitandum est, licet pulcher sit, multum tamen pulchritudini de-

HUGO A S. VICTORE.

HUGO CARD.

JOAN. CASS.

S. JOANNES CHRYSOST.

S. CASSIUS MAZ.

S. GREGORIUS.

BOETIUS.

CASSIUS.

CASSIUS ALIUS.

S. CYRILLUS HIEROSOL.

S. GREGORIUS MAGNUS.

(R)

trahit, hilaris autem formositatem auget. Homil. 7 super *Acta Apost.*

87. Ex bonitate vultus nihil emolumenti, ex pulchritudine autem animae tanta licet bona lucrari, quanta congrue possidet, qui Deum habet amatorem. Homil. in dictum Apost. *Unam telesse.*

88. Diurna exercitatio, et labores, et tolerantia, et moderata mensa, et virtus simplex, et medicata stabiliora corpora reddunt, et formam praetera plurimum jurant. Homil. 39 super I *Cor.*

89. Externa corporis pulchritudo plerumque est multum superbiae et arrogantiae, atque in zelotypiam conijcit, absurdiora plerumque suspicari. Serm. 20 super *Epist. ad Ephes.*

90. Quid cuncto pulchrius? quid pulchrius astris? sed constructa facit, ut talis ac tanta pulchritudo non ita stupefaciat homines. *Ibid.*

91. Benevolentia, animus modestus, mansuetudo in uxoriis, istae sunt pulchritudines. *Ibid.*

92. Maxime et innumeris incommodis pulchritudo subjecta est. Homil. 4 super II *ad Thim.*

93. Qui habet uxorem eximia pulchritudinis, nihil eo reputat esse deterius, quando illa pulchritudo suspicatio maxime prebet locum. Homil. 4 super II *ad Thim.*

94. Vis apparere pulchra? pulchritudinem corporis contamine, et animam orna. Homil. 28 super *Epist. ad Hebr.*

95. Et si totum mundum constituas, nihil in comparatione animae pulchritudinis deputatur: illa pulchritudo semper floret, semper viget. *Ibid.*

96. Corporis pulchritudo fugit antequam clarescat: sed etiam cum apparuit, nullo pudice habet admiratores. *Ibid.*

97. Pulchritudinis corporis substantia est pituita, sanguis fluidus, atra bilis, succus cibi bene mansi: talibus pigmentis oculi, genae, et reliqua membra viciantur. Epist. 5 ad *Theodor.*

98. Vis pulchra et honesta videri? contenta sis Creatoris tui figmento, Quid aurea ornamenta indolis, inquam figmentum Dei correctura? *Prose.*

99. Vis decora et honesta apparere? indue misericordiam, indue benignitatem, indue temperantiam et animi modestiam. Cuncta haec auro sunt pretiosiora, ista pulchritudinem quoque venustorem efficiunt, ista etiam eam qua formosa non est, formosam reddunt. Serm. 40 super *Epist. ad Coloss.*

100. Decor atque pulchritudo certissima, intendit, majoresque columnas atque pericula, suspitionesque quamplures parit. *Prose.*

101. Ea vero quam non hujusmodi decor illustrat, suspicione carebit: quae autem formosa est, nisi magno studio, et nimia utatur continantia atque honestate, opinionio prolixius pensativa locum dabit. Homil. 4 super I *Tim.*

102. Nihil profecto habet amplius mulier, quam formosa fuerit, quam deformis: sed ea merito plus habere pulchritudinis dicitur, quam merito virtutis excellit. *Ibid.*

103. Quid est mulier pulchra? sepulchrum dealbatum, nisi pudicitia praedita sit: etenim pulchritudo et morbo faciosit et morie interrumpitur. Lib. 4 *Parall.*, cap. 76.

104. Quis pulchritudo mundi, a summa pulchritudine formata est. Orat. 7 in *Conventu abbat. habita.*

105. Qui per amorem pulchritudinis creaturae a Creatoris forma se abstulit, rursus per evertitur decorum ad Creatoris pulchritudinem revertatur. Lib. 1 de *Sion. bona*, cap. 4, sect. 2.

106. Omnis hominis pulchritudo non ex corpore, sed ex spirituali ejus natura procedit. *De interiori conficito*, cap. 7.

107. Vera pulchritudo est spiritualis, et mentis tantum oculo conspiciatur. In *Speculo spirit.*, cap. 3.

108. Quid est caro quantumlibet etiam pulchra et elegans apparent, nisi stercus, et putredo, et ingens foetor? *Prose.*

109. Si detrahatur pellicula tenuissima, quam magnam pulchritudinem pra se fert, jam ipsa caro tota deformis erit. In *Speculo spirit.*, cap. 8.

110. Forma vincit armatos, ferrum pulchritudo captivum, vincuntur speles qui non vincuntur praelio. Homil. 20 in cap. *xxv. Numer.*

111. Pulchritudo momentanea pene prius marcescit quam floreat. *De Joseph.*

112. Quidquid speciosum videtur sensibus, a sola pulchritudine animae, ut imperfectum vincitur. *De verbis: Respicit Nos.*

113. Venustata ac decore non indiget quod perfectum est. In *Enchiridio Celestia.*

114. Ubi pudicitia, ubi vacua est pulchritudo: quia proprie usus et fructus pulchritudinis corporis est luxuria. *De cultu feminae*, cap. 3.

115. Dignitas formae angelis Dei non est necessaria, quo possidentibus est gravis, appetentibus exitiosa, obijunctis periculosa, exposita tentationibus, circumdata scandalis. *Ibid.*

116. In pulchritudine gloriari, vanissimum est et vitiosum. *De Discip. claustr.*, cap. 42, sect. 2.

SENTENTIA PAGANORUM.

117. Pulchritudo consistit in colore figurisque, oblectantibus moderatisque. Lib. 4 *Theolog.*, cap. 5.

S. JOHANNES DAMASC.

JULI. VIET.

S. JERON.

S. LACRINI. JUSTIN.

ANDRONEUS. EPIPHAN.

S. ANTONIN.

ORIGENE.

LANTONIDE DE PADOA.

S. AUGUST.

S. SYRINUS EPISCOPUS.

TERTULL.

THOMAS A. AQUINO.

ARISTOTE.

118. Si quisquam dicat pulchritudinem inveniri in corpore; etiam dicimus quod illa est naturae: sed pulchritudo animae existit melior, ut a qua formositas natura procedit. *Ibid.*, cap. 5.

119. Forma dignitas aut morbo dellorescit, aut vetustate extinguitur. Lib. 4 de *Arte rhet.*, ad *Herenn.*

120. Sicut corporis est quedam apta figura membrorum cum coloris quadam suavitate, eaque dicitur pulchritudo: sic in animo opinionum judiciorumque aequalitas et constantia, cum firmitate quadam virtutem subsequens, aut virtutis vim ipsam continens, pulchritudo vocatur. Lib. 4 *Tusc. quest.*, num. 31.

Vide etiam lib. *Animus*, sent. 57; *Aspectus*, sent. 85; *De titulo*, sent. 67; *Christus*, sent. 47; *Concupiscentia*, sent. 79; *Facies*, sent. 17; *Fucus*, sent. 20, 21, 33, 33; *Homo*, sent. 53; *Mensa*, sent. 24; *Metricum*, sent. 83; *Mores*, sent. 60; *Oculus*, sent. 10; *Oratus*, sent. 77, 78, 79; *Piacere*, sent. 8; *Vita aeterna*, sent. 34, 35.

PUNITIO.

SENTENTIA PATRUM.

1. Impunita nutritur audacia. *De Noe et arca*, esp. 40.

2. Nullus punitur sine culpa, quia poena est mensura culpas: ubi autem non existat mensurandum, mensura locum non habet. Part. 1, tit. 20, cap. 1.

3. Licet videatur multis crudelitas punire reos ad mortem, et graviter punire crimina; non tamen crudelitas, sed iustitia et claritas est. Part. 2, tit. 8, cap. 6, § 3.

4. Vere peccans, alterius peccatum castigare non valet. Serm. *Dom. 4, post Trinit.*

5. Quique magnopere observent, eum vindicant, ne nimium sit: cum ignoscunt, ne parum. *Prose.*

6. Nihil puniant, quod non valeat ad melius, nihil indulgenti, quod vertat in pejus. Lib. 2 de *Ordine*, cap. 8.

7. Non frustra instituta sunt potestas regis, vis gladii cognitoris, angula carnificis, arma militis, disciplina dominantis, severitas etiam boni patris, libent omnia modesti sicut, causas, rationes, utilitates. *Prose.*

8. Haec cum timentur, coercentur mali, et quietus inter malos vivunt boni. Epist. 54 ad *Macedoniam*.

9. Nihil aliud agit, quem veruciter poenitet, nisi ut id quod mali fecerit, impunitum esse non sinat. *Prose.*

10. Eo modo sibi non parcenti ille parci, cuius altum justumque iudicium nullus contemptor evadit. Epist. 54 ad *Macedoniam*.

11. Pertinet ad innocentis officium non solum nemini malum inferre, verum etiam cohibere a peccato, vel punire peccatum, ut aut ipse qui peccavit corrigatur experimento, aut alii terrentur exemplo. Lib. 19 de *Civitate Dei*, cap. 16.

12. Melius ordinatur natura, ut iuste doleat in supplicio, quam ut impune gaudeat in peccato. *De natura boni*, cap. 9.

13. Ille justus punitur, qui non habet quod in illo puniatur: ille justus reprehensum, qui non habet quod in illo reprehendatur. Super *Psalin.* 1, vers. 5: *Tibi soli peccavi.*

14. Omnis iniquitas parva magnave sit, puniatur necesse est, aut ab ipso homine poenitente, aut a Deo vindicante: nam quem poenitet, punit seipsum, aut poenitens, aut poenit: vis non poenit: poenit tu. Super *Psalin.* lxxv, vers. 6.

15. Saeculi laetitia est impunita nequitia. *De verbis Dom.*, serm. 37.

16. Non est crudelitas punire reatum, sed iustitia: non tyrannicum, sed divinae rectitudinis iudicium. Serm. 43 ad *Frates in exilio*.

17. Nulli peccatorum impunitas est relaxanda. Habet, in *Inventis Gratianis*, part. 2, causa 23, quest. 4, can. *Duo*, § *In*.

18. Peccans creatura superior, a creaturis inferioribus punitur. Lib. 3 de *Libero arbitrio*, cap. 9.

19. Voluntas punitur, sive animi supplicio, sive corporis: ut que delectatur in peccatis, ipsa plectatur in poenis. Epist. 49, quest. 4.

20. Laudet misericordiam qui liberatur, non culpae iudicium qui punitur. Epist. 106.

21. Deus nunquam ita poenit voluntatem malam, ut naturae perinat dignitatem. Lib. 8 de *Gen. ad litt.*, cap. 23.

22. Quibusdam punitis, plurimi corriguntur. *Ibid.*, lib. 14, cap. 1.

23. In miseris generis humani laudatur iustitia poenitentis. Lib. 22 de *Civitate Dei*, cap. 24.

24. Si multum peccatum nunc puniret aperte divinitas, nulla esse providentia Dei crederetur. *Ibid.*, lib. 1, cap. 8.

25. Merito malus punitur affectus, etiam cum non succedit effectus. *Ibid.*, lib. 46, cap. 4.

26. Deus nec iusto, nec peccatoris parci, illum flagellando ut filium, illum puniendo ut iniquum. Lib. 22 *contra Faust.*, cap. 20.

27. Liberum arbitrium si non dedisset Deus, iudicium puniendi nullum justum esse posset. *Contra Fortunatum*, disput. 2.

28. Humane leges puniunt peccata etiam a Deo remissa. Lib. 3 de *Anima et ejus orig.*, cap. 9.

29. Nullum Deus poenit indignum. Lib. 5 *contra Julian.*, cap. 3.

S. BERNARD.
SEMIEN.

30. Nulla in principatu bestia severior, quam impunitas delinquendi. *Serm.* 20, art. 2, cap. 4.

31. Non eris amore dignus, qui indignus castigatione censuris. *Serm.* 42 super *Cant.*

32. Non eris innocens, si aut purius eum qui forte parcendum esset; aut parcius ei qui fuerat puniendus. *Lib. 2 de Consid.* ad *Eugen. Pap.*

33. Impunitas injuriæ scholæ, insolentia mater, radix impudentiæ. *Ibid.*, lib. 3.

34. Impunitus ausum parit, ausus excessum. *Ibid.*, lib. 4.

35. Malum impunitum esse non potest; si non puniatur hic propria voluntate, puniatur alibi sine fine. In *Declam.*

36. Multo infideliores improbi sunt injusta impunitate donati, quam justa ultione puni. *Proser.*

37. Sed punire improbos, justum: impunitus vero elabi, iniquum esse manifestum est. *Lib. 4 de Consolat. philo.*, prosa. 4.

38. Justitia non punit, quod natura compellit. *Homil.* 5.

39. Castigatio est bono et utilitati ejus qui castigatur. *Lib. 4 Prælat.*, cap. 6.

40. Si quis per ignorantiam labitur, hunc minimo equum est poena afflicti: si demum supplicio afflicti debet, qui improbus animi affectione peccat. *Habetur apud D. Joannem Damascenum*, lib. 2 *Parall.*, cap. 28.

41. Non est malum puniri, sed dignum esse supplicio, malum est. *De divin. nomina.*, cap. 4.

42. Punire malum, claritas est. *Epist. ad Damas. Pap.*, de morte *D. Hieron.*

43. In eo in quo quis offendiit, dignus est puniri. In *Elucidat.*, super cap. xxxi *Job.*

44. Sciunt in abolitione remissa punitio, recidivo dolore non debet iterari. *Epist. ad Gerontium, Joannem, Germanum et Petram episcopos.* *Habetur in Decretis Gratiani*, part. 2, causa 23, quest. 4, can. *Si illic.*

45. Commisum est scleratius, quod puniatur durius. In *Decretis Gratiani.*

46. Non solum qui faciunt, puniuntur; sed et qui consentiunt facientibus. *Super Levit.*, cap. 20, in illud: *Qui consenserunt et.*

47. Nescit impius malis que facit, nisi eum puniri experit. *Super Job*, 47: *Cum reddiderit, tunc sciet.*

48. Maxima consolatio iis est, qui puniuntur, punientis Dei cognitio. *Super illud Ezech. 7: Et scietis quis ego Dominus.*

49. Qui equaliter peccant, equaliter puniuntur. *Super Osee*, cap. 4.

50. Nihil prodicit alicui non puniri de proprio, qui puniendus est de alieno peccato. In *Decret.*, part. 4, dist. 86, can. *Faciatis.*

DOKTICUS.

S. CECILIUS
ABRILAT.

CLEM. ALEX.

DIODORUS
ALEX.

S. DIONYS.
AREOPAG.

S. EUSEBIUS
CESARIENS.

FRANCISCUS
VITELMAN.

GEORG. PAP.

GLOSS. DEC.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GRATIANS.

51. Magis diligenter illi, qui puniuntur, quam qui impuniti relinquuntur. *Ibid.*, part. 2, can. *Si non*, § *Quod vindicta.*

52. Uniuscujusque nequitia eo fit ad perpetrandum facilis, quo difficilis ad puniendum. *Lib. 33, Moral.*, cap. 4.

53. Omnis per quem nascitur esse aliena vitia corrigi, semetipsum prius debet solerter intueri, ne dum aliorum culpas disciscitur, ipse ulciscendi furor superetur. *Proser.*

54. Plerumque mentem sub obtentu justitia, ire immanitas vastat: et dum quasi sevit zelo reprobationis, rabiem explet furoris, justoque se facere asserunt quidquid ira requirit dictat. *Ibid.*, lib. 26, cap. 28, num. 36.

55. Melius est pro multorum salute, ut unus condemnetur, quam per unius licentiam multi periclitentur. *Lib. 12, in Registo*, indict. 7, cap. 24, epist. 31, ad *Felicem episcopum Siciliæ.*

56. Non est eruditus, pro Deo crimina punire, sed pietas. In *Regula monachor.*, cap. 6 de *Correctione.*

57. Homo ad hoc puniit, ut perdat: Deus ad hoc corrigit, ut emendet. *Lib. 3, super Ocean.*, cap. 44, super illud: *Quomodo dabo te, Ephraim?*

58. Melius est pro multorum salute, ut puniatur unus, quam per unius exemplum plurimi periclitentur. *Super Regul. D. August.*, cap. 7.

59. Dominus semper punit citra meritum peccatoris, et tamen juxta debitum, id est, quantum debet, et quantum previdit. *Super Num.*, cap. 15.

60. Dominus punit malos poena particulari, ut aliis qui non puniuntur, licet sint multi, corrigantur. *Proser.*

61. Quandoque punit malos generaliter, et tunc bonos jubet separari a malis, ne involvantur a poena, et ut cautiores fiant visa poena malorum. *Ibid.*, cap. 16.

62. Justos misericorditer hic punit Deus, ne puniat in futuro, vel ut minus puniat. *Super Deut.*, cap. 8.

63. Justum est, ut per que quis peccat, per hæc et torquetur. *Super Prover.*, cap. 20.

64. Non est voluntas Dei mors nostra, sed salus: quia eius progreum est miseri, et cometas punit. *Super Ezech.*, cap. 18.

65. Deus punit ex justitia, et Deus punit ex misericordia. *Super Epist. ad Romanos*, cap. 9.

66. Malum peccanti non est, eo quod puniatur: sed hoc malum est, eo quod eum peccando male habeat, non puniatur. *Serm.* 9 super *Epist. ad Romanos.*

67. Punitio mater est salutis. *Homil.* 44, super *II Cor.*

68. Deum offendisse, quam puniri gravius est. *Homil.* 48 ad *Populum Antioch.*

S. GREGOR.
MAGNUS.

S. JOHANNES
DAMASC.

LACT. FIRM.

PERITUS
HELMENS.

S. BILSON.

HUGO JUN.

HUGO A. S.
VICTORS.

SAUVANUS.

HUGO CARD.

S. SPERIDIUS
TREGORUS.

SABIDORUS.

S. THOMAS
ACQUINAS.

S. JOHANNES
CHRYSOST.

CICERO.

69. Beatus ille maximo est, qui hic puniatur, ut omnibus abjectis delictis, probatus et purgatus hinc exeat, et innocens. *Homil.* 5 super *Epist. ad Hebr.*

70. Sponte nostra peccata puniamus, ne pendamus non sponte supplicia. *Ibid.*, homil. 31.

71. Non ii duntaxat, qui imple se gerunt, puniuntur: sed ii etiam, qui cum elios ab impletate abducere queant, ob segnitiam tamen ac socordiam id facere recussant, eadem poena afficiuntur. *Lib. 4 Parall.*, cap. 42.

72. Index integer ac bonus dicitur, cum indifferenter malefacta vindicat. *De Ira Dei*, cap. 17.

73. Bonorum salutem custodit, qui malos puniit. *Ibid.*

74. Nemo prudens punit, quia peccatum est: sed ne peccetur, punit. *Ibid.*, cap. 18.

75. Impunitas est negligentia filia, contumacia mater, radix peccati, nutritrix adulterii et incestus, mortis æterne preambula, preparatrix inferni. *Tract. de Inst. epic.*

76. Per impunitatem, impiorum malitia coalescit; per hæc in suis stercorebus miseri computrescant. *Ibid.*

77. Quid opus est poenas ab incantibus exigere? Qui solus peccavit, solus puniatur. *Lib. de Joseph.*

78. Ipse sibi parat peccator quod possit: nihil itaque, nihil in nos crudelius nobis: nos, inquam, nos etiam Deo nolente cruciamus. *Proser.*

79. Cum dixerim ob peccata nostra nos puniri a Deo, nunc dicam nos puniri a nobis: utrumque verum est.

80. A Deo quippe puniuntur, sed ipsi faciunt ut puniamur: cum autem punire nos ipsi faciunt, qui dubium est, quin ipsi nos nostris criminibus puniamus?

81. Quis quicumque dat causam qui puniatur, ipse se puniit. *Lib. 8 de Gubern. Dei.*

82. Impunitum esse, inter mala contumnerari et dici et audiri: igitur puniunt esse, in bonis causebitur. *Epist. ad Joann.*

83. Maxima consolatio iis est, qui puniuntur, penitentis Dei cognitio. *Sectione 2 super Ezech.*, in illud: *Et scietis, quis ego Dominus.*

84. Punitio malorum est acerbis, justa, et digna. *Super II ad Thessalon.*, cap. 1, lectione 2.

SENTENTIA PAGANORUM.

85. Prohibenda maxime est ira in puniendo: nunquam enim tantum iratus, qui accedit ad puniendum, mediocritatem illam lenitatis, que est inter iratum et parum. *Lib. 4 Offic.*

86. Opandum est, ut hi qui præsumunt rebellare, legum similes sint, que ad puniendum, non iracundia, sed equitate ducuntur. *Ibid.*

87. Qui iniuste agunt, puniuntur, ut illorum exemplo ceteri poenarum illis indiciarum terrore concutiantur. *Sizygia 2, in Dialogo Protagora.*

88. Nemini unquam scelus impune codat: sed vel exilio, vel morte, vel vinculis, vel verberibus luat. *Sizygia 4, lib. 9 de Legib.*

89. Quantum admisi reus, tantum esse vindicandum. *Lib. 2, epist. 41 ad Arrianum.*

90. Aliquando castigatio necessaria est, sed hæc sincera, cum ratione: non enim nocet, sed modestè specie nocendi. *Lib. 1 de Ira*, cap. 5.

91. Nemo prudens punit, quia peccatum est, sed ne peccetur. *Ibid.*, cap. 16.

92. Salis est poenarum, potiusve puniri. *De Moribus.*

93. Execrabile tibi sit, etiam iusto, vindicandi scilicet causa, aliquid punire. *Sententia 252.*

Vide etiam tit. *Correctio*, sent. 52; *Exemplum*, sent. 59; *Finis*, sent. 43; *Iniquitas*, sent. 62; *Invidus*, sent. 37; *Judicium in genere*, sent. 46; *Justitia Dei*, sent. 46; *Mandatum Dei*, sent. 29; *Pænor*, sent. 44; *Peccatum in genere*, sent. 150; 253, 374; *Pæno*, per totum; *Prælati*, sent. 104; *Regimen*, sent. 55, 56; *Remuneratio*, sent. 9.

PURGATORIUM.

Definitio. Ignis purgatorius est ignis corporalis, que tantum spiritus justorum, qui in hæc vita non impleverunt penitentiam et satisfactionem condignam, affliguntur. *Part. 7 Brevisquæ*, cap. 2.

Purgatorius ignis est locus in prima correctione minus correctorum, et in secunda periclitandorum. *Lib. 4 de Sacramentis*, part. 8, cap. 2.

Ignis purgatorii est, ubi purgabitur quod hic non purgatur. *Super Math.*, cap. 18.

Purgatorium est carcer, in quo detinentur amici nostri, et parentes nostri mortui. *Part. 4, serm. 2 pro Defunctis.*

Purgatorius ignis est, per quem in salvanda peccati rutiligo consumitur. *Part. 1 de Judicaria* *joheitate.*

Purgatorium est domus plena ignis, qui virtute divina cruciat animas magis, quam si essent in furno ardenti. *Part. 4, serm. 2 Don.* *Seragocima.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Ad proximos, qui sunt in purgatorio, vera habenda est compassio, ut eos a tanta acerbitate poenarum, quas sustinent, dignetur Deus eripere. *De Pœnorum antior*, part. 1 de *Virtut.*, cap. 12.

2. Videmus quosdam aliquibus peccatis obnoxiosos virginitatem corporis usque ad mortem servasse, quos credimus per ignem purgatorum esse

PLINIUS II.

SENeca.

SIXTUS
PHILOSOFFUS.

S. NONAV.

HUGO A. S.
VICTORS.

HUGO CARD.

JOAN. GERS.

RICHARD. A
S. VICTORS.

S. VINCENT.
FERREAS.

S. ALBERTUS
MAGNUS.

S. AMBROS.

purgandos, ut in iustorum numero quandoque adscribi mereantur. Super *Apoc.*, cap. xiv.

3. Multo sine mundi instante ignis purgatorius purgando cremabit, sed ante iudicium absoluti, in sanctorum collegio recipiuntur. *Ibid.*, cap. xx.

4. Sicut aurum quod ex aliis permitionibus sordidum efficitur, per ignem purgatur: ita et defuncti a seculis, quis ex mundanis seculis contraxerunt, per ignem purgatorii mundantur. *Ibid.*, cap. xx, in *Ilad: Habes fundamenta doctrinae.*

5. Anima cum separatur a corporibus, quia secura portant aliquid infectionis: vadunt ad locum temporali purgationis. Part. 1, tit. 5, cap. 5.

6. Sciendum est quod cum anima recedit a corpore, si non est plene purgata, et libera ab omni culpa, et debito poenae, non est idonea ad intrandum regnum caeleste: sed est mediis locis, qui purgatorius dicitur, quo destinatur ob sui puritatem ad tempus. *Ibid.*, cap. 5, § 1.

7. Sunt quatuor animarum poenae, quae sunt in purgatorio: prima est ex privatione visionis Dei ad tempus; secunda est ex insultatione et visu daemonum; tertia est ex cruciatione materialis ignis; quarta est ex consideratione negligentiae subventionis. *Ibid.*, cap. 5, § 4.

8. Anima educuntur de purgatorio, primo, per modum intercessionis; secundo, per modum redemptionis; tertio, per modum propriae solutionis; quarto, per modum alienae pro eis afflictionis. *Ibid.*, cap. 5, § 3.

9. Sicut sub eodem igne aurum rutilat, et palea fumat: sic item iusti et reprobi cruciat et electi purgat. Part. 1, tit. 8, cap. 1, § 4.

10. Diaboli visus anima torrens a corpore sustinet poenam purgatorii, vel quia moritur cum venialibus, vel ex eo quod quis non satisfacit plene poenis debitis pro peccatis suis, moriens tamen in gratia statu. *Ibid.*, tit. 10, cap. 2, § 1.

11. Nonnullos fideles latet per ignem purgatorium, quanto magis minusve bona peremissa dilexerunt, tanto tardius citiusve salvari. In *Enchirid.*, cap. 69.

12. Qui agrum non coluerit, id est, animam suam non mundaverit, et spiritus cum opprimi permiserit, habebit in hac vita maledictionem terrae suae, et post hanc vitam habebit vel ignem purgatorium, vel poenam eternam. Lib. 2 de *Genesi, contra Manich.*, cap. 20.

13. Nec purgatorium sentiunt, qui in fine baptizantur. De *veru et falsis poenit.*, cap. 17.

14. Prius purgandus est in igne purgationis, qui in aliud saeculum distulit, fructum conversionis. *Ibid.*, cap. 18.

15. Ignis purgatorius et si aeternus non sit, miro tamen modo est gravis: excedit enim omnem poenam, quam unquam passus est aliquis in hac vita. *Ibid.*

16. Nunquam in carne tanta inventa est poena, quanta in purgatorio, licet mirabilia passi sint martyres tormenta, et multi nequiter iniqui tanta sustinuerint supplicia. *Ibid.*

17. Studet quilibet sic delicta corrigere, ut post mortem non oporteat poenam purgatorii tolerare. *Ibid.*

18. Gravior est ille ignis, quam quidquid potest homo pati in hac vita. Super *Psalm.*, xxxvii.

19. Ita peccata in hoc saeculo purgantur, ut in futuro ignis purgatorius, aut non inveniat, aut certe parum inveniat quod exurat. Serm. 4 pro *Defunctis.*

20. Tandem in illo purgatorio igne moras habebimus, quamdiu peccata minuta, tanquam ligna, fenum, stipula consumantur. *Ibid.*

21. Ille purgatorius ignis durior erit, quam quidquid potest in hoc saeculo poenarum videri, aut cogitari, aut sentiri. *Ibid.*

22. Domine, in hac vita purges me, et talem me reddas, cui iam emendatorio igne non opus sit. Super *Psalm.*, xxxvii.

23. Incredibile non est nonnullos fideles per ignem quemdam purgatorium, quanto magis minusve bona peremissa dilexerunt, tanto tardius citiusve salvari. De *octo Dulcissimi questionibus*, quest. 1.

24. Infans si sacramenta mediatoris acceperit, nulla post mortem purgatoria tormenta patietur. Lib. 21 de *Civitate Dei*, cap. 16.

25. Terrenas deserere sortes, et necdum oblinere consolentem, afflictio intolerabilis est, et inconsolabilis dolor. In *Dehmal.*

26. Tria sunt loca, quae mortuorum animae pro diversis meritis sortuntur: infernus, purgatorius, caelum: in inferno impij, in purgatorio purgandi, in caelo perfecti. *Proaec.*

27. Quia primi reditui non possunt, tertii redemptione non indigent, restat ut ad medium transeamus per compassionem, quibus iuncti sumus per humanitatem. Serm. de *Quinq; negotiis.*

28. Heu! utinam mille annis potius in purgatorio igne essem cruciandus, quam Dominus Jesus a me esset offensus. Serm. 3 in *Cava Domini.*

29. Quandem supplicia post defunctum mortis corpus reliquit manifestum est, et magna quidam: quorum alii poenali acribitate iniustus, alii vero purgatoria, scilicet iustus. Lib. 4 de *Consolat. philos.*, prosa 4.

J. BONAV.

30. Quanto minus satisfaciunt in mundo, tanto plus tarde conversari debent in purgatorio. Serm. in die *Cinerum.*

31. Quid mirum, si perfecti purgatorium non transigent, qui purganda omnia vident, et fugiunt. Serm. 42 *Pent.*

32. Qui est in statu salutis, et sufficienter se in presenti non punit, ad ignem purgatorii, veli nolit, perveniet. Serm. 1 de *S. Laurentio.*

33. Ignis purgatorii poena est gravior, quam quidquid in hac vita portari ab aliquo potest: et est hac presenti diuturnior, et est hac temporalis poena infructuosior. *Ibid.*

34. Animabus purgandis carcer purgatorii reddit meritum impossibile, jugum inefugabile, debitum insolubile, incendium intolerabile. Serm. de *Animabus.*

35. Nemo ad forum purgatorii admittitur, qui forum Ecclesiae contempsit. Super *lib. 4 Sent.*, dist. 17, part. 1, art. 1, quest. 4.

36. Poena purgatorii est maxima poenarum omnium, quae sustinetur anima carni modo conjuncta. *Ibid.*, dist. 29, part. 1, art. 1, quest. 2.

37. Gravissima poena, quam in hoc mundo tolerari potest, minor est poena purgatorii. Tit. 40 *Dicit.*, cap. 1.

S. BRUNO.

38. Multi in diuturna poena purgatoria usque in diem iudicii punientur. Super *Psalm.*, vi, vers. 1.

S. CHARLES

ABELAY.

39. Illo transitorio igne, non capitalia, sed minuta peccata purgantur. Homil. 8.

40. Quicumque aliquis de peccatis criminalibus in se dominari cognoverit, nisi digne poenitentiam egerit, et a peccatis ipsis abstinuerit, illo transitorio igne purgari non poterit, sed aeterna flamma cruciabitur. *Ibid.*

41. Quidquid de minutis peccatis a nobis redemptum non fuerit, illo igne purgandum est. *Ibid.*

42. Ita peccata in hoc saeculo purgantur, ut in futuro ille ignis purgatorius, aut non inveniat, aut parum inveniat quod exurat. *Ibid.*

43. Ipse purgatorius ignis durior erit, quam quidquid potest poenarum in hoc saeculo, aut cogitari, aut videri, aut sentiri. *Ibid.*

CASSIODOR.

44. Iste ignis non consumptorius, sed purgatorius est: datur enim argenti exemplum, quod igne idco decouquitur, ut purius inde reddatur. Super *Psalm.*, lxxv, vers. 9.

S. THOMAS

AQUIN.

45. Si omnes, qui in mundo sunt, cogitari possunt poenae, tormenta, afflictiones, microrum in purgatorio habetur poena et tormento componitur, solatia erunt. *Proaec.*

46. Mallet quilibet viventium, si illas experientia nosceret poenas usque ad finem mundi omnibus: his simul sine remedio cruciari poenis, quas

omnes homines ab Adam hae usque sigillatim pertulerunt, quam uno die in purgatorio, minori quae illic habetur poena torqueri. Epistola ad *Augustinum, de miraculis Dei Hieronymi.*

47. Nihil inter se differunt, quia eadem sunt magnitudine poenae purgatorii et inferni: sed unum est, quod differre possunt, quia infernales finem non expectant, et purgatorii poenae sunt cum fine. *Ibid.*

48. Qui non discessit a fundamento, nec aliquid protulit Deo, sed ultimo fini magis inhaesit, quam alicui bono creato: si a terrenis non fuerit solis immutatus, per ignem purgatorii transibit ad gloriam. Super *Epist. 1 ad Corinth.*, cap. iii, art. 3.

49. Damnatorum Christus caput non est, sed existentium in purgatorio caput veraciter appellatur. Super *Epist. ad Ephesios*, cap. i, art. 1.

50. Defuncti salvandi in locis purgatorii sunt, ubi angelus homi ad eorum consolationem descendit. Super *Apocalypsin.*, cap. v, art. 6.

51. Ignis transitorius est, ignis purgatorius Homil. 8.

52. Quanta fuerit peccata materia, tanta erit pertransitum mora. *Proaec.*

53. Quantum accreverit culpa, tantum sibi ex homine vindicabit flammam rationabilis disciplinae.

54. Et quantum stulta iniquitas gessit, tantum sapiens purgatorii poena deseriet.

55. In illos vero sevis aestibus nil liebit, quos ante libidinum flammam non attigit: et quibus puritas contulit reverentiam, inferre nescit rationalis ardor injuriam. Homil. 3 *Epiph.*

56. Flamma purgatorii non tam remota persequitur, quam reatum: et si modus fuerit delictorum, erit et mensura cruciacionum. Homil. 1 ad *Monachos.*

57. Purgatorii poena excedit omnem poenam, quam hic quis possit sustinere. In *Decret. Gratiani.*

58. Omnes oportet per ignem probari, quicumque ad paradisum redire desiderant. Super *Ecclesiasticum.*, cap. iii.

59. Ignis tandiu durabit, quousque purgati sint, qui salvandi erant. Super *I Cor.*, cap. iii.

60. Hunc ipsum ignem purgatorium credimus in quo purgantur animae, perinde alique aurum in confilatorio. *Ibid.*, cap. 3.

61. Credimus hunc ignem esse *subpurgans*, id est, expiatorium, in quo defunctorum animae purgantur et repurgantur, sicut aurum repurgatur a sterora in fornace. *Ibid.*

62. Sancti, si quid eis purgandum sit per ignem purgantur. Super *II Petr.*, iii.

DIONYSIUS

CARTHUS.

S. HILICUS.

S. EUSEBIUS

EMISENUS.

GLOSS. DEC.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR.
MAGNUS.

63. Sunt quorundam iustorum anime, que a coelesti regno quibusdam adhuc mansuetibus difformantur. Lib. 4 *Dialogi*, cap. 25.

64. De quibusdam levibus culpis esse ante iudicium purgatoris ignis credendus est. *Ibid.*, cap. 39.

65. Post huius vite exitum, alii flammis expiantur purgatoria, alii sententiam aeternam subeunt damnationis. Super *Psalms*, *septem Penitentiales*, in *Psalms*, III.

66. Illum purgatoris transitorium ignem, omni tribulatione sustine presenti intolerabilem. *Ibid.*

67. Qui perfectionem hanc voluntatis habuerunt in confessione peccati, post mortem purgatoria poena peccati ad vitam transiunt, si ad delenda peccata sufficientem vim amoris nequam habuerunt. Lib. 2 in *I Reg.*, cap. 3, super illud II: *Ut offerat vnumquem argentum.*

68. Qualis hinc quisque egreditur, talis in iudicio presentatur: sed tamen de quibusdam levibus culpis esse ante iudicium purgatoris ignis, credendus est. Lib. 4 *Dialogi*, cap. 39.

69. Post mortem purgatoria poena peccati ad vitam transiunt, si ad delenda peccata sufficientem vim amoris hinc nequam habuerunt. Lib. 2 in *I Reg.*, cap. 3, super illud *Luc.* xxiii: *Malis necem erit in paradiso.*

S. GREGOR.
NYSS.

70. Villa post obitum per expurgantis ignis fornacem expiantur, ut ad pristinam redire valeant anima felicitatem. *De Mortuis.*

71. Non poterit discipulis participare fieri a corpore animus egressus, nisi maculas sibi inmixtas purgatoris ignis abstulerit. *Ibid.*

72. Necessa est, ut dum viliositas purgatorio igni absorbitur, anima quoque, que cum viliositate unita est, in igne sit. *De Anima et resurrectione.*

S. AUGUST.

73. In diversa ministeria angeli mittuntur, maximeque ad eos qui purgatione indigent, et ob pristina peccata, aliquam ex parte supplicii purgari merentur. Epist. 20 ad *Damas. Pap.*

74. Christianorum opera in igne probanda sunt, alique purganda. In fine *Commentar. in Iosiam.*

75. Gemis humanam vitam a veribus consumitur, purgatorio igne examinatur. Super *Marco*, cap. ix, cau. 19, num. 101, super illud: *Et omnis victima.*

HUGO A S.
VICTORE.

76. Perfecti statim ad cognitionem summi boni transiunt, in quo est aeterna habitudo: minus autem perfecti antequam ad aeternam beatitudinem perveniant, per poenam purgatoris transiunt. *De quib. circa Epist. I ad Cor.*, quest. 4.

77. Minutissima poena purgatoris, gravior est quilibet poena temporalis. *Ibid.*

78. Firmiter credere debemus, quod nullum peccatum sine vindicta relinquatur: ut enim hoc per poenitentiam unusquisque peccatum suum delet, aut Dominus pie per flagellum suum purgat, aut post mortem igne purgatorio purgabitur, aut in ignem descendat aeternum. Lib. 4 *de Anima*, cap. 17.

79. Ignis purgatoris recte terra plena correptione et correctione Domini dicitur: quia in eo plenariam correptionem Domini sentiunt, et correctionem accipiunt, qui in hoc mundo a peccatis peccatis recedentes, plenaria satisfactione se purgare neglexerunt, vel certe morte preventi non potuerunt. Serm. 68 *de Diversis.*

80. Est quaedam poena post mortem, que purgatoria dicitur, in qua qui ab hac vita cum quibusdam culpis iusti quidem, et ad vitam predestinati exierunt, ad tempus cruciantur, ut purgentur. Lib. 2 *de Sacram.*, part. 16, cap. 4.

81. Post mortem ignis quidam purgatoris dicitur, ubi purgantur et mendantur qui hinc corrigi oportent, et non perierunt: qui autem in hac vita nec incipere voluerunt, ibi consummare non possunt. *Ibid.*, part. 14, cap. 3.

82. Durum est purgatoris tormenta vel ad modicum sentire. *Ibid.*

83. Qui pro Christo terrena abiciunt, non statim cum moriuntur, ad coelum evolant, sed quandoque ignis purgantur. *Prose.*

84. Qui vero pro Christo moriuntur, statim in coelum ascendunt; quia facie martyrii reseratur quidquid purgandum erat. Super *Matth.*, cap. 8.

85. In mundo magna est tribulatio, sed major erit in purgatorio, et maxima in inferno. Super *Apocal.*, cap. 7.

86. Salvabuntur, qui transibunt per ignem purgatoris. Super *Psalms*, xxxvii, vers. 1.

87. Domine, non punias me in purgatorio igne, in quo tanta erit incendiis vehementia, quod quasi furere videberis: cum minor poena quam erit in purgatorio censeatur major quamlibet poena, que est in hoc mundo. *Ibid.*

88. Si peccator tardaverit agere poenitentiam in hac presenti vita, ille ad iudicabitur vel poenitentia severe et formidabili in purgatorio, vel poenitentia infructuosa et horribili in inferno. In prima lect. *de Penit.*

89. Venialia deleri confidimus in purgatorio. Super *Prolog. Regul. S. Benedicti*, cap. 2, lex. 16.

90. Nemo vestrum dicat, quod plus imperitii homines dicere consueverunt: Sufficit mihi, si anima mea purgatorio poenas consecuta fuerit. *Prose.*

91. Credite mihi, fratres, quicumque hoc ver-

bum ex animo dixerit, quid futurum sit purgatorium, non perperit.

92. Nescit enim quid petat qui purgatorium desiderat. Stultissimus omnium hominum est merito iudicandus, qui satisfacere in hac vita cum post Deo pro peccatis, differt ad futurum. Lib. 4, homil. 13, *et Monachos.*

ORIGENES.

93. Sicut diaboli et omnium negatorum atque impiorum credimus aeterna tormenta: sic peccatorum et tamen christianorum, quorum probanda sunt atque purganda in igne opera moderata arbitramur et mixtam clementiam sententiam iudicis. Homil. 16 in *Diversis.*

HIER. BLES.

94. Pro purgatorio mihi est vicissitudo febrilis caloris et frigoris: spero autem in eo, qui spes nostra est, quod non consumget duplex tribunalatio. Epist. 31, ad *Abbat. de Fontanis.*

95. Illi, qui cum ligno, fano, et stygia da mundo transiunt, in purgatorio poliuntur. *Ibid.*, serm. 25 *de Fide omnium Sanctorum.*

96. Fideles cum transierint, quod humidum erit in eis, igne purgatorio sicabitur. *Ibid.*, serm. 40.

RICHARD. A
S. VICTORE.

97. Quia nullum peccatum est impunium, oportet ut expietur, aut in hac vita iuxta arbitrium sacerdotis per dignum poenitentiam fructum, aut in vita futura, iuxta divinum arbitrium per ignem purgatorium. Part. 4 *de Potest. Regni et sacerdotis*, cap. 6.

98. Per incendium purgatorii ignis, scoria peccati excoquitur. *Ibid.*, cap. 26.

BERNARDUS
S. HONORATI.

99. Si paradysum vellis ingredi, et in villa non plene satisfaceris, oportet ut illum ignem purgatorii sentis. In *Libello itineris paradisi.*

100. Poenitentiam, quam iustus in vita sua presentem complere non poterit, in purgatorio perficiet. *Ibid.*

S. THOMAS
AQUINAS.

101. Poena purgatorii temporis est, quamvis quantum ad aeternam retributionem nullus defraudari possit, nisi per propriam culpam. In *Supplem.*, part. 3, quest. 71, art. 6.

102. Certum est post hanc vitam esse quandam purgatorias poenas, quibus poenitentia implentur non impleta. In *Compendio theologiae*, cap. 181.

103. Poena purgatorii est gravissima propter conditionem patientis anime. Super *4 Sent.*, dist. 21, art. 1, ad. 4.

104. Longe vigilas, longe lectiones, horae diurnas, silentium, labor et jejunium, brevo faciunt purgatorium. Serm. 6 ad *Nosce*, divis. 8.

105. Melius est modo purgare peccata, quam in futuro purganda reservare: habet magnum et salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens injurias, plus dolet de alterius malitia,

quam de sua injuria. Lib. 1 *de Imitatione Christi*, cap. 24, sect. 2.

106. Melius est tunc parum et salubriter purgi, quam postea tam acerba luctu tormenta purgatorii. In *Schol. animae*, cap. 5, sect. 3.

107. Illi qui purgatorium negant, contra divinum iustitiam loquuntur, et propter hoc erroneum est, et a fide alienum. Serm. 3 *Thom.* 1 *Advent.*

108. Poena purgatorii minima, excedit maximam poenam luxus vite. *Ibid.*

109. Christus intrans purgatorium, omnes animas liberavit. Serm. in *Subtato sanctorum*

S. VINCENT.
FERRAR.

SENTENTIA PAGANORUM.

110. Solutio anime vinculis corporis, est causa ascensus illustrationis: descensus obscurationis, quam nihilominus purgata sursum ascendit: atque huius descensionis causae sunt plura: quarum prima est peccatum commissum ab anima, quapropter descendit ad hendam poenam. Lib. 1 *Theologiae*, cap. 5.

111. Qui sanabilibus quidem magnis peccatis obnoxii esse constitierunt, et in reliqua vita egerint poenitentiam, in tartarum incident, postquam autem ibi annum, vel plus, vel minus, ut purgentur, fuerint commorati, tum egrediuntur, et ab illis malis liberantur, atque vivuntur tanquam ceteris quibusdam: in superiori vero illam purgationem regionem, que tunc supereminet, in qua ad inmolandum sedes sunt illis constituta, perveniunt, quas non est facile explicare. Sixgia 1, in *Dialogo Phaedrae*.

PLATO.

112. Male viventes, cum e corpore excesserint, cruciabitur malis demon, usquequo etiam novissimum quadrantes exeat ab eis. *Sent.* 34.

SIXTUS
PHILASORUM.

PURITAS.

Definitio. Munditia seu puritas, est consummata integritas utriusque hominis intuitu divini vel amoris, vel timoris. *De Fruct. carnis et spirit.*, cap. 16.

SENTENTIA PATRUM.

1. Possessio pretiosa, homo mundus. Super *Psalms*, xxxvii.

S. AUGUST.

2. Puritas in creatura rationali, est Deo gratissima: in qua tamquam in suo consilium congruet et quiescit. Part. 4, tit. 4 *de Temperantia*, cap. 6, § 1.

S. ANTONIUS.

3. Ad majora mentem, nisi pietas puritateque non perducit. *De Moribus Manichaeorum*, cap. 7.

S. AUGUST.

4. Mens pura et sancta paradysus est deliciarum, variis bonorum operum virgulis constata, varisque virtutum floribus purpurata, et suaviter celesti gratia irrigata. Serm. 10 ad *Frates in exilio*.

5. Nullus est in hac vita sic mundus, ut non sit magis, magisque mundandus. Tract 80 super *Joan.*

6. Mundissimo Domino, mundissima debetur habitatio. Lib. *Medea*, cap. 35.

S. BERNARD. 7. Tria sunt necessaria puritati: integritas actionis, simplicitas intentionis, tranquillitas devotionis. In *scit. Sententis*, cap. *Tria*.

8. Puritas tria confert: spiritum libertatis, gaudium securitatis, firmitudinem charitatis. *Ibid.*, cap. *Puritas*.

9. Puritatis intime bono-gloriam non potest veraciter, nisi qui extrinsecus gloriosus perfecte resperit. Epist. 42, ad *Honorium Senonensem archiepiscopum*.

10. O vere felices! qui Christo, non solum animo, sed etiam corporis munditiam consecraverant. Lib. de *Passione Domini*, cap. 30.

S. BONAV. 11. Puritas via est regina, per quam ad sponsi amplexus, per quam tandem ad patriam pervenitur. In *Speculo discipuli*, part. 2, cap. 6.

CASEBODOR. 12. Illud recte speciebus dicitur, quod gratia mundissimam puritatis ornatur. Super *Psalm. xlvj*, vers. 3: *Speciosus furua*.

13. Mens pura et sermo purus, thronus ac templum verum Dei est. Habetur apud D. Joannem Damascenum, lib. 2, *Barvll.*, cap. 78.

GILLENBERT. 14. Puritas veritatis socius est, et comes est, et pravia est. Serm. 5 super *Cant.*, apud D. Bernard.

ANOLUS. 15. Non est purus, qui mala agens, si liceat. Super *Joh.*, cap. 11.

GLOSE. DEO. 16. Nihil est ad defendendum puritate lufius. Part. 3 *Pator.*, cap. 1, admonit. 12.

S. GREGOR. 17. Omnipotenti Deo reus est, qui in omni quod agit et loquitur, purus non est. Lib. 2 in *Registro*, indict. 11, cap. 100, epist. 61, ad *Mauritium Augustinum*.

S. GREGOR. 18. Nihil adeo puro est dignum, quemadmodum puritas et purgatio. Orat. 2 in *presencia S. Basilii*.

MAX. 19. Abominabile est, que pura sunt, impura manu contingere. Super *Ecclesiasten*, cap. vii.

S. GREGOR. 20. Res macula omnis expertes, impura manu contingere, nefarium et execrabile est. Super *Eccles.*, cap. vii.

THAUMAT. 21. Tota puritas debet in christianis esse, sicut Deus pura lux est. Super *Epist.* ad *Tit.*, cap. 12, in illud: *Dilectio sine simulatione*.

S. HIERON. 22. Puritas esse non potest, nisi ubi verum est; puritas in vero. Lib. 7 in cap. 7 *Catechesis hierarch.*

HUGO A. S. 23. Ubi est puritas mentis, ibi non apparet pulvis terrenam cupiditatis. Lib. 3 de *Claustra anime*, cap. 23.

VICTOR. 24. Maxime inter lilia puritatis satietur et delectatur sponsus Christus, et aspectu pulchritudi-

nis, et odore suavitatis: et tactu lenitatis. Super *Cant.*, cap. ii.

25. Puritas cordis in duobus consistit scilicet: in querenda gloria Dei; in querenda utilitate proximi. Super 1 *Tim.*, cap. i.

26. Quidquid potest mentis puritatem turbare, quamvis utile ac necessarium videatur, ut noxium evitandum est. Collat. 1. *Abbat. Moyss.*, cap. 7.

27. Optimum institutum est vita pura, hoc unum fundamentum est virtutis: quod qui recte jecerit, facile consequetur alia omnia. Homil. 69, super *Gen.*

28. Ipsa luce mundior est, et illustrior vita puritas. Homil. 24 ad *Populum Antioch.*

29. Non potest servari puritas mentis, sine custodia corporis. Super *Prolog. Regul. S. Benedicti*, cap. 2, text. 28.

30. Quis non infirmatur in carnis? quis non sordescit in pulvere? quis postremo est tanta puritatis, ut is non polluitur, sine quibus vita non ducitur? Serm. 11 *Quadrages.*

31. Quanto purior anima redditur, tanto largior et spiritus infunditur. Lib. 7 in cap. 8 *Epist.* ad *Rom.*

32. Nihil purificatum mentem majore officio legitis, quam quod Dominum habet, quem agnoscit Regem rerum omnium. Lib. de *Cherubim*.

33. Velens Deus purificare hominis animam, primum offert ei perfectam salutis occasionem, migrationem a corpore, sensu atque ratione. De *Abigrot. Abraham*.

34. Perpurgati animi deus, et pulchritudinem intuari nequeant, qui puri non sunt. Serm. de *Dono astralabii*.

35. Corporis integritas vitam maniat, integritatem fides incontaminata custodiat: ut maneat utriusque partis beneficio, immaculatum hominem faciat regnare cum Christo. Homil. 1 de *Bono discipuli*.

36. Vita nostra ita sit lucida, ut sit omnibus nota: integritas religionis, pudor serviat humilitati. *Ibid.*

37. Charitas et castiturnitas, et occulta meditatio operantur puritatem. In *Sent.*, sent. 77.

BENIGNUS PAGANINUS. 38. Non per se beatum est, malo carnisve; sed quia animum laxat, ac preparat ad cognitionem celestium, dignumque officii, qui in consorcium Dei veniat. Lib. 1 *Questionum*, in *Prefatione*.

39. Incontaminatum custodi corpus tuum, tanquam si indumentum acceperis a Deo, et sicut vestimentum corporis immaculatum servare stude. *Sent.* 425.

40. Templum sanctum est Deo, mens pii: et

PUSILLANIMITAS. — 493 — PUSILLANIMITAS.

altare est optimum ei, cor mundum et sine peccato. *Ibid.*, sent. 40.

Vide etiam tit. *Conscientia*, sent. 37; *Cordis puritas*, per *latham*; *Maria*, sent. 214; *Profectus*, sent. 167; *Scandalum*, sent. 13.

PURITAS CORDIS. Vide *CORDES PURITAS*.

PUSILLANIMITAS.

ANTONIN. *Definitio*. Pusillanimitas est vitium quo quis inordinato timore se subtrahit ab operibus bonis, que possit et debet agere. Part. 2, lib. 9, de *Acedia*, cap. 16.

S. BONAV. Pusillanimitas est voluntas immoderate metuens gravedinem in aggressu agendorum; sive de propriis viribus immoderate diffidens. Part. 1 *Centiloquii*, sect. 21.

HUGO A. S. Pusillanimitas est ex rerum adversarum tedio iners et inconsiderata fracti animi dejectio. De *Fructu carnis et spiritus*, cap. 7.

VICTOR. Pusillanimitas peccatum est, quo quis ea non attendit que sue naturali virtuti sunt commensurata. 2, 2, quest. 133.

S. THOMAS AGUINAS. Pusillanimitas est filia acedia. Part. 2, lit. 9, de *Acedia*, cap. 16.

ANTONIN. Pusillanimitas ex animi parvitate procedit. Part. 3, lit. 16, cap. 7, § 1.

SENTENTIE PATRUM.

BASILISUS MAGNUS. 1. Nullus abjecti animi coronatur, nullas tristes trophaeum erigit. Conc. 4 de *Sejonio*.

LEONARDUS. 2. De pusillanimitate tolerantie, etiam conscientie pusillanimitas generatur. Serm. 3 *Quadrages.*

S. VALDE RUDIC. 3. Dammandis et reprobis tribulatio parit pusillanimitatem, pusillanimitas perturbationem, perturbatio desperationem, et illa interimit. Epist. 32, ad *Abbatem S. Nicensis libanensis*.

AN VITA PATER. 4. Pusillanimitas mens rei sue familiaris tenuitate constringitur, nec valet per inopia otiosi ad vacandum divinis laudibus. Serm. 10 super *Cantic.*

S. BONAV. 5. Multa inhonesta et indigna committit, pusillanimitas facit. Lib. 4 *Pharetra*, cap. 42.

S. GREGOR. 6. Sunt nonnulli, qui cum caelestia appetunt, atque hujus mundi noxia facta derelinquunt, ab inchoatione sua quotidie inconstantie pusillanimitate deficient. *Prove.*

SIXTUS TULLIUS. 7. Quibus hoc nisi urbustis reliquis similes dixerim, qui nequaquam tales superis surgunt, quales inferis oriuntur?

8. Hi quippe ad conversionem venientes, non tales quales coeperunt perseverant, et quasi more arborum, inchoatione vasti sunt, sed tenuis cres-

cunt: quia paulisper per augmenta temporum patiuntur detrimenta virtutum.

9. Sensus quippe in eis desideria superis languescunt, et qui robustus ac fortis properaverat, debilis atque infirma consummatur, dumque actus augmento proficiunt, quasi flexibiles crescent. Lib. 19 *Moral.*, cap. 6, super illud: *Et sicut palma multiplicabo dias*.

10. Pusillanimites aptius ad iter bene agendi reducimus, quam protervos. In *Pastor*, part. 3, cap. 1, admonit. 9.

11. Infirmi saepe in desideriis suis, si qui eis fuerint ex adverso objecta, languescunt: et cum valida tribulatione pulsantur, pusillanimitate deficiunt. Lib. 26 *Moral.*, cap. 10, num. 10.

12. Quidquid intolerabile pusillanimitas asserit, hoc leve remunerationis spes ostendit. Habetur apud D. Bonavent., serm. *In die Citer*.

13. Jaecentis est animi, formidolosa timere: et incertis est, tuta seclari. Epist. 6, ad *Amicum*.

14. Pusillanimitas, patientie contraria est. Lib. 3 super *Epist.* ad *Galat.*, cap. v, in illud: *Fructus spiritus est pax*.

15. Qui sibi male conscis est, semper pusillanimitas ac timidus est. Homil. 52 super *Math. Oper. imperf.*

16. Dejecti animi nec adversus paupertatem, nec adversus opes consistunt: neque tristitia et gaudio suscipiunt. Adeoque secunda magis, quam adversis periclitantur. Homil. 35 super 1 *Cor.*

17. Pusillanimitas simul et desidia perditionem multam afferant. Homil. 10 super 1 *Thes.*

18. Qui concivium non fert, pusillo est animo: et qui tentationem non sustinet, pusillanimitas est. *Ibid.*

19. Non credendo pusillanimitas efficitur. Homil. 19 super *Epist.* ad *Heb.*

20. Languor anime pessimus, est pusillanimitas. Homil. 27, in cap. xxxiii *Numerorum*.

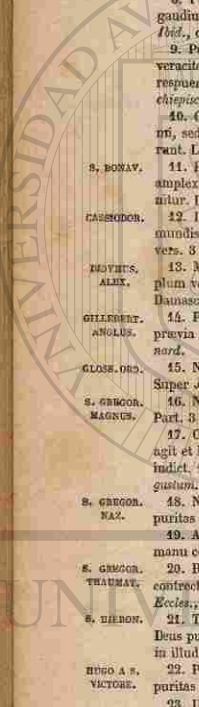
21. Nutrimentum pusillanimitatis est otium. Epist. 94, ad *Joannem archidiacon.*

22. Sunt quidam pusillanimitas, qui si aspere arguantur, de eo quod deliquerunt, perdere timore depressi, in moruorum hinc inde tristitia remotissimos mergunt. Part. 2, lib. 2, super *Apostol.*, cap. 5.

23. Multum impedit pusillanimitas cordis, cito amittere facit confidentiam in adversis, negligere sanctum propositum, revolvare seculi statum. Serm. 5 ad *Nicot.*, divis. 3.

24. Crede mihi, fili, olympici corpore et robusti sumus: sed anima nostra inchoata est. Lib. 10, cap. 168.

25. Homo habens mortem praec oculis omni ho-

ORIGENES.
Petrus BLESENS.
RICHARDUS A. S. VICT.
THOMAS A. REMIGIUS.
IN VIT. PATR.

ra, vincit pusillanimitatem. In *Sententiis in facie positis*, scilicet 94.

SENTENTIE PAGANORUM.

- ARISTOTEL. 25. Is qui deficit, pusillanimitas est. Lib. 4 *Ethic. ad Nicomachum*, cap. 3.
26. Pusillitas parvitasque animi, vitium est: per quod fit, ut neque fortunam, nec infortuniam, neque noxam, nec ignominiam ferre possit. Lib. 4 *de Virtutibus*, cap. 3.
27. Eberres animos celisse virtus solet. Lib. 2 *Dictor. memorabil.*, cap. 2.

VALER. MAX.

QUERERE DEUM.

Definitio. Quid est querere Deum, nisi eum qui imperfecto habetur, imperfecte cognoscitur et amatur, vel perfectius obtinere, clariusque cognoscere, et magis ferventer diligere? *Prose.*

Deum querere sinceriter, est in hac ejus questione an eum irreflexo ferri in ipsum.

Et qui in hac questione stabili permanet, nec prosperis, nec adversis, nec ulla tentatione, suggestione, seu alio modo inde delictens, imo in hac usque in finem crescens; ille querit Deum constanter et veraciter. In *Exhort. ad novit.*, art. 3.

HUGOCARD. Querere Deum, est toto corde Deo adherere. Super *Psalm.* lxxi.

S. BONAV. *Divisio.* Deus tripliciter exquirendus est: primo in cogitationibus; secundo in delectationibus; tertio in operationibus. *Exposit.* 2, super *Psalm.* cxviii, cap. 4, art. 2, vers. 10.

HUGO A S. VICTORE. Teperitatem est genus querendum Deum: alii querunt, et non inveniunt; alii querunt et inveniunt, sed non retinent, quia non querunt ut habeant, sed vendant: alii querunt, et inveniunt, et retinent. *Prose.*

Primi querentes, nullo modo inveniunt: secundi vivum inveniunt, et occidunt: tertii mortuum querunt, et vivum inveniunt. Lib. 3 *Miscellan.*, codicis 2, lit. 17.

HUGOCARD. Tripliciter Deus querendus est: Veraciter, id est, vera fide; ferventer, id est, ferventi animo; perseveranter, id est, firma fide. Super *Sep.*, cap. 1.

Queritur Deus tripliciter, per bonam operationem, per fidem, per contemplationem. Super *Throno.*, cap. iii.

SENTENTIE PATRUM.

- S. AMBROS. 1. Adest Christus, nec unquam his, a quibus queritur deest. Lib. 3 *de Virginitate*.
2. Nequaquam ibi queramus Christum, ubi invenire non possumus. *Prose.*
3. Non est Christus circumforaneus; Christus

enim pax est, in foro lites: Christus iustitia est, in foro iniquitas; Christus operator est, in foro imane otium; Christus charitas est, in foro obrogatio: Christus fides est, in foro freus atque perditio: Christus in Ecclesia, in foro idola. *Ibid.*

4. Virgo, qui Christum requirit, non debet esse vulgaris, non debet esse in foro, non in plateis voce querula, gressu lubrica, facili auditu, vilis aspectu. *Ibid.*

5. Tu cum coeperis Christum querere, adest: neque enim fieri potest, ut deit querentibus se, quia palam factus est non querentibus, et inventus est non interrogantibus. In *Exhort. ad Virgines*.

6. Beatus qui ita querit Christum Dominum, ut credat eum et in paradiso constitutum, et in caelestibus collocatum. *Prose.*

7. Nam qui eum aut in inferis requirit, aut in tumulis, dicitur ei, *Quid queris viventem cum mortuis?* *Serm.* 57, *de Sepulchro Domini*.

8. Cum dicit David, *Queram*, alio fine dicit esse querendum: sed non satis est querere, nisi intelligas quod requiris. Super *Psalm.* cxviii, vers. 5, vers. 4.

9. Bonum est Deum querere; sed plerumque quidam ipsius inquisitionis amictus et error obrept. Lib. 4, super *Luc.*, cap. 4, in illud *Joan.* xvii: *Ut cognoscant te solum verum Deum*.

10. Nemo invenit, nisi qui ante quaesierit. *Ibid.*, lib. 7, cap. 12, in illud: *Cui simile certimabo*.

11. Adest Christus quemadmodum queritur, necitur qui queritur, quando non agnoscitur. *Ibid.*, lib. 10, cap. 24, in illud: *Quem queris?*

12. Eia tu, Domine Deus meus, doce cor meum ubi et quomodo te querat, ubi et quomodo te invenit. *Prose.*

13. Domine, si non es hic, ubi te queram absentem? si ergo ubique es, cur te non video presentem? In *Proselogio*, cap. 1.

14. Quid faciet, Domine, servus tuus? invenire te cupit, et necit locum tuum: querere te affectat, et ignorat vultum tuum. *Ibid.*

15. Doce me querere te, et ostenda te querenti: quia nec querere te possum, nisi tu doceas me: nec invenire, nisi te ostendas mihi. *Prose.*

16. Queram te desiderando, desiderem querendo, inveniam amando, amum inveniendo. *Ibid.*

17. Gloria es te, Deus, querentibus, gaudium invenientibus. In *Meditationibus*.

18. Qui das querere, da et invenire: doceas pulsare, aperit pulsanti. *Ibid.*

19. Querite quod queritis; sed ibi non est, ubi queritis eum. Lib. 4 *Confess.*, cap. 12.

20. Beatus errare non potest, cum querit Deum: quia ut non erret, querit. Lib. 1 *Academ.*, cap. 4.

21. Spiritus immundus potest non Deum querere? qui Deum querit, id facit quod Deus vult, et bene vivit, et spiritum immundum non habet. *De beata vita*, disput. 2.

22. Nemo potest pervenire ad Deum, nisi Deum quaesierit. *Ibid.*

23. Beatus est ille qui Deum querit. *Ibid.*

24. Qui Deum querit, nondumque invenit, non est sine Deo. *Ibid.*

25. Favet Deus querenti sese homini. *Ibid.*

26. Qui Deum querit, male vivere non potest. *Ibid.*

27. Habet, qui Deum querit, Deum propitium; et omnis qui habet Deum propitium, beatus est. *Ibid.*

28. Ille queratur, qui est omnium speciosissimus. *De vera religione*, cap. 11.

29. Unum certe queramus, quo simplicius nihil est. *Ibid.*, cap. 35.

30. Quam pulchrum, quam magnum, quam Deo dignum est id, quod queritur! *De Maria. Eccles.*, cap. 7.

31. Amore petitur, amore queritur, amore pulsatur, amore revelatur Deus. *Ibid.*, cap. 17.

32. Si queratur Deus ut dignum est, subtrahere atque abscondere se a suis dilectioribus non potest. *Ibid.*

33. Multi ad querendum pigri sunt. Lib. 4 *de Genesi, contra Manich.*, cap. 1.

34. Cum homines Deum querunt, facillime debent ignoscere errantibus. Lib. 2 *de Trin.*, in Proemio.

35. Ecce Deus dilectio est, ut quid imus et currimus in sublimia colorum, et ima terrarum, querentes eum, qui est apud nos, si nos velimus esse apud eum? *Ibid.*, lib. 8, cap. 7.

36. Tutissima est querentis Deum intentio, donec apprehenderit quo terminus, et quo extenditur. *Ibid.*, lib. 9, cap. 1.

37. Sic queramus Deum lapsum invenimus, et sic invenimus tanquam questuri. *Ibid.*

38. Appetitus ille, qui est in querendo, procedit a querente, et pendet quodammodo, neque requiescit sine quo intenditur, nisi id quod queritur, inventum querenti copuletur. *Ibid.*, lib. 9, cap. 12.

39. Queritur ut inveniatior dulcius, et invenitur ut queratur avidius. Lib. 15 *de Trin.*, cap. 2.

40. Querite faciem ejus semper. Fides querit, intellectus invenit, et rursus intellectus eum quem invenit, adhuc querit. *Ibid.*

41. Sunt quidem querentes Deum per exteriori-

ra, descentes interiora sua, quibus Deus interior est. *De Spiritu et Anima*, cap. 51.

42. Deo nihil est secretius, nihil proceltius, qui difficile invenitur ubi sit, difficilium ubi non sit, cum quo esse omnes possunt, et sine quo esse nemo potest. *De Quantitate anime*, cap. 34.

43. Quisquis querit auctorem, per quem aliquid discimus: auctorem profecto, per quem bene facimus, querit. Lib. 4 *de Libero arbitrio*, cap. 4.

44. Quam stulti sunt, qui Deum ista exterioribus oculis querunt, cum corde videatur! Lib. 1 *de Serm. Dom.*, in monte, super illud: *Beati mundo corde*.

45. Si homo illa creatus est, ut per id quod in eo procellit, attingat ad illud, quod cuncta procellit, id est unum, verum, optimum Deum, sine quo nulla natura subsistit, nulla doctrina instruit, nullus unus expedit: ipse queratur, ubi nobis omnia sunt secunda: ipse cercatur, ubi nobis certa sunt omnia: ipse diligatur, ubi nobis recta sunt omnia. Lib. 8 *de Civili Dei*, cap. 4.

46. Querite faciem ejus semper. Si semper queritur, quando invenitur? An semper dicit, in tota vita ista, qui hic vivit, ex quo nos id facere debere cognovimus, quando et invenitur querendus est? *Prose.*

47. Jam Deum invenit fides, sed adhuc eum querit spes: charitas autem et invenit eum per fidem, et eum querit habere per spem; ubi tunc sic invenitur ut sufficiat nobis, et ulterius non queratur. An forte etiam cum facie ad faciem viderimus eum sicut est, adhuc perquirendus erit? Et sine fine querendus, quia sine fine amandus. Super *Psalm.* civ, vers. 4.

48. Adest quem queris, et illum quere, qui deesse nunquam potest. Super *Psalm.* xxxiv, vers. 3: *Salus tua ego sum*.

49. Queramus inventendum, queramus inventum. Ut inveniamus queratur, ocellus est: ut invenitur queratur, inmensus est. *Tract.* 63, super *Evang. Joan.*, cap. xiii.

50. Propter carnem me queritis, non propter spiritum: queritis me propter aliud, queritis me propter me. *Prose.*

51. Quam multi non querunt Jesum, nisi ut illis faciat bene secundum tempus! vix queritur Jesus propter Jesum. *Ibid.*, tract. 25, cap. vi.

52. Si ita flevit, et in fleu perseveravit mulier que querebat Iulium, quomodo plangere et in plangere persistere debet anima que querit Deum? In *Mobi.*, cap. 36.

53. Sero te amavi, pulchritudo tam antiqua et tam nova, sero te amavi: et tu inuis eras et ego

ra, vincit pusillanimitatem. In *Sententiis in facie positis*, scilicet 94.

SENTENTIE PAGANORUM.

- ARISTOTEL. 25. Is qui deficit, pusillanimitas est. Lib. 4 *Ethic. ad Nicomachum*, cap. 3.
26. Pusillitas parvitasque animi, vitium est: per quod fit, ut neque fortunam, nec infortuniam, neque noxam, nec ignominiam ferre possit. Lib. 4 *de Virtutibus*, cap. 3.
27. Eberres animos celisse virtus solet. Lib. 2 *Dictor. memorabil.*, cap. 2.

VALER. MAX.

QUERERE DEUM.

Definitio. Quid est querere Deum, nisi eum qui imperfecto habetur, imperfecte cognoscitur et amatur, vel perfectius obtinere, clariusque cognoscere, et magis ferventer diligere? *Prose.*

Deum querere sinceriter, est in hac ejus questione an eum irreflexo ferri in ipsum.

Et qui in hac questione stabili permanet, nec prosperis, nec adversis, nec ulla tentatione, suggestione, seu alio modo inde delictens, imo in hac usque in finem crescens; ille querit Deum constanter et veraciter. In *Exhort. ad novit.*, art. 3.

HUGOCARD. Querere Deum, est toto corde Deo adherere. Super *Psalm.* lxxi.

S. BONAV. *Divisio.* Deus tripliciter exquirendus est: primo in cogitationibus; secundo in delectationibus; tertio in operationibus. *Exposit.* 2, super *Psalm.* cxvii, cap. 4, art. 2, vers. 10.

HUGO A S. VICTORE. Teperitatem est genus querendum Deum: alii querunt, et non inveniunt; alii querunt et inveniunt, sed non retinent, quia non querunt ut habeant, sed vendant: alii querunt, et inveniunt, et retinent. *Prose.*

Primi querentes, nullo modo inveniunt: secundi vivum inveniunt, et occidunt: tertii mortuum querunt, et vivum inveniunt. Lib. 3 *Miscellan.*, codicis 2, lit. 17.

HUGOCARD. Tripliciter Deus querendus est: Veraciter, id est, vera fide; ferventer, id est, ferventi animo; perseveranter, id est, firma fide. Super *Sep.*, cap. 1.

Queritur Deus tripliciter, per bonam operationem, per fidem, per contemplationem. Super *Throno*, cap. ii.

SENTENTIE PATRUM.

- S. AMBROS. 1. Adest Christus, nec unquam his, a quibus queritur deest. Lib. 3 *de Virginitate*.
2. Nequaquam ibi queramus Christum, ubi invenire non possumus. *Prose.*
3. Non est Christus circumforaneus; Christus

enim pax est, in foro lites: Christus iustitia est, in foro iniquitas; Christus operator est, in foro imane otium; Christus charitas est, in foro obrogatio: Christus fides est, in foro freus atque perditio: Christus in Ecclesia, in foro idola. *Ibid.*

4. Virgo, qui Christum requirit, non debet esse vulgaris, non debet esse in foro, non in plateis voce querula, gressu lubrica, facili auditu, vilis aspectu. *Ibid.*

5. Tu cum coeperis Christum querere, adest: neque enim fieri potest, ut deit querentibus se, quia palam factus est non querentibus, et inventus est non interrogantibus. In *Exhort. ad Virgines*.

6. Beatus qui ita querit Christum Dominum, ut credat eum et in paradiso constitutum, et in caelestibus collocatum. *Prose.*

7. Nam qui eum aut in inferis requirit, aut in tumulis, dicitur ei, *Quid queris viventem cum mortuis?* *Serm.* 57, *de Sepulchro Domini*.

8. Cum dicit David, *Queram*, alio fine dicit esse querendum: sed non satis est querere, nisi intelligas quod requiris. Super *Psalm.* cxvii, vers. 5, vers. 4.

9. Bonum est Deum querere; sed plerumque quidam ipsius inquisitionis amictus et error obrept. Lib. 4, super *Luc.*, cap. 4, in illud *Joan.* xvii: *Ut cognoscant te solum verum Deum*.

10. Nemo invenit, nisi qui ante quesierit. *Ibid.*, lib. 7, cap. 12, in illud: *Cui simile certinabo*.

11. Adest Christus quemadmodum queritur, necitur qui queritur, quando non agnoscitur. *Ibid.*, lib. 10, cap. 24, in illud: *Quem queris?*

12. Eia tu, Domine Deus meus, doce cor meum ubi et quomodo te querat, ubi et quomodo te invenit. *Prose.*

13. Domine, si non es hic, ubi te queram absentem? si ergo ubique es, cur te non video presentem? In *Proselogio*, cap. 1.

14. Quid faciet, Domine, servus tuus? invenire te cupit, et necesse locum tuum: querere te affectat, et ignorat vultum tuum. *Ibid.*

15. Doce me querere te, et ostende ta querenti: quia nec querere te possum, nisi tu doceas me: nec invenire, nisi te ostendas mihi. *Prose.*

16. Queram te desiderando, desiderem querendo, inveniam amando, amum inveniendo. *Ibid.*

17. Gloria es te, Deus, querentibus, gaudium invenientibus. In *Meditationibus*.

18. Qui das querere, da et invenire: doceas pulsare, aperi pulsanti. *Ibid.*

19. Querite quod queritis; sed ibi non est, ubi queritis eum. Lib. 4 *Confess.*, cap. 12.

20. Beatus errare non potest, cum querit Deum: quia ut non erret, querit. Lib. 1 *Academ.*, cap. 4.

21. Spiritus immundus potest non Deum querere? qui Deum querit, id facit quod Deus vult, et bene vivit, et spiritum immundum non habet. *De beata vita*, disput. 2.

22. Nemo potest pervenire ad Deum, nisi Deum quesierit. *Ibid.*

23. Beatus est ille qui Deum querit. *Ibid.*

24. Qui Deum querit, nondumque invenit, non est sine Deo. *Ibid.*

25. Favet Deus querenti sese homini. *Ibid.*

26. Qui Deum querit, male vivere non potest. *Ibid.*

27. Habet, qui Deum querit, Deum propitium; et omnis qui habet Deum propitium, beatus est. *Ibid.*

28. Ille queratur, qui est omnium speciosissimus. *De vera religione*, cap. 11.

29. Unum certe queramus, quo simplicius nihil est. *Ibid.*, cap. 35.

30. Quam pulchrum, quam magnum, quam Deo dignum est id, quod queritur? *De Maria. Eccles.*, cap. 7.

31. Amore petitur, amore queritur, amore pulsatur, amore revelatur Deus. *Ibid.*, cap. 17.

32. Si queratur Deus ut dignum est, subtrahere atque abscondere se a suis dilectioribus non potest. *Ibid.*

33. Multi ad querendum pigri sunt. Lib. 4 *de Genesi, contra Manich.*, cap. 1.

34. Cum homines Deum querunt, facillime debent ignoscere errantibus. Lib. 2 *de Trin.*, in Proemio.

35. Ecce Deus dilectio est, ut quid inus et currimus in sublimia colorum, et ima terrarum, querentes eum, qui est apud nos, si nos velimus esse apud eum? *Ibid.*, lib. 8, cap. 7.

36. Tutissima est querentis Deum intentio, donec apprehenderit quo terminus, et quo extenditur. *Ibid.*, lib. 9, cap. 1.

37. Sic queramus Deum lapsum invenire, et sic inveniamus tanquam questuri. *Ibid.*

38. Appetitus ille, qui est in querendo, procedit a querente, et pendet quodammodo, neque requiescit sine quo intenditur, nisi id quod queritur, inventum querenti copuletur. *Ibid.*, lib. 9, cap. 12.

39. Queritur ut inveniatior dulcius, et invenitur ut queratior avidius. Lib. 15 *de Trin.*, cap. 2.

40. Querite faciem ejus semper. Fides querit, intellectus invenit, et rursus intellectus eum quem invenit, adhuc querit. *Ibid.*

41. Sunt quidam querentes Deum per exteriori-

ra, descentes interiora sua, quibus Deus interior est. *De Spiritu et Anima*, cap. 51.

42. Deo nihil est secretius, nihil proceltius, qui difficile invenitur ubi sit, difficultius ubi non sit, cum quo esse omnes possunt, et sine quo esse nemo potest. *De Quantitate anime*, cap. 34.

43. Quisquis querit auctorem, per quem aliquid discimus: auctorem profecto, per quem bene facimus, querit. Lib. 4 *de Libero arbitrio*, cap. 4.

44. Quam stulti sunt, qui Deum ista exterioribus oculis querunt, cum corde videatur! Lib. 4 *de Serm. Dom.*, in monte, super illud: *Beati mundo corde*.

45. Si homo illa creatus est, ut per id quod in eo procellit, attingat ad illud, quod cuncta precellit, id est verum, verum, opulium Deum, sine quo nulla natura subsistit, nulla doctrina instruit, nullus unquam expedit: ipse queratur, ubi nobis omnia sunt secunda: ipse cercatur, ubi nobis certa sunt omnia: ipse diligatur, ubi nobis recta sunt omnia. Lib. 8 *de Civili Dei*, cap. 4.

46. Querite faciem ejus semper. Si semper queritur, quando invenitur? An semper dicit, in tota vita ista, qui hic vivitur, ex quo nos id facere debere cognovimus, quando et invenitur querendus est? *Prose.*

47. Jam Deum invenit fides, sed adhuc eum querit spes: charitas autem et invenit eum per fidem, et eum querit habere per spem; ubi tunc sic invenitur ut sufficiat nobis, et ulterius non queratur. An forte etiam cum facie ad faciem viderimus eum sicut est, adhuc perquirendus erit? Et sine fine querendus, quia sine fine amandus. Super *Psalm.* civ, vers. 4.

48. Adest quem queris, et illum quere, qui deesse nunquam potest. Super *Psalm.* xxxiv, vers. 3: *Salus tua ego sum*.

49. Queramus inventendum, queramus inventum. Ut inveniamus queratur, ocellus est: ut invenitur queratur, inmensus est. *Tract.* 63, super *Evang. Joan.*, cap. xiii.

50. Propter carnem me queritis, non propter spiritum: queritis me propter aliud, queritis me propter me. *Prose.*

51. Quam multi non querunt Jesum, nisi ut illis faciat bene secundum tempus! vix queritur Jesus propter Jesum. *Ibid.*, tract. 25, cap. vi.

52. Si ita flevit, et in fleu perseveravit mulier que querebat filium, quomodo plangere et in plangere persistere debet anima que querit Deum? In *Mobi.*, cap. 36.

53. Sero te amavi, pulchritudo tam antiqua et tam nova, sero te amavi: et tu inius eras et ego

foris, et ibi te quercham; insecum eras et ego tecum non eram. In *Sollig. animæ*, cap. 21.

54. Te semper querat anima mea, et tu presta ti querendo non deficiat. In *Manuali*, cap. 3.

55. Si letitia est in querendo, qualis letitia est in inveniendo? In *Sollig. animæ*, cap. 36.

56. Ve misera anima, que Christum non querit! arida manet et misera. *Prose.*

57. Anima crimi que Deum non querit, peccatis servit, et vitis subjecta est, nunquam quieta, nunquam secura est. In *Manuali*, cap. 4.

58. Doce me querere te, et ostende te querenti te: quia non querere te possunt, nisi doceas in, nec invenira nisi te ostendas. Querere te desiderando, desiderare te querendo, inveniam amando, amari inveniendo. *Ibid.*, cap. 31.

59. Recedit consolatio sponsi, ut absens magis desideretur, desiderata avidius queratur, diu questus tandem gratius inveniat. De *Scots paradisi*, cap. 3.

60. Deus difficile invenitur ubi sit, sed multo difficilius ubi non sit. De *Speculo*, cap. 32.

61. Quisquis a Deo preter Deum aliquid querit, non caste Deum querit. De *Verbis Dom.*, serm. 49.

62. Querendus est Christus, sed non in plateis, ubi est magna vanitas. *Prose.*

63. Querendus est Christus, sed non in foro, ubi est grandis adversitas.

64. Querendus est Christus, sed non in taberna, ubi est summa ebrietas.

65. Querendus est Christus, sed non in seculari curia, ubi est maxima falsitas.

66. Querendus est Christus, sed non in scholis mundanorum philosophorum, ubi est infinita perrenitas.

67. Querendus est Christus, sed non cum luxuria, in qua est lata deformitas: non cum superbia, in qua jacet aeterna calamitas: non cum avaritia, in qua est aeterna infelicitas.

68. Sed quomodo eum queremus? querunt eum pagani: querunt eum Judæi. O christiane! cave ne queras Christum cum Judæis, sed cum paganis rogibus perquirere non desistas: cum pagani querunt Christum adorari, sed Judæi querunt Christum supplinare.

69. Hunc ergo semper Christum queramus, et inventum tam foriter, tam suaviter, tam dulciter tepesamus, ut eum non amittamus. Sermon. 43 ad *Fratres in eremo.*

70. Si vis verum querere, Deus est dulcissimus tuus, requies tua, sanitas tua, gaudium tuum, felicitas tua, refrigerium tuum, amenitas tua; et quidquid sancte possit desiderare anima tua, totum tibi Deus erit. *Ibid.*, serm. 50.

71. Fieri non potest, ut religionis animis, pie, caste ac diligenter querentibus, invenendi facultas desit. De *Quant. animæ*, cap. 14.

72. Quisquis querit auctorem per quem aliquid discimus auctore profecto per quem bene facimus, querit. Lib. 1 de *Libero arbitrio*, cap. 1.

73. Quere quid debeat natura peccatrix, et invenies recte factum: quere cui debeat, et invenies Deum. *Ibid.*, lib. 3, cap. 45.

74. Ubi ego eram quando te quercham? tu eras ante me, ego autem a te discesserem, nec me inveniebam, quanto minus te? Lib. 5 *Conf.*, cap. 2.

75. Non inveniris a superbia. *Ibid.*, cap. 7.

76. Qui non pie querunt, non inveniunt. *Ibid.*

77. Cum te Deum meum quero, vitam beatam quero: queram te, ut vivat anima mea. *Ibid.*, lib. 10, cap. 29.

78. Querentem se non derelinquit Deus, quem ipse fecit. *Annot. in Job*, cap. 35.

79. Deus res est invisibilis, non oculo, sed corde querendus est. Tract. 7 super *Epist. Joan.*

80. Quisquis me querit, cum illo sum. *Ibid.*, tract. 10.

81. Require requirementem, quia prius ille non querentem. De *Cultiva agri Dom.*, cap. 5.

82. Ne queras alibi Christum, quam ubi se vobis voluit predicari Christus. Tract. 7 super *Joan.*

83. Bonum est querere animam Christi, sed quomodo eam quesierunt discipuli: et malum est querere animam Christi, sed quomodo eam Judæi quesierunt. *Ibid.*, tract. 38.

84. Beati qui querunt Jesum, sed bene. *Ibid.*, tract. 59.

85. Hic semper queramus, et fractus inventionis, non sit finis inquisitionis. *Ibid.*, tract. 63.

86. Quisquis me querit, cum illo sum. Tract. 10 super *Epist. Joan.*

87. Da cordi meo te desiderare, desiderando querere, querendo invenire, inveniendo amare. Lib. *Medit.*, cap. 1.

88. Deum nemo querit, nisi admotus, nemo invenit, nisi purgatus. *Ibid.*, cap. 32.

89. Deum querens, gaudium querit. In *omni Proverbi*, verbo *Deum*.

90. Maxime hoc querendum, quod semper erit retinendum. *Ibid.*, verbo *Maxime*.

91. Nihil aliud expectat, nihil aliud querit Deus, nisi ut servulo et cum desiderio requiratur. Sermon. 2 de *S. Andrea*.

92. Bonus es, Domine, anime querenti te: si querenti, quanto magis invenienti? Sermon. de *Triphili coherentis vinculorum*.

93. Si nolimus frustra querere Deum, queramus veraciter, queramus frequenter, queramus perseveranter. Sermon. 2 ad *Fratres*.

94. In simplicitate cordis querere Deum; non aliud tanquam illum, non aliud præter illum, non aliud post illum. *Ibid.*

95. Non curant carnales querere, quem tamen desiderant invenire, cupientes consequi, sed non et sequi. Sermon. 21 super *Canticis*.

96. Non tepide aut negligenter, seu perfunctorie querendus est Deus; sed corde ardenti, et omnino infatigabiliter quasi deest. *Ibid.*, serm. 75.

97. Age, quare, non te inaccessibili claritas, vel sublimitas à querendo deterreat, ab inveniendo desperare faciat. *Ibid.*, serm. 76.

98. Quare securo, quare devota: bonus est Dominus anime querenti se, quare volis, fide invenit. *Ibid.*

99. Magnum bonum querere Deum: ego hoc nulli in bonis anime secundum existimo. Primum in donis, ultimum in profectibus est; virtutum nulli accedit, cedit nulli. *Ibid.*, serm. 84.

100. Non pedum passibus, sed desideria queritur Deus: et utique non extendit desiderium sanctum falsis inventio, sed extendit. *Ibid.*

101. Que virtus adseribi possit non querenti Deum, aut quis terminus querenti Deum? *Ibid.*

102. Dilectio causa questionis: questio fructus dilectionis est et certitudo. *Ibid.*

103. Querit anima Verbum, cui consentiat ad correptionem, quo illuminetur ad cognitionem, cui imitatur ad virtutem, quo reformatur ad sapientiam, cui conformatur ad decorem, cui maritetur ad fecunditatem, quo frustatur ad jucunditatem. *Ibid.*, serm. 85.

104. Solus est Deus, qui frustra nunquam queri potest, nec cum inveniri non potest. Lib. 5 de *Consid. ad Eugenium papam*.

105. Quantumcumque in altum cogitatio proficiat, ultra est Deus: infra quod homo cogitare possit, altissimum querere, ridiculum est: statuere, impiam. Ultra, non citra querendus est Deus. *Ibid.*

106. Querendus adhuc fuerat, qui nec satis adhuc inventus est, nec quasi ultimus potest: at orando forte quam disputando dignus queritur, et inventur facilius. *Ibid.*

107. Nemo te querere valet, nisi qui prius invenierit: vis igniter inveniri et queraris, queri ut inveniaris. Potes quidem queri et inveniri, non tamen preveniri. Tract. de *Diligendo Deo*, cap. *Dico*.

108. Nihil dignius est aliquid ad querendum; nec dulcius ad inveniendum, nec utilius ad habendum, quam quod solum supereminet, qui est solus Deus. De *Vita solit.*

109. Semper Deus queritur, ut dulcius inveniat: dulcissime invenitur, ut diligentius queratur. *Ibid.*

110. Multi Deum querunt per exteriora, deferentes sua interiora, quibus interior est Deus. Lib. *Meditationum*, cap. 1.

111. Cur nos desideramus, et in his exterioribus Deum querimus, qui apud nos est, si nos velimus esse apud Deum? *Ibid.*

112. Querite Deum legendo, et invenietis moridando. In *Scala claustral.*, cap. *Adagiorum*.

113. Plerumque quanto frequentius Deus queritur, tanto velocius elongatur. *Prose.*

114. Contingit etiam ut cum non queritur, veniat: cum queritur, fugiat; sicut sponsa se in Canticis multipliciter ostendit quesisse, et non invenisse, nihil est quod querit; qui nihil est melius, vel dulcius te. Sermon. De *Virt. obed.*

115. Ultra te, vel supra te, qui querit aliquid tanquam melius te. Lib. de *Amore Dei*, verbo *O amor*.

116. Infantum mens solummodo potest invenire quid est, inquam invenit quid non est. Lib. de *Natura et dignit. amoris*, cap. 8.

117. Necessè est ut queramus Dominum in toto corde et tota mente in hac presenti vita, si cum invenire querimus in futura. Sermon. 71 ad *Sororem*.

118. Qui vult Christum invenire, oportet eum habere munditiam cordis respectu sui, justitiam respectu proximi, humilitatem et reverentiam respectu Dei. Super *Luc.*, cap. 11, in illud: *Et invenerunt Mariam et Joseph*.

119. Querendus est Christus per fidem, per amorem, per justitiam, per bonam operationem. Sermon. 5 *Dom. infra Octavam Epiph.*

120. Christum querendo quatuor consideranda sunt: temporis opportunitas, loci congruitas, querentis humilitas, questus utilitas. *Ibid.*

121. Querendus est Dominus auro dilectionis, thure orationis, myrrha contritionis. *Ibid.*, serm. 68.

122. Qui modo ad extinguendum ignem culpæ non vult Deum justum fontem querere, in inferno unam guttam non poterit exhaurire. *Ibid.*

123. In horto virtuosus cordis querendus est Christus. Sermon. 6, in *Rogat.*

124. Pretiosus margarita est Christus, qui tanto pretiosior esse cognoscitur, quanto veracius queritur. *Prose.*

125. Libenter et diligenter quereret homo gemmam valentem mille marchas; quanto magis querere debeat hanc margaritam, que melior est toto mundo? *Ibid.*

126. Aurum queritur libenter, ubi citius invenitur: et ecce Deus omni auro pretiosior certissimo invenitur, si pure, si integre, si continue queritur: pure sine fictione, integre sine diminutione, continue sine derelictione. *Ibid.*

127. Si queritis Deum meditando, desiderando, orando, bene agendo, invenietis in mundo gratiam, in iudicio iustitiam, in caelo gloriam. *Ibid.*, serm. 7.

128. Omne quod diligitur, a diligentibus sollicite quaeritur: Maria Magdalena, quia Dominum sollicite quaerit, et in quaerendo perseveravit, ipsum invenire promeruit. *Serm. de Invent. S. Crucis.*

129. Qui vult Dominum invenire, quaerat eum tempore, quo inveniri potest, et loco in quo est. Pro tempore, in quo sumus, qui nunc invenitendus est: in loco, ubi est, ubi continuo jacet, id est, in cruce quaerendus est. *Ibid.*

130. Ubi est quem quaerimus? in Bethleem Iudae. *De quoque factis: quae denu, solemn. 4.*

131. Si aliquid quaeris, quam pure Deum, damnatum potioris, laboribus, et requiem non invenies. In *Alpha, regis, 20.*

132. Deum quem ex animo quaerit, ubique invocans invenit. In *Speculo discipul.*, part. 4, cap. 12.

133. Ille requirit Deum, qui ab eius voluntate non discrepat. Super *Psaln.* xiii, vers. 3: *Requiescit Deum.*

134. Cur nos per diversa fatigemus? Unus est, qui quaeritur, sed unus, in quo omnia continentur: o luernum mirabile? o compendium supplicare? Super *Psaln.* xxxiii, vers. 10.

135. Justorum consilio est, sive antequam mala patiuntur, sive cum patiuntur, Deum fideliter quaerere: sceleratorum autem, quando aliqua necessitas turbantur. Super *Psaln.* lxxvii, vers. 88: *Quaerent eum.*

136. Si Deus nullo amore non metatur, toto corde non quaeritur. *Ibid.*, vers. 40.

137. Magna amentia est, cum lepide quaerere, quem tibi cognoscis aeterna beneficia posse praestare. Super *Psaln.* cxxvi, vers. 4.

138. Dilecti Dei sunt, qui cum nimia charitate perquirunt. Super *Psaln* cxxvi, vers. 4.

139. Deum requirit, quia invenitur cito ab his, qui veritatis amore eum perquirunt, et quorum anima preoccupata non tenetur in mollitia. *Ibid.*, 8.

140. Qui Deum quaerit, invenit cognitionem eum iustitia. *Lib. 2 Sironat.*

141. De Deo quaerere, si non ad hunc, sed ad inventionem tendat, est salutare. *Ibid.*, lib. 5.

142. Nisi aliquo modo haberetur Deus, non quaereretur: non quaereretur nisi appelleretur, non appelleretur nisi aliquo modo diligeretur. In *Exhort. ad novit.*, art. 3.

143. Christo deum, quis te inveniet, nisi ubi, vel, quomodo quaerit, nisi quaerentem praevereris

praeverentem direxeris, directo deum invenieris comes individuus fueris? *De Morificat. visioe,* art. 7.

144. Deus amando quaeritur, amando invenitur, et non nisi amando possidetur. *De Perfect. charit.*, art. 37.

145. Quanto intentius Deus quaeritur, tanto intentius desideretur. *Homil. de S. Maxim.*

146. Ipsi qui pro salute sua exquirunt Deum, non desistant quaerere, quod possit a quaerentibus inveniri. *Lib. de Remis. peccatorum,* cap. 1.

147. Qui lucem iustitiae non quaerit, de tenebris non recedit. Super illud *Job xv:* *Non recedes de tenebris.*

148. Qui quam cito vero intuitu Deum requirit, statim Deum invenit. Super *Cont.*, cap. iii.

149. Cui Deus inspirat ut quaerat, quatenus donat ut inveniat. Super illud *Cont.* ii: *Excitantur me.*

150. Evenit quandoque ut qui quaerere incipit, cilius inveniat, quam ille qui dudum quaerere inceperat. *Ibid.*, cap. 5.

151. Quicumque sine consilio Ecclesiae Christum quaerit, non infer illos debet computari. *Ibid.*, super illud v: *Et quaerens eum tecum.*

152. Qui simpliciter quaerit Deum, invenit. Super *Reclitatic.*, cap. ii.

153. Modo potest Deus inveniri merito fidei, in futuro videbitur, non invenitur. Super illud *Isaia ix:* *Quaerite Dominum.*

154. Qui Deum orando quaerit, ad superiora progreditur, verticem curiae sublimis ascendit. Super *Lac.*, cap. vi.

155. Nihil extra Deum sufficit menti, qua veraciter Deum quaerit. *Lib. 22 Moral.*, cap. 2, num. 3.

156. Aliscondit se sponsus cum quaeritur, ut non inventus ardentius quaeratur: et dilletur ne quaerens sponsa inveniat, ut tarditate sua capax redita, multiplicis quandoque inveniat quod quaerebat. *Ibid.*, lib. 5, cap. 4.

157. Tunc minus invenitur, quando is qui totus ubique est, in parte quaeritur. *Ibid.*, lib. 46, cap. 15.

158. *Quaerite Dominum, dum inveniri potest:* modo non videtur et propo est: in iudicio videbitur et prope erit. Necessum in iudicio apparuit: ergo si quaeritur, invenitur: sed miro modo eum in iudicio apparuerit, et videtur potest, et inveniri non potest. *Ibid.*, lib. 43, cap. 7, num. 5.

159. Quo Deus laboriosius quaeritur, eo se quaerentibus iacius aperitur. *Lib. in 1 Reg.*, cap. 7, super illud: *Erantque rufus et pulcher aspecu.*

160. Qui fide quaerunt Dominum, invenies nunquam moerentur. *Homil. 10 super Evang.*

S. GREGOR. NYSS.

161. Quamvis est Dominus, cuius inventio est ipsam quod semper est, quaerere. *Proae.*

162. Non enim aliud est quaerere, et aliud invenire: sed exquirendi luernum, est ipsam quaerere.

163. Tempus ad quaerendum Dominum in hoc solo studii tempus est, totum studium, non enim certo aliquo de definito tempore Dominum quaerere, est bonum, sed non omnino intermittere semper quaerere, hoc est vera opportunitas. *Homil. 7 super Ecclesiastes.*

164. Haeretici vano sermone strepitu concupientes, Deum quaerunt, quum invenire non possunt. Super *Epist. ad Tit.*, cap. 3, in illud *Prov. vii:* *Beati quaerentes.*

165. Qui Deum non recte quaerunt, invenire non possunt. *Ibid.*

166. Exultatio et haesitatio est quaerentibus Deum. In *Expansat. Psalm.* lxxxix.

167. Quare tamdiu quaeris, et non invenis quod quaeris? quia male quaeris: quia ubi quaeris, ubi non est quod quaeris, et quod quaeris intus est. *Homil. 8 super Ecclesiastes.*

168. Quaeramus Christum, sed non sicut Judas, qui Christum quaerit ut venderet, non ut possideret: Quaesit Christum Judas, et invenit, et tenuit, sed non retinuit, quia vendidit. *Lib. 3 de Arc. Noe morali,* cap. 6.

169. Sepe offert se Deus, dum non quaeritur, ut nos ad amorem sui ascendat: dum quaeritur fugit, ut nos post se currere faciat. *Ibid.*, lib. 4, cap. 4.

170. Multi sunt, qui tantummodo ore Deum quaerunt, sed corde fugiunt. Super *lib. Jubb.*, cap. ix.

171. Quo ardentius quaeritur Deus, eo magis inlatitur in nobis. Super *Job*, cap. ix.

172. *Quaerite Dominum corde, ore, opere:* vel fide, spe et charitate. *Quaerite diligenter,* sapienter et perseveranter: nam qui sic quaerit, invenit. Super *Psaln.* lxxvii, in illud: *Quaerite Deum.*

173. Homines Deum quaerere ubi debent? Quomodo debent? Quando debent? Ubi debent quaerere? in penitentia, quia non invenitur in terra suavis viventium. Quomodo debent quaerere? humiliter, quia superbia Deus resistit. Quando debet quaerere? cito, quia qui mane vigilaverit, invenit. Super *Sap.*, cap. vi.

174. *Quaerit Deus tripliciter:* per bonam operationem, per fidem, per contemplationem. Super *Thren.*, cap. iii.

175. Infirmam faciem divinitatis, si illam in somnibus quaeris, quae implet eorum et terram. *Homil. 10 super Math. Oper. vapori.*

176. Nunc necessarium est ut Deus quaeratur:

in adventu notem suo secundo non erit quaerendus, ut creatur: sed quaerit ipse a quibus creditus fuit. *Ibid.*

177. *Ubi quaeris, non est tibi.* Ubi est? in caelo? ultra caelos est: in terra? ultra terram est: ubiqueque voluerit est, ubiqueque fueris, tu ipse qui illum quaeris, in ipso es quem quaeris. *Homil. de Joan. Bapt.*

178. Deus quaerentibus se remunerator est. *Serm. 24 super Epist. ad Ephes.*

179. Sicut Deum inquitibus mercedis retributor efficitur, ita etiam non inquitentibus contra eveniet. *Homil. 22 super Epist. ad Hebr.*

180. Sicut pecunias tuas inquiris, vel filium: ita require Deum. *Ibid.*

181. *Quaerit nos hominis gratia et misericordia;* quaerimus vero eum sanctis affectibus, misericordia nostra flagitantes remedia. Super *Prolog. Regul. S. Bened.*, cap. 2, text. 8.

182. Multi sunt qui in otio quaerunt Christum, et non inveniunt: et sunt qui quaerunt in persecutionibus, et cito inveniunt. *Lib. 1, homil. 40, ad Monachos.*

183. Ama quod non potes amare: quere quod sine fine liceat possidere. *De Vanit. et miseria hum. Vitae,* cap. 1.

184. Alterum Deum praeter eum, qui est, non requiramus: impietas enim haec maxima est. *Lib. 2 advers. Haeres.*, cap. 47.

185. *Quaerite Dominum, dum inveniri potest:* et ubi inveniri potest, nisi in hac vita: in qua etiam et prope est omnibus invocantibus se? Nam tunc longe erit, quando dixerit: *Ite in ignem aeternum.*

186. Modo autem non videbitur, et prope est: tunc videbitur, et prope non erit: quia et videtur poterit et non poterit inveniri. *Lib. 2 de Sum. bono,* cap. 43, sent. 13.

187. Non obterres me alibi extra in quaerendo ullo modo, in te quippe, ubi me haeremus non quaeremus, tanquam in meritis regulaco. Super *Cont.*, cap. i, explicat. 14, in illud: *Si ignora te.*

188. Non qui vito quodam, vel sapore inerciam resolvuntur, ad illum qui de caelo descendit, cito perveniunt, sed qui sanctis laboribus invigilaverint, ipsi eum reperunt. *Ibid.*, cap. ii, explicat. 56.

189. Deus non in ima, sed in summa regione quaerendus est. *Lib. 2 de Divin. inst.*, cap. 10.

190. Homo ideo rectus caelum aspicit, ut Deum quaerat. In *Epitoma,* cap. Decum.

191. Nemini praesumendum est, quia totum

UNIVERSIDAD AUTONOMA DE MEXICO

CASSIODORO

S. CLEMENS PAPA

CLEMENS ALEX.

DIONYSIUS CARTHUS.

S. HIERONIMUS

S. JULIANO

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR. MAGNUS.

HUGO CARD.

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS

JOHANN. TERTIUS

S. IRENEUS

S. ISIDORUS HISPAL.

S. JUSTIN. ORIGINIUS

LACT. PICT.

S. LEO I.

- quod querit, invenit; ne desinat propinquare, qui cessavit accedere. Serm. 11, de *Passione Dom.*
- LUDOVICUS BLOSIVS. 192. Quidquid preter Deum queritur, mentem occupat, non satiat. In *Canon. viis spirit.*, cap. 15.
193. Non timeat anima, que Deum querit: paveat illa, que non querit. *Ibid.*
- MINUTICUS FELIX. 194. Sacriligum vel maximi instar, humi querere, quod in sublimi debes invenire. In suo *Oratione.*
- S. ONILO ADRIANUS-CL. 195. Qui Deum fide querunt, invenire minime possunt. Serm. 2 de *Epiphana.*
- PETRAUS CELLE. 196. Dat invenire et possidere, si queratur Deus, quomodo jubet querere. Lib. 4, epist. 1.
- S. PETRUS CHERYSCA. 197. Divinum Patrem nescit viarum cursum querere, qui fide querens, mox sibi illum invenit esse presentem. Serm. 3.
198. Querere Deum, et nescire querere, necessitas magis est, quam roatus. *Ibid.*, serm. 157.
- S. PETRUS DAMIANUS. 199. Querentibus Deum, due propensio necessaria probantur, esse virtutes; charitas scilicet ac patientia. Serm. 3 de *S. Anastasio.*
- PHILO JUD. 200. Si queris Deum, o anima! a teipsa egressa illum querere donec enim manes in mollibus corporeis, aut mentis operationibus, non es apta ad querendas res divinas. Lib. 2, *Legio allegor.*
201. Nihil magis quam verus Deus querendum est, etiamsi ejus inventio supra vires humana sit. Lib. 1 de *Monarchia.*
202. Natura comparatum est, ut qui Deum invenire cupiunt, amicam ei solitudinem diligant. De *Abrahamo.*
- S. PROSPER. 203. Deus se non querentibus ut queratur, ostendit. Lib. 3 de *Vita contempl.*, cap. 42.
204. Deum querens, gaudium querit: sic ergo querat, ut non in se, sed in Domino gaudet. Apud D. Augustin., sent. 9.
205. Rectum cor cum Deo est, quando propter Deum queritur Deus. Apud D. Augustin., sent. 245.
- RICHARD. A S. VICTORE. 206. Deus inveniri non potest ab anima priusquam preterierit mundi figuram despexerit. Part. 1 de *Gratib. charit.*, cap. 2.
207. Mentis Deum querenti tanto Deus gloriosius apparet, quanto subtilius atque interiorius investigatur ut apparet. Part. 2, super *Cant.*, in Prologo.

208. Anima que Deum querit, hunc querere debet in quiete mentis: vacare enim debet; et quiescere ab occupatione et inquietatione rerum terrenarum. *Prose.*

209. Nisi enim ab exteriorum cura et amore quieverit, Deum querere non potest, nec invenire meretur. Part. 2, super *Cantica*, cap. 1.

210. Animus non omnino erigi potest ad querendum Deum, dum aliquid habet in terra, quod amet, vel in quo delectetur, et quiescat. Super *Psalm.* XI, vers. 3.

211. Prius non inveniendus queritur; ut postea inventus, strictius teneatur. Lib. 2, in *Cant.*, cap. 3.

212. Pii homines Deum, qui in omnibus est, non in loco querunt. Orat. 4, super *Daniel.*

213. Jesus non semper ibi invenitur, ubi queritur: sed saepe ibi existit, ubi minime putatur. *Molit. 11 de Invent. Jesu*, cap. 4.

214. Si queris in omnibus Jesum, invenies utique Jesum. Lib. 2 de *Imitatione Christi*, cap. 7, sect. 3.

215. Heu! raro invenitur, qui Deum pure querat. In *hortulo rosar.*, cap. 4.

216. Nihil melius, nihil animae felicius quam Deum querere: qui aliud querit, nihil in fine obtinebit. In *Valle litior.*, cap. 33.

217. Non in circo, sed in lectulo: non in negotio, sed in otio: non inter aestuantes sacculi procellas, et negotiorum strepitus, sed inter quiete contemplationis blanditias, placidosque recessus, querendus est Deus. Super *Cant.*, cap. 1.

218. Non longe tibi querendus est Dominus, si non sis avarus. Homil. 7, de *Misericord.*

219. Oportet mentem eorum, qui Deum querunt, otium agere ab aliis omnibus. Lib. 8, cap. 43.

Vide etiam tit. *Accedere ad Deum*, sent. 64; *Cordis recitatio*, sent. 5; *Deus*, sent. 18; *Gratia Dei*, sent. 104; *Jesu*, sent. 92; *Odium sui*, sent. 8; *Oratio*, sent. 144; *Tribulatio*, sent. 25; *Vitio Dei*, sent. 27.

QUIES.

Vide cordis *virtutes*.

FINIS TOMI TERTII.

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

